

Δεκέμβριος, 2021

Εκπόνηση Μελέτης:
Γεώργιος
Παρασκευόπουλος

Στρατηγική Μελέτη
Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ)
για το Έργο:

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας
2021-2027

Η ΣΕΛΙΔΑ ΕΧΕΙ ΑΦΕΘΕΙ ΣΚΟΠΙΜΩΣ ΚΕΝΗ.

Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) για το Έργο:			
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2021-2027			
Εκπόνηση Μελέτης:		Φορέας Υλοποίησης	
Γεώργιος Παρασκευόπουλος		 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	
Ημερομηνία:	06/12/2021		
Έκδοση:	01	Αναθεώρηση:	00
Περιγραφή:	Draft υποβολή		

	Όνομα/Εταιρεία	Θέση	Υπογραφή	Ημερομηνία
Εκπόνηση:	Παρασκευόπουλος Γεώργιος	Μελετητής		06/12/2021
Έλεγχος:				
Έγκριση:				

Η ΣΕΛΙΔΑ ΕΧΕΙ ΑΦΕΘΕΙ ΣΚΟΠΙΜΩΣ ΚΕΝΗ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	22
1.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	22
1.1.1	Γενικά Στοιχεία	22
1.1.2	Διαδικασία Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ)	22
1.1.3	Περιοχή Μελέτης	23
1.2	ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027	23
1.3	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027	27
1.4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ	30
1.5	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	31
1.6	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	33
1.7	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ, ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΔΥΣΜΕΝΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	39
1.8	ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	44
2	ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	50
2.1	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΈΡΓΟ	50
2.2	ΑΡΧΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ – ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΪΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027	50
2.3	ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΣΜΠΕ	50
2.4	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ (ΣΠΕ) – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΜΠΕ 51	
2.4.1	Παρουσίαση της Διαδικασίας Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ).....	51
2.4.2	Κοινοτικό και Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο της Διαδικασίας ΣΠΕ.....	51
2.4.3	Πεδίο Εφαρμογής	54
2.4.4	Μεθοδολογία ΣΜΠΕ.....	55
2.4.5	Σύμβαση ΕΣΡΟΟ – Πρωτόκολλο ΣΠΕ.....	58
2.5	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ.....	59
2.6	ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	60
3	ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027	61
3.1	ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΥΛΟΠΟΪΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027	61
3.2	ΔΙΕΘΝΕΙΣ – ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΪ – ΕΘΝΙΚΟΪ ΣΤΟΧΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.....	75
3.2.1	Θεματολόγιο 2030 των Ηνωμένων Εθνών.....	75
3.2.2	8 ^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον	77
3.2.3	Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία	78

3.2.4	Διεθνείς Συμβάσεις - Κοινοτικές Οδηγίες Περιβαλλοντικής Προστασίας.....	79
3.3	ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.....	85
3.3.1	Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή	85
3.3.2	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα	87
3.3.3	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα	89
3.3.4	Ελληνικό Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ερημοποίησης	91
3.3.5	Εθνική Στρατηγική για Κυκλική Οικονομία.....	92
3.4	ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΆΛΛΑ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	93
3.4.1	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) 2021-2025.....	93
3.4.2	Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ)	96
3.4.3	Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	98
3.4.4	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό 100	
3.4.5	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες	101
3.4.6	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	102
3.4.7	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Βιομηχανία 104	
3.4.8	Εθνική Στρατηγική Έξυπνη Εξειδίκευσης 2021-2027 - Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	106
3.4.9	Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη	108
3.4.10	Στρατηγική για την κοινωνική ένταξη των Ρομά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας 109	
3.4.11	Εθνική Πολιτική Μεταφορών.....	110
3.4.12	Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών (ΕΣΣΜ)	111
3.4.13	Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ).....	112
3.4.14	Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (ΕΙ04) και του Υδατικού Διαμερίσματος Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας (ΕΙ07) 115	
3.4.15	Γενικά Στοιχεία.....	115
3.4.16	Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (ΕΙ04) και του Υδατικού Διαμερίσματος Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας (ΕΙ07) 117	
3.4.17	Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης	119
3.4.18	Σύνδεση με Μακροπεριφερειακές Στρατηγικές & Στρατηγικές για τις Θαλάσσιες Λεκάνες 120	
4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027	122
4.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	122

4.2	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΠΕΔΪΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027	122
4.3	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027	122
4.4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027	125
4.4.1	Τομέας Προτεραιότητας 1: Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας και της Εξωστρέφειας της Οικονομίας Μέσω της Προώθησης του Καινοτόμου και Έξυπνου Μετασχηματισμού της	126
4.4.2	Τομέας Προτεραιότητας 2: Διασφάλιση της Περιβαλλοντικής Αειφορίας, Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, Πρόληψη και Διαχείριση Κινδύνων.....	129
4.4.3	Τομέας Προτεραιότητας 3: Ενίσχυση της Συνδεσιμότητας της Περιφέρειας.....	133
4.4.4	Τομέας Προτεραιότητας 4: Ενίσχυση της Κοινωνικής Συνοχής Μέσα από την Αναβάθμιση των Μηχανισμών και Υποδομών για τη Στήριξη της Απασχόλησης, της Εκπαίδευσης, της Υγειονομικής Περίθαλψης και της Κοινωνικοοικονομικής Ένταξης (ΕΠΠΑ)...	134
4.4.5	Τομέας Προτεραιότητας 5: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+)	139
4.4.6	Τομέας Προτεραιότητας 6: Ενίσχυση της Χωρικής Συνοχής στις Αστικές Περιοχές και την Ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	146
4.4.7	Τομέας Προτεραιότητας 7: Τεχνική βοήθεια ΕΠΠΑ	149
4.4.8	Τομέας Προτεραιότητας 8: Τεχνική βοήθεια ΕΚΤ+	149
5	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	151
5.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	151
5.2	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ	152
5.2.1	Βασικό Σενάριο	152
5.2.2	Σενάριο 1 (Προτεινόμενο Σενάριο)	152
5.2.3	Σενάριο 2 (Εναλλακτικό Σενάριο)	161
5.3	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ	162
5.4	ΛΌΓΟΙ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΌΜΕΝΟΥ ΕΠ.....	169
6	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	171
6.1	ΦΥΣΙΚΌ ΠΕΡΙΒΆΛΛΟΝ (ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΌΤΗΤΑ - ΧΛΩΡΙΔΑ - ΠΑΝΪΔΑ - ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΌΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΈΣ)	171
6.1.1	Βλάστηση – Οικοσυστήματα.....	171
6.1.2	Χλωρίδα.....	176
6.1.3	Πανίδα.....	177
6.1.4	Δάση – Δασικές Εκτάσεις	179
6.1.5	Προστατευόμενες περιοχές του Ν. 4685/2020 (Α' 92).....	186
6.2	ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΌ ΠΕΡΙΒΆΛΛΟΝ	203
6.2.1	Σταθμοί Μέτρησης Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης.....	203
6.2.2	Μετρήσεις Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης	207

6.2.3	Απεικόνιση Ποιότητας του Αέρα	210
6.3	ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ – ΚΛΙΜΑΤΙΚΉ ΑΛΛΑΓΗ	214
6.3.1	Κλιματολογικά Χαρακτηριστικά.....	214
6.3.2	Βιοκλιματικά Χαρακτηριστικά	231
6.3.3	Κλιματική Αλλαγή	234
6.4	ΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	247
6.5	ΥΔΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ)	248
6.5.1	Γενικά Στοιχεία	248
6.5.2	Επιφανειακά Ύδατα	251
6.5.3	Συστήματα Υπόγειων Υδάτων	258
6.5.4	Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας.....	260
6.6	ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	265
6.6.1	Μορφολογία	265
6.6.2	Τοπίο.....	271
6.7	ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	282
6.7.1	Γεωλογία και Τεκτονικά Χαρακτηριστικά	282
6.7.2	Τεκτονική - Σεισμικότητα	289
6.7.3	Υδρογεωλογία.....	292
6.7.4	Εδαφολογικά Χαρακτηριστικά.....	296
6.8	ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	301
6.8.1	Διοικητική Διάρθρωση.....	301
6.8.2	Δημογραφικά Στοιχεία	304
6.8.3	Κοινωνικό – Οικονομικό Περιβάλλον	306
6.8.4	Παραγωγικοί Τομείς.....	313
6.8.5	Χρήσεις γης.....	326
6.8.6	Τεχνικές Υποδομές	336
6.9	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΉ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ).....	345
6.9.1	Γενικά Στοιχεία	345
6.9.2	Αρχαιολογικοί Χώροι - Μνημεία.....	347
6.9.3	Μουσεία και Πινακοθήκες	350
6.9.4	Μοναστήρια και Εκκλησίες	354
6.9.5	Παραδοσιακοί Οικισμοί και Διατηρητέα Κτίρια.....	356
6.10	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΠΪΕΣΕΙΣ	358
6.11	ΠΙΘΑΝΉ ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΈΤΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΪΠΤΩΣΗ ΜΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	362
7	ΕΚΤΙΜΨΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΨΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	364

7.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	364
7.2	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	364
7.2.1	Μεθοδολογία Εκτίμησης και Αξιολόγησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον	364
7.2.2	Προσδιορισμός Περιβαλλοντικών Στόχων.....	368
7.2.3	Καθοδηγητικές Ερωτήσεις ανά Περιβαλλοντική Παράμετρο	373
7.2.4	Ανάλυση των Επιπτώσεων ανά Περιβαλλοντική Παράμετρο	375
7.2.5	Σωρευτικές επιπτώσεις του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027	403
7.2.6	Διασυννοριακές επιπτώσεις του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027.....	407
7.2.7	Σημαντικές επιπτώσεις του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027	408
7.3	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ, ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΔΥΣΜΕΝΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	413
7.4	ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	419
7.4.1	Σκοπός του Συστήματος Παρακολούθησης	419
7.4.2	Μεθοδολογία Διαμόρφωσης Συστήματος Παρακολούθησης.....	419
7.4.3	Προτεινόμενο Σύστημα Παρακολούθησης.....	421
8	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	427
8.1	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027	427
8.2	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	431
8.3	ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ- ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΙΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ	432
8.4	ΜΈΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ	432
8.5	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ.....	438
9	ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	444
10	ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ.....	445
11	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΩΝ – ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	446
11.1	ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ	446
11.2	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟ.....	451
12	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ.....	457
13	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΠ ΑΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	497
14	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	587
14.1	ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ – ΧΛΩΡΙΔΑ – ΠΑΝΪΔΑ	589
14.2	ΑΤΜΌΣΦΑΙΡΑ.....	604

14.3	ΚΛΙΜΑ - ΚΛΙΜΑΤΙΚΉ ΑΛΛΑΓΗ.....	613
14.4	ΘΌΡΥΒΟΣ	623
14.5	ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	633
14.6	ΤΟΠΪΟ	643
14.7	ΈΔΑΦΟΣ	653
14.8	ΠΛΗΘΥΣΜΌΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΌ ΠΕΡΙΒΆΛΛΟΝ	665
14.9	ΑΝΘΡΨΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ	682
14.10	ΧΡΉΣΕΙΣ ΓΗΣ – ΥΛΙΚΆ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΆ ΣΤΟΙΧΕΪΑ	696
14.11	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΉ ΚΛΗΡΟΝΟΜΪΆ.....	706
15	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027	715

ΣΧΗΜΑΤΑ

Σχήμα 2-1: Σχηματική απεικόνιση των σταδίων της διαδικασίας της ΣΠΕ.....	56
Σχήμα 3-1: Στόχοι Θεματολογίου 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη	75
Σχήμα 3-2: Εθνικοί ενεργειακοί και περιβαλλοντικοί στόχοι για την περίοδο 2021-2030, στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών πολιτικών.	87
Σχήμα 3-3: Οι 13 Στρατηγικοί Στόχοι για τη Βιοποικιλότητα	90
Σχήμα 4-1: Οι Τομείς Προτεραιότητας (Προτεραιότητες) του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας.....	123
Σχήμα 6-1: Απόσπασμα Χάρτη δυνητικής βλάστησης της Ελλάδας	172
Σχήμα 6-2: Φυτογεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας σύμφωνα με την Flora Hellenica	176
Σχήμα 6-3: Αναρτημένοι δασικοί χάρτες του 2021 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	180
Σχήμα 6-4: Δάση που μετατράπηκαν σε γεωργικές καλλιέργειες και άλλες χρήσεις (1987 – 2007) .	181
Σχήμα 6-5: Δάση που μετατράπηκαν σε εκτάσεις χαμηλής βλάστησης (1987 – 2007)	181
Σχήμα 6-6: Δάση που προήλθαν από εκτάσεις χαμηλής βλάστησης (1987 – 2007)	182
Σχήμα 6-6: Χάρτης εξάπλωσης πυρκαγιάς Βόρειας Εύβοιας 2021	184
Σχήμα 6-8: Περιοχές του Δικτύου Natura 2000 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.....	187
Σχήμα 6-9: Καταφύγια Άγριας Ζωής στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	192
Σχήμα 6-10: Όρια Εθνικών Δρυμών Παρνασσού και Οίτης και όρια ευθύνης Φορέων Διαχείρισης	193
Σχήμα 6-11: Όρια Εθνικού Δρυμού Οίτης	193
Σχήμα 6-12: Όρια Εθνικού Δρυμού Παρνασσού	194
Σχήμα 6-13: Μικροί νησιωτικοί υγρότοποι στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.....	196
Σχήμα 6-14: Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	197
Σχήμα 6-15: Σημαντικές περιοχές για τα θαλάσσια θηλαστικά	198
Σχήμα 6-16: Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές κατά ACCOBAMS	199
Σχήμα 6-17: Οι σταθμοί μέτρησης αέριας ρύπανσης ανά φορέα λειτουργίας στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.....	206
Σχήμα 6-18: Απεικόνιση της ποιότητας του αέρα σε σχέση με τις θεσμοθετημένες από τη σχετική νομοθεσία οριακές τιμές και ανώτερα και κατώτερα όρια εκτίμησης.....	213
Σχήμα 6-19: Χάρτης κλιματικών ζωνών Ελληνικής επικράτειας (Α θερμότερη - Δ ψυχρότερη).....	215
Σχήμα 6-20: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Αράχωβας την περίοδο 1980-1999)	216
Σχήμα 6-21: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Αλιάρτου την περίοδο 1980-2001)	217
Σχήμα 6-22: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Λαμίας την περίοδο 1980-2016)	218

Σχήμα 6-23: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Λιδωρίκιου την περίοδο 1980-1995)	219
Σχήμα 6-24: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Αιδηψού την περίοδο 1980-2001)	220
Σχήμα 6-25: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Σκύρου την περίοδο 1980-2016)	221
Σχήμα 6-26: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Δεσφίνας την περίοδο 1980-2016)	222
Σχήμα 6-27: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Χαλκίδας την περίοδο 1980-1994)	223
Σχήμα 6-28: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Τανάγρας την περίοδο 1980-2016)	224
Σχήμα 6-29: Βροχομετρικός χάρτης της Ελλάδας	225
Σχήμα 6-30: Μέσο μηνιαίο συνολικό ύψος υετού στον Μ.Σ. Αλιάρτου την περίοδο 1980-2001 (Αριστερά) και στο Μ.Σ. Λαμίας την περίοδο 1980-2016 (Δεξιά)	226
Σχήμα 6-31: Μέσο μηνιαίο συνολικό ύψος υετού στον Μ.Σ. Λιδωρίκιου την περίοδο 1980-1995 (Αριστερά) και στο Μ.Σ. Αιδηψού την περίοδο 1980-2001 (Δεξιά)	227
Σχήμα 6-32: Μέσο μηνιαίο συνολικό ύψος υετού στον Μ.Σ. Δεσφίνας την περίοδο 1980-1995 (Αριστερά) και στο Μ.Σ. Χαλκίδας την περίοδο 1980-1994 (Δεξιά)	228
Σχήμα 6-33: Μέση ταχύτητα ανέμου (knots) στον Μ.Σ. Αλιάρτου την περίοδο 1980-2001 (Αριστερά) και στο Μ.Σ. Λαμίας την περίοδο 1980-2016 (Δεξιά)	229
Σχήμα 6-34: Μέση ταχύτητα ανέμου (knots) στον Μ.Σ. Σκύρου την περίοδο 1980-2016 (Αριστερά) και στο Μ.Σ. Δεσφίνας την περίοδο 1980-2016 (Δεξιά)	230
Σχήμα 6-35: Μέση ταχύτητα ανέμου (knots) στον Μ.Σ. Τανάγρας την περίοδο 1980-2016.....	231
Σχήμα 6-36: Χάρτης βιοκλιματικών ορόφων	232
Σχήμα 6-37: Βιοκλιματικό διάγραμμα Embarger για την Ελλάδα.....	233
Σχήμα 6-38: Χωρική κατανομή Υδατικών Διαμερισμάτων εντός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας .	249
Σχήμα 6-39: Χωρική κατανομή Λεκανών Απορροής Ποταμών εντός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	250
Σχήμα 6-40: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας Υδατικό Διαμέρισμα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας (EL07)	262
Σχήμα 6-41: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας Υδατικό Διαμέρισμα Θεσσαλίας (EL08)	263
Σχήμα 6-42: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας Υδατικό Διαμέρισμα Αττικής (EL06)	263
Σχήμα 6-43: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (EL04)	264
Σχήμα 6-44: Κλίση επιφάνειας εδάφους	266
Σχήμα 6-45: Διακύμανση Υψομέτρου και Κλίσεων Εδάφους στη Περιφέρειά Στερεάς Ελλάδας	267

Σχήμα 6-46: Τοπιακές γεωγραφικές ενότητες στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	273
Σχήμα 6-47: Αξιολόγηση και χαρακτηρισμός των Τοπιακών Ενοτήτων Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	281
Σχήμα 6-48: Γεωλογικός χάρτης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	283
Σχήμα 6-49: Γεωτεχνικός χάρτης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	285
Σχήμα 6-50: Σεισμοτεκτονικός Χάρτης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	290
Σχήμα 6-51: Χάρτης Ζωνών Σεισμικής Επικινδυνότητας Ελλάδας	291
Σχήμα 6-44: Υδρολιθολογικός χάρτης Υδατικού Διαμερίσματος Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας	296
Σχήμα 6-53: Εδαφολογικός χάρτης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	297
Σχήμα 6-54: Περιφερειακές Ενότητες Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	301
Σχήμα 6-54: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, 2018	304
Σχήμα 6-56: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, 2013 και 2018	306
Σχήμα 6-57: Ποσοστιαία κατανομή Επιπέδου Εκπαίδευσης πληθυσμού Στερεάς Ελλάδας	307
Σχήμα 6-58: Ποσοστιαία κατανομή του ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2016	310
Σχήμα 6-59: Εξέλιξη του ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (σε εκατ. €), 2010 – 2016	310
Σχήμα 6-60: Εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (σε €), 2010 – 2016	312
Σχήμα 6-61: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων και αγρανάπαυσης στην Στερεά Ελλάδα	314
Σχήμα 6-61: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων ανά ΠΕ	315
Σχήμα 6-61: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων στην ΠΕ Φθιώτιδας	315
Σχήμα 6-61: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων στην ΠΕ Βοιωτίας	316
Σχήμα 6-61: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων στην ΠΕ Εύβοιας	317
Σχήμα 6-61: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων στην ΠΕ Ευρυτανίας	317
Σχήμα 6-61: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων στην ΠΕ Φωκίδας	318
Σχήμα 6-68: Ποσοστά απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα ανά περιφέρεια	321
Σχήμα 6-69: Ποσοστιαία κατανομή δραστηριότητας του δευτερογενούς κλάδου της οικονομίας ανά περιφερειακή ενότητα	323
Σχήμα 6-70: Κατανομή ΑΠΑ του τριτογενούς κλάδου της οικονομίας στην ΠΣΤΕ για το 2015	324
Σχήμα 6-71: Ποσοστιαία κατανομή Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας Τριτογενούς Τομέα ανά περιφερειακή ενότητα	325
Σχήμα 6-72: Ποσοστιαία μεταβολή Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας Τριτογενούς Τομέα ανά ΠΕ	325
Σχήμα 6-73: Ποσοστιαία μεταβολή Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας Τριτογενούς Τομέα ανά περιφερειακή ενότητα από 2010-2014	326
Σχήμα 6-48: Η κάλυψη και οι χρήσεις γης στην ΠΣΤΕ	329
Σχήμα 6-75: Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	335
Σχήμα 6-76: Κύριοι Οδικοί Άξονες στην ΠΣΤΕ	337

Σχήμα 6-77: Σιδηροδρομικό δίκτυο στην ΠΣΤΕ	338
Σχήμα 6-78: ΕΕΛ στην ΠΣΤΕ.....	340
Σχήμα 6-79: Παραγωγή αστικών αποβλήτων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	341
Σχήμα 6-79: Ποσοστιαία κατανομή κατανάλωσης ενέργειας ανά Π.Ε. για το 2012	342
Σχήμα 6-81: Κατανομή ενέργειας ανά είδος χρήσης ανά περιφερειακή ενότητα της ΠΣΤΕ για το 2012	343

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1-1: Οι Ειδικοί Στόχοι (ΕΣ) ανά Τομέα Προτεραιότητας του ΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2021-2027	23
Πίνακας 1-2: Συνοπτική περιγραφή των παρεμβάσεων και των δράσεων του ΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2021-2027	27
Πίνακας 1-3: Σύνοψη σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την υλοποίηση του ΕΠ ανά θεματικό τομέα και περιβαλλοντική παράμετρο	34
Πίνακας 1-4: Προτεινόμενο Πρόγραμμα Παρακολούθησης	45
Πίνακας 2-1: Συνοπτική περιγραφή των διατάξεων της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ ανά άρθρο *	52
Πίνακας 3-1: Γενικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι, Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι και Προτεραιότητες των Στόχων του ΠΠΑ ΠΣΤΕ 2021-2025	94
Πίνακας 3-2: Προτεραιότητα άσκησης χωρικής πολιτικής της ΠΣΤΕ του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Βιομηχανία	106
Πίνακας 4-1: Οι Ειδικοί Στόχοι (ΕΣ) ανά Τομέα Προτεραιότητας του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας.....	123
Πίνακας 5-1: Συνοπτική περιγραφή των Τομέων Προτεραιότητας, των Ειδικών Στόχων και των δράσεων του Σεναρίου 1 του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021=2027	154
Πίνακας 5-2: Κατανομή πόρων (%) ανά Τομέα Προτεραιότητας βάσει του Σεναρίου 1 του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027.....	160
Πίνακας 5-3: Κατανομή πόρων (%) ανά Τομέα Προτεραιότητας βάσει του Σεναρίου 2 του ΕΠ ΠΣΤΕ	161
Πίνακας 5-4: Συγκριτική αξιολόγηση των εναλλακτικών λύσεων του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027	163
Πίνακας 5-5: Ενδεικτική βαθμολόγηση των εναλλακτικών λύσεων του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027.....	168
Πίνακας 6-1: Δάση και Δασικές εκτάσεις στην ΠΣΤΕ	179
Πίνακας 6-2: Έκταση καμένων δασών (στρ.) στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (2000 – 2010).....	182
Πίνακας 6-2: Έκταση καμένων δασών (στρ.) στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (2011 – 2020).....	183
Πίνακας 6-4: Περιοχές του Δικτύου Natura 2000 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	187
Πίνακας 6-5: Καταφύγια Άγριας Ζωής στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	189
Πίνακας 6-6: Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας'	194
Πίνακας 6-7: Αισθητικά Δάση στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	195
Πίνακας 6-8: Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) στην ΠΣΤΕ, σύμφωνα με τη «Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση – ΦΙΛΟΤΗΣ»	200
Πίνακας 6-9: Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) στην ΠΣΤΕ, σύμφωνα με τη «Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση – ΦΙΛΟΤΗΣ»	201

Πίνακας 6-10: Σταθμοί μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης του ΕΔΠΑΡ, που την ευθύνη λειτουργίας τους έχει το ΥΠΕΝ και η Περιφέρεια στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	203
Πίνακας 6-11: Μέσες ετήσιες τιμές των μετρούμενων ρύπων, για τα έτη 2008 έως και 2013 του σταθμού παρακολούθησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα Οινόφυτα Βοιωτίας	207
Πίνακας 6-12: Διαχρονική μεταβολή μέσων ετήσιων τιμών μετρούμενων ρύπων στην Αλιάρτο	208
Πίνακας 6-13: Μέσες μηνιαίες τιμές μετρούμενων ρύπων στην Αλιάρτο	209
Πίνακας 6-14: Συνοπτικά στατιστικά στοιχεία στην Αλιάρτο-2020	209
Πίνακας 6-15: Αιωρούμενα σωματίδια στην Αλιάρτο- 2020	209
Πίνακας 6-16: Μετρήσεις αιωρούμενων σωματιδίων ΑΣ ₁₀ (σε μg/m ³) ανά έτος στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.....	210
Πίνακας 6-17: Θέσεις δειγματοληψίας και μετρούμενοι ρύποι	211
Πίνακας 6-18: Μετεωρολογικοί Σταθμοί (ΜΣ) της ΕΜΥ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	214
Πίνακας 6-19: Μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις της θερμοκρασίας αέρα στα 2 m, ανά Π. Ε. για τις περιόδους 1961-1990, 2021-2050 και 2071-2100 σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5.....	234
Πίνακας 6-20: Μεταβολή μέσης εποχικής θερμοκρασίας αέρα στα 2m (°C) ανά Π. Ε. για τις περιόδους 2021-2050 και 2071-2100 συγκριτικά με την περίοδο 1961-1990, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5	235
Πίνακας 6-21: Μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις της συνολικής κατακρήμνισης ανά Π.Ε. για τις περιόδους 1961-1990, 2021-2050 και 2071-2100, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5.....	236
Πίνακας 6-22: Εκατοστιαία μεταβολή συνολικής εποχικής κατακρήμνισης ανά Π.Ε. για τις περιόδους 2021-2050 και 2071-2100 συγκριτικά με την περίοδο 1961-1990 σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5	237
Πίνακας 6-23: Μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις της ταχύτητας ανέμου στα 10 m ανά Π.Ε. για τις περιόδους 1961-1990, 2021-2050 και 2071-2100, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5.....	238
Πίνακας 6-24: Μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις της σχετικής υγρασίας ανά Π.Ε. για τις περιόδους 1961-1990, 2021-2050 και 2071-2100, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5.....	238
Πίνακας 6-25: Μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις του κλάσματος νεφοκάλυψης και της διάρκειας ηλιοφάνειας ανά Π.Ε. για τις περιόδους 1961-1990, 2021-2050 και 2071-2100, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5.....	239
Πίνακας 6-26: Μέγιστες θερινές κι ελάχιστες χειμερινές θερμοκρασίες αέρα στα 2 m (°C) για τις περιόδους 2021-2050 και 2071-2100 συγκριτικά με την περίοδο 1961-1990 στις 6 μεγάλες πόλεις της Περιφέρειας σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5.....	241
Πίνακας 6-27: Αριθμός ημερών έτους με εξαιρετικά αυξημένο κίνδυνο εκδήλωσης δασικής πυρκαγιάς (FWI>30) για τις περιόδους 2021-2050 και 2071-2100 συγκριτικά με την περίοδο 1961-1990 σε 3 περιοχές της Περιφέρειας για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5.	242
Πίνακας 6-28: Εκτίμηση ανόδου (μέσος όρος και εύρος) της της μέσης παγκόσμιας στάθμης θάλασσας σε cm για τα έτη 2020, 2050, 2080 και τις περιόδους 2021-2050 από το 2000.....	243
Πίνακας 6-29: Συνολική εκτίμηση κινδύνου όλων των δραστηριοτήτων για τα σενάρια RCP4.5 και RCP8.5 σε βραχυπρόθεσμο-μεσοπρόθεσμο (2021-205) και μακροπρόθεσμο (2071-2100) χρονικό ορίζοντα στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας)	244

Πίνακας 6-30: Στοιχεία κατανομής Λεκανών Απορροής Ποταμών εντός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.....	248
Πίνακας 6-31: Στοιχεία Ποτάμιων Υδατικών Συστημάτων εντός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	251
Πίνακας 6-32: Λιμναία ΥΣ και ποτάμια ΙΤΥΣ λιμναίου τύπου (ταμιευτήρες) εντός της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.....	256
Πίνακας 6-33: Μεταβατικά υδατικά συστήματα εντός της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.....	257
Πίνακας 6-34: Παράκτια υδατικά συστήματα στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	257
Πίνακας 6-35: ΥΥΣ εντός των γεωγραφικών ορίων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	258
Πίνακας 6-36: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας που βρίσκονται εντός των γεωγραφικών ορίων της ΠΣΤΕ.....	260
Πίνακας 6-37: Κλάσεις Μορφολογικών Κλίσεων Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.....	267
Πίνακας 6-38: Αξιολόγηση και χαρακτηρισμός των Τοπικών Ενοτήτων Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.....	274
Πίνακας 6-39: Κατηγορίες εδαφών από άποψη σεισμικής επικινδυνότητας σύμφωνα με τον Αντισεισμικό Κανονισμό.....	292
Πίνακας 6-40: Εκτίμηση ρυθμιστικών αποθεμάτων υδροφορέων	294
Πίνακας 6-41: Διοικητική διαίρεση των Π.Ε. της ΠΣΤΕ με έδρα και πληθυσμό	301
Πίνακας 6-42: Μόνιμος Πληθυσμός ΠΣΤΕ και ΠΕ (2001,2011)	304
Πίνακας 6-43: Διαχρονική Εξέλιξη Εργατικού Δυναμικού Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας σε Χιλιάδες Άτομα (2003 -2011)	308
Πίνακας 6-44: ΑΕΠ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2010 – 2016 (σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές).....	311
Πίνακας 6-44: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2010 – 2016.....	312
Πίνακας 6-46: Η κατανομή των εκτάσεων και των εκμεταλλεύσεων κατά πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές	313
Πίνακας 6-47: Αξία Φυτικής Παραγωγής (εκατ. €) στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για το 2014 .	319
Πίνακας 6-48: Η κάλυψη και οι χρήσεις γης στην ΠΣΤΕ	328
Πίνακας 6-47: Εφορείες Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και Εφορείες Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	345
Πίνακας 6-49: Παραδοσιακοί οικισμοί ανά ΠΕ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	357
Πίνακας 7-1: Τα κριτήρια αξιολόγησης των δυνητικών επιπτώσεων.....	365
Πίνακας 7-2: Συσχέτιση μεταξύ Περιβαλλοντικών Στόχων (των περιβαλλοντικών παραμέτρων) και Ειδικών Στόχων (των Τομέων Προτεραιότητας - Θεματικών Τομέων) του ΕΠ	371
Πίνακας 7-3: Συνοπτική περιγραφή των Θεματικών Τομέων Δράσεων (Τομέων Προτεραιότητας) και των δράσεων του ΕΠ.....	375
Πίνακας 7-4: Σύνοψη σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την υλοποίηση του ΕΠ ανά θεματικό τομέα και περιβαλλοντική παράμετρο	408
Πίνακας 7-5: Προτεινόμενα μέτρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του ΕΠ ανά θεματικό τομέα και περιβαλλοντική παράμετρο	414
Πίνακας 7-6: Προτεινόμενοι δείκτες παρακολούθησης	422

Πίνακας 8-1: Συνοπτική περιγραφή των Τομέων Προτεραιότητας και των δράσεων του ΕΠ	427
Πίνακας 8-2: Προτεινόμενο Πρόγραμμα Παρακολούθησης	439
Πίνακας 11-1: Συσχέτιση μεταξύ περιβαλλοντικών στόχων (των περιβαλλοντικών παραμέτρων) και Τομέων Προτεραιότητας του ΕΠ.....	447
Πίνακας 11-2: Σύνοψη των Ειδικών Στόχων ανά Τομέα Προτεραιότητας (Θεματικών Τομέων Δράσεων)	452
Πίνακας 11-3: Συσχέτιση μεταξύ Περιβαλλοντικών Στόχων (των περιβαλλοντικών παραμέτρων) και Ειδικών Στόχων (των Τομέων Προτεραιότητας - Θεματικών Τομέων) του ΕΠ	455
Πίνακας 12-1: Αξιολόγηση των περιβαλλοντικών στόχων ανά Τομέα Προτεραιότητας και εκτίμηση των μεταβολών	458
Πίνακας 14-1: Τα κριτήρια αξιολόγησης των δυνητικών επιπτώσεων.....	587
Πίνακας 15-1: Αναλυτική περιγραφή επιλεγμένων παρεμβάσεων και οι δράσεων που προτείνονται στα πλαίσια του ΕΠ, ανά Ειδικό Στόχο	716

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

ΑΕΚΚ	Απόβλητα Εκσκαφών Κατασκευών και Κατεδαφίσεων
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΕΠΟ	Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων
ΑΗΣ	Ατμοηλεκτρικός Σταθμός
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΑΣΑ	Αστικά Στερεά Απόβλητα
ΑΣΧ	Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας
ΑΘ	Αέρια του Θερμοκηπίου
ΒΙΟΠΑ	Βιοτεχνικό Πάρκο
ΒΙΠΕ	Βιομηχανική Περιοχή
ΓΓΠΠ	Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
ΓΠΣ	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
ΓΠΧΣΑΑ	Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
ΔΕΔ-Μ	Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών
ΔΕΥΑ	Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης
ΔΙΠΑ	Δ/ση Περιβαλλοντικών Αδειοδοτήσεων
ΕΑΚ	Ελληνικός Αντισεισμικός Κανονισμός
ΕΔΑ	Ειδική Διαχειριστική Αρχή
ΕΔΠΑΡ	Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΕΕΛ	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων
ΕΖΔ	Ειδική Ζώνη Διατήρησης
ΕΖΕΣ	Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΚΕΘΕ	Εθνική Επιτροπή για την Καταπολέμηση της Ερημοποίησης
ΕΚΤ+	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΜΥ	Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία
ΕΟΑ	Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση
ΕΟΑΝ	Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠΑ	Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΕΠΧΣΑΑ	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
ΕΣΔΑ	Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων
ΕΣΕΚ	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα

ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΣΠΑ	Εθνικής Στρατηγικής για την Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή
ΕΣΣΜ	Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών
ΕΤΑ	Ειδική Τιμή Αγοράς
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΥΠΕ	Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος
ΖΔΥΚΠ	Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας
ΖΕΠ	Ζώνη Ειδικής Προστασίας
ΖΟΕ	Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου
ΙΓΜΕ	Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών
ΙΤΥΣ	Ιδιαίτερος Τροποποιημένα Υδατικά Συστήματα
ΚΑΖ	Καταφύγια Άγριας Ζωής
ΚΔΗΦ	Κέντρο Δημέρευσης-Ημερήσιας Φροντίδας
ΚΕΣΥ	Κέντρο Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης
ΚΕΝΑΚ	Κανονισμός Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων
ΚΗΦΗ	Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΚΥΣΟΙΠ	Κυβερνητικό Συμβούλιο Οικονομικής Πολιτικής
ΛΑΠ	Λεκάνη Απορροής Ποταμού
ΜΕΑ	Μονάδα Επεξεργασίας Απορριμμάτων
ΜΜΕ	Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις
ΜΜΜ	Μέσα Μαζικής Μεταφοράς
ΜΠΕ	Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
Ν	Νόμος
ΝΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΧΕ	Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΔΠ	Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο
ΠΔΠ	Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον
ΠΕ	Περιφερειακή Ενότητα
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΕΣΔΑ	Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων
ΠΕΣΚΕ	Περιφερειακή Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης

ΠεΣΠΚΑ	Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή
ΠΠ	Προγραμματική Περίοδος
ΠΠΑ	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΠΠΔ	Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις
ΠΠΚΕ	Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης
ΠΠΧΣΑΑ	Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
ΠΣΚΕ	Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων
ΠΥΣ	Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου
ΠΦΥ	Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας
ΣΔ	Σχέδιο Διαχείρισης
ΣΒΑ	Στόχοι για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη
ΣΒΑΑ	Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης
ΣΔΚΠ	Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας
ΣΔΛΑΠ	Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών
ΣΕΔ	Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης
ΣΠΕΜ	Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων των Μεταφορών
ΣΜΠΕ	Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΣΠΕ	Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση
ΣΠΠ	Σημαντικές Περιοχές για τα πουλιά
ΣΣ	Στρατηγικός Σχεδιασμός
ΣΥΔ	Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης
ΣΧΟΟΑΠ	Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΤΑΠΤοΚ	Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων
ΤΕΕ	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
ΤΙΦΚ	Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
ΤΚΣ	Τόπος Κοινοτικής Σημασίας
ΤΠΕ	Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνίας
ΤΥΣ	Τεχνητά Υδάτινα Συστήματα
ΤΣΔΑ	Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων
ΤΧΣ	Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΥΔ	Υδατικό Διαμέρισμα
ΥΠΕΚΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
ΥΠΕΝ	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
ΥΠΕΧΩΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΥΣ	Υδατικό Σύστημα

ΥΥΣ	Υπόγειο Υδατικό Σύστημα
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
ΦοΔΣΑ	Φορέας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων
ΧΥΤΥ	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων

1 ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1.1 Γενικά Στοιχεία

Η παρούσα τεχνική έκθεση μαζί με τα Παραρτήματα που τη συνοδεύουν αποτελεί τη **Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ)** για το «**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027**».

Στο πλαίσιο υλοποίησης της παρούσας ΣΜΠΕ διερευνώνται οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των προτάσεων που περιέχονται στο ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021 - 2027, η προσέγγισή τους σε στρατηγικό επίπεδο και τέλος η ανάδειξη της βέλτιστης επιλογής ανάμεσα στις προτεινόμενες εναλλακτικές λύσεις. Η σύνταξή της ακολουθεί τις απαιτήσεις της ΚΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 (ΦΕΚ1225/Β/5-9- 2006) «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ» όπως ισχύει. Η ως άνω ΚΥΑ θέτει τις απαιτήσεις και βασικές προδιαγραφές για το αντικείμενο και τις διαδικασίες εκπόνησης ΣΜΠΕ, καθώς και για τη διαδικασία διαβούλευσης με τις δημόσιες αρχές και το ενδιαφερόμενο κοινό.

Σύμφωνα Απόφαση Ανάθεσης του Περιφερειάρχη Στερεάς Ελλάδας με αρ. σύμβασης 2434 και την από 1-11-2021 σχετική Σύμβαση, την ευθύνη της σύνταξης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) έχει ο:

Γεώργιος Παρασκευόπουλος, Τοπογράφος Μηχανικός - Μηχανικός Περιβάλλοντος, μελετητής περιβαλλοντικών μελετών, κατηγορίας 27, με έδρα στην Πόντου 58, Αμπελόκηποι, 11527, Αθήνα,
Τηλ.: 210 7752120 , E-mail: geopar1983@gmail.com.

Αναθέτουσα Αρχή είναι η **Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας** και τα παραδοτέα της σύμβασης του αναδόχου υποβάλλονται στην **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας**.

1.1.2 Διαδικασία Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ)

Η διαδικασία **Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ)** είναι μια διαδικασία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, η οποία έχει θεσμοθετηθεί στην Ελλάδα με την ΚΥΑ 107017/28.8.2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5-9-2006), στα πλαίσια εναρμόνισης της Οδηγίας 2001/42/ΕΕ. Στόχος της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ είναι η προώθηση της Αειφόρου Ανάπτυξης με την υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος και την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στην προετοιμασία και θέσπιση σχεδίων και προγραμμάτων. Η εκπόνηση της **Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ)** αποτελεί τον πυρήνα της διαδικασίας ΣΠΕ.

1.1.3 Περιοχή Μελέτης

Το εν λόγω Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καλύπτει σε στρατηγικό και χρηματοδοτικό επίπεδο την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Συνεπώς, στην παρούσα Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ως περιοχή μελέτης ορίζεται η **Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας**.

1.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027

Το ΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2021-2027, δομήθηκε βάσει των **Στόχων Πολιτικής** της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ, οι οποίοι είναι οι ακόλουθοι:

- **Στόχος Πολιτικής 1:** Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού, καθώς και της περιφερειακής ψηφιακής διασυνδεσιμότητας.
- **Στόχος Πολιτικής 2:** Μια πιο πράσινη, με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που μετατρέπεται σε μια οικονομία μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.
- **Στόχος Πολιτικής 3:** Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας.
- **Στόχος Πολιτικής 4:** Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
- **Στόχος Πολιτικής 5:** Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των τύπων περιοχών και των τοπικών πρωτοβουλιών.

Η επιχειρησιακή διάρθρωση του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας περιλαμβάνει Τομείς Προτεραιότητας, που σχετίζονται με διαφορετικές θεματικές ενότητες, έχουν συγκεκριμένες κατευθύνσεις ανάπτυξης και συγκεκριμένες δράσεις. Οι παρεμβάσεις (υποδομές και θεσμικά μέτρα) επικεντρώνονται σε **8 Τομείς Προτεραιότητας (Προτεραιότητες)** συμπεριλαμβανόμενης της Τεχνικής Βοήθειας και **26 Ειδικούς Στόχους**, οι οποίοι παρουσιάζονται στον ακόλουθο **Πίνακα**.

Πίνακας 1-1: Οι Ειδικό Στόχοι (ΕΣ) ανά Τομέα Προτεραιότητας του ΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2021-2027

Τομέας Προτεραιότητας	Κωδ. ΕΣ	Ειδικός Στόχος
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του	ΕΣ1	Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων της έρευνας και της καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών.
	ΕΣ2	Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς φορείς και τις δημόσιες αρχές.

καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.	ΕΣ3	Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων.
ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.	ΕΣ4	Πρώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
	ΕΣ5	Πρώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα.
	ΕΣ6	Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού.
	ΕΣ7	Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία.
	ΕΣ8	Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές και μείωση κάθε μορφής ρύπανσης.
ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.	ΕΣ9	Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και στη διασυνοριακή κινητικότητα.
ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περιθάλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.	ΕΣ10	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της χωρίς αποκλεισμούς ένταξης στην αγορά εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας.
	ΕΣ11	Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
	ΕΣ12	Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες.
	ΕΣ13	Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες.
	ΕΣ14	Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και πρόωθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα.
	ΕΣ15	Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία.
ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της	ΕΣ16	Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.
	ΕΣ17	Πρώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων.

εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.	ΕΣ18	Πρωώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία.
	ΕΣ19	Πρωώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες.
	ΕΣ20	Πρωώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την πρωώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες
	ΕΣ21	Πρωώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών.
	ΕΣ22	Πρωώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των ΡΟΜΑ.
	ΕΣ23	Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες, βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης.
	ΕΣ24	Πρωώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών.
ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	ΕΣ25	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές.
	ΕΣ26	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών.
ΤΠ7 - Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ		
ΤΠ8 - Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+		

Με βάση την ανάλυση των παραπάνω στόχων του ΕΠ, στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ επιλέχθηκαν οι ακόλουθοι **Περιβαλλοντικοί Στόχοι** (ανά περιβαλλοντική παράμετρο), ως πλέον συναφείς με το ΕΠ:

1. Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

- **ΠΣ1Α:** Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.

2. Ατμόσφαιρα

- **ΠΣ2Α:** Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.

3. Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

- **ΠΣ3Α:** Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- **ΠΣ3Β:** Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού.
- **ΠΣ3Γ:** Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

4. Θόρυβος

- **ΠΣ4Α:** Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.

5. Υδάτινοι Πόροι

- **ΠΣ5Α:** Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων).
- **ΠΣ5Β:** Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.

6. Τοπίο

- **ΠΣ6Α:** Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ.

7. Έδαφος

- **ΠΣ7Α:** Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.
- **ΠΣ7Β:** Μείωση της ρύπανσης των εδαφών.

8. Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

- **ΠΣ8Β:** Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.
- **ΠΣ8Β:** Βιώσιμη προσβασιμότητα.
- **ΠΣ8Γ:** Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών.
- **ΠΣ8Δ:** Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.
- **ΠΣ8Ε:** Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές.

9. Ανθρώπινη Υγεία

- **ΠΣ9Α:** Βελτίωση ποιότητας ζωής.
- **ΠΣ9Β:** Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ.
- **ΠΣ9Γ:** Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές.

10. Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

- **ΠΣ10Α:** Ορθολογική χρήση γης.
- **ΠΣ10Β:** Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.
- **ΠΣ10Γ:** Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπαρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών.

11. Πολιτιστική Κληρονομιά

- **ΠΣ11Α:** Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

1.3 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027

Στα πλαίσια του ΕΠ περιλαμβάνονται **8 Τομείς Προτεραιότητας (Προτεραιότητες)** συμπεριλαμβανόμενης της Τεχνικής Βοήθειας και **26 Ειδικοί Στόχοι**, οι οποίοι περιλαμβάνουν **99 δράσεις** όπως παρουσιάζονται στον ακόλουθο **Πίνακα** (παρουσίαση ανά Τομέα Προτεραιότητας).

Πίνακας 1-2: Συνοπτική περιγραφή των παρεμβάσεων και των δράσεων του ΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2021-2027

Τομείς Προτεραιότητας	Δράσεις
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΕΕ.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΕΕ.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης. ■ Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.
ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία. ■ Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας. ■ Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων. ■ Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΕΕ.
ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας. ■ Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων. ■ Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΕΕ.

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις	
<p>ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία). 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός). 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού. 	
	<p>ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης-πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).
		<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους άνεργους. 		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικώς αδρανή άτομα. 		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.5. NEE και παρεμφερείς δράσεις. 		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.). 		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας. 		
<p>ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία. ■ Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης. 	

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις
φτώχειας και αποκλεισμού.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά. ■ Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση. ■ Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22). ■ Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς. ■ Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού). ■ Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας. ■ Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας. ■ Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού. ■ Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης). ■ Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις. ■ Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ. ■ Δ22.5. NEE, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. ■ Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης. ■ Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ.. ■ Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή. ■ Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής. ■ Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά). ■ Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών. ■ Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών. ■ Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης. ■ Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ]. ■ Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία. ■ Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ. ■ Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων. ■ Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων. ■ Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ. ■ Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας. ■ Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.). ■ Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα. ■ Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο. ■ Δ24.1. Δομές αστέγων. ■ Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές.

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας. ■ Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας. ■ Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).
ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.6. Τροχάιο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημοσίων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
ΤΠ7 - Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
ΤΠ8 - Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+	

1.4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ

Για τις ανάγκες οριστικοποίησης της διαμόρφωσης του ΕΠ Στερεάς Ελλάδας, εξετάστηκαν σε σχέση με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος, τρία σενάρια ως εξής:

- **Βασικό Σενάριο** – Αφορά στην περίπτωση της **Μηδενικής Λύσης**, καθώς γίνεται η υπόθεση ότι δεν υπάρχει εντελώς το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας 2021-2027 και εξετάζονται οι επιπτώσεις της επιλογής αυτής, με βάση τις υφιστάμενες τάσεις εξέλιξης.

- **Σενάριο 1 (Προτεινόμενο Σενάριο)** – Εξετάστηκε ως εναλλακτικό σενάριο, με παράλληλη ικανοποίηση των Τομέων Προτεραιότητας του ΕΠ και διαμορφώθηκε βάσει μίας προσέγγισης “**πλέον βιώσιμης επιλογής**”.
- **Σενάριο 2 (Εναλλακτικό Σενάριο)** – Εξετάστηκε ως εναλλακτικό σενάριο, με παράλληλη ικανοποίηση των Τομέων Προτεραιότητας του ΕΠ και διαμορφώθηκε βάσει μίας προσέγγισης “**ταχύτερης οικονομικής ανάπτυξης**”.

Από τη σύγκριση των εναλλακτικών Σεναρίων προκύπτει πως το Βασικό και το Εναλλακτικό Σενάριο είναι σαφώς δυσμενέστερα από περιβαλλοντικής άποψης από το Προτεινόμενο Σενάριο.

Αναλυτικότερα:

Από τη σύγκριση του **Προτεινόμενου Σεναρίου (Σενάριο 1)** με το **Βασικό Σενάριο** προκύπτει ότι:

- Το Προτεινόμενο Σενάριο είναι ευμενέστερο του Βασικού Σεναρίου όσον αφορά σε όλες τις περιβαλλοντικές παραμέτρους (Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα, Ατμόσφαιρα, Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή, Θόρυβος, Υδάτινοι Πόροι, Τοπίο, Έδαφος, Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον, Ανθρώπινη Υγεία, Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία, Πολιτιστική Κληρονομιά)

Από τη σύγκριση του **Προτεινόμενου Σεναρίου (Σενάριο 1)** με το **Εναλλακτικό Σενάριο (Σενάριο 2)** προκύπτει ότι:

- Το Προτεινόμενο Σενάριο είναι ευμενέστερο του Εναλλακτικού Σεναρίου όσον αφορά στις περισσότερες περιβαλλοντικές παραμέτρους (Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα, Ατμόσφαιρα, Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή, Υδάτινοι Πόροι, Τοπίο, Έδαφος Ανθρώπινη Υγεία, Πολιτιστική Κληρονομιά).
- Το Προτεινόμενο Σενάριο είναι ισοδύναμο του Βασικού Εναλλακτικού όσον αφορά τρεις περιβαλλοντικές παραμέτρους (Θόρυβος, Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον, Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία).

1.5 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι η δεύτερη σε έκταση Ελληνική περιφέρεια και περιλαμβάνει πέντε (5) Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ), τη Βοιωτία, την Εύβοια, την Ευρυτανία, τη Φθιώτιδα και τη Φωκίδα. Καταλαμβάνει συνολική έκταση 15.549 km² (ποσοστό 11,8% της συνολικής έκτασης της χώρας) και διαθέτει εξαιρετικά ενδιαφέροντα, πολύμορφα γεωμορφολογικά, κοινωνικοοικονομικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Ως αποτέλεσμα δημιουργείται ένα σύνολο με σημαντικά πλεονεκτήματα (πλούσια και αξιόλογη παραγωγική βάση - αγροτική παραγωγή και βιομηχανία - ορεινοί όγκοι, λατομικές περιοχές, μεγάλα δάση, πεδιάδες, εσωτερικά και παραθαλάσσια νερά, ακτές ακόμα και νησί, σημαντικό φυσικό, πολιτιστικό και ιστορικό απόθεμα και δυνατότητες υπηρεσιών ειδικά στον τουρισμό και το εμπόριο). Έχει έδρα τη Λαμία, η οποία είναι πρωτεύουσα της ΠΕ Φθιώτιδας.

Το μεγαλύτερο τμήμα της Περιφέρειας είναι ορεινό ή ημιορεινό (ποσοστό 47,4% και 31,8% αντίστοιχα της συνολικής έκτασης) ενώ το πεδινό είναι μόλις το 20,8% της έκτασης. Υπάρχουν δίοδοι που επιτρέπουν τη διέλευση μέσα από τους ορεινούς όγκους, που έχουν αξιοποιηθεί. Επιπλέον, το υπέδαφος της Στερεάς Ελλάδας είναι πλούσιο σε κοιτάσματα μετάλλου (μαγνησίτης, σιδηρονικέλιο, βωξίτης, δολομίτης), σε μάρμαρο και χρώμιο.

Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής του πληθυσμού, το έτος 2011, εμφανίζει μείωση κατά 9,66%, η οποία είναι πολύ μεγαλύτερη από τη γενική τάση μείωσης (1,61%) σε επίπεδο χώρας, ενώ ταυτόχρονα καταγράφεται ίδια γενική τάση μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων με διακυμάνσεις του βαθμού μεταβολής (μεγαλύτερη μείωση παρατηρείται στην ΠΕ Ευρυτανίας, ενώ κοντά στον εθνικό μέσο όρο είναι η μείωση στην ΠΕ Εύβοιας). Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ανήλθε σε 546.870 μόνιμους κατοίκους το 2011 και αντιστοιχεί στο 5,07% του συνολικού πληθυσμού της χώρας.

Στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ εξετάστηκε και περιγράφηκε το βιοτικό και αβιοτικό φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, όπως και το ανθρωπογενές. Επιπρόσθετα, προσδιορίστηκαν οι υφιστάμενες περιβαλλοντικές πιέσεις.

Από τη σημερινή εικόνα του περιβάλλοντος στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, τόσο σε ό,τι αφορά την κατάσταση των περιβαλλοντικών μέσων όσο και τις ασκούμενες πιέσεις και αφετέρου τον προγραμματισμό της ανάπτυξης, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η κατάσταση στην πλειοψηφία των περιβαλλοντικών συνιστωσών της Περιφέρειας είναι σε γενικές γραμμές ικανοποιητική. Εκτιμάται ότι η φέρουσα ικανότητα δεν έχει εξαντληθεί και οι κύριοι φυσικοί παράγοντες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος συντελούν στη διατήρηση της χλωρίδας, της πανίδας, της βιοποικιλότητας, των νερών και άλλων σημαντικών περιβαλλοντικών παραμέτρων σε σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο, διατηρώντας παράλληλα σημαντικά περιθώρια βελτίωσης τους. Ωστόσο, παρά την ενθαρρυντική γενική εικόνα του περιβάλλοντος, ορισμένοι τομείς υστερούν, με χαρακτηριστικότερους αυτούς:

- Της ορθής διαχείρισης στερεών αποβλήτων.
- Της επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων και της συνακόλουθης προστασίας των υδατικών αποδεκτών.
- Της διαχείρισης του υδατικού δυναμικού.
- Της αντιπλημμυρικής προστασίας.
- Της ανάσχεσης της κλιματικής αλλαγής και της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της.
- Της προστασίας της βιοποικιλότητας και της διαχείρισης οικολογικά ευαίσθητων στοιχείων και περιοχών.
- Της αντιμετώπισης μεγάλων καταστροφών (με αντίκτυπο στο ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον) και κυρίως των πυρκαγιών.

Οι κύριες πηγές πιέσεων-ρύπανσης στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας κατά μείζονα λόγω οφείλονται στα εξής:

- Αστική δραστηριότητα.
- Βιομηχανική δραστηριότητα (συμπεριλαμβανομένης της εξορυκτικής δραστηριότητας).
- Τουριστική δραστηριότητα.
- Γεωργική δραστηριότητα.
- Κτηνοτροφική δραστηριότητα
- Κλιματική αλλαγή και ακραία φαινόμενα που συνδέονται με αυτήν.

- Παραγωγή ενέργειας.
- Μεταφορικές και συγκοινωνιακές δραστηριότητες.
- Μεγάλης κλίμακας φυσικά ή ανθρωπογενή φαινόμενα με δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον (κυρίως Πυρκαγιές).

1.6 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η αξιολόγηση των επιμέρους δράσεων του ΕΠ στοχεύει στον έγκαιρο εντοπισμό και εκτίμηση των πιθανών επιπτώσεων στο περιβάλλον, θετικών και αρνητικών, που μπορεί να επιφέρει η εφαρμογή του Προγράμματος. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται για τους τομείς που προβλέπονται από την Οδηγία 2001/42/ΕΚ και συγκεκριμένα:

- Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα
- Ατμόσφαιρα
- Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή
- Θόρυβος
- Υδάτινοι Πόροι
- Τοπίο
- Έδαφος
- Πληθυσμός – Ανθρώπινη Υγεία
- Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία
- Πολιτιστική Κληρονομιά
- Οι σχέσεις μεταξύ των ανωτέρω παραγόντων

Τα κριτήρια με τα οποία γίνεται η αξιολόγηση σε αυτό το επίπεδο περιλαμβάνουν:

- Το **είδος** της επίπτωσης που αναμένεται, δηλ. αν πρόκειται για θετική, αρνητική ή ουδέτερη επίπτωση.
- Τον **κίνδυνο (πιθανότητα)** εμφάνισης της επίπτωσης, δηλ. αν πρόκειται για αμελητέα, χαμηλή, μέση ή βέβαιη πιθανότητα εμφάνισης της επίπτωσης.
- Την **ένταση** της επίπτωσης, δηλ. αν πρόκειται για αμελητέα, ασθενή, μέτρια ή σημαντική επίπτωση.
- Την **έκταση** της επίπτωσης, δηλ. αν πρόκειται για επίπτωση στο πεδίο, τοπική, περιφερειακή, εθνική ή διεθνή/διασυνοριακή.
- Την **αναστρεψιμότητα** εμφάνισης της επίπτωσης, αναστρέψιμη ή μη-αναστρέψιμη επίπτωση.
- Τη **διάρκεια** της επίπτωσης, δηλ. αν θα είναι βραχυπρόθεσμη, μακροπρόθεσμη ή μόνιμη
- Την **σωρευτικότητα** της επίπτωσης, αν πρόκειται σωρευτική ή μη-σωρευτική επίπτωση.

Στον **Πίνακα** που ακολουθεί παρουσιάζονται συγκεντρωτικά οι σημαντικότερες επιπτώσεις στις περιβαλλοντικές παραμέτρους, σύμφωνα με τους περιβαλλοντικούς στόχους που έχουν τεθεί, καθώς και το μέγεθος και το είδος της επίπτωσης.

Πίνακας 1-3: Σύνοψη σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την υλοποίηση του ΕΠ ανά θεματικό τομέα και περιβαλλοντική παράμετρο

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Χαρακτήρας Επίπτωσης	Εκτίμηση και Αξιολόγηση Επίπτωσης
Βιοποικιλότητα Χλωρίδα – Πανίδα	Μικτές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες	Οι παρεμβάσεις κυρίως των νέων συγκοινωνιακών υποδομών και των παραγωγικών εγκαταστάσεων και διαδικασιών δύνανται να προκαλέσουν διάσπαση / κατακερματισμό βιοτόπων και απώλεια βιοποικιλότητας, εφόσον επιτραπεί η εγκατάσταση τους μέσα/κοντά από σημαντικούς βιότοπους/προστατευόμενες περιοχές. Οι περιβαλλοντικές παράμετροι των οικοσυστημάτων στην άμεση γειτονία θα διαταραχθούν, αφού από τη χρήση και συντήρηση των υποδομών η ισορροπία του οικοσυστήματος θα μεταβληθεί και η βιοποικιλότητα θα θιγεί. Αντίθετα, το ΕΠ περιλαμβάνει πλειάδα δράσεων που έχουν άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας, όπως είναι οι δράσεις προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, οι δράσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς, τα αντιπλημμυρικά και αντιδιαβρωτικά έργα, οι πράσινες υποδομές κτλ.
Ατμόσφαιρα	Μικτές, μέσης πιθανότητας και έντασης, τοπικού και περιφερειακού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να αυξήσει την εκπομπή αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα (λόγω της αύξησης των παραγωγικών διαδικασιών και των μετακινήσεων), οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην περίπτωση που δεν θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης ρυπογόνων παραγωγικών διαδικασιών και προστασίας της ατμόσφαιρας. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις των συγκοινωνιακών υποδομών θα οδηγήσουν σε αύξηση των εκπομπών αέριων ρύπων (δυσχεραίνοντας την επίτευξη του στόχου της μείωσης των αέριων εκπομπών, κάτι που αναμένεται να συνεισφέρει αρνητικά στην βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας στην Περιφέρεια) συντελώντας σε αρνητικές επιπτώσεις, οι οποίες αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την προσέγγιση προορισμών και ενδεχομένως των ίδιων των αποστάσεων που θα διανύουν οι χρήστες τους. Αντίθετα, πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα, υλοποίηση υποδομών για καθαρές αστικές μεταφορές, υλοποίηση πράσινων υποδομών, υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ) έχουν σημαντική πιθανότητα να συμβάλουν στη μείωση των παραγόμενων εκπομπών ρύπων (κυρίως μέσω της μείωσης κατανάλωση ορυκτών καυσίμων), και να επιδράσουν θετικά ως προς τη συγκεκριμένη περιβαλλοντική παράμετρο.

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Χαρακτήρας Επίπτωσης	Εκτίμηση και Αξιολόγηση Επίπτωσης
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή	Θετικές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, μακροπρόθεσμες και τοπικής έως περιφερειακή εμβέλειας	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων και παραγωγικών δραστηριοτήτων, αναμένεται να αυξήσει την εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου (λόγω της αύξησης των παραγωγικών διαδικασιών και των μετακινήσεων), οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην περίπτωση που δεν θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης ρυπογόνων παραγωγικών διαδικασιών και προστασίας της ατμόσφαιρας. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις των συγκοινωνιακών υποδομών θα οδηγήσουν σε αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (δυσχεραίνοντας την επίτευξη του στόχου της ανάσχεσης της κλιματικής αλλαγής) συντελώντας σε αρνητικές επιπτώσεις, οι οποίες αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την προσέγγιση προορισμών και ενδεχομένως των ίδιων των αποστάσεων που θα διανύουν οι χρήστες τους.</p> <p>Αντίθετα, πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα, υλοποίηση υποδομών για καθαρές αστικές μεταφορές, υλοποίηση πράσινων υποδομών, υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ) έχουν σημαντική πιθανότητα να συμβάλουν στη μείωση των παραγόμενων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (κυρίως μέσω της μείωσης κατανάλωση ορυκτών καυσίμων), και να επιδράσουν θετικά ως προς τη ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής.</p> <p>Επιπλέον, πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (αντιμετώπιση της διάβρωσης των ακτών, αντιπλημμυρική προστασία, κατασκευή/αναβάθμιση υποδομών ύδρευσης κτλ) αναμένεται να συνδράμουν θετικά στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, όπως είναι τα πλημμυρικά φαινόμενα, η διάβρωση ακτών, η διαχείριση ακραίων καιρικών φαινομένων και καταστροφών κτλ].</p>
Θόρυβος	Αρνητικές, μικρής έως μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες	<p>Εκτιμάται ότι θα υπάρξουν τοπικά αυξήσεις των εκπομπών θορύβου κατά τη λειτουργία κάποιων έργων (κυρίως την λειτουργία των συγκοινωνιακών υποδομών και των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων), οι οποίες ωστόσο σε επίπεδο περιφέρειας θα αντισταθμίζονται μερικώς από τη μείωση των χρονοαποστάσεων.</p> <p>Παράλληλα κάποιες από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: πράσινες υποδομές στα αστικά κέντρα, υλοποίηση υποδομών για καθαρές αστικές μεταφορές, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ) έχουν σημαντική πιθανότητα να συμβάλουν στη μείωση των παραγόμενων εκπομπών θορύβου και να επιδράσουν θετικά ως προς τη συγκεκριμένη περιβαλλοντική παράμετρο.</p>
Υδάτινοι Πόροι	Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες	<p>Οι σημαντικότερες δυσμενείς επιπτώσεις αναμένονται στη συνέχεια του υδρογραφικού δικτύου και στην ποιότητα των υδάτων, από τα γραμμικά έργα (κυρίως τις νέες συγκοινωνιακές υποδομές) και δευτερευόντως από τα εμβαδικά έργα (κτηριακές και παραγωγικές υποδομές).</p> <p>Επιπλέον, η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να αυξήσει τη ζήτηση σε νερό (ενδεχομένως οδηγώντας σε</p>

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Χαρακτήρας Επίπτωσης	Εκτίμηση και Αξιολόγηση Επίπτωσης
		<p>ποσοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων), καθώς και την παραγωγή υγρών αποβλήτων (ενδεχομένως οδηγώντας σε ποιοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων).</p> <p>Εντούτοις πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: αντιπλημμυρικά έργα, διαχείριση υγρών αποβλήτων, συμπλήρωση/αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης κτλ) με βεβαιότητα θα συνεισφέρουν ισχυρά θετικά ως προς τη συγκεκριμένη περιβαλλοντική παράμετρο, προκαλώντας θετικές επιπτώσεις στην ποσότητα και στην ποιότητα των υδάτινων πόρων.</p>
Τοπίο	Θετικές, μέσης πιθανότητας και έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις	<p>Εκτιμάται ότι οι παρεμβάσεις πρωτίστως των συγκοινωνιακών υποδομών και δευτερευόντως των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, ενδεχομένως θα οδηγήσουν σε δυσμενείς επιπτώσεις στο τοπίο (υποβάθμιση φυσικού τοπίου, πιθανός μικρής έκτασης κατακερματισμός του τοπίου κτλ).</p> <p>Αντίθετα, πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος, πράσινες υποδομές στα αστικά κέντρα, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων κτλ) με βεβαιότητα θα επιδράσουν ισχυρά θετικά ως προς τη συγκεκριμένη περιβαλλοντική παράμετρο.</p>
Έδαφος	Μικτές, μικρής-μέσης πιθανότητας, μικρής-μέτριας έντασης, τοπικής εμβέλειας και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στο έδαφος	<p>Εκτιμάται ότι οι παρεμβάσεις των συγκοινωνιακών υποδομών θα συνδράμουν σε κατάληψη εδαφών και επιβάρυνση της ποιότητας των εδαφών από τις αποπλύσεις των υποδομών και την απόρριψη απορριμμάτων από τους χρήστες τους. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων θα οδηγήσουν σε ανάλογες δυσμενείς επιπτώσεις στο έδαφος.</p> <p>Αντίθετα, πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: αντιπλημμυρικά έργα, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υποδομές διαχείρισης υγρών αποβλήτων. κτλ) με βεβαιότητα θα επιδράσουν θετικά ως προς τη συγκεκριμένη περιβαλλοντική παράμετρο.</p>
Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στον πληθυσμό και το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον	<p>Από την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων δεν αναμένεται σημαντική αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο εξυπηρετούμενων περιοχών, υπό την προϋπόθεση ότι εκεί θα συντρέχουν οι συνθήκες και θα υπάρχουν οι υποδομές συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού και προσέλκυσης νέου.</p> <p>Από την υλοποίηση νέων ή την επέκταση υφιστάμενων παραγωγικών εγκαταστάσεων δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (λόγω αύξησης εισοδημάτων και θέσεων εργασίας), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω των ίδιων των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων που θα υλοποιηθούν στα πλαίσια του ΕΠ, όσο και εξαιτίας της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με αυτές).</p> <p>Από την κατασκευή νέων συγκοινωνιακών υποδομών και την ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων δημιουργούνται συνθήκες εύκολης πρόσβασης και μετακίνησης, αύξησης της προσβασιμότητας και της</p>

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Χαρακτήρας Επίπτωσης	Εκτίμηση και Αξιολόγηση Επίπτωσης
		<p>ορθολογικής και αποτελεσματικής χρήσης των υπαρχόντων μεταφορικών υποδομών, καθώς και βελτίωσης της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών.</p> <p>Από τις άλλες παρεμβάσεις του ΕΠ, αναμένονται θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας και πολιτισμού, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, άρση των κοινωνικών αποκλεισμών κτλ), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω της αναβάθμισης και προβολής του τουριστικού προϊόντος και του πολιτιστικού αποθέματος της περιφέρειας, όσο και λόγω της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις δράσεις αυτές)</p> <p>Στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων και των νέων συγκοινωνιακών υποδομών. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις, μετά τη λήψη των κατάλληλων μέτρων, αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), και εκτιμάται ότι δεν θα επηρεάσουν σημαντικά των παρούσα παράμετρο.</p>
Ανθρώπινη Υγεία	Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στον τομέα της ανθρώπινης υγείας	<p>Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής, λόγω της αύξησης του εισοδήματος των εργαζομένων και ως εκ τούτου στη δυνατότητα πρόσβασης τους σε αναβαθμισμένες υπηρεσίες. Η υλοποίηση των συγκοινωνιακών παρεμβάσεων, αναμένεται να αυξήσει την ασφάλεια του οδικού δικτύου, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα ατυχημάτων. Επιπλέον, αναμένεται να οδηγήσει σε βελτίωση της ποιότητας ζωής, παρέχοντας συντομότερες και ασφαλέστερες μετακινήσεις σε περισσότερους προορισμούς, καθώς και περισσότερες επιλογές προσβασιμότητας.</p> <p>Από τις προτεινόμενες παρεμβάσεις του ΕΠ, αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιφέρειας, λόγω της βελτίωσης των υπηρεσιών υγείας, φροντίδας ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και κοινωνικής μέριμνας. Σημαντικές θετικές επιπτώσεις αναμένονται από τη βελτίωση των υποδομών περιθαλψής (ενίσχυση υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, υπηρεσιών δημόσιας υγείας, υπηρεσιών ψυχικής υγείας κτλ), τη μέριμνα για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού και την βελτίωση της πρόσβασής στις υπηρεσίες υγείας.</p> <p>Επιπλέον, αναμένεται ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων τόσο από τη λειτουργία των προτεινόμενων παρεμβάσεων (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση</p>

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Χαρακτήρας Επίπτωσης	Εκτίμηση και Αξιολόγηση Επίπτωσης
		αναπλάσεων και πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον, υλοποίηση αναπλάσεων οδικών αρτηριών πόλεων κτλ) όσο και από τις στοχευμένες παρεμβάσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία και τις υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	Θετικές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες	<p>Δράσεις όπως η πραγματοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών και η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης. Επιπλέον, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΠΠ (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης υγρών και στερών αποβλήτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων. Σημαντική παράμετρο αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας αποτελούν οι δράσεις τόσο προστασίας και ανάδειξης του πολιτιστικού αποθέματος, όσο και προβολής και τόνωσης του τουριστικού προϊόντος.</p> <p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται σε κάποιες περιπτώσεις να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης (για οικιστική ανάπτυξη ή εμπορική/παραγωγική χρήση), κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.). Αντίστοιχα, υλοποίηση των συγκοινωνιακών παρεμβάσεων, αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης για οικιστική ανάπτυξη κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.). Ωστόσο, η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων παραγωγικών εγκαταστάσεων και συγκοινωνιακών παρεμβάσεων, ενδέχεται σε κάποιες περιπτώσεις να οδηγήσει σε μείωση της αξίας της γης (πχ λόγω αύξησης θορύβου, κίνησης κτλ) και να επηρεάσει σημειακά την αξία ακινήτων αρνητικά. Σε αυτήν την περίπτωση, μετά τη λήψη των κατάλληλων μέτρων, οι αρνητικές επιπτώσεις εκτιμάται ότι θα είναι περιορισμένες.</p>
Πολιτιστική Κληρονομιά	Θετικές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις	<p>Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και συγκοινωνιακών υποδομών δεν αναμένεται να επηρεάσει τη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Αντίθετα, αναμένονται θετικές επιπτώσεις τόσο από την βελτίωση της προσβασιμότητας σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, όσο και από τις δράσεις προστασίας και ανάδειξης του πολιτιστικού αποθέματος, καθώς και προβολής και τόνωσης του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας.</p>

1.7 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ, ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΔΥΣΜΕΝΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οι βασικές κατευθύνσεις που προτείνονται για την πρόληψη των περιορισμών και την αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή του Προγράμματος περιγράφονται παρακάτω.

- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στη **βιοποικιλότητα, χλωρίδα και πανίδα**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Η επίδραση κάθε έργου στην βιοποικιλότητα της περιοχής (μεμονωμένα και σωρευτικά) θα πρέπει να εξετάζεται διεξοδικά στην Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των προβλεπόμενων εγκαταστάσεων, όπου θα πρέπει να διατυπώνονται και όλα τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης/αντιμετώπισης/επανόρθωσης των επιπτώσεων.
 - Ο σχεδιασμός να είναι σε πλήρη συμβατότητα με το Ν. 3937/2011 «περί βιοποικιλότητας» και τα σχετικά Προεδρικά Διατάγματα και τις Αποφάσεις που αφορούν τις προστατευόμενες περιοχές. Να υλοποιούνται λεπτομερείς οικολογικές αξιολογήσεις όπου απαιτείται σύμφωνα με τους Ν. 3937/2011, Ν. 4014/2011 και Ν. 4685/2020.
 - Κατά τη φάση σχεδιασμού, επιλογή κατάλληλης χωροθέτησης, έτσι ώστε να αποφεύγεται κατά το δυνατόν η χωροθέτηση υποδομών εντός προστατευόμενων περιοχών ή σε εγγύτητα με προστατευόμενες περιοχές που δύναται να επηρεαστούν δυσμενώς. Όπου αυτό δεν είναι δυνατόν, να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα τόσο του ίδιου του τόπου, όσο και η συνέχεια μεταξύ τόπων με συναφείς στόχους διαχείρισης και ειδή χαρακτηρισμού.
 - Στην περίπτωση που θα υπάρξουν χωροθετήσεις υποδομών εντός προστατευόμενων περιοχών, να γίνεται λεπτομερής μνεία των επιπτώσεων (μεμονωμένα και σωρευτικά) στις αντίστοιχες ΜΠΕ και ΕΟΑ των επιμέρους έργων, όπου να προσδιορίζεται ποια είδη τοπικής, εθνικής ή διεθνούς σημασίας μπορεί να κινδυνεύσουν τόσο από την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου, όσο και από την αθροιστική επίδραση των ανάλογων υποδομών της περιοχής.
 - Στην περίπτωση εγκατάστασης λιμενικών υποδομών θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να μην θίγονται ενδιαιήματα θαλάσσιων θηλαστικών και λειμώνες θαλάσσιων φανερόγαμων και ιδιαίτερα του είδους *Posidonia oceanica*.
 - Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού, οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογικές επιλογές, για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κάθε έργου, την αύξηση της περιβαλλοντικής απόδοσης του και την ελαχιστοποίηση δυνητικών δυσμενών άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων του.
 - Εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.
 - Ο σχεδιασμός αστικών αναπλάσεων να υιοθετεί κατά προτεραιότητα παρεμβάσεις με φυτεύσεις ενδημικών ειδών χλωρίδας.
 - Η ανάπτυξη (και οι αντίστοιχες επιπτώσεις στο περιβάλλον) του τουρισμού θα πρέπει να παρακολουθούνται και σε περίπτωση υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας ή

καταγραφής δυσμενών περιβαλλοντικά επιπτώσεων να ενεργοποιούνται μέτρα αντιμετώπισης των σχετικών επιπτώσεων.

- Στις περιπτώσεις συγκοινωνιακών υποδομών και μεταφορικών δραστηριοτήτων, ο σχεδιασμός να ενσωματώνει τη λήψη διορθωτικών μέτρων διευκόλυνσης μετακίνησης πανίδας (διαβάσεις πανίδας, πράσινες γέφυρες, χρήση σηράγγων σε ορεινές περιοχές κλπ.) και δημιουργία (και συντήρηση) πράσινων υποδομών με παράλληλη μείωση ταχυτήτων μέσα από προστατευόμενες περιοχές για τη μείωση κινδύνου ατυχημάτων σε είδη της πανίδας και της ορνιθοπανίδας.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στην **Ατμόσφαιρα**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Αξιοποίηση των παρεμβάσεων του Προγράμματος που συντελούν στην εξοικονόμηση ενέργειας, στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και στη προώθηση των φιλικών προς το περιβάλλον μέσων μεταφοράς.
 - Ο σχεδιασμός των συγκοινωνιακών έργων να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση των δικτύων, αναμένεται να αντισταθμιστούν εν μέρει οι αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας.
 - Ο σχεδιασμός των λιμενικών υποδομών να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής και τη μείωση του χρόνου λειτουργίας οχημάτων τροφοδοσίας, μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς εμπορευμάτων.
 - Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού, οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογικές επιλογές, για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κάθε έργου, την αύξηση της περιβαλλοντικής απόδοσης του και τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των εκπομπών αερίων ρύπων.
 - Κατά μήκος των οδικών αξόνων (και ιδιαίτερα πλησίον δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων και οικιών) να εγκατασταθεί σύστημα παρακολούθησης των συγκεντρώσεων αερίων ρύπων έτσι ώστε να εντοπίζονται και να αντιμετωπίζονται δυνητικές υπερβάσεις των ορίων τους.
 - Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στο **Κλίμα**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Αξιοποίηση των παρεμβάσεων του Προγράμματος που συντελούν στην εξοικονόμηση ενέργειας, στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και στη προώθηση των φιλικών προς το περιβάλλον μέσων μεταφοράς.
 - Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού, οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογικές επιλογές, για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κάθε έργου, την αύξηση της περιβαλλοντικής απόδοσης του και τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των εκπομπών ΑΤΘ.
 - Ο σχεδιασμός των συγκοινωνιακών έργων να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση των δικτύων, αναμένεται να αντισταθμιστούν εν μέρει οι αρνητικές επιπτώσεις στο κλίμα.
 - Ο σχεδιασμός των λιμενικών υποδομών να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής και τη μείωση του χρόνου

λειτουργίας οχημάτων τροφοδοσίας, μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς εμπορευμάτων.

- Ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.
 - Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών αέριων του θερμοκηπίου.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στο **Ακουστικό Περιβάλλον**, προτείνονται τα ακόλουθα:
- Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού, οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογικές επιλογές, για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κάθε έργου, την αύξηση της περιβαλλοντικής απόδοσης του και τον περιορισμό των εκπομπών θορύβου, τόσο κατά τη φάση κατασκευής, όσο και κατά τη φάση λειτουργίας.
 - Κατά τη λειτουργία των έργων να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων.
 - Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών θορύβου.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στους **Υδάτινους Πόρους**, προτείνονται τα ακόλουθα:
- Η χωροθέτηση των έργων να γίνει σε θέσεις που δεν επηρεάζεται το υδρογραφικό δίκτυο και λαμβάνονται υπόψη την παράμετρο της πρόληψης των πλημμυρών.
 - Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, θα πρέπει να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην προκύπτουν σημαντικές επιπτώσεις στο υδατικό περιβάλλον λόγω ρύπανσης ή μεταβολών (ποσοτικών ή ποιοτικών) του υδρογραφικού δικτύου.
 - Ο σχεδιασμός των έργων να περιλαμβάνει πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού (ιδιαίτερα στην περίπτωση που αυτό απαιτείται στα πλαίσια των παραγωγικών δραστηριοτήτων), μείωσης της παραγωγής υγρών αποβλήτων και προστασίας των υδάτινων αποδεκτών με τη βέλτιστη επεξεργασία των αποβλήτων τους.
 - Κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των έργων προτείνεται τόσο ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών), όσο και η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων σε θέσεις παρακείμενες των παρεμβάσεων στην περίπτωση γεινίασης με σημαντικούς υδάτινους αποδέκτες.
 - Στα σημεία που οι οδικοί άξονες διασταυρώνονται με σημαντικούς υδάτινους αποδέκτες προτείνεται η εγκατάσταση και λειτουργία Μονάδων Ελέγχου Ρύπανσης (PCU's).
 - Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης λιμενικών υποδομών, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στο υδρογραφικό δίκτυο και στο ακτομηχανικό καθεστώς της περιοχής.

- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στο **Έδαφος**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη (ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας) και να αξιοποιούνται υποβαθμισμένες περιοχές.
 - Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμό που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων) όσο και στην κατάλληλα επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται τόσο η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), όσο και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών υψηλής ανθεκτικότητας (προτείνεται οι εφαρμογή των κατάλληλων φυτεύσεων ως η προτιμητέα επιλογή για την προστασία των διαταραγμένων εδαφών, καθώς ταυτόχρονα επιτυγχάνεται τόσο η αναβάθμιση του τοπίου, όσο και η αποκατάσταση της βλάστησης/βιοποικιλότητας. Μόνο όταν τεχνικά δεν εκτιμάται ως επαρκές μέτρο η επιλογή των φυτεύσεων να υιοθετούνται άλλες τεχνικές επιλογές).
 - Να γίνεται ολοκληρωμένη συλλογή, διαχείριση και διάθεση των παραγόμενων στερεών και υγρών αποβλήτων, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Επιπλέον να ισχύσει ρητή απαγόρευση διάθεσης στερεών ή υγρών αποβλήτων, κατά την κατασκευή των έργων, στο έδαφος.
 - Προβλέψεις για κατάλληλη διαχείριση των υγρών και στερεών αποβλήτων που προβλέπεται να προκύψουν από την αύξηση των μετακινήσεων και επισκέψεων κατοίκων και τουριστών, λόγω αναβάθμισης της ποιότητας του περιβάλλοντος και λόγω βελτίωσης της προσπελασιμότητας των περιοχών που προβλέπονται από τις αντίστοιχες παρεμβάσεις. Επιπλέον, κατάλληλη διαχείριση των υγρών και στερεών αποβλήτων που προβλέπεται να προκύψουν από την αύξηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στο **Τοπίο**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Κατά τη φάση σχεδιασμού, επιλογή κατάλληλης χωροθέτησης των έργων, έτσι ώστε να αποφεύγονται θέσεις με αξιολογικά τοπιολογικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά.
 - Οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου. Όπου αυτό μεταβάλλεται ή διαταράσσεται θα πρέπει να αναλαμβάνεται πρωτοβουλία αποκατάστασής του. Να εφαρμόζεται ο Νόμος 3827/2010 περί Τοπίου.
 - Να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καθαρισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.
 - Στην περίπτωση των αναπλάσεων στο αστικό περιβάλλον να προτιμώνται οι φυτοτεχνικές παρεμβάσεις και στο μέτρο του δυνατού με ενδημικά είδη χλωρίδας.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στο **Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον** και στην **Ανθρώπινη Υγεία**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.

- Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού, οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογικές επιλογές, για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κάθε έργου, την αύξηση της περιβαλλοντικής απόδοσης του και τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των λοιπών δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
 - Στην άμεση γειτονία των έργων απαιτείται ο έλεγχος για την εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αέριων ρύπων) με βάση τους σχετικούς περιβαλλοντικούς όρους, έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων, όπως η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις διελεύσεις οδικών τμημάτων μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων.
 - Παροχή κινήτρων στους περιόικους για διπλά τζάμια, που θα είχαν σαν δευτερεύουσα θετική επίπτωση και την εξοικονόμηση ενέργειας.
 - Χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού, των εργαζομένων και των προϊόντων τους και θα διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.
 - Να δοθεί έμφαση στην προβολή του πολιτιστικού προϊόντος, ώστε σε συνδυασμό με τις δράσεις ανάδειξης μνημείων και βελτίωσης πολιτιστικών υποδομών, να αυξηθούν οι επισκέπτες και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος. Για τον ίδιο σκοπό πρέπει να βελτιωθεί η προβολή και η προσπελασιμότητα του πολιτιστικού κεφαλαίου και των σχετικών εκδηλώσεων.
 - Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, να λαμβάνονται υπόψη οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στις **Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία**, προτείνονται τα ακόλουθα:
- Στην άμεση γειτονία των έργων απαιτείται ο έλεγχος για την εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αέριων ρύπων) με βάση τους σχετικούς περιβαλλοντικούς όρους, έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων, όπως η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις διελεύσεις οδικών τμημάτων μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων.
 - Κατά το στάδιο του σχεδιασμού να μην υποβαθμίζεται η αξία γης και τα υλικά περιουσιακά στοιχεία από τη βελτίωση της προσβασιμότητας στις περιοχές παρέμβασης και στις ιδιαίτερα υποβαθμισμένες περιοχές.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στην **Πολιτιστική Κληρονομιά**, προτείνονται τα ακόλουθα:
- Κατά τη φάση σχεδιασμού, επιλογή κατάλληλης χωροθέτησης των έργων, έτσι ώστε να αποφεύγονται θέσεις με αξιολογικά τοπιολογικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά (πχ θέσεις με φυσική βλάστηση, παραδοσιακοί οικισμοί, ευρύτερες εκτάσεις αρχαιολογικών χώρων κτλ).

- Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.
- Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.
- Στην περίπτωση των λιμενικών υποδομών να διερευνάται η ύπαρξη και να εξασφαλίζεται η προστασία και των ενάλιων αρχαιοτήτων.
- Στην περίπτωση που η αύξηση της τουριστικής παρουσίας προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις σε χώρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, να ληφθούν άμεσα μέτρα προστασίας. Οι χώροι πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να φυλάσσονται.
- Να δοθεί έμφαση στην προβολή του πολιτιστικού προϊόντος και του φυσικού περιβάλλοντος, ώστε σε συνδυασμό με τις δράσεις ανάδειξης μνημείων και οικολογικών πόρων, βελτίωσης πολιτιστικών υποδομών, να αυξηθούν οι επισκέπτες και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος.

1.8 ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Προκειμένου να επιτευχθεί η αρτιότερη ενσωμάτωση και η λειτουργικότερη παρακολούθηση της περιβαλλοντικής διάστασης του Προγράμματος, ο σχεδιασμός του Συστήματος Παρακολούθησης της παρούσας ΣΜΠΕ θα λάβει υπόψη τόσο το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη ΣΠΕ, όσο και τις κατευθύνσεις του Πλαισίου Επίδοσης καθώς και τις Οδηγίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του νέου ΕΣΠΑ για την παρακολούθηση της προόδου του Πλαισίου Επίδοσης.

Το Σύστημα Παρακολούθησης διαμορφώνεται ανά περιβαλλοντική παράμετρο, βάσει των οποίων έχουν εκτιμηθεί οι πιθανές σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Στο προτεινόμενο Σύστημα Παρακολούθησης έχουν ενσωματωθεί οι δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων που περιέχονται στα παραρτήματα των ειδικών κανονισμών των Ταμείων και έχουν προταθεί επιπλέον δείκτες όπου κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση των επιπτώσεων των δράσεων του Προγράμματος. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι πολλοί από τους προτεινόμενους δείκτες, βρίσκουν εφαρμογή στην παρακολούθηση περισσότερων της μίας περιβαλλοντικής παραμέτρου (λχ η παρακολούθηση της ενεργειακής αναβάθμισης αφορά τόσο στην ατμόσφαιρα όσο και στο κλίμα). Αυτοί οι δείκτες θα περιλαμβάνονται υπό την περισσότερη συναφή περιβαλλοντική παράμετρο και δεν θα αναφέρονται σε κάθε μία περιβαλλοντική παράμετρο χωριστά.

Στον **Πίνακα** που ακολουθεί αναφέρονται οι Δείκτες Παρακολούθησης με τη μονάδα μέτρησης τους, οι πηγές δεδομένων και η συχνότητα άντλησης των απαιτούμενων στοιχείων και πληροφοριών για την αποτελεσματική παρακολούθησή τους.

Πίνακας 1-4: Προτεινόμενο Πρόγραμμα Παρακολούθησης

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα Πανίδα	Επιφάνεια οικοτόπων που ενισχύονται με στόχο να αποκτήσουν καλύτερο καθεστώς διατήρησης.	Εκτάρια	Δίκτυα παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων του ΥΠΕΝ ή άλλων φορέων (Περιφέρειες, Τοπική Αυτοδιοίκηση, κ.ά.), στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΕΟΑ), αυτοτελείς και ανεξάρτητες μελέτες καταγραφής των επιπτώσεων (πχ από φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.).	2024, 2027, 2029
	Συνεισφορά των δράσεων στην επίτευξη του καθεστώτος και των στόχων διατήρησής προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας των τόπων του Δικτύου Natura.	Ανά περίπτωση		2024, 2027, 2029
	Εκτάσεις προστατευόμενων περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος (τόποι του Δικτύου Natura, ΚΑΖ, Εθνικά Πάρκα κτλ) που καταλαμβάνονται από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις.	Στρέμματα		2024, 2027, 2029
	Εκτάσεις με φυσική βλάστηση που καταλαμβάνονται από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις.	Στρέμματα	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΕΟΑ), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
	Πράσινες υποδομές που υποστηρίζονται για σκοπούς διαφορετικούς από την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	Στρέμματα		2024, 2027, 2029
Ατμόσφαιρα	Αύξηση εκπομπών αέριων ρύπων (CO, NOx, PM10 κτλ) από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις.	Τόνοι/έτος	Δίκτυα παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων του ΥΠΕΝ ή άλλων φορέων (Περιφέρειες, Τοπική Αυτοδιοίκηση, κ.ά.), στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ κ.α.), αυτοτελείς και ανεξάρτητες μελέτες καταγραφής, στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων υποδομών καθαρών αστικών μεταφορών.	Φυσικά πρόσωπα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Ειδικές υποστηριζόμενες υποδομές για ποδηλασία	km		2024, 2027, 2029

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
	Ετήσιος αριθμός χρηστών των ειδικών υποδομών για ποδηλασία	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή	Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση.	Αριθμός, εμβαδόν	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης, Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Ετήσια διακύμανση (αύξηση ή μείωση συγκριτικά με την υφιστάμενη κατάσταση) κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα).	MWh/έτος		2024, 2027, 2029
	Ετήσια διακύμανση (αύξηση ή μείωση συγκριτικά με την υφιστάμενη κατάσταση) των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου από τις παρεμβάσεις του ΕΠ.	Τόνοι ισοδύναμο υ CO ₂		2024, 2027, 2029
Θόρυβος	Εκτάσεις που καταγράφονται επίπεδα θορύβου μεγαλύτερα των οριακών τιμών, λόγω των παρεμβάσεων του ΕΠ.	Στρέμματα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ, καταγραφή θορύβου (στρατηγικοί χάρτες θορύβου), στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ κ.α.), αυτοτελείς και ανεξάρτητες μελέτες καταγραφής	2024, 2027, 2029
	% πληθυσμού που εκτίθεται σε επίπεδα θορύβου μεγαλύτερα των οριακών τιμών, λόγω των παρεμβάσεων του ΕΠ.	%		2024, 2027, 2029
Υδατα	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημοσίων δικτύων ύδρευσης.	km	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Νέα ή αναβαθμισμένη ικανότητα επεξεργασίας λυμάτων.	m ³		2024, 2027, 2029
	Αριθμός υδάτινων αποδεκτών που επηρεάζονται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ.	Αριθμός	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΠΠΔ κτλ), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
	Κατάσταση υδάτινων αποδεκτών που επηρεάζονται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ. Ποσοστό επιφανειακών και υπόγειων ΥΣ ανά κατηγορία (οικολογική και χημική κατάσταση επιφανειακών ΥΣ και	%	Διαχειριστικό Σχέδιο ΛΑΠ EL04 και EL07	2024, 2027, 2029

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
	χημική και ποσοτική κατάσταση υπόγειων ΥΣ) βάσει των αποτελεσμάτων του προγράμματος παρακολούθησης των Σχεδίων Διαχείρισης των ΛΑΠ.			
Έδαφος	Αντιπλημμυρικά έργα που κατασκευάστηκαν ή ενισχύθηκαν.	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Κατάληψη εδαφών από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις στα πλαίσια του ΕΠ.	Στρέμματα	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΠΠΔ κτλ), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
	Πρόσθετη ικανότητα για την ανακύκλωση των αποβλήτων.	Τόνοι/έτος	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Απόβλητα που συλλέγονται χωριστά.	Τόνοι/έτος	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
Τοπίο	Ανοιχτοί χώροι που δημιουργούνται ή αποκαθίστανται σε αστικές περιοχές	m ²	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Εκτάσεις που επενδύονται με βλάστηση σε αστικές περιοχές.	m ²	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Αριθμός προστατευόμενων τοπίων που επηρεάζονται από έργα υποδομών μεταφορών και παραγωγικές εγκαταστάσεις.	Αριθμός	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΠΠΔ κτλ), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
Πληθυσμός Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	Δημόσιοι οργανισμοί που υποστηρίζονται για την ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Χρήστες νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών	Φυσικά πρόσωπα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών με θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο.	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
	Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (από τις οποίες: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες).	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες.	Εργαζόμενο I		2024, 2027, 2029
	Θέσεις έρευνας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες	Ετήσια ΙΠΑ		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων για υπηρεσίες απασχόλησης	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών	km		2024, 2027, 2029
	Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών.	Ανθρωποη μέρες/έτος		2024, 2027, 2029
	Ενέργειες για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας στην ΠΣΤΕ	Αριθμός		2024, 2027, 2029
	Ποσοστό μείωσης των ατυχημάτων στην ΠΣΤΕ (σύμφωνα με Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο)	%		2024, 2027, 2029
	Αριθμός λιμένων που αναβαθμίζονται	Αριθμός		2024, 2027, 2029
	Ποσοστό αύξησης της επιβατικής κίνησης στα λιμάνια που αναβαθμίζονται	%		2024, 2027, 2029
	Ανθρώπινη Υγεία	Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης.		Φυσικά πρόσωπα

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
	Πληθυσμός που ωφελείται από νέα αντιπλημμυρικά έργα.	Φυσικά πρόσωπα	Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από νέα/βελτιωμένη εγκατάσταση επεξεργασίας αστικών λυμάτων	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περιθάλψης	Αριθμός		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περιθάλψης	Φυσικά πρόσωπα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας	Φυσικά πρόσωπα/έτος		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Εργατικά ατυχήματα κατά την υλοποίησης και λειτουργία των παρεμβάσεων του ΕΠ.	Συμβάντα		2024, 2027, 2029
	Πληθυσμός που έχει πρόσβαση σε νέες ή βελτιωμένες πράσινες υποδομές	Φυσικά πρόσωπα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	Μεταβολή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων στη γειτνιάζουσα περιοχή μεταφορικών, παραγωγικών και κτηριακών παρεμβάσεων του ΕΠ.	%	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΠΠΔ κτλ), στοιχεία επιμελητηρίων, ανεξάρτητες μελέτες, στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
Πολιτιστική Κληρονομιά	Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029

2 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

2.1 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΈΡΓΟ

Με την Απόφαση Ανάθεσης του Περιφερειάρχη Στερεάς Ελλάδας με αρ. σύμβασης 2434 και την από 1-11-2021 σχετική Σύμβαση, ανατέθηκε στο Γεώργιο Παρασκευόπουλο η υλοποίηση του έργου: **«Σύμβουλος Υποστήριξης της ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την εκπόνηση και έγκριση της ΣΜΠΕ του ΕΠ «ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ» 2021-2027»**.

Η ανάθεση έγινε με τη διαδικασία μέσω του καταλόγου για την παροχή υπηρεσιών της ΕΔΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 της με Α.Π.57660/ΕΥΣΣΑΑΠ 3402/17-10-2010 Απόφασης του Υπουργείου Οικονομίας Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

Στο πλαίσιο υλοποίησης του Έργου διερευνώνται οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των προτάσεων που περιέχονται στο ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2021 - 2027, η προσέγγισή τους σε στρατηγικό επίπεδο και τέλος η ανάδειξη της βέλτιστης επιλογής ανάμεσα στις προτεινόμενες εναλλακτικές λύσεις.

2.2 ΑΡΧΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ – ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027

Αναθέτουσα Αρχή είναι η **Περιφέρεια** Στερεάς Ελλάδας. Τα παραδοτέα της σύμβασης του αναδόχου υποβάλλονται στην **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας**, η οποία έχει έδρα στην Λαμία, οδός Υψηλάντη 12.

2.3 ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΣΜΠΕ

Σύμφωνα Απόφαση Ανάθεσης του Περιφερειάρχη Στερεάς Ελλάδας με αρ. σύμβασης 2434 και την από 1-11-2021 σχετική Σύμβαση, την ευθύνη της σύνταξης της παρούσας Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) έχει ο **Γεώργιος Παρασκευόπουλος**, Τοπογράφος Μηχανικός - Μηχανικός Περιβάλλοντος, μελετητής περιβαλλοντικών μελετών, κατηγορίας 27, με έδρα στην Γκανογιάννη 52, Ζωγράφου, 15773, , Τηλ.: 210 7752120, E-mail: georpar1983@gmail.com.

2.4 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ (ΣΠΕ) – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΜΠΕ

2.4.1 Παρουσίαση της Διαδικασίας Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ)

Ο θεσμός της ΣΠΕ αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα προς τα μπροστά στο ευρωπαϊκό περιβαλλοντικό δίκαιο, καθώς καλύπτει ένα σημαντικό κενό ως προς την εκτίμηση της περιβαλλοντικής παραμέτρου στο στάδιο σχεδιασμού στρατηγικών σχεδίων και προγραμμάτων. Το κενό αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι παρόλο που τα έργα τα οποία είναι πιθανόν να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον υποβάλλονται σε περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση βάσει της Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ (Οδηγία ΜΠΕ) στο πλαίσιο του Ν.4014/2011 και των εφαρμοστικών διατάξεων που τον ακολουθούν, η εκτίμηση αυτή γίνεται σε ένα στάδιο όπου συχνά, οι δυνατότητες να γίνουν κάποιες σημαντικές αλλαγές είναι περιορισμένες. Το γεγονός αυτό σε πολλές περιπτώσεις οδηγεί σε σημαντικές καθυστερήσεις, αύξηση του κόστους κατασκευής λόγω εφαρμογής τεχνικών λύσεων που δεν είχαν εξ αρχής προδιαγραφεί ή ακόμα και σε ακύρωση του έργου.

Με την εφαρμογή της Οδηγίας ΣΠΕ οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εν λόγω σχεδίων και προγραμμάτων δύναται να αξιολογούνται και να συνεκτιμώνται σε πρώιμο στάδιο, έτσι ώστε να μπορούν να λαμβάνονται μέτρα και να τίθενται όροι ενώ ακόμη τα σχέδια είναι πρακτικά υπό εκπόνηση και να υιοθετούνται σε εύλογο χρόνο. Με την εφαρμογή της διαδικασίας της ΣΠΕ οι αποφάσεις όσον αφορά την χωροθέτηση ενός έργου, την σκοπιμότητα υλοποίησής του ή την επιλογή εναλλακτικών λύσεων, μπορεί να έχουν ληφθεί ήδη στο πλαίσιο σχεδίων για έναν ολόκληρο τομέα ή γεωγραφική περιοχή.

Ο αντικειμενικός στόχος της διαδικασίας της ΣΠΕ είναι η προώθηση της Βιώσιμης ή Αειφόρου Ανάπτυξης με την υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος και την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στην προετοιμασία και θέσπιση σχεδίων και προγραμμάτων.

2.4.2 Κοινοτικό και Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο της Διαδικασίας ΣΠΕ

Στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης η διαδικασία ΣΠΕ θεσμοθετήθηκε με την Οδηγία 2001/42/ΕΚ «*Σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων*» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιουνίου 2001. Στο κείμενο της Οδηγίας δεν υιοθετείται ο όρος «Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση», αλλά ο ισοδύναμος όρος της «*Εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον από σχέδια και προγράμματα*».

Η εφαρμογή της Οδηγίας στα κράτη μέλη επιβάλλει την εκπόνηση της **Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ)** η οποία θα καθορίζει, περιγράφει και εκτιμά τις σημαντικές άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις από την εφαρμογή ενός σχεδίου ή προγράμματος σε ανθρώπους, χλωρίδα και πανίδα, έδαφος, ύδατα, αέρα, κλίμα, τοπίο, ακίνητη περιουσία και πολιτιστική κληρονομιά, καθώς και την αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών των παραγόντων.

Η διαδικασία ΣΠΕ, σύμφωνα με το κείμενο της Οδηγίας (Άρθρο 2β), περιλαμβάνει τις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- Εκπόνηση Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ).
- Διεξαγωγή διαβουλεύσεων.
- Συνεκτίμηση της περιβαλλοντικής μελέτης και των αποτελεσμάτων της διαβούλευσης κατά τη λήψη αποφάσεων.
- Παροχή πληροφοριών σχετικά με την απόφαση.

Ο ακόλουθος **Πίνακας** παραθέτει συνοπτικά το περιεχόμενο των άρθρων της Οδηγίας.

Πίνακας 2-1: Συνοπτική περιγραφή των διατάξεων της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ ανά άρθρο *

Άρθρα	Περιεχόμενα άρθρων
1	Καθιερώνονται οι στόχοι της Οδηγίας και συγκεκριμένα η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στην προετοιμασία και θέσπιση σχεδίων και προγραμμάτων με σκοπό την προώθηση βιώσιμης ανάπτυξης
2	Παρέχονται οι ορισμοί των εννοιών 'σχέδια και προγράμματα', 'εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων' και το 'κοινό'.
3	Διευκρινίζεται το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας και συγκεκριμένα ο τύπος των Π.Σ. που θα υποβάλλονται σε ΣΜΠΕ. Το άρθρο αναφέρει 11 τομείς Π.Σ., συνδέει τις διατάξεις της παρούσας Οδηγίας με την εφαρμογή των Οδηγιών 'για τους Οικοτόπους' και 'Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από ορισμένα Έργα και Προγράμματα', δηλώνει την ανάγκη για κατ' αρχήν αξιολόγηση των πιθανών σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή των Π.Σ. καθώς και τα είδη των Π.Σ. τα οποία εξαιρούνται από την εκπόνηση ΣΜΠΕ.
4	Γενικές υποχρεώσεις: Η διαδικασία ΣΠΕ θα πρέπει να εφαρμοστεί κατά την διάρκεια της εκπόνησης και πριν από την έγκρισή του Π.Σ. Οι απαιτήσεις Οδηγίας είτε θα ενσωματωθούν στις υφιστάμενες διαδικασίες έγκρισης των κρατών μελών είτε θα θεσπιστούν νέες διαδικασίες. Για να αποφευχθεί η επανάληψη της διαδικασίας ΣΜΠΕ, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός της εφαρμογής της διαδικασίας ΣΜΠΕ σε διάφορα επίπεδα του ιεραρχημένου συστήματος σχεδιασμού.
5	Εκπόνηση Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) στην οποία περιγράφονται οι σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις του Π.Σ. καθώς και οι λογικές εναλλακτικές δυνατότητες λαμβανομένων υπόψη των στόχων και του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής του Π.Σ. Η Οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται γι' αυτό το σκοπό περιέχονται στο παράρτημα Ι της Οδηγίας. Θα πρέπει να διεξάγονται διαβουλεύσεις με τις αρμόδιες αρχές σχετικά με την έκταση και το επίπεδο λεπτομερειών των πληροφοριών που πρέπει να περιλαμβάνονται στην ΣΜΠΕ.
6	Έναρξη διαβουλεύσεων με αρχές και το κοινό κατά την δημοσίευση του προκαταρκτικού Π.Σ. και της περιβαλλοντικής μελέτης που το συνοδεύει.
7	Έναρξη διασυνοριακών διαβουλεύσεων στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος κρίνει ότι η εφαρμογή ενός εκπονούμενου Π.Σ., το οποίο αφορά την επικράτεια του, ενδέχεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον σε άλλο κράτος μέλος.
8	Κατά την διαδικασία λήψης αποφάσεων θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα συμπεράσματα της ΣΜΠΕ και τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων κατά την προετοιμασία και πριν από την έγκριση του Π.Σ.
9	Η ενημέρωση σχετικά με την απόφαση για έγκριση του Π.Σ. θα πρέπει να αφορά στην δημοσίευση του Π.Σ. και μιας 'συνοπτικής δήλωσης' στην οποία θα περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο ελήφθησαν υπόψη η ΣΜΠΕ, οι γνώμες που εκφράσθηκαν κατά την περίοδο των διαβουλεύσεων, η επιλογή των εναλλακτικών λύσεων και τα μέτρα που αποφασίστηκαν για την παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

10	Έλεγχος: Την έγκριση του Π.Σ. και κατά την διάρκεια εφαρμογής του, ακολουθεί η παρακολούθηση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων ώστε να εντοπισθούν εγκαίρως και να ληφθούν κατάλληλα μέτρα για τις απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις οι οποίες δεν εντοπίστηκαν κατά την διαδικασία ΣΠΕ.
11	Σχέση με την υπόλοιπη κοινοτική νομοθεσία: Η εφαρμογή της Οδηγίας είναι δυνατόν να συμβαδίζει με διατάξεις άλλων νομοθετικών κειμένων με παρόμοιο περιεχόμενο, δεν θίγει όμως οποιεσδήποτε απαιτήσεις της Οδηγίας για την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων από έργα και προγράμματα (85/337/ΕΟΚ).
12	Ενημέρωση, εκθέσεις και επανεξέταση: Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με την κτηθείσα πείρα από την εφαρμογή της Οδηγίας. Πραγματοποιείται έλεγχος της ποιότητας των ΣΜΠΕ από την Επιτροπή. Πριν από τις 21 Ιουλίου 2006 (και ανά επταετία), η Επιτροπή υποβάλλει μια πρώτη έκθεση σχετικά με την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της Οδηγίας στην οποία ενδεχομένως θα περιλαμβάνονται προτάσεις για επέκταση του πεδίου εφαρμογής της σε Π.Σ. τα οποία εξαιρούνται από το παρόν κείμενο της Οδηγίας (ειδική αναφορά σε Π.Σ. τα οποία εξαιρούνται σύμφωνα με το άρθρο 3 της Οδηγίας και εντάσσονται στις τρέχουσες Περιόδους προγραμματισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων).
13	Εφαρμογή της Οδηγίας Ένα Π.Σ. μπορεί να μην υπόκειται στις διατάξεις της Οδηγίας στην περίπτωση όπου η 'πρώτη τυπική προπαρασκευαστική πράξη' είναι προγενέστερη της ημερομηνίας αυτής και τα οποία εγκρίνονται μετά την πάροδο περισσότερων από 2 ετών από αυτήν την ημερομηνία.
14	Ημερομηνία έναρξης ισχύος της Οδηγίας είναι η ημέρα της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (21-7-2001).
15	Αποδέκτες: Η Οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.
* Π.Σ. = Πρόγραμμα ή Σχέδιο, ΣΜΠΕ = Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ΣΠΕ: Διαδικασία Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης.	

(Πηγή: ΕΕ, 2001)

Η εκπόνηση Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αποτελεί τον πυρήνα της διαδικασίας ΣΠΕ και για το λόγο αυτό υπάρχει αναφορά σε αυτήν σε αρκετά άρθρα της (άρθρα 2 - Ορισμοί-, 5 -Περιβαλλοντική μελέτη και Παράρτημα Ι). Το Παράρτημα Ι της Οδηγίας παραθέτει τις ελάχιστες πληροφορίες, τις οποίες θα πρέπει να περιέχει μια ΣΜΠΕ. Αναλυτικότερα, αυτές είναι οι ακόλουθες (αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 και περιέχονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ):

1. Η περιγραφή σε γενικές γραμμές του περιεχομένου, των κύριων στόχων του σχεδίου ή προγράμματος και της σχέσης με άλλα σχετικά σχέδια και προγράμματα.
2. Οι σχετικές πτυχές της τρέχουσας κατάστασης του περιβάλλοντος και η βάση αυτής πιθανή εξέλιξη εάν δεν εφαρμοστεί το σχέδιο ή πρόγραμμα.
3. Τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των περιοχών που ενδέχεται να επηρεαστούν σημαντικά,
4. Τα τυχόν υφιστάμενα περιβαλλοντικά προβλήματα που αφορούν ο σχέδιο ή πρόγραμμα συμπεριλαμβανομένων, κατά κύριο λόγο, εκείνων που αφορούν περιοχές ιδιαίτερης περιβαλλοντικής σημασίας, όπως περιοχές που χαρακτηρίζονται σύμφωνα με τις οδηγίες 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ.
5. Οι στόχοι περιβαλλοντικής προστασίας που έχουν τεθεί σε διεθνές ή κοινοτικό επίπεδο ή σε επίπεδο κρατών μελών, οι οποίοι αφορούν το σχέδιο ή πρόγραμμα, και ο τρόπος με τον οποίο οι στόχοι αυτοί καθώς και τα περιβαλλοντικά ζητήματα έχουν ληφθεί υπόψη κατά την προετοιμασία του.

6. Οι ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων όπως η βιοποικιλότητα, ο πληθυσμός, η υγεία των ανθρώπων, η πανίδα, η χλωρίδα, το έδαφος, τα ύδατα, ο αέρας, οι κλιματικοί παράγοντες, τα υλικά περιουσιακά στοιχεία, η πολιτιστική κληρονομιά συμπεριλαμβανομένης της αρχιτεκτονικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς, το τοπίο και οι σχέσεις μεταξύ των ανωτέρω παραγόντων.
7. Τα προβλεπόμενα μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την, κατά το δυνατόν, εξουδετέρωση οποιωνδήποτε σημαντικών δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος.
8. Η παρουσίαση σε γενικές γραμμές των λόγων για τους οποίους επελέγησαν οι εξετασθείσες εναλλακτικές δυνατότητες και η περιγραφή του τρόπου διενέργειας της εκτίμησης, με μνεία των τυχόν δυσκολιών (όπως τεχνικά ελαττώματα ή έλλειψη τεχνογνωσίας) που προέκυψαν κατά τη συγκέντρωση των απαιτούμενων πληροφοριών.
9. Η περιγραφή των προβλεπόμενων μέτρων σχετικά με τον έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 10.
10. Μια μη τεχνική περίληψη των πληροφοριών που παρέχονται βάσει των ανωτέρω θεμάτων.

Στην Ελλάδα, η διαδικασία ΣΠΕ θεσπίστηκε με την Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) με ΑΠ ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/28.8.2006 για την «*Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ*» (ΦΕΚ 1225B/5.9.2006) και τροποποιήθηκε με την ΥΑ οικ. 40238/2017 (ΦΕΚ 3759/Β/25.10.2017).

2.4.3 Πεδίο Εφαρμογής

Με βάση το πεδίο εφαρμογής της προαναφερόμενης ΚΥΑ, ορίζεται υποχρεωτική η υποβολή σε ΣΠΕ για σχέδια ή προγράμματα¹ Εθνικού, περιφερειακού, νομαρχιακού ή τοπικού χαρακτήρα, πριν από την έγκρισή τους ή την έναρξη σχετικής νομοθετικής διαδικασίας, τα οποία ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και ειδικότερα:

- Για τα σχέδια και προγράμματα που εκπονούνται για έναν ή περισσότερους από τους τομείς γεωργίας, δασοπονίας, αλιείας, ενέργειας, βιομηχανίας, μεταφορών, διαχείρισης αποβλήτων, διαχείρισης υδάτινων πόρων, τηλεπικοινωνιών, τουρισμού, πολεοδομικού ή χωροταξικού σχεδιασμού ή χρήσης γης και τα οποία καθορίζουν το πλαίσιο για μελλοντικές

¹ Σχέδια ή προγράμματα ορίζονται όλα εκείνα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και οι τροποποιήσεις τους:

- που εκπονούνται ή/και εγκρίνονται από δημόσια αρχή σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο ή που εκπονούνται από μια δημόσια αρχή προκειμένου να εγκριθούν, μέσω νομοθετικής διαδικασίας, από το Κοινοβούλιο ή την Κυβέρνηση, και
- που απαιτούνται βάσει νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων και ειδικότερα Νόμων, ΠΥΣ, ΠΔ, ΥΑ και Αποφάσεων των Γενικών Γραμματέων Περιφερειών, καθώς και Πράξεων που εκδίδουν τα αρμόδια προς τούτο όργανα ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ, συμπεριλαμβανομένων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

άδειες έργων και δραστηριοτήτων. Τα προαναφερόμενα σχέδια και προγράμματα περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι του άρθρου 11 της ΚΥΑ.

- Για όλα τα σχέδια και προγράμματα τα οποία στο σύνολό τους ή εν μέρει εφαρμόζονται σε περιοχές του εθνικού σκέλους του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000 (Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) και Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)) και τα οποία ενδέχεται να τις επηρεάσουν σημαντικά. Προκειμένου να κριθεί αν πρέπει να υποβληθούν σε διαδικασία ΣΠΕ, πρέπει να ακολουθηθεί η διαδικασία περιβαλλοντικού προελέγχου του άρθρου 5 της ΚΥΑ, και τα οποία ενδέχεται να τις επηρεάσουν σημαντικά. Εξαιρούνται τα σχέδια διαχείρισης και τα προγράμματα δράσης που συνδέονται άμεσα ή είναι απαραίτητα για τη διαχείριση και προστασία των περιοχών αυτών.

Σε διαδικασία ΣΠΕ υποβάλλονται επίσης τα σχέδια ή προγράμματα που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ του άρθρου 11 της ΚΥΑ, μόνον όταν η κατά περίπτωση αρμόδια αρχή κρίνει με γνωμοδότησή της, σύμφωνα με τη διαδικασία Περιβαλλοντικού Προελέγχου του άρθρου 5 της ΚΥΑ, ότι ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

2.4.4 Μεθοδολογία ΣΜΠΕ

Η Ελληνική Νομοθεσία δεν προτείνει συγκεκριμένη μεθοδολογία για σύνταξη της ΣΜΠΕ και περιορίζεται σε ενδεικτικό Πίνακα Περιεχομένων της μελέτης. Για τον λόγο αυτό η Μεθοδολογία που ακολουθήθηκε βασίστηκε (εκτός των προδιαγραφών της προαναφερόμενης νομοθεσίας) στα ακόλουθα:

- Στο «Εγχειρίδιο των ΣΠΕ για Στρατηγικές Συνοχής 2007-2013», έκδοσης Φεβρουάριος 2006 (HANDBOOK ON SEA FOR COHESION POLICY 2007-2013, February 2006, Greening Regional Development Programmes Network, PROJECT PART-FINANCED BY THE EUROPEAN UNION, INTERREG III C, GRDP).
- Στις μεθοδολογικές απαιτήσεις ως προκύπτουν από της υποχρεώσεις της Σύμβασης μεταξύ Αναθέτουσας Αρχής και Συμβούλου.
- Στην εμπειρία του Συμβούλου και των εμπειρογνομόνων από την εκπόνηση μελετών παρόμοιας φύσης σε Εθνικό και Διεθνές επίπεδο.

Το πρώτο βήμα της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης είναι η εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), η οποία αποτελεί το κύριο εργαλείο για την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών θεωρήσεων στην εκπόνηση και υιοθέτηση σχεδίων και προγραμμάτων, αφού διασφαλίζει την ταυτοποίηση, περιγραφή και αξιολόγηση των ενδεχόμενων σημαντικών τους επιπτώσεων και τη λήψη τους υπόψη στην εν λόγω διεργασία.

Πρόκειται για τεκμηριωμένη μελετητική εργασία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενός σχεδίου ή προγράμματος, η οποία διεξάγεται αντιπαραβάλλοντας τα βασικά στοιχεία της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος, περιλαμβανόμενων των τάσεων που εκτιμώνται για το μέλλον, με τα βασικά στοιχεία του σχεδίου ή προγράμματος, ιδίως δε εκείνα που συνδέονται με την πιθανότητα δημιουργίας περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

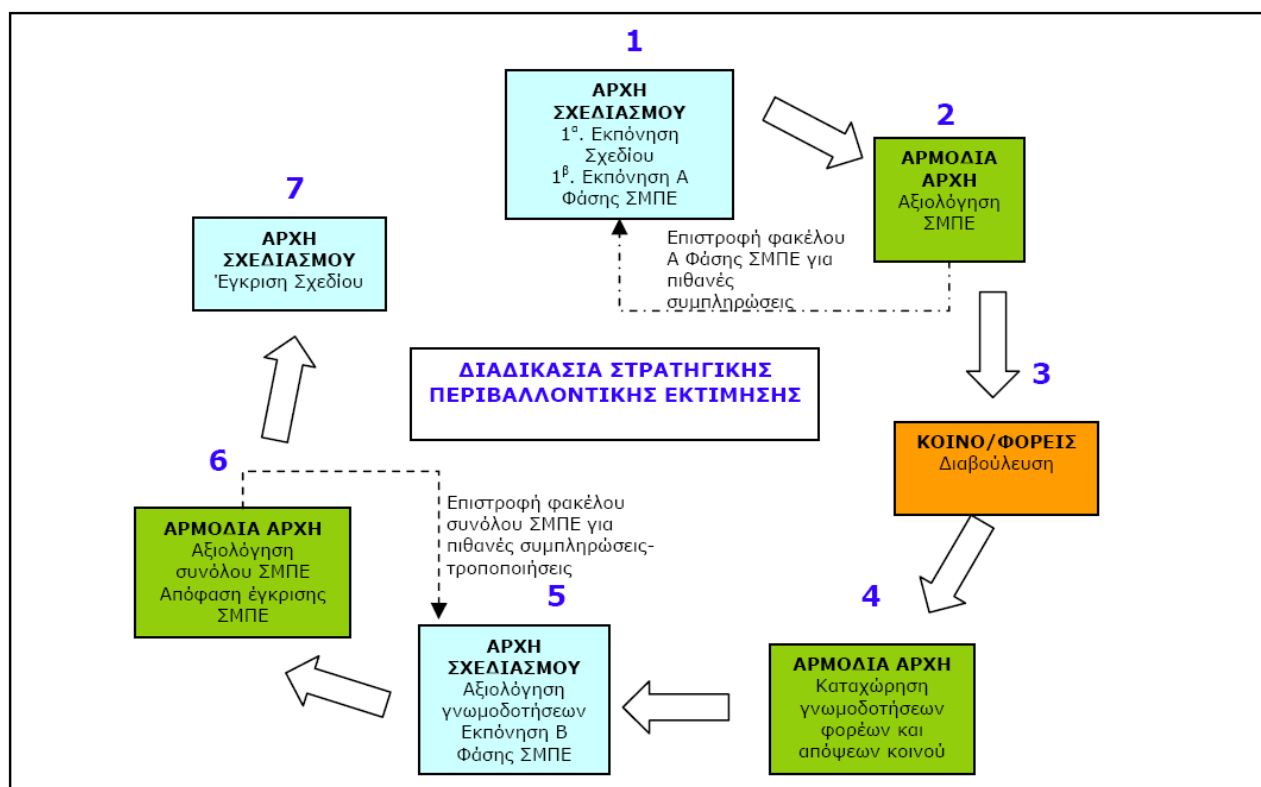
Βασικές απαιτήσεις για τη ΣΜΠΕ, μεταξύ άλλων, είναι:

- Η διερεύνηση και αξιολόγηση εναλλακτικών δυνατοτήτων, όπου τεκμηριώνεται η επιλογή της πρότασης για το σχέδιο ή πρόγραμμα.
- Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της διαδικασίας διαβούλευσης.
- Η διαμόρφωση ενός προγράμματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης του σχεδίου ή προγράμματος.

Οι βασικοί πόλοι της διαδικασίας Στρατηγικής περιβαλλοντικής Εκτίμησης είναι:

- Η Αρχή Σχεδιασμού, η οποία εκπονεί το σχέδιο ή πρόγραμμα και η οποία είναι υπεύθυνη για την έναρξη της διαδικασίας ΣΠΕ και την εκπόνηση της ΣΜΠΕ.
- Η Αρμόδια Αρχή, η οποία είναι η περιβαλλοντική αρχή της πολιτείας (Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του ΥΠΕΝ ή οι αρμόδιες Υπηρεσίες Περιβάλλοντος των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων), η οποία ασκεί την αρμοδιότητα ελέγχου και έγκρισης της ΣΜΠΕ, ανάλογα με τον τύπο του σχεδίου ή του προγράμματος.
- Οι Δημόσιες Αρχές, οι φορείς δηλαδή της Πολιτείας που ασκούν γνωμοδοτικό ρόλο, ως προς επιμέρους στοιχεία είτε του επηρεαζόμενου περιβάλλοντος είτε του σχεδίου ή προγράμματος.
- Το κοινό, το οποίο καλείται να συμμετάσχει στη διαβούλευση επί της ΣΜΠΕ και να εκφράσει απόψεις και παρατηρήσεις, που θα ληφθούν υπόψη κατά το τελικό στάδιο αποφάσεων.

Στο **Σχήμα** που ακολουθεί παρουσιάζονται σχηματικά τα στάδια της διαδικασίας της ΣΠΕ.

Σχήμα 2-1: Σχηματική απεικόνιση των σταδίων της διαδικασίας της ΣΠΕ

Σημαντικό και αναπόσπαστο μέρος των διαδικασιών εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων σχεδίων και προγραμμάτων αποτελούν οι διαβουλεύσεις. Οι διατάξεις περί διαβουλεύσεων της οδηγίας και της ΚΥΑ υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να δίνουν την ευκαιρία στις αρχές και το κοινό να εκφράζουν τη γνώμη τους για την περιβαλλοντική μελέτη και το προκαταρκτικό σχέδιο ή πρόγραμμα. Οι διαβουλεύσεις μπορεί μερικές φορές να οδηγήσουν σε κάποιες σημαντικές νέες πληροφορίες ή απόψεις που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στο σχέδιο ή πρόγραμμα, με στόχο τη μείωση ή πρόληψη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί να είναι αναγκαίο να εξεταστεί η αναθεώρηση της μελέτης. Σε κάθε περίπτωση, οι διαβουλεύσεις, οι γνωμοδοτήσεις των φορέων και οι απόψεις του κοινού θα πρέπει κατ' αρχήν να επικεντρώνονται στην περιβαλλοντική διάσταση του Σχεδίου ή Προγράμματος και όχι στο Σχέδιο ή Πρόγραμμα κάθε αυτό.

Η έγκριση της ΣΜΠΕ αποτελεί μια διοικητική πράξη, δεσμευτική για την Αρχή Σχεδιασμού, στην οποία τίθενται αναλυτικοί όροι και προϋποθέσεις για τη μορφή που θα πρέπει να λάβει το πρόγραμμα, ώστε να ενσωματωθούν σε αυτό οι αναγκαίες δράσεις αντιμετώπισης και παρακολούθησης των περιβαλλοντικών του επιπτώσεων. Η έγκριση της ΣΜΠΕ είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την έγκριση του Σχεδίου ή Προγράμματος.

2.4.5 Σύμβαση ESPOO – Πρωτόκολλο ΣΠΕ

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Εκτίμηση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, σε Διασυνοριακό Πλαίσιο (Σύμβαση του Espoo που υπογράφηκε το 1991 και τέθηκε σε ισχύ το 1997) ορίζει ως υποχρέωση των κρατών – μελών που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση, την εκτίμηση των διασυνοριακών περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου σε Διασυνοριακό Πλαίσιο στο αρχικό στάδιο σχεδιασμού του. Επιπλέον οι νομοθετικές διατάξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διέπουν τη ΣΠΕ (Οδηγία 2001/42/ΕΚ) περιλαμβάνουν διατάξεις σχετικά με τις διασυνοριακές επιπτώσεις, εμπνευσμένη από τη σύμβαση του Espoo.

Βασικός στόχος της Σύμβασης είναι η εφαρμογή των διαδικασιών και κανόνων της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στις περιπτώσεις όπου έργα ή δραστηριότητες σε μία χώρα μέλος της Σύμβασης, ενδέχεται να επιφέρουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ενός άλλου κράτους μέλους.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση Espoo στο περιβάλλον, απαιτείται:

- Η διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος,
- Η προστασία της υγείας του ανθρώπου
- Η συνεπής και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων και
- Η προώθηση σε διεθνές επίπεδο μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ το 1997. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα υπέγραψε τη Σύμβαση στις 26 Φεβρουαρίου 1991 και την κύρωσε στις 24 Ιουνίου 1997. Οι κυριότερες διατάξεις της τίθενται σε εφαρμογή με την οδηγία 97/11/ΕΚ. Η Ελλάδα κύρωσε τη σύμβαση με το Ν. 240/1997 (ΦΕΚ 249/Α/15.12.1997) καθώς και τις τροποποιήσεις της με το Ν. 4562/2018 (ΦΕΚ 168/Α/17.9.2018).

Καθόσον η ικανότητα αποφυγής δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε επίπεδο έργων είναι δυνατό να περιοριστεί από ήδη ληφθείσες αποφάσεις στο πλαίσιο σχεδίων ή πολιτικών, είναι ευρέως αποδεκτό ότι θα πρέπει να ακολουθείται ανάλογη διαδικασία εκτίμησης όσον αφορά τα σχέδια και τις πολιτικές δηλαδή κατά τη διαδικασία της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ). Με αυτό το δεδομένο, η Σύμβαση του Espoo ήδη ζητούσε από τα μέρη « να καταβάλλουν, στον ενδεξιγμένο βαθμό, προσπάθειες να εφαρμόζουν τις αρχές της εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε πολιτικές, σχέδια και προγράμματα». Σημειώνεται δε, ότι στην Σύμβαση Espoo 1991 συμπεριλαμβάνεται ως συνημμένο και το «Σχέδιο Πρωτοκόλλου για τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ)», το οποίο και εγκρίθηκε στα πλαίσια της 5ης υπουργικής διάσκεψης “Περιβάλλον για την Ευρώπη” που πραγματοποιήθηκε στο Κίεβο της Ουκρανίας τον Μάιο του 2003, ενώ το Πρωτόκολλο περί Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης τέθηκε διεθνώς σε ισχύ στις 11 Ιουλίου 2010.

Σύμφωνα με το πρωτόκολλο ΣΠΕ, τα μέρη υποχρεούνται να αξιολογούν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των επίσημων σχεδίων και προγραμμάτων τους. Προβλέπει επίσης την εκτεταμένη συμμετοχή του κοινού στην διαδικασία λήψης αποφάσεων σε πολλούς τομείς της ανάπτυξης. Το κοινό δεν έχει μόνο το δικαίωμα να γνωρίζει σχετικά με τα σχέδια και προγράμματα, αλλά έχει επίσης

το δικαίωμα να υποβάλει τις παρατηρήσεις του οι οποίες λαμβάνονται υπόψη στις τελικές αποφάσεις. Σε ό,τι αφορά τα διασυννοριακά ζητήματα, υπάρχει σαφής αναφορά στα άρθρα 70 και 71 του Πρωτοκόλλου καθώς και στο Rulebook για τη διασυννοριακή διαβούλευση το οποίο υιοθετήθηκε το 2010. Με αυτό τον τρόπο το Πρωτόκολλο ΣΠΕ, (Κίεβο 2003), συνδέεται και με την «Σύμβαση για την πρόσβαση στην πληροφόρηση, τη δημόσια συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και την προσφυγή στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα» (Σύμβαση Aarhus 1998).

Η Ελλάδα, η Βόρεια Μακεδονία και η Αλβανία υπέγραψαν το Πρωτόκολλο ΣΠΕ στις 21-05-2003. Από τις παραπάνω τρεις χώρες, μόνο η Αλβανία το κύρωσε με Νόμο το 2005. Η Ελλάδα και η Βόρεια Μακεδονία δεν το κύρωσαν ακόμη στα εθνικά τους κοινοβούλια. Ωστόσο, η εφαρμογή του είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την εφαρμογή της Σύμβασης Espoo 1991 της οποίας άλλωστε αποτελεί συνημμένο.

2.5 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Σύμφωνα με την 2^η Εγκύκλιο για την προετοιμασία του σχεδιασμού των Προγραμμάτων 2021-2027, το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας (ΕΠ «Στερεά Ελλάδα» 2021-2027 προβλέπεται να συγχρηματοδοτηθεί από πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και είναι ένα από τα 13 Περιφερειακά Προγράμματα του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027 της χώρας.

Το σύνολο των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 καλούνται να υπηρετήσουν τους παρακάτω πέντε (5) Στόχους της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ μετά το 2020:

- **Στόχος Πολιτικής 1:** Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού, καθώς και της περιφερειακής ψηφιακής διασυνδεσιμότητας.
- **Στόχος Πολιτικής 2:** Μια πιο πράσινη, με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που μετατρέπεται σε μια οικονομία μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.
- **Στόχος Πολιτικής 3:** Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας.
- **Στόχος Πολιτικής 4:** Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
- **Στόχος Πολιτικής 5:** Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των τύπων των περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών.

Το ΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2021-2027 προβλέπεται να καλύψει εστιασμένες ανάγκες και προκλήσεις της Περιφέρειας σε ένα ευρύ πεδίο πολιτικών όλων των Στόχων Πολιτικής της ΕΕ, με τις λοιπές ανάγκες

και προκλήσεις της Περιφέρειας να ικανοποιούνται με τη συνδρομή των επτά Τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ (Ανταγωνιστικότητα – Επιχειρηματικότητα – Καινοτομία, Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Περιβάλλον – Ενέργεια – Κλιματική Αλλαγή, Υποδομές Μεταφορών, Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, Πολιτικής Προστασίας, Αλιείας και Θάλασσας), καθώς των Προγραμμάτων Εδαφικής Συνεργασίας και της Τεχνικής Βοήθειας του ΕΣΠΑ.

2.6 ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Το εν λόγω Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καλύπτει σε στρατηγικό και χρηματοδοτικό επίπεδο την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Συνεπώς, στην παρούσα Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ως περιοχή μελέτης ορίζεται η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

3 ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027

3.1 ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027

Σύμφωνα με τα Συμπεράσματα της Έκτακτης Συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που πραγματοποιήθηκε στις 17-21 Ιουλίου 2020, ο προσανατολισμός της Πολιτικής της Συνοχής για την ΠΠ 2021-2027 διαμορφώνεται από:

- Την ανάγκη αντιμετώπισης της κρίσης και τη στόχευση στην οικονομική ανάκαμψη.
- Το ρόλο της για μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποστηρίζοντας όμως την ευρύτερη στόχευση για μία πράσινη, ψηφιακή και ανθεκτική Ευρώπη.
- Την άμεση διασύνδεση με το Ευρωπαϊκό εξάμηνο και τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις που προβλέπονται από αυτό, καθώς επίσης με τις στρατηγικές για τη βέλτιστη οικονομική διακυβέρνηση, την αποτελεσματική εφαρμογή του κράτους δικαίου και του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Στο πλαίσιο αντιμετώπισης των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 και για την ώθηση της ευρωπαϊκής οικονομίας να ανακάμψει από την πανδημία, οι Αρχηγοί των Κρατών-Μελών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμφώνησαν με βάση τη σχετική πρόταση της Επιτροπής, σε ένα σημαντικότερο πακέτο ανάκαμψης για την περίοδο 2021-2027, το οποίο συνδυάζει το **Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ)** με το νέο μέσο ανάκαμψης "**Next Generation EU**". Η κεντρική ιδέα του Ευρωπαϊκού πακέτου ανάκαμψης βασίζεται σε τέσσερις στόχους πολιτικής:

1. Προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης.
2. Ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας.
3. Μετριασμός των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της κρίσης.
4. Υποστήριξη του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού.

Οι πολιτικές της ΕΕ την περίοδο 2021-2027 θα καθοδηγούνται από τους εξής πέντε κύριους στόχους:

1. Μια **Εξυπνότερη Ευρώπη**, μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.
2. Μια **Πιο Πράσινη Ευρώπη** χωρίς εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.
3. Μια **Πιο Συνδεδεμένη Ευρώπη**, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα.

4. Μια **Πιο Κοινωνική Ευρώπη**, που υλοποιεί τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη.
5. Μια **Ευρώπη Πιο Κοντά στους Πολίτες**, με τη στήριξη των αναπτυξιακών στρατηγικών που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ.

Σε εθνικό επίπεδο οι προτεραιότητες που τίθενται βάσει των παραπάνω Στόχων Πολιτικής διαμορφώνονται ως εξής:

1. **ΣΠ1 «Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού».** Κεντρικός στόχος για την ελληνική οικονομία είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας (δηλαδή της σχετικής συμμετοχής των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών στο εθνικό προϊόν) καθώς και η στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η στροφή της οικονομίας προς αυτή την κατεύθυνση θα πραγματοποιηθεί με τρόπο συμβατό με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της χώρας.
2. **ΣΠ2 «Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων».** Οι κύριες επιλογές πολιτικής στον τομέα της ενέργειας αφορούν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, την προώθηση της αυτονομίας με χρήση των ΑΠΕ για αυτοπαραγωγή και συστημάτων αποθήκευσης, τη χρήση ΑΠΕ για θέρμανση/ψύξη, την μετάβαση των νησιών σε καθαρές μορφές ενέργειας, την ενίσχυση διασυνδεδεμένων έργων διασύνδεσης, την αναβάθμιση δικτύων μεταφοράς και διανομής, την ανάπτυξη κέντρων ενεργειακού ελέγχου και «έξυπνων» ενεργειακών συστημάτων και αποθήκευση σε τοπικό επίπεδο, την προώθηση πρακτικών αλιείας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.
3. **ΣΠ3 «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ».** Στοχεύοντας στον οικονομικό/ψηφιακό μετασχηματισμό ενισχύεται η συνδεσιμότητα με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων και στηρίζεται η ανάπτυξη προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών.
4. **ΣΠ4 «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων».** Κεντρική επιδίωξη των παρεμβάσεων στον ΣΠ4 είναι μια πιο κοινωνική Ελλάδα μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και της διασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά.
5. **ΣΠ5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών».** Οι ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές με την αξιοποίηση των χωρικών εργαλείων Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και ΤΑΠΤοΚ θα εφαρμοστούν σε περιοχές που θα πληρούν κατ' ελάχιστο τα κριτήρια που θα προσδιοριστούν από τις εθνικές αρχές και θα αναφερθούν στα Προγράμματα.
6. **Ειδικός Στόχος για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης.** Η δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών, εδράζεται, κατ'εφαρμογή σχετικού σχεδίου δράσης, σε πέντε πυλώνες: καθαρή ενέργεια, έξυπνη αγροτική παραγωγή, βιώσιμος τουρισμός, βιοτεχνία-βιομηχανία-εμπόριο και τεχνολογία-εκπαίδευση. Οι προγραμματιζόμενες δράσεις/ επενδύσεις θα είναι

σε συμφωνία με τα εδαφικά σχέδια μετάβασης, τα οποία θα παρέχουν λεπτομερή στοιχεία για τις ανάγκες οικονομικής διαφοροποίησης, απόκτησης νέων δεξιοτήτων και περιβαλλοντικής αποκατάστασης.

Στα πλαίσια του παρόντος ΕΠ επιχειρείται η δόμηση των στρατηγικών κατευθύνσεων της ΠΣΤΕ, καθώς και η επίτευξη των σχετικών στόχων τους, στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Πολιτικών και νέων Κανονισμών των ΕΔΕΤ, των στρατηγικών επιλογών του ΕΣΠΑ 2021-2027 και των αναπτυξιακών στρατηγικών της χώρας, σε συνδυασμό με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες της ΠΣΤΕ. Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (ΠΣΤΕ) καταλαμβάνει κεντρικό τμήμα της ηπειρωτικής χώρας και έχει πληθυσμό 547.390 κατ. (ΕΛΣΤΑΤ, 2011), ενώ ο μόνιμος πληθυσμός της (30/12/2020) εκτιμάται σε 556.002 κατ. (8^η Περιφέρεια της χώρας). Έχει έκταση 15.561 km² (2^η Περιφέρεια), μέση πληθυσμιακή πυκνότητα 35,8 κατ/km² (χώρα=82) και χαρακτηρίζεται από χαμηλά επίπεδα αστικοποίησης.

Η δημογραφική εξέλιξη είναι δυσμενής, η πληθυσμιακή γήρανση και οι δείκτες εξάρτησης κινούνται σε επίπεδα υψηλότερα της χώρας (OECD, 2019). Την περίοδο 2008-16 οι γεννήσεις μειώθηκαν από 5.338 το 2008 σε 4.099 το 2016, ενώ οι θάνατοι αυξήθηκαν κατά 5,35%. Το 2016 η ΠΣΤΕ (EUROSTAT) παρουσιάζει δείκτη γονιμότητας 1,3 και μαζί με την Ήπειρο είναι οι Περιφέρειες με τις λιγότερες γεννήσεις, ενώ βρίσκεται μεταξύ των Περιφερειών με τους περισσότερους θανάτους (δείκτης θνησιμότητας 6,1). Το 2017 σε 100 παιδιά αντιστοιχούν 165,6 ηλικιωμένοι (χώρα= 149,2), δομή ΓΕΦΥΡΑ, 2018). Η γήρανση έχει επίπτωση στο δείκτη εξάρτησης, 59,67 οικονομικά εξαρτημένα άτομα αντιστοιχούν σε 100 άτομα εργάσιμης ηλικίας (2017, χώρα=56,2).

Στην ΠΣΤΕ παράγεται το 4,7% του εθνικού ΑΕΠ, το κατά κεφαλή ΑΕΠ αντιστοιχεί στο 90% του εθνικού μέσου και μόλις στο 60% του ευρωπαϊκού. Η ΠΣΤΕ ακολουθώντας την πορεία της Ελληνικής οικονομίας κατά τα προηγούμενα έτη, παρουσίασε κάμψη του ΑΕΠ / κάτοικο (PPS), από 82% του μέσου ΕΕ (2009) σε 62% (2018). Η οικονομική κρίση αντέστρεψε τη σύγκλιση της Περιφέρειας ως προς το εισόδημα, που καταγράφηκε σε προηγούμενα χρόνια, τόσο με τη χώρα όσο και με την ΕΕ28.

Η γεωγραφική θέση της ΠΣΤΕ μεταξύ των αναπτυξιακών πόλων Αθήνας και Θεσσαλονίκης και η γεινιάσή της με τον πρώτο, προσδίδουν αναπτυξιακό πλεονέκτημα, ενώ αποτελούν αιτίες δημιουργίας οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων και ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων που επιτείνει η αραιοκατοίκηση και η πληθυσμιακή αποδυνάμωση των ορεινών περιοχών.

Βάσει των προαναφερθέντων, ακολούθως παρουσιάζονται οι βασικές στρατηγικές κατευθύνσεις της ΠΣΤΕ, στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Πολιτικών και νέων Κανονισμών των ΕΔΕΤ, των στρατηγικών επιλογών του ΕΣΠΑ 2021-2027 και των αναπτυξιακών στρατηγικών της χώρας. Οι εν λόγω στόχοι εφαρμόζονται στο **ΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2021-2027** το οποίο δομείται από **8 Προτεραιότητες** συμπεριλαμβανόμενης της Τεχνικής Βοήθειας και **26 Ειδικούς Στόχους**, οι οποίοι συσχετίζονται με τους Στόχους Πολιτικής ως προς την σκοπιμότητα και τη στόχευση τους ως ακολούθως:

Στόχος Πολιτικής 1 «Μία πιο ανταγωνιστική και εξυπνότερη Ευρώπη»

Χαρακτηριστικό της οικονομίας της ΠΣΤΕ είναι η συγκέντρωση μεγάλου τμήματος του βιομηχανικού προϊόντος της χώρας. Το μερίδιο του β'γενή τομέα στη συνολική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) υπερβαίνει το 38%, ποσοστό υπερδιπλάσιο του εθνικού μέσου και περίπου 1,5 φορά του

ευρωπαϊκού. Ο α' γενής βασίζεται στη γεωργία και χαρακτηρίζεται από χαμηλή παραγωγικότητα (7% της ΑΠΑ, 19% της απασχόλησης), ενώ ο γ' γενής αφορά παραδοσιακούς κλάδους με σχετικά υψηλή παραγωγικότητα (54% της ΑΠΑ και 58% της απασχόλησης, OECD, 2019).

Το 2017 λειτουργούσαν 3.088 μεταποιητικές μονάδες (4,8% της χώρας, EUROSTAT) που απασχολούσαν 19.985 άτομα (6,23% της μεταποίησης της χώρας). Ο β' γενής τομέας, απορροφά το 21% της απασχόλησης, ενώ ακόμα και στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης η συμμετοχή του στην ΑΠΑ σημείωσε άνοδο (35,7% το 2010 και 38,1% το 2017). Ο τομέας διακρίνεται από σχετικά υψηλή παραγωγικότητα, ενώ η παραγωγική βάση παρουσιάζει μέτρια διαφοροποίηση. Ισχυρότερος είναι ο προσανατολισμός προς την εξόρυξη, ενώ ακολουθούν οι κλάδοι χάρτου, πλαστικών, βασικών μετάλλων, ηλεκτρικών μηχανών. Στην ΠΣΤΕ υπάρχουν σημαντικά κοιτάσματα ορυκτών (βωξίτες, νικέλιο, μαγνησίτες, χρωμίτες), που συνέβαλαν στη δημιουργία δυναμικών μονάδων εξόρυξης. Το 10,27% των επιχειρήσεων εξόρυξης της χώρας λειτουργούν στην ΠΣΤΕ. Η μεταποίηση δεν παρουσιάζει ισχυρές ενδοπεριφερειακές διακλαδικές σχέσεις, με εξαίρεση τον κλάδο μεταλλείων-μεταλλουργίας, ενώ παραμένει χωρικά συγκεντρωμένη, δημιουργώντας περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις. Ορισμένες μεγάλες μονάδες (εθνικής ή διεθνούς εμβέλειας) συμβάλλουν στην απασχόληση και την παραγωγικότητα αλλά δεν αποτελούν βάση για την προώθηση της έρευνας και τη διάχυση των αποτελεσμάτων της.

Οι εξαγωγές αντιστοιχούν στο 12,6% της ΑΠΑ (5^η Περιφέρεια) και αφορούν κυρίως την παραγωγή βασικών μετάλλων, τροφίμων και ποτών, μηχανών γραφείου, ηλεκτρονικών υπολογιστών, μεταλλικών προϊόντων, παραγωγής κωκ, ανακύκλωσης και κατασκευής μηχανημάτων και μηχανικού εξοπλισμού.

Οι επιχειρήσεις έχουν πρόσβαση στα δημόσια Ερευνητικά Ιδρύματα της Αττικής, αφού η ΠΣΤΕ στερείται σχετικών υποδομών, με εξαίρεση ιδιωτικά κέντρα συνδεδεμένα με βιομηχανικές μονάδες και την EBETAM. Το καινοτομικό οικοσύστημα της είναι ατελές, χωρίς μηχανισμούς διασύνδεσης της έρευνας με τις επιχειρήσεις.

Η ΠΣΤΕ εμφανίζει βελτίωση στο Regional Innovation Scoreboard (71,88 το 2021 έναντι 65,48 το 2020 και 62,73 το 2019) και κατατάσσεται στις emerging innovators regions της ΕΕ. Η ιδιωτική δαπάνη των επιχειρήσεων για ΕΤΑΚ είναι υψηλή αλλά αφορά μικρό αριθμό μεγάλων επιχειρήσεων. Η δαπάνη ΕΤΑΚ αντιστοιχεί στο 0,48% της ΑΠΑ (χώρα=1,18%, EUROSTAT 2018), το 75% αυτής προέρχεται από επιχειρήσεις και μόνο 25% από Ερευνητικούς Φορείς. Ειδικότερα η ΠΣΤΕ είναι 3^η μεταξύ των Περιφερειών της χώρας στη δαπάνη του ιδιωτικού τομέα σε ΕΤΑΚ και 10^η στον αριθμό πατεντών/εκατ. κατ., υποδηλώνοντας αδυναμία στην προώθηση καινοτομιών (OECD, 2019). Το ποσοστό των **καινοτόμων επιχειρήσεων** ανέρχεται στο 58,42% (χώρα=57,21%, ΕΚΤ, 2016), οι ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες διαδικασίας στο 45,9% (χώρα=44,3%) και οργάνωσης στο 46,7% (χώρα=46,3%) Καταλαμβάνει την τελευταία θέση μεταξύ των Περιφερειών, ως προς τη συμμετοχή της γ' βαθμιας εκπαίδευσης στην ΕΤΑΚ, παρά την τάση βελτίωσης, η οποία θα ενισχυθεί, λόγω της εγκατάστασης Σχολών ή Τμημάτων του ΕΚΠΑ, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα δύο πρώτα εμφανίζονται σε υψηλή κατηγορία κατάταξης (Times Higher Education 2019), δημιουργώντας δυνατότητες σχετικά υψηλής ποιότητας εφαρμοσμένη έρευνα.

Ανασταλτικοί παράγοντες της εφαρμοσμένης έρευνας είναι το χαμηλότερο επίπεδο εξειδίκευσης του εργατικού δυναμικού και τα υψηλά επίπεδα διαρροής από την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, ενώ η ΠΣΤΕ είναι η 2^η περιφέρεια με το μικρότερο αριθμό ερευνητών και απασχολούμενων σε θέσεις έρευνας.

Υστέρηση καταγράφεται ως προς τη ψηφιακή συνδεσιμότητα. Η διείσδυση των ΤΠΕ παραμένει χαμηλή. Η ΠΣΤΕ να παρουσιάζει μικρότερη χρήση Η/Υ σε σχέση με τη χώρα, ενώ είναι 9^η μεταξύ των Περιφερειών στη διείσδυση του διαδικτύου. Το ποσοστό των ατόμων που χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για συναλλαγές με το Δημόσιο είναι 67,09% (2017) παρουσιάζοντας μείωση σε σχέση με το 2014 (69,92%). Η ΑΠΑ των ΤΠΕ στην ΠΣΤΕ εκτιμάται σε 79,8 εκ € το 2014 ενώ υποχωρεί σε 76,4 εκ € το 2016.

Γνώμονας για την χάραξη των προτεραιοτήτων της ΠΣΤΕ είναι η **επικαιροποίηση και υλοποίηση της ΠΣΕΕ (RIS3)**, στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής, η ολοκληρωμένη εφαρμογή και αποτελεσματική διακυβέρνηση της, με την εμπλοκή και συνεργασία μεγαλύτερου αριθμού συντελεστών του οικοσυστήματος καινοτομίας και επιχειρηματικότητας της ΠΣΤΕ, με αξιοποίηση υφιστάμενων υποδομών (Κέντρο Υποστήριξης Επιχειρήσεων και ανάδειξης νεοφυών επιχειρήσεων στους τομείς της RIS3) και σε συντονισμό με το Συμβούλιο της ΕΣΕΕ και την αρμόδια Τεχνική Γραμματεία. **Στόχος της ΠΣΕΕ** είναι η στροφή σε νέο παραγωγικό πρότυπο, βασισμένο στη διάχυση της καινοτομίας και τη μεταφορά τεχνολογίας και τον μετασχηματισμό του παραγωγικού ιστού της Περιφέρειας σε επίπεδο επιχειρηματικών αλυσίδων αξίας και οικοσυστημάτων.

Η εφαρμογή της ΠΣΕΕ βασίζεται στον εμπλουτισμό της διαδικασίας της επιχειρηματικής ανακάλυψης με ανανέωση των δυναμικών κλάδων της περιφερειακής RIS3, όπως αυτή έχει επικαιροποιηθεί από το ΚΥΕ που λειτουργεί υπό το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης, με την αρωγή του Περιφερειακού Συμβουλίου Έ&Κ. Στο πλαίσιο αυτό οι προτεραιότητες της ΠΣΤΕ περιλαμβάνουν :

- **Ενίσχυση του παραγωγικού ιστού της** σε κλάδους που αφορούν στις αναδεικνυόμενες αλυσίδες αξίας σύμφωνα με την ΠΣΕΕ.
- **Στοχευμένη ενίσχυση τοπικών Ερευνητικών Υποδομών.**
- Επέκταση του **ψηφιακού μετασχηματισμού** και ενσωμάτωση ψηφιακών τεχνολογιών από τον ιδιωτικό τομέα και φορείς της Δημόσιας Διοίκησης στην Περιφέρεια.

Επιπλέον, είναι αναγκαία:

- Η συνέχιση και ολοκλήρωση παρεμβάσεων της Π.Π. 2014-20 που αφορούν σε **στήριξη ΜΜΕ**, με στόχους τη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης, την ενσωμάτωση νέων τεχνολογικών προτύπων και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.
- Η υποστήριξη **μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων** για την επίτευξη αντίστοιχων στόχων, σε περιοχές που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές και στο πλαίσιο των ΟΧΕ του Προγράμματος.

Οι επιλογές αυτές ανταποκρίνονται στις **Συστάσεις της Επιτροπής** για την Ελλάδα (Εαρινό Εξάμηνο, 2019), με βάση τις οποίες η χώρα καλείται να επιτύχει βιώσιμη οικονομική ανάκαμψη επικεντρώνοντας την πολιτική της και στους τομείς των ψηφιακών τεχνολογιών, Ε&Α, εκπαίδευσης, των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας. Συστάσεις που συνδέονται άμεσα με τις επιλογές της ΠΣΤΕ είναι η εφαρμογή **ανανεωμένων στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης**, η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση

των αδυναμιών του συστήματος Ε&Κ, επενδύσεις για τον **ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας και κοινωνίας** και την αύξηση επενδύσεων που ενισχύουν την **ανάπτυξη και συμβάλλουν στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων**.

Στόχος Πολιτικής 2 «Μια πιο πράσινη Ευρώπη»

Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και η πρόληψη και διαχείριση κινδύνων, αποτελούν βασικές παραμέτρους στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της ΠΣΤΕ. Κατά την ΠΠ 2014-20 εφαρμόστηκαν παρεμβάσεις για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και των εκπομπών αερίων, που σε συνδυασμό με παρεμβάσεις των τομειακών προγραμμάτων, πέτυχαν σημαντικά αποτελέσματα.

Το **Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή** - ΠεΣΠΚΑ, (2019), το οποίο εξειδικεύει το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, προβλέπει μέτρα σε τομείς που καταγράφονται ως πλέον ευάλωτοι (γεωργικές/κτηνοτροφικές δραστηριότητες, βιοποικιλότητα, οικοσυστήματα, υγράτοποι, προστατευόμενες περιοχές). Επιπτώσεις αναμένονται τόσο στα δάση από την αύξηση κινδύνου πυρκαγιών, όσο και στο χειμερινό τουρισμό λόγω αύξησης της θερμοκρασίας και μείωσης των χιονοπτώσεων που επιδρούν στη λειτουργία των χιονοδρομικών κέντρων Παρνασσού και Καρπενησίου, βασικών πόλων τουριστικής έλξης. Ακραία καιρικά φαινόμενα δημιουργούν προβλήματα στο μεταφορικό δίκτυο, ενώ καθιζήσεις, κατολισθήσεις και πλημμύρες μπορεί να δημιουργούν προβλήματα στο οδικό δίκτυο και σε ορεινούς οικισμούς.

Οι υδάτινοι πόροι δέχονται δυσμενείς επιπτώσεις όσον αφορά την ποιότητα επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, λόγω του χαμηλότερου ρυθμού αναπλήρωσης των ορεινών υδροφορέων εξ αιτίας της απότομης κλίσης, ενώ προβλήματα δημιουργούνται όσον αφορά υποδομές ύδρευσης και άρδευσης.

Τα **Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας** Ανατολικής και Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (2018) καταγράφουν ζώνες δυνητικά υψηλού κινδύνου πλημμύρας, αξιολογούν τους κινδύνους ανά περιοχή και υποδεικνύουν μέτρα πρόληψης, προστασίας, ετοιμότητας και αποκατάστασης για τη διαχείρισή τους, σε συνέργεια με τα **Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής**. Τα ΣΔΚΠ αποτελούν το πλαίσιο για την υλοποίηση των έργων στην νέα περίοδο.

Στον τομέα της **Ενέργειας**, η ΠΣΤΕ παρουσιάζει εξειδίκευση στην παραγωγή και μεταφορά, ενώ αποτελεί πόλο έλξης σχετικών επενδύσεων (ΠΠΧΣΑΑ). Στην ΠΣΤΕ παράγεται το 32,8% της παραγόμενης ενέργειας στη χώρα (1485 MW), ενώ παρουσιάζεται συνεχή βελτίωση ως προς την ετήσια εξοικονόμηση ενέργειας (552,7 ktoe το 2017 έναντι 144,05 ktoe το 2014, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας). Η θέση της ΠΣΤΕ στον ενεργειακό τομέα θα ενισχυθεί περαιτέρω με παρεμβάσεις άλλων Προγραμμάτων, κυρίως του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή».

Ως προς τη διαχείριση **Υδάτινων Πόρων**, διαπιστώνονται περαιτέρω ανάγκες συμμόρφωσης των οικισμών της Περιφέρειας με την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ. Σύμφωνα με το **Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Διαχείρισης Αστικών Λυμάτων Οικισμών Προτεραιότητας** (2020) υπάρχουν δύο οικισμοί Α προτεραιότητας (Θήβα, Λειβαδιά), δύο Β' προτεραιότητας (Χαλκίδα, Λαμία) και 49 Γ' προτεραιότητας. Μέχρι και την ΠΠ 2014-20 έχουν χρηματοδοτηθεί έργα σε 40 οικισμούς Γ'

Προτεραιότητας της ΠΣΤΕ, ενώ παραμένει η ανάγκη υλοποίησης έργων σε εννέα ακόμα οικισμούς για την πλήρη συμμόρφωση με την κοινοτική νομοθεσία. Περαιτέρω ανάγκες διαπιστώνονται σε οικισμούς με πληθυσμό άνω των 2.000 κατ., ιδίως σε τουριστικές παραθαλάσσιες περιοχές και περιοχές περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος.

Ανάγκες καταγράφονται στους τομείς της **ύδρευσης** για την επέκταση της παροχής νερού, με επάρκεια σε ποιότητα και ποσότητα, για όλες τις περιοχές και τον πληθυσμό της ΠΣΤΕ. Οι 175 προτάσεις των ΟΤΑ της ΠΣΤΕ λαμβάνονται υπόψη στο υπό κατάρτιση **Εθνικό Σχέδιο για το Πόσιμο Νερό** το οποίο εκπονείται στη βάση της Οδηγίας (ΕΕ) 2020/2184 η οποία υιοθετεί αυστηρότερες προϋποθέσεις για το Πόσιμο Νερό.

Η ΠΣΤΕ διαθέτει σημαντικά στοιχεία **βιοποικιλότητας**. Καταγράφονται 38 υγρότοποι (159 km²) με σημαντικότερους το Δέλτα του Σπερχειού, του Δυστού και των Ψαχνών που έχουν ανακηρυχθεί περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης. Από τις 430 περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλους στη χώρα, τα 27 βρίσκονται στην ΠΣΤΕ, ενώ υπάρχουν και έξι ανακηρυχθέντα Μνημεία της Φύσης. Στην ΠΣΤΕ υπάρχουν 27 περιοχές του δικτύου NATURA 2000.

Οι προτεραιότητες της ΠΣΤΕ για τη νέα ΠΠ εντάσσονται στο πλαίσιο των κλιματικών και ενεργειακών στόχων του Εθνικού Σχεδίου για το Κλίμα (ΕΣΕΚ, 2019) και αφορούν στην κάλυψη των αναγκών για τους τομείς της **Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων και Διαχείρισης Υγρών Αποβλήτων** και στην υλοποίηση παρεμβάσεων **πρόληψης κινδύνων και βελτίωσης της ανθεκτικότητας της Περιφέρειας σε φυσικές καταστροφές**. Η λήψη μέτρων ενεργειακής απόδοσης παραμένει υψηλή προτεραιότητα. Προτεραιότητα στον τομέα των **στερεών αποβλήτων** αποτελεί η εφαρμογή του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ, 2016, η αναθεώρηση του βρίσκεται σε εξέλιξη). Παράλληλα, επιδιώκονται η προώθηση της **κυκλικής οικονομίας** και η ενίσχυση των **πράσινων υποδομών**.

Στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων αυτών επιδιώκεται και η **υποστήριξη της εφαρμογής του Σχεδίου Ανασυγκρότησης των πυρόπληκτων περιοχών της Βόρειας Εύβοιας**.

Η στρατηγική της ΠΣΤΕ συνδέεται με την **Πράσινη Συμφωνία για την Ευρώπη**, ως προς τα εξής:

- Ενίσχυση των προσπάθειών για θωράκιση έναντι της κλιματικής αλλαγής, την οικοδόμηση ανθεκτικότητας, την πρόληψη και την ετοιμότητα αντίδρασης.
- Αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρει η κυκλική οικονομία, με την ανάπτυξη αγορών για κυκλικά προϊόντα και την εφαρμογή σχεδίων δράσης για την κυκλική οικονομία.
- Αναγκαία μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, ανακαίνιση του κτιριακού αποθέματος, παρεμβάσεις διατήρησης και αποκατάστασης των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας.

Άμεση είναι η συνάφεια των προτεραιοτήτων με τις **Συστάσεις της Επιτροπής** για τη χώρα και πιο συγκεκριμένα με τις εξής:

1. Ανάγκη πρόσθετων επενδύσεων στον τομέα της επεξεργασίας στερεών αποβλήτων και των αστικών και βιομηχανικών λυμάτων για την ευθυγράμμιση της χώρας με τα πρότυπα περιβαλλοντικής προστασίας της ΕΕ.
2. Αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης των αστικών αποβλήτων.

3. Διενέργεια επενδύσεων για τη βελτίωση της επεξεργασίας των υδάτων και την καταπολέμηση της υπαλμύρωσης των υπόγειων υδάτων.
4. Λήψη μέτρων στήριξης για την πρόληψη των πλημμυρών και την αποκατάσταση της φυσικής ροής των ποταμών.

Στόχος Πολιτικής 3 «Μία πιο συνδεδεμένη Ευρώπη»

Παρά την ευνοϊκή γεωγραφική θέση της ΠΣΤΕ, βασικοί δείκτες που περιγράφουν την συνδεσιμότητα της βρίσκονται σε επίπεδα χαμηλότερα της χώρας (OECD, 2019). Ως προς το μήκος οδικού δικτύου/ανά 100 km², κατατάσσεται 13^η μεταξύ των περιφερειών, ενώ είναι 2^η ως προς το μεταφερόμενο φορτίου/κάτοικο, λόγω της ισχυρής βιομηχανικής συγκέντρωσης. Σε όρους εναέριας και θαλάσσιας συνδεσιμότητας δεν παρουσιάζεται σημαντική κίνηση, αφού κανένα αεροδρόμιο ή λιμάνι, από τα 21 που διαθέτει δεν ανήκει στο βασικό ευρωπαϊκό δίκτυο συνδέσεων.

Οι ελλείψεις της ΠΣΤΕ στον τομέα της συνδεσιμότητας καταγράφονται από το αναθεωρημένο **Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών** (ΣΠΕΜ, 2019), το οποίο αναφέρεται στην ανάγκη υλοποίησης έργων εθνικής ή περιφερειακής εμβέλειας υψηλού προϋπολογισμού. Αντίστοιχα, το **Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών** (ΕΣΣΜ, 2019), που αποτελεί τη βάση για τις επιλογές πολιτικής του ΕΣΠΑ στον ΣΠ3 περιλαμβάνει ένα σενάριο βάσης για την υλοποίηση παρεμβάσεων, στους τομείς των οδικών, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών.

Περαιτέρω, η Γενική Γραμματεία Λιμένων καταγράφει την ύπαρξη αναγκών αναβάθμισης και επέκτασης για την καλύτερη εξυπηρέτηση ελλιμενιζόμενων σκαφών και επιβατών, προστασίας λιμενικών εγκαταστάσεων από κυματισμό, φαινόμενα διάβρωσης, κλπ. Για τα **λιμάνια** αυτά εκπονούνται μελέτες ωρίμανσης έργων.

Σημαντικά παραμένουν τα προβλήματα όσον αφορά την **Οδική Ασφάλεια** στο σύνολο της χώρας, όπως καταγράφονται από το **Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Οδική Ασφάλεια** και το υπό εκπόνηση **Στρατηγικό Σχέδιο Οδικής Ασφάλειας 2030**. Παρά τη σχετική μείωση των ατυχημάτων και θανάτων, η χώρα παραμένει σε χαμηλότερα επίπεδα του μέσου ευρωπαϊκού σε όλους τους δείκτες.

Τα παραπάνω αναδεικνύουν την ανάγκη κινητοποίησης σημαντικών πόρων για την κάλυψη των αναγκών στον τομέα της συνδεσιμότητας. Οι προτεραιότητες της ΠΣΤΕ εντάσσονται στο ΕΣΣΜ και επιδιώκουν την κάλυψη μέρους των αναγκών, σε συνέργεια με το Πρόγραμμα «Μεταφορές» και με δεδομένα τους χρηματοδοτικούς πόρους που διατίθενται στον ΣΠ και τα κριτήρια διαχωρισμού των παρεμβάσεων μεταξύ των Προγραμμάτων σύμφωνα με το ΕΣΠΑ.

Στις **οδικές μεταφορές**, επιδιώκεται η υλοποίηση έργων στο επαρχιακό και τοπικό δίκτυο της ΠΣΤΕ. Η ανάγκη βελτίωσης της **οδικής ασφάλειας** είναι προτεραιότητα και αφορά τόσο την κατασκευή των έργων υποδομών, όσο και μέτρα εξοπλισμού, χρήσης ψηφιακών μέσων ή άλλες ήπιες παρεμβάσεις.

Στις **θαλάσσιες μεταφορές** προτεραιότητα είναι οι παρεμβάσεις σε λιμένες εκτός ΔΕΔ-Μ, για την αντιμετώπιση αναγκών αναβάθμισης και προστασίας τους..

Στις **σιδηροδρομικές μεταφορές** επιδιώκεται η αναβάθμιση τμημάτων του τοπικού δικτύου, με προτεραιότητα στην βελτίωση της προσβασιμότητας της ορεινής περιοχής του Μπράλου και την τουριστική αξιοποίησή του.

Στόχος Πολιτικής 4 «Μία πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη»

Η διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής προϋποθέτει την υλοποίηση πλέγματος παρεμβάσεων, οι οποίες συνδυασμένα επιδιώκουν την κάλυψη αναγκών διαφορετικών ομάδων του πληθυσμού. Η βελτίωση του περιβάλλοντος της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης σε προσιτές και υψηλής ποιότητας κοινωνικές υπηρεσίες και υποδομές, χωρίς αποκλεισμούς για το σύνολο του πληθυσμού της ΠΣΤΕ, αποτελεί κεντρική προτεραιότητα για την νέα ΠΠ.

Η ανεργία του ενεργού πληθυσμού στην Περιφέρεια αυξήθηκε από 12,7% το 2010 σε 27,5 % το 2013 (EUROSTAT, ηλικίες 14-74), επίπεδα αντίστοιχα αυτών της χώρας (12,6% το 2010, 27,5% το 2013). Στη συνέχεια παρουσίασε σχετική αποκλιμάκωση, τόσο στην ΠΣΤΕ, όσο και στη χώρα και το 2018 διαμορφώθηκε σε 18,9% στην ΠΣΤΕ (χώρα=19,3%). Όμως, το 2020 παρουσίασε μικρή αύξηση στο 19% (ΕΛΣΤΑΤ, Δ' Τρίμηνο 2020). Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΑΕΔ (Απρίλιος 2021), η συγκέντρωση των εγγεγραμμένων ανέργων ανέρχεται σε 4,28% (45.203 άτομα), τιμή μειωμένη κατά 6,34% από τον αντίστοιχο μήνα του 2020. Ωστόσο οι μακροχρόνια εγγεγραμμένοι άνεργοι παρουσιάζουν αύξηση κατά 3,47% την αντίστοιχη περίοδο.

Η ανεργία πλήττει ιδιαίτερα τις γυναίκες και τους νέους, όπως συμπεραίνεται από τα εξής:

- Η ανεργία των νέων 15-24 ετών είναι σταθερά υψηλότερη της χώρας και διαμορφώνεται σε 36,9% για την ΠΣΤΕ το 2010 (χώρα= 33,0%, EUROSTAT) για να ανέλθει στο 59,5% το 2013 (χώρα=58,3%) και να μειωθεί σε 51,1% το 2018 (χώρα=39,9%).
- Η ανεργία των γυναικών είναι υψηλότερη των ανδρών (18,2% το 2010 έναντι 8,8% των ανδρών), 32,8% το 2013 (έναντι 25,2%) και 25,6% το 2018 (έναντι 14,4%).
- Υψηλή είναι η ανεργία στις νέες γυναίκες 15-24 ετών, (49,2% το 2010, 69,2% το 2013 και 68,9% το 2018 και 64% το 2020).

Ο ενεργός πληθυσμός της ΠΣΤΕ έχει χαμηλότερο σε σχέση με τη χώρα επίπεδο εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού (EUROSTAT 2019), όπως συμπεραίνεται από τα εξής:

- Το ποσοστό όσων ολοκλήρωσαν μέχρι και β' βάρθμια εκπαίδευση είναι 40,1% στην ΠΣΤΕ (χώρα=41,8%, ΕΕ28=45,8%).
- Απόφοιτοι γ' βάρθμιας εκπαίδευσης είναι το 23,6% του πληθυσμού 15-64 ετών (2018) (χώρα=31,7%, ΕΕ28=32,3%).

Η ΠΣΤΕ εμφανίζει υψηλή διαρροή από το εκπαιδευτικό σύστημα, αφού το 10,1% (EUROSTAT, 2018) των νέων 18-24 ετών εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, ποσοστό υπερδιπλάσιο αυτού της χώρας (4,7%). Το φαινόμενο παρουσιάζει αποκλιμάκωση δεδομένου ότι ήταν 20,2% το 2011 και 14,7% το 2014.

Βάσει της χαρτογράφησης των εκπαιδευτικών υποδομών της Περιφέρειας (2016, υπό επικαιροποίηση) διαπιστώνεται ότι ποσοστό παλαιότερων κτιριακών εγκαταστάσεων α'βάρθμιας και β'βάρθμιας εκπαίδευσης χρήζει αναβάθμισης, ενώ οριζόντια προκύπτει η ανάγκη κάλυψης των ελλείψεων σε εξοπλισμό, κυρίως σε ΤΠΕ.

Η ευθύνη φροντίδας παιδιών ή εξαρτώμενων συγγενών επιβαρύνει κυρίως τις γυναίκες, είτε για τα παιδιά ηλικίας έως 14 ετών (26,5%), είτε για εξαρτημένους συγγενείς ηλικίας 15 ετών και άνω (9,8%).

Η φροντίδα παιδιών επηρεάζει την εργασία των γυναικών σε ποσοστό 32% έναντι 14,6% των ανδρών δημιουργώντας άνισες συνθήκες στην πρόσβαση στην εργασία (ΕΛΣΤΑΤ, 2020).

Η **αύξηση της απασχολησιμότητας** του ανθρώπινου δυναμικού, αξιοποιώντας καινοτομία από το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο, αποτελεί βασική προτεραιότητα πολιτικής. Εξίσου σημαντική είναι και η **προώθηση της συμμετοχής των γυναικών** στην αγορά εργασίας με την στήριξη της απασχόλησης, της σταδιοδρομίας και της επιχειρηματικότητάς τους. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στη βελτίωση της ισορροπίας επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.

Στον τομέα της υγείας, τα όρια του συστήματος δοκιμάζονται αφού η αντιμετώπιση της πανδημικής κρίσης προστίθεται στην οικονομική κρίση των προηγούμενων ετών, στις κοινωνικές ανισότητες, στη γήρανση του πληθυσμού, στις υψηλές μεταναστευτικές/προσφυγικές ροές και στις σύγχρονες περιβαλλοντικές απειλές. Έμφαση αποδίδεται στη συμπλήρωση των παρεμβάσεων της τρέχουσας ΠΠ στον τομέα της α'βάθμιας υγείας με προτεραιότητα την κάλυψη των αναγκών των περισσότερο απομακρυσμένων περιοχών της ΠΣΤΕ.. Η θωράκιση της α'βάθμιας φροντίδας θα συντελέσει στην μείωση της επιβάρυνσης της β'βάθμιας υγείας, καθώς το κόστος αποτελεί το κυριότερο εμπόδιο πρόσβασης στην περίθαλψη, για άτομα με χαμηλό εισόδημα. Βασική επιλογή και η αναβάθμιση των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης και η συνέχιση παρεμβάσεων στους τομείς της ψυχικής υγείας και των εξαρτήσεων, βάσει των αντίστοιχων αποτελεσμάτων των αντίστοιχων παρεμβάσεων της ΠΠ 2014-20 και του εθνικού σχεδιασμού.

Χαμηλή είναι η συμμετοχή του εργατικού δυναμικού σε προγράμματα **κατάρτισης** (4,5% έναντι το Μ.Ο της ΕΕ 11,1% (Ευρωπαϊκό Εξάμηνο). Επιπλέον, η συμπεριληπτική εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες υστερεί σημαντικά (Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας)

Ο **ψηφιακός μετασχηματισμός**, η **βελτίωση της διαχείρισης και διοίκησης των υπηρεσιών**, συμβάλλουν στην καθολική πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες οδηγώντας σε ένα αποδοτικότερο σύστημα, σε συνέργεια με τις παρεμβάσεις του ΣΠ.1. Οι ψηφιακές και οι «ήπιες» δεξιότητες που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα, την προσαρμοστικότητα και τη διαχείριση της αλλαγής, αποτελούν συστατικό ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού, με έμφαση στα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η αύξηση της ενεργοποίησης των γυναικών στην αγορά εργασίας αποτελεί προτεραιότητα, η οποία αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο των ευρύτερων εθνικών πολιτικών που θα εφαρμοστούν κατά τη νέα ΠΠ.

Έμφαση θα δοθεί στην ενίσχυση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας με την υποστήριξη σχετικών δομών και στην αύξηση της συμμετοχής και παραμονής στην αγορά εργασίας ατόμων με αναπηρία και μειονεκτουσών ομάδων. Άλλωστε, το ποσοστό φορέων κοινωνικής επιχειρηματικότητας, με έδρα την ΠΣΤΕ, είναι σημαντικό (5% στο σύνολο χώρας) και χρήζει διεύρυνσης (Μητρώο Διεύθυνσης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας 2020).

Στον **τομέα της εκπαίδευσης**, βασική επιλογή αποτελεί η ολοκλήρωση έργων βελτίωσης των υποδομών προσχολικής εκπαίδευσης, α' βάθμιας και β'βάθμιας εκπαίδευσης (με επικαιροποίηση αναγκών και ιεράρχηση σε συνέργεια με εθνική πολιτική) και η κάλυψη των αναγκών των νέων Τμημάτων ΑΕΙ. .

Η ανταπόκριση του εκπαιδευτικού συστήματος στις σύγχρονες οικονομικές, τεχνολογικές, κοινωνικές και δημογραφικές προκλήσεις είναι προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα της αναπτυξιακής δυναμικής της περιφερειακής οικονομίας και την άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων. Αποτελεί επιλογή η βελτίωση της ποιότητας των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και πιστοποίησης, με έμφαση στην αξιοποίηση των ΤΠΕ σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ειδική μέριμνα θα δοθεί στις δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης γυναικών, ατόμων με αναπηρία, χρόνια πασχόντων και ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Σημειώνεται ότι οι παρεμβάσεις του Προγράμματος, σε έργα υποδομής στους τομείς εκπαίδευσης και υγείας (ΕΤΠΑ) και οι σχετικές προσκλήσεις, θα σχεδιάζονται σε συνέργεια με τη σχετική χαρτογράφηση αναγκών (υπό επικαιροποίηση) και τις αντίστοιχες εθνικές πολιτικές.

Οι εξελίξεις στην αγορά εργασίας, σε συνδυασμό με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά οδήγησαν κατά τα προηγούμενα έτη στην αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Το 2019 (EUROSTAT), το ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας είναι σε 20,3% και υπερβαίνει αυτό της χώρας (17,9%) για το ίδιο έτος. Η **αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός των μηχανισμών κοινωνικής αλληλεγγύης**, αποτελούν βασικές επιλογές για να περιοριστεί η εισοδηματική ανισότητα, ο κίνδυνος φτώχειας και ο κοινωνικός αποκλεισμός, ειδικότερα με τη διασφάλιση πρόσβασης σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες, δράσεις για την αντιμετώπιση του εκπαιδευτικού και στεγαστικού διαχωρισμού, την ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας με έμφαση στην οικογένεια και την κοινότητα και την στήριξη των δικαιωμάτων των παιδιών.

Στο **πεδίο της κοινωνικής ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας**, περιλαμβανομένων ασυνόδευτων ανηλίκων και περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, θα δοθεί έμφαση στη ενίσχυση κατάλληλων δομών φιλοξενίας σε συνδυασμό με αναβάθμιση των υπηρεσιών. Ιδιαίτερης σημασίας αποτελούν οι δράσεις για τα παιδιά, τα οποία διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας, κοινωνικού αποκλεισμού ή μειονεκτούν («Εγγύηση για τα παιδιά»).

Επιπλέον, προκρίνεται η συνέχιση των κοινωνικών δομών που χρηματοδοτήθηκαν κατά την ΠΠ 2014-2020, με βάρος σε υποδομές και δράσεις προστασίας του παιδιού, ηλικιωμένων και μειονεκτουσών ομάδων. Προωθείται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση πολιτικών βασισμένων σε δεδομένα (στη λογική του «Εθνικού Μηχανισμού Παρακολούθησης Συντονισμού και Αξιολόγησης των πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής»). Στην ΠΣΤΕ, η επιτυχημένη λειτουργία του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου αποτελεί τη βάση μετεξέλιξης σε μηχανισμό χάραξης περιφερειακής κοινωνικής πολιτικής με τη διεξαγωγή ερευνών και δικτύωσης με τους τοπικούς φορείς.

Στα ισχυρά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της ΠΣΤΕ, περιλαμβάνονται τοπότητα παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, πολιτιστικές υποδομές και χωρικές ενότητες με δυναμική τουριστικής ανάπτυξης. Η αναβάθμιση του εκτενούς πολιτιστικού αποθέματος και της τουριστικής δυναμικής, σε συνδυασμό με παρεμβάσεις προώθησης της κοινωνικής καινοτομίας, μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση της ανάπτυξης αξιοποιώντας το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο.

Στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων στην ΠΣΤΕ και διασφάλισης του ολοκληρωμένου χαρακτήρα, τμήμα του ΣΠ θα ενταχθεί σε ολοκληρωμένες παρεμβάσεις, με έμφαση

στη στήριξη του πολιτισμού και του αειφόρου τουρισμού. Επίσης, με δεδομένες τις συνέπειες των καταστροφικών πυρκαγιών στη Βόρεια Εύβοια (Αύγουστος 2021), επιδιώκεται η κατεύθυνση πόρων (ΕΤΠΑ - ΕΚΤ) για τη στοχευμένη στήριξη της απασχόλησης, της υγείας, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής συνοχής στην πληγείσα περιοχή.

Η στρατηγική λαμβάνει υπόψη τις **Συστάσεις της Επιτροπής** και βρίσκεται σε ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις και αρχές του σχεδίου δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Στόχος Πολιτικής 5 «Μία Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της»

Η προώθηση της βιώσιμης ολοκληρωμένης ανάπτυξης αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών αποτελεί τη βασική προτεραιότητα για την ΠΣΤΕ στο πλαίσιο του ΣΠ, ιδιαίτερα σε περιοχές που εμφανίζουν προβλήματα αναπτυξιακής υστέρησης, περιβαλλοντικής υποβάθμισης και αποσύνθεσης του κοινωνικού ιστού ή/και περιοχές οι οποίες εμφανίζουν αναπτυξιακή δυναμική.

Ήδη κατά την τρέχουσα ΠΠ, αναγνωρίστηκε η ανάγκη προώθησης στρατηγικών ΒΑΑ σε πόλεις της ΠΣΤΕ, οι προκλήσεις των οποίων παραμένουν επίκαιρες και θα αντιμετωπιστούν και κατά την ΠΠ 2021-2027. Εφαρμόζονται τρεις Στρατηγικές ΒΑΑ (αστικά κέντρα των Δ. Χαλκιδικών και Λαμιέων και ενιαία Δια-δημοτική Αστική Λειτουργική Περιοχή των Δ. Λεβαδέων, Θηβαίων και Αλιάρτου-Θεσπιέων). Οι στρατηγικές δύναται να συνεχιστούν μετά από κατάλληλη επικαιροποίηση και εφόσον αξιολογηθούν θετικά από την ΕΥΔ. Η έγκριση των στρατηγικών αυτών θα γίνει το αργότερο σε 18 μήνες μετά την έγκριση του προγράμματος.

Ο προγραμματισμός στον ΣΠ5 λαμβάνει υπόψη το πρόσφατα εγκεκριμένο Περιφερειακό Χωροταξικό Σχέδιο. Βασικό αναπτυξιακό στόχο αποτελεί η εξυγίανση και αποκατάσταση επιβαρυσμένων περιοχών όπως ο ποταμός Ασωπός και η βιομηχανική περιοχή Σχηματαρίου - Οινοφύτων. Υψηλή σημασία αποδίδεται στη χωρική ενότητα της ΛΑΠ Ασωπού για την συνέχιση της ολοκληρωμένης παρέμβασης.

Στην τρέχουσα ΠΠ προβλέπεται η υλοποίηση της ΟΧΕ Πολιτιστικής Διαδρομής Στερεάς Ελλάδας για την ολοκληρωμένη ανάδειξη και δικτύωση σημαντικών αρχαιολογικών χώρων και τη διαμόρφωση ενός διακριτού και επώνυμου τουριστικού προϊόντος, η οποία δύναται να συνεχιστεί και η περιβαλλοντική της διάσταση να επεκταθεί σε ορεινές περιοχές ενισχύοντας το τουριστικό προφίλ της ΠΣΤΕ.

Στο πλαίσιο επιμέρους θεματικών ΟΧΕ, αξιολογείται ως αναπτυξιακή ευκαιρία η οργάνωση της περαιτέρω ανάπτυξης του ιαματικού τουρισμού με περιοχές παρέμβασης τις λουτροπόλεις της Αιδηψού και Καμένων Βούρλων, για τη δημιουργία πολλαπλασιαστικών οφελών για την απασχόληση, την επιχειρηματικότητα και την ποιότητα ζωής.

Στο ίδιο πλαίσιο, μεταξύ άλλων προτάσεων ΟΧΕ που θα αναδειχθούν, λαμβάνεται υπόψη ο ρόλος που έχει επιτελέσει διαχρονικά η Πανελλήνια Έκθεση Λαμίας στην ανάπτυξη και ανάδειξη της ευρύτερης περιοχής, αναδεικνύοντας την αναγκαιότητα για μια ολοκληρωμένη αναβάθμιση της ΠΕΛ σε βιώσιμο αναπτυξιακό πόλο, προσανατολισμένο στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

Σε ότι αφορά τις ποικίλες αρνητικές συνέπειες των πρόσφατων πυρκαγιών στη Βόρεια Εύβοια, το Πρόγραμμα, αναγνωρίζοντας τη σοβαρή διατάραξη της αναπτυξιακής και χωρικής συνοχής της

περιοχής και του επιπέδου διαβίωσης των κατοίκων, θα διερευνήσει τη δυνατότητα συμβολής με πόρους/ δράσεις από τον ΣΠ.5 στην ολοκληρωμένη παρέμβαση που σχεδιάζεται για την πληγείσα χωρική ενότητα.

Στο πλαίσιο του ΣΠ.5, θα προωθηθεί η διαλειτουργικότητα και η συμπληρωματικότητα μεταξύ των χωρικών παρεμβάσεων που θα εγκριθούν. Η διαμόρφωση των στρατηγικών θα βασιστεί σε ισχυρή διαβούλευση και εταιρική σχέση, ενώ η ΕΥΔ θα μεριμνήσει για ειδική ομάδα παρακολούθησης και επίσπευσης διαδικασιών υλοποίησης. Η διαβούλευση σε τοπικό επίπεδο θα υποστηρίζεται από συνεκτική ομάδα διοίκησης για την άρτια προετοιμασία των στρατηγικών και την ενδυνάμωση της πεποίθησης της «διοκτησίας» των στρατηγικών από τους δικαιούχους (ΟΤΑ). Θεωρείται αναγκαία η αξιοποίηση πόρων και από άλλους ΣΠ, όπως από τον ΣΠ4 για δράσεις κοινωνικής συνοχής (ΕΚΤ+) και στήριξης πολιτισμού/ αειφόρου τουρισμού (ΕΠΠΑ), όπως και πόροι από τον ΣΠ2 για τη βιώσιμη αστική κινητικότητα, τις αστικές πράσινες υποδομές, τη μείωση της ρύπανσης/ θορύβου και την προστασία/ ανάδειξη των φυσικών οικοσυστημάτων. Οι παρεμβάσεις ΟΧΕ-ΒΑΑ θα είναι συμβατές με τις αρχές της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας (ΣΒΑΚ).

Για τη διαμόρφωση της στρατηγικής του Προγράμματος της ΠΣΤΕ λαμβάνεται υπόψη η εμπειρία της ΠΠ 2014-20. Ως προς την **απλούστευση διαδικασιών**, η υλοποίηση ακολουθεί τις διαδικασίες που περιγράφονται στο ΕΣΠΑ. Σε συνεργασία με την ΕΑΣ, η απλοποίηση θα στηριχθεί στη χρήση απλοποιημένου κόστους με τη διαδικασία των άρθρων 53-56, την πλήρη ηλεκτρονική διαχείριση μέσω του ΟΠΣ, τη διασύνδεση με άλλα Πληροφοριακά Συστήματα του Δημοσίου και την επέκταση της διεπαφής του για μείωση των εγγράφων που διαβιβάζονται από τους δικαιούχους.

Σε συνεργασία με τις Εθνικές Αρχές, οι **διαδικασίες ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων** θα υποστηριχθούν από δράσεις όπως η εκπαίδευση δημόσιων φορέων δικαιούχων του ΕΣΠΑ, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για την καλύτερη αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης και την περαιτέρω προώθηση της καινοτομίας σε δημόσιες συμβάσεις.

Το Πρόγραμμα δεσμεύεται να λαμβάνει υπόψη την αρχή **«μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»** στις παρεμβάσεις όλων των ΣΠ. Η αρχή θα εφαρμόζεται κατά την υλοποίηση των Προγραμμάτων με βάση Οδηγίες της ΕΑΣ. Επιπλέον, δύναται να υποστηρίξει επενδύσεις που συνδυάζουν επιτυχώς τις αρχές της αειφορίας, της αισθητικής και της συμμετοχικότητας της Πρωτοβουλίας **New European Bauhaus**, με σκοπό την εξεύρεση προσιτών, χωρίς αποκλεισμούς, βιώσιμων και ελκυστικών λύσεων για τις κλιματικές προκλήσεις.

Η στρατηγική λαμβάνει υπόψη την Ανακοίνωση της Επιτροπής για τη Γαλάζια Οικονομία, συμβάλλοντας στο στόχο της μείωσης του περιβαλλοντικού και κλιματικού αντικτύπου σε τομείς της Γαλάζιας Οικονομίας. Οι παρεμβάσεις προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (πράσινες υποδομές, επενδύσεις για τη βιοποικιλότητα, κλπ.) σε συνέργεια με αντίστοιχες του ΕΤΘΑΥ αφορούν σε βασικά στοιχεία του θεματολογίου της Ανακοίνωσης. Η εστίαση της ΠΣΕΕ στην αγροδιατροφική αλυσίδα, σε συνέργεια με παρεμβάσεις του ΕΠΤΓΑ και του ΕΤΘΑΥ, συμβάλλουν στην βιώσιμη παραγωγή τροφίμων και την εισαγωγή της καινοτομίας στον κλάδο, ενώ η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός λιμένων συμβάλλει στη βελτίωση της διαχείρισης του θαλάσσιου χώρου.

Η διασφάλιση της **ισότητας ευκαιριών, της ένταξης και της καταπολέμησης κάθε μορφής διακρίσεων καθώς και η διασφάλιση της προσβασιμότητας στα ΑΜΕΑ** διατρέχει οριζόντια το Πρόγραμμα, σύμφωνα με το Άρθρο 9 «Οριζόντιες Αρχές του ΚΚΔ. Η υλοποίηση θα διασφαλίσει συστηματική και πολυεπίπεδη συνεργασία με τους **εκπροσώπους των ΑΜΕΑ** στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, σε όλα τα στάδια σχεδιασμού και υλοποίησης των παρεμβάσεων, ενώ θα πραγματοποιηθούν επιμέρους στοχευμένες ενέργειες, δράσεις και παρεμβάσεις, σε συμφωνία με τον **Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ**, τη **Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Άτομα με Αναπηρία και τις αρχές της ισότητας των φύλων και των μη διακρίσεων**, ενώ θα λαμβάνονται υπόψη οι εθνικές στρατηγικές και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για ΑΜΕΑ. Η Δ.Α. του Προγράμματος θα συμμετέχει στο θεματικό δίκτυο για τα θέματα αναπηρίας που προβλέπεται να λειτουργήσει κατά την ΠΠ.

Επιπλέον, θα πρέπει να σημειωθούν τα εξής:

- Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του Προγράμματος, η Διαχειριστική Αρχή θα προωθήσει τη στρατηγική χρήση των δημοσίων συμβάσεων για την υποστήριξη/επίτευξη των Στόχων Πολιτικής (συμπεριλαμβανομένων των προσπαθειών επαγγελματικοποίησης (professionalization) των ειδικοτήτων στήριξης για την αντιμετώπιση των λειτουργικών κενών). Οι δικαιούχοι θα ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν περισσότερο κριτήρια κόστους που σχετίζονται με την ποιότητα και τον κύκλο ζωής. Όταν είναι εφικτό, περιβαλλοντικές (π.χ. πράσινα κριτήρια δημοσίων συμβάσεων) και κοινωνικές παράμετροι, καθώς και κίνητρα καινοτομίας θα ενσωματωθούν στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων.
- Ο σχεδιασμός του προγράμματος και των παρεμβάσεων έλαβε υπόψη την πρωτοβουλία New European Bauhaus για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (European Green Deal) και τη δημιουργία προσβάσιμων και ποιοτικών χώρων διαβίωσης μέσω συνεργασίας και διαλειτουργικότητας της τέχνης και της πολιτιστικής επιστήμης. Στο πλαίσιο αυτό, όπου ενδείκνυται, το πρόγραμμα υποστηρίζει επενδύσεις που συνδυάζουν επιτυχώς τις αρχές της βιωσιμότητας, της αισθητικής και της ένταξης της πρωτοβουλίας New European Bauhaus, με σκοπό την εξεύρεση προσβάσιμων, χωρίς αποκλεισμούς, βιώσιμων και ελκυστικών λύσεων για τις κλιματικές προκλήσεις.

3.2 ΔΙΕΘΝΕΙΣ – ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΙ – ΕΘΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

3.2.1 Θεματολόγιο 2030 των Ηνωμένων Εθνών

Το Θεματολόγιο 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη (το πλήρες όνομα του οποίου είναι «Μετασχηματισμός του κόσμου μας: Το Θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030»), εγκρίθηκε στη Σύνοδο Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, στη Νέα Υόρκη.

Το Θεματολόγιο καθορίζει ένα παγκόσμιο πλαίσιο για την εξάλειψη της φτώχειας και την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης μέχρι το 2030, λαμβάνοντας ως βάση τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας (ΑΣΧ) που εγκρίθηκαν το 2000. Ως η πρώτη παγκόσμια συμφωνία που καθορίζει ένα καθολικό, ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης, το θεματολόγιο 2030 αποτελείται από μια φιλόδοξη δέσμη δεκαεπτά (17) στόχων για τη βιώσιμη ανάπτυξη (ΣΒΑ) και εκατόν εξήντα εννέα (169) συνδεδεμένων στόχων, κινητοποιεί όλες τις χώρες και τους φορείς για την επίτευξή τους και έχει αντίκτυπο στις εθνικές πολιτικές.

(Πηγή: unric.org)

Σχήμα 3-1: Στόχοι Θεματολογίου 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη

Το νέο θεματολόγιο εφαρμόζεται από την 1^η Ιανουαρίου 2016 και πρέπει να έχει επιτευχθεί έως το 2030. Ακολούθως παρουσιάζονται ορισμένοι από τους στόχους (ΣΒΑ) του Θεματολογίου που σχετίζονται με το υπό μελέτη Πρόγραμμα.

Στόχος 8 - Προάγουμε τη διαρκή, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη καθώς και την πλήρη και παραγωγική απασχόληση και αξιοπρεπή εργασία για όλους.

Ακόμα και σήμερα στον 21^ο αιώνα, περίπου ο μισός παγκόσμιος πληθυσμός δεν έχει πρόσβαση σε ευκαιρίες αξιοπρεπούς εργασίας ώστε να ξεφύγει από τη μάστιγα της φτώχειας. Η παγκόσμια ανεργία αυξήθηκε από 170 εκατομμύρια το 2007 σε 202 εκατομμύρια το 2012, 75 εκ των οποίων είναι νέοι άνδρες και γυναίκες. Η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη προϋποθέτει ότι οι κοινωνίες θα δημιουργήσουν τις συνθήκες εκείνες οι οποίες θα επιτρέψουν στους ανθρώπους να έχουν ποιοτικές θέσεις εργασίας και οι οποίες θα τονώνουν την οικονομία χωρίς ωστόσο να βλάπτουν το περιβάλλον. Οι ευκαιρίες απασχόλησης και οι αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας είναι επίσης απαραίτητες για όλες τις ηλικίες του εργασιακά ενεργού πληθυσμού. Οι επιμέρους σχετικοί στόχοι είναι οι εξής:

- Επίτευξη υψηλότερων επιπέδων οικονομικής παραγωγικότητας, μέσω της διαφοροποίησης, της τεχνολογικής αναβάθμισης και καινοτομίας, στρέφοντας την προσοχή σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης εργασίας.
- Προώθηση πολιτικών προσανατολισμένων στην ανάπτυξη, οι οποίες στηρίζουν τις παραγωγικές δραστηριότητες, τη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας, την επιχειρηματικότητα, τη δημιουργικότητα και την καινοτομία, και ενθαρρύνουν την επισημοποίηση και την ανάπτυξη των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, μέσω της πρόσβασής τους σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.
- Έως το 2030, βαθμιαία βελτίωση της αποδοτικότητας των παγκόσμιων πόρων σε σχέση με την κατανάλωση και παραγωγή, και προσπάθεια διαχωρισμού της οικονομικής ανάπτυξης από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, σύμφωνα με το Δεκαετές Πλαίσιο Προγράμματος για τη Βιώσιμη Κατανάλωση και Παραγωγή, με τις ανεπτυγμένες χώρες να ηγούνται του εγχειρήματος αυτού.
- Έως το 2030, επίτευξη πλήρους και παραγωγικής απασχόλησης και αξιοπρεπών θέσεων εργασίας για όλες τις γυναίκες και τους άνδρες, συμπεριλαμβανομένων των νέων ανθρώπων και των ατόμων με αναπηρίες, καθώς και εξασφάλιση της ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας.
- Έως το 2020, ουσιαστική μείωση του ποσοστού των νέων που δεν απασχολούνται, μορφώνονται ή εκπαιδεύονται.

Στόχος 12 - Διασφαλίζουμε τη βιώσιμη κατανάλωση και τις βιώσιμες μεθόδους παραγωγής, με επιμέρους στόχους τους εξής:

- Έως το 2030, επίτευξη της βιώσιμης διαχείρισης και της επαρκούς χρήσης των φυσικών πόρων.
- Έως το 2030, ουσιαστική μείωση της παραγωγής αποβλήτων μέσω της πρόληψης, της μείωσης, της ανακύκλωσης και της επαναχρησιμοποίησης.
- Έως το 2030, διασφάλιση ότι όλοι οι άνθρωποι παντού έχουν την απαραίτητη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη και έναν τρόπο ζωής σε αρμονία με τη φύση.

Στόχος 14 - Προστατεύουμε και χρησιμοποιούμε με βιώσιμο τρόπο τους ωκεανούς, τις θάλασσες και τους θαλάσσιους πόρους για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Το νερό της βροχής, το πόσιμο νερό, ο καιρός, το κλίμα, οι ακτογραμμές, μεγάλο μέρος της τροφής μας ακόμα και το οξυγόνο που αναπνέουμε είναι προϊόντα που μας παρέχει αλλά και ρυθμίζει η θάλασσα. Καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας, οι ωκεανοί και οι θάλασσες έχουν αποτελέσει ζωτικής σημασίας διαύλους για το εμπόριο και τις μεταφορές. Η προσεκτική διαχείριση αυτού του σπουδαίου παγκόσμιου πόρου είναι το κλειδί για ένα βιώσιμο μέλλον. Επιμέρους στόχοι:

- Έως το 2025, πρόληψη και σημαντική μείωση όλων των μορφών θαλάσσιας ρύπανσης, ιδίως της ρύπανσης από χερσαίες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων απορριμμάτων και της ρύπανσης από θρεπτικές ουσίες.
- Έως το 2020, βιώσιμη διαχείριση και προστασία των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων προκειμένου να αποφευχθούν οι δυσμενείς επιπτώσεις, μέσω της ενίσχυσης της ανθεκτικότητάς τους, καθώς και ανάληψη δράσης για την αποκατάστασή τους, έτσι ώστε να επιτευχθούν υγιείς και παραγωγικοί ωκεανοί.
- Έως το 2020, διατήρηση τουλάχιστον του 10% των θαλάσσιων και παράκτιων περιοχών, σύμφωνα με το εθνικό και διεθνές δίκαιο και με βάση τα βέλτιστα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία.

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα ικανοποιεί τους παραπάνω επιμέρους στόχους, προσφέροντας δυνατότητες για υψηλά επίπεδα οικονομικής παραγωγικότητας και αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας, προωθώντας την καινοτομία και τη βιώσιμη διαχείριση και την επαρκή χρήση των φυσικών πόρων.

3.2.2 8^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον

Το 8^ο ΠΔΠ αποσκοπεί στην επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης κατά τρόπο δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς, με μακροπρόθεσμο στόχο για το 2050 την «Ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας» όπως θεσπίστηκε με το 7^ο ΠΔΠ. Οι έξι θεματικοί στόχοι προτεραιότητας του 8^{ου} ΠΔΠ αφορούν:

- Στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- Στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.
- Σε ένα μοντέλο ανάπτυξης που επιστρέφει στον πλανήτη περισσότερο από όσα του αφαιρεί.
- Στη φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης.
- Στην προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας.
- Στη μείωση των βασικών περιβαλλοντικών και κλιματικών πιέσεων που σχετίζονται με την παραγωγή και την κατανάλωση.

Τα προγράμματα δράσης για το περιβάλλον κατευθύνουν τη χάραξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ από τις αρχές της δεκαετίας του 1970. Στις 4 Οκτωβρίου 2019, το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα για ένα μελλοντικό 8ο ΠΔΠ, καλώντας την Επιτροπή να παρουσιάσει ένα φιλόδοξο και εστιασμένο πρόγραμμα για την περίοδο 2021-2030.

Τα κράτη μέλη πρόσθεσαν στη θέση τους την ανάγκη περαιτέρω καθορισμού των δράσεων όταν εφαρμοσθούν οι βασικές δράσεις της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας έως το 2024. Η πρόταση της Επιτροπής για το 8^ο ΠΔΠ κατ' εξαίρεση δεν περιλαμβάνει κατάλογο δράσεων και βασίζεται στην **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία** και στον κατάλογο των δράσεων που αυτή περιλαμβάνει. Τα κράτη μέλη ζητούν από την Επιτροπή να πραγματοποιήσει ενδιάμεση επανεξέταση το 2024, ακολουθούμενη από νομοθετική πρόταση το 2025, για την τροποποίηση του 8^{ου} ΠΔΠ, ώστε να μπορέσουν οι συννομοθέτες να προσθέσουν τα αναγκαία μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν από το 2025 έως το 2030.

Τα κράτη μέλη προσέθεσαν επίσης αρκετές προδιαγραφές στο νέο πλαίσιο παρακολούθησης που θα θεσπιστεί στο 8^ο ΠΔΠ για την παρακολούθηση της προόδου στην επίτευξη των στόχων προτεραιότητάς του. Τα κράτη μέλη πρόσθεσαν ιδίως την απαίτηση να προβαίνει η Επιτροπή σε ετήσιο απολογισμό της επιτευχθείσας προόδου και να παρουσιάζει κατάλογο των δράσεων που έχει ή σχεδιάζει να αναλάβει για την υλοποίηση των στόχων προτεραιότητας.

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα ικανοποιεί τους παραπάνω στόχους, καθώς περιλαμβάνει δράσεις προστασίας και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, μείωσης των εκπομπών ΑΤΘ και ανάλυσης της κλιματικής αλλαγής, προάγει την βιώσιμη περιβαλλοντική διαχείριση και την φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης.

3.2.3 Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος αποτελούν απειλή για την ύπαρξη της Ευρώπης και του κόσμου. Για να αντιμετωπίσει αυτή την πρόκληση, η Ευρώπη προετοιμάζει μια νέα αναπτυξιακή στρατηγική που θα μετατρέψει την Ένωση σε μια σύγχρονη, αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων και ανταγωνιστική οικονομία, με μηδενικές καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050, όπου η οικονομική ανάπτυξη θα είναι αποσυνδεδεμένη από τη χρήση των πόρων και όπου κανένας άνθρωπος και κανένας τόπος δεν θα μένει στο περιθώριο.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αποτελεί έναν οδικό χάρτη δράσεων για την προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων με τη μετάβαση σε μια καθαρή, κυκλική οικονομία και την ανάλυση της κλιματικής αλλαγής, την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και τη μείωση της ρύπανσης. Περιγράφει αδρομερώς τις απαιτούμενες επενδύσεις και τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία και εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να εξασφαλιστεί ότι η μετάβαση θα είναι δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς. Καλύπτει όλους τους τομείς της οικονομίας, ιδίως τις μεταφορές, την ενέργεια, τη γεωργία, τα κτίρια και βιομηχανίες.

Η ανακοίνωση (COM, 2019) για την Πράσινη Συμφωνία καθορίζει την πορεία της δράσης κατά το επόμενο διάστημα για τους παρακάτω τομείς:

- Κλιματικοί Στόχοι.
- Καθαρή, προσιτή και ασφαλής ενέργεια.
- Βιομηχανική στρατηγική για μια καθαρή και κυκλική οικονομία.
- Βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα.

- Προς μία Πράσινη Κοινή Αγροτική Πολιτική/ Στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο».
- Διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας.
- Προς ένα περιβάλλον μηδενικής ρύπανσης χωρίς τοξικές ουσίες.
- Ενσωμάτωση της βιωσιμότητας σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ.
- Η ΕΕ ως παγκόσμιος ηγέτης.

Για τους παραπάνω τομείς έχουν τεθεί χρονοδιαγράμματα για την εφαρμογή των επιμέρους στόχων και δεσμεύσεων.

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα ικανοποιεί τους παραπάνω στόχους, καθώς περιλαμβάνει πλειάδα συμβατών δράσεων, όπως εκείνες που άπτονται της προστασίας και της διατήρησης της βιοποικιλότητας, της μείωσης των εκπομπών ΑΤΘ και ανάσχεσης της κλιματικής αλλαγής, την προαγωγή της κυκλικής οικονομίας και της έξυπνης κινητικότητας κτλ.

3.2.4 Διεθνείς Συμβάσεις - Κοινοτικές Οδηγίες Περιβαλλοντικής Προστασίας

Στην παρούσα Ενότητα περιλαμβάνονται οι Διεθνείς Συμβάσεις - Κοινοτικές Οδηγίες Περιβαλλοντικής Προστασίας που σχετίζονται με τους στόχους και τις δράσεις του προτεινόμενου Προγράμματος. Σημειώνεται ότι το εξεταζόμενο ΕΠ είναι συμβατό με τους στόχους, τις κατευθύνσεις και τις επιδιώξεις των Διεθνών Συμβάσεων - Κοινοτικών Οδηγιών που παρατίθενται ακολούθως.

3.2.4.1 Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα (Ν.2204/1994, ΦΕΚ 59/Α/94)

Η διάσκεψη κορυφής του Ρίο, το 1992, στην οποία υπεγράφη η Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα, αποτέλεσε την πρώτη αναγνώριση, σε διεθνές πολιτικό επίπεδο, αυτής της ανάγκης και ήταν εκεί όπου ουσιαστικά καθιερώθηκε ο όρος «βιοποικιλότητα». Η Ευρωπαϊκή Ένωση κύρωσε τη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα στις 21 Δεκεμβρίου 1993 και αυτομάτως, όλα τα Κράτη Μέλη της είναι Συμβαλλόμενα Μέρη. Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση τον Αύγουστο του 1994 με τον Νόμο 2204/1994/ΦΕΚ 59 Α'. Η σύμβαση αυτή αναγνωρίζει τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και αποτελεί μια σημαντική παράμετρο της αναπτυξιακής διαδικασίας. Οι στόχοι της περιλαμβάνουν Διατήρηση της βιοποικιλότητας, Αειφορική χρήση των συστατικών της και Δίκαιο και ισότιμο επιμερισμό των ωφελειών που προκύπτουν από την αξιοποίηση βιολογικών πόρων.

Μέσα από τα άρθρα και τα παραρτήματά της ορίζονται οι υποχρεώσεις των Συμβαλλόμενων Μερών σε θέματα όπως η αναγνώριση και παρακολούθηση της βιοποικιλότητας (Άρθρο 7), η In-situ και Ex-situ διατήρησή της (άρθρα 7 και 8), η αειφορική χρήση των βιολογικών πόρων (Άρθρο 10), η έρευνα και η κατάρτιση (Άρθρο 12), η περιβαλλοντική εκπαίδευση και ενημέρωση (Άρθρο 13), η εκτίμηση των επιπτώσεων (Άρθρο 14), η διάδοση της γνώσης και η ανταλλαγή πληροφοριών (Άρθρο 17). Επίσης, πραγματεύεται θέματα τα οποία αφορούν στην τεχνική και επιστημονική συνεργασία (Άρθρο 18), στους οικονομικούς πόρους και μηχανισμούς για την εφαρμογή της Σύμβασης (Άρθρα 20 και 21), στις σχέσεις της με άλλες διεθνείς συμβάσεις (Άρθρο 22) κ.λπ. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Σύμβασης, τα Συμβαλλόμενα Μέρη οφείλουν: να αναπτύξουν εθνικές στρατηγικές,

σχέδια ή προγράμματα για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας, να ολοκληρώσουν, στο μέτρο του δυνατού και δεόντως, τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας σε σχετικά τομεακά ή διατομεακά σχέδια, προγράμματα και πολιτικές.

Η Ελλάδα, ως Συμβαλλόμενο Μέρος, σε ανταπόκριση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα, διαθέτει από το 2014 Εθνική Στρατηγική & Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα, στο οποίο γίνεται αναφορά σε ακόλουθη παράγραφο του παρόντος κεφαλαίου.

3.2.4.2 Οδηγία 79/409/ΕΕ «Για τη Διατήρηση των Άγριων Πτηνών»

Η οδηγία, που υιοθετήθηκε τον Απρίλιο του 1979, τέθηκε σε ισχύ τον Απρίλιο του 1981 και απαιτεί από τα κράτη - μέλη να διατηρήσουν όχι μόνο τους πληθυσμούς αγρίων πουλιών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση, αλλά και επαρκή έκταση και ποικιλία βιοτόπων για να επιτευχθεί η προστασία τους. Η οδηγία επιβάλλει αυστηρές νομικές υποχρεώσεις στα κράτη - μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την συνεχή επίβλεψη της εφαρμογής τους. Το άρθρο 4 (1, 2 και 4) απαιτεί το εξής:

- Για τα είδη που αναφέρονται στο Παράρτημα I να λαμβάνονται ιδιαίτερα μέτρα προστασίας όσον αφορά στον βιότοπό τους, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η επιβίωση και αναπαραγωγή στην περιοχή εξάπλωσής τους.
- Τα κράτη - μέλη να καθορίζουν τις πιο κατάλληλες περιοχές, σε αριθμό και μέγεθος, ως «Ζώνες Ειδικής Προστασίας» για τη διατήρηση αυτών των ειδών, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις τους για προστασία μέσα στην γεωγραφική περιοχή (θαλάσσια και χερσαία), όπου αυτή η οδηγία εφαρμόζεται.
- Τα κράτη - μέλη να υιοθετούν κατάλληλα μέτρα για τα τακτικά εμφανιζόμενα μεταναστευτικά είδη που δεν αναγράφονται στο Παράρτημα I, λαμβάνοντας υπόψη τους την ανάγκη προστασίας τους στην γεωγραφική, θαλάσσια και χερσαία περιοχή, όπου εφαρμόζεται αυτή η οδηγία, όσον αφορά στις περιοχές αναπαραγωγής, αλλαγής φτερώματος, ξεχειμωνιάσματος καθώς και στους σταθμούς κατά μήκος των μεταναστευτικών τους οδών. Γι' αυτόν τον σκοπό, τα κράτη - μέλη λαμβάνουν ιδιαίτερα υπόψη τους την προστασία των υγροτόπων και συγκεκριμένα των υγροτόπων διεθνούς σημασίας (σύμβαση Ραμσάρ).
- Τα κράτη - μέλη να παίρνουν τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή της ρύπανσης ή υποβάθμισης των βιοτόπων ή οποιασδήποτε ενόχλησης που θα επηρέαζε τα πουλιά, στο βαθμό που αυτή θα αποτελούσε σημαντική απειλή για την επίτευξη των στόχων αυτού του άρθρου.

Το Παράρτημα I είναι ένας κατάλογος ειδών και υποειδών τα οποία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε απειλούνται με εξαφάνιση, είτε είναι ευάλωτα σε συγκεκριμένες αλλαγές των βιοτόπων τους, είτε είναι σπάνια λόγω μικρών πληθυσμών ή περιορισμένης τοπικής κατανομής, είτε είναι είδη που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή λόγω της ειδικής φύσης των βιοτόπων τους.

Με απόφαση της 2 Απριλίου 1979, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζήτησε από τα κράτη - μέλη να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή, μέσα σε 24 μήνες από την υιοθέτηση της οδηγίας, «πες Περιοχές Ειδικής Προστασίας που οριοθετήθηκαν για τα είδη του Παραρτήματος I» και να «πάρουν παρόμοια μέτρα για τα τακτικά εμφανιζόμενα μεταναστευτικά είδη που δεν περιλαμβάνονται στο Παράρτημα I».

3.2.4.3 Οδηγία 92/43/ΕΟΚ «Για τη Διατήρηση των Φυσικών Οικοτόπων καθώς και της Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας»

Σκοπός της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ "για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας", γνωστή και ως "Οδηγία των οικοτόπων", είναι η συνεισφορά στη διατήρηση της βιοποικιλότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω της προστασίας των φυσικών τύπων οικοτόπων (habitats) και των ειδών φυτών και ζώων κοινοτικού ενδιαφέροντος τα οποία αναφέρονται στα Παραρτήματά της Ι και ΙΙ. Η Οδηγία περιλαμβάνει 24 άρθρα βάσει των οποίων:

- Δημιουργείται το οικολογικό συνεκτικό Δίκτυο NATURA 2000 (Άρθρο 3).
- Καθορίζεται η διαδικασία για τη δημιουργία του Δικτύου (Άρθρα 4 και 5).
- Καθορίζονται μέτρα για τη διατήρηση ή την επαναφορά των τύπων οικοτόπων του Παραρτήματος Ι και των πληθυσμών των ειδών του Παραρτήματος ΙΙ στην επιθυμητή κατάσταση διατήρησης, με παράλληλη επισήμανση ότι τα μέτρα αυτά θα λαμβάνουν υπόψη τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές απαιτήσεις καθώς επίσης και τις περιφερειακές και τοπικές ιδιομορφίες (Άρθρα 2, 6, 7, 10).
- Παρουσιάζεται ο μηχανισμός οικονομικής ενίσχυσης των Κρατών Μελών προκειμένου να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους (Άρθρο 8).
- Παρουσιάζονται μέτρα προστασίας των ειδών τα οποία αναφέρονται στα Παραρτήματα ΙV και V της Οδηγίας (Άρθρα 12-16).
- Περιγράφεται η διαδικασία παρακολούθησης του Δικτύου και της επίτευξης των στόχων του (Άρθρα 9, 11, 17), καθώς και η προώθηση της έρευνας (Άρθρο 18).
- Περιγράφεται η διαδικασία τροποποίησης των παραρτημάτων, ο τρόπος λειτουργίας της αρμόδιας επιτροπής, συμπληρωματικές και τελικές διατάξεις (Άρθρα 19-24).

Δύο επιπλέον παραρτήματα (Παραρτήματα ΙΙΙ και ΙV) περιλαμβάνουν, αντίστοιχα, τα κριτήρια επιλογής των περιοχών που θα ενταχθούν στο Δίκτυο και τις απαγορευμένες μεθόδους και μέσα σύλληψης, θανάτωσης και μεταφοράς των προστατευόμενων ειδών.

Η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με τις ακόλουθες ΚΥΑ:

- ΚΥΑ 33318/3028/11-12-1998 (ΦΕΚ 1289/Β/28-12-98) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»
- ΚΥΑ Η.Π. 14849/853/Ε103/4-4-2008 (ΦΕΚ 645/Β/11-4-08) «Τροποποίηση των υπ' αριθμ. 33318/3028/1998 κοινών υπουργικών αποφάσεων (Β'1289) και υπ' αριθμ. 29459/1510/2005 κοινών υπουργικών αποφάσεων (Β'992), σε συμμόρφωση με διατάξεις της οδηγίας 2006/105 του Συμβουλίου της 20ης Νοεμβρίου 2006 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες της Οδηγίας, το Δίκτυο Natura 2000 αποτελείται από τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) και από τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) για την Οрниθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 2009/147/ΕΚ (πρώην 79/409/ΕΚ). Ενώ οι ΕΖΔ χαρακτηρίζονται και εντάσσονται στο δίκτυο όπως περιγράφεται ανωτέρω, οι ΖΕΠ εντάσσονται αυτόματα στο Δίκτυο Natura 2000 μετά το χαρακτηρισμό τους από τα Κράτη Μέλη. Η διαχείριση των περιοχών αμφοτέρων

των κατηγοριών υπόκειται στις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 2, 3, 4 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Η διαχείριση των ΖΕΠ υπόκειται επιπροσθέτως στις διατάξεις του άρθρου 4 της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ.

3.2.4.4 Σύμβαση Ραμσάρ (Νομοθετικό Διάταγμα. 191/1974, ΦΕΚ 350 /Α/20.11.74)

Η Σύμβαση για τους Υγροτόπους είναι διεθνούς σημασίας και αποτελεί την πρώτη σύγχρονη σύμβαση μεταξύ εθνών που σκοπό έχει την προστασία των φυσικών πόρων. Η Σύμβαση υπογράφηκε στις 2 Φεβρουαρίου του 1971 στο Ιράν και τέθηκε σε ισχύ την 21η Δεκεμβρίου 1975. Η Ελλάδα ήταν η 7^η χώρα που υπέγραψε και ενεργοποίησε την Σύμβαση Ramsar με το Ν.Δ. 191/74, ανακηρύσσοντας 11 υγροτοπικές περιοχές που περιλαμβάνονται στον κατάλογο Υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας. Σκοπός της σύμβασης Ραμσάρ είναι να διατηρήσει τους υγροτόπους μέσα από εθνικές και διεθνείς δράσεις. Οι κύριες υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν τα συμβαλλόμενα μέρη είναι:

- Να οριοθετήσουν κατάλληλους υγροτόπους μέσα στα όρια της εδαφικής επικράτειάς τους που θα περιληφθούν σε έναν κατάλογο Υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας (Άρθρο 2,1).
- Να καθορίσουν και να εφαρμόσουν τέτοιο σχεδιασμό ώστε να προωθήσουν τη διατήρηση των υγροτόπων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο αυτό και την -κατά το δυνατόν- ορθολογική χρήση των υγροτόπων εντός της εδαφικής τους επικράτειας (Άρθρο 3,1).
- Να προωθήσουν την προστασία των υγροτόπων και της υδρόβιας ορνιθοπανίδας οριοθετώντας προστατευόμενες περιοχές σε υγροτόπους, είτε συμπεριλαμβάνονται είτε όχι, και παρέχοντας επαρκή μέσα για την φύλαξή τους (Άρθρο 4,1).
- Κάθε συμβαλλόμενο κράτος πρέπει να οριοθετήσει τουλάχιστον μία περιοχή που να συμπεριληφθεί στον κατάλογο κατά τη στιγμή που υπογράφει τη Συνθήκη (Άρθρο 2,4).

3.2.4.5 Σύμβαση της Βέρνης (Ν. 1335/1983 (ΦΕΚ32/Α/83)

Με τη σύμβαση της Βέρνης προστατεύονται είδη της άγριας πανίδας και της αυτοφυούς χλωρίδας. Υπογράφηκε το Σεπτέμβριο του 1979 και τέθηκε σε ισχύ τον Ιούνιο του 1982. Στην Ελλάδα έχει υιοθετηθεί από το Π.Δ. 1335/83. Σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης κάθε συμβαλλόμενο κράτος αναλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Να πάρει τα κατάλληλα και απαραίτητα μέτρα, νομοθετικά ή διοικητικά, που θα διασφαλίσουν τη διατήρηση των βιοτόπων της άγριας χλωρίδας και πανίδας (ιδιαίτερα, των ειδών που θα αναφέρονται στα Παραρτήματα I και II) καθώς και τη διατήρηση και την προστασία των φυσικών βιοτόπων που απειλούνται (Άρθρο 4,1).
- Να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία περιοχών σημαντικών για τα μεταναστευτικά είδη που αναφέρονται στα Παραρτήματα II και III και οι οποίες βρίσκονται στην κατάλληλη θέση σε σχέση με τις μεταναστευτικές οδούς για να χρησιμοποιούνται για ξεχειμώνιασμα, στάση, εύρεση τροφής, αναπαραγωγή ή αλλαγή φτερώματος (Άρθρο 4,3).
- Να απαγορεύσει την εκ προθέσεως βλάβη ή καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής ή περιοχών ανάπαυσης των ειδών του Παραρτήματος II (Άρθρο 6,β).

3.2.4.6 Σύμβαση της Βόννης

Τέθηκε σε ισχύ το Νοέμβριο του 1983 και θεμελιώδης στόχος της είναι η προστασία των μεταναστευτικών ειδών, αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι τα είδη αυτά χρειάζονται προστασία σε όλο το εύρος της μεταναστευτικής διαδρομής τους και ότι η προστασία αυτή απαιτεί διεθνή συνεργασία και δράση.

Η Σύμβαση της Βόννης προβλέπει τρεις βασικές δράσεις για την προστασία των μεταναστευτικών ειδών άγριας πανίδας (όπως περιγράφονται στο άρθρο II):

- Τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να προωθούν, να συντονίζουν και να υποστηρίζουν την έρευνα σχετικά με τα μεταναστευτικά είδη.
- Τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να σπεύσουν στην άμεση προστασία των μεταναστευτικών ειδών που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα I της Σύμβασης.
- Τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να συνάπτουν συμφωνίες για την προστασία και διαχείριση των μεταναστευτικών ειδών που αναφέρονται στο Παράρτημα II της Σύμβασης.

Η συμφωνία, που τέθηκε σε ισχύ την 1^η Νοεμβρίου 1999, καλύπτει 235 είδη θαλάσσιων πουλιών εξαρτώμενων από τους υγροτόπους για τουλάχιστον μέρος του ετήσιου κύκλου τους και έναν τομέα 60 εκ. km² που καλύπτουν 116 κράτη (όλη την Ευρώπη και Αφρική και μέρος της Ασίας). Επιτρέπει διάφορα συντονισμένα μέτρα για να επιτευχθεί και να διατηρηθεί μια ευνοϊκή θέση συντήρησης για τα Αφρικανικά-Ευρασιατικά μεταναστευτικά θαλασσοπούλια που έχουν σχέση. Υπάρχουν επίσης μέτρα προτεραιότητας για ορισμένα είδη.

3.2.4.7 Σύμβαση της Βαρκελώνης

Το 1976, οι κυβερνήσεις των χωρών που βρίσκονται στα παράλια της Μεσογείου υπέγραψαν τη Σύμβαση Βαρκελώνης (1976) «για την προστασία της Μεσογείου από τη ρύπανση». Ένα σημαντικό πρωτόκολλο, που σχετίζεται με τη Σύμβαση, υιοθετήθηκε το 1982 και ονομάζεται Πρωτόκολλο περί των Ειδικά Προστατευόμενων Μεσογειακών Περιοχών, το οποίο υιοθετήθηκε για να προσφέρει ειδική προστασία στα μεσογειακά είδη που βρίσκονται σε κίνδυνο καθώς και στους βιότοπους που θεωρούνται ζωτικοί για τη διατήρησή τους. Τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν συμφωνήσει: α) Να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα με σκοπό την προστασία εκείνων των θαλάσσιων περιοχών που έχουν σημασία για την διασφάλιση των φυσικών πόρων και περιοχών της Μεσογείου (άρθρο 1), και β) Να καθιερώσουν προστατευόμενες περιοχές και να επιχειρήσουν την ανάληψη των απαραίτητων δράσεων για την προστασία των περιοχών καθώς και δράσεων για την αποκατάστασή τους, όσο το δυνατόν γρηγορότερα.

Τέτοιες περιοχές πρέπει να καθιερωθούν ώστε συγκεκριμένα να διασφαλιστούν:

- Οι περιοχές βιολογικής και οικολογικής αξίας με γνώμονες όπως: γενετική ποικιλία, ικανοποιητικά επίπεδα πληθυσμών των ειδών, χώροι αναπαραγωγής, κατάλληλοι βιότοποι, αντιπροσωπευτικοί τύποι οικοσυστημάτων καθώς και οι οικολογικές τους λειτουργίες,
- Περιοχές ιδιαίτερης σημασίας λόγω του επιστημονικού, αισθητικού, ιστορικού, αρχαιολογικού, πολιτιστικού και εκπαιδευτικού ενδιαφέροντός τους.

Σε εφαρμογή του Πρωτοκόλλου «Περί των ειδικά προστατευόμενων περιοχών της Μεσογείου» έχουν χαρακτηριστεί 9 περιοχές ως Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές με συνολική έκταση 260.176 εκτάρια.

3.2.4.8 Σύμβαση για την Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για την Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά, η οποία λειτουργεί υπό την αιγίδα της UNESCO και κυρώθηκε από τη χώρα μας το 1981, έχουν κηρυχθεί ως Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς για το φυσικό περιβάλλον τους 2 περιοχές (Αντιχάσια Όρη- Μετέωρα - έκτασης 387 εκταρίων, και το όρος Άθως). Σύμφωνα με τα ψηφισιοποιημένα όρια, η συνολική έκτασή τους αντιστοιχεί στο 0,26 % της συνολικής χερσαίας έκτασης της χώρας.

3.2.4.9 Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο

Η Σύμβαση υιοθετήθηκε στις 20-10-2000 στη Φλωρεντία και κυρώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης στις 1-3-2004. Η Ελλάδα υπέγραψε τη Συνθήκη το 2000 και την κύρωσε με το Νόμο 3827/ΦΕΚ 30 Α/25-02-2010.

Η Ευρωπαϊκή σύμβαση του Τοπίου (European Landscape Convention - ELC) θεωρεί το τοπίο ως «σημαντικό μέρος της ποιότητας ζωής των ανθρώπων παντού, στις αστικές περιοχές και στην ύπαιθρο, στις υποβαθμισμένες περιοχές αλλά και στις περιοχές υψηλής ποιότητας» και το αναγνωρίζει ως «ένα σημείο κλειδί για την ατομική και κοινωνική ευημερία» (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2000). Το European Spatial Development Perspective (ESDP) χαρακτηρίζει τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά ως οικονομικό παράγοντα με αυξανόμενη σημασία για την περιφερειακή ανάπτυξη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1999). Συνεπώς, το τοπίο μιας χωρικής ενότητας θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα ενδογενές δυναμικό χαρακτηριστικό που επηρεάζει όχι μόνο την ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιφέρειας αλλά και την οικονομική της ανταγωνιστικότητα και την ελκυστικότητά της ως προορισμού.

3.3 ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

3.3.1 Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή

Τον Δεκέμβριο του 2014, το Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (νυν Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας / ΥΠΕΝ), το Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών και η Τράπεζα της Ελλάδος, υπέγραψαν μνημόνιο συνεργασίας που αφορούσε εκτός των άλλων και στην σύνθεση του κειμένου της Εθνικής Στρατηγικής για την Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ). Τον Απρίλιο του 2016 εκδόθηκε η Εθνική Στρατηγική για την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή.

Ο πρωταρχικός σκοπός της ΕΣΠΚΑ είναι να συμβάλει στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας της χώρας όσον αφορά τις επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή και στη δημιουργία των προϋποθέσεων ώστε οι αποφάσεις να λαμβάνονται με βάση τη σωστή πληροφόρηση και με μακροπρόθεσμη στόχευση, αντιμετωπίζοντας τους κινδύνους και αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που πηγάζουν από την κλιματική αλλαγή. Βασικοί στόχοι της ΕΣΠΚΑ είναι:

- Η βελτίωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων μέσω της απόκτησης πληρέστερων πληροφοριών και επιστημονικών δεδομένων σχετικών με την προσαρμογή.
- Η προώθηση της ανάπτυξης και εφαρμογής περιφερειακών/τοπικών σχεδίων δράσης σε συμφωνία με την παρούσα στρατηγική.
- Η προώθηση δράσεων και πολιτικών προσαρμογής σε όλους τους τομείς με έμφαση στους πιο ευάλωτους.
- Η δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης των δράσεων και πολιτικών προσαρμογής.
- Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας.

Ειδικότερα, για το **δομημένο περιβάλλον**, ένα είδος επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής αφορά στα ακραία καιρικά φαινόμενα που πλήττουν τις κτιριακές υποδομές. Επιπρόσθετα αναφέρεται ότι στην Ελλάδα τα κτίρια ευθύνονται για το 40% της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας και για το 45% των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) στην ατμόσφαιρα. Για το λόγο αυτό και για τη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος των κτιρίων, ήδη από το 2011 το ΥΠΕΚΑ εξέδωσε ΥΑ σχετικά με τους «Όρους, προϋποθέσεις και διαδικασία κατασκευής φυτεμένων επιφανειών σε δώματα, στέγες και υπαίθριους χώρους κτιρίων»(ΦΕΚ 14/Β/11.01.2012).

Συγκεκριμένα, βάσει της ΕΣΠΚΑ προτείνονται και δράσεις με αντίστοιχα μέτρα, όπως αναφέρονται επιγραμματικά παρακάτω:

- **Δράση 1.** Προσαρμογή του αστικού σχεδιασμού στην κλιματική αλλαγή και βελτίωση του θερμικού περιβάλλοντος στις πόλεις με την αλλαγή του μικροκλίματος του δομημένου περιβάλλοντος.
 - **Μέτρο 1.** Προσδιορισμός ολιστικής μεθοδολογίας για την εκτίμηση της τρωτότητας των κτιριακών υποδομών στο χερσαίο και παράκτιο περιβάλλον.
 - **Μέτρο 3.** Εξέταση αναγκαιότητας επικαιροποίησης του Κτιριοδομικού Κανονισμού και του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ) λαμβάνοντας υπόψη το

μικροκλίμα των πόλεων και τις κλιματικές αλλαγές που παρατηρούνται ή εκτιμάται ότι θα προκύψουν.

- **Μέτρο 5.** Χρήση καινοτόμων και ενεργειακά φιλικών υλικών, τόσο για την ανακαίνιση παλαιών κτιρίων όσο και για τη δόμηση νέων (μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης) καθώς και αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Μορφών Ενέργειας και άλλων τεχνικών εξοικονόμησης που θα πρέπει να συμπεριληφθούν στη σύγχρονη νομοθεσία.
- **Δράση 2.** Μείωση των θερμικών και ενεργειακών αναγκών των κτιρίων προς την κατεύθυνση του μηδενικού ενεργειακού αποτυπώματος.
 - **Μέτρο 1.** Συνδυασμένη χρήση τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας, αποδοτικά συστήματα φωτισμού και χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
 - **Μέτρο 2.** Αποδοτική αξιοποίηση του διαθέσιμου ανθρώπινου και υλικού δυναμικού.
 - **Μέτρο 3.** Εκπαίδευση χρηστών κτιρίων και βελτιωμένη απόδοση μέσω συμπεριφοριστικών αλλαγών.

Στο επόμενο στάδιο προβλεπόταν η εκπόνηση των Περιφερειακών Σχεδίων για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ), που με βάση τις κλιματικές συνθήκες και την τρωτότητα κάθε περιφέρειας θα καθορίσουν επακριβώς τους τομείς πολιτικής και τις γεωγραφικές ενότητες προτεραιότητας για λήψη μέτρων με ταυτόχρονη εξειδίκευση των μέτρων αυτών, καθώς επίσης τα οικονομικά μέσα για την υλοποίηση των μέτρων, τους φορείς υλοποίησης, τους εμπλεκόμενους φορείς, κλπ.

Το **Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή - ΠεΣΠΚΑ**, (2019), το οποίο εξειδικεύει το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, προβλέπει μέτρα σε τομείς που καταγράφονται ως πλέον ευάλωτοι (γεωργικές/κτηνοτροφικές δραστηριότητες, βιοποικιλότητα, οικοσυστήματα, υγρά τοπία, προστατευόμενες περιοχές). Επιπτώσεις αναμένονται τόσο στα δάση από την αύξηση κινδύνου πυρκαγιών, όσο και στο χειμερινό τουρισμό λόγω αύξησης της θερμοκρασίας και μείωσης των χιονοπτώσεων που επιδρούν στη λειτουργία των χιονοδρομικών κέντρων Παρνασσού και Καρπενησίου, βασικών πόλων τουριστικής έλξης. Ακραία καιρικά φαινόμενα δημιουργούν προβλήματα στο μεταφορικό δίκτυο, ενώ καθιζήσεις, κατολισθήσεις και πλημμύρες μπορεί να δημιουργούν προβλήματα στο οδικό δίκτυο και σε ορεινούς οικισμούς.

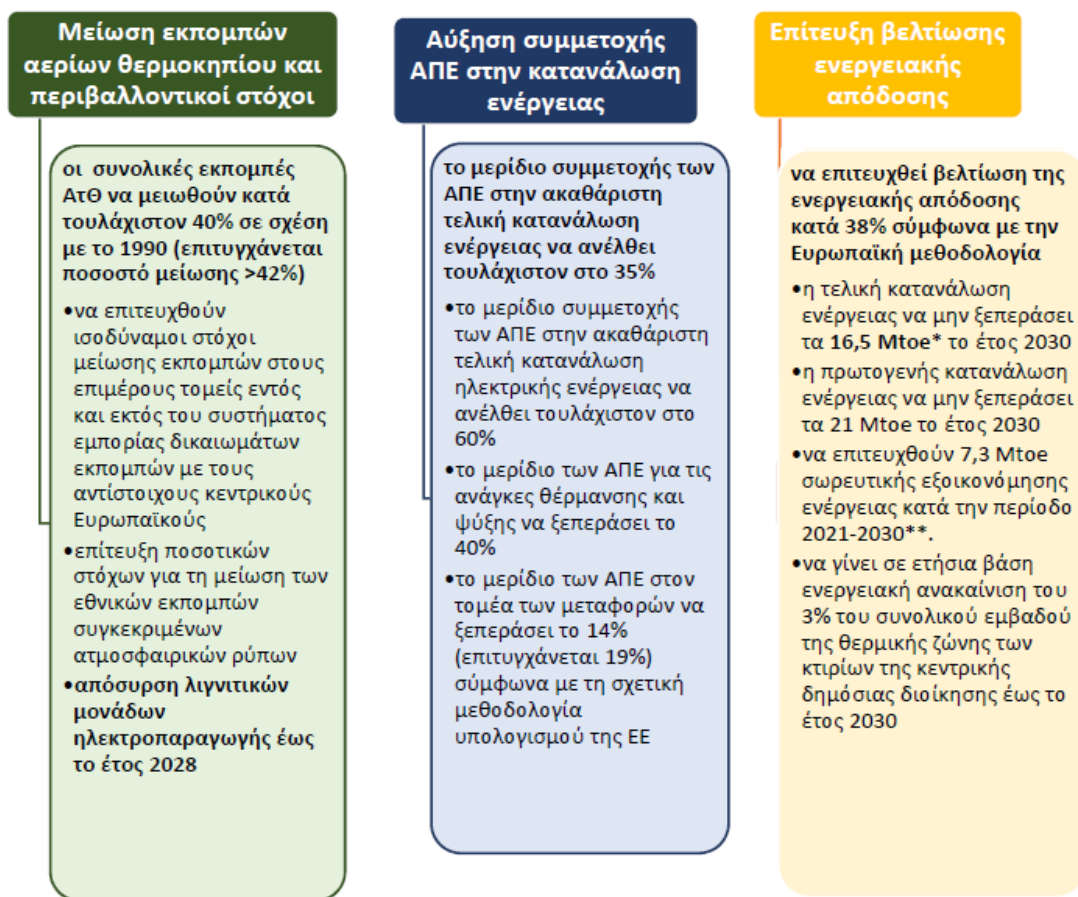
Ανάμεσα στα μέτρα-παρεμβάσεις που προτείνει το ΠεΣΠΚΑ συμπεριλαμβάνονται μεταξύ άλλων και τα κάτωθι, τα οποία παρουσιάζουν υψηλή συνάφεια με τις δράσεις του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027:

- Αστική Αναζωογόνηση πόλεων μέσω αναπλάσεων περιοχών και δημοσίων κτηρίων.
- Παρεμβάσεις Προστασίας από Διάβρωση – Ερημοποίηση Εδαφών.
- Μέτρα Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων από Πλημμύρες.
- Μέτρα Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων από Πλημμύρες.

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα είναι σύμφωνο και προωθεί έργα και δράσεις που είναι σύμφωνες τόσο με τις κατευθύνσεις και τις δράσεις που προτείνονται από την εν λόγω Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, όσο και από το Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή.

3.3.2 Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα

Στις 31/12/2019 δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης η απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Οικονομικής Πολιτικής (ΚΥΣΟΙΠ), με την οποία κυρώνεται το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) (ΦΕΚ 4893/Β/31.12.2019). Το ΕΣΕΚ περιλαμβάνει έναν αναλυτικό οδικό χάρτη για την επίτευξη συγκεκριμένων Ενεργειακών και Κλιματικών Στόχων έως το έτος 2030. Στο **Σχήμα** που ακολουθεί παρουσιάζονται οι επιμέρους ποσοτικές επιδιώξεις στο πλαίσιο της επίτευξης των εθνικών ενεργειακών και περιβαλλοντικών στόχων για το έτος 2030.

*χωρίς να συνυπολογιστεί η συνεισφορά της θερμότητας περιβάλλοντος

** Ο στόχος έχει υπολογιστεί βάσει των απολογιστικών στοιχείων τελικής κατανάλωσης ενέργειας των ετών 2016 – 2017 και των προσωρινών για το έτος 2018

(Πηγή: ΥΠΕΝ, Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, 2019)

Σχήμα 3-2: Εθνικοί ενεργειακοί και περιβαλλοντικοί στόχοι για την περίοδο 2021-2030, στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών πολιτικών.

Ειδικότερα το ΕΣΕΚ περιλαμβάνει τα εξής:

1. Για τα θέματα της Κλιματικής Αλλαγής και των εκπομπών το ΕΣΕΚ περιλαμβάνει σημαντικά υψηλότερο κεντρικό στόχο μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, με μείωση που ανέρχεται σε πάνω από 42% σε σχέση με τις εκπομπές του έτους 1990 και σε πάνω από 56% σε σχέση με τις εκπομπές του έτους 2005.

Παράλληλα για τα θέματα Κλιματικής Αλλαγής και πολιτικών προσαρμογής, στο ΕΣΕΚ παρουσιάζονται οι πρωτοβουλίες που θα αναληφθούν στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ) και η οποία καθορίζει τους γενικούς στόχους, τις κατευθυντήριες αρχές και τα εργαλεία εφαρμογής αναγκαίων μέτρων κλιματικής προσαρμογής σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Επίσης παρουσιάζονται οι πρωτοβουλίες στο πλαίσιο ολοκλήρωσης του Χωρικού Σχεδιασμού, ειδικότερα για τις αστικές περιοχές ως προς τη βιώσιμη χρήση της γης και την προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Αντίστοιχα, ο τομέας της διαχείρισης αποβλήτων αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του εθνικού σχεδιασμού για την ενέργεια και το κλίμα και ως εκ τούτου παρουσιάζονται οι σχετικές πρωτοβουλίες για την αναθεώρηση των Εθνικών και Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ και ΠΕΣΔΑ), όπου στόχος είναι να υπάρξει εντατικοποίηση μιας σειράς μέτρων για την ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων ακολουθώντας πάντα τις επιταγές της κυκλικής οικονομίας.

2. Για τις ΑΠΕ, σημαντικά υψηλότερο στόχο σε σχέση με το μερίδιο συμμετοχής στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας, αφού τίθεται πλέον στόχος για μερίδιο συμμετοχής κατ' ελάχιστον στο 35%, αντί του 31% που είχε τεθεί στο αρχικό σχέδιο ΕΣΕΚ, και επίσης σημαντικά υψηλότερο και από τον κεντρικό Ευρωπαϊκό στόχο για τις ΑΠΕ που είναι στο 32%. Αξίζει να επισημανθεί ο ενεργειακός μετασχηματισμός που θα επιτευχθεί στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής καθώς προβλέπεται το μερίδιο συμμετοχής των ΑΠΕ στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας να υπερβεί το 60%.
3. Για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, τίθεται ως ποσοτικός στόχος η τελική κατανάλωση ενέργειας το έτος 2030 να είναι χαμηλότερη από αυτή που είχε καταγραφεί κατά το έτος 2017. Επιπρόσθετα, επιτυγχάνεται ποιοτικά μία βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στην τελική κατανάλωση ενέργειας κατά 38%. Το ΕΣΕΚ περιγράφει ένα σύνολο μέτρων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης με πιο εμφατικά αυτά στον κτιριακό τομέα και στον τομέα των μεταφορών.

Στόχο του ΕΣΕΚ αποτελεί, επίσης, το πρόγραμμα για τη δραστική και οριστική μείωση του μεριδίου λιγνίτη στην ηλεκτροπαραγωγή, την απολιγνιτοποίηση δηλαδή, με εμπροσθοβαρές χρονικό πρόσημο κατά την επόμενη δεκαετία και την πλήρη απένταξη του από το εγχώριο σύστημα ηλεκτροπαραγωγής μέχρι το έτος 2028. Το ΕΣΕΚ παρουσιάζει και το χρονοδιάγραμμα απόσυρσης των λιγνιτικών μονάδων ηλεκτροπαραγωγής που βρίσκονται σήμερα σε λειτουργία και το οποίο ολοκληρώνεται έως το έτος 2023.

Το ΕΣΕΚ ενσωματώνει και περιγράφει αντίστοιχα μέτρα και για άλλες στρατηγικές προτεραιότητες πολιτικής όπως:

- Η επιτάχυνση της ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών.
- Η χωρίς περαιτέρω καθυστερήσεις λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

- Η ενίσχυση των ενεργειακών διασυνδέσεων.
- Η ανάπτυξη στρατηγικών έργων αποθήκευσης.
- Η ψηφιοποίηση των δικτύων ενέργειας.
- Η προώθηση της ηλεκτροκίνησης.
- Η προώθηση νέων τεχνολογιών.
- Η σύζευξη των τελικών τομέων.
- Η ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών εργαλείων.
- Οι πρωτοβουλίες σε θέματα έρευνας και καινοτομίας και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων στο κείμενο του ΕΣΕΚ παρουσιάζονται και αναλύονται οι επιμέρους Προτεραιότητες Πολιτικής για την επόμενη περίοδο καθώς και τα αντίστοιχα Μέτρα Πολιτικής τα οποία σχεδιάζονται για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων και την επίτευξη των στόχων.

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα είναι σύμφωνο και προωθεί έργα και δράσεις που είναι σύμφωνες με τις κατευθύνσεις και τις Δράσεις που προτείνονται από το ΕΣΕΚ.

3.3.3 Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα

Οι στόχοι της στρατηγικής αποσκοπούν στην προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, στην ενίσχυση της θετικής συμβολής στη γεωργία και τη δασοκομία με σκοπό τη μείωση της πίεσης προς τη βιοποικιλότητα καθώς και την αύξηση της συμβολής της ΕΕ στην παγκόσμια βιοποικιλότητα. Η έγκριση της εθνικής στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα για τα έτη 2014 - 2029 και του πενταετούς Σχεδίου Δράσης πραγματοποιήθηκε με την ΥΑ 40332/8-9-2014 (ΦΕΚ Β' 2383). Η Στρατηγική απαρτίζεται από 13 Γενικούς Στόχους, οι οποίοι εξειδικεύονται περαιτέρω σε Ειδικούς Στόχους και εξειδικεύεται με το πρώτο πρόγραμμα Δράσης πενταετούς διάρκειας. Οι 13 Γενικοί Στόχοι παρουσιάζονται στο ακόλουθο **Σχήμα**.

1 Αύξηση της επιστημονικής γνώσης	2 Διατήρηση του εθνικού φυσικού κεφαλαίου	3 Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών	4 Διατήρηση γενετικών πόρων	5 Συνέργεια πολιτικών με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας
6 Διατήρηση ποικιλότητας τοπίου	7 Βιοποικιλότητα και κλιματική αλλαγή	8 Βιοποικιλότητα και εισθλητικά ξενικά είδη	9 Διεθνής και διακρατική συνεργασία	10 Δημόσια διοίκηση και προστασία της βιοποικιλότητας
11 Ενσωμάτωση διατήρησης της βιοποικιλότητας στο αξιακό σύστημα της κοινωνίας	12 Συμμετοχή της κοινωνίας στη διατήρηση της βιοποικιλότητας		13 Αποτίμηση οικοσυστημικών υπηρεσιών και προβολή της αξίας της Ελληνικής βιοποικιλότητας	

(Πηγή: ΥΠΕΝ, 2014)

Σχήμα 3-3: Οι 13 Στρατηγικοί Στόχοι για τη Βιοποικιλότητα

Σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα, όσον αφορά στην προσαρμογή του χωροταξικού σχεδιασμού για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, αναφέρονται τα εξής: «Η διατήρηση της βιοποικιλότητας αποτελεί θέμα διατομεακό και πολυεπίπεδο και, για να επιτευχθεί, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ολιστικά στο πλαίσιο όλων των επιμέρους θεματικών πολιτικών. Η χωροταξική και πολεοδομική πολιτική συντονίζουν την έκφραση όλων των δραστηριοτήτων στο χώρο και, επομένως, μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στην προστασία του φυσικού χώρου, στην ορθή χωροθέτηση των δραστηριοτήτων, στο μη κατακερματισμό των οικοτόπων και, συνεπώς, στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, τόσο στην ύπαιθρο όσο και στον αστικό χώρο. Η χωροταξική πολιτική εκφράζεται με το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α.). Το Γενικό Πλαίσιο αποτελεί, κατά νόμο, τη βάση αναφοράς για το συντονισμό και την εναρμόνιση των επιμέρους πολιτικών, προγραμμάτων και επενδυτικών σχεδίων που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη συνοχή και την ανάπτυξη του εθνικού χώρου. Αξίζει να επισημανθεί η ανάγκη ενίσχυσης της σύνδεσης του αναπτυξιακού προγραμματισμού των τομεακών πολιτικών με τη χωρική οργάνωση. Επομένως, στις στρατηγικές επιλογές, στις βασικές προτεραιότητες και στις στρατηγικές κατευθύνσεις του Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α καθώς και των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, είναι απαραίτητη η βελτίωση της ενσωμάτωσης των αναγκών της διατήρησης και της ανάδειξης της βιοποικιλότητας και του τοπίου (σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο και την κύρωσή της με το ν. 3827/10), με γνώμονα τις νέες συνθήκες που προδιαγράφουν οι κλιματικές αλλαγές και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που αυτές συνεπάγονται (πυρκαγιές, πλημμύρες, διάβρωση, ξήρανση, υφαλμύρωση, απερίημωση και άλλα φυσικά φαινόμενα), με διατύπωση κατευθύνσεων για την προσαρμογή της χώρας σε αυτές»

Στο πλαίσιο του 5^{ου} Γενικού στόχου «Ενίσχυση της συνέργειας των κύριων τομεακών πολιτικών με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας – θέσπιση κινήτρων» το Πρόγραμμα Δράσης περιλαμβάνει, εκτός των λοιπών στόχων, τους ειδικούς στόχους για την «Ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων μεγάλων έργων υποδομής», με επιμέρους ενέργειες που αφορούν στην ανάπτυξη πλαισίου εφαρμογής

αντισταθμιστικών μέτρων, στην προώθηση και αξιολόγηση πράσινων υποδομών, κ.λπ., καθώς και για στη «Διασφάλιση συμβατότητας δραστηριοτήτων οικιστικής και βιομηχανικής ανάπτυξης».

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα είναι σύμφωνο και προωθεί έργα και δράσεις που είναι σύμφωνες με τις κατευθύνσεις και τις δράσεις που προτείνονται από την Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα.

3.3.4 Ελληνικό Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ερημοποίησης

Η ερημοποίηση, όπως έχει οριστεί στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής του Περιβάλλοντος (1992), είναι η υποβάθμιση της γης στις ξηρές, ημίξηρες και ύφυγρες περιοχές, η οποία προκύπτει από την δράση πολλών παραγόντων στους οποίους περιλαμβάνονται οι κλιματικές μεταβολές και οι ανθρώπινες δραστηριότητες. Ο όρος ερημοποίηση δεν θα πρέπει να συγχέεται με την δημιουργία ερήμων. Η ερημοποίηση είναι η διαδικασία σύμφωνα με την οποία η παραγωγική γη υποβαθμίζεται και σταδιακά μετατρέπεται σε αφιλόξενη για την αναπτυσσόμενη βλάστηση, δημιουργώντας έτσι κηλίδες απογυμνωμένων περιοχών με την εμφάνιση του μητρικού πετρώματος στην επιφάνεια.

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση της Ερημοποίησης κυρώθηκε από τη Βουλή των Ελλήνων το 1997, κατέστη Νόμος του Κράτους (Ν. 2468/97) και οδήγησε στη σύσταση της Εθνικής Επιτροπής για την Καταπολέμηση της Ερημοποίησης (ΕΚΕΘΕ). Η ΕΚΕΘΕ είχε τη ευθύνη της σύνταξης και κατάρτισης του Ελληνικού Σχεδίου Δράσης για την Καταπολέμηση της Ερημοποίησης, το οποίο η ελληνική κυβέρνηση αποδέχθηκε με την ΚΥΑ 99605/3719 (ΦΕΚ 974/Τ.Β/27-07-2001). Το εν λόγω Σχέδιο Δράσης παρουσιάζει αναλυτικά τους παράγοντες και τις διαδικασίες που προκαλούν την ερημοποίηση στην Ελλάδα, και προτείνει ένα συνεκτικό πλαίσιο μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου. Ωστόσο, απαιτείται η επικαιροποίηση και διεύρυνση του εν λόγω σχεδίου προκειμένου να πραγματοποιηθεί συνδυαστική ανάλυση και ενσωμάτωση των πιο πρόσφατων διαφορετικών τομεακών πολιτικών (για τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την δασική προστασία, τον τουρισμό, κοκ) και να υπάρξει σχεδιασμός μιας σειράς διατομεακών παρεμβάσεων.

Συνοπτικά, οι βασικοί άξονες του Σχεδίου Δράσης για την ερημοποίηση είναι οι ακόλουθοι:

1. Η προστασία των δασών από πυρκαγιές και καταστροφικές εκχερσώσεις, καθώς και η έγκαιρη αποκατάσταση της καταστρεφόμενης από τις πυρκαγιές δασικής βλάστησης.
2. Η προστασία των υδατικών πόρων από την υπερκατανάλωση και τη ρύπανση. Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στον τομέα της γεωργίας με πρόνοια για την εφαρμογή αρδευόμενης γεωργίας μόνο σε περιπτώσεις εξασφαλισμένης αιφόρου επάρκειας υδατικών πόρων, με παράλληλο εκσυγχρονισμό των αρδευτικών συστημάτων και λαμβανομένων υπόψη και των αναγκών της πρόληψης της αλάτωσης των εδαφών.
3. Η προστασία των αγροτικών γαιών και βοσκοτόπων από την εντατική εκμετάλλευση λαμβάνοντας υπόψη τα όρια της βιωσιμότητας τους και με πρόνοια για άσκηση της γεωργίας μόνο σε εδάφη με μικρές κλίσεις. Επίσης, προστασία αγροτόπων και δασικών εκτάσεων από πιέσεις για οικοδομική, βιομηχανική και τουριστική χρήση, καθώς και αναθεώρηση του συστήματος γεωργικών και κτηνοτροφικών επιδοτήσεων οι οποίες δεν εξασφαλίζουν την αιφόρο ανάπτυξη.

4. Η ενίσχυση της έρευνας, ανταλλαγής πληροφοριών και εκπαίδευσης, και οργάνωση μηχανισμών παρακολούθησης με την επιλογή κατάλληλων δεικτών.

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα είναι σύμφωνο και προωθεί έργα και δράσεις που είναι σύμφωνες με τις κατευθύνσεις και τις δράσεις που προτείνονται από το Ελληνικό Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ερημοποίησης.

3.3.5 Εθνική Στρατηγική για Κυκλική Οικονομία

Οι βασικές στρατηγικές της Εθνικής Στρατηγικής Κυκλικής Οικονομίας είναι

- Βιώσιμη Διαχείριση Πόρων.
- Ενίσχυση της Κυκλικής Επιχειρηματικότητας.
- Κυκλική Κατανάλωση.

Στο πλαίσιο των Στρατηγικών αυτών, οι κύριοι μακροπρόθεσμοι στόχοι στη χώρα μας (2030) είναι: 1) Ενσωμάτωση κριτηρίων οικολογικού σχεδιασμού και ανάλυση κύκλου ζωής των προϊόντων, αποφεύγοντας την εισαγωγή επικίνδυνων ουσιών στην παραγωγή τους και διευκολύνοντας την επιδιορθωσιμότητα και την επέκταση της διάρκειας ζωής. Η χρήση μη επικίνδυνων ουσιών βελτιώνει παράλληλα την ποιότητα των αποβλήτων κατά την παραγωγική διαδικασία, μειώνοντας και τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. 2) Αποτελεσματική εφαρμογή της ιεράρχησης της διαχείρισης των αποβλήτων, προωθώντας την πρόληψη της δημιουργίας και ενθαρρύνοντας την επανάχρηση και ανακύκλωση. 3) Δημιουργία και προώθηση Οδηγών βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης στις παραγωγικές διαδικασίες. 4) Προώθηση καινοτόμων μορφών κατανάλωσης, όπως η χρήση υπηρεσιών αντί αγοράς προϊόντων ή η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και ψηφιακών πλατφορμών 5) Προβολή ενός ορθολογικού μοντέλου κατανάλωσης, στη βάση της διαφάνειας της πληροφόρησης για τα χαρακτηριστικά αγαθών και υπηρεσιών, τη διάρκεια ζωής τους και την ενεργειακή τους απόδοση 6) Διευκόλυνση και δημιουργία κατάλληλων διαύλων ανταλλαγής πληροφοριών και συντονισμού μεταξύ των διοικήσεων, της επιστημονικής κοινότητας και των οικονομικών και κοινωνικών φορέων, ώστε να δημιουργηθούν συνέργειες συμβατές με τη μετάβαση στο κυκλικό μοντέλο. 7) Προβολή της σημασίας της μετάβασης από τη γραμμική στην κυκλική οικονομία, προωθώντας διαφάνεια στις διαδικασίες, αναπτύσσοντας την ενημέρωση των πολιτών, την κατάρτιση και ευαισθητοποιώντας την κοινωνία. 8) Επεξεργασία διαφανών και εφικτών δεικτών παρακολούθησης της υλοποίησης της μετάβασης.

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα είναι σύμφωνο και προωθεί έργα και δράσεις που είναι σύμφωνες με τις κατευθύνσεις και τις δράσεις που προτείνονται από τις βασικές στρατηγικές της Εθνικής Στρατηγικής Κυκλικής Οικονομίας

3.4 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΆΛΛΑ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

3.4.1 Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) 2021-2025

Η στρατηγικής της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025 σκοπεύει στην ανάπτυξη και ποιοτική αναβάθμιση του κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος, μεταβάλλοντας προοδευτικά το αναπτυξιακό πρότυπο με γνώμονα την εισαγωγή κρίσιμων στοιχείων που σχετίζονται με την στήριξη των διαφοροποιημένων αναγκών των επιμέρους κοινωνικών ομάδων, τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής δραστηριότητας με πτυχές καινοτομίας και εξωστρέφειας, τη διεύρυνση της απασχόλησης και των δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, παράλληλα με την ασφαλή προστασία και ανάδειξη του οικολογικού και πολιτιστικού πλούτου, λαμβάνοντας υπόψη οριζόντια τη διάσταση της άμβλυνσης των χωρικών ανισοτήτων στην Περιφέρεια.

Για την υλοποίηση αυτού του σκοπού, η Περιφέρεια για το τέλος της περιόδου 2021-2025, έχει θέσει τους ακόλουθους στόχους:

1. Να συνδυάζει καταλλήλως την αναπτυξιακή συνεισφορά όλων των παραγωγικών τομέων, να επιβάλλει τη συμβολή τους στη συνολική ανταγωνιστικότητα της, να έχει περιορίσει τον αναπτυξιακό δυϊσμό και να έχει επιτύχει σε σημαντικό βαθμό την ομογενοποίηση του οικονομικού και κοινωνικού της χώρου.
2. Να έχει επιτύχει ένα αξιολογικό επίπεδο διατηρησιμότητας της ανάπτυξης και να έχει ενσωματώσει τις απαιτήσεις της αειφορίας στην οικονομική δραστηριότητα και στη χρήση του χώρου.
3. Να συνδυάζει με επιτυχία και στο καταλληλότερο εκάστοτε μείγμα, τον στρατηγικό ρόλο των περιφερειακών μηχανισμών, τη συνεχή επέκταση της επιχειρηματικότητας, την παραγωγική κινητοποίηση των ενδογενών χρηματοδοτικών πόρων και την προσέλκυση εξωτερικών επενδύσεων και δραστηριοτήτων υψηλής τεχνογνωσίας.
4. Να διασφαλίσει την προστασία και την αποκατάσταση του περιβάλλοντος από την αυθαίρετη οικιστική δραστηριότητα αλλά και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος (σε συνεργασία με τις δράσεις του ΕΤΑ για την ενίσχυση της αειφορικής αλιείας).

Η στρατηγικής της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025 συμπληρώνεται και από σημαντικές παρεμβάσεις που αποτελούν διαχρονικά στρατηγικά αναπτυξιακά ζητούμενα και αναμένεται να συμβάλουν καθοριστικά στην στόχευση του ΠΠΑ και των υπόλοιπων χρηματοδοτικών προγραμμάτων που αφορούν στην Περιφέρεια. Οι εν λόγω παρεμβάσεις αφορούν στην ενίσχυση του ερευνητικού οικοσυστήματος μέσω της δημιουργίας αυτόνομου Πανεπιστημίου Στερεάς Ελλάδας, στη συμπλήρωση των βασικών οδικών αξόνων (Λαμία - Καρπενήσι, οριζόντιος και διαμήκης άξονας Εύβοιας, Διαγώνιος άξονας Φωκίδας), στην ανέγερση του Διοικητηρίου και του Δικαστικού μεγάρου Λαμίας, στην πολυεπίπεδη και διασυνδεδεμένη με όλους τους αναπτυξιακούς τομείς περαιτέρω στρατηγική ανάδειξη των ιστορικών και πολιτιστικών τόπων των Δελφών και Θερμοπυλών, στην υλοποίηση έργων του masterplan του Λιμένα Χαλκίδας, στα στρατηγικά έργα πρωτογενούς τομέα σε Κωπαΐδα κ.λπ.

Για να επιτευχθεί ο σκοπός του ΠΠΑ ΠΣΤΕ έχουν τεθεί οι ακόλουθοι Γενικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι, Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι και οι αντίστοιχες Προτεραιότητες των Στόχων, που παρουσιάζονται στον παρακάτω **Πίνακα**.

Πίνακας 3-1: Γενικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι, Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι και Προτεραιότητες των Στόχων του ΠΠΑ ΠΣΤΕ 2021-2025

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι	Προτεραιότητες των Στόχων του ΠΠΑ
1. Ήξυπνη Ανάπτυξη	1.1 Ήξυπνη Διακυβέρνηση 1.2 Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα 1.3 Ήξυπνες πόλεις 1.4 Ενίσχυση της ψηφιακής οικονομίας 1.5 Ψηφιακές υπηρεσίες ολοκληρωμένης υποστήριξης και επανάχρηση των δεδομένων	Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής
		Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
		Συστάδες ανάπτυξης
		Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα (αυτοματοποίηση της παραγωγής, αξιοποίηση της συνδεσιμότητας και των μεγάλων όγκων δεδομένων, διαδίκτυο των πραγμάτων, cloud computing κ.λπ.)
		Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση κ.λπ.)
		Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης
		Ήξυπνες πόλεις
		Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη
2. Πράσινη Ανάπτυξη	2.1 Παρακολούθηση των περιβαλλοντικών δεδομένων 2.2 Ανάπτυξη υποδομών προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος 2.3 Διαχείριση αποβλήτων 2.4 Πράσινες πόλεις/ Ενεργειακή απόδοση 2.5 Κυκλική οικονομία	Ενεργειακή απόδοση
		Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
		Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων
		Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων & υγρών αποβλήτων
		Πράσινη επιχειρηματικότητα (επαναχρησιμοποίηση, διαχείριση γεωργικών αποβλήτων με χρήση ΑΠΕ κ.λπ.)
		Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων
		Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κ.λπ.)
		Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς (βιοποικιλότητα, περιοχές Natura κ.λπ.)
Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κ.λπ.)		
3. Κοινωνική Ανάπτυξη	3.1 Υγεία 3.2 Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού 3.3 Ατομα με αναπηρία 3.4 Εκπαίδευση	Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός
		Τόνωση των πολιτικών απασχόλησης (προγράμματα επιχειρηματικής κατάρτισης, μικροπιστώσεις για επιχειρηματικά σχέδια ανέργων κ.λπ.)
		Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού (άρ. 1 π. 4 ν. 4019/2011) στο εργατικό δυναμικό
		Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης ατόμων με αναπηρία

	3.5 Κοινωνικές επενδύσεις	Κοινωνικές επενδύσεις (π.χ. στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)
	3.6 Αθλητισμός	
	3.7 Ανάπτυξη του οικοσυστήματος της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας	Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών κ.λπ.)
		Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού (άρ. 1 π. 4 ν. 4019/2011) στην εκπαίδευση
		Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού
4. Ανάπτυξη υποδομών	4.1 Δίκτυα & Μεταφορές	Υποδομές ΤΠΕ
	4.2 Εφοδιαστική αλυσίδα	Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές
	4.3 Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών	Λιμενικές υποδομές
		Οδικές υποδομές
		Υδατοδρόμια
		Οδική ασφάλεια
		Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
		Επενδύσεις στην Εφοδιαστική αλυσίδα
5. Ενίσχυση εξωστρέφειας	5.1 Πολιτισμός	Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές
	5.2 Προώθηση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ως προορισμού τεσσάρων εποχών	Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (health & wellness, city break, αγροτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός κ.λπ.)
	5.3 Εξωστρέφεια αγροδιατροφικού και μεταποιητικού τομέα	Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
	5.4 Δημιουργία Οργανισμού Διαχείρισης Προορισμού	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
		Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα
		Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
		Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες
		Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές
		Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)
	Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές κ.λπ.)	

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα είναι συμβατό με το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για το 2021-2025, καθώς καταρτίστηκε λαμβάνοντας υπόψη τις βασικές αρχές και τα πεδία πολιτικής του.

3.4.2 Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ)

Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ), το οποίο εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 6876/4871/2-7-2008 ΚΥΑ, αποτελεί σύνολο κειμένων και διαγραμμάτων με το οποίο καταγράφονται και αξιολογούνται οι παράγοντες εκείνοι που επηρεάζουν την μακροπρόθεσμη χωρική ανάπτυξη και διάρθρωση του εθνικού χώρου, αποτιμώνται οι χωρικές επιπτώσεις των διεθνών, ευρωπαϊκών και εθνικών πολιτικών και προσδιορίζονται με προοπτική δεκαπέντε (15) ετών οι βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές κατευθύνσεις για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και την αειφόρο οργάνωση του εθνικού χώρου.

Οι βασικοί στόχοι του μπορούν να συνοψιστούν στους εξής:

- Ενίσχυση του ρόλου της χώρας, σε διεθνές, ευρωπαϊκό, μεσογειακό και βαλκανικό επίπεδο.
- Ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης και της χωρικής συνοχής.
- Διαφύλαξη- προστασία του περιβάλλοντος και, κατά περίπτωση, αποκατάσταση και/ή ανάδειξη των ευαίσθητων στοιχείων της φύσης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και του τοπίου.

Ενόψει των οξύτατων προβλημάτων που προκαλεί η αλλαγή κλίματος με ταχύτατους ρυθμούς, τίθενται οι στόχοι της συνεχούς μέριμνας για την εξοικονόμηση ενέργειας, προώθησης εναλλακτικών πηγών ενέργειας φιλικότερων προς το περιβάλλον, ιδίως δε ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ενίσχυσης των φυσικών αναδραστικών μηχανισμών (δάση, υγρότοποι, κ.λπ.) και προσαρμογή της χώρας στις νέες συνθήκες που διαγράφουν οι κλιματικές αλλαγές και αντιμετώπιση των επιπτώσεων που αυτές συνεπάγονται (πυρκαγιές, πλημμύρες και διάβρωση, ξηρασία, υφαλμύρωση, απερίημωση και άλλα φυσικά φαινόμενα), με τη δημιουργία κατάλληλων προληπτικών μηχανισμών, υποδομών και σχεδίων δράσης.

Συγκεκριμένα για τη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού Αειφόρου Ανάπτυξης περιλαμβάνει τα εξής:

- Προώθηση της αναβάθμιση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών της Λαμίας και της καινοτομία, με στόχο την ανάπτυξη και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του παραγωγικού δυναμικού της πόλης.
- Ολοκλήρωση και συνεχής αναβάθμιση των υποδομών και υπηρεσιών των δύο οδικών διευρωπαϊκών οδικών αξόνων του ΠΑΘΕ και της Εγνατίας Οδού.
- Ολοκλήρωση και αναβάθμιση των υποδομών και υπηρεσιών των σημαντικών για την πύκνωση του βασικού οδικού συστήματος της χώρας (έργα που συμβάλλουν στην άρση των ασυνεχειών του οδικού δικτύου) οδικών αξόνων, όπως του Αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας - Ε65 (Λαμία – Εγνατία Οδό).
- Αναβάθμιση της σύνδεσης όλων των πρωτεύουσών των νομών ή άλλων σημαντικών για τις μεταφορές περιοχών, που βρίσκονται πλησίον των ως άνω οδικών αξόνων.
- Πύκνωση του οδικού δικτύου, σε πρώτη φάση, με την βελτίωση σε υποδομές και υπηρεσίες, του οδικού άξονα Λαμία - Καρπενήσι - Αργίριο - σύνδεση με Ιόνια Οδό.

- Εντοπισμός και βελτίωση των επικίνδυνων σημείων στο οδικό δίκτυο της χώρας κατά προτεραιότητα.
- Κατασκευή νέων και αναβάθμιση των υφιστάμενων περιφερειακών οδών όλων των σημαντικών αστικών κέντρων. Επίσης, κατασκευή όσο το δυνατόν περισσότερων, κλειστού τύπου, αυτοκινητοδρόμων, με πυκνό δίκτυο ανισόπεδων κόμβων, με απευθείας συνδέσεις των μεταφορικών υποδομών.
- Άμεση εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης στους λιμένες και συστημάτων για την πρόληψη και αντιμετώπιση θαλάσσιων περιβαλλοντικών ατυχημάτων, καθώς επίσης και δημιουργία κατάλληλων λιμένων καταφυγής.
- Ο ρόλος του λιμένα της Κύμης στις εθνικές και διεθνείς μεταφορές μπορεί να ενισχυθεί. Ο ρόλος αυτός συνδέεται άμεσα με την αναβάθμιση της σύνδεσης του λιμένα με το εθνικό δίκτυο μεταφορών και την αναβάθμιση των εμπορικών σχέσεων της χώρας με την Τουρκία.
- Αναβάθμιση των ακτοπλοϊκών υποδομών των λιμένων της ηπειρωτικής χώρας και της Κρήτης, με σκοπό την ενίσχυση ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών συνδέσεων, τη μείωση των θαλάσσιων αποστάσεων, την απόσπαση φορτίου από τις οδικές μεταφορές και την αποσυμφόρηση του συστήματος των λιμένων της Αττικής. Στο πλαίσιο αυτό, ειδικότερο ρόλο μπορεί να αναλάβουν:
 - Ο λιμένας της Κύμης για την αναβάθμιση, μεταξύ άλλων, των συνδέσεων με το Βόρειο Αιγαίο και την Τουρκία (Σμύρνη),
 - Οι λιμένες που ήδη σήμερα εξυπηρετούν τη σύνδεση της ηπειρωτικής χώρας με την Εύβοια (Ραφήνα, Αγ. Μαρίνα, Ωρωπός, Αρκίτσα, Γλύφα, Αιδηψός, Κάρυστος κ.ά.), τις Σποράδες (Αγ. Κωνσταντίνος, Γλύφα, Βόλος, Κύμη, Μαντούδι κ.ά.)
 - Ο λιμένας της Χαλκίδας (με τις διάσπαρτες λιμενικές εγκαταστάσεις του), εφόσον ενισχυθεί, μπορεί να συμπληρώσουν τη θαλάσσια εμπορευματική υποδομή της ευρύτερης βιομηχανικής και χονδρεμπορικής περιοχής της Αττικής, η οποία εξαπλώνεται στη Βοιωτία, ή να αποτελέσει μέρος του ευρύτερου συστήματος των λιμένων της Αττικής.
- Τόσο στο νησιωτικό όσο και στον ηπειρωτικό χώρο (συμπληρωματικά και παράλληλα), σκόπιμη κρίνεται η ανάπτυξη εθνικού δικτύου αποκλειστικών εμπορευματικών μεταφορών, ανεξάρτητου από τις ακτοπλοϊκές γραμμές και τους περιορισμούς που η συγκεκριμένη αγορά επιβάλλει. Εν όψει αυτού, ο ηπειρωτικός λιμένας της Κύμης, της Χαλκίδας και της Στυλίδας θα ήταν σκόπιμο να εφοδιαστούν με «ελαφρές» υποδομές υποστήριξης τυποποιημένων εσωτερικών εμπορευματικών μεταφορών.
- Εξασφάλιση επαρκών χώρων για τη δημιουργία σταθμών διακίνησης πετρελαιοειδών σε επιλεγμένες περιοχές, καθώς και μικρότερων αποθηκευτικών χώρων σε κάθε νησί για την εξασφάλιση της ενεργειακής του επάρκειας.
- Ολοκλήρωση, σύμφωνα με τον υφιστάμενο σχεδιασμό, του δικτύου φυσικού αερίου (κύρια διασύνδεση με την Ιταλία και την Τουρκία με διακλαδώσεις προς ΠΓΔΜ, Αλβανία κ.ά.) και προσθήκη νέων υποδομών:
 - Κατασκευή αγωγών προς εργοστάσιο της ΔΕΗ στο Αλιβέρι Ευβοίας, Μαυρονέρι - Αντίκυρα και σε άλλες περιοχές μεγάλης βιομηχανικής έντασης.
 - Εξασφάλιση επαρκών χώρων υποδοχής και αποθήκευσης φυσικού αερίου σε όλα τα κατοικημένα νησιά.
- Σύνδεση του συνόλου των κατοικημένων νησιών της χώρας με το δίκτυο μεταφοράς ενέργειας του ηπειρωτικού τμήματος της χώρας, δηλαδή με το δια-συνδεδεμένο δίκτυο της

ΔΕΗ, τα οποία θα διατηρούν σε εφεδρεία και τις αυτόνομες μονάδες παραγωγής ενέργειας τους.

- Διατήρηση της γεωργίας και της εντατικής κτηνοτροφίας, με παράλληλη προστασία της γεωργικής γης, ιδιαίτερα στις γόνιμες πεδινές περιοχές, όπως στην Κοιλάδα του Σπερχειού και στην Κωπαΐδα.
- Διατήρηση της εξορυκτικής δραστηριότητας στις υφιστάμενες περιοχές εκμετάλλευσης και διασφάλιση της δυνατότητας επέκτασης σε περιοχές, όπου εντοπίζονται νέα κοιτάσματα ή νέα ορυκτά, με τήρηση των όρων προστασίας του περιβάλλοντος και των προϋποθέσεων λειτουργίας των γειτονικών δραστηριοτήτων.
- Πρόκειται, κυρίως, για ορυκτούς πόρους που καλύπτουν εγχώριες ανάγκες ή απευθύνονται σε διεθνείς αγορές, όπως: ο βωξίτης στη Φωκίδα, Βοιωτία και Φθιώτιδα, τα σιδηρονικελιούχα μεταλλεύματα στη Βοιωτία, Φθιώτιδα, και Εύβοια. Επίσης, σημαντικές ποσότητες μαρμάρων εντοπίζονται στην ΠΕ Βοιωτίας.
- Εξορθολογισμός της χωροθέτησης των βιομηχανικών μονάδων, αφ' ενός με πρόσφορες ρυθμίσεις για την εγκατάσταση νέων μονάδων, αφ' ετέρου με αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκαλούν οι ήδη υφιστάμενες συγκεντρώσεις ή οι διάσπαρτες μονάδες. Ειδικότερα, για τις νέες μονάδες επιδιώκεται η συγκέντρωση σε οργανωμένους υποδοχείς σε κατάλληλες θέσεις, παράλληλα με τον περιορισμό της εκτός σχεδίου δόμησης. Οργανωμένοι χώροι προβλέπονται σε όλες τις ΠΕ, αλλά οι μεγαλύτερες ανάγκες για οργανωμένους υποδοχείς διαπιστώνονται στις ζώνες επιρροής των μεγάλων αστικών κέντρων και κατά μήκος των αξόνων ανάπτυξης και ιδιαίτερα των αξόνων με κέντρο την Αθήνα προς Οινόφυτα - Θήβα - Χαλκίδα -Λαμία
- Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη του εθνικού φυσικού και πολιτιστικού πλούτου, διατήρηση και ανάδειξη της ποικιλομορφίας της υπαίθρου, καθώς και βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων για το σύνολο της περιφέρειας και συγκεκριμένα:
 - Περιοχές προτεραιότητας φυσικού πλούτου.
 - Διαχείριση φυσικού και πολιτιστικού πλούτου.
 - Χωρικές κατευθύνσεις για την προστασία του τοπίου και της υπαίθρου από την άναρχη οικιστική ανάπτυξη
 - Κατευθύνσεις για τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, κατά το σχεδιασμό σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Με βάση τα παραπάνω, το προτεινόμενο Πρόγραμμα είναι συμβατό με το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ).

3.4.3 Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης καταρτίζονται για κάθε Περιφέρεια της χώρας και αποτελούν σύνολα κειμένων ή και διαγραμμάτων με τα οποία:

- Καταγράφεται και αξιολογείται η θέση της περιφέρειας στο διεθνή και Ευρωπαϊκό χώρο, ο ρόλος της σε εθνικό επίπεδο και σε σύγκριση με άλλες περιφέρειες και οι λειτουργίες διαπεριφερειακού χαρακτήρα που έχει ή μπορεί να αναπτύξει.

- Καταγράφονται και αξιολογούνται οι παράγοντες εκείνοι που επηρεάζουν την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και διάρθρωση του χώρου στο επίπεδο της περιφέρειας.
- Αποτιμώνται οι χωρικές επιπτώσεις των Ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών πολιτικών και προγραμμάτων στο επίπεδο της περιφέρειας.
- Προσδιορίζονται με προοπτική δεκαπέντε ετών οι βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές επιλογές για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου στο επίπεδο της περιφέρειας, οι οποίες θα προωθούν την ισότιμη ένταξη της στον ευρύτερο διεθνή, Ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο.

Το ΠΠΧΣΑΑ της Στερεάς Ελλάδας επιδιώκει την επίτευξη των εξής γενικών στόχων:

1. Ενίσχυση της θέσης και του ρόλου της Περιφέρειας στον διεθνή, κοινοτικό και εθνικό χώρο για την ενίσχυση της εξωτερικής ανταγωνιστικότητάς της.
2. Προώθηση της εδαφικής συνοχής και διασφάλιση διατηρήσιμης οικονομικής ευημερίας μέσω ολοκληρωμένων ενδοπεριφερειακών χωρικών ενότητων που αναδεικνύουν πόλους και άξονες ανάπτυξης.
3. Διασφάλιση της προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και ανάδειξη του σε παράγοντα ανάπτυξης μέσω της βιώσιμης διαχείρισης των δραστηριοτήτων.
4. Αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών πόρων και προώθηση της ανακύκλωσης και επανάχρησης στην παραγωγική διαδικασία και την οικιστική ανάπτυξη.
5. Προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και στις ενεργειακές ανάγκες, με προτεραιότητα στην περιφερειακά σχεδιασμένη ανάπτυξη Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και τον επανασχεδιασμό των μετακινήσεων.
6. Ένταξη της προστασίας του τοπίου με ιεραρχημένη αξιολόγηση.
7. Προώθηση των συνεργιών και της συμπληρωματικότητας μέσω δικτύωσης των χωρικών δομών.

Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης. Το πρότυπο για τη χωρική ανάπτυξη της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας εδράζεται στο δίπτυχο που συνδυάζει την πολυκεντρική και συνεκτική, ως προς τη δόμηση, ανάπτυξη, σε συνδυασμό με τη δικτύωση και συνεργασία αστικών πόλων ανάπτυξης μέσω της διαμόρφωσης χωρικών ενότητων. Ειδικότερα, στο πρότυπο αυτό, ο περιφερειακός χώρος λειτουργεί στη βάση ενός ιεραρχημένου συστήματος αστικών κέντρων, δικτυακά συνδεδεμένου, που επιτρέπει συγκεντρώσεις κρίσιμης μάζας. Οι χωρικές ενότητες, μετά την διοικητική αυτονομία της Περιφέρειας στο πλαίσιο του «Καλλικράτη», υλοποιούν την εταιρική σχέση πόλης - υπαίθρου και ταυτόχρονα αποτελούν ενότητες ή υποενότητες τοπίου.

Πόλοι ανάπτυξης. Οι αστικές περιοχές της Λαμίας και Χαλκίδας αποτελούν τους πρωτεύοντες διεθνείς και εθνικούς αναπτυξιακούς πόλους με εξειδικευμένους ρόλους ως εξής:

- Η Λαμία αποτελεί αστικό κόμβο, διεθνή πύλη, εμπορευματικό κόμβο και σταυροδρόμι διασύνδεσης της Περιφέρειας με το δευτερεύον διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών.
- Η Χαλκίδα παραλαμβάνει έναν ειδικό ρόλο έλξης κατοίκησης και δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας, διασύνδεσης του νησιωτικού χώρου της Εύβοιας και της Σκύρου καθώς και δευτερεύουσας θαλάσσιας πύλης προς το Αιγαίο.

Οι δευτερεύοντες εθνικοί, περιφερειακοί και ειδικοί διεθνείς πόλοι περιλαμβάνουν:

- Τα αστικά κέντρα δευτέρου επιπέδου του οικιστικού δικτύου: Λιβαδειά, Θήβα, Άμφισσα και Καρπενήσι.
- Τα οικιστικά κέντρα που συνδέονται με τους χώρους πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς καθώς και με ειδικούς πόρους, πεδία τα οποία εξασφαλίζουν διαπεριφερειακή λειτουργία με την ένταξή τους σε υλικά (διαδρομές) και άυλα δίκτυα (πόλεων, ανταλλαγών κ.λπ.).

Περιβάλλον. Για την προστασία του πλούσιου φυσικού περιβάλλοντος, το ΠΠΧΣΑΑ προβλέπει βασικές αρχές διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών (περιοχές NATURA 2000, ορεινός χώρος κ.λπ.) καθώς και κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση της ρύπανσης και την κλιματική αλλαγή. Η πολιτιστική κληρονομιά και τα τοπία της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας αντιμετωπίζονται ως πόρος ο οποίος προστατεύεται και αναδεικνύεται σε συνδυασμό με τη φυσική κληρονομιά της Περιφέρειας κατά ζώνες τοπίου.

Ειδικότερα, το πλαίσιο προωθεί τη δικτύωση και ένταξη των πολιτιστικών πόλων σε πολιτιστικά δίκτυα (υλικά και άυλα), και σε πολιτιστικές διαδρομές «Τοπίου», την ενίσχυση και προβολή της μουσειακής υποδομής της Περιφέρειας, με ταυτόχρονη δικτύωση μεταξύ τους, τόσο ενδοπεριφερειακά όσο και διαπεριφερειακά καθώς και τη θεσμική προστασία και ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων (Θερμοπύλες, Θήβα κ.λπ.).

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα είναι συμβατό με το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ).

3.4.4 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό

Με την υπ' αρ. 519/2017 απόφαση του ΣτΕ, η ΚΥΑ 24208/2009 (ΦΕΚ Β' 1138), περί έγκρισης του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό, η οποία αντικαταστάθηκε με την ΚΥΑ 67659/2013 (ΦΕΚ Β'3155) και δεν αναβίωσε μετά την ακύρωση της αποφάσεως που την αντικατέστησε (ΣΤΕ 3632/2015), έχει παύσει να ισχύει και να επιφέρει έννομες συνέπειες. Μετά την ακύρωση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και μέχρι την έγκριση νέου, για το οποίο οι διαδικασίες έχουν ήδη δρομολογηθεί, εξακολουθεί να είναι δυνατή η ανάπτυξη τουριστικής δραστηριότητας στη χώρα, με βάση τις τυχόν προβλέψεις των υφισταμένων Περιφερειακών Χωροταξικών Πλαισίων (πρβλ. ΣΤΕ 3043/2011), καθώς και του κατώτερου ιεραρχικώς επιπέδου σχεδιασμού, σε σχέση με τα περιφερειακά, χωρικών σχεδίων. Επιπλέον λαμβάνονται υπόψη η ισχύουσα τουριστική νομοθεσία και \ τα επιμέρους νομοθετήματα που ενδεχομένως υπάρχουν στην κάθε περιοχή.

Σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό, για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας αναφέρονται και προβλέπονται τα εξής:

- Στις περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού συμπεριλαμβάνονται οι παρακάτω περιοχές:
 - Β1.7 Ορεινοί όγκοι Όθρυος - Τυμφρηστού - Καλιακούδας - Χελιδώνας - Παναγιωλικού - Ναυπακτίας - Βαρδουσίων - Γκιώνας - Παρνασσού - Καλλιδρομου - Οίτης.

- Β1.8 Δίρφυς.
- Β1.9 Ορεινός όγκος Καρυστίας.
- Στους πόλους εντατικής ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού ανήκουν οι περιοχές των εγκαταστάσεων των χιονοδρομικών κέντρων και οι οικισμοί που τα περιβάλλουν, όπως επίσης και οι λουτροπόλεις.
- Στον παράκτιο χώρο, στις ορεινές περιοχές καθώς και στις πεδινές/ημιορεινές περιοχές ανήκουν περιοχές όχι μόνο της ηπειρωτικής χώρας αλλά και της Εύβοιας.
- Η Σκύρος εντάσσεται στην Ομάδα Ι: Τουριστικά αναπτυγμένα και αναπτυσσόμενα νησιά.
- Σε περιοχές του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών προβλέπεται η ανάπτυξη ειδικών εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως ο αγροτουρισμός, ο περιηγητικός, πεζοπορικός και πολιτιστικός τουρισμός.
- Στο θαλάσσιο τουρισμό συγκαταλέγεται ο τουρισμός με σκάφη αναψυχής για την προώθηση του οποίου προβλέπεται η πύκνωση του δικτύου τουριστικών λιμένων λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις των ήδη χωροθετημένων τουριστικών λιμένων και την οργάνωση του θαλάσσιου χώρου σε Ζώνες Ναυσιπλοΐας Αναψυχής. Οι Ζώνες Ναυσιπλοΐας που περικλείουν την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι οι παρακάτω:
 - Ζ.Ν.Α. 1: Θερμαϊκός-Βόρειες Σποράδες-Παγασητικός-Βόρειος Ευβοϊκός
 - Ζ.Ν.Α. 3: Κεντρικό-Ανατολικό Αιγαίο
 - Ζ.Ν.Α. 8: Αργολικός - Σαρωνικός - Νότιος Ευβοϊκός

3.4.5 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες

Το «Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΠΧΣΑΑ) για τις υδατοκαλλιέργειες» εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 31722/4-11-2011 ΚΥΑ (ΦΕΚ 2505/Β/2011). Σκοπός του ΕΠΧΣΑΑ για τις υδατοκαλλιέργειες είναι η παροχή κατευθύνσεων, κανόνων και κριτηρίων για τη χωρική διάρθρωση, οργάνωση και ανάπτυξη του κλάδου των υδατοκαλλιεργειών στον ελληνικό χώρο και των αναγκαίων προς τούτο υποδομών, με στόχο τη διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος και της ανταγωνιστικότητας του κλάδου. Το ΕΠΧΣΑΑ για τις υδατοκαλλιέργειες περιλαμβάνει συγκεκριμένα κατευθύνσεις, για το εθνικό πρότυπο χωροταξικής οργάνωσης της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας με εξειδίκευση ανά τύπο καλλιέργειας, κατευθύνσεις για το καθεστώς και τους όρους χωροθέτησης υποδοχέων και μονάδων του τομέα, κριτήρια και συμβατότητες χωροθέτησης τόσο των υποδοχέων όσο και των μεμονωμένων μονάδων σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και κατευθύνσεις για τον υποκείμενο χωροταξικό σχεδιασμό.

Οι γενικοί στόχοι του ΕΠΧΣΑΑ για τις υδατοκαλλιέργειες αφορούν κατά κύριο λόγο στην προώθηση ενός χωρικού προτύπου ανάπτυξης που θα διασφαλίζει την ενίσχυση του τομέα, στην προώθηση της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής συνιστώσας στη χωρική διάρθρωση της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας, στην εξασφάλιση αναγκαίου χώρου για την ανάπτυξη του τομέα, στη διασφάλιση των χωρικών προϋποθέσεων για την αύξηση της εθνικής παραγωγής, στον εξορθολογισμό της χωροθέτησης των υδατοκαλλιεργειών με ενίσχυση της οργανωμένης

λειτουργίας των μονάδων έναντι της σημειακής χωροθέτησης, στη συνδυασμένη ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών, επαγγελματικής αλιείας και τουρισμού, στη στήριξη της οικονομικής βιωσιμότητας των επιχειρήσεων του τομέα, στην απλούστευση των διαδικασιών ίδρυσης και λειτουργίας των υποδοχέων και μονάδων υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας, στην προστασία της δημόσιας υγείας και της υγείας και ευζωίας των ζώων και τέλος στην ενθάρρυνση της στροφής της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας προς τη βιολογική υδατοκαλλιέργεια.

Σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ, οι μονάδες θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας αναπτύσσονται σε επιλεγμένες ευρύτερες θαλάσσιες περιοχές, οι οποίες κρίνονται κατάλληλες για τη χωροθέτηση υδατοκαλλιεργητικών μονάδων (ΠΑΥ). Μέσα στις ΠΑΥ προσδιορίζονται ζώνες, είτε οργανωμένες με φορέα διαχείρισης (ΠΟΑΥ), είτε με μορφή άτυπων συγκεντρώσεων (ΠΑΣΜ). Η επακριβής επιθυμητή χωροθέτηση των ΠΟΑΥ πραγματοποιείται σε υποκείμενο επίπεδο σχεδιασμού (χωροταξικό, πολεοδομικό ή τομεακό). Χωροθέτηση νέων μονάδων γίνεται σε ΠΟΑΥ και ΠΑΣΜ. Μεμονωμένες χωροθετήσεις είναι δυνατές σύμφωνα με συγκεκριμένους όρους και περιορισμούς.

Οι ΠΑΥ του Ελληνικού θαλάσσιου χώρου, οι οποίες μετά από αξιολόγηση των χαρακτηριστικών τους (χωροταξικών – περιβαλλοντικών – αναπτυξιακών), και με κριτήριο και την υφιστάμενη κατάσταση από την άποψη ύπαρξης μονάδων υδατοκαλλιέργειας (συγκέντρωση μονάδων), κατατάσσονται σε πέντε κατηγορίες Α έως Ε.

- A.** Περιοχές ιδιαίτερα αναπτυγμένες που χρήζουν παρεμβάσεων βελτίωσης, εκσυγχρονισμού των μονάδων και των υποδομών, προστασίας και αναβάθμισης του περιβάλλοντος.
- B.** Περιοχές με σημαντικά περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών.
- Γ.** Δυσπρόσιτες περιοχές με σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών.
- Δ.** Περιοχές με ιδιαίτερη ευαισθησία ως προς το φυσικό περιβάλλον.
- E.** Περιοχές Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών Κατηγορίας E.

3.4.6 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Σκοπός του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ Πλαίσιο (ΦΕΚ 2464 Β/2008) είναι:

- Η διαμόρφωση πολιτικών χωροθέτησης έργων ηλεκτροπαραγωγής από Α.Π.Ε., ανά κατηγορία δραστηριότητας και κατηγορία χώρου.
- Η καθιέρωση κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης που θα επιτρέπουν αφενός την δημιουργία βιώσιμων εγκαταστάσεων Α.Π.Ε. και αφετέρου την αρμονική ένταξή τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.
- Η δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού χωροθέτησης των εγκαταστάσεων Α.Π.Ε., ώστε να επιτευχθεί ανταπόκριση στους στόχους των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.

Ειδικά Κριτήρια χωροθέτησης αιολικών μονάδων στην ηπειρωτική χώρα

Για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων στις Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (Π.Α.Π.) και Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (Π.Α.Κ.) της ηπειρωτικής χώρας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι μέγιστες επιτρεπόμενες πυκνότητες αιολικών εγκαταστάσεων σε επίπεδο πρωτοβάθμιου Ο.Τ.Α. Ορίζονται επίσης ειδικά κριτήρια χωροθέτησης αιολικών μονάδων, που αναφέρονται σε ποσοστό κάλυψης εδαφών σε σχέση με την έκταση των Δημοτικών Ενοτήτων, σύμφωνα με τα οποία το μέγιστο ποσοστό κάλυψης εδαφών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 4% ανά Δημοτική Ενότητα, δηλαδή 0,53 τυπικές ανεμογεννήτριες/1000 στρέμματα. Ένα δεύτερο ειδικό κριτήριο αφορά το τοπίο, όπου πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η οπτική παρεμβολή από τα σημεία «ιδιαίτερου ενδιαφέροντος», τα οποία βρίσκονται εντός κύκλου, που ορίζεται με κέντρο τη μονάδα και ακτίνες, που διαφοροποιούνται ανάλογα με τη σημασία και την ποιότητα του σημείου «ιδιαίτερου ενδιαφέροντος», σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.

Σε σχέση με τις αιολικές εγκαταστάσεις, αναφέρεται ότι επιτρέπεται η χωροθέτηση τους εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας, μετά από σύνταξη Ειδικής Ορνιθολογικής Μελέτης (πλέον Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης) και έγκριση περιβαλλοντικών όρων, καθώς και εντός δασών, δασικών και αναδασωτέων εκτάσεων, σύμφωνα με τα άρθρα 45 και 58 του Ν. 998/1979 και του άρθρου 13 του Ν. 1734/87, όπως ισχύουν πλην των προστατευόμενων περιοχών.

Κανόνες για τη χωροθέτηση μικρών Υδροηλεκτρικών Έργων

Ο χωροταξικός σχεδιασμός των Μικρών Υδροηλεκτρικών Έργων (Μ.ΥΗ.Ε.) αποσκοπεί:

- Στον εντοπισμό υδατικών διαμερισμάτων με εκμεταλλεύσιμο υδραυλικό δυναμικό.
- Στον προσδιορισμό περιοχών ασυμβατότητας ή αποκλεισμού, μέσα στις οποίες πρέπει να αποκλεισθεί η χωροθέτηση των Μ.ΥΗ.Ε. και των συνοδευτικών τους έργων.
- Στον καθορισμό κριτηρίων για την εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας των υποδοχέων Μ.ΥΗ.Ε.
- Στον καθορισμό κριτηρίων και κανόνων ένταξης των Μ.ΥΗ.Ε. στο φυσικό, πολιτιστικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής εγκατάστασης.
- Στην εφαρμογή των αρχών διαχείρισης των υδάτων σύμφωνα με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία και ειδικότερα την Οδηγία - πλαίσιο για τα νερά, 2000/60 καθώς και την Οδηγία για τις πλημμύρες 2007/60.

Κριτήρια χωροθέτησης εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας

Ως περιοχές προτεραιότητας για τη χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας μπορεί ενδεικτικά να θεωρηθούν οι περιοχές που είναι άγονες ή δεν είναι υψηλής παραγωγικότητας και κατά προτίμηση αθέατες από πολυσύχναστους χώρους, και με δυνατότητες διασύνδεσης με το Δίκτυο ή το Σύστημα.

Ως Ζώνες αποκλεισμού μπορεί να είναι τα κηρυγμένα διατηρητέα μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και άλλα μνημεία μείζονος σημασίας, οι περιοχές απολύτου προστασίας της φύσης, οι οικότοποι προτεραιότητας περιοχών της Επικράτειας που έχουν ενταχθεί στον κατάλογο των τόπων κοινοτικής σημασίας του δικτύου NATURA 2000, τα δάση και οι γεωργικές γαίες

υψηλής παραγωγικότητας, άλλες περιοχές ή ζώνες που υπάγονται σήμερα σε ειδικό καθεστώς χρήσεων γης, βάσει του οποίου δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας και για όσο χρόνο ισχύουν.

Κριτήρια χωροθέτησης εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ενέργειας από βιομάζα ή βιοαέριο

Ως προνομιακές περιοχές χωροθέτησης εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ενέργειας από βιομάζα ή βιοαέριο θεωρούνται ενδεικτικά, οι χώροι που ευρίσκονται πλησίον γεωργικών εκμεταλλεύσεων παραγωγής της πρώτης ύλης, ΧΥΤΑ, εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων, μεγάλων κτηνοτροφικών ή πτηνοτροφικών μονάδων, μονάδων παραγωγής χαρτοπολτού, μονάδων παραγωγής χυμών και τοματοπολτού, πάσης φύσεως γεωργικών ή κτηνοτροφικών βιομηχανιών, Ζωοτροφών κ.λπ.

Κριτήρια χωροθέτησης εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της γεωθερμικής ενέργειας

Η χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της γεωθερμικής ενέργειας είναι απόλυτα συνυφασμένη με την ύπαρξη γεωθερμικού πεδίου στο οποίο εντοπίζεται αυτοτελές γεωθερμικό δυναμικό υψηλής ενθαλπίας.

3.4.7 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Βιομηχανία

Στόχο του Ειδικού Πλαισίου (ΦΕΚ 151 ΑΑΠ/2009) αποτελεί ο μετασχηματισμός της χωρικής διάρθρωσης του εθνικής σημασίας τομέα προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης στο τρίπτυχο: προστασία του περιβάλλοντος, κοινωνική ισότητα και συνοχή και οικονομική ευημερία. Για τον σκοπό αυτό περιλαμβάνει και κατευθύνσεις (1) με εξειδίκευση σε περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο, (2) κλαδικού και ειδικού χαρακτήρα, (3) για το καθεστώς και τους όρους της οργανωμένης χωροθέτησης και συμβατότητας χωροθέτησης των βιομηχανικών μονάδων και υποδοχέων, τα οποία οφείλουν να λαμβάνονται υπόψη στα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού.

Για το σκοπό αυτό το Πλαίσιο περιλαμβάνει κατευθύνσεις που αφορούν στη μακροχωρική οργάνωση της βιομηχανίας καθώς και τη χωροθέτηση της σε τοπικό επίπεδο σε συνάρτηση με τις χρήσεις γης. Ειδικότερα, περιλαμβάνει κατευθύνσεις για το εθνικό πρότυπο χωροταξικής οργάνωσης της βιομηχανίας, με εξειδίκευση σε περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο, κατευθύνσεις κλαδικού και ειδικού χαρακτήρα, κατευθύνσεις για το καθεστώς και τους όρους οργανωμένης χωροθέτησης της βιομηχανίας καθώς και για τη χωροθέτηση της εκτός σχεδίου, κριτήρια και συμβατότητες χωροθέτησης των βιομηχανικών μονάδων και υποδοχέων, κατευθύνσεις για τον υποκείμενο χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό και για άλλες μορφές σχεδιασμού και πρόγραμμα δράσης.

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία διατηρεί συμπληρωματικές σχέσεις με το ήδη εγκεκριμένο Ειδικό Πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας ενώ έχει λάβει υπόψη του τις μελέτες των υπό έγκριση Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό, τον Παράκτιο Χώρο, τα Νησιά και τον Ορεινό Χώρο.

Οι εξειδικεύσεις για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι οι παρακάτω:

■ Αναδυόμενοι Άξονες Ανάπτυξης:

Ο άξονας Ηγουμενίτσα - Λάρισα - Βόλος - Λαμία (με βάση την αντίστοιχη υπερτοπική οδική υποδομή που προγραμματίζεται). Επίσης, προτείνεται η οργάνωση χώρων υποδοχής βιομηχανικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων Εθνικής Εμβέλειας, και ειδικότερα η δημιουργία ενός ή δύο υποδοχέων κατά περίπτωση στον άξονα ανάπτυξης στην Κεντρική Ελλάδα (άξονας ΠΑΘΕ).

■ Χωροταξικό πρότυπο βιομηχανίας:

Από χωρική άποψη, η ανάπτυξη της μεταποίησης επικεντρώνεται στις εξής περιοχές:

- Ζώνη Χαλκίδα - Θήβα - Οινόφυτα, η οποία λειτούργησε ιστορικά ως τόπος εκτόνωσης της βιομηχανίας της Αθήνας-Αττικής υπό την επίδραση της γεωγραφικής διαμόρφωσης των αναπτυξιακών νόμων επί μεγάλο χρονικό διάστημα (περιοχή ποιοτικής αναδιάρθρωσης με έλεγχο-εξυγίανση της μεγάλης συγκέντρωσης μονάδων που εστιάζεται στα Οινόφυτα). Η ζώνη μπορεί να προεκταθεί προς τα Β - ΒΔ - Δ (περιοχή επέκτασης).
- Ευρύτερη περιοχή της Λαμίας που μπορεί μελλοντικά να συνδεθεί με την ευρύτερη περιοχή Λιβαδειάς-Ορχομενού (περιοχή επέκτασης). γ) Μεμονωμένοι πόλοι μεγάλης κλίμακας της Λάρυμνας- Πολιτικών, Άσπρων Σπιτιών, Χαλκίδας - Αλιβερίου.

■ Πολιτική για τις χρήσεις γης και τη διάσπαρτη χωροθέτηση της βιομηχανίας:

(α) Είναι αναγκαίος ο έλεγχος (αποτροπή) της παρόδιας έρπουσας ανάπτυξης μονάδων μεταποίησης στους μη-κλειστούς αυτοκινητόδρομους και το λοιπό βασικό οδικό δίκτυο των περιοχών στις οποίες υπάρχει ή αναμένεται σημαντική επενδυτική δραστηριότητα στον τομέα της μεταποίησης.

(β) Η χωροθέτηση νέων μονάδων με βάση τις γενικές διατάξεις της νομοθεσίας περί εκτός σχεδίου δόμησης είναι μη αποδεκτή στη ζώνη που εντάσσεται στη Μ.Π.Α. Σταδιακά, η πολιτική αυτή πρέπει να επεκταθεί και στα υπόλοιπα ισχυρά στοιχεία της χωρικής οργάνωσης της βιομηχανίας. (γ) Η στήριξη της επιβίωσης/μετασχηματισμού των υπάρχουσών μονάδων, εκτός των περιοχών των σημείων (α) και (β) στις σημερινές τους θέσεις είναι σκόπιμη. Η ανάγκη αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη, επειδή η βιομηχανική βάση της περιφέρειας περιλαμβάνει μεγάλες μονάδες που από τη φύση τους (μέγεθος) τείνουν να χωροθετούνται αυτοτελώς και επίσης πολύ μεγάλες μονάδες με άκαμπτη χωροθέτηση λόγω της εξάρτησης από σημαντικούς ορυκτούς πόρους.

■ Μεταποίηση:

Οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες ως προς τη μεταποίηση είναι εξαιρετικά έντονες, οφειλόμενες συνήθως σε διαφορές συγκριτικών πλεονεκτημάτων. Η καταλληλότερη στρατηγική είναι όχι μια προσπάθεια γενικευμένης εξισορρόπησης, που είναι ανέφικτη (λόγω των μεγεθών της βιομηχανικής βάσης και της χωρικής διαφοροποίησης των πλεονεκτημάτων) και η επιδίωξη της θα οδηγούσε και σε συγκρούσεις με άλλους τομείς σε περιοχές στις οποίες αυτοί παρουσιάζουν μεγαλύτερη πλεονεκτήματα, αλλά μια προσπάθεια γεωγραφικής διεύρυνσης των ζωνών βιομηχανικής ανάπτυξης, με δικτύωση προς τους ήδη υφιστάμενους πόλους με δευτερεύοντα σήμερα ρόλο. Στις ορεινές περιοχές εξάλλου πρέπει να εξαντληθούν τα περιθώρια ενίσχυσης της βιοτεχνίας.

Πίνακας 3-2: Προτεραιότητα άσκησης χωρικής πολιτικής της ΠΣΤΕ του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Βιομηχανία

Περιφερειακή Ενότητα	Προτεραιότητα άσκησης χωρικής πολιτικής για μεταποίηση	Ανάγκη απόλυτης στρεμματικής αύξησης	Ανάγκη σχετικής αύξησης ως ποσοστού των υφιστάμενων υποδοχέων
ΠΕ Βοιωτίας	Πολύ υψηλή	Υψηλή	Αρκετά υψηλή
ΠΕ Εύβοιας	Πολύ υψηλή	Πολύ υψηλή	Πολύ υψηλή
ΠΕ Ευρυτανίας	Πολύ χαμηλή	Χαμηλή	[Δεν λειτουργούν σήμερα]
ΠΕ Φθιώτιδας	Μέση	Μέση	Μέση
ΠΕ Φωκίδος	Χαμηλή προς μέση	Σχετικά χαμηλή	[Δεν λειτουργούν σήμερα]

3.4.8 Εθνική Στρατηγική Έξυπνη Εξειδίκευσης 2021-2027 - Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Η αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική Έξυπνη Εξειδίκευσης η οποία λαμβάνει υπόψη τις περιφερειακές εξειδικεύσεις θα ενισχύσει τη στροφή προς τον Ευφυή Τουρισμό και Πολιτισμό, στη Βιώσιμη Γεωργία και στην Υγεία και Ευεξία. Παράλληλα, οι τομείς των Ψηφιακών Τεχνολογιών και Βιώσιμης Χρήσης των Πόρων συμπεριλαμβανομένων των αρχών της κυκλικής οικονομίας, ενσωματώνονται ως οριζόντιοι καταλύτες, ενισχύοντας τον μετασχηματισμό των άλλων παραγωγικών τομέων προς την κατεύθυνση της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης.

Στο πλαίσιο της RIS 2021-2027 θα επιδιωχθούν δράσεις: 1) εστιασμένης ενίσχυσης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας με υποστήριξη πρωτοβουλιών συνεργασίας για ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών αξιοποιώντας τη δυναμική που αναπτύσσεται λόγω της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, 2) ενίσχυσης/αναβάθμισης των ερευνητικών υποδομών των φορέων της γνώσης της Περιφέρειας για ενδυνάμωση της έρευνας σε τομείς εξειδίκευσης της περιφερειακής οικονομίας.

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας καταρτίστηκε με βάση την Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΦΕΚ 1862Β/2015). Οι Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης επιδιώκουν να προωθήσουν την ανάπτυξη των Περιφερειών επικεντρώνοντας τις προσπάθειές τους στην αξιοποίηση των πιο εξειδικευμένων και ξεχωριστών προτερημάτων και πλεονεκτημάτων τους.

Η βασική θεωρία η οποία ενσωματώνεται στη στρατηγική προσέγγιση της έξυπνης εξειδίκευσης είναι, ότι συσσωρεύοντας γνώση και συνδέοντας τη με περιορισμένο αριθμό ιεραρχημένων οικονομικών δραστηριοτήτων, οι χώρες και οι περιφέρειες θα μπορούσαν να γίνουν ανταγωνιστικές στην παγκόσμια οικονομία. Αυτό το είδος εξειδίκευσης επιτρέπει στις χώρες/περιφέρειες να επωφεληθούν από την κλίμακα, το πεδίο εφαρμογής και τη διάχυση στην παραγωγή και την αξιοποίηση της γνώσης, στοιχεία που αποτελούν σημαντικές κινητήριες δυνάμεις της παραγωγικότητας.

Η έννοια της έξυπνης εξειδίκευσης είναι «έξυπνη» για δύο βασικούς λόγους:

- Πρώτον, συνδέει την έρευνα και την καινοτομία με την οικονομική ανάπτυξη με νέους τρόπους, όπως είναι η επιχειρηματική ανακάλυψη και ο καθορισμός των προτεραιοτήτων

από τους φορείς χάραξης πολιτικής σε στενή συνεργασία με τους τοπικούς φορείς. (bottom up διαδικασία)

- Δεύτερον, αυτή η διαδικασία διαθέτει έναν εξωστρεφή προσανατολισμό, ωθώντας τις περιφέρειες να είναι φιλόδοξες αλλά και ρεαλιστικές ως προς το τι μπορούν να επιτύχουν, ενώ συνδέει το τοπικό παραγωγικό δυναμικό με συστήματα παραγωγής γνώσης και αλυσίδες παραγωγής προστιθέμενης αξίας.

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ορίζει το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας και τις στρατηγικές επιλογές της. Όραμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι η ισόρροπη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, η δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης και η βελτίωση της ποιότητας ζωής η οποία θα επιτευχθεί με την υιοθέτηση μιας στρατηγικής η οποία επικεντρώνει τις προσπάθειες και τη μόχλευση επενδύσεων σε τομείς που η Περιφέρεια διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα προστατεύοντας συγχρόνως το περιβάλλον το οποίο αποτελεί ένα από τα σημαντικά της περιουσιακά στοιχεία και ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

Η **Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3)** αποτελεί ολοκληρωμένη, - τοπικά προσανατολισμένη - στρατηγική οικονομικού μετασχηματισμού που διαμορφώνεται βάσει των παρακάτω 5 αξόνων:

- Εστιάζει την υποστηρικτική πολιτική και τις επενδύσεις σε κομβικές εθνικές/περιφερειακές προτεραιότητες, προκλήσεις και ανάγκες για ανάπτυξη βασισμένη στη γνώση, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που σχετίζονται με τις ΤΠΕ.
- Βασίζεται στα δυνατά σημεία της περιφέρειας, στα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα και στις δυνατότητες για αριστεία.
- Υποστηρίζει την τεχνολογική όσο και την πρακτικά εφαρμοσμένη καινοτομία και στοχεύει στην τόνωση των επενδύσεων από τον ιδιωτικό τομέα.
- Εμπλέκει τον επιχειρηματικό κόσμο, τους φορείς της γνώσης (ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα) και την διοίκηση (κεντρική και αυτοδιοίκηση) μέσω μιας διαδικασίας bottom up η οποία έχει ως χαρακτηριστικό τη συνεχή επιχειρηματική ανακάλυψη.
- Είναι τεκμηριωμένη ποιοτικά και ποσοτικά και προβλέπει συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης μέσω κατάλληλης δέσμης δεικτών.

Η **Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας** διαρθρώνεται σε 4 Άξονες Ανάπτυξης που συνθέτουν μια δομή λογικού σχεδιασμού ως ακολούθως:

- **Άξονας 1:** Αγροδιατροφή.
 - Στρατηγική ανάπτυξης της καινοτομίας στην αγροδιατροφή και υδατοκαλλιέργειες.
 - Δράσεις ανάπτυξης της αγροδιατροφής και υδατοκαλλιέργειών.
- **Άξονας 2:** Βιομηχανία της εμπειρίας.
 - Στρατηγική ανάπτυξης της καινοτομίας στη βιομηχανία της εμπειρίας.
 - Δράσεις ανάπτυξης της βιομηχανίας της εμπειρίας.
- **Άξονας 3:** Στήριξη της αλυσίδας αξίας του μετάλλου.
 - Στρατηγική ανάπτυξης της καινοτομίας στην αλυσίδα αξίας του μετάλλου.
 - Δράσεις ανάπτυξης της αλυσίδας αξίας του μετάλλου.

- **Άξονας 4:** Πράσινη καινοτομία, εξοικονόμηση και παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ.
 - Στρατηγική ανάπτυξης της πράσινης καινοτομίας και παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ.
 - Δράσεις ανάπτυξης της πράσινης καινοτομίας και παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ.

Το Πρόγραμμα είναι σε συνάφεια με την Εθνική Στρατηγική και τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας (ιδιαίτερα με τους Άξονες Ανάπτυξης 2 ΚΑΙ 4)

3.4.9 Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη

Οι ΟΤΑ α βαθμού καλούνται να παίξουν ένα σημαντικό ρόλο προσφέροντας υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης, πρόσβασης στην αγορά εργασίας και στέγασης στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη, και λαμβάνοντας υπόψη τις Ευρωπαϊκές Συστάσεις για το σεβασμό των Κοινωνικών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων πολιτών τρίτων χωρών.

Η Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (ΠΕΣΚΕ) αποτελεί μία διαδικασία οριοθέτησης αρχών, στόχων και προτεραιοτήτων για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού σε περιφερειακό επίπεδο, που λαμβάνει υπόψη τα πορίσματα ανάλυσης των βασικών αξόνων του εσωτερικού και εξωτερικού της περιβάλλοντος.

Η Στρατηγική διαρθρώνεται σε τέσσερις Άξονες Προτεραιότητας που εξασφαλίζουν την προώθηση της Ενεργητικής Ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, συνδυάζοντας την επαρκή ενίσχυση του εισοδήματος, την προώθηση στην απασχόληση χωρίς αποκλεισμούς και την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες φροντίδας, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τον αντίκτυπο των μέτρων στην κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση των ευάλωτων ατόμων, όσο και τις πιθανές μεταξύ τους συνέργειες. Αναλυτικότερα:

- Άξονας Προτεραιότητας 1
 - Πεδίο Πολιτικής 1^ο: Στήριξη ομάδων του πληθυσμού της ΠΣΤΕ που πλήττεται από τη φτώχεια και ενίσχυση της πρόσβασης σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες.
- Άξονας Προτεραιότητας 2
 - Πεδίο Πολιτικής 2^ο: Άρση ή άμβλυνση παραγόντων που αποτελούν εστίες υψηλού κινδύνου αποκλεισμού κατά την παιδική ηλικία και διασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών
- Άξονας Προτεραιότητας 3
 - Πεδίο Πολιτικής 3^ο: Διατήρηση, διεύρυνση και αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών, υπηρεσιών πρόνοιας και πρόσβασης στην υγεία των κοινωνικά αποκλεισμένων και όσων βρίσκονται κάτω από τα όρια της φτώχειας
 - Πεδίο Πολιτικής 4^ο: Ενεργός ένταξη και καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών
 - Πεδίο Πολιτικής 5^ο: Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας & επιχειρηματικότητας - Δίκτυα και Επιχειρήσεις
- Άξονας Προτεραιότητας 4

- Πεδίο Πολιτικής 6^ο: Ενίσχυση της δυναμικής των τοπικών κοινοτήτων και της ικανότητάς τους να δίνουν λύσεις στις διαφοροποιούμενες ανάγκες τους - Προαγωγή της ολοκληρωμένης τοπικής κοινωνικό-οικονομικής ανάπτυξης
- Πεδίο Πολιτικής 7^ο: Ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας της Περιφέρειας για το σχεδιασμό και συντονισμό σχετικών δράσεων

Σημειώνεται ότι το περιεχόμενο της Στρατηγικής που εκπόνησε η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι συμβατό με τους στόχους του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Κοινωνική Ένταση που κατατέθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2014. Η ΠΕΣΚΕ Στερεάς Ελλάδας εναρμονίζεται με την αρχιτεκτονική της ΕΣΚΕ, όπως αυτή αποτυπώνεται στο προαναφερόμενο Πλαίσιο.

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα είναι σε συνάφεια με τις ανωτέρω στρατηγικές μέσω των Τομέων Προτεραιότητας 4 και 5.

3.4.10 Στρατηγική για την κοινωνική ένταξη των Ρομά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής πολιτικής και των κατευθύνσεων για τους πληθυσμούς των Ρομά για την περίοδο 2012 -2020, η Ελλάδα, όπως και κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει αναπτύξει Εθνική Στρατηγική/ Εθνικό Στρατηγικό Σχεδιασμό για την κοινωνική ένταξη των Ρομά. Σκοπός ήταν η ανάπτυξη ενός μακροπρόθεσμου Πολυτομεακού Σχεδίου Δράσης και η εξειδίκευσή του με βάση τις αρχές του κοινωνικού επιχειρησιακού σχεδιασμού ανά τομέα (τομεακά επιχειρησιακά σχέδια) σε περιφερειακό επίπεδο (top- down process) με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις που θα υλοποιούνται στους δήμους και τους οικισμούς της χώρας αλλά και με την απαραίτητη συνέργεια επιπέδων και παρεμβάσεων τομεακών και χωρικών. Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων σχεδιασμού της για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 αλλά και της αιρεσιμότητας Τ.Ο9.2 του ΕΣΠΑ 2014-2020, σχεδίασε μια «Στρατηγική για την κοινωνική ένταξη των Ρομά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας».

Το Σχέδιο Δράσης που διατυπώθηκε εναρμονίζεται με την εθνική και ευρωπαϊκή στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού που έχουν ως κύριο στόχο την άρση των όρων του κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά και τη δημιουργία των προϋποθέσεων της κοινωνικής ένταξης των Ρομά.

Ο Πρωταρχικός Στόχος του Σχεδίου Δράσης είναι η άρση των όρων του κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά και η δημιουργία των προϋποθέσεων της κοινωνικής ένταξής τους. Ο παραπάνω στρατηγικός στόχος εξυπηρετείται μέσα από τους ακόλουθους Άξονες Προτεραιότητας (και τις αντίστοιχες Δέσμες Μέτρων):

- Α.Π. 1 Στέγαση και Βασικές Υποδομές.
 - 1.1 Εξασφάλιση υποδομών στέγασης.
 - 1.2 Ανάπτυξη υποδομών δικτύων.
 - 1.3 Διαμόρφωση χώρων, πρασίνου - αναψυχής - παιδικών χαρών, σε υφιστάμενους οικισμούς.

- 1.4 Οριζόντιες Υποστηρικτικές Δράσεις
- Α.Π. 2 Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση.
 - 2.1 Πρόσβαση στην αγορά εργασίας.
 - 2.2 Κατάρτιση και ανάπτυξη δεξιοτήτων.
 - 2.3 Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της κοινωνικής οικονομίας.
 - 2.4 Οριζόντιες υποστηρικτικές δράσεις.
- Α.Π. 3 Εκπαίδευση.
 - 3.1 Πρόσβαση στην προσχολική αγωγή και στην εκπαίδευση.
 - 3.2 Καταπολέμηση της Μαθητικής Διαρροής.
 - 3.3 Επιμόρφωση δια βίου μάθηση.
 - 3.4 Οριζόντιες υποστηρικτικές δράσεις.
- Α.Π. 4 Υγεία και Κοινωνική Φροντίδα.
 - 4.1 Πρόσβαση στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας.
 - 4.2 Δημόσια υγεία, προληπτική ιατρική και αγωγή υγείας.
 - 4.3 Προώθηση της κοινωνικής φροντίδας – πρόνοιας.
 - 4.4 Αντιμετώπιση της ακραίας φτώχειας.
 - 4.5 Οριζόντιες υποστηρικτικές δράσεις.
- Α.Π. 5 Ανάπτυξη Κοινωνικού Διαλόγου και Διασφάλιση Προϋποθέσεων Εφαρμογής.
 - 5.1 Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και διασφάλιση της συμμετοχής των Ρομά στο ΕΠ.
 - 5.2 Ανάδειξη του πολιτισμού των Ρομά και υποστήριξη πολιτιστικών δράσεων.
 - 5.3 Τακτοποίηση Αστικοδημοτικής κατάστασης.
 - 5.4 Διοίκηση και Διαχείριση του ΕΠ Δράσης για την Ένταξη των Ρομά.

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα είναι σε συνάφεια με τις ανωτέρω στρατηγικές μέσω της Προτεραιότητας Προτεραιότητας 4, Ειδικού Στόχου 22 - Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των Ρομά.

3.4.11 Εθνική Πολιτική Μεταφορών

Με βάση το Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων των Μεταφορών (ΣΠΕΜ), οι στρατηγικοί στόχοι της Εθνικής Πολιτικής Μεταφορών με ορίζοντα το έτος 2025 διατυπώνονται ως εξής:

- Δημιουργία ενός «συνεκτικού» Συστήματος Μεταφορών το οποίο επιτυγχάνει συνολική βελτίωση της προσιτότητας επί μέρους περιοχών - Περιφερειών και άρση της απομόνωσης και των σημείων συμφόρησης. Η δομή του συνολικού δικτύου αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα κάθε μεταφορικού μέσου και εκμεταλλεύεται τις δυνατότητες συμπληρωματικότητάς τους. Επιδίδεται η προσέγγιση ολοκλήρωσης των «βασικών» ΔΕΔ-Μ και η υλοποίηση των απολύτως απαραίτητων «αναλυτικών» ΔΕΔ-Μ προκειμένου να εξασφαλισθεί η «συνεκτικότητα» του συνολικού συστήματος.

- Εξασφάλιση υψηλής ποιότητας υπηρεσιών στους χρήστες του Συστήματος Μεταφορών και διασφάλιση ασφαλούς, ομαλής και οικονομικά αποτελεσματικής λειτουργίας επί μέρους δικτύων και συστημάτων.
- Αξιοποίηση της γεωπολιτικής θέσης της Ελλάδας και ανάδειξη της χώρας σε περιφερειακό κόμβο μεταφορών. Ανάπτυξη πολυτροπικών μεταφορών.
- Ενίσχυση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας (αιεφορία) του Μεταφορικού Συστήματος με ιδιαίτερη έμφαση εντός των αστικών συγκροτημάτων. Βελτιστοποίηση χρήσης φυσικών πόρων.
- Εκμετάλλευση στο μέγιστο δυνατό βαθμό των τεχνολογικών εξελίξεων στις τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών.
- Βελτίωση στους διοικητικούς και οργανωτικούς τομείς των συστημάτων σχεδιασμού, ανάπτυξης και λειτουργίας των μεταφορικών δικτύων και συστημάτων.

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα είναι σε συνάφεια με τους στόχους του Στρατηγικού Πλαισίου Επενδύσεων των Μεταφορών (ΣΠΕΜ) μέσω της Προτεραιότητας 3, Ειδικού Στόχου 9 - Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και στη διασυνοριακή κινητικότητα.

3.4.12 Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών (ΕΣΣΜ)

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών (ΕΣΣΜ) με ορίζοντα το 2037 και η 1^η αναθεώρηση του ΣΠΕΜ εξειδικεύει τους οδικούς άξονες προτεραιότητας του Εθνικού και Περιφερειακού οδικού Δικτύου της Στερεάς Ελλάδας. Οι ενδοπεριφερειακές διαφοροποιήσεις στους δείκτες απόδοσης και οδικής ασφάλειας δημιουργούν την ανάγκη αναβάθμισης του Εθνικού και Περιφερειακού δικτύου που συνδέει το ΔΕΔ-Μ με παραγωγικές περιοχές (τουρισμός/αγροτικός τομέας) και τη βελτίωση των επιπέδων παθητικής και ενεργητικής οδικής ασφάλειας αυτού. Στην 1^η αναθεώρηση του Στρατηγικού Πλαισίου Επενδύσεων Μεταφορών 2014-2025 περιλαμβάνεται η βελτίωση της πρόσβασης και των συνθηκών ασφαλείας του ΔΕΔ-Μ στη βόρεια ακτή (ΒΟΑΚ), η συμπλήρωση/αναβάθμιση του ΔΕΔ-Μ, από το χωρικό σύστημα του νότιου τμήματος προς τον άξονα της βόρειας ακτής, η συμπλήρωση/αναβάθμιση τμημάτων του οδικού δικτύου (εθνικού, περιφερειακού) που διευκολύνουν τη σύνδεση ζωνών με αγροτική και τουριστική δραστηριότητα και ζωνών με ιδιαίτερα στοιχεία ιστορικού και φυσικού περιβάλλοντος με το ΔΕΔ-Μ.

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα είναι σε συνάφεια με τους στρατηγικούς στόχους της Εθνικής Πολιτικής Μεταφορών μέσω της Προτεραιότητας 3, Ειδικού Στόχου 9 - Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και στη διασυνοριακή κινητικότητα.

3.4.13 Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ)

Ο ΠΕΣΔΑ αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης του συνόλου των αποβλήτων, τα οποία παράγονται στην Περιφέρεια, προσδιορίζει τις γενικές κατευθύνσεις για τη διαχείρισή τους, σε συμφωνία με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων και υποδεικνύει τα κατάλληλα μέτρα που προωθούν ιεραρχικά και συνδυασμένα: α) την πρόληψη, β) την επαναχρησιμοποίηση, γ) την ανακύκλωση, δ) άλλου είδους ανάκτηση, όπως ανάκτηση ενέργειας και ε) την ασφαλή τελική διάθεση σε επίπεδο Περιφέρειας. Περιλαμβάνεται, επίσης, σχέδιο Πρόληψης για τη Δημιουργία Αποβλήτων.

Ο Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας εγκρίθηκε το 2005, όπως προέβλεπε η ΚΥΑ 50910/2727 (ΦΕΚ 1909Β/2003) και αναθεωρήθηκε το 2017 με την ΚΥΑ 63891/5427 (ΦΕΚ 31Β/2017). Ο ΠΕΣΔΑ σχετίζεται με και συμβάλλει σε μια σειρά από Ευρωπαϊκές και Εθνικές τομεακές πολιτικές για το περιβάλλον μεταξύ των οποίων και η στρατηγική για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής τόσο σε επίπεδο μείωσης των εκπομπών όσο και σε επίπεδο προσαρμογής σε αυτή. Η μείωση των επιπτώσεων της ρύπανσης στη δημόσια υγεία και τα οικοσυστήματα, η ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων, λαμβάνοντας υπόψη τις προβλέψεις για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, η αποτελεσματική διαχείριση των αποβλήτων, η διασφάλιση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος, η προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, στο πλαίσιο του χωροταξικού σχεδιασμού και του αστικού περιβάλλοντος, η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, μέσω και πολιτικών που εστιάζουν στον τομέα της ενέργειας και η προστασία και η ανάδειξη της βιοποικιλότητας, των δασικών εκτάσεων και του φυσικού τοπίου αποτελούν προτεραιότητες της περιβαλλοντικής πολιτικής που εφαρμόζει το Υπουργείο, Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ). Στις βασικές προτεραιότητες Ανάπτυξης στους Τομείς «Περιβάλλον και Ενέργεια» είναι μεταξύ άλλων η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών κινδύνων (δασικές πυρκαγιές -κλιματική αλλαγή), η προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων - Αντιμετώπιση περιβαλλοντικού κινδύνου (πλημμύρες - κλιματική αλλαγή).

Οι στόχοι του ΠΕΣΔΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι σε πλήρη συμφωνία με τους αντίστοιχους του τότε ισχύοντος Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων, οι οποίοι παρουσιάζονται στη συνέχεια:

1. Σταθεροποίηση παραγωγής αποβλήτων στα επίπεδα του 2011, με φθίνουσα τάση.
2. Προτεραιότητα στην διαλογή υλικών στην πηγή με σκοπό στη συνέχεια να οδηγηθούν σε αποκεντρωμένες δομές διαχείρισης, έναντι της ανάκτησης σε συγκεντρωτικές εγκαταστάσεις μηχανικής διαλογής σύμμεικτων ΑΣΑ.
3. Ολοκλήρωση του αναγκαίου δικτύου με τη προσθήκη του νέου δικτύου των Πράσινων Σημείων - ΚΑΕΣΔΙΠ σε υποδομές διαχείρισης αποβλήτων έως το 2020.
4. Μείωση στο ελάχιστο δυνατό της συνολικής ποσότητας ανακτήσιμων αποβλήτων που διατίθενται για υγειονομική ταφή
5. Ριζικός ανασχεδιασμός του υφιστάμενου σχεδιασμού υποδομών διαχείρισης, με στόχο τη ριζική αναβάθμιση της ανακύκλωσης και ανάκτησης με χωριστή συλλογή έως το 2020.
6. Περαιτέρω αξιοποίηση δευτερογενών υλικών (κομπόστ /compost, κομπόστ τύπου Α) με εξασφάλιση αυστηρών ποιοτικών προδιαγραφών.

7. Ανάκτηση ενέργειας σε συμπληρωματικό ρόλο, όταν έχουν εξαντληθεί τα περιθώρια άλλου είδους ανάκτησης.
8. Συστηματική καταγραφή και παρακολούθηση των δεδομένων παραγωγής και διαχείρισης των αποβλήτων - Δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου δεδομένων αποβλήτων έως το 2015, το οποίο θα είναι προσβάσιμο από όλους τους αρμόδιους φορείς.
9. Αναμόρφωση κεντρικού μηχανισμού παρακολούθησης και ελέγχου της διαχείρισης των αποβλήτων.
10. Ανάπτυξη εθνικής επικοινωνιακής στρατηγικής για τα απόβλητα έως και το 2015, η οποία θα προκαθορίσει ομάδες-στόχους και θα αξιοποιήσει το σύνολο των προσβάσιμων τρόπων επικοινωνίας (π.χ. κοινωνικά μέσα δικτύωσης).
11. Αναθεώρηση των Περιφερειακών Σχεδίων (ΠΕΣΔΑ) με γνώμονα το εγκεκριμένο ΕΣΔΑ έως τις 15 Ιανουαρίου 2016. Βασικά χαρακτηριστικά τους το μοντέλο αποκεντρωμένης διαχείρισης των αποβλήτων, με κεντρικό άξονα την πρόληψη - επαναχρησιμοποίηση αλλά και την οικονομική ανάπτυξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με ίδιους πόρους, από την ανακύκλωση, σε άμεση συνεργασία με τους δημότες-ανακυκλωτές.
12. Εκπόνηση και εφαρμογή τοπικών σχεδίων αποκεντρωμένης διαχείρισης από όλους τους Δήμους, το αργότερο έως τις 25 Δεκεμβρίου 2015.
13. Εξάλειψη της ανεξέλεγκτης διάθεσης αστικών αποβλήτων εντός του 2015 και λοιπών αποβλήτων έως το 2018.
14. Ορθολογική διαχείριση των ιστορικά αποθηκευμένων αποβλήτων, με υποβολή των σχετικών προγραμμάτων/ σχεδίων συμμόρφωσης από τους υπόχρεους έως τα τέλη του πρώτου εξαμήνου του 2016. Κατόπιν έγκρισης των παραπάνω σχεδίων συμμόρφωσης η διαχείριση των αποβλήτων και η αποκατάσταση των χώρων αποθήκευσής τους θα ολοκληρωθεί βάσει αυστηρού χρονοδιαγράμματος μέχρι το τέλος του 1ου εξαμήνου του 2018, λαμβάνοντας υπόψη κριτήρια όπως κυρίως η επικινδυνότητα και η ποσότητα.
15. Αποκατάσταση των κυριότερων ρυπασμένων χώρων διάθεσης αποβλήτων έως το 2020.

Πέραν της πλήρους υιοθέτησης και εξειδίκευσης των στόχων του μέχρι τότε ισχύοντος ΕΣΔΑ που παρουσιάστηκαν ανωτέρω και αποτελούν σημείο κλειδί για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας στην επιτυχή υλοποίηση του αναθεωρημένου ΠΕΣΔΑ, η απόφαση για ανάπτυξη εκτεταμένου δικτύου Πράσινων Σημείων στους ΟΤΑ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, τα οποία θα δεχτούν τις αυξημένες ποσότητες ανακυκλώσιμων υλικών που σχεδιάζεται να οδηγούνται σε αυτά και η εκτροπή των Βιοαποδομήσιμων Αστικών Αποβλήτων (ΒΑΑ) που καταλήγουν σε ταφή στο 35% των ποσοτήτων που κατέληγαν το 1995, θέτουν τις προτεραιότητες στη στρατηγική της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Οι ποσοτικοί στόχοι συλλογής, προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωσης και ανάκτησης που τίθενται ανά ρεύμα αποβλήτων ισχύουν αναλογικά σε σχέση με την παραγωγή αποβλήτων σε περιφερειακό επίπεδο.

Προτάσεις έργων επεξεργασίας

Ο ΠΕΣΔΑ δίνει προτεραιότητα στα ρεύματα των αποβλήτων, τα οποία κατά προτεραιότητα τίθενται στο εγκεκριμένο ΕΣΔΑ. Τα Αστικά Στερεά Απόβλητα, τα Βιομηχανικά Απόβλητα, τα Απόβλητα Εκσκαφών Κατασκευών & Κατεδαφίσεων και τα Γεωργικά Απόβλητα είναι τα ρεύματα, των οποίων

οι ποσότητες αποτελούν ποσοστό άνω του 95% των παραγόμενων Στερεών Αποβλήτων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Για την επεξεργασία των Αστικών Στερεών Αποβλήτων προτείνεται από τον ΠΕΣΔΑ, η δημιουργία Πράσινων Σημείων, η δημιουργία μονάδων επεξεργασίας προδιαλεγμένων οργανικών αποβλήτων και η δημιουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας του συνόλου των Αστικών Στερεών Αποβλήτων, στις οποίες θα υπάρξει πρόβλεψη για την επεξεργασία προδιαλεγμένων οργανικών αποβλήτων.

Το ρεύμα των Αποβλήτων Εκσκαφών Κατασκευών & Κατεδαφίσεων μπορεί να υποβληθεί σε επεξεργασία με ευθύνη εγκεκριμένου από τον ΕΟΑΝ συστήματος σε συνεργασία με τον Περιφερειακό ΦοΔΣΑ.

Αναφορικά με τα ρεύματα των βιομηχανικών μη επικινδύνων και των γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων, αποτελούν στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας το 80% των παραγόμενων στερεών αποβλήτων (βάσει του τότε ισχύοντος ΕΣΔΑ). Για το λόγο αυτό αποτελεί προτεραιότητα του ΠΕΣΔΑ η μελέτη του συνόλου των παραγόμενων ποσοτήτων των δύο ρευμάτων και της σύνθεσής τους, προκειμένου να αξιολογηθεί από τον Περιφερειακό ΦοΔΣΑ η δυνατότητα συνεπεξεργασίας τους με άλλα προσομοιάζοντα ρεύματα αποβλήτων ή η δημιουργία μονάδων για την επεξεργασία τους.

Το εξεταζόμενο ΕΠ είναι συμβατό με τις παραπάνω κατευθύνσεις του αναθεωρημένου ΠΕΣΔΑ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

3.4.14 Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (ΕΙ04) και του Υδατικού Διαμερίσματος Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας (ΕΙ07)

3.4.15 Γενικά Στοιχεία

Σύμφωνα με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων) και την επίτευξη της «καλής» κατάστασης των υδάτων, έχουν εκπονηθεί Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής (ΣΔΛΑΠ), τα οποία αποτελούν έγγραφα στρατηγικού σχεδιασμού ανά Υδατικό Διαμέρισμα και παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες και τις λειτουργικές οδηγίες για μια ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων εντός μιας λεκάνης απορροής ποταμού.

Στα Σχέδια Διαχείρισης προτείνονται μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση της πίεσης που προκαλείται από τις απορροές ρυπαντικών φορτίων των σημειακών πηγών ρύπανσης και στην βελτίωση του ελέγχου και της διαχείρισης της ρύπανσης αυτής. Τα προτεινόμενα μέτρα αποσκοπούν στην ορθολογική και ολοκληρωμένη διαχείριση των στερεών αποβλήτων σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, ώστε να διασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος.

Υδατικά Συστήματα

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας περιλαμβάνει το Υδατικό Διαμέρισμα Ανατολικής και το Υδατικό Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και ως εκ τούτου στη συνέχεια θα αναλυθεί η συσχέτιση του ΕΠ με τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής των εν λόγω δύο υδατικών διαμερισμάτων.

Το **Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας** ή **Υδατικό Διαμέρισμα ΕΙ04**, σύμφωνα με την κωδική του αρίθμηση, αποτελεί ένα από τα 14 Υδατικά Διαμερίσματα της χώρας. Η συνολική έκταση του διαμερίσματος είναι 10.199 km², από τα οποία τα 303 km² ανήκουν στη Λευκάδα και τα 53 km² σε άλλα, μικρά νησιά. Ο υδροκρίτης του διαμερίσματος ορίζεται από το όρος Λάκμος προς τα βορειοδυτικά, τον ορεινό όγκο της Πίνδου, των Βαρδουσιών και της Γκιώνας στα ανατολικά, τα όρη Βάλτου και τα Αθαμανικά, τον Αμβρακικό Κόλπο και το Ιόνιο Πέλαγος στα δυτικά, και τον Κορινθιακό και Πατραϊκό κόλπο στα νότια. Το υδατικό διαμέρισμα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας εκτείνεται στο βόρειο τμήμα της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην οποία εμπίπτει και η μεγαλύτερή του έκταση. Περιλαμβάνει εξ ολοκλήρου ή τμήματα που ανήκουν διοικητικά σε οκτώ (8) Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.), πέντε (5) Περιφέρειες και τρεις (3) Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (Α.Δ.). Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της Π.Ε Αιτωλοακαρνανίας, που ανήκει στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος καθώς και την Π.Ε. Λευκάδος που ανήκει στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Οι παραπάνω Π.Ε. υπάγονται διοικητικά στην Α.Δ. Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος και Ιονίων Νήσων. Ακόμη, στο ΥΔ περιλαμβάνεται μέρος της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (όλη η Π.Ε. Ευρυτανίας και τμήμα της Π.Ε. Φωκίδος) και μικρό μέρος της Περιφέρειας Θεσσαλίας (τμήματα των Π.Ε. Καρδίτσας και Τρικάλων), που υπάγονται διοικητικά στην Α.Δ. Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδος. Τέλος, στο ΥΔ ανήκει ελάχιστο μέρος της Περιφέρειας Ηπείρου (τμήμα της Π.Ε. Άρτας), που υπάγεται διοικητικά στην Α.Δ. Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας.

Το **Υδατικό Διαμέρισμα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας** ή **Υδατικό Διαμέρισμα EL07** έχει έκταση 12.279 km² και χαρακτηρίζεται κυρίως πεδινό έως ημιορεινό και περιλαμβάνει τέσσερα ορεινά συγκροτήματα με υψόμετρο πάνω από 2.000 m και άλλα εννέα με υψόμετρα από 1.000 m έως 2.000 m. Οι κυριότερες περιοχές του διαμερίσματος είναι οι κοιλάδες του Σπερχειού και του Βοιωτικού Κηφισού - Κωπαΐδας, ενώ μικρότερες είναι οι πεδιάδες της Ιστιαίας και της Αρτάκης στην Εύβοια. Η γεωγραφική θέση και το ανάγλυφο του ΥΔ συμβάλλουν στη μεγάλη κλιματική ποικιλία, που περιλαμβάνει από θαλάσσιο μεσογειακό μέχρι ορεινό κλίμα. Το ΥΔ περιλαμβάνει τις Λεκάνες Απορροής Σπερχειού (EL0718 με έκταση 2.315 km²), Ευβοίας (EL0719 με έκταση 3.681 km²), ΒΑ Παραλίας Καλλίδρομου (EL0722 με έκταση 919 km²), Βοιωτικού Κηφισού (EL0723 με έκταση 2.719 km²), Αμφισσας (EL0724 με έκταση 786 km²), Ασωπού (EL0725 με έκταση 1.362 km²) και Σποράδων (EL0735 με έκταση 497 km²).

Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών

Το Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών περιλαμβάνει, σύμφωνα με το Παράρτημα V του ΠΔ 51/2007, όλους τους ακόλουθους τύπους περιοχών:

1. Περιοχές που προορίζονται για την άντληση ύδατος για ανθρώπινη κατανάλωση, σύμφωνα με το Άρθρο 7 του ΠΔ 51/2007 (Άρθρο 7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ).
2. Περιοχές που προορίζονται για προστασία υδρόβιων ειδών με οικονομική σημασία.
3. Υδατικά συστήματα που έχουν χαρακτηριστεί ως ύδατα αναψυχής, συμπεριλαμβανομένων περιοχών που έχουν χαρακτηριστεί ως ύδατα κολύμβησης.
4. Περιοχές ευαίσθητες στην παρουσία θρεπτικών ουσιών, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως ευπρόσβλητες ζώνες, και των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως ευαίσθητες.
5. Περιοχές που προορίζονται για την προστασία οικοτόπων ή ειδών, όταν η διατήρηση ή η βελτίωση της κατάστασης των υδάτων είναι σημαντική για την προστασία τους, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών τόπων του προγράμματος ΦΥΣΗ 2000 (NATURA 2000).

Πιέσεις

Αναγνωρίστηκαν και ποσοτικοποιήθηκαν οι ακόλουθες κατηγορίες πιέσεων στα υδατικά συστήματα: Σημειακές πηγές ρύπανσης, Διάχυτες πηγές ρύπανσης, Έργα ρύθμισης της ροής νερού και υδρομορφολογικές αλλοιώσεις, Απολήψεις ύδατος, Τεχνητός εμπλουτισμός των υπογείων υδάτων, Μεταβολή στάθμης υπόγειου νερού ή του όγκου, Άλλα είδη ανθρωπογενών πιέσεων, Επιβάρυνση των υδάτων από άλλες πηγές.

Πρόγραμμα Μέτρων

Για την προστασία και αποκατάσταση των ΥΣ το Πρόγραμμα Μέτρων περιλαμβάνει μια σειρά μέτρων βασικών και συμπληρωματικών.

Τα **Βασικά Μέτρα**, σύμφωνα με την παράγρ. 3 του Άρθρου 11 της Οδηγίας, αποτελούν τις στοιχειώδεις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται και περιλαμβάνουν:

1. Μέτρα για εφαρμογή Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας για την προστασία των υδάτων (Ομάδα I). Τα Μέτρα της κατηγορίας αυτής ουσιαστικά αναφέρονται στην τήρηση των προβλέψεων των σχετικών με την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος Κοινοτικών Οδηγιών, η τήρηση των οποίων αποτελεί υποχρέωση κάθε κράτους μέλους της ΕΕ δημιουργώντας ένα συνολικό πλαίσιο προστασίας του περιβάλλοντος και συνεπώς και των υδατικών πόρων. Η ενσωμάτωση των προβλέψεων των Οδηγιών αυτών στο Διαχειριστικό Σχέδιο των Υδάτων του υδατικού διαμερίσματος αποτελεί αυτονόητη αρχή και προϋπόθεση για την επιτυχία του Σχεδίου.
2. Άλλα Βασικά Μέτρα (Ομάδα II). Τα βασικά αυτά μέτρα σχετίζονται με τις βασικές αρχές της Ενωσιακής και Εθνικής νομοθεσίας για τη διαχείριση των νερών και σχετίζονται με την οριζόντια εφαρμογή δράσεων σε ομάδες, συνήθως, υδατικών συστημάτων με σκοπό την επίτευξη ή την διατήρηση της καλής κατάστασης σε αυτά.

Τα **Συμπληρωματικά Μέτρα** είναι τα μέτρα που καταρτίζονται και τίθενται σε εφαρμογή επιπλέον των Βασικών Μέτρων, με σκοπό την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 4 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν περαιτέρω συμπληρωματικά μέτρα με σκοπό την πρόσθετη προστασία ή βελτίωση των υδάτων που καλύπτονται από την Οδηγία.

Το εξεταζόμενο Πρόγραμμα είναι συμβατό με τις κατευθύνσεις των αναθεωρημένων ΣΔΛΑΠ των Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (ΕΙ04) και Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας (ΕΙ07).

3.4.16 Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (ΕΙ04) και του Υδατικού Διαμερίσματος Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας (ΕΙ07)

Με την Οδηγία 2007/60/ΕΚ θεσπίστηκε το πλαίσιο για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας με στόχο τη μείωση των αρνητικών συνεπειών στην ανθρώπινη υγεία, το περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και τις οικονομικές δραστηριότητες. Η Οδηγία έχει ενσωματωθεί στο Εθνικό Δίκαιο με την Κ.Υ.Α. Η.Π. 31822/1542/Ε103/2010 (ΦΕΚ Β' 1108/21.07.2010) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την ΚΥΑ 177772/924 (ΦΕΚ Β' 2140/22.06.2017).

Η γεωγραφική μονάδα εφαρμογής της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας είναι η Περιοχή Λεκάνης Απορροής Ποταμού (Υδατικό Διαμέρισμα), δηλαδή η ίδια με αυτή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τα Νερά. Τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών που καλύπτουν και περιλαμβάνουν μέτρα και δράσεις για τη μείωση των αρνητικών συνεπειών από τις πλημμύρες, προωθώντας παράλληλα την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων που έχουν θεσπιστεί στην κοινοτική νομοθεσία.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας περιλαμβάνει το Υδατικό Διαμέρισμα Ανατολικής και το Υδατικό Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και ως εκ τούτου στη συνέχεια θα αναλυθεί η συσχέτιση του ΕΠ με τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας των εν λόγω δύο υδατικών διαμερισμάτων.

Σημειώνεται ότι οι Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας (ΖΔΥΚΠ) προσδιορίστηκαν στο πλαίσιο της Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κινδύνων Πλημμύρας βάσει του άρθρου 4 της Οδηγίας (ΥΠΕΝ, 2012). Ακολούθως, καταρτίστηκαν οι Χάρτες Επικινδυνότητας και οι Χάρτες Κινδύνων Πλημμύρας για όλα τα υδατορέματα που ανήκουν στις ΖΔΥΚΠ και έχουν εμβαδόν λεκάνης απορροής μεγαλύτερο από 10 km².

Τα ΣΔΚΠ, περιλαμβανομένων των Χαρτών Επικινδυνότητας και Χαρτών Κινδύνων Πλημμύρας, αποτελούν το στρατηγικό εργαλείο για την εφαρμογή της πολιτικής για την αξιολόγηση και διαχείριση του κινδύνου πλημμύρας στο σύνολο της χώρας. Τα ΣΔΚΠ περιλαμβάνουν ένα Πρόγραμμα Μέτρων για την ορθή διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας σε όλες τις φάσεις διαχείρισης κινδύνων πλημμύρας που θέτει η Οδηγία 2007/60/ΕΚ (Πρόληψη, Προστασία, Ετοιμότητα, Αποκατάσταση). Ως εκ τούτου, δεν συνιστούν τεχνικές μελέτες για την κατασκευή έργων, αλλά εργαλεία για την άσκηση πολιτικής και για τον προγραμματισμό ενεργειών. Συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση των κινδύνων πλημμύρας και τον εντοπισμό περιοχών με υψηλότερο κίνδυνο πλημμύρας, χρησιμοποιώντας ενιαία μεθοδολογία και επιστημονική τεκμηρίωση σε επίπεδο χώρας, σύμφωνη με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ.

Συνεπώς, τα αποτελέσματα των Χαρτών Επικινδυνότητας, των Χαρτών Κινδύνων Πλημμύρας και τα περιγραφόμενα στο Πρόγραμμα Μέτρων των ΣΔΚΠ θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη από τον κάθε φορέα που προγραμματίζει, αναπτύσσει και υλοποιεί έργα και δραστηριότητες που χωροθετούνται εντός των ζωνών κατάκλισης πλημμύρας. Σε αυτές τις περιπτώσεις, κάθε φορέας οφείλει να προσδιορίζει, κατά τη διαδικασία αδειοδότησης των έργων/ υποδομών/ δραστηριοτήτων, με μεγαλύτερη ανάλυση τον κίνδυνο πλημμύρας εντός των ορίων ανάπτυξης της δραστηριότητας ή των υποδομών που προγραμματίζει να υλοποιήσει ώστε να λαμβάνει τυχόν πρόσθετα μέτρα αντιπλημμυρικής προστασίας για τη μείωση των αρνητικών συνεπειών στις υποδομές του από την εκδήλωση ενός πλημμυρικού συμβάντος.

Το Πρόγραμμα Μέτρων περιλαμβάνει δράσεις και στους τέσσερις άξονες διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας «Πρόληψη - Προστασία - Ετοιμότητα - Αποκατάσταση». Όλες οι δράσεις είναι σημαντικές για την αντιμετώπιση του πλημμυρικού κινδύνου και μπορούν να εξελίσσονται παράλληλα, ορισμένες όμως μπορεί να έχουν μια σχετική προτεραιότητα στη δρομολόγησή τους. Εξ άλλου υπάρχουν δράσεις που δεν αναφέρονται στο Πρόγραμμα Μέτρων, οι οποίες σε κάποιο βαθμό ήδη εξελίσσονται, αλλά διευκολύνεται η εφαρμογή τους με τη δημοσίευση των Χαρτών Επικινδυνότητας και Χαρτών Κινδύνων Πλημμύρας που περιλαμβάνονται στο ΣΔΚΠ.

Οι περιοχές που χαρακτηρίζονται με Πολύ Υψηλό - Υψηλό Κίνδυνο είναι αυτές που φιλοξενούν μεγάλες συγκεντρώσεις πληθυσμού ή/ και σημαντικές οικονομικές δραστηριότητες καθώς και σημαντικά πολιτιστικά μνημεία και έχουν προτεραιότητα στην ιεράρχηση και δρομολόγηση δράσεων σε όλους τους άξονες του ΣΔΚΠ. Τέτοιες περιοχές είναι βέβαια τα αστικά κέντρα με τις περιαστικές περιοχές αλλά όχι μόνο. Επίσης, σχετική προτεραιότητα έχουν οι δράσεις που αφορούν περιοχές όπου πλημμυρικά φαινόμενα είναι δυνατόν να δημιουργήσουν σημαντικούς περιβαλλοντικούς κινδύνους και ζημιές.

Μερικά από τα Μέτρα του Προγράμματος που μπορούν να εφαρμοστούν σ' αυτές τις περιοχές κατά προτεραιότητα είναι, ενδεικτικά, χωρίς αξιολογική σειρά τα ακόλουθα:

- Ανάπτυξη δράσεων για την αντιμετώπιση επιπτώσεων στους τομείς ύδρευσης και αποχέτευσης.
- Προώθηση πρακτικών ανάσχεσης των πλημμυρικών ροών και συγκράτησης φερτών υλών, με έμφαση στα Μέτρα φυσικής συγκράτησης υδάτων.
- Έργα αντικατάστασης και συμπλήρωσης των υφιστάμενων δικτύων αποχέτευσης ομβρίων.
- Μελέτες/ έργα αντιπλημμυρικής προστασίας σε συνδυασμό με το μέτρο Σύνταξη Στρατηγικών Σχεδίων (MasterPlan) Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας που θα διερευνήσουν τις δυνατότητες και θα ιεραρχήσουν τα έργα.
- Ανάπτυξη συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης πλημμυρών.
- Επικαιροποίηση των Σχεδίων Έκτακτης Ανάγκης λαμβάνοντας υπόψη τους Χάρτες του ΣΔΚΠ.
- Επίσης, ιδιαίτερη σημασία για την επιτυχή επίτευξη των Στόχων του ΣΔΚΠ έχει η ενημέρωση των πολιτών και σχετική προτεραιότητα έχει η εφαρμογή του Μέτρου: Εκστρατείες ευαισθητοποίησης κοινού, τοπικών αρχών και κοινοτήτων έναντι πλημμυρικού κινδύνου.

Το εξεταζόμενο Πρόγραμμα είναι συμβατό με τους παραπάνω στόχους και τις κατευθύνσεις του αναθεωρημένου Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας των EL04 και EL07.

3.4.17 Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης

Στη **Χάρτα της Λειψίας** για τις βιώσιμες ευρωπαϊκές πόλεις υποστηρίζονται:

1. Η πολιτική της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης

Είναι μια διεργασία στα πλαίσια της οποίας συντονίζονται οι χωροταξικές, τομεακές και χρονικές πτυχές των βασικών πεδίων αστικής πολιτικής. Βασική σημασία έχει η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων, του ευρύτερου κοινού και των οικονομικών παραγόντων. Οι ευρωπαϊκές πόλεις μπορούν να καταρτίσουν προγράμματα ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης για την πόλη ως σύνολο.

Εφαρμογή της πολιτικής «ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης» για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των Ευρωπαϊκών πόλεων – Στρατηγικές δράσεις:

- Δημιουργία και εξασφάλιση δημόσιων χώρων υψηλής ποιότητας.
- Εκσυγχρονισμός των δικτύων και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.

2. Ειδική προσοχή πρέπει να δοθεί στις φτωχές συνοικίες εντός των πόλεων

Οι Στρατηγικές δράσεις για τις μειονεκτικές αστικές περιοχές στα πλαίσια μιας πολιτικής ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης περιλαμβάνουν:

- Εφαρμογή στρατηγικών για την αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.
- Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και της τοπικής αγοράς της εργασίας.
- Προορατικές πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης για τα παιδιά και τους νέους.
- Προώθηση αποτελεσματικών και οικονομικά προσιτών δημόσιων αστικών μεταφορών.

Οι **Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης** (ΣΒΑΑ) καλούνται να καταστήσουν τις πόλεις δίκαιες, πράσινες, παραγωγικές και έξυπνες (Χάρτα της Λειψίας) εξασφαλίζοντας ποιότητα ζωής για όλες

τις πληθυσμιακές ομάδες, άρση των διαχωρισμών και διακρίσεων, αναβαθμισμένους χώρους πρασίνου, ποιοτικές και ανθεκτικές κλιματικά υποδομές και κτίρια, βιώσιμη κινητικότητα, στήριξη καινοτομίας και παραγωγικής διαφοροποίησης καθώς και ψηφιακή μετάβαση.

Το εξεταζόμενο Πρόγραμμα είναι συμβατό με τις παραπάνω κατευθύνσεις, μέσω του Τομέα Προτεραιότητας 6.

3.4.18 Σύνδεση με Μακροπεριφερειακές Στρατηγικές & Στρατηγικές για τις Θαλάσσιες Λεκάνες

Η **Ευρωπαϊκή Στρατηγική της Μακροπεριφέρειας Αδριατικής – Ιονίου (EUSAIR)**, αποτελεί μία από τις τέσσερις μακροπεριφερειακές στρατηγικές της ΕΕ μαζί με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας (2009), την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την περιοχή του Δούναβη (2011) και την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την περιοχή των Άλπεων (2016).

Η EUSAIR περιλαμβάνει εννιά χώρες: τέσσερις χώρες-μέλη της ΕΕ (Κροατία, Ελλάδα, Ιταλία, Σλοβενία) και πέντε τρίτες χώρες: Αλβανία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο, Σερβία και Βόρεια Μακεδονία, η οποία συμμετέχει ως πλήρες μέλος από τον Απρίλιο του 2020.

Ο γενικός στόχος της EUSAIR είναι η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας και ανάπτυξης στην περιοχή, μέσω της βελτίωσης της ελκυστικότητας, ανταγωνιστικότητας και συνδεσιμότητας της. Με την συμμετοχή τεσσάρων κρατών-μελών της ΕΕ και πέντε τρίτων χωρών στη στρατηγική, η EUSAIR αναμένεται να συμβάλει στην Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων.

Οι συμμετέχουσες χώρες της EUSAIR, συμφώνησαν σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος με υψηλή σημασία για τις χώρες της Αδριατικής-Ιονίου, οι οποίοι αποτελούν είτε προκλήσεις ή ευκαιρίες για την περιοχή. Οι χώρες της EUSAIR στοχεύουν στη δημιουργία συνεργιών και στην ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ όλων των περιοχών της Μακροπεριφέρειας στους τέσσερις θεματικούς τομείς / πυλώνες που έχουν ορίσει:

- Πυλώνας 1: Γαλάζια Ανάπτυξη – Blue Growth.
- Πυλώνας 2: Συνδεσιμότητα Περιοχής – Connecting the Region.
- Πυλώνας 3: Προστασία του Περιβάλλοντος – Environmental Quality.
- Πυλώνας 4: Βιώσιμος Τουρισμός – Sustainable Tourism.

Η Ελλάδα μαζί με το Μαυροβούνιο έχουν αναλάβει τον συντονισμό του Πυλώνα 1 της προώθησης της καινοτόμου θαλάσσιας και παράκτιας ανάπτυξης. Η Ιταλία με τη Σερβία έχουν την ευθύνη του Πυλώνα 2 για τη συνδεσιμότητα της περιοχής που αφορά κυρίως τις μεταφορές, αλλά περιλαμβάνει και την ενέργεια, η Σλοβενία με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη συντονίζουν τον Πυλώνα 3 της προστασίας του περιβάλλοντος και της πρόληψης περιβαλλοντικών κινδύνων, ενώ τον Πυλώνα 4 που αφορά στον τουρισμό και την αύξηση της ελκυστικότητας της ευρύτερης περιοχής έχουν αναλάβει η Κροατία με την Αλβανία.

Ενώ η Ελλάδα συμμετέχει στη Στρατηγική Αδριατικής-Ιονίου (EUSAIR) με το σύνολο των περιφερειών της, οι Περιφέρειες που περικλείουν την Αδριατική Θάλασσα και το Ιόνιο πέλαγος (Ιόνια Νησιά, Ήπειρος, Πελοπόννησος Δυτική Ελλάδα και Κρήτη) καλούνται να έχουν ενεργό εμπλοκή και συνεχή συμμετοχή στην υλοποίηση της στρατηγικής, με την αναγνώριση έργων που έχουν μακροπεριφερειακό χαρακτήρα ή την υποβολή προτάσεων έργων σε προγράμματα συνεργασίας.

Το εξεταζόμενο Πρόγραμμα είναι συμβατό με τις παραπάνω κατευθύνσεις και ιδιαίτερα οι δράσεις οι οποίες θα υποστηρίζουν τον 4^ο πυλώνα της Στρατηγικής Μακροπεριφέρειας «Αδριατική- Ιόνιο» - Βιώσιμος Τουρισμός.

4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο παρόν κεφάλαιο παρατίθεται η περιγραφή του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας για την χρονική περίοδο 2021-2027 (ΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2021-2027), με ιδιαίτερη αναφορά:

1. Στο γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής του.
2. Στο περιεχόμενό του.
3. Στα έργα και στις δραστηριότητες που αφορούν στο εν λόγω πρόγραμμα.

4.2 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027

Γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής του παρόντος Προγράμματος αποτελεί η **Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας**, η οποία βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα της χώρας και περιλαμβάνει πέντε (5) Περιφερειακές Ενότητες (Βοιωτίας, Εύβοιας, Ευρυτανίας, Φθιώτιδας, Φωκίδας) και εικοσιπέντε (25) Δήμους. Έχει συνολική έκταση 15.549 km², οπότε και καλύπτει το 11,8% της συνολικής έκτασης της χώρας συγκεντρώνοντας το 5,1% του συνολικού πληθυσμού. Έδρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (ΠΣΤΕ) είναι Λαμία.

4.3 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027

Η επιχειρησιακή διάρθρωση του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας περιλαμβάνει τομείς προτεραιότητας, που σχετίζονται με διαφορετικές θεματικές ενότητες, έχουν συγκεκριμένες κατευθύνσεις ανάπτυξης και συγκεκριμένες δράσεις. Οι παρεμβάσεις (υποδομές και θεσμικά μέτρα) επικεντρώνονται σε **8 Τομείς Προτεραιότητας (Προτεραιότητες)** συμπεριλαμβανόμενης της Τεχνικής Βοήθειας και **26 Ειδικούς Στόχους**. Οι Τομείς Προτεραιότητας διάρθρωσης του ΕΠ Στερεάς Ελλάδας παρουσιάζονται στο ακόλουθο **Σχήμα**.

Σχήμα 4-1: Οι Τομείς Προτεραιότητας (Προτεραιότητες) του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας

Οι προαναφερθέντες Τομείς Προτεραιότητας του Προγράμματος περιλαμβάνουν 26 Ειδικούς Στόχους (ΕΣ), οι οποίοι παρουσιάζονται συνοπτικά στον ακόλουθο **Πίνακα**.

Πίνακας 4-1: Οι Ειδικοί Στόχοι (ΕΣ) ανά Τομέα Προτεραιότητας του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας

Τομέας Προτεραιότητας	Κωδ. ΕΣ	Ειδικός Στόχος
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.	ΕΣ1	Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων της έρευνας και της καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών.
	ΕΣ2	Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς φορείς και τις δημόσιες αρχές.
	ΕΣ3	Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων.
ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.	ΕΣ4	Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
	ΕΣ5	Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα.
	ΕΣ6	Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού.

	ΕΣ7	Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία.
	ΕΣ8	Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές και μείωση κάθε μορφής ρύπανσης.
ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.	ΕΣ9	Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και στη διασυνοριακή κινητικότητα.
ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.	ΕΣ10	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της χωρίς αποκλεισμούς ένταξης στην αγορά εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας.
	ΕΣ11	Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
	ΕΣ12	Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες.
	ΕΣ13	Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες.
	ΕΣ14	Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα.
	ΕΣ15	Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία.
	ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.	ΕΣ16
ΕΣ17		Προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων.
ΕΣ18		Προώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία.
ΕΣ19		Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες.

	ΕΣ20	Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες
	ΕΣ21	Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών.
	ΕΣ22	Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των ΡΟΜΑ.
	ΕΣ23	Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσίτες υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες, βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης.
	ΕΣ24	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών.
ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	ΕΣ25	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές.
	ΕΣ26	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών.
ΤΠ7 - Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ		
ΤΠ8 - Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+		

4.4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027

Στην παρούσα Ενότητα παρουσιάζονται συνοπτικά οι παρεμβάσεις και οι δράσεις που περιλαμβάνει το ΕΠ Στερεάς Ελλάδας, όπως αυτές αντιστοιχούν στους Τομείς Προτεραιότητας και στους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος. Αναλυτικότερη περιγραφή τους παρατίθεται στο **Παράρτημα 5** της παρούσας.

4.4.1 Τομέας Προτεραιότητας 1: Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας και της Εξωστρέφειας της Οικονομίας Μέσω της Προώθησης του Καινοτόμου και Έξυπνου Μετασχηματισμού της

Ο Τομέας Προτεραιότητας 1 ικανοποιεί τον Στόχο Πολιτικής 1 της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ για «Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού, καθώς και της περιφερειακής ψηφιακής διασυνδεσιμότητας».

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Τομέα Προτεραιότητας τίθενται οι ακόλουθοι **Ειδικοί Στόχοι** (οι οποίοι αναμένεται να επιτευχθούν μέσω των αντίστοιχων παρεμβάσεων και δράσεων, όπως αυτές παρουσιάζονται ακολούθως).

Ειδικός Στόχος	ΕΣ1: Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων της έρευνας και της καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών [1.].
Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	<p>Ο εν λόγω Ειδικός Στόχος στοχεύει στην αντιμετώπιση της χαμηλής συμμετοχής των Πανεπιστημίων και ΕΚ στην δαπάνη Ε&Κ, των ατελειών του καινοτομικού συστήματος και τη μικρή σύνδεση επιχειρήσεων με την έρευνα και στην αξιοποίηση της συγκέντρωσης βιομηχανίας και της ύπαρξης σημαντικών επιχειρήσεων σε τομείς της ΠΣΕΕ, της υψηλής ροπής του ιδιωτικού τομέα σε επενδύσεις ΕΤΑΚ και το σχετικά υψηλό ποσοστό ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες διαδικασίας και οργάνωσης.</p>
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> <p>■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς.</p> <p>Στο πλαίσιο της δράσης προβλέπεται η παροχή ενισχύσεων σε επιχειρήσεις οι οποίες λειτουργούν στους τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων, σε σύμπραξη με Πανεπιστημιακά Ιδρύματα και Ερευνητικά Κέντρα, με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία.</p> <p>■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ.</p> <p>Η δράση αποσκοπεί στην ενθάρρυνση συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων της Περιφέρειας.</p> <p>■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ.</p> <p>Μέσω της δράσης ενισχύονται ερευνητικές υποδομές ΑΕΙ και Ερευνητικών Κέντρων που εδρεύουν στην ΠΣΤΕ για την κάλυψη αναγκών σε υποδομές και εξοπλισμό των Τμημάτων, Εργαστηρίων και Ινστιτούτων των ΑΕΙ της Περιφέρειας. Η χρηματοδότηση κατευθύνεται σε υφιστάμενες ερευνητικές υποδομές στην Περιφέρεια, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στο Πολυετές Σχέδιο Ερευνητικών Υποδομών όπως αυτό επικαιροποιείται από την ΓΓΕΚ.</p> <p>■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων.</p> <p>Μέσω της δράσης επιδιώκεται η ενίσχυση και αναβάθμιση του ρόλου του Κέντρου Υποστήριξης Επιχειρήσεων (ΚΥΕ), που ήδη λειτουργεί στην ΠΣΤΕ με στόχο αυτό να αποτελέσει τον κεντρικό μηχανισμό εξειδίκευσης, εφαρμογής και παρακολούθησης της ΠΣΕΕ. Το ΚΥΕ θα αναλάβει την οργάνωση της διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο, ενώ θα βρίσκεται σε συνεχή διαβούλευση με τις επιχειρήσεις της ΠΣΤΕ στις βασικές αλυσίδες αξίας της στρατηγικής, λειτουργώντας ως διαρκής μηχανισμός για την ανάδειξη νέων ιδεών και την προετοιμασία έργων με συγκεκριμένα ερευνητικά – καινοτομικά αποτελέσματα στο</p>

	<p>πλαίσιο της στρατηγικής. Παράλληλα, θα υποστηρίζει την Περιφέρεια στην παρακολούθηση της εφαρμογής της ΠΣΕΕ, την πορεία υλοποίησης των σχετικών δράσεων και θα εισηγείται διορθωτικές ενέργειες και προσαρμογές.</p> <p>Στο πλαίσιο της υποστήριξης της εφαρμογής της ΠΣΕΕ, το ΚΥΕ μεριμνά για την υποστήριξη των επιχειρήσεων σε θέματα θεσμικά και διοικητικά, την εκπόνηση στοχευμένων μελετών για τον σχεδιασμό δράσεων ενίσχυσης της εξωστρέφειας της περιφερειακής οικονομίας, δράσεων δικτύωσης μεταξύ των επιχειρήσεων και μεταξύ και ερευνητικών φορέων, ενώ θα συνεργάζεται με το Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας και τους εθνικούς βραχίονες εφαρμογής και συντονισμού της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης, όπως προβλέπονται από το ΕΣΠΑ.</p>
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Η υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων θα συμβάλει:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Στο πλαίσιο της δράσης Δ1.1 προβλέπεται η αύξηση σε φυσικούς και χρηματικούς όρους των ιδιωτικών επενδύσεων τεχνολογικής και μη τεχνολογικής καινοτομίας στην ΠΣΤΕ και η ενίσχυση της μεταποίησης και των ενδοπεριφερειακών εστιών ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος με τη συμμετοχή βιομηχανικών επιχειρήσεων. ■ Η δράση Δ1.2 αποσκοπεί στην ενθάρρυνση συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων της Περιφέρειας, με στόχο την ανάπτυξη των επιχειρηματικών και καινοτομικών δικτύσεων και των συνεργασιών μεταξύ τους, με επικέντρωση στις εστίες ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της ΠΣΤΕ, ενίσχυση νεοφυών επιχειρήσεων, τεχνοβλαστών, κλπ. ■ Η δράση Δ1.3 στοχεύει στην ανάπτυξη της δυναμικότητας και αποτελεσματικότητας του περιφερειακού καινοτομικού συστήματος σε παραγόμενα ερευνητικά και καινοτομικά αποτελέσματα για τη δημιουργία προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, τη βελτίωση των μηχανισμών μεταφοράς τεχνολογίας και διάχυσης καινοτομίας, την ανάπτυξη των υποδομών υποστήριξης της καινοτομικής επιχειρηματικότητας και τη βελτίωση των συνθηκών και των μορφών που αφορούν στην αξιοποίηση της Οικονομίας της Γνώσης, συμβάλλοντας στην επίτευξη των αντίστοιχων αποτελεσμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027. ■ Μέσω της δράσης Δ1.4 επιδιώκεται η ενίσχυση και αναβάθμιση του ρόλου του Κέντρου Υποστήριξης Επιχειρήσεων (ΚΥΕ), που ήδη λειτουργεί στην ΠΣΤΕ με στόχο αυτό να αποτελέσει τον κεντρικό μηχανισμό εξειδίκευσης, εφαρμογής και παρακολούθησης της ΠΣΕΕ. Το ΚΥΕ θα αναλάβει την οργάνωση της διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο, ενώ θα βρίσκεται σε συνεχή διαβούλευση με τις επιχειρήσεις της ΠΣΤΕ στις βασικές αλυσίδες αξίας της στρατηγικής, λειτουργώντας ως διαρκής μηχανισμός για την ανάδειξη νέων ιδεών και την προετοιμασία έργων με συγκεκριμένα ερευνητικά – καινοτομικά αποτελέσματα στο πλαίσιο της στρατηγικής. Παράλληλα, θα υποστηρίζει την Περιφέρεια στην παρακολούθηση της εφαρμογής της ΠΣΕΕ, την πορεία υλοποίησης των σχετικών δράσεων και θα εισηγείται διορθωτικές ενέργειες και προσαρμογές. Στο πλαίσιο της υποστήριξης της εφαρμογής της ΠΣΕΕ, το ΚΥΕ μεριμνά για την υποστήριξη των επιχειρήσεων σε θέματα θεσμικά και διοικητικά, την εκπόνηση στοχευμένων μελετών για τον σχεδιασμό δράσεων ενίσχυσης της εξωστρέφειας της περιφερειακής οικονομίας, δράσεων δικτύωσης μεταξύ των επιχειρήσεων και μεταξύ και ερευνητικών φορέων, ενώ θα συνεργάζεται με το Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας και τους εθνικούς βραχίονες εφαρμογής και συντονισμού της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης, όπως προβλέπονται από το ΕΣΠΑ.
<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ2: Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων [1.iii] .</p>
<p>Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ</p>	<p>Ο εν λόγω Ειδικός Στόχος επιλέγεται για την αντιμετώπιση των χαμηλών ποσοστών διείσδυσης των ΤΠΕ και χρήσης του διαδικτύου στην Περιφέρεια και χρήσης των Η/Υ από τους πολίτες της ΠΣΤΕ, της μείωσης του ποσοστού των ατόμων που χρησιμοποιεί το</p>

	<p>διαδίκτυο στις συναλλαγές με το Δημόσιο, της ανάγκης επέκτασης του ψηφιακού μετασχηματισμού στον ιδιωτικό τομέα της ΠΣΤΕ και υποστήριξης των επιχειρήσεων προκειμένου να αξιοποιήσουν τις βελτιωμένες υποδομές οι οποίες δημιουργούνται σε εθνικό επίπεδο και της ανάγκης επέκτασης των ψηφιακών υπηρεσιών που παρέχονται από ΟΤΑ και άλλους φορείς της Διοίκησης που λειτουργούν σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο.</p>
<p>Δράση/εις</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ Η δράση περιλαμβάνει τη χρηματοδότηση επενδύσεων μικρής κλίμακας από ιδιωτικές επιχειρήσεις στον τομέα των ΤΠΕ, περιλαμβανομένης της χρηματοδότησης αντίστοιχων παρεμβάσεων υποστήριξης του τουριστικού τομέα στις νέες συνθήκες που δημιουργεί η ψηφιακή τεχνολογία. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ. Η δράση αφορά στην υποστήριξη φορέων της Δημόσιας Διοίκησης που λειτουργούν σε περιφερειακό επίπεδο, Φορέων της Τοπικής αυτοδιοίκησης και της Περιφερειακής Διοίκησης, δημοσίων φορέων της ΠΣΤΕ, καθώς και Πανεπιστημίων/Ερευνητικών Κέντρων που λειτουργούν στην Περιφέρεια.
<p>Συμβολή στον Ειδικό Στόχο</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Στόχοι της δράσης Δ2.1 είναι η αξιοποίηση των δυνατοτήτων πρόσβασης των επιχειρήσεων της Περιφέρειας στα αναβαθμισμένα δίκτυα υπερύψηλης ταχύτητας στη χώρα και την Περιφέρεια, η αξιοποίηση της παροχής νέων αναβαθμισμένων δημόσιων υπηρεσιών και εφαρμογών προς τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, η αύξηση των δυνατοτήτων τηλεργασίας στις επιχειρήσεις στο πλαίσιο του αντίστοιχου στόχου του ΕΣΠΑ για τη σύγκλιση του ποσοστού τηλεργασίας στη χώρα, με το αντίστοιχο σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και η υποστήριξη της ανάπτυξης ψηφιακών προϊόντων, υπηρεσιών και εφαρμογών και της προσφοράς τους στο εθνικό και διεθνές περιβάλλον από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας, συμβάλλοντας στην επίτευξη των αντίστοιχων αποτελεσμάτων όπως αυτά επιδιώκονται από το ΕΣΠΑ 2021-2027. ■ Στόχος της δράσης Δ2.2 είναι η ψηφιακή αναβάθμιση του φορέων που θα ενισχυθούν και την εναρμόνισή τους με την επέκταση της ψηφιοποίησης μιας σειράς υπηρεσιών που παρέχονται από το Δημόσιο προς τους πολίτες, όπως επιδιώκεται σε εθνικό επίπεδο. Η βελτίωση του επιπέδου παροχής ψηφιακών υπηρεσιών προς τους πολίτες και την πανεπιστημιακή και ερευνητική κοινότητα, από δημόσιους φορείς και οργανισμούς συμβάλει στην επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων του ΕΣΠΑ που αφορούν στην παροχή νέων κι αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών προς τις επιχειρήσεις, την παραγωγική βάση και τους πολίτες με ταυτόχρονη διασφάλιση της ιδιωτικότητας και της προστασίας δεδομένων και της κυβερνοασφάλειας, καθώς και της διαλειτουργικότητας ψηφιακών συστημάτων και υπηρεσιών.

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ3: Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων [1.iii].</p>
<p>Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ</p>	<p>Ο ΕΣ επιλέγεται για την ολοκλήρωση επενδυτικών σχεδίων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων της Περιφέρειας, τα οποία υποβλήθηκαν προς ένταξη σε Πρόσκληση στο πλαίσιο του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Στερεά Ελλάδα 2014-2021» Επιπλέον είναι αναγκαία η ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων μικρών, πολύ μικρών ή/και μεσαίων επιχειρήσεων, στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων που θα σχεδιαστούν σε περιοχές που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές.</p> <p>Ο Ειδικός Στόχος παρουσιάζει συνάφεια με τον κεντρικό στόχο του ΕΣΠΑ 2021-27 σχετικά με τη συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας. Αντίστοιχα, συνδέεται άμεσα με τον άξονα της «προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας» του 4ου Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ελλάδα 2.0) «ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας». Συμπληρωματικά με παρεμβάσεις του</p>

	<p>Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» μέσω του οποίου υποστηρίζονται οριζόντιες παρεμβάσεις σε ΜΜΕ.</p>
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). Η δράση αφορά στην ένταξη επενδυτικών σχεδίων τα οποία υποβλήθηκαν στο πλαίσιο Πρόσκλησης που εκδόθηκε το 2020 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Στερεά Ελλάδα» 2014-2020, με βάση τις διατάξεις του Απαλλακτικού Κανονισμού. ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ. Η δράση αφορά στην ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών, πολύ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, με στόχο την παραγωγική τους ανασυγκρότηση και εκσυγχρονισμό και θα υλοποιηθεί σε περιοχές Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων σε περιοχές οι οποίες επλήγησαν από φυσικές καταστροφές, ενώ προτεραιότητα θα αποτελέσουν οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στις πυρόπληκτες περιοχές της Εύβοιας.
Συμβολή στον Ειδικό Στόχο	<p>Η υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων θα συμβάλει:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Στην ένταξη επενδυτικών σχεδίων τα οποία υποβλήθηκαν στο πλαίσιο Πρόσκλησης που εκδόθηκε το 2020 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Στερεά Ελλάδα» 2014-2020, με βάση τις διατάξεις του Απαλλακτικού Κανονισμού. ■ Στην Παραγωγική ανασυγκρότηση και στον εκσυγχρονισμό επιχειρηματικών σχεδίων μικρών, πολύ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε περιοχές Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων, οι οποίες επλήγησαν από φυσικές καταστροφές, ενώ προτεραιότητα θα αποτελέσουν οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στις πυρόπληκτες περιοχές της Εύβοιας.

4.4.2 Τομέας Προτεραιότητας 2: Διασφάλιση της Περιβαλλοντικής Αειφορίας, Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, Πρόληψη και Διαχείριση Κινδύνων

Ο **Τομέας Προτεραιότητας 2** ικανοποιεί τον **Στόχο Πολιτικής 2** της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ για «Μια πιο πράσινη, με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που μετατρέπεται σε μια οικονομία μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας».

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Τομέα Προτεραιότητας τίθενται οι ακόλουθοι **Ειδικοί Στόχοι** (οι οποίοι αναμένεται να επιτευχθούν μέσω των αντίστοιχων παρεμβάσεων και δράσεων, όπως αυτές παρουσιάζονται ακολούθως).

Ειδικός Στόχος	ΕΣ4: Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου [2.i].
Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	Ο εν λόγω Ειδικός Στόχος θα υποστηρίξει την ανάγκη συνέχισης των μέτρων με στόχο τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και την μείωση των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου, επιδιώκοντας την επίτευξη των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων και συνδέεται άμεσα με την κύρια επιλογή πολιτικής του ΣΠ 2 του ΕΣΠΑ για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς.

<p>Δράση/εις</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών <p>Η δράση περιλαμβάνει την αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών τα οποία λειτουργούν σε περιφερειακό επίπεδο και δεν εντάσσονται στο αντίστοιχο τομεακό πρόγραμμα.</p> <p>Η αναβάθμιση των δημόσιων κτιρίων αφορά σε δομικά χαρακτηριστικά των κτιρίων και μπορεί να περιλαμβάνει, ενδεικτικά, μονώσεις των κτιρίων, συστήματα θέρμανσης ή/και αλλαγή είδους θέρμανσης, ενδεχόμενη αξιοποίηση ΑΠΕ (κυρίως ηλιακής ενέργειας), κλπ.</p> <p>Ενδεικτικά κτίρια/υποδομές που μπορούν να ενταχθούν στη δράσης είναι Σχολεία, Διοικητήρια, κτίρια Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Κέντρων που λειτουργούν σε αυτά, Δικαστήρια, Δημοτικά Γυμναστήρια και Κολυμβητήρια, άλλα Δημοτικά Κτίρια, κτίρια της Περιφερειακής Διοίκησης, λιμενικά κτίρια, κλπ. Στη δράση μπορεί να ενταχθεί η ενεργειακή αναβάθμιση Νοσοκομείων της ΠΣΤΕ, η δυναμικότητα των οποίων δεν υπερβαίνει τον αριθμό των 200 κλινών, όπως ορίζεται, σύμφωνα με τα κριτήρια διαχωρισμού των Προγραμμάτων των Περιφερειών από το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021-2027».</p> <p>Στο πλαίσιο αυτό, η υλοποίηση της δράσης θα γίνει σύμφωνα με τις ακόλουθες προτεραιότητες :</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Πρώτη προτεραιότητα για την υλοποίηση της δράσης αποτελεί η ενεργειακή αναβάθμιση του Νοσοκομείου Αμφισσας, το οποίο είναι το μόνο Νοσοκομείο της Περιφέρειας για το οποίο υφίστανται ανάγκες ενεργειακής αναβάθμισης και παράλληλα πληρείται το παραπάνω κριτήριο. ○ Ενεργειακή αναβάθμιση σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. ○ Δημοτικά κτίρια στα οποία λειτουργούν κοινωνικές υποδομές που αφορούν σε ολοήμερη φιλοξενία των δικαιούχων των κοινωνικών υπηρεσιών. ○ Δημοτικά κτίρια που φιλοξενούν λοιπές κοινωνικές υποδομές. ○ Κτίρια Πανεπιστημίων, Πανεπιστημιακών Εργαστηρίων και Ερευνητικών Κέντρων. ○ Λοιπά Δημόσια Κτίρια της ΠΣΤΕ.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Η υλοποίηση της προτεινόμενης δράσης, η οποία λαμβάνοντας υπόψη την ενεργειακή κατανάλωση και τα χαρακτηριστικά των κτιρίων (π.χ. χρήση κτιρίου, προφίλ λειτουργίας, παλαιότητα συστημάτων, συνολική επιφάνεια, κατηγορία ενεργειακής απόδοσης κ.α.), θα δίνει προτεραιότητα σε κτίρια με υψηλή ενεργειακή κατανάλωση, η αναβάθμιση των οποίων θα επιτυγχάνει τη μεγαλύτερη εξοικονόμηση ενέργειας. Επιπλέον, οι προς χρηματοδότηση παρεμβάσεις θα περιλαμβάνουν, όπου αυτό είναι τεχνικά και οικονομικά εφικτό, έξυπνα συστήματα διαχείρισης ενέργειας και αξιοποίηση ΑΠΕ. Η υλοποίηση αντίστοιχων παρεμβάσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 ανέδειξε τις υψηλές ανάγκες της Περιφέρειας στον τομέα της ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων κτιρίων και αντίστοιχα υψηλή ζήτηση που διαπιστώθηκε σε σχετικές προσκλήσεις που εκδόθηκαν στην προγραμματική περίοδο.</p>
<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ5: Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα [2.iv].</p>
<p>Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ</p>	<p>Ο εν λόγω Ειδικός Στόχος θα υποστηρίξει την κάλυψη αναγκών που περιγράφονται από το Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή της ΠΣΤΕ, που συντάχθηκε στο πλαίσιο της αντίστοιχης Εθνικής Στρατηγικής Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή και τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Ανατολικής και Δυτικής Στερεάς Ελλάδας σε συνδυασμό με τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής των δύο περιοχών.</p>
<p>Δράση/εις</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας

	<p>Η δράση θα περιλάβει ένα εύρος πράξεων για την αποφυγή των κινδύνων από πλημμύρες (έργα διαχείρισης ομβρίων, χωματουργικές εργασίες, κλπ.) σε συμφωνία με το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων της ΠΣΤΕ.</p> <p>Η ιεράρχηση των πράξεων που θα ενισχυθούν θα οριστικοποιηθεί μετά την ολοκλήρωση σχετικών μελετών ωρίμανσης που έχουν ανατεθεί από την Περιφέρεια.</p>
Συμβολή στον Ειδικό Στόχο	<p>Η υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και των απειλών από καιρικά και φυσικά φαινόμενα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαχείριση επιφανειακών απορροών, υδατορεμάτων, πλημμυρικών ποταμών και στη διαχείριση ομβρίων, βάσει του Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ) της ΠΣΤΕ.</p>

Ειδικός Στόχος	ΕΣ6: Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού [2.v].
Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	<p>Ο συγκεκριμένος Ειδικός Στόχος θα επιδιώξει την κάλυψη της απόκλισης της ΠΣΤΕ από την κοινοτική νομοθεσία στον τομέα της διαχείρισης λυμάτων με την ολοκλήρωση επενδύσεων για την προσαρμογή στο κοινοτικό κεκτημένο, σύμφωνα με το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Διαχείρισης Αστικών Λυμάτων Οικισμών Προτεραιότητας και τη διεύρυνση της παροχής νερού υψηλής ποιότητας σε όλο τον πληθυσμό της Περιφέρειας. Η επιλογή των παρεμβάσεων εντάσσεται στο υπό εκπόνηση Επιχειρησιακό Σχέδιο για το Πόσιμο Νερό και στην Περιφερειακή Διάσταση του Σχεδίου για την ΠΣΤΕ.</p>
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης. Στο πλαίσιο της δράσης θα υλοποιηθούν έργα με σκοπό τη βιώσιμη και ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων της Περιφέρειας για την εξασφάλιση επαρκούς και καλής ποιότητας νερού για το σύνολο του πληθυσμού. Η ιεράρχηση και εξειδίκευση των έργων θα γίνει σύμφωνα με το υπό εκπόνηση Επιχειρησιακό Σχέδιο για το Πόσιμο Νερό και με βάση τη σκοπιμότητα και ωριμότητα των παρεμβάσεων. ■ Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων Η δράση περιλαμβάνει κατά προτεραιότητα παρεμβάσεις στους οικισμούς πάνω από 2000, στους οποίους δεν έχουν ενταχθεί έργα από το Περιφερειακό ή το Τομεακό Πρόγραμμα της ΠΠ 2014-2020, με αποτέλεσμα τη συνεχιζόμενη απόκλιση της ΠΣΤΕ από την κοινοτική νομοθεσία (Οδηγία 91/271). Περαιτέρω, θα ενταχθούν πράξεις σε οικισμούς με πληθυσμό μικρότερο των 2000 κατοίκων. Η επιλογή και ιεράρχηση των έργων αυτών θα γίνει με βάση τα αποτελέσματα των μελετών ωρίμανσης που υλοποιούνται από την Περιφέρεια κατά την τρέχουσα περίοδο.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	<p>Οι παραπάνω δράσεις θα συμβάλουν στην αποδοτική και αειφόρο διαχείριση των υδάτινων πόρων της ΠΣΤΕ και ειδικότερα του νερού ύδρευσης υπό το πρίσμα της κλιματικής αλλαγής, καθώς και στην προστασία του υδροφόρου ορίζοντα και του θαλάσσιου οικοσυστήματος της ΠΣΤΕ με την κατασκευή των απαιτούμενων υποδομών διαχείρισης λυμάτων.</p>

Ειδικός Στόχος	ΕΣ7: Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία [2.vi].
Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	<p>Ο συγκεκριμένος Ειδικός Στόχος θα επιδιώξει την κάλυψη των αναγκών που καταγράφονται από τον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Αποβλήτων, την ενσωμάτωση στον προγραμματισμό της Περιφέρειας των διατάξεων του Εθνικού Σχεδίου Ανακύκλωσης και του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων και την κάλυψη της υστέρησης της ΠΣΤΕ στη μελέτη, προετοιμασία υλοποίηση δράσεων μετάβασης σε μία κυκλική οικονομία. Επιπλέον, στοχεύει στην υποστήριξη της ανασυγκρότησης πυρόπληκτων περιοχών της Βόρειας Εύβοιας, στο πλαίσιο του εθνικού προγράμματος ανασυγκρότησης και σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς.</p>
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.

	<p>Σε εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), στο πλαίσιο της δράσης προβλέπεται η δημιουργία Πράσινων Σημείων και Φωλιών Ανακύκλωσης από τους Δήμους της ΠΣΤΕ. Η δημιουργία οργανωμένων και οριοθετημένων χώρων με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό αποσκοπεί στην κατάλληλη προετοιμασία των αστικών αποβλήτων για επαναχρησιμοποίηση στην προώθηση για ανακύκλωση. Σύμφωνα με το ΕΣΔΑ προβλέπεται η δημιουργία ενός Πράσινου Σημείου για κάθε Δήμο.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων. Στο πλαίσιο του ειδικού στόχου σχεδιάζονται παρεμβάσεις σε επίπεδο Δήμου για την αύξηση του βαθμού ανακύκλωσης των στερεών αποβλήτων, καθώς και στη δημιουργία υποδομών διαχείρισης των βιοαποβλήτων.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Οι δράσεις του εν λόγω Ειδικού Στόχου συνδράμουν στην κάλυψη των αναγκών που καταγράφονται από τον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) και στην ενσωμάτωση στον προγραμματισμό της Περιφέρειας των διατάξεων του Εθνικού Σχεδίου Ανακύκλωσης.</p>

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ8: Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές και μείωση κάθε μορφής ρύπανσης [2.viii].</p>
<p>Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ</p>	<p>Ο συγκεκριμένος Ειδικός Στόχος θα επιδιώξει να αντιμετωπίσει τις βασικές περιβαλλοντικές προκλήσεις των αστικών και ημιαστικών κέντρων της Περιφέρειας υπό το πρίσμα της κλιματικής αλλαγής και της συγκέντρωσης πληθυσμού με την ενίσχυση των πράσινων υποδομών.</p> <p>Επιπλέον, θα στοχεύει την αντιμετώπιση της ανάγκης ενίσχυσης των πράσινων υποδομών στην ΠΣΤΕ σε συνάφεια με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τις Πράσινες Υποδομές και σε συμπληρωματικότητα με την επιλογή πολιτικής του ΕΣΠΑ για την προστασία της βιοποικιλότητας και των δασών.</p>
<p>Δράση/εις</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος. <p>Στο πλαίσιο του ειδικού στόχου θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις για την επέκταση του δικτύου πράσινων υποδομών στην ΠΣΤΕ. Η ιεράρχηση και επιλογή των παρεμβάσεων με βάση τις ανάγκες περιοχών της Περιφέρειας και σε συνάφεια με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τις Πράσινες Υποδομές (όπως ενδεικτικά είναι παρεμβάσεις σε αστικές περιοχές όπως αστικά πάρκα, πράσινες υποδομές σε κτίρια, κλπ., παρεμβάσεις σε περιοχές της υπαίθρου σε συνδυασμό με ανάγκες προστασίας της βιοποικιλότητας) κλπ.</p> <p>Δράσεις για την βιοποικιλότητα στο Πρόγραμμα της ΠΣΤΕ θα περιληφθούν και στην εξειδίκευση των Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων που θα υλοποιηθούν στην Περιφέρεια.</p>
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Η αύξηση του αστικού πρασίνου και η βελτίωση της αναλογίας του με τον δομημένο χώρο, η μέριμνα για την αστική βιοποικιλότητα και η ανάπτυξη/προώθηση βιοκλιματικών υποδομών στον δημόσιο χώρο με βάση το ΠΕΣΠΚΑ, θα συμβάλλουν στη βελτίωση της προσβασιμότητας σε περιβαλλοντικά αναβαθμισμένους κοινόχρηστους χώρους και στη βελτίωση του θερμικού περιβάλλοντος των αστικών κέντρων της ΠΣΤΕ.</p> <p>Οι δράσεις του εν λόγω Ειδικού Στόχου συνδέονται με τη μείωση των εκπομπών CO² και την κλιματική «ουδετερότητα» των αστικών περιοχών, καθώς και με τους στόχους που σχετίζονται με την προσαρμογή των πόλεων και των κτιρίων στην κλιματική αλλαγή. Επίσης προωθούν την ανάκαμψη, την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας, προωθώντας ενισχύοντας τον κατασκευαστικό τομέα, τη βιομηχανία και το αστικό περιβάλλον.</p>

4.4.3 Τομέας Προτεραιότητας 3: Ενίσχυση της Συνδεσιμότητας της Περιφέρειας

Ο Τομέας Προτεραιότητας 3 ικανοποιεί τον Στόχο Πολιτικής 3 της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ για «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας».

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Τομέα Προτεραιότητας τίθενται οι ακόλουθοι **Ειδικοί Στόχοι** (οι οποίοι αναμένεται να επιτευχθούν μέσω των αντίστοιχων παρεμβάσεων και δράσεων, όπως αυτές παρουσιάζονται ακολούθως).

Ειδικός Στόχος	ΕΣ9: Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και στη διασυνοριακή κινητικότητα [3.ii].
Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	Ο Ειδικός Στόχος θα επιδιώξει την κάλυψη των υψηλών αναγκών συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ ιδιαίτερα στον τομέα των οδικών μεταφορών και τη λήψη μέτρων βελτίωσης της οδικής ασφάλειας, καθώς και αναγκών αναβάθμισης λιμενικών εγκαταστάσεων και τμημάτων του σιδηροδρομικού δικτύου τοπικής κλίμακας, με κύριο προσανατολισμό την βελτίωση της προσβασιμότητας τουριστικών πόρων της ΠΣΤΕ.
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ. Με στόχο τη βελτίωση της επαρχιακής – διαδημοτικής οδοποιίας στην ΠΣΤΕ, θα υλοποιηθούν έργα που καταγράφονται ως αναγκαία από το ΣΠΕΜ, με βάση το βαθμό ωριμότητας των παρεμβάσεων και τις χρηματοδοτικές δυνατότητες του νέου Προγράμματος. Στο πλαίσιο της νέας ΠΠ, προτεραιότητες για την ΠΣΤΕ αποτελούν : <ul style="list-style-type: none"> ○ Η ολοκλήρωση του έργου «Βελτίωση Οδικού Άξονα Λαμία – Ιτέα – Αντίρριο, Τμήμα: Τέλος Παράκαμψης Γραβιάς - Ισόπεδος Κόμβος Μεταλλείων Βωξίτη», το οποίο έχει ενταχθεί κατά την τρέχουσα ΠΠ. ○ Το έργο του Οδικού Άξονα Εύβοιας Λέπουρα-Κύμη, το οποίο βρίσκεται κατά την τρέχουσα περίοδο σε φάση σχεδιασμού κι ωρίμανσης. ■ Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας. Στη δράση εντάσσονται παρεμβάσεις για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, όπως εξειδικεύονται από το υπό εκπόνηση Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Οδική Ασφάλεια, όπως είναι η χρήση καινοτόμων τεχνολογιών που αφορούν στη ψηφιακή διαχείριση του συστήματος οδικής κυκλοφορίας, καθώς και σε προμηθειές εξοπλισμού σε φορείς αρμόδιους για την παροχή ασφάλειας στο οδικό δίκτυο της ΠΣΤΕ. ■ Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων. Μέσω της δράσης επιδιώκεται η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ, με βάση τις ανάγκες που καταγράφονται στο ΣΠΕΜ και στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών και τα αποτελέσματα των μελετών που εκπονούνται από τη Γενική Γραμματεία Λιμένων. Οι παρεμβάσεις που θα περιληφθούν στη δράση αφορούν, ενδεικτικά, στην αύξηση των θέσεων πρόσβασης, στην καλύτερη εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης, ιδιαίτερα κατά την τουριστική περίοδο, στην αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής, στην προστασία των λιμένων από έντονο κυματισμό, την ανάσχεση φαινομένων διάβρωσης, τον εκσυγχρονισμό των κτιριακών υποδομών λιμένων, την δημιουργία ναυταθλητικών εγκαταστάσεων, κλπ. Η επιλογή των λιμανιών για χρηματοδότηση και η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων θα γίνει μετά την ολοκλήρωση των μελετών που εκπονούνται από τη Γενική Γραμματεία Λιμένων και με βάση την ωριμότητα των έργων. Προτεραιότητα δίνεται στην επιλογή λιμένων οι οποίοι συμβάλλουν στην τουριστική ανάπτυξη στην Περιφέρεια. ■ Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.

	<p>Μέσω της δράσης επιδιώκεται η αναβάθμιση επιλεγμένων σιδηροδρομικών δικτύων, που εξυπηρετούν τοπικές ανάγκες με έμφαση στην τουριστική αξιοποίησή τους. Η επιλογή των συγκεκριμένων δικτύων για χρηματοδότηση και η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων θα λάβει υπόψη το ΣΠΕΜ και το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών και θα γίνει με βάση την ωριμότητα των έργων. Προτεραιότητα αποδίδεται στην επιλογή εκείνων των τοπικών δικτύων στα οποία οι παρεμβάσεις συμβάλλουν στην ανάπτυξη πολυτροπικών συστημάτων μεταφορών, σύμφωνα με την στοχοθεσία του ΕΣΠΑ.</p>
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Η παραπάνω δράσεις επιδιώκουν να συμβάλουν στην επίτευξη του Ειδικού Στόχου μέσω της εξασφάλισης καλής ποιότητας υπηρεσιών μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς προϊόντων/ εμπορευμάτων με έμφαση στην ασφάλεια με μείωση των ατυχημάτων, το χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, αναφορικά με τις εκπομπές CO² και τη μείωση χρόνου μετακίνησης. Επιδιώκει περαιτέρω τη βελτίωση της συνδεσιμότητας με διοικητικά κέντρα σε όρους χρονοαπόστασης, την αποσυμφόρηση αστικών κέντρων.</p>

4.4.4 Τομέας Προτεραιότητας 4: Ενίσχυση της Κοινωνικής Συνοχής Μέσα από την Αναβάθμιση των Μηχανισμών και Υποδομών για τη Στήριξη της Απασχόλησης, της Εκπαίδευσης, της Υγειονομικής Περιθαλψής και της Κοινωνικοοικονομικής Ένταξης (ΕΤΠΑ)

Ο **Τομέας Προτεραιότητας 4** ικανοποιεί τον **Στόχο Πολιτικής 4** της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ για «Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων».

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Τομέα Προτεραιότητας τίθενται οι ακόλουθοι **Ειδικοί Στόχοι** (οι οποίοι αναμένεται να επιτευχθούν μέσω των αντίστοιχων παρεμβάσεων και δράσεων, όπως αυτές παρουσιάζονται ακολούθως).

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ10: Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της χωρίς αποκλεισμούς ένταξης στην αγορά εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας. [4.i].</p>
<p>Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ</p>	<p>Η επιλογή του Ειδικού Στόχου λαμβάνει υπόψη της την αρνητική πορεία του εισοδήματος κατά τα τελευταία έτη και την επιβάρυνση των δεικτών ανεργίας στην ΠΣΤΕ. Το ποσοστό ανεργίας στο σύνολο του ενεργού πληθυσμού, μετά την εξαιρετικά μεγάλη αύξηση που παρουσίασε κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, διαμορφώνεται για το 2019 σε 17,2% (17,3% στη χώρα, EUROSTAT, ηλικίες 15-74). Εντούτοις, για το έτος 2020 η ανεργία παρουσίασε μικρή αύξηση στο 19% (ΕΛΣΤΑΤ, Δ' Τρίμηνο 2020). Η ανεργία πλήττει με ιδιαίτερη οξύτητα, τόσο τις γυναίκες, όσο και τους νέους της Περιφέρειας (EUROSTAT 2019). Ειδικότερα, η ανεργία στις γυναίκες είναι συγκριτικά σημαντικά υψηλότερη στο 18,2% το 2010 (8,8% των ανδρών), 32,8% το 2013 (έναντι 25,2% των ανδρών) και 25,6% το 2018 (έναντι 14,4% των ανδρών). Ανακύπτουν, συνεπώς, οι ανάγκες: - ενίσχυσης των υποδομών και μηχανισμών πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό της ΠΣΤΕ - ενίσχυσης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας - υποστήριξης των δομών προώθησης της κοινωνικής οικονομίας - στήριξης της απασχόλησης στη Βόρεια Εύβοια, λαμβάνοντας υπόψη τις αρνητικές συνέπειες των πρόσφατων πυρκαγιών. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές και βιώσιμες υπηρεσίες απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό στην ΠΣΤΕ.</p> <p>Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, λειτουργούν συμπληρωματικά, τόσο στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και</p>

	την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, όσο και στις πολιτικές του τομεακού προγράμματος 'Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή'. Μέριμνα εξάλλου θα ληφθεί ώστε οι παρεμβάσεις να συνάδουν και με το επικαιροποιημένο εθνικό Σχέδιο Δράσης προετοιμασίας και διαχείρισης της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης.
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Η ανεργία πλήττει με ιδιαίτερη οξύτητα σημαντικό μερίδιο των κατοίκων της Περιφέρειας, ενώ συγκριτικά με τη χώρα, σε υψηλά επίπεδα παραμένει και η μακροχρόνια ανεργία. Η προτεινόμενη δράση αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές και βιώσιμες υπηρεσίες απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό στην ΠΣΤΕ, αξιοποιώντας και τον τομέα της κοινωνικής οικονομίας.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ11: Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης [4.ii].
Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	Στο πλαίσιο του Ειδικού στόχου, βασικά χαρακτηριστικά τεκμηρίωσης αποτελούν το χαμηλότερο, σε σχέση με τη χώρα, επίπεδο εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού, το υψηλό ποσοστό διαρροής από το εκπαιδευτικό σύστημα (10,2% των νέων 18-24 ετών εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, 4,1% για τη χώρα, EU28=10,3%, EUROSTAT, 2019). Χαρακτηριστική είναι η χαμηλή συμμετοχή του εργατικού δυναμικού σε προγράμματα κατάρτισης (4,5% έναντι 11,1% στην Ε.Ε, στοιχεία Ευρωπαϊκού Εξαμήνου). Επιπλέον, η συμπεριληπτική εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες υστερεί σημαντικά (Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας). Βάσει της χαρτογράφησης των εκπαιδευτικών υποδομών της Περιφέρειας (2016) διαπιστώνεται ότι ένα ποσοστό παλαιότερων κτιριακών εγκαταστάσεων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης χρήζει αναβάθμισης (επίκειται επικαιροποίηση ιεράρχησης αναγκών), ενώ οριζόντια προκύπτει η ανάγκη κάλυψης των ελλείψεων σε εξοπλισμό, κυρίως σε ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών των νέων Πανεπιστημιακών τμημάτων που λειτουργούν στην ΠΣΤΕ. Επιπρόσθετη ανάγκη η ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης/κατάρτισης/δια βίου μάθησης στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση των υποδομών εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης για τους κατοίκους της ΠΣΤΕ.
Δράση/εις	Οι παρεμβάσεις του συγκεκριμένου Ειδικού Στόχου είναι οι εξής : <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. ■ Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Βασικά χαρακτηριστικά του ενεργού πληθυσμού της ΠΣΤΕ αποτελούν το χαμηλό συγκριτικά επίπεδο εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού, η χαμηλή συμμετοχή του σε προγράμματα κατάρτισης, το υψηλό ποσοστό διαρροής από το εκπαιδευτικό σύστημα, η ανάγκη αναβάθμισης ενός ποσοστού παλαιότερων κτιριακών εγκαταστάσεων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ οριζόντια παραμένει η ανάγκη κάλυψης των ελλείψεων σε εξοπλισμό, κυρίως σε ΤΠΕ. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην ενίσχυση των υποδομών εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης για τους κατοίκους της ΠΣΤΕ.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ12: Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες [4.iii].
Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	Στο πλαίσιο του Ειδικού στόχου, εντοπίζεται για την ΠΣΤΕ, ότι ο αριθμός των Κεντρικών Δομών ανέρχεται σε είκοσι πέντε (25), με δύο (2) παραρτήματα ΚΕΜ (Κέντρα Ένταξης Μεταναστών) στους Δήμους Λαμιέων και Θηβαίων, ενώ δεν λειτουργούν ακόμα παραρτήματα για Ρομά (Έκθεση για τα Κέντρα Κοινότητας, Υπουργείο Εργασίας 2019). Οι νέοι ωφελούμενοι από τα ΚΚ έφθαναν το 2019 τους 12.421, κάλυψη 2,30% σε σχέση με τον πληθυσμό των 25 Δήμων με ΚΚ, επίδοση που να μην κατατάσσει την Περιφέρεια στον μέσο όρο της χώρας, εντούτοις αναδεικνύει την ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση. Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ (2019), το ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας ανέρχεται σε 20,3%, αρκετά υψηλότερο από τη χώρα (17,9%). Το Πρόγραμμα της Στερεάς Ελλάδας περιλαμβάνει ως βασικές επιλογές: - την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των υποδομών κοινωνικής αλληλεγγύης, - τη διασφάλιση καθολικής πρόσβασης σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες, - αντιμετώπιση του εκπαιδευτικού και στεγαστικού διαχωρισμού, - ενίσχυση της υποστηριζόμενης διαβίωσης, - ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας με έμφαση στις οικογένειες χαμηλού εισοδήματος, στις περιθωριοποιημένες κοινότητες (περιλαμβανομένων Ρομά) και τα άτομα με αναπηρία, - δημιουργία και εκσυγχρονισμό υποδομών κοινωνικής πρόνοιας και φροντίδας. Επιπρόσθετα ειδικά η ανάγκη ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλλει στην αναβάθμιση και επέκταση υποδομών για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ενεργητικής ένταξης στην ΠΣΤΕ.
Δράση/εις	Οι παρεμβάσεις του συγκεκριμένου Ειδικού Στόχου είναι οι εξής : <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία). ■ Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Βάσει της ανάλυσης στην στρατηγική και την αιτιολόγηση του Ειδικού Στόχου, στην ΠΣΤΕ ανακύπτουν σημαντικά ζητήματα για κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην αναβάθμιση και επέκταση υποδομών για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ενεργητικής ένταξης, με έμφαση στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και στις περιθωριοποιημένες κοινότητες (νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος, αποφυλακισμένοι, άστεγοι, άτομα με αναπηρία, ΡΟΜΑ, κ.ά.).

Ειδικός Στόχος	ΕΣ13: Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες [4.iv].
Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	Η επιλογή του Ειδικού στόχου συνδέεται με το πεδίο της κοινωνικής ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην ΠΣΤΕ, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων, καθώς και των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων. Από τα δύο Παραρτήματα Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ) στους Δήμους Λαμιέων και Θηβαίων έχουν εξυπηρετηθεί 599 νέοι ωφελούμενοι στο σύνολο των 1.013 εξυπηρετούμενων του έτους 2020, καθιστώντας αναγκαία την επέκταση και στήριξη των σχετικών δομών, για την εξασφάλιση συνθηκών ασφαλούς και αξιοπρεπής διαβίωσης καθώς και δημιουργίας ευνοϊκών όρων για την κοινωνική τους ενσωμάτωση (εργασία, εκπαίδευση, κ.ά.). Ιδιαίτερη βαρύτητα έχουν οι δράσεις διασφάλισης της πρόσβασης σε ποιοτικές κοινωνικές δομές και υπηρεσίες για τα παιδιά υπηκόων τρίτων χωρών και μεταναστών, τα οποία διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ώστε να έχουν πρόσβαση σε δωρεάν υπηρεσίες, όπως εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της πρώιμης παιδικής εκπαίδευσης και φροντίδας, υγειονομική περίθαλψη, υγιεινή διατροφή, δραστηριότητες πολιτισμού - αθλητισμού κ.α.

	(Ε.Ε. - «Εγγύηση για τα παιδιά»). Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην αναβάθμιση κι επέκταση υποδομών για την ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών.
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Βάσει της ανάλυσης στην στρατηγική και την αιτιολόγηση του Ειδικού στόχου, οι παρεμβάσεις αναμένεται να συμβάλλουν στην αναβάθμιση και επέκταση υποδομών για την ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών και ασυνόδευτων ανηλίκων.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ14: Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα [4.v].
Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	Διαπιστώνεται συνολικά ότι το σύστημα της υγειονομικής περίθαλψης στην ΠΣΤΕ βρίσκεται σε πίεση λόγω της αντιμετώπισης της πανδημικής κρίσης, η οποία έρχεται να προστεθεί στην οικονομική κρίση των προηγούμενων ετών, στις κοινωνικές ανισότητες, στη γήρανση του πληθυσμού, στις υψηλές μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές, καθώς και στις σύγχρονες περιβαλλοντικές απειλές. Καταγράφονται οι ανάγκες: - περαιτέρω αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού, - ανάπτυξης υποδομών τηλεϊατρικής σε απομακρυσμένες περιοχές, - κάλυψη των αναγκών υποδομών υγείας για το γενικό πληθυσμό, ιδιαίτερα της πρωτοβάθμιας υγείας, συμπληρώνοντας τις παρεμβάσεις της τρέχουσας Π.Π., για την μείωση της επιβάρυνσης της δευτεροβάθμιας υγείας, ιδιαίτερα σε περιοχές με υψηλές συγκεντρώσεις ευάλωτου πληθυσμού ή/και απομακρυσμένες περιοχές, - υποστήριξης της ψυχικής υγείας και της ολοκληρωμένης υγειονομικής φροντίδας ηλικιωμένων, συμπεριλαμβανομένης της μακροχρόνιας περίθαλψης. Επιπλέον ειδικά, η κάλυψη αναγκών πρόσβασης στην πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στη βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης στην ΠΣΤΕ, και θα προωθηθούν σε συνέργεια με τη χαρτογράφηση αναγκών του Υπουργείου Υγείας.
Δράση/εις	Οι δράσεις του συγκεκριμένου ΕΣ είναι οι εξής: <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας. ■ Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός). ■ Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας. ■ Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Στην ΠΣΤΕ εντοπίζονται ελλείψεις στις υποδομές υγειονομικής περίθαλψης και σε συνδυασμό με τις αυξανόμενες απαιτήσεις διαχείρισης της πανδημίας, προκύπτουν οι ανάγκες ενίσχυσης κι εκσυγχρονισμού του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού, της απομακρυσμένης περίθαλψης – φροντίδας, παράλληλα με τη ανάγκη στήριξης των δομών υγείας με έμφαση στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας. Επιπλέον ειδικά, θα ληφθεί υπόψη η κάλυψη αναγκών πρόσβασης στην πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στη βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης στην ΠΣΤΕ.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ15: Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία [4.vi].
----------------	---

<p>Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ</p>	<p>Σε σχέση με τον Ειδικό Στόχο, στα δυνατά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Στερεάς Ελλάδας περιλαμβάνονται τα μοναδικά τοπότητα παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι πολιτιστικές υποδομές, και χωρικές ενότητες με δυναμική περαιτέρω ανάπτυξης του τουρισμού. Η απασχόληση στους τομείς των υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης (στοιχεία ΙΝΣΕΤΕ, 2020) παρουσίασε μείωση στην ΠΣΤΕ κατά 3,4% την περίοδο 2017-2019, ενώ, αν και η συνολική επισκεψιμότητα σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, εμφάνισε αύξηση κατά 15,3% την περίοδο 2018-2019, προκύπτει η ανάγκη περαιτέρω στήριξης της απασχόλησης και της περιφερειακής οικονομίας μέσα από την ενίσχυση της σύνδεσης του πολιτισμού και του τουρισμού με την κοινωνική καινοτομία. Επιπλέον, κρίνεται απαραίτητη η στήριξη των πολιτιστικών υποδομών, μιας κι ενδεικτικά, σε ότι αφορά το εμβληματικό πολιτιστικό και τουριστικό τοπότητα του αρχαιολογικού χώρου των Δελφών της Περιφέρειας, η επισκεψιμότητα είχε αρχίσει ήδη να δείχνει σημάδια κάμψης, πριν την εμφάνιση των περιοριστικών μέτρων μετακίνησης το 2020. Συγκεκριμένα, η επισκεψιμότητα το καλοκαίρι μεταξύ των ετών 2018 και 2019 (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ) παρουσίασε μείωση κατά 6.1%. Συνεπώς, η αναβάθμιση του πολιτιστικού αποθέματος και της τουριστικής δυναμικής της ΠΣΤΕ, σε συνδυασμό με παρεμβάσεις προώθησης της κοινωνικής καινοτομίας, δύναται να συμβάλλουν στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης της Περιφέρειας και της κοινωνικής ένταξης των ομάδων στόχου που θα εμπλακούν, αξιοποιώντας το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο. Επιπρόσθετα, η ανάγκη στήριξης πολιτισμού και βιώσιμου τουρισμού στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην ανάπτυξη της Περιφέρειας, ενώ δύναται να αξιοποιηθεί συμπληρωματικά και στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων που θα εγκριθούν για την ενίσχυση της σύνδεσης του πολιτισμού και βιώσιμου τουρισμού με αναπτυξιακά αποτελέσματα.</p>
<p>Δράση/εις</p>	<p>Οι δράσεις του συγκεκριμένου ΕΣ είναι οι εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού. ■ Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών. ■ Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς. <p>Μέρος των δράσεων του Ειδικού στόχου δύναται να αξιοποιηθεί συμπληρωματικά και στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων (ΟΧΕ) που θα εγκριθούν. Οι παρεμβάσεις του ΕΣ θα εξετάσουν και τις ανάγκες που προκύπτουν για στήριξη του πολιτισμού και βιώσιμου τουρισμού στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας.</p>
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Οι παρεμβάσεις του Ειδικού στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην αναβάθμιση του πολιτιστικού αποθέματος και της τουριστικής δυναμικής της ΠΣΤΕ, σε συνδυασμό με παρεμβάσεις προώθησης της κοινωνικής καινοτομίας, για την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης της Περιφέρειας και της κοινωνικής ένταξης των ομάδων στόχου που θα εμπλακούν, αξιοποιώντας το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο.</p>

4.4.5 Τομέας Προτεραιότητας 5: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+)

Ο **Τομέας Προτεραιότητας 5** ικανοποιεί τον **Στόχο Πολιτικής 4** της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ για «Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων».

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Τομέα Προτεραιότητας τίθενται οι ακόλουθοι **Ειδικοί Στόχοι** (οι οποίοι αναμένεται να επιτευχθούν μέσω των αντίστοιχων παρεμβάσεων και δράσεων, όπως αυτές παρουσιάζονται ακολούθως).

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ16: Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας [4.α].</p>
<p>Συνοπτική περιγραφή ΕΣ</p>	<p>Στην Περιφέρεια εντοπίζεται επιβάρυνση των δεικτών ανεργίας, η οποία να μεν παρουσίασε μικρή αύξηση στο 19% (ΕΛΣΤΑΤ, Δ' Τρίμηνο 2020), ωστόσο αξιολογείται ως υψηλή και πλήττει με ιδιαίτερη οξύτητα τις γυναίκες, τους νέους και τις μειονεκτούσες ομάδες. Η αύξηση της απασχολησιμότητας του ανθρωπίνου δυναμικού αποτελεί για την ΠΣΤΕ βασική επιλογή, ώστε να αντιμετωπιστεί η αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης της εργασίας. Οι ψηφιακές, καθώς και οι «ήπιες» δεξιότητες που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα, την προσαρμοστικότητα και τη διαχείριση της αλλαγής, αποτελούν απαραίτητο συστατικό ενίσχυσης του ανθρωπίνου δυναμικού. Κομβικής σημασίας κρίνεται η επέκταση της παροχής υπηρεσιών εξατομικευμένης υποστήριξης στους αναζητούντες εργασία σχετικά με τις ευκαιρίες απασχόλησης και τις προβλέψεις επαγγελματών και δεξιοτήτων Βάσει των ανωτέρω, θα υποστηριχθούν: - οι μηχανισμοί και οι υπηρεσίες για την στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της ανάπτυξης οικοσυστημάτων κοινωνικής οικονομίας, για μακροχρόνια ανέργους, για οικονομικά μη ενεργά άτομα, για άτομα με ειδικές ικανότητες και άλλες μειονεκτούσες ομάδες. - η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στον εκσυγχρονισμό της αγοράς εργασίας, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Επίσης, προκύπτει ειδικά η ανάγκη στήριξης του ανθρωπίνου δυναμικού και της απασχόλησης στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλλει στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές και βιώσιμες υπηρεσίες απασχόλησης για το ανθρωπινό δυναμικό στην ΠΣΤΕ.</p>
<p>Δράση/εις</p>	<p>Οι δράσεις του συγκεκριμένου ΕΣ είναι οι εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης-πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης). ■ Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας. ■ Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους ανέργους.

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικά αδρανή άτομα. ■ Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις. ■ Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.). <p>Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.</p>
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Οι παραπάνω δράσεις θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της αρνητικής πορείας του εισοδήματος και της επιβάρυνσης των δεικτών ανεργίας (στην ΠΣΤΕ, καταγράφονται τόσο η αρνητική πορεία του εισοδήματος κατά τα τελευταία έτη, όσο και η επιβάρυνση των δεικτών ανεργίας). Επίσης, οι παραπάνω δράσεις στοχεύουν στην ανάπτυξη ψηφιακών καθώς και οι «ήπιων» δεξιοτήτων που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα, την προσαρμοστικότητα και τη διαχείριση της αλλαγής, όπως και στην εξατομικευμένη υποστήριξη στους αναζητούντες εργασία.</p> <p>Επιπρόσθετα, οι δράσεις του ΕΣ αναμένεται να συμβάλλουν στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές και βιώσιμες υπηρεσίες απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό στην ΠΣΤΕ. Ειδικά, μέριμνα θα ληφθεί για την εξέταση της ανάγκης στήριξης του ανθρώπινου δυναμικού και της απασχόλησης στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας.</p>

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ17: Προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων [4.γ].</p>
<p>Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ</p>	<p>Η ανεργία στις γυναίκες στην ΠΣΤΕ (ΕΛΣΤΑΤ, 2020) είναι σημαντικά υψηλότερη από αυτή των ανδρών και διαμορφώνεται σε 18,2% το 2010 (8,8% των ανδρών), σε 32,8% το 2013 (έναντι 25,2% των ανδρών) και σε 25,6% το 2018 (έναντι 14,4% των ανδρών) - πιο επιβαρυνμένη η κατάσταση στις νέες γυναίκες (15-24 ετών), με την ανεργία στο 49,2% (2010), σε 69,2% (2013), 68,9% (2018) και σε 64% το 2020 - η ευθύνη φροντίδας παιδιών ή εξαρτώμενων συγγενών επιβαρύνει κυρίως τις γυναίκες, είτε για τα παιδιά ηλικίας μέχρι 14 ετών (26,5%), είτε για εξαρτημένους συγγενείς ηλικίας 15 ετών και άνω (9,8%) - η φροντίδα μικρών παιδιών επηρεάζει την εργασία των γυναικών σε ποσοστό 32%, έναντι 14,6% των ανδρών, δημιουργώντας άνισες συνθήκες στη πρόσβαση στην εργασία. Αποτελούν, λοιπόν, βασικές επιλογές: - η προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και ειδικότερα η στήριξη της σταδιοδρομίας και της επιχειρηματικότητάς, - η βελτίωση της ισορροπίας επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής μέσω στήριξης καινοτόμων μοντέλων οργάνωσης και λειτουργίας των επιχειρήσεων, - η ενίσχυση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και η υποστήριξη των δομών της κοινωνικής οικονομίας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής στην ΠΣΤΕ.</p>
<p>Δράση/εις</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Η παραπάνω δράση αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της εναρμόνισης μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής στην Περιφέρεια.</p>

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ18: Προώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία [4.δ].</p>
------------------------------	--

Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	<p>Η επιλογή του Ειδικού Στόχου συνυπολογίζει τις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται σε σχέση με το εργασιακό περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη και τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, τις ανάγκες πρόληψης έναντι υγειονομικών κινδύνων και διασφάλισης ενός υγιεινού και ασφαλούς περιβάλλοντος εργασίας. Προκύπτει ως προτεραιότητα η προώθηση παρεμβάσεων για την προσαρμογή εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, περιλαμβανομένου της ενεργού και υγιούς γήρανσης. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην αναβάθμιση των υπηρεσιών και των συνθηκών απασχόλησης με γνώμονα τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας στην Περιφέρεια.</p>
Δράση/εις	<p>Οι δράσεις του συγκεκριμένου ΕΣ είναι οι εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία. ■ Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	<p>Οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 δημιουργούν πρόσθετες ανάγκες δράσεων πρόληψης έναντι υγειονομικών κινδύνων και διασφάλισης ενός υγιεινού και ασφαλούς περιβάλλοντος εργασίας στην ΠΣΤΕ. Οι δράσεις του ΕΣ αναμένεται να συμβάλλουν στην αναβάθμιση των υπηρεσιών και των συνθηκών των περιβαλλόντων απασχόλησης με γνώμονα τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας στην Περιφέρεια.</p>

Ειδικός Στόχος	<p>ΕΣ19: Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες [4.στ].</p>
Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	<p>Στο πλαίσιο του Ειδικού στόχου, ανησυχητικό είναι το ποσοστό 10,2% (EUROSTAT, 2019) των νέων 18-24 ετών εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση στην ΠΣΤΕ, υπερδιπλάσιο της χώρας (4,1% το ίδιο έτος). Παράλληλα, το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 15-34 ετών (εκτός εκπαίδευσης και κατάρτισης) ανέρχεται στο 28,3%. Στο πλαίσιο αυτό, η προσφυγική κρίση κατά τη διάρκεια του 2015-17 είχε ως αποτέλεσμα τουλάχιστον 12.000 παιδιά σε σχολική ηλικία να ενταχθούν στο εκπαιδευτικό σύστημα στη χώρα, προσθέτοντας προκλήσεις εκπαιδευτικής και κοινωνικής ένταξης και για την ΠΣΤΕ. Ιδιαίτερη μέριμνα θα ληφθεί για: - τη βελτίωση της ποιότητας των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και πιστοποίησης, με έμφαση στην αξιοποίηση των ΤΠΕ - την προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική εκπαίδευση για τα άτομα με αναπηρία, τους μετανάστες, τους πρόσφυγες και τους ενήλικες χαμηλής ειδίκευσης και χαμηλών μορφωτικών προσόντων, - την αντιμετώπιση του ψηφιακού αποκλεισμού των ευάλωτων ομάδων - την υποστήριξη ένταξης παιδιών μειονεκτουσών ομάδων στην προσχολική εκπαίδευση, - τη διευκόλυνση της μαθησιακής κινητικότητας. Επιπρόσθετα ειδικά, η ανάγκη ενίσχυσης της πρόσβασης στην εκπαίδευση και κατάρτιση στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε προγράμματα και δράσεις εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης δια βίου μάθησης για τις μειονεκτούσες ομάδες της ΠΣΤΕ.</p>
Δράση/εις	<p>Ο συγκεκριμένος ΕΣ περιλαμβάνει τις εξής δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά. ■ Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση. ■ Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.

Συμβολή στον ειδικό στόχο	Βασικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού της ΠΣΤΕ αποτελούν το χαμηλό συγκριτικά επίπεδο εξειδίκευσης ή επανειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού, η χαμηλή συμμετοχή του σε προγράμματα κατάρτισης, το υψηλό ποσοστό διαρροής από το εκπαιδευτικό σύστημα και η ανάγκη ενίσχυσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδιαίτερα για τις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε προγράμματα και δράσεις εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης δια βίου μάθησης για τις μειονεκτούσες ομάδες της Περιφέρειας.
----------------------------------	---

Ειδικός Στόχος	ΕΣ20: Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων, και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες [4.η].
Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	Μέσω του Ειδικού Στόχου σχεδιάζεται να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες για την αύξηση της απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού και τη βελτίωση της απασχολησιμότητας μέσω παρεμβάσεων για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και την συμμετοχή σε ενεργή κοινωνική δραστηριότητα, με έμφαση στους μακροχρόνια άνεργους, άνεργους με χαμηλό και κοινωνικοοικονομικό μορφωτικό υπόβαθρο, ατόμων με αναπηρία, πρώην φυλακισμένων, περιθωριοποιημένων νέων και άλλων μειονεκτούσων ομάδων. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην προώθηση της ενεργού ένταξης στην απασχόληση και στη διασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες.
Δράση/εις	Ο συγκεκριμένος ΕΣ περιλαμβάνει τις εξής δράσεις: <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22). ■ Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτούσων ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς. ■ Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Στην ΠΣΤΕ εντοπίζονται ανάγκες για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού μέσω παρεμβάσεων διευκόλυνσης της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, με έμφαση στους μακροχρόνια άνεργους, άνεργους με χαμηλό και κοινωνικοοικονομικό μορφωτικό υπόβαθρο, άτομα με αναπηρία, πρώην φυλακισμένους, περιθωριοποιημένους νέους και άλλες μειονεκτούσες ομάδες. Παρεμβάσεις με πυρήνα την στήριξη της αυτοαπασχόλησης, την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας, καθώς και παρεμβάσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων θα συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου, με ιδιαίτερη μέριμνα στις μειονεκτούσες ομάδες. Έμφαση θα δοθεί επίσης, στην υποστήριξη των επιχειρηματιών για την υλοποίηση εύλογων προσαρμογών με στόχο την αύξηση της συμμετοχής και παραμονής στην αγορά εργασίας των ατόμων σε μειονεκτούσες ομάδες. Παράλληλα, απαραίτητη θεωρείται η στήριξη της ικανότητας λειτουργίας των αρμόδιων φορέων για την κοινωνική ένταξη. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην προώθηση της ενεργού ένταξης στην απασχόληση και στη διασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών, ιδιαίτερα για τις μειονεκτούσες ομάδες.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ21: Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών [4.θ].
Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ	Οι αιτούντες άσυλο που διαμένουν στην ΠΣΤΕ ανέρχονται σε μερίδιο 1% επί του πληθυσμού και σε αναλογία 6% επί του συνόλου των αιτούντων στη χώρα, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία (Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου, Ιούνιος 2020). Σύμφωνα με το πρόγραμμα ΗΛΙΟΣ ποσοστό 2,83% των δικαιούχων διεθνούς προστασίας του προγράμματος έχουν τοποθετηθεί στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (224 άτομα).

	Από τα δύο Παραρτήματα Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ) έχουν εξυπηρετηθεί 599 νέοι ωφελούμενοι στο σύνολο των 1.013 για το 2020, αποτελώντας τον τρίτο μεγαλύτερο αριθμό ωφελούμενων, μετά την Αττική και την Κεντρική Μακεδονία για το ίδιο έτος. Στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων, προκύπτει η ανάγκη για την αναβάθμιση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών ένταξης, τη διασφάλιση συνθηκών για την ασφαλή και αξιοπρεπή διαβίωσή τους, καθώς και τη δημιουργία ευνοϊκών όρων για την κοινωνική τους ενσωμάτωση (εργασία μέσα από την κοινωνική οικονομία, στέγαση, εκπαίδευση, κ.ά.), σε συνέργεια με τις πολιτικές του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης & Ένταξης. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών.
Δράση/εις	Ο συγκεκριμένος ΕΣ περιλαμβάνει τις εξής δράσεις: <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας. ■ Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Οι προαναφερθείσες δράσεις συμβάλλουν στην κοινωνικοοικονομική ένταξη μεταναστών και υπηκόων τρίτων χωρών στην κοινωνία, στην αγορά εργασίας και σε υπηρεσίες υγείας.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ22: Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των ΡΟΜΑ [4.1].
Συνοπτική περιγραφή ΕΣ	Η ανάπτυξη υποδομών για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και κάλυψη των βασικών αναγκών ατόμων που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες κοινότητες, όπως οι ΡΟΜΑ, βρίσκεται στο επίκεντρο το σχεδιασμού της νέας περιόδου στην ΠΣΤΕ. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν λειτουργούν ακόμα παραρτήματα ΡΟΜΑ στο πλαίσιο των κεντρικών δομών Κέντρα Κοινότητας. Προκύπτει η ανάγκη παρεμβάσεων που θα βελτιώνουν τις συνθήκες διαβίωσης, έτσι ώστε οι οικογένειες των ΡΟΜΑ να έχουν πρόσβαση σε δομές ατομικής και συλλογικής υγιεινής. Οι ανάγκες συμπληρώνονται με τη διασφάλιση των απαραίτητων υποδομών και δράσεων για μια ποιοτική διαμονή και για την επιτυχή ένταξη τους στο κοινωνικό και εκπαιδευτικό περιβάλλον, με έμφαση στα παιδιά των ΡΟΜΑ. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι ΡΟΜΑ.
Δράση/εις	Ο συγκεκριμένος ΕΣ περιλαμβάνει τις εξής δράσεις: <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού. ■ Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης). ■ Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις. ■ Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ. ■ Δ22.5. NEE, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Στην ΠΣΤΕ εντοπίζεται η ανάγκη για ανάπτυξη υποδομών βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης και κάλυψη των βασικών αναγκών ατόμων που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες κοινότητες, όπως οι ΡΟΜΑ. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι ΡΟΜΑ.

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ23: Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες, βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης [4.1α].</p>
<p>Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ</p>	<p>Στην ΠΣΤΕ (2017) σε 100 παιδιά αντιστοιχούσαν 165,6 ηλικιωμένοι, ενώ η αντίστοιχη αναλογία σε επίπεδο χώρας ήταν 149,2. Αυτό υποδηλώνει ότι κατά το ίδιο έτος, 100 άτομα ηλικίας για εργασία, αντιστοιχούν σε 59,67 οικονομικά εξαρτώμενα άτομα, έναντι 56,2 άτομα σε επίπεδο χώρας. Επίσης, ο μέσος όρος ηλικίας αυξάνεται σταθερά από 43 έτη το 2011, στα 45,9 έτη το 2020 (Eurostat). Οι Τοπικές Μονάδες Υγείας (ΤΟΜΥ) καλύπτουν μόλις το 13% του πληθυσμού της ΠΣΤΕ (Έκθεση Αξιολόγησης ΤΟΜΥ), η οποία κάλυψη είναι η χαμηλότερη σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες. Στο πεδίο δράσης του Ειδικού Στόχου, αντιμετωπίζονται οι ανάγκες: - ενίσχυσης των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, φροντίδας και κοινωνικής προστασίας που αφορούν στα παιδιά, - στη ψυχική υγεία, - των ηλικιωμένων, ιδίως αυτών που διαβούν σε συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού, - στα άτομα με αναπηρίες, - πολιτών περιθωριοποιημένων κοινοτήτων και ατόμων με μεταναστευτικό υπόβαθρο - πρόληψης, προαγωγής και αγωγής υγείας, και στήριξης των επαγγελματιών υγείας, - στους εξαρτημένους και σε μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες γενικά. Έμφαση αποδίδεται στη συμπλήρωση των παρεμβάσεων της τρέχουσας ΠΠ στην πρωτοβάθμια υγεία με προτεραιότητα τις πιο απομακρυσμένες περιοχές, λαμβάνοντας υπόψη και τις ανάγκες στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλλει στη βελτίωση της προσβασιμότητας και της ανθεκτικότητας των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, με έμφαση στις μειονεκτούσες ομάδες.</p>
<p>Δράση/εις</p>	<p>Ο συγκεκριμένος ΕΣ περιλαμβάνει τις εξής δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.1. Ενίσχυση υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. ■ Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης. ■ Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ.. ■ Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή. ■ Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής. ■ Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά). ■ Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών. ■ Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών. ■ Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης. ■ Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ]. ■ Δ23.11. Κέντρα Διημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία. ■ Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ. ■ Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων. ■ Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων. ■ Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ. ■ Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας. ■ Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.).

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα. ■ Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Στην ΠΣΤΕ καταγράφονται ανάγκες ενίσχυσης των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, φροντίδας, κοινωνικής προστασίας και ψυχικής υγείας που αφορούν στα παιδιά, στις ανάγκες των ηλικιωμένων και ιδίως αυτών που διαβούν σε συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού, στα άτομα με αναπηρίες, στους εξαρτημένους και σε μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες γενικά. Οι δράσεις του ΕΣ αναμένεται να συμβάλλουν στη βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης για όλους, λαμβάνοντας υπόψη και τους ηλικιωμένους, τα παιδιά, τα άτομα με αναπηρία και τις μειονεκτούσες ομάδες.</p>

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ24: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών [4.1β].</p>
<p>Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ</p>	<p>Η επιλογή του Ειδικού στόχου σχετίζεται με τις δυσμενείς εξελίξεις στην αγορά εργασίας, σε συνδυασμό με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού και τις επιπτώσεις της πανδημίας στην ΠΣΤΕ, οι οποίες έχουν οδηγήσει σε αύξηση του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Για το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ), το σχετικό ποσοστό ανέρχεται σε 20,3% και υπερβαίνει το αντίστοιχο της χώρας (17,9%). Επιπρόσθετα, ο σημαντικός αριθμός μεταναστών και προσφύγων δημιουργεί νέες προκλήσεις για τη διαχείριση και υποστήριξη των εν λόγω ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων. Με βάση τα ανωτέρω, προκύπτουν ανάγκες: - αντιμετώπισης του εκπαιδευτικού και στεγαστικού διαχωρισμού, - ανάπτυξης υπηρεσιών φροντίδας, για τα νοικοκυριά σε κίνδυνο φτώχειας, τους απόρους, τους ηλικιωμένους στο περιθώριο, τους αστέγους, όπως και τις κοινωνικές ομάδες που επλήγησαν από τα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας, - διασφάλισης της πρόσβασης σε υπηρεσίες ποιότητας για τα παιδιά σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (Εγγύηση για τα παιδιά), ώστε να έχουν πρόσβαση σε δωρεάν υπηρεσίες, όπως εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της βρεφικής (π.χ. παιδιά ΑμεΑ), πρώιμη παιδική εκπαίδευση και φροντίδα, υγειονομική περίθαλψη, υγιεινή διατροφή, δραστηριότητες πολιτισμού και αθλητισμού, κ.α. - στήριξης ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλλει στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών.</p>
<p>Δράση/εις</p>	<p>Ο συγκεκριμένος Ειδικός Στόχος περιλαμβάνει τις εξής δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ24.1. Δομές αστέγων. ■ Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές. ■ Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας. ■ Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας. ■ Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Οι παραπάνω δράσεις συμβάλλουν στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών.</p>

4.4.6 Τομέας Προτεραιότητας 6: Ενίσχυση της Χωρικής Συνοχής στις Αστικές Περιοχές και την Ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Ο **Τομέας Προτεραιότητας 6** ικανοποιεί τον **Στόχο Πολιτικής 5** της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ για «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των τύπων περιοχών και των τοπικών πρωτοβουλιών».

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Τομέα Προτεραιότητας τίθενται οι ακόλουθοι **Ειδικοί Στόχοι** (οι οποίοι αναμένεται να επιτευχθούν μέσω των αντίστοιχων παρεμβάσεων και δράσεων, όπως αυτές παρουσιάζονται ακολούθως).

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ25: Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές [5.1].</p>
<p>Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ</p>	<p>Η αστική αναζωογόνηση θεωρείται ένα από τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία πολιτικών αστικού σχεδιασμού. Πλέον είναι περισσότερο από απαραίτητη η ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, για την ανάπλαση των πόλεων, την αναζωογόνηση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων, τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου και των επιπτώσεων του φαινομένου της «αστικής θερμικής νησίδας». Επιπλέον η βελτίωση της ποιότητας ζωής και της καθημερινότητας των πολιτών με τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης αποτελούν, προκλήσεις των αστικών κέντρων.</p> <p>Οι Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης καλούνται να καταστήσουν τις πόλεις δίκαιες, πράσινες, παραγωγικές και έξυπνες, εξασφαλίζοντας ποιότητα ζωής στις γειτονιές, για όλες τις πληθυσμιακές ομάδες, άρση των διαχωρισμών και διακρίσεων, αναβαθμισμένους χώρους πρασίνου, ποιοτικές και ανθεκτικές κλιματικά υποδομές και κτίρια, ενεργειακή απόδοση υποδομών, βιώσιμη κινητικότητα, στήριξη καινοτομίας και παραγωγικής διαφοροποίησης καθώς και ψηφιακή μετάβαση.</p> <p>Στο τομέα της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, ήδη κατά την τρέχουσα ΠΠ, αναγνωρίστηκε η ανάγκη για την αποκατάσταση του οικονομικού ιστού των πόλεων και της λειτουργίας τους ως κινητήριες δυνάμεις στην ευρύτερη περιοχή επιρροής, η αντιστροφή της κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης λαμβάνοντας υπόψη και τις δημογραφικές προκλήσεις, ιδίως περιοχών συγκέντρωσης μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων, υποβαθμισμένων εμπορικών κέντρων και εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών/ βιοτεχνικών/ επαγγελματικών ζωνών, η αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης με αναζωογόνηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ανασυγκρότηση των κοινωνικών υποδομών, η προώθηση της σύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον, η αντιστροφή της αστικής διάχυσης, η ανάκτηση του δημόσιου χώρου. Οι ανωτέρω προκλήσεις για τις αστικές περιοχές της Περιφέρειας παραμένουν επίκαιρες και θα αντιμετωπιστούν και στο πλαίσιο της ΠΠ 2021-2027. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να αναβαθμίσουν το οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο των αστικών περιοχών της Στερεάς Ελλάδας. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις του ΣΠ5 θα λαμβάνουν υπόψη οριζόντια την προώθηση των αρχών της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Το είδος των παρεμβάσεων θα καθοριστεί μετά τον σχεδιασμό και έγκριση των στρατηγικών ΟΧΕ-ΒΑΑ με την συμμετοχή και των τοπικών αστικών αρχών και κοινωνικών εταίρων.</p>
<p>Δράση/εις</p>	<p>Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου ΕΣ, εφαρμόζονται τρεις Στρατηγικές ΒΑΑ (αστικά κέντρα των Δήμων Χαλκιδέων και Λαμιέων και στην ενιαία Δια-δημοτική Αστική Λειτουργική Περιοχή που συγκροτείται από τα Αστικά Κέντρα των Δ. Λεβαδέων, Θηβαίων και Αλιάρτου-Θεσπιέων).</p> <p>Η εξέλιξη των παρεμβάσεων κατά την τρέχουσα περίοδο, όσον αφορά τις υλοποιούμενες Στρατηγικές ΒΑΑ και τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από αυτές, θα αποτελέσουν τη βάση για αναθεώρηση και επικαιροποίηση των σχεδίων δράσης των στρατηγικών, στην κατεύθυνση της συνέχισης τους και στη νέα ΠΠ. Επιπρόσθετες νέες ΒΑΑ δύναται να</p>

	<p>προκύψουν ως ανάγκες για σχεδιασμό και υλοποίηση λαμβάνοντας υπόψη τον Περιφερειακό Χωροταξικό σχεδιασμό της Στερεάς Ελλάδας, βάσει της περαιτέρω εξειδίκευσης και διαβούλευσης του Προγράμματος.</p> <p>Στο πλαίσιο επιμέρους χωρικά εστιασμένων, θεματικών αστικών παρεμβάσεων, λαμβάνεται αρχικά υπόψη ο σημαντικός ρόλος που έχει επιτελέσει διαχρονικά η λειτουργία της Πανελληνίας Έκθεσης Λαμίας (ΠΕΛ) στην ανάπτυξη και ανάδειξη της ευρύτερης περιοχής, αναδεικνύοντας την αναγκαιότητα για μια ολοκληρωμένη παρέμβαση αναβάθμισης της ΠΕΛ σε ένα βιώσιμο προς όφελος της τοπικής και ευρύτερης κοινωνίας αναπτυξιακό πόλο, προσανατολισμένο στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη. Οι συνιστώσες της εν λόγω χωρικής παρέμβασης αφορούν στην αναβάθμιση των υποδομών και των λειτουργιών της ΠΕΛ, στην αποκατάσταση της συνοχής του αστικού χώρου μεταξύ της περιοχής της ΠΕΛ και της ευρύτερης περιοχής μέσα από την εισαγωγή νέων χρήσεων και λειτουργιών συνδεδεμένων με τις υποδομές της περιοχής, με κεντρική ιδέα την ανάπτυξη ενός πολυκέντρου πολιτισμού, αθλητισμού, τουρισμού και καινοτομίας περιφερειακής, αλλά και εθνικής εμβέλειας.</p> <p>Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των στρατηγικών ΒΑΑ στην ΠΣΤΕ δύναται να αξιοποιήσει και ειδικούς στόχους και πεδία παρέμβασης από άλλους Στόχους πολιτικής για τη διασφάλιση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των παρεμβάσεων. Ενδεικτικά, βάσει των υφιστάμενων αναγκών και των αναγκών θα προκύψουν από την επικαιροποίηση ή τη δημιουργία νέων αστικών στρατηγικών, σχεδιάζεται η ενσωμάτωση τουλάχιστον των παρακάτω δράσεων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών» σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.6. Τροχαιό υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Μέσω της εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης οι επιλέξιμες πόλεις της ΠΣΤΕ επιδιώκουν την προώθηση έξυπνων, πράσινων, παραγωγικών και δίκαιων παρεμβάσεων που μετασχηματίζουν την οικονομία των περιοχών παρέμβασης, αντιμετωπίζουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και βελτιώνουν την καθημερινότητα και ποιότητα ζωής των κατοίκων, χωρίς αποκλεισμούς.</p>
<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ26: Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών [5.ii].</p>
<p>Σύνοπτική περιγραφή ΕΣ</p>	<p>Στα δυνατά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της ΠΣΤΕ περιλαμβάνονται τα μοναδικά τοπόσημα παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι πολιτιστικές υποδομές, και χωρικές ενότητες με δυναμική περαιτέρω ανάπτυξης του τουρισμού, με έμφαση στον εναλλακτικό</p>

	<p>τουρισμό. Η αναβάθμιση του εκτενούς πολιτιστικού αποθέματος και της τουριστικής δυναμικής σε συνδυασμό με παρεμβάσεις κοινωνικής και δημιουργικής καινοτομίας, δύνανται να συμβάλλουν στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης της Περιφέρειας και της κοινωνικής ένταξης των ομάδων στόχου που θα εμπλακούν, αξιοποιώντας το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο. Στον Ειδικό Στόχο, αποτελεί προτεραιότητα η κάλυψη αναγκών και γεωγραφικών περιοχών που δεν καλύπτονται από το εργαλείο των ΒΑΑ, με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση νέων ή και υφιστάμενων ΟΧΕ. Η διεύρυνση της εφαρμογής του εργαλείου των ΟΧΕ και σε άλλους τύπους χωρικών ενότητων με ιδιαίτερες αναπτυξιακές ανάγκες, αλλά και σε ειδικές θεματικές και αλυσίδες αξίας, κρίνεται απαραίτητη για τη κάλυψη μεγαλύτερου μέρους των χωρικών αναγκών της Περιφέρειας. Το είδος των παρεμβάσεων θα καθοριστεί μετά τον σχεδιασμό και έγκριση των στρατηγικών ΟΧΕ με την συμμετοχή και των τοπικών αρχών και κοινωνικών εταίρων. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της χωρικής οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην ενδοχώρα της Στερεάς Ελλάδας.</p>
<p>Δράσεις</p>	<p>Βασικό αναπτυξιακό στόχο αποτελεί η εξυγίανση και αποκατάσταση των επιβαρυσμένων περιοχών όπως ο ποταμός Ασωπός και η βιομηχανική περιοχή Σχηματαρίου - Οινόφυτων. Ιδιαίτερη προτεραιότητα αποδίδεται στη χωρική ενότητα της ΛΑΠ Ασωπού, όπου είναι ζωτικής σημασίας η συνέχιση της σχεδιασθείσας ολοκληρωμένης παρέμβασης. Ανάλογα, στο πεδίο της αποκατάστασης πληγισών από φυσικές καταστροφές περιοχών, μέρος των πόρων και παρεμβάσεων του Ειδικού στόχου δύνανται να κατευθυνθεί για συμβολή στην υλοποίηση της ΟΧΕ Βόρειας Εύβοιας, η οποία σχεδιάζεται και προωθείται κεντρικά από την αρμόδια Επιτροπή Ανασυγκρότησης.</p> <p>Σημειώνεται ότι προβλέπεται η υλοποίηση της ΟΧΕ Πολιτιστικής Διαδρομής για την ολοκληρωμένη ανάδειξη και δικτύωση σημαντικών αρχαιολογικών χώρων και τη διαμόρφωση ενός διακριτού και επώνυμου τουριστικού προϊόντος (Πολιτιστική/Τουριστική/Περιβαλλοντική Διαδρομή Στερεάς Ελλάδας), η οποία δύνανται να συνεχιστεί και η περιβαλλοντική της διάσταση να επεκταθεί σε ορεινές περιοχές ενισχύοντας το τουριστικό προφίλ της ΠΣΤΕ.</p> <p>Εν συνέχεια, αξιολογείται ως αναπτυξιακή ευκαιρία για την ΠΣΤΕ, η οργάνωση της περαιτέρω ανάπτυξης του ιαματικού τουρισμού με κεντρικές περιοχές παρέμβασης τις λουτροπόλεις της Αϊδηψού και των Καμένων Βούρλων. Οι δυνατότητες για ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως του ιαματικού - θερμαλιστικού τουρισμού στις λουτροπόλεις της ΠΣΤΕ είναι ευρείες, διαμορφώνοντας τις συνθήκες δημιουργίας πολλαπλασιαστικών θετικών αποτελεσμάτων για την απασχόληση, την επιχειρηματικότητα και την ποιότητα ζωής του τοπικού πληθυσμού.</p> <p>Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των στρατηγικών ΟΧΕ στην ΠΣΤΕ δύνανται να αξιοποιήσει και Ειδικούς στόχους και πεδία παρέμβασης από άλλους Στόχους πολιτικής για τη διασφάλιση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των παρεμβάσεων. Ενδεικτικά, βάσει των υφιστάμενων αναγκών και των αναγκών που θα προκύψουν από την επικαιροποίηση ή τη δημιουργία νέων χωρικών στρατηγικών, σχεδιάζεται η ενσωμάτωση τουλάχιστον των παρακάτω κατηγοριών δράσεων :</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Στα δυνατά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της ΠΣΤΕ περιλαμβάνονται τα μοναδικά τοπίασμα παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι πολιτιστικές υποδομές, και χωρικές ενότητες με δυναμική περαιτέρω ανάπτυξης του τουρισμού, με έμφαση στον εναλλακτικό τουρισμό. Στον Ειδικό Στόχο προτεραιότητα αποτελεί η κάλυψη αναγκών και γεωγραφικών</p>

περιοχών που δεν καλύπτονται από το εργαλείο των ΒΑΑ, με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση νέων ή και υφιστάμενων ΟΧΕ (**Στρατηγικών Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης**). Η διεύρυνση της εφαρμογής του εργαλείου των ΟΧΕ και σε άλλους τύπους χωρικών ενότητων με ιδιαίτερες αναπτυξιακές ανάγκες, αλλά και σε ειδικές θεματικές και αλυσίδες αξίας, κρίνεται απαραίτητη για τη κάλυψη μεγαλύτερου μέρους των χωρικών αναγκών της Περιφέρειας.

4.4.7 Τομέας Προτεραιότητας 7: Τεχνική βοήθεια ΕΤΠΑ

Ο **Τομέας Προτεραιότητας 7** καλύπτει τις ανάγκες τεχνικής υποστήριξης, περιλαμβάνοντας τεχνικές επιμέρους δράσεις, όπως οι ακόλουθες:

- Επικοινωνία και Προβολή .
- Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι.
- Έλεγχοι, Επιθεωρήσεις και Πιστοποιήσεις.
- Συμπληρωματικά / Εξειδικευμένα Συστήματα και Εργαλεία Οργάνωσης της Διαχείρισης.
- Ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας δικαιούχων του Προγράμματος.

Βασικές ομάδες στόχοι είναι η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας, οι Δικαιούχοι του Προγράμματος, οι Ενδιάμεσοι Φορείς και οι λοιποί φορείς που εμπλέκονται στην διαχείριση και παρακολούθηση του Προγράμματος.

Καθώς, όπως προαναφέρθηκε, ο συγκεκριμένος Τομέας Προτεραιότητας περιλαμβάνει αποκλειστικά τεχνικές επιμέρους δράσεις υποστήριξης, η εφαρμογή του δεν αναμένεται να προκαλέσει οποιαδήποτε αλληλεπίδραση με περιβαλλοντικές παραμέτρους και ως εκ τούτου δεν θα αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω ανάλυσης στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ.

4.4.8 Τομέας Προτεραιότητας 8: Τεχνική βοήθεια ΕΚΤ+

Ο **Τομέας Προτεραιότητας 8** καλύπτει τις ανάγκες τεχνικής υποστήριξης, περιλαμβάνοντας τεχνικές επιμέρους δράσεις, όπως οι ακόλουθες:

- Επικοινωνία και Προβολή .
- Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι.
- Έλεγχοι, Επιθεωρήσεις και Πιστοποιήσεις.
- Συμπληρωματικά / Εξειδικευμένα Συστήματα και Εργαλεία Οργάνωσης της Διαχείρισης.
- Ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας δικαιούχων του Προγράμματος.

Βασικές ομάδες στόχοι είναι η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας, οι Δικαιούχοι του Προγράμματος, οι Ενδιάμεσοι Φορείς και οι λοιποί φορείς που εμπλέκονται στην διαχείριση και παρακολούθηση του Προγράμματος.

Ομοίως με την περίπτωση του Τομέα Προτεραιότητας 7, ο συγκεκριμένος Τομέας Προτεραιότητας περιλαμβάνει αποκλειστικά τεχνικές επιμέρους δράσεις υποστήριξης, η εφαρμογή του δεν αναμένεται να προκαλέσει οποιαδήποτε αλληλεπίδραση με περιβαλλοντικές παραμέτρους. Ως εκ τούτου δεν θα αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω ανάλυσης στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ.

5 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Οδηγία για τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση περιλαμβάνει στο άρθρο 5 την απαίτηση η ΣΜΠΕ να εξετάσει τις "λογικές εναλλακτικές λύσεις λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους και το γεωγραφικό πεδίο του σχεδίου ή του προγράμματος" και τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εναλλακτικών λύσεων που εξετάζονται και εντέλει επιλέγονται. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι όσο υψηλότερο είναι το επιχειρησιακό επίπεδο του σχεδίου ή του προγράμματος (όπως το παρόν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας), τόσο πιο στρατηγικές είναι οι επιλογές που είναι πιθανό να είναι διαθέσιμες. Εντούτοις, οι εξεταζόμενες εναλλακτικές λύσεις πρέπει να είναι ρεαλιστικές και ικανές να εφαρμοσθούν, και πρέπει να αντιπροσωπεύουν μια σειρά διαφορετικών προσεγγίσεων εντός των νομικών και λειτουργικών απαιτήσεων του ιδιαίτερου σχεδίου ή προγράμματος. Είναι χρήσιμο αυτές να είναι ευδιάκριτες μεταξύ τους για να επιτρέψουν να γίνουν σημαντικές συγκρίσεις των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κάθε μίας.

Μερικές εναλλακτικές λύσεις είναι ξεκάθαρες, περιλαμβάνοντας μια σαφώς ξεκαθαρισμένη επιλογή μεταξύ δύο εναλλακτικών λύσεων. Αυτές είναι συχνά οι ευρείες επιλογές που εξετάζονται νωρίς κατά την προετοιμασία σχεδίων και προγράμματος. Άλλες εναλλακτικές λύσεις μπορούν να συνδυαστούν με διάφορους τρόπους. Οι εναλλακτικές λύσεις μπορούν να ομαδοποιηθούν σε **σενάρια**, παραδείγματος χάριν σενάριο ταχύτερης οικονομικής ανάπτυξης, σενάριο της πλέον βιώσιμης επιλογής, κλπ.. Στο παρόν κεφάλαιο θα σχολιαστούν οι εναλλακτικές δυνατότητες, συμπεριλαμβανομένων:

1. Της μηδενικής λύσης (Βασικό Σενάριο).
2. Των λόγων επιλογής των εναλλακτικών δυνατοτήτων που εξετάστηκαν.
3. Των περιβαλλοντικά τεκμηριωμένων λόγων επιλογής του προτεινόμενου Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας έναντι των άλλων εναλλακτικών δυνατοτήτων.

Στην διαδικασία σχεδιασμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων γίνεται χρήση και σύγκριση εναλλακτικών σεναρίων, όλα από τα οποία ικανοποιούν βασικές παραμέτρους και απαιτήσεις σχεδιασμού, αλλά συγχρόνως αντιπροσωπεύουν και διαφορετικές προσεγγίσεις τόσο πολιτικής, όσο και επιπέδων επένδυσης. Τα Εναλλακτικά Σενάρια συγκρίνονται με το λεγόμενο Βασικό Σενάριο, το οποίο χρησιμοποιείται σαν βάση σύγκρισης. Σε κάθε περίπτωση και για όλα τα σενάρια θεωρείται δεδομένη η παραδοχή ότι γίνεται πλήρης αξιοποίηση της ήδη εγκατεστημένης υποδομής με κατάλληλη οργάνωση και βελτιστοποίηση της διαχείρισης υπάρχουσών υποδομών και συστημάτων. Για τις ανάγκες οριστικοποίησης της διαμόρφωσης του ΕΠ ΠΣΤΕ, εξετάστηκαν σε σχέση με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος, τρία σενάρια ως εξής:

- **Βασικό Σενάριο** – Ορίζεται σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, αφορά στην περίπτωση της **Μηδενικής Λύσης**, καθώς γίνεται η υπόθεση ότι δεν υπάρχει εντελώς το Επιχειρησιακό

Πρόγραμμα ΠΣΤΕ 2021-2027 και εξετάζονται οι επιπτώσεις της επιλογής αυτής, με βάση τις υφιστάμενες τάσεις εξέλιξης.

- **Σενάριο 1 (Προτεινόμενο Σενάριο)** – Εξετάστηκε ως εναλλακτικό σενάριο συμβατό με τους Στόχους Πολιτικής της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ, με παράλληλη ικανοποίηση των Τομέων Προτεραιότητας του ΕΠ και διαμορφώθηκε βάσει μίας προσέγγισης “**πλέον βιώσιμης επιλογής**”.
- **Σενάριο 2 (Εναλλακτικό Σενάριο)** – Εξετάστηκε ως εναλλακτικό σενάριο συμβατό με τους Στόχους Πολιτικής της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ, με παράλληλη ικανοποίηση των Τομέων Προτεραιότητας του ΕΠ και διαμορφώθηκε βάσει μίας προσέγγισης “**ταχύτερης οικονομικής ανάπτυξης**”.

5.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ

5.2.1 Βασικό Σενάριο

Το Βασικό Σενάριο αφορά στην περίπτωση της **Μηδενικής Λύσης**, η οποία συνίσταται στη διατήρηση των σημερινών χαρακτηριστικών και της υπάρχουσας κατάστασης χωρίς καμία παρέμβαση. Συνεπώς στα πλαίσια του Βασικού Σεναρίου, γίνεται η υπόθεση ότι δεν υπάρχει εντελώς το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΠΣΤΕ 2021-2027 και εξετάζονται οι επιπτώσεις της επιλογής αυτής, με βάση τις υφιστάμενες τάσεις εξέλιξης, όπως αναλύονται στην **Ενότητα 6** της υφιστάμενης κατάστασης

5.2.2 Σενάριο 1 (Προτεινόμενο Σενάριο)

Το **Σενάριο 1** το οποίο δομείται από **8 Τομείς Προτεραιότητας** συμπεριλαμβανόμενης της Τεχνικής Βοήθειας και **26 Ειδικούς Στόχους**, σχεδιάστηκε βάσει των Στόχων Πολιτικής της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ, οι οποίοι είναι οι ακόλουθοι:

- **Στόχος Πολιτικής 1:** Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού, καθώς και της περιφερειακής ψηφιακής διασυνδεσιμότητας.
- **Στόχος Πολιτικής 2:** Μια πιο πράσινη, με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που μετατρέπεται σε μια οικονομία μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.
- **Στόχος Πολιτικής 3:** Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας.
- **Στόχος Πολιτικής 4:** Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

- **Στόχος Πολιτικής 5:** Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των τύπων περιοχών και των τοπικών πρωτοβουλιών.

Η συνοπτική περιγραφή των Τομέων Προτεραιότητας, των Ειδικών Στόχων και των δράσεων του Σεναρίου 1 του ΕΠ ΠΣΤΕ, παρατίθεται στον **Πίνακα 5-1** που ακολουθεί, καθώς η αναλυτικότερη περιγραφή του παρατίθεται στο αντίστοιχο **Κεφάλαιο 4** της παρούσας.

Πίνακας 5-1: Συνοπτική περιγραφή των Τομέων Προτεραιότητας, των Ειδικών Στόχων και των δράσεων του Σεναρίου 1 του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021=2027

Τομέας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος	Δράσεις
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.	ΕΣ1. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων της έρευνας και της καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυναμικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων.
	ΕΣ2. Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς φορείς και τις δημόσιες αρχές.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ.
	ΕΣ3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.
ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.	ΕΣ4. Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.
	ΕΣ5. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.
	ΕΣ6. Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης. ■ Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.
	ΕΣ7. Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.

Τομέας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος	Δράσεις
		<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.
	ΕΣ8. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές και μείωση κάθε μορφής ρύπανσης.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.
ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.	ΕΣ9. Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και στη διασυνοριακή κινητικότητα.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας. ■ Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων. ■ Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.
ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.	ΕΣ10. Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της χωρίς αποκλεισμούς ένταξης στην αγορά εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.
	ΕΣ11. Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. ■ Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.
	ΕΣ12. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία). ■ Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.
	ΕΣ13. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.

Τομέας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος	Δράσεις
	που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες.	
	ΕΣ14. Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας. ■ Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός). ■ Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας. ■ Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
	ΕΣ15. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού. ■ Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών. ■ Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.
ΠΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.	ΕΣ16. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης-πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης). ■ Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας. ■ Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους ανέργους. ■ Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικά αδρανή άτομα. ■ Δ16.5. NEE και παρεμφερείς δράσεις. ■ Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.). ■ Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
	ΕΣ17. Προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσίτη φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
	ΕΣ18. Προώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.

Τομέας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος	Δράσεις
	ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
	ΕΣ19. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά. ■ Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση. ■ Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
	ΕΣ20. Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22). ■ Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς. ■ Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
	ΕΣ21. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας. ■ Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
	ΕΣ22. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των ΡΟΜΑ.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού. ■ Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης). ■ Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις. ■ Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ. ■ Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
	ΕΣ23. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. ■ Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.

Τομέας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος	Δράσεις
	<p>υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες, βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ.. ■ Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή. ■ Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής. ■ Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά). ■ Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών. ■ Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών. ■ Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης. ■ Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ]. ■ Δ23.11. Κέντρα Διημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία. ■ Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ. ■ Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων. ■ Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων. ■ Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ. ■ Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας. ■ Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.). ■ Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα. ■ Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
	<p>ΕΣ24. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ24.1. Δομές αστέγων. ■ Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές. ■ Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας. ■ Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας. ■ Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).
<p>ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές</p>	<p>ΕΣ25. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.

Τομέας Προτεραιότητας	Ειδικός Στόχος	Δράσεις
περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.6. Τροχαιό υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
	ΕΣ26. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
ΤΠ7 - Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ		
ΤΠ8 - Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+		

Όπως προαναφέρθηκε, το Σενάριο 1 του ΕΠ δομήθηκε βάσει μίας προσέγγισης “**πλέον βιώσιμης επιλογής**”. Στα πλαίσια της εν λόγω προσέγγισης ο σχεδιασμός των δράσεων και η αντίστοιχη κατανομή των οικονομικών πόρων για την υλοποίηση τους κατανεμήθηκαν κατά το δυνατό ισόρροπα τόσο σε Ειδικούς Στόχους με αναπτυξιακό προσανατολισμό, όσο και σε ανάλογους ΕΣ με περιβαλλοντικό προσανατολισμό (συμπεριλαμβανομένης της ανάσχεσης κλιματικής αλλαγής και της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της), καθώς και σε ΕΣ που στοχεύουν στην ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και Κοινωνικής Συνοχής, την προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας.

Η Κατανομή πόρων (%) ανά Τομέα Προτεραιότητας βάσει του Σεναρίου 1 του ΕΠ Στερεάς Ελλάδας, η οποία αντικατοπτρίζει την ισόρροπη κατανομή των οικονομικών πόρων μεταξύ των ΤΠ, παρουσιάζεται στον **Πίνακα** που ακολουθεί.

Πίνακας 5-2: Κατανομή πόρων (%) ανά Τομέα Προτεραιότητας βάσει του Σεναρίου 1 του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027

Τομέας Προτεραιότητας	% Κατανομή Πόρων
ΤΠ1 - Προώθηση της Καινοτομίας και στήριξη της επιχειρηματικότητας	13
ΤΠ2 - Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.	20
ΤΠ3 - Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας.	7
ΤΠ4 - Ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και της Κοινωνικής Συνοχής.	15
ΤΠ5 - Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.	25
ΤΠ6 - Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαιθρου.	18
ΤΠ7 - Τεχνική Βοήθεια ΕΠΠΑ	1,5
ΤΠ8 - Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+	0,5

Από τον άνωθεν **Πίνακα** προκύπτουν τα εξής:

- Στους ΤΠ 1 και 3, οι οποίοι αποτελούν τους κατεξοχήν ΤΠ με οικονομικά αναπτυξιακό πρόσημο κατανέμεται συνολικά περίπου το 20% των συνολικών πόρων του Προγράμματος (13% και 7% αντιστοίχως).
- Στον ΤΠ 2, ο οποίος αποτελεί τον κατεξοχήν ΤΠ με περιβαλλοντικό προσανατολισμό (συμπεριλαμβανομένης της ανάσχεσης της κλιματικής αλλαγής και της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της), κατανέμεται περίπου το 20% των συνολικών πόρων του Προγράμματος.
- Στους ΤΠ 4 και 5, οι οποίοι πρωτίστως στοχεύουν στην ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και Κοινωνικής Συνοχής, την προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας, ενώ δευτερεύοντος έχουν και αναπτυξιακό πρόσημο κατανέμεται συνολικά περίπου το 40% των συνολικών πόρων του Προγράμματος (15% και 25% αντιστοίχως).
- Στον ΤΠ 6, ο οποίος περιλαμβάνει ΕΣ και δράσεις που σχετίζονται σφαιρικά με αναπτυξιακούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς στόχους, κατανέμεται περίπου το 18% των συνολικών πόρων του Προγράμματος.

5.2.3 Σενάριο 2 (Εναλλακτικό Σενάριο)

Το **Σενάριο 2** σχεδιάστηκε βάσει των Στόχων Πολιτικής της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ, όπως αυτοί έχουν διατυπωθεί και στην σχετική Ενότητα περιγραφής του Σεναρίου 1.

Οι εν λόγω Αναπτυξιακοί Στόχοι εφαρμόζονται και στο **Σενάριο 2** του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027, το οποίο δομείται από τους ίδιους 8 Τομείς Προτεραιότητας (συμπεριλαμβανόμενης της Τεχνικής Βοήθειας) και τους ίδιους 26 Ειδικούς Στόχους όπως και το Σενάριο 1. Οι Τομείς Προτεραιότητας, οι Ειδικοί Στόχοι και οι δράσεις του Σεναρίου 2 του ΕΠ ΠΣΤΕ είναι ταυτόσημοι με τους αντίστοιχους του Σεναρίου 1, όπως αυτοί παρατίθενται στον **Πίνακα 5-1**.

Η διαφοροποίηση μεταξύ των δύο Σεναρίων εγγυάται στην προσέγγιση σχεδιασμού τους, καθώς το Σενάριο 2 διαμορφώθηκε βάσει μίας προσέγγισης "**ταχύτερης οικονομικής ανάπτυξης**". Συνεπώς, μολονότι το Σενάριο 2 περιλαμβάνει ίδιους Τομείς Προτεραιότητας, Ειδικούς Στόχους και δράσεις με το Σενάριο 1, εντούτοις το "μίγμα" του Σεναρίου διαφέρει, καθώς διαφοροποιείται σημαντικά η κατανομή των οικονομικών πόρων μεταξύ των ΤΠ, των ΕΣ και των δράσεων, με αποτέλεσμα την αντίστοιχη σημαντική διαφοροποίηση της στόχευσης, των οφελών και των επιπτώσεων από την υλοποίηση του.

Στα πλαίσια της προσέγγισης της "ταχύτερης οικονομικής ανάπτυξης" ο σχεδιασμός των δράσεων και η αντίστοιχη κατανομή των οικονομικών πόρων για την υλοποίησή τους κατανομήθηκαν κατά προτεραιότητα σε Ειδικούς Στόχους με ισχυρότερο αναπτυξιακό προσανατολισμό, έναντι ανάλογων ΕΣ με περιβαλλοντικό προσανατολισμό, καθώς και των ΕΣ που στοχεύουν στην ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και Κοινωνικής Συνοχής, την προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας (τηρώντας ωστόσο και τις **χρηματοοικονομικές δεσμεύσεις του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027**).

Ωστόσο, σχετικά με τις **χρηματοοικονομικές δεσμεύσεις του ΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2021-2027**, θα πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα:

- ✓ Ο Τομέας Προτεραιότητας 2 δεν μπορεί να μειωθεί δεδομένου ότι δράσεις της συμβάλουν στην ποσόστωση του 30% πόρων του ΕΤΠΑ της χώρας για την κλιματική αλλαγή.
- ✓ Ο Τομέας Προτεραιότητας 5 ΕΚΤ+ δεν μπορεί να μειωθεί γιατί οι πόροι ΕΚΤ δεν μετατρέπονται σε πόρους ΕΤΠΑ και επίσης υπάρχει η υποχρέωση για ποσόστωση 30% για δράσεις κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας σε επίπεδο χώρας.
- ✓ Ο Τομέας Προτεραιότητας 6 δεν μπορεί να μειωθεί διότι υπάρχει η υποχρέωση διάθεσης περίπου 80 εκ ευρώ για δράσεις Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, συμβάλλοντας στην ποσόστωση του 8% των πόρων του ΕΤΠΑ σε επίπεδο χώρας για Στρατηγικές ΒΑΑ.

Η Κατανομή πόρων (%) ανά Τομέα Προτεραιότητας βάσει του Σεναρίου 2 του ΕΠ ΠΣΤΕ, παρουσιάζεται στον **Πίνακα** που ακολουθεί.

Πίνακας 5-3: Κατανομή πόρων (%) ανά Τομέα Προτεραιότητας βάσει του Σεναρίου 2 του ΕΠ ΠΣΤΕ

Τομέας Προτεραιότητας	% Κατανομή Πόρων	Διαφοροποίηση από Σενάριο 1
ΤΠ1 - Προώθηση της Καινοτομίας και στήριξη της επιχειρηματικότητας	15	+2%

Τομέας Προτεραιότητας	% Κατανομή Πόρων	Διαφοροποίηση από Σενάριο 1
ΤΠ2 - Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.	20	0%
ΤΠ3 - Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας.	10	+3%
ΤΠ4 - Ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και της Κοινωνικής Συνοχής.	10	-5%
ΤΠ5 - Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.	25	0%
ΤΠ6 - Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαιθρου.	18	0%
ΤΠ7 - Τεχνική Βοήθεια ΕΠΠΑ	1,5	0%
ΤΠ8 - Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+	0,5	0%

Από τον άνωθι **Πίνακα** προκύπτουν τα εξής:

- Στους ΤΠ 1 και 3, οι οποίοι αποτελούν τους κατεχοχόν ΤΠ με οικονομικά αναπτυξιακό πρόσημο κατανέμεται συνολικά περίπου το 25% των συνολικών πόρων του Προγράμματος (15% και 10% αντιστοίχως), ποσοστό αυξημένο συνολικά κατά 5% (2% και 3% αντιστοίχως ανά ΤΠ) συγκριτικά με το Σενάριο 1.
- Στον ΤΠ 2, ο οποίος αποτελεί τον κατεχοχόν ΤΠ με περιβαλλοντικό προσανατολισμό (συμπεριλαμβανομένης της ανάσχεσης της κλιματικής αλλαγής και της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της), κατανέμεται περίπου το 20% των συνολικών πόρων του Προγράμματος, ποσοστό αμετάβλητο συγκριτικά με το Σενάριο 1.
- Στους ΤΠ 4 και 5, οι οποίοι πρωτίστως στοχεύουν στην ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και Κοινωνικής Συνοχής, την προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας, ενώ δευτερεύοντος έχουν και αναπτυξιακό πρόσημο κατανέμεται συνολικά περίπου το 35% των συνολικών πόρων του Προγράμματος (10% και 25% αντιστοίχως), ποσοστό μειωμένο συνολικά κατά 5% (5% από τον ΤΠ4, ενώ ο ΤΠ5 μένει αμετάβλητος) συγκριτικά με το Σενάριο 1.
- Στον ΤΠ 6, ο οποίος περιλαμβάνει ΕΣ και δράσεις που σχετίζονται σφαιρικά με αναπτυξιακούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς στόχους, κατανέμεται περίπου το 18% των συνολικών πόρων του Προγράμματος.

5.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ

Στην παρούσα Ενότητα θα παρουσιαστεί η σύγκριση των εναλλακτικών λύσεων (Σεναρίων) που περιγράφηκαν στις παραπάνω Ενότητες. Η σύγκριση των εναλλακτικών λύσεων θα πραγματοποιηθεί με τη χρήση **Πίνακα Συγκριτικής Αξιολόγησης (Πίνακας 5-4)** και αντίστοιχης βαθμολογίας των επιδόσεων τους έναντι των αντίστοιχων περιβαλλοντικών στόχων.

Πίνακας 5-4: Συγκριτική αξιολόγηση των εναλλακτικών λύσεων του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027

Τομέας ελέγχου	Βασικό Σενάριο	Σενάριο 1 (Προτεινόμενο Σενάριο)	Σενάριο 2 (Εναλλακτικό Σενάριο)
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα	<p>Συνεχής βραδεία υποβάθμιση λόγω έλλειψης κατάλληλων παρεμβάσεων (αναπλάσεων, περιβαλλοντικών αποκαταστάσεων, ανάδειξης περιβαλλοντικών πόρων κτλ).</p> <p>Αυξημένες δευτερογενείς και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις (σε σχέση με το προτεινόμενο και εναλλακτικό σενάριο) εξαιτίας της μη συνεκτικής και μη ολοκληρωμένης ανάπτυξης της λειτουργικής ανάσχεσης της κλιματικής αλλαγής και αντιμετώπισης των επιπτώσεων της.</p>	<p>Θετικές πρωτογενείς επιπτώσεις από την υλοποίηση έργων αναπλάσεων, περιβαλλοντικών αποκαταστάσεων, ανάδειξης περιβαλλοντικών πόρων κτλ.</p> <p>Ισχυρές δευτερογενείς θετικές επιπτώσεις εξαιτίας της συνεκτικής και ολοκληρωμένης ανάπτυξης της λειτουργικής ανάσχεσης της κλιματικής αλλαγής και αντιμετώπισης των επιπτώσεων της.</p> <p>Ασθενείς αρνητικές επιπτώσεις από την σχετικά περιορισμένη (συγκριτικά' με το Σενάριο 2) κατάληψη εδαφών από την κατασκευή νέων τμημάτων συγκοινωνιακών δικτύων και την ενίσχυση των επιχειρήσεων και της παραγωγικής δραστηριότητας.</p>	<p>Θετικές πρωτογενείς επιπτώσεις (αλλά μικρότερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1, λόγω μικρότερης έκτασης σχετικών παρεμβάσεων) από την υλοποίηση έργων αναπλάσεων, περιβαλλοντικών αποκαταστάσεων, ανάδειξης περιβαλλοντικών πόρων κτλ.</p> <p>Επιπλέον, δευτερογενείς θετικές επιπτώσεις εξαιτίας της ανάπτυξης της λειτουργικής ανάσχεσης της κλιματικής αλλαγής και αντιμετώπισης των επιπτώσεων της (αλλά μικρότερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1).</p> <p>Οι θετικές επιπτώσεις αντισταθμίζονται από αρνητικές επιπτώσεις από την κατασκευή νέων οδικών τμημάτων και την ενίσχυση των επιχειρήσεων και της παραγωγικής δραστηριότητας (μεγαλύτερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1).</p>
Ατμόσφαιρα	<p>Συνεχής βραδεία υποβάθμιση ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος.</p>	<p>Ισχυρές θετικές επιπτώσεις από την αναβάθμιση της ενεργειακής απόδοσης των κτιριακών εγκαταστάσεων η οποία συνεπάγεται εξοικονόμηση ενέργειας και συνεπώς μειωμένη χρήση ορυκτών καυσίμων και ελαττωμένων εκπομπών αερίων ρύπων.</p> <p>Επιπλέον θετικές επιπτώσεις εξαιτίας άλλων παρεμβάσεων όπως είναι οι υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, οι στοχευμένες δράσεις των ΣΒΑΑ και ΟΧΕ κτλ.</p> <p>Ασθενείς αρνητικές επιπτώσεις από την σχετικά περιορισμένη (συγκριτικά' με το</p>	<p>Οι θετικές επιπτώσεις από την αναβάθμιση της ενεργειακής απόδοσης των κτιριακών εγκαταστάσεων, αναιρούνται από τις αρνητικές επιπτώσεις από την αύξηση του μεταφορικού έργου μέσω της αναβάθμισης του συγκοινωνιακού δικτύου και την κατασκευή νέων υποδομών (σημαντικά μεγαλύτερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1 και την μεγαλύτερη επιβάρυνση στην ποιότητα της ατμόσφαιρας λόγω μεγαλύτερης ενίσχυσης των επιχειρήσεων και της παραγωγικής δραστηριότητας (έναντι του Σεναρίου 1).</p>

Τομέας ελέγχου	Βασικό Σενάριο	Σενάριο 1 (Προτεινόμενο Σενάριο)	Σενάριο 2 (Εναλλακτικό Σενάριο)
		Σενάριο 2) αύξηση του μεταφορικού έργου μέσω της αναβάθμισης του συγκοινωνιακού δικτύου και την κατασκευή νέων υποδομών.	
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή	Συνεχής και αυξανόμενη εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου, τόσο άμεσα (λόγω του των υφιστάμενων παραγωγικών και συγκοινωνιακών διαδικασιών και υποδομών), όσο και έμμεσα λόγω της χαμηλής ενεργειακής απόδοσης των κτιριακών εγκαταστάσεων.	<p>Ισχυρές θετικές επιπτώσεις από την αναβάθμιση της ενεργειακής απόδοσης των κτιριακών εγκαταστάσεων.</p> <p>Επιπλέον θετικές επιπτώσεις εξαιτίας άλλων παρεμβάσεων όπως είναι οι υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, οι παρεμβάσεις σε πράσινες υποδομές, οι στοχευμένες δράσεις των ΣΒΑΑ και ΟΧΕ κτλ.</p> <p>Ασθενείς αρνητικές επιπτώσεις από την σχετικά περιορισμένη (συγκριτικά με το Σενάριο 2) αύξηση του μεταφορικού έργου μέσω της αναβάθμισης του οδικού δικτύου και την κατασκευή νέων τμημάτων.</p>	Οι θετικές επιπτώσεις από την αναβάθμιση της ενεργειακής απόδοσης των κτιριακών εγκαταστάσεων, αναιρούνται μερικώς από τις αρνητικές επιπτώσεις από την αύξηση του μεταφορικού έργου μέσω της αναβάθμισης του συγκοινωνιακού δικτύου και την κατασκευή νέων υποδομών (σημαντικά μεγαλύτερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1) και την μεγαλύτερη επιβάρυνση στην ποιότητα της ατμόσφαιρας λόγω μεγαλύτερης ενίσχυσης των επιχειρήσεων και της παραγωγικής δραστηριότητας (έναντι του Σεναρίου 1).
Θόρυβος	Επιπτώσεις αναμένονται σημειακά-τοπικά, που σταθμίζονται χαμηλά στον ευρύτερο χώρο.	Μολονότι αναμένονται μικρότερης κλίμακας θετικές επιπτώσεις σε σχέση με το Σενάριο 2, καθώς δεν επιτυγχάνεται η βέλτιστη συγκοινωνιακή διασύνδεση (η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα την ελαχιστοποίηση του χρόνου λειτουργίας των οχημάτων) και δεν ελαχιστοποιούνται οι χρονοαποστάσεις, εντούτοις αναμένονται και μικρότερες αρνητικές από την μικρότερη αύξηση του μεταφορικού έργου και των παραγωγικών εγκαταστάσεων.	Επιπτώσεις αναμένονται τοπικά, που αντισταθμίζονται στον ευρύτερο χώρο από την καλύτερη βέλτιστη συγκοινωνιακή διασύνδεση και την μείωση των χρονοαποστάσεων. Ωστόσο, αναμένονται και τοπικές αρνητικές επιπτώσεις από την αύξηση του μεταφορικού έργου και των παραγωγικών εγκαταστάσεων (σημαντικά μεγαλύτερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1).
Υδάτινοι Πόροι	Συνεχής και αυξανόμενη ποιοτική και ποσοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων (απώλειες υδρευτικών δικτύων, ανεπεξέργαστα υγρά απόβλητα, μη εκτέλεση έργων σχετικών με το ΣΔΚΠ κτλ).	Ισχυρές θετικές επιπτώσεις από την υλοποίηση παρεμβάσεων αναβάθμισης – συμπλήρωσης υφιστάμενων δικτύων ύδρευσης και κατασκευή νέων, υλοποίηση υποδομών επεξεργασίας υγρών αποβλήτων και ανάπτυξη αντιπλημμυρικών έργων.	Οι επιπτώσεις θα είναι θετικές αλλά μικρότερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1, καθώς μολονότι περιλαμβάνονται ίδιες έκτασης παρεμβάσεις σε δίκτυα ύδρευσης, υποδομές επεξεργασίας υγρών αποβλήτων και αντιπλημμυρικά έργα, αντίθετα περιλαμβάνεται εκτενέστερη

Τομέας ελέγχου	Βασικό Σενάριο	Σενάριο 1 (Προτεινόμενο Σενάριο)	Σενάριο 2 (Εναλλακτικό Σενάριο)
		Ασθενείς αρνητικές επιπτώσεις από την σχετικά περιορισμένη (συγκριτικά με το Σενάριο 2) κατασκευή νέων συγκοινωνιακών υποδομών δεδομένου ότι κάποιες χαράξεις υποδομών διατρέχουν περιοχές με υδατορρέματα και υδάτινους αποδέκτες.	κατασκευή νέων συγκοινωνιακών υποδομών.
Τοπίο	Συνεχής βραδεία υποβάθμιση λόγω έλλειψης κατάλληλων παρεμβάσεων (αναπλάσεων, περιβαλλοντικών αποκαταστάσεων, ανάδειξης περιβαλλοντικών πόρων κτλ).	Θετικές επιπτώσεις από την υλοποίηση παρεμβάσεων αστικών αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υλοποίηση περιβαλλοντικά φιλικών δράσεων και υποδομών σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, ανάπτυξη αντιπλημμυρικών έργων κτλ. Ασθενείς αρνητικές επιπτώσεις από την σχετικά περιορισμένη (συγκριτικά με το Σενάριο 2) κατασκευή νέων συγκοινωνιακών υποδομών και την ενίσχυση των επιχειρήσεων και της παραγωγικής δραστηριότητας.	Θετικές επιπτώσεις από την υλοποίηση παρεμβάσεων αστικών αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υλοποίηση περιβαλλοντικά φιλικών δράσεων και υποδομών σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, ανάπτυξη αντιπλημμυρικών έργων κτλ.. Οι θετικές επιπτώσεις αντισταθμίζονται από αρνητικές επιπτώσεις από την κατασκευή νέων συγκοινωνιακών υποδομών και την ενίσχυση των επιχειρήσεων και της παραγωγικής δραστηριότητας (μεγαλύτερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1).
Έδαφος	Συνεχής βραδεία υποβάθμιση λόγω επιπτώσεων κλιματικής αλλαγής, ελλείψεις στις υποδομές επεξεργασίας υγρών αποβλήτων και στις υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων μικρής κλίμακας, μη υλοποίηση απαραίτητων αντιπλημμυρικών έργων κτλ.	Θετικές επιπτώσεις από την υλοποίηση έργων αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υποδομών επεξεργασίας υγρών αποβλήτων και αντίστοιχες διαχείρισης απορριμμάτων μικρής κλίμακας, αντιπλημμυρικών και αντιδιαβρωτικών έργων κτλ.. Ασθενείς αρνητικές επιπτώσεις από την σχετικά περιορισμένη (συγκριτικά με το Σενάριο 2) κατάληψη εδαφών από την κατασκευή νέων συγκοινωνιακών υποδομών και την ενίσχυση των επιχειρήσεων και της παραγωγικής δραστηριότητας.	Θετικές επιπτώσεις (ίδιες έκτασης με εκείνες του Σεναρίου 1) από την υλοποίηση έργων αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υποδομών επεξεργασίας υγρών αποβλήτων και αντίστοιχες διαχείρισης απορριμμάτων μικρής κλίμακας, αντιπλημμυρικών και αντιδιαβρωτικών έργων κτλ.. Οι θετικές επιπτώσεις αντισταθμίζονται από αρνητικές επιπτώσεις από την κατασκευή νέων συγκοινωνιακών υποδομών και την ενίσχυση των επιχειρήσεων και της παραγωγικής δραστηριότητας (μεγαλύτερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1).

Τομέας ελέγχου	Βασικό Σενάριο	Σενάριο 1 (Προτεινόμενο Σενάριο)	Σενάριο 2 (Εναλλακτικό Σενάριο)
Πληθυσμός Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	– Συνεχής βραδεία υποβάθμιση λόγω επιπτώσεων της πανδημίας, ελλείψεις σε υποδομές και παραγωγική διαδικασία, μη υποστήριξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας, αστοχίες του συγκοινωνιακού δικτύου κτλ.	Οι επιπτώσεις θα είναι θετικές, καθώς αναμένεται βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού, βελτίωση της προσβασιμότητας, άμβλυνση των επιπτώσεων της πανδημίας, αντιμετώπιση των ελλείψεων σε υποδομές και παραγωγική διαδικασία, αντιμετώπιση των ελλείψεων σε εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή, τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ.	Οι επιπτώσεις θα είναι θετικές σε κάθε περίπτωση, καθώς αναμένεται βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού, βελτίωση της προσβασιμότητας, άμβλυνση των επιπτώσεων της πανδημίας, αντιμετώπιση των ελλείψεων σε υποδομές και παραγωγική διαδικασία, αντιμετώπιση των ελλείψεων σε υποδομές και πρόσβαση σε εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή, τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ. Ωστόσο μολονότι οι θετικές οικονομικές επιπτώσεις είναι μεγαλύτερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1, οι αντίστοιχες κοινωνικές είναι μικρότερες.
Ανθρώπινη Υγεία	Συνεχής βραδεία υποβάθμιση λόγω επιπτώσεων της πανδημίας, ελλείψεις στις υποδομές και κυρίως στην πρόσβαση σε υποδομές υγείας, αστοχίες του συγκοινωνιακού δικτύου, ελλείψεις στις υποδομές επεξεργασίας υγρών αποβλήτων και στις υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων μικρής κλίμακας, μη υλοποίηση απαραίτητων αντιπλημμυρικών έργων κτλ.	Οι επιπτώσεις αναμένεται να είναι έντονα θετικές, καθώς αναμένεται να υπάρξει αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας, αναβάθμιση των υποδομών και κυρίως διευκόλυνση της πρόσβασης σε υποδομές υγείας, αντιμετώπιση ελλείψεων στις υποδομές επεξεργασίας υγρών αποβλήτων και στις υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων μικρής κλίμακας, υλοποίηση απαραίτητων αντιπλημμυρικών έργων κτλ.. Επιπλέον, αναμένεται μείωση των ατυχημάτων από την υλοποίηση των προτεινόμενων συγκοινωνιακών παρεμβάσεων και μείωση των χρονοαποστάσεων.	Οι επιπτώσεις θα είναι θετικές αλλά μικρότερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1, καθώς περιλαμβάνονται μικρότερης έκτασης παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας, την αναβάθμιση των υποδομών και κυρίως διευκόλυνση της πρόσβασης σε υποδομές υγείας, κτλ.. Επιπλέον, αναμένεται μείωση των ατυχημάτων από την υλοποίηση των προτεινόμενων συγκοινωνιακών παρεμβάσεων και μείωση των χρονοαποστάσεων (μεγαλύτερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1).
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	Συνεχής βραδεία υποβάθμιση λόγω επιπτώσεων κλιματικής αλλαγής, μη υλοποίησης της ενεργειακής αναβάθμισης των κτηρίων, μη	Αναμένονται έντονα θετικές επιπτώσεις στην αξία της ακίνητης περιουσίας στην ευρύτερη περιοχή των προτεινόμενων παρεμβάσεων (αναπλάσεων, αναβάθμισης των υποδομών	Αναμένονται έντονα θετικές επιπτώσεις στην αξία της ακίνητης περιουσίας στην ευρύτερη περιοχή των προτεινόμενων παρεμβάσεων (αναπλάσεων, αναβάθμισης των υποδομών

Τομέας ελέγχου	Βασικό Σενάριο	Σενάριο 1 (Προτεινόμενο Σενάριο)	Σενάριο 2 (Εναλλακτικό Σενάριο)
	υλοποίηση αναπλάσεων, μη υλοποίησης παρεμβάσεων συμπλήρωσης και αναβάθμισης των υποδομών υγείας και εκπαίδευσης κτλ.	υγείας και εκπαίδευσης κτλ) (μεγαλύτερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 2). Επιπλέον, αναμένεται αύξηση της αξίας της ακίνητης περιουσίας από την ενεργειακή αναβάθμιση των κτηρίων. Από την κατασκευή νέων συγκοινωνιακών υποδομών και την ενίσχυση των επιχειρήσεων και της παραγωγικής δραστηριότητας αναμένονται μικτές επιπτώσεις, οι οποίες στις περισσότερες περιπτώσεις θα είναι θετικές και σε ορισμένες αρνητικές.	υγείας και εκπαίδευσης κτλ). Επιπλέον, αναμένεται αύξηση της αξίας της ακίνητης περιουσίας από την ενεργειακή αναβάθμιση των κτηρίων. Από την κατασκευή νέων συγκοινωνιακών υποδομών και την ενίσχυση των επιχειρήσεων και της παραγωγικής δραστηριότητας αναμένονται μικτές επιπτώσεις, οι οποίες στις περισσότερες περιπτώσεις θα είναι θετικές και σε ορισμένες αρνητικές (μεγαλύτερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1).
Πολιτιστική Κληρονομιά	Οι επιπτώσεις θα είναι μάλλον ουδέτερες, μολονότι θα συνεχίσει να υφίσταται το σημερινό ανεπαρκές καθεστώς ανάδειξης, προβολής και αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων της πολιτιστικής κληρονομιάς.	Οι επιπτώσεις θα είναι θετικές, καθώς προβλέπονται δράσεις ανάδειξης, προβολής και αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων της πολιτιστικής κληρονομιάς.	Οι επιπτώσεις θα είναι θετικές (αλλά μικρότερης έκτασης από εκείνες του Σεναρίου 1), καθώς προβλέπονται μικρότερης έκτασης δράσεις ανάδειξης, προβολής και αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Επεξήγηση χρωματικής κωδικοποίησης του Πίνακα Αξιολόγησης.

<p>Η συγκεκριμένη λύση εκτιμάται ως εξαιρετικά κατάλληλη υπό τον προτεινόμενο σχεδιασμό και αναμένεται να προκαλέσει θετικές επιπτώσεις</p>	<p>Η συγκεκριμένη λύση εκτιμάται ως κατάλληλη (με περιορισμένης έκτασης βελτιώσεις στον προτεινόμενο σχεδιασμό) και θα μπορούσε δυνητικά να προκαλέσει θετικές επιπτώσεις</p>	<p>Η συγκεκριμένη λύση εκτιμάται ότι θα προκαλέσει ουδέτερες ή αβέβαιες επιπτώσεις</p>	<p>Η συγκεκριμένη λύση εκτιμάται ότι με περιορισμένης έκτασης βελτιώσεις στον προτεινόμενο σχεδιασμό θα προκαλούσε μικρής έκτασης αρνητικές επιπτώσεις.</p>	<p>Η συγκεκριμένη λύση εκτιμάται ότι θα προκαλούσε σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις ή θα επιδείνωνε υφιστάμενα προβλήματα</p>
---	---	--	---	--

Από τη σύγκριση που προηγήθηκε στον **Πίνακα 5-4** προκύπτει πως το Βασικό και το Εναλλακτικό Σενάριο είναι σαφώς δυσμενέστερα από περιβαλλοντικής άποψης από το Προτεινόμενο Σενάριο.

Για να γίνει καλύτερα αντιληπτή η συνολική σύγκριση των Σεναρίων που εξετάστηκαν, ακολούθως θα αποδοθεί μία ενδεικτική βαθμολόγηση των Σεναρίων, έτσι ώστε να παρουσιαστεί ποσοτικοποιημένη η αναλυτική σύγκριση του **Πίνακα 5-4**. Για τον λόγο αυτό η κλίμακα χρωματικής κωδικοποίησης του **Πίνακα 5-4** αντιστοιχείται στους βαθμούς έντασης της περιβαλλοντικής επίπτωσης, όπως παρουσιάζεται παρακάτω. Το δυσμενέστερο Σενάριο είναι εκείνο που θα συγκεντρώσει το μεγαλύτερο άθροισμα των βαθμολογιών στον **Πίνακα 5-5**.

1	2	3	4	5
Η συγκεκριμένη λύση εκτιμάται ως εξαιρετικά κατάλληλη υπό τον προτεινόμενο σχεδιασμό και αναμένεται να προκαλέσει θετικές επιπτώσεις	Η συγκεκριμένη λύση εκτιμάται ως κατάλληλη (με περιορισμένης έκτασης βελτιώσεις στον προτεινόμενο σχεδιασμό) και θα μπορούσε δυνητικά να προκαλέσει θετικές επιπτώσεις	Η συγκεκριμένη λύση εκτιμάται ότι θα προκαλέσει ουδέτερες ή αβέβαιες επιπτώσεις	Η συγκεκριμένη λύση εκτιμάται ότι με περιορισμένης έκτασης βελτιώσεις στον προτεινόμενο σχεδιασμό θα προκαλούσε μικρής έκτασης αρνητικές επιπτώσεις.	Η συγκεκριμένη λύση εκτιμάται ότι θα προκαλούσε σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις ή θα επιδείνωνε υφιστάμενα προβλήματα

Πίνακας 5-5: Ενδεικτική βαθμολόγηση των εναλλακτικών λύσεων του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027

Περιβαλλοντικοί παράμετροι	Βασικό Σενάριο	Σενάριο 1 (Προτεινόμενο Σενάριο)	Σενάριο 2 (Εναλλακτικό Σενάριο)
Βιοποικιλότητα Χλωρίδα – Πανίδα	5	2	3
Ατμόσφαιρα	5	1	3
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή	5	1	3
Θόρυβος	4	2	2
Υδάτινοι Πόροι	5	1	2
Τοπίο	4	2	3
Έδαφος	4	2	3
Πληθυσμός Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	3	1	1
Ανθρώπινη Υγεία	4	1	2
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	4	2	2
Πολιτιστική Κληρονομιά	3	1	2
Άθροισμα	46	16	26

Από τη βαθμολόγηση που παρουσιάστηκε στον **Πίνακα 5-5** προκύπτει πως το Βασικό και το Εναλλακτικό Σενάριο είναι σαφώς δυσμενέστερα από περιβαλλοντικής άποψης από το Προτεινόμενο Σενάριο.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι κατά τη διαδικασία της σύγκρισης των εναλλακτικών σεναρίων καταβλήθηκε προσπάθεια, έτσι ώστε να παρουσιαστούν αντικειμενικά οι απόψεις για τις σημαντικές επιπτώσεις και για την επίδραση των χαρακτηριστικών των σεναρίων σε σχέση με τους θεματικούς τομείς και τις δράσεις σε αυτούς. Η ποιοτική σύγκριση των Σεναρίων που παρουσιάστηκε στο **Πίνακα 5-4** επιτυγχάνει μία αντικειμενική προσέγγιση στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εξεταζόμενων Σεναρίων, βάσει κοινά αποδεκτών επιστημονικών αρχών. Αντίθετα, όσο αφορά στην ποσοτικοποιημένη σύγκριση των επιπτώσεων των Σεναρίων είναι εμφανές ότι το εγχείρημα είναι αυξημένης πολυπλοκότητας και αξιοσημείωτου όγκου, καθώς δεν υφίσταται αντικειμενικά αποδεκτή μεθοδολογία ποσοτικής αξιολόγησης. Ως εκ τούτου, η βαθμολόγηση της περιβαλλοντικής απόδοσης των εξεταζόμενων σεναρίων έχει ενδεικτικό χαρακτήρα και παρατίθεται για να βοηθήσει τον αναγνώστη να αποκομίσει μία συνολική ενδεικτική εικόνα για την αξιολόγηση των Σεναρίων βάσει περιβαλλοντικών στόχων και κριτηρίων.

5.4 ΛΟΓΟΙ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΠ

Από τη σύγκριση που προηγήθηκε στον **Πίνακα 5-4** προκύπτει πως το Βασικό και το Εναλλακτικό Σενάριο είναι σαφώς δυσμενέστερα από περιβαλλοντικής άποψης από το Προτεινόμενο Σενάριο.

Από τη σύγκριση του **Προτεινόμενου Σεναρίου (Σενάριο 1)** με το **Βασικό Σενάριο** προκύπτει ότι:

- Το Προτεινόμενο Σενάριο είναι ευμενέστερο του Βασικού Σεναρίου όσον αφορά σε όλες τις περιβαλλοντικές παραμέτρους. Αναλυτικότερα, στις εξής:
 - ☑ Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα
 - ☑ Ατμόσφαιρα
 - ☑ Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή
 - ☑ Θόρυβος
 - ☑ Υδάτινοι Πόροι
 - ☑ Τοπίο
 - ☑ Έδαφος
 - ☑ Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον
 - ☑ Ανθρώπινη Υγεία
 - ☑ Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία
 - ☑ Πολιτιστική Κληρονομιά

Από τη σύγκριση του **Προτεινόμενου Σεναρίου (Σενάριο 1)** με το **Εναλλακτικό Σενάριο (Σενάριο 2)** προκύπτει ότι:

- Το Προτεινόμενο Σενάριο είναι ευμενέστερο του Εναλλακτικού Σεναρίου όσον αφορά στις περισσότερες περιβαλλοντικές παραμέτρους. Αναλυτικότερα, στις εξής:
 - ☑ Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα
 - ☑ Ατμόσφαιρα

- Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή
 - Υδάτινοι Πόροι
 - Τοπίο
 - Έδαφος
 - Ανθρώπινη Υγεία
 - Πολιτιστική Κληρονομιά
- Το Προτεινόμενο Σενάριο δεν είναι δυσμενέστερο του Εναλλακτικού Σεναρίου όσον αφορά οποιαδήποτε περιβαλλοντική παράμετρο.
 - Το Προτεινόμενο Σενάριο είναι ισοδύναμο του Βασικού Εναλλακτικού όσον αφορά στις εξής περιβαλλοντικές παραμέτρους:
 - Θόρυβος
 - Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον
 - Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Επιπλέον, από την ενδεικτική βαθμολόγηση των Σεναρίων, έτσι ώστε να παρουσιαστεί ποσοτικοποιημένη ή αναλυτική σύγκριση του **Πίνακα 5-4**, που παρουσιάζεται στον **Πίνακα 5-5** είναι εμφανές ότι το Προτεινόμενο Σενάριο (Σενάριο 1), υπερτερεί (βάσει περιβαλλοντικών κριτηρίων και στόχων) τόσο του Βασικού Σεναρίου, όσο και του Εναλλακτικού Σεναρίου (Σενάριο 2).

Στα κεφάλαια που ακολουθούν αναλύονται και αξιολογούνται οι επιπτώσεις και τα αντίστοιχα μέτρα αντιμετώπισης τους που αφορούν στην υλοποίηση του Προτεινόμενου Σεναρίου, βάσει των προδιαγραφών της νομοθεσίας.

6 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

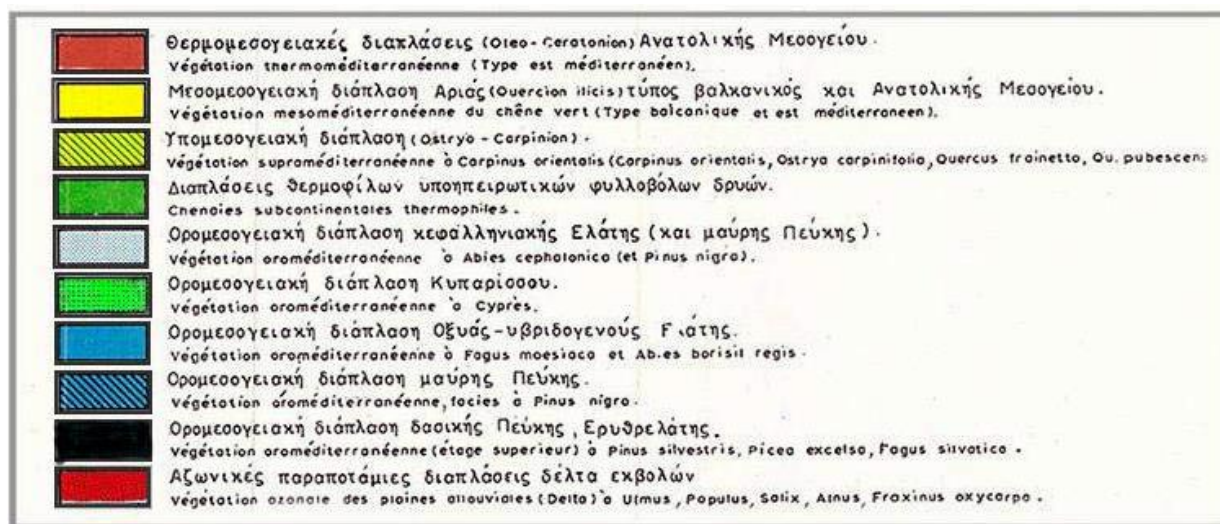
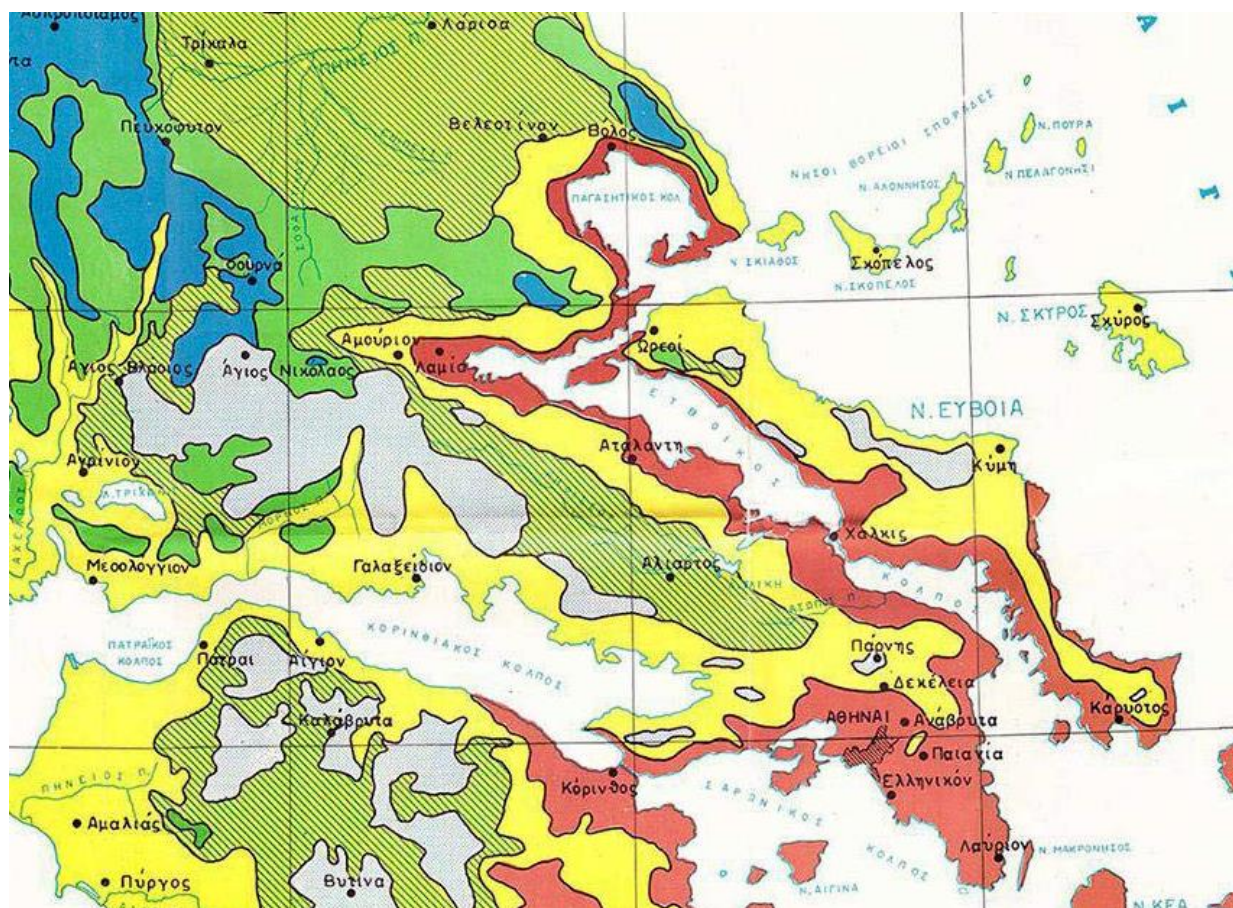
6.1 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ – ΧΛΩΡΙΔΑ – ΠΑΝΙΔΑ – ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ)

6.1.1 Βλάστηση – Οικοσυστήματα

6.1.1.1 Ζώνες βλάστησης

Με βάση το Χάρτη δυνητικής βλάστησης της Ελλάδας (Μαυρομμάτης 1980) και σύμφωνα με τα επιμέρους βιοκλιματικά χαρακτηριστικά (βιοκλιματικοί όροφοι, διάρκεια ξηροθερμικής περιόδου), καθώς και την κατανομή της υπάρχουσας βλάστησης, στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας απαντώνται οι διαπλάσεις βλάστησης που παρουσιάζονται στο παρακάτω **Σχήμα** (βάσει και του Χάρτη Βλάστησης της Ελλάδας, κλίμακας 1 :1.000.000, του Υπουργείου Γεωργίας). Σύμφωνα με την κατανομή των ζωνών βλάστησης (Ντάφης 1973), η οποία βασίζεται, κυρίως, στο σύστημα του Braun-Blanquet και ακολουθεί βασικά τη διάρθρωση της βλάστησης της ΝΑ Ευρώπης, η βλάστηση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας κατατάσσεται σ' αυτή της Μεσογειακής ζώνης βλάστησης. Βάσει και του Χάρτη Βλάστησης της Ελλάδας, κλίμακας 1 :1.000.000, του Υπουργείου Γεωργίας στην περιοχή της Στερεάς Ελλάδας απαντώνται οι ακόλουθες βλαστικές διαπλάσεις:

- Θερμομεσογειακή διάπλαση (Oleo Ceratonia) Ανατολικής Μεσογείου.
- Μεσομεσογειακή διάπλαση Αριάς (Quercion ilicis), τύπος Βαλκανικός και Ανατολικής Μεσογείου.
- Υπομεσογειακή διάπλαση (Ostrio Carpinion).
- Διαπλάσεις θερμόφυλλων υποηπειρωτικών φυλλοβόλων δρυών.
- Ορομεσογειακή διάπλαση κεφαλληνιακής ελάτης και μαύρης πεύκης.

(Πηγή: Χάρτη Βλάστησης της Ελλάδας, αρχικής κλίμακας 1 :1.000.000, του Υπουργείου Γεωργίας)

Σχήμα 6-1: Απόσπασμα Χάρτη δυνητικής βλάστησης της Ελλάδας

Ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης (Quercetalia ilicis)

Σύμφωνα με τη 'Δασική Φυτοκοινωνιολογία' (Αθανασιάδης, 1986), η **Ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης (Quercetalia ilicis)** ή θερμομεσογειακή βλάστηση στον Ελλαδικό χώρο εμφανίζεται ως μια περισσότερο ή λιγότερο συνεχής λωρίδα κατά μήκος των ακτών της δυτικής, νοτιοανατολικής

και ανατολικής Ελλάδας (μέχρι τον Όλυμπο), στα νησιά του Ιονίου και Αιγαίου Πελάγους στις χερσονήσους και τις ανατολικές ακτές της Χαλκιδικής καθώς και στο νότιο τμήμα και στις νησίδες και τις ακτές της Μακεδονίας και της Θράκης. Αποτελεί τη θερμότερη και ξηρότερη ζώνη της Ελλάδας και ταυτίζεται με τα Μεσογειακού Τύπου Οικοσυστήματα. Η μεσογειακή αυτή ζώνη βλάστησης υποδιαιρείται σε δύο οικολογικά, χλωριδικά και φυσιογνωμικά καλά διακρινόμενες υποζώνες: την υποζώνη Oleo-Ceratonion και την υποζώνη Quercion ilicis.

Υποζώνη Oleo-Ceratonion (υποζώνη Ελιάς- Χαρουπιάς)

Η υποζώνη της αγριελιάς και της χαρουπιάς εμφανίζεται στις ακτές της νότιας ηπειρωτικής και νησιωτικής Ελλάδας, καθώς και σε μικρές νησίδες της Νότιας Χαλκιδικής. Στην υποζώνη αυτή ανήκει και το μεγαλύτερο τμήμα των παραλιακών περιοχών της Κρήτης. Η υποζώνη αυτή διαιρείται σε δύο αυξητικούς χώρους ή φυτοκοινωνικές ενώσεις: την Oleo-ceratonietum και την Oleo-lentiscetum.

Η **Oleo-ceratonietum** αποτελεί γεωγραφικά τη χαμηλότερη περιοχή της Νότιας Ελλάδας και κλιματικά το θερμότερο αυξητικό της χώρο, ο οποίος εκτείνεται στις πεδινές και παραλιακές περιοχές. Εμφανίζεται στις χαμηλότερες περιοχές των νησιών του Αιγαίου, στη Νότια και Ανατολική Πελοπόννησο και την Αττική. Αποτελεί μια από τις πιο διαταραγμένες ζώνες, λόγω της έντονης και μακρόχρονης παρουσίας του ανθρώπου. Η χαρακτηριστική φυσική βλάστηση της ζώνης αυτής με τους επιμέρους βιοτόπους της, αποτελείται κυρίως από θαμνώδη φρυγανικά είδη και ποώδη βλάστηση.

Εντός του αυξητικού αυτού χώρου, επικρατούν τα **φρύγανα**, τα οποία εξαπλώνονται σε ασβεστολιθικά εδάφη λοφοειδών, ημιορεινών και ορεινών περιοχών, σε μη καλλιεργούμενες εκτάσεις, αλλά και σε παλιές, εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες. Κυρίαρχα φυτικά είδη είναι: οι λαδανιές (*Cistus spp.*), η αστοιβή (*Sarcopoterium spinosum*), η γαλαστοιβή (*Euphorbia acanthothamnus*), το θυμάρι (*Thymbra capitata*), το θρούμπι (*Satureja thymbra*), η αφάνα (*Genista acanthoclada*), το ρέικι (*Erica manipuliflora*), η ασφάκα (*Phlomis fruticosa*), το φασκόμηλο (*Salvia fruticosa*), η μηλοφασκιά (*Salvia romifera*), το λυχνάρaki (*Ballota acetabulosa*), το ασποροθύμαρο (*Phagnalon graecum*) κ.ά. Στη σύνθεση των φρυγανικών κοινοτήτων συχνά συμμετέχουν ενδημικά και στενότοπα ενδημικά φυτικά taxa, ενώ στις πιο υποβαθμισμένες θέσεις, που χαρακτηρίζονται από την έντονη και μακροχρόνια επίδραση της βόσκησης, ιδιαίτερα κοινά είδη είναι η σκυλοκρέμμυδα (*Drimia numidica*), ο ασφόδελος (*Asphodelus sp.*) κ.ά.

Ο αυξητικός χώρος της **Oleo-lentiscetum** εμφανίζεται πάνω από την προηγούμενη ένωση, καλύπτοντας τις υψηλότερες υπώρειες των πεδινών και ημιορεινών περιοχών. Ο ψυχρότερος και υγρότερος αυξητικός χώρος της Oleo-lentiscetum υποστηρίζει θαμνώδη βλάστηση, η οποία, όμως, αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από αείφυλλα σκληρόφυλλα. Χαρακτηριστικά είδη είναι η αγριελιά (*Olea europaea*), ο σχίνος (*Pistacia lentiscus*), η κοκκορεβυθιά (*Pistacia terebinthus*), το πουρνάρι (*Quercus coccifera*), ο ασπάλαθος (*Calicotome villosa*), το θαμνοκυπάρισσο (*Juniperus phoenicea*), ο αρκουδόβατος (*Smilax aspera*) κ.ά.

Στην περίπτωση έντονης υποβάθμισης του Oleo-lentiscetum από ανθρωπογενείς πιέσεις η χλωριδική του σύνθεση αρχίζει να προσομοιάζει με εκείνη του Oleo-ceratonietum. Άλλα είδη που

εντοπίζονται σε αυτόν τον αυξητικό χώρο είναι: το φασκόμηλο (*Salvia fruticosa*), η χαρουπιτιά (*Ceratonia siliqua*) κ.ά..

Υποζώνη *Quercion ilicis* (υποζώνη Αριάς)

Η υποζώνη της αριάς ή μεσο-μεσογειακή ζώνη εμφανίζεται στη Βόρεια ηπειρωτική και νησιωτική χώρα, καταλαμβάνοντας τις υγρότερες ακτές της Δυτικής Ελλάδας, τις ανατολικές παρυφές του Πηλίου, της Όσσας και του Ολύμπου, τη λοφώδη Χαλκιδική και τις ακτές της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Στις περιοχές όπου η εμφάνισή της δεν ξεκινάει από τη θάλασσα, αναπτύσσεται αμέσως υψηλότερα από τον αυξητικό χώρο της *Oleo-lentiscetum*. Τα οικοσυστήματα που αναπτύσσονται στην υποζώνη αυτή είναι κυρίως αυτά των αείφυλλων σκληρόφυλλων θάμνων. Οι αυξητικοί χώροι που διακρίνονται σε αυτή την υποζώνη είναι: *Adrachno-Quercetum ilicis*, *Orno-Quercetum ilicis* και *Lauro-Quercetum ilicis*.

Στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, η υποζώνη της *Quercion ilicis* εντοπίζεται κυρίως στην ημιορεινή ζώνη. Σε αυτήν επικρατούν εκτάσεις με αείφυλλη – σκληρόφυλλη βλάστηση (μακκία βλάστηση), όπου κυριαρχούν ο σχίνος, η αγριελιά, το πουρνάρι, η χαρουπιτιά, η κουμαριά (*Arbutus unedo*), ο ασπάλαθος (*Calicotome villosa*), το σφενδάμι (*Acer sempervirens*) κ.ά..

Παραμεσογειακή ζώνη (*Quercetalia pubescentis*)

Όσο ανέρχεται κανείς στα όρη ή εισχωρεί στο εσωτερικό, εγκαταλείπει βαθμιαία τη μεσογειακή βλάστηση και συναντά είτε μία ιδιόρρυθμη μεταβατική ζώνη, η οποία μοιάζει φυσιογνωμικά με εκείνη των αείφυλλων- πλατύφυλλων, διαφέρει όμως από την τελευταία τόσο οικολογικά όσο και χλωριδικά, είτε τη ζώνη των ξηρόφυλλων φυλλοβόλων πλατύφυλλων και κυρίως των δρυοδασών.

Το κλίμα γίνεται βαθμιαία ηπειρωτικότερο, οι χειμώνες δριμύτεροι, οι βροχοπτώσεις αυξάνουν, η ξηρή περίοδος όμως παραμένει σαφώς καθορισμένη αν και χρονικά περιορισμένη. Κατά τη διάρκεια του χειμώνα οι θερμοκρασίες πέφτουν κάτω από το 0°C και οι χιονοπτώσεις διαρκούν από μερικές εβδομάδες μέχρι πάνω από δύο μήνες. Και αυτή η ζώνη διαιρείται σε δύο ή και τρεις φυσιογνωμικά, οικολογικά και χλωριδικά διακρινόμενες υποζώνες: στο *Ostryo-Carpinion* και το *Quercion confertae (frainetto) Cerris*. Στη ζώνη αυτή παρατηρείται το φαινόμενο της ανάμιξης αειθαλών μεσογειακών και φυλλοβόλων υπομεσογειακών στοιχείων το οποίο παρατηρήθηκε και περιγράφηκε από τον Αδαμόνις (1909) και οι συστάδες αυτές χαρακτηρίστηκαν ως ψευδομάκκια (*Pseudomacchie*) βλάστηση. Στην περιοχή μελέτης εντοπίζεται η υπομεσογειακή διάπλαση (*Ostryo-Carpinion*).

Υπομεσογειακή διάπλαση (*Ostryo-Carpinion*)

Καταλαμβάνει σημαντική έκταση της ζώνης, στις λοφώδεις και υποορεινές περιοχές, φθάνοντας μέχρι το υψόμετρο των 800-850 m. Καθώς περιλαμβάνει τον κατ' εξοχήν αγροτικό χώρο (καλλιεργούμενες εκτάσεις και βοσκοτόπους), η ζώνη εμφανίζει μεγάλες ασυνέχειες και υποβάθμιση. Δενδρώδη και θαμνώδη είδη που συναντώνται στην υποζώνη είναι τα: *Quercus coccifera*, *Juniperus oxycedrus*, *Carpinus orientalis*, *Quercus pubescens*, *Quercus frainetto*, *Fraxinus ornus*, *Pyrus amygdaliformis*, *Ostrya carpinifolia*, *Crataegus monogyna*, *Rosa canina*, *Prunus spinosa*, *Rubus*

canescens, *Cornus mas*, *Corylus avellana*, *Coronilla emeroides*, *Colutea arborescens*, *Pistacia terebinthus*, *Paliurus spina-christi*, *Lonicera etrusca*, *Clematis vitalba* κ.ά.

Διαπλάσεις θερμοφίλων υποηπειρωτικών φυλλοβόλων δρυών (*Quercion frainetto-cerris*).

Η υποζώνη ξηρόφυλων φυλλοβόλων δασών (υποορεινή περιοχή) αναπτύσσεται σε υψόμετρα από 500 ως και 900 με 1100 m. Στη ζώνη αυτή ανήκουν τα δάση δρυών (*Quercus frainetto*), και της καστανιάς (*Castanea sativa*) που εντοπίζονται εκτεταμένα στις ανατολικές πλαγιές των βουνών ως τα 1000 με 1100 m υψόμετρο. Το 1/3 περίπου των ελληνικών δασών ανήκει στην υποζώνη αυτή. Το κλίμα εδώ αποτελεί μετάβαση από το μεσογειακό προς το ηπειρωτικό (παραμεσογειακό-υποηπειρωτικό), οι χειμώνες είναι δριμύτεροι, το χιόνι διαρκεί για περισσότερες εβδομάδες μέχρι δυόμιση μήνες. Το έδαφος ανήκει στα ορεινά παραμεσογειακά ή και στα καθαρά ορεινά δασικά. Στην υποζώνη αυτή ανήκει και ο αυξητικός χώρος *Quercetum montanum*.

Ζώνη δασών οξιάς-ελάτης και ορεινών παραμεσόγειων κωνοφόρων (*Fagetalia*) (Ορομεσογειακή ζώνη)

Το κλίμα σε αυτήν τη ζώνη είναι ορεινό μεσογειακό που πλησιάζει πολύ προς αυτό της Κ. Ευρώπης. Η συγκεκριμένη ζώνη έχει τα χαρακτηριστικά της ψυχρής, υγρόφιλης, μεσευρωπαϊκής βλάστησης. Εμφανίζεται πάνω από την Παραμεσογειακή ζώνη (*Quercetalia rubescentis*) και διακρίνεται στις υποζώνες *Fagion sylvaticae* (*moesiaca*), η οποία εμφανίζεται στην ορεινή Κ. και Β. Ελλάδα και στην Υποζώνη *Abietion cephalonicae*, η οποία εμφανίζεται στη Στερεά Ελλάδα και στην Πελοπόννησο.

Ορομεσογειακή διάπλαση δασικής Πεύκης, Ερυθρελάτης (*Abietion cephalonicae*).

Η ορομεσογειακή διάπλαση δασικής Πεύκης, Ερυθρελάτης εμφανίζεται στη Στερεά Ελλάδα και στην Πελοπόννησο με υψόμετρα μεταξύ 700-1800 m. Χαρακτηριστικά είδη της *Abietion cephalonicae* αποτελούν τα *Abies cephalonica* (Κεφαλληνιακή ελάτη) και *Pinus nigra* subsp. *nigra* (= subsp. *rallasiana*) (μαύρη πεύκη).

Αζωνική βλάστηση

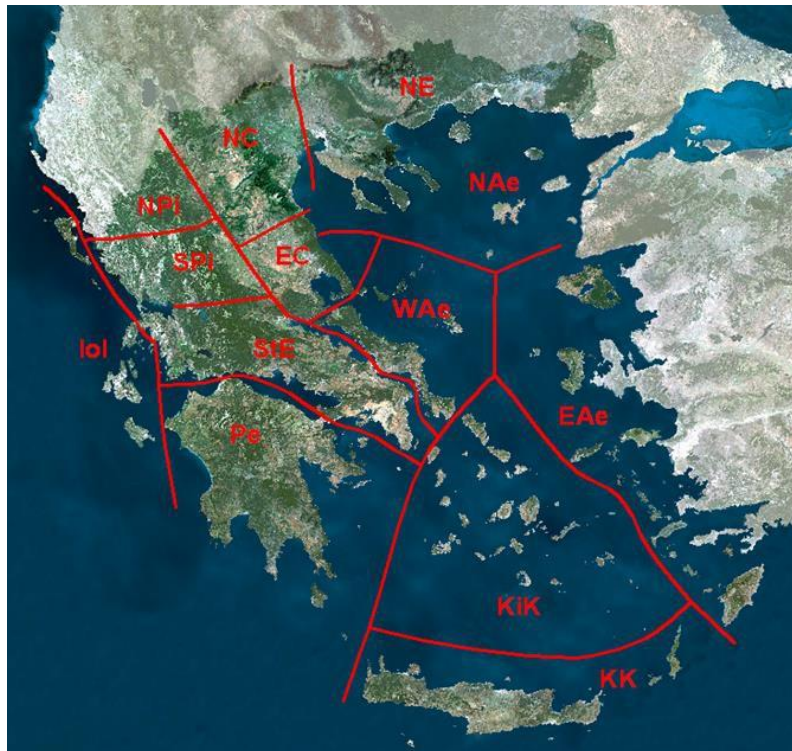
Εκτός από τις βιοκλιματικά καθοριζόμενες ζώνες βλάστησης, η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας έχει μεγάλο ενδιαφέρον και όσον αφορά την αζωνική βλάστηση. Μεγάλη ποικιλία παράκτιων τύπων βλάστησης αναπτύσσονται στην ακτογραμμή της περιφέρειας, ενώ ελοφυτική και υγροτοπική βλάστηση αναπτύσσεται σε γεινίαση με τους υγροτόπους, τα ρέματά και τα ποτάμια της περιφέρειας.

Η βλάστηση κατά μήκος των ρεμάτων και των ποταμών της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας διαφέρει και εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, μεταξύ των οποίων και η υποβάθμιση λόγω των διαφόρων ανθρωπογενών επιδράσεων. Στα ρέματα περιοδικής ροής η βλάστηση χαρακτηρίζονται από την επικράτηση ειδών όπως η λυγαριά (*Vitex agnus-castus*), η πικροδάφνη (*Nerium oleander*) και το αγριοκάλαμο (*Phragmites australis*). Στα μεγαλύτερα ρέματα και στους ποταμούς η

παρареμάτια βλάστηση αποτελείται και από πλατάνια (*Platanus orientalis*), δάφνες (*Laurus nobilis*) κ.ά.

6.1.2 Χλωρίδα

Η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας υπάγεται στη φυτογεωγραφική περιοχή Στερεάς Ελλάδας (STE), ενώ τμήμα της υπάγεται στη φυτογεωγραφική περιοχή Δυτικού Αιγαίου (WAε) κατά Strid and Tan (1997). Η Στερεά Ελλάδα ως φυτογεωγραφικό διαμέρισμα φιλοξενεί 337 ενδημικά και 170 απειλούμενα ταχα, γεγονός που τη φέρνει στην 3^η θέση μετά την Πελοπόννησο και την Κρήτη ως προς τον αριθμό ενδημικών και απειλούμενων ταχα. 47 ταχα συμπεριλαμβάνονται στο Κόκκινο Βιβλίο των σπάνιων και απειλούμενων φυτών της Ελλάδας, από τα οποία 37 είναι ενδημικά της Ελλάδας με 24 τοπικά ενδημικά της Στερεάς Ελλάδας (Georgίου et al, 1997).

(Πηγή: Strid and Tan 1997)

Σχήμα 6-2: Φυτογεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας σύμφωνα με την Flora Hellenica

Τα κύρια χαρακτηριστικά της χλωρίδας, ανά Π.Ε. είναι:

- Η χλωρίδα στην **Π.Ε. Βοιωτίας** είναι αρκετά πλούσια, κυρίως στη βόρεια πλευρά της, που καλύπτεται από έλατα, χαλέπιο και μαύρη πεύκη, οξίες και καστανιές. Στις πιο νότιες περιοχές του, σε ενδιάμεσο υψόμετρο, συναντώνται δάση βελανιδιάς, αείφυλλα πλατύφυλλα και πλατάνοι. Η πλευρά του προς τον Κορινθιακό κόλπο είναι πολύ φτωχή σε βλάστηση.
- Η βλάστησή στην **Π.Ε. Εύβοιας** έχει ως χαρακτηριστικά δέντρα την ελιά, την κουμαριά, την αγριελιά, τη δάφνη, την πικροδάφνη, το θυμάρι, την αφάνα, την κουτσουπιά. Η Εύβοια έχει πολλά δάση από ρητινοφόρα πεύκα, καστανιές, βελανιδιές και πυξαριές.

- Στην **Π.Ε. Ευρυτανίας** παρατηρούνται ελάχιστες κοιλάδες, κυριαρχούν οι ορεινοί όγκοι, οι οποίοι αποτελούν ένα διάσπαρτο ορεινό σύμπλεγμα με απότομες κλίσεις και απόκρημνες πλαγιές. Πάνω σε αυτό το σύμπλεγμα εμφανίζονται όλες οι κλιματικές ζώνες της βλάστησης. Γενικά, απαντώνται όλα σχεδόν τα δασικά είδη, κυρίως όμως έλατα και οξιές. Το κλίμα δεν είναι ευνοϊκό για την καλλιέργεια ευπαθών ειδών ή μεγάλης βλαστικής διάρκειας φυτών και δέντρων. Η καστανιά και η καρυδιά αποτελούν είδη που ευδοκιμούν ιδιαίτερα στην περιοχή. Το ορεινό δάσος συντίθεται αμιγώς από έλατα και πλατάνια.
- Στην **Π.Ε. Φθιώτιδας**, η ποικιλία εδάφους - κλίματος (γεωκοινότητα) συνθέτει με τη βιοκοινότητα (φυτοκοινότητα - ζωοκοινότητα) ένα πλούσιο και ποικιλόμορφο οικοσύστημα. Η κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος κρίνεται ικανοποιητική, εφόσον δεν παρατηρούνται φαινόμενα αλόγιστης βόσκησης (υπερβόσκηση) ή άλλων ανθρωπογενών παρεμβάσεων. Το 22% δάση στη Φθιώτιδα οποία αποτελούνται κυρίως από πεύκα και έλατα και βρίσκονται στις παρυφές της Οίτης, των Βαρδουσιών, του Παρνασσού και της Νότιας Πίνδου. Η γη γύρω από την παραθαλάσσια ζώνη καλύπτεται κυρίως από ξερικές καλλιέργειες και χορτολιβαδικές εκτάσεις, ενώ ένα μικρό τμήμα καλύπτεται από ελαιόδεντρα. Τέλος, εκτός από τα μικρά τμήματα που καλύπτονται από καλλιέργειες εσπεριδοειδών, η περιοχή κυριαρχείται από εγκαταλελειμμένη αγροτική γη.
- Η **Π.Ε. Φωκίδας**- κυρίως λόγω του Εθνικού Δρυμού του Παρνασσού - χαρακτηρίζεται από μεγάλο χλωριδικό πλούτο και από φυτικά είδη ιδιαίτερης επιστημονικής σπουδαιότητας και έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον πολλών βοτανικών επιστημόνων, αλλά και ερασιτεχνών από πολύ παλιά. Η χλωρίδα της περιοχής αποτελείται από 619 είδη και 153 υποείδη, στα οποία περιλαμβάνονται και 10 ποικιλίες. Τα περισσότερα είδη του χλωριδικού καταλόγου ανήκουν στην κατηγορία των αρωματικών, φαρμακευτικών και δηλητηριωδών ειδών, πολλά δε από αυτά έχουν πολύτιμες φαρμακευτικές ιδιότητες.

Η χλωριδική ποικιλότητα της Στερεάς Ελλάδας είναι πολύ μεγάλη και σημαντική. Ειδικότερα, στο ορεινό όγκο των Βαρδουσιών έχουν αναγνωρισθεί 1.122 φυτικά taxa και στον Τυμφριστό 1.202. Περισσότερα από τα 100 taxa είναι υπό καθεστώς προστασίας ή απειλής. Είναι, επίσης, χαρακτηριστικό ότι ο ενδημισμός στα όρη της Περιφέρειας είναι αρκετά υψηλός (πχ. 6,7% στην Οίτη, 9,3% Βαρδουσία), ενώ 12 είδη φυτών, που χαρακτηρίζονται ως κινδυνεύοντα, είναι ενδημικά της Στερεάς Ελλάδας (πχ. *Asperula baenitzii*, *Centaurea cithaeronea*, *Centaurea aetolica*, *Limonium corinthiacum*, *Onosma stridii*, *Paeonia parnassica*, *Centaurea princeps*). Στην Εύβοια απαντάται το κρίσιμα κινδυνεύον *Allium runemarkii* και στη Σκύρο τα κρίσιμα κινδυνεύοντα *Minuartia dirphya* και *Aethion emaretsina*, είδη που περιλαμβάνονται στα 50 πλέον απειλούμενα των νησιών της Μεσογείου.

6.1.3 Πανίδα

Εξαιτίας του έντονου ανάγλυφου και των πολλών διαφορετικών μικροπεριβαλλόντων που δημιουργούνται, της πανίδα της Στερεάς παρουσιάζει έντονη ποικιλομορφία. Ειδικότερα, Η Στερεά Ελλάδα αποτελεί το νοτιότερο σημείο εξάπλωσης του λύκου (τρωτό είδος), ενώ στην παραλιακή ζώνη της Φωκίδας υπάρχει ακόμη το τσακάλι (κινδυνεύον). Όσον αφορά την ορνιθοπανίδα, στην Περιφέρεια φωλιάζει ακόμα το όρνιο (κρίσιμως κινδυνεύον), ο χρυσαετός (κινδυνεύον) και πολλά τρωτά είδη, όπως η βαρβάρα, ο αργυροπελεκάνος, ο σπιζαετός, το κικινέζι κ.α..

Στα εσωτερικά ύδατα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας υπάρχει σημαντική ποικιλότητα ιχθυοπανίδας. Ειδικότερα, στην Υλίκη, το Βοιωτικό Κηφισό και στο σύστημα του Σπερχειού απαντώνται πολλά ενδημικά είδη ιχθυοπανίδας, όπως το απικόψαρο, το σκαρούνι, ο ελληνοπυγόστεος, ενώ στην ανατολική Εύβοια απαντάται η αποκλειστικά ενδημική ευβοϊκή μπριάνα.

Κάθε Π.Ε. χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα στοιχεία πανίδας:

- Στην **Π.Ε. Βοιωτίας** και ειδικότερα στην περιοχή των λιμνών Υλίκη και Παραλίμνη συναντώνται τέσσερα ενδημικά είδη ψαριών. Στα σπήλαια που υπάρχουν γύρω από τη λίμνη Υλίκη ζει ένα ενδημικό είδος κολεοπτέρου. Οι δύο λίμνες αποτελούν σημαντική περιοχή για τα πουλιά και φιλοξενούν κάποια είδη αρπακτικών. Επίσης πρόκειται για το νοτιότερο σημείο φωλιάσματος πελαργών στην Ελλάδα. Πολύ σημαντική περιοχή της Βοιωτίας είναι το Εθνικό Πάρκο του Παρνασσού. Η ποιότητα και η σημασία της περιοχής βασίζεται στην οικολογική και αισθητική αξία, που προκύπτει από τα φυσικά της χαρακτηριστικά. Από οικολογική άποψη, στην περιοχή διατηρείται μια μεγάλη ποικιλία τύπων βλάστησης, που σε συνδυασμό με το γεωμορφολογικό περιβάλλον, την καθιστούν ασυνήθιστα πλούσια σε χλωρίδα και πανίδα. Ολόκληρη η περιοχή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τα αρπακτικά πτηνά, τους δρυοκολάπτες και τα αλπικά πουλιά. Τριάντα οκτώ είδη πουλιών από αυτά αναφέρονται αναλυτικά στην Οδηγία 79/409/ΕΚ, ενώ τα υπόλοιπα προστατεύονται από Διεθνείς Συνθήκες. Επιπλέον, στην περιοχή συναντώνται 82 είδη ασπόνδυλων, πολλά από αυτά ενδημικά, καθώς και 93 είδη ενδημικών φυτών
- Στην **Π.Ε. Εύβοιας** και ειδικότερα στη Βόρεια Εύβοια, η χερσαία πανίδα είναι σε γενικές γραμμές η συνήθης της ελληνικής υπαίθρου. Στη Νότια Εύβοια, η πανίδα είναι πιο αναπτυγμένη και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία σημαντικών βιοτόπων, οι οποίοι είναι:
 - Ο **Νότιος Ευβοϊκός Κόλπος**: αποτελεί ένα σημαντικό τόπο αλιείας και ταυτόχρονα έναν ζωτικής σημασίας τόπο αναπαραγωγής και ανάπτυξης πολλών θαλάσσιων ειδών. Η συγκέντρωση πολλών βιομηχανικών μονάδων, τα αστικά απόβλητα και τα γεωργικά φάρμακα, σε συνδυασμό με την περιορισμένη ανανέωση των υδάτων απειλούν άμεσα την παραγωγικότητα αυτού του πλούσιου βιότοπου.
 - Η **Λίμνη Δύστου Καρυστίας**: βρίσκεται στην ευρύτερη περιοχή του Αλιβερίου και αποτελεί μια φυσική ρηχή λίμνη, που καλύπτεται κατά 90% από καλαμιώνες. Η περιοχή της λίμνης παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία σε орνιθοπανίδα και ερπετοπανίδα, ενώ παράλληλα αποτελεί ζωτικό χώρο ειδικά για τα υδρόβια πουλιά.
- Στην **Π.Ε. Ευρυτανίας**, η πανίδα που αναπτύσσεται στις ορεινές εκτάσεις εξακολουθεί να είναι αρκετά πλούσια και να κυριαρχεί ακόμη, παρά το γεγονός ότι τα εκτεταμένα δάση ελάτων, οξιών και βελανιδιών έχουν συρρικνωθεί σημαντικά, με αποτέλεσμα την εξαφάνιση των μεγάλων άγριων ζώων. Η περιοχή παραμένει ένα σημαντικό καταφύγιο για τα μεγάλα θηλαστικά, ενώ κατοικείται μόνιμα από αγριογούρουνα και από πολλά μεσαία και μικρότερα θηλαστικά της χώρας.
- Στη **Π.Ε. Φθιώτιδας**, η χερσαία πανίδα παρουσιάζει ποικιλία, αλλά και κάποια υποβάθμιση όσον αφορά στη συρρίκνωση των πληθυσμών των διαφόρων ειδών. Τα είδη που απαντώνται στην περιοχή είναι: αρπακτικά, νυκτόβια αρπακτικά, ορνιθόμορφα, περιστερόμορφα, ερπετά, τρωκτικά, σαρκοφάγα, αρτιοδάκτυλα κ.ά.
- Στην **Π.Ε. Φωκίδας** υφίστανται ικανοποιητικοί πληθυσμοί αγριόχοιρων, αλεπούδων, λαγών και ορεινής πέρδικας. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική μείωση της

ορنيθοπανίδας λόγω της ανεξέλεγκτης θήρας (λαθροθηρία) και της αλόγιστης χρήσης φυτοφαρμάκων.

6.1.4 Δάση – Δασικές Εκτάσεις

6.1.4.1 Γενικά Στοιχεία

Οι δασικές εκτάσεις καλύπτουν σημαντικό ποσοστό της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, το οποίο ανέρχεται σε 25% και αποτελεί το υψηλότερο ποσοστό στην Ελλάδα. Τα είδη που κυριαρχούν είναι το έλατο και το πεύκο και συγκεντρώνονται συνήθως στην Ευρυτανία, τη Βόρεια Εύβοια (οι εν λόγω εκτάσεις επλήγησαν σημαντικά από τις πυρκαγιές του Αυγούστου του 2021) και στους ορεινούς όγκους της Φωκίδας και της Φθιώτιδας.

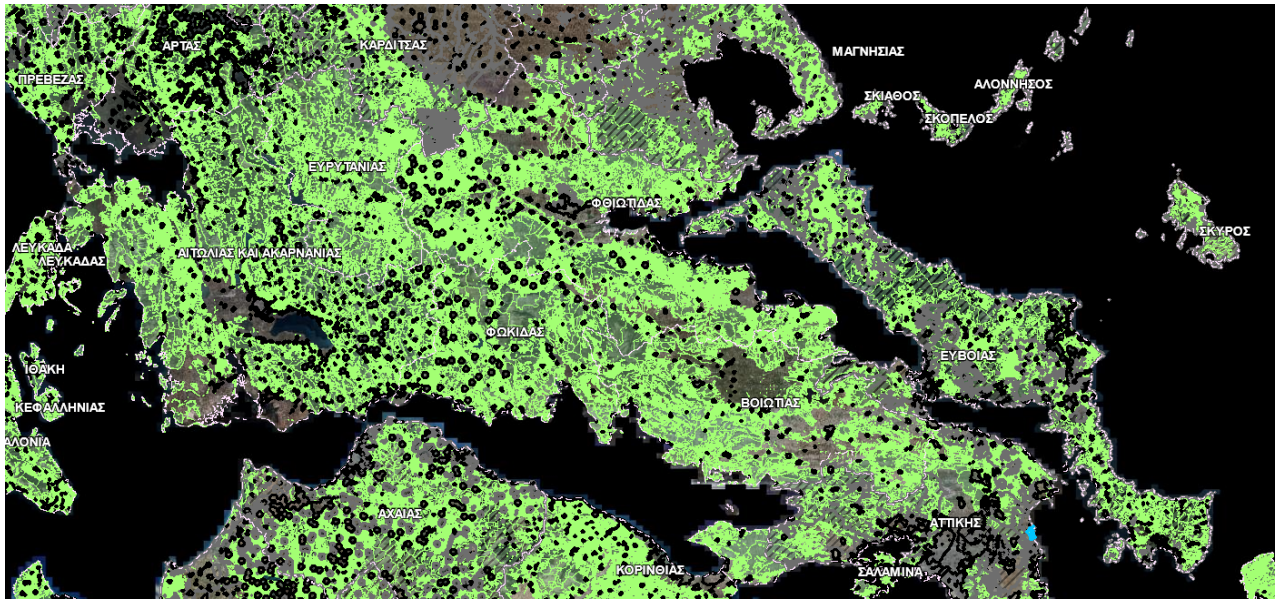
Τα δάση εξασφαλίζουν απασχόληση και εισόδημα σε τμήμα του πληθυσμού των ορεινών οικισμών μέσω της παραγωγής τεχνητής ξυλείας, ρητίνης, καυσόξυλων, ελάτων διακόσμησης κ.λπ. και προσφέρονται για τις δραστηριότητες της θήρας και του ορεινού τουρισμού (θερινού και χειμερινού). Οι δασικές εκτάσεις, κατά Corine Land Cover (2007) παρουσιάζονται στον ακόλουθο Πίνακα.

Πίνακας 6-1: Δάση και Δασικές εκτάσεις στην ΠΣΤΕ

Δάση και Δασικές Εκτάσεις	Π.Ε. Βοιωτίας (km ²)	Π.Ε. Ευρυτανίας (km ²)	Π.Ε. Εύβοιας (km ²)	Π.Ε. Φθιώτιδας (km ²)	Π.Ε. Φωκίδας (km ²)	Σύνολο (km ²)
Δάσος πλατύφυλλων	30,57	78,95	110,97	304,45	78,46	603,59
Δάσος κωνοφόρων	187,53	512,96	435,51	252,12	379,23	1768,07
Μικτό δάσος	111,66	189,03	165,43	300,38	270,69	1037,55
Φυσικοί βοσκότοποι	147,88	69,36	180,22	123,37	202,29	724,08
Θάμνοι και χερσότοποι	1,52	83,20	7,16	53,81	74,75	220,49
Σκληροφυλλική βλάστηση	888,68	166,68	932,19	1034,75	522,69	3548,33
Μεταβατικές δασώδεις και θαμνώδεις εκτάσεις	128,92	479,40	686,86	355,68	146,08	1798,16

(Πηγή Corine Land Cover (2007))

Στο ακόλουθο Σχήμα, απεικονίζεται ο αναρτημένος δασικός χάρτης (με τις δασικές εν γένει εκτάσεις των παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 του αρ. 3 του Ν.998/1979) της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας του 2021, όπως έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Ελληνικό Κτηματολόγιο Α.Ε.

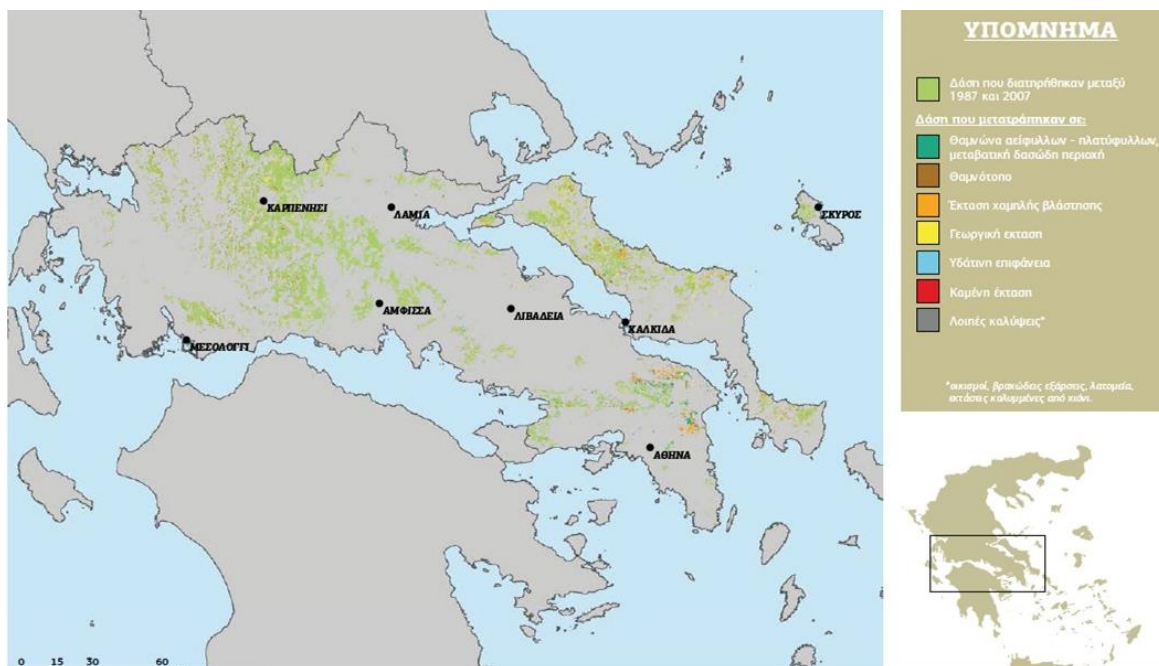

(Πηγή: Ελληνικό Κτηματολόγιο Α.Ε.)

Σχήμα 6-3: Αναρτημένοι δασικοί χάρτες του 2021 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

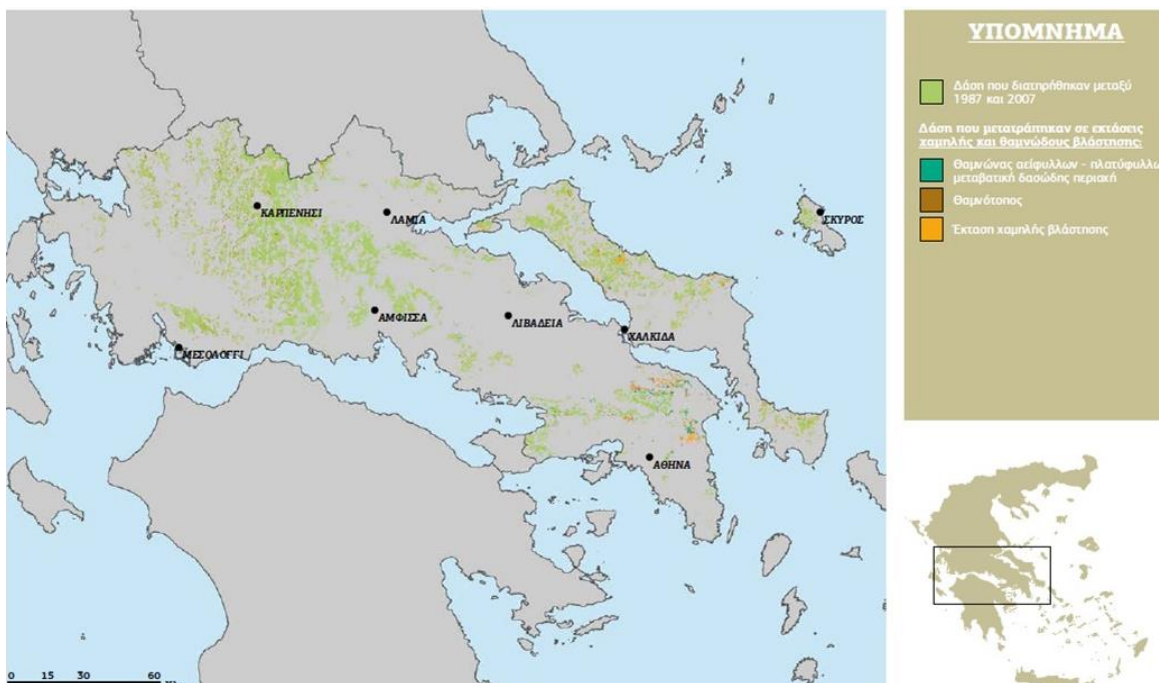
6.1.4.2 Μεταβολές των Δασικών Εκτάσεων

Όσον αφορά στη μετατροπή δασικών εκτάσεων σε γεωργικές καλλιέργειες, σύμφωνα με το ΠΕΠΣΑΚ ΠΣΤΕ για το διάστημα 1987 – 2007, στην ευρύτερη περιοχή της Στερεάς Ελλάδας, περίπου 500.000 στρ. μετατράπηκαν σε θαμνότοπους χαμηλής βλάστησης, κυρίως σε περιοχές με χαμηλό υψόμετρο (<800 m). Σημειώνεται, ότι στην Εύβοια το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερο έντονο. Η βασική αιτία η έντονη υλοτομία, ειδικότερα σε δρυοδάση. Στον αντίποδα, την ίδια χρονική περίοδο, διάφορες διάσπαρτες εκτάσεις χαμηλής βλάστησης (περίπου 200.000 στρ.) μετατράπηκαν σε δάση και δασικές εκτάσεις, λόγω εγκατάλειψης των δραστηριοτήτων που ασκούσαν εκεί (πχ. βόσκηση). Το γεγονός αυτό ωφέλησε τη φυσική εξέλιξη της χαμηλής βλάστησης σε δασικές εκτάσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα υπολείμματα παλαιότερων εκτεταμένων δρυοδασών, που εκχερσώθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν ως γεωργικές γαίες. Οι προαναφερθείσες μεταβολές απεικονίζονται στα ακόλουθα **Σχήματα**.

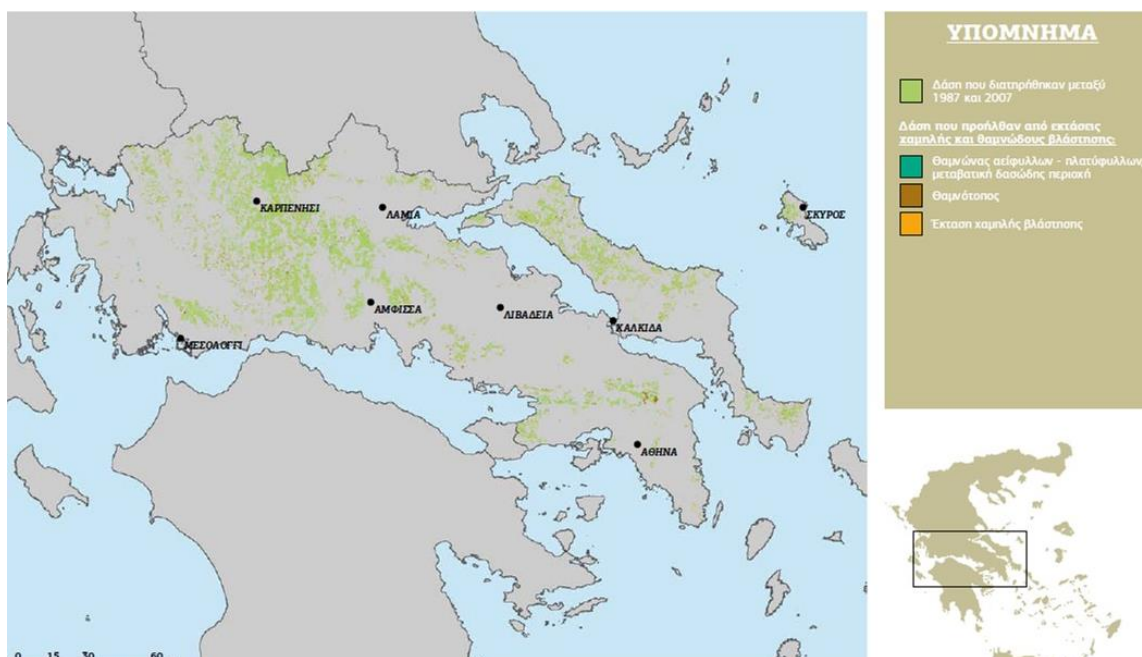
(Πηγή: Λιαρίκος Κ., Μαραγκού Π., & Παπαγιάννης Θ. (επιμ. Έκδοσης) 2012, «Η Ελλάδα τότε και τώρα: Διαχρονική χαρτογράφηση των καλύψεων γης, 1987-2007, WWF Ελλάς, Αθήνα)

Σχήμα 6-4: Δάση που μετατράπηκαν σε γεωργικές καλλιέργειες και άλλες χρήσεις (1987 – 2007)

(Πηγή: Λιαρίκος Κ., Μαραγκού Π., & Παπαγιάννης Θ. (επιμ. Έκδοσης) 2012, «Η Ελλάδα τότε και τώρα: Διαχρονική χαρτογράφηση των καλύψεων γης, 1987-2007, WWF Ελλάς, Αθήνα)

Σχήμα 6-5: Δάση που μετατράπηκαν σε εκτάσεις χαμηλής βλάστησης (1987 – 2007)

(Πηγή: Λιαρικός Κ., Μαραγκού Π., & Παπαγιάννης Θ. (επιμ. Έκδοσης) 2012, «Η Ελλάδα τότε και τώρα: Διαχρονική χαρτογράφηση των καλύψεων γης, 1987-2007, WWF Ελλάς, Αθήνα)

Σχήμα 6-6: Δάση που προήλθαν από εκτάσεις χαμηλής βλάστησης (1987 – 2007)

6.1.4.3 Δασικές Πυρκαγιές

Στους **Πίνακες** που ακολουθούν παρατίθενται στοιχεία για τις δασικές πυρκαγιές στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, την περίοδο 2002 – 2015.

Πίνακας 6-2: Έκταση καμένων δασών (στρ.) στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (2000 – 2010)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Π.Ε. Βοιωτίας	162,1	130,9	88,7	32,1	46,3	25,05	6008	350	2192,	33957,4	355,5
Π.Ε. Ευρυτανίας	23,3	77,7	19,2	1012,9	65,3	25,12	15,86	18,01	78,04	8,6	1
Π.Ε. Εύβοιας	10412	2790,4	101,9	168,2	3281,6	4315,05	63,21	45383,5	6859	7221,6	54,2
Π.Ε. Φθιώτιδας	70211	210,4	98,6	169,5	4,8	35,42	20,51	12560	429,05	31,5	210,5
Π.Ε. Φωκίδας	577,8	77,8	508,1	7,8	257,6	2,12	2	45,2	4004	3	6,5
Σύνολο Περιφέρειας	81387	3287,2	816,5	1390	3655,6	4402,7	6109,58	58356	13563	41222,1	627,7

(Πηγή: Πυροσβεστικό Σώμα, www.fireservice.gr/el)

Πίνακας 6-3: Έκταση καμένων δασών (στρ.) στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (2011 – 2020)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Π.Ε. Βοιωτίας	15	122,1	66,6	17,5	10108	8476	26	4.5	400	4
Π.Ε. Ευρυτανίας	12	15,5	5	-	5	2	11	2	26	10
Π.Ε. Εύβοιας	29	1083,3	1775	157,5	3179	21856	1023	2975	21739	53
Π.Ε. Φθιώτιδας	132,5	899,8	215,9	226,5	13	130	132	135	70	272
Π.Ε. Φωκίδας	313	9,6	130,5	1	53,5	3.23	50	125	60	10
Σύνολο Περιφέρειας	501,5	2130,3	2193,	402,5	13358	30468	1243	3242	22297	350

(Πηγή: Πυροσβεστικό Σώμα, www.fireservice.gr/el)

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι οι περισσότερες δασικές πυρκαγιές για το διάστημα 2000-2020 έλαβαν χώρα στην Εύβοια και δευτερευόντως στις άλλες Π.Ε της Περιφέρειας Στερεά Ελλάδα.

Δασικές Πυρκαγιές 2021

Το 2021 ήταν ένα έτος οπότε καταγράφηκαν σημαντικής έκτασης δασικές πυρκαγιές στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Στην Περιφερειακή Ενότητα Ευβοίας, καταστροφικές πυρκαγιές σημειώθηκαν σε πολλές περιοχές, στα βόρεια του νησιού, στους Δήμους Μαντουδίου-Λίμνης-Αγίας Άννας και Ιστιαίας-Αιδηψού, και συγκεκριμένα στους οικισμούς Αγία Άννα, Βασιλικά, Μαντούδι, Λίμνη, την Μονή του Οσίου Δαβίδ, Ροβιές, Βουτάς, Ελληνικά, Αγριοβότανο και Αιδηψός ενώ υπήρχαν συνεχείς αναζωπυρώσεις και σε άλλες περιοχές, στα όρια των δύο Δήμων. Η φωτιά στη βόρεια Εύβοια εκτιμάται ότι έχει κάψει τουλάχιστον 600.000 στρέμματα δάσους, γεγονός που την κατατάσσει ως τη μεγαλύτερη δασική πυρκαγιά στην ιστορία της Ελλάδας («Η μεγαλύτερη καταστροφή από πυρκαγιά στα ελληνικά χρονικά», Το Βήμα Online (ανακτήθηκε στις 9 Αυγούστου 2021)). Στις 14 Αυγούστου ξέσπασε φωτιά και στην νότια Εύβοια, κοντά στο οικισμό Πετριές και στην περιοχή της Καρύστου, ενώ έπνεαν ισχυροί άνεμοι 9 μποφόρ. Νέες πυρκαγιές και ενώ έπνεαν ισχυροί άνεμοι συνέχισαν και μετά τον δεκαπενταύγουστο στην Νότια Εύβοια.

Για δεύτερη φορά στην Εύβοια, πυρκαγιά σημειώθηκε σε περιοχή του Δήμου Καρύστου, στα Νότια του νησιού όπως ανακοίνωσε το Πυροσβεστικό Σώματα ξημερώματα της 23 Αυγούστου, σε δασική έκταση στον Φηγιά Καρύστου Ευβοίας, δόθηκε εντολή για προληπτική εκκένωση των οικισμών Κοκκίνη, Οικοδομικού Συνεταιρισμού Ιατρών και το Μαρμάρι.

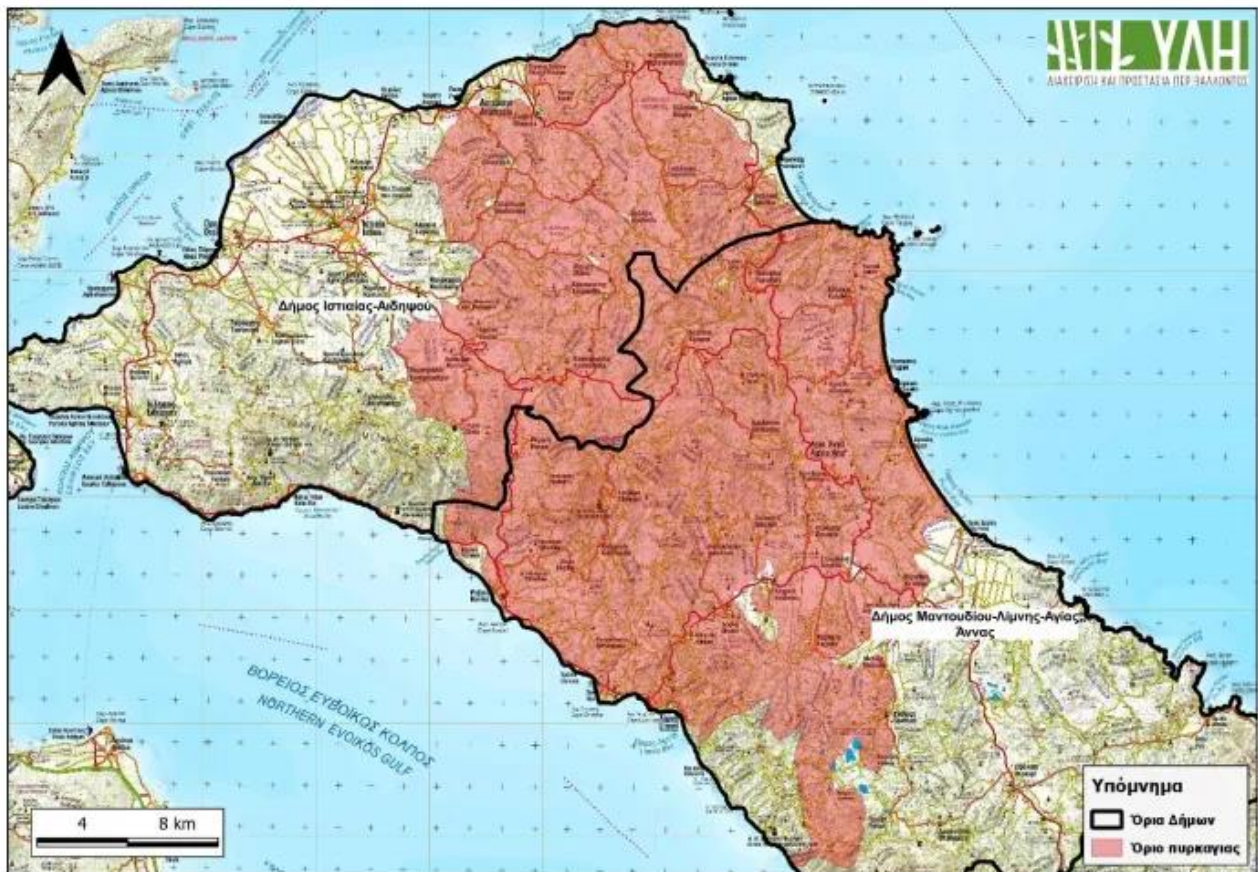
Καταστροφικές πυρκαγιές σημειώθηκαν, επίσης και στις Περιφερειακές Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας (στις περιοχές του Αγρινίου και σε ορισμένες της Ναυπακτίας), Φθιώτιδας (στην περιοχή του Δήμου Λοκρών, στους οικισμούς Μαρτίνο και Θεολόγος, αλλά και το Παλαιοχώρι, του Δήμου Μακρακώμης) και Φωκίδας (στην περιοχή του Δήμου Δωρίδος, στην Δημοτική Ενότητα Τολοφώνος).

Δασική Πυρκαγιά Βόρειας Εύβοιας 2021

Στην παρούσα παράγραφο παρουσιάζονται στοιχεία για την δασική πυρκαγιά στην Βόρεια Εύβοια, σύμφωνα με τη μελέτη 'Αρχική αποτίμηση αποτελεσμάτων της πυρκαγιάς στην Βόρεια Εύβοια' την

οποία εκπόνησε η εταιρεία ΥΛΗ – Διαχείριση και Προστασία Περιβάλλοντος και δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο dasarxheio.com.

Εξάπλωση πυρκαγιάς. Η συνολική έκταση της πυρκαγιάς ανέρχεται σε 512.031,54 στρέμματα εκ των οποίων τα 322.188,92 στρέμματα βρίσκονται στον Δήμο Λίμνης – Μαντουδίου – Αγίας Άννας (ποσοστό 63%) και τα 189.842,61 στρέμματα τον Δήμο Ιστιαίας Αιδηψού (ποσοστό 37%) (ακόλουθο Σχήμα).

(Πηγή: 'Αρχική αποτίμηση αποτελεσμάτων της πυρκαγιάς στην Βόρεια Εύβοια', εκπόνηση ΥΛΗ – Διαχείριση και Προστασία Περιβάλλοντος, ανακτήθηκε από τον ιστότοπο dasarxheio.com)

Σχήμα 6-7: Χάρτης εξάπλωσης πυρκαγιάς Βόρειας Εύβοιας 2021

Στον Δήμο Λίμνης – Μαντουδίου – Αγίας Άννας έχουν επηρεαστεί από την πυρκαγιά 18 Τοπικές Κοινότητες εκ των οποίων έχει καεί το 77,11% (κατά μέσο όρο) της συνολικής τους έκτασης και στον Δήμο Ιστιαίας – Αιδηψού επίσης 18 Τοπικές Κοινότητες, εκ των οποίων έχει καεί το 62,24% (κατά μέσο όρο) της συνολικής τους έκτασης. Αξιοσημείωτο είναι ότι σε αρκετές Τοπικές Κοινότητες το ποσοστό της έκτασης τους που έχει καεί ξεπερνάει το 80% και φτάνει έως και το 100%.

Δάση και δασικές εκτάσεις. Σύμφωνα με τον αναρτημένο Δασικό Χάρτη της Διεύθυνσης Δασών Π.Ε. Εύβοιας το σύνολο των δασών και δασικών εκτάσεων που έχουν καεί, ανέρχεται σε 379.392,82 στρέμματα και αποτελούν το 74,1% της συνολικής καείσας έκτασης. Από την συνολική έκταση των δασών και δασικών εκτάσεων τα 232.897,76 στρέμματα βρίσκονται εντός του Δήμου Λίμνης –

Μαντουδίου – Αγίας Άννας (ποσοστό 61,39%) και τα 146.495,05 στον Δήμο Ιστιαίας Αιδηψού (ποσοστό 38,61%). Από την συνολική έκταση των δασών και δασικών εκτάσεων των Τ.Κ. που επηρεάστηκαν από την πυρκαγιά στον Δήμο Λίμνης – Μαντουδίου – Αγίας Άννας κήκαν το 77,20%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στον Δήμο Ιστιαίας – Αιδηψού ανέρχεται στο 79,46%. Είναι χαρακτηριστικό ότι στις περισσότερες Τ.Κ. το ποσοστό αυτό ξεπερνάει το 90% και φτάνει έως και το 100% των δασών και δασικών εκτάσεων που υπήρχαν.

Βλάστηση. Σύμφωνα με τον Χάρτη Βλάστησης της Ελλάδας της Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος (Γ.Δ.Δ.Δ.Π.) από το σύνολο των καμένων εκτάσεων τα δάση και δασικές εκτάσεις ανέρχονται σε 335.165,98 στρέμματα και αποτελούν το 65,16% (άθροισμα εκτάσεων Χαλεπίου Πεύκης, Μαύρης Πεύκης, Ελάτης, Δρυός, Θάμνων, παραποτάμιας βλάστησης και λιβαδιών). Οι διαφορές που εντοπίζεται σε σχέση με τις εκτάσεις του αναρτημένου Δασικού Χάρτη, οφείλονται στην έλλειψη ακρίβειας και την παλαιότητα των δεδομένων του Χάρτη Βλάστησης της Γ.Δ.Δ.Δ.Π.. Ωστόσο τα στοιχεία μας παρέχουν μια πολύ καλή εικόνα για το είδος της βλάστησης και την έκταση που καταστράφηκε.

Χρήσεις Γης. Από την επεξεργασία των δεδομένων του προγράμματος Corine Land Cover (2018), προκύπτει ότι από το σύνολο των καμένων εκτάσεων τα δάση και οι δασικές εκτάσεις ανέρχονται σε 337.944,75 στρέμματα και αποτελούν το 66% (άθροισμα δάσος κωνοφόρων, μικτό δάσος, μεταβατικές δασώδεις και θαμνώδεις εκτάσεις, δάσος πλατύφυλλων, εκτάσεις με αραιή βλάστηση). Η διαφορά που εντοπίζεται σε σχέση με τις εκτάσεις του αναρτημένου Δασικού Χάρτη οφείλονται στην έλλειψη ακρίβειας των δεδομένων του προγράμματος Corine Land Cover και την μεθοδολογία που έχει ακολουθηθεί για την παραγωγή των δεδομένων.

Αναδασωτές Εκτάσεις. Από την ανάλυση των στοιχείων των αναδασωτέων εκτάσεων του αναρτημένου δασικού χάρτη της Π.Ε. Εύβοιας προκύπτει, ότι από τα καμένα δάση και δασικές εκτάσεις που ανέρχονται σε 379.392,82 στρέμματα τα 150.025,47 έχουν κηρυχτεί στο παρελθόν ξανά αναδασωτέα. Από τα παραπάνω προκύπτει δηλαδή ότι το 39,54% των καμένων δασών έχει ξανά καεί στο παρελθόν, ενώ στον Δήμο Λίμνης – Μαντουδίου – Αγίας Άννας το ποσοστό αυτό αγγίζει το 50%.

6.1.5 Προστατευόμενες περιοχές του Ν. 4685/2020 (Α' 92)

Η σημασία των βιοτόπων και των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας έχει αναγνωριστεί με την ένταξή του σε εθνικό και στο κοινοτικό καθεστώς προστασίας. Για την υπαγωγή των εν λόγω περιοχών σε καθεστώς περιβαλλοντικής προστασίας, ισχύει η εθνική νομοθεσία και πιο συγκεκριμένα ο Ν. 1650/86, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του από τους Ν. 3937/2011 και Ν. 4685/2020. Με βάση τους παραπάνω νόμους ορίζονται οι εξής κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών:

- **Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας**, χαρακτηρίζονται οι περιοχές που συμπεριλαμβάνονται στον Εθνικό Κατάλογο Περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000.
- Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 46 του Ν. 4685/2020), ανεξαρτήτως της ένταξης στο δίκτυο Natura 2000, προστατευόμενες περιοχές μπορούν να χαρακτηρίζονται ως εξής: **Εθνικά Πάρκα, Καταφύγια Άγριας Ζωής, Προστατευόμενα Τοπία και Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί**.

Στις παραπάνω περιοχές ορίζεται, με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 4 του άρθρου 21, μία ή περισσότερες ζώνες προστασίας και διαχείρισης από τις παρακάτω:

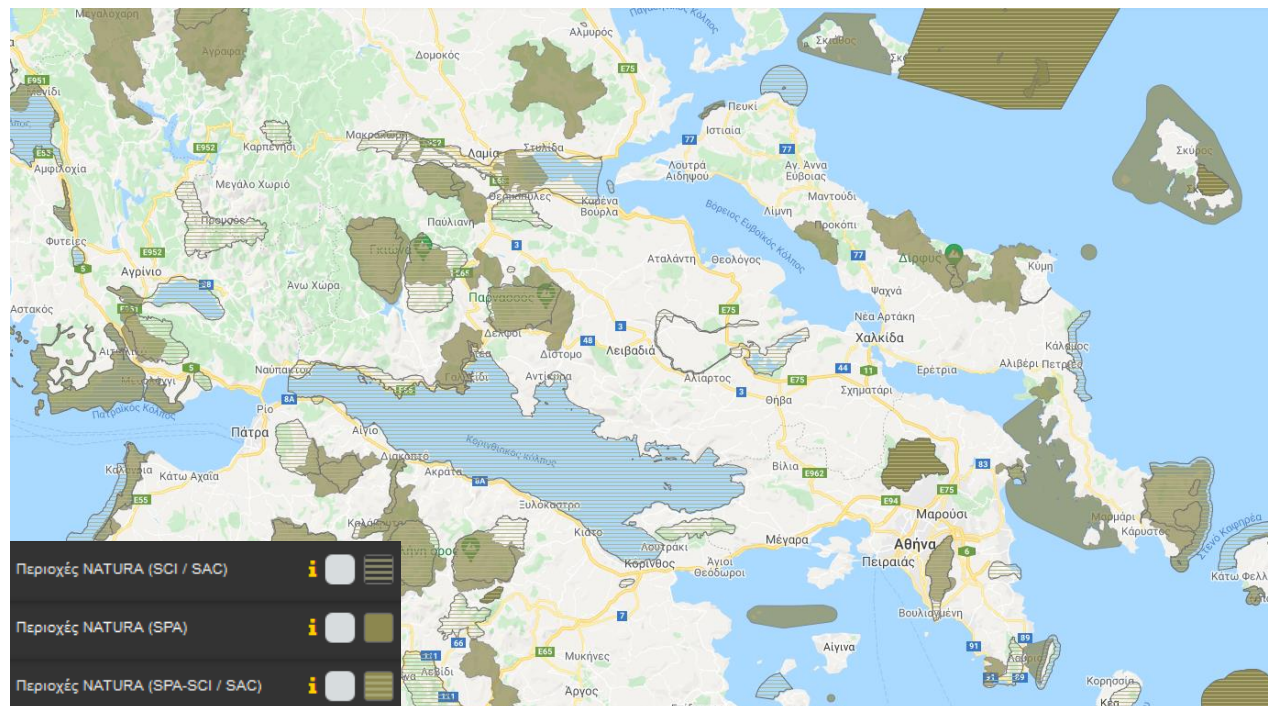
- Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης.
- Ζώνη προστασίας της φύσης.
- Ζώνη διατήρησης οικοτόπων και ειδών.
- Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων.

Επιπρόσθετα, εξαιτίας τη συμμετοχή της Ελλάδας σε διεθνείς οργανισμούς, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης και η UNESCO και στην κύρωση Διεθνών Συμβάσεων, απορρέουν ειδικές υποχρεώσεις για την προστασία της φύσης. Υπό αυτό το πρίσμα, οι χαρακτηρισμένες σε διεθνές επίπεδο προστατευόμενες περιοχές είναι: οι Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας της Σύμβασης Ραμσάρ, τα Μνημεία της Παγκόσμιας Κληρονομιάς (UNESCO), τα Αποθέματα Βιόσφαιρας (UNESCO, Άνθρωπος και Βιόσφαιρα), οι Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές (Σύμβαση Βαρκελώνης), τα Βιογενετικά Αποθέματα (Συμβούλιο της Ευρώπης) και οι Περιοχές στις οποίες έχει απονεμηθεί Ευρωδίπλωμα (Συμβούλιο της Ευρώπης).

6.1.5.1 Δίκτυο Περιοχών Natura 2000

Οι περιοχές που συμπεριλαμβάνονται στον Εθνικό Κατάλογο Περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000 χαρακτηρίζονται ως Περιοχές Προστασίας της Βιοποικιλότητας και διακρίνονται σε Ειδικές Ζώνες Διατήρησης, Ζώνες Ειδικής Προστασίας και σε προτεινόμενους Τόπους Ενωσιακής Σημασίας (Παράρτημα Ι της ΚΥΑ υπ' αριθμ. 50743/2017 (Β' 4432). Στο ακόλουθο **Σχήμα** παρουσιάζεται το σύνολο των περιοχών NATURA 2000 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με τον αναθεωρημένο κατάλογο της ΚΥΑ υπ' αριθμ. 50743/2017. Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, το Δίκτυο Natura 2000 περιλαμβάνει 27 περιοχές όπως παρουσιάζονται στον παρακάτω **Πίνακα**, εκ των οποίων, εκ των οποίων 2 ανήκουν στην Π.Ε. Βοιωτίας, 10 στην Π.Ε. Εύβοιας, 2 στην Π.Ε.

Ευρυτανίας, 6 στην Π.Ε. Φθιώτιδας και 7 στην Π.Ε. Φωκίδας. Οι περιοχές διακρίνονται σε Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) και Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ).

(Πηγή: www.oikoskopio.gr)

Σχήμα 6-8: Περιοχές του Δικτύου Natura 2000 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Πίνακας 6-4: Περιοχές του Δικτύου Natura 2000 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Κωδικός	Κατηγορία	Ονομασία Τόπου	Έκταση (ha)
ΠΕ Βοιωτίας			
GR2410001	ΕΖΔ	Λίμνες Υλίκη και Παραλίμνη - Σύστημα Βοιωτικού Κηφισού	11606,5
GR2410002	ΖΕΠ	Όρος Παρνασσός	34384
Π.Ε. Εύβοιας			
GR2420001	ΕΖΔ	Όρος Όχη - Κάμπος Καρύστου - Ποτάμι - Ακρωτήριο Καφιρεύς - Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη	15948,13
GR2420002	ΕΖΔ	Δίρφυς: Δάσος Στενής - Δέλφη	1297,73
GR2420004	ΕΖΔ	Μεγάλο και Μικρό Λιβάρι - Δέλτα Ξεριά - Υδροχαρές Δάσος Αγ. Νικολάου - Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη	482,19
GR2420006	ΕΖΔ-ΖΕΠ	Σκύρος: Όρος Κοχυλάς	4088,91
GR2420007	ΖΕΠ	Μεγάλο και Μικρό Λιβάρι - Δέλτα Ξεριά	1040,84
GR2420008	ΖΕΠ	Λίμνη Δυστού	2636,11
GR2420009	ΖΕΠ	Νησίδες Σκύρου	466,74
GR2420010	ΖΕΠ	Όρος Καντήλι	6243,38
GR2420011	ΖΕΠ	Ορη Κεντρικής Εύβοιας, Παράκτια Ζώνη και Νησίδες	39308,13

GR2420012	ΖΕΠ	Όρος Όχη, Παράκτια Ζώνη και Νησίδες	33385,47
Π.Ε. Ευρυτανίας			
GR2430001	ΕΖΔ	Όρος Τυμφριστός (Βελούχι)	3407,86
GR2430002	ΖΕΠ	Ορη Άγραφα	39061,6
Π.Ε. Φθιώτιδας			
GR2440002	ΕΖΔ	Κοιλάδα και εκβολές Σπερχειού - Μαλιακός Κόλπος	47547,07
GR2440003	ΕΖΔ	Φαράγγι Γοργοπόταμου	523,02
GR2440004	ΕΖΔ	Εθνικός Δρυμός Οίτης	6980,86
GR2440005	ΖΕΠ	Κάτω ρους και εκβολές Σπερχειού Ποταμού	10969,51
GR2440006	ΕΖΔ	Όρος Καλλίδρομο	6684,85
GR2440007	ΖΕΠ	Εθνικός Δρυμός Οίτης - Κοιλάδα Ασωπού	13088,4
Π.Ε. Φθιώτιδας			
GR2450001	ΕΖΔ	Ορη Βαρδούσια	19373,53
GR2450002	ΕΖΔ	Ορη Γκιώνας	21879,82
GR2450004	ΕΖΔ	Παραλιακή Ζώνη από Ναύπακτο έως Ιτέα	10618,68
GR2450005	ΕΖΔ	Νοτιοανατολικός Παρνασσός - Εθνικός Δρυμός Παρνασσού - Δάσος Τιθορέας	18422,57
GR2450007	ΖΕΠ	Κορυφές Όρους Γκιώνας, Χαράδρα Ρεκάς, Λαζόρεμα και Βαθιά Λάκκα	10399,14
GR2450008	ΖΕΠ	Όρος Βαρδούσια	24789,15
GR2450009	ΖΕΠ	Ευρύτερη περιοχή Γαλαξιδίου	12157,27

(Πηγή: <https://eunis.eea.europa.eu>)

6.1.5.2 Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ)

Ως Καταφύγιο Άγριας Ζωής ορίζεται η περιοχή στην οποία απαγορεύεται το κυνήγι κάθε θηράματος, με σκοπό την προστασία και την ανάπτυξη των πληθυσμών των θηραμάτων και των λοιπών ειδών της άγριας πανίδας ως και των ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας. Ιδρύονται (μόνιμα) καταφύγια άγριας ζωής με απόφαση του ΥΠ.ΓΕ σε έκταση όχι μικρότερη των πέντε χιλιάδων στρεμμάτων (5.000) προκειμένου περί δασών, δέκα χιλιάδων στρεμμάτων (10.000) προκειμένου για μερικώς δασοσκεπείς εκτάσεις, χιλίων στρεμμάτων (1.000) προκειμένου για πεδινές και πεντακόσια (500) στρέμματα προκειμένου για ελώδεις.

Τα μόνιμα καταφύγια πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις προς κάλυψη των βασικών αναγκών του θηράματος σε ό,τι αφορά την ησυχία, τροφή και νερό. Τα παραπάνω δεν ισχύουν για ερημονήσους και εφόσον είναι μεγαλύτερες των πεντακοσίων στρεμμάτων (500), ιδρύονται δε μόνιμα καταφύγια αναλόγως των αναγκών. (Άρθρα 3 και 4 παρ. 5,6,7 του Ν. 177/75 που αντικατέστησαν τα άρθρα 253 και 254 παρ. 1,2,3 του Ν. 86/69).

Σύμφωνα τώρα με τις διατάξεις του άρθρου 57 του Ν.2637/98, ο θεσμός των καταφυγίων αλλάζει φιλοσοφία. Η μέχρι τώρα λειτουργία τους είχε σαν σκοπό την αύξηση των θηρευόμενων ειδών εντός του καταφυγίου. Οι λειτουργίες που πρέπει να επιτελούν, τα κριτήρια επιλογής τους καθώς και οι

σκοποί που πρέπει να επιτυγχάνονται μέσω του θεσμού είναι περισσότερο σύνθετοι, πολύπλοκοι και αποσκοπούν στη διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας, στην προστασία των ειδών, καθώς και στη διατήρηση των σπάνιων και απειλούμενων ειδών της πανίδας και της αυτοφυούς χλωρίδας, καθώς και στη προστασία και αύξηση του πληθυσμού των θηραμάτων. Με το εν λόγω άρθρο κατά συνέπεια, ο στόχος ενός καταφυγίου άγριας ζωής δεν επικεντρώνεται μόνο στα θηράματα, αλλά σε όλα τα είδη άγριας πανίδας, αυτοφυούς χλωρίδας, αλλά και του οικοσυστήματος γενικά.

Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης, δηλαδή στο σύνολο της έκτασης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, υπάρχουν εβδομήντα ένα (71) καταφύγια άγριας ζωής, εκ των οποίων τα έξι (6) ανήκουν στην ΠΕ Βοιωτίας, τα είκοσι (20) στην ΠΕ Ευβοίας, τα δώδεκα (12) στην ΠΕ Ευρυτανίας, τα είκοσιπέντε (25) στην ΠΕ Φθιώτιδας και τα οκτώ (8) στην ΠΕ Φωκίδας (ΥΠΕΚΑ: Αξιολόγηση, αναθεώρηση και ειδίκευση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, 09/2014).

Στον ακόλουθο **Πίνακα**, παρουσιάζονται τα Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ) που εντοπίζονται στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (καθώς και η έκταση και η πράξη κήρυξής τους), τα οποία απεικονίζονται στο ακόλουθο **Σχήμα**.

Πίνακας 6-5: Καταφύγια Άγριας Ζωής στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Κωδικός	Όνομασία	Έκταση [εκτάρια]	ΦΕΚ
Π.Ε. ΒΟΙΩΤΙΑΣ			
K353	Ασπρόχωμα-Ψιλό-Προντόλη-Κελάρι (Αράχωβας)	2 200	1043/76
K366	Ορχομενός (Διονύσου-Προσηλίου-Ακοντίου)	1.150	402/83
K368	Κάνταλος-Αγ Γεώργιος-Πυραμίδα-Στρώμα (Κάστρου)	1.500	154/89
K377	Μύτικας-Φτελό-Βρυστικά (Κοκκίνου-Ακραιφνίου)	700	600/76
K382	Λατσούδι (Δκπόμου-Στειρίου)	4.150	961/95
K384	Γαρδαβίτσα-Προφ. Ηλίας (Λεβαδέων-Λαφυστίου-Αγ.Γεωργίου)	1 000	714/77
Π.Ε. ΕΥΒΟΙΑΣ			
K321	Αυτάκια-Αγώμαστος [Τελεθρίου όρους]	2 300	944/76
K323	Ι.Μ. Γέροντα [Ροβιών]	1.700	762/86
K333	Ι.Μ. Γαλατάκη	900	944/76
K336	Μαυρολίβαδο- Βιργινή-Κούτος [Παγώντος-Αγ.Σοφίας-Αταλάντης]	2.500	689/76
K339	Παλιοπλάτανα [Δαφνώνος-Παγώντος-Καμαράσας]	2.500	689/76
K345	Κληματαρ -ά-Κουτούπα-Πελεκάνια[Γλυφάδας]	500	437/81-464/84
K349	Αγριλίτσα-καταβόθρα-καλαμάκι [Ψαχνών]	550	540/90
K351	Στενή Διρφύος	677	700/80
K360	Ορεινός όγκος [Αχλαδερής-Οχθονίας-Αυλωναρίου]	1 200	499/88
K370	Τάμερα-Τ ουρα-Λουκίσια	1.650	617/78
K372	Ολυμπος- Μασδαρή-Ράχη [Θεολόγου-Μίστρου-Γυμνού-Ερέτρης]	1.900	717/82

Κωδικός	Όνομασία	Έκταση [εκτάρια]	ΦΕΚ
K381	Κτύπας (Βαθεος-Αυλίδας-Λουκισίων Μουρικίου)	1.250	977/76
K390	Αργυρό -Πρ.Ηλίας-Παναγιά	5.440	683/76
K406	Πόρτο Λάφια-Κάψαλα [Στύρων]	1 200	83/85
K411	Νταμάρια Μαρμαρίου Στουπταίων	790	683/79
K416	Κρύπτη-λυκόρεμα [Καρύστου]	1.700	700/80
K630	Καδίτικο-Πασσιώτικο-Μανιακάτικο Βουνό	3.400	689/76
K631	Γιθάμινα	1.270	1099/98
K632	Βράχος Κουμαριού	808	1392/99
K633	Ζερβοβούνι	1.075	261/97
Π.Ε. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ			
K284	Μάρτσα-Κοκκινόβρυση [Κλειστού]	690	708ΖΒ/80
K287	Μπεσιώτη-Μένδοβα-Λα;<ανόρεμα	1.045	376/ΒΖ81
K300	Βούζια-Καπονοράχη	1.364,8	1512/Β776
K304	Βίνιανη-Μαραθιά	2.500	749/Β/86
K307	Βελούχι [Αγ.Τριάδας]	1.200	923^6
K312	Ρόβια-Καραβάκι-Ροβόλακκα (Καρπενησιού)	1.070	393/76
K322	Προυσός	1.150	707/86
K322	Κοκκάλια-Κερασιά-Πετράλωνα-Αγκάθι (Σταυροπηγίου-Κρικέλλου)	2.250	698/92
K327	Τουρνέσι-Σταυρός (Σταυροπηγίου-Κρικέλλου-Στάβλων)	2 000	393/76
K621	Τσούκα Σάκκα-Ασπρόρεμα	1.420	405/Β/96
K622	Γρανίτσα-Τοπόλιανα-/Λεπιανά-7ύθοχώρι	1.500	945/Β/98
K623	Αγ. Νικόλαος [Μοναστηράκι]	880	833/Β/98
Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ			
K295	Αν. Κλιτός- Όρος Τυμφρηστού [Πισσωτών-Νεοχωρίου-Μαυριλου-Μερκάδας]	7.600	834/25-6-76
K288	Παληοκαϊτσα-Θερμάκια (Μακρυρράχης)	800	160/81
K289	Τσαμαδόραχη-Τρία δένδρα [Ομβριακής-Παναγία Δομοκού]	1.300	834/Β/76
K291	Γόλινες [Ν.Μάκρης-Λεύκας]	1.250	319/Β/84
K308	Πρ.Ηλίας-Αφράτη [Λαμίας]	3.550	834/Β/76
K824	Γαλάτα-Κακάρα [Πουρναρίου-Γερακίου-Δομοκού]	1.900	319/Β/84
K319	Αγ. Θεόδωρος-Γαόρος (Γαρδικίου-Λευκάδος-Καμπίων)	1.255	256/88
K311	Στύρφακας (Μοσχοκαρυάς)	1.003,6	698/82
K314	Γουλινά (Παλαιοβράχας-Καλλιθέας-Στερχειάδας)	1.350	747/85
K317	Γέφυρα Σπερχείου (Μαγούλα Καραλί-Λιανοκλοδίου- Λαδικού-Ζηλευτού-Ροδωνιάς)	600	856/76
K325	Σκασμένη Φραντζή-Δύο Βουνών	960	357/87

Κωδικός	Όνομασία	Έκταση [εκτάρια]	ΦΕΚ
K337	Λευκαδιτίου [Συκέας]	2.894	540/86
K625	Οίτη-Παύλιανη	2.950	644/91
K305	Νεραΐδας (Λογγιτσίου)	1.230	578/87
K306	Σαπουνάς (Νεραΐδας)	1.700	856/76
K310	Ταράτσα- Αε τοφωλιά-Πελασγία-Μ ύλοι	1.450	155/89
K318	Εκβολές Σπερχειού-Ανθήλη-Ροδίτσα	1.225	343/87
K330	Όρος Καλλιδρόμου (Θερμοπυλών)	2.000	856/76
K331	Πλατανιά (Κομνήνης-Ρεγγινίου-Καμένων Βούρλων)	3.500	759/7
K338	Καπένπσα-Βερτζιανού-Αμφίκλεια	600	491/80 & 561/85
K341	Σβαρνιάς (Ελάτειας)	700	365/89
K347	Καραγκιόζης-Ασπρογιές (Αταλάντης)	2.100	698/82
K626	Αετοφωλιά-Πουρνάρες (Ξυλικών)	1.050	305/84
K356	Κόκκινη (Λάρυμνας)	750	458/89
K629	Τραγάνας-Κυπαρίσσι-Κόλακας	2.300	ΥΑ2109/99
Π.Ε. ΦΩΚΙΔΑΣ			
K344	Ρικάς-Γουρλομούτα-Γκιώνα (Προσήλιου)	3.300	528/88
K348	Μακρυά Ράχη, Δρυοδάσος Πεντανίων	1.652,6	168/95
K358	Δασικό σύμπλεγμα ΝΑ Γκιώνας (Βουνιχωράς-Άμφισσας-Αγ Ευθυμίας)	2.100	305/86
K367	Μοναστηριακό δάσος Ι. Μ. Βαρνακόβης (Τειχίου Έυπαλίου)	1.200	426/79
K376	Άγιοι Πάντες (Δελφών-Δεσφίνας-Χρυσού)	2.400	343/87
K383	Ξηροβούνι (Καλλιθέας-Δαφνοχωρίου-Ελαίας-Μακρυνής)	1.480	253/81
K388	Ξηροτύρι-Παλαιοπούρναρα-Καρβελας (Γαλαξιδίου-Πεντεορίων)	1.300	464/81
K627	Καναλάκια-Ψηλά Πλατάνια (Κρίκο* Δαπατολάκων)	2.000	ΥΑ677/76

(Πηγή: www.oikoskopio.gr)

(Πηγή: www.oikoskopio.gr)

Σχήμα 6-9: Καταφύγια Άγριας Ζωής στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

6.1.5.3 Φυσικά, Εθνικά και Περιφερειακά Πάρκα

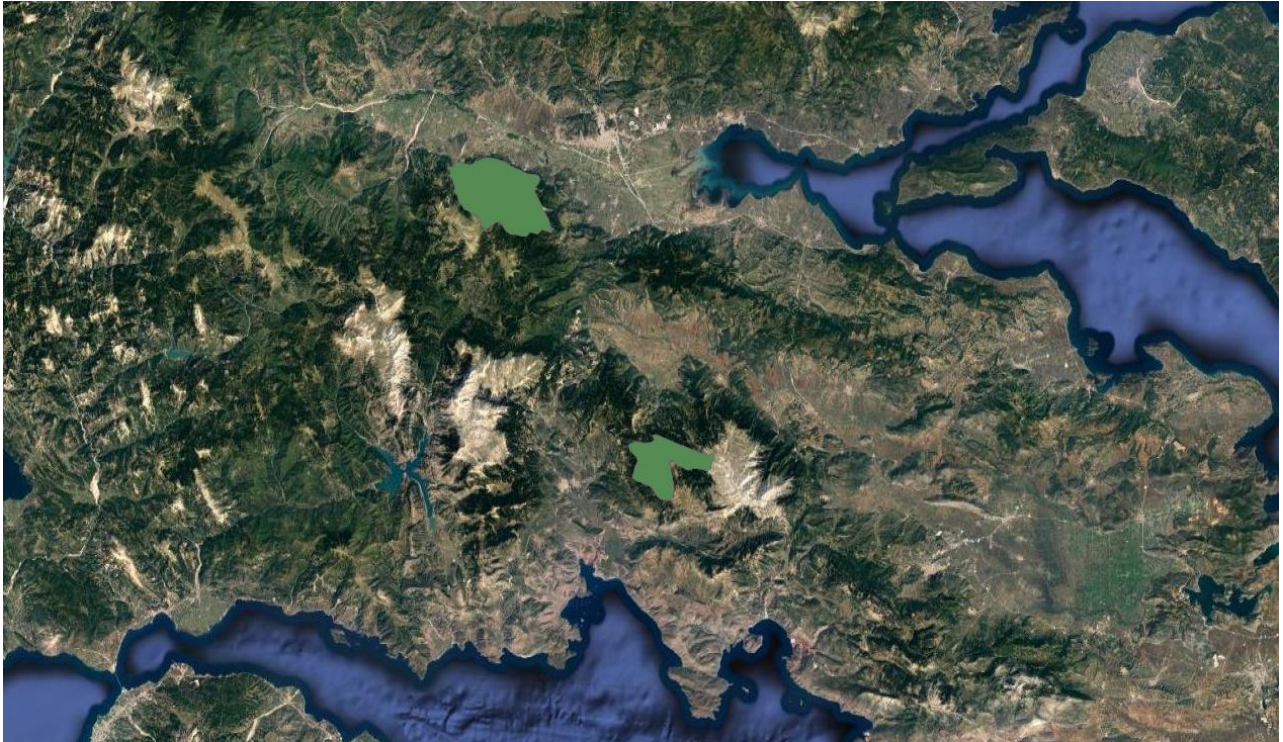
Εντός των ορίων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, εντοπίζονται δύο από τα σημαντικότερα Εθνικά Πάρκα της χώρας:

- Εθνικός Δρυμός Παρνασσού (ίδρυση με ΒΔ 25.07.1938, ΦΕΚ 286/Α/38).
- Εθνικός Δρυμός Οίτης (ίδρυση με ΒΔ 218/1966, ΦΕΚ 56/Α/1966).

Και οι δύο Εθνικοί Δρυμοί διαχειρίζονται από Φορείς Διαχείρισης:

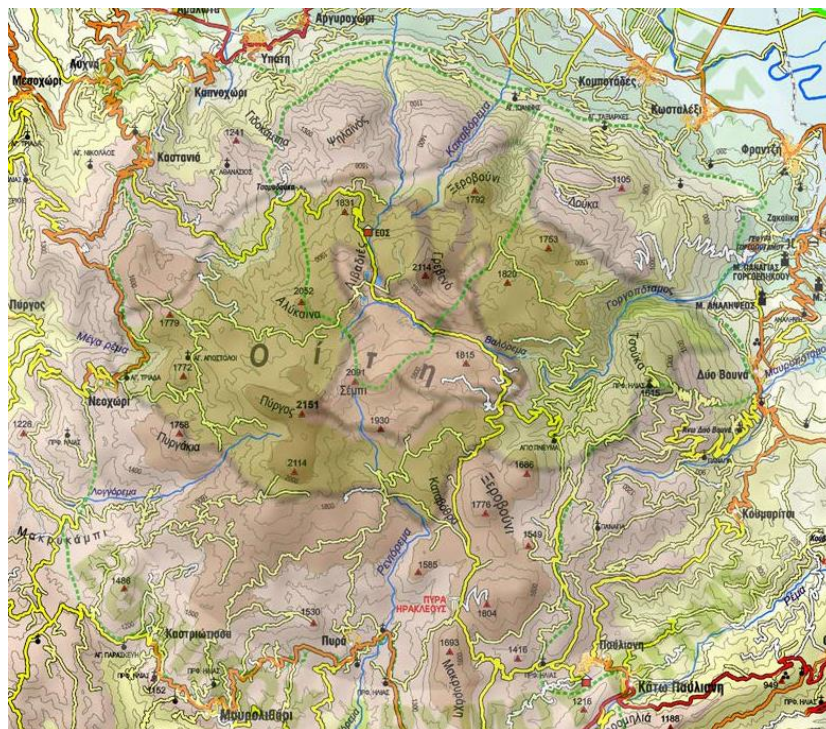
- Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και ιδρύθηκε με το αρ.13, Ν. 3044/2002, ως συνέχεια του αρ.15, Ν.2742/99.
- Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και ιδρύθηκε με το 3042/02.

Οι θέσεις των συγκεκριμένων Εθνικών Πάρκων και τα όρια τους απεικονίζονται στα ακόλουθα **Σχήματα**.

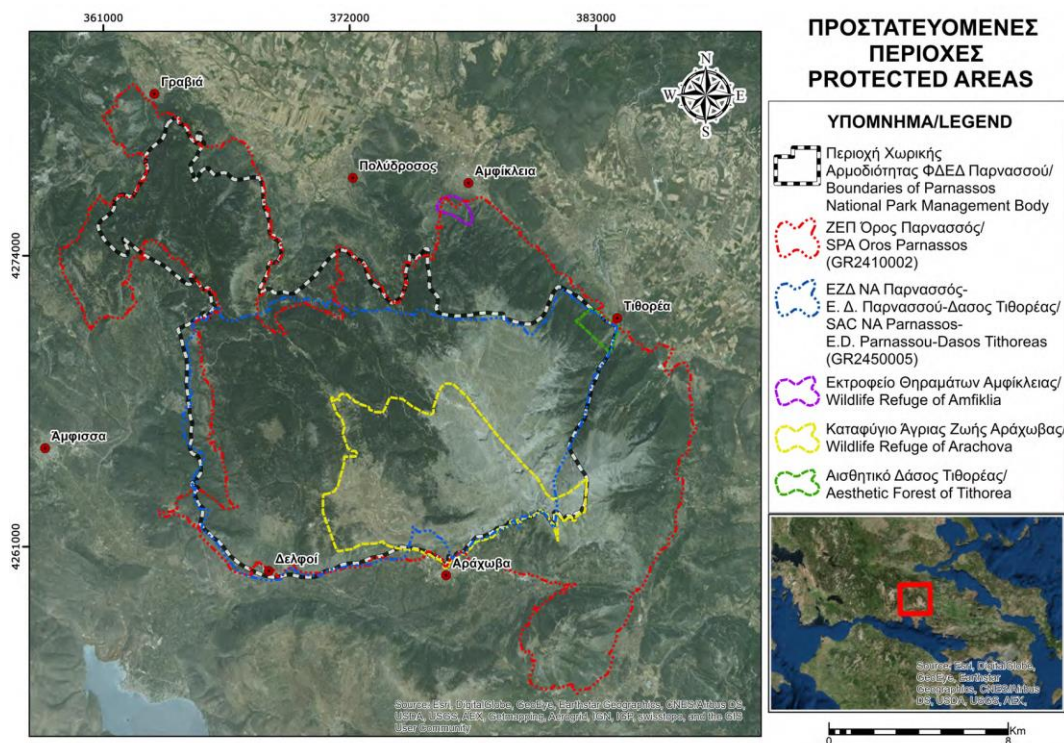
(Πηγή: www.oikoskopio.gr)

Σχήμα 6-10: Όρια Εθνικών Δρυμών Παρνασσού και Οίτης και όρια ευθύνης Φορέων Διαχείρισης

(Πηγή: ιστοσελίδα Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης, <https://oiti.gr>)

Σχήμα 6-11: Όρια Εθνικού Δρυμού Οίτης

(Πηγή: ιστοσελίδα Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού, www.parnassosnp.gr)

Σχήμα 6-12: Όρια Εθνικού Δρυμού Παρνασσού

6.1.5.4 Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης

Σε αυτά περιλαμβάνονται μεμονωμένα δένδρα ή συστάδες δένδρων με ιδιαίτερη βοτανική, οικολογική, αισθητική ή ιστορική και πολιτισμική αξία. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν επίσης εκτάσεις με σπουδαίο οικολογικό, παλαιοντολογικό, γεωμορφολογικό ή άλλο ενδιαφέρον. Σύμφωνα με την 'Αξιολόγηση, αναθεώρηση και ειδίκευση ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας' στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, απαντώνται τα Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, τα οποία αναφέρονται στον ακόλουθο **Πίνακα**. Σύμφωνα με το Ν.3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31.03.2011), τα προαναφερόμενα Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης περιλαμβάνονται στην κατηγορία «Προστατευόμενα Τοπία και Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί» του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών.

Πίνακας 6-6: Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας'

Όνομασία	ΦΕΚ χαρακτηρισμού	Περιφερειακή Ενότητα/Χωρική Ενότητα
Οι Ελιές του Αλμυροποτάμου Εύβοιας	ΦΕΚ590/Β/77	Π.Ε. ΕΥΒΟΙΑΣ / Χ.Ε. ΝΟΤΙΑΣ ΕΥΒΟΙΑΣ
Υπόλειμμα υδροχαρούς δάσους στην Ιστιαία Εύβοιας	ΦΕΚ656/Β/86	Π.Ε. ΕΥΒΟΙΑΣ / Χ.Ε. ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΥΒΟΙΑΣ
Το Κυπαρίσσι της Πρασιάς Ευρυτανίας	ΦΕΚ520/Β/97	Π.Ε.ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ / Χ.Ε. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ
Ο Πλάτανος της Αγ. Μαρίας Φθιώτιδας	ΦΕΚ121/Δ/80	Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ / Χ.Ε. ΛΑΜΙΑΣ
Οι Πλάτανοι της Λαμίας	ΦΕΚ121/Δ/80	Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ / Χ.Ε. ΛΑΜΙΑΣ
Ο αιωνόβιος πλάτανος που βρίσκεται	Α.ΑΠΟΦΑΣΗΣ48/8320	Π.Ε.ΦΩΚΙΔΑΣ / Χ.Ε. ΦΩΚΙΔΑΣ

Όνομασία	ΦΕΚ χαρακτηρισμού	Περιφερειακή Ενότητα/Χωρική Ενότητα
στην πλατεία της Τ.Κ. Μαυρολιθαρίου	17-01-2014	
Η αιωνόβια πουρνάρα (<i>Quercus coccifera</i>)	Α.ΑΠΟΦΑΣΗΣ48/8320 17-01-2014	Π.Ε.ΦΩΚΙΔΑΣ / Χ.Ε. ΦΩΚΙΔΑΣ

(Αξιολόγηση, αναθεώρηση και ειδίκευση ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

6.1.5.5 Αισθητικά δάση

Σύμφωνα με την 'Αξιολόγηση, αναθεώρηση και ειδίκευση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας', στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας απαντώνται δύο **Αισθητικά Δάση** (ακόλουθος **Πίνακας**).

Πίνακας 6-7: Αισθητικά Δάση στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Όνομασία	ΦΕΚ χαρακτηρισμού	Περιφερειακή Ενότητα/Χωρική Ενότητα
ΔΙΡΦΥΣ: ΔΑΣΟΣ ΣΤΕΝΗΣ-ΔΕΛΦΙ	108/Δ/77	Π.Ε. ΕΥΒΟΙΑΣ/ Χ.Ε ΧΑΛΚΙΔΑΣ
ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ – ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ – ΔΑΣΟΣ ΤΙΘΟΡΕΑΣ	12/Δ/79	Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ /Χ.Ε. ΛΟΚΡΙΔΑΣ

(Αξιολόγηση, αναθεώρηση και ειδίκευση ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

6.1.5.6 Μικροί Νησιωτικοί Υγρότοποι,

Σύμφωνα με το ΠΔ «Έγκριση καταλόγου μικρών νησιωτικών υγροτόπων και καθορισμός όρων και περιορισμών για την προστασία και ανάδειξη των μικρών παράκτιων υγροτόπων που περιλαμβάνονται σε αυτόν» (ΦΕΚ 229/ΑΑΠ/2012), στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας απαντώνται οι μικροί νησιωτικοί υγρότοποι, όπως αυτοί αναφέρονται ακολούθως και απεικονίζονται στο ακόλουθο **Σχήμα**.

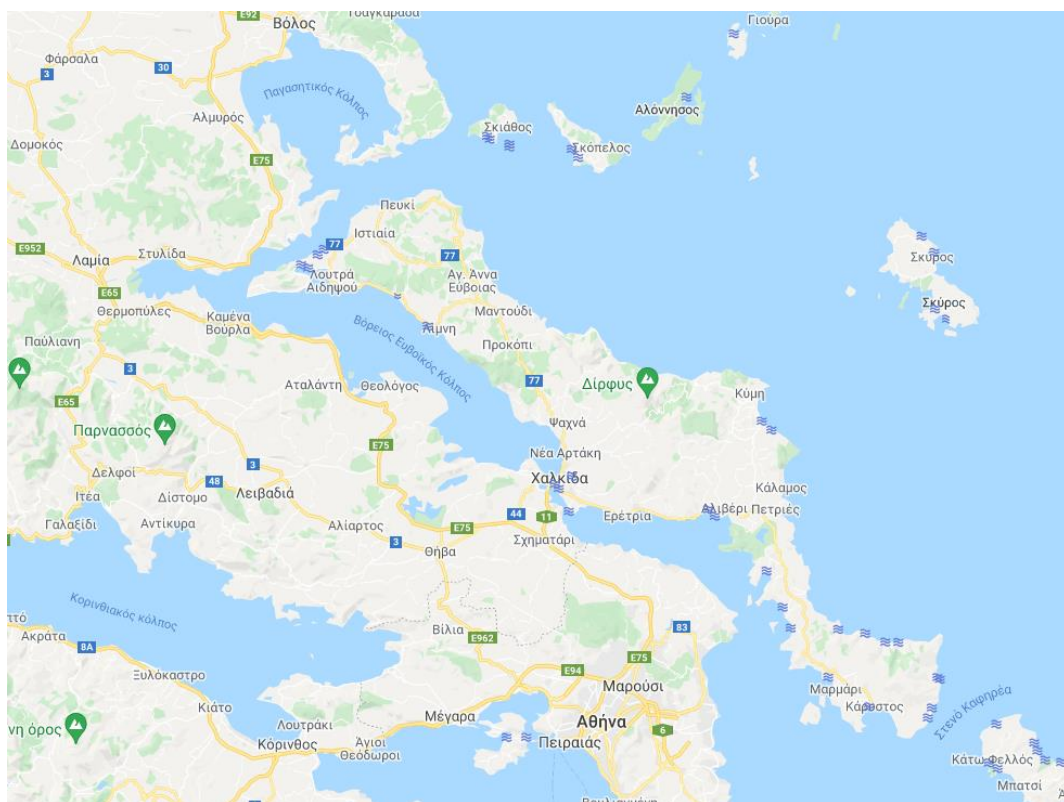
Στην Περιφέρεια Στερεά Ελλάδας, υπάρχουν οι εξής νησιωτικοί υγρότοποι:

- Εύβοια:
 - Έλος Καλάμι
 - Εκβολή Παραλίας Αγ. Δημητρίου (Πορούρα)
 - Εκβολή Δημοσάρη
 - Έλος και εκβολή Ποτάμι
 - Εκβολή Λίλα
 - Εκβολή Κάμπου Αλιβερίου
 - Έλος Αγίου Δημητρίου
 - Εκβολή ρέματος Μπούσουλα
 - Εκβολή ποταμού Καρκάλα
 - Έλος παραλίας Φηγιά
 - Εκβολή ρύακα Κουκουκίόρεμα
 - Εκβολή ρύακα Σηπιιά
- Σκύρος:
 - Εκβολή ποταμού Κηφισσού
 - Εκβολή όρμου Καρεφλού
 - Λιμνοθάλασσα Αλμυρή
 - Φυσική κοιλότητα Βουκολίνα
- Νήσος Άγιος Ιωάννης, Φωκίδας:
 - Λιμνοθάλασσα Αγίου Ιωάννη
- Νήσος Τριζόνια, Φωκίδας:
 - Έλος Τριζονίων

- Εκβολή ράκα Κόμιτου (Μύτη)
- Εκβολή ράκα Άντιας (Μερούθι)
- Εκβολή όρμου Καμίνι
- Εκβολή ποταμού Μανικιάτη
- Εκβολή όρμου Λιβάδι
- Εκβολή ράκα Μουρτέρης
- Εκβολή ρέματος Αγίου
- Εκβολή ράκα Αγίου Στεφάνου
- Έλος Σουβάλα
- Εκβολή και έλος Νέας Λαμψάκου
- Έλος Φλέβα
- Έλος Αγίου Ταξιάρχη

Το ΠΔ προβλέπει συγκεκριμένα μέτρα προστασίας για τους εν λόγω υγροτόπους μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και η απαγόρευση των κάτωθι δραστηριοτήτων:

- Οι αποξηράνσεις και τα αποστραγγιστικά έργα.
- Οι παρεμβάσεις που προκαλούν αλλαγή του υδρολογικού καθεστώτος, συμπεριλαμβανομένων των γεωτρήσεων και της άντλησης υδάτων, εκτός αν αποσκοπούν στη διατήρηση του υγροτόπου.

(Πηγή: www.oikoskopio.gr)

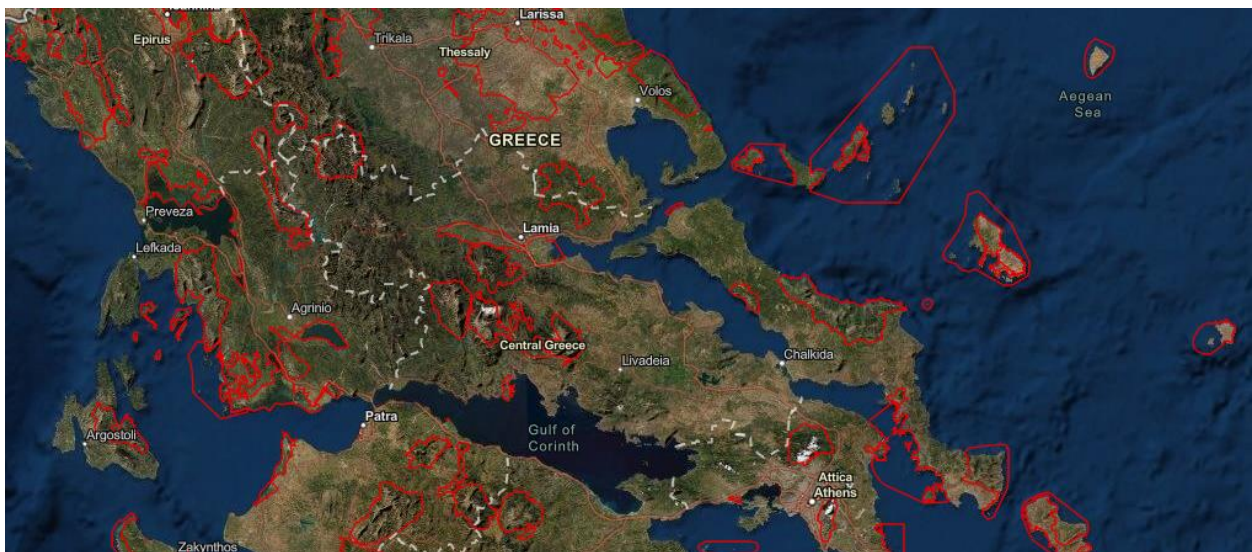
Σχήμα 6-13: Μικροί νησιωτικοί υγροτόποι στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

6.1.5.7 Άλλες σημαντικές φυσικές – οικολογικά ευαίσθητες περιοχές

Σημαντικές Περιοχές για τα πουλιά (ΣΠΠ). Οι Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά (ΣΠΠ) αποτελούν ένα διεθνές δίκτυο περιοχών που είναι ζωτικές για την διατήρηση παγκοσμίως απειλούμενων ειδών, ενδημικών ειδών ή ειδών πτηνών που εξαρτώνται από τους συγκεκριμένους βιοτόπους για την επιβίωσή τους.

Το δίκτυο αυτό έχει ως στόχο να εξασφαλίσει στα πτηνά κατάλληλους τόπους για αναπαραγωγή, διαχείμαση, ή στάση κατά μήκος των μεταναστευτικών διαδρομών. Οι περιοχές αυτές έχουν αναγνωρισθεί με βάση καθαρά επιστημονικά κριτήρια και στην Ελλάδα υπάρχουν 196.

Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία συμμετέχει στο πρόγραμμα αναγνώρισης, καταγραφής, και παρακολούθησης των ΣΠΠ στην Ελλάδα με στόχο την προώθηση των κατάλληλων μέτρων διατήρησης σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Το Πρόγραμμα των ΣΠΠ της Ορνιθολογικής είναι μέρος ενός ευρύτερου προγράμματος της BirdLife International (**Important Bird Areas/ IBAs**), μια παγκόσμια πρωτοβουλία που στοχεύει στην καταγραφή και προστασία όλων των περιοχών που είναι ζωτικές για τη διατήρηση των πτηνών του πλανήτη.

(Πηγή: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία)

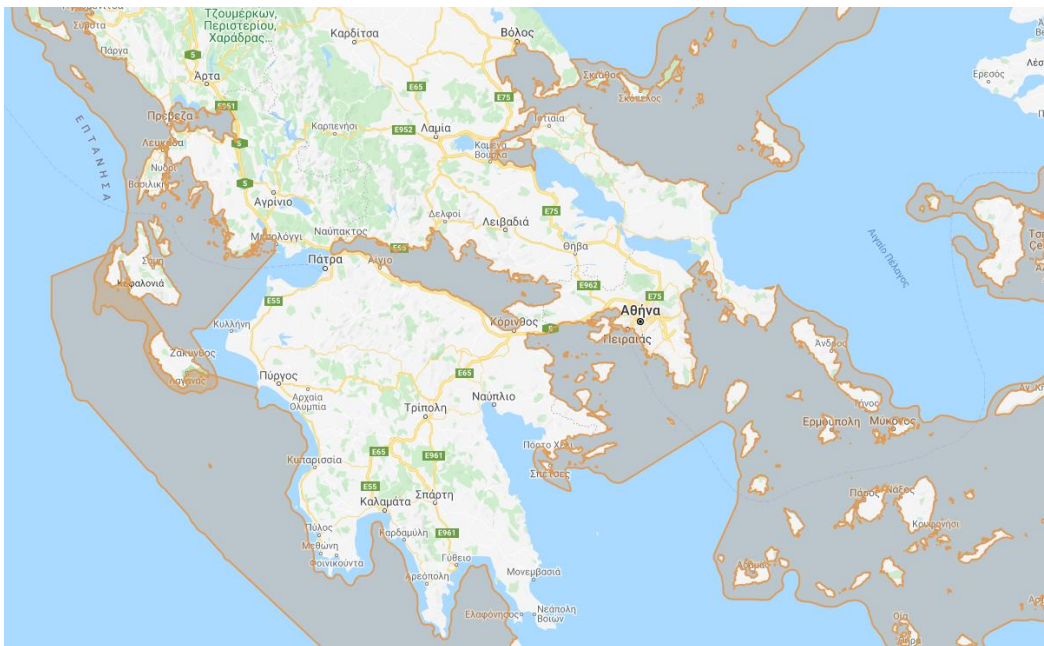
Σχήμα 6-14: Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Οι Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά της Ελλάδας (ΣΠΠΕ) στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας εντοπίζονται, σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας, στις παρακάτω περιοχές:

- Όρη Ντεληδίμη και Φτέρη (Άγραφα).
- Όρος Όρθρυς.
- Κοιλάδα και Εκβολές Σπερχείου - Μαλιακός Κόλπος.
- Όρος Οίτη.
- Όρος Βαρδούσια.

- Όρος Γκιώνα, Χαράδρα Ρεκά, Λαζόρεμα και Βαθιά Λάκκα.
- Νότιο και Ανατολικό τμήμα του Όρους Παρνασσός.
- Γαλαξίδι
- Λιμνοθάλασσες Μεγάλο και Μικρό Λιβάρι Ιστιαίας.
- Όρος Καντήλι.
- Όρη Δίρφη, Ξηροβούνι, Σκοτήνη, Μαυροβούνι, Αλοκτέρι, Ορτάρι και περιοχή Κύμης.
- Λίμνη Δύστος.
- Όρος Όχη και γύρω περιοχή.
- Βορειοδυτική Σκύρος και νησίδες Αγίου Φωκά.
- Όρος Κοχυλάς, Νήσος Σκύρος.

Σημαντικές περιοχές για τα θαλάσσια θηλαστικά. Οι Σημαντικές Περιοχές για τα θαλάσσια θηλαστικά (**Important Marine Mammal Areas - IMMAs**) ορίζονται ως διακριτά τμήματα ενδιαιτημάτων, πολύ σημαντικών για τα είδη θαλάσσιων θηλαστικών, τα οποία υπάρχει η δυνατότητα να οριοθετηθούν και να εφαρμοστούν μέτρα διαχείρισης της βιοποικιλότητας. Οι περιοχές IMMA αποτελούν περιοχές που χρίζουν ιδιαίτερης προστασίας και παρακολούθησης και μπορούν να αποτελέσουν δείκτες για την κατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και της υγείας των οικοσυστημάτων. Σημειώνεται ότι το IUCNIMMA αποτελεί ένα κοινό έργο μεταξύ της Διεθνούς Ένωσης Προστασίας της Φύσης (IUCN) και του Οργανισμού Διαχείρισης Προστατευμένων Τοποθεσιών (WCRA).

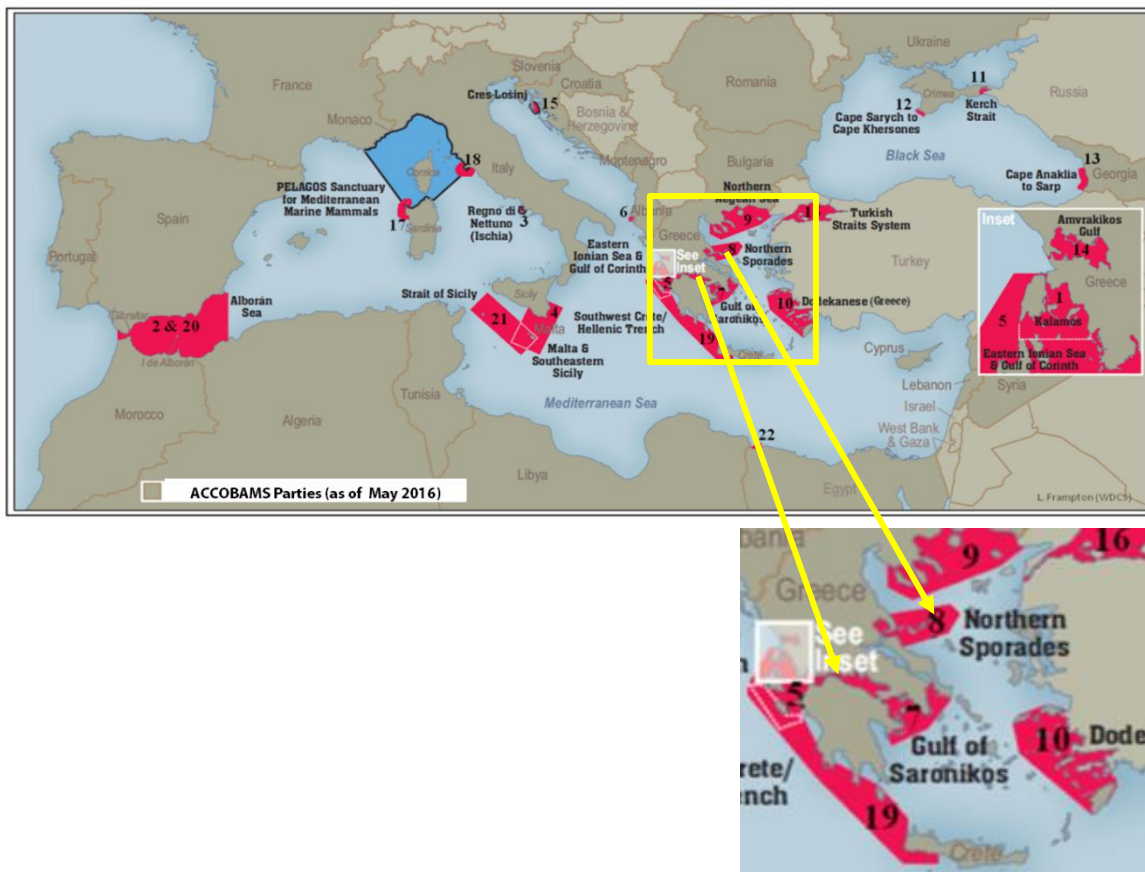
(Πηγή: oikoskopio.gr)

Σχήμα 6-15: Σημαντικές περιοχές για τα θαλάσσια θηλαστικά

Λόγω της σημαντικής παρουσίας θαλασσίων θηλαστικών στην Περιφέρεια, όπως αναλύθηκε στην προηγούμενη παράγραφο, σημαντική έκταση των θαλασσών της Στερεάς Ελλάδας προστατεύεται από τη Διεθνή Συνθήκη ACCOBAMS (Agreement on the Conservation of Cetaceans of the Black Sea, Mediterranean Sea and contiguous Atlantic area), που η Ελλάδα έχει υπογράψει, σχετικά με την προστασία των κητωδών. Ειδικότερα, έχουν ορισθεί δύο περιοχές ειδικής σημασίας για το κοινό δελφίνι και άλλα κητώδη (Areas of special importance for the common dolphin and other cetaceans) ως κρίσιμοι οικότοποι για τα κητώδη (Cetacean Critical Habitats):

- Ο Σαρωνικός Κόλπος και οι γεινιάζουσες θαλάσσιες περιοχές (Αργοσαρωνικός και νότιος Ευβοϊκός Κόλπος (The Gulf of Saronikos and adjacent waters (Argo-Saronikos and southern Evvoikos Gulf))
- Το ανατολικό Ιόνιο Πέλαγος και ο Κορινθιακός Κόλπος (The eastern Ionian Sea and the Gulf of Corinth)

Οι προαναφερθείσες περιοχές παρουσιάζονται στο ακόλουθο **Σχήμα**.

(Πηγή: www.accobams.org/conservations-action/protected-areas)

Σχήμα 6-16: Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές κατά ACCOBAMS

Μη θεσμοθετημένα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους. Στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος “Δημιουργία τράπεζας στοιχείων για την Ελληνική Φύση” του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ), και σε συνεργασία με την επιστημονική ομάδα του προγράμματος “Βιότοποι CORINE”, δημιουργήθηκε μια βάση δεδομένων των σημαντικότερων περιοχών του ελληνικού χώρου από την

άποψη της αξίας της Φύσης συμπεριλαμβανομένων και των φυσικών τοπίων. Τα ΤΙΦΚ όπως ορίζονται από τη διαδικτυακή βάση δεδομένων του ερευνητικού προγράμματος του ΕΜΠ «Φιλότης» είναι ένας τόπος που διακρίνεται για την αισθητική του αξία και παραμένει σε αξιόλογο βαθμό φυσικός, αν και συχνά είναι δομημένος. Συχνά τα προτεινόμενα στη βάση του ΕΜΠ ΤΙΦΚ περιλαμβάνουν παραδοσιακούς οικισμούς, αρχαιολογικούς ή ιστορικούς χώρους. Σημειώνεται ότι τα ΤΙΦΚ της βάσης ΦΙΛΟΤΗΣ δεν αποτελούν θεσμοθετημένους χαρακτηρισμούς, αλλά προτάσεις του ερευνητικού προγράμματος του ΕΜΠ. Εν τούτοις διαθέτουν μια ενδεικτική τουλάχιστον αξία λόγω της επιμέλειας του χαρακτηρισμού τους, που συχνά λαμβάνεται υπόψη κατά την εκτίμηση των επιπτώσεων διαφόρων έργων.

Η βάση δεδομένων περιλαμβάνει 430 περιοχές σε όλη την Ελλάδα, από τις οποίες είκοσι οχτώ (28) βρίσκονται στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Πίνακας 6-8: Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) στην ΠΣΤΕ, σύμφωνα με τη «Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση – ΦΙΛΟΤΗΣ»

A/A	Κωδικός	Όνομασία ΤΙΦΚ	Έκταση (ha)
Π.Ε. ΒΟΙΩΤΙΑΣ			
1	ΑΤ2012024	Λίμνη Παραλίμνη	1.678,86
2	ΑΤ2012026	Όσιος Λουκάς	71,73
3	ΑΤ2011003	Σπηλιά Αλιάρτου	86,89
Σύνολο έκτασης ΤΙΦΚ Π.Ε.:			1.837,48
Π.Ε. ΕΥΒΟΙΑΣ			
1	ΑΤ2011001	Ακρωτήριο Καφηρέας (Κάβο Ντόρο)	2.839,44
2	ΑΤ2011105	Δημοσάρι και Καστανόλογγος στην Όχη Ευβοίας	5.827,63
3	ΑΤ2011002	Κοιλάδα Ρουκλίων Καρυστίας	1.760,60
4	ΑΤ5011061	Νησίδα Σαρακηνό Σκύρου	341,6
5	ΑΤ2011042	Νησίδα Στρογγυλή Ευβοίας	4,67
6	ΑΤ2011050	Νησίδες Μονολιά και Λιχάδες Ευβοίας	48,55
7	ΑΤ2011005	Όρεινοί οικισμοί περιοχής Κύμης	3.520,25
8	ΑΤ2011032	Όρμος Καλογριάς, Ατσιτσα και Γειτονικό Πευκοδάσος	773,27
9	ΑΤ2011004	Ρέματα Μουρτερής και Μανικιώτικο περιοχής Κύμης	3.843,41
10	ΑΤ5011062	Χώρα Σκύρου	488,61
Σύνολο έκτασης ΤΙΦΚ Π.Ε.:			19.488,03
Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ			
1	ΑΤ2011110	Αισθητικό δάσος Τιθορέας	233,01
2	ΑΤ2011000	Όρος Καλλίδρομο (Μενδενίτσα)	3.087,78
3	ΑΤ2011044	Περιοχή Αγίου Κωνσταντίνου-Καμένων Βούρλων	3.161,97
4	ΑΤ2011008	Φαράγγι Γοργοπόταμου	494,64
Σύνολο έκτασης ΤΙΦΚ Π.Ε.:			6.977,40
Π.Ε. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ			

A/A	Κωδικός	Ονομασία ΤΙΦΚ	Έκταση (ha)
1	ΑΤ2011037	Φαράγγι Αγραφιώτη Ευρυτανίας	717,25
2	ΑΤ2011041	Φαράγγι Ασπρορέματος Ευρυτανίας	607,08
3	ΑΤ2011012	Φαράγγι Κρικελοπόταμου	1.878,49
4	ΑΤ2011039	Φαράγγι Πανταβρέχι Ευρυτανίας	1.357,94
Σύνολο έκτασης ΤΙΦΚ Π.Ε.:			4.560,76
Π.Ε. ΦΩΚΙΔΑΣ			
1	ΑΤ2010030	Γαλαξίδι	159,86
2	ΑΤ2010031	Δελφικό τοπίο	340,65
3	ΑΤ2011016	Νησίδα Δριμνιά Δωρίδας	10
4	ΑΤ2011015	Νησίδα Πρασούδι Δωρίδας	3,5
5	ΑΤ2011017	Νήσος Τριζόνια Δωρίδας	233,38
6	ΑΤ2011018	Χερσόνησος Κόκκινος Μοναστηρακίου	23,12
Σύνολο έκτασης ΤΙΦΚ Π.Ε.:			770,51

(Πηγή: Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση – ΦΙΛΟΤΗΣ)

Υγρότοποι. οι υγρότοποι της Ελλάδας ως φυσικοί πόροι έχουν καταγραφεί από το Εθνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων (ΕΚΒΥ). Συνολικά στην Ελλάδα υπάρχουν 378 υγρότοποι, από τους οποίους 39 βρίσκονται στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Αυτοί είναι συνολικού εμβαδού 158.911 στρ. ή 159 km², και μήκους (υδάτινων ρευμάτων) 496 km., και κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες του ακόλουθου **Πίνακα**.

Πίνακας 6-9: Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) στην ΠΣΤΕ, σύμφωνα με τη «Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση – ΦΙΛΟΤΗΣ»

Τύπος υγροτόπου	Ονομασία	Π.Ε.	Εμβαδόν (στρ.) & Μήκος (km)
Δέλτα	Σπερχειού	Φθιώτιδας	30300
	Σκάρφιας	Φθιώτιδας	900
Έλος	Γούβες (Σκεπετάρι, Σκεπετάρα)	Φωκίδας	1000
	Ψαχνών (Λιβάδι, Κολοβρέχτης)	Εύβοιας	800
	Καλάμι	Εύβοιας	8
	Αλιβερίου	Εύβοιας	18
	Προκοπίου	Εύβοιας	40
	Υλίκη	Βοιωτίας	12000
Λίμνη	Παραλίμνη	Βοιωτία, Εύβοιας	4000
	Δύστου	Εύβοιας	4750
	Αλυκή Ξηρονόμης	Βοιωτίας	600
	Σουβάλας(Σβάλας)	Φθιώτιδας	70
Λιμνοθάλασσα	Βρωμολίμνης Ασπρονέρι Καμ. Βούρλων)	Φθιώτιδας	45
	Αταλάντης(Ποτόκι, Βουρλιάς)	Φθιώτιδας	4500

Τύπος υγροτόπου	Ονομασία	Π.Ε.	Εμβαδόν (στρ.) & Μήκος (km)
	Λιβαρίου(Μικρό και Μεγάλο Λιβάρι)	Εύβοιας	1000
Πηγή	Αγ.Παρασκευής	Φθιώτιδας	25
	Μαυρονερίου	Βοιωτίας	75
	Κρύας Λιβαδειάς	Βοιωτίας	50
	Χαριτών	Βοιωτίας	150
Εκβολή	Αλμυροποτάμου	Φθιώτιδας	45
	Μόρνου	Φωκίδας	775
	Βουδώρου	Εύβοιας	300
	Λιλά	Εύβοιας	40
Τεχνητή Λίμνη	Κρεμαστών	Ευρυτανίας	87000
	Ορυχείων Αλιβερίου	Εύβοιας	50
	Γεροποτάμου	Εύβοιας	250
	Καρύστου	Εύβοιας	120
	Μόρνου	Φωκίδας	10000
Ποταμός	Αγραφιώτης	Ευρυτανίας	30
	Ταυρωπός (Μέγδοβας)	Ευρυτανίας	45
	Σπερχειός	Φθιώτιδας	83
	Μόρνος		60
	Κηφισός	Βοιωτίας, Φθιώτιδας, Φωκίδας	100
	Ασωπός	Βοιωτίας	60
	Νηλέας	Εύβοιας	25
	Κηρέας	Εύβοιας	15
	Λιλάς	Εύβοιας	38
	Μέλας	Εύβοιας	28
Ξεριάς	Εύβοιας	12	

6.2 ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

6.2.1 Σταθμοί Μέτρησης Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης

Η ατμοσφαιρική ρύπανση γενικά οφείλεται στις εκπομπές που προέρχονται από τις δραστηριότητες που ασκούνται σε μια περιοχή, όπως οι μετακινήσεις, οι κατασκευές, οι κατεδαφίσεις, από την κίνηση του ανέμου πάνω από διαβρωμένα και ακαλλιέργητα εδάφη, καθώς επίσης και από τα προϊόντα των καύσεων, βιοτεχνικών μονάδων και κατοικιών (το μονοξείδιο του άνθρακα CO, οι υδρογονάνθρακες VOC, τα οξείδια του αζώτου NO_x, το διοξείδιο του θείου SO₂ και τα σωματίδια). Η διασπορά των ρύπων εξαρτάται κυρίως από τις μετεωρολογικές συνθήκες και τα μετεωρολογικά φαινόμενα, τη θέση πηγής και αποδέκτη, τη φύση των ρύπων, το ανάγλυφο της περιοχής και την αλληλεπίδραση με άλλους υπάρχοντες ρύπους.

Σύμφωνα με την εθνική και Ενωσιακή νομοθεσία αποτελεί υποχρέωση της χώρας η λειτουργία δικτύου σταθμών μέτρησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Για το σκοπό αυτό στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού προγράμματος «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ», το ΥΠΕΝ αναβάθμισε σταθμούς του λεκανοπεδίου των Αθηνών και άλλων πόλεων, που ήδη λειτουργούσαν, και παράλληλα εγκατέστησε νέους σταθμούς σε μεγάλες πόλεις, δημιουργώντας το Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης της Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης (ΕΔΠΑΡ). Το ΕΔΠΑΡ ξεκίνησε να λειτουργεί από τα τέλη του 2000. Το 2015, αναβαθμίστηκαν οι σταθμοί του ΕΔΠΑΡ που λειτουργεί το ΥΠΕΝ με νέους αναλυτές μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης, πιστοποιημένους σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και αυξήθηκαν οι θέσεις μέτρησης αιωρούμενων σωματιδίων (ΑΣ10 και ΑΣ2.5) και βενζολίου.

Από το 2016, στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας λειτουργεί δίκτυο σταθμών παρακολούθησης αιωρούμενων σωματιδίων ΑΣ10 σε Λαμία, Λειβαδιά, Χαλκίδα, Άμφισσα και Καρπενήσι.

Στον ακόλουθο **Πίνακα** παρουσιάζονται οι σταθμοί μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης του ΕΔΠΑΡ, που την ευθύνη λειτουργίας τους έχει το ΥΠΕΝ και η Περιφέρεια στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Πίνακας 6-10: Σταθμοί μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης του ΕΔΠΑΡ, που την ευθύνη λειτουργίας τους έχει το ΥΠΕΝ και η Περιφέρεια στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Όνομα	Σταθμός					Μετρούμενοι ρύποι							
	Θέση					Χαρακτηρισμός	SO ₂	NO _x	CO	O ₃	ΑΣ ₁₀	ΑΣ _{2,5}	C ₆ H ₆
	WGS84		ΕΓΣΑ87		Υψόμετρο (m —asl)								
Γεωγρ. Μήκος	Γεωγρ. Πλάτος	Χ (m)	Υ(m)										
Σταθμοί μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης του ΕΔΠΑΡ, που την ευθύνη λειτουργίας τους έχει το ΥΠΕΝ													
ΑΛΙΑΡΤΟΣ ΒΙΩΤΙΑΣ (ΑΛΙ)	23,110302	38,375295	422136	4247543	110	Υποβάθρου	v	v		v	v	v	
ΟΙΝΟΦΥΤΑ (ΟΙΝ)	23,638981	38,306169	468286	4239560	100	Περισστικός-Βιομηχανικός	v	v		v	v		

Όνομα	Σταθμός					Χαρακτηρισμός	Μετρούμενοι ρύποι						
	Θέση				Υψόμετρο (m —asl)		SO ₂	NO _x	CO	O ₃	ΑΣ ₁₀	ΑΣ _{2,5}	C ₆ H ₆
	WGS84		ΕΓΣΑ87										
Γεωγρ. Μήκος	Γεωγρ. Πλάτος	Χ (m)	Υ(m)										
Σταθμοί μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης του ΕΔΠΑΡ, που την ευθύνη λειτουργίας τους έχουν οι Περιφέρειες													
ΛΑΜΙΑ (ΛΑΜ)	22,431707	38,902170	363858	4306802	105	Αστικός-Υποβάθρου					✓		
ΧΑΛΚΙΔΑ (ΧΑΛ)	23,612019	38,469880	466005	4257735	12	Αστικός-Υποβάθρου					✓		
ΛΕΙΒΑΔΙΑ (ΛΕΙ)	22,877516	38,440615	401890	4255013	140	Αστικός-Υποβάθρου					✓		
ΑΜΦΙΣΣΑ (ΑΜΦ)	22,380409	38,528371	358676	4265397	180	Αστικός-Υποβάθρου					✓		
ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ (ΚΑΡ)	21,791822	38,916588	308405	4309551	960	Αστικός-Υποβάθρου					✓		

Σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης 'Χαρτογραφική απεικόνιση σταθμών μέτρησης αέριας ρύπανσης στην ελληνική επικράτεια' (Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας), οι μόνιμοι σταθμοί μέτρησης αέριας ρύπανσης ανά φορέα λειτουργίας στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας παρουσιάζονται στο ακόλουθο **Σχήμα**.

Περιφέρεια
Στερεάς Ελλάδας

Χαρτογραφική απεικόνιση
σταθμών μέτρησης
ατμοσφαιρικής ρύπανσης

- ΥΠΟΜΝΗΜΑ**
Σταθμοί μέτρησης αέριων ρύπων (αναθεώρηση 2021) ΚΑΤΕΓΟΡΙΑ ▲ ΑΕΠΟ κωτ. Α1 (Κ.Π.Ε.Λ.) ● ΑΕΠΟ κωτ. Α2 (Μ.Α.Κ. Δι.Α.Κ.) ● ΔΗΜΟΙ ● ΛΟΙΠΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ★ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ✦ Κ.Π.Ε.Λ. (Ε.Δ.Π.Α.)	○ Όμοια Περ. Ενότητες ○ Ίσως Δίμοιο ○ Έδρα Δ/μ. Ενότητας ○ Λοιποί οικισμοί	○ Οδικό Δίκτυο Αρμενιότητας ● ΠΛΟΤΗΝΗΤΩΡΕΙΟΣ ΑΓΑΙΟΥ Α.Ε. ● ΝΕΑ ΟΔΟΣ Α.Ε. ● ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. ● ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ — ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Περιφερειακές Ενότητες ■ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ■ ΕΦΡΥΤΑΝΙΑΣ ■ ΦΘΙΗΤΙΔΟΣ ■ ΦΩΚΙΔΟΣ

A/A	Φορέας λειτουργίας/ Όνομα σταθμού	Γεωγραφικό μήκος	Γεωγραφικό πλάτος	Υψόμετρο	Ρύποι που καταγράφονται
15	ΥΠΕΝ(ΕΔΠΑΡ)/ ΟΙΝΟΦΥΤΑ	468281	4239566	100	SO ₂ -NO _x -O ₃ -PM ₁₀
16	ΥΠΕΝ(ΕΔΠΑΡ)/ ΑΛΙΑΡΤΟΣ	422134	4247538	110	SO ₂ -NO _x -O ₃ -PM ₁₀
21	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	435427	4261250	125	PM ₁₀ -PM _{2,5} -As-Cd-Ni-Hg-Pb-Benzo(a)Pyrene
22	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	435097	4261714	107	PM ₁₀ -PM _{2,5}
23	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	435368	4263095	156	PM ₁₀ -PM _{2,5} -SO ₂ -NO ₂ -C ₆ H ₆ -CO
24	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	434109	4259098	203	PM ₁₀ -PM _{2,5}
25	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	419595	4267408	276	PM ₁₀ -PM _{2,5} -SO ₂ -NO ₂ -C ₆ H ₆ -CO-Pb
26	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	431597	4268696	222	PM ₁₀ -PM _{2,5}
27	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	437681	4268544		PM ₁₀ -PM _{2,5} -As-Cd-Ni-Hg
31	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	439004	4268695	5	PM ₁₀ -SO ₂ -ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΜΟΥ, ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ, ΥΓΡΑΣΙΑ
32	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	465191	4269641	14	PM ₁₀ -PM _{2,5}
33	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	463421	4280755	401	PM ₁₀ -PM _{2,5}
34	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	468010	4275059	308	PM ₁₀ -PM _{2,5}
35	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	466420	4275808	294	PM ₁₀ -PM _{2,5}
36	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	466190	4277463	428	PM ₁₀ -PM _{2,5}
37	ΛΑΡΚΟ(ΑΕΠΟ Α1)	466372	4277337	452	PM ₁₀ -PM _{2,5}
43	ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ(ΑΕΠΟ Α1)/2103693000	390325	4250034	450	NO-NO ₂ -SO ₂ -PM ₁₀
44	ΠΡΟΤΕΡΓΙΑ(ΑΕΠΟ Α1)/ 2103448500	390325	4250034	450	NO-NO ₂ -SO ₂ -PM ₁₀
45	ΗΡΩΝ ΙΙ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ Α.Ε.(ΑΕΠΟ Α1)/2106968000	435806	4229606	348	NO-NO ₂
60	Δ.Ε.Η. Α.Ε.(ΑΕΠΟ Α1)/11770	502757	4251315	45	SO ₂ -NO _x -PM ₁₀
61	Δ.Ε.Η. Α.Ε.(ΑΕΠΟ Α1)/11770	505229	4252554	45	SO ₂ -NO _x -PM ₁₀
81	ELPEDIISON ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ Α.Ε./2103441160	410001	4234474		NO-NO ₂ -NO _x
98	ΓΑΛΒΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΒΕΕ(ΑΕΠΟ Α2)/ 2262056106	467526	4241102		ΣΩΜΑΤΙΔΙΑ
99	ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΣ ΑΒΕΕ(ΑΕΠΟ Α2)/ 2223023045	505495	4248738		ΣΩΜΑΤΙΔΙΑ
109	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ/ΑΜΦΙΣΣΑΣ/ 2231352438	358844	4265766		PM ₁₀ -ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ-ΥΓΡΑΣΙΑ-ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΠΙΕΣΗ
110	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ/ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ/ 2231352438	308473	4309590		PM ₁₀ -ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ-ΥΓΡΑΣΙΑ-ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΠΙΕΣΗ
111	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ/ΛΑΜΙΑΣ/ 2231352438	364046	4309167		PM ₁₀ -ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ-ΥΓΡΑΣΙΑ-ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΠΙΕΣΗ
112	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ/ ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ/ 2231352438	402013	4255328		PM ₁₀ -ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ-ΥΓΡΑΣΙΑ-ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΠΙΕΣΗ
113	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ/ΧΑΛΚΙΔΑΣ/ 2231352438	506828	4257959		PM ₁₀ -ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ-ΥΓΡΑΣΙΑ-ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΠΙΕΣΗ
154	ΝΕΑ ΟΔΟΣ (ΑΕΠΟ Α1)/ 2103447300	463933	4244013	152	CO-NO-NO ₂ -NO _x -SO ₂ -O ₃ -BTEX-PM ₁₀ -PM _{2,5}
155	ΝΕΑ ΟΔΟΣ (ΑΕΠΟ Α1)/ 2103447300	415111	4288030	24,4	CO-NO-NO ₂ -NO _x -SO ₂ -O ₃ -BTEX-PM ₁₀ -PM _{2,5}
186	ΕΔΠΑΡ - ΛΕΙΒΑΔΙΑ (ΑΕΙ)	401890	4255013	140	ΑΖ ₁₀
204	ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ ΚΩΠΑΪΔΑΣ- ΑΛΙΑΡΤΟΣ	420201	4249750		ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ ΑΕΡΑ ΚΑΙ ΕΔΑΦΟΥΣ, ΗΛΙΑΚΗ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ, ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΥΓΡΑΣΙΑ, ΤΑΧΥΤΗΤΕΣ ΑΝΕΜΟΥ

(Πηγή: 'Χαρτογραφική απεικόνιση σταθμών μέτρησης αέριας ρύπανσης στην ελληνική επικράτεια' (Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, 2021))

Σχήμα 6-17: Οι σταθμοί μέτρησης αέριας ρύπανσης ανά φορέα λειτουργίας στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

6.2.2 Μετρήσεις Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης

Σταθμός παρακολούθησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα Οινόφυτα Βοιωτίας

Σύμφωνα με την 'Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμοσφαιράς 2020' (ΥΠΕΝ, 2021), από το 2008 και μέχρι το 2013 λειτούργησε με ευθύνη της Δ/σης ΚΑΠΑ/ΥΠΕΝ σταθμός παρακολούθησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα Οινόφυτα Βοιωτίας. Στο σταθμό αυτό πραγματοποιήθηκαν μετρήσεις των εξής ρύπων:

- Διοξειδίου του θείου.
- Οξειδίων του αζώτου.
- Όζοντος.
- Αιωρούμενων σωματιδίων (ΑΣ10).

Οι μέσες ετήσιες τιμές των μετρούμενων ρύπων, για τα έτη 2008 έως και 2013 παρουσιάζονται στον παρακάτω **Πίνακα**.

Πίνακας 6-11: Μέσες ετήσιες τιμές των μετρούμενων ρύπων, για τα έτη 2008 έως και 2013 του σταθμού παρακολούθησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα Οινόφυτα Βοιωτίας

Ρύπος	Μέση ετήσια τιμή					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
NO ₂ (ωριαίες τιμές, μg/m ³)	19	25	18	18	14	15
NO (ωριαίες τιμές, μg/m ³)	6	5	6	8	6	5
SO ₂ (ωριαίες τιμές, μg/m ³)	6	14				
O ₃ (ωριαίες τιμές, μg/m ³)	41	59	64	43	55	54
ΑΣ10 (24ωρες τιμές μg/m ³)	43(3)	37(4)	35(4)	38(2)		

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμοσφαιράς 2020, ΥΠΕΝ, 2021)

Στις παρενθέσεις εμφανίζεται η εκτιμώμενη συνεισφορά μεταφοράς σκόνης σε μg/m³ από απομακρυσμένες ξηρές περιοχές (π.χ. Σαχάρα) στη μετρούμενη συγκέντρωση της μέσης τιμής ΑΣ10.

Από τον παραπάνω **Πίνακα** φαίνεται ότι δεν υπήρξε υπέρβαση οριακής τιμής για κανένα ρύπο.

Σταθμός παρακολούθησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην Αλιάρτο Βοιωτίας

Σύμφωνα με την 'Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμοσφαιράς 2020' (ΥΠΕΝ, 2021), η Ελλάδα συμμετέχει στο πρόγραμμα μελέτης της διασυννοριακής μεταφοράς αέριας ρύπανσης στην Ευρώπη και για το σκοπό αυτό λειτουργεί στην Αλιάρτο Βοιωτίας, σταθμός παρακολούθησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης, στον οποίο γίνονται μετρήσεις των εξής ρύπων σε ωριαία βάση:

- Διοξειδίου του θείου.
- Διοξειδίου του αζώτου.
- Όζοντος.

- Αιωρούμενων Σωματιδίων (ΑΣ10).
- Αιωρούμενων Σωματιδίων (ΑΣ2.5).

Σημειώνεται ότι μέχρι το τέλος του 1999 γίνονταν παράλληλα μετρήσεις θειικών ιόντων σε 24-ωρη βάση. Τα αποτελέσματα των μετρήσεων αυτών δίνονται στους παρακάτω **Πίνακες**.

Πίνακας 6-12: Διαχρονική μεταβολή μέσων ετήσιων τιμών μετρούμενων ρύπων στην Αλίαρτο

	SO ₂ , μgS/m ³	NO ₂ , μgN/m ³	SO ₄ ²⁻ , μgS/m ³	O ₃ , μg/m ³	ΑΣ10 μg/m ³ (μέση 24-ωρη τιμή)	ΑΣ2.5 μg/m ³ (μέση 24-ωρη τιμή)
1988	3,13	4,31	1,12			
1989	3,77	5,33	2,30			
1990	4,36	4,33	4,16			
1991	7,20	2,95	6,11			
1992	7,63	3,08	9,27			
1993	4,55	3,41	8,17			
1994	4,57	3,60	5,72			
1995	4,23	3,45	2,43			
1996	8,72	3,75	6,20	63		
1997	3,94	3,35	1,92	59		
1998	2,72	3,02	1,84	62		
1999	1,26	2,83	1,23	58		
2000	2,65	4,23		38		
2001	2,50	4,26		35		
2002	5,00			36		
2003						
2004						
2005		3,65				
2006	1,5	3,77				
2007	2,5	3,79		46		
2008	2,0	3,65		48		
2009	1,5	4,26		47		
2010	1,5	3,96		59	29 (2)	
2011	1,5	3,35		58	29 (0)	
2012	2,0	2,74		52		
2013	1,5	3,0		44		
2014	1,5*	5,5*		54*		
2015	2,5	3,65		56	32(3)	15
2016	3,0	3,96		68	34(5)	16

	SO ₂ , μgS/m ³	NO ₂ , μgN/m ³	SO ₄ ²⁻ , μgS/m ³	O ₃ , μg/m ³	ΑΣ10 μg/m ³ (μέση 24-ωρη τιμή)	ΑΣ2.5 μg/m ³ (μέση 24-ωρη τιμή)
2017	5,0	3,65		59	32(5)	15
2018	4,0	2,74		67	25(6)	12
2019	3,5	3,0		63	22(4)	13
2020	1,5	3,0		61	22(4)	10

* Πολύ μικρή πληρότητα

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμοσφαιράς 2020, ΥΠΕΝ, 2021)

Στην παρένθεση εμφανίζεται η εκτιμώμενη συνεισφορά μεταφοράς σκόνης σε μg/m³ από απομακρυσμένες ξηρές περιοχές (π.χ. Σαχάρα) στη μετρούμενη συγκέντρωση της μέσης τιμής ΑΣ₁₀.

Πίνακας 6-13: Μέσες μηνιαίες τιμές μετρουμένων ρύπων στην Αλιάρτο

ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥ	ΙΟΥ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
Μέσες μηνιαίες τιμές όζοντος (μg/m³) στην Αλιάρτο-2020											
43	53	60	76	74	41	72	72	67	49		
Μέσες μηνιαίες τιμές διοξειδίου του αζώτου (μgN/m³) στην Αλιάρτο-2020											
4,3	3,7	2,7	1,8	2,1	2,4	3,7	3,3	3,0	4,0	3,3	3,0
Μέσες μηνιαίες τιμές διοξειδίου του θείου (μgS/m³) στην Αλιάρτο-2020											
					1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,0	3,5
Μέσες μηνιαίες τιμές ΑΣ₁₀ (μg /m³) στην Αλιάρτο-2020											
	23	21	17		18	24	21	27	19		
Μέσες μηνιαίες τιμές ΑΣ₂₅ (μg/m³) στην Αλιάρτο-2019											
	17	14	11		5	9	9	11	9		

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμοσφαιράς 2020, ΥΠΕΝ, 2021)

Πίνακας 6-14: Συνοπτικά στατιστικά στοιχεία στην Αλιάρτο-2020

Ρύπος	Μέγιστη τιμή	Διάμεση τιμή	98% τιμών < από	% Πληρότητα
O ₃ (μg/m ³)	151	62	117	78,3
NO ₂ (μg/m ³)	18,0	2,1	11,0	99,7
SO ₂ (μg/m ³)	16,0	1,0	5,5	44,5

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμοσφαιράς 2020, ΥΠΕΝ, 2021)

Πίνακας 6-15: Αιωρούμενα σωματίδια στην Αλιάρτο- 2020

Ρύπος	Μέγιστη τιμή	Διάμεση Τιμή	98% τιμών < από	% Πληρότητα
Τιμές σε 24ωρη βάση σε μg/m³				
ΑΣ ₁₀	111	20	39	57,3
ΑΣ _{2,5}	89	8	27	57,0

Ρύπος	Μέγιστη τιμή	Διάμεση Τιμή	98% τιμών < από	% Πληρότητα
Τιμές σε ωριαία βάση σε $\mu\text{g}/\text{m}^3$				
A Σ_{10}	158	19	59	57,6
A $\Sigma_{2,5}$	104	8	38	57,2

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμοσφαιράς 2020, ΥΠΕΝ, 2021)

Σύμφωνα με την 'Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμοσφαιράς 2020', στην Αλιάρτο σημειώθηκε υπέρβαση του στόχου προστασίας της υγείας για το όζον (μέγιστη μέση τιμή κυλιόμενου οκταώρου $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ως μέση τιμή τριών συνεχών ετών-περισσότερο από 25 ημέρες).

Ο Αριθμός ημερών με υπέρβαση του στόχου προστασίας της υγείας για το διάστημα 2018-2020 ήταν 26.

Δίκτυο σταθμών παρακολούθησης αιωρούμενων σωματιδίων A Σ_{10}

Από το 2016, στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας λειτουργεί δίκτυο σταθμών παρακολούθησης αιωρούμενων σωματιδίων A Σ_{10} σε Λαμία, Λειβαδιά, Χαλκίδα, Άμφισσα και Καρπενήσι. Σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης 'Χαρτογραφική απεικόνιση σταθμών μέτρησης αέριας ρύπανσης στην ελληνική επικράτεια' (Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας), οι μετρήσεις αιωρούμενων σωματιδίων A Σ_{10} παρουσιάζονται στον ακόλουθο **Πίνακα**.

Πίνακας 6-16: Μετρήσεις αιωρούμενων σωματιδίων A Σ_{10} (σε $\mu\text{g}/\text{m}^3$) ανά έτος στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

	Λαμία	Χαλκίδα	Λειβαδιά	Άμφισσα	Καρπενήσι
2016	25(4)	35(5)	22(4)	22(4)	29(5)
2017	24(4)	36(4)	18(4)	20(4)	30(4)
2018	26(8)		28*(10)	22(7)	28(7)

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμοσφαιράς 2020, ΥΠΕΝ, 2021)

*Μικρή πληρότητα μετρήσεων

Στις παρενθέσεις εμφανίζεται η εκτιμώμενη συνεισφορά μεταφοράς σκόνης σε $\mu\text{g}/\text{m}^3$ από απομακρυσμένες ξηρές περιοχές (π.χ. Σαχάρα) στη μετρούμενη συγκέντρωση της μέσης τιμής A Σ_{10} .

Είναι εμφανές από τη διαχρονική αυτή μεταβολή ότι ανάλογα με τη θέση μέτρησης παρατηρείται τάση μείωσης ή σταθεροποίησης των συγκεντρώσεων, παρόλη την αύξηση των δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στη δημιουργία σωματιδιακής ρύπανσης (Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμοσφαιράς 2020, ΥΠΕΝ, 2021).

6.2.3 Απεικόνιση Ποιότητας του Αέρα

Επιπλέον της εκτίμησης της ποιότητας του αέρα που βασίζεται στο Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης πραγματοποιήθηκε εκτίμηση της ποιότητας του αέρα για όλη τη χώρα στο πλαίσιο του έργου «Επικαιροποίηση της χαρτογραφικής απεικόνισης της ατμοσφαιρικής

ρύπανσης μέσω της καταγραφής ατμοσφαιρικών εκπομπών των πηγών και ανάπτυξης κατάλληλου υπολογιστικού εργαλείου» ενταγμένου στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη του ΕΣΠΑ. Αυτή στηρίχτηκε σε ενδεικτικές μετρήσεις σε θέσεις πέραν των σταθερών μετρήσεων του ΕΔΠΑΡ αλλά και για επιπλέον ρύπους από τους μετρούμενους σε θέσεις του ΕΔΠΑΡ. Η εκτίμηση επεκτάθηκε και στις υπόλοιπες περιοχές της χώρας με χρήση τεχνικών προσομοίωσης.

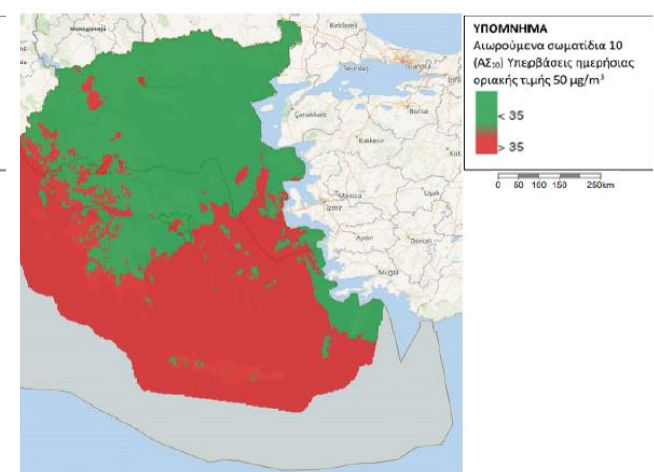
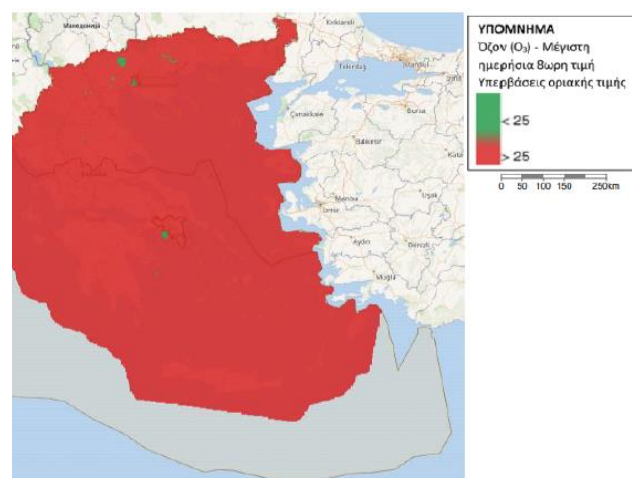
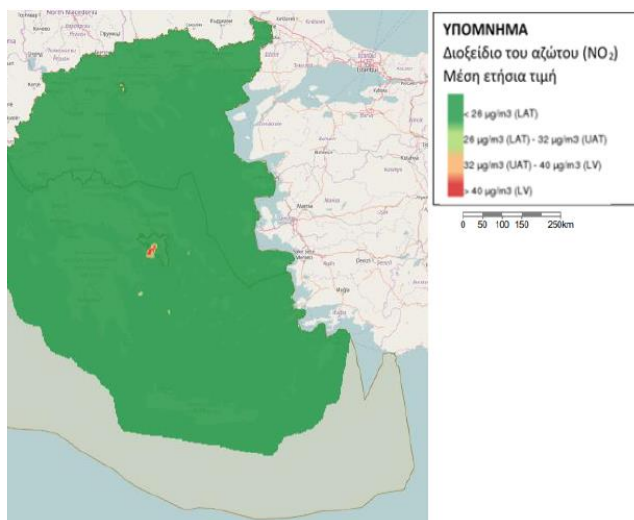
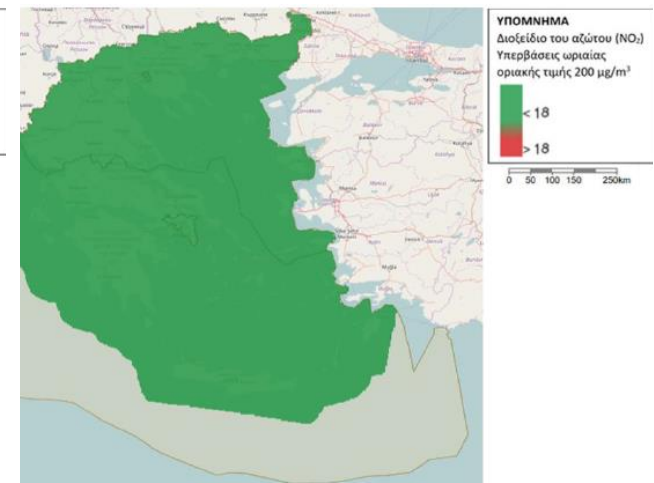
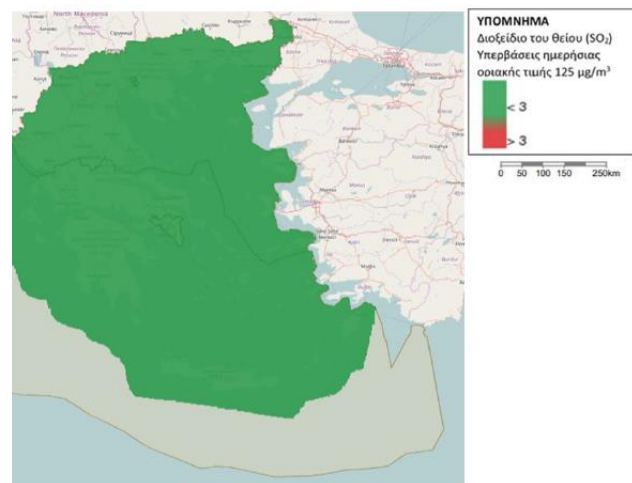
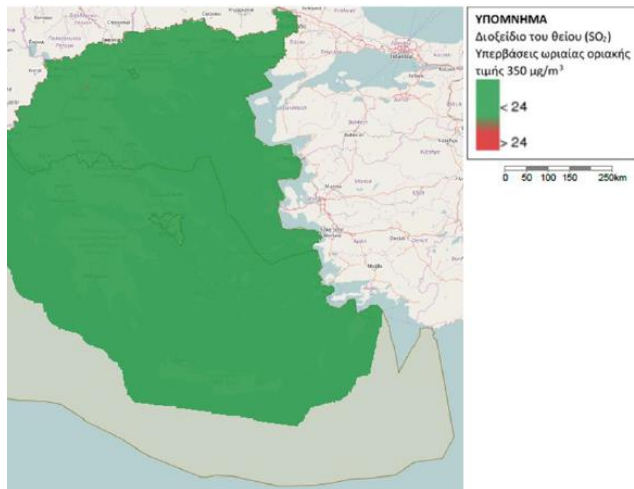
Στον παρακάτω **Πίνακα** δίνονται τα μεταδεδομένα των θέσεων δειγματοληψίας όπου πραγματοποιήθηκαν 24-ωρες δειγματοληψίες αιωρούμενων σωματιδίων ΑΣ₁₀ και ΑΣ_{2,5} με δειγματολήπτες μικρού όγκου καθώς και παθητικές δειγματοληψίες, διάρκειας 7 ημερών ανά δειγματολήπτη, για το C₆H₆. Οι δειγματοληψίες καλύπτουν το 14% των ημερών του έτους και πραγματοποιήθηκαν τη χρονική περίοδο Σεπτ. 2014-Οκτ. 2015. Οι υπόλοιποι ρύποι προέκυψαν από χημική ανάλυση στο κλάσμα των ΑΣ₁₀.

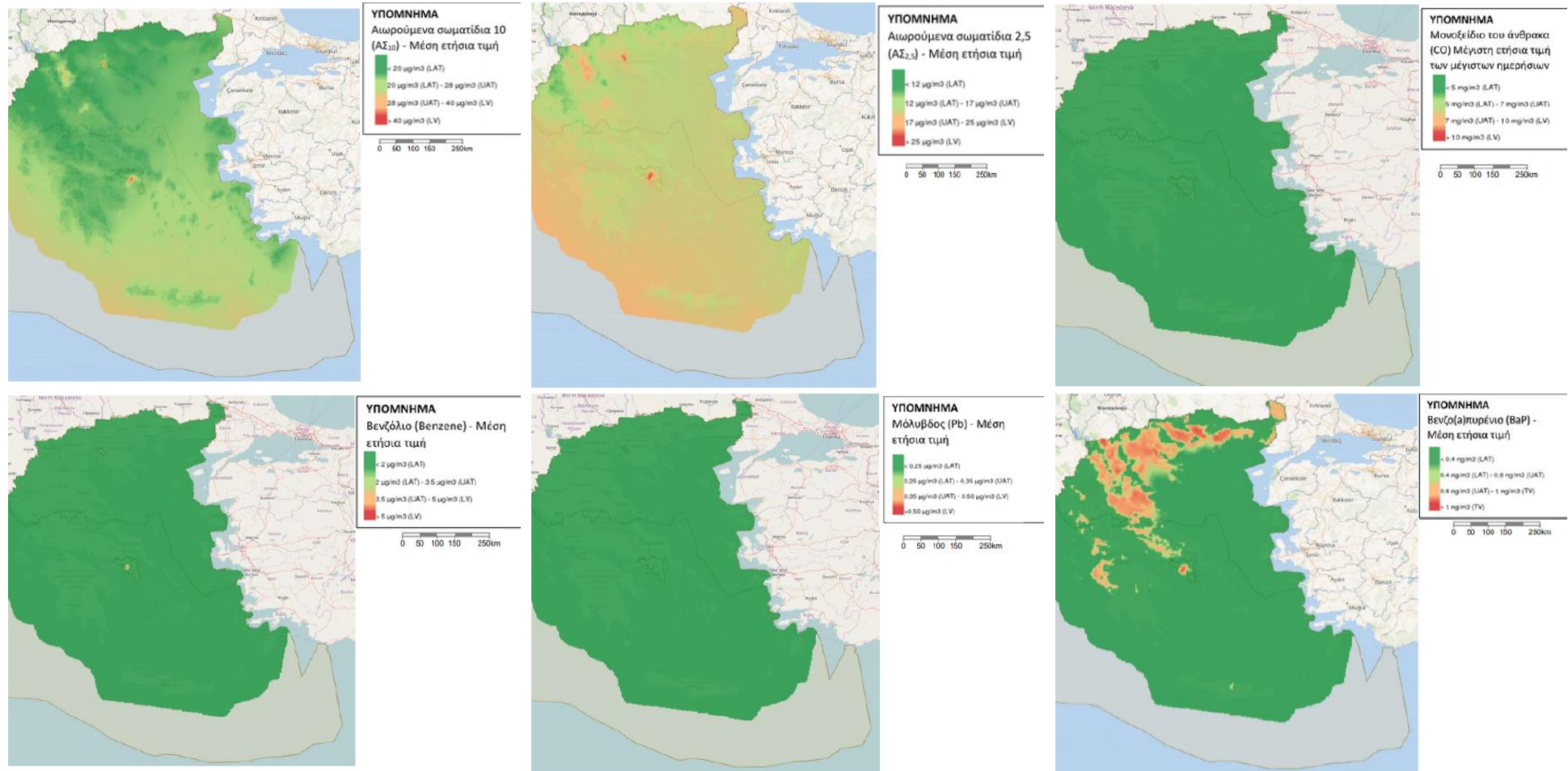
Πίνακας 6-17: Θέσεις δειγματοληψίας και μετρούμενοι ρύποι

Θέσεις Δειγματοληψίας	X	Y	AMSL (m)	C ₆ H ₆	ΑΣ ₁₀	ΑΣ _{2,5}	Pb	As	Ni	Cd	B[a]P
Αλιάρτος	422133.58	4247538.09	110			Z					
Λαμία	363963.89	4304709.38	14	Z	Z		Z	Z	Z	Z	Z
Θήβα	440114.62	4240884.28	182		Z		Z	Z	Z	Z	Z

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμοσφαιράς 2020, ΥΠΕΝ, 2021)

Παρακάτω, παρατίθενται **Σχήματα** που απεικονίζουν χρωματικά την ποιότητα του αέρα σε σχέση με τις θεσμοθετημένες από τη σχετική νομοθεσία οριακές τιμές (LV) και ανώτερα και κατώτερα όρια εκτίμησης (UAT, LAT). Όπου το LV για όζον, μέταλλα και βενζο(α)πυρένιο αντιπροσωπεύει την τιμή στόχο. Οι χάρτες παρουσιάζουν συγκεντρώσεις που είναι αποτελέσματα φωτοχημικού μοντέλου και είναι διαθέσιμοι σε μορφή GIS (<http://mapportal.ypen.gr/>).

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ποιότητας της Ατμόσφαιρας 2020, ΥΠΕΝ, 2021)

Σχήμα 6-18: Απεικόνιση της ποιότητας του αέρα σε σχέση με τις θεσμοθετημένες από τη σχετική νομοθεσία οριακές τιμές και ανώτερα και κατώτερα όρια εκτίμησης

6.3 ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ – ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

6.3.1 Κλιματολογικά Χαρακτηριστικά

6.3.1.1 Γενικά Στοιχεία

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανήκει στην ορεινή κλιματική περιοχή της χώρας. Γενικά χαρακτηριστικά της γνωρίζονται είναι οι πολλές βροχοπτώσεις, οι χαμηλές θερμοκρασίες, η μεγάλη περίοδος χιονοπτώσεων, η μεγάλη νέφωση και οι ισχυροί άνεμοι. Γενικά, ο χειμώνας είναι βαρύς και το καλοκαίρι δροσερό και μερικές φορές ψυχρό. Πιο συγκεκριμένα, στις ευρεία κατοικημένες παραλιακές περιοχές το κλίμα χαρακτηρίζεται μεσογειακό, με μέση ετήσια θερμοκρασία 18°C. Στις ορεινές περιοχές το κλίμα είναι ψυχρό, με συχνές χιονοπτώσεις το χειμώνα και ήπιες θερμοκρασίες κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και βαρύ χειμώνα με πολλά χιόνια. Στα δυτικά, τα παράλια και οι πεδιάδες δέχονται την επίδραση των δυτικών ανέμων, με αποτέλεσμα την αύξηση των βροχοπτώσεων κατά τους χειμερινούς μήνες που φτάνουν και συχνά ξεπερνούν τα 700 χιλιοστά. Αντιθέτως στις ανατολικές πεδινές και παράλιες περιοχές οι βροχοπτώσεις δεν ξεπερνούν τα 500 χιλιοστά το χρόνο. Τα περισσότερα χιόνια πέφτουν στα μεγάλα βουνά όπου και διατηρούνται ως το Μάιο ή και περισσότερο ακόμη.

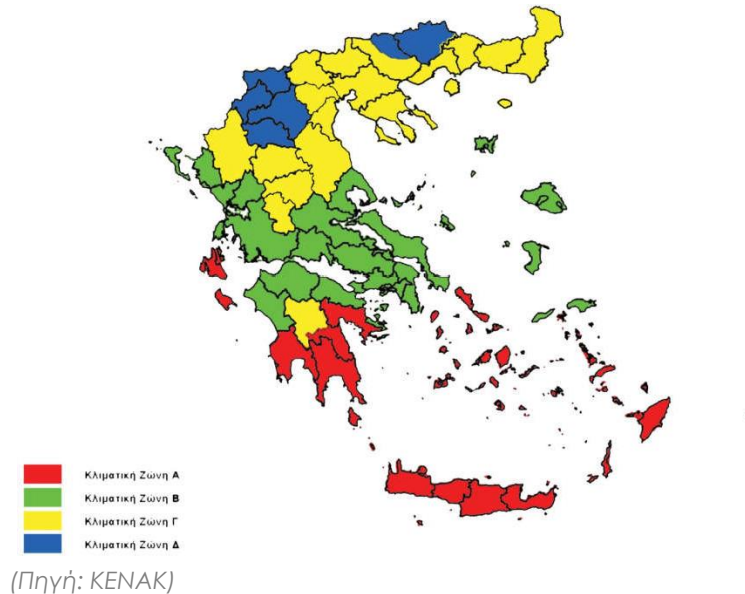
Για την ανάλυση των μετεωρολογικών χαρακτηριστικών και την περιγραφή του κλίματος της περιοχής της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, χρησιμοποιήθηκαν τα μετεωρολογικά και κλιματολογικά στοιχεία των Μετεωρολογικών Σταθμών (ΜΣ) της ΕΜΥ που περιλαμβάνονται στον ακόλουθο **Πίνακα**. Στις ακόλουθες **Ενότητες** περιγράφονται τα βασικά μετεωρολογικά χαρακτηριστικά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Πίνακας 6-18: Μετεωρολογικοί Σταθμοί (ΜΣ) της ΕΜΥ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Μετεωρολογικός Σταθμός (ΜΣ)	Υψόμετρο (m)	Γεωγραφικό πλάτος (N)	Γεωγραφικό μήκος (E)	Χρονική περίοδος στοιχείων
Αράχωβα	950	38° 48'	22° 58'	1980-1999
Αλιάρτος	-	38° 38'	23° 10'	1980-2001
Λαμία	12	38° 88'	22° 44'	1980-2016
Λιδωρίκι	-	38° 51'	22° 13'	1980-1995
Αιδιψός	-	38° 51'	23° 03'	1980-2001
Σκύρος	21	38° 96'	24° 49'	1980-2016
Δεφσίνα	585	38° 42'	22° 53'	1980-2016
Χαλκίδα	-	38° 46'	23° 60'	1980-1994
Τανάγρα	140	38° 34'	23° 56'	1980-2016

6.3.1.2 Θερμοκρασία και Υγρασία

Σύμφωνα με τον «Κανονισμό Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων - KENAK» (ΦΕΚ 407/Β/9-4-2010), η ελληνική επικράτεια διαιρείται σε τέσσερις (4) κλιματικές ζώνες με βάση τις βαθμομημέρες θέρμανσης (ακόλουθο **Σχήμα**).

Σχήμα 6-19: Χάρτης κλιματικών ζωνών Ελληνικής επικράτειας (Α θερμότερη - Δ ψυχρότερη).

Η περιοχή της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας στο σύνολό της, υπάγεται στην Β' κλιματική ζώνη, που είναι σχετικά θερμή.

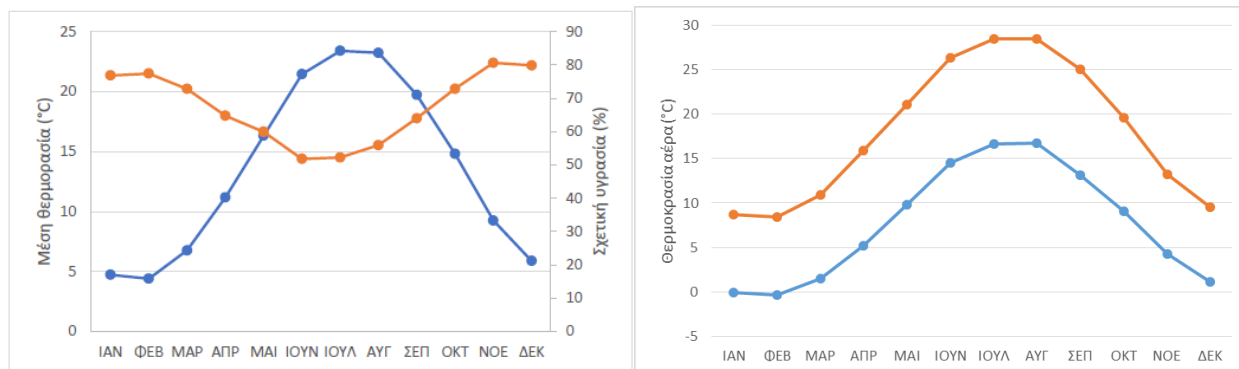
Ακολουθως, περιγράφονται η θερμοκρασία και η υγρασία στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, ανά Μετεωρολογικό Σταθμό (Μ. Σ.) της ΕΜΥ.

Μ.Σ. Αράχωβας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Αράχωβας, οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος είναι οι πιο ζεστοί του έτους με τιμές 23.41°C και 23.24°C αντίστοιχα και οι μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος είναι οι πιο ψυχροί με τιμές 4.73°C και 4.4°C αντίστοιχα. Όσον αφορά τη σχετική υγρασία ότι οι καλοκαιρινοί μήνες είναι οι πιο ξηροί με τιμές υγρασίας περίπου 50-60% ενώ οι μήνες από μέσα φθινοπώρου (Οκτώβριος) μέχρι αρχές της άνοιξης (Μάρτιος) είναι οι πιο υγροί με τιμές υγρασίας 70-80%.

Τη μεγαλύτερη θερμοκρασία του έτους παρουσιάζουν οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος με τιμές 28.46°C και 28.47°C αντίστοιχα. Τους ίδιους μήνες και η ελάχιστη θερμοκρασία είναι η υψηλότερη με τιμές 16.61°C τον Ιούλιο και 16.62°C τον Αύγουστο. Όσον αφορά τις ελάχιστες θερμοκρασίες του έτους, η μικρότερη εμφανίζεται τον Φεβρουάριο με τιμή -0.38°C, η επόμενη είναι τον μήνα Ιανουάριο με τιμή -0.1°C και τέλος τον μήνα Δεκέμβριο με τιμή 1.16°C. Τους ίδιους μήνες και η μέγιστη θερμοκρασία εμφανίζει τις ελάχιστες τιμές της.

Στα ακόλουθα **Σχήματα** παρουσιάζεται η μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) και της σχετικής υγρασίας (%) και η μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης και της μέγιστης θερμοκρασίας(°C) για τον Μετεωρολογικό Σταθμό Αράχωβας, κατά την περίοδο 1980-1999.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-20: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Αράχωβας την περίοδο 1980-1999)

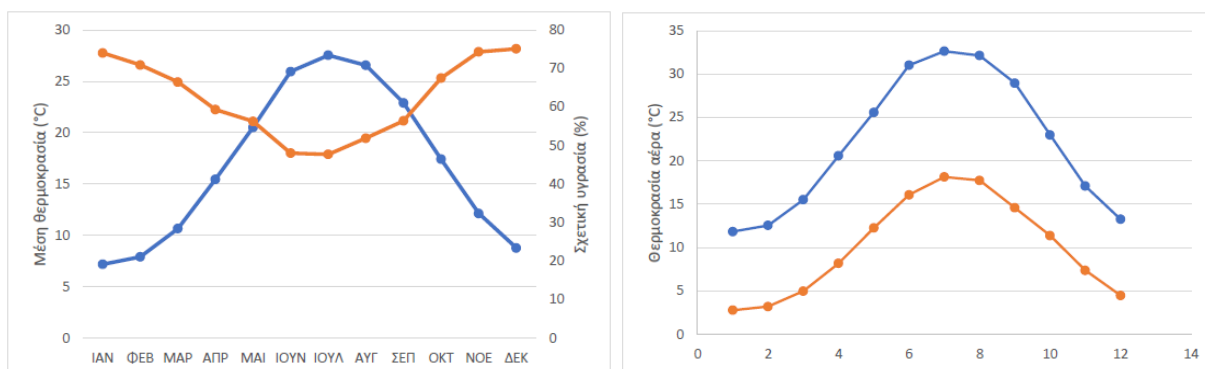
Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η μέση, η μέγιστη και η ελάχιστη θερμοκρασία στον Μ.Σ. Αράχωβας παρουσιάζουν αυξητική τάση, σε αντίθεση με την σχετική υγρασία, η οποία παρουσιάζει πτωτική τάση για την περίοδο 1980-1999.

Μ.Σ. Αλιάρτου

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Αλιάρτου, οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος είναι οι πιο ζεστοί του έτους με τιμές 27.54°C και 26.56°C αντίστοιχα και οι μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος είναι οι πιο ψυχροί με τιμές 7.19°C και 7.91°C αντίστοιχα. Όσον αφορά τη σχετική υγρασία ότι οι καλοκαιρινοί μήνες είναι οι πιο ξηροί με τιμές υγρασίας περίπου 45-50% ενώ οι μήνες από μέσα φθινοπώρου (Οκτώβριος) μέχρι αρχές της άνοιξης (Μάρτιος) είναι οι πιο υγροί με τιμές υγρασίας 65-75%.

Τη μεγαλύτερη θερμοκρασία του έτους παρουσιάζουν οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος με τιμές 32.63°C και 32.13°C αντίστοιχα. Τους ίδιους μήνες και η ελάχιστη θερμοκρασία είναι η υψηλότερη με τιμές 18.14°C τον Ιούλιο και 17.74°C τον Αύγουστο. Όσον αφορά τις ελάχιστες θερμοκρασίες του έτους, η μικρότερη εμφανίζεται τον Ιανουάριο με τιμή 2.78°C, η επόμενη είναι τον μήνα Φεβρουάριο με τιμή 3.21°C και τέλος τον μήνα Δεκέμβριο με τιμή 4.48°C. Τους ίδιους μήνες και η μέγιστη θερμοκρασία εμφανίζει τις ελάχιστες τιμές της.

Στα ακόλουθα **Σχήματα** παρουσιάζεται η μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) και της σχετικής υγρασίας (%) και η μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης και της μέγιστης θερμοκρασίας(°C) για τον Μετεωρολογικό Σταθμό Αλιάρτου, κατά την περίοδο 1980-2001.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-21: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Αλιάρτου την περίοδο 1980-2001)

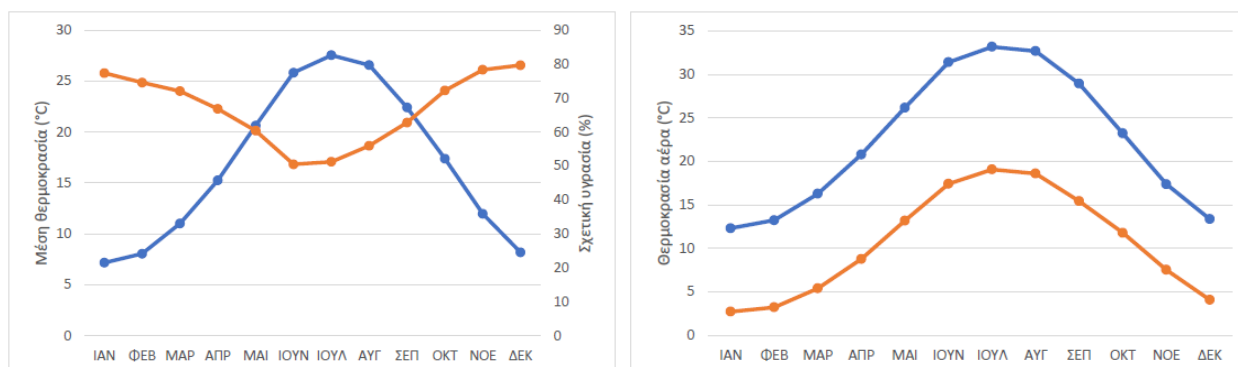
Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η μέση και η μέγιστη θερμοκρασία στο Μ.Σ. Αλιάρτου παρουσιάζουν αυξητική τάση. Η ελάχιστη θερμοκρασία παρουσιάζει κι αυτή αυξητική τάση σε όλες τις εποχές, εκτός από το χειμώνα για τον οποίο η τάση θεωρείται αμελητέα (0,004°C/δεκαετία). Αντίθετα, η σχετική υγρασία παρουσιάζει πτωτική τάση για άνοιξη και φθινόπωρο, σχεδόν αμελητέα για το καλοκαίρι, ενώ για τον χειμώνα ελαφρώς αυξητική.

Μ.Σ. Λαμίας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Λαμίας, οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος είναι οι πιο ζεστοί του έτους με τιμές 27.52°C και 26.55°C αντίστοιχα και οι μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος είναι οι πιο ψυχροί με τιμές 2.73°C και 3,23°C αντίστοιχα. Όσον αφορά τη σχετική υγρασία ότι οι καλοκαιρινοί μήνες είναι οι πιο ξηροί με τιμές υγρασίας περίπου 50% ενώ οι μήνες από μέσα φθινοπώρου (Οκτώβριος) μέχρι αρχές της άνοιξης (Μάρτιος) είναι οι πιο υγροί με τιμές υγρασίας 70-80%.

Τη μεγαλύτερη θερμοκρασία του έτους παρουσιάζουν οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος με τιμές 33.17°C και 32.68°C αντίστοιχα. Τους ίδιους μήνες και η ελάχιστη θερμοκρασία είναι η υψηλότερη με τιμές 19.08°C τον Ιούλιο και 18.61°C τον Αύγουστο. Όσον αφορά τις ελάχιστες θερμοκρασίες του έτους, η μικρότερη εμφανίζεται τον Ιανουάριο με τιμή 2.73°C, η επόμενη είναι τον μήνα Φεβρουάριο με τιμή 3.23°C και τέλος τον μήνα Δεκέμβριο με τιμή 4.09°C. Τους ίδιους μήνες και η μέγιστη θερμοκρασία εμφανίζει τις ελάχιστες τιμές της.

Στα ακόλουθα **Σχήματα** παρουσιάζεται η μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) και της σχετικής υγρασίας (%) και η μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης και της μέγιστης θερμοκρασίας(°C) για τον Μετεωρολογικό Σταθμό Λαμίας, κατά την περίοδο 1980-2016.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-22: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Λαμίας την περίοδο 1980-2016)

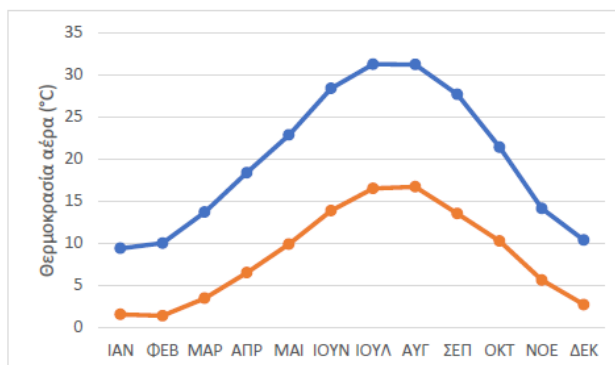
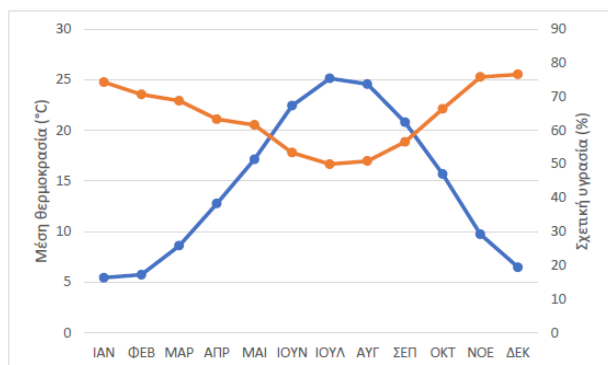
Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η μέση και η μέγιστη θερμοκρασία στο Μ. Σ. Λαμίας παρουσιάζουν αυξητική τάση. Η ελάχιστη θερμοκρασία παρουσιάζει κι αυτή αυξητική τάση σε όλες τις εποχές, εκτός από το φθινόπωρο όπου παρουσιάζεται ελαφρώς πτωτική τάση. Για το σταθμό αυτό η ελάχιστη θερμοκρασία φαίνεται να μην αλλάζει ιδιαίτερα με την πάροδο του χρόνου. Η σχετική υγρασία για τον Μ. Σ. Λαμίας αυτό παρουσιάζει πτωτική τάση την άνοιξη, αυξητική τάση το φθινόπωρο και λιγότερο αυξητική το χειμώνα και το καλοκαίρι.

Μ.Σ. Λιδωρίκιου

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Λιδωρίκιου, οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος είναι οι πιο ζεστοί του έτους με τιμές 25.13°C και 24.56°C αντίστοιχα και οι μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος είναι οι πιο ψυχροί με τιμές 5.54°C και 5.75°C αντίστοιχα. Όσον αφορά τη σχετική υγρασία ότι οι καλοκαιρινοί μήνες είναι οι πιο ξηροί με τιμές υγρασίας περίπου 50% ενώ οι μήνες από μέσα φθινοπώρου (Οκτώβριος) μέχρι αρχές της άνοιξης (Μάρτιος) είναι οι πιο υγροί με τιμές υγρασίας 70-80%.

Τη μεγαλύτερη θερμοκρασία του έτους παρουσιάζουν οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος με τιμές 31.28°C και 31.24°C αντίστοιχα. Τους ίδιους μήνες και η ελάχιστη θερμοκρασία είναι η υψηλότερη με τιμές 16.52°C τον Ιούλιο και 16.71°C τον Αύγουστο. Όσον αφορά τις ελάχιστες θερμοκρασίες του έτους, η μικρότερη εμφανίζεται τον Ιανουάριο με τιμή 1.55°C, η επόμενη είναι τον μήνα Φεβρουάριο με τιμή 1.39°C και τέλος τον μήνα Δεκέμβριο με τιμή 2.72°C. Τους ίδιους μήνες και η μέγιστη θερμοκρασία εμφανίζει τις ελάχιστες τιμές της.

Στα ακόλουθα **Σχήματα** παρουσιάζεται η μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) και της σχετικής υγρασίας (%) και η μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης και της μέγιστης θερμοκρασίας(°C) για τον Μετεωρολογικό Σταθμό Λιδωρίκιου, κατά την περίοδο 1980-1995.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-23: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Λιδωρίκιου την περίοδο 1980-1995)

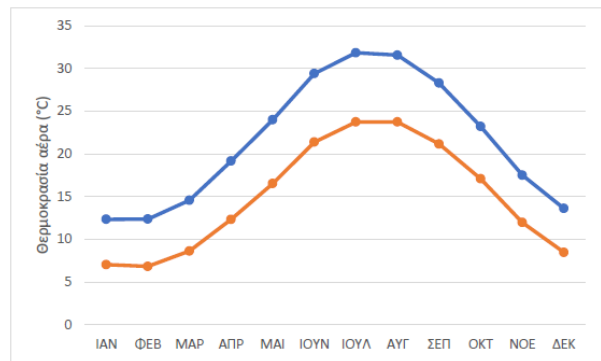
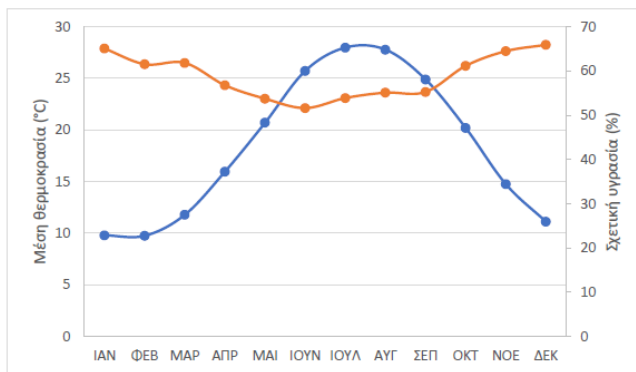
Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η μέση και η μέγιστη και η ελάχιστη θερμοκρασία στον Μ.Σ. Λυδωρίκι παρουσιάζουν αυξητική τάση σε όλες τις εποχές. Για το σταθμό αυτό η ελάχιστη θερμοκρασία φαίνεται να μην αλλάζει ιδιαίτερα με την πάροδο του χρόνου. Αντίθετα η σχετική υγρασία για το σταθμό αυτό παρουσιάζει πτωτική τάση σε όλες της εποχές.

Μ.Σ. Αιδηψού

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Αιδηψού, οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος είναι οι πιο ζεστοί του έτους με τιμές 27.99°C και 27.79°C αντίστοιχα και οι μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος είναι οι πιο ψυχροί με τιμές 9.79°C και 9.75°C αντίστοιχα. Όσον αφορά τη σχετική υγρασία ότι οι καλοκαιρινοί μήνες είναι οι πιο ξηροί με τιμές υγρασίας περίπου 50%, ενώ οι μήνες από μέσα φθινοπώρου (Οκτώβριος) μέχρι αρχές της άνοιξης (Μάρτιος) είναι οι πιο υγροί με τιμές υγρασίας 60-70%.

Τη μεγαλύτερη θερμοκρασία του έτους παρουσιάζουν οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος με τιμές 31.82°C και 31.55°C αντίστοιχα. Τους ίδιους μήνες και η ελάχιστη θερμοκρασία είναι η υψηλότερη με τιμές 23.73°C τον Ιούλιο και τον Αύγουστο. Όσον αφορά τις ελάχιστες θερμοκρασίες του έτους, η μικρότερη εμφανίζεται τον Φεβρουάριο με τιμή 6.83°C, η επόμενη είναι τον μήνα Ιανουάριο με τιμή 7.03°C και τέλος τον μήνα Δεκέμβριο με τιμή 8.46°C. Τους ίδιους μήνες και η μέγιστη θερμοκρασία εμφανίζει τις ελάχιστες τιμές της.

Στα ακόλουθα **Σχήματα** παρουσιάζεται η μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) και της σχετικής υγρασίας (%) και η μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης και της μέγιστης θερμοκρασίας(°C) για τον Μετεωρολογικό Σταθμό Αιδηψού, κατά την περίοδο 1980-2001.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-24: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Αιδηψού την περίοδο 1980-2001)

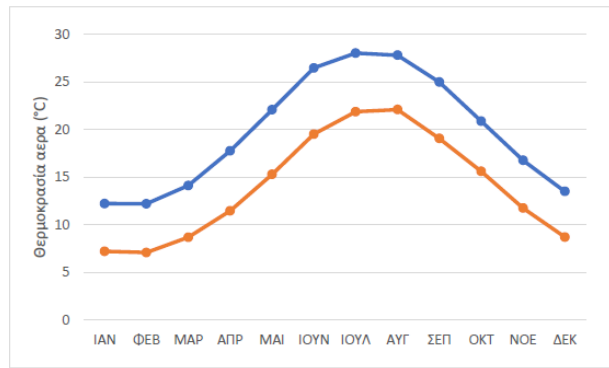
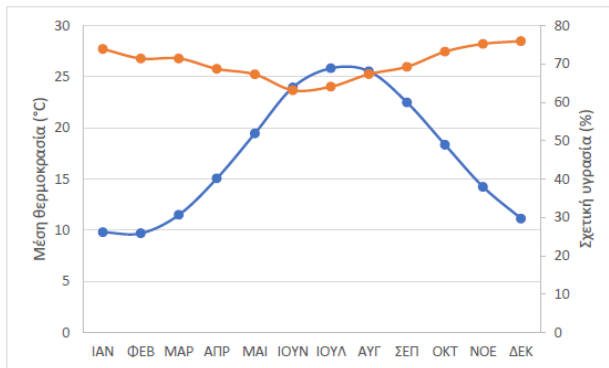
Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, μέση και η μέγιστη και η ελάχιστη θερμοκρασία στον Μ.Σ. Αιδηψού παρουσιάζουν αυξητική τάση σε όλες τις εποχές. Αντίθετα η σχετική υγρασία για το σταθμό αυτό παρουσιάζει πτωτική τάση σε όλες της εποχές, με εξαίρεση το καλοκαίρι όπου παρατηρείται μία μικρή πτωτική τάση.

Μ.Σ. Σκύρου

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Σκύρου, οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος είναι οι πιο ζεστοί του έτους με τιμές 25.84°C και 25.55°C αντίστοιχα και οι μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος είναι οι πιο ψυχροί με τιμές 9.81°C και 9.7°C αντίστοιχα. Όσον αφορά τη σχετική υγρασία ότι οι καλοκαιρινοί μήνες είναι οι πιο ξηροί με τιμές υγρασίας περίπου 60% ενώ οι μήνες από μέσα φθινοπώρου (Οκτώβριος) μέχρι αρχές της άνοιξης (Μάρτιος) είναι οι πιο υγροί με τιμές υγρασίας 70-80%.

Τη μεγαλύτερη θερμοκρασία του έτους παρουσιάζουν οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος με τιμές 28.04°C και 27.82°C αντίστοιχα. Τους ίδιους μήνες και η ελάχιστη θερμοκρασία είναι η υψηλότερη με τιμές 21.89°C τον Ιούλιο και 22.11°C τον Αύγουστο. Όσον αφορά τις ελάχιστες θερμοκρασίες του έτους, η μικρότερη εμφανίζεται τον Ιανουάριο με τιμή 7.22°C, η επόμενη είναι τον μήνα Φεβρουάριο με τιμή 7.09°C και τέλος τον μήνα Δεκέμβριο με τιμή 8.72°C. Τους ίδιους μήνες και η μέγιστη θερμοκρασία εμφανίζει τις ελάχιστες τιμές της.

Στα ακόλουθα **Σχήματα** παρουσιάζεται η μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) και της σχετικής υγρασίας (%) και η μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης και της μέγιστης θερμοκρασίας(°C) για τον Μετεωρολογικό Σταθμό Σκύρου, κατά την περίοδο 1980-2016.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-25: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Σκύρου την περίοδο 1980-2016)

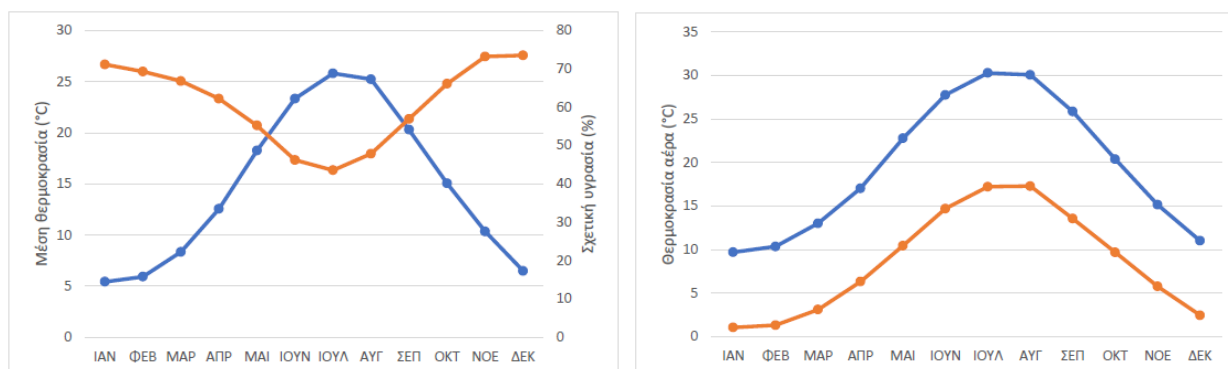
Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η μέση και η μέγιστη θερμοκρασία στον Μ. Σ. Σκύρου παρουσιάζουν αυξητική τάση. Η ελάχιστη θερμοκρασία παρουσιάζει κι αυτή αυξητική τάση σε όλες τις εποχές, εκτός από το φθινόπωρο όπου παρουσιάζεται ελαφρώς πτωτική τάση. Για το σταθμό αυτό η ελάχιστη θερμοκρασία φαίνεται να μην αλλάζει ιδιαίτερα με την πάροδο του χρόνου. Η σχετική υγρασία για τον Μ. Σ. Σκύρου αυτό παρουσιάζει πτωτική τάση την άνοιξη, αυξητική τάση το φθινόπωρο και λιγότερο αυξητική το χειμώνα και το καλοκαίρι.

Μ.Σ. Δεσφίνας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Δεσφίνας, οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος είναι οι πιο ζεστοί του έτους με τιμές 25.81°C και 25.24°C αντίστοιχα και οι μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος είναι οι πιο ψυχροί με τιμές 5.42°C και 5.92°C αντίστοιχα. Όσον αφορά τη σχετική υγρασία ότι οι καλοκαιρινοί μήνες είναι οι πιο ξηροί με τιμές υγρασίας περίπου 40-50% ενώ οι μήνες από μέσα φθινοπώρου (Οκτώβριος) μέχρι αρχές της άνοιξης (Μάρτιος) είναι οι πιο υγροί με τιμές υγρασίας 70-80%.

Τη μεγαλύτερη θερμοκρασία του έτους παρουσιάζουν οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος με μέση τιμή 30.28°C και 30.07°C αντίστοιχα. Τους ίδιους μήνες και η ελάχιστη θερμοκρασία είναι η υψηλότερη με τιμές 17.22°C τον Ιούλιο και 17.28°C τον Αύγουστο. Όσον αφορά τις ελάχιστες θερμοκρασίες του έτους, οι μικρότερες εμφανίζονται τον Ιανουάριο με τιμή 1.06°C, η επόμενη είναι τον μήνα Φεβρουάριο με τιμή 1.33°C και τέλος τον μήνα Δεκέμβριο με τιμή 2.46°C. Τους ίδιους μήνες και η μέγιστη θερμοκρασία εμφανίζει τις ελάχιστες τιμές της.

Στα ακόλουθα **Σχήματα** παρουσιάζεται η μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) και της σχετικής υγρασίας (%) και η μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης και της μέγιστης θερμοκρασίας(°C) για τον Μετεωρολογικό Σταθμό Δεσφίνας, κατά την περίοδο 1980-2016.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-26: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Δεσφίνας την περίοδο 1980-2016)

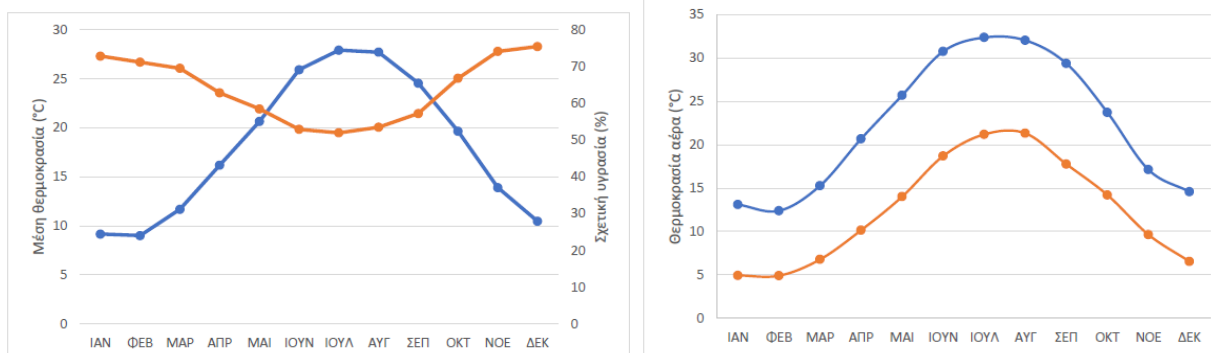
Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η μέση θερμοκρασία στο Μ. Σ. Δεσφίνας παρουσιάζει αυξητική τάση σε όλες τις εποχές, εκτός από το φθινόπωρο όπου η τάση είναι πτωτική. Η ελάχιστη θερμοκρασία παρουσιάζει κι αυτή αυξητική τάση σε όλες τις εποχές. Για τη μέγιστη θερμοκρασία η τάση είναι πτωτική το χειμώνα, πτωτική το καλοκαίρι και σχεδόν αμελητέα την άνοιξη και το φθινόπωρο. Η σχετική υγρασία για το σταθμό αυτό παρουσιάζει αυξητική τάση σε όλες τις εποχές.

Μ.Σ. Χαλκίδας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Χαλκίδας, οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος είναι οι πιο ζεστοί του έτους με μέση τιμή 27.91°C και 27.71°C αντίστοιχα και οι μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος είναι οι πιο ψυχροί με μέση τιμή 9.17°C και 9.01°C αντίστοιχα. Όσον αφορά τη σχετική υγρασία ότι οι καλοκαιρινοί μήνες είναι οι πιο ξηροί με τιμές υγρασίας περίπου 50%, ενώ οι μήνες από μέσα φθινοπώρου (Οκτώβριος) μέχρι αρχές της άνοιξης (Μάρτιος) είναι οι πιο υγροί με τιμές υγρασίας 70-80%.

Τη μεγαλύτερη θερμοκρασία του έτους παρουσιάζουν οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος με μέση τιμή 27.91°C και 27.71°C αντίστοιχα. Τους ίδιους μήνες και η ελάχιστη θερμοκρασία είναι η υψηλότερη με μέση τιμή 23.73°C τον Ιούλιο και τον Αύγουστο. Όσον αφορά τις ελάχιστες θερμοκρασίες του έτους, η μικρότερη εμφανίζεται τον Φεβρουάριο με τιμή 6.83°C, η επόμενη είναι τον μήνα Ιανουάριο με τιμή 7.03°C και τέλος τον μήνα Δεκέμβριο με τιμή 8.46°C. Τους ίδιους μήνες και η μέγιστη θερμοκρασία εμφανίζει τις ελάχιστες τιμές της.

Στα ακόλουθα **Σχήματα** παρουσιάζεται η μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) και της σχετικής υγρασίας (%) και η μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης και της μέγιστης θερμοκρασίας(°C) για τον Μετεωρολογικό Σταθμό Χαλκίδας, κατά την περίοδο 1980-1994.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-27: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Χαλκίδας την περίοδο 1980-1994)

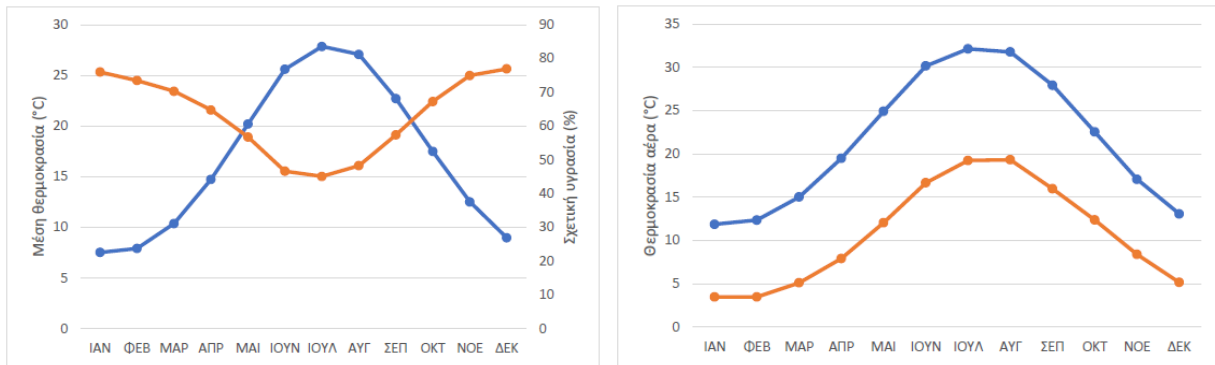
Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, μέση θερμοκρασία στον Μ.Σ. Χαλκίδας παρουσιάζει αυξητική τάση σε όλες τις εποχές, εκτός από το χειμώνα. Για τη μέγιστη θερμοκρασία παρατηρούμε ότι σε όλες τις εποχές υπάρχει αυξητική τάση, ενώ για την ελάχιστη πτωτική. Η σχετική υγρασία για το σταθμό αυτό παρουσιάζει αυξητική τάση σε όλες της εποχές, με εξαίρεση την άνοιξη.

Μ.Σ. Τανάγρας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Τανάγρας, οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος είναι οι πιο ζεστοί του έτους με μέση τιμή 27.85°C και 27.07°C αντίστοιχα και οι μήνες Ιανουάριος και Φεβρουάριος είναι οι πιο ψυχροί με μέση τιμή 7.53°C και 7.92°C αντίστοιχα. Όσον αφορά τη σχετική υγρασία ότι οι καλοκαιρινοί μήνες είναι οι πιο ξηροί με τιμές υγρασίας περίπου 45% ενώ οι μήνες από μέσα φθινοπώρου (Νοέμβριος) μέχρι αρχές της άνοιξης (Μάρτιος) είναι οι πιο υγροί με τιμές υγρασίας 70-80%.

Τη μεγαλύτερη θερμοκρασία του έτους παρουσιάζουν οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος με τιμές 32.12°C και 31.76°C αντίστοιχα. Τους ίδιους μήνες και η ελάχιστη θερμοκρασία είναι η υψηλότερη με μέση τιμή 19.23°C τον Ιούλιο και 19.31°C τον Αύγουστο. Όσον αφορά τις ελάχιστες θερμοκρασίες του έτους, η μικρότερη εμφανίζεται τον Ιανουάριο με τιμή 3.48°C, η επόμενη είναι τον μήνα Φεβρουάριο με τιμή 3.47°C και τέλος τον μήνα Δεκέμβριο με τιμή 5.15°C. Τους ίδιους μήνες και η μέγιστη θερμοκρασία εμφανίζει τις ελάχιστες τιμές της.

Στα ακόλουθα **Σχήματα** παρουσιάζεται η μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) και της σχετικής υγρασίας (%) και η μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης και της μέγιστης θερμοκρασίας(°C) για τον Μετεωρολογικό Σταθμό Τανάγρας, κατά την περίοδο 1980-2016.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

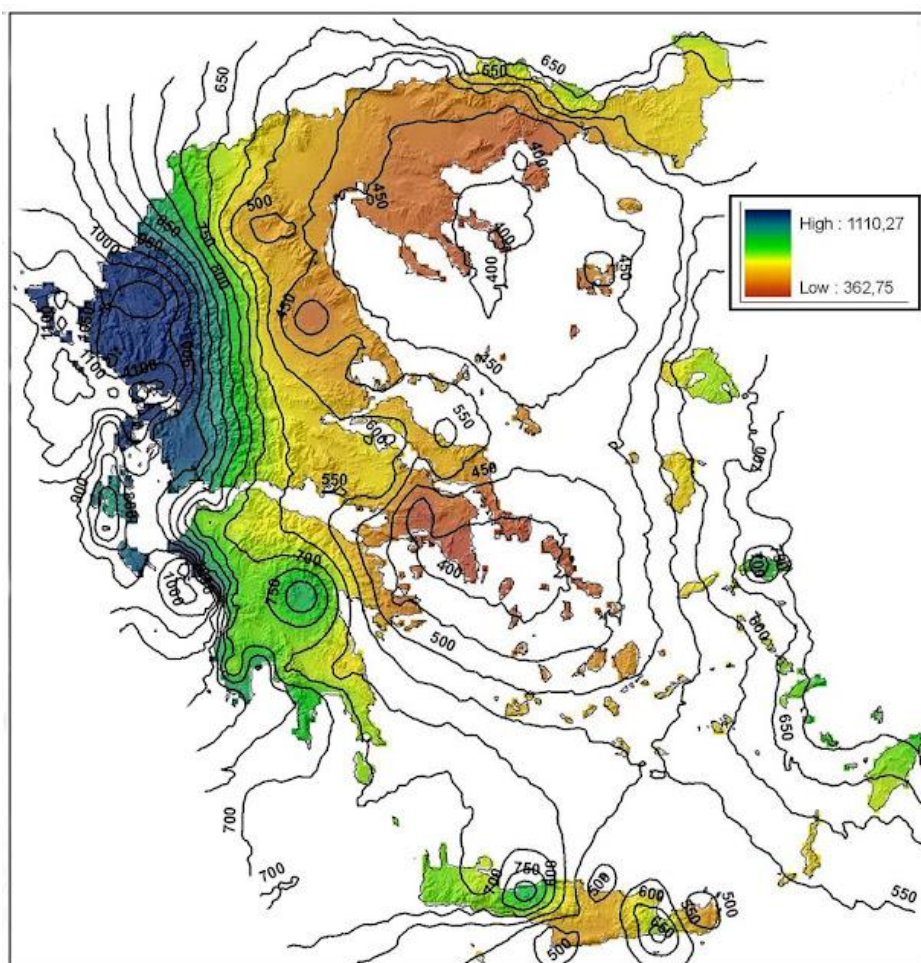
Σχήμα 6-28: (Αριστερά) Μηνιαία διακύμανση της θερμοκρασίας (°C) (μπλε γραμμή) και της σχετικής υγρασίας (%) (πορτοκαλί γραμμή), (Δεξιά) Μηνιαία διακύμανση της ελάχιστης (μπλε γραμμή) και της μέγιστης (πορτοκαλί γραμμή) θερμοκρασίας(°C) (Μ.Σ. Τανάγρας την περίοδο 1980-2016)

Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η μέση, η μέγιστη και η ελάχιστη θερμοκρασία στον Μ.Σ. Τανάγρας παρουσιάζουν αυξητική τάση σε όλες τις εποχές. Η σχετική υγρασία για το σταθμό αυτό παρουσιάζει και αυτή αυξητική τάση το χειμώνα και το φθινόπωρο και πτωτική την άνοιξη και το καλοκαίρι.

6.3.1.3 Βροχοπτώσεις

Γενικά στη Μεσόγειο, η βροχή ελαττώνεται από τα δυτικά προς τα ανατολικά και από τα βόρεια προς τα νότια. Στην Ελλάδα αυξάνεται με το γεωγραφικό πλάτος, ενώ στα ίδια γεωγραφικά πλάτη είναι σχετικά ισχυρότερη στη χέρσα περιοχή και μικρότερη στα πελάγη.

Όπως προκύπτει από τον βροχομετρικό χάρτη της Ελλάδας (ακόλουθο **Σχήμα**), στην Ελλάδα διακρίνονται 6 ζώνες διαφορετικής βροχόπτωσης, παράλληλες περίπου με την κατεύθυνση των κύριων ορεινών όγκων.

(Πηγή: hellenicweather.com)

Σχήμα 6-29: Βροχομετρικός χάρτης της Ελλάδας

Όπως διακρίνεται και στο παραπάνω **Σχήμα** οι 6 ζώνες διαφορετικής βροχόπτωσης είναι οι ακόλουθες:

1. Κατά μήκος των ακτών και των νησιών της δυτικής Ελλάδας, με μέσο ετήσιο ύψος βροχής 800-1200 mm.
2. Πιο ανατολικά εκτείνεται η κύρια ορεινή ζώνη της Ελλάδας, η οποία είναι και η πιο βροχερή. Εδώ τα μέσα ετήσια βροχομετρικά ύψη κυμαίνονται από 1.000 ως 1.400 mm (στην περιοχή των Πρεσπών), υπερβαίνουν τα 1.800 mm στις κορυφογραμμές της ηπειρωτικής Πίνδου, ενώ νοτιότερα, στη Στερεά και στην Πελοπόννησο, η βροχόπτωση είναι 800-1.600 mm. Νοτιότερα ακόμη, στα όρη της δυτικής Κρήτης, το ετήσιο βροχομετρικό ύψος φτάνει τα 1.000-2.000 mm.
3. Ανατολικότερα και παράλληλα με τη ζώνη αυτή βρίσκεται μια περιοχή με λιγότερες βροχές. Αυτή περιλαμβάνει: τη νότια Μακεδονία (600-800 mm), τη Θεσσαλία, την ανατολική Στερεά και τη δυτική Εύβοια (400-800 mm), την ανατολική Πελοπόννησο και τις δυτικές Κυκλάδες (350-600 mm).
4. Ανατολικότερα υπάρχει η σχεδόν ευθεία ορεινή αλυσίδα κατά μεγάλο μέρος παράκτια, με αρκετά μεγάλα βροχομετρικά ύψη. Περιλαμβάνει το Πάικο και το Βέρμιο (800-1.200 mm), τον Όλυμπο (1.000-2.000 mm), την Όσσα και το Πήλιο (800-1.200 mm), τις βόρειες Σποράδες και

την ορεινή ανατολική Εύβοια (800-1.200 mm) και τις βορειοανατολικές Κυκλάδες (600-800 mm).

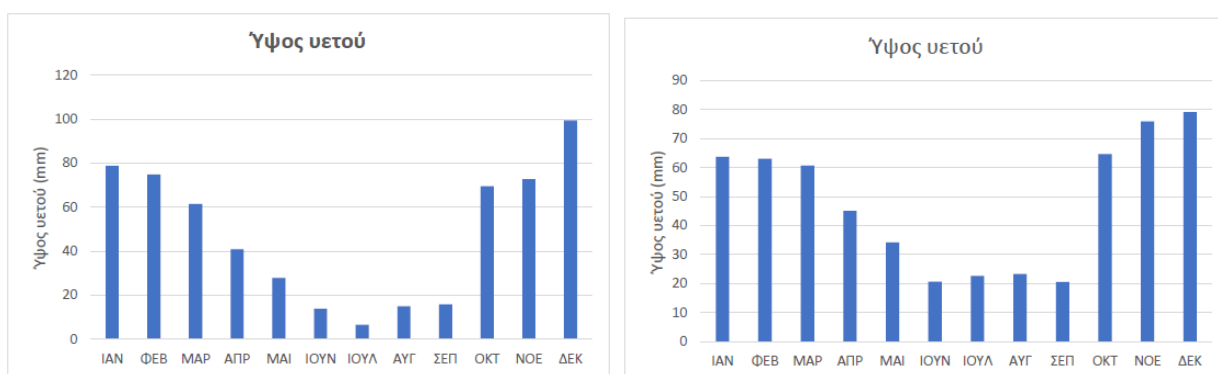
5. Ανατολικότερα έχουμε την κοιλάδα του Αξιού και της δυτικής Χαλκιδικής με περιορισμένες βροχοπτώσεις (400-600 mm), ενώ η ανατολική Χαλκιδική, με το όρος Χολομώντα, έχει κάπως ψηλό βροχομετρικό ύψος (600-1.000 mm).
6. Η τελευταία ζώνη αρχίζει από την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (800-1.200 mm), συνεχίζεται με τα νησιά Θάσο, Λήμνο, Σαμοθράκη (400-600 mm) και εκτείνεται στα νησιά που είναι κοντά στα μικρασιατικά παράλια και τα Δωδεκάνησα (600-1.000 mm). Η ανατολική Κρήτη παρουσιάζει μικρά ποσά βροχής.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας εντοπίζεται κατά κύριο λόγο ενός των ζωνών 2, 3 και 4, όπως αυτές περιγράφηκαν παραπάνω.

Ακολουθώς, περιγράφεται το καθεστώς βροχοπτώσεων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, ανά Μετεωρολογικό Σταθμό (Μ. Σ.) της ΕΜΥ.

Μ.Σ. Αλιάρτου

Το μηνιαίο ύψος υετού του Μ.Σ. Αλιάρτου για την περίοδο 1980-2001 απεικονίζεται στο ακόλουθο **Σχήμα**. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Αλιάρτου, τα μεγαλύτερα ύψη υετού παρουσιάζονται στα τέλη του φθινοπώρου μέχρι αρχές της άνοιξης, ωστόσο οι μήνες με τα μεγαλύτερα ποσά κατακρημνισμάτων είναι ο Δεκέμβριος, και μετά ο Ιανουάριος και ο Φεβρουάριος με σχεδόν 100 mm. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες οι βροχοπτώσεις είναι σπάνιες. Όσον αφορά το συνολικό ετήσιο ύψος υετού που λαμβάνει ο σταθμός, υπολογίστηκε σε 576 mm.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-30: Μέσο μηνιαίο συνολικό ύψος υετού στον Μ.Σ. Αλιάρτου την περίοδο 1980-2001 (Αριστερά) και στο Μ.Σ. Λαμίας την περίοδο 1980-2016 (Δεξιά)

Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η εποχιακή τάση της βροχόπτωσης στον Μ.Σ. Αλιάρτου για την περίοδο 1980-2001, παρουσιάζει πτωτική τάση σε όλες τις εποχές, εκτός από την άνοιξη, όπου η τάση αυξάνεται ελαφρώς. Επιπλέον, η τάση του ολικού ετήσιου ύψος υετού στον Μ.Σ. Αλιάρτου, παρουσιάζει αρνητικές τιμές της τάξης περίπου των 30 mm/δεκαετία.

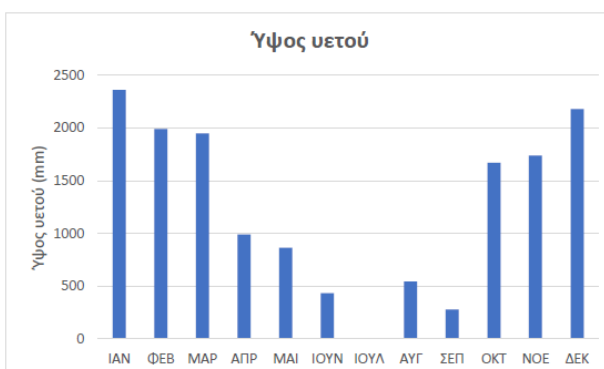
Μ.Σ. Λαμίας

Το μηνιαίο ύψος υετού του Μ.Σ. Λαμίας για την περίοδο 1980-2016 απεικονίζεται στο παραπάνω **Σχήμα**. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Λαμίας, τα μεγαλύτερα ύψη υετού στον σταθμό παρουσιάζονται στα τέλη του φθινοπώρου μέχρι αρχές της άνοιξης, ωστόσο οι μήνες με τα μεγαλύτερα ποσά κατακρημνισμάτων είναι ο Δεκέμβριος και μετά ο Νοέμβριος με σχεδόν 80 mm. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες οι βροχοπτώσεις είναι σπάνιες. Όσον αφορά το συνολικό ετήσιο ύψος υετού που λαμβάνει ο σταθμός, υπολογίστηκε σε 574 mm.

Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η εποχιακή τάση της βροχόπτωσης στον Μ.Σ. Αλιάρτου για την περίοδο 1980-2007, παρουσιάζει πτωτική τάση σε όλες τις εποχές, με το φθινόπωρο να έχει πολύ μικρή τάση. Επιπλέον, η τάση του ολικού ετήσιου ύψος υετού στον Μ.Σ. Αλιάρτου, παρουσιάζει αρνητικές τιμές της τάξης περίπου των 25 mm/δεκαετία.

Μ.Σ. Λιδωρίκιου

Το μηνιαίο ύψος υετού του Μ.Σ. Λιδωρίκιου για την περίοδο 1980-1995 απεικονίζεται στο ακόλουθο **Σχήμα**. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Λιδωρίκιου, τα μεγαλύτερα ύψη υετού στον σταθμό παρουσιάζονται στα τέλη του φθινοπώρου μέχρι την άνοιξη, ωστόσο οι μήνες με τα μεγαλύτερα ποσά κατακρημνισμάτων είναι ο Δεκέμβριος και μετά ο Νοέμβριος με περίπου 200 mm. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες οι βροχοπτώσεις είναι σπάνιες. Όσον αφορά το συνολικό ετήσιο ύψος υετού που λαμβάνει ο σταθμός, υπολογίστηκε σε 1028 mm.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-31: Μέσο μηνιαίο συνολικό ύψος υετού στον Μ.Σ. Λιδωρίκιου την περίοδο 1980-1995 (Αριστερά) και στο Μ.Σ. Αιδηψού την περίοδο 1980-2001 (Δεξιά)

Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η εποχιακή τάση της βροχόπτωσης Μ.Σ. Λιδωρίκιου για την περίοδο 1980-1995, παρουσιάζει μικρή πτωτική τάση το καλοκαίρι και το φθινόπωρο να έχει πολύ μεγάλη πτωτική τάση. Τον χειμώνα και την άνοιξη έχουμε αυξητική τάση του ύψους υετού.

Μ.Σ. Αιδηψού

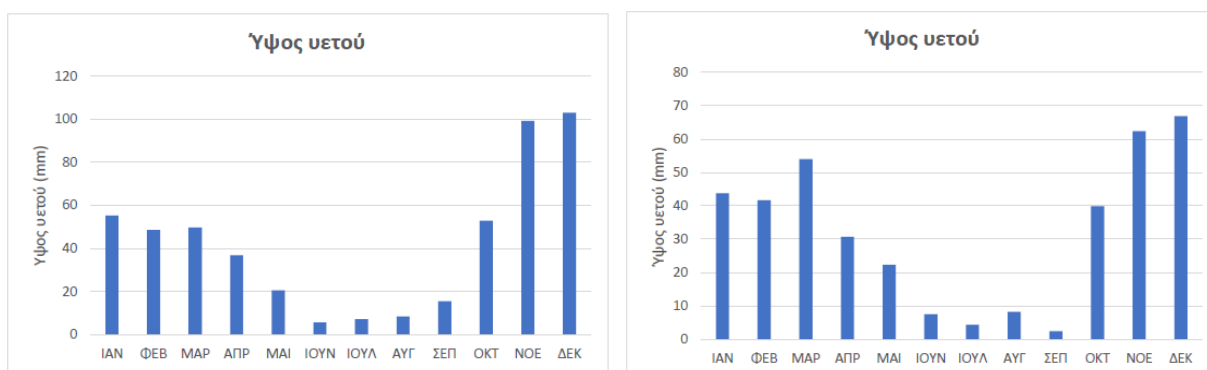
Το μηνιαίο ύψος υετού του Μ.Σ. Αιδηψού για την περίοδο 1980-2001 απεικονίζεται στο παραπάνω **Σχήμα**. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Αιδηψού, τα μεγαλύτερα ύψη υετού στον σταθμό

παρουσιάζονται στα τέλη του φθινοπώρου μέχρι την άνοιξη, ωστόσο οι μήνες με τα μεγαλύτερα ποσά κατακρημνισμάτων είναι ο Ιανουάριος και μετά ο Δεκέμβριος με πάνω 2000 mm. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες οι βροχοπτώσεις είναι σπάνιες. Όσον αφορά το συνολικό ετήσιο ύψος υετού που λαμβάνει ο σταθμός, υπολογίστηκε σε 15193 mm.

Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η εποχιακή τάση της βροχόπτωσης στον Μ.Σ. Αιδηψού για την περίοδο 1980-1994, παρουσιάζει πτωτική τάση σε όλες τις εποχές, με εξαίρεση την άνοιξη, όπου έχουμε μικρή αυξητική τάση. Επιπλέον, η τάση του ολικού ετήσιου ύψος υετού στον Μ.Σ. Αιδηψού, παρουσιάζει αρνητικές τιμές της τάξης περίπου των 120 mm/δεκαετία.

Μ.Σ. Δεσφίνας

Το μηνιαίο ύψος υετού του Μ.Σ. Δεσφίνας για την περίοδο 1980-1995 απεικονίζεται στο ακόλουθο **Σχήμα**. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Δεσφίνας, μήνες με τα μεγαλύτερα ποσά κατακρημνισμάτων είναι ο Δεκέμβριος και μετά ο Νοέμβριος με περίπου 100 mm. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες οι βροχοπτώσεις είναι σπάνιες. Όσον αφορά το συνολικό ετήσιο ύψος υετού που λαμβάνει ο σταθμός, υπολογίστηκε σε 502 mm.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-32: Μέσο μηνιαίο συνολικό ύψος υετού στον Μ.Σ. Δεσφίνας την περίοδο 1980-1995 (Αριστερά) και στο Μ.Σ. Χαλκίδας την περίοδο 1980-1994 (Δεξιά)

Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η εποχιακή τάση της βροχόπτωσης Μ.Σ. Δεσφίνας για την περίοδο 1980-2007, παρουσιάζει πτωτική τάση το χειμώνα και την άνοιξη και αυξητική τάση το φθινόπωρο. Το καλοκαίρι η τάση είναι αμελητέα.

Μ.Σ. Χαλκίδας

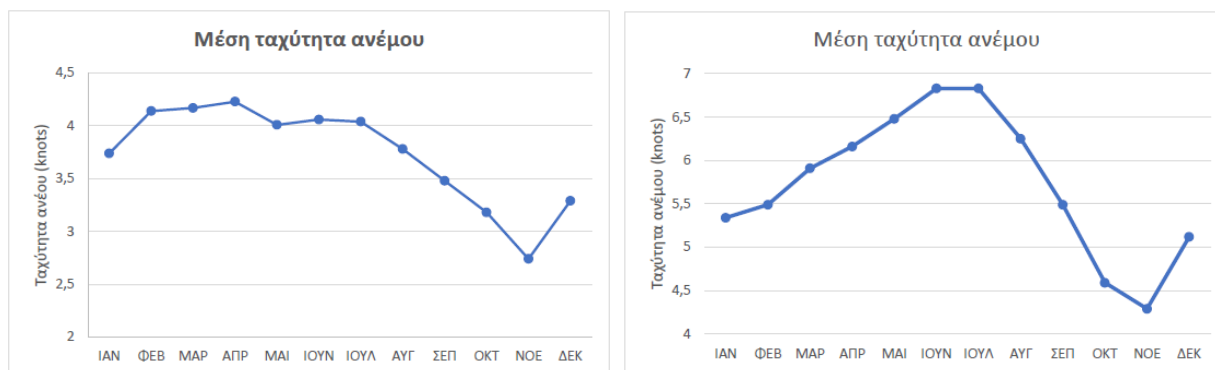
Το μηνιαίο ύψος υετού του Μ.Σ. Χαλκίδας για την περίοδο 1980-1994 απεικονίζεται στο παραπάνω **Σχήμα**. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Χαλκίδας, τα μεγαλύτερα ύψη υετού στον σταθμό παρουσιάζονται στα τέλη του φθινοπώρου μέχρι την άνοιξη, ωστόσο οι μήνες με τα μεγαλύτερα ποσά κατακρημνισμάτων είναι ο Ιανουάριος, μετά ο Δεκέμβριος με περίπου 65 mm και ακολουθεί ο Μάρτιος με περίπου 55 mm. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες οι βροχοπτώσεις είναι σπάνιες. Όσον αφορά το συνολικό ετήσιο ύψος υετού που λαμβάνει ο σταθμός, υπολογίστηκε σε 384 mm.

Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η εποχιακή τάση της βροχόπτωσης στον Μ.Σ. Χαλκίδας για την περίοδο 1980-1994, παρουσιάζει αυξητική τάση σε όλες τις εποχές, εκτός από την άνοιξη, όπου παρατηρείται πτωτική τάση.

6.3.1.4 Ανεμολογικά δεδομένα

Μ.Σ. Αλιάρτου

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Αλιάρτου, για τις ταχύτητες του ανέμου, το ακόλουθο **Σχήμα** δείχνει ότι οι ισχυρότεροι άνεμοι παρουσιάζονται στα τέλη χειμώνα μέχρι μέσα της άνοιξης με ταχύτητες περίπου 4 m/s, με το Απρίλιο να αποτελεί τον μήνα με τους ισχυρότερους ανέμους. Από Ιούλιο μέχρι και Νοέμβριο οι ταχύτητες του ανέμου αρχίζουν να μειώνονται σταδιακά και να φτάνουν από τα τέλη του καλοκαιριού ταχύτητες περίπου 3 m/s.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-33: Μέση ταχύτητα ανέμου (knots) στον Μ.Σ. Αλιάρτου την περίοδο 1980-2001 (Αριστερά) και στο Μ.Σ. Λαμίας την περίοδο 1980-2016 (Δεξιά)

Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η ταχύτητα του ανέμου παρατηρείται ότι εμφανίζει πτωτικές τάσεις σε όλες τις εποχές.

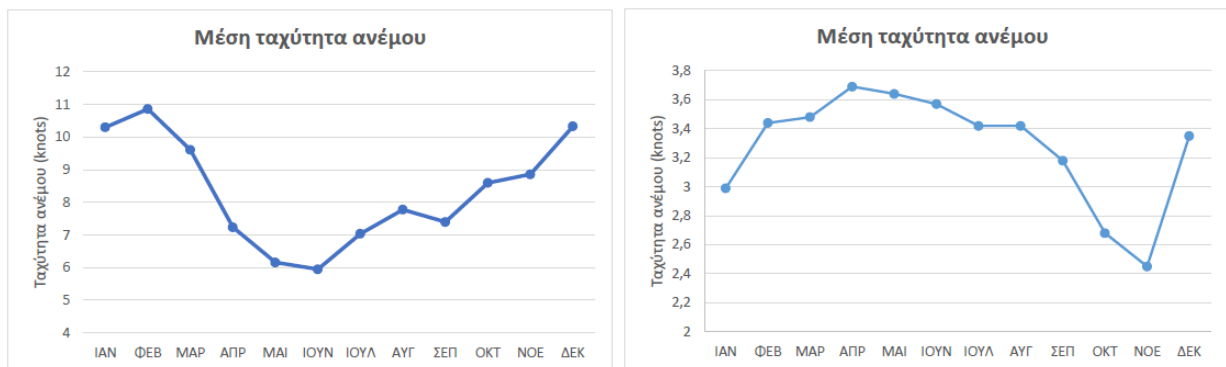
Μ.Σ. Λαμίας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Λαμίας, για τις ταχύτητες του ανέμου, το παραπάνω **Σχήμα** δείχνει ότι οι ισχυρότεροι άνεμοι παρουσιάζονται από τις αρχές της άνοιξης μέχρι το τέλος του καλοκαιριού με ταχύτητες 6-7 m/s, με το Απρίλιο να αποτελεί τον μήνα με τους ισχυρότερους ανέμους. Από Αύγουστο μέχρι και Νοέμβριο οι ταχύτητες του ανέμου αρχίζουν να μειώνονται σταδιακά και να φτάνουν από τα τέλη του καλοκαιριού ταχύτητες περίπου 4,5 m/s.

Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η ταχύτητα του ανέμου παρατηρείται ότι εμφανίζει πτωτικές τάσεις σε όλες τις εποχές.

Μ.Σ. Σκύρου

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Σκύρου, για τις ταχύτητες του ανέμου, το ακόλουθο **Σχήμα** δείχνει οι άνεμοι είναι αρκετά ισχυροί. Οι ισχυρότεροι άνεμοι παρατηρούνται το χειμώνα με ταχύτητες 10-11 m/s, με το Απρίλιο να αποτελεί τον μήνα με τους ισχυρότερους ανέμους. Από Αύγουστο μέχρι και Νοέμβριο οι ταχύτητες του ανέμου αρχίζουν να μειώνονται σταδιακά και να φτάνουν από τα τέλη του καλοκαιριού ταχύτητες περίπου 6 m/s.

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-34: Μέση ταχύτητα ανέμου (knots) στον Μ.Σ. Σκύρου την περίοδο 1980-2016 (Αριστερά) και στο Μ.Σ. Δεσφίνας την περίοδο 1980-2016 (Δεξιά)

Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η ταχύτητα του ανέμου παρατηρείται ότι εμφανίζει αυξητικές τάσεις σε όλες τις εποχές, εκτός από το φθινόπωρο όπου παρατηρείται πτωτική τάση.

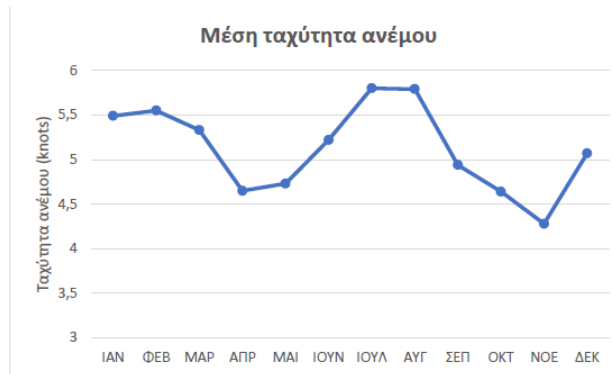
Μ.Σ. Δεσφίνας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Δεσφίνας, για τις ταχύτητες του ανέμου, το παραπάνω **Σχήμα** δείχνει οι άνεμοι ισχυρότεροι άνεμοι παρουσιάζονται από τις αρχές της άνοιξης μέχρι το τέλος του καλοκαιριού με ταχύτητες 3,5 m/s, με το Απρίλιο να αποτελεί τον μήνα με τους ισχυρότερους ανέμους. Από Αύγουστο μέχρι και Νοέμβριο οι ταχύτητες του ανέμου αρχίζουν να μειώνονται σταδιακά και να φτάνουν από τα τέλη του καλοκαιριού ταχύτητες περίπου 2,5 m/s.

Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η ταχύτητα του ανέμου παρατηρείται ότι εμφανίζει πτωτικές τάσεις σε όλες τις εποχές, εκτός από το χειμώνα όπου παρατηρείται αυξητική τάση.

Μ.Σ. Τανάγρας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μ.Σ. Τανάγρας, για τις ταχύτητες του ανέμου, το ακόλουθο **Σχήμα** δείχνει ότι οι άνεμοι είναι αρκετά ισχυροί. Είναι εμφανές ότι οι ισχυρότεροι άνεμοι παρατηρούνται το χειμώνα με ταχύτητες 5,5 m/s και το καλοκαίρι με ταχύτητες σχεδόν 6 m/s. Οι ασθενέστεροι άνεμοι παρατηρούνται το Νοέμβριο (4 m/s).

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-35: Μέση ταχύτητα ανέμου (knots) στον Μ.Σ. Τανάγρας την περίοδο 1980-2016

Σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, η ταχύτητα του ανέμου παρατηρείται ότι εμφανίζει πτωτικές τάσεις σε όλες τις εποχές.

6.3.2 Βιοκλιματικά Χαρακτηριστικά

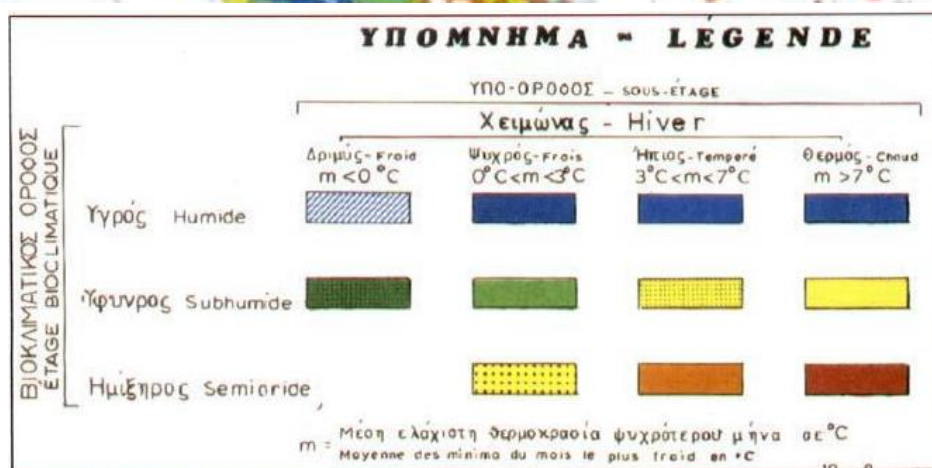
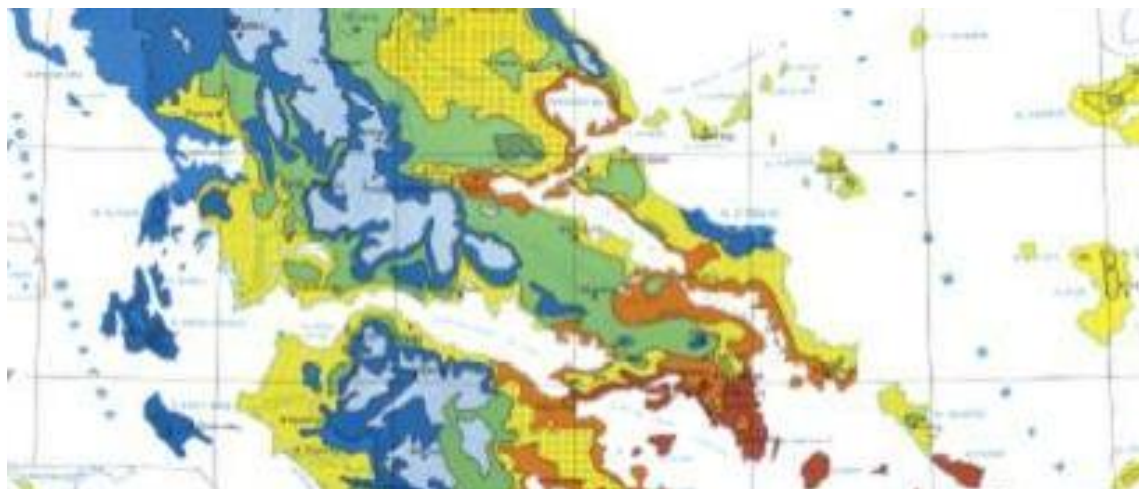
Ομβροθερμικό πηλίκο Emburger, Q_2 . Μια από τις περισσότερο χρησιμοποιούμενες μεθόδους προσδιορισμού του βιοκλίματος μιας περιοχής για την περιοχή της Μεσογείου είναι η μέθοδος Emburger-Sauvage. Με τη μέθοδο αυτή ορίζονται βιοκλιματικοί όροφοι, οι οποίοι ανταποκρίνονται στη διαδοχή του βιοκλίματος σύμφωνα με τη μεταβολή της θερμοκρασίας και της βροχόπτωσης, είτε κατά ύψος, είτε κατά γεωγραφικό πλάτος. Ειδικά η κατά ύψος μεταβολή των κλιματικών αυτών στοιχείων εκφράζεται με την κατά ύψος διαδοχή της βλάστησης ή διαφορετικά τους ορόφους βλάστησης. Στον κατακόρυφο άξονα ενός διαγράμματος Emburger- Sauvage αντιπροσωπεύεται το ομβροθερμικό πηλίκο Q_2 για κάθε μετεωρολογικό σταθμό:

$$Q_2 = \frac{P \times 1000}{\left(\frac{M+m}{2}\right) \times (M-m)}$$

Όπου **P** η ετήσια βροχόπτωση σε mm, **M** ο μέσος όρος των μέγιστων θερμοκρασιών του θερμότερου μήνα σε απόλυτους βαθμούς ($^{\circ}\text{K}$, $T^{\circ}\text{K} = 273,2 + \theta^{\circ}\text{C}$) και **m** ο μέσος όρος των ελάχιστων θερμοκρασιών του ψυχρότερου μήνα, επίσης σε απόλυτους βαθμούς. Στην τετμημένη του διαγράμματος αντιπροσωπεύεται ο **m** σε $^{\circ}\text{C}$.

Στο **Σχήμα** παρουσιάζεται το κλιματόγραμμα του Emburger (**Σχήμα 6-37**), όπως τροποποιήθηκε από τον Sauvage και στο οποίο τοποθετήθηκαν από τον Μαυρομάτη οι μετεωρολογικοί σταθμοί της Ελλάδας. Ο Μαυρομάτης διακρίνει (**Σχήμα 6-36**):

- 4 βιοκλιματικούς ορόφους, "Ξηρό", "Ημίξηρο", "Υφυγρο" και "Υγρό".
- 4 υποορόφους με βάση την τιμή του **m** ($^{\circ}\text{C}$) σε "χειμώνα θερμό" ($m > 7^{\circ}\text{C}$), "χειμώνα ήπιο" ($3 < m < 7^{\circ}\text{C}$), "χειμώνα ψυχρό" ($0 < m < 3^{\circ}\text{C}$) και "χειμώνα δριμύ" ($-10 < m < 0^{\circ}\text{C}$).

(Πηγή Ίδρυμα Δασικών Ερευνών Αθηνών του Υπ. Γεωργίας)

Σχήμα 6-36: Χάρτης βιοκλιματικών ορόφων

Όπως διακρίνεται και στο παραπάνω **Σχήμα**, στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας παρατηρείται πολύ μεγάλη ποικιλομορφία όσον αφορά τους βιοκλιματικούς ορόφους που καταγράφονται, καθώς στην περιφέρεια απαντώνται οι περισσότεροι από του βιοκλιματικούς ορόφους της χώρας.

Πιο συγκεκριμένα, οι κυριότεροι βιοκλιματικοί όροφοι που απαντώνται στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι οι ακόλουθοι:

- Υγρός βιοκλιματικός όροφος με υπό-όροφο δριμύ χειμώνα.
- Υγρός βιοκλιματικός όροφος με υπό-όροφο ήπιο χειμώνα.
- Ύψυγρος βιοκλιματικός όροφος με υπό-όροφο ψυχρό χειμώνα.
- Ύψυγρος βιοκλιματικός όροφος με υπό-όροφο ήπιο χειμώνα.
- Ημίξηρος βιοκλιματικός όροφος με υπό-όροφο ήπιο χειμώνα.

6.3.3 Κλιματική Αλλαγή

Στην παρούσα Ενότητα περιγράφονται συνοπτικά οι εκτιμήσεις των αναμενόμενων κλιματικών μεταβολών (από το **Ενδιάμεσο σενάριο (RCP4.5)** και το **Δυσμενές σενάριο (RCP8.5)**) στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

6.3.3.1 Θερμοκρασία

Τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων του ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας, με βάση και τα δύο Σενάρια εξέλιξης συγκεντρώσεων ΑΦΘ, δείχνουν ως γενικό αποτέλεσμα την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας αέρα σε όλη την έκταση της Περιφέρειας (ακόλουθος **Πίνακας**).

Η άνοδος της θερμοκρασίας είναι μεγαλύτερη για το Σενάριο αύξησης των συγκεντρώσεων ΑΦΘ (RCP8.5), αλλά ακόμη και στο Σενάριο σταθεροποίησης (RCP4.5) η αύξηση της μέσης θερμοκρασίας της περιόδου 2071-2100 σε σχέση με την περίοδο 1961-1990 υπερβαίνει τους 2°C σε όλη την έκταση της Περιφέρειας. Πιο συγκεκριμένα με βάση το Σενάριο RCP4.5 την περίοδο 2021-2050 η θερμοκρασία αναμένεται να αυξηθεί στην Περιφέρεια κατά 1,0-1,5°C και κατά 2,1-2,6°C την περίοδο 2071-2100 σε σχέση με το ιστορικό κλίμα της περιόδου 1961-1990. Αντίστοιχα με βάση το δυσμενές Σενάριο RCP8.5 η θερμοκρασία εκτιμάται ότι θα είναι μεγαλύτερη κατά 1,5-2,1°C την περίοδο 2021-2050 και κατά 3,4-4,7°C την περίοδο 2071-2100 σε σχέση με την περίοδο 1961-1990.

Και στα δύο Σενάρια η άνοδος της θερμοκρασίας είναι μεγαλύτερη στην περιοχή της Φθιώτιδας και ακολούθως στις περιοχές της Ευρυτανίας και της Φωκίδας, ενώ είναι μικρότερη στην περιοχή της Εύβοιας και τη Σκύρο λόγω της επίδρασης της θάλασσας.

Πίνακας 6-19: Μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις της θερμοκρασίας αέρα στα 2 m, ανά Π. Ε. για τις περιόδους 1961-1990, 2021-2050 και 2071-2100 σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5

Περιφερειακή Ενότητα	1961-1990		2021-2050				2071-2100			
			RCP4.5		RCP8.5		RCP4.5		RCP8.5	
Βοιωτία	12.43	±0.83	13.72	±0.81	14.21	±0.79	14.76	±0.78	16.55	±0.73
Εύβοια	13.78	±0.88	15.00	±0.85	15.43	±0.81	15.98	±0.83	17.56	±0.71
Ευρυτανία	7.56	±0.85	8.92	±0.85	9.40	±0.84	10.01	±0.83	11.93	±0.81
Φθιώτιδα	10.56	±1.80	11.96	±1.78	12.52	±1.77	13.08	±1.75	15.04	±1.67
Φωκίδα	9.32	±2.32	10.66	±2.28	11.13	±2.25	11.74	±2.22	13.61	±2.12

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σε εποχική βάση (ακόλουθος **Πίνακας**) η άνοδος της θερμοκρασίας την περίοδο 2021-2050 αναμένεται να είναι μεγαλύτερη τους ανοιξιάτικους μήνες (1,4-1,7°C στο Σενάριο RCP4.5 και 2,4-3,0°C στο Σενάριο RCP8.5), ενώ η μικρότερη άνοδος αναμένεται τους φθινοπωρινούς μήνες (της τάξης του 1°C με βάση το Σενάριο RCP4.5 και 1,7°C με βάση το Σενάριο RCP8.5). Αντίστοιχα την περίοδο 2071-2100 μεγαλύτερη αύξηση της θερμοκρασίας σε σχέση με το ιστορικό κλίμα αναμένεται τους χειμερινούς μήνες (2,4- 3,0°C στο Σενάριο RCP4.5 και 3,9-4,9°C στο Σενάριο RCP8.5) και μικρότερη

τους καλοκαιρινούς (2,1-2,2°C με βάση το Σενάριο RCP4.5 και 3,6-4,2°C με βάση το Σενάριο RCP8.5). Και σε εποχική βάση οι μεγαλύτερες αυξήσεις της θερμοκρασίας αναμένονται στην περιοχή της Φθιώτιδας και ακολούθως στις περιοχές της Ευρυτανίας και της Φωκίδας, ενώ οι μικρότερες στην Εύβοια και τη Σκύρο.

Πίνακας 6-20: Μεταβολή μέσης εποχικής θερμοκρασίας αέρα στα 2m (°C) ανά Π. Ε. για τις περιόδους 2021-2050 και 2071-2100 συγκριτικά με την περίοδο 1961-1990, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5

	2021-2050 RCP4.5	2021-2050 RCP8.5	2071-2100 RCP4.5	2071-2100 RCP8.5
Βοιωτία				
Χειμώνας	1.29	1.72	2.60	4.30
Άνοιξη	1.49	2.04	2.24	4.09
Καλοκαίρι	1.33	1.69	2.15	3.99
Φθινόπωρο	1.06	1.67	2.33	4.10
Έτος	1.29	1.77	2.33	4.12
Εύβοια				
Χειμώνας	1.21	1.56	2.38	3.94
Άνοιξη	1.35	1.91	2.16	3.78
Καλοκαίρι	1.29	1.56	2.05	3.64
Φθινόπωρο	1.02	1.58	2.20	3.76
Έτος	1.22	1.65	2.20	3.78
Ευρυτανία				
Χειμώνας	1.53	1.90	2.95	4.81
Άνοιξη	1.63	2.04	2.33	4.22
Καλοκαίρι	1.28	1.77	2.18	4.23
Φθινόπωρο	1.03	1.67	2.36	4.23
Έτος	1.36	1.84	2.45	4.37
Φθιώτιδα				
Χειμώνας	1.49	1.98	2.99	4.89
Άνοιξη	1.69	2.34	2.48	4.52
Καλοκαίρι	1.34	1.78	2.17	4.14
Φθινόπωρο	1.10	1.76	2.45	4.34
Έτος	1.40	1.96	2.52	4.48
Φωκίδα				
Χειμώνας	1.38	1.78	2.80	4.57
Άνοιξη	1.65	2.12	2.40	4.33
Καλοκαίρι	1.27	1.70	2.12	4.07
Φθινόπωρο	1.08	1.68	2.40	4.21
Έτος	1.34	1.82	2.43	4.29

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

6.3.3.2 Βροχοπτώσεις

Με βάση τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων ο συνολικός υετός που κατακρημνίζεται κατά τη διάρκεια του έτους αναμένεται να μειωθεί σε επίπεδο Περιφέρειας και για τα δύο Σενάρια εξέλιξης συγκεντρώσεων ΑΦΘ. Η μείωση των ετήσιων κατακρημνισμάτων αναμένεται ότι θα είναι ιδιαίτερα σημαντική στο Σενάριο RCP8.5 και ηπιότερη στο Σενάριο RCP4.5 (ακόλουθος **Πίνακας**).

Στην περίπτωση του ήπιου Σεναρίου RCP4.5 προβλέπεται μείωση των ετήσιων κατακρημνισμάτων και στις δύο περιόδους (2021-2050 και 2071-2100) σε σχέση με το ιστορικό κλίμα της περιόδου 1961-1990. Η μείωση την περίοδο 2021-2050 είναι της τάξης του 5-6% στην Ευρυτανία και τη Φωκίδα και περίπου 2% στη Βοιωτία και τις δυτικές περιοχές της Φθιώτιδας, ενώ προβλέπεται αύξηση της τάξης του 2%-4% στην Εύβοια και τις ανατολικές περιοχές της Φθιώτιδας. Στην περίπτωση του δυσμενούς Σεναρίου RCP8.5 αναμένονται σημαντικές μειώσεις των ετήσιων κατακρημνισμάτων στο σύνολο σχεδόν της Περιφέρειας. Ο συνολικός υετός την περίοδο 2021-2050 προβλέπεται ότι θα μειωθεί σε σχέση με την περίοδο 1961-1990 κατά 6% στη Βοιωτία και τη Φθιώτιδα, 4% στην Ευρυτανία και την Φωκίδα και 2% στην Εύβοια. Οι μειώσεις αναμένεται να είναι μεγαλύτερες κατά το τέλος του 21^{ου} αιώνα, καθώς την περίοδο 2071-2100 θα κυμανθούν περί του 15% σε όλη την έκταση της Περιφέρειας.

Οι μεγαλύτερες ποσοστιαίες μειώσεις υετού προβλέπονται και στα δύο Σενάρια στις δυτικές περιοχές της Περιφέρειας, στις οποίες ιστορικά καταγράφονται και οι υψηλότερες κατακρημνίσεις.

Πίνακας 6-21: Μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις της συνολικής κατακρήμνισης ανά Π.Ε. για τις περιόδους 1961-1990, 2021-2050 και 2071-2100, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5

Περιφερειακή Ενότητα	1961-1990		2021-2050				2071-2100			
			RCP4.5		RCP8.5		RCP4.5		RCP8.5	
Βοιωτία	611.1	±127.4	600.2	±125.1	576.0	±115.2	601.8	±115.3	512.8	±102.2
Εύβοια	657.2	±148.7	680.2	±164.1	644.0	±145.3	658.9	±144.9	565.5	±126.1
Ευρυτανία	1160.5	±169.7	1092.9	±143.7	1119.9	±163.1	1101.5	±145.9	1005.2	±146.5
Φθιώτιδα	745.7	±138.1	750.6	±127.4	700.5	±129.1	746.0	±116.7	634.9	±108.2
Φωκίδα	938.0	±231.7	891.2	±220.0	898.7	±214.9	898.6	±207.3	798.2	±186.4

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σε εποχική βάση (ακόλουθος **Πίνακας**), στην περίπτωση του Σεναρίου RCP8.5 η μεγαλύτερη μείωση του υετού τόσο σε ποσοστιαία βάση όσο και σε απόλυτους αριθμούς αναμένεται το φθινόπωρο σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες. Σημαντικές ποσοστιαίες μειώσεις σε σχέση με το ιστορικό κλίμα της περιόδου 1961-1990 αναμένονται στο Σενάριο RCP8.5 και τους καλοκαιρινούς μήνες σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες, οι οποίες όμως λόγω του μικρού ύψους υετού κατά την περίοδο αυτή δεν αναμένεται να είναι σημαντικές σε απόλυτα μεγέθη.

Πίνακας 6-22: Εκατοστιαία μεταβολή συνολικής εποχικής κατακρήμνισης ανά Π.Ε. για τις περιόδους 2021-2050 και 2071-2100 συγκριτικά με την περίοδο 1961-1990 σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5

	2021-2050 RCP4.5	2021-2050 RCP8.5	2071-2100 RCP4.5	2071-2100 RCP8.5
Βοιωτία				
Χειμώνας	-2.3%	-0.2%	-9.4%	-9.5%
Άνοιξη	-0.5%	-17.4%	6.4%	-11.7%
Καλοκαίρι	6.3%	7.7%	-3.4%	-24.3%
Φθινόπωρο	-3.6%	-4.0%	2.9%	-30.3%
Έτος	-1.8%	-5.7%	-1.5%	-16.1%
Εύβοια				
Χειμώνας	4.7%	2.6%	-8.4%	-9.3%
Άνοιξη	0.9%	-14.1%	9.5%	-8.7%
Καλοκαίρι	3.3%	19.9%	2.2%	-15.2%
Φθινόπωρο	4.1%	-0.7%	5.6%	-26.7%
Έτος	3.5%	-2.0%	0.3%	-13.9%
Ευρυτανία				
Χειμώνας	4.6%	7.9%	-0.2%	-0.3%
Άνοιξη	-2.5%	-1.6%	1.5%	-14.0%
Καλοκαίρι	-1.5%	-14.0%	-17.6%	-26.9%
Φθινόπωρο	-24.2%	-18.2%	-15.9%	-26.8%
Έτος	-5.8%	-3.5%	-5.1%	-13.4%
Φθιώπιδες				
Χειμώνας	-2.7%	-4.0%	-9.8%	-10.4%
Άνοιξη	-0.8%	-17.0%	7.6%	-10.1%
Καλοκαίρι	10.6%	-0.4%	1.9%	-19.1%
Φθινόπωρο	4.9%	1.8%	5.2%	-26.7%
Έτος	0.6%	-6.2%	-0.1%	-15.0%
Φωκίδα				
Χειμώνας	2.5%	5.7%	-3.6%	-3.5%
Άνοιξη	-4.9%	-8.9%	2.9%	-12.2%
Καλοκαίρι	4.7%	-7.4%	-12.7%	-31.0%
Φθινόπωρο	-17.8%	-12.0%	-11.3%	-30.4%
Έτος	-5.0%	-4.2%	-4.2%	-14.9%

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

6.3.3.3 Άνεμος

Η μέση ταχύτητα ανέμου σε επίπεδο Περιφέρειας δεν αναμένεται να μεταβληθεί σημαντικά και στα δύο Σενάρια εξέλιξης συγκεντρώσεων ΑΦΘ (ακόλουθος **Πίνακας**). Στο Σενάριο RCP4.5 στο μεγαλύτερο τμήμα της Περιφέρειας αναμένεται μια μικρή αύξηση της μέσης ετήσιας ταχύτητας

ανέμου έως 2% την περίοδο 2021-2050 και μείωση έως και 4% την περίοδο 2071-2100. Στο Σενάριο RCP8.5 αναμένεται αύξηση ως 4% την περίοδο 2021-2050 στο μεγαλύτερο τμήμα της Περιφέρειας, ενώ την Περίοδο 2071-2100 αναμένεται αύξηση ως 4% στις κεντρικές ορεινές περιοχές της Περιφέρειας και τη Νότια Εύβοια και μείωση ως και 4% στις υπόλοιπες περιοχές.

Πίνακας 6-23: Μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις της ταχύτητας ανέμου στα 10 m ανά Π.Ε. για τις περιόδους 1961-1990, 2021-2050 και 2071-2100, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5

Περιφερειακή Ενότητα	1961-1990		2021-2050				2071-2100			
			RCP4.5		RCP8.5		RCP4.5		RCP8.5	
Βοιωτία	3.22	±0.33	3.24	±0.33	3.27	±0.34	3.21	±0.33	3.24	±0.34
Εύβοια	4.17	±1.28	4.22	±1.31	4.22	±1.30	4.16	±1.29	4.19	±1.32
Ευρυτανία	2.20	±0.12	2.21	±0.11	2.26	±0.10	2.22	±0.10	2.25	±0.08
Φθιώτιδα	2.23	±0.50	2.24	±0.50	2.27	±0.49	2.23	±0.49	2.24	±0.46
Φωκίδα	2.14	±0.52	2.14	±.51	2.19	±0.51	2.15	±0.50	2.17	±0.48

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

6.3.3.4 Σχετική Υγρασία

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων αναμένεται μικρή μείωση της μέσης ετήσιας τιμής της σχετικής υγρασίας σε σχέση με το ιστορικό κλίμα της περιόδου 1961-1990 σε όλη την έκταση της Περιφέρειας και για τα 2 Σενάρια εξέλιξης συγκεντρώσεων ΑΦΘ (ακόλουθος **Πίνακας**). Στην περίπτωση του Σεναρίου RCP4.5 η ποσοστιαία μείωση σε επίπεδο Περιφέρειας είναι της τάξης του 1% την περίοδο 2021-2050 και περίπου 1,5% την περίοδο 2071-2100. Στο Σενάριο RCP8.5 οι προβλεπόμενες μειώσεις είναι της τάξης του 1,5%-2% την περίοδο 2021-2050 και περίπου 3%-4,5% την περίοδο 2071-2100 στο σύνολο της Περιφέρειας με εξαίρεση τη Νότια Εύβοια και τη Σκύρο όπου οι μειώσεις είναι της τάξης του 1%-2%.

Πίνακας 6-24: Μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις της σχετικής υγρασίας ανά Π.Ε. για τις περιόδους 1961-1990, 2021-2050 και 2071-2100, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5

Περιφερειακή Ενότητα	1961-1990		2021-2050				2071-2100			
			RCP4.5		RCP8.5		RCP4.5		RCP8.5	
Βοιωτία	70.0	±0.6	69.2	±0.6	68.8	±0.6	69.0	±0.6	67.2	±0.6
Εύβοια	71.8	±1.4	71.2	±1.5	70.9	±1.6	71.1	±1.5	69.9	±2.0
Ευρυτανία	77.0	±1.2	76.1	±1.2	75.9	±1.2	75.8	±1.2	74.1	±1.1
Φθιώτιδα	70.6	±2.4	69.7	±2.4	69.0	±2.5	69.4	±2.4	67.1	±2.5
Φωκίδα	73.5	±2.6	72.6	±2.6	72.4	±2.5	72.4	±2.4	70.6	±2.2

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

6.3.3.5 Νεφοκάλυψη και Διάρκεια Ηλιοφάνειας

Τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων δείχνουν μείωση της νεφοκάλυψης και μικρή αύξηση της διάρκειας ηλιοφάνειας σε όλη την έκταση της Περιφέρειας και στα δύο εξεταζόμενα Σενάρια εξέλιξης συγκεντρώσεων ΑΦΘ (ακόλουθος **Πίνακας**). Στο Σενάριο RCP4.5 προβλέπεται μείωση της νεφοκάλυψης της τάξης του 4%-5% και στις δύο μελλοντικές περιόδους συγκριτικά με την περίοδο 1961-1990 ενώ αντίστοιχα η μέση ημερήσια διάρκεια ηλιοφάνειας αυξάνεται κατά 1%. Στο Σενάριο RCP8.5 προβλέπεται μείωση της νεφοκάλυψης της τάξης του 3% την περίοδο 2021-2050 και πάνω από 10% την περίοδο 2071-2100 συγκριτικά με την περίοδο 1961-1990, ενώ αντίστοιχα η μέση ημερήσια διάρκεια ηλιοφάνειας αυξάνεται κατά 0,5%-1% την περίοδο 2021-2050 και περίπου 2%-3% την περίοδο 2071-2100.

Και στα δύο Σενάρια οι μεγαλύτερες μεταβολές παρατηρούνται στην περιοχή της Βοιωτίας αν και οι διαφορές μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων είναι σχετικά μικρές. Η τάση μεταβολής των δύο αυτών παραμέτρων, μείωση μέσης ετήσιας νεφοκάλυψης και αύξηση μέσης ημερήσιας διάρκειας ηλιοφάνειας, συνεπάγεται εν γένει την αύξηση της προσπίπτουσας ακτινοβολίας που φθάνει στην επιφάνεια σε όλη την έκταση της Περιφέρειας.

Πίνακας 6-25: Μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις του κλάσματος νεφοκάλυψης και της διάρκειας ηλιοφάνειας ανά Π.Ε. για τις περιόδους 1961-1990, 2021-2050 και 2071-2100, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5

Περιφερειακή Ενότητα	1961-1990		2021-2050				2071-2100			
			RCP4.5		RCP8.5		RCP4.5		RCP8.5	
Μέση ετήσια νεφοκάλυψη (%)										
Βοιωτία	37.0	±1.9	35.5	±1.8	35.7	±1.9	35.1	±1.8	32.4	±1.7
Εύβοια	36.9	±1.4	35.6	±1.4	35.7	±1.4	35.2	±1.5	32.2	±1.4
Ευρυτανία	49.7	±2.4	47.6	±2.4	48.5	±2.3	47.5	±2.3	45.0	±2.1
Φθιώτιδα	39.5	±3.3	38.0	±3.2	38.3	±3.3	37.8	±3.2	35.0	±3.1
Φωκίδα	42.9	±5.0	41.2	±4.9	41.7	±4.9	41.0	±4.8	38.2	±4.6
Μέση ετήσια ηλιοφάνεια (ώρες/ημέρα)										
Βοιωτία	8.8	±0.2	8.9	±0.2	8.9	±0.2	8.9	±0.2	9.0	±0.2
Εύβοια	8.8	±0.2	8.9	±0.2	8.9	±0.2	8.9	±0.2	9.0	±0.2
Ευρυτανία	7.8	±0.2	7.9	±0.2	7.8	±0.2	7.9	±0.2	8.0	±0.2
Φθιώτιδα	8.6	±0.2	8.6	±0.2	8.6	±0.3	8.6	±0.3	8.8	±0.3
Φωκίδα	8.4	±0.5	8.4	±0.5	8.4	±0.5	8.4	±0.5	8.5	±0.5

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

6.3.3.6 Χιονοπτώσεις

Σε ό,τι αφορά στις χιονοπτώσεις, με βάση τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων, αναμένονται σημαντικές μειώσεις σε σχέση με την Περίοδο 1961-1990 στο σύνολο της Περιφέρειας και για τα δύο Σενάρια. Ακόμη και με βάση το ήπιο Σενάριο RCP4.5 αναμένονται την περίοδο 2021-2050 ποσοστιαίες μειώσεις της τάξης του 20%-25% σε όλες τις Περιφερειακές Ενοότητες, με εξαίρεση

την Εύβοια όπου αναμένεται μείωση της τάξης του 13%. Την περίοδο 2071-2100 η ποσοστιαία μείωση των χιονοπτώσεων σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες κυμαίνεται μεταξύ 43% - 51%. Οι μειώσεις είναι ακόμα μεγαλύτερες στην περίπτωση του Σεναρίου RCP8.5 όπου την περίοδο 2021-2050 αναμένονται μειώσεις του 30%-40% σε σχέση με το ιστορικό κλίμα της περιόδου 1961-1990, ενώ στο τέλος του αιώνα (2071-2100) αναμένεται να υπερβούν το 65%-70%. Οι μεγαλύτερες μειώσεις των χιονοπτώσεων σε απόλυτα μεγέθη αναμένονται στην Ευρυτανία και τη Φωκίδα, δηλαδή στις περιοχές που ιστορικά καταγράφονται οι περισσότερες χιονοπτώσεις σε επίπεδο Περιφέρειας.

6.3.3.7 Ακραία Καιρικά Φαινόμενα

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον δε συνδέονται μόνο με τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες μεταβολές των κλιματικών παραμέτρων αλλά και με μεταβολές στη συχνότητα και την ένταση εμφάνισης ακραίων καιρικών φαινομένων. Παρακάτω περιγράφονται οι κυριότερες από αυτές, σύμφωνα με το ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Μέγιστη θερινή και ελάχιστη χειμερινή θερμοκρασία

Με βάση τα αποτελέσματα του Σεναρίου RCP4.5 αναμένεται αύξηση των ελάχιστων χειμερινών θερμοκρασιών στην Περιφέρεια κατά 1,0-2,3°C την περίοδο 2021-2050 και κατά 2,6-4,7°C την περίοδο 2071-2100. Αντίστοιχα στο Σενάριο RCP8.5 αναμένεται αύξηση των ελάχιστων χειμερινών θερμοκρασιών κατά 1,3-3,4°C την περίοδο 2021-2050 και κατά 4,1-6,2°C την περίοδο 2071-2100. Η σημαντική άνοδος του δείκτη αυτού ενδέχεται να έχει επιπτώσεις σε δασικά οικοσυστήματα που είναι συνηθισμένα σε ψυχρότερες συνθήκες (π.χ. δάση ελάτης), τα οποία ενδέχεται να αρχίσουν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερα υψόμετρα (ΕΜΕΚΑ, 2011).

Στην περίπτωση του Σεναρίου RCP4.5 αναμένεται αύξηση των ελάχιστων χειμερινών θερμοκρασιών στην Περιφέρεια κατά 1,1-2,1°C την περίοδο 2021-2050 και κατά 2,0-3,0°C την περίοδο 2071-2100, ενώ στο Σενάριο RCP8.5 την περίοδο 2021-2050 αναμένεται αύξηση κατά 1,3-2,3°C και την περίοδο 2071-2100 κατά 3,5-5,3°C. Η σημαντική άνοδος του δείκτη συνδέεται με αρνητικές επιπτώσεις τόσο στο ανθρωπογενές περιβάλλον (π.χ. έκθεση πληθυσμού και υποδομών σε σημαντικά υψηλότερες θερμοκρασίες), όσο και στο φυσικό (π.χ. αυξημένος κίνδυνος δασικών πυρκαγιών σε συνδυασμό με άλλες παραμέτρους όπως οι βροχοπτώσεις και η ταχύτητα του ανέμου).

Ο παρακάτω **Πίνακας** περιλαμβάνει τις μέγιστες θερινές και ελάχιστες θερινές θερμοκρασίες 30-ετίας των περιόδων 2021-2050 και 2071-2100 για τα δύο Σενάρια συγκριτικά με το ιστορικό κλίμα της περιόδου 1961-1990 για τις 6 μεγάλες πόλεις της Περιφέρειας. Και στην περίπτωση της παραμέτρου αυτής αναμένεται σημαντική αύξηση προς το τέλος του αιώνα και ειδικά στην περίπτωση του δυσμενούς Σεναρίου RCP8.5. Και στα δύο Σενάρια οι μεγαλύτερες αυξήσεις για τις δύο περιόδους αναμένονται στα πεδινά τμήματα της Βοιωτίας και της Φθιώτιδας, συμπεριλαμβανομένων των πόλεων της Λαμίας και της Θήβας, καθώς και στην περιοχή της Χαλκίδας.

Πίνακας 6-26: Μέγιστες θερινές κι ελάχιστες χειμερινές θερμοκρασίες αέρα στα 2 m (°C) για τις περιόδους 2021-2050 και 2071-2100 συγκριτικά με την περίοδο 1961-1990 στις 6 μεγάλες πόλεις της Περιφέρειας σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5.

Μέγιστη Θερμοκρασία (°C)					
Πόλη	1961-1990	2021-2050		2071-2100	
		RCP4.5	RCP8.5	RCP4.5	RCP8.5
Λαμία	39.2	40.8	41.0	41.1	46.2
Χαλκίδα	40.1	42.0	42.8	43.1	47.6
Λιβαδειά	38.4	39.7	40.3	40.3	45.5
Θήβα	40.0	41.4	42.4	42.2	47.6
Καρπενήσι	34.3	35.1	36.3	35.7	40.1
Άμφισσα	35.1	36.0	36.9	36.5	41.7
Ελάχιστη Θερμοκρασία (°C)					
Πόλη	1961-1990	2021-2050		2071-2100	
		RCP4.5	RCP8.5	RCP4.5	RCP8.5
Λαμία	-18.9	-20.5	-20.6	-16.5	-18.7
Χαλκίδα	-13.6	-12.6	-14.5	-11.2	-11.3
Λιβαδειά	-19.8	-16.4	-18.8	-15.8	-15.4
Θήβα	-16.3	-13.4	-15.1	-11.8	-12.5
Καρπενήσι	-23.4	-22.2	-21.3	-21.3	-20.1
Άμφισσα	-20.2	-18.2	-14.6	-14.7	-12.8

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Νυκτερινοί παγετοί

Ο συγκεκριμένος κλιματικός δείκτης (μέσος αριθμός νυκτερινών παγετών, δηλαδή ημερών με ελάχιστη θερμοκρασία μικρότερη από 0°C) είναι σημαντικός για τις αγροτικές περιοχές και ιδίως για αυτές στις οποίες υπάρχουν ευαίσθητες καλλιέργειες (ΤτΕ, 2011). Και στα δύο Σενάρια ο αριθμός των νυκτερινών παγετών μειώνεται σε όλη την έκταση της Περιφέρειας. Στο ήπιο Σενάριο RCP4.5 προβλέπονται μειώσεις έως και 26 ημέρες ανά έτος την περίοδο 2021-2050 και έως 50 ημέρες την περίοδο 2071-2100 συγκριτικά με την περίοδο αναφοράς 1961-1990. Στο Σενάριο αυξημένων συγκεντρώσεων RCP8.5 προβλέπονται μειώσεις έως και 37 ημέρες ανά έτος την περίοδο 2021-2050 και έως 80 ημέρες την περίοδο 2071-2100. Και στα δύο Σενάρια οι μεγαλύτερες μειώσεις για τις δύο περιόδους αναμένονται στην Ευρυτανία και τη Φωκίδα καθώς και στις ορεινές περιοχές της Φθιώτιδας, ενώ οι μικρότερες στις παράκτιες περιοχές, την Εύβοια (με εξαίρεση το κεντρικό τμήμα) και τη Σκύρο, περιοχές οι οποίες εμφανίζουν ιστορικά μικρό αριθμό ημερών με νυκτερινό παγετό.

Περίοδοι ξηρασίας (συνεχόμενες ημέρες με κατακρημνίσματα μικρότερα του 1 mm/ημέρα)

Με βάση τα αποτελέσματα του ήπιου Σεναρίου RCP4.5 και στις δύο μελλοντικές περιόδους αναμένεται αύξηση της μέγιστης διάρκειας των ξηρών περιόδων από 10 μέρες ως και περισσότερες από 50 στο μεγαλύτερο μέρος της Περιφέρειας με εξαίρεση τις ορεινές περιοχές της Βοιωτίας και τη Φθιώτιδας, την Ανατολική Εύβοια και τη Σκύρο. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του δυσμενούς

Σεναρίου RCP8.5, την περίοδο 2021-2050 η μεταβολή της μέγιστης διάρκειας των ξηρών περιόδων είναι αντίστοιχη με του Σεναρίου RCP4.5, όμως την περίοδο 2071-2100 η μέγιστη διάρκεια των ξηρών περιόδων αυξάνεται στο σύνολο της Περιφέρειας από 30 ως και 80 ημέρες περίπου.

Μέγιστη ποσότητα νερού που κατακρημνίζεται εντός 48 ωρών

Και στα δύο Σενάρια την περίοδο 2071-2100 προβλέπεται αύξηση της μέγιστης ποσότητας νερού που κατακρημνίζεται εντός 48 ωρών σε σημαντικό τμήμα της Περιφέρειας με εξαίρεση την περιοχή της Βοιωτίας και της Ευρυτανίας, καθώς και τμήματα της Βόρειας και Νότια Εύβοιας. Η αυξητική τάση της παραμέτρου σε συνδυασμό με την γενικότερη μείωση της ποσότητας νερού που κατακρημνίζεται σε ετήσια βάση καθώς και την αύξηση της διάρκειας των ξηρών περιόδων συνεπάγεται ότι πιο ραγδαίες βροχές θα σημειώνονται σε σύντομα χρονικά διαστήματα, αυξάνοντας τον κίνδυνο πλημμυρικών φαινομένων, αλλά και επηρεάζοντας αρνητικά τη διαθεσιμότητα υδάτινων πόρων.

Ημέρες με υψηλό κίνδυνο δασικών πυρκαγιών

Οι δασικές πυρκαγιές επηρεάζονται άμεσα από την κλιματική αλλαγή καθώς η προβλεπόμενη άνοδος των θερμοκρασιών και η αύξηση της διάρκειας των ξηρών περιόδων θα αυξήσει την ξηρότητα της καύσιμης ύλης αυξάνοντας τον κίνδυνο εκδήλωσης δασικών πυρκαγιών (ΕΜΕΚΑ, 2011). Για την εκτίμηση της τρωτότητας των δασών της Περιφέρειας στις δασικές πυρκαγιές λόγω των κλιματικών μεταβολών χρησιμοποιείται ο δείκτης FWI, ο οποίος συσχετίζει την επικινδυνότητα των δασικών πυρκαγιών (μεταβολές στην υγρασία των δασικών καυσίμων, ποσοστό διάδοσης, ένταση πυρκαγιάς κλπ.) με μετεωρολογικές παραμέτρους όπως η θερμοκρασία, η σχετική υγρασία, η ταχύτητα ανέμου και η βροχόπτωση μετρούμενες κάθε ημέρα το μεσημέρι.

Στο πλαίσιο του ΠΕΣΠΚΑ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας υπολογίστηκε ο μέσος αριθμός ημερών ανά έτος με ημερήσιες τιμές δείκτη FWI μεγαλύτερες του 30 στην περιοχή της Κεντρικής Εύβοιας, της Κεντρικής Βοιωτίας και της Οίτης στη Φθιώτιδα για τις περιόδους 1961-1990, 2021-2050 και 2071-2100. Οι τρεις περιοχές επιλέχθηκαν διότι με βάση τα στατιστικά στοιχεία της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας για την περίοδο 2000-2015 οι Περιφερειακές Ενότητες στις οποίες ανήκουν οι εν λόγω περιοχές εμφανίζουν ιστορικά τις περισσότερες πυρκαγιές και τις περισσότερες καμένες εκτάσεις.

Πίνακας 6-27: Αριθμός ημερών έτους με εξαιρετικά αυξημένο κίνδυνο εκδήλωσης δασικής πυρκαγιάς (FWI>30) για τις περιόδους 2021-2050 και 2071-2100 συγκριτικά με την περίοδο 1961-1990 σε 3 περιοχές της Περιφέρειας για τα Σενάρια RCP4.5 και RCP8.5.

Περιοχή	1961-1990	2021-2050		2071-2100	
		RCP4.5	RCP8.5	RCP4.5	RCP8.5
Κεντρική Βοιωτία	60.7	64.5	67.9	69.5	86.1
Οίτης	15.6	15.7	17.5	16.9	30.1
Κεντρική Εύβοια	15.4	17.6	21.5	21.1	36.3

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανάλυσης την περίοδο 2021-2050 αναμένεται αύξηση των ημερών με εξαιρετικά αυξημένο κίνδυνο δασικών πυρκαγιών έως 4 ημέρες στο ήπιο Σενάριο RCP4.5 και ως 7 ημέρες στο Σενάριο RCP8.5 σε σχέση με το ιστορικό κλίμα. Στο τέλος του αιώνα (περίοδος 2071-2100) αναμένονται ως 9 επιπλέον ημέρες με εξαιρετικά αυξημένο κίνδυνο δασικών πυρκαγιών στο Σενάριο RCP4.5 και ως 25 ημέρες στο δυσμενές Σενάριο RCP8.5. Και στα δύο Σενάρια οι μεγαλύτερες αυξήσεις αναμένονται στις Περιοχές της Βοιωτίας και της Εύβοιας.

6.3.3.8 Άνοδος της Στάθμης της Θάλασσας

Η χρονική εξέλιξη της ανόδου της μέσης παγκόσμιας στάθμης θάλασσας για τα 2 σενάρια που εξετάστηκαν στο ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας (RCP4.5 και RCP8.5) παρουσιάζεται στον **Πίνακα** που ακολουθεί για τα μεμονωμένα έτη 2020, 2050 και 2080 και τις περιόδους 2021-2050 και 2081-2100 συγκριτικά με το έτος 2000

Πίνακας 6-28: Εκτίμηση ανόδου (μέσος όρος και εύρος) της της μέσης παγκόσμιας στάθμης θάλασσας σε cm για τα έτη 2020, 2050, 2080 και τις περιόδους 2021-2050 από το 2000

Σενάριο	2020	2021-2050	2050	2080	2081-2100	2100
RCP4.5	7 +/- 2	15 +/- 3	23 +/- 4	40 +/- 8	48 +/- 14	54 +/- 17
RCP8.5	7 +/- 2	15 +/- 4	25 +/- 6	50 +/- 13	63 +/- 18	74 +/- 24

(Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Για την περίοδο 2020-2050 η διαφορά μεταξύ των 2 σεναρίων είναι αμελητέα και καταλήγει σε άνοδο της τάξεως των 23-25 cm από το 2000, με μέγιστη τιμή 31 cm στο δυσμενές σενάριο RCP8.5, ενώ προς το τέλος του αιώνα οι διαφορές μεταξύ των δύο σεναρίων είναι σημαντικές και καταλήγουν σε άνοδο κατά μέσο όρο 54 cm στο ήπιο σενάριο RCP4.5 και κατά 74 cm στο δυσμενές σενάριο RCP8.5 με μέγιστη τιμή εύρους τα 98 cm το 2100.

6.3.3.9 Τομεακή Τρωτότητα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Με βάση τα αποτελέσματα της γεωγραφικής ανάλυσης της τρωτότητας για κάθε εξεταζόμενο τομέα της οικονομίας και του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας, στα πλαίσια του ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας προέκυψαν τα συμπεράσματα για την τομεακή τρωτότητα (ακόλουθος **Πίνακας**), (ανά σενάριο παγκόσμιας εξέλιξης συγκεντρώσεων ΑΦΘ (Ενδιάμεσο σενάριο (RCP4.5) και Δυσμενές σενάριο (RCP8.5)), που περιλαμβάνονται στον ακόλουθο **Πίνακα**, σύμφωνα με την παρακάτω κλίμακα.

Κλιματικός Κίνδυνος	Βαθμός Κινδύνου
Αμελητέα	$K < 0.25$
Μικρή	$0.25 < K < 0.5$
Μέτρια	$0.5 < K < 1$
Μεγάλη	$1 < K < 1.5$
Πολύ μεγάλη	$K > 1.5$

Πίνακας 6-29: Συνολική εκτίμηση κινδύνου όλων των δραστηριοτήτων για τα σενάρια RCP4.5 και RCP8.5 σε βραχυπρόθεσμο-μεσοπρόθεσμο (2021-205) και μακροπρόθεσμο (2071-2100) χρονικό ορίζοντα στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (Πηγή: ΠΕΣΠΚΑ Στερεάς Ελλάδας) .

Δραστηριότητες	2021-2050		2071-2100	
	RCP4.5	RCP8.5	RCP4.5	RCP8.5
	Αθροισμα	Αθροισμα	Αθροισμα	Αθροισμα
Πρωτογενής τομέας (Α, Β)				
Γεωργία-Κτηνοτροφία (Α)	1.13	0.50	1.13	1.66
Αλιεία-Ιχθυοκαλλιέργειες (Α)	0.44	0.38	0.59	0.75
Δασικά συστήματα (Α)	0.88	0.81	0.91	1.63
Εξορυκτική δραστηριότητα (Β)	0.19	0.13	0.22	0.38
Μεταποίηση / Βιομηχανία (Γ)				
Μεταποίηση / Βιομηχανία	0.31	0.06	0.31	0.53
Ενέργεια (Δ)				
Θερμικές μονάδες	0.13	0.13	0.16	0.22
Αιολικά	-0.25	-0.25	-0.25	-0.25
Υδροηλεκτρικά	0.63	0.50	0.63	1.41
Φωτοβολταϊκά	0.00	-0.13	-0.09	-0.03
Ζήτηση ενέργειας	0.50	0.38	0.56	0.66
Παροχή νερού, Απόβλητα (Ε)				
Αρδευση	1.31	1.25	1.69	2.38
Υδρευση	1.13	1.06	1.44	2.06
Υγρά Απόβλητα	0.44	0.25	0.53	0.44
Μεταφορές (Η)				
Οδικές μεταφορές	0.50	0.19	0.56	0.59
Σιδηρόδρομοι	0.25	0.19	0.34	0.38
Αεροδρόμια	0.19	0.00	0.13	0.16
Λιμάνια	0.06	0.06	0.13	0.19
Οικισμοί (ΣΤ, Θ, Λ)				
Κτιριακό απόθεμα	0.19	0.00	0.22	0.31
Ιστορικά κέντρα πόλεων	0.38	0.19	0.59	0.88
Μνημεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς	0.25	0.06	0.34	0.50
Νοσοκομεία, Ιατρικά κέντρα	0.31	0.13	0.25	0.47
Εγκαταστάσεις αποβλήτων	0.19	0.13	0.22	0.19
Τουρισμός, Καταλύματα, Εστίαση (Θ)				
Χιονοδρομικά κέντρα	1.50	1.81	2.00	2.38
Καλοκαιρινός Τουρισμός	0.44	0.19	0.53	0.84
Τριτογενής Τομέας (Κ,Μ,Ν,Ξ,Ο,Π,ΣΤ,Υ)				
Χρηματοπιστωτικές, Ασφάλειες (Κ)	0.25	0.13	0.31	0.25

Δραστηριότητες	2021-2050		2071-2100	
	RCP4.5	RCP8.5	RCP4.5	RCP8.5
	Αθροισμα	Αθροισμα	Αθροισμα	Αθροισμα
Επιστημονικές, Επαγγ. Δραστηρ. (Μ)	0.00	0.00	0.00	0.00
Τέχνες, Διασκέδαση (Ρ)	0.19	0.00	0.19	0.28
Εμπόριο (Ζ)	0.19	0.13	0.28	0.31
Άλλες Υπηρεσίες (Σ)	0.13	0.06	0.13	0.25
Εκπαίδευση (Ο)	0.06	0.06	0.13	0.19
Διοικητικές & Υποστηρικτικές Δραστ. (Ν)	0.38	0.13	0.44	0.47
Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα (Ξ)	0.25	0.25	0.28	0.34
Υγεία (Π)				
Πληθυσμός/Ευαίσθητες ομάδες	0.88	0.50	1.13	1.69
Πληθυσμός	0.44	0.13	0.47	0.66
Φυσικό Περιβάλλον				
Ποτάμια - Λίμνες	0.69	0.56	0.78	1.53
Δάση	0.88	0.81	0.91	1.63
Παραλίες - Παράκτιες περιοχές	0.25	0.25	0.50	0.75
Υγρότοποι	1.19	0.81	1.53	2.28
Τοπία ιδιαίτερου κάλλους	0.75	0.50	1.00	1.22
Θαλάσσιο περιβάλλον	0.19	0.19	0.28	0.41
Ατμοσφαιρικό περιβάλλον	0.19	0.19	0.28	0.41

Με βάση τα αποτελέσματα της ανάλυσης σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα ως το 2050 μέτριο και υψηλό κίνδυνο από την κλιματική αλλαγή εκτιμάται ότι θα αντιμετωπίσουν:

- Η γεωργία και η κτηνοτροφία.
- Οι υδάτινοι πόροι (τομείς άρδευσης & ύδρευσης).
- Ο τομέας του χειμερινού τουρισμού.
- Η Δημόσια Υγεία και ιδιαίτερα οι ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού.
- Τα δασικά συστήματα.
- Οι προστατευόμενες περιοχές (υγρότοποι, βιότοποι) και η βιοποικιλότητα.
- Οι οδικές μεταφορές.
- Οι ενεργειακές υποδομές λόγω αύξησης της ζήτησης ενέργειας για ψύξη και οι υδροηλεκτρικές μονάδες λόγω μείωσης υδάτινων πόρων.

Σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα (περίοδος 2071-2100) ο κλιματικός κίνδυνος αυξάνεται σημαντικά για τους περισσότερους τομείς στην Περιφέρεια και ειδικά στην περίπτωση του δυσμενούς σεναρίου RCP8.5 λαμβάνει ακραίες τιμές για:

- Τη γεωργία και την κτηνοτροφία.

- Τα δάση.
- Τους υδατικούς πόρους.
- Τη Δημόσια Υγεία και ιδιαίτερα τις ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού.
- Τις προστατευόμενες περιοχές.
- Τον χειμερινό τουρισμό.

Μέτριο και υψηλό κίνδυνο σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα εκτιμάται ότι θα αντιμετωπίσουν οι ακόλουθοι τομείς:

- Αλιεία και υδατοκαλλιέργειες.
- Υδροηλεκτρικές μονάδες.
- Ενεργειακές υποδομές λόγω αύξησης της ζήτησης ενέργειας.
- Οδικές μεταφορές.
- Καλοκαιρινός τουρισμός.
- Παράκτιες περιοχές.
- Πολιτιστική κληρονομιά.
- Τοπία ιδιαίτερου κάλους.
- Το υδάτινο περιβάλλον (ποτάμια-λίμνες).
- Μεταποίηση.
- Υποδομές υγρών αποβλήτων.

Οι υπόλοιποι τομείς (εξορυκτική δραστηριότητα, σιδηροδρομικές, αεροπορικές και ακτοπλοϊκές μεταφορές, τριτογενής τομέας, ενέργεια κλπ.) τόσο σε βραχυπρόθεσμο όσο και σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα εκτιμάται ότι θα αντιμετωπίσουν χαμηλό κίνδυνο.

6.4 ΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Μολονότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα παρακολούθησης του ακουστικού περιβάλλοντος για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, εντούτοις εκτιμάται ότι σε γενικές γραμμές η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας χαρακτηρίζεται από καλή έως και πολύ καλή κατάσταση όσον αφορά το της ακουστικό περιβάλλον, λόγω της κυριαρχίας του φυσικού περιβάλλοντος και της έλλειψης σημαντικών πηγών θορύβου.

Ως κύριες πηγές θορύβου στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας θεωρούνται οι ακόλουθες:

- Η κυκλοφορία των οχημάτων στο τοπικό και εθνικό οδικό δίκτυο της Περιφέρειας.
- Οι συνήθεις αστικές δραστηριότητες στους κύριους οικισμούς και στις τουριστικές περιοχές, ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες λόγω της αυξημένης τουριστικής κίνησης.
- Η λειτουργία των λιμανιών και των σιδηροδρομικών υποδομών.
- Οι συνήθεις αγροτικές δραστηριότητες.
- Η λειτουργία λατομείων.
- Η λειτουργία των ΑΗΣ της ΔΕΗ.

Επιπλέον, σχετικά σημαντική πηγή θορύβου σε περιοχές της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (κατά κύριο λόγω στην ΠΕ Βοιωτίας και δευτερεύοντος στις ΠΕ Φθιώτιδας και Εύβοιας) αποτελεί η λειτουργία βιομηχανικών-βιοτεχνικών εγκαταστάσεων, οι οποίες ωστόσο στην πλειοψηφία τους είναι σχετικά περιορισμένης έκτασης. Οι εν λόγω περιοχές είναι οι ακόλουθες:

- ΒΙΠΑ Λαμίας - Ελεγχόμενη περιοχή βιομηχανικής δραστηριότητας.
- Οινόφυτα – Σχηματάρι.
- Θήβα και γύρω περιοχή.
- Λιβαδειά.
- Χαλκίδα και ευρύτερη περιοχή.
- Ψαχνά - Ν. Αρτάκη – Πισσώνας.
- Λάρυμνα.
- Αντίκυρα.
- Αλιβέρι.

Συνολικά, η απουσία σημαντικής έκτασης βιομηχανικών-βιοτεχνικών εγκαταστάσεων στην μεγαλύτερη έκταση της Περιφέρειας, τα πληθυσμιακά δεδομένα των οικισμών, η κυριαρχία των αγροτικών-δασικών ανθρώπινων δραστηριοτήτων και η χαμηλή κυκλοφορία οχημάτων στο τοπικό οδικό δίκτυο συνεπάγονται χαμηλά επίπεδα θορύβου. Ωστόσο, μεγαλύτερη επιβάρυνση του ακουστικού περιβάλλοντος εντοπίζεται στις πρωτεύουσες των νομών, όπου είναι συγκεντρωμένη η αστική δραστηριότητα, στις θέσεις πλησίον βιομηχανικών-βιοτεχνικών εγκαταστάσεων και στις εκτάσεις εκατέρωθεν του εθνικού οδικού δικτύου.

6.5 ΥΔΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ)

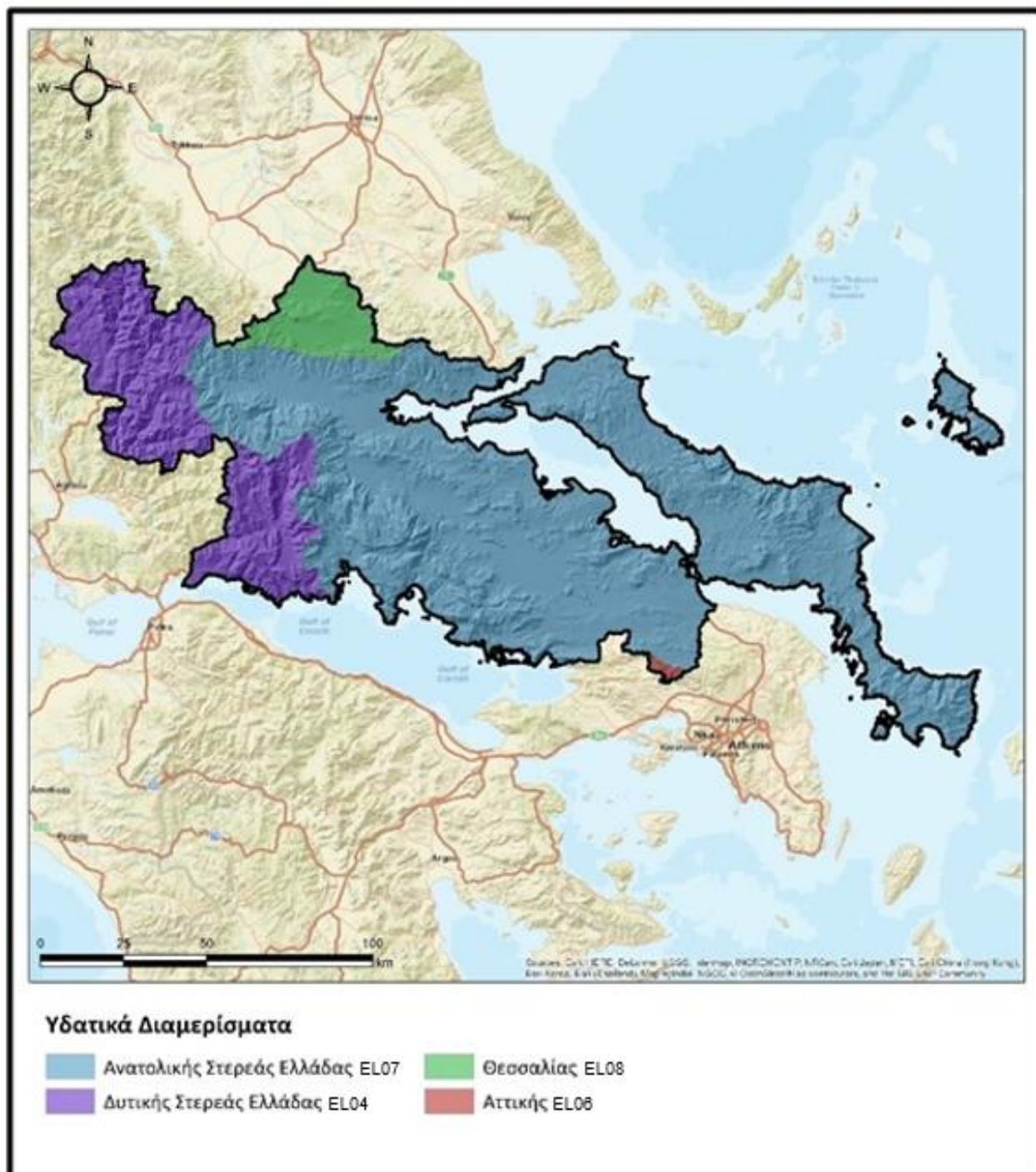
6.5.1 Γενικά Στοιχεία

Με την υπ. αριθ. 706/16.7.2010 απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων (ΦΕΚ 1383/Β/2010 και διόρθωση ΦΕΚ 1572/Β/2010 καθορίστηκαν, σε επίπεδο Χώρας, σαράντα πέντε (45) Λεκάνες Απορροής Ποταμών, οι οποίες υπάγονται σε δεκατέσσερις (14) Περιοχές Λεκανών Απορροής Ποταμών (που αντιστοιχούν στον όρο Υδατικά Διαμερίσματα του Άρθρου 3 του ΠΔ 51/2007). Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας αποτελεί περιοχή με πλούσιο υδατικό καθεστώς, εντός της οποίας εντοπίζονται πληθώρα ποταμών, χειμάρρων και λιμνών καθώς και η ύπαρξη σημαντικών επιφανειακών & υπόγειων υδάτων με σημαντικές εκάστοτε διακυμάνσεις. Η γεωγραφική περιοχή της Περιφέρειας περιλαμβάνει τέσσερα (4) διαφορετικά Υδατικά Διαμερίσματα (ΥΔ), όπως διακρίνεται στο ακόλουθο **Σχήμα**. Το μεγαλύτερο τμήμα της Περιφέρειας καταλαμβάνει το Υ.Δ. Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας [EL07] με ποσοστό έκτασης 74,69%, ενώ ακολουθεί το Υ.Δ. Δυτικής Στερεάς Ελλάδας [EL04] με 19,90% της συνολικής έκτασης. Τα Υ.Δ. Θεσσαλίας [EL08] και Υ.Δ. Αττικής [EL06] καταλαμβάνουν 5,13% και 0,27% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, αντίστοιχα. Τα ανωτέρω Υδατικά Διαμερίσματα διαχωρίζονται σε επιμέρους Λεκάνες Απορροής Ποταμών (ΛΑΠ), οι οποίες αποτελούν τις εδαφικές εκτάσεις από τις οποίες αποστραγγίζεται το σύνολο της απορροής (βροχόπτωση ή/ και χιονόπτωση) μιας περιοχής, μέσω του υδρογραφικού δικτύου της (διαδοχικών ρευμάτων, χειμάρρων, ποταμών, και πιθανώς λιμνών) και παροχετεύεται στη θάλασσα μέσω της εκβολής (ή δέλτα) ποταμού. Τα στοιχεία κατανομής των ΛΑΠ εντός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας παρουσιάζονται στον ακόλουθο **Πίνακα**.

Πίνακας 6-30: Στοιχεία κατανομής Λεκανών Απορροής Ποταμών εντός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

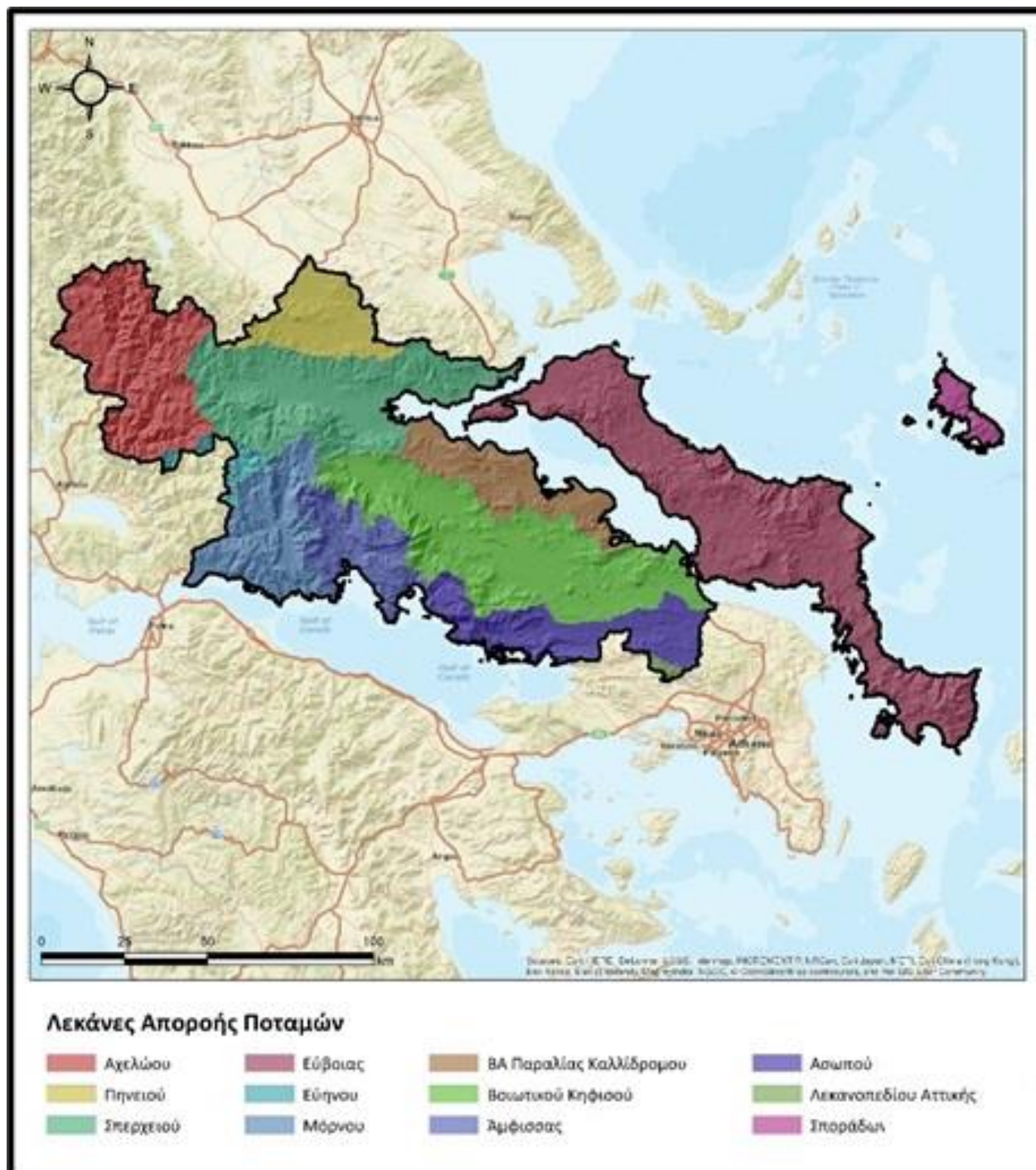
Υδατικό Διαμέρισμα (ΥΔ)	Λεκάνη Απορροής Ποταμού (ΛΑΠ)	Έκταση (km ²)	
EL07 – ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	EL0718 – ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ	2.206,73 km ²	14,21%
	EL0719 – ΕΥΒΟΙΑΣ	3.673,2 km ²	23,66%
	EL0722 – ΒΑ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΚΑΛΛΙΔΡΟΜΟΥ	918,87 km ²	5,92%
	EL0723 – ΒΟΙΩΤΙΚΟΥ ΚΗΦΙΣΟΥ	2.711,36 km ²	17,46%
	EL0724 – ΑΜΦΙΣΣΑΣ	783,83 km ²	5,05%
	EL0725 – ΑΣΩΠΟΥ	1.088,20 km ²	7,01%
	EL0735 – ΣΠΟΡΑΔΩΝ	218,48 km ²	1,41%
EL04 – ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	EL0415 – ΑΧΕΛΩΟΥ	1.814,06 km ²	11,68%
	EL0420 – ΕΥΗΝΟΥ	1.86,45 km ²	1,20%
	EL0421 – ΜΟΡΝΟΥ	1.088,01 km ²	7,01%
EL08 – ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	EL0816 – ΠΗΝΕΙΟΥ	796,35 km ²	5,13%
EL06 – ΑΤΤΙΚΗΣ	EL0606 – ΛΕΚΑΝΟΠΕΔΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	42,71 km ²	0,28%

(Πηγή: 1^η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών)

(Πηγή: ΠΕΠΣΚΑ Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-38: Χωρική κατανομή Υδατικών Διαμερισμάτων εντός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

(Πηγή: ΠΕΠΣΚΑ Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-39: Χωρική κατανομή Λεκανών Αποροής Ποταμών εντός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Γενικότερα, εντός των Υδατικών Διαμερισμάτων και των Λεκανών Αποροής Ποταμών διακρίνονται επιμέρους υδατικά συστήματα τα οποία διακρίνονται σε:

Επιφανειακά Υδατικά Συστήματα

Σύμφωνα με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ, ως «σύστημα επιφανειακών υδάτων» ορίζεται κάθε «...διακεκριμένο και σημαντικό στοιχείο επιφανειακών υδάτων, όπως π.χ. μια λίμνη, ένας

ταμιευτήρας, ένα ρεύμα, ένας ποταμός ή μια διώρυγα, ένα τμήμα ρεύματος, ποταμού ή διώρυγας, μεταβατικά ύδατα ή ένα τμήμα παράκτιων υδάτων».

Υπόγεια Υδατικά Συστήματα

Η Οδηγία 2000/60/ΕΚ, ορίζει ως Υπόγειο Υδατικό Σύστημα ένα διακριτό όγκο νερού που διηθείται, διακινείται και αποθηκεύεται κάτω από την επιφάνεια του εδάφους και:

- Είτε συμβάλλει στην μεταβολή της οικολογικής ή χημικής κατάστασης ενός συσχετιζόμενου επιφανειακού υδατικού σώματος, ή ενός χερσαίου οικοσυστήματος,
- Είτε επαρκεί για την απόληψη πόσιμου νερού περισσότερο από 10 m³ την ημέρα, η πόσιμου νερού για την ύδρευση 50 ή περισσότερων ανθρώπων.

6.5.2 Επιφανειακά Ύδατα

6.5.2.1 Ποτάμια Υδατικά Συστήματα

Σύμφωνα με το Άρθρο 2, παρ. 4 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, ως ποταμοί ορίζονται «τα συστήματα εσωτερικών υδάτων τα οποία ρέουν, κατά το πλείστον στην επιφάνεια του εδάφους αλλά το οποίο μπορεί για ένα μέρος της διαδρομής του να ρέει υπογείως».

Με βάση τα σχετικά Σχέδια Διαχείρισης των Υδατικών Διαμερισμάτων (1^η Αναθεώρηση ΣΔ ΣΔΛΑΠ), τα Ποτάμια Υδατικά Συστήματα της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας αξιολογούνται και ταξινομούνται με βάση την ποιοτική τους κατάσταση, η οποία καθορίζεται από την οικολογική κατάσταση και τη χημική του κατάσταση, όπως παρουσιάζεται στον ακόλουθο **Πίνακα**.

Πίνακας 6-31: Στοιχεία Ποτάμιων Υδατικών Συστημάτων εντός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Υ.Δ.	Κωδικός Υδατικού Συστήματος	Ονομασία Υδατικού Συστήματος	Μήκος (km)	Οικολογική Κατάσταση	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
ΕΛ07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ (ΕΛ 0718)						
ΕΛ07	ΕΛ0718R000100071N	ΔΡΙΣΤΕΛΟΡΡΕΜΑ	16,48	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ07	ΕΛ0718R000200049N	ΣΠΕΡΧΕΙΟΣ Π. (ΑΛΑΜΑΝΑ) 1	3,42	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ07	ΕΛ0718R000200050N	ΣΠΕΡΧΕΙΟΣ Π. (ΑΛΑΜΑΝΑ) 2	16,09	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ07	ΕΛ0718R000200058N	ΣΠΕΡΧΕΙΟΣ Π. (ΑΛΑΜΑΝΑ) 5	1,95	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
ΕΛ07	ΕΛ0718R000200061N	ΣΠΕΡΧΕΙΟΣ Π. (ΑΛΑΜΑΝΑ) 6	29,12	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ07	ΕΛ0718R000200064N	ΣΠΕΡΧΕΙΟΣ Π. (ΑΛΑΜΑΝΑ) 7	18,93	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
ΕΛ07	ΕΛ0718R000200070N	ΣΠΕΡΧΕΙΟΣ Π. (ΑΛΑΜΑΝΑ) 9 - ΡΟΥΣΤΙΑΝΙΤΗΣ Ρ.	9,47	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ07	ΕΛ0718R000202051N	ΑΣΩΠΟΣ Π. 1	15,77	Κακή	Καλή	Κακή
ΕΛ07	ΕΛ0718R000202052N	ΑΣΩΠΟΣ Π. 2	3,05	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ07	ΕΛ0718R000204053A	ΣΠΕΡΧΕΙΟΣ Π. (ΑΛΑΜΑΝΑ) 3	2,31	Άγνωστο	Καλή	Άγνωστη
ΕΛ07	ΕΛ0718R000204054A	ΤΑΦΡΟΣ ΛΑΜΙΑΣ 1	4,57	Άγνωστο	Άγνωστη	Άγνωστη

Υ.Δ.	Κωδικός Υδατικού Συστήματος	Όνομασία Υδατικού Συστήματος	Μήκος (km)	Οικολογική Κατάσταση	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
EL07	EL0718R000204055N	ΞΕΡΙΑΣ Ρ.	12,54	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0718R000204056A	ΤΑΦΡΟΣ ΛΑΜΙΑΣ 2	10,83	Άγνωστο	Καλή	Άγνωστη
EL07	EL0718R000204057A	ΣΠΕΡΧΕΙΟΣ Π. (ΑΛΑΜΑΝΑ) 4	4,95	Ελλιπές	Καλή	Ελλιπής
EL07	EL0718R000206059N	ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟΣ 1	8,56	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0718R000206060N	ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟΣ 2	4,45	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0718R000208062N	ΚΡΙΘΑΡΟΡΡΕΜΑ 1	9,02	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0718R000208063N	ΚΡΙΘΑΡΟΡΡΕΜΑ 2	2,94	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
EL07	EL0718R000210065N	ΜΑΡΑΘΟΡΡΕΜΑ	9,22	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0718R000212066N	ΑΡΧΑΝΙΟΡΡΕΜΑ	9,01	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0718R000214067N	ΦΥΣΙΝΑΣ Ρ.	8,94	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0718R000216068N	ΣΠΕΡΧΕΙΟΣ Π. (ΑΛΑΜΑΝΑ) 8 - ΒΙΤΟΛΙΩΤΗΣ Ρ.	7,46	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0718R000218069N	ΣΠΕΡΧΕΙΟΣ Π. (ΑΛΑΜΑΝΑ) 10	16,70	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0718R000300072N	ΣΑΠΟΥΝΟΡΡΕΜΑ 1	14,56	Ελλιπής	Καλή	Ελλιπής
EL07	EL0718R000300073N	ΣΑΠΟΥΝΟΡΡΕΜΑ 2	1,79	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
EL07	EL0718R000500075N	ΡΕΜΑΤΙΑ 1	14,89	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
EL07	EL0718R000500076N	ΡΕΜΑΤΙΑ 2	7,40	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
EL07	EL0718R000700078N	ΛΑΤΖΟΡΡΕΜΑ	4,65	Άγνωστη	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0718R000900079N	ΙΝΑΧΟΣ Π.	11,60	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0718R000900080N	ΚΡΑΝΙΟΡΡΕΜΑ 1	8,24	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0718R000902081N	ΚΡΑΝΙΟΡΡΕΜΑ 2	3,30	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0718R000904082N	ΒΙΣΤΡΙΤΣΑ Ρ. 1	20,52	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
EL07	EL0718R000904083N	ΒΙΣΤΡΙΤΣΑ Ρ. 2	3,36	Καλή	Καλή	Καλή
EL07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ (EL 0719)						
EL07	EL0719R000100009N	ΜΕΣΑΠΙΟΣ Ρ. 1	4,15	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R000100010N	ΜΕΣΑΠΙΟΣ Ρ. 2 - ΜΑΚΡΥΜΑΛΗΣ Ρ.	9,25	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
EL07	EL0719R000100011N	ΜΕΣΑΠΙΟΣ Ρ. 3	20,53	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0719R000200001N	ΚΗΡΕΥΣ Ρ. 1 ΒΟΥΔΩΡΟΣ	3,84	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R000200002N	ΚΗΡΕΥΣ Ρ. 2	12,51	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R000200004N	ΚΗΡΕΥΣ Ρ. 4	20,45	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R000202003N	ΚΗΡΕΥΣ Ρ. 3 ΓΕΡΟΡΡΕΜΑ Ρ.	8,51	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R000204005N	ΝΗΛΕΥΣ Π. 1	4,11	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R000204006N	ΝΗΛΕΥΣ Π. 2 ΜΑΚΡΥΡΡΕΜΑ	8,14	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R000204007N	ΝΗΛΕΥΣ Π. 3	28,66	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη

Υ.Δ.	Κωδικός Υδατικού Συστήματος	Όνομασία Υδατικού Συστήματος	Μήκος (km)	Οικολογική Κατάσταση	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
EL07	EL0719R000300012N	ΛΑΜΑΡΗΣ Ρ.	7,05	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R000400008N	ΛΗΔΑΣ Π. ΞΕΡΙΑΣ	38,02	Υψηλή	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0719R000500013N	ΜΕΛΑΣ Ρ.	4,55	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R000700014N	ΜΑΝΙΚΙΑΤΗΣ Ρ.	22,47	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0719R000900015N	ΧΟΝΔΡΟΣ Ρ.	55,61	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
EL07	EL0719R001100016N	ΓΛΑΥΚΟΣ Ρ.	6,27	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R001300017N	ΜΕΓΑΛΟ ΡΕΜΑ	10,30	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
EL07	EL0719R001500018N	ΠΟΡΦΥΡΑΣ Ρ.	6,54	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R001700019N	ΕΥΒΟΙΑ	8,32	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R001900020N	ΚΑΣΤΑΛΙΑΣ Ρ.	8,69	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0719R002100021N	ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΤΑΜΟΣ	10,32	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
EL07	EL0719R002300022N	ΣΗΠΙΑΣ.	32,08	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0719R002500023N	ΔΕΜΑΤΑ Ρ.	10,79	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0719R002700024N	ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΟΣ	15,21	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΒΑ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΚΑΛΛΙΔΡΟΜΟΥ (EL 0722)						
EL07	EL0722R000100045N	ΤΡΑΝΗ ΣΟΥΔΑ	11,73	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
EL07	EL0722R000300046N	ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ Ρ.	20,24	Ελλιπής	Καλή	Ελλιπής
EL07	EL0722R000500047N	ΞΕΡΙΑΣ Ρ.	15,14	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0722R000700048N	ΑΛΛΑΡΓΙΝΟ Ρ.	21,45	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
EL07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΒΟΙΩΤΙΚΟΥ ΚΗΦΙΣΟΥ (EL 0723)						
EL07	EL0723R000000031H	ΚΗΦΙΣΟΣ Π. (ΒΟΙΩΤΙΚΟΣ) 5	37,81	Άγνωστο	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0723R000000037N	ΚΗΦΙΣΟΣ Π. (ΒΟΙΩΤΙΚΟΣ) 4	16,84	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0723R000000040N	ΚΗΦΙΣΟΣ Π. (ΒΟΙΩΤΙΚΟΣ) 3	36,95	Καλή	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0723R000000042N	ΚΗΦΙΣΟΣ Π. (ΒΟΙΩΤΙΚΟΣ) 1 - ΚΑΝΙΑΝΙΤΗΣ Ρ.	11,06	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0723R000002032A	ΜΕΛΑΣ Π. (ΜΑΥΡΟΠΟΤΑΜΟΣ) 3	7,98	Άγνωστο	Καλή	Άγνωστη
EL07	EL0723R000002033H	ΜΕΛΑΣ Π. (ΜΑΥΡΟΠΟΤΑΜΟΣ) 2	15,41	Άγνωστο	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0723R000002034N	ΜΕΛΑΣ Π. (ΜΑΥΡΟΠΟΤΑΜΟΣ) 1	20,93	Καλή	Καλή	Καλή
EL07	EL0723R000004035N	ΠΟΝΤΖΑ Ρ.	10,45	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0723R000006036N	ΕΡΚΥΝΑ	10,68	Ελλιπής	Καλή	Ελλιπής
EL07	EL0723R000008038N	ΒΑΘΥΡΡΕΜΑ	6,23	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
EL07	EL0723R000010039N	ΜΠΟΓΔΑΝΟΡΡΕΜΑ	12,34	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
EL07	EL0723R000012041N	ΚΗΦΙΣΟΣ Π. (ΒΟΙΩΤΙΚΟΣ) 2 - ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΣ Ρ.	10,26	Μέτρια	Καλή	Μέτρια

Υ.Δ.	Κωδικός Υδατικού Συστήματος	Όνομασία Υδατικού Συστήματος	Μήκος (km)	Οικολογική Κατάσταση	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
ΕΛ07	ΕΛ0723R000014043N	ΚΑΛΑΜΙΤΗΣ Ρ.	14,71	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
ΕΛ07	ΕΛ0723R000100044N	ΡΙΤΣΩΝΑΣ Ρ.	9,02	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
ΕΛ07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΑΜΦΙΣΣΙΑΣ (ΕΛ 0724)						
ΕΛ07	ΕΛ0724R000100029N	ΣΚΙΤΣΑ Ρ.	22,56	Άγνωστη	Άγνωστη	Άγνωστη
ΕΛ07	ΕΛ0724R000300030N	ΚΑΤΑΦΥΓΙ Ρ.	3,71	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
ΕΛ07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΑΣΩΠΟΥ (ΕΛ 0725)						
ΕΛ07	ΕΛ0725R000100027N	ΛΙΒΑΔΟΣΤΡΑΣ Ρ. (ΣΤΡΑΒΟΠΟΤΑΜΟΣ)	12,38	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ07	ΕΛ0725R000200025N	ΑΣΩΠΟΣ Π.(ΒΟΥΡΙΕΝΗΣ) 1	27,73	Ελλιπής	Καλή	Ελλιπής
ΕΛ07	ΕΛ0725R000200026N	ΑΣΩΠΟΣ Π.(ΒΟΥΡΙΕΝΗΣ) 2	30,64	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη
ΕΛ07	ΕΛ0725R000300028N	ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ Ρ.	8,03	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ04 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΑΧΕΛΩΟΥ (ΕΛ0 415)						
ΕΛ04	ΕΛ0415R000200039N	ΑΧΕΛΩΟΣ Π. 6	22,5	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000210015N	ΚΡΙΚΕΛΙΩΤΗΣ Ρ. 1	22,2	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000210019N	ΚΡΙΚΕΛΙΩΤΗΣ Ρ. 2	5,13	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000210020N	ΚΡΙΚΕΛΙΩΤΗΣ Ρ. 3	13,3	Καλή	Άγνωστη	Άγνωστη
ΕΛ04	ΕΛ0415R000210116N	ΚΟΡΙΚΙΣΤΙΑΝΟ Ρ.	6,1	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000210217N	ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΩΤΗΣ Ρ. 1	15,5	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000210218N	ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΩΤΗΣ Ρ. 2	9,3	Ελλιπής	Καλή	Ελλιπής
ΕΛ04	ΕΛ0415R000212021N	ΤΑΥΡΩΠΟΣ Π. 1	39,8	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000212029N	ΤΑΥΡΩΠΟΣ Π. 2	12,2	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000212122N	ΓΑΒΡΕΝΙΤΗΣ	5,1	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000212223N	ΑΓΙΟΤΡΙΑΔΙΤΙΚΟ Ρ.	7,7	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000212324N	ΤΑΥΡΩΠΟΣ Π. ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΣ ΜΕΓΑ Ρ. 1	7,7	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000212325N	ΤΑΥΡΩΠΟΣ Π. ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΣ ΜΕΓΑ Ρ. 2	3,1	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000212426N	ΚΑΡΟΥΛΑΣ Ρ.	4,1	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000212527N	ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟΥ Ρ. 1	5,6	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000212528N	ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟΥ Ρ. 2	5,1	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000212630N	ΑΣΠΡΟΣ Ρ.	6,4	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000212731N	ΚΑΡΙΤΣΙΩΤΗΣ Ρ.	8,0	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000212832N	ΦΡΑΓΓΙΣΤΑΝΟΡΕΜΜΑ	7,7	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000214033N	ΑΓΡΑΦΙΩΤΗΣ Π. 1	16,0	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ04	ΕΛ0415R000216035N	ΑΓΡΑΦΙΩΤΗΣ Π. 2	13,9	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000216036N	ΑΓΡΑΦΙΩΤΗΣ Π. 3	3,5	Καλή	Καλή	Καλή

Υ.Δ.	Κωδικός Υδατικού Συστήματος	Όνομασία Υδατικού Συστήματος	Μήκος (km)	Οικολογική Κατάσταση	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
ΕΛ04	ΕΛ0415R000218037N	ΓΡΑΝΙΤΣΙΩΤΗΣ Ρ.	10,9	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000220038N	ΛΕΠΙΑΝΙΤΗΣ Ρ.	5,1	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000222040N	ΠΡΑΣΙΑΣ Ρ.	7,6	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000224041N	ΑΧΕΛΩΟΣ Π. ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ Ρ. 1	4,8	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0415R000224042N	ΑΧΕΛΩΟΣ Π. ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ Ρ. 2	3,8	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΕΥΗΝΟΥ (ΕΛ0 420)						
ΕΛ04	ΕΛ0420R000200081N	ΕΥΗΝΟΣ Π. 5	12,6	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0420R000210076N	ΔΙΠΛΑΤΑΝΟΥ Ρ.	6,5	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0420R000214080N	ΕΥΗΝΟΣ Π. ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΣ ΚΕΡΑΣΟΡΡΕΜΑ 2	5,6	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0420R000216082N	ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟ Ρ.	5,8	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΜΟΡΝΟΥ (ΕΛ0 421)						
ΕΛ04	ΕΛ0421R000101083N	ΕΡΑΤΕΙΝΗΣ Ρ.	8,7	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0421R000200085H	ΜΟΡΝΟΣ Π. 2	14,2	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ04	ΕΛ0421R000200091N	ΜΟΡΝΟΣ Π. 3	20,7	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0421R000201084N	ΜΟΡΝΟΣ Π. 1	24,8	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ04	ΕΛ0421R000202086N	ΛΙΜΝΙΤΣΙΑΝΟ Ρ.	5,8	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0421R000204087N	ΜΟΡΝΟΣ Π. ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΣ ΚΕΡΑΣΟΡΡΕΜΑ	3,9	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0421R000206088N	ΚΟΚΚΙΝΟΣ Ρ.	3,9	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0421R000208089N	ΓΡΑΝΙΤΣΟΡΡΕΜΑ	4,9	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0421R000210090N	ΜΠΕΛΕΣΙΤΣΑ Ρ.	6,7	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0421R000212092N	ΜΟΡΝΟΣ Π. ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΣ ΜΕΓΑ Ρ.	4,3	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ08 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΗΝΕΙΟΥ (ΕΛ0 816)						
ΕΛ08	ΕΛ0816R000206038N	ΕΝΙΠΕΥΣ Π. 4	66,5	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ08	ΕΛ0816R000206234N	ΠΑΠΟΥΣΑ Ρ.	2,3	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ08	ΕΛ0816R000206235A	ΤΑΦΡΟΣ ΞΥΝΙΑΔΑΣ	12,2	Μέτρια	Κατώτερη της καλής	Μέτρια

(Πηγή: 1^η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών)

6.5.2.2 Λιμναία Υδατικά Συστήματα

Στα πλαίσια της 1^{ης} Αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ έχουν αναγνωρισθεί τρία (3) φυσικά Λιμναία ΥΣ που ανήκαν στον τύπο λιμνών Α: χαμηλού υψομέτρου, μεγάλης επιφάνειας, μεσαίου βάθους >6 m και <15 m, θερμού μονομεικτικού τύπου, ημίξηρης περιοχής, μικρής πτώσης της στάθμης νερού (<1 m) και μικρής μεταβλητότητας του χρόνου παραμονής του νερού, με φυσική απορροή.

Στον ακόλουθο **Πίνακα** παρουσιάζονται τα φυσικά λιμναία υδατικά συστήματα και οι ταμιευτήρες (δηλ. ποτάμια ΙΤΥΣ λιμναίου τύπου) εντός της γεωγραφικής εμβέλειας της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, καθώς και η ποιοτική τους κατάσταση, η οποία καθορίζεται από την οικολογική κατάσταση και τη χημική τους κατάσταση.

Πίνακας 6-32: Λιμναία ΥΣ και ποτάμια ΙΤΥΣ λιμναίου τύπου (ταμιευτήρες) εντός της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Υ.Δ.	Κωδικός Υδατικού Συστήματος	Όνομασία Υδατικού Συστήματος	Έκταση ΥΣ (km ²)	Οικολογική Κατάσταση	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
ΕΛ07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ (ΕΛ 0719)						
ΕΛ07	ΕΛ0719L00000002N	ΔΥΣΤΟΣ	5,07	Άγνωστη	Καλή	Άγνωστη
ΕΛ07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΒΟΙΩΤΙΚΟΥ ΚΗΦΙΣΟΥ (ΕΛ 0723)						
ΕΛ07	ΕΛ0723L00000003N	ΥΛΙΚΗ	10,97	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ07	ΕΛ0723L00000001N	ΠΑΡΑΛΙΜΝΗ	19,59	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΑΧΕΛΩΟΥ (ΕΛ 0415)						
ΕΛ04	ΕΛ0415RL00200002H	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΚΡΕΜΑΣΤΩΝ	71,7	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ04	ΕΛ0421RL00200006H	ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΜΟΡΝΟΥ	14,8	Καλή	Καλή	Καλή

(Πηγή: 1^η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών)

6.5.2.3 Μεταβατικά Υδατικά Συστήματα

Στα πλαίσια της 1^{ης} Αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ εντός της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας προσδιορίσθηκε ένα (1) μεταβατικό υδατικό σύστημα, το οποίο παρουσιάζεται στον ακόλουθο **Πίνακα**, καθώς και η ποιοτική του κατάσταση, η οποία καθορίζεται από την οικολογική κατάσταση και τη χημική του κατάσταση.

Πίνακας 6-33: Μεταβατικά υδατικά συστήματα εντός της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Υ.Δ.	Κωδικός Υδατικού Συστήματος	Ονομασία Υδατικού Συστήματος	Έκταση ΥΣ (km ²)	Οικολογική Κατάσταση	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
ΕΛ07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ (ΕΛ 18)						
ΕΛ07	ΕΛ0718Τ0001Ν	ΔΕΛΤΑ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ	18,46	Μέτρια	Άγνωστη	Άγνωστη

(Πηγή: 1^η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών)

6.5.2.4 Παράκτια Υδατικά Συστήματα

Στα πλαίσια της 1^{ης} Αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας προσδιορίστηκαν τα παράκτια υδατικά συστήματα, τα οποία παρουσιάζονται στον ακόλουθο **Πίνακα**, καθώς και η ποιοτική τους κατάσταση, η οποία καθορίζεται από την οικολογική κατάσταση και τη χημική τους κατάσταση.

Πίνακας 6-34: Παράκτια υδατικά συστήματα στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Υ.Δ.	Κωδικός Υδατικού Συστήματος	Ονομασία Υδατικού Συστήματος	Έκταση ΥΣ (km ²)	Οικολογική Κατάσταση	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
ΕΛ07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ (ΕΛ 0718)						
ΕΛ07	ΕΛ0718C0005Ν	Δίαυλος Ωρεών (Β. Εύβοια)	38,5	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ07	ΕΛ0718C0007Ν	Μαλιακός κόλπος	165,7	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ07	ΕΛ0718C0004Ν	Όρμος Πτελεού	84,6	Υψηλή	Άγνωστη	Άγνωστη
ΕΛ07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ (ΕΛ 0719)						
ΕΛ07	ΕΛ0719C0006Ν	Βόρειος Ευβοϊκός κόλπος	1.138,8	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ07	ΕΛ0719C0008Ν	Ανατ. Ακτές Ευβοίας	468,9	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
ΕΛ07	ΕΛ0719C0009Ν	Νησίδα 1	12,6	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
ΕΛ07	ΕΛ0719C0010Ν	Νησίδα 2	11,3	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
ΕΛ07	ΕΛ0719C0013Ν	Νότιος Ευβοϊκός - Αλιβέρι	211,1	Καλή	Άγνωστη	Άγνωστη
ΕΛ07	ΕΛ0719C0014Ν	Ακτές κόλπου Πεταλίων - Στύρα	370,9	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ07	ΕΛ0719C0015Ν	Κάρυστος - Νοτ. Εύβοια	105,2	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
ΕΛ07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΒΑ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΚΑΛΛΙΔΡΟΜΟΥ (ΕΛ 0722)						
ΕΛ07	ΕΛ0722C0011Ν	Κόλπος Λάρυμνας	2,9	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΒΟΙΩΤΙΚΟΥ ΚΗΦΙΣΟΥ (ΕΛ 0723)						
ΕΛ07	ΕΛ0723C0012Ν	Κόλπος Αυλίδας	113,3	Μέτρια	Καλή	Μέτρια
ΕΛ07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΑΜΦΙΣΣΙΑΣ (ΕΛ 0724)						
ΕΛ07	ΕΛ0724C0016Ν	Όρμος Ιτέας	5,6	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ07	ΕΛ0724C0017Ν	Όρμος Αντίκυρας	15,1	Καλή	Καλή	Καλή
ΕΛ07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΑΣΩΠΟΥ (ΕΛ 0725)						
ΕΛ07	ΕΛ0725C0018Ν	Όρμος Δόμβραινας	28,4	Καλή	Καλή	Καλή

Υ.Δ.	Κωδικός Υδατικού Συστήματος	Όνομασία Υδατικού Συστήματος	Έκταση ΥΣ (km ²)	Οικολογική Κατάσταση	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
EL07	EL0725C0019N	Κορινθιακός κόλπος - Βοιωτία	859,6	Καλή	Καλή	Καλή
EL07 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΣΠΟΡΑΔΩΝ (EL 0735)						
EL07	EL0735C0001N	Ακτές Σκιάθου	106,5	Υψηλή	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0735C0002N	Θάλασσα Σποράδων	2.174,9	Υψηλή	Άγνωστη	Άγνωστη
EL07	EL0735C0003N	Ακτές Σκύρου	293,5	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
EL04 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΜΟΡΝΟΥ (EL0 421)						
EL04	EL0421C0001N	Κορινθιακός Κόλπος – Ακτές Αιτωλοακαρνανίας	327,4	Καλή	Καλή	Καλή
EL06 ΛΕΚΑΝΗ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΛΕΚΑΝΟΠΕΔΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ (EL0606)						
EL06	EL0626C0005N	Κόλπος Αλκυονίδων	213.13	Καλή	Καλή	Καλή

(Πηγή: 1^η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών)

6.5.3 Συστήματα Υπόγειων Υδάτων

Στον ακόλουθο **Πίνακα** παρουσιάζονται τα εξήντα (63) ΥΥΣ εντός των γεωγραφικών ορίων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, καθώς και η ποιοτική και ποσοτική κατάσταση του, βάσει της ανάλυσης της 1^{ης} Αναθεώρησης των ΣΔ ΣΔΛΑΠ.

Πίνακας 6-35: ΥΥΣ εντός των γεωγραφικών ορίων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Υ.Δ.	Κωδικός ΥΥΣ	Όνομα ΥΥΣ	Ποιοτική (Χημική) Κατάσταση	Ποσοτική Κατάσταση
EL07	EL0700010	Ανατολικού Τυμφρηστού - Βίστριτσας - Οίτης	Καλή	Καλή
EL07	EL0700020	Ζηλευτού - Μοσχοκαρυάς	Καλή	Καλή
EL07	EL0700030	Λαμίας - Στυλίδας	Καλή	Καλή
EL07	EL0700040	Πελασγίας	Καλή	Κακή
EL07	EL0700051	Σπερχειού (α)	Κακή	Καλή
EL07	EL0700052	Σπερχειού (β)	Καλή	Καλή
EL07	EL0700060	Υπάτης - Καλλιδρομου	Καλή	Καλή
EL07	EL0700070	Κνημίδας	Καλή	Καλή
EL07	EL0700080	Αταλάντης	Καλή	Καλή
EL07	EL0700090	Άνω και Μέσο Ρου Βοιωτικού Κηφισού	Καλή	Καλή
EL07	EL0700100	Καλαποδίου-Κάστρου-Ορχομενού-Βασιλικών	Καλή	Καλή
EL07	EL0700110	Μαλεσίνας	Καλή	Κακή
EL07	EL0700120	Γκιώνας	Καλή	Καλή
EL07	EL0700130	Άμφισσας	Κακή	Κακή
EL07	EL0700140	Γραβιάς	Καλή	Καλή

Υ.Δ.	Κωδικός ΥΥΣ	Όνομα ΥΥΣ	Ποιοτική (Χημική) Κατάσταση	Ποσοτική Κατάσταση
EL07	EL0700150	Παρνασσού	Καλή	Καλή
EL07	EL0700160	Διστόμου	Καλή	Καλή
EL07	EL0700170	Ελικώνα	Καλή	Καλή
EL07	EL0700181	Κάτω Ρου Βοιωτικού Κηφισού (α)	Κακή	Καλή
EL07	EL0700182	Κάτω Ρου Βοιωτικού Κηφισού (β)	Καλή	Καλή
EL07	EL0700190	Υλίκης - Παραλίμνης	Καλή	Καλή
EL07	EL0700200	Υπάτου	Καλή	Καλή
EL07	EL0700210	Θηβών - Ασωπού -Σχηματαρίου	Κακή	Καλή
EL07	EL0700220	Σκούρτων - Αγ. Θωμά	Καλή	Καλή
EL07	EL0700230	Αντίκυρας - Κιθαιρώνα	Καλή	Καλή
EL07	EL0700240	Λιχάδας	Καλή	Καλή
EL07	EL0700250	Τελέθριου όρους - Αιδηψού	Καλή	Κακή
EL07	EL0700260	Ιστιαίας - Λίμνης	Καλή	Καλή
EL07	EL0700270	Βασιλικών - Νηλέα	Καλή	Καλή
EL07	EL0700280	Μαντουδίου	Καλή	Καλή
EL07	EL0700290	Δίρφυος	Καλή	Καλή
EL07	EL0700300	Πολιτικών - Ψαχνών	Κακή	Καλή
EL07	EL0700310	Χαλκίδας - Ερέτριας	Καλή	Καλή
EL07	EL0700320	Βάθειας - Ξηροβουνίου	Καλή	Κακή
EL07	EL0700330	Σέτας	Καλή	Καλή
EL07	EL0700340	Κύμης - Αλιβερίου	Καλή	Καλή
EL07	EL0700350	Δύστου - Νότιας Εύβοιας	Καλή	Καλή
EL07	EL0700360	Όχης	Καλή	Καλή
EL07	EL0700370	Σκύρου	Καλή	Καλή
EL07	EL0700380	Σκιάθου	Καλή	Καλή
EL07	EL0700390	Σκοπέλου	Καλή	Καλή
EL07	EL0700400	Αλοννήσου	Καλή	Καλή
EL07	EL0700410	Συμπλέγματος νήσων Κυρά Παναγιά και Γιούρα	Καλή	Καλή
EL06	EL0600060 Πατέρα	EL0600060 Πατέρα	Καλή	Καλή
EL06	EL0600070 Οινόης	EL0600070 Οινόης	Καλή	Καλή
EL06	EL0600081 Βορειο-ανατολικής Πάρνηθας (α)	EL0600081 Βορειο-ανατολικής Πάρνηθας (α)	Καλή	Καλή
EL04	EL0400100	Σύστημα Μόρνου	Καλή	Καλή
EL04	EL0400110	Σύστημα Βαρδουσίων	Καλή	Καλή

Υ.Δ.	Κωδικός ΥΥΣ	Όνομα ΥΥΣ	Ποιοτική (Χημική) Κατάσταση	Ποσοτική Κατάσταση
EL04	EL0400220	Σύστημα υδροφοριών λεκάνης άνω ρου Μόρνου	Καλή	Καλή
EL04	EL0400130	Σύστημα Ωλονού-Πίνδου	Καλή	Καλή
EL04	EL0400150	Σύστημα Βάλτου Εμπεσού	Καλή	Καλή
EL04	EL0400180	Σύστημα υδροφοριών ανατολικού τμήματος λεκάνης Αχελώου	Καλή	Καλή
EL04	EL0400190	Σύστημα υδροφοριών λεκάνης Αχελώου	Καλή	Καλή
EL04	EL0400210	Σύστημα υδροφοριών άνω ρου λεκάνης Ευήνου	Καλή	Καλή
EL04	EL0400120	Σύστημα υδροφοριών Ερατεινής - Τολοφώνα	Καλή	Καλή
EL08	EL0800030	Σύστημα πεδιάδας Νοτιοδυτικής Θεσσαλίας	Κακή	Κακή
EL08	EL0800100	Σύστημα Εκκαρας – Βελεσιωτών	Καλή	Κακή
EL08	EL0800160	Σύστημα Όρθρους	Καλή	Καλή
EL08	EL0800180	Σύστημα Ναρθακίου – Βρυσίων	Καλή	Κακή
EL08	EL0800200	Σύστημα Ξυνιάδος	Καλή	Κακή
EL08	EL0800290	Σύστημα υδροφοριών άνω ρου Ενιπέα	Κακή	Καλή
EL08	EL0800300	Σύστημα υδροφοριών Ξυνιάδας – Κέδρου	Καλή	Καλή
EL08	EL0800310	Σύστημα υδροφοριών Ελάτης – Ρεντίνας	Καλή	Καλή

(Πηγή: 1^η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών)

6.5.4 Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας

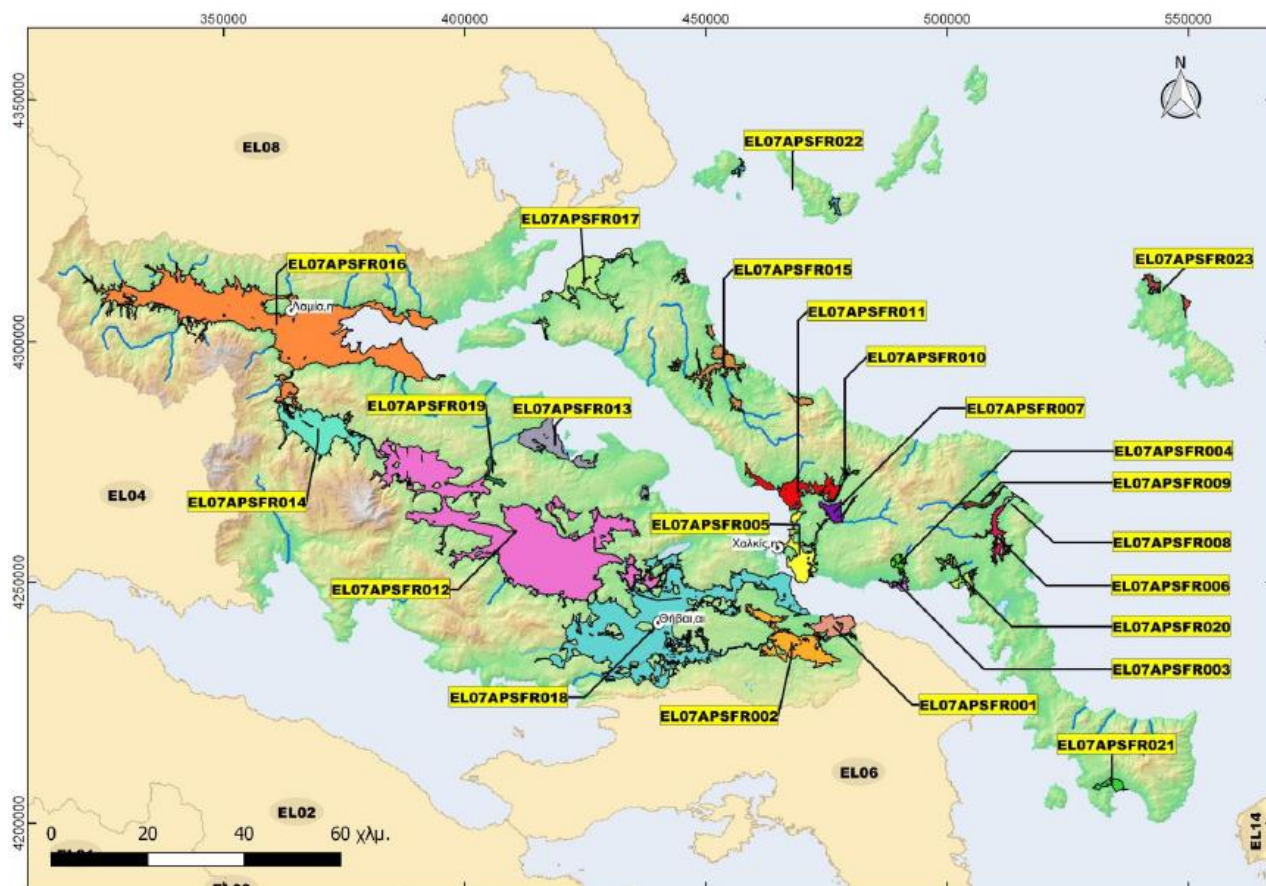
Εντός των γεωγραφικών ορίων της ΠΣΤΕ ορίστηκαν περιοχές που χαρακτηρίζονται ως Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας (ΖΔΥΚΠ, οι οποίες υπάγονται στο Υ.Δ. Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας [EL07] στο Υ.Δ. Δυτικής Στερεάς Ελλάδας [EL04], στο Υ.Δ. Θεσσαλίας [EL08] και στο Υ.Δ. Αττικής [EL06]. Στα **Σχήματα** και τον **Πίνακα** που ακολουθούν εμφανίζονται οι ΖΔΥΚΠ που εμπίπτουν εξ ολοκλήρου ή τμηματικά εντός των γεωγραφικών ορίων της ΠΣΤΕ. Για τις εν λόγω ΖΔΥΚΠ έχουν καταρτιστεί οι σχετικοί Χάρτες Επικινδυνότητας Πλημμύρας (Flood Hazzard Maps), στο πλαίσιο της Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κινδύνων Πλημμύρας (ΥΠΕΚΑ-ΕΓΥ, 2012) και της αντίστοιχης 1^{ης} αναθεώρησης της (ΥΠΕΚΑ-ΕΓΥ, 2019).

Πίνακας 6-36: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας που βρίσκονται εντός των γεωγραφικών ορίων της ΠΣΤΕ

Υ. Δ.	Περιγραφή	Κωδικός	Έκταση (km ²)
EL07	Κάτω ρους π. Ασωπού, περιοχή Σκάλας Ωρωπού, Αγ. Κωνσταντίνου	EL07APSFRO01	30,03
EL07	Χαμηλή ζώνη περιοχής Αυλώνας λεκάνης π. Ασωπού	EL07APSFRO02	74,38
EL07	Πεδινά ρ. Σαρανταπόταμου, παραλία Αμάρυνθου νήσου Ευβοίας	EL07APSFRO03	5,70
EL07	Μέσος ρους ρ. Σαρανταπόταμος, περιοχή Γυμνόν νήσου Ευβοίας	EL07APSFRO04	6,51

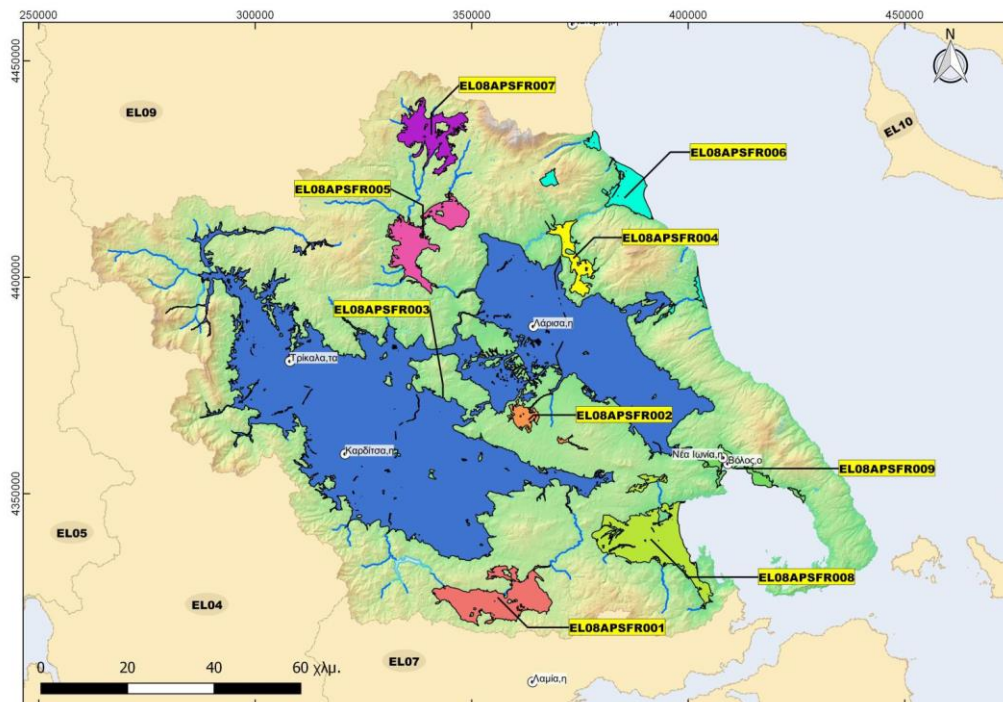
Υ. Δ.	Περιγραφή	Κωδικός	Έκταση (km ²)
EL07	Κάτω ρους π. Λήδα, παράκτια περιοχή Βασιλικό, Χαλκίδα, Ν. Αρτάκη νήσου Ευβοίας	EL07APSF005	42,11
EL07	Χαμηλή ζώνη ρ. Χονδρός νήσου Ευβοίας	EL07APSF006	18,13
EL07	Μέσος ρους π. Λήδα, περιοχή Αμφιθέας-Πισσώνα νήσου Ευβοίας	EL07APSF007	15,67
EL07	Παραλία περιοχής Στόμιο νήσου Ευβοίας (κατάντη ρους ρ. Χονδρός)	EL07APSF008	2,51
EL07	Χαμηλή ζώνη λεκάνης ρ. Μανικιάτη νήσου Ευβοίας	EL07APSF009	8,27
EL07	Άνω ρους ρ. Ψαχνών	EL07APSF010	4,92
EL07	Χαμηλή ζώνη λεκάνης ρ. Ψαχνών, Παραλία Πολιτικών νήσου Ευβοίας	EL07APSF011	46,11
EL07	Χαμηλή ζώνη μέσω-κάτω ρου λεκάνης Βοιωτικού Κηφισού-Λιμνών Υλικής-Παραλίμνης-χαμηλής ζώνης περιοχής Σχοιματαρίου-Δήλεσι	EL07APSF012	569,37
EL07	Περιοχή Αταλάντης ρ. Αλαργινό, και χαμηλές ζώνες ρεμάτων Οπουντίων και Μαλεσίνας	EL07APSF013	54,31
EL07	Χαμηλή ζώνη άνω ρου Βοιωτικού Κηφισού	EL07APSF014	94,29
EL07	Χαμηλές ζώνες λεκάνης ρ. Κηρέυς νήσου Ευβοίας και λοιπών ρεμάτων βορειοανατολικής Εύβοιας	EL07APSF015	7,59
EL07	Παρόχθιες χαμηλές περιοχές π. Σπερχειού-χαμηλή ζώνη ρεμάτων παράκτιας περιοχής Στυλίδας-Καμένων Βούρλων	EL07APSF016	500,63
EL07	Ωραιίοι, Ιστιαία, Κανατάδικα νήσου Ευβοίας και λοιπές χαμηλές ζώνες ρεμάτων βόρειας Εύβοιας	EL07APSF017	62,09
EL07	Χαμηλή ζώνη άνω ρου π. Ασωπού	EL07APSF018	435,84
EL07	Άνω ρους ρ. Αλαργινό	EL07APSF019	7,16
EL07	Χαμηλή ζώνη ρ. Κασταλίας Αλιβερίου	EL07APSF020	15,19
EL07	Χαμηλή ζώνη Καρύστου	EL07APSF021	8,57
EL07	Χαμηλές ζώνες Σποράδων	EL07APSF022	6,68
EL07	Χαμηλές ζώνες Ν. Σκύρου	EL07APSF023	8,48
EL08	Χαμηλή ζώνη άνω ρου π. Ενιπέα, τάφρου Ξυνιάδας	EL08APSF001	174,7
EL08	π. Πηνηϊός και παραπόταμοι μαζί με την κλειστή λεκάνη της λίμνης Κάρλας	EL08APSF003	3420,0
EL04	Δέλτα π. Μόρνου-παράκτιες περιοχές Ναυπακτίας	EL04APSF001	44,18
EL04	Περιοχή δέλτα π. Ευήνου	EL04APSF002	123,87
EL04	Παραλίμνιες εκτάσεις τ.λ. Πλαστήρα και χαμηλές ζώνες π.Ταυρωπού	EL04APSF006	28,84
EL04	Χαμηλές ζώνες π. Καρπενισιώτη	EL04APSF007	13,01
EL06	Χαμηλές ζώνες ρεμάτων Ασπρόπυργου – Ελευσίνας	EL06APSF005	121,33

(Πηγή: 1^η Αναθεώρηση Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κίνδυνων Πλημμυράς, 2019)

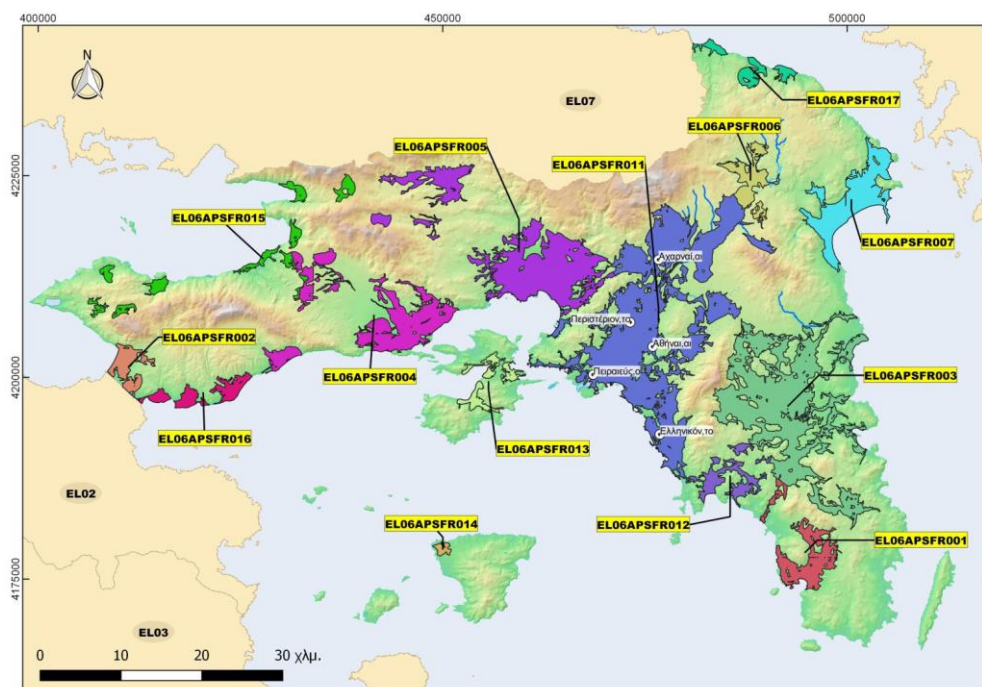
Πηγή: 1^η Αναθεώρηση Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κίνδυνων Πλημμυράς, 2019)

Σχήμα 6-40: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμυράς Υδατικό Διαμέρισμα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας (EL07)

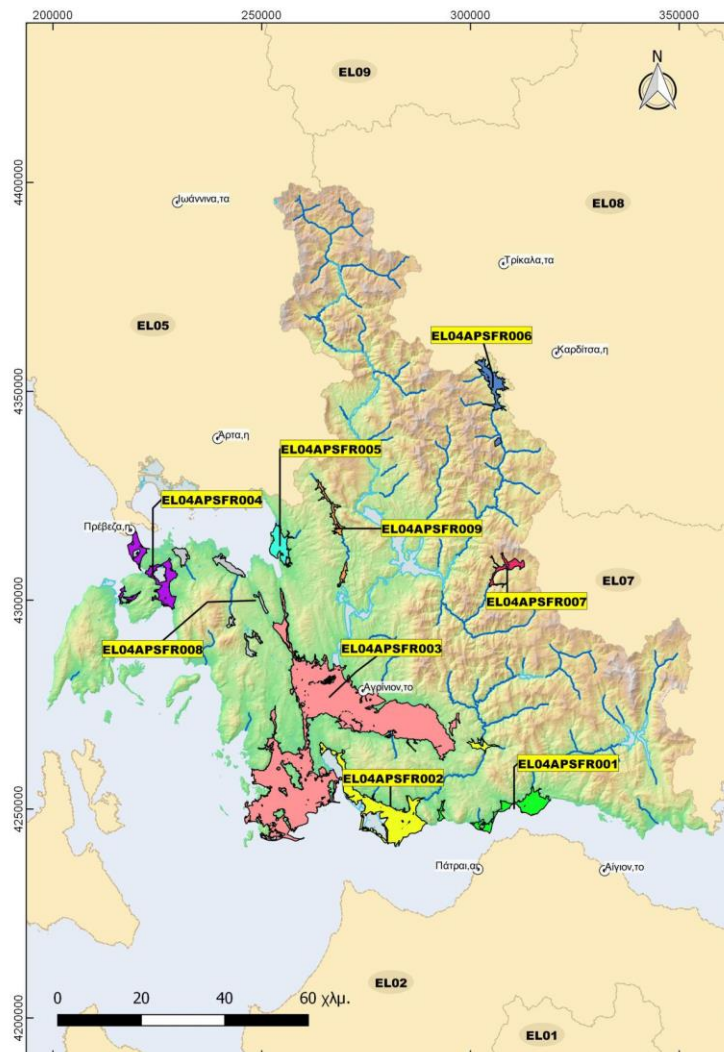
Πηγή: 1^η Αναθεώρηση Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κίνδυνων Πλημμυράς, 2019)

Σχήμα 6-41: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμυράς Υδατικό Διαμέρισμα Θεσσαλίας (EL08)

Πηγή: 1^η Αναθεώρηση Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κίνδυνων Πλημμυράς, 2019)

Σχήμα 6-42: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμυράς Υδατικό Διαμέρισμα Αττικής (EL06)

Πηγή: 1^η Αναθεώρηση Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κινδύνων Πλημμυράς, 2019)

Σχήμα 6-43: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμυράς Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (EL04)

6.6 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

6.6.1 Μορφολογία

Η περιοχή της Στερεάς Ελλάδας σήμερα αποτελεί και περιφέρεια και γεωγραφικό διαμέρισμα της Ελλάδας. Στην περιφέρεια Στερεάς περιλαμβάνονται 5 περιφερειακές ενότητες ενώ στο γεωγραφικό διαμέρισμα Στερεάς Ελλάδας 7 νομοί.

Η Στερεά Ελλάδα ως γεωγραφικό διαμέρισμα της Ελλάδας, είναι το δεύτερο μεγαλύτερο σε έκταση, το οποίο καταλαμβάνει έκταση 24,910 km² και βρίσκεται στο κέντρο του ηπειρωτικού κορμού της χώρας. Αποτελείται από τους νομούς της Αιτωλοακαρνανίας, της Ευρυτανίας, της Φωκίδας, της Φθιώτιδας, της Βοιωτίας, της Εύβοιας και της Αττικής. Παραδοσιακά η Στερεά Ελλάδα φέρεται και με την ονομασία Ρούμελη, ενώ συχνά αναφέρεται ως Κεντρική Ελλάδα, λόγω της θέσης της στον χάρτη της χώρας και συνήθως δεν περιλαμβάνονταν η Αττική. Το γεωγραφικό διαμέρισμα δεν ταυτίζεται απόλυτα με τη σημερινή διοικητική Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, στην οποία δεν εντάσσονται η Αττική και η Αιτωλοακαρνανία (ΣΜΠΕ ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2014-2020).

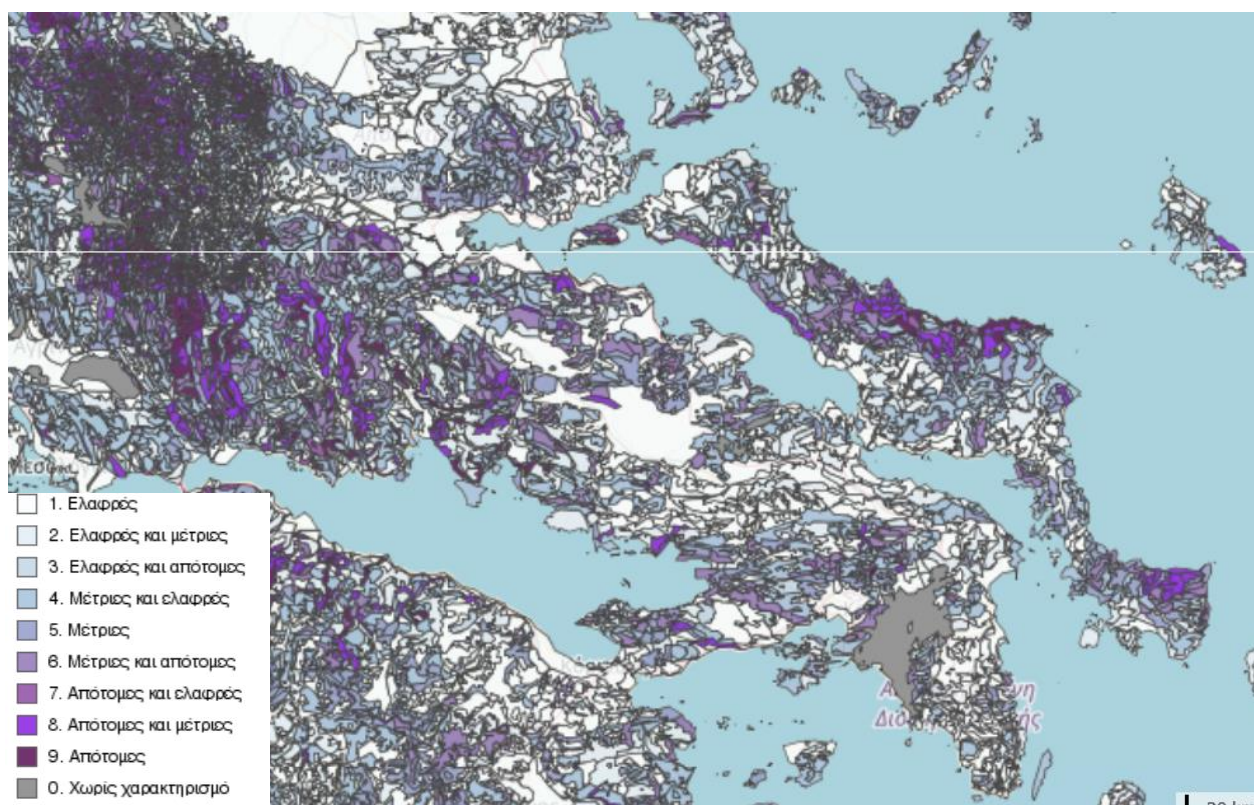
Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ως διοικητική οντότητα είναι μία από τις δεκατρείς Αυτοδιοικητικές Περιφέρειες της χώρας, η οποία δημιουργήθηκε σύμφωνα με το Νόμο 3852/2010 (ΦΕΚ 87/τ. Α') «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης». Πρόκειται για μια νέα Αυτοδιοικητική Αρχή, η οποία περιλαμβάνει τους πέντε Νομούς: Βοιωτίας, Ευβοίας, Ευρυτανίας, Φθιώτιδας και Φωκίδας, που ταυτίζονται με τις Περιφερειακές Ενότητες. Συνορεύει με τις περιφέρειες Θεσσαλία στα βόρεια, Δυτική Ελλάδα στα δυτικά και νοτιοδυτικά, και Αττική στα νοτιοανατολικά. Ο Κορινθιακός κόλπος βρίσκεται στα νότια και το Αιγαίο Πέλαγος στα ανατολικά και τον Ευβοϊκό Κόλπο, ενώ νότια από τον Κορινθιακό Κόλπο. Η διοικητική Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανήκει στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Κεντρικής Ελλάδας, βρίσκεται στο νότιο τμήμα του ηπειρωτικού κορμού της χώρας και καταλαμβάνει συνολική έκταση 15.549 km² (ποσοστό 11,8% επί της συνολικής έκτασης της χώρας), με 230 km μήκος και 95 km πλάτος, καθιστώντας την έτσι τη δεύτερη μεγαλύτερη σε έκταση ελληνική Περιφέρεια και περιλαμβάνει τους Νομούς Βοιωτίας με έκταση 3.211 km², Εύβοιας με έκταση 4.167 km², Ευρυτανίας με έκταση 1.869 km², Φθιώτιδας με έκταση 4.441 km² και Φωκίδας με 2.120 km². που ταυτίζονται με τις περιφερειακές ενότητες ύστερα από την εφαρμογή του Προγράμματος Καλλικράτης. Έδρα της Περιφέρειας είναι η Λαμία πρωτεύουσα του νομού Φθιώτιδας. Τα κυριότερα αστικά κέντρα της Περιφέρειας είναι η Λαμία, η Χαλκίδα, η Λιβαδειά, η Θήβα, η Άμφισσα και το Καρπενήσι.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας καταλαμβάνει ένα κρίσιμο εδαφικό τμήμα της ηπειρωτικής χώρας, καθώς βρίσκεται στον ενδιάμεσο χώρο μεταξύ Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Πάτρας και περιλαμβάνει πόλεις που διαδραματίζουν ρόλο κυρίαρχων διεθνών πυλών της ελληνικής χερσονήσου και μεταξύ της Αθήνας και του αναδυόμενου αστικού δίπολου Ιωαννίνων - Ηγουμενίτσας στον Άξονα της Αδριατικής. Η Περιφέρεια διαθέτει εξαιρετικά ενδιαφέροντα και πολύμορφα γεωμορφολογικά, κοινωνικοοικονομικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά που διαφέρουν από ενότητα σε ενότητα αλλά και μέσα σε κάθε ενότητα, δημιουργώντας ένα σύνολο με σημαντικά πλεονεκτήματα (πλούσια και αξιόλογη παραγωγική βάση - αγροτική παραγωγή και βιομηχανία - ορεινούς όγκους, λατομικές

περιοχές, μεγάλα δάση, πεδιάδες, εσωτερικά και παραθαλάσσια νερά, ακτές ακόμα και νησί, σημαντικό φυσικό, πολιτιστικό και ιστορικό απόθεμα και δυνατότητες υπηρεσιών ειδικά στον τουρισμό και το εμπόριο) (ΣΜΠΕ ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2014-2020).

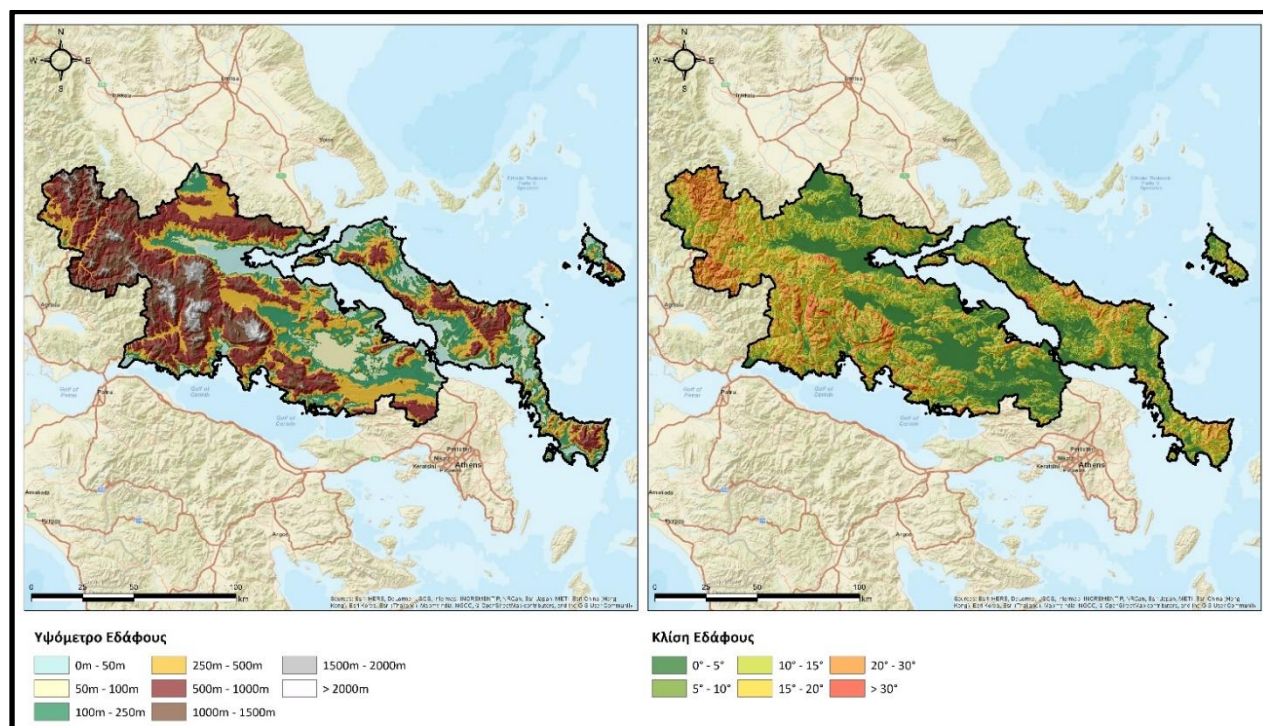
Το νησιώτικο τμήμα περιλαμβάνει το νησί της Εύβοιας που εκτείνεται κατά μήκος της βορειοανατολικής ηπειρωτικής Στερεάς Ελλάδας και είναι το δεύτερο μεγαλύτερο νησί της χώρας και το έκτο της Μεσογείου με έκταση 3.654 km², το νησί της Σκύρου που είναι το νοτιότερο νησί των Βόρειων Σποράδων και αποτελεί το δέκατο ένατο μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας με έκταση 209,5 km², καθώς και ένα μεγάλο αριθμό νησιών και νησίδων.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι μία από τις πιο ορεινές της Ελλάδας, όπως διακρίνεται και στα ακόλουθα **Σχήματα**. Το μεγαλύτερο τμήμα της Περιφέρειας είναι ορεινό ή ημιορεινό (ποσοστό 47,4% και 31,8% αντίστοιχα της συνολικής έκτασης) ενώ οι πεδινές περιοχές καταλαμβάνουν μόλις το 20,8% της συνολικής έκτασης. Οι ορεινές περιοχές είναι από τις πλέον μειονεκτικές περιοχές της χώρας, λόγω, μεταξύ άλλων, και των αντικειμενικών δυσκολιών που αφορούν στην πρόσβαση σε αυτές.

(Πηγή: ΥΠΕΝ, mapsportal.ypen.gr/maps)

Σχήμα 6-44: Κλίση επιφάνειας εδάφους

(Πηγή: ΠΕΠΣΚΑ ΠΣΤΕ)

Σχήμα 6-45: Διακύμανση Υψομέτρου και Κλίσεων Εδάφους στη Περιφέρειά Στερεάς Ελλάδας

Ακολουθώς λαμβάνει χώρα αναλυτικότερη περιγραφή (συνοπτικά) των μορφολογικών χαρακτηριστικών ανά Περιφερειακή Ενότητα (ΠΕ).

Στον παρακάτω **Πίνακα** παρουσιάζεται η μορφολογική ανάλυση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με βάση την Κλίση Εδάφους, σύμφωνα με την οποία το μεγαλύτερο τμήμα της (49,02%) αποτελείται από Επίπεδο έως Ελαφρώς Κεκλιμένο Ανάγλυφο (0° - 10° κλίση εδάφους), το 35,29% της έκτασης αποτελείται από Ισχυρώς Κεκλιμένο έως Απότομο Ανάγλυφο (10° - 30° κλίση εδάφους), ενώ το 15,69% από Εξαιρετικά Απότομο Ανάγλυφο (>30° κλίση εδάφους).

Πίνακας 6-37: Κλάσεις Μορφολογικών Κλίσεων Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

ΚΛΙΣΗ ΕΔΑΦΟΥΣ (°)	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΓΛΥΦΟΥ	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)	ΕΚΤΑΣΗ (%)
0 – 5	Επίπεδο	4.073,53	27,08%
5 – 10	Ελαφρώς Κεκλιμένο	3.300,72	21,94%
10 – 20	Ισχυρώς Κεκλιμένο	2.998,31	19,93%
20 – 30	Απότομο	2.309,70	15,36%
>30	Εξαιρετικά Απότομο	2.359,73	15,69%

(Πηγή: ΠΕΠΣΚΑ ΠΣΤΕ)

ΠΕ Βοιωτίας

Η ΠΕ Βοιωτίας συνορεύει βόρεια με την Ενότητα Φθιώτιδας, δυτικά με την Φωκίδα, νότια βρέχεται από τον Κορινθιακό κόλπο και συνορεύει με την Περιφέρεια Αττικής και ανατολικά βρέχεται από τον

Ευβοϊκό κόλπο. Η συνολική έκταση της είναι 3.211 km² και αποτελεί το 20,65% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας. Η έδρα της είναι η πόλη της Λιβαδειάς, ενώ σε αυτήν βρίσκονται και άλλα σημαντικά κέντρα όπως η Θήβα, ο Ορχομενός, τα Βάγια, το Σχηματάρι, τα Οινόφυτα, η Αλιάρτος, το Δίστομο και η Αράχοβα.

Η Βοιωτία είναι περιοχή πεδινή και πολύ εύφορη. Η ορεινή της έκταση είναι σχετικά μικρή. Αναλυτικά η κατανομή του εδάφους σε κατηγορίες έχει ως εξής: 40% πεδινή, 38% ημιορεινή και 22% ορεινή. Οι μεγαλύτερες πεδιάδες της είναι της Θήβας, της Χαιρώνειας και της Κωπαΐδας (που σχηματίστηκε ύστερα από την αποξήρανση της ομώνυμης λίμνης). Οι πεδιάδες αυτές βρέχονται από μικρούς ποταμούς και χειμάρρους, κυριότεροι από τους οποίους είναι ο Ασωπός στα δυτικά της, που πηγάζει από τον Κιθαιρώνα και χύνεται στον Ευβοϊκό κόλπο, ο Βοιωτικός Κηφισός που χύνεται στην Υλική λίμνη και ο Λιβαδόστρας που χύνεται στον Κορινθιακό κόλπο. Μικρότεροι ποταμοί είναι οι παραπόταμοι του Κηφισού, Μόρνος και Μέλας ('Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του Τουρισμού για το έτος 2018 - Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας', INSETE, 2019)

Η Ενότητα έχει δύο λίμνες, την Υλική και την Παραλίμνη, που τροφοδοτούν με τα νερά τους τη λίμνη του Μαραθώνα. Τα λεκανοπέδια της Βοιωτίας περιβάλλονται από τα βουνά: Ελικώνα (1.748 m), Κιθαιρώνα (1.409 m), Παρνασσό (2.400 m), Νεραϊδολάκκωμα (1.678 m), Μασσάπιο (1.201 m) και Χλωμό (1.081 m). Οι ακτές του Κορινθιακού κόλπου έχουν μεγάλο διαμελισμό και σχηματίζουν τα ακρωτήρια Αγιά, Μαύρος Κάβος και Μούντα, καθώς και πολλά μικρά νησιά μεταξύ των οποίων το Μακρονήσι και το Ελατονήσι. Στη Βοιωτία ανήκουν πολλές ακατοίκητες νησίδες, όπως η Άμπελος, το Δασκαλιό, το Τσαρούχι, ο Κασίδης, το Αλατονήσι, η Βρώμη, η Μακρόνησος, οι Αλκυονίδες Νήσοι, η Γράμμουσα, η Γάντζα, ο Πασάς, κ.ά. Στον Ευβοϊκό κόλπο σχηματίζονται τα στενά της Αυλίδας και του Ευρίπου, και ο όρμος Σκροπونهρίου (ΣΜΠΕ ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2014-2020).

ΠΕ Φθιώτιδας

Η ΠΕ Φθιώτιδας συνορεύει με τις Ενότητες Ευβοίας μέσω του Ευβοϊκού κόλπου στα ανατολικά, Βοιωτίας και Φωκίδας στα νότια, Αιτωλοακαρνανίας στα νοτιοδυτικά, Ευρυτανίας και Καρδίτσας στα δυτικά, Λάρισας στα βόρεια και Μαγνησίας στα ανατολικά. Η συνολική έκταση της είναι 4.441 km² που αποτελεί το 28,56% του συνόλου της Περιφέρειας. Η έδρα της είναι η πόλη της Λαμίας, ενώ ξεχωριστή θέση κατέχουν και οι Θερμοπύλες, τα Καμένα Βούρλα, ο Άγιος Κωνσταντίνος, η Στυλίδα, η Υπάτη, και το Πλατύστομο

Η μορφολογική κατανομή του εδάφους της έχει ως εξής: 37,9% ορεινές εκτάσεις, 42,2% ημιορεινές περιοχές και 19,9% πεδινές περιοχές. Τα σημαντικότερα βουνά που εμφανίζονται στην Ενότητα είναι: στα βορειοδυτικά σύνορα με την Ευρυτανία το χώρο καταλαμβάνουν οι νοτιοανατολικές απολήξεις της νότιας Πίνδου, με πιο αξιόλογη κορφή τα Λυκομνήματα (1.522 m), νοτιότερα ορθώνεται ο Τυμφρηστός (2.315 m) και η Καλιακούδα (1.720 m), στο νοτιοδυτικό τμήμα, στα όρια με την Ενότητα Φωκίδας εκτείνονται τα Βαρδούσια όρη με σημαντικότερες κορυφές τη Μεγάλη Χούνη (2.293 m), το Σινάνι (2.054 m) και τον Ομαλό (1.750 m), στα ανατολικά των Βαρδουσίων βρίσκεται το όρος Οίτη (2.152 m), ενώ στο ανατολικό μέρος βρίσκονται τα μικρότερα βουνά Καλλίδρομο (1.372 m), Κνημιάς (938 m) και Χλωμό (1.081 m) (ΣΜΠΕ ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2014-2020).

Τα κυριότερα ποτάμια που διαρρέουν την Φθιώτιδα είναι: ο Σπερχειός (με μήκος 80 km), ο οποίος πηγάζει από τον Τυμφρηστό και χύνεται στο Μαλιακό κόλπο και ο Γοργοπόταμος ο οποίος θεωρείται από τους μεγαλύτερους χείμαρρους. Τέλος, δύο είναι οι πεδιάδες που συναντούμε στην Ενότητα Φθιώτιδας, αυτές του Σπερχειού και της Λοκρίδος (INSETE, 2019).

ΠΕ Εύβοιας

Η ΠΕ Εύβοιας περιλαμβάνει τα νησιά Εύβοια και Σκύρο, καθώς και μικρό τμήμα της ηπειρωτικής Στερεάς Ελλάδας. Η Εύβοια είναι το δεύτερο μεγαλύτερο νησί του Ελληνικού αρχιπελάγους μετά την Κρήτη. Είναι χωρισμένη από την κυρίως χώρα από την Ευβοϊκή θάλασσα η οποία αποτελείται από δύο μεγάλους κόλπους. Εκτείνεται κατά μήκος της βορειοανατολικής Στερεάς Ελλάδας και χωρίζεται από αυτήν από τον Ευβοϊκό κόλπο. Τα βόρεια και βορειοανατολικά παράλια της βρέχονται από το Αιγαίο πέλαγος. Η συνολική έκταση της είναι 4.167 km² που αποτελεί το 26,8% του συνόλου της Περιφέρειας. Η έδρα της είναι η πόλη της Χαλκίδας.

Η Εύβοια, όπως και όλη η Στερεά Ελλάδα, είναι ορεινή. Η μορφολογική κατανομή του εδάφους της έχει ως εξής: ορεινές εκτάσεις 36,93%, ημιορεινές εκτάσεις 37,84% και πεδινές εκτάσεις 25,23%. Τα σημαντικότερα βουνά της Ενότητας είναι: το Τελέθριο (970 m), το Καντήλι (ή Κούρβελο, 1.225 m), η Δίρφυς (ψηλότερη κορυφή το Δελφί, 1.743 m), ο Όλυμπος (1.172 m) και η Όχη Ευβοίας (1.398 m) (ΣΜΠΕ ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2014-2020). Τα ποτάμια που διαρρέουν την Εύβοια είναι τα εξής:

- Ο Μηλεύς, πηγάζει από το όρος Ξηρό και εκβάλλει στη θάλασσα. Διαρρέει την πεδιάδα του Μαντουδιού.
- Ο Πήλας, πηγάζει από τη Δίρφυ, διαρρέει τον κάμπο της Χαλκίδας και χύνεται στον Ευβοϊκό κόλπο.
- Ο Γερανιάς, πηγάζει από το βουνό Ξηρό και χύνεται στο Ευβοϊκό κόλπο.
- Ο Συπιάδας, πηγάζει από το βουνό Ξηρό και χύνεται στον Ευβοϊκό.
- Ο Ίμβροσος.

Τέλος, οι σπουδαιότερες πεδιάδες είναι αυτές που βρίσκονται στις περιοχές της Χαλκίδας, της Ιστιαίας, των Ψαχνών, του Μαντουδιού, του Αμαρύνθου, της Κύμης, του Αλιβερίου και της Καρύστου. Στην Ενότητα συναντάται και μια λίμνη αυτή της Δύστου, που βρίσκεται στην ομώνυμη περιοχή.

ΠΕ Φωκίδας

Η ΠΕ Φωκίδας συνορεύει με τις Ενότητες Βοιωτίας ανατολικά, Φθιώτιδας βόρεια και Αιτωλοακαρνανίας δυτικά ενώ στα νότια βρέχεται από τον Κορινθιακό κόλπο. Η συνολική έκταση της είναι 2.120 km² που αποτελεί το 13,63% του συνόλου της Περιφέρειας. Η έδρα της είναι η πόλη της Άμφισσας.

Η Φωκίδα αποτελεί μια από τις πιο ορεινές περιοχές της Ελλάδας καθώς από τα 2.120 km² της συνολικής έκτασης της, το 96,7% καταλαμβάνουν οι ορεινές εκτάσεις, το 1,5% είναι ημιορεινές εκτάσεις και μόλις το 1,8% καλύπτονται από πεδινές εκτάσεις.

Στο βορειοδυτικό τμήμα της, με κατεύθυνση ΒΔ-ΝΑ εκτείνονται τα Βαρδούσια Όρη με μέγιστο υψόμετρο 2.495 m, στο βόρειο-κεντρικό τμήμα της στα όρια με την Ενότητα Φθιώτιδας ορθώνεται το όρος Οίτη με μέγιστο υψόμετρο 2.152 m. Στο κέντρο της Ενότητας στα όρια των δύο επαρχιών του, εκτείνεται το όρος Γκιώνα με διεύθυνση ΒΑ-ΝΔ. Η Γκιώνα είναι το πέμπτο σε ύψος Ελληνικό βουνό και το υψηλότερο στη νότια Ελλάδα (2.510 m). Συνορεύει στα δυτικά με τα Βαρδούσια, από τα οποία τη χωρίζει ο ποταμός Μόρνος, στα νοτιοανατολικά με τον Παρνασσό, στα βορειοανατολικά με το Καλλίδρομο και στα βόρεια με την Οίτη. Στις νότιες απολήξεις της Γκιώνας, αποτελώντας ουσιαστικά προέκταση της, εκτείνονται τα Όρη Λιδωρικίου με μέγιστο υψόμετρο 1.786 m. Στο ανατολικό τμήμα της, στα όρια με την Ενότητα Βοιωτίας εκτείνονται οι δυτικές απολήξεις του Παρνασσού με υψηλότερη κορυφή τη Λιάκουρα (2.457 m) (INSETE, 2019).

Τα πεδινά εδάφη της είναι ελάχιστα. Εκτείνονται στα παράλια του Κορινθιακού κόλπου και του κόλπου της Ιτέας, στην κοιλάδα του Μόρνου και στον άνω ρου του ποταμού Κηφισού. Μοναδική αξιόλογη πεδινή περιοχή είναι η πεδιάδα της Άμφισσας. Τα ποτάμια που διασχίζουν την Φωκίδα είναι:

- Ο Μόρνος, πηγάζει από την Οίτη, δέχεται πολλούς παραπόταμους και χύνεται στα όρια του Κορινθιακού και Πατραϊκού κόλπου.
- Ο Βοιωτικός Κηφισός, πηγάζει από την Γκιώνα και διαρρέει την κοιλάδα της Γραβιάς.
- Ο Σαλωνίτικος, είναι χείμαρρος που πηγάζει από την Γκιώνα, διαρρέει την κοιλάδα της Άμφισσας και χύνεται στον Κρυσσαίο κόλπο.

Στην Ενότητα υπάρχει η λίμνη του Μόρνου που βρίσκεται 5 km στα νότια του Λιδωρικίου, έγινε φράγμα για την ύδρευση της Αθήνας χωρητικότητας 500 εκατομμυρίων κυβικών μέτρων.

ΠΕ Ευρυτανίας

Η ΠΕ Ευρυτανίας συνορεύει με τις Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας στα δυτικά και νότια, Καρδίτσας βόρεια και βορειοανατολικά και Φθιώτιδας στα ανατολικά. Η συνολική έκταση της είναι 1.869 km², που αποτελεί το 10,36% του συνόλου της Περιφέρειας. Η έδρα της είναι η πόλη του Καρπενησίου.

Είναι η πιο ορεινή Ενότητα της Ελλάδας γιατί βρίσκεται πάνω στη Ν Πίνδο (100% ορεινές εκτάσεις), που εκτείνεται στο χώρο του και η μοναδική από τις πέντε της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας που δεν διαθέτει παράκτιο μέτωπο. Οι σπουδαιότερες κορυφές των Αγράφων είναι το Βουτσινάκι (2.154 m), το Ντελιμίδι (2.163 m), η Φτέρη (2.128 m) και η Λιάκουρα (2.453). Ανατολικά είναι ο όγκος της Βουλγάρας (1.690 m), στο κέντρο ο Τυμφρηστός και πιο νότια η Καλιακούδα (2.101 m) και το Παναιτωλικό (1.924 m), που ορίζει τα σύνορα προς την Αιτωλοακαρνανία.

Τα σπουδαιότερα ποτάμια, με κατεύθυνση από Β προς Ν, είναι ο Αχελώος με τους παραπόταμους του Ταυρωπό, Αγραφιώτη και Μέγδοβα. Το μεγάλης στρατηγικής σημασίας υψίπεδο του Καρπενησίου διαρρέεται από τους μικρούς ποταμούς Τρικεριώτη, Καρπενησιώτη και Κρικελοπόταμο. Στον Ταυρωπό κατασκεύασε η ΔΕΗ φράγμα και σχηματίστηκε η ομώνυμη λίμνη, με τα νερά της οποίας κινείται το υδροηλεκτρικό εργοστάσιο κοντά στην Καρδίτσα.

6.6.2 Τοπίο

Το τοπίο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας αποτελεί μέρος της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της. Σύμφωνα με το Παραδοτέο «Τεύχος Τοπίου» της μελέτης «Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Στάδιο Β1)», για τα τοπία ιδιαίτερης αξίας, αλλά και για τα ιδιαίτερος υποβαθμισμένα επιδιώκεται κατά προτεραιότητα η εφαρμογή ολοκληρωμένων και συντονισμένων δράσεων, με την διατύπωση γενικού πλαισίου κατευθύνσεων προστασίας, διαχείρισης και ανάδειξής τους, το οποίο ούτως ή άλλως αποτελεί συστατικό στοιχείο του χωροταξικού σχεδιασμού, η θεσμοθέτηση στόχων ποιότητας για κάθε τοπίο, ώστε να εξασφαλίζεται ότι κάθε αναπτυξιακό έργο είναι συμβατό με την επιδιωκόμενη ποιότητά τους, η λήψη συνοδευτικών μέτρων ώστε να ελαχιστοποιούνται οι πιέσεις οι οποίες ασκούνται –όπως είναι λογικό– κυρίως στο εσωτερικό αυτών των περιοχών, και εκεί όπου είναι δυνατόν, η δραστηριοποίηση της κοινωνίας των πολιτών σε τοπικό επίπεδο, για τη συνεχή παρακολούθηση της εφαρμογής ή μη των παραπάνω, κυρίως όσον αφορά στην άσκηση των προσηκουσών πολιτικών και προτεραιοτήτων. Σύμφωνα με την μελέτη, στη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας διακρίνονται οι παρακάτω τοπιακές γεωγραφικές ενότητες (οι οποίες απεικονίζονται στο ακόλουθο **Σχήμα**):

1. Υψηλά Ορεινά Τοπία:

- Τεχνητή λίμνη και εκβολές Μόρνου Ποταμού.
- Νότια Πίνδος – Άγραφα – Τεχνητή λίμνη Κρεμαστών.
- Ορεινή Ναυπακτία.
- Κοιλάδα Καρπενησιώτη.

2. Οροπέδια:

- Οροπέδιο Δομοκού – Ξυνιάδας.
- Οροπέδιο Καλλιδρομίου -Θερμοπύλες.

3. Τοπία Κοιλάδων:

- Κοιλάδα Αμφίκλειας - Γραβιάς - Μέσος & Άνω Ρους Βοιωτικού Κηφισού.
- Κοιλάδα Ποταμού Σπερχειού.

4. Τοπία Πεδιάδων:

- Κοιλάδα Ασωπού Ποταμού - Παραθηβαϊκό Πεδίο.
- Θηβαϊκό Πεδίο και Λιμναίο Σύμπλεγμα Υλικής – Παραλίμνης.
- Πεδιάδα Κωπαΐδας - Κάτω Ρους Βοιωτικού Κηφισού.

5. Τοπία Κλειστών Θαλασσών:

- Χαλκίδα - Πορθμός Ευρίπου.
- Αστικό-Βιομηχανικό Σύμπλεγμα Λάρυμνας - Εξόρυξη Νικελίου.
- Ακτές και Μικρά Νησιά Βορείου Ευβοϊκού Κόλπου.
- Δέλτα Σπερχειού - Μαλιακός Κόλπος.
- Ακτές Δίαυλου Ορέων - Βόρεια Εύβοια.
- Πεδιάδα Ψαχνών Εύβοιας.

6. Παραθαλάσσια Τοπία:

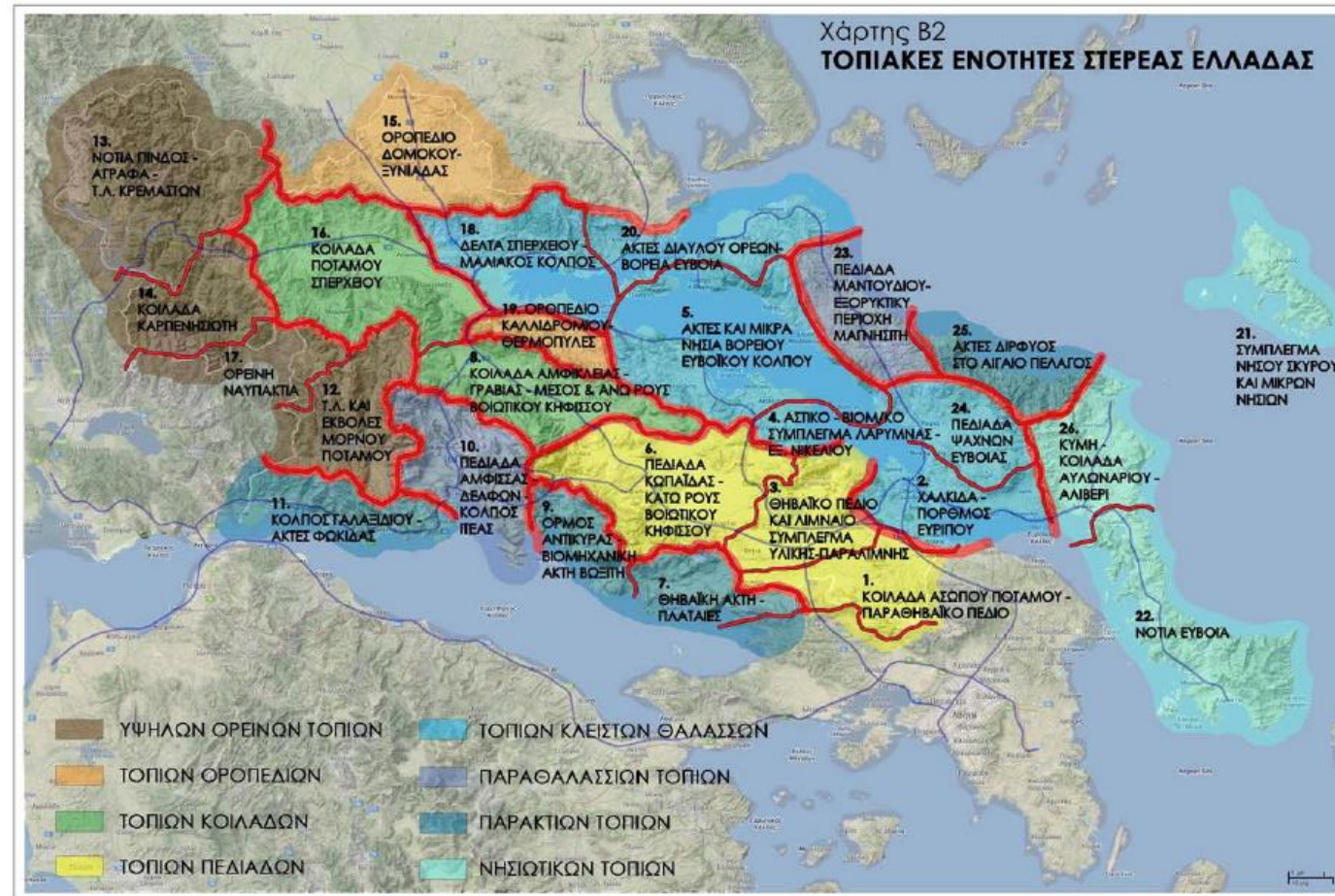
- Πεδιάδα Άμφισσας - Δελφών - Κόλπος Ιτέας.
- Πεδιάδα Μαντουδίου - Εξορυκτική Περιοχή Μαγνησίτη.

7. Παράκτια Τοπία:

- Θηβαϊκή Ακτή – Πλαταιές.
- Όρμος Αντίκυρας - Βιομηχανική Ακτή Βωξίτη.
- Κόλπος Γαλαξιδίου - Ακτές Φωκίδας.
- Ακτές Δίρφυος στο Αιγαίο Πέλαγος.

8. Νησιωτικά Τοπία:

- Σύμπλεγμα Νήσου Σκύρου και Μικρών Νησιών.
- Νότια Εύβοια.
- Κύμη - Κοιλάδα Αυλωναρίου – Αλιβέρι.

(Πηγή; Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Στάδιο Β1)

Σχήμα 6-46: Τοπιακές γεωγραφικές ενότητες στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Στον **Πίνακα** και στο **Σχήμα** που ακολουθούν παρατίθενται η αξιολόγηση και ο χαρακτηρισμός των Τοπικών Ενοτήτων, κατανομημένων κατά Μεγάλα Τοπία και Πολιτιστικές Διαδρομές Τοπίου.

Πίνακας 6-38: Αξιολόγηση και χαρακτηρισμός των Τοπικών Ενοτήτων Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Τοπική Ενοότητα	Ποιότητα Τοπίων		Πιέσεις & Κίνδυνοι	Χαρακτηρισμός Τοπικών Ενοτήτων
	Παράγοντες Αειφόρου Ανάπτυξης	Παράγοντες Υποβάθμισης		
Υψηλά Ορεινά Τοπία				
Τεχνητή λίμνη και εκβολές Μόρνου Ποταμού	Υψηλής ποιότητας Παρθένο φυσικό Περιβάλλον ορεινού τοπίου.	Απουσία μέτρων προστασίας.	Παρουσία εξορυκτικής περιοχής στα Ανατολικά του οικισμού Λιδορίκι.	Περιφερειακής και Εθνικής αξίας.
Νότια Πίνδος – Άγραφα – Τεχνητή λίμνη Κρεμαστών	Άθικτο φυσικό περιβάλλον, σε δυσπρόσιτη δασοσκεπή περιοχή. Ίσως το ένα από τα δύο πλέων παρθένα φυσικά τοπία της Π.Στ.Ελ.	Απουσία Μέτρων προστασίας.		Εθνικής και Διεθνούς αξίας.
Ορεινή Ναυπακτία				Περιφερειακής αξίας.
Κοιλάδα Καρπενησιώτη	Από τις λίγες περιοχές που διαθέτουν παρθένο φυσικό περιβάλλον.	Απουσία Μέτρων προστασίας.	Δεν διαφαίνονται κίνδυνοι ή πιέσεις μέχρι σήμερα.	Περιφερειακής και Εθνικής αξίας.
Οροπέδια				
Οροπέδιο Δομοκού – Ξυνιάδας	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ΓΠΣ Ν.1337/83. ▪ "NATURA 2000". 	Εκτεταμένη εντατική καλλιέργεια.	Κίνδυνοι ρύπανσης των υδάτων και του εδάφους λόγω της εντατικής εκτεταμένης καλλιέργειας.	Περιφερειακής και Εθνικής αξίας.
Οροπέδιο Καλλιδρομίου – Θερμοπύλες	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Πλούσιο καλής ποιότητας, προστατευμένο από άμεσους εμφανείς κινδύνους. ▪ "NATURA 2000". ▪ Περιοχή Ν.1650 & Αρχαιολογικός χώρος. 			Διεθνούς αξίας.
Τοπία Κοιλάδων				
Κοιλάδα Αμφίκλειας - Γραβιάς - Μέσος & Ανώ Ρους Βοιωτικού Κηφισού	Το αγροτικό τοπίο και το φυσικό περιβάλλον της περιοχής είναι εξαιρετικά Ευαίσθητα, προστατευμένα με ευρείες ζώνες NATURA 2000.	Διαταραχή μικρού μέρους του τοπίου με την πληθώρα των λατομικών – εξορυκτικών δραστηριοτήτων.	Κίνδυνοι ρύπανσης και διαταραχής του τοπίου από τη λειτουργία των λατομικών – εξορυκτικών δραστηριοτήτων	Εθνικής αξίας

Τοπική Ενότητα	Ποιότητα Τοπίων		Πιέσεις & Κίνδυνοι	Χαρακτηρισμός Τοπικών Ενότητων
	Παράγοντες Αειφόρου Ανάπτυξης	Παράγοντες Υποβάθμισης		
Κοιλάδα Ποταμού Σπερχειού	<ul style="list-style-type: none"> Οι περιβάλλουσες πυκνές δασωμένες πλαγιές των βουνών. Προσδίδουν εξαιρετική ποιότητα στη κοιλάδα. Εξαιρετικής ποιότητας φυσικό και ιστορικό τοπίο. Επιμήκη ζώνη NATURA 2000, καλύπτει το σύνολο της έκτασης // ΓΠΣ Ν.1337/83 // ζώνες προστασίας Ν.1650 // πυρήνας εθνικού δρυμού. 		Απειλείται από πιθανή ρύπανση του εδάφους και του υδροφόρου οριζοντίου της από τη χρήση φυτοφαρμάκων αλλά και από την λειτουργία θέσεων αποβλήτων εξόρυξης και μεγάλων οδικών έργων υποδομών	Περιφερειακή και Εθνικής αξίας.
Τοπία Πεδιάδων				
Κοιλάδα Ασωπού Ποταμού – Παραθηβαϊκό Πεδίο.	Διαθέτει όλα τα φυσικά στοιχεία που διαμορφώνουν ένα εξαιρετικής ποιότητας φυσικό περιβάλλον.	Διάσπαρτη βιομηχανική χωροθέτηση.	<ul style="list-style-type: none"> Ρύπανση από τη λειτουργία των «βιομηχανικών» Οικοφύτων. Ρύπανση των επιφανειακών υδάτων, των εδαφικών πόρων και της ατμόσφαιρας από τη λειτουργία περιοχών ΧΑΔΑ. 	Περιφερειακή αξίας.
Θηβαϊκό Πεδίο και Λιμναίο Σύμπλεγμα Υλικής – Παραλίμνης	<ul style="list-style-type: none"> Σημαντική ποιότητα του Ιστορικού Θηβαϊκού πεδίου και της Θήβας (ακρόπολη Καδμείας). Ακαταμάχητη παρουσία του λιμναίου συστήματος των τοπίων της Παραλίμνης και της Υλικής / Λιμναίο σύστημα ζώνες «NATURA 2000. 	<ul style="list-style-type: none"> Διάσπαρτες βιομηχανικές δραστηριότητες στην ευρύτερη γεωργική περιοχή της Θήβας. Σημαντικός αριθμός περιοχών οπτικής ρύπανσης (απορρίμματα – εγκαταλελειμμένα κτίρια). 	Διαταραχή του τοπίου από τη διέλευση των μεγάλων μεταφορικών υποδομών και τα φωτοβολταϊκά πάρκα στην καλλιεργούμενη περιοχή.	Διεθνούς αξίας, Ιδιαίτερα Υποβαθμισμένο.
Πεδιάδα Κωπαΐδας - Κάτω Ρους Βοιωτικού Κηφισού.	Λιμναίο σύστημα ζώνες NATURA 2000.	<ul style="list-style-type: none"> Αγροτική ρύπανση. Συγκέντρωση Φ/Β. Διάσπαρτη δόμηση στο πεδινό περιγύραμα. Μεγάλα τεχνικά έργα. 	Κίνδυνοι εξάντλησης του φυσικού πόρου, ρύπανσης των υδάτων και του εδάφους από τη χρήση φυτοφαρμάκων.	Περιφερειακή και Εθνικής αξίας.
Τοπία Κλειστών Θαλασσών				

Τοπική Ενότητα	Ποιότητα Τοπίων		Πιέσεις & Κίνδυνοι	Χαρακτηρισμός Τοπικών Ενοτήτων
	Παράγοντες Αειφόρου Ανάπτυξης	Παράγοντες Υποβάθμισης		
Χαλκίδα – Πορθμός Ευρίπου.	Παρουσία του φαινομένου της παλίρροιας του πορθμού του Ευρίπου σε ιδιαίτερο κλειστό θαλάσσιο πανοραμικό τοπίο.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βιομηχανική δραστηριότητα. ▪ Διάσπαρτη δόμηση κατά μήκος των ακτών. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βιομηχανική συγκέντρωση, διασπορά των βιομηχανικών χρήσεων εκτός της οργανωμένης ζώνης. ▪ Έντονη διάχυση του αστικού κέντρου της Χαλκίδας. ▪ Οικιστικές αναπτύξεις. ▪ Άσκηση λατομικών – εξορυκτικών δραστηριοτήτων. ▪ 3 θέσεις ΧΑΔΑ. 	Περιφερειακής και Εθνικής αξίας.
Αστικό – Βιομηχανικό Σύμπλεγμα Λάρυμνας – Εξόρυξη Νικελίου.	Βιομηχανική πολιτιστική Κληρονομιά (εργοστάσιο/τοπόσημο και βιομηχανικός οικισμός).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Το φυσικό περιβάλλον, με τα μεταλλεία της Λάρυμνας, δεν είναι δυνατόν να καλύψει οποιαδήποτε σταθερότυπα ποιότητας παρόλη την ύπαρξη δάσους βόρεια και γεωργικής γης διάσπαρτα. ▪ Έμφαση στο βιομηχανικό χαρακτήρα. 	Καθαρά «βιομηχανικό Τοπίο» με σημαντική ατμοσφαιρική και οπτική ρύπανση.	Περιφερειακής αξίας.
Ακτές και Μικρά Νησιά Βορείου Ευβοϊκού Κόλπου.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Το τμήμα της Εύβοιας χαρακτηρίζεται από φυσικό περιβάλλον σε πολύ καλές συνθήκες, και στην πράξη δεν είναι αποδέκτης σοβαρών – επικινδύνων πιέσεων. ▪ Το τμήμα της Φθιώτιδας χαρακτηρίζεται από γεωργικές καλλιέργειες ελαιώνων. 	Το φυσικό περιβάλλον του τμήματος της Φθιώτιδας απειλείται κυρίως από την «ανάπτυξη» που αφορά την οικιστική / παραθεριστική/δραστηριότητα που με την βοήθεια των μεταφορικών υποδομών και σε συνδυασμό με τις λοιπές υποδομές, την απόσταση από τα αστικά κέντρα κ.τ.λ. έχει συμφορήσει κατά κάποιο τρόπο το φυσικό περιβάλλον του παράκτιου χώρου.		Περιφερειακής και Εθνικής αξίας.

Τοπική Ενότητα	Ποιότητα Τοπίων		Πιέσεις & Κίνδυνοι	Χαρακτηρισμός Τοπικών Ενοτήτων
	Παράγοντες Αειφόρου Ανάπτυξης	Παράγοντες Υποβάθμισης		
Δέλτα Σπερχειού – Μαλιακός Κόλπος.	Εκτεταμένες καθορισμένες ζώνες « NATURA 2000».	Εκτεταμένη αστική διάχυση της Λαμίας.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Εκτεταμένη υπερβολική κατάληψη εδάφους, με άναρχο τρόπο, από την οικιστική εξάπλωση του αστικού κέντρου της Λαμίας και υπερβολικός φόρτος του τοπίου με μεγάλα τεχνικά έργα του δικτύου μεταφορών πολλές φορές εκτός κλίμακας. ▪ Ρύπανση οπτική και ατμοσφαιρική από τις εκτεταμένες λατομικές περιοχές βόρεια του ΠΑΘΕ / ανατολικά της Λαμίας, ▪ Ρύπανση συνολικά στην λεκάνη απορροής του Σπερχειού, από τη χρήση φυτοφαρμάκων κτλ. ▪ Ρύπανση – ευτροφισμός του κλειστού Μαλιακού κόλπου από την αποστράγγιση της λεκάνης απορροής. 	Εθνικής αξίας.
Ακτές Δίαυλου Ορέων - Βόρεια Εύβοια.	«Χαμηλών τόνων» ήπιο Φυσικό περιβάλλον. Ζώνη «προστασίας» «NATURA 2000» και ΖΟΕ προστασίας του περιβάλλοντος.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δραστηριότητες ιχθυοκαλλιέργειας. ▪ Άξονας ΠΑΘΕ. 	Κίνδυνοι / πιέσεις ασκούνται κυρίως στον παράκτιο και θαλάσσιο χώρο.	Περιφερειακή και Εθνικής αξίας.
Πεδιάδα Ψαχνών Εύβοια.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Υγιές φυσικό περιβάλλον. ▪ «NATURA 2000». ▪ Αισθητικό δάσος. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει ιδιαίτερα οξυμένα θέματα πίεσης στο ήπιο αγροτο – δασικό περιβάλλον εκτός από την παρουσία περιορισμένης έκτασης λατομικής δραστηριότητας. ▪ Έντονες πιέσεις οικιστικές στο πεδινό τμήμα. ▪ Ρύπανση υδάτων. 	Περιφερειακή αξίας, ιδιαίτερα υποβαθμισμένο, στο πεδινό τμήμα.

Τοπική Ενότητα	Ποιότητα Τοπίων		Πιέσεις & Κίνδυνοι	Χαρακτηρισμός Τοπικών Ενοτήτων
	Παράγοντες Αειφόρου Ανάπτυξης	Παράγοντες Υποβάθμισης		
Παραθαλάσσια Τοπία				
Πεδιάδα Αμφισσας - Δελφών - Κόλπος Ιτέας.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δελφικό Τοπίο, μοναδικής και ανεπανάληπτης αξίας, μνημείο παγκόσμιας ακτινοβολίας, εμβέλειας και αναγνωρισιμότητα, μέρος της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς (μνημείο UNESCO). ▪ Ιδιαίτερα αξιόλογες διαδρομές, πλούσιες σε φυσικά τοπία. ▪ Εκτεταμένες ζώνες « NATURA 2000». 		Το Φυσικό περιβάλλον της ενότητας ιδιαίτερα ευαίσθητο για πολλούς και σύνθετους λόγους, χρήζει ιδιαίτερης προσοχής προκειμένου να μην κινδυνεύσει σε υποβάθμιση ούτε κατ' ελάχιστο η ιδιαίτερη αυτή μοναδική στον κόσμο περιοχή της γης.	Διεθνούς αξίας.
Πεδιάδα Μαντουδίου - Εξορυκτική Περιοχή Μαγνησίτη.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Εξαιρετικά πλούσιο σε δάση. ▪ 2 ζώνες «προστασίας» «NATURA 2000». 	Λατομικές ζώνες.	Λειτουργία εκτεταμένων λατομικών δραστηριοτήτων σε εκτεταμένες περιοχές.	Περιφερειακής αξίας.
Παράκτια Τοπία				
Θηβαϊκή Ακτή - Πλαταιές.	Υψηλής ποιότητας Φυσικό περιβάλλον στις υπώρειες Κιθαιρώνα και τις ακτές τους.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βιομηχανική δραστηριότητα. ▪ 5 περιοχές ΧΑΔΑ. ▪ Αιολικό και Φωτοβολταϊκό πάρκο. 	Πίεση από την ανάπτυξη της βιομηχανικής δραστηριότητας αλλά και των λατομικών - εξορυκτικών δραστηριοτήτων στην περίμετρο.	Περιφερειακής και Εθνικής αξίας.
Όρμος Αντίκυρας - Βιομηχανική Ακτή Βωξίτη.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Παγκόσμιας εμβέλειας Κηρυγμένο (UNESCO) πολιτιστικό τοπίο του Οσίου Λουκά. ▪ Πρότυπος βιομηχανικός οικισμός Άσπρα Σπίτια. 	Εξορυκτική δραστηριότητα.		Διεθνούς αξίας.
Κόλπος Γαλαξιδίου - Ακτές Φωκίδας.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ «NATURA 2000». ▪ Αρχιτεκτονική Κληρονομιά Γαλαξίδι. 	Εγκαταστάσεις εξορυκτικής δραστηριότητας.	Συνεχιζόμενη οικιστική εξάπλωση κατά μήκος της ακτογραμμής.	Περιφερειακής και Εθνικής αξίας.
Δίρφυος στο Αιγαίο Πέλαγος.	Υψηλής ποιότητας, Προστατευόμενο ολικά από NATURA 2000.	Από τα δύο πλέον άθικτα φυσικά τοπία της Π. Στ. Ελ.	Τουρισμός.	Περιφερειακής και Εθνικής αξίας.
Νησιωτικά Τοπία				

Τοπική Ενότητα	Ποιότητα Τοπίων		Πιέσεις & Κίνδυνοι	Χαρακτηρισμός Τοπικών Ενότητων
	Παράγοντες Αειφόρου Ανάπτυξης	Παράγοντες Υποβάθμισης		
Σύμπλεγμα Νήσου Σκύρου και Μικρών Νησιών	Φυσικό περιβάλλον αξιόλογο και ενδιαφέρον. Συνδυάζεται αρμονικά με την κλίμακα του νησιού.		Το Φυσικό περιβάλλον και τα τοπία του δεν απειλούνται πλην του ζητήματος της συγκέντρωσης και του μεγέθους των Αιολικών Πάρκων	Περιφερειακής και Εθνικής αξίας
Νότια Εύβοια.	Σημαντικής ποιότητας και αξίας.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Γειτονία και άμεση σύνδεση με την Μητροπολιτική περιοχή των Αθηνών. ▪ Αιολικά πάρκα μεγάλης κλίμακας. 	Ισχυρή πίεση για ανάπτυξη παραθεριστικής κατοικίας συνεταιρισμών στον παράκτιο χώρο.	Περιφερειακής και Εθνικής αξίας.
Κύμη – Κοιλιάδα Αυλωναρίου – Αλιβέρι.	Πολύμορφο γεωργικό τοπίο και αξιόλογο οικισμοί.	Τραυματίζεται από τις διάσπαρτες εξορμητικές και λατομικές δραστηριότητες και τη παραγωγή ενέργειας και τσιμέντου στην περίμετρο.	Αυξημένη οικιστική δραστηριότητα εξάπλωσης της παραθεριστικής κατοικίας εις βάρος του παράκτιου χώρου.	Περιφερειακής αξίας.
Πολιτιστικές Διαδρομές Τοπιού				
Αθήνα - Μονή Οσίου Λουκά - Δελφοί - Ολυμπία.				Διεθνούς Αξίας.
Ολυμπία - Δελφοί - Θερμοπύλες.				Διεθνούς Αξίας.
Αρχαίες Διαδρομές Βορρά-Νότου: Ερέτρια - Θήβα / Πλαταιές - Ορχομενός - Χαιρώνεια - Ελάτεια - Μενδενίτσα - Θερμοπύλες.				Διεθνούς Αξίας.

Τοπική Ενότητα	Ποιότητα Τοπίων		Πιέσεις & Κίνδυνοι	Χαρακτηρισμός Τοπικών Ενοτήτων
	Παράγοντες Αειφόρου Ανάπτυξης	Παράγοντες Υποβάθμισης		
Παλιό Σιδηροδρομικό Δίκτυο.				Εθνικής Αξίας.

Η σημασία του τοπίου της Στερεάς Ελλάδας έγκειται στην οικολογική, αισθητική, πολιτιστική και ιστορική αξία του. Η ποικιλία του, αναφέρεται εξίσου στη γεωμορφολογία, στο φυσικό περιβάλλον και στα μεσογειακά οικοσυστήματα. Σχετίζεται επίσης με την πολιτιστική κληρονομιά (γεφύρια, φράκτες, λαϊκή παραδοσιακή αρχιτεκτονική κ.λπ.), η οποία έχει να επιδείξει ευρύτατο πλούτο όσον αφορά τις φόρμες, τις λειτουργίες και τους συμβολισμούς.

Οι κίνδυνοι και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το τοπίο της περιφέρειας είναι πολλαπλά, όπως ενδεικτικά: κατακερματισμός, αλλαγές στη χρήση γης και έλλειψη συγκροτημένου χωροταξικού σχεδιασμού, μερική αποκατάσταση ιστορικών τοπίων, άναρχη οικιστική εξάπλωση, ομογενοποίηση, εντατικοποίηση της γεωργίας, απώλεια του φυσικού, αισθητικού και πολιτιστικού χαρακτήρα (κυρίως μέσω της διάβρωσης εδαφών, της κατάρρευσης μνημείων και παρεμβάσεων ασύμβατων με το αρχικό τοπίο), ερήμωση ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών, έλλειψη προστασίας από παράνομες δραστηριότητες (π.χ. εμπρησμοί) κ.λπ..

(Πηγή; Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Στάδιο Β1)

Σχήμα 6-47: Αξιολόγηση και χαρακτηρισμός των Τοπικών Ενοτήτων Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

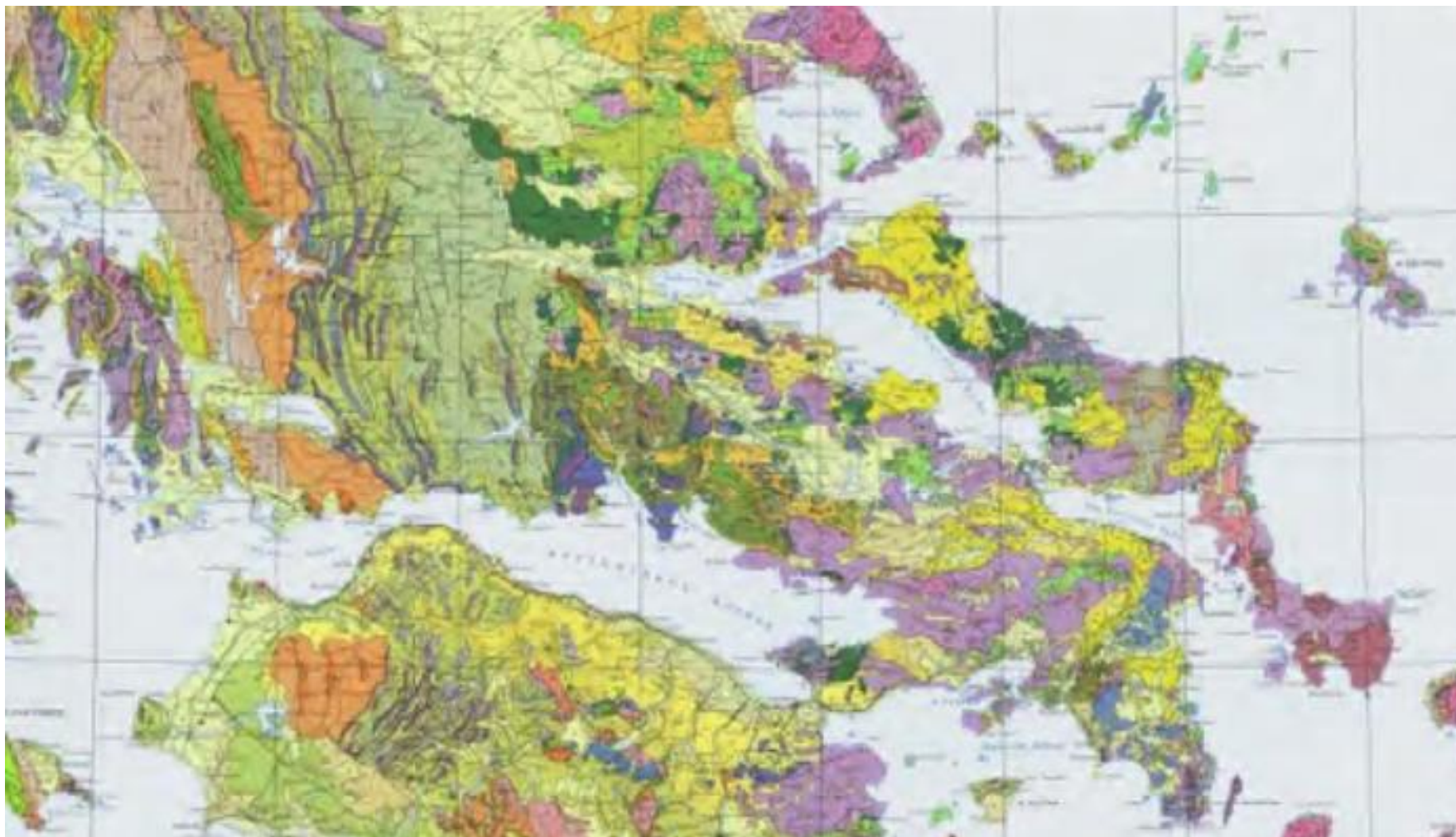
6.7 ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

6.7.1 Γεωλογία και Τεκτονικά Χαρακτηριστικά

Οι γεωλογικοί σχηματισμοί που εμφανίζονται στην ευρύτερη περιοχή της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας μπορούν να ενταχθούν σε τρεις (3) μεγάλες στρωματογραφικές ενότητες, όπως αναφέρονται ακολούθως:

1. Ενότητα μεταλλικών ιζημάτων που πληρούν κυρίως τις λεκάνες των πεδινών τμημάτων της Περιφέρειας.
2. Ενότητα αλπικών και προαλπικών σχηματισμών που δομούν τους κυριότερους βραχώδεις σχηματισμούς και εγκλείουν τους ορυκτούς πόρους περιφέρειας.
3. Εκρηξιγενή πετρώματα που δομούν επίσης ως ανωτέρω βραχώδεις σχηματισμούς (παλαιότερης ηλικίας).

Στα ακόλουθα **Σχήματα** παρατίθενται αποσπάσματα του γεωλογικού χάρτη του ΙΓΜΕ (κλίμακας 1:500.000) καθώς και απόσπασμά του γεωτεχνικού χάρτη του ΙΓΜΕ (κλίμακας 1:500.000) για την περιοχή μελέτης.

(Πηγή: Γεωλογικός χάρτης της Ελλάδας του ΙΓΜΕ αρχικής κλίμακας 1:500.000)

Σχήμα 6-48: Γεωλογικός χάρτης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Υπόμνημα Γεωλογικού Χάρτη ΙΓΜΕ

ΠΡΩΤΟΓΕΩΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΟΓΕΩΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΧΕΣΕΙΣ (P.C. / M.C.)	ΤΕΤΡΑΕΔΡΟΕΠΙΣΤΡΩΣΗ ΔΟΜΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΑ	ΔΥΟΓΕΩΜΟΡΦΩΣΗ Ή ΤΡΙΟΓΕΩΜΟΡΦΩΣΗ ΔΥΣΤΗΚΤΩΝ - ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΤΡΩΜΑΤΩΣ	ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΝΤΙΚΛΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΠΕΡΙΣΣΙΜΩΝ
<p>ΠΡΩΤΟΓΕΩΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΧΕΣΕΙΣ</p> <p>Πρωτογενή πεδία / Πρωτογενή οροσειρές / Πρωτογενή υψικάμψη / Πρωτογενή πλάγια κλίση</p> <p>ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΟΙ</p> <p>Ασθενείς / Οξείες / Πολύ οξείες / Απομονωμένες / Συνεκτικές / Χειμαίως / Διάσπαστες / Στεφάνια / Αποσπασματικές / Αποσπασματικές-επιπέδινες / Αποσπασματικές-κλιμακωτές / Αποσπασματικές-πλάγιες / Αποσπασματικές-κατακόρυφες / Αποσπασματικές-επιπέδινες-κατακόρυφες / Αποσπασματικές-κλιμακωτές-κατακόρυφες / Αποσπασματικές-πλάγιες-κατακόρυφες</p>	<p>ΑΠΟΡΟΜΟΙΩΣΙΑ ΣΤΡΩΜΑΤΩΣ</p> <p>ΜΕΤΑΓΕΩΜΟΡΦΩΣΗ</p> <p>Πρωτογενή / Δευτερογενή / Τριτογενή / Τεταρτογενή / Πενταγενή / Έκταγενή / Εβδομαγενής / Οκταγενής / Εννεαγενής / Δεκάγενή / Εννέαγενής / Οκταγενής / Εβδομαγενής / Έκταγενής / Πενταγενή / Δευτερογενής / Τριτογενής / Τεταρτογενής / Πρωτογενής</p>	<p>ΔΥΟΓΕΩΜΟΡΦΩΣΗ Ή ΤΡΙΟΓΕΩΜΟΡΦΩΣΗ ΔΥΣΤΗΚΤΩΝ - ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΤΡΩΜΑΤΩΣ</p> <p>Πλάγια / Κατακόρυφη / Πλάγια-κατακόρυφη / Κατακόρυφη-πλάγια / Κατακόρυφη-κατακόρυφη / Κατακόρυφη-πλάγια-κατακόρυφη / Πλάγια-κατακόρυφη-κατακόρυφη / Κατακόρυφη-πλάγια-πλάγια / Πλάγια-πλάγια / Κατακόρυφη-πλάγια-κατακόρυφη-πλάγια / Κατακόρυφη-πλάγια-πλάγια-κατακόρυφη / Κατακόρυφη-πλάγια-πλάγια-πλάγια / Κατακόρυφη-πλάγια-πλάγια-κατακόρυφη-πλάγια</p>	<p>ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΝΤΙΚΛΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΠΕΡΙΣΣΙΜΩΝ</p> <p>Αντικλίνας / Διαπερίσσιμα / Διαπερίσσιμα-αντικλίνας / Αντικλίνας-διαπερίσσιμα / Διαπερίσσιμα-πλάγια / Αντικλίνας-πλάγια / Διαπερίσσιμα-κατακόρυφη / Αντικλίνας-κατακόρυφη / Διαπερίσσιμα-κατακόρυφη-πλάγια / Αντικλίνας-κατακόρυφη-πλάγια / Διαπερίσσιμα-πλάγια-κατακόρυφη / Αντικλίνας-πλάγια-κατακόρυφη / Διαπερίσσιμα-πλάγια-κατακόρυφη-πλάγια / Αντικλίνας-πλάγια-κατακόρυφη-πλάγια</p>

(Πηγή: Γεωτεχνικός χάρτης της Ελλάδας του ΙΓΜΕ αρχικής κλίμακας 1:500.000)

Σχήμα 6-49: Γεωτεχνικός χάρτης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Ακολουθεί ανάλυση της γεωλογίας ανά στρωματογραφική ενότητα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας σύμφωνα με την μελέτη «ΣΜΠΕ για την αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας» του 2016. Αναλυτικότερα, στην Περιφέρεια Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας καταγράφονται οι εξής στρωματογραφικές ενότητες:

1. Ενότητα μεταλλικών ιζημάτων

Στο δυτικό τμήμα της Περιφέρειας καταλαμβάνουν μικρή έκταση, ενώ στο αντίστοιχο ανατολικό εμφανίζουν μεγάλη ανάπτυξη σε έκταση και πάχος, αφού αποτελούν τα υλικά πλήρωσης των μεγάλων λεκανών. Πιο συγκεκριμένα:

1. Μεταλλικά ιζήματα δυτικού τμήματος

Στις τεταρτογενείς χαλαρές αποθέσεις εντάσσονται αλλουβιακές αποθέσεις κοιλάδων και δέλτα ποταμών, κώνοι και πλευρικά κορήματα. Εμφανίζονται κατά κύριο λόγο στα δέλτα των ποταμών.

Τα τριτογενή αναφέρονται στους σχηματισμούς του Νεογενούς στους οποίους περιλαμβάνονται ιζήματα του πλειόκαινου, θαλάσσια και λιμναίας φάσης, όπως μάργες κροκαλοπαγή κ.α. Έχουν πάχος σχετικά μικρό και περιορισμένες εμφανίσεις.

2. Μεταλλικά ιζήματα ανατολικού τμήματος

Οι Τεταρτογενείς αποθέσεις έχουν μεγάλη επιφανειακή ανάπτυξη και περιλαμβάνουν διαφόρου προελεύσεις σχηματισμούς όπως αποθέσεις λιμναίες, ποταμοχειμαρρώδεις αλλουβιακές προσχώσεις και αλλουβιακά ριπίδια, κώνους και πλευρικά κορήματα. Συνίστανται κυρίως από αργίλους, άμμους, κροκάλες, χαλίκια κ.α. Οι αποθέσεις αυτές των οποίων το πάχος ποικίλει από μερικά μέτρα έως και εκατοντάδες μέτρα πληρούν τις λεκάνες Γραβιάς, Τιθορέας, Κωπαΐδας και καλύπτουν μεγάλο μέρος των περιοχών Θήβας και Βαγιών. Επίσης απαντώνται στην πεδινή έκταση της λεκάνης του ποταμού) Σπερχειού, στην παράκτια ζώνη και στις κοιλάδες των μικρότερων ποταμών και χειμάρρων της Εύβοιας.

3. Τα τριτογενή ιζήματα διακρίνονται στα Νεογενή και Παλαιογενή:

- Τα Νεογενή αποτελούν τη δεύτερη σειρά ιζημάτων στα πεδινά τμήματα. Στους σχηματισμούς αυτούς περιλαμβάνονται ιζήματα λιμναίας και θαλάσσιας φάσης, όπως μάργες, μαργαϊκοί ασβεστόλιθοι, κροκαλοπαγή, ψαμμίτες, άργιλοι. Εμφανίσεις τους παρατηρούνται στις παρυφές του Καλλίδρομου και Χλωμού όρους, στα όρια των λεκανών Κωπαΐδας και Ελάτειας, στη βόρεια (από Μαντούδι έως Ιστιαία) και Κεντρική Εύβοια όπου και παρουσιάζουν μεγάλη έκταση και πάχος (200 m). Τα ιζήματα αυτά έχουν σημαντική έκταση στην πεδιάδα της Θήβας όπου εντοπίζονται κάτω από τις νεότερες αποθέσεις των πεδινών τμημάτων και στις λοφοειδείς εξάρσεις που προβάλλουν από τα πεδινά αυτά τμήματα όπως επίσης στις ζώνες των κρασπέδων των ορεινών περιοχών.
- Τα Παλαιογενή ιζήματα εκπροσωπούνται στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα από ολιγοκαινικά κροκαλοπαγή μέτριας έως ισχυρής συνοχής, τα οποία κατά πάσα πιθανότητα αποτελούν υπολείμματα από τη διάβρωση των μολασσικών σχηματισμών της Μεσοελληνικής αύλακας. Απαντώνται στην ΠΕ Φθιώτιδας στη λεκάνη του ποταμού Σπερχειού (Β της Αμφίκλειας).

2. Ενότητα αλπικών σχηματισμών

Οι αλπικοί και προαλπικοί σχηματισμοί από τα δυτικά προς τα ανατολικά εντάσσονται στις γεωτεκτονικές ζώνες της Πίνδου, Παρνασσού - Γκιώνας, της Βοιωτικής σειράς και της Υποπελαγονικής που καταλαμβάνει και τη μεγαλύτερη έκταση. Στη νήσο Εύβοια εκτός της

Υποπελαγονικής, που απαντάται στα βόρεια και κεντρικά, στα νότια συναντώνται οι μεταμορφωμένες σειρές Αλυροπόταμου (Όλυμπος - Αλυροπόταμος - Κερκετέας) και του Νεοελληνικού τεκτονικού καλύμματος.

Η γεωτεκτονική ζώνη της Πίνδου που την χαρακτηρίζει η τεκτονική των λεπιών, αποτελείται στην περιοχή κυρίως από ιζήματα μεταβάσεων προς την ζώνη Παρνασσού - Γκιώνας, και ιδιαίτερα από μια σειρά ιζημάτων του φλύσχη με εναλλαγές αργιλομαργαϊκών σχιστόλιθων και ψαμμιτών με παρεμβολές λεπτοστρωματωδών ασβεστόλιθων στα κατώτερα μέρη του. Μικρές εμφανίσεις της γεωτεκτονικής ζώνης της Πίνδου παρατηρούνται στο Γαλαξίδι Φωκίδας και στην ΠΕ Φθιώτιδας στον Τυμφρηστό.

Η ζώνη Παρνασσού - Γκιώνας συνίσταται κυρίως από παχιές σειρές ανθρακικών πετρωμάτων νιτρικής φάσης, που καλύπτουν στρωματογραφικά την περίοδο από το Ανώτερο Τριαδικό έως το Ανώτερο Κρητιδικό και αποθέσεις φλύσχης μικρού πάχους (Παλαιογενές). Χαρακτηριστικό της ζώνης, που το συνολικό της πάχος υπερβαίνει τα 1.000 m είναι η παρουσία των βωξιτικών οριζόντων οι οποίοι δημιουργήθηκαν από τις αλλεπάλληλες αναδύσεις και αποκαρστώσεις της περιοχής. Έντονα φαινόμενα αποκάρσωσης παρατηρούνται επίσης στα ανώτερα ασβεστολιθικά μέρη της ζώνης. Εντός αυτών αναπτύσσονται εκτεταμένες λεκάνες που εκφορτίζονται μέσω μεγάλων καρστικών πηγών (Ορχομενού - Μαυρονερίου, Ιτέας κ.λπ.).

Ο φλύσχη της ενότητας Παρνασσού - Γκιώνας αποτελείται από κροκαλοπαγή, ψαμμίτες, αργιλικούς σχιστόλιθους και κατά θέσεις φακοειδείς ενστρώσεις ασβεστόλιθων. Το πάχος του φλύσχη είναι μικρό (100m) και η επιφανειακή του ανάπτυξη περιορισμένη. Τα κατώτερα μέρη της ανθρακικής φάσης που υπόκεινται του φλύσχη, αποτελούνται από δολομίτες και δολομιτικούς ασβεστόλιθους ενώ στα ανώτερα επικρατούν οι ασβεστόλιθοι.

Αντιπροσωπευτικό μέλος της Ζώνης Παρνασσού - Γκιώνας (πλην του ομώνυμου όρους) αποτελεί το όρος Οίτης στο τμήμα της κοιλάδας του Σπερχειού.

Η Βοιωτική σειρά είναι περιορισμένης έκτασης σχηματισμός Μέσο Άνω Κρητιδικής που ονομάζεται και Βοιωτικός φλύσχη. Αποτελείται κυρίως από κλαστικά ιζήματα αργιλομαργαϊκών σχιστολίθων με ενστρώσεις ασβεστόλιθων ή κερατολίθων, κροκαλοπαγή, ψαμμίτες και οφιολίθους.

Εμφανίσεις του σχηματισμού αυτού απαντώνται στην ευρύτερη περιοχή της Λιβαδειάς στις ΝΑ/κες παρυφές του όρους Χλωμού. Το υπόβαθρο αυτής της κλαστικής σειράς είναι κατά περιοχές νιτρικά τριαδικοϊουρασικά ιζήματα ή και πελαγικά.

Η Υποπελαγονική ζώνη αναπτύσσεται στα ανατολικά της περιοχής και περιλαμβάνει τα όρη Πτώ, Χλωμό, Ζαγοράς, Μεσσάπιο, καθώς μεγάλο μέρος του υπόβαθρου της Κωπαϊδας και σημαντική έκταση στη Βόρεια και Κεντρική Εύβοια.

Οι σχηματισμοί που απαντώνται από τους νεότερους στους παλαιότερους είναι οι εξής:

- Φλύσχη.
- Ασβεστόλιθοι επικλυσιογενείς με σιδηρονικελιούχα και βωξιτικά κοιτάσματα (Εύβοια - περιοχή Κύμης).
- Σχιστοκερατολιθική διάπλαση που αποτελείται από αργιλικούς σχιστόλιθους σε εναλλαγές με κερατολίθους, ψαμμίτες και ασβεστόλιθους. Αισθητή είναι η παρουσία στο σύστημα αυτό των εγκλωβισμένων οφιολιθικών σωμάτων.
- Ασβεστόλιθοι, δολομιτικοί ασβεστόλιθοι και δολομίτες, μεγάλου πάχους και επιφανειακής εξάπλωσης.

- Σύστημα από χλωριτικούς και σερικιτικούς σχιστόλιθους, φυλλίτες, γραουβάκες και σχιστοψαμμίτες. Κατά θέσεις στην Κεντρική Εύβοια το πάχος του σχηματισμού υπερβαίνει τα 600 m.

Σύμφωνα με τελευταίες αντιλήψεις (FERRIERE 1976-1982) ένα τμήμα της Υποπελαγονικής ζώνης στο όρος Όθρυ αντιστοιχεί σε μια άλλη γεωτεκτονική ενότητα την ονομαζόμενη «Μαλιακή ζώνη».

Στη νότια Εύβοια απαντάται η σχετικά αυτόχθονη σειρά Αλμυροπόταμου. Αποτελείται από μια μεγάλου πάχους σειρά μαρμάρων με παρεμβολές σχιστολίθων (που για την Εύβοια ονομάζονταν παλαιότερα «Μάρμαρα Αλμυροπόταμου») και από σχηματισμούς μεταφλύσχης, που είναι κυρίως σχιστόλιθοι με ενστρώσεις μαρμάρων, σημαντικού μερικές φορές πάχους.

Οι σχηματισμοί της ενότητας του Νεοελληνικού τεκτονικού καλύμματος καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο τμήμα της νότιας Εύβοιας.

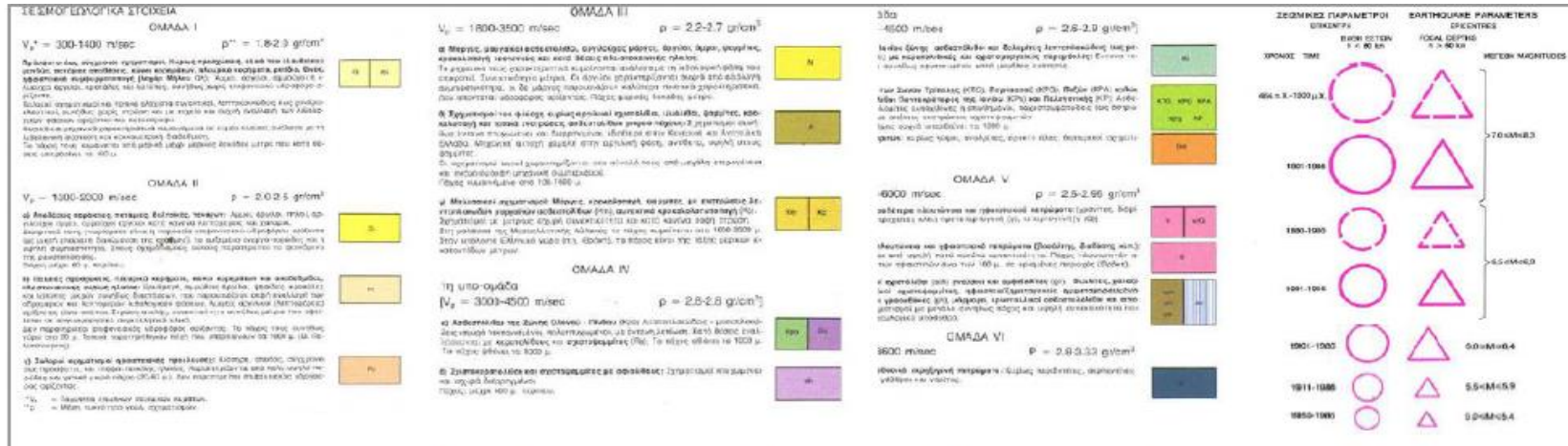
6.7.2 Τεκτονική - Σεισμικότητα

Από σεισμικής άποψης, στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας η περιοχή στην οποία εμφανίζεται σεισμική δραστηριότητα είναι το κεντρικό της τμήμα από την περιοχή του Μαλιακού - Β. Ευβοϊκού κόλπου μέχρι τον Κορινθιακό κόλπο. Στη περιοχή αυτή εντοπίζονται ρηξιγενείς ζώνες και ρήγματα, γενικής διεύθυνσης Α - Δ που προκάλεσαν κατά καιρούς εδαφικές θραύσεις και μετακινήσεις με ιδιαίτερες οδυνηρές συνέπειες. Η παρουσία των ρηξιγενών ζωνών οφείλεται στις έντονες τεκτονικές κινήσεις που έλαβαν χώρα κατά τις τελευταίες γεωλογικές περιόδους (από Μειόκαινο μέχρι σήμερα).

Από το σύνολο των ρηξιγενών ζωνών δυο είναι αυτές που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, λόγω της έντονης σεισμικής τους δραστηριότητας. Πρόκειται για τα ρήγματα της Αταλάντης και των Αλκυονίδων, η ενεργοποίηση των οποίων έχει δώσει στην περιοχή του Β. Ευβοϊκού και στα παράλια του Κορινθιακού ισχυρούς σεισμούς. Οι περιοχές με τη μεγαλύτερη σεισμική επικινδυνότητα στην Περιφέρεια αφορούν το κεντρικό κυρίως τμήμα τους, δηλαδή τις Περιφερειακές Ενότητες Φθιώτιδος, Βοιωτίας, την ανατολική Φωκίδα και την Βόρεια Εύβοια.

Στο **Σχήμα** που ακολουθεί παρατίθεται απόσπασμα της περιοχής μελέτης από τον Σεισμοτεκτονικό Χάρτη της Ελλάδας του ΙΓΜΕ.

.

Σχήμα 6-50: Σεισμοτεκτονικός Χάρτης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας συνολικά κατατάσσεται στις Ζώνες Σεισμικής Επικινδυνότητας Ι - ζώνη χαμηλής σεισμικής επικινδυνότητας (ΠΕ Ευβοίας) και ΙΙ- ζώνη μέσης σεισμικής επικινδυνότητας (ΠΕ Βοιωτίας, Ευβοίας, Ευρυτανίας, Φθιώτιδας και Φωκίδας), κατά την κατανομή του Ελληνικού Αντισεισμικού Κανονισμού ΕΑΚ - 2000 - (Τροποποίηση Φ.Ε.Κ. Β' 1154/12-8-2003, Απόφαση Αριθ. Δ17α/115/9/ΦΝ275). Οι Ζώνες Σεισμικής Επικινδυνότητας της Ελλάδας είναι 3 (Ι,ΙΙ,ΙΙΙ), και την μέγιστη επικινδυνότητα την έχει η ζώνη ΙΙΙ, όπως παρουσιάζεται και στο **Σχήμα** που ακολουθεί.

(Πηγή: ΕΑΚ 2003)

Σχήμα 6-51: Χάρτης Ζωνών Σεισμικής Επικινδυνότητας Ελλάδας

Η αναμενόμενη σεισμική επιτάχυνση για την κατηγορία ΙΙ δίνεται από τη σχέση:

$$A = a \times g$$

όπου **g**: επιτάχυνση βαρύτητας και **a: 0,24** για τη ζώνη ΙΙ σεισμικής επικινδυνότητας.

Από άποψη σεισμικής επικινδυνότητας τα εδάφη που καλύπτουν την περιοχή μελέτης κατατάσσονται σε πέντε κατηγορίες Α, Β, Γ, Δ και Χ, που περιγράφονται στον ακόλουθο **Πίνακα**.

Πίνακας 6-39: Κατηγορίες εδαφών από άποψη σεισμικής επικινδυνότητας σύμφωνα με τον Αντισεισμικό Κανονισμό

Κατηγορία Α	Βραχώδεις ή ημιβραχώδεις σχηματισμοί εκτεινόμενοι σε αρκετή έκταση και βάθος, με την προϋπόθεση ότι δεν παρουσιάζουν έντονη αποσάθρωση.
	Στρώσεις πυκνού κοκκώδους υλικού με μικρό ποσοστό ιλυοαργιλικών προσμίξεων πάχους μικρότερου των 70 m.
	Στρώσεις πολύ σκληρής προσυμπιεσμένης αργίλου, πάχους μικρότερου των 70 m.
Κατηγορία Β	Εντόνως αποσθρωμένα βραχώδη ή εδάφη που από μηχανική άποψη μπορούν να εξομοιωθούν με κοκκώδη.
	Στρώσεις κοκκώδους υλικού μέσης πυκνότητας πάχους μεγαλύτερου των 5 m ή μεγάλης πυκνότητας πάχους μεγαλύτερου των 70 m.
	Στρώσεις σκληρής προσυμπιεσμένης αργίλου πάχους μεγαλύτερου των 70 m.
Κατηγορία Γ	Στρώσεις κοκκώδους υλικού μικρής σχετικής πυκνότητας πάχους μεγαλύτερου των 5m ή μέσης πυκνότητας πάχους μεγαλύτερου των 70 m.
	Ιλυοαργιλικά εδάφη μικρής αντοχής, σε πάχος μεγαλύτερο των 5 m.
Κατηγορία Δ	Εδαφος με μαλακές αργίλους υψηλού δείκτη πλαστικότητας ($I_p > 50$) συνολικού πάχους μεγαλύτερου των 10 m.
	Κατολισθαίνοντα εδάφη.
	Εδαφικοί ή βραχώδεις σχηματισμοί στους οποίους υπάρχουν ή είναι δυνατόν να σχηματισθούν σπήλαια.
Κατηγορία Χ	Χαλαρά λεπτόκοκκα αμμοιλυώδη εδάφη υπό τον υδάτινο ορίζοντα, που ενδέχεται να ρευστοποιηθούν (εκτός αν ειδική μελέτη αποκλείσει τέτοιο κίνδυνο ή γίνει βελτίωση των μηχανικών τους ιδιοτήτων).
	Εδάφη που βρίσκονται δίπλα σε εμφανή τεκτονικά ρήγματα.
	Απότομες κλιτείς καλυπτόμενες με προϊόντα χαλαρών πλευρικών κορημάτων.
	Χαλαρά κοκκώδη ή μαλακά ιλυοαργιλικά εδάφη, εφόσον έχει αποδειχθεί ότι είναι επικίνδυνα από άποψη δυναμικής συμπτύκνωσης ή απώλειας αντοχής.
	Πρόσφατες χαλαρές επιχωματώσεις. Οργανικά εδάφη.
	Εδάφη κατηγορίας Γ με επικινδύνως μεγάλη κλίση.

(Πηγή: ΕΑΚ 2003)

6.7.3 Υδρογεωλογία

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας βάσει των λεκανών απορροής των εσωτερικών υδάτων χωρίζεται σε τρία Υδατικά Διαμερίσματα σε αυτά της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας (EL07), της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (EL04) και της Θεσσαλίας (EL08). Στο Υ.Δ. Δυτικής Στερεάς Ελλάδας ανήκει όλος ο Ν. Ευρυτανίας, τμήμα του Ν. Φωκίδας και μικρό τμήμα του Ν. Φθιώτιδος. Το Υ.Δ. Δυτικής Στερεάς Ελλάδας περιλαμβάνει ορισμένα από τα κυριότερα υδατικά σώματα της χώρας όπως των Αχελώο Ποταμό, τις Λίμνες του Μόρνου, Τριχωνίδας και Κρεμαστών και η Λιμνοθάλασσα του Μεσολογίου. Το τμήμα που ανήκει στη Στερεά Ελλάδα αποτελεί το 30% της συνολικής έκτασης του ΥΔ και συντίθεται από τα ανάντη και ορεινά τμήματα της Λεκάνης απορροής.

Στο ΥΔ Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας ανήκουν οι Ν. Εύβοιας, Βοιωτίας, Φθιώτιδας (μεγαλύτερο μέρος) και το υπόλοιπο του Ν. Φωκίδας (42%) καθώς και τμήματα νομών που ανήκουν στις περιφέρειες Θεσσαλίας και Αττικής. Στο υδατικό διαμέρισμα της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας υπάρχουν ορισμένες υδρογεωλογικές ενότητες με σημαντικό υδατικό δυναμικό, οι οποίες παρουσιάζονται στη συνέχεια. Οι ενότητες αυτές αποτελούνται από άλλες μικρότερες, που διακινούν ποσότητες νερού, μέσα όμως στα πλαίσια της ευρύτερης ενότητας. Όλες οι ενότητες αναπτύσσονται στους ασβεστόλιθους της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας. Αναλυτικότερα (σύμφωνα με την ΣΜΠΕ ΠΠΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2021-2025):

- **Καρστικό σύστημα Βοιωτικού Κηφισού-Υλίκης-Παραλίμνης.** Το σύστημα αυτό αποτελείται από πέντε υδρογεωλογικές ενότητες, οι οποίες είναι τοποθετημένες κλιμακωτά κατά μήκος της λεκάνης του Βοιωτικού Κηφισού. Η λεκάνη του Βοιωτικού Κηφισού περιλαμβάνει πλούσιους υπόγειους υδροφορείς, των οποίων τα ετήσια ρυθμιστικά αποθέματα μπορεί να φτάνουν, κατά τις εκτιμήσεις της μελέτης του ΙΓΜΕ, τα 500 hm³. Οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται τόσο στην κατάρτιση του ισοζυγίου του Βοιωτικού Κηφισού με το μαθηματικό προσδιοριστικό μοντέλο (BEMERMHN), για την περίοδο 1982-1993 (Παγούνης & Σμυρνιώτης, 1993), όσο και στην αξιοποίηση των υδραυλικών παραμέτρων που υπολογίστηκαν με δοκιμαστικές αντλήσεις (Παγούνης & Σμυρνιώτης, 1993). Το μεγαλύτερο μέρος (260 hm³) των αποθεμάτων των υπόγειων υδροφορέων εκφορτίζεται σε πηγές εντός της λεκάνης και κατά συνέπεια συνυπολογίζεται στα 337.1 hm³ της απορροής στη σήραγγα Καρδίτσας (αφού αφαιρεθεί κάποιο τμήμα που καταναλώνεται στα αρδευτικά έργα εντός της λεκάνης). Από τα υπόλοιπα υπόγεια νερά ένα μέρος διαφεύγει προς άλλες περιοχές (Ευβοϊκός Κόλπος, προσχωματικός υδροφορέας Θήβας-Βαγίων) ή αντλείται μέσω των γεωτρήσεων της περιοχής.
- **Υδρογεωλογικές ενότητες Άνω Ρου του Βοιωτικού Κηφισού.** Βρίσκονται στους ασβεστόλιθους του βορειοδυτικού Παρνασσού, της βορειοδυτικής Γκιώνας και της νότιας Οίτης, και η συνολική τους έκταση εκτιμάται σε 370 km². Η εκφόρτιση των ενοτήτων αυτών γίνεται κυρίως μέσω των πηγών Λιλαίας-Πολύδροσου, μέσης ετήσιας παροχής 1.7 m³/s. Τα ρυθμιστικά αποθέματα υπολογίζονται σε 80 hm³ το χρόνο και τα γεωλογικά σε 590 hm³.
- **Υδρογεωλογικές ενότητες Μέσου Ρου Βοιωτικού Κηφισού.** Σε αυτές περιλαμβάνονται δύο μεγάλες ενότητες, συνολικής έκτασης 690 km²: του κεντρικού βορειοανατολικού Παρνασσού και του ανατολικού Καλλιδρόμου. Οι ενότητες αυτές επικοινωνούν μεταξύ τους και αποτελούν ενιαίο υδροφορέα, που εκφορτίζεται στις πηγές Μέλανα-Πολυγύρας, μέσης ετήσιας παροχής 4.3 m³/s. Τα ρυθμιστικά αποθέματα υπολογίζονται σε 260 hm³ το χρόνο και τα γεωλογικά σε 2 800 hm³.
- **Υδρογεωλογικές ενότητες Κάτω Ρου.** Σε αυτές περιλαμβάνονται οι υδροφορείς του βόρειου Ελικώνα και του Κάστρου, οι οποίοι είναι ανεξάρτητοι μεταξύ τους. Ο υδροφορέας του Βόρειου Ελικώνα εκφορτίζεται μέσω των πηγών Κρύα Λιβαδειάς, Αγίου Ιωάννη Λαφυστίου, Πέτρας Υψηλάντη, και Αλιάρτου, μέσης ετήσιας παροχής 1.4 m³/s. Τα ρυθμιστικά αποθέματα εκτιμώνται σε 115 hm³ το χρόνο, ενώ μεγάλες ποσότητες νερού μεταγγίζονται στη πεδιάδα της Κωπαΐδας και τους υδροφόρους σχηματισμούς της περιοχής Βαγίων-Θηβών. Ο καρστικός υδροφορέας του Κάστρου αποστραγγίζεται στις πηγές της Λάρυμνας, μέσης ετήσιας παροχής 0.8 m³/s, στις πηγές Σκορπονερίων και της ενδιάμεσης παράκτιας περιοχής. Τα ρυθμιστικά αποθέματα υπολογίζονται σε 45 hm³ το χρόνο.

- **Υδρογεωλογικές ενότητες Υλίκης-Παραλίμνης.** Οι ενότητες αυτές αποτελούνται από ασβεστόλιθους που βρίσκονται στην περιοχή των λιμνών Υλίκης και Παραλίμνης. Το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η μεγάλη υδροπερατότητα και η άμεση τροφοδοσία τους από τις λίμνες. Οι ενότητες αυτές εκφορτίζονται στις παράκτιες πηγές του Ευβοϊκού Κόλπου, αλλά και με υποθαλάσσιες αναβλύσεις, γεγονός που καθιστά αδύνατη την εκτίμηση της παροχής. Τα ρυθμιστικά αποθέματα υπολογίζονται σε 55 hm³ τον χρόνο και τα γεωλογικά σε 485 hm³.
- **Υδρογεωλογικές ενότητες κλαστικών σχηματισμών.** Αυτές σχηματίζονται στις ποτάμιες και λιμναίες αποθέσεις των πεδινών τμημάτων του Βοιωτικού Κηφισού και της πεδιάδας Θηβών- Βαγίων. Αποτελούνται από στρώματα άμμων και κροκάλων, με μεγάλη υδροπερατότητα. Τα ρυθμιστικά αποθέματα εκτιμώνται σε 40 hm³.
- **Καρστική ενότητα ΝΔ Παρνασσού.** Η ενότητα αυτή αποτελείται από την υδρογεωλογική λεκάνη της νοτιοδυτικής πλευράς του Παρνασσού. Εκφορτίζεται στο βόρειο Κορινθιακό Κόλπο μέσω των υφάλμυρων πηγών Κίρρας και Αγίου Ισιδώρου, ενώ τα ρυθμιστικά αποθέματα εκτιμώνται σε 200 hm³/έτος.
- **Καρστική ενότητα Γκιώνας.** Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει μία υδρογεωλογική λεκάνη που εντοπίζεται στην περιοχή κάτω από το βουνό Γκιώνα. Η λεκάνη εκφορτίζεται μέσω υφάλμυρων πηγών και υποθαλάσσιων αναβλύσεων στον Κόλπο της Ιτέας. Τα ρυθμιστικά αποθέματα της λεκάνης εκτιμώνται σε 250 hm³/έτος.
- **Καρστικό σύστημα νότιας Όθρυος.** Το σύστημα αυτό, που βρίσκεται στη λεκάνη του Σπερχειού, εκφορτίζεται μέσω των πηγών Αγίας Παρασκευής. Τα ρυθμιστικά αποθέματα του συστήματος εκτιμώνται σε 50 hm³/έτος.
- **Καρστικές ενότητες Σπερχειού.** Σε αυτές περιλαμβάνονται η ενότητα κεντρικής Οίτης με ρυθμιστικά αποθέματα 65 hm³/έτος, η ενότητα Οίτης Καλλιδρόμου με αποθέματα 21 hm³/έτος και η ενότητα βορειοδυτικής Όθρυος με αποθέματα 50 hm³/έτος.
- **Καρστική ενότητα Γαβρόβου.** Αναπτύσσεται σε ανθρακικούς σχηματισμούς της ζώνης του Γαβρόβου και εκφορτίζεται κατά κύριο λόγο από τις παραλίμνιες πηγές του Τρίκλινου, με συνολική εκτιμημένη παροχή περίπου 6,7 m³/s.
- **Ενότητα των ασβεστόλιθων της Πίνδου.** Αναπτύσσεται σε ανθρακικούς σχηματισμούς της ζώνης Πίνδου. Στην ενότητα αυτή εντάσσεται το καρστικό σύστημα Λάκμου-Τζουμέρκων, που εκφορτίζεται στον Άραχθο και ανήκει στο Υδατικό Διαμέρισμα Ηπείρου. Κατά το υπόλοιπο τμήμα, το σύστημα εκφορτίζεται στις λεκάνες Αχελώου, Ευήνου και Μόρνου, τις παραλίμνιες και υπολίμνιες πηγές της Τριχωνίδας, και από παραθαλάσσιες ή υποθαλάσσιες πηγές (π.χ. Ναυπάκτου). Η συνολική εκτιμώμενη υπόγεια απορροή είναι της τάξεως των 70 m³/s.

Στον **Πίνακα** που ακολουθεί παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα ρυθμιστικά αποθέματα των υδροφορέων του διαμερίσματος.

Πίνακας 6-40: Εκτίμηση ρυθμιστικών αποθεμάτων υδροφορέων

Υδροφορέας	Εισροή από άλλο υδροφορέα	Εκφόρτιση	Ετήσια ρυθμιστικά αποθέματα (hm ³)
Βοιωτικού Κηφισού, σύστημα Υλίκης-Παραλίμνης	Υπόγειες διαφυγές από Υλίκη	Πηγές, Ευβοϊκός Κόλπος, προσχωματικός υδροφορέας Θήβας-Βαγίων	555* (500 Βοιωτ. Κηφισός + 55 Υλίκη)

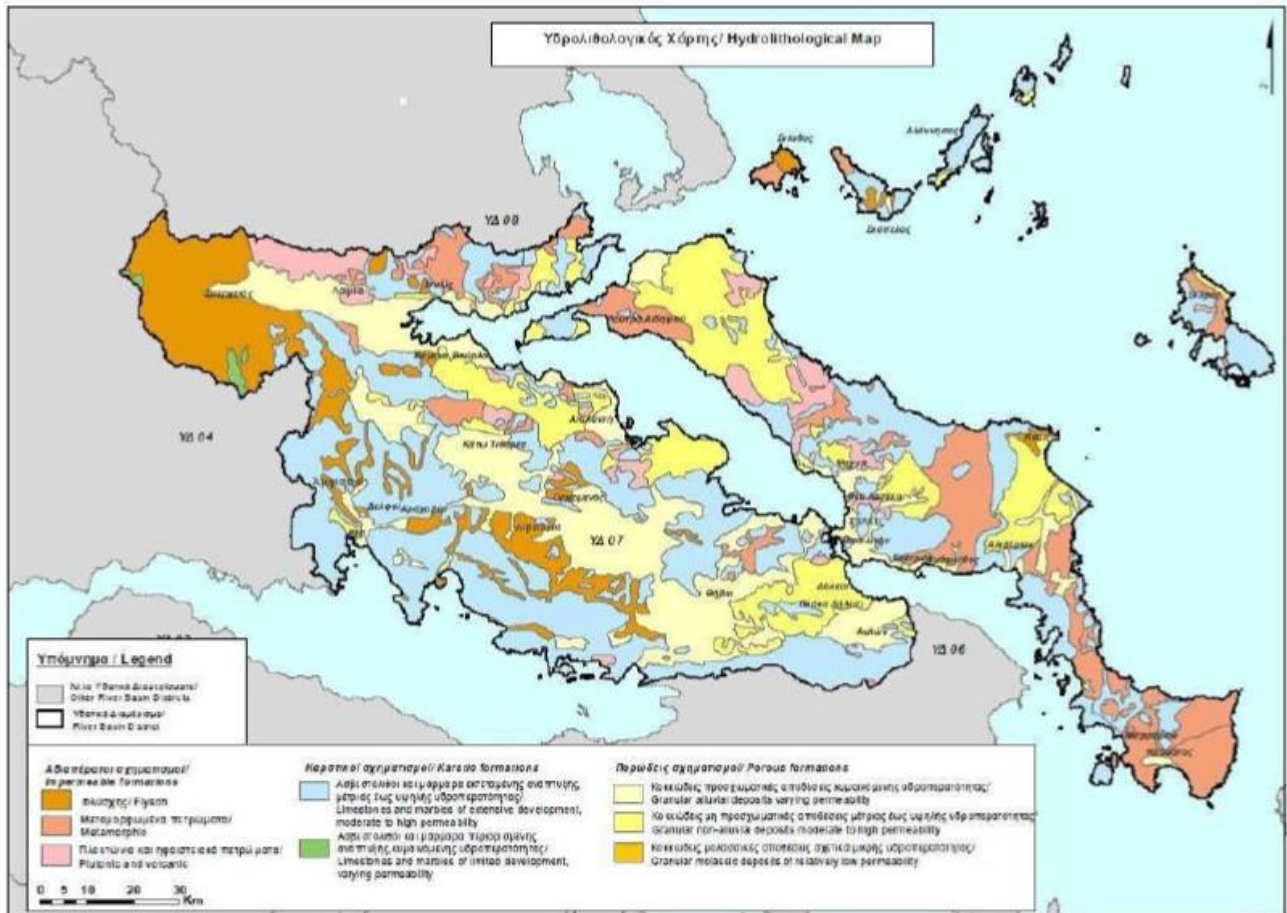
Υδροφορέας	Εισροή από άλλο υδροφορέα	Εκφόρτιση	Ετήσια ρυθμιστικά αποθέματα (hm ³)
Νοτιοδυτικής πλευράς Παρνασσού		Κορινθιακός Κόλπος μέσω υφάλμυρων πηγών	200
Γκιώνας		Κόλπος Ιτέας μέσω υφάλμυρων πηγών	200
Σύστημα Νότιας Οθρυος		Πηγές	50
Προσχωματικός Σπερχειού		Μαλιακός Κόλπος	50
Καρστικές ενότητες Σπερχειού			136
Σύνολο			1191

(Πηγή: ΣΜΠΕ ΠΠΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2021-2025)

Τα ρυθμιστικά αποθέματα των υδροφορέων έχουν εκτιμηθεί με βάση τις παροχές των πηγών που εκφορτίζουν το κάθε σύστημα. Έτσι, το μεγαλύτερο ποσοστό της ποσότητας που αναφέρεται έχει ήδη υπολογιστεί στο επιφανειακό υδατικό δυναμικό και ουσιαστικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για ρυθμιστικούς σκοπούς.

Οι ποσότητες που διαφεύγουν προς τη θάλασσα από τα συστήματα Υλίκης - Παραλίμνης, νοτιοδυτικής πλευράς Παρνασσού και προσχωματικού υδροφορέα Σπερχειού εκτιμώνται σε 210 hm³.

Ακολουθώς, παρατίθεται ο Υδρολιθολογικός χάρτης Υδατικού Διαμερίσματος Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας, το οποίο και καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

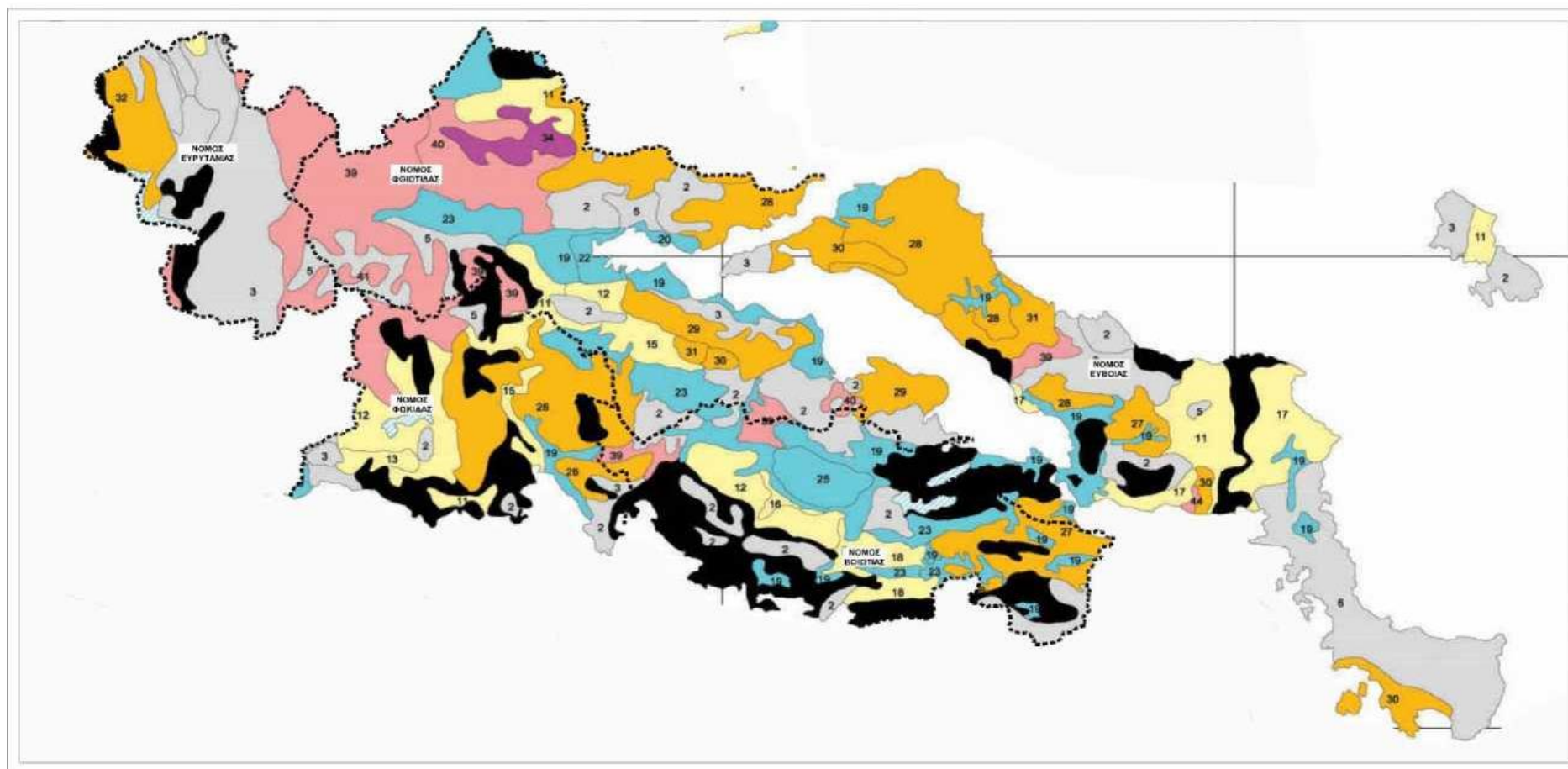
(Πηγή: 1^η αναθεώρηση ΣΔΛΑΠ Υδατικού Διαμερισματος Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας)

Σχήμα 6-52: Υδροιθολογικός χάρτης Υδατικού Διαμερισματος Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας

6.7.4 Εδαφολογικά Χαρακτηριστικά

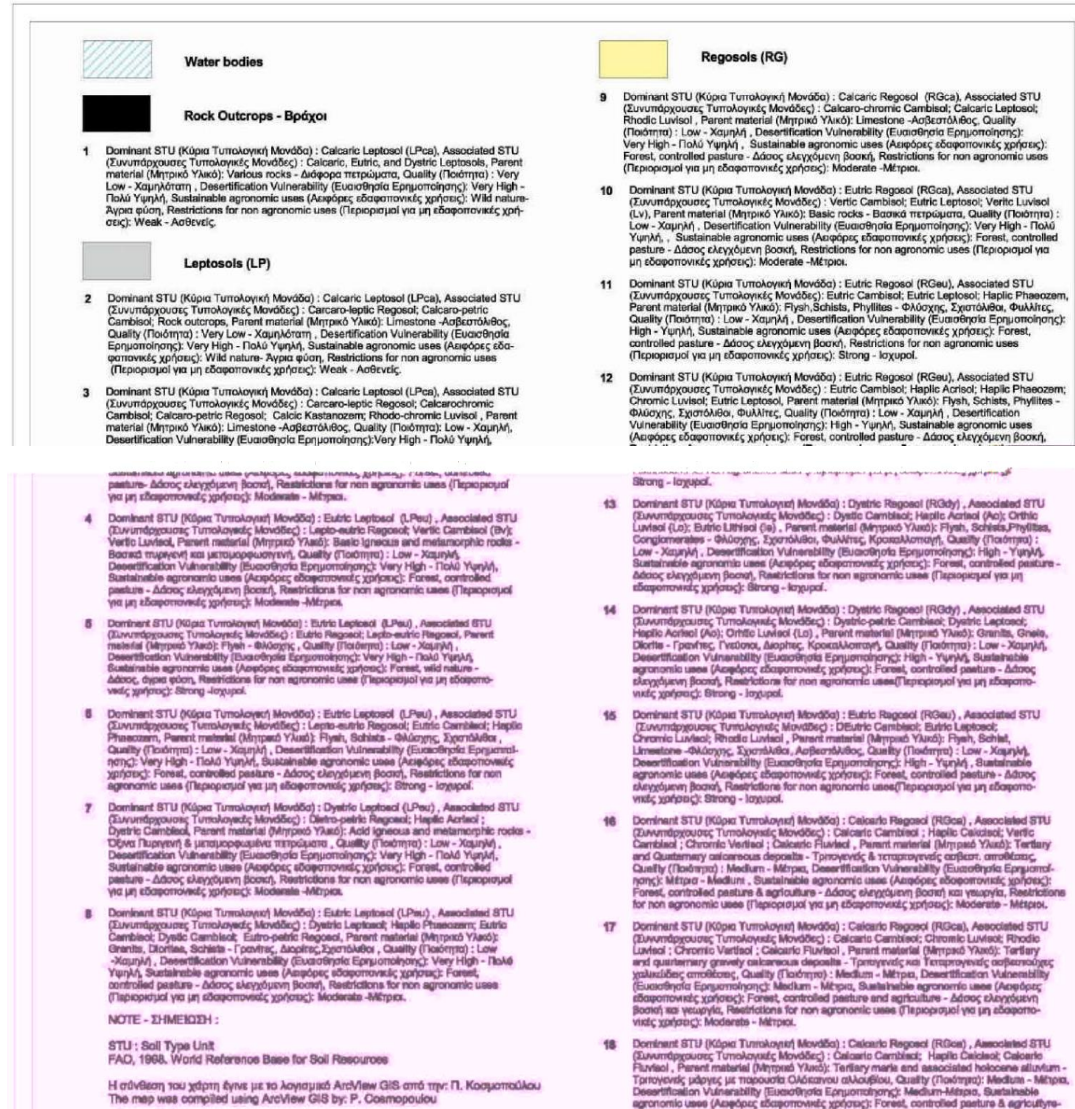
Το έδαφος θεωρείται ένας σημαντικός φυσικός και πλουτοπαραγωγικός πόρος, τον οποίο χρησιμοποιεί ο άνθρωπος για να προσπορίσει βασικά αγαθά που θεωρούνται απαραίτητα για την διαβίωσή του, όπως τροφή, ξυλεία, κ.ά. Παράλληλα παράγει ή επηρεάζει σημαντικά την ποσότητα και την ποιότητα του παραγόμενου νερού, επηρεάζει σημαντικά, τόσο άμεσα όσο και έμμεσα τη βιοποικιλότητα και λόγω, της τεράστιας σημασίας που έχει το έδαφος για τον άνθρωπο, η προστασία του και η αποφυγή της υποβάθμισής του, πρέπει να αποτελεί σκοπό κάθε μορφής επέμβασης σ' αυτό, ώστε να εξασφαλίζονται οι βασικές λειτουργίες που ασκεί όπως: α) να στηρίζει τη βιολογική δραστηριότητα, β) να στηρίζει τη βιοποικιλότητα γ) να στηρίζει την θρέψη των φυτών, δ) να διασπά και να ακινητοποιεί τους ρύπους, ε) να επηρεάζει τον υδρολογικό κύκλο και στ) να επηρεάζει το φαινόμενο του θερμοκηπίου (ΣΜΠΕ ΠΕΠ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2014-2020).

Στο ακόλουθο **Σχήμα** παρατίθεται ο εδαφολογικός χάρτης της περιοχής της Στερεάς Ελλάδας καθώς και το διευκρινιστικό υπόμνημα των διάφορων τύπων εδαφών που εντοπίζονται στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

(Πηγή: ΣΜΠΕ ΠΕΠ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2014-2020)

Σχήμα 6-53: Εδαφολογικός χάρτης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Σύμφωνα με την κατάταξη των εδαφών, κατά το σύστημα FAO, η ταξινόμηση των εδαφών στην Περιφέρεια είναι η ακόλουθη (ΣΜΠΕ ΠΕΠ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2014-2020):

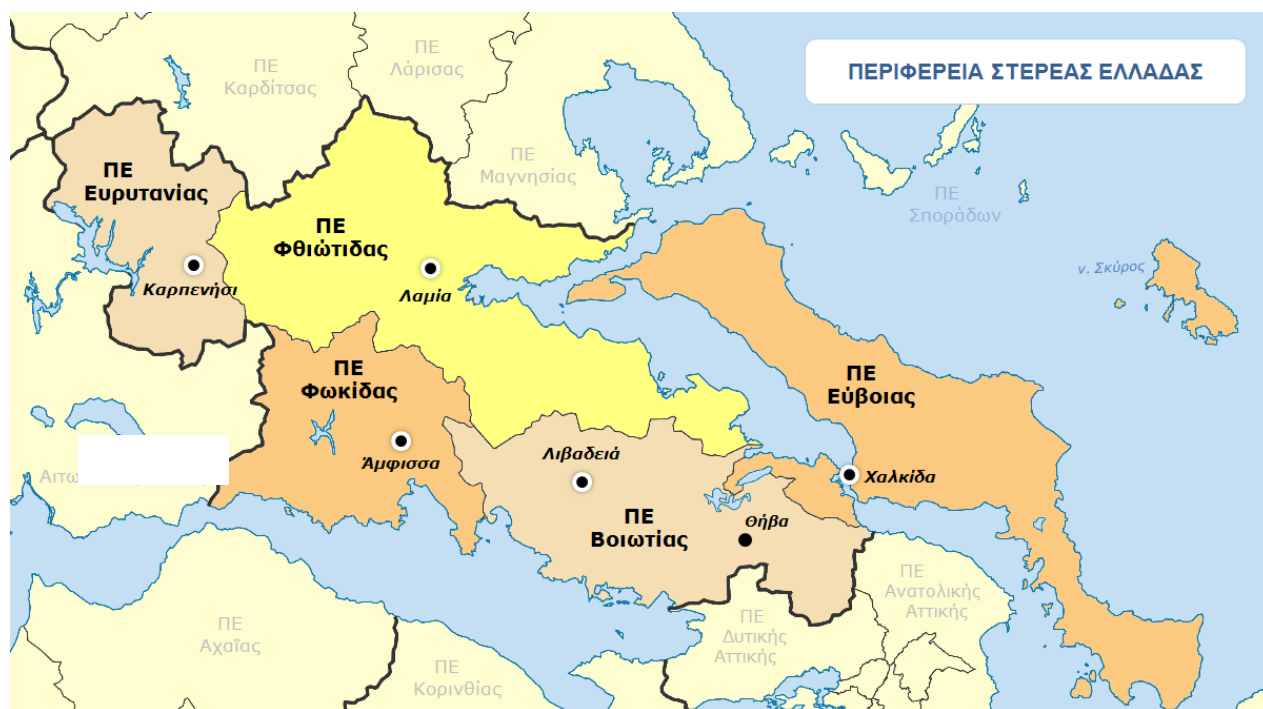
- **Fluvisols.** Αναφέρονται και ως προσχωσιγενή εδάφη. Τα εδάφη της τάξης των Fluvisols είναι χαρακτηριστικά εδάφη τα οποία έχουν προκύψει από ποταμοχειμάρειες αποθέσεις και κατά συνέπεια αναμένονται να εντοπίζονται κυρίως στα σημεία τα οποία τα εδάφη της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας διαρρέονται από ποταμούς. Έτσι, εντοπίζονται στην περιοχή της Φθιώτιδας στο τμήμα το οποίο διαρρέεται από τον ποταμό Σπερχείος, στη Βοιωτία στην περιοχή την οποία διαρρέει ο Βοιωτικός Κηφισός αλλά και ο Ασωπός ποταμός όπως επίσης εντοπίζονται σποραδικά στο κεντρικό και βόρειο τμήμα της Π.Ε. Ευβοίας.
- **Regosols.** Εδάφη από ασταθή και μη ενοποιημένα υλικά. Τα εδάφη της τάξης Regosols απαντώνται σε μικρότερη έκταση στην περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας. Εδάφη της τάξης Regosols συναντώνται στο κεντρικό τμήμα της Π.Ε. Ευβοίας, καθώς και στα κεντρικά τμήματα των Π.Ε. Φωκίδας, Βοιωτίας καθώς και στο νότιο τμήμα της Π.Ε. Φθιώτιδας.
- **Vertisols.** Αυτά τα εδάφη έχουν 40% ή περισσότερο πηλό σε όλους τους οριζόντες και αναπτύσσουν ευρείες ρωγμές (Slickensides). Εντοπίζονται σε ένα πολύ μικρό τμήμα στα βόρεια της Π.Ε. Φθιώτιδας στην περιοχή του Δομοκού.
- **Cambisols.** Εδάφη της τάξης Cambisols συναντώνται αρκετά εκτεταμένα σε διάφορα σημεία της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας όπως στο βόρειο τμήμα καθώς και σποραδικά στο κεντρικό τμήμα της Π.Ε. Ευβοίας, στην Π.Ε. Φωκίδας στα σύνορά της με την Π.Ε. Βοιωτίας, στο νότιο τμήμα της Π.Ε. Φθιώτιδας αλλά και στο βόρειο τμήμα της στα σύνορα με την Π.Ε. Μαγνησίας, στο νότιο τμήμα της Π.Ε. Βοιωτίας στα σύνορα με την Αττική και τέλος στο δυτικό τμήμα της Ευρυτανίας στα σύνορα με την Αιτωλοακαρνανία.
- **Luvisols.** Τα εδάφη αυτά χαρακτηρίζονται από έντονο ερυθρωπό χρώμα (κοκκινοχρώματα). Κατά κανόνα έχουν κοκκώδη δομή και αργιλοπηλώδη υφή. Απαντώνται κυρίως στις παράκτιες πεδιάδες και πάνω σε μικρά οροπέδια. Είναι εδάφη τα οποία αποστραγγίζονται εύκολα και είναι εύκολα στην καλλιέργειά τους και παραγωγικά, ιδιαίτερα όταν έχουν ικανοποιητικό βάθος. Τέτοια εδάφη εντοπίζονται στο κεντρικό και το δυτικό τμήμα της Π.Ε. Φθιώτιδας, στα σύνορα με την Π.Ε. Ευρυτανίας και την Π.Ε. Φωκίδας ενώ σποραδικά και πιο αραιά εντοπίζονται στην Π.Ε. Βοιωτίας και στο κεντρικό τμήμα της Π.Ε. Ευβοίας.
- **Leptosols.** Είναι πετρώδη ή βραχώδη εδάφη τα οποία είναι γενικά ρηχά και υπέρκεινται βραχώδους σχηματισμού. Είναι ευρύτατα διαδεδομένα σε ορεινούς σχηματισμούς και εντοπίζονται σε βραχώδεις περιοχές οι οποίες έχουν υποστεί διάβρωση και έχει απομακρυνθεί ο επιφανειακός εδαφικός ορίζοντας. Εδάφη αυτού του τύπου παρατηρούνται στον κύριο κορμό της Π.Ε. Ευρυτανίας αλλά και στο νότιο και κεντρικό τμήμα της Π.Ε. Ευβοίας ενώ σε μικρότερη έκταση εντοπίζονται διάσπαρτα σε τμήματα των Π.Ε. Βοιωτίας και Φθιώτιδας.

Τέλος, παρατηρείται ότι μια ευρεία περιοχή της Περιφέρειας στα παράλια της στον Κορινθιακό κόλπο καθώς και στο ανατολικό τμήμα της Π.Ε. Βοιωτίας στο σύνορό της με την Π.Ε. Ευβοίας αποτελείται από βραχώδεις εκτάσεις (rock outcrops).

6.8 ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

6.8.1 Διοικητική Διάρθρωση

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (ακόλουθο **Σχήμα**), βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα της χώρας και περιλαμβάνει πέντε (5) Περιφερειακές Ενότητες (Βοιωτίας, Εύβοιας, Ευρυτανίας, Φθιώτιδας, Φωκίδας) και είκοσιπέντε (25) Δήμους. Έχει συνολική έκταση 15.549 km², οπότε και καλύπτει το 11,8% της συνολικής έκτασης της χώρας συγκεντρώνοντας το 5,1% του συνολικού πληθυσμού. Έδρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (ΠΣΤΕ) είναι Λαμία.

Σχήμα 6-54: Περιφερειακές Ενότητες Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Αναλυτικά η διοικητική διαίρεση ανά περιφερειακή ενότητα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας μαζί με πληροφορίες για την έδρα και την κατανομή του πληθυσμού παρουσιάζονται στον παρακάτω **Πίνακα** σύμφωνα με την τελευταία απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ (2011).

Πίνακας 6-41: Διοικητική διαίρεση των Π.Ε. της ΠΣΤΕ με έδρα και πληθυσμό

Π.Ε. Βοιωτίας	
Δήμος Αλιάρτου	
Έδρα:	Αλιάρτος
Πληθυσμός:	10,887
Δήμος Διστόμου-Αράχοβας-Αντίκυρας	

Έδρα:	Δίστομο
Πληθυσμός:	8,188
Δήμος Θηβαίων	
Έδρα:	Θήβα
Πληθυσμός:	36,477
Δήμος Λεβαδέων	
Έδρα:	Λιβαδειά
Πληθυσμός:	31,315
Δήμος Ορχομενού	
Έδρα:	Ορχομενός
Πληθυσμός:	11,621
Δήμος Τανάγρας	
Έδρα:	Σχηματάρι
Πληθυσμός:	19,432
Π.Ε. Ευβοίας	
Δήμος Διρφύων - Μεσσαπίων	
Έδρα:	Ψαχνά
Πληθυσμός:	18,800
Δήμος Ερέτριας	
Έδρα:	Ερέτρια
Πληθυσμός:	13,053
Δήμος Ιστιαίας - Αιδηψού	
Έδρα:	Ιστιαία
Πληθυσμός:	21,083
Δήμος Καρύστου	
Έδρα:	Κάρυστος
Πληθυσμός:	12,180
Δήμος Κύμης - Αλιβερίου	
Έδρα:	Αλιβέρι
Πληθυσμός:	28,437
Δήμος Μαντουδίου-Λίμνης-Αγίας Άννας	
Έδρα:	Λίμνη
Πληθυσμός:	12,045
Δήμος Σκύρου	
Έδρα:	Σκύρος
Πληθυσμός:	2,994
Δήμος Χαλκιδέων	
Έδρα:	Χαλκίδα

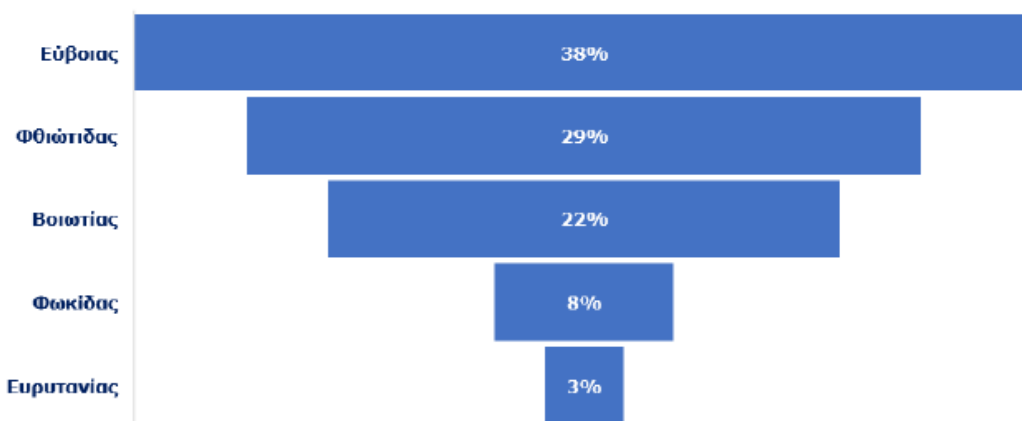
Πληθυσμός:	102,223
Π.Ε. Ευρυτανίας	
Δήμος Αγράφων	
Έδρα:	Κερασοχώρι
Πληθυσμός:	6,976
Δήμος Καρπενησίου	
Έδρα:	Καρπενήσι
Πληθυσμός:	13,105
Π.Ε. Φθιώτιδας	
Δήμος Αμφίκλειας - Ελάτειας	
Έδρα:	Κάτω Τιθορέα
Πληθυσμός:	10,922
Δήμος Δομοκού	
Έδρα:	Δομοκός
Πληθυσμός:	11,495
Δήμος Λαμιέων	
Έδρα:	Λαμία
Πληθυσμός:	75,315
Δήμος Λοκρών	
Έδρα:	Αταλάντη
Πληθυσμός:	19,623
Δήμος Μακρακώμης	
Έδρα:	Σπερχειάδα
Πληθυσμός:	16,036
Δήμος Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου	
Έδρα:	Καμένα Βούρλα
Πληθυσμός:	12,090
Δήμος Στυλίδος	
Έδρα:	Στυλίδα
Πληθυσμός:	12,750
Π.Ε. Φωκίδας	
Δήμος Δελφών	
Έδρα:	Άμφισσα
Πληθυσμός:	26,716
Δήμος Δωρίδος	
Έδρα:	Λιδωρίκι
Πληθυσμός:	13,627

6.8.2 Δημογραφικά Στοιχεία

6.8.2.1 Πληθυσμός

Από δημογραφικής άποψης, ο πληθυσμός της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας σύμφωνα με την τελευταία απογραφή ανέρχεται στους 547.390 κατοίκους.

Πολυπληθέστερη Περιφερειακή Ενότητα είναι η Εύβοια (38% του συνολικού πληθυσμού) και ακολουθούν η Φθιώτιδα (29%), η Βοιωτία (22%), η Φωκίδα (7%) και η Ευρυτανία (4%). Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, η Ενότητα Εύβοιας αντιπροσωπεύει το 38% του πληθυσμού της Περιφέρειας και ακολουθούν οι Ενότητες Φθιώτιδας (29%), Βοιωτίας (22%), Φωκίδας (8%) και Ευρυτανίας (3%).

(Πηγή: INΣΕΤΕ, 2019)

Σχήμα 6-55: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, 2018

Στον ακόλουθο **Πίνακα** παρουσιάζονται τα βασικά δημογραφικά δεδομένα των απογραφών της ΕΛΣΤΑΤ του 2001 και του 2011

Πίνακας 6-42: Μόνιμος Πληθυσμός ΠΣΤΕ και ΠΕ (2001,2011)

	Πληθυσμός		Ποσοστιαία Μεταβολή Πληθυσμού %2001-2011	Πυκνότητα Πληθυσμού 2011 (άτομα/km ²)
	2001	2011		
ΠΕ Βιοωτίας	123.913	117.920	-4,84%	39,95
ΠΕ Εύβοιας	207.305	210.815	+ 1,69%	50,59
ΠΕ Ευρυτανίας	19.518	20.081	+2,88%	10,74
ΠΕ Φθιώτιδας	169.542	158.231	-6,67%	35,63
ΠΕ Φωκίδας	37.866	40.343	+6,54%	19,03
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	558.144	547.390	-1,93%	35,20

	Πληθυσμός		Ποσοστιαία Μεταβολή Πληθυσμού	Πυκνότητα Πληθυσμού 2011 (άτομα/km ²)
	2001	2011	%2001-2011	
Σύνολο Χώρας	10.934.097	10.816.286	-1,61%	81,97

(Πηγή ΕΛΣΤΑΤ: Απογραφές Πληθυσμού 2001, 2011)

Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής του πληθυσμού, το έτος 2011, εμφανίζει μείωση κατά 1,93%, η οποία είναι πολύ μεγαλύτερη από τη γενική τάση μείωσης (1,61%) σε επίπεδο χώρας, ενώ ταυτόχρονα καταγράφεται ίδια γενική τάση μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων με διακυμάνσεις του βαθμού μεταβολής (μεγαλύτερη μείωση παρατηρείται στην ΠΕ Ευρυτανίας, ενώ κοντά στον εθνικό μέσο όρο είναι η μείωση στην ΠΕ Εύβοιας).

Επιπλέον, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του Τουρισμού για το έτος 2018 – Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, ΙΝΣΕΤΕ, 2019), ο πληθυσμός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας την περίοδο 2013 – 2018, σημείωσε μείωση κατά -1% (από 560 χιλ. το 2013 σε 557 χιλ. το 2018). Στις επιμέρους ΠΕ η εικόνα είναι μικτή, με τις ΠΕ Εύβοιας (-1%, από 216 χιλ. το 2013 σε 213 χιλ. το 2018), Φθιώτιδας (-1%, από 162 χιλ. το 2013 σε 160 χιλ. το 2018) και Ευρυτανίας (-6%, από 20 χιλ. το 2013 σε 19 χιλ. το 2018) να καταγράφουν μείωση και τις ΠΕ Βοιωτίας (+1%, από 121 χιλ. το 2013 σε 121 χιλ. το 2018) και Φωκίδας (+2%, από 42 χιλ. το 2013 σε 42 χιλ. το 2018) αύξηση.

Η βαθμιαία μείωση του πληθυσμού κατά τη δεκαετία 2001-2011 είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της πληθυσμιακής πυκνότητας της Περιφέρειας, η οποία από 38,9 κατοίκους/ km² το 2001 μειώθηκε σε περίπου 35,20 κατοίκους/ km² το 2011, πολύ χαμηλότερη από την αντίστοιχη της χώρας (81,75 κάτοικοι/ km²).

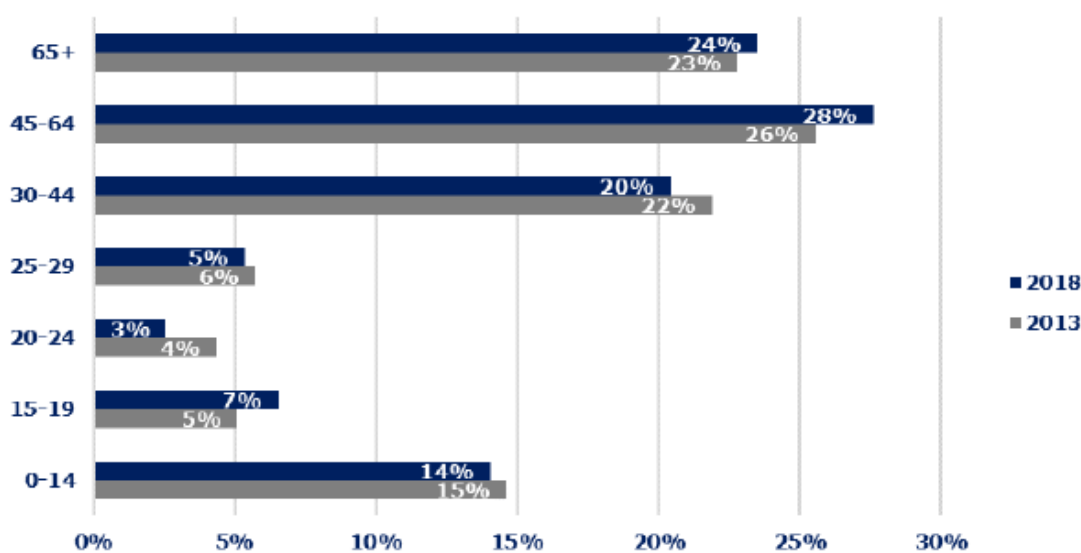
Όσον αφορά την κατανομή του πληθυσμού κατά φύλο και κατά ομάδες ηλικιών διαπιστώνεται ότι η αναλογία των δύο φύλων στο σύνολο του πληθυσμού της Περιφέρειας είναι αντίστροφη αυτής που παρατηρείται στο σύνολο της χώρας, αφού οι άντρες αποτελούν το 51% (49,2% για το σύνολο της χώρας) του συνολικού πληθυσμού στην Περιφέρεια, έναντι 49% των γυναικών (50,8% στο σύνολο της επικράτειας).

6.8.2.2 Δείκτης Γήρανσης Πληθυσμού

Αναφορικά με την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, από τον υπολογισμό του δείκτη γήρανσης που έγινε με βάση τα στοιχεία του υπολογιζόμενου πληθυσμού την 1η Ιανουαρίου 2020, της Eurostat, προκύπτει ότι κατά το έτος 2020 σε 100 παιδιά αντιστοιχούσαν 173 ηλικιωμένοι. Το πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού έχει άμεση επίπτωση στο δείκτη εξάρτησης της Περιφέρειας, που υποδηλώνει ότι κατά το ίδιο έτος σε 100 άτομα εργάσιμης ηλικίας αντιστοιχούσαν σε 59,29 άτομα, που χαρακτηρίζονται ως οικονομικά εξαρτώμενα (ηλικιωμένοι και παιδιά). Σύμφωνα δε, με τους βασικούς δημογραφικούς δείκτες, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, εμφανίζεται ως γερασμένη σε σχέση με τη δημογραφική εικόνα της χώρας. Η δημογραφική σύνθεση κατά ομάδες ηλικιών

υποδηλώνει ότι το πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού στην Περιφέρεια καθίσταται ιδιαίτερα υψηλό.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας, σημειώνει πιο ήπια μείωση στις ηλικίες 25 – 29 ετών και πιο έντονη στις ηλικίες 20 – 24 ετών. Παράλληλα σε αντίθεση με το σύνολο της χώρας οι ηλικίες 15 – 19 ετών καταγράφουν αύξηση. Συγκεκριμένα, στις επιμέρους ηλικιακές κατηγορίες, μείωση κατέγραψαν οι ηλικίες 0 – 14 ετών (-5%), 20 – 24 ετών (-43%), 25 – 29 ετών (-8%) και 30 – 44 ετών (-8%) και αύξηση οι ηλικίες 15 – 19 ετών (+27%), 45 – 64 ετών (+6%) και 65+ ετών (+2%). Όσον αφορά τα μερίδια των επιμέρους ηλικιών για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικίες 45 – 64 ετών (28%) και ακολουθούν οι ηλικίες 65+ ετών (24%), 30 – 44 ετών (20%), 15 – 29 ετών (14%) και 0-14 ετών (14%). Τέλος, αξιοσημείωτο για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι η αύξηση του μεριδίου στις ηλικίες 15 – 19 ετών σε αντίθεση με το σύνολο της χώρας.

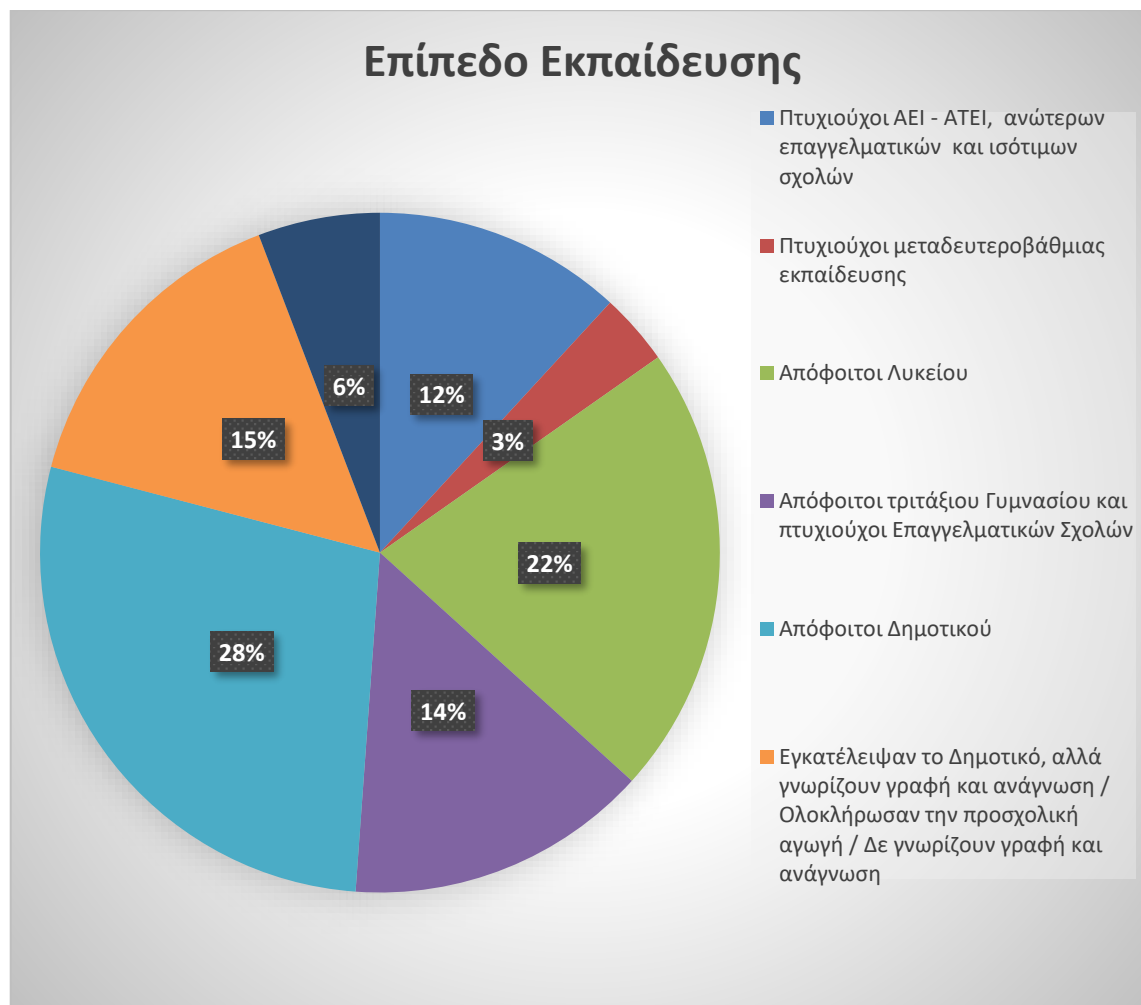
(Πηγή: INΣΕΤΕ, 2019)

Σχήμα 6-56: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, 2013 και 2018

6.8.3 Κοινωνικό – Οικονομικό Περιβάλλον

6.8.3.1 Εκπαίδευση

Η διαστρωμάτωση του εκπαιδευτικού επιπέδου των κατοίκων της περιφέρειας έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά. Το 28% των κατοίκων (ήτοι 152.800 άτομα) είναι απόφοιτοι Δημοτικού ενώ η μαθητική διαρροή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση προσεγγίζει το 15%, δηλαδή 82.800 άτομα. Το 22% (117.400) του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Λυκείου, ενώ 14% είναι οι απόφοιτοι Τριτάξιου Γυμνασίου και Επαγγελματικών Σχολών. Οι πτυχιούχοι Ανώτατης Εκπαίδευσης ανέρχονται σε 64.800 περίπου άτομα (12%) ενώ οι πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας σε 18.600 άτομα (3%).

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ)

Σχήμα 6-57: Ποσοστιαία κατανομή Επιπέδου Εκπαίδευσης πληθυσμού Στερεάς Ελλάδας

6.8.3.2 Απασχόληση

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανερχόταν το δεύτερο τρίμηνο του 2011 σε 247.000 άτομα, εκ των οποίων οι 205.000 ήταν απασχολούμενοι (ποσοστό 83,1%), σύμφωνα με προσωρινή εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ. Διαπιστώθηκε επίσης ότι η εξέλιξη του ενεργού πληθυσμού την περίοδο 2003 - 2011 είναι σε γενικές γραμμές αυξητική, παρά τις όποιες εξαιρέσεις εντοπίζονται από έτος σε έτος (ακόλουθος **Πίνακας**).

Αντίστοιχη είναι και η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας που παρουσιάζει διαχρονικά τάσεις μείωσης, με εξαίρεση την τριετία 2009 - 2011, όπου και αυξάνεται κατακόρυφα. Η ανεργία παρουσιάζει σταθερά υψηλό ποσοστό, που διαμορφώνεται συνήθως πάνω από το μέσο όρο της χώρας. Εξαιρεση αποτελεί το δεύτερο τρίμηνο του 2010, όπου το ποσοστό ανεργίας της Περιφέρειας είναι χαμηλότερο του μέσου όρου της χώρας. Το δεύτερο τρίμηνο του 2011 ωστόσο, το ποσοστό της ανεργίας παρουσιάζεται υψηλότερο του εθνικού μέσου όρου.

Πίνακας 6-43: Διαχρονική Εξέλιξη Εργατικού Δυναμικού Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας σε Χιλιάδες Άτομα (2003 -2011)

Έτος	Άτομα	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμενοι		Άνεργοι		Μη ενεργοί
			Άτομα	%	Άτομα	%	
2003	468,0	243,6	220,5	90,5	23,1	9,5	224,4
2004	469,0	233,3	204,3	87,6	29,0	12,4	235,7
2005	470,5	243,7	218,2	89,5	25,6	10,5	226,8
2006	473,2	243,6	222,1	91,2	21,6	8,8	229,6
2007	473,4	248,7	225,1	90,5	23,6	9,5	224,6
2008	472,1	243,8	223,6	91,7	20,1	8,3	228,3
2009	471,4	237,9	212,9	89,5	25,0	10,5	233,5
2010	472,3	243,9	215,8	88,5	28,0	11,5	228,4
2011	471,4	247,0	205,2	83,1	41,8	16,9	224,4

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ)

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανέρχεται το 2020 σε 349.043 άτομα ηλικίας 15-64 χρόνων, που αποτελεί και την δεξαμενή της πραγματικής και δυνητικής απασχόλησης, εκ των οποίων οι 184.100 είναι απασχολούμενοι (δείκτης απασχόλησης 54,5%). Η συγκριτική ανάλυση των βασικών δεικτών απασχόλησης και ανεργίας καταδεικνύει ότι η Περιφέρεια υστερεί σε σχέση με τις επιδόσεις σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά σε εθνικό επίπεδο παρουσιάζει επιδόσεις που προσεγγίζουν το μέσο επίπεδο της χώρας, βάση στοιχείων της Eurostat. Επομένως, παρατηρείται μείωση της απασχόλησης για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας κατά 0,02 ποσοστιαία μονάδα.

Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι επιπτώσεις της κρίσης στα μεγέθη της αγοράς εργασίας, όπως αυτά αποτυπώνονται στην εξέλιξη της απασχόλησης και της ανεργίας γενικότερα. Σωρευτικά την περίοδο 2009-2017 η απασχόληση στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας μειώθηκε κατά 25,9 χιλιάδες άτομα ή κατά 12,11% με την αντίστοιχη μείωση σε επίπεδο χώρας να ανέρχεται σε 17,63%. Η μείωση αφορά στο σύνολο των παραγωγικών τομέων της Περιφέρειας, ενώ η κύρια μείωση της απασχόλησης σε απόλυτους όρους έχει προέλθει από τον δευτερογενή τομέα. Αντιθέτως, για την περίοδο 2017-2019 παρατηρείται αύξηση ως προς τα επίπεδα της απασχόλησης στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, ενώ κατά το έτος 2020 παρατηρείται μείωση κατά 5.600 άτομα συγκριτικά με το προηγούμενο έτος.

Με βάση τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat για το 2020 στην Περιφέρεια το ποσοστό ανεργίας των νέων ηλικίας 15-24 ανήλθε στο 51,1%, ενώ στην Ελλάδα στο 39,9% και στην Ε.Ε. στο 15,2% με τις νέες γυναίκες της Περιφέρειας να πλήττονται περισσότερο σε σχέση με τους άνδρες. Για το έτος 2019 το ποσοστό ανεργίας των νέων ηλικίας 15-24 ανήλθε στο 47,9%, ενώ στην Ελλάδα στο 35,2% και στην Ε.Ε. στο 14,4%.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας οι μακροχρόνια άνεργοι για το έτος 2020 ηλικίας 15-64 ετών ήταν 19,3% (30.200 άτομα) σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat. Κατ' επέκταση, παρατηρείται αύξηση κατά 3.000 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Ως μακροχρόνια

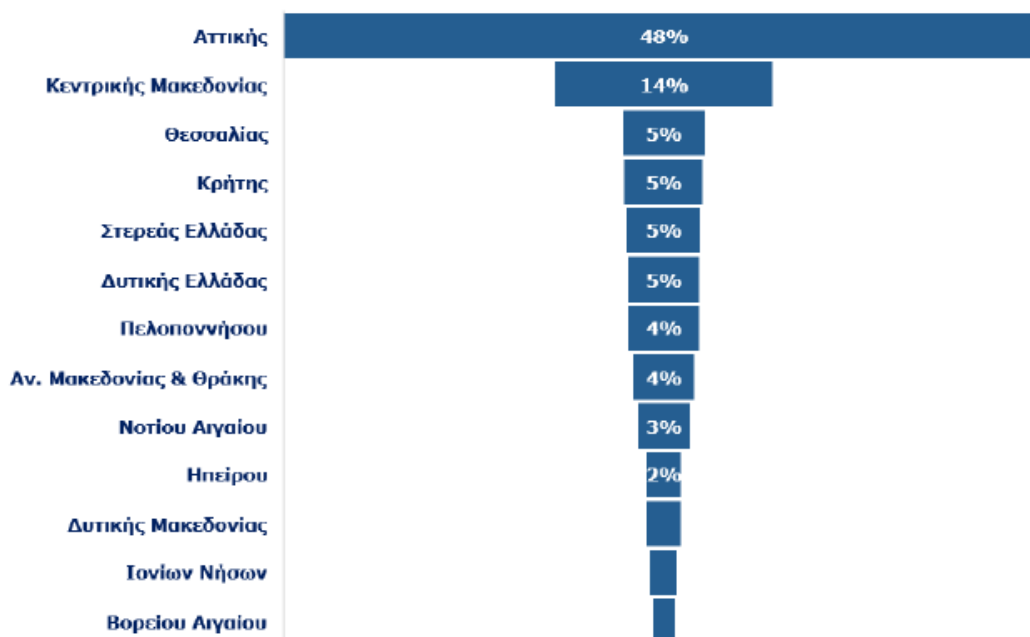
άνεργος θεωρείται αυτός που είναι άνεργος για περισσότερους από 12 μήνες. Οι μακροχρόνια άνεργοι στην Ελλάδα είναι 16,3% (494.600 άτομα), ενώ στην ΕΕ (27 χώρες από το 2020) ανέρχονται σε 7,1% (5.304.700 άτομα). Αξίζει να διευκρινιστεί ότι ο αριθμός των ατόμων που αναφέρεται ανωτέρω αφορά στην ηλικιακή ομάδα 15-64 χρόνων, ενώ η αποτύπωση των ποσοστών αναφέρεται στην ηλικιακή ομάδα 15-74 χρόνων.

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της μελέτης του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ (), που αφορά στις επιπτώσεις της πανδημικής κρίσης στην αγορά εργασίας το 2020, η εκτίμηση του ποσοστού ανεργίας την τρέχουσα περίοδο δεν αποτυπώνει την πραγματική κατάσταση της αγοράς εργασίας και τις επιπτώσεις της COVID-19, αφού δεν καταγράφονται οι εργαζόμενοι που βρίσκονται σε αναστολή για περισσότερους από τρεις μήνες ή που λαμβάνουν εισόδημα μικρότερο του 50% του μισθού τους. Οι συγκεκριμένοι εργαζόμενοι συμπεριλαμβάνονται στους οικονομικά μη ενεργούς. Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό, ότι η τρέχουσα κατάσταση της αγοράς εργασίας μπορεί στατιστικά να αποτυπωθεί καλύτερα από τις μεταβολές του αριθμού των απασχολούμενων και των οικονομικά μη ενεργών. Κατά τη διάρκεια του 2020, η απασχόληση παρουσίασε σημαντική μείωση το Μάιο (κατά 83 χιλ. άτομα σε σχέση με τον Απρίλιο), ενώ αυξήθηκε επίσης σημαντικά τον Αύγουστο (κατά 93 χιλ. άτομα σε σχέση με τον Ιούλιο). Η μεταβολή των οικονομικά μη ενεργών είχε την αντίθετη κατεύθυνση, κάτι που αποδεικνύει ότι οι επιπτώσεις της πανδημίας στην απασχόληση δεν αποτυπώθηκαν σε αντίστοιχη μεταβολή του αριθμού των ανέργων, αλλά σε μεταβολή του αριθμού των οικονομικά μη ενεργών. Επίσης, μετά τον Οκτώβριο του 2020, όταν εφαρμόστηκε νέο καθεστώς lockdown, παρατηρήθηκε σταδιακή αύξηση των μη ενεργών με ταυτόχρονη μείωση των απασχολούμενων και των ανέργων.

6.8.3.3 ΑΕΠ και Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

ΑΕΠ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

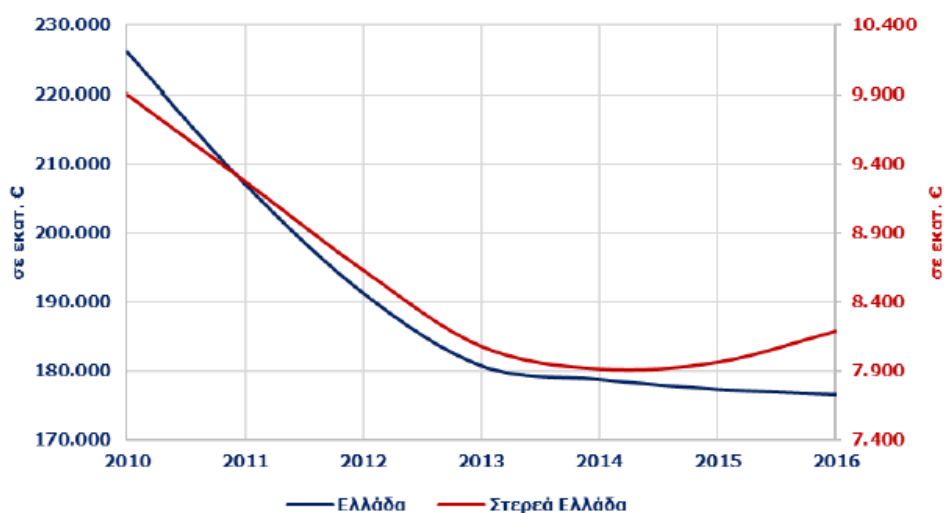
Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή του ΑΕΠ για το 2016 σε επίπεδο χώρας, όπως είναι φυσιολογικό, την μεγαλύτερη συμβολή είχαν οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, που αποτελούν και την καρδιά της οικονομικής δραστηριότητας, συνεισφέροντας το 62% του ΑΕΠ της χώρας. Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας αντιπροσωπεύει το 5% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας (ακόλουθο **Σχήμα**).

(Πηγή: INΣΕΤΕ, 2019)

Σχήμα 6-58: Ποσοστιαία κατανομή του ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2016

Η εξέλιξη του ΑΕΠ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας την περίοδο 2010 – 2016 εμφανίζει πιο ήπια χαρακτηριστικά μείωσης σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2010 – 2016 η Περιφέρεια σημείωσε μείωση του ΑΕΠ της κατά -17% (από € 9.903 εκατ. το 2010 σε € 8.185 εκατ. το 2016) ενώ την περίοδο 2013 – 2016 αύξηση κατά +1% (από € 8.075 εκατ. το 2013 σε € 8.185 εκατ. το 2016).

(Πηγή: INΣΕΤΕ, 2019)

Σχήμα 6-59: Εξέλιξη του ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (σε εκατ. €), 2010 – 2016

Όλες οι επιμέρους Ενότητες εμφάνισαν μείωση του ΑΕΠ τους την περίοδο 2010 – 2016, Εύβοιας (-20%), Βοιωτίας (-11%), Φθιώτιδας (-19%), Φωκίδας (-23%) και Ευρυτανίας (-23%). Η εικόνα την περίοδο 2013 – 2016 είναι μικτή, με τις Ενότητες Εύβοιας (+3%, από € 2.759 εκατ. το 2013 σε € 2.836 εκατ. το 2016), Βοιωτίας (+0,1%, από € 2.506 εκατ. το 2013 σε € 2.509 εκατ. το 2016) και Φθιώτιδας (+2%, από € 2.155 εκατ. το 2013 σε € 2.196 εκατ. το 2016) να καταγράφουν αύξηση και τις Ενότητες Φωκίδας (-2%, από € 454 εκατ. το 2013 σε € 446 εκατ. το 2016) και Ευρυτανίας (-2%, από € 201 εκατ. το 2013 σε € 198 εκατ. το 2016) μείωση.

Πίνακας 6-44: ΑΕΠ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2010 – 2016 (σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές)

Ενότητα	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	2010	%Δ - 2016	%Δ 2013 - 2016
Εύβοιας	3.548	3.207	2.958	2.759	2.778	2.801	2.836		-20%	3%
Βοιωτίας	2.819	2.829	2.659	2.506	2.331	2.370	2.509		-11%	0%
Φθιώτιδας	2.698	2.487	2.335	2.155	2.167	2.152	2.196		-19%	2%
Φωκίδας	582	516	464	454	442	443	446		-23%	-2%
Ευρυτανίας	256	234	212	201	194	194	198		-23%	-2%
Στερεά Ελλάδα	9.903	9.273	8.628	8.075	7.912	7.960	8.185		-17%	1%

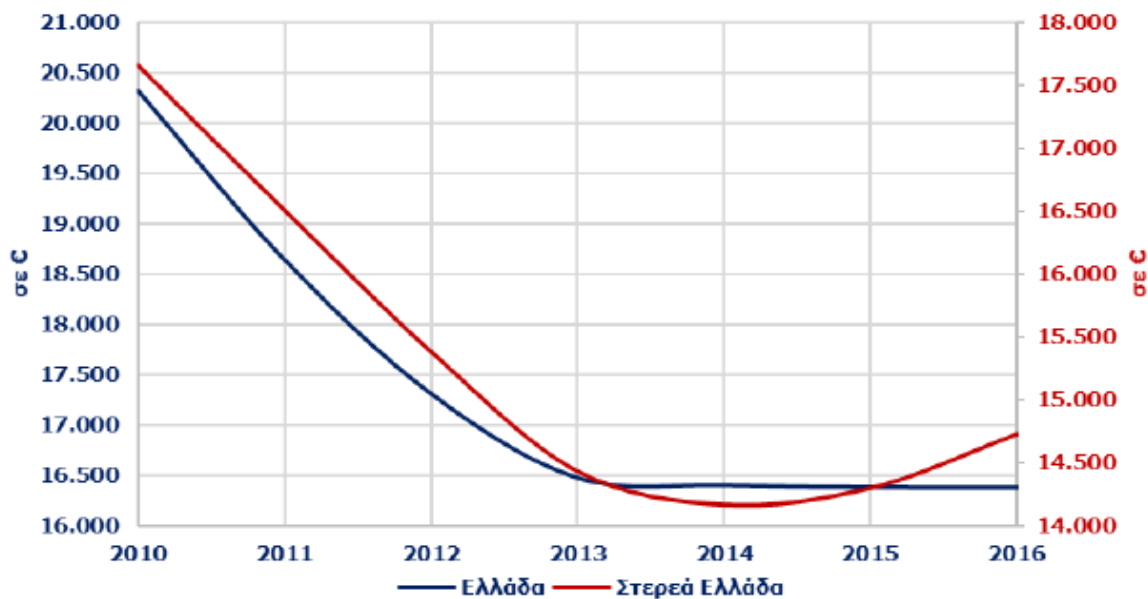
(Πηγή: ΙΝΣΤΕΤ, 2019)

Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας την περίοδο 2010 – 2016 μειώθηκε κατά -19% (από € 20.324 το 2010 σε € 16.378 το 2016). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες παρουσίασαν παρόμοια εικόνα, με τις μικρότερες μειώσεις να καταγράφονται στις Περιφέρειες της Θεσσαλίας -13% (από € 14.499 το 2010 σε € 12.662 το 2016) και της Πελοποννήσου -15% (από € 16.009 το 2010 σε € 13.579 το 2016).

Την περίοδο 2013 – 2016, η μείωση στο κατά Κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας είναι οριακή -1%. Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή με τις Περιφέρειες των Ιονίων Νήσων (+3%), της Θεσσαλίας (+3%), της Κρήτης (+2%), της Στερεάς Ελλάδας (+2%), της Κεντρικής Μακεδονίας (+2%), της Πελοποννήσου (+1%) και της Ηπείρου (+1%) να σημειώνουν αύξηση ενώ οι υπόλοιπες μείωση.

Η εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας εμφανίζει πιο ήπια χαρακτηριστικά μείωσης σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2010 – 2016 η Περιφέρεια σημείωσε μείωση κατά -17% (από € 17.663 το 2010 σε € 14.727 το 2016) ενώ την περίοδο 2013 – 2016 αύξηση κατά +2% (από € 14.428 το 2013 σε € 14.727 το 2016).

(Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2019)

Σχήμα 6-60: Εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (σε €), 2010 – 2016

Επιμέρους, την περίοδο 2010 – 2016 όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση: Βοιωτίας -11%, Φθιώτιδας -18%, Εύβοιας -19%, Φωκίδας -26% και Ευρυτανίας -18%. Την περίοδο 2013 – 2016 η εικόνα ήταν μικτή, με τις Ενότητες Βοιωτίας (-0,04%, από € 20.795 το 2013 σε € 20.786 το 2016) και Φωκίδας (-3%, από € 10.855 το 2013 σε € 10.530 το 2016) να καταγράφουν μείωση και τις Ενότητες Φθιώτιδας (+3%, από € 13.310 το 2013 σε € 13.689 το 2016), Εύβοιας (+4%, από € 12.807 το 2013 σε € 13.322 το 2016) και Ευρυτανίας (+2%, από € 10.034 το 2013 σε € 10.190 το 2016) αύξηση.

Πίνακας 6-45: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2010 – 2016

Ενότητα	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	%Δ	
								2010 - 2016	2013 - 2016
Βοιωτία	23.470	23.470	22.045	20.795	19.337	19.674	20.786	-11%	0%
Φθιώτιδα	16.626	15.301	14.386	13.310	13.420	13.375	13.689	-18%	3%
Εύβοια	16.362	14.789	13.683	12.807	12.944	13.114	13.322	-19%	4%
Φωκίδα	14.268	12.532	11.187	10.855	10.515	10.480	10.530	-26%	-3%
Ευρυτανία	12.412	11.393	10.461	10.034	9.794	9.905	10.190	-18%	2%
Στερεά Ελλάδα	17.663	16.510	15.383	14.428	14.167	14.296	14.727	-17%	2%

(Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2019)

6.8.4 Παραγωγικοί Τομείς

6.8.4.1 Πρωτογενής Τομέας

Ο πρωτογενής τομέας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας κυριαρχείται από τον κλάδο της φυτικής παραγωγής ενώ σημαντική παρουσία έχει και η κτηνοτροφία αλλά και η αλιεία. Στην Στερεά Ελλάδα υπάρχει το 10% (ήτοι 3.256.099 στρέμματα) περίπου της καλλιεργούμενης έκτασης καθώς και της γης σε αγρανάπαιση στο σύνολο της χώρας. Είναι η πέμπτη σε μέγεθος γεωργικών εκτάσεων περιφέρεια της χώρας. Οι αρδευόμενες εκτάσεις αντιστοιχούν στο 33% του συνόλου.

Η κατανομή των εκμεταλλεύσεων κατά πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές, παρουσιάζεται στον ακόλουθο **Πίνακα**.

Πίνακας 6-46: Η κατανομή των εκτάσεων και των εκμεταλλεύσεων κατά πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές

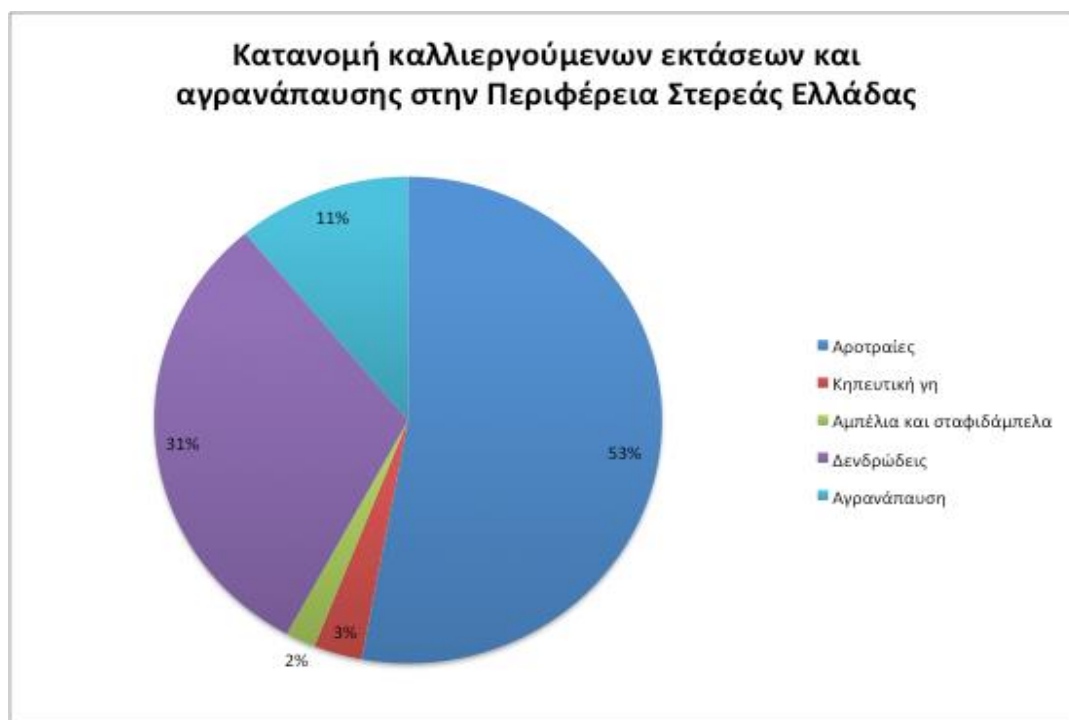
Γεωγραφική Ενότητα		ΕΚΜΕΤ. (Αρ.)	ΕΚΤΑΣΕΙΣ (στρ.)	ΕΚΜΕΤ. (%)	ΕΚΤΑΣΕΙΣ (%)
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		817.059	35.831.853	100,0	100,0
	Π	352.903	15.584.668	43,2	43,5
	Η	302.233	13.250.146	37,0	37,0
	Ο	161.923	6.997.038	19,8	19,5
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ		79.762	3.506.375	100,0	100,0
	Π	20.481	995.223	25,7	28,4
	Η	42.491	2.044.168	53,3	58,3
	Ο	16.790	466.985	21,1	13,3
ΠΕ ΒΟΙΩΤΙΑΣ		18.803	976.677	100,0	100,0
	Π	8.508	578.567	45,2	59,2
	Η	7.189	309.892	38,2	31,7
	Ο	3.106	88.218	16,5	9,0
ΠΕ ΕΥΒΟΙΑΣ		25.952	987.483	100,0	100,0
	Π	8.292	195.854	32,0	19,8
	Η	17.524	761.871	67,5	77,2
	Ο	136	29.758	0,5	3,0
ΠΕ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ		2.935	57.486	100,0	100,0
	Π	0	0	0,0	0,0
	Η	0	0	0,0	0,0
	Ο	2.935	57.486	100,0	100,0
ΠΕ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ		24.773	1.306.898	100,0	100,0
	Π	3.681	220.802	14,9	16,9
	Η	16.405	948.474	66,2	72,6
	Ο	4.687	137.622	18,9	10,5

Γεωγραφική Ενότητα	ΕΚΜΕΤ. (Αρ.)	ΕΚΤΑΣΕΙΣ (στρ.)	ΕΚΜΕΤ. (%)	ΕΚΤΑΣΕΙΣ (%)	
ΠΕ ΦΩΚΙΔΟΣ		7.299	100,0	100,0	
	Π	0	0,0	0,0	
	Η	1.373	23.931	18,8	13,5
	Ο	5.926	153.901	81,2	86,5

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2001)

Κατανομή Γεωργικών Εκτάσεων:

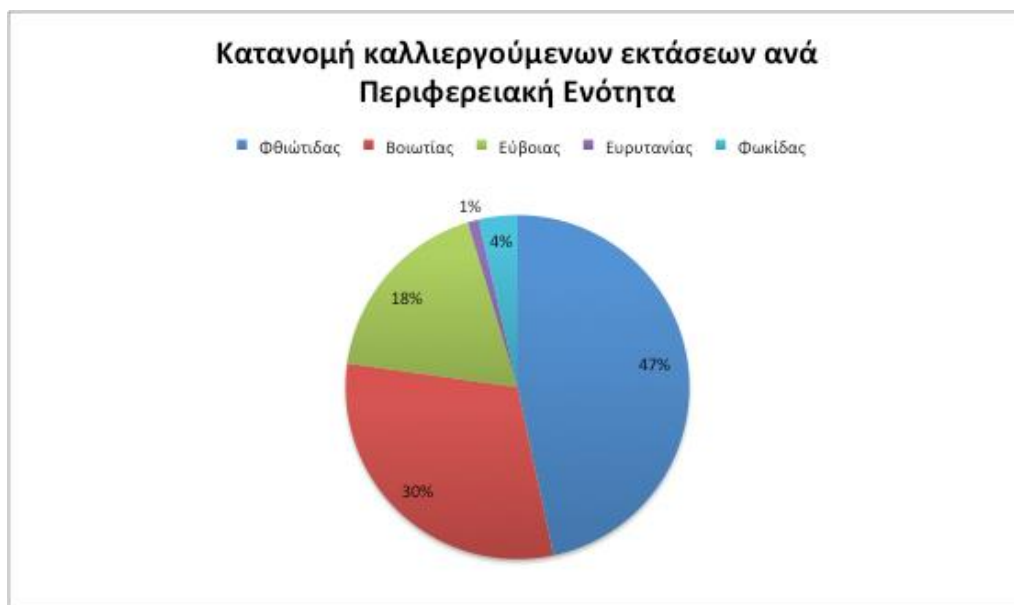
Η κατανομή των γεωργικών εκτάσεων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (ακόλουθο **Σχήμα** ακολουθεί την τάση που επικρατεί σε εθνικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα η πλειοψηφία των καλλιεργούμενων εδαφών καταλαμβάνεται από αροτραίες καλλιέργειες (βαμβάκι, σιτηρά, κλπ.) η οποία προσεγγίζει το 53%. Ακολουθούν οι δενδρώδεις καλλιέργειες με 31% και η κηπευτική γη και τα αμπέλια. Η μικρή διαφοροποίηση που υπάρχει συγκριτικά με το εθνικό επίπεδο έγκειται στο γεγονός ότι οι καλλιεργούμενες εκτάσεις με κηπευτικά στην Στερεά Ελλάδα είναι ελαφρώς περισσότερες σε σχέση με τα αμπέλια σε αντίθεση με την συνολική εικόνα της χώρας.

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2014)

Σχήμα 6-61: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων και αγρανάπαυσης στην Στερεά Ελλάδα

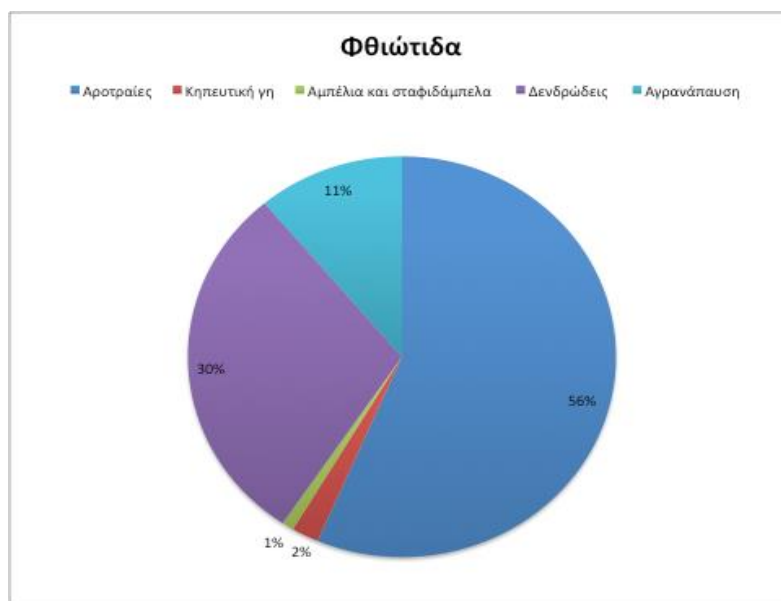
Σε επίπεδο Στερεάς Ελλάδας, βάσει των στατιστικών δεδομένων προκύπτει μεγάλη διαφοροποίηση ανάλογα με την Περιφερειακή Ενότητα. Έτσι ενώ στην Φθιώτιδα υπάρχει το 47% των καλλιεργούμενων εκτάσεων στην Ευρυτανία το ποσοστό αυτό κινείται οριακά στο 1%. Στη Φθιώτιδα και στη Βοιωτία καλλιεργούνται το 77% των συνολικών εκτάσεων της Περιφέρειας ακολουθούμενες από την Εύβοια και τη Φωκίδα (ακόλουθο **Σχήμα**).

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2014)

Σχήμα 6-62: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων ανά ΠΕ

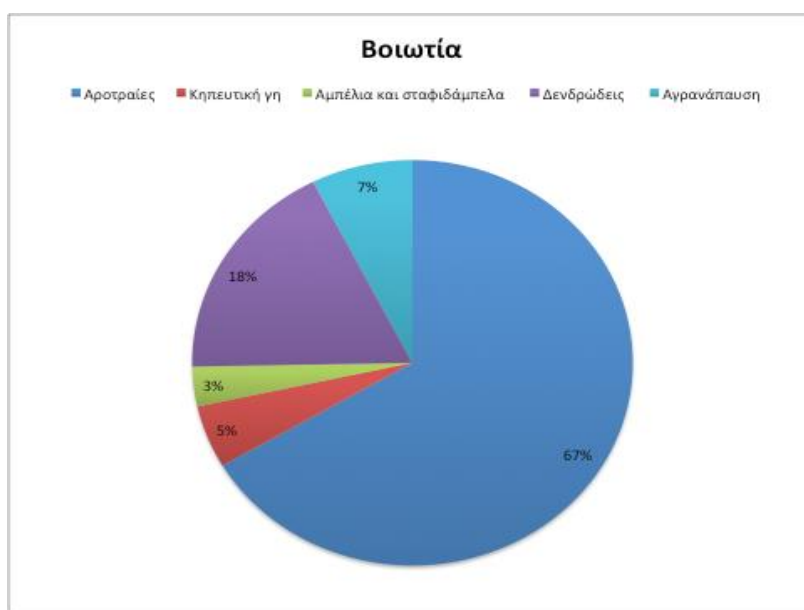
Μεγάλη διαφοροποίηση στην κατανομή των γεωργικών εκτάσεων παρατηρείται και εντός των περιφερειακών ενοτήτων. Για παράδειγμα η Φθιώτιδα έχει τέτοια κατανομή καλλιεργειών που σε γενικές γραμμές είναι παρόμοια με την τάση σε περιφερειακό επίπεδο. Οι αροτραίες καλλιέργειες κυριαρχούν σε ποσοστό 56% και ακολουθούν οι δενδρώδεις και με μεγάλη διαφορά τα κηπευτικά και τα αμπέλια. Οι εκτάσεις γης που βρίσκονται σε καθεστώς αγρανάπαυσης είναι περίπου 11%.

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2014)

Σχήμα 6-63: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων στην ΠΕ Φθιώτιδας

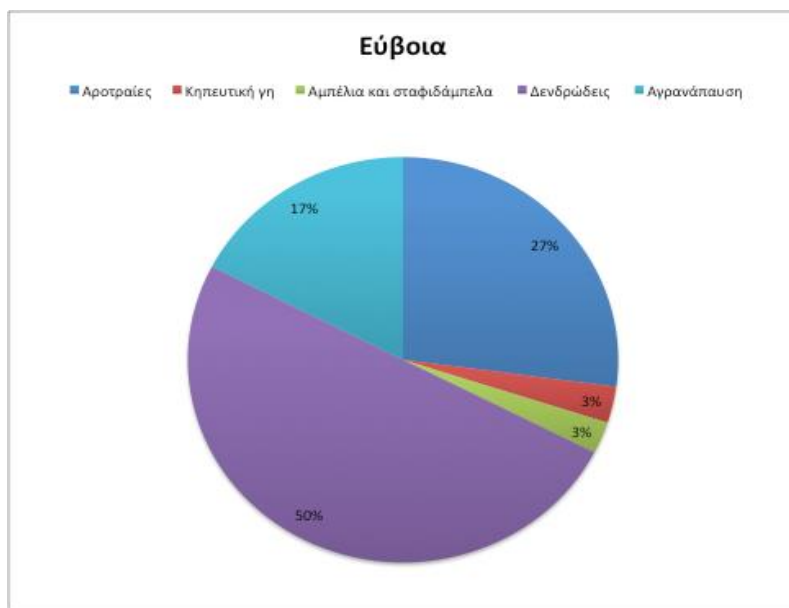
Διαφορετική είναι η εικόνα στην Βοιωτία όπου σχεδόν τα 2/3 της καλλιεργούμενης γης (67%) καταλαμβάνονται από αροτραίες καλλιέργειες καθιστώντας την συγκεκριμένη περιοχή μια από τις σημαντικότερες ζώνες παραγωγής φυτών μεγάλης καλλιέργειας (ΦΜΚ) στην Ελλάδα. Με 18% ακολουθούν οι δενδρώδεις καλλιέργειες και με σχεδόν διπλάσιο ποσοστό συγκριτικά με το σύνολο της περιφέρειας ακολουθούν τα κηπευτικά. Το αυξημένο αυτό ποσοστό (5%) πιθανότατα να ερμηνεύεται από την εγγύτητα της περιοχής με την Αττική που βοηθά την γρηγορότερη τροφοδοσία των αγορών της Αθήνας με λαχανικά. Τα αμπέλια καλλιεργούνται σε ποσοστό 3% ενώ η γη που βρίσκεται σε καθεστώς αγρανάπαυσης είναι 7%

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2014)

Σχήμα 6-64: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων στην ΠΕ Βοιωτίας

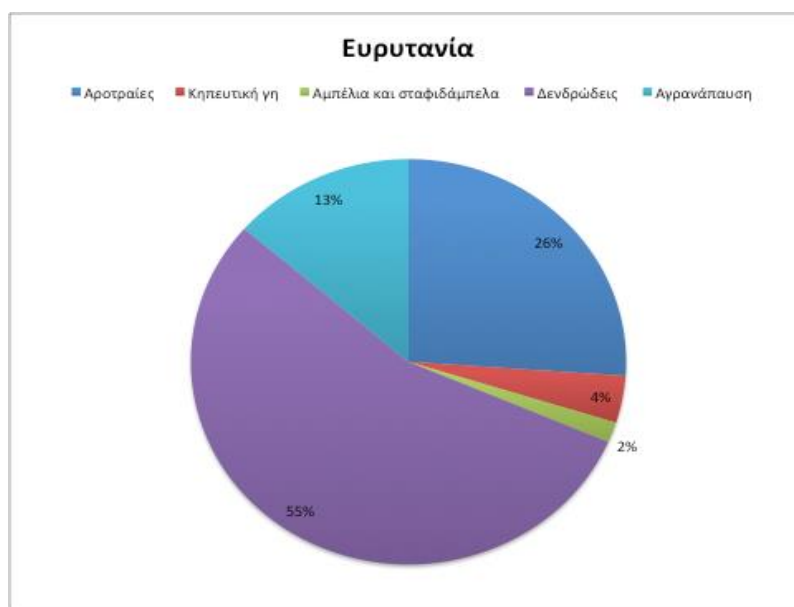
Εντελώς διαφορετική είναι η κατανομή των καλλιεργειών στην Περιφερειακή Ενότητα Εύβοιας επιβεβαιώνοντας τη μεγάλη διαφοροποίηση σε επίπεδο Στερεάς Ελλάδας που αναφέρθηκε προηγουμένως. Σε αντίθεση με την Φθιώτιδα και τη Βοιωτία, στην Εύβοια οι εκτάσεις γης που καταλαμβάνονται από δενδρώδεις καλλιέργειες καλύπτουν το 50% του συνόλου της γεωργικής γης. Με 27% αντιπροσωπεύονται οι αροτραίες καλλιέργειες, ενώ κηπευτικά και αμπέλια καλλιεργούνται σε περίπου ίδιες εκτάσεις που αντιστοιχούν στο 3% έκαστος. Άξιο αναφοράς αποτελεί το υψηλότερο ποσοστό γης που βρίσκεται σε καθεστώς αγρανάπαυσης το οποίο προσεγγίζει το 17%.

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2014)

Σχήμα 6-65: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων στην ΠΕ Εύβοιας

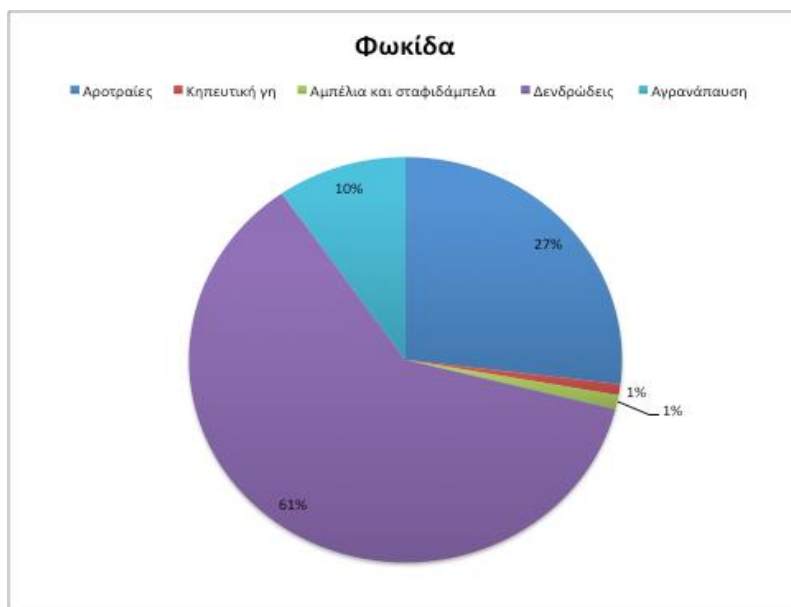
Στην Ευρυτανία η μικρή σε έκταση γεωργική γη καλλιεργείται κυρίως από δενδρώδεις καλλιέργειες (55%) και ακολουθούν οι αροτραίες (26%). Σε σχεδόν διπλάσιο ποσοστό καλλιεργούνται τα κηπευτικά από τα αμπέλια ενώ ένα σημαντικό ποσοστό γεωργικής γης (13%) βρίσκεται σε καθεστώς αγροανάπαυσης.

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2014)

Σχήμα 6-66: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων στην ΠΕ Ευρυτανίας

Στην Φωκίδα συναντάται το μεγαλύτερο ποσοστό δενδρωδών καλλιεργειών που ξεπερνά το 60% επί του συνόλου της γεωργικής γης. Το ποσοστό των αροτραίων καλλιεργειών είναι 27% ενώ ελάχιστη είναι η γη που καλύπτεται από αμπέλια και κηπευτικά. Το ποσοστό των υπ'αγρανάπαυση περιοχών ανέρχεται στο 10%

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2014)

Σχήμα 6-67: Κατανομή καλλιεργούμενων εκτάσεων στην ΠΕ Φωκίδας

Οικονομικά Στοιχεία Γεωργίας

Η αξία του Παραγόμενου Αγροτικού Προϊόντος αντιστοιχεί περίπου στο 9% επί της αξίας του συνολικού προϊόντος της χώρας. Αυτό σημαίνει ότι η Περιφέρεια είναι στην έβδομη θέση από πλευράς μεγέθους της αξίας (813,37 εκατ. € το 2014), καθώς μπροστά από αυτή βρίσκονται οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Κρήτης.

Τα βασικότερα προϊόντα στον τομέα της φυτικής παραγωγής με την μεγαλύτερη οικονομική αξία για το 2014 (ακόλουθος **Πίνακας**), είναι τα λαχανικά και σκαλιστικά φυτά (κηπευτικές καλλιέργειες) ύψους 245 εκ € που αντιστοιχούν στο 14% της συνολικής αξίας σε επίπεδο χώρας. Σημαντική συνεισφορά έχουν και τα βιομηχανικά φυτά με 84 εκ περίπου εκ των οποίων τα σημαντικότερα είναι το βαμβάκι και η βιομηχανική τομάτα. Από τη συνολική αξία των δημητριακών το μεγαλύτερο μερίδιο έχει το σκληρό σιτάρι που ανέρχεται στα 54 εκ € περίπου. Σημαντικό μέγεθος αποτελούν και τα κτηνοτροφικά φυτά η αξία των οποίων ανέρχεται στα 72 εκ € αντιπροσωπεύοντας το 14% της συνολικής αξίας του προϊόντος σε εθνικό επίπεδο. Ιδιαίτερη δυναμική για τον κλάδο φαίνεται να διαδραματίζει και η αμπελοκαλλιέργεια. Το συνολικό άθροισμα του παραγόμενου προϊόντος (βρώσιμα σταφύλια και κρασί) ξεπερνά τα 43 εκ €. Η μεγάλη προστιθέμενη αξία του συγκεκριμένου αγροτικού προϊόντος αποδεικνύεται από το γεγονός ότι η καλλιέργεια αμπελιού σε επίπεδο περιφέρειας κυμαίνεται στο 2% κατέχοντας όμως το 10% της συνολικής αξίας σε εθνικό επίπεδο.

Πίνακας 6-47: Αξία Φυτικής Παραγωγής (εκατ. €) στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για το 2014

Φυτική Παραγωγή	Εκατομμύρια €	% επί του Συνόλου Ελλάδος
Δημητριακά	78,59	9,3
Βιομηχανικά Φυτά	83,56	10,64
Κτηνοτροφικά Φυτά	72	13,84
Λαχανικά & Σκαλιστικά Φυτά	245,4	16,97
Πατάτες	22,54	8,54
Σταφύλια	40,28	10,41
Ελιές	19,41	8,06
Κρασί	2,85	11,35
Ελαιόλαδο	45,03	6,34

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2016)

Από τις επιχειρήσεις μεταποίησης προϊόντων φυτικής παραγωγής τα ελαιотριβεία ανέρχονται στα 183 με την πλειοψηφία να βρίσκονται στον νομό Εύβοιας. Ακολουθούν τα συσκευαστήρια οπωροκηπευτικών με τα περισσότερα να βρίσκονται στη Βοιωτία. Σημαντικός είναι και ο αριθμός οινοποιείων που βρίσκονται στην περιφέρεια που ανέρχονται σε 84. Τα περισσότερα βρίσκονται στην Εύβοια, στη Βοιωτία και στη Φθιώτιδα (38,25, 17 αντίστοιχα).

Οικονομικά Στοιχεία Κτηνοτροφίας

Η κτηνοτροφία διαδραματίζει δευτερεύοντα, αλλά σημαντικό ρόλο στην περιφερειακή οικονομία. Οι κύριες μορφές άσκησης της κτηνοτροφίας είναι η εκτατική, που αφορά κυρίως ποιμενική προβατοτροφία, που είναι συγκεντρωμένη περισσότερο στις ορεινές περιοχές της Φθιώτιδας και της Εύβοιας και η εντατική – ενσταβλισμένη κτηνοτροφία, που αφορά κυρίως τα πουλερικά και τους χοίρους και λιγότερο τα βοοειδή που είναι συγκεντρωμένη στην κεντρική Εύβοια και στη Ν.Α. Βοιωτία, δηλαδή σε περιοχές που γεινιάζουν με το μεγάλο κέντρο κατανάλωσης της Αθήνας. Σημαντική είναι και η παραγωγή προϊόντων ζωικής προέλευσης, όπου παράγεται το 13% του συνόλου της εγχώριας παραγωγής κρέατος, το 15,6% της συνολικής παραγωγής σε μελιού (Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, 2014).

Από τους τομείς της κτηνοτροφίας αυτοί με την μεγαλύτερη οικονομική σημασία για το 2014 ήταν τα αιγοπρόβατα, τα χοιροειδή και τα πουλερικά με την αξία τους να ανέρχεται σε 51,16 εκ €, 35,56 εκ € και 26,17 εκ € αντίστοιχα. Η αξία των εκτρεφόμενων χοιροειδών και πουλερικών στην περιφέρεια αντιστοιχεί στο 14% και 13% ξεπερνώντας το ποσοστό των αιγοπροβάτων και βοοειδών (7,6% και 2% αντίστοιχα).

Από τις επιχειρήσεις μεταποίησης προϊόντων ζωικής παραγωγής τη μερίδα του λέοντος κατέχουν τα τυροκομεία με τα περισσότερα να βρίσκονται σε Βοιωτία και Φθιώτιδα. Σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων επεξεργασίας νωπών κρεάτων εδράζονται στους ίδιους νομούς ενώ στην Εύβοια βρίσκεται η πλειοψηφία των επιχειρήσεων επεξεργασίας κρέατος πουλερικών.

Οικονομικά Στοιχεία Αλιείας:

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας παράγονται περίπου 32.000 τόνοι ψαριών από ιχθυοκαλλιέργεια αποτελώντας το 34% περίπου της συνολικής εγχώριας παραγωγής (95.000 τόνοι). Η αξία της παραγωγής ανέρχεται σε 160 εκατ € (τιμές 2011) ενώ από αυτήν την παραγωγή το 80% εξάγεται (ΠΕΣΔΑ ΠΣΤΕ).

Ο αλιευτικός στόλος της Περιφέρειας ανέρχεται σε 1.762 σκάφη αποτελεί το 10% του ελληνικού αλιευτικού στόλου με μια παραγωγή που υπολογίζεται σε περίπου σε 13.000 τόνους (11% της συνολικής παραγωγής). Η μέση ηλικία του αλιευτικού στόλου της Περιφέρειας είναι 29 έτη η συνολική ιπποδύναμη 54.214 KW και η συνολική χωρητικότητα 8.455 GT. Το σύνολο των απασχολούμενων στην αλιεία στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανέρχεται περίπου στα 4.500 άτομα με μέση ηλικία περίπου 55 ετών. Περισσότερο ευνοϊκή και με μεγαλύτερες προοπτικές ανάπτυξης παρουσιάζεται η θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια σε κλωβούς, λόγω κυρίως των ευνοϊκών φυσικών συνθηκών (υπήνεμοι κόλποι, θαλάσσια ρεύματα που δημιουργούν καλή οξυγόνωση) και των δυνατοτήτων που προσφέρονται, τόσο στην εσωτερική, όσο και στην εξωτερική αγορά. Οι υδατοκαλλιέργειες έδωσαν εντυπωσιακά αποτελέσματα, με την παραγωγή σημαντικού ύψους εγχώριου, φρέσκου και φθηνού ψαριού, αλλά και κυρίως με τη δημιουργία ενός ιδιαίτερου κοινωνικοοικονομικού χώρου ο οποίος απασχολεί άμεσα και έμμεσα μεγάλο αριθμό εργαζόμενων, ενώ αποτελούν μια παραγωγική δραστηριότητα που συμβάλλει στην ενίσχυση του πληθυσμού των παράκτιων περιοχών (Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, 2014). Σε επίπεδο χώρας η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για το 2015 είχε την μεγαλύτερη παραγωγή τσιπούρας (16.409 τόνοι) με δεύτερη την Περιφέρεια Πελοποννήσου (11.470 τόνοι) και μακράν πρώτη στην παραγωγή λαβρακίου (11.927 τόνοι) με δεύτερη την περιφέρεια Ιονίων Νήσων (8.308 τόνοι).

Αριθμός Απασχολούμενων στον Πρωτογενή Τομέα

Ο αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στον πρωτογενή τομέα στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας βαίνει μειούμενος ακολουθώντας τη γενικότερη τάση που επικρατεί και σε εθνικό επίπεδο. Έτσι ενώ το 2005 στην Ελλάδα λειτουργούσαν 834.000 περίπου εκμεταλλεύσεις το 2013 ο αριθμός τους μειώθηκε σε 709.500 σημειώνοντας πτώση της τάξης του 14,8%. Αντιστοίχως για το ίδιο διάστημα στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας από 81.180 εκμεταλλεύσεις το 2005 μειώθηκαν σε 68.080 το 2103 σημειώνοντας ελαφρώς μεγαλύτερη κάμψη από τον εθνικό μέσο όρο της τάξης του 16,1%

Κατά το έτος 2009 οι απασχολούμενοι στον αγροτικό τομέα ανήλθαν στους 1.218.274 εκ των οποίων το 9%, δηλαδή 112.000 περίπου, απασχολείται στην Στερεά Ελλάδα. Τα στοιχεία αυτά κατατάσσουν την συγκεκριμένη περιφέρεια στην πέμπτη θέση μεταξύ των δεκατριών περιφερειών της χώρας στην απασχόληση στον πρωτογενή τομέα.

(Πηγή: EUROSTAT, 2017)

Σχήμα 6-68: Ποσοστά απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα ανά περιφέρεια

6.8.4.2 Δευτερογενής Τομέας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΠΕΠΣΔΑ ΠΣΤΕ, ο δευτερογενής τομέας παραμένει βασικός αναπτυξιακός πόλος για την Περιφέρεια, παρά τα έντονα φαινόμενα βιομηχανικής παρακμής που σημειώθηκαν κατά την προηγούμενη δεκαετία, με αποτέλεσμα πολυάριθμες βιομηχανικές μονάδες να διακόψουν τη λειτουργία τους. Οι Νομοί Βοιωτίας, Εύβοιας και Φθιώτιδας υφίστανται ακόμα και σήμερα τις αρνητικές επιπτώσεις της βιομηχανικής παρακμής, σαν αποτέλεσμα του ευκαιριακού χαρακτήρα της βιομηχανικής ανάπτυξης που σημειώθηκε κατά τη δεκαετία του 1970, αλλά και της απουσίας παρεμβάσεων με στόχο την οργανωμένη βιομηχανική ανάπτυξη σε μεγάλη, μεσαία και μικρή κλίμακα.

Ο δευτερογενής τομέας παραγωγής (κλάδοι μεταποίησης, κατασκευών) χαρακτηρίζεται από την παρουσία μεγάλων βιομηχανικών και εμπορικών ομίλων στο μεταποιητικό τομέα (τον συνδεδεμένο με την εξορυκτική δραστηριότητα), σημαντικών κλάδων έντασης τεχνολογίας (είδη διατροφής, μοντέρνα υφαντουργία, επεξεργασία αλουμινίου κ.ά.) και νέων ανταγωνιστικών δυναμικών κλάδων, που ενσωματώνουν την υψηλή τεχνολογία και παρουσιάζουν αξιόλογες εξαγωγικές επιδόσεις (ΠΕΠΣΔΑ ΠΣΤΕ).

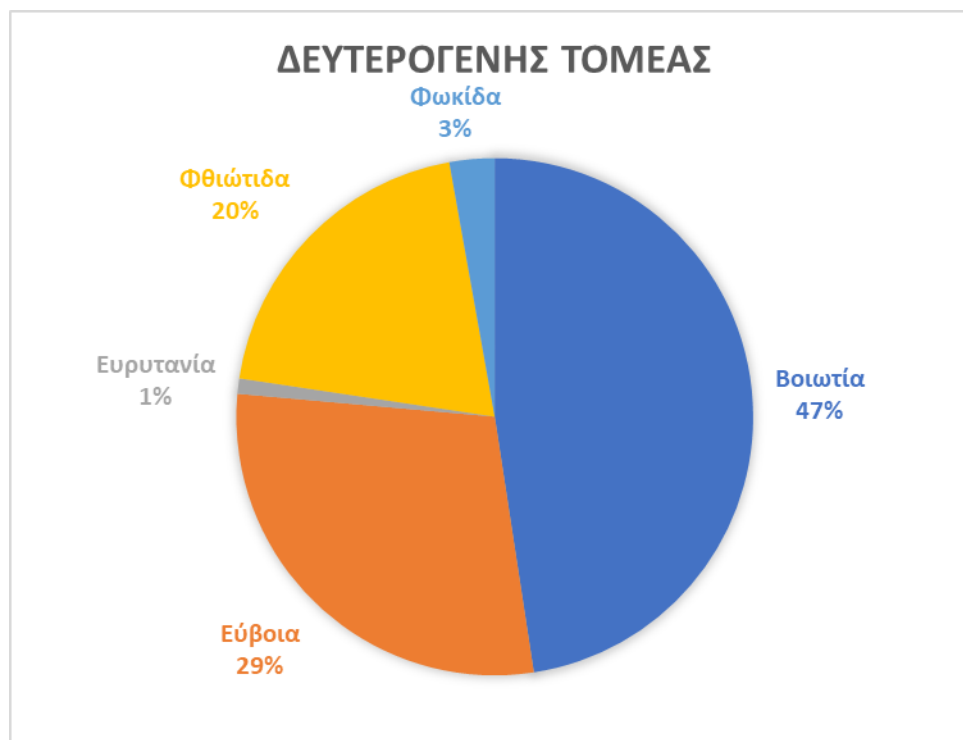
Από το σύνολο των κλάδων της βιομηχανίας, οι κλάδοι της αγροτικής βιομηχανίας, των ειδών διατροφής, κατασκευής μεταλλικών και μη μεταλλικών προϊόντων και μηχανημάτων, της βιομηχανίας ξύλου και κατασκευής επίπλων αντιπροσωπεύουν περίπου το 80% των βιομηχανικών καταστημάτων της Περιφέρειας.

Από χωρική άποψη, σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία, η ανάπτυξη της μεταποίησης επικεντρώνεται στις εξής περιοχές:

- Ζώνη Χαλκίδας - Θήβας - Οινοφύτων, η οποία λειτούργησε ιστορικά ως τόπος εκτόνωσης της βιομηχανίας της Αττικής, υπό την επίδραση της γεωγραφικής διαμόρφωσης των αναπτυξιακών Νόμων επί μεγάλο χρονικό διάστημα (περιοχή ποιοτικής αναδιάρθρωσης με έλεγχο – εξυγίανση της μεγάλης συγκέντρωσης μονάδων που εστιάζεται στα Οινόφυτα. Οι συγκεντρώσεις αυτές, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι στην ΠΣΤΕ είναι χωροθετημένες και ορισμένες άλλες πολύ μεγάλες μονάδες εθνικής/διεθνούς εμβέλειας, έχουν σαν συνέπεια την παρουσία ενός δυναμικού δευτερογενή τομέα που συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στην απασχόληση και στην παραγωγικότητα της περιοχής. Στο υπέδαφος της περιοχής υπάρχουν σημαντικά κοιτάσματα ορυκτών πρώτων υλών, όπως βωξίτες, νικέλιο, μαγνησίτες και χρωμίτες, γεγονός που συνέβαλε στη δημιουργία δυναμικών μεταλλευτικών μονάδων εξόρυξης.
- Ευρύτερη περιοχή της Λαμίας, που μπορεί μελλοντικά να συνδεθεί με την ευρύτερη περιοχή Λιβαδειάς - Ορχομενού (περιοχή επέκτασης).
- Μεμονωμένοι πόλοι μεγάλης κλίμακας της Λάρυμνας - Πολιτικών, Άσπρων Σπιτιών, Χαλκίδας - Αλιβερίου.

Η διάρθρωση του τομέα περιλαμβάνει τρεις βασικούς κλάδους, τις εκμεταλλεύσεις ορυκτού πλούτου, τη μεταποίηση και τις κατασκευές, με τον κλάδο της μεταποίησης να κατέχει πρωταρχικό ρόλο: η Στερεά Ελλάδα διαθέτει μεγάλες βιομηχανικές μονάδες επεξεργασίας ορυκτών πόρων (Αλουμίνιον της Ελλάδος, ΕΛΒΑΛ, τσιμεντοβιομηχανίες κλπ.) και μεγάλο αριθμό μεταποιητικών μονάδων εγκατεστημένων κυρίως στον άξονα Χαλκίδας – Θήβας. Από το σύνολο των κλαδών της βιομηχανίας, οι κλάδοι της αγροτικής βιομηχανίας, των ειδών διατροφής κατασκευής μεταλλικών και μη μεταλλικών προϊόντων και μηχανήματων, της βιομηχανίας ξύλου και κατασκευής επίπλων αντιπροσωπεύουν περίπου το 80% των βιομηχανικών καταστημάτων της Περιφέρειας. Η βιομηχανία τροφίμων αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τομείς της οικονομίας της χώρας και έναν από τους σημαντικούς κλάδους της Περιφέρειας εξαιτίας των διασυνδέσεων του με τη γεωργία και κτηνοτροφία. Συνολικά οι επιχειρήσεις του κλάδου αντιπροσωπεύουν το 2% των επιχειρήσεων στην περιφέρεια, ενώ σε επίπεδο πωλήσεων αντιπροσωπεύουν το 4% και το 2% της απασχόλησης.

Η κατανομή της οικονομικής δραστηριότητας στον δευτερογενή τομέα χαρακτηρίζεται από μία μεγάλη συγκέντρωση στην Περιφερειακή Ενότητα της Βοιωτίας που για την περίοδο 2012-2014 προσεγγίζει το 47% επί του συνόλου της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Ακολουθεί η Περιφερειακή Ενότητα Εύβοιας με 29% και της Φθιώτιδας με 20% αντίστοιχα. Τέλος η Φωκίδα και η Ευρυτανία μειονεκτούν αρκετά έναντι των υπολοίπων Π.Ε. καθώς τα ποσοστά τους είναι 3% και 1% αντίστοιχα.

(Πηγή: ΠΕΠΣΚΑ ΠΣΤΕ)

Σχήμα 6-69: Ποσοστιαία κατανομή δραστηριότητας του δευτερογενούς κλάδου της οικονομίας ανά περιφερειακή ενότητα

6.8.4.3 Τριτογενής Τομέας

Ο τριτογενής τομέας αποτέλεσε τον δυναμικά εξελισσόμενο τομέα της Περιφέρειας την δεκαετία που πέρασε, τον κύριο παράγοντα της παραγωγικής και αναπτυξιακής φυσιογνωμίας της Περιφέρειας. Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία του 2015, η κύρια δραστηριότητα προέρχεται από το λιανικό και χονδρικό εμπόριο και τις μεταφορές, αλλά αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν αξιόλογες δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, λόγω των σημαντικών φυσικών και πολιτιστικών πόρων που διαθέτει η υπό μελέτη περιοχή, που όμως έχουν μείνει αναξιοποίητα και έχουν στερήσει από τη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ένα σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης της. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η δημόσια διοίκηση και άμυνα, οι υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης και υγείας και η εκπαίδευση. Επιπλέον σημαντική δραστηριότητα είναι και οι υπηρεσίες διαχείρισης ακίνητης περιουσίας.

(Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ)

Σχήμα 6-70: Κατανομή ΑΠΑ του τριτογενούς κλάδου της οικονομίας στην ΠΣΤΕ για το 2015

Ο τριτογενής τομέας είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντικός τόσο στο επίπεδο της παραγωγής περιφερειακού εισοδήματος, όσο και σε επίπεδο αριθμού επιχειρήσεων και απασχολούμενων σε αυτές. Τα βασικά μεγέθη που έχει ενδιαφέρον να αναφερθούν είναι τα εξής:

- Το 80% των επιχειρήσεων της Περιφέρειας ανήκουν στον τριτογενή τομέα.
- Το 67% των απασχολούμενων εργάζονται στον τομέα των υπηρεσιών.
- Ο συνολικός κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων αντιστοιχεί στο 72% του συνολικού κέρδους που παράγεται από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (ΠΕΠΣΚΑ ΠΣΤΕ).

Αναλύοντας τα στατιστικά δεδομένα κατά το έτος 2014 προκύπτει σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων σε αντίθεση με τον Δευτερογενή Τομέα, τα πρωτεία ανήκουν στην Περιφερειακή Ενότητα Εύβοιας στην οποία αντιστοιχεί το 40% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας του Τριτογενούς Τομέα. Ακολουθεί η Φθιώτιδα με 30% και εν συνεχεία η Βοιωτία με 19%. Φαίνεται επομένως μία σημαντική διαφοροποίηση της οικονομικής δραστηριότητας από τον Τομέα της Βιομηχανίας στον τομέα των Υπηρεσιών μεταξύ της Βοιωτίας και της Εύβοιας. Ενώ στην Βοιωτία παράγεται το σημαντικότερο μέρος του προϊόντος της βιομηχανίας και μεταποίησης, στην Εύβοια κυριαρχεί ο κλάδος των υπηρεσιών.

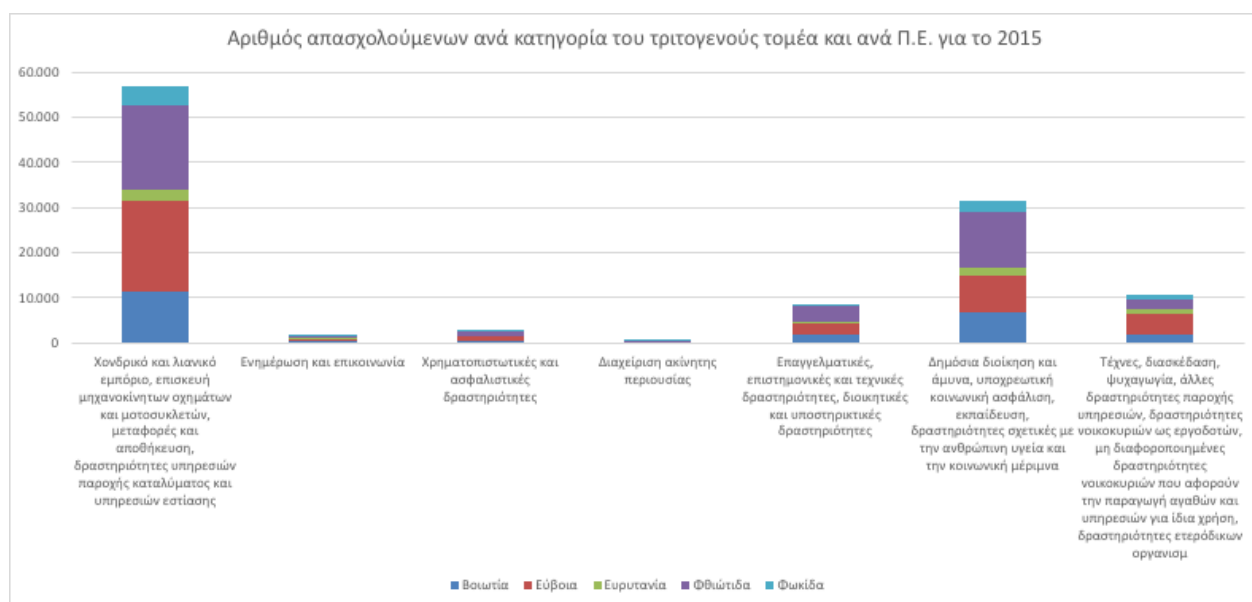
Σχήμα 6-71: Ποσοστιαία κατανομή Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας Τριτογενούς Τομέα ανά περιφερειακή ενότητα.

Κατά την πενταετία 2010-2014 η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία του Τριτογενούς Τομέα μεταβλήθηκε αρνητικά κατά 30% σε επίπεδο Στερεάς Ελλάδας. Για την ίδια περίοδο στην Εύβοια, στη Φωκίδα και στην Ευρυτανία μειώθηκε κατά 34%, 31% και 31% αντίστοιχα ενώ μικρότερη μείωση παρατηρήθηκε στη Φθιώτιδα (-27%) και Βοιωτία (-24%) αντίστοιχα.

Σχήμα 6-72: Ποσοστιαία μεταβολή Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας Τριτογενούς Τομέα ανά ΠΕ

Τέλος, σε επίπεδο απασχόλησης ανθρώπινου δυναμικού στον τριτογενή τομέα, η Π.Ε. Εύβοιας έχει τους περισσότερους απασχολούμενους στην κατηγορία του εμπορίου, μεταφορών και αποθήκευσης και στις υπηρεσίες καταλυμάτων και εστίασης (20.079) και ακολουθεί η Φθιώτιδα με 18.391 απασχολούμενους. Η υπεροχή αυτή οφείλεται στη μεγαλύτερη δυναμική του τουρισμού της Εύβοιας έναντι των υπολοίπων περιφερειακών ενοτήτων. Αντίθετα η Φθιώτιδα υπερέρχει στην κατηγορία που σχετίζεται με την δημόσια διοίκηση, την άμυνα, την υγεία και την εκπαίδευση δηλαδή με δραστηριότητες που σχετίζονται με την γραφειοκρατία της έδρας της περιφέρειας.

Σχήμα 6-73: Ποσοστιαία μεταβολή Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Τριτογενούς Τομέα ανά περιφερειακή ενότητα από 2010-2014

6.8.5 Χρήσεις γης

6.8.5.1 Κάλυψη – Χρήσεις Γης

Η συνολική έκταση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι 15.549 km² (11,8% της συνολικής επιφάνειας της χώρας), με το μεγαλύτερο τμήμα της να είναι ορεινό ή ημιορεινό σε ποσοστό 47,4% και 31,8% αντίστοιχα της συνολικής έκτασής της ενώ το πεδινό αποτελεί το 20,8%. Η κατανομή στις βασικές κατηγορίες χρήσεων γης είναι η ακόλουθη (ΕΣΥΕ 2001):

- Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις καλύπτουν 4.035,5 χιλ. στρ. ή 26,0% της συνολικής έκτασης. Οι βοσκότοποι καλύπτουν 6.566,9 χιλ. στρ. ή 42,0% της συνολικής έκτασης.
- Τα δάση καλύπτουν 3.945,4 χιλ. στρ. ή 25,0%.
- Τα νερά καλύπτουν έκταση 293 χιλ. στρ. ή 2,0% της συνολικής έκτασης.
- Οι οικισμοί καλύπτουν έκταση 457,1 χιλ. στρ. ή 3,0% της συνολικής έκτασης.

Στη συνέχεια γίνεται μια συνοπτική περιγραφή των χρήσεων γης ανά ΠΕ:

- ΠΕ Βοιωτίας

Ειδικότερα η ΠΕ Βοιωτίας, καταλαμβάνοντας το 19% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, ανήκει κατά το 40% στην πεδινή ζώνη (το μεγαλύτερο ποσοστό της Περιφέρειας), ενώ το 38% και το 22% της έκτασής της ανήκει στην ημιορεινή και ορεινή ζώνη αντίστοιχα. Το μεγαλύτερο ποσοστό αυτής (43%) διατίθεται για κτηνοτροφικές δραστηριότητες (δημοτικοί και ιδιωτικοί βοσκότοποι), ενώ το 39% αποτελεί καλλιεργούμενη έκταση. Το ποσοστό δασοκάλυψης της ΠΕ ανέρχεται σε 12%, ενώ οι οικισμοί καταλαμβάνουν το 4% της επιφάνειάς του.

■ ΠΕ Εύβοιας

Η ΠΕ Ευβοίας καταλαμβάνει το 27% του συνόλου της έκτασης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και διακρίνεται κατά 25% σε πεδινή ζώνη, κατά 38% σε ημιορεινή και κατά 37% σε ορεινή ζώνη. Αναφορικά με τις χρήσεις γης, διαπιστώνεται ότι το 39% της έκτασής της διατίθεται για κτηνοτροφικές δραστηριότητες, ενώ το 26% καλλιεργείται. Σημαντικό είναι το ποσοστό δασοκάλυψης, το οποίο ανέρχεται σε 29% επί του συνόλου, ενώ το 3% αξιοποιείται για οικιστική χρήση.

■ ΠΕ Ευρυτανίας

Η ΠΕ Ευρυτανίας καταλαμβάνει το 12% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας. Η εδαφική της οργάνωση διακρίνεται για τον αποκλειστικά ορεινό χαρακτήρα της, καθώς ανήκει κατά 100% στην ορεινή ζώνη. Σημαντικό είναι το ποσοστό δασοκάλυψης, το οποίο ανέρχεται σε 44%, καθώς και το ποσοστό το οποίο καλύπτεται από νερό και το οποίο ανέρχεται σε 5% (υψηλότερες τιμές της Περιφέρειας). Λόγω του αποκλειστικού ορεινού εδαφικού χαρακτήρα της Ευρυτανίας, η συνολική καλλιεργούμενη έκταση είναι πολύ μικρή και ανέρχεται σε 5% επί του συνόλου, για κτηνοτροφικές δραστηριότητες διατίθεται το 40% της έκτασης, ενώ μόλις το 2% χρησιμοποιείται οικιστικά.

■ ΠΕ Φθιώτιδας

Τη μεγαλύτερη έκταση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας καταλαμβάνει η ΠΕ Φθιώτιδας (29% επί του συνόλου). Στη Φθιώτιδα συγκεντρώνεται και το μεγαλύτερο ποσοστό έκτασης που ανήκει στην ημιορεινή ζώνη, ενώ το 38% και το 20% ανήκουν στην ορεινή και πεδινή ζώνη αντίστοιχα. Αναλύοντας τις χρήσεις γης, διαπιστώνεται ότι το 37% αξιοποιείται για κτηνοτροφικές δραστηριότητες, το 34% αποτελεί καλλιεργούμενη έκταση, ενώ το 3% χρησιμοποιείται οικιστικά. Το ποσοστό δασοκάλυψης ανέρχεται στο 23% και το 2% της έκτασης της ΠΕ καλύπτεται από νερό.

■ ΠΕ Φωκίδας

Όσον αφορά στη Φωκίδα, η οποία καταλαμβάνει το 14% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, παρατηρείται ότι το 79% της έκτασής της ανήκει στην ορεινή ζώνη. Ακολουθεί το 21% που ανήκει στην πεδινή ζώνη και το 19% που ανήκει στην ημιορεινή. Αναφορικά με τις χρήσεις γης, το 60% (το υψηλότερο ποσοστό της Περιφέρειας) διατίθεται για κτηνοτροφικές δραστηριότητες, μόλις το 9% της συνολικής έκτασης αποτελεί καλλιεργούμενη γη, ενώ το 2% χρησιμοποιείται οικιστικά. Ιδιαίτερα υψηλό είναι το ποσοστό δασοκάλυψης, το οποίο ανέρχεται στο 26% επί της συνολικής έκτασης.

Στον **Πίνακα** και στο **Σχήμα** που ακολουθούν παρουσιάζονται στοιχεία σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων σύμφωνα με το Corine Land Cover.

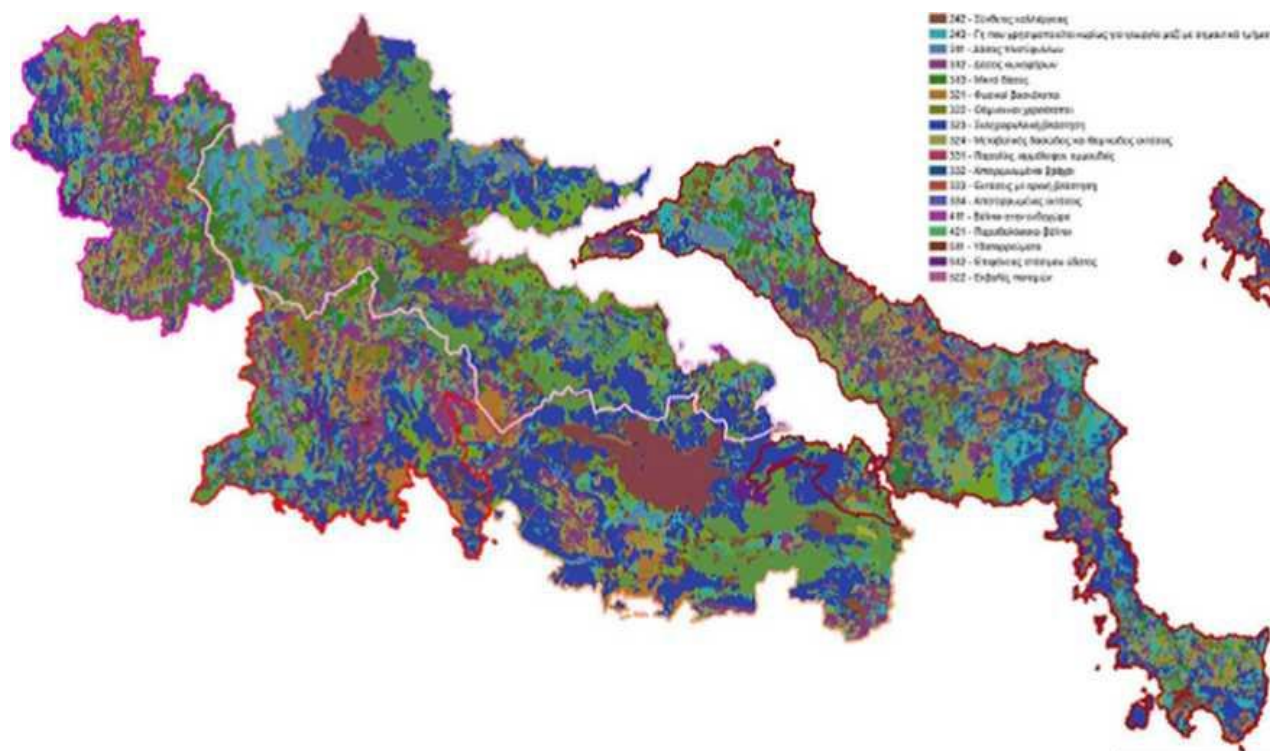
Πίνακας 6-48: Η κάλυψη και οι χρήσεις γης στην ΠΣΤΕ

Χρήσεις Γης	Π.Ε. Βοιωτίας (km ²)	Π.Ε. Εύβοιας (km ²)	Π.Ε. Ευρυτανίας (km ²)	Π.Ε. Φθιώτιδας (km ²)	Π.Ε. Φωκίδας (km ²)	Σύνολο (km ²)
Συνεχής αστικός ιστός	4,30	3,50	5,84	3,66	0,95	12,50
Ασυνεχής αστικός ιστός	48,42	30,87	0,62	70,23	20,94	176,98
Βιομηχανικές και εμπορικές ζώνες	17,55	11,79	0,25	7,11	1,58	38,81
Οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα	7,51	1,26	-	15,19	-	24,27
Ζώνες λιμένων	-	0,12	-	-	-	0,19
Αεροδρόμια	-	1,61	-	0,31	-	8,41
Χώροι εξορύξεως ορυκτών	8,13	22,47	-	4,47	15,00	50,10
Χώροι οικοδόμησης	0,77	-	-	-	-	0,77
Χώροι οικοδόμησης	-	20,00	0,26	11,33	-	31,87
Εγκαταστάσεις αθλητισμού και αναψυχής	1,21	0,60	0,25	7,51	0,63	10,27
Μη αρδευόμενη αρόσιμη γη	196,78	170,68	1,36	448,37	48,69	866,07
Μόνιμα αρδευόμενη γη	627,10	8,74	-	492,54	4,68	1134,90
Ορυζώνες	-	-	0,62	36,17	-	36,17
Αμπελώνες	8,69	3,84	-	0,58	1,07	14,18
Οπωροφόρα δένδρα και φυτείες με σαρκώδεις καρπούς	-	18,14	-	3,62	0,51	22,28
Ελαιώνες	161,37	182,35	-	307,56	82,65	735,20
Λιβάδια	11,17	13,65	5,61	5,61	18,15	54,29
Ετήσιες καλλιέργειες που σχετίζονται με μόνιμες καλλιέργειες	-	16,37	-	-	-	16,37
Σύνθετες καλλιέργειες	180,68	413,15	7,15	251,93	50,59	905,20
Γη που χρησιμοποιείται κυρίως για γεωργία μαζί με σημαντικά τμήματα φυσικής βλάστησης	111,69	595,81	143,50	298,58	109,47	1260,34
Δάσος πλατύφυλλων	30,57	110,97	78,95	304,45	78,46	603,59
Δάσος κωνοφόρων	187,53	435,51	512,96	252,12	379,23	1768,07
Μικτό δάσος	111,66	165,43	189,03	300,38	270,69	1037,55
Φυσικοί βοσκότοποι	147,88	180,22	69,36	123,37	202,29	724,08
Θάμνοι και χερσότοποι	1,52	7,16	83,20	53,81	74,75	220,49
Σκληροφυλλική βλάστηση	888,68	932,19	166,68	1034,75	522,69	3548,33
Μεταβατικές δασώδεις και θαμνώδεις εκτάσεις	128,92	686,86	479,40	355,68	146,08	1798,16

Χρήσεις Γης	Π.Ε. Βοιωτίας (km ²)	Π.Ε. Εύβοιας (km ²)	Π.Ε. Ευρυτανίας (km ²)	Π.Ε. Φθιώτιδας (km ²)	Π.Ε. Φωκίδας (km ²)	Σύνολο (km ²)
Παραλίες, αμμόλοφοι, Αμμουδιές	-	3,38	6,87	13,42	3,00	26,71
Απογυμνωμένοι βράχοι	1,42	1,56	11,82	0,01	13,42	28,24
Εκτάσεις με αραιή βλάστηση	28,81	76,89	60,52	10,06	46,55	223,13
Αποτεφρωμένες εκτάσεις	0,64	2,1-	-	3,77	10,13	16,65
Βάλτοι στην ενδοχώρα	-	7,22	-	0,40	-	7,63
Παραθαλάσσιοι βάλτοι	-	1,15	-	6,45	1,37	9,51
Υδατορρέυματα	4,63	-	1,54	6,17	-	12,36
Επιφάνειες στάσιμου ύδατος	24,82	8,5`	44,19	0,42	17,23	95,26
Εκβολές ποταμών	-	-	-	0,30	-	0,31

(Πηγή: Corine Land Cover)

Στον παρακάτω **Σχήμα** απεικονίζονται χωρικά και κατηγοριοποιούνται οι χρήσεις γης του παραπάνω **Πίνακα**.

(Πηγή: ΣΜΠΕ ΠΕΣΔΑ ΠΣΤΕ)

Σχήμα 6-74: Η κάλυψη και οι χρήσεις γης στην ΠΣΤΕ

6.8.5.2 Θεσμοθετημένες χρήσεις γης

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας βρίσκεται σε ενισχυμένη γεωγραφική θέση που την καθιστά κόμβο και διάδρομο των ηπειρωτικών δικτύων μεταφορών, επικοινωνίας και ενέργειας της Κεντρικής Ελλάδας και των αναπτυξιακών αξόνων που αυτά υλοποιούν. Διαθέτει χαρακτήρα βιομηχανικού πόλου εθνικής και κοινοτικής κλίμακας λόγω της βιομηχανικής συγκέντρωσης στο νοτιοανατολικό της τμήμα στα σύνορα με την Αθήνα-Αττική. Κατέχει πολύ υψηλή θέση και στρατηγικά πλεονεκτήματα σε τομείς, όπως οι ορυκτές πρώτες ύλες και η μεταλλουργία, η αγροτο-βιομηχανία και η βιομηχανία τροφίμων. Έχει δυνατότητες έξυπνης εξειδίκευσης και εξωστρέφειας τόσο σε παραδοσιακούς τομείς όσο και σε νέους αναδυόμενους (ΑΠΕ, διαχείριση βιομηχανικών αποβλήτων, αποκατάσταση τοπίων, ιαματικός και ιατρικός τουρισμός, οικότουρισμός, θαλάσσιες τουριστικές μεταφορές και υποδοχή τουριστικών σκαφών). Χαρακτηρίζεται από πλούσιους φυσικούς πόρους, γεωμορφολογική ποικιλία (στεριανή και θαλάσσια) που εξασφαλίζει μεγάλης αξίας φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον (NATURA και UNESCO). Παρά το ισχυρό πλήγμα που δέχθηκε η Περιφέρεια την περίοδο 2008-2014, με 29% κάμψη του ΑΕΠ και 66% πτώση των επενδύσεων, εκτιμάται ότι έχει δυνατότητες σημαντικής αναβάθμισης του ρόλου της στο άμεσο μέλλον.

A. Στόχοι του ΠΧΠ Στερεάς Ελλάδας

Το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Στερεάς Ελλάδας επιδιώκει την επίτευξη των εξής γενικών στόχων:

1. Ενίσχυση της θέσης και του ρόλου της Περιφέρειας στον διεθνή, κοινοτικό και εθνικό χώρο για την ενίσχυση της εξωτερικής ανταγωνιστικότητάς της.
2. Προώθηση της εδαφικής συνοχής και διασφάλιση διατηρήσιμης οικονομικής ευημερίας μέσω ολοκληρωμένων ενδοπεριφερειακών χωρικών εννοτήτων που αναδεικνύουν πόλους και άξονες ανάπτυξης.
3. Διασφάλιση της προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και ανάδειξή του σε παράγοντα ανάπτυξης μέσω της βιώσιμης διαχείρισης των δραστηριοτήτων.
4. Αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών πόρων και προώθηση της ανακύκλωσης και επανάχρησης στην παραγωγική διαδικασία και την οικιστική ανάπτυξη.
5. Προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και στις ενεργειακές ανάγκες, με προτεραιότητα στην περιφερειακά σχεδιασμένη ανάπτυξη Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και τον επανασχεδιασμό των μετακινήσεων.
6. Ένταξη της προστασίας του τοπίου με ιεραρχημένη αξιολόγηση.
7. Προώθηση των συνεργιών και της συμπληρωματικότητας μέσω δικτυώσεων των χωρικών δομών.

B. Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης

Το πρότυπο για τη χωρική ανάπτυξη της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας εδράζεται στο δίπτυχο που συνδυάζει την πολυκεντρική και συνεκτική ως προς τη δόμηση ανάπτυξη, σε συνδυασμό με τη δικτύωση και συνεργασία αστικών πόλων ανάπτυξης μέσω της διαμόρφωσης χωρικών εννοτήτων. Ειδικότερα, στο πρότυπο αυτό, ο περιφερειακός χώρος λειτουργεί στη βάση ενός ιεραρχημένου συστήματος αστικών κέντρων, δικτυακά συνδεδεμένου, που επιτρέπει συγκεντρώσεις κρίσιμης

μάζας. Οι χωρικές ενότητες, μετά την διοικητική αυτονομία της Περιφέρειας στο πλαίσιο του «Καλλικράτη», υλοποιούν την εταιρική σχέση πόλης – υπαίθρου και ταυτόχρονα αποτελούν ενότητες ή υποενότητες τοπίου.

Πόλοι ανάπτυξης

Οι αστικές περιοχές της Λαμίας και Χαλκίδας αποτελούν τους πρωτεύοντες διεθνείς και εθνικούς αναπτυξιακούς πόλους με εξειδικευμένους ρόλους ως εξής:

- Η Λαμία αποτελεί αστικό κόμβο, διεθνή πύλη, εμπορευματικό κόμβο και σταυροδρόμι διασύνδεσης της Περιφέρειας με το δευτερεύον διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών.
- Η Χαλκίδα παραλαμβάνει έναν ειδικό ρόλο έλξης κατοίκησης και δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας, διασύνδεσης του νησιωτικού χώρου της Εύβοιας και της Σκύρου, καθώς και δευτερεύουσας θαλάσσιας πύλης προς το Αιγαίο.

Οι δευτερεύοντες εθνικοί, περιφερειακοί και ειδικοί διεθνείς πόλοι περιλαμβάνουν:

- Τα αστικά κέντρα δευτέρου επιπέδου του οικιστικού δικτύου: Λιβαδειά, Θήβα, Άμφισσα και Καρπενήσι.
- Τα οικιστικά κέντρα που συνδέονται με τους χώρους πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, καθώς και με ειδικούς πόρους, πεδία τα οποία εξασφαλίζουν διαπεριφερειακή λειτουργία με την ένταξη τους σε υλικά (διαδρομές) και άυλα δίκτυα (πόλεων, ανταλλαγών, κ.λ.π).

Άξονες ανάπτυξης

Στους πρωτεύοντες διεθνείς και εθνικούς άξονες ανάπτυξης περιλαμβάνονται:

- Ο διαμήκης άξονας Αθήνα, Θριάσιο - Οινόφυτα, Χαλκίδα - Θήβα – Λιβαδειά - Αταλάντη - Λαμία - προς Θεσσαλονίκη, ο οποίος ενσωματώνει τα σημαντικότερα αστικά κέντρα της Περιφέρειας, τις σημαντικές βιομηχανικές συγκεντρώσεις της χώρας, καθώς και τουριστικές και αλιευτικές περιοχές.
- Ο διαγώνιος άξονας Λαμία - Ιτέα, Άμφισσα - Αντίρριο – Πάτρα, ως διεθνής θαλάσσια πύλη, που περιλαμβάνει τους πόλους εξόρυξης, επεξεργασίας και εξαγωγής βωξίτη και τους διεθνείς τουριστικούς πόλους Δελφών και Παρνασσού.

Στους δευτερεύοντες διεθνείς και εθνικούς αναπτυξιακούς άξονες περιλαμβάνονται:

- Ο διαγώνιος άξονας Κεντρικής Ελλάδας (Λαμία – Καρδίτσα – Τρίκαλα - Παναγιά, Εγνατία, Ιωάννινα, Ηγουμενίτσα).
- Ο άξονας (ΠΑΘΕ) Λαμία - Καρπενήσι - Αγρίνιο - Ιόνια Οδός.
- Ο άξονας (ΠΑΘΕ) Θήβα - Λιβαδειά - Ιτέα, Άμφισσα, Λαμία – Πάτρα.
- Ο οριζόντιος άξονας ΠΑΘΕ, Κόρινθος, - Θήβα, ΠΑΘΕ - Χαλκίδα - Κύμη, Λιμάνι Κύμης, Σκύρος, Αιγαίο.

Ως άξονες ανάπτυξης προσεγγίζονται, επίσης, ειδικές διαπεριφερειακές συνεργασίες που συντείνουν στην ανάπτυξη της περιφέρειας και περιλαμβάνουν:

- Τη διαπεριφερειακή συνεργασία με την περιφέρεια Αττικής σε θέματα οργάνωσης και διαχείρισης βιομηχανικών δραστηριοτήτων (βλ. Ασωπός) και αναδιάταξης μετακινήσεων κατοικίας-εργασίας.

- Την ολοκληρωμένη διαχείριση των ορεινών όγκων, θαλάσσιων χώρων και υδατικών διαθεσίμων καθώς και τις συνεργασίες στους τομείς της ανώτατης εκπαίδευσης, έρευνας και καινοτομίας.

Γ. Κατευθύνσεις Χωρικής Οργάνωσης

Σε σχέση με το πρότυπο οργάνωσης της οικιστικής ανάπτυξης προβλέπεται η συγκέντρωση της κατοικίας, κατά κύριο λόγο εντός πόλεων και οικισμών και στις επεκτάσεις αυτών που γίνονται με συνεκτικό και συμπαγή τρόπο.

Πρωτογενής τομέας

Το ΠΧΠ Στερεάς Ελλάδας προσεγγίζει την ύπαιθρο ως σύνθετο φυσικό και ανθρωπογενές σύστημα, υπόβαθρο της παραγωγής, τροφοδότη των πόλεων και των οικισμών και όχι ως χώρο επέκτασής τους μέσω της ανεξέλεγκτης οικιστικής διάχυσης. Μεταξύ των ειδικότερων κατευθύνσεων περιλαμβάνονται:

- Η αυστηρή διατήρηση της γεωργικής γης και η αποτροπή της αλλαγής χρήσεων σε αυτήν.
- Η προώθηση της «περιβαλλοντικής γεωργίας» και της ποικιλομορφίας της γεωργικής παραγωγής στις περιοχές με ταυτότητα και δυνατότητες εναλλακτικών ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης βιολογικών προϊόντων, προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ κλπ.
- Η παράλληλη διατήρηση των αγροτικών τοπίων και με στόχο την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Η χρήση των πολλαπλών εναλλακτικών ενεργειακών πόρων στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις.
- Η αποτύπωση και ορθολογική διαχείριση βοσκοτόπων με προώθηση σχεδίων διαχείρισης και πιλοτική εφαρμογή φυσικών κτηνοτροφικών πάρκων.
- Η οργάνωση εγκαταστάσεων κτηνοτροφίας, σφαγείων, αλιείας.
- Η προώθηση αγρο-περιβαλλοντικού προγράμματος στην Ευρυτανία που θα συνδέει την κτηνοτροφία με την προστασία του τοπίου και της βιοποικιλότητας, καθώς και ειδικού προγράμματος για τον Ελαιώνα Άμφισσας, Δελφών και Αράχωβας, ως προστατευόμενο διεθνές μνημείο (UNESCO), που θα συνδέει τη γεωργική δραστηριότητα με την προστασία του τοπίου και της βιοποικιλότητας και τη διασύνδεσή του με την τουριστική δραστηριότητα.

Δευτερογενής τομέας

Κεντρική επιλογή αποτελεί η διατήρηση του δευτερογενή τομέα ως κεντρικού πυρήνα της νέας αναπτυξιακής προσπάθειας της Περιφέρειας, αλλά και ως κινητήρια δύναμη του πρωτογενή και του τριτογενή οικονομικού τομέα, αυξάνοντας το περιφερειακό ΑΕΠ με γνώμονα την ισόρροπη ανάπτυξης και περιφερειακή συνοχή.

Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται, στη βάση υφιστάμενων συγκεντρώσεων, η οργάνωση του δευτερογενή τομέα σε ευρείες ζώνες που διακρίνονται σε: περιοχές ποιοτικής αναδιάρθρωσης (Οινόφυτα-Σχηματάρι, Σχηματάρι/Ριτσώνα-Χαλκίδα/Αυλίδα) και περιοχές επέκτασης (Λαμία και Λιβαδειά – Κωπαΐδα – Τιθορέα – Αταλάντη).

Παράλληλα, προωθούνται και μεμονωμένοι βιομηχανικοί πόλοι σε διασύνδεση με την εξόρυξη (ΛΑΡΚΟ, Αλουμίνιο, Μαντούδι, μεγάλες τσιμεντοβιομηχανίες). Προβλέπεται η διατήρηση και

επέκταση των εγκαταστάσεων εξόρυξης, καθώς και η προώθηση της μετατροπής των εγκαταλελειμμένων περιοχών εξόρυξης σε περιοχές οργανωμένης υποδοχής τουριστικής και αθλητικής αναψυχής.

Προωθείται, επίσης, η αποφυγή της διάσπαρτης χωροθέτησης βιομηχανικών δραστηριοτήτων και η ανάπτυξη οργανωμένων υποδοχέων, καθώς και η απόλυτη απαγόρευση της χωροθέτησης νέων βιομηχανικών εγκαταστάσεων ή οργανωμένων υποδοχέων στη «γη υψηλής παραγωγικότητας».

Τριτογενής τομέας

Προωθούνται, μεταξύ άλλων, οι εξής υποδομές του τριτογενή τομέα:

- Χωροθέτηση στη Λαμία, Εθνικού Πάρκου Εφοδιαστικής Διεθνούς Εμβέλειας και Εμπορευματικού Κέντρου, ανασυγκρότηση των εγκαταστάσεων της Πανελληνίας Έκθεσης Λαμίας, λειτουργία Σταθμού Εμπορευματικών Μεταφορών στα Οινόφυτα, ανάπτυξη περιφερειακής αγοράς αγροτικών στον σταθμό του ΟΣΕ Λιβαδειάς – Ορχομενού.
- Η οργάνωση της τουριστικής δραστηριότητας γίνεται με βάση τους πολιτιστικούς και φυσικούς τουριστικούς πόρους της περιφέρειας ως πόροι έλξης διαφόρων τύπων τουρισμού (πολιτιστικός, ιαματικός, θρησκευτικός, χιονοδρομικός, οικοτουρισμός κλπ) για τους οποίους δίνονται ειδικές κατευθύνσεις.

Προβλέπονται, επίσης, γενικές κατευθύνσεις για τη χωρική ανάπτυξη και οργάνωση του τουρισμού οι οποίες, ενδεικτικά, περιλαμβάνουν:

- A.** Τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με κατεύθυνση προς τον εισερχόμενο τουρισμό, καθώς και του συστήματος μεταφορών υπέρ των θαλάσσιων διασυνδέσεων και του σιδηροδρόμου για μείωση της πίεσης των τουριστικών οδικών μεταφορών στο ενεργειακό αποτύπωμα.
- B.** Τη διαχείριση κατ' οικονομία των νέων τουριστικών αναπτύξεων στις ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες τουριστικές περιοχές που καθορίζει το ΠΧΠ και την κατεύθυνση οργανωμένων υποδοχέων σε συγκεκριμένες περιοχές.
- Γ.** Την αποτροπή ανάπτυξης τουριστικών καταλυμάτων στις απειλούμενες από διάβρωση παράκτιες δυναμικές ζώνες και στις απειλούμενες από φυσικές καταστροφές.
- Δ.** Την ανάδειξη και προστασία κυρίαρχων τουριστικών πόρων της Περιφέρειας που αφορούν τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά και τα τοπία, με ιεράρχηση ως προς τη διεθνή τους εμβέλεια, ως κόμβοι καθιέρωσης της τουριστικής δραστηριότητας και δημιουργίας ταυτότητας.

Ενέργεια

Παράλληλα με τη γενική στρατηγική για την ανάπτυξη του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας σε συνέργεια με το δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Συστήματος Μεταφοράς, προωθούνται οι εξής, στρατηγικοί στόχοι:

- Διασύνδεση της παραγωγής ενέργειας με το τοπικό ανθρώπινο δυναμικό, τη διατήρηση του περιβάλλοντος και την εξασφάλιση βιώσιμης ανάπτυξης, τη δημιουργία τοπικής υπεραξίας που θα ενισχύσει την εξωστρέφεια της Περιφέρειας.
- Εξοικονόμηση ενέργειας τόσο στα κτίρια όσο και στο επίπεδο αξιοποίησης και διάδοσης νέων ενεργειακών τεχνολογιών.

- Ίδρυση και δικτυακή λειτουργία Ενεργειακών Κέντρων (Αλιβερίου, Λάρυμνας, Διστόμου, Θήβας) με στόχο την συμβολή στη διαμόρφωση της περιφερειακή ενεργειακής πολιτικής με τη συνεργασία στο ενεργειακό σύστημα.

ΑΠΕ

Ενισχύεται η περαιτέρω διεξόδωση των ΑΠΕ μέσω:

- Σχεδιασμού του ενεργειακού μείγματος της Περιφέρειας με κατεύθυνση την αύξηση της παραγωγής ενέργειας από γεωθερμία και μικρά υδροηλεκτρικά, ορθολογική ανάπτυξη φωτοβολταϊκών και αιολικών πάρκων καθώς και την προώθηση των δυνατοτήτων αξιοποίησης της βιομάζας.
- Εξειδίκευσης περιοχών ανά τεχνολογία σταθμών ΑΠΕ λαμβάνοντας υπόψη το σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και την ευαισθησία των επιμέρους χώρων ως προς το περιβάλλον και την παραγωγική ταυτότητα.

Δίνονται κατευθύνσεις για τη χωρική οργάνωση των ΑΠΕ που, ενδεικτικά, περιλαμβάνουν:

- Διατήρηση των υπάρχουσών αναπτύξεων εγκαταστάσεων ΑΠΕ καθώς και ορθολογική ανάπτυξη νέων σταθμών πλησίον υφιστάμενων, για την αξιοποίηση των ήδη κατασκευασμένων συνοδών έργων (οδικά δίκτυα, ηλεκτρικά δίκτυα).
- Την εξαίρεση τμημάτων της περιφέρειας από τις περιοχές αιολικής προτεραιότητας ως κατεύθυνση που θα ληφθεί υπόψη κατά την αναθεώρηση του ισχύοντος Ειδικού Χωροταξικού των ΑΠΕ.
- Προτεραιότητα στη χωροθέτηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ σε περιοχές ανενεργών λατομείων ή εξορύξεων.

Φυσικό Αέριο

Περαιτέρω προώθηση των δικτύων φυσικού αερίου ώστε να εξυπηρετούν όλα τα αστικά κέντρα και τους πόλους παραγωγής (βιομηχανικές περιοχές, ενεργειακά κέντρα, μεγάλες μεμονωμένες παραγωγικές εγκαταστάσεις κ.λπ.) και συμπληρωματική λειτουργία με ΑΠΕ και δίκτυα του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας.

Δ. Περιβάλλον, κλιματική αλλαγή, τοπίο

Για την προστασία του πλούσιου φυσικού περιβάλλοντος, το ΠΧΠ προβλέπει βασικές αρχές διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών (περιοχές NATURA 2000, ορεινός χώρος, κ.λπ.) καθώς και κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση της ρύπανσης και την κλιματική αλλαγή.

Η πολιτιστική κληρονομιά και τα τοπία της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας αντιμετωπίζονται ως πόρος ο οποίος προστατεύεται και αναδεικνύεται σε συνδυασμό με τη φυσική κληρονομιά της Περιφέρειας κατά ζώνες τοπίου.

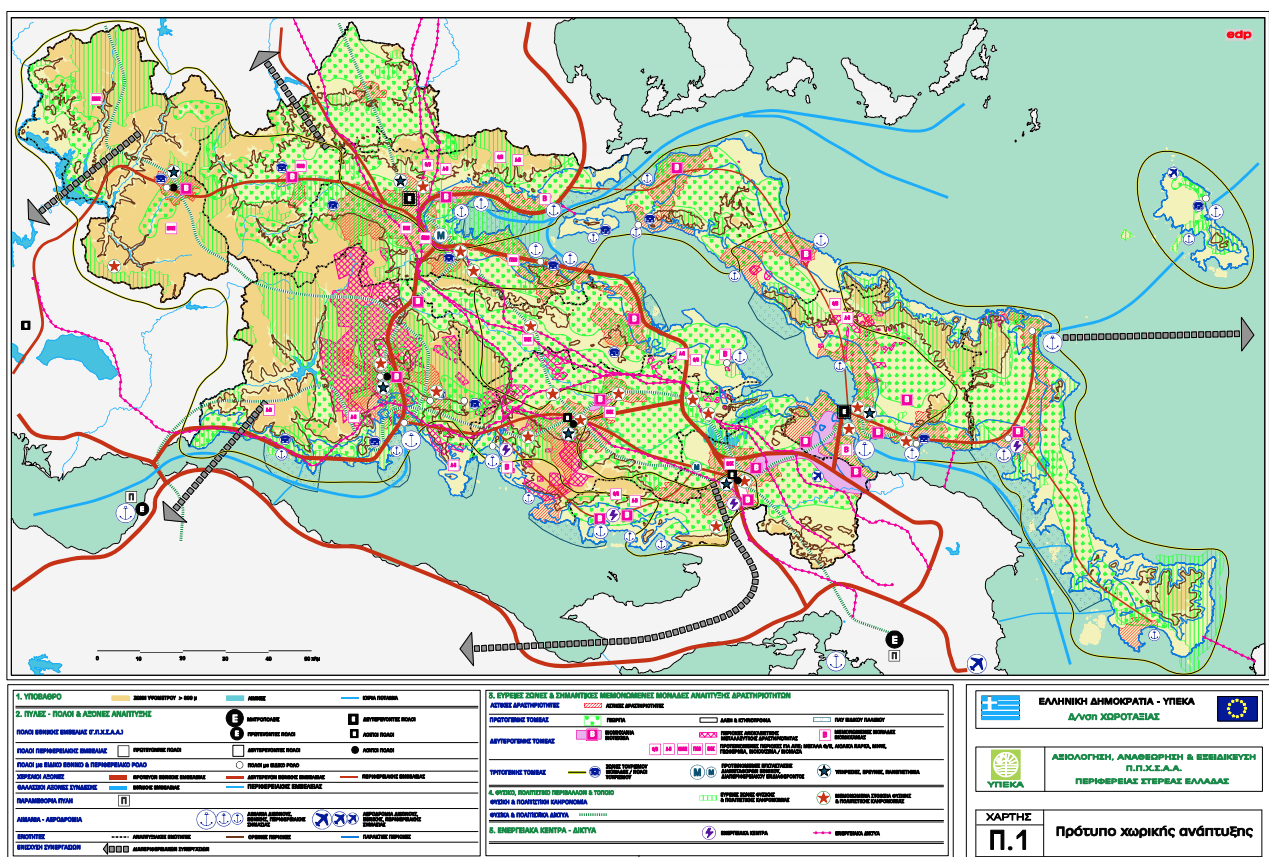
Ειδικότερα, το πλαίσιο προωθεί τη δικτύωση και ένταξη των πολιτιστικών πόλων σε πολιτιστικά δίκτυα (υλικά και άυλα), και σε πολιτιστικές διαδρομές («Τοπίου»), την ενίσχυση και προβολή της μουσειακής υποδομής της Περιφέρειας, με ταυτόχρονη δικτύωση μεταξύ τους, τόσο ενδοπεριφερειακά όσο και διαπεριφερειακά καθώς και τη θεσμική προστασία και ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων (Θερμοπύλες, Θήβα κ.λπ.).

Ε. Εργαλεία και πρόγραμμα εφαρμογής

Για την υλοποίηση βασικών στόχων του περιφερειακού πλαισίου προτείνεται:

- Η ανάπτυξη νέων οργανωμένων υποδοχέων για τους κλάδους της μεταποίησης και εφοδιαστικής.
- Η προώθηση ΠΕΧΠ στην ευρεία ζώνη βιομηχανικής συγκέντρωσης Οινοφύτων – Σχηματαρίου – Ριτσώνας/ Βαθύ Χαλκίδας – Θήβας, με στόχο τη διερεύνηση των βιομηχανικών εξειδικεύσεων και των μεγεθών των εγκατεστημένων χρήσεων, και τον καθορισμό μέσων, φορέων και μηχανισμών για την εξυγίανση και αναβάθμιση των δραστηριοτήτων.
- Η εφαρμογή του εργαλείου των ΣΟΑΠ για την αντιμετώπιση ιδιαίτερων προβλημάτων αστικών κέντρων και τουριστικών περιοχών.

Το προαναφερθέν πρότυπο χωρικής ανάπτυξης αποτυπώνεται στο ακόλουθο **Σχήμα**.

(Πηγή: ΥΠΕΚΑ, 2018)

Σχήμα 6-75: Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

6.8.6 Τεχνικές Υποδομές

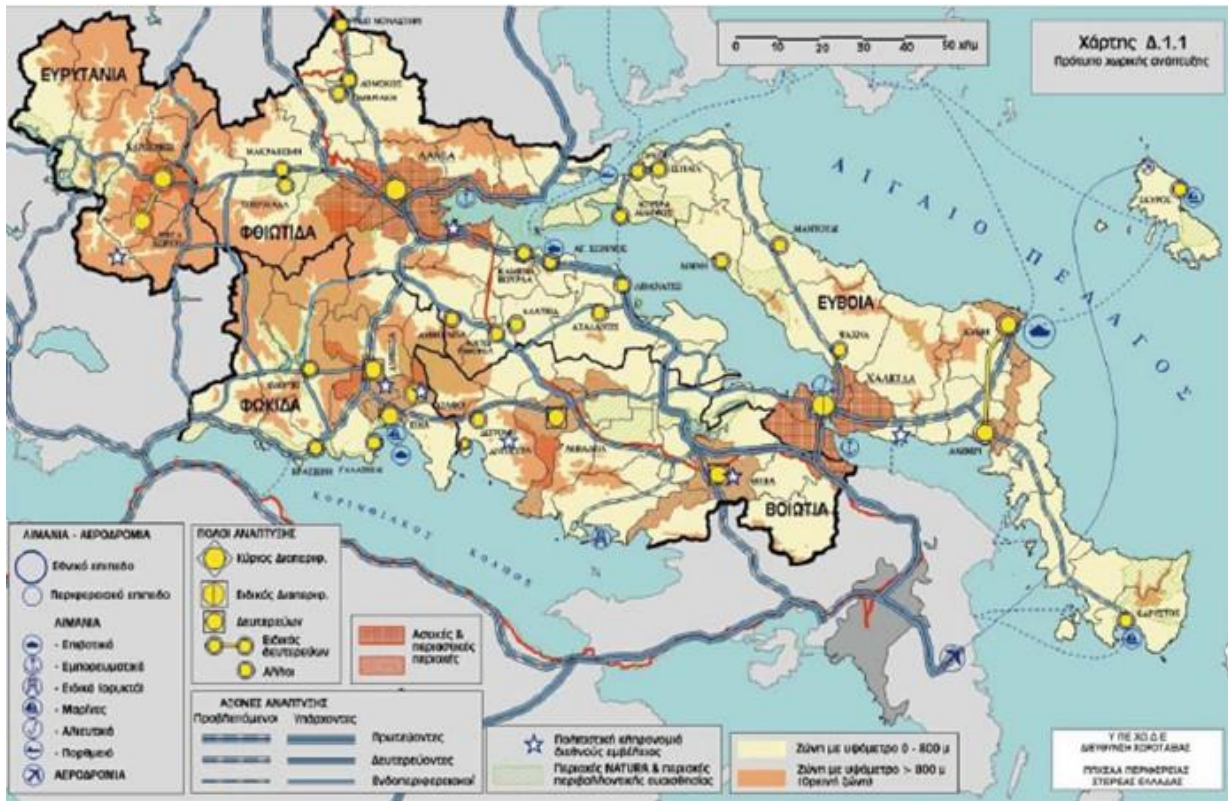
6.8.6.1 Οδικό δίκτυο – Οδικές Μεταφορές

Το βασικό πλέγμα των διαπεριφερειακών αξόνων στην Περιφέρεια περιλαμβάνει τον αυτοκινητόδρομο ΠΑΘΕ. Ανεξάρτητα από την αδιαμφισβήτητη σημασία του ρόλου του σιδηροδρομικού δικτύου, το υποσύστημα των οδικών αξόνων μεταφοράς παραμένει αναντικατάστατο για το μεγαλύτερο ποσοστό των μετακινήσεων ατόμων, αγαθών και εμπορευμάτων στο εσωτερικό της ηπειρωτικής χώρας, αλλά και της Περιφέρειας και συγκεκριμένα των μετακινήσεων που αφορούν σε διαδρομές για τις οποίες δεν διατίθεται εναλλακτική επιλογή σιδηροδρομικής μετακίνησης.

Πιο αναλυτικά, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας διασχίζεται από τον οδικό άξονα ΠΑΘΕ, καθώς και από την κύρια σιδηροδρομική γραμμή της χώρας. Αυτό αποτελεί σημαντικό παράγοντα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας σε εθνικό επίπεδο και προσδίδει ανάλογα χαρακτηριστικά στις επιχειρήσεις που λειτουργούν στο χώρο της. Το Εθνικό Δίκτυο που διασχίζει την Περιφέρεια ανέρχεται σε 1.191 χιλιόμετρα, ενώ το επαρχιακό καλύπτει 3.473 χιλιόμετρα. Η κατάσταση του επαρχιακού οδικού δικτύου παρουσιάζει προβλήματα και σημαντικές αδυναμίες, με αποτέλεσμα κατά τους χειμερινούς μήνες η οδική επικοινωνία να καθίσταται αρκετά δύσκολη.

Πιο συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (ακόλουθο **Σχήμα**) περιλαμβάνονται οι ακόλουθοι Κύριοι Οδικοί Άξονες:

- Αθήνα - Λαμία - Θεσσαλονίκη (ΠΑΘΕ)
- ΠΑΘΕ - Χαλκίδα - Κύμη
- Λαμία - Άμφισσα - Αντίρριο – Πάτρα
- Λαμία - Καρδίτσα - Τρίκαλα - Παναγιά/Ηγουμενίτσα (Ε65).
- Θήβα - Ελευσίνα (ΠΑΘΕ)
- Επιπλέον, στην υπό μελέτη περιοχή περιλαμβάνονται οι εξής Δευτερεύοντες Οδικοί Άξονες:
- Θήβα - Λιβαδειά - Ιτέα (παρακάμψη Δελφών)
- Λαμία - Καρπενήσι - Αγρίνιο
- ΠΑΘΕ - Γλύφα
- Αιδηψός/Ιστιαία - Χαλκίδα
- Αλιβέρι - Κάрусτος
- Λιβαδειά - Λαμία - Δομοκός

(Πηγή: ΠΧΣ ΠΣΤΕ)

Σχήμα 6-76: Κύριοι Οδικοί Άξονες στην ΠΣΤΕ

Το οδικό δίκτυο στην Περιφέρεια καταλαμβάνει το ακόλουθο μήκος άξονα ανά Περιφερειακή Ενότητα:

- Π.Ε. Βοιωτίας: 550 χλμ. επαρχιακό και 123 χλμ. δευτερεύον εθνικό δίκτυο.
- Π.Ε Ευβοίας: 864,35 χλμ. επαρχιακό και 186,4 χλμ. δευτερεύον εθνικό δίκτυο.
- Π.Ε. Ευρυτανίας: 599 χλμ. επαρχιακό και 72 χλμ. δευτερεύον εθνικό δίκτυο.
- Π.Ε. Φθιώτιδας: 971,5 χλμ. επαρχιακό και 275,86 χλμ. δευτερεύον εθνικό δίκτυο.
- Π.Ε. Φωκίδας: 587 χλμ. επαρχιακό και 253 χλμ. δευτερεύον εθνικό δίκτυο.

6.8.6.2 Σιδηροδρομικό δίκτυο:

Το μήκος του ελληνικού σιδηροδρομικού δικτύου ανέρχεται σε 2.450 χιλιόμετρα περίπου, με πυκνότητα 18 χιλιόμετρα ανά 1.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα, που είναι και η μικρότερη της Ευρώπης (η αντίστοιχη τιμή στην Ε.Ε. των 15 είναι 44, ενώ στη Ε.Ε. των 25 τα 50 χιλιόμετρα). Αυτή η σημαντική υστέρηση οφείλεται κατά σημαντικό μέρος στην έλλειψη των προϋποθέσεων που θα πρέπει να συντρέχουν για την ανάπτυξη και λειτουργία των σιδηροδρομικών μεταφορών. Ωστόσο, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας κατέχει στρατηγικό ρόλο στο σιδηροδρομικό δίκτυο, το οποίο έχει περισσότερο τη μορφή ενός κεντρικού κορμού με διακλαδώσεις, παρά τη μορφή ενός ολοκληρωμένου διαπεριφερειακού δικτύου.

Ο κορμός αυτός διατρέχει κατά κύριο λόγο τον υπάρχοντα βασικό αναπτυξιακό άξονα «S», ενώ οι διακλαδώσεις του αντιστοιχούν στον άξονα Δυτικής Θεσσαλίας και στο συνδετήριο άξονα προς την πόλη του Βόλου. Παρόλα αυτά, το εν λόγω δίκτυο δεν έχει εκσυγχρονιστεί στο σύνολό του, αν και το εγχείρημα αυτό βρίσκεται σε εξέλιξη.

Ο σιδηρόδρομος αποτελεί το δεύτερο πιο διαδεδομένο μέσο για τις επιβατικές μεταφορές στην Περιφέρεια. Από το 1950 και μετά, η συμμετοχή του στο υπεραστικό μεταφορικό έργο (επιβατικό και εμπορικό) ακολουθεί μια συνεχή πτωτική πορεία, με αποτέλεσμα σήμερα να διαμορφώνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Η σιδηροδρομική υποδομή της Περιφέρειας αναπτύσσεται κατά τη βορειοδυτική - νοτιοανατολική κατεύθυνση, κατά μήκος της αναβαθμιζόμενης διεθνούς γραμμής Πειραιώς - Αθηνών - Θεσσαλονίκης - Ειδομένης, η οποία διακινεί και το μεγαλύτερο μέρος του συνολικού μεταφορικού έργου (περίπου 50%) του ΟΣΕ και εξυπηρετεί τα περισσότερα κύρια αστικά κέντρα της Περιφέρειας, κυρίως μετά την αναβάθμιση της γραμμής προς τη Χαλκίδα με την προαστιακού τύπου σύνδεσή της με την Αθήνα. (ακόλουθο **Σχήμα**)

Εκτός από αυτό το βασικό άξονα, το σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας συμπληρώνεται από τις διακλαδώσεις του από Οινόη προς Χαλκίδα και από το Λιανοκλάδι προς το λιμάνι της Στυλίδας. Γενικότερα, στην Περιφέρεια, πέρα από τα προβλήματα της υφιστάμενης υποδομής, παρατηρούνται διαρθρωτικές και λειτουργικές αδυναμίες, έλλειψη αποτελεσματικών μηχανισμών ένταξης του σιδηροδρομικού δικτύου στη μεταφορική αλυσίδα (εφαρμογές εφοδιαστικής - logistics, συνδυασμός με διαμετακομιστικά ή εμπορευματικά κέντρα, αποτελεσματικός συνδυασμός με χερσαίες λιμενικές εγκαταστάσεις κ.ά.) και απουσία ανάπτυξης των συνδυασμένων μεταφορών.

Σχήμα 6-77: Σιδηροδρομικό δίκτυο στην ΠΣΤΕ

6.8.6.3 Λιμενικές υποδομές

Ο ρόλος των εμπορικών/επιβατικών λιμανιών της Περιφέρειας περιορίζεται στην κάλυψη των αναγκών του νησιωτικού της χώρας και έχει αντίστοιχη με αυτόν σπουδαιότητα. Τα υποσυστήματα των θαλάσσιων (ακτοπλοϊκών) μεταφορών παίζουν καθοριστικό ρόλο για τη διασύνδεση των νησιών της περιοχής, που είναι μεν λίγα αλλά έχουν αναπτυγμένο/αναπτυσσόμενο τουριστικό χαρακτήρα, με τον ηπειρωτικό χώρο.

6.8.6.4 Αεροδρόμια

Στην Περιφέρεια υπάρχει μόνο ένα αεροδρόμιο, αυτό της Σκύρου που συνδέει το νησί με την Αθήνα.

6.8.6.5 Ύδρευση

Η υφιστάμενη κατάσταση της Περιφέρειας από πλευράς πρόσβασης σε πόσιμο νερό μέσω δικτύων αποκλειστικής χρήσης κρίνεται σχετικά ικανοποιητική. Ανάγκες για δράσεις αντικατάστασης και εκσυγχρονισμού των δικτύων ελέγχου για διαρροές και αντικατάστασης των μετρητών, παραμένουν ωστόσο υπαρκτές.

6.8.6.6 Διαχείριση Υγρών Αποβλήτων

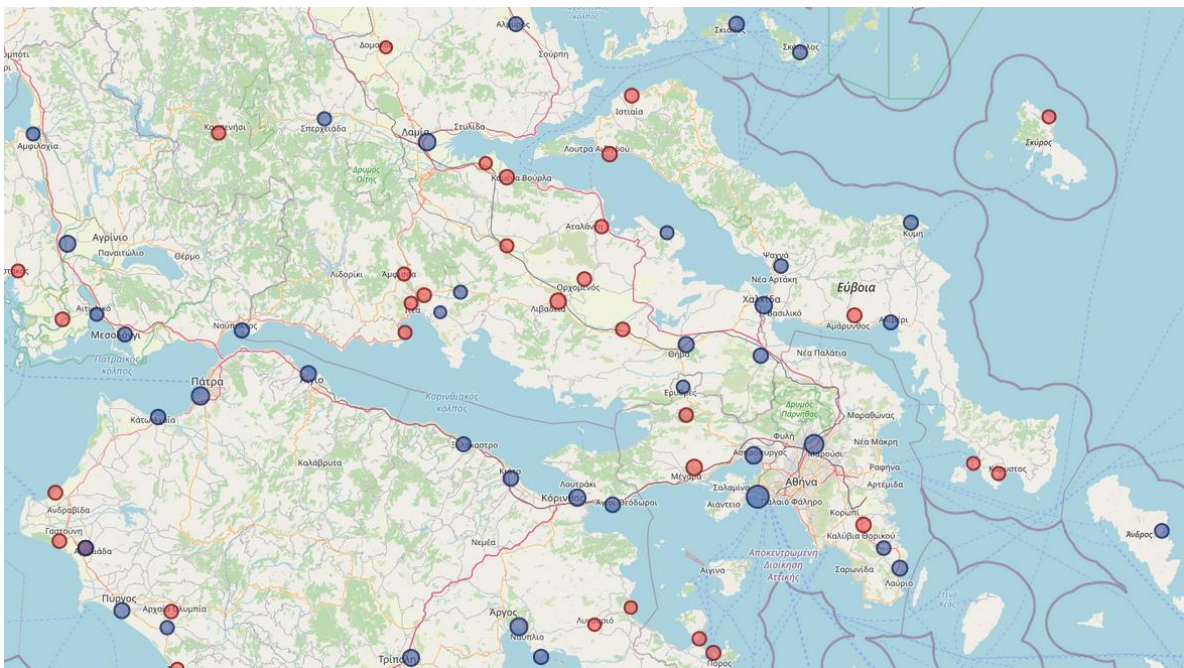
Ως προς τη διαχείριση Υδάτινων Πόρων, διαπιστώνονται περαιτέρω ανάγκες συμμόρφωσης των οικισμών της Περιφέρειας με την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ. Σύμφωνα με το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Διαχείρισης Αστικών Λυμάτων Οικισμών Προτεραιότητας (2020) υπάρχουν δύο οικισμοί Α προτεραιότητας (Θήβα, Λειβαδιά), δύο Β' προτεραιότητας (Χαλκίδα, Λαμία) και 49 Γ' προτεραιότητας. Μέχρι και την ΠΠ 2014-20 έχουν χρηματοδοτηθεί έργα σε 40 οικισμούς Γ' Προτεραιότητας της ΠΣΤΕ, ενώ παραμένει η ανάγκη υλοποίησης έργων σε εννέα ακόμα οικισμούς για την πλήρη συμμόρφωση με την κοινοτική νομοθεσία.

Σημειώνεται επίσης, ότι μεγάλο ποσοστό των ΕΕΛ είναι σήμερα εκτός λειτουργίας για λόγους αδυναμίας κάλυψης του κόστους λειτουργίας - συντήρησης ή μη υλοποίησης απαραίτητων συνοδευτικών έργων. Ωστόσο, οι ανάγκες των έξι μεγαλύτερων αστικών κέντρων καλύπτονται από τους υφιστάμενους ΕΕΛ. Συνολικά, υπολογίζεται ότι εξυπηρετούνται από ΕΕΛ περίπου 265.000 κάτοικοι (συμπεριλαμβανομένου και του θερινού πληθυσμού μικρών οικισμών τουριστικού κυρίως χαρακτήρα). Επιπλέον, υπάρχουν γενικά ανάγκες όσον αφορά τη διαχείριση ειδικών αποβλήτων, όπως των βιομηχανικών, σφαγείων, ελαιοτριβείων, τυροκομείων κ.α. των οποίων η ευθύνη ανήκει στους ειδικούς φορείς ιδιώτες.

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας εντοπίζονται ακόμα περιοχές που δεν διαθέτουν δίκτυο αποχέτευσης λυμάτων. Επιπλέον, υπάρχουν γενικά ανάγκες, αναφορικά με τη διαχείριση ειδικών αποβλήτων, όπως βιομηχανικών, σφαγείων, ελαιοτριβείων, τυροκομείων κ.ά., των οποίων η ευθύνη ανήκει στους ιδιωτικούς φορείς. Καθίσταται συνεπώς σαφές ότι, ενώ μέχρι σήμερα έχει υπάρξει μια σοβαρή προσπάθεια και έχουν καλυφθεί σημαντικές ανάγκες, εντοπίζονται ακόμα ελλείψεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα (π.χ. περιοχή Οινοφύτων - Σχηματαρίου), δεδομένης της

Κοινοτικής αλλά και της ελληνικής νομοθεσίας. Παράλληλα, ένα σοβαρό ζήτημα αποτελεί ο βαθμός λειτουργίας των υφιστάμενων ΕΕΛ, που δεν είναι πάντα ικανοποιητικός. Τίθεται επομένως ζήτημα για την εύρυθμη λειτουργία τους, για τα μέτρα παρακολούθησης και ελέγχου, αλλά και υποστήριξης - ενίσχυσης ενός τεχνικού και διοικητικού μηχανισμού, ιδίως στις περιπτώσεις των μικρότερων οικισμών και ΟΤΑ (Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης) (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας 2012 - 2014).

Στο ακόλουθο Σχήμα απεικονίζονται οι θέσεις των ΕΕΛ στην Περιφέρεια Στ. Ελλάδας, βάσει των στοιχείων που διατηρούνται στην Εθνική βάση δεδομένων των Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων.

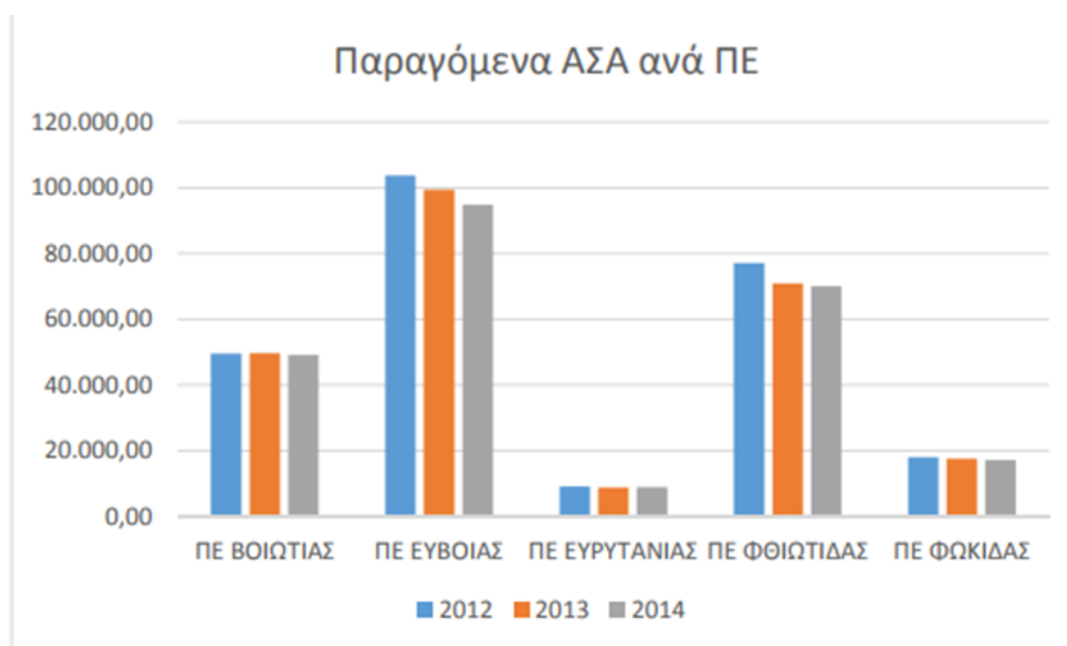

(Πηγή: ΥΠΕΝ, astikalimata.ypeka.gr)

Σχήμα 6-78: ΕΕΛ στην ΠΣΤΕ

6.8.6.7 Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων

Ήδη έχουν κατασκευαστεί και λειτουργούν οι ΧΥΤΑ Θήβας, Χαλκίδας, Βόρειας Εύβοιας (Ιστιαία), Δομοκού, Λαμίας, Λειβαδιάς, Σκύρου. Με βάση το αναθεωρημένο Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων παρουσιάζεται το παρακάτω σχήμα με τις ποσότητες που καταγράφηκαν ανά Περιφερειακή Ενότητα για τα έτη 2012 – 2014.

(Πηγή: ΠΕΣΔΑ ΠΣΤΕ, 2016)

Σχήμα 6-79: Παραγωγή αστικών αποβλήτων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

6.8.6.8 Ενέργεια – Υποδομές Δικτύων Νέων Τεχνολογιών & Τηλεπικοινωνίες

Ηλεκτροπαραγωγή

Το τοπικό ενεργειακό δυναμικό της Περιφέρειας είναι λιγνιτικά κοιτάσματα, αιολικό, υδροδυναμικό, γεωθερμικό και δυναμικό από βιομάζα. Η κατανομή του μεταξύ των Νομών είναι ακανόνιστη. Ο Νομός Ευβοίας χαρακτηρίζεται από υψηλό αιολικό δυναμικό, σχετικά αξιόλογα λιγνιτικά κοιτάσματα και γεωθερμικό δυναμικό. Η Φθιώτιδα έχει λιγνιτικά κοιτάσματα και γεωθερμικό δυναμικό, ενώ η Ευρυτανία παρουσιάζει υψηλό υδροδυναμικό. Τέλος, ο Νομός Φωκίδας χαρακτηρίζεται από πλούσιο υδροδυναμικό, το οποίο όμως καταναλώνεται για την ύδρευση της Αθήνας. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας παίζει σημαντικό ρόλο στον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) ως προς την ηλιακή και αιολική ενέργεια, που αποτελούν και την αιχμή της αναμενόμενης ανάπτυξης των ΑΠΕ βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα σε αυτή.

Σημειώνεται ότι στη Νότια Εύβοια, συγκεντρώνεται ένα από τα μεγαλύτερα δυναμικά μονάδων ηλεκτροπαραγωγής από αιολική ενέργεια στη χώρα.

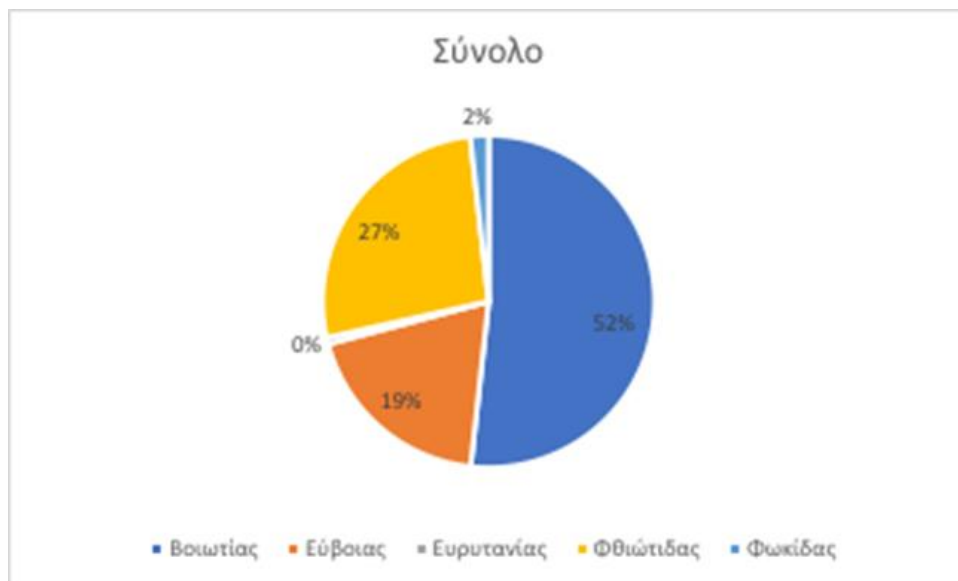
Η Νήσος Σκύρος ανήκει στα μη-διασυνδεδεμένα νησιά και ηλεκτροδοτείται από θερμικό σταθμό ισχύος 6,90 MW, ενώ υπάρχουν φωτοβολταϊκοί σταθμοί ισχύος 0,32MW.

Δίκτυο ηλεκτρισμού

Από τη Στερεά Ελλάδα διέρχονται τρεις γραμμές μεταφοράς 400 KV του Συστήματος Μεταφοράς, που συνδέει τη Δυτική Μακεδονία με την Αττική. Στο πλαίσιο αυτό, στρατηγική προτεραιότητα για τα επόμενα έτη αποτελεί η ενίσχυση με 400 KV των ευαίσθητων περιοχών του συστήματος, μια από τις οποίες είναι η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Κατανάλωση Ενέργειας

Κατά το περίοδο 2008-2012 η συνολική κατανάλωση ενέργειας σε επίπεδο Περιφέρειας κυμάνθηκε από 7.897.203 ΩΧΒ σε 7.206.381 ΩΧΒ σημειώνοντας μία μείωση της τάξης του 8,7%. Η Π.Ε. της Βοιωτίας κατανάλωσε το 52% της συνολικής ενέργειας και ακολουθεί η Π.Ε. Φθιώτιδας με 27%, η Π.Ε. Εύβοιας με 19%, η Π.Ε. Φωκίδας με 2% ενώ η Π.Ε. Ευρυτανίας αντιστοιχεί σε λιγότερο από 1% (ακόλουθο **Σχήμα**).

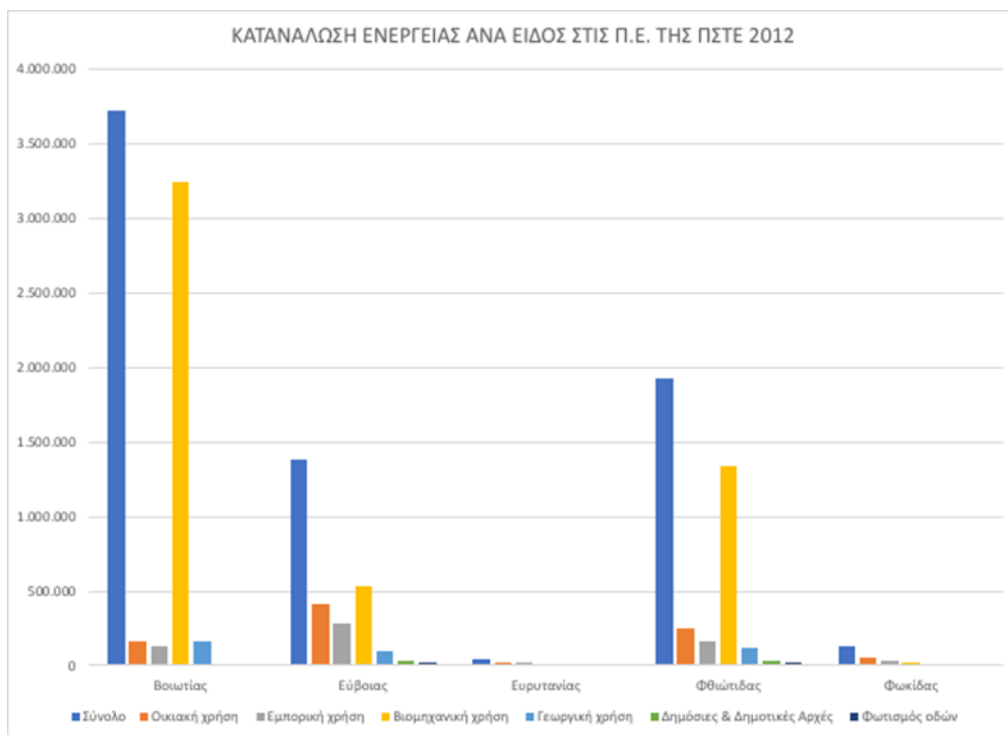

(Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ)

Σχήμα 6-80: Ποσοστιαία κατανομή κατανάλωσης ενέργειας ανά Π.Ε. για το 2012

Τέλος, η κατανομή των ειδών κατανάλωσης διαφοροποιείται ανάλογα με την Περιφερειακή Ενότητα. Η Βοιωτία εμφανίζει την μεγαλύτερη κατανάλωση ενέργειας λόγω κυρίως της μεγάλης βιομηχανικής κατανάλωσης που αντιστοιχεί στο 63% του συνόλου της βιομηχανικής κατανάλωσης της ΠΣΤΕ, ενώ το αντίστοιχο για την Φθιώτιδα είναι 26% και για την Εύβοια 10%. Και στις τρεις προαναφερόμενες Π.Ε. μετά την βιομηχανική χρήση ακολουθεί η οικιακή και η εμπορική. Αντίθετα στις Π.Ε. Φωκίδας και Ευρυτανίας η κύρια κατανάλωση ενέργειας είναι η οικιακή και η εμπορική.

Αντίστοιχη κατανομή παρατηρείται και στην ενέργεια που δαπανάται για γεωργική χρήση καθώς το 42% καταναλώνεται στην Βοιωτία, το 31% στην Φθιώτιδα και το 25% στην Εύβοια, ενώ ακολουθούν η Φωκίδα με 2% και η Ευρυτανία λίγο λιγότερο από 1%.

(Πηγή: ΔΕΔΔΗΕ)

Σχήμα 6-81: Κατανομή ενέργειας ανά είδος χρήσης ανά περιφερειακή ενότητα της ΠΣΤΕ για το 2012

6.8.6.9 Εκπαίδευση – Υγεία

Υποδομές Εκπαίδευσης

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ο αριθμός των σχολικών μονάδων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σύμφωνα με τα στοιχεία της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Στερεάς Ελλάδας (stellad.pde.sch.gr) είναι 304 δημόσια νηπιαγωγεία, 27 ιδιωτικά νηπιαγωγεία, 298 δημοτικά σχολεία. Αντίστοιχα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, λειτουργούν 124 Γυμνάσια και 89 Λύκεια. Επιπλέον, από τις λοιπές δομές εκπαίδευσης λειτουργούν 6 Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα, 7 ΕΕΕΚ και 5 ΚΕΣΥ.

Υποδομές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Φροντίδας Υγείας

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σύμφωνα με τα στοιχεία της 5ης ΥΠΕ (<https://www.dypethessaly.gr>) ο αριθμός των Δομών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Φροντίδας Υγείας ανά κατηγορία δομής είναι ο εξής :

- Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας.
 - Είκοσι (20) Κέντρα Υγείας.
 - Πέντε (5) ΤΟΜΥ (Τοπικές Μονάδες Υγείας) που εξυπηρετούν το 3% των μοναδικών ωφελούμενων σε επίπεδο χώρας για τα έτη 2019 – 2020 (13.274 από 411.082). Θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι Τοπικές Μονάδες Υγείας (ΤΟΜΥ) καλύπτουν μόλις το 13% του πληθυσμού της ΠΣΤΕ (Έκθεση Αξιολόγησης ΤΟΜΥ), η οποία κάλυψη είναι η χαμηλότερη σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες.

- Δευτεροβάθμια Φροντίδα Υγείας.
 - 8 δομές δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας (Γενικά νοσοκομεία).
- Κέντρα Ψυχικής Υγείας.
 - Νομός Εύβοιας: 2 ξενώνες, 2 οικοτροφεία, 2 προστατευόμενα διαμερίσματα, 2 διαμερίσματα, 1 εξωτερικό ιατρείο Ψυχιατρικής κλινικής και 1 κέντρο ψυχικής υγείας.
 - Νομός Φθιώτιδας: 1 εξωτερικό ιατρείο Ψυχιατρικής κλινικής, 1 κινητή μονάδα ψυχικής υγείας, 3 οικοτροφεία και 3 προστατευόμενα διαμερίσματα.
 - Νομός Βοιωτίας: 1 κινητή μονάδα ψυχικής υγείας, 5 οικοτροφεία, 8 προστατευόμενα διαμερίσματα, 1 κέντρο ημέρας και 3 Κέντρα Πρόληψης Εξαρτήσεων.

6.9 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ)

6.9.1 Γενικά Στοιχεία

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας χαρακτηρίζεται από την παρουσία σημαντικότερων αρχαιολογικών μνημείων και ευρημάτων της προϊστορικής, κλασικής, βυζαντινής και νεότερης περιόδου, τα οποία συμβάλλουν στην προσέλκυση επισκεπτών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Για τη διατήρηση, προστασία και τη φύλαξη των αρχαιοτήτων, την επιστημονική έρευνα, την αποκάλυψη, τη διατήρηση, τη συντήρηση, την ανάδειξη των αρχαιοτήτων, και την έκθεσή τους στα Μουσεία, είναι υπεύθυνες οι αρμόδιες εφορείες αρχαιοτήτων. Οι Εφορείες Αρχαιοτήτων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας αποτελούν Περιφερειακές Υπηρεσιακές Μονάδες που υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και παρουσιάζονται στον ακόλουθο **Πίνακα**.

Πίνακας 6-49: Εφορείες Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και Εφορείες Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Όνομασία	Έδρα	Περιοχή Αρμοδιότητας
Εφορεία Αρχαιοτήτων Βοιωτίας	Θήβα	ΠΕ Βοιωτίας
Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας	Χαλκίδα	ΠΕ Ευβοίας
Εφορεία Αρχαιοτήτων Φθιώτιδος και Ευρυτανίας	Λαμία	ΠΕ Φθιώτιδας και ΠΕ Ευρυτανίας
Εφορεία Αρχαιοτήτων Φωκίδος	Δελφοί	ΠΕ Φωκίδας
Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Αττικής, Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας και Κυκλάδων	Αθήνα	Περιφέρεια Αττικής (συμπεριλαμβανομένων των νήσων του Αργοσαρωνικού, των Κυθήρων και Αντικυθήρων), ΠΕ Βοιωτίας, Εύβοιας και νησιά των Κυκλάδων
Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Θεσσαλίας και Κεντρικής Στερεάς Ελλάδας	Βόλος	ΠΕ Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων, Καρδίτσας, Φθιώτιδας και Ευρυτανίας
Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων (γραφείο Αιγαίου)	Αθήνα	

Το όνομα Ρούμελη αρχικά σήμαινε η «χώρα των Ρουμς» δηλαδή η «χώρα των Ρωμίων» ή η «χώρα των Ρωμαίων», εννοώντας το βυζαντινό κράτος και προέρχεται από παραφθορά της Τουρκικής λέξης Ρουμ και ιλή. Επίσης από το όνομα αυτό προέρχεται και ο οθωμανικός διοικητικός τίτλος Ρούμελη Βαλεσή που σημαίνει «βαλής της Ρούμελης», και έφερε επιμέρους ο τοπάρχης της περιοχής της σημερινής Στερεάς Ελλάδας μέχρι την περιοχή περίπου της Θεσσαλονίκης στις αρχές της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Μετά το 1453, Ρούμελη ονομάστηκε το Ευρωπαϊκό τμήμα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας με κέντρο τη Σόφια. Με την ίδρυση του νέου Ελληνικού κράτους, Ρούμελη ονομάστηκε η περιοχή της Στερεάς Ελλάδας. Το επίσημο όνομα Στερεά Ελλάδα, προέρχεται από την αντιπαράθεση με την Πελοποννησιακή χερσόνησο απέναντι από τον Κορινθιακό κόλπο,

καθώς και το γεγονός ότι οι δύο αυτές περιοχές διαμόρφωσαν το ανεξάρτητο ελληνικό κράτος το 1832 (ΣΜΠΕ ΠΠΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2021-2025).

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας υπάρχει σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα, που συντίθεται από τα σημαντικά ευρήματα της Νεολιθικής Περιόδου, τα μνημεία της Κλασικής και Ελληνιστικής Περιόδου, τα ιστορικά μνημεία της Μεταβυζαντινής Περιόδου (1453 - 1830), αλλά και νεότερα μνημεία (1830 και μετά). Σε αυτό το απόθεμα προστίθεται επίσης ο λαογραφικός πλούτος, οι σύγχρονες πολιτιστικές υποδομές, όπως τα μουσεία, τα λαογραφικά κέντρα, οι πινακοθήκες, τα ήθη και τα έθιμα και οι διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Τέλος, το αξιόλογο τοπίο αποτελεί επίσης όχι μόνο φυσικό αλλά και ιστορικό - πολιτιστικό πόρο, αφού αποτυπώνει, στο χώρο, τον τρόπο ανάπτυξης αιώνων και χιλιετιών (ΣΜΠΕ ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2014-2020).

Όσον αφορά ειδικότερα στους αρχαιολογικούς χώρους, οι Δελφοί τοποθετούνται στον κατάλογο αρχαιολογικών χώρων της χώρας με περισσότερους από 100.000 επισκέπτες ετησίως (έκτη θέση, 322.900 επισκέπτες ετησίως), ενώ στην ιεράρχηση των Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας, ως προς το «μνημειακό δυναμισμό» (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.), υπάρχουν δύο Περιφερειακές Ενότητες, η Φωκίδα (έβδομη όσον αφορά στους αρχαιολογικούς χώρους - Δελφοί - και τρίτη όσον αφορά στα μουσεία) και η Βοιωτία (δέκατη όσον αφορά στα μουσεία - Όσιος Λουκάς) (ΣΜΠΕ ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2014-2020).

Με την μελέτη 'Αξιολόγηση, αναθεώρηση και ειδίκευση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας', στην περιφέρεια εντοπίζονται οι ακόλουθοι χώροι αρχαιολογικού/ιστορικού ενδιαφέροντος:

- Δέκα (10) «Ιστορικοί Τόποι» κηρυγμένοι από ΥΠΠΟ και ΥΠΕΕ με Υπουργικές Αποφάσεις (Υ.Α.) κατανέμονται ως εξής:
 - Ένας (1) στην Π.Ε. Βοιωτίας.
 - Τέσσερις (4) στην Π.Ε. Ευβοίας.
 - Δύο (2) στην Π.Ε. Ευρυτανίας.
 - Δύο (2) στην Π.Ε. Φθιώτιδας.
 - Ένας (1) στην Π.Ε. Φωκίδας.
- Δύο (2) «Αρχαιολογικοί Χώροι και μνημεία εκτός πόλεων» κηρυγμένοι από την UNESCO:
 - Ένας (1) στην Π.Ε. Βοιωτίας.
 - Ένας (1) στην Π.Ε. Φωκίδας.
- Τέσσερις (4) «Πόλεις ως Αρχαιολογικοί Χώροι, Ιστορικοί τόποι ή Ιστορικά Κέντρα»:
 - Ένας (1) στην Π.Ε. Βοιωτίας.
 - Δύο (2) στην Π.Ε. Ευβοίας.
 - Ένας (1) στην Π.Ε. Φωκίδας.
- Τριακόσιοι είκοσι οκτώ (328) «Αρχαιολογικοί Χώροι εκτός πόλεων»:

Ογδόντα δύο (82) στην Π.Ε. Βοιωτίας.

- Εκατόν δέκα πέντε (115) στην Π.Ε. Ευβοίας (εκ των οποίων 10 στη Σκύρο και 1 στη νησίδα Πασάς).
- Δώδεκα (12) στην Π.Ε. Ευρυτανίας.

- Ογδόντα τέσσερις (84) στην Π.Ε. Φθιώτιδας.
- Τριάντα πέντε (35) στην Π.Ε. Φωκίδας.

6.9.2 Αρχαιολογικοί Χώροι - Μνημεία

Οι σημαντικότεροι χώροι αρχαιολογικού/ιστορικού ενδιαφέροντος ανά ΠΕ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, παρουσιάζονται συνοπτικά ακολούθως, σύμφωνα με την 'Μελέτη για την οργάνωση της συμμετοχής της τοπικής οικονομίας της Στερεάς Ελλάδας στη Διαδρομή Φύσης και Πολιτισμού Στερεάς Ελλάδας' (Τόπος Συμβουλευτική, 2018) και την ΣΜΠΕ για την αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Αναλυτικότερα:

Βοιωτία

- **Αρχαίο Θέατρο και Αρχαιολογικό Πάρκο Ορχομενού Βοιωτίας:** Το αρχαίο θέατρο του 4^{ου} π.Χ. αιώνα, με ενιαίο κοίλο που περιλάμβανε 12 σειρές εδωλίων από πωρόλιθο, το Μυκηναϊκό Ταφικό μνημείο - γνωστό και ως «Θησαυρός του Μινύου»- του μυθικού βασιλιά του Ορχομενού, το οποίο είναι ένα από τα μεγαλύτερα και σημαντικότερα μνημεία του είδους του και βρίσκεται κοντά στα ερείπια του προϊστορικού οικισμού που αναπτύχθηκε στον Ορχομενό, καθώς και η Παναγία της Σκριπούς (κορυφαίος βυζαντινός ναός του 10^{ου} αιώνα. Εντός του αρχαιολογικού πάρκου βρίσκεται και το ιερό των Χαρίτων.
- **Μυκηναϊκή Ακρόπολη Γλα:** Η ακρόπολη του Γλα είναι η μεγαλύτερη οχυρωμένη μυκηναϊκή ακρόπολη που διατηρείται στον ελλαδικό χώρο. Κατασκευάστηκε στη Μυκηναϊκή εποχή και ήταν οχυρωμένο με ισχυρό κυκλώπειο τείχος, με τέσσερις πύλες.
- **Πλαταιείς:** Σήμερα σώζονται τμήματα του οχυρωματικού περιβόλου των αρχαίων Πλαταιών, κάποια από τον 4^ο αιώνα π.Χ και κάποια που χρονολογούνται στην προϊστορική εποχή. Στην περιοχή δόθηκε το 479 π.Χ. η νικηφόρος μάχη των Πλαταιών εναντίον των Περσών. Σώζονται επίσης και ορισμένοι πύργοι, χτισμένοι στον περίβολο, στο εσωτερικό του οχυρού ο δωρικός ναός της Ήρας, ενώ σώζονται και τα θεμέλια του βωμού που έχτισαν οι Έλληνες μετά τη μάχη, κατά παραγγελία του Μαντείου των Δελφών.
- **Ιερό και Αρχαίο Θέατρο Καβιρείου Θήβας:** Στο Καβίρειο ιερό, σε απόσταση 8 km δυτικά της Θήβας, λατρεύονταν, ήδη από τα Γεωμετρικά χρόνια, ο Κάβιρος, ο Παις και η Καβιραία Δήμητρα. Στο χώρο μεταγενέστερα κτίστηκε και τελεστήριο (θέατρο), με βωμό στο κέντρο της ορχήστρας που αποτελούνταν από κοίλο δέκα κερκίδων και χρησιμοποιήθηκε για δρώμενα σχετικά με τη λατρεία και τη μύησή τους στα καβίρεια μυστήρια.
- **Αρχαιολογικός Χώρος Μυκηναϊκού Ανακτόρου Θήβας «Καδμείο»:** Στο κέντρο της Καδμείας ακρόπολης της Θήβας, βρίσκονται τα ερείπια του «Καδμείου», ενός μεγάλου οικοδομήματος με πολλά δωμάτια και διαδρόμους, προορισμένο για εργαστηριακή και αποθηκευτική λειτουργία. Στον ίδιο χώρο, το «Θησαυροφυλάκιο του Ανακτόρου» αποτελεί τη βορειοανατολική γωνία του κεντρικού συγκροτήματος του μυκηναϊκού ανακτόρου της Θήβας, το οποίο εκτείνεται κάτω από την κεντρική πλατεία της πόλης.
- **Κωρύκειο Άντρο:** Το σπήλαιο ήταν αφιερωμένο στο θεό Πάνα και στις Κωρύκειες Νύμφες. Παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον για τα ευρήματα της αρχαϊκής, κλασικής και ρωμαϊκής περιόδου που εντοπίστηκαν εκεί.

- **Αρχαίο Θέατρο Χαιρώνειας:** Στη σκιά της ακρόπολης της Χαιρώνειας βρίσκεται το αρχαίο θέατρο, που ήταν αφιερωμένο στη λατρεία του θεού Διονύσου. Η πρώτη κατασκευή του χρονολογείται στα τέλη του 5^{ου} αιώνα π.Χ. Σήμερα σώζεται μόνο το τμήμα του κοίλου που ήταν λαξευμένο στο βράχο.
- **Λέων της Χαιρώνειας:** Μαρμάρινο επιτύμβιο μνημείο ύψους 5,5 m - ταφικό σήμα του κοινού τάφου των Θηβαίων Ιερολοχιτών, που έπεσαν στη μάχη της Χαιρώνειας το 338 π.Χ., κατά τη σύγκρουση με τον Φίλιππο Β' της Μακεδονίας.
- **Αρχαίο Θέατρο Άσκρας:** Η αρχαία Άσκρα κτίσθηκε πριν 3.650 χρόνια. Το αρχαίο θέατρο δεν έχει ερευνηθεί συστηματικά.
- **Αρχαίο Θέατρο Τανάγρας:** Το αρχαίο θέατρο είναι ορατό στα νότια της ακρόπολης της αρχαίας Τανάγρας. Κατασκευάστηκε σε ένα μεγάλο φυσικό ανάχωμα ημικυκλικού σχήματος, το οποίο υπέστη επιπλέον διαμόρφωση για τη δημιουργία του κοίλου του, διαμέτρου 7 m.
- **Κοιλιάδα των Μουσών:** Το ιερό Άλσος εκτείνεται σε μήκος 4 km στον Ελικώνα, κοντά στο χωριό Θεσπιές, και βρίσκεται σε άμεση συνάφεια με το Θέατρο της Άσκρας. Τα σημαντικότερα σωζόμενα έως σήμερα μνημεία είναι ο ναΐσκος των Μουσών, το θέατρο, η μακρά ιωνική στοά και ο τετράγωνος Πύργος της Άσκρας.
- **Η Αρχαιολογική Συλλογή Θεσπιών:** Ευρήματα/γλυπτά, κεραμική, αρχιτεκτονικά μέλη, επιγραφές και επιτύμβιες στήλες από ανασκαφές στην περιοχή.
- **Το Ιερό του Τροφωνίου:** Δείγματα του άλλοτε ακμαίου ιερού/μαντείου σώζονται στις πηγές της Έρκυνας. Στη δεξιά όχθη της Έρκυνας ήταν χτισμένη η αρχαία πόλη, ερείπια της οποίας (αγορά, λουτρό, δρόμος) έχουν έρθει στο φως.

Εύβοια

- **Αρχαιολογικός Χώρος & Αρχαίο Θέατρο Ερέτριας:** Τα ερείπια της Ερέτριας σώζονται διάσπαρτα σε όλη την έκταση που φτάνει από την ακτή έως το λόφο στα βόρεια, όπου βρισκόταν η Ακρόπολη. Το θέατρο κατασκευάστηκε αρχικά τον 5^ο αιώνα π.Χ., χωρητικότητας περίπου 6.000 θεατών, ενώ στον ίδιο χώρο βρίσκονται ο ναός του Δαφνηφόρου Απόλλωνα, ο Ναός της Ίσιδας και περιλαμπρή οικία με εντυπωσιακά ψηφιδωτά του 370 π.Χ..
- **Αθήνα - Διάδαι:** Στη θέση Καστέλλι, 2 χιλιόμετρα βορειοανατολικά περίπου του οικισμού των Γιάλτρων, υπάρχουν τα ερείπια ενός αρχαίου οικισμού.
- **Ωρειοί:** Στην περιοχή των Ωρειών εντοπίζονται σημαντικοί αρχαιολογικοί και ιστορικοί χώροι, με σημαντικότερους τα ερείπια του Βυζαντινού Κάστρου στην αρχαία πόλη των Ωρειών και τον Ταύρο των Ωρειών.
- **Καστρί:** Στη θέση του οικισμού Παλιόκαστρο εντοπίζονται ίχνη αρχαίου οικισμού, που χρονολογείται από την πρωτοελλαδική περίοδο.
- **Ελληνικά:** Στη θέση Καστραδάκι η αρχαιολογική έρευνα έχει εντοπίσει οχυρωματικά έργα της αρχαίας περιόδου.
- **Λιχάδα:** Αρχαιολογικά ευρήματα εντοπίζονται στις θέσεις Καστρί και στο ακρωτήριο Κηναίου, όπου αναζητείται το περίφημο ιερό του Κηναίου Διός.

- **Αγκάλη:** Κοντά στον οικισμό της Αγκάλης έχουν βρεθεί σημαντικά αρχαιολογικά και προϊστορικά ευρήματα, ενώ στην παραλία της πιθανολογείται η παρουσία της αρχαίας πόλης Τρύγγαι.
- **Αρχαία Κήρινθος:** Στην περιοχή γίνονται ανασκαφές για τον εντοπισμό αρχαιολογικών ευρημάτων, ενώ έχουν δημιουργηθεί ζώνες αρχαιολογικής προστασίας.

Φθιώτιδα

- **Θερμοπύλες:** Ο αρχαιολογικός χώρος των Θερμοπυλών αποτέλεσε έναν από τους πιο σημαντικούς ιστορικούς τόπους, λόγω της μάχης του 480 π.Χ..
- **Ανδριάντας του Λεωνίδα:** Μνημείο που αναπαριστά πάνοπλο τον Λεωνίδα και στήθηκε απέναντι από τον ιστορικό λόφο του Κολωνού στη δεκαετία του 1950.
- **Ασκληπιείο Δαφνούντος** (στον Άγιο Κωνσταντίνο Φθιώτιδας). Είναι το μοναδικό ολοκληρωμένης κάτοψης ιερό του Ασκληπιού στην Κεντρική Ελλάδα και ένα από τα πρωιμότερα και πληρέστερα σωζόμενα Ασκληπιεία στον ελλαδικό χώρο. Η χρήση του χώρου ως υπαίθριου λατρευτικού αρχίζει από τα τέλη του 6ου αιώνα π.Χ.
- **Τιθορέα:** Αρχαία πόλη, όπου υπάρχουν ναοί της Αθηνάς, τάφοι της Αντιόπης και του Φώκου, θέατρο και αγορά.
- **Ελάτεια:** Σημαντικότερη Φωκική πόλη, όπου βρίσκονται τα ερείπια του ιερού ναού της Αθηνάς Κραναίας.
- **Σκάρφεια:** Πόλη των Λοκρών κοντά στις Θερμοπύλες. Καταστράφηκε το 427 π.Χ. από σεισμό, ανοικοδομήθηκε και ήκμασε κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους.
- **Τραχίς:** Αρχαιότερη πόλη δυτικά των Θερμοπυλών.
- **Υπάτη:** Χτίστηκε το 410 π.Χ. και κατά τη βυζαντινή περίοδο έλαβε το όνομα Νέαι Πάτραι και έγινε πρωτεύουσα του Δεσποτάτου της Ηπείρου.
- **Αλαμάνα** (Περιοχή Σπερχειού): Γνωστή από τη γέφυρά της και τη μάχη που έγινε στις 22 Απριλίου του 1821.
- **Γοργοπόταμος:** Γνωστός από την ανατίναξη της γέφυράς του κατά την περίοδο της Γερμανικής Κατοχής.
- **Γραβιά:** Χωριό της Φωκίδας στα σύνορα του Νομού Φθιώτιδας, γνωστό από την αντίσταση και τις μάχες που δόθηκαν στο ομώνυμο χάνι.
- **Οπούς:** Αρχαιότερη πόλη της Λοκρίδας, νότια της Αταλάντης.
- **Μακρακώμη:** Βορειανατολικά του οικισμού, σώζονται ερείπια της πόλης των Ανιάνων.
- **Πλατύστομο:** Στο λόφο του προφήτη Ηλία σώζονται ερείπια της αρχαίας πόλης Φθία.

Φωκίδα

- **Αρχαιολογικός Χώρος Δελφών:** Στους πρόποδες του Παρνασσού βρίσκεται το πανελλήνιο ιερό των Δελφών και το πιο ξακουστό μαντείο της αρχαίας Ελλάδας. Ο αρχαιολογικός χώρος των Δελφών, που από το 1987 έχει χαρακτηριστεί από την UNESCO ως Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς, περιλαμβάνει δύο τεμένη, αφιερωμένα στον Απόλλωνα και στην Αθηνά αντιστοίχως, καθώς και άλλου είδους εγκαταστάσεις, κυρίως αθλητικές. Έξω και

γύρω από τα δύο τεμένη διατηρούνται διάσπαρτα τα ερείπια του οικισμού των Δελφών, που αναπτύχθηκε κυρίως στην κλασική και τη ρωμαϊκή περίοδο, καθώς και τάφοι από τις αντίστοιχες νεκροπόλεις.

- **Αρχαίο Θέατρο Δελφών:** Βρίσκεται εντός του ιερού του Πυθίου Απόλλωνος. Φιλοξενούσε τους αγώνες φωνητικής και ενόργανης μουσικής στο πλαίσιο των Πυθικών Αγώνων. Το πρώτο λίθινο θέατρο κτίστηκε τον 4^ο αιώνα π.Χ., ενώ η σημερινή του μορφή ανάγεται στους πρώιμους ρωμαϊκούς χρόνους (1^{ος} αιώνας μ.Χ.).

Επιπλέον, σύμφωνα με την 'Μελέτη για την οργάνωση της συμμετοχής της τοπικής οικονομίας της Στερεάς Ελλάδας στη Διαδρομή Φύσης και Πολιτισμού Στερεάς Ελλάδας', στην περιφέρεια εντοπίζονται τα εξής κάστρα:

- **Κάστρο Καράμπαμπα:** Οικοδομήθηκε από τους Τούρκους το 1684 με σκοπό την προστασία της Χαλκίδας από τους Βενετούς. Βρίσκεται στη βοιωτική ακτή και δεσπόζει του πορθμού του Ευρίπου. Στο εσωτερικό του υπάρχει το εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία, αλλά και εκθέματα από διάφορες ιστορικές περιόδους της Χαλκίδας, μεταξύ των οποίων Παλαιοχριστιανική, Μεσοβυζαντινή, Φράγκικη και Οθωμανική.
- **Κάστρο Δαύλειας:** Χτισμένο στη σκιά του Παρνασσού βρίσκεται το Κάστρο της Δαύλειας, το οποίο είχε οχυρωθεί από την εποχή των Πελασγών και συνέχισε να χρησιμοποιείται και κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους.
- **Κάστρο Λιβαδειάς:** Πρόκειται για ένα από τα μόλις τέσσερα Καταλανικά κάστρα της χώρας. Χρονολογείται το 14^ο αιώνα.
- **Κάστρο Άμφισσας:** Δεσπόζει της πρωτεύουσας Άμφισσας (Σάλωνα).
- **Κάστρο Λαμίας:** Μεσαιωνικό κάστρο στο υψηλότερο σημείο της Λαμίας. Στο εσωτερικό του λειτουργεί το Αρχαιολογικό Μουσείο της Λαμίας.
- **Κάστρο Χώρας Σκύρου:** Βυζαντινό φρούριο χτισμένο στη θέση της αρχαίας ακρόπολης. Μέσα στο κάστρο υπάρχουν τα ερείπια της εκκλησίας της Κοίμησης της Θεοτόκου (9^ο αιώνα), αλλά και το καστρομονάστηρο του Αγίου Γεωργίου (10^ο αιώνα). Μετόχι της Μεγίστης Λαύρας του Αγίου Όρους.

6.9.3 Μουσεία και Πινακοθήκες

Τα μουσεία της Περιφέρειας αποτελούν επίσης σημαντικούς πόλους έλξης επισκεπτών με διαχρονικά αυξανόμενη επισκεψιμότητα. Τα σημαντικότερα μουσεία και πινακοθήκες ανά ΠΕ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, παρουσιάζονται συνοπτικά ακολούθως, σύμφωνα με την 'Μελέτη για την οργάνωση της συμμετοχής της τοπικής οικονομίας της Στερεάς Ελλάδας στη Διαδρομή Φύσης και Πολιτισμού Στερεάς Ελλάδας' (Τόπος Συμβουλευτική, 2018. Αναλυτικότερα:

Εύβοια & Σκύρος

- **Αρχαιολογικό Μουσείο Χαλκίδας:** Τα εκθέματα του Μουσείου τοποθετούνται χρονολογικά από την Παλαιολιθική μέχρι και την Ύστερη Ρωμαϊκή Εποχή και προέρχονται από ανασκαφές στην Εύβοια.

- **Διαχρονικό Μουσείο «Αρέθουσα»:** Αρχαιολογικά ευρήματα της Εύβοιας, βοτσαλωτό δάπεδο οικίας από την Ερέτρια.
- **Αρχαιολογικό Μουσείο Ερέτριας.**
- **Αρχαιολογικό Μουσείο Σκύρου:** Ευρήματα από την πρωτοελλαδική περίοδο (2.800-1900 π.Χ.) έως τα ρωμαϊκά χρόνια. Αγγεία, κεραμικά, γλυπτά, κοσμήματα κ.ά. Επίσης, αναπαράσταση παραδοσιακού σκυριανού σπιτιού (οικιακά σκεύη, διακοσμητικά, κεντήματα, φορεσιές κ.λπ.).
- **Δημοτική Πινακοθήκη Χαλκίδας:** Ένα βιομηχανικό κτίριο του 1909, στην ιστορική συνοικία της Αγίας Παρασκευής Χαλκίδας, μετατράπηκε σε δημοτική πινακοθήκη και φιλοξενεί, μεταξύ άλλων, έργα του ζωγράφου Δημήτρη Μυταρά, που κατάγεται από τη Χαλκίδα.
- **Λαογραφικό Μουσείο Χαλκίδας:** Στο φραγκικό κάστρο Νεγκρεπόντε βρίσκεται το λαογραφικό μουσείο Χαλκίδας. Αναπαράσταση ενός μεσοαστικού σπιτιού του 20ου αιώνα, της αγροτικής ζωής και των εργαλείων της και παραδοσιακές ενδυμασίες.
- **Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Ιστιαίας:** Πτηνά, θηλαστικά, αμφίβια, ερπετά, ψάρια, έντομα, κ.ά., με έμφαση σε 217 διαφορετικά είδη πτηνών της τοπικής πανίδας που ενδημούν στο οικοσύστημα των υδροβιότοπων της Βόρειας Εύβοιας.
- **Ιστορικό & Λαογραφικό Μουσείο Λίμνης:** Οπλισμοί, πορτραίτα, συλλογή φωτογραφιών, αντικείμενα οικιακής χρήσης, έπιπλα, στολές, κεντήματα, υφαντά, εργαλεία, ψηφιδωτά, κεραμικά, επιτύμβιες στήλες και νομίσματα.
- **Λαογραφικό Μουσείο Κύμης:** Πλούσιες συλλογές αντικειμένων, από τους εξής κλάδους της λαϊκής τέχνης: υφαντική, κεντητική, ενδυμασίες, μεταλλοτεχνία, κεραμική, ξυλογλυπτική, λαϊκή ζωγραφική.
- **Λαογραφικό Μουσείο Φαλτάιτς:** Αντικείμενα λαογραφικού ενδιαφέροντος, αλλά και θρησκευτικά κειμήλια, άμφια και αυθεντικές παραδοσιακές φορεσιές. Μεγάλη συλλογή από ιστορικά έγγραφα που αφορούν την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, με πιο σημαντικά την Προκήρυξη της Ελληνικής Επανάστασης, όπως γράφτηκε από τους πρωτεργάτες της Φιλικής Εταιρίας και την Αποκήρυξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, που υπογράφηκε από τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε' και τους Συνοδικούς. Σπάνια βιβλία, γλυπτά και έργα ζωγραφικής.
- **Σκυριανό Σπίτι Ανδρέα Γιαλούρη:** Δημοτικό σκυριανό παραδοσιακό σπίτι.
- **Μουσείο Γιάννη Σκαρίμπα:** Το μουσείο φιλοξενεί τις φιγούρες Καραγκιόζη που φιλοτέχνησε ο ίδιος ο Γιάννης Σκαρίμπας, αλλά και πίνακες ζωγραφικής, φωτογραφίες και βιβλιοθήκη που περιλαμβάνει βιβλία του ή για εκείνον, καθώς επίσης προσωπικά αντικείμενα και χειρόγραφα του.
- **Μουσείο Μικρασιατικού Πολιτισμού:** Έκθεση ιερών κειμηλίων και λαογραφικών αντικειμένων που έφεραν οι πρόσφυγες από το Προκόπι Καππαδοκίας μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, στο Νέο Προκόπι Ευβοίας. Στεγάζεται στον Άγιο Ιωάννη το Ρώσο.
- **Μουσείο Οίνου και Λαογραφίας Γεωργίου & Χρυσής Τζιβάνη:** Συλλογή αντικειμένων, παραδοσιακών εργαλείων και μηχανισμών από διάφορες χώρες, για την παραγωγή του οίνου και του λαδιού.

Ευρυτανία

- **Μουσείο Εθνικής Αντίστασης:** Το ιστορικό σχολείο των Κορυσχάδων που το 1944, κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, φιλοξένησε τις εργασίες του Εθνικού Συμβουλίου στις 14-27 Μαΐου 1944, σήμερα στεγάζει το Μουσείο Εθνικής Αντίστασης, με πλούσιο υλικό. Την περίοδο της Κατοχής στο χωριό υπήρξαν το Γενικό Στρατηγείο του ΕΛΑΣ με συνεργεία οπλισμού, νοσοκομείο, το τυπογραφείο της 13^{ης} μεραρχίας του ΕΛΑΣ, οι αποθήκες της επιμελητείας του Αντάρτη, πεδία εκγύμνασης κ.ά.
- **Εκκλησιαστικό Μουσείο Παναγίας Προυσιώτισσας:** Άμφια, χειρόγραφοι κώδικες, βιβλία και ένα μοναδικό σπαθί του 1821, που θεωρείται ότι ανήκε στον Γεώργιο Καραϊσκάκη.
- **Λαογραφικό Μουσείο Μεγάλου Χωριού:** Μέσα από τα εκθέματά του, αναβιώνει το παρελθόν και αναδεικνύει την ιστορική συνέχεια και εξέλιξη της περιοχής.
- **Ιστορικό & Λαογραφικό Μουσείο Παλαιού Μικρού Χωριού:** Τα εκθέματα δείχνουν την ατομική, οικογενειακή και συλλογική ζωή και δράση των κατοίκων του χωριού στους προηγούμενους αιώνες, καθώς και τη συμβολή τους στους αγώνες από την Επανάσταση του 1821 ως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και την Εθνική Αντίσταση.
- **Λαογραφικό Μουσείο Αγίας Τριάδας:** Αντικείμενα της ζωής των αγροτών της περιοχής (γεωργικά εργαλεία, οικιακά σκεύη, φορεσιές κ.λπ.) Στεγάζει και την «Φώτειο Βιβλιοθήκη» που αριθμεί 8.000 βιβλία γενικού ενδιαφέροντος.
- **Μουσείο Βίνιανης:** Λειτουργεί στο ανακαινισμένο σχολείο Βίνιανης, όπου ήταν τα γραφεία της Πολιτικής Επιτροπής Εθνικής Απελευθέρωσης («ΠΕΕΑ»). Διαθέτει ντοκουμέντα από το έργο της ΠΕΕΑ και παρουσιάζει την οργάνωση του Γενικού Στρατηγείου του Εθνικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού «ΕΛΑΣ». Μπροστά στο σχολείο βρίσκονται οι δέκα προτομές των μελών της ΠΕΕΑ.
- **Λαογραφικό & Ιστορικό Μουσείο Δομνίστας:** Παλαιά αντικείμενα και αρχειακό φωτογραφικό υλικό.
- **Λαογραφικό Μουσείο Γρανίτσας:** Αντικείμενα λαϊκής τέχνης, υφαντά, ξυλόγλυπτα, αγροτικά και κτηνοτροφικά εργαλεία, αργαλειός, τοπικές φορεσιές και όπλα του 1821, αλλά και προσωπογραφίες, προσωπικά αντικείμενα και η βιβλιοθήκη του Ζαχαρία Παπαντωνίου.

Βοιωτία

- **Αρχαιολογικό Μουσείο Θηβών:** Το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο στεγάζει πλήθος αντικειμένων, αντιπροσωπευτικών των χιλιετιών της συνεχούς ανθρώπινης δραστηριότητας στη Βοιωτία. Η έκθεση διαρθρώνεται σε 18 συνολικά ενότητες, 11 από τις οποίες ακολουθούν χρονολογική σειρά από την Παλαιολιθική περίοδο έως και το τέλος της Οθωμανικής κυριαρχίας, ενώ παρουσιάζεται διαχρονικά ο πολιτισμός, η καθημερινή ζωή, η πολιτική και κοινωνική εξέλιξη στη Βοιωτία.
- **Αρχαιολογικό Μουσείο Σχηματαρίου:** Στεγάζει ευρήματα από τις πρώτες ανασκαφές στην περιοχή των νεκροταφείων, κυρίως, και της ακροπόλεως της αρχαίας Τανάγρας (τα έτη 1874-1890 και 1911), επιτύμβια μνημεία, αγγεία και πήλινα ειδώλια.
- **Αρχαιολογικό Μουσείο Χαιρώνειας:** Τα εκθέματα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, γλυπτά από τη Λιβαδειά και τη Χαιρώνεια, κεραμική από προϊστορικές και ιστορικές θέσεις της ευρύτερης περιοχής, τεμάχια τοιχογραφιών μυκηναϊκών χρόνων από τον Ορχομενό,

νομίσματα και όπλα από τον τύμβο των Μακεδόνων και το πολυάνδριο των Θηβαίων στη Χαιρώνεια.

- **Αρχαιολογική Συλλογή Διστόμου:** Περιλαμβάνει ευρήματα, κυρίως της αρχαίας φωκικής πόλης Αμβρόσσου.
- **Μουσείο Θυμάτων Ναζισμού Διστόμου:** Η ιστορία της πόλης κρατιέται ζωντανή στη μνήμη, μέσω του Μουσείου στο οποίο υπάρχουν οι φωτογραφίες όλων των θυμάτων της σφαγής και του οστεοφυλακίου που βρίσκεται ακόμα και σήμερα στο λόφο Κάναλες.
- **Ιστορικό & Εθνολογικό Μουσείο Λιβαδειάς:** Εκτίθενται αντικείμενα οικιακής χρήσης, εργαλεία υφαντουργίας, αγροτικά αντικείμενα και αλεστικές μηχανές.
- **Λαογραφικό Μουσείο Αράχωβας:** Βιβλιοθήκη με πάνω από 5.000 τόμους βιβλίων και μεγάλη συλλογή ιστορικών και φωτογραφικών αρχείων από την καθημερινή και ιστορική πορεία της Αράχωβας κατά τον 19^ο και 20^ο αιώνα.
- **Το Μουσείο Του Δασκάλου:** Μέσα από τα διάφορα εκθέματα παρακολουθείται η ιστορία της εκπαίδευσης από τον Καποδίστρια μέχρι σήμερα, η αντιπαλότητα καθαρευουσιάνων και δημοτικιστών στις απαρχές του προηγούμενου αιώνα και η ιστορία των αλφαβηταρίων από την άλωση της Κωνσταντινούπολης μέχρι σήμερα.

Φθιώτιδα

- **Αρχαιολογικό Μουσείο Λαμίας:** Το Αρχαιολογικό Μουσείο Λαμίας στεγάζεται σε ένα εντυπωσιακό κτίριο της εποχής του Όθωνα, το οποίο λειτουργούσε ως στρατώνας και βρίσκεται στην κορυφή του λόφου του κάστρου της Λαμίας.
- **Λαογραφικό Μουσείο Λαμίας:** Περίπου 1.600 αντικείμενα αποτυπώνουν στοιχεία της βιοτεχνικής παραγωγής/επαγγελμάτων, της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής, της ενδυμασίας, των κοσμημάτων, της υφαντικής, της οικίας και των σκευών.
- **Δημοτική Πινακοθήκη Λαμίας «Αλέκος Κοντόπουλος»:** Περιλαμβάνει 144 έργα και σχέδια του Αλέκου Κοντόπουλου, καθώς και μία σειρά από μοναδικά κεραμικά πιάτα, ζωγραφισμένα με ακρυλικές ύλες.
- **Αρχαιολογικό Μουσείο Αταλάντης:** Εκτίθενται αρχαιολογικά ευρήματα από ανασκαφές της Λοκρίδας και τμήματος της αρχαίας Φωκίδας που αντιπροσωπεύουν όλες τις περιόδους, από την προϊστορική έως και τους ρωμαϊκούς χρόνους.
- **Κέντρο Ιστορικής Ενημέρωσης Θερμοπυλών & Μνημείο του Λεωνίδα:** Βρίσκεται στις Θερμοπύλες, κοντά στο Μνημείο του Λεωνίδα και μέσα από καινοτόμα μέσα σύγχρονης τεχνολογίας (τρισεδιάστατης εικονικής πραγματικότητας) προβάλλονται τα ιστορικά γεγονότα της εποχής της μάχης των Θερμοπυλών.
- **Βυζαντινό Μουσείο Φθιώτιδας στην Υπάτη:** Στεγάζεται στο κτίριο των λεγόμενων «Καποδιστριακών Στρατώνων», που ανεγέρθηκε το 1836 για τις ανάγκες του ελληνικού στρατού. Εκτίθενται αντιπροσωπευτικά ευρήματα της Φθιώτιδας, που χρονολογούνται στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή περίοδο (4^{ος}-14^{ος} αιώνας).
- **Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Οίτης:** Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας της Οίτης, εμπλουτισμένο με τη χλωρίδα και την πανίδα της Οίτης, παρέχει πληροφορίες που έχουν σχέση με τη γεωλογία, παλαιοντολογία, κλιματολογία, εδαφολογία και οικολογία της περιοχής του

Εθνικού Δρυμού Οίτης. Λειτουργεί στο χώρο Εκτροφείου Θηραμάτων Ιεράς Μονής Αγάθωνος.

- **Ιστορικό & Λαογραφικό Μουσείο Σπερχειάδας:** Αντικείμενα χρηστικά, οικιακά και επαγγελματικά σύνεργα από τον καθημερινό βίο στη Δυτική Φθιώτιδα, εξαρτήματα και κοσμήματα από ενδυμασίες και αντιπροσωπευτικά όπλα του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα.
- **Μουσείο Άρτου Αμφίκλειας.**
- **Μουσείο Επαγγελματών Αμφίκλειας:** Άριστα διατηρημένα σύνεργα παλιών επαγγελμάτων, όπως ο πεταλωτής (αλμπάνης), ο επισηγματοποιός (σαμαρτζής ή σαμαράς), η υφάντρα, αλλά και μεμονωμένα παλαιά αντικείμενα καθημερινής χρήσης.

Φωκίδα

- **Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών:** Το Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών, από τα πιο σημαντικά στην Ελλάδα και 7^ο σε επισκεψιμότητα μουσείο) παρουσιάζει την ιστορία του φημισμένου δελφικού ιερού. Οι πλούσιες συλλογές του περιλαμβάνουν κυρίως αρχιτεκτονικά γλυπτά, αγάλματα και έργα μικροτεχνίας, αφιερώματα των πιστών στο ιερό, τα οποία ανακλούν τη θρησκευτικο-πολιτική και καλλιτεχνική δραστηριότητά του σε όλη την ιστορική του πορεία, από την ίδρυση του απολλώνιου τεμένους τον 8^ο αιώνα π.Χ. έως την παρακμή του στα χρόνια της ύστερης αρχαιότητας.
- **Αρχαιολογικό Μουσείο Άμφισσας:** Προσφέρει στον επισκέπτη την εικόνα και την ιστορική εξέλιξη της αρχαίας Φωκίδας, με ευρήματα που καλύπτουν χρονολογικά τους αιώνες από την εποχή του χαλκού μέχρι τους πρώιμους βυζαντινούς χρόνους.
- **Ναυτικό Μουσείο Γαλαξιδίου:** Αντικείμενα που έχουν σχέση με τα καράβια και τη θάλασσα.
- **Λαογραφικό Μουσείο Γαλαξιδίου:** Στεγάζεται στο Αρχοντικό Αγγελή και περιλαμβάνει αντικείμενα λαϊκής τέχνης, οικιακά σκεύη και εργαλεία, κεντήματα, υφαντά, παραδοσιακές φορεσιές εξαιρετικής σπανιότητας και πλούσιο φωτογραφικό υλικό από την καθημερινή ζωή του Γαλαξιδίου του περασμένου αιώνα.
- **Μουσείο Άγγελου & Εύας Σικελιανού:** Το Μουσείο Δελφικών Εορτών στεγάζεται στο σπίτι του Άγγελου και της Εύας Σικελιανού, το οποίο αποτελεί πλέον ιδιοκτησία του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών.

6.9.4 Μοναστήρια και Εκκλησίες

Τα σημαντικότερα μοναστήρια και εκκλησίες ανά ΠΕ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, παρουσιάζονται συνοπτικά ακολούθως, σύμφωνα με την 'Μελέτη για την οργάνωση της συμμετοχής της τοπικής οικονομίας της Στερεάς Ελλάδας στη Διαδρομή Φύσης και Πολιτισμού Στερεάς Ελλάδας'. Αναλυτικότερα:

Εύβοια & Σκύρος

- Άγιος Ιωάννης Ρώσος: Από τα σπουδαιότερα θρησκευτικά προσκυνήματα όλης της Ελλάδας, κτίστηκε από Έλληνες πρόσφυγες που ήλθαν στη Χαλκίδα από το Προκόπι της Καππαδοκίας το 1924, με την ανταλλαγή των πληθυσμών μετά τη Μικρασιατική

Καταστροφή. Μαζί τους έφεραν και το λείψανο του Οσίου Ιωάννη του Ρώσου, που φυλάσσεται πλέον στο Μουσείο του Ναού.

- Μονή Αγίου Γεωργίου: Μονή του 5^{ου} αιώνα στα Ήλια.
- Παναγία Ντινιούς: Εκκλησία στην Ιστιαία.
- Κοίμηση της Θεοτόκου: Εκκλησία του 9^{ου} αιώνα στη Σκύρο.
- Μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου: Μοναστήρι του 10^{ου} αιώνα, μετόχι της Μεγίστης Λαύρας του Αγίου Όρους, στη Σκύρο.

Ευρυτανία

- **Μονή Παναγίας Προυσιώτισσας:** Η μονή Προυσού (9^{ου} αιώνα) αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προσκυνητικά κέντρα της Ορθοδοξίας, καθώς φιλοξενεί την εικόνα της Παναγίας της Προυσιώτισσας η οποία είναι έργο του Ευαγγελιστή Λουκά. Η μονή στέκει στις άκρες ενός απόκρημνου βράχου και διαθέτει μουσείο όπου εκτίθενται εικόνες του 15^{ου} και 16^{ου} αιώνα, εκκλησιαστικά κειμήλια και χειρόγραφα, αλλά και μέρος του σπλιισμού του Γεώργιου Καραϊσκάκη.
- **Βασιλική Αγίου Λεωνιδίου:** Μονή του 5^{ου} αιώνα.
- **Ιερά Μονή Παναγίας Στάνας:** Μονή του 15^{ου} και 16^{ου} αιώνα.
- **Μοναστήρι Μεταμόρφωσης του Σωτήρα:** Χτίστηκε περίπου το 1700.
- **Μητρόπολη του Καρπενησίου:** Αφιερωμένη στην Αγία Τριάδα, αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα βυζαντινής εκκλησίας.
- **Μοναστήρι της Τατάρνας:** Πολλά σπάνια και πολύτιμα ιερά κειμήλια, όπως η περίφημη ψηφιδωτή εικόνα «Ο Βασιλεύς της Δόξης» (1350). Στη βιβλιοθήκη του μοναστηριού εκτίθενται έντυπα που χρονολογούνται από το 1544 και εκδόθηκαν στη Βιέννη, τη Βενετία και άλλες πόλεις της Ευρώπης.
- **Μοναστήρι Δομιανών - Κοιμήσεως της Θεοτόκου:** Ο ναός του μοναστηριού θεωρείται ότι χτίστηκε τον 16^ο αιώνα.
- **Ναός του Αγίου Νικολάου του Νέου εν Βουναίνις:** Μέσα σε αργυρή θήκη επτά περίπου αιώνων, φυλάσσεται το χέρι του Μεγάλου Απόστολου Αγίου Ευαγγελιστή Λουκά.
- **Ναός της Αγίας Παρασκευής:** Ναός του 16^{ου} αιώνα. Υπήρξε γνωστό ως Ελληνομουσείο Αγράφων – Σχολή Γούβας. Ήταν το πανεπιστήμιο της εκείνης εποχής, όπου δίδαξε μεταξύ άλλων και ο Κοσμάς ο Αιτωλός.

Βοιωτία

- **Μονή Οσίου Λουκά:** Χαρακτηρισμένο το 1990 ως Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς από την UNESCO, αποτελεί βυζαντινή μονή του 11^{ου} αιώνα. Περιλαμβάνει δύο εκκλησίες: το Ναό της Παναγίας και το Καθολικό. Τα ψηφιδωτά που διακοσμούν τους τοίχους του Καθολικού αποτελούν κορυφαία αριστουργήματα της βυζαντινής τέχνης. Διαθέτει συλλογή γλυπτών. Από αρχιτεκτονικής άποψης, το μοναστήρι είναι πρότυπο της βυζαντινής τέχνης. Ο Όσιος Λουκάς είναι το καλύτερα διατηρημένο μοναστηριακό συγκρότημα της μεσοβυζαντινής περιόδου στην Ελλάδα.

- **Μονή Σκριπούς:** Σώζεται μόνο το Καθολικό (873 μ.Χ.), αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου και στους Αποστόλους Πέτρο και Παύλο. Στην τοιχοδομία του έχει χρησιμοποιηθεί άφθονο αρχαίο υλικό από τον αρχαιολογικό χώρο του Ορχομενού, με τον οποίο γειτνιάζει άμεσα.
- **Μονή Σαγματά:** Είναι αφιερωμένη στον Όσιο Κλήμη τον Αθηναίο, ο οποίος υπήρξε ο κτήτορας της μονής κατά τον 12^ο αιώνα. Χτίστηκε πάνω στα ερείπια αρχαίου ναού αφιερωμένου στον Ύπατο Δία, δομικά υλικά από τον οποίο χρησιμοποιήθηκαν στην ανέγερσή της.
- **Άγιος Δημήτριος και Μεγάλη Παναγιά:** Το μαρμάρινο τέμπλο της εκκλησίας αυτής της Θήβας είναι έργο του γλύπτη Δημήτρη Φιλιππότη.
- **Μονή της Κοίμησης της Θεοτόκου Ιερουσαλήμ:** Απέχει πέντε χιλιόμετρα από τη Δαύλεια. Ιδρύθηκε πιθανότατα το 1088 μ.Χ.

Φθιώτιδα

- **Μονή Αγάθωνος:** Μονή του 15^{ου} αιώνα στην Υπάτη.
- **Μονή Δαμάστας:** Γυναικεία μονή αφιερωμένη στη Γέννηση της Θεοτόκου. Το Καθολικό της είναι του 11^{ου} αιώνα με αγιογραφίες του 1818.
- **Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος:** Μονή του 12^{ου} αιώνα με ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες του 17^{ου} αιώνα (Καμένα Βούρλα).

Φωκίδα

- **Μονή του Προφήτη Ηλία:** Μονή στο Χρισσό που αποτέλεσε το σημείο εκκίνησης της Επανάστασης του 1821 για τη Ρούμελη. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο του ναού είναι φιλοτεχνημένο από τον Μετσοβίτη γλύπτη Αθανάσιο Μόσχο.
- **Μονή του Τιμίου Προδρόμου:** Κοντά στη νέα μονή στη Δεσφίνα βρίσκεται και η παλιά, του 13^{ου}-14^{ου} αιώνα, κρυμμένη σε μία άγρια κατακόρυφη πλαγιά.
- **Μονή του Σωτήρος:** Περίτεχνο βυζαντινό μνημείο στην Άμφισσα που χρονολογείται περί τον 11^ο-12^ο αιώνα.
- **Άγιος Γεώργιος:** Η βυζαντινή εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στην Αράχωβα είναι φτιαγμένη με αρχαία υλικά.
- **Εισόδεια της Θεοτόκου:** Βρίσκεται στην Αράχωβα. Στο ναό που χτίστηκε αμέσως μετά το 1821 φυλάσσονται λείψανα του Αγίου Χαράλαμπου.
- **Αγία Ιερουσαλήμ:** Το εκκλησάκι της Αγίας Ιερουσαλήμ δεσπόζει πάνω από το φαράγγι της Έρκυνας, στη σπηλιά της Ζωοδόχου Πηγής.

6.9.5 Παραδοσιακοί Οικισμοί και Διατηρητέα Κτίρια

Οι παραδοσιακοί οικισμοί στην Ελλάδα αποτελούν ολοκληρωμένο μέρος της ελληνικής λαϊκής παράδοσης και κληρονομιάς, ενώ παράλληλα παρουσιάζουν τα βασικά στοιχεία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής πολιτιστικής κληρονομιάς και της φυσιογνωμίας της Ελλάδας, αποτελώντας παράλληλα εντυπωσιακά αξιοθέατα. Ο πλούτος και η ποικιλομορφία της ελληνικής

αρχιτεκτονικής κληρονομιάς αναδεικνύεται στους περισσότερους από 893 διατηρητέους παραδοσιακούς οικισμούς και τα χιλιάδες διατηρητέα κτήρια. Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με την επίσημη βάση δεδομένων του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, καταγράφονται 15 παραδοσιακοί οικισμοί, οι οποίοι παρουσιάζονται στον ακόλουθο **Πίνακα**.

Πίνακας 6-50: Παραδοσιακοί οικισμοί ανά ΠΕ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	ΦΩΚΙΔΑΣ
ΑΡΑΧΩΒΑ	ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΔΟΜΙΑΝΟΙ	ΑΜΦΙΚΛΕΙΑ	ΓΑΛΑΞΕΙΔΙ
	ΚΥΜΗ	ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ	ΑΧΙΝΟΣ	ΔΕΛΦΟΙ
	ΧΩΡΑ ΣΚΥΡΟΥ	ΦΙΔΑΚΙΑ		ΖΟΡΙΑΝΟΣ
		ΦΟΥΡΝΑΣ		ΚΟΥΠΑΚΙ

Σε ότι αφορά τα διατηρητέα κτήρια, σύμφωνα με την ίδια βάση δεδομένων, στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας υπάρχουν καταγεγραμμένα 410. Στην ΠΕ Βοιωτίας εντοπίζονται 54 διατηρητέα κτήρια, στην ΠΕ Ευβοίας 34, στην ΠΕ Ευρυτανίας 8, στην ΠΕ Φθιώτιδας 134 και στην ΠΕ Φωκίδας 180.

6.10 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΠΙΕΣΕΙΣ

Από τη σημερινή εικόνα του περιβάλλοντος στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, τόσο σε ό,τι αφορά την κατάσταση των περιβαλλοντικών μέσων όσο και τις ασκούμενες πιέσεις και αφετέρου τον προγραμματισμό της ανάπτυξης, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η κατάσταση στην πλειοψηφία των περιβαλλοντικών συνιστωσών της Περιφέρειας είναι ΣΕ γενικές γραμμές ικανοποιητική. Εκτιμάται ότι η φέρουσα ικανότητα δεν έχει εξαντληθεί και οι κύριοι φυσικοί παράγοντες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος συντελούν στη διατήρηση της χλωρίδας, της πανίδας, της βιοποικιλότητας, των νερών και άλλων σημαντικών περιβαλλοντικών μέσων σε σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο, διατηρώντας παράλληλα σημαντικά περιθώρια βελτίωσης του.

Πέραν των ευνοϊκών φυσικών συνθηκών, σημαντικό - ίσως το μεγαλύτερο - μέρος της σχετικά ικανοποιητικής κατάστασης του περιβάλλοντος οφείλεται στα ενεργητικά μέτρα προστασίας του, τα περισσότερα εκ των οποίων υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενων προγραμματικών περιόδων. Παράλληλα, οι εξελίξεις του περιβαλλοντικού δικαίου μαζί με την ενίσχυση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης έχουν συμβάλει στην ανακατεύθυνση των παραγωγικών και αναπτυξιακών δραστηριοτήτων προς περιβαλλοντικά συμβατότερες κατευθύνσεις.

Ωστόσο, παρά την ενθαρρυντική γενική εικόνα του περιβάλλοντος, ορισμένοι τομείς υστερούν, με χαρακτηριστικότερους αυτούς:

- Της ορθής διαχείρισης στερεών αποβλήτων.
- Της επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων και της συνακόλουθης προστασίας των υδατικών αποδεκτών.
- Της διαχείρισης του υδατικού δυναμικού.
- Της αντιπλημμυρικής προστασίας.
- Της ανάσχεσης της κλιματικής αλλαγής και της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της.
- Της προστασίας της βιοποικιλότητας και της διαχείρισης οικολογικά ευαίσθητων στοιχείων και περιοχών.
- Της αντιμετώπισης μεγάλων καταστροφών (με αντίκτυπο στο ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον) και κυρίως των πυρκαγιών.

Οι υστερήσεις στους παραπάνω τομείς σχετίζονται άμεσα με μια σειρά παραγόντων οι οποίοι με τη σειρά τους σχετίζονται τελικά με την ανεπάρκεια των πόρων και της κινητοποίησης που αφιερώθηκε προς τις σχετικές περιβαλλοντικές κατευθύνσεις μέχρι σήμερα. Πέραν των παραπάνω υστερήσεων που κυρίως οφείλονται σε έλλειψη υποδομών, ένα άλλο μέρος των προβλημάτων που εντοπίζονται, προέρχεται περισσότερο από θεσμικές αδυναμίες σε σύνθετα θέματα παρά από ελλείψεις σε επίπεδο έργων ή δραστηριοτήτων. Παράλληλα, από τη λεπτομερή ανάλυση του σημερινού περιβάλλοντος, διαπιστώνονται και τοπικού χαρακτήρα πιέσεις, οι οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις είναι αρκετά έντονες, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τον τραυματισμό του τοπίου και της βλάστησης από την εξόρυξη μαρμάρων. Η εθνική και ευρωπαϊκή τάση διαρκούς περιβαλλοντικής βελτίωσης, η οποία μεταξύ άλλων αποτυπώνεται και σε διαρκώς λεπτομερέστερες και αυστηρότερες νομικές ρυθμίσεις, αναμένεται να εκτονώσει σε κάποιο βαθμό τις πιέσεις αυτές.

Ακολουθώς, παρατίθεται μια συνοπτική περιγραφή των σημαντικότερων υφιστάμενων περιβαλλοντικών πιέσεων. Με βάση το αναθεωρημένο Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών

Αποβλήτων, υπάρχει σημαντική επιβάρυνση από τα υγρά απόβλητα των οικισμών και των λοιπών βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων. Η διάθεσή τους γίνεται σε ορισμένες περιπτώσεις χωρίς καμία προηγούμενη επεξεργασία. Και τούτο παρά το γεγονός ότι οι εν λόγω οικισμοί εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Κοινοτικής Οδηγίας 91/271 «για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων», η οποία ορίζει ότι για οικισμούς άνω των 2000 ισοδύναμων κατοίκων θα πρέπει τα λύματα τους να υφίστανται κάποιου βαθμού επεξεργασία ανάλογα με την ευαισθησία του αποδέκτη και τον ισοδύναμο πληθυσμό του οικισμού.

Σημαντικές πιέσεις στα εδάφη και στα υπόγεια νερά προκαλούνται από την ανεξέλεγκτη διάθεση των στερεών αποβλήτων σε Χώρους Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ), οι οποίοι είναι τρεις (3) στον αριθμό και είναι όλοι στην Π.Ε. Εύβοιας (ΧΑΔΑ στην Κύμη, στο Αλιβέρι και στην Κάρυστο).

Επιπρόσθετα, το έδαφος δέχεται πιέσεις από την γεωργία, λόγω της χρήσης λιπασμάτων και των υπόλοιπων χημικών προϊόντων. Η απόπλυση των εδαφών των πεδιάδων, οδηγούν σε υψηλές συγκεντρώσεις νιτρικών και φωσφορικών αλάτων στους υδάτινους αποδέκτες. Στον Σπερχειό και κατ' επέκταση στον αποδέκτη του, τον Μαλιακό κόλπο, παρουσιάζονται υψηλές συγκεντρώσεις σε νιτρικά άλατα. Μεγάλες εκτάσεις συστηματικής καλλιέργειας στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι το Κωπαϊδικό Πεδίο και η κοιλάδα του Σπερχειού, καλλιεργούμενης έκτασης 500.000 και 150.000 στρ. αντίστοιχα. Η απόπλυση των εδαφών αυτών επιβαρύνει τους αποδέκτες τους με υψηλές συγκεντρώσεις νιτρικών και φωσφορικών αλάτων. Το πρόβλημα αυτό γίνεται εντονότερο στις περιοχές έντονης καλλιέργειας, οι οποίες επικοινωνούν με ευαίσθητα υδατικά σώματα, όπως στο Κωπαϊδικό Πεδίο, το οποίο τροφοδοτεί τη Λ. Υλίκη. Το Κωπαϊδικό Πεδίο έχει χαρακτηριστεί ως ευπρόσβλητη ζώνη, σύμφωνα με την Οδηγία 91/676/ΕΟΚ (εναρμόνιση με το ΦΕΚ519/25-6-97), στα πλαίσια του Προγράμματος προστασίας των υπόγειων νερών από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης (καθορισμός ευαίσθητων ζωνών).

Αυξημένο πρόβλημα ρύπανσης παρουσιάζει και ο Βοιωτικός Κηφισός, ο οποίος διασχίζει την Πεδιάδα της Κωπαΐδας και καταλήγει στη Λ. Υλίκη. Σε ό,τι αφορά στα υπόγεια ύδατα, καταγράφονται υψηλές συγκεντρώσεις νιτρικών σε θέσεις εντός Κωπαϊδικού πεδίου, με την μέγιστη συγκέντρωση να έχει καταγραφεί στον Αγ. Σπυρίδωνα, ακολουθούμενο από την περιοχή του Ελαιώνα Θηβών. Υψηλές συγκεντρώσεις καταγράφονται επίσης στα νιτρώδη και τα αμμωνιακά.

Αναφορικά με τα επιφανειακά ύδατα, ο ποταμός Σπερχειός αποτελεί τον αποδέκτη των απορροών της αγροτικής δραστηριότητας της πεδιάδας του Σπερχειού. Η ποιότητα των υδάτων του Σπερχειού παρουσιάζουν μέτριο πρόβλημα ρύπανσης ως προς τα νιτρικά, σύμφωνα με στοιχεία παρακολούθησης ποιότητας των γλυκών νερών από το ΥΠΕΝ και το Υπ. Γεωργίας γεγονός που οφείλεται στη μορφολογία του ποταμού και την σχετικά περιορισμένη καλλιεργούμενη έκταση.

Ο ποταμός Ασωπός είναι μεταξύ των υδατικών συστημάτων που έχουν ενταχθεί στο Πρόγραμμα Παρακολούθησης. Ο ποταμός Ασωπός παρουσιάζει υψηλές τιμές βαρέων μετάλλων, εξαιτίας της συγκέντρωσης βιομηχανιών στην περιοχή Οινοφύτων, ιδιαίτερα γιατί οι εκβολές του Ασωπού στα διοικητικά όρια της Αττικής περιλαμβάνονται στον κατάλογο των περιοχών του δικτύου NATURA 2000. Για τον Ποταμό Ασωπό η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας έχει καταρτίσει, πρόσφατα (Ιούνιος 2017), Σχέδιο για την εξυγίανση και την ανάπτυξη του Ασωπού. Το συγκεκριμένο σχέδιο προϋπολογισμού 250 εκατομμυρίων ευρώ, προβλέπει τη δημιουργία μεγάλων υποδομών, όπως το επιχειρηματικό

πάρκο εξυγίανσης και ανάπτυξης, τον χώρο υγειονομικής ταφής επικίνδυνων αποβλήτων, αντιπλημμυρικές παρεμβάσεις, αντιρρυπαντικές δράσεις, οδικούς άξονες και χώρους πρασίνου, πολιτισμού και αναψυχής. Ταυτόχρονα, έχουν αρχίσει ήδη τη λειτουργία τους τα παρατηρητήρια περιβάλλοντος και υγείας. Ιδιαίτερη σημασία, πέρα από την στρατηγική βαρύτητα του έργου, έχει το γεγονός ότι αυτό αξιοποιεί τα σύγχρονα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία, λαμβάνοντας τη μορφή της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης, χρηματοδοτείται από ευρωπαϊκούς, δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους, αλλά και αποτελεί την πρώτη παρέμβαση τέτοιου μεγέθους και κόστους

Αναφορικά με τη βιομηχανική ρύπανση σημειώνονται ότι η ύπαρξη μεγάλων βιομηχανικών μονάδων, αλλά και περιοχών με συγκεντρωμένη βιομηχανική δραστηριότητα στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, προκαλεί σημειακή ή επιφανειακή βιομηχανική ρύπανση. Περιοχές στις οποίες εστιάζεται κυρίως η βιομηχανική δραστηριότητα είναι οι παρακάτω:

- ΒΙΠΑ Λαμίας - Ελεγχόμενη περιοχή βιομηχανικής δραστηριότητας.
- Οινόφυτα - Σχηματάρι - Θήβα και γύρω περιοχή.
- Λιβαδειά.
- Χαλκίδα και ευρύτερη περιοχή.
- Ψαχνά - Ν. Αρτάκη - Πισσώνας.
- Λάρυμνα.
- Αντίκυρα.
- Αλιβέρι.

Οι κατηγορίες βιομηχανιών που υπερισχύουν είναι η μεταλλουργία, βιομηχανίες χαρτιού, χημικών - αγροχημικών, τροφίμων, πλαστικών, εξόρυξης και βιομηχανικών ορυκτών. Επίσης υπάρχουν οι μεγάλες σε επίπεδο χώρας βιομηχανίες ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΛΑΡΚΟ, ΤΙΤΑΝ και ο θερμοηλεκτρικός σταθμός της ΔΕΗ στο Αλιβέρι. Τέλος, η βιομηχανία ΛΑΡΚΟ στη Λάρυμνα της ΠΕ Φθιώτιδας αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα παραγωγής νικελίου με μετέπειτα υποθαλάσσια απόθεση της σκουριάς της μεταλλουργίας.

Σχετικά με το δομημένο περιβάλλον της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, παρατηρείται πυκνή αστικού χαρακτήρα δόμηση στα αστικά κέντρα, η οποία συνεπάγεται τις αναμενόμενες πιέσεις στο περιβάλλον (υγρά απόβλητα, ΑΣΑ, εκπομπές θορύβου και ατμοσφαιρικών ρύπων κτλ) και λιγότερο στις ορεινές και αγροτικές περιοχές της περιφέρειας η οποία χαρακτηρίζεται από ήπια ημιαστική ανάπτυξη.

Η τουριστική δραστηριότητα εντοπίζεται κυρίως στην παράκτια ζώνη της Περιφέρειας και σε ορεινές περιοχές. Η λειτουργία των τουριστικών εγκαταστάσεων προκαλεί επιπτώσεις κυρίως στους υδάτινους αποδέκτες (επιφανειακά και υπόγεια νερά), λόγω της διάθεσης σ' αυτούς μεγάλου όγκου υγρών αποβλήτων τα οποία δημιουργούνται από τη λειτουργία των ξενοδοχειακών μονάδων, αλλά και στις υποδομές επεξεργασίας ΑΣΑ, λόγω της αύξησης της παραγωγής απορριμμάτων κατά τους θερινούς μήνες που είναι πιο έντονη η τουριστική δραστηριότητα.

Η συντελούμενη κλιματική αλλαγή και η άνοδος της θερμοκρασίας αποτελεί βασική αιτία για την εμφάνιση ακραίων καιρικών φαινομένων. Οι κλιματικές μεταβολές έχουν σοβαρές επιπτώσεις στην

ακεραιότητα των οικοσυστημάτων. Ο περιορισμός και η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή αποτελούν προτεραιότητες για τη διεθνή κοινότητα προκειμένου να αποφευχθούν σοβαρότεροι κίνδυνοι με μη αναστρέψιμες επιπτώσεις. Από την 1^η αναθεώρηση της Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κινδύνων Πλημμύρας (2020, 2^η έκδοση) προσδιορίζονται Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες και καταγράφεται ως ανάγκη, η πρόληψη και προστασία μέσω της διαχείρισης επιφανειακών απορροών, υδατορεμάτων, πλημμυρικών ποταμών και της διαχείρισης ομβρίων (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας).

Τα επίπεδα κατανάλωσης πρωτογενούς και τελικής ενέργειας της Ελλάδας ήταν χαμηλότερα από τους ενδεικτικούς εθνικούς στόχους για το 2020 (Αξιολόγηση Δεσμεύσεων (ANNEX A από Έκθεση Χώρας – Ελλάδα 2020, SWD (2020) 507 final, 16.02.2020), κυρίως λόγω της έντονης οικονομικής κρίσης. Όμως, δεδομένου ότι η μελλοντική εξέλιξη είναι άμεσα συνυφασμένη με την εξέλιξη του ΑΕΠ, απαιτείται ένταση των προσπαθειών εξοικονόμησης ενέργειας και βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης. Η ενεργειακή κατανάλωση του κτιριακού τομέα (κυρίως κατοικίες) παραμένει υψηλή, καθώς αντιπροσωπεύει το 41% (Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), Επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ 2019, Έκθεση χώρας - Ελλάδα 2020) της συνολικής τελικής κατανάλωσης ενέργειας. Αυτό οφείλεται κυρίως στη μεγάλη ηλικία του κτιριακού αποθέματος, το οποίο παρουσιάζει μηδενικό ή χαμηλό επίπεδο θερμομόνωσης-ενεργειακών προδιαγραφών. Βασική πρόκληση στο δομημένο περιβάλλον της ΠΣΤΕ υπό το πρίσμα της κλιματικής και περιβαλλοντικής κατάστασης είναι η χαμηλή θερμική και ενεργειακή απόδοση κτιρίων. Στο Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΠΣΚΑ) αναδεικνύεται η ανάγκη προσαρμογής των δημόσιων κτιρίων της ΠΣΤΕ στην κλιματική αλλαγή.

Τέλος, σημαντικές είναι οι πιέσεις που υφίσταται το περιβάλλον της περιφέρειας (τόσο το φυσικό, όσο και το ανθρωπογενές) από τις πυρκαγιές. Για παράδειγμα, το 2021 ήταν ένα έτος οπότε καταγράφηκαν σημαντικής έκτασης δασικές πυρκαγιές στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Στην Περιφερειακή Ενότητα Ευβοίας, καταστροφικές πυρκαγιές σημειώθηκαν σε πολλές περιοχές, στα βόρεια του νησιού, στους Δήμους Μαντουδίου-Λίμνης-Αγίας Άννας και Ιστιαίας-Αιδηψού, και συγκεκριμένα στους οικισμούς Αγία Άννα, Βασιλικά, Μαντούδι, Λίμνη, την Μονή του Οσίου Δαβίδ, Ροβιές, Βουτάς, Ελληνικά, Αγριοβότανο και Αιδηψός ενώ υπήρχαν συνεχείς αναζωπυρώσεις και σε άλλες περιοχές, στα όρια των δύο Δήμων. Η φωτιά στη βόρεια Εύβοια εκτιμάται ότι έχει κάψει τουλάχιστον 600.000 στρέμματα δάσους, γεγονός που την κατατάσσει ως τη μεγαλύτερη δασική πυρκαγιά στην ιστορία της Ελλάδας

6.11 ΠΙΘΑΝΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η μη εφαρμογή του Προγράμματος πρόκειται να έχει δυσμενή επίπτωση σε μία σειρά περιβαλλοντικών παραμέτρων, οι οποίες όπως έχει διαφανεί από την περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης έχουν υποστεί υποβάθμιση λόγω της ανθρωπογενούς δραστηριότητας και/ή παρουσιάζουν τάσεις επιδείνωσης.

Η εκπομπή των αέριων ρύπων και των αερίων του θερμοκηπίου θα παραμένουν σε υψηλά επίπεδα λόγω της χαμηλής ενεργειακής απόδοσης των κτηρίων και συνεπώς της αυξημένης κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων, επιδεινώνοντας ταυτόχρονα και τις επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή. Αρνητική εξέλιξη θα υπάρξει στον τομέα της προστασίας του φυσικού πλούτου και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και σε περίπτωση που δεν σχεδιαστούν και εφαρμοστούν έργα αντιμετώπισης και πρόληψης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής (αντιπλημμυρικά και αντιδιαβρωτικά έργα κτλ) και δεν ενισχυθούν οι διαδικασίες αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών.

Αντίστοιχα, αν δεν ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα διαχείρισης των υγρών και στερεών αποβλήτων θα υποβαθμιστεί η ποιότητα των υδατικών συστημάτων και του εδάφους. Όμοια, η μη εφαρμογή των διαχειριστικών μέτρων της βιοποικιλότητας θα υποβαθμίσουν την κατάσταση των οικοτόπων και των ειδών, ενώ η μη υλοποίηση αστικών αναπλάσεων και πράσινων αστικών έργων δεν θα αναβαθμίσουν το αστικό περιβάλλον βελτιώνοντας αξιοσημείωτα και την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Από τη μη εφαρμογή του Προγράμματος, δεν θα ενισχυθεί επίσης η αναγκαία αναβάθμιση των παραγωγικών δραστηριοτήτων (με τις αντίστοιχες θετικές επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον) και η καλύτερη περιβαλλοντική απόδοσή τους, καθώς δεν ενισχύεται η έρευνα στην καινοτομία, και δεν επιτυγχάνεται ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της, που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος, στις επιχειρήσεις.

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει μία πλειάδα δράσεων που αποσκοπούν μεταξύ άλλων στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, στην άρση των αποκλεισμών, στην γεφύρωση των κοινωνικών ανισοτήτων και στην καταπολέμηση της φτώχειας. Όπως είναι οφθαλμοφανές η μη εφαρμογή του Προγράμματος θα οδηγήσει σε επιδείνωση του κοινωνικό-οικονομικού περιβάλλοντος, το οποίο δέχεται ήδη σημαντικές πιέσεις τόσο από τους συνήθεις λόγους, όσο και από έκτακτες περιστάσεις (πχ επιπτώσεις οικονομικής κρίσης και πανδημία του Covid 19). Επιπλέον, μέσω της εφαρμογής του Προγράμματος αναμένεται η σημαντική αναβάθμιση των υποδομών και των υπηρεσιών εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, γεγονός που αναμένεται να συνδράμει στην αντιμετώπιση πάγιων κοινωνικών ζητημάτων.

Στον αντίποδα, η διατήρηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στα σημερινά επίπεδα, δεν θα επιβαρύνει περαιτέρω τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά της περιοχής, αφού δεν θα αναπτυχθούν νέες δραστηριότητες και υποδομές και δεν θα υπάρξουν απαιτήσεις για πρόσθετη κατανάλωση φυσικών πόρων. Επιπλέον, χωρίς τις βελτιώσεις στις υποδομές προσπελασιμότητας και τις νέες συγκοινωνιακές υποδομές, δεν θα υπάρξει αύξηση των μετακινήσεων (και συνεπώς αύξηση

κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων και ένταση εκπομπών αερίων ρύπων και ΑΤΘ) και αύξηση της επισκεψιμότητας περιοχών και άρα αύξηση των συνεπαγόμενων αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον (π.χ. στερεά απόβλητα, θόρυβος κτλ).

7 ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

7.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο παρόν Κεφάλαιο προσδιορίζονται, εκτιμώνται και αξιολογούνται οι δυνητικές σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την εφαρμογή του προτεινόμενου Επιχειρησιακού Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας 2021-2027 και περιγράφονται οι προτάσεις / κατευθύνσεις / μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την, κατά το δυνατόν, αντιμετώπιση οποιωνδήποτε σημαντικών δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η μεθοδολογία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, οι προτάσεις / κατευθύνσεις / μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την, κατά το δυνατόν, αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων, καθώς και το αντίστοιχο Σύστημα Παρακολούθησης τους.

7.2 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

7.2.1 Μεθοδολογία Εκτίμησης και Αξιολόγησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον

Η παρούσα Παράγραφος αφορά στη μεθοδολογία εκτίμησης, αξιολόγησης και αντιμετώπισης των επιπτώσεων στο περιβάλλον, που υιοθετήθηκε στα πλαίσια του παρόντος Επιχειρησιακού Προγράμματος ΠΣΤΕ 2021-2027, βάσει της οποίας πραγματοποιήθηκε διεξοδική αξιολόγηση των επιπτώσεων σύμφωνα με τις ακόλουθες περιβαλλοντικές παραμέτρους και των αντίστοιχων περιβαλλοντικών τους στόχων (ΠΣ), όπως παρουσιάζονται στη συνέχεια. Οι επιπτώσεις μπορούν να είναι άμεσες ή έμμεσες, σημαντικές ή αμελητέες, σωρευτικές, συνεργιστικές, βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, μόνιμες ή προσωρινές, στους παρακάτω τομείς όπως αυτοί καθορίζονται από την Οδηγία 2001/42/ΕΚ:

- Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα
- Ατμόσφαιρα
- Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή
- Θόρυβος
- Υδάτινοι Πόροι

- Τοπίο
- Έδαφος
- Πληθυσμός – Ανθρώπινη Υγεία
- Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία
- Πολιτιστική Κληρονομιά
- Οι σχέσεις μεταξύ των ανωτέρω παραγόντων

Τα κριτήρια με τα οποία θα γίνει η αξιολόγηση σε επίπεδο περιβαλλοντικών επιπτώσεων παρουσιάζονται στον **Πίνακα 7-1** που ακολουθεί.

Πίνακας 7-1: Τα κριτήρια αξιολόγησης των δυνητικών επιπτώσεων

Κριτήριο Αξιολόγησης	Συμβολισμός/Τιμή	Χαρακτηριστικό
Είδος	++	Επίπτωση ισχυρά θετική
	+	Επίπτωση πιθανά θετική
	+/-	Επίπτωση ανάμικτη
	0	Επίπτωση ουδέτερη
	--	Επίπτωση ισχυρά αρνητική
	-	Επίπτωση πιθανά αρνητική
	?	Επίπτωση απροσδιόριστη
Κίνδυνος επιπτώσεων (Πιθανότητα)	0	Αμελητέα
	1	Χαμηλή
	2	Μέση
	3	Βέβαιη
Ένταση	0	Αμελητέα
	1	Μικρή
	2	Μέση
	3	Υψηλή
Έκταση	1	Στο πεδίο
	2	Τοπική
	3	Περιφερειακή
	4	Εθνική/Διεθνής - Διασυνοριακή
Αναστρεψιμότητα	0	Αναστρέψιμη επίπτωση
	1	Μη - Αναστρέψιμη επίπτωση
Διάρκεια	1	Βραχυπρόθεσμη
	2	Μακροπρόθεσμη
	3	Μόνιμη
Σωρευτικότητα	0	Μη σωρευτικές επιπτώσεις
	1	Σωρευτικές επιπτώσεις

Επεξηγήσεις Πίνακα:

■ **Είδος Επίπτωσης.**

- **Θετική επίπτωση.** Μία επίπτωση που θεωρείται ότι αντιπροσωπεύει μια βελτίωση στη βασική γραμμή ή εισάγει μια θετική αλλαγή.
 - Επίπτωση ισχυρά θετική. Η δράση / στόχος είναι πολύ πιθανό να οδηγήσει σε σημαντική ανάπτυξη / βελτιώσεις, γεγονός που συνεπάγεται μεγάλης κλίμακας / μόνιμα οφέλη στην επίτευξη του στόχου της ΣΜΠΕ.
 - Επίπτωση πιθανά θετική. Η δράση / στόχος μπορεί να επιφέρει μικρή / μέτρια βελτίωση βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, οδηγώντας σε μεγάλης κλίμακας προσωρινά ή μεσαίας κλίμακας μόνιμα οφέλη ως προς τη επίτευξη του στόχου. Ακόμη και αν τα οφέλη δείχνουν να είναι προσωρινά, δε θα είναι εύκολο να ανατραπούν προς το χειρότερο ως προς το στόχο σε βάθος χρόνου.
- **Αρνητική επίπτωση.** Μία επίπτωση που θεωρείται ότι αντιπροσωπεύει μια δυσμενή αλλαγή από τη βασική γραμμή, ή εισάγει έναν ανεπιθύμητο παράγοντα. Οι αρνητικές επιπτώσεις μπορούν να μειωθούν επαρκώς ή και να απαλειφθούν με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης-δράσεων.
 - Επίπτωση ισχυρά αρνητική. Η δράση / στόχος μπορεί να επιφέρει σημαντική καταστροφή / απώλεια ή μια σειρά μακροπρόθεσμων αρνητικών επιπτώσεων, οδηγώντας σε μεγάλης κλίμακας μόνιμες αρνητικές συνέπειες ως προς την αξιολόγηση του στόχου. Οι επιπτώσεις θα είναι μη αναστρέψιμες και είναι σχεδόν απίθανο να αντιμετωπιστούν.
 - Επίπτωση πιθανά αρνητική. Η δράση / στόχος μπορεί να επιφέρει μερική καταστροφή ή απώλεια τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, οδηγώντας σε μεγάλης κλίμακας προσωρινές ή μεσαίας κλίμακας μόνιμες αρνητικές επιπτώσεις στην αξιολόγηση του στόχου. Είναι δυνατόν με τα κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισης να μειωθεί το μέγεθος επίδρασής τους.
- **Επίπτωση ανάμικτη.** Η επίπτωση μπορεί να είναι τόσο θετική όσο και αρνητική, όπως στην περίπτωση όπου μία δράση μπορεί να αναβαθμίσει κάποια οικοσυστήματα ή προστατευόμενα είδη, αλλά παράλληλα κάποια άλλα οικοσυστήματα μη αυτόχθονα να καταστραφούν.
- **Επίπτωση απροσδιόριστη.** Είναι αβέβαιο ή μη προβλέψιμο αν η επίπτωση θα είναι θετική ή αρνητική ως προς τον περιβαλλοντικό στόχο της ΣΜΠΕ.
- **Επίπτωση ουδέτερη.** Η δράση / στόχος δεν έχει καμία επίπτωση στην επίτευξη του περιβαλλοντικού στόχου της ΣΜΠΕ είτε βραχυπρόθεσμα είτε μακροπρόθεσμα.

■ **Κίνδυνος επιπτώσεων (Πιθανότητα).**

- **Αμελητέα.** Η επίπτωση δε θα συμβεί.
- **Χαμηλή.** Η επίπτωση μπορεί πιθανώς να συμβεί.
- **Μέση.** Η επίπτωση είναι ιδιαίτερος πιθανόν να συμβεί, δηλ. συμβαίνει στις περισσότερες περιπτώσεις.
- **Βέβαιη.** Η επίπτωση θα συμβεί σίγουρα.

■ **Ένταση.**

- **Φυσικό περιβάλλον.** Η ένταση μπορεί να εξεταστεί ως προς την ευαισθησία του αποδέκτη, ως εξής:
 - Αμελητέα. Η επίπτωση στο περιβάλλον δεν είναι ανιχνεύσιμη.
 - Χαμηλή. Η επίπτωση που επηρεάζει το περιβάλλον κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι φυσικές λειτουργίες και διαδικασίες να μην επηρεάζονται αρνητικά, ή έτσι ώστε να ενισχύονται έως ένα μικρό βαθμό οι φυσικές αυτές λειτουργίες.

- Μέση. Το επηρεαζόμενο περιβάλλον μεταβάλλεται αλλά οι φυσικές λειτουργίες και διαδικασίες συνεχίζονται, μολονότι τροποποιημένες, ή έχουν βελτιωθεί σημαντικά.
- Υψηλή. Οι φυσικές λειτουργίες ή διαδικασίες μεταβάλλονται στο βαθμό που θα σταματήσουν προσωρινά ή μόνιμα, ή στην περίπτωση μιας θετικής επίπτωσης, θα αποκατασταθούν πολύ κοντά στη φυσική τους κατάσταση σε ό,τι αφορά τις λειτουργίες και διαδικασίες.
- **Ανθρωπογενές περιβάλλον**. Η ένταση μπορεί να εξεταστεί ως προς την ικανότητα των επηρεαζόμενων από το έργο ατόμων/κοινοτήτων να αντιμετωπίσουν ή να προσαρμοστούν στις αρνητικές αλλαγές που προκαλούνται από το έργο, το βαθμό στον οποίο η ποιότητα ζωής/ευεξία τους θα ενισχυθεί ως αποτέλεσμα των κοινωνικό-οικονομικών οφελών.
 - Αμελητέα. Δεν υπάρχει καμία αισθητή αλλαγή στην ποιότητα ζωής των ατόμων.
 - Χαμηλή. Τα άτομα / κοινότητες είναι ικανά να αντιμετωπίσουν/προσαρμοστούν στις αρνητικές επιπτώσεις με σχετική ευκολία και να διατηρήσουν την ποιότητα ζωής / ευεξία που είχαν πριν την επίπτωση. Τα άτομα θα επωφεληθούν οριακά από την προτεινόμενη δραστηριότητα και θα βιώσουν μία σχετικά μικρή βελτίωση στην ποιότητα ζωής / ευεξία τους.
 - Μέση. Τα άτομα / κοινότητες είναι ικανά να αντιμετωπίζουν/προσαρμόζονται στις αρνητικές επιπτώσεις με κάποια δυσκολία και να διατηρούν τα μέσα βιοπορισμού που είχαν πριν την επίπτωση αλλά μόνο με ένα βαθμό υποστήριξης μετριασμού. Η ποιότητα ζωής / ευεξία των ατόμων βελτιώνεται σημαντικά ως αποτέλεσμα των οφελών.
 - Υψηλή. Όσοι επηρεάζονται δε θα είναι ικανοί να αντιμετωπίσουν/προσαρμοστούν στις αρνητικές αλλαγές και να εξακολουθήσουν να διατηρούν την ποιότητα ζωής/ευεξία που είχαν πριν την επίπτωση. Η ποιότητα ζωής/ευεξία των ατόμων θα βελτιωθεί σημαντικά.
- **Έκταση**.
 - **Στο πεδίο**. Επιπτώσεις που περιορίζονται εντός των ορίων του έργου.
 - **Τοπικές**. Επιπτώσεις που επηρεάζουν μία περιορισμένη περιοχή γύρω από τη θέση του έργου.
 - **Περιφερειακές**. Επιπτώσεις που επηρεάζουν τους περιφερειακά σημαντικούς περιβαλλοντικούς πόρους ή αντιμετωπίζονται σε περιφερειακή κλίμακα όπως καθορίζεται από τα διοικητικά όρια, τον τύπο του οικότοπου / οικοσυστήμα κλπ..
 - **Εθνικές / Διεθνείς - Διασυνοριακές**. Επιπτώσεις που επηρεάζουν τους εθνικά και διεθνώς σημαντικούς περιβαλλοντικούς πόρους ή επηρεάζουν μια περιοχή σημαντική από εθνικής άποψης / ή έχουν μακρό-οικονομικές συνέπειες.
- **Αναστρεψιμότητα**.
Αφορά στην ικανότητα ενός οικοσυστήματος ή αποδέκτη να επιστρέψει στην κατάσταση πριν την επίπτωση χρησιμοποιώντας τους δικούς του μηχανισμούς ανθεκτικότητας και διακρίνεται σε:
 - **Αναστρέψιμη επίπτωση**.
 - **Μη-αναστρέψιμη επίπτωση**.
- **Διάρκεια**.
 - **Βραχυπρόθεσμες**. Επιπτώσεις που προβλέπεται να διαρκέσουν μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου κατασκευής.
 - **Μακροπρόθεσμες**. Επιπτώσεις που θα συνεχίσουν καθόλη τη διάρκεια ζωής του έργου, αλλά σταματούν όταν διακοπεί και η λειτουργία του έργου.

- **Μόνιμες.** Επιπτώσεις που προκαλούν μία μόνιμη αλλαγή στον επηρεαζόμενο αποδέκτη ή πόρο (πχ. απομάκρυνση ή καταστροφή του οικολογικού οικότοπου) και που διαρκούν ουσιαστικά και πέραν της διάρκειας ζωής του έργου.
- **Σωρευτικότητα.**

Οι επιπτώσεις που δρουν από κοινού με άλλες επιπτώσεις (συμπεριλαμβανομένων εκείνων από τις ταυτόχρονες ή μελλοντικές δραστηριότητες τρίτων μερών) με σκοπό να επηρεάσουν τους ίδιους πόρους και/ή αποδέκτες και διακρίνεται σε:

 - **Μη σωρευτικές επιπτώσεις.**
 - **Σωρευτικές επιπτώσεις.**

Η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ περιλαμβάνει τα εξής τέσσερα στάδια:

- **Στάδιο 1.** Το στάδιο 1 περιλαμβάνει τον καθορισμό των περιβαλλοντικών παραμέτρων με βάση την Οδηγία 2001/42, των στόχων και των δεικτών παρακολούθησης, σχετικών με το υπό εξέταση Πρόγραμμα (η διαδικασία αναλυτικά παρατίθεται στο **Παράρτημα Α**).
- **Στάδιο 2.** Ακολούθως, το στάδιο 2 περιλαμβάνει μια πρώτη εκτίμηση και αξιολόγηση των δυνητικών επιπτώσεων συγκεκριμένων βασικών κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων σε σχέση με τους περιβαλλοντικούς στόχους που θεωρήθηκαν σημαντικοί για το υπό εξέταση Πρόγραμμα. Η διαδικασία γίνεται μέσω μια σειράς ερωτήσεων που βασίζονται στον αν και κατά πόσον επιτυγχάνονται οι τιθέμενοι περιβαλλοντικοί στόχοι και δείκτες (η διαδικασία αναλυτικά παρατίθεται στο **Παράρτημα Β**).
- **Στάδιο 3.** Το στάδιο 3 περιλαμβάνει την αποτίμηση (εντοπισμός και καταγραφή) των σημαντικών επιπτώσεων από συγκεκριμένες δράσεις ή ομάδες δράσεων του Προγράμματος σε σχετικούς περιβαλλοντικούς στόχους και προτείνονται μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων (η διαδικασία αναλυτικά παρατίθεται στο **Παράρτημα Γ**).
- **Στάδιο 4.** Το στάδιο 4 περιλαμβάνει την εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων του Προγράμματος. Η ανάλυση γίνεται κατά περιβαλλοντικό στόχο, θεματικό τομέα και δράση. Αφού αποτιμηθούν οι επιπτώσεις του σχεδίου στο σύνολό του, συσχετίζονται με την υφιστάμενη κατάσταση και εκτιμώνται και καταγράφονται οι πλέον σημαντικές σωρευτικές / συνεργιστικές επιπτώσεις, η έκταση και ο χαρακτήρας τους και προτείνονται μέτρα για την αντιμετώπισή τους (η διαδικασία αναλυτικά παρατίθεται στο **Παράρτημα Δ**).

7.2.2 Προσδιορισμός Περιβαλλοντικών Στόχων

Το ΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2021-2027, το οποίο δομείται από 8 Τομείς Προτεραιότητας συμπεριλαμβανόμενης της Τεχνικής Βοήθειας και 26 Ειδικούς Στόχους, καταρτίστηκε βάσει των Στόχων Πολιτικής της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ, οι οποίοι διατυπώνονται ακολούθως:

- **Ποιοτική Ανάπτυξη,** με εξειδίκευση της οικονομίας περιβαλλοντικά φιλικής, ενσωμάτωση **Στόχος Πολιτικής 1:** Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού, καθώς και της περιφερειακής ψηφιακής διασυνδεσιμότητας.
- **Στόχος Πολιτικής 2:** Μια πιο πράσινη, με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που μετατρέπεται σε μια οικονομία μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των

πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.

- **Στόχος Πολιτικής 3:** Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας.
- **Στόχος Πολιτικής 4:** Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
- **Στόχος Πολιτικής 5:** Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των τύπων περιοχών και των τοπικών πρωτοβουλιών.

Με βάση την ανάλυση των παραπάνω στόχων και βάσει της ανάλυσης του **Παραρτήματος Α**, επιλέγονται οι ακόλουθοι βασικοί **Περιβαλλοντικοί Στόχοι (ΠΣ)**, ως πλέον συναφείς με το ΕΠ:

1. Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

- **ΠΣ1Α:** Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.

2. Ατμόσφαιρα

- **ΠΣ2Α:** Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.

3. Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

- **ΠΣ3Α:** Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- **ΠΣ3Β:** Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού.
- **ΠΣ3Γ:** Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

4. Θόρυβος

- **ΠΣ4Α:** Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.

5. Υδάτινοι Πόροι

- **ΠΣ5Α:** Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων).
- **ΠΣ5Β:** Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.

6. Τοπίο

- **ΠΣ6Α:** Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ.

7. Έδαφος

- **ΠΣ7Α:** Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.
- **ΠΣ7Β:** Μείωση της ρύπανσης των εδαφών.

8. Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

- **ΠΣ8Β:** Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.
- **ΠΣ8Β:** Βιώσιμη προσβασιμότητα.

- **ΠΣ8Γ:** Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών.
- **ΠΣ8Δ:** Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.
- **ΠΣ8Ε:** Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές.

9. Ανθρώπινη Υγεία

- **ΠΣ9Α:** Βελτίωση ποιότητας ζωής.
- **ΠΣ9Β:** Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ.
- **ΠΣ9Γ:** Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και Βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές.

10. Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

- **ΠΣ10Α:** Ορθολογική χρήση γης.
- **ΠΣ10Β:** Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.
- **ΠΣ10Γ:** Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπάρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών.

11. Πολιτιστική Κληρονομιά

- **ΠΣ11Α:** Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Στον **Πίνακα** που ακολουθεί, παρουσιάζεται η συσχέτιση μεταξύ **Περιβαλλοντικών Στόχων** των παραπάνω περιβαλλοντικών παραμέτρων του ΕΠ. Με τον όρο «συσχέτιση» νοείται η δυνατότητα επηρεασμού κατά οιονδήποτε τρόπο συγκεκριμένου Τομέα Προτεραιότητας (οι ΤΠ στα πλαίσια της παρούσας νοούνται και ως **Θεματικοί Τομείς Δράσεων**, δηλαδή δέσμες μέτρων) με περιβαλλοντική παράμετρο.

Στις στήλες του **Πίνακα 7-2** παρουσιάζονται οι Ειδικοί Στόχοι του ΠΕ (και οι αντίστοιχοι Τομείς Προτεραιότητας, οι οποίοι στα πλαίσια της παρούσας νοούνται και ως Θεματικοί Τομείς Δράσεων), ενώ στις αντίστοιχες γραμμές παρουσιάζονται οι 11 περιβαλλοντικές παράμετροι για τις οποίες εξετάζονται οι επιπτώσεις εφαρμογής του ΕΠ, με τους αντίστοιχους Περιβαλλοντικούς Στόχους, όπως αυτοί παρουσιάζονται παραπάνω.

Πίνακας 7-2: Συσχέτιση μεταξύ Περιβαλλοντικών Στόχων (των περιβαλλοντικών παραμέτρων) και Ειδικών Στόχων (των Τομέων Προτεραιότητας - Θεματικών Τομέων) του ΕΠ

			ΤΠ1		ΤΠ2				ΤΠ3	ΤΠ4					ΤΠ5						ΤΠ6								
			ΕΣ1	ΕΣ2	ΕΣ3	ΕΣ4	ΕΣ5	ΕΣ6	ΕΣ7	ΕΣ8	ΕΣ9	ΕΣ10	ΕΣ11	ΕΣ12	ΕΣ13	ΕΣ14	ΕΣ15	ΕΣ16	ΕΣ17	ΕΣ18	ΕΣ19	ΕΣ20	ΕΣ21	ΕΣ22	ΕΣ23	ΕΣ24	ΕΣ25	ΕΣ26	
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα	ΠΣ1Α																											
	Ατμόσφαιρα	ΠΣ2Α																											
	Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή	ΠΣ3Α																											
		ΠΣ3Β																											
		ΠΣ3Γ																											
	Θόρυβος	ΠΣ4Α																											
	Υδάτινοι Πόροι	ΠΣ5Α																											
		ΠΣ5Β																											
	Τοπίο	ΠΣ6Α																											
	Έδαφος	ΠΣ7Α																											
ΠΣ7Β																													
	ΠΣ8Α																												

		ΤΠ1			ΤΠ2					ΤΠ3	ΤΠ4					ΤΠ5						ΤΠ6						
		ΕΣ1	ΕΣ2	ΕΣ3	ΕΣ4	ΕΣ5	ΕΣ6	ΕΣ7	ΕΣ8	ΕΣ9	ΕΣ10	ΕΣ11	ΕΣ12	ΕΣ13	ΕΣ14	ΕΣ15	ΕΣ16	ΕΣ17	ΕΣ18	ΕΣ19	ΕΣ20	ΕΣ21	ΕΣ22	ΕΣ23	ΕΣ24	ΕΣ25	ΕΣ26	
Πληθυσμός – Κοινωνικοί οικονομικό Περιβάλλον	ΠΣ8Β																											
	ΠΣ8Γ																											
	ΠΣ8Δ																											
	ΠΣ8Ε																											
Ανθρώπινη Υγεία	ΠΣ9Α																											
	ΠΣ9Β																											
	ΠΣ9Γ																											
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά ά Στοιχεία	ΠΣ10Α																											
	ΠΣ10Β																											
	ΠΣ10Γ																											
Πολιτιστική Κληρονομιά	ΠΣ11Α																											

7.2.3 Καθοδηγητικές Ερωτήσεις ανά Περιβαλλοντική Παράμετρο

Παρακάτω τίθενται οι καθοδηγητικές ερωτήσεις ανά περιβαλλοντική παράμετρο, η συζήτηση των οποίων θα συμβάλει στον καθορισμό των σημαντικών επιπτώσεων ανά Ειδικό Στόχο - Θεματικό Τομέα. Αναλυτικά περιγράφονται οι γενικές παρατηρήσεις- επιπτώσεις στο **Παράρτημα Β**, η συζήτηση των οποίων συνέβαλε στον καθορισμό των σημαντικών επιπτώσεων που παρατίθενται στην επόμενη παράγραφο.

1. Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

- Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα οδηγήσουν σε απώλεια οικοσυστημάτων;
- Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν προστατευόμενες περιοχές;
- Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν δυσμενώς τα είδη πανίδας και χλωρίδας;
- Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα κατακερματίσουν τη συνέχεια μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, ή που θα αποτελέσουν φραγμό στις μετακινήσεις ατόμων ή πληθυσμών πανίδας;

2. Ατμόσφαιρα

- Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αέριων ρύπων και σωματιδίων που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ;
- Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα;

3. Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

- Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αέριων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ;
- Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που ενδεχομένως να συνδράμουν στη εμφάνιση μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών στο φυσικό ή/και ανθρωπογενές περιβάλλον λόγω της κλιματικής αλλαγής;
- Θα υπάρξει κίνδυνος εμφάνισης μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών σε παρεμβάσεις του ΕΠ λόγω της κλιματικής αλλαγής;
- Θα συντελέσει η εφαρμογή των δράσεων του Προγράμματος στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και θα υποστηριχθεί από την υλοποίηση του Προγράμματος η ενεργειακή αποδοτικότητα;

4. Θόρυβος

- Θα μειωθούν τα επίπεδα θορύβου;

5. Υδάτινοι Πόροι

- Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από ρύπανση, ή ακόμα και να βελτιώσουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και του θαλάσσιου περιβάλλοντος;
- Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να διατηρήσουν/βελτιώσουν τα ποσοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου;
- Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν από πλημμύρες;

6. Τοπίο

- Θα υπάρξει μεταβολή στον φυσικό, πολιτιστικό και αισθητικό χαρακτήρα του τοπίου στις περιοχές υλοποίησης του Προγράμματος;
- Θα υπάρξει κατακερματισμός του τοπίου από την υλοποίηση του Προγράμματος;
- Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου;

7. Έδαφος

- Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των χρήσιμων εδαφών;
- Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους;

8. Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

- Θα αυξηθεί βιώσιμα ο πληθυσμός;
- Υπάρχει εύκολη και λειτουργική πρόσβαση σε όλες της περιοχές της περιφέρειας και σε θέσεις ενδιαφέροντος;
- Βελτιώνεται η πρόσβαση στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών;
- Επιτυγχάνεται καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών;
- Αναμένεται τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ;
- Αναμένεται διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται ή εξαρτάται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ;

9. Ανθρώπινη Υγεία

- Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην βελτίωση της ποιότητας ζωής;
- Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία και βελτίωση της ανθρώπινης υγείας και στη μείωση ατυχημάτων
- Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές.

10. Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

- Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ εντάσσονται σε ένα πλαίσιο ορθολογικών χρήσεων γης;
- Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στη μεταβολή στην αξία της ακίνητης περιουσίας στην ευρύτερη περιοχή παρέμβασης;
- Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία των υπάρχοντων περιουσιακών στοιχείων από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ;

11. Πολιτιστική Κληρονομιά

- Προστατεύονται επαρκώς μνημεία, ιστορικά κτίρια και αρχαιολογικά προστατευόμενες περιοχές από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ;
- Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην ανάδειξη και βιώσιμη αξιοποίηση χώρους και πόρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος;

7.2.4 Ανάλυση των Επιπτώσεων ανά Περιβαλλοντική Παράμετρο

Στην παρούσα Ενότητα παρατίθενται συνοπτικά οι Τομείς Προτεραιότητας (οι Τομείς Προτεραιότητας στα πλαίσια της παρούσας νοούνται ως **Θεματικοί Τομείς Δράσεων**) και οι αντίστοιχες δράσεις για την άμεση σύνδεση τους με την ανάλυση των επιπτώσεων. Ακολούθως, παρουσιάζονται οι σημαντικές επιπτώσεις ανά περιβαλλοντική παράμετρο, όπως αυτές προέκυψαν από την ανάλυση που παρουσιάζεται εκτενώς στο **Παράρτημα Γ**.

7.2.4.1 Θεματικοί τομείς και δράσεις

Στα πλαίσια του ΕΠ περιλαμβάνονται οι δράσεις του ακόλουθου **Πίνακα** (παρουσίαση ανά θεματικό τομέα).

Πίνακας 7-3: Συνοπτική περιγραφή των Θεματικών Τομέων Δράσεων (Τομέων Προτεραιότητας) και των δράσεων του ΕΠ

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυναμικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.
ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης. ■ Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία. ■ Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.
ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας. ■ Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων. ■ Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. ■ Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία). ■ Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.
ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περιθαλψής και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας. ■ Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός). ■ Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας. ■ Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού. ■ Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών. ■ Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις
<p>ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης). ■ Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας. ■ Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους ανέργους. ■ Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικώς αδρανή άτομα. ■ Δ16.5. NEE και παρεμφερείς δράσεις. ■ Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.). ■ Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης). 	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις. 	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ. 	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ22.5. NEE, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ. 	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. 	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης. 	

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ.. ■ Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή. ■ Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής. ■ Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά). ■ Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών. ■ Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών. ■ Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης. ■ Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ]. ■ Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία. ■ Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ. ■ Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων. ■ Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων. ■ Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ. ■ Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας. ■ Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.). ■ Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα. ■ Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ24.1. Δομές αστέγων. ■ Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές. ■ Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας. ■ Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας. ■ Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).
<p>ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών» σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

7.2.4.2 Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

Ο περιβαλλοντικός στόχος που έχει τεθεί στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ για την περιβαλλοντική παράμετρο της βιοποικιλότητας είναι ο εξής:

- **ΠΣ1Α:** Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.

Ακολουθώς, παρουσιάζονται οι σημαντικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων του ΕΠ στην περιβαλλοντική παράμετρο 'Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα':

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Από την υλοποίηση των δράσεων του εν λόγω θεματικού τομέα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων (από την κατάληψη εκτάσεων με φυσική βλάστηση, την εκπομπή αέριων ρύπων και θορύβου, την ανθρώπινη παρουσία κτλ), σε φυσικές περιοχές, οικοσυστήματα, είδη χλωρίδας και πανίδας από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων. Ωστόσο, μολονότι εκτιμάται ότι οι επιπτώσεις στη δομή των βιοτόπων, στην επικοινωνία μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, καθώς και στη βιοποικιλότητα, από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αναμένονται αρνητικές, εντούτοις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).

Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοιντικού ενδιαφέροντος, αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας.

Επιπλέον, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων), αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και στην αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.

Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).

ΠΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Οι επιπτώσεις στη δομή των βιοτόπων, στην επικοινωνία μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, καθώς και στη βιοποικιλότητα, από την κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών τμημάτων αναμένονται αρνητικές, μολονότι μικρής έκτασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες. Αντίστοιχα, από την αναβάθμιση τμημάτων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων, αναμένονται μικρότερης κλίμακας αρνητικές επιπτώσεις, καθώς πρόκειται για επεμβάσεις σε κατά κύριο λόγο υφιστάμενα έργα σε περιοχές όπου ήδη υφίστανται ανάλογες υποδομές. Εκτιμάται ότι θα υπάρξουν επιπτώσεις στα είδη της χλωρίδας και πανίδας που διαβιούν στην περιοχή της άμεσης γειτονίας των οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων. Τόσο η αποφυγή διέλευσης των οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων μέσα ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα βοηθήσει στην προστασία και της βιοποικιλότητας και της συνέχειας μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων.

Επιπρόσθετα, η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ (αύξηση των θέσεων πρόσβασης, καλύτερη εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης, τον εκσυγχρονισμό των κτιριακών υποδομών λιμένων, την δημιουργία ναυταθλητικών εγκαταστάσεων, κλπ.), ενδέχεται να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο βιοτικό περιβάλλον του παράκτιου και θαλάσσιου περιβάλλοντος των περιοχών επέμβασης. Ομοίως, η αποφυγή χωροθέτησης των παρεμβάσεων εντός ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα βοηθήσει στην προστασία και της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

ΠΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περιθαλψής και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης (ΕΠΠΑ).

Οι παρεμβάσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς, αναμένεται να προκαλέσουν σε γενικές γραμμές θετικές επιπτώσεις ως προς τη βιοποικιλότητα της ΠΣΤΕ. Ωστόσο, σε περίπτωση που η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οδηγήσει σε υπέρμετρη αύξηση των επισκεπτών ή μη συμβατή με το ζητούμενο της προστασίας του περιβάλλοντος δραστηριότητα τους, θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, πρέπει ν' αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτής μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.

Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού), δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν τα οικοσυστήματα και τη βιοποικιλότητα της περιοχής.

Επιπλέον, σε περίπτωση που οι παρεμβάσεις προστασίας και ανάπτυξης υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού οδηγήσουν σε υπέρμετρη ανάπτυξη τομέων θεματικού τουρισμού (όπως ο οικοτουρισμός), θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, ο θεματικός τουρισμός, και ιδιαίτερα ο οικοτουρισμός, πρέπει ν' αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς

μέσω αυτού μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας μέσω των οικοτουριστικών δραστηριοτήτων, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.

ΠΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+).

Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΠΠ.

ΠΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Οι παρεμβάσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς, αναμένεται να προκαλέσουν σε γενικές γραμμές ισχυρές θετικές επιπτώσεις ως προς τη βιοποικιλότητα της ΠΣΤΕ. Ωστόσο, σε περίπτωση που η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οδηγήσει σε υπέρμετρη αύξηση των επισκεπτών ή μη συμβατή με το ζητούμενο της προστασίας του περιβάλλοντος δραστηριότητα τους, θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, πρέπει ν' αναπυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτής μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.

Επιπλέον, δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην επίτευξη του ΠΣ. Παράλληλα, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΠΠ (ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, αντιδιαβρωτικά έργα, αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης υγρών και στερών αποβλήτων, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, τροχιαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και στην αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.

Αντίθετα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων σε φυσικές περιοχές, οικοσυστήματα, είδη χλωρίδας και πανίδας από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων και οδικών αρτηριών. Ωστόσο, μολονότι εκτιμάται ότι οι επιπτώσεις στη δομή των βιοτόπων, στην επικοινωνία μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, καθώς και στη βιοποικιλότητα, από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών ή συγκοινωνιακών υποδομών, θα είναι αρνητικές, εντούτοις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας). Τόσο η αποφυγή χωροθέτησης των νέων υποδομών μέσα ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα βοηθήσει στην προστασία και της βιοποικιλότητας και της συνέχειας μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων.

Επιπλέον, σε περίπτωση που οι παρεμβάσεις προστασίας και ανάπτυξης υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού οδηγήσουν σε υπέρμετρη ανάπτυξη τομέων θεματικού τουρισμού (όπως ο οικοτουρισμός), θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, ο θεματικός τουρισμός, και ιδιαίτερα ο οικοτουρισμός, πρέπει ν' αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτού μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας μέσω των οικοτουριστικών δραστηριοτήτων, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.

Οι κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).

7.2.4.3 Ατμόσφαιρα

Ο περιβαλλοντικός στόχος που έχει τεθεί στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ για την περιβαλλοντική παράμετρο της ατμόσφαιρας είναι ο εξής:

- **ΠΣ2Α:** Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.

Ακολουθώς, παρουσιάζονται οι σημαντικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων του ΕΠ στην περιβαλλοντική παράμετρο 'Ατμόσφαιρα':

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, αναμένεται να αυξήσει την εκπομπή αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα, οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην περίπτωση που δεν θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης ρυπογόνων παραγωγικών διαδικασιών και προστασίας της ατμόσφαιρας.

Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών και κυρίως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αέριων ρύπων).

Ωστόσο, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων, ενδέχεται να συμβάλλουν και στην προσωρινή και τοπική αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων και σωματιδίων.

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης τμημάτων οδικών αξόνων, αναμένεται να συμβάλλουν στην αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων. Ωστόσο, οι δυνητικές

δυσμενείς επιπτώσεις αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την προσέγγιση προορισμών και ενδεχομένως των ίδιων των αποστάσεων που θα διανύουν οι χρήστες τους. Αυτές οι μειώσεις με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων ρύπων και συνεπώς των εκπομπών που θα προκύψουν από την αναβάθμιση του υπάρχοντος δικτύου.

Επιπρόσθετα, η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ μολονότι θα προκαλέσει αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων, εντούτοις αυτές αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από την πιο ορθολογική εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης και την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής (με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων ρύπων).

Η κατασκευή νέων ή η αναβάθμιση νέων σιδηροδρομικών αξόνων αναμένεται να συμβάλλουν στον περιορισμό των εκπομπών αερίων ρύπων (μολονότι θα προκαλέσουν επιπλέον εκπομπές αερίων ρύπων, εντούτοις αυτές θα υπερκαλυφθούν από τη μείωση εκπομπών από πιο ρυπογόνες συγκοινωνιακές επιλογές, όπως είναι οι οδικές, οι οποίες θα περιοριστούν λόγω της χρήσης του σιδηροδρομικού δικτύου).

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης (ΕΤΠΑ).

Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν την ατμόσφαιρα της περιοχής.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+).

Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων που θα συνδράμουν σε μία λειτουργικότερη διασύνδεση των συγκοινωνιών και κυρίως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων του δημόσιου τομέα αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αερίων ρύπων).

Παράλληλα, μία σειρά δράσεων του εν λόγω ΤΠ (υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων και υποδομών, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, τροχιαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, διεύρυνση του δικτύου

ποδηλατοδρόμων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην προστασία της ατμόσφαιρας.

Αντίθετα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων οδικών τμημάτων, καθώς και από τις κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων. Ωστόσο, αυτές αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).

7.2.4.4 Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

Οι περιβαλλοντικοί στόχοι που έχουν τεθεί στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ για την περιβαλλοντική παράμετρο του κλίματος και της κλιματικής αλλαγής είναι οι εξής:

- **ΠΣ3Α:** Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- **ΠΣ3Β.** Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού.
- **ΠΣ3Γ.** Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Ακολουθώς, παρουσιάζονται οι σημαντικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων του ΕΠ στην περιβαλλοντική παράμετρο 'Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή':

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, αναμένεται να αυξήσει την εκπομπή αερίων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην περίπτωση που δεν θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές ελαχιστοποίησης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ο σχεδιασμός της κατασκευής νέων ή της επέκτασης υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων, θα πρέπει να περιλαμβάνει κατά προτεραιότητα μέτρα που θα βοηθήσουν τις επιχειρήσεις στην ορθολογική διαχείριση της ενέργειας και στην υψηλή ενεργειακή απόδοση τους.

Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών και κυρίως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αερίων ρύπων. Επιπλέον, δράσεις όπως η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης τμημάτων οδικών αξόνων, αναμένεται να συμβάλλουν στην αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την προσέγγιση προορισμών και ενδεχομένως των ίδιων των αποστάσεων που θα διανύουν οι χρήστες τους. Αυτές οι μειώσεις με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και συνεπώς των εκπομπών που θα προκύψουν από την αναβάθμιση του υπάρχοντος δικτύου. Επιπρόσθετα, η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ μολονότι θα προκαλέσει αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, εντούτοις αυτές αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από την πιο ορθολογική εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης και την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής (με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου).

Η κατασκευή νέων ή η αναβάθμιση νέων σιδηροδρομικών αξόνων αναμένεται να συμβάλλουν στον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (μολονότι θα προκαλέσουν επιπλέον εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, εντούτοις αυτές θα υπερκαλυφθούν από τη μείωση εκπομπών από πιο ρυπογόνες συγκοινωνιακές επιλογές, όπως είναι οι οδικές, οι οποίες θα περιοριστούν λόγω της χρήσης του σιδηροδρομικού δικτύου).

Επιπλέον, ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά θα πρέπει να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης (ΕΤΠΑ).

Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) δεν αναμένεται να επηρεαστούν οι Περιβαλλοντικοί Στόχοι της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να συντελέσουν ουσιαστικά σε διεργασίες της κλιματικής αλλαγής.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+).

Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων που θα συνδράμουν σε μία λειτουργικότερη διασύνδεση των συγκοινωνιών και κυρίως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων του δημόσιου τομέα αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου).

Παράλληλα, μία σειρά δράσεων του εν λόγω ΤΠ (υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων και υποδομών, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της. Επιπλέον, δράσεις όπως η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης των πλημμυρών, αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Αντίθετα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων οδικών τμημάτων, καθώς και από τις κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων. Ωστόσο, αυτές αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).

7.2.4.5 Θόρυβος

Ο περιβαλλοντικός στόχος που έχει τεθεί στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ για την περιβαλλοντική παράμετρο του θορύβου είναι ο εξής:

- **ΠΣ4Α:** Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.

Ακολουθώς, παρουσιάζονται οι σημαντικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων του ΕΠ στην περιβαλλοντική παράμετρο 'Θόρυβος':

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, αναμένεται να αυξήσει τις εκπομπές θορύβου, τόσο σημειακά στις θέσεις των παρεμβάσεων, όσο και στην ευρύτερη περιοχή (λόγω μεταφορικών και συγκοινωνιακών δραστηριοτήτων), οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Στην περίπτωση που θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν βέλτιστες πρακτικές ελαχιστοποίησης των εκπομπών θορύβου (ενδεικτικά: αντιθορυβικά πετάσματα όπου απαιτείται, σύγχρονο και πιστοποιημένο εξοπλισμό κτλ), οι επιπτώσεις εκτιμώνται ως περιορισμένες και αντιμετωπίσιμες.

Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος,, αναμένεται να επιφέρει θετικές επιπτώσεις στη μείωση του θορύβου σε τοπικό επίπεδο.

Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης και διάρκειας).

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών) αναμένεται να συνεισφέρουν στην αύξηση των εκπομπών θορύβου σε τοπική κλίμακα, στις περιοχές χωροθέτησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων. Όπως είναι οφθαλμοφανές, στις περιοχές υλοποίησης αναβαθμίσεων και βελτιώσεων υφιστάμενων υποδομών, αναμένονται μικρότερες επιπτώσεις, καθώς σε αυτές ήδη υφίστανται οι ανάλογες μεταφορικές δραστηριότητες με αποτέλεσμα τις αντίστοιχες εκπομπές θορύβου.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης (ΕΤΠΑ).

Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά τα επίπεδα των εκπομπών θορύβου. Οι ενδεχόμενες επιπτώσεις θα είναι μικρές, εστιασμένες σε πολύ περιορισμένο πεδίο και αντιμετωπίσιμες.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+).

Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων που θα συνδράμουν σε μία λειτουργικότερη διασύνδεση των συγκοινωνιών, οι υποδομές για καθαρές

αστικές μεταφορές, το τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών και η διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων, αναμένεται να επιφέρουν θετικές επιπτώσεις στη μείωση του θορύβου σε τοπικό επίπεδο.

Αντίθετα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων οδικών τμημάτων, καθώς και από τις κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων. Ωστόσο, αυτές αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).

7.2.4.6 Υδάτινοι Πόροι

Ο περιβαλλοντικός στόχος που έχει τεθεί στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ για την περιβαλλοντική παράμετρο του υδατικού περιβάλλοντος είναι ο εξής:

- **ΠΣ5Α:** Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων).
- **ΠΣ5Β:** Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.

Ακολουθώς, παρουσιάζονται οι σημαντικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων του ΕΠ στην περιβαλλοντική παράμετρο 'Υδάτινοι Πόροι':

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, αναμένεται να αυξήσει τη ζήτηση σε νερό (ενδεχομένως οδηγώντας σε ποσοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων), καθώς και την παραγωγή υγρών αποβλήτων (ενδεχομένως οδηγώντας σε ποιοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων). Εντούτοις, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).

Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η ολοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Η ολοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, (αντιπλημμυρικά έργα μικρής κλίμακας), η αναβάθμιση – συμπλήρωση των δικτύων ύδρευσης και η ολοποίηση έργων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων οικισμών και στερεών αποβλήτων, εκτιμάται ότι θα συνεισφέρουν στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων. Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών) αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο υδατικό περιβάλλον, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των απαραίτητων υποδομών, οι οποίες ωστόσο μπορούν να μετριαστούν με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης. Επιπλέον, από τις κατασκευαστικές εργασίες των λιμενικών υποδομών αναμένεται τοπική επιβάρυνση του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Κατά τη φάση λειτουργίας των οδικών υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων στις περιπτώσεις βροχοπτώσεων. Ανάλογες δυσμενείς επιπτώσεις αναμένονται στα θαλάσσια ύδατα από τη λειτουργία των λιμενικών υποδομών. Επιπλέον, με την ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων των έργων (υγρών και στερεών), κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας τους, αναμένεται ότι θα αποφευχθούν ενδεχόμενα περιστατικά υποβάθμισης του υδατικού περιβάλλοντος της περιοχής κάθε έργου. Με την ενσωμάτωση των απαραίτητων τεχνικών παρεμβάσεων στον σχεδιασμό των επιμέρους έργων θα εξασφαλιστεί τόσο η προστασία του υδατικού περιβάλλοντος από τη διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου, όσο και πρόληψη πλημμυρικών φαινομένων.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης (ΕΤΠΑ).

Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά τους υδάτινους πόρους, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+).

Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, η αναβάθμιση – συμπλήρωση των δικτύων ύδρευσης, η υλοποίηση έργων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων και η υλοποίηση έργων συλλογής και διαχείρισης στερεών αποβλήτων εκτιμάται ότι θα συνεισφέρουν στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων.

Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).

Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο υδατικό περιβάλλον, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των συγκοινωνιακών υποδομών, οι οποίες ωστόσο μπορούν να μετριαστούν με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης. Κατά τη φάση λειτουργίας των υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων στις περιπτώσεις βροχοπτώσεων. Με την ενσωμάτωση των απαραίτητων τεχνικών παρεμβάσεων στον σχεδιασμό των επιμέρους έργων θα εξασφαλιστεί τόσο η προστασία του υδατικού περιβάλλοντος από τη διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου, όσο και πρόληψη πλημμυρικών φαινομένων.

7.2.4.7 Τοπίο

Ο περιβαλλοντικός στόχος που έχει τεθεί στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ για την περιβαλλοντική παράμετρο του τοπίου είναι ο εξής:

- **ΠΣ6Α:** Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ.

Ακολουθώς, παρουσιάζονται οι σημαντικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων του ΕΠ στην περιβαλλοντική παράμετρο 'Τοπίο':

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, ενδεχομένως να επιβαρύνει τοπικά την αισθητική του τοπίου. Οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας) και δεν αναμένεται να κατακερματίσουν το τοπίο ή να το μεταβάλλουν σε σημαντική έκταση.

Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο τοπίο και να προκαλέσουν αναβάθμιση της αισθητικής του υφιστάμενου τοπίου (κυρίως αστικού). Επιπλέον, οι δράσεις του εν λόγω ΤΠ που σχετίζονται με τη διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων, αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία και αναβάθμιση του τοπίου. Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων αναμένεται να προκαλέσει δυσμενείς επιπτώσεις στο τοπίο των περιοχών διέλευσης τους. Αντίστοιχα, η ολοκλήρωση αναβάθμισης/βελτίωσης των υφιστάμενων υποδομών (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών) αναμένεται να έχει μικρότερης κλίμακας επίδραση στο τοπίο, καθώς το μεγαλύτερο τμήμα των εν λόγω υποδομών έχει ήδη κατασκευαστεί και ως εκ τούτου έχει ήδη ενσωματωθεί στο τοπίο των περιοχών επέμβασης.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης (ΕΤΠΑ).

Οι παρεμβάσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς, αναμένεται να προκαλέσουν θετικές επιπτώσεις ως προς την αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου. Επιπλέον, η ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών (πχ η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων, μουσείων κτλ) για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στον πολιτισμό και την τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του διατηρητέου κτιριακού αποθέματος που κινδυνεύει να καταστραφεί, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση του τοπίου στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.

Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού), δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά το τοπίο της περιοχής, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+).

Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον, η ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς και η αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών της περιφέρειας, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην αναβάθμιση της αισθητικής του υφιστάμενου τοπίου. Επιπλέον, οι δράσεις του εν λόγω ΤΠ που σχετίζονται με τη διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων, αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία και αναβάθμιση του τοπίου.

Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτηριακών εγκαταστάσεων και οδικών τμημάτων, ενδεχομένως να επιβαρύνει τοπικά την αισθητική του τοπίου. Οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται

ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας) και δεν αναμένεται να κατακερματίσουν το τοπίο ή να το μεταβάλλουν σε σημαντική έκταση. Επιπρόσθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).

7.2.4.8 Έδαφος

Οι περιβαλλοντικοί στόχοι που έχουν τεθεί στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ για την περιβαλλοντική παράμετρο του εδάφους είναι οι εξής:

- **ΠΣ7Α:** Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.
- **ΠΣ7Β:** Μείωση της ρύπανσης των εδαφών.

Ακολουθώντας, παρουσιάζονται οι σημαντικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων του ΕΠ στην περιβαλλοντική παράμετρο "Έδαφος":

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, αναμένεται να επιβαρύνει τοπικά το έδαφος, τόσο λόγω της δεδομένης κατάληψης εδαφών όσο και λόγω της αύξησης της παραγωγής στερεών αποβλήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης, καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), εφόσον δεν καταληφθούν σημαντικά χρήσιμα εδάφη και ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης παραγωγής στερεών αποβλήτων και βέλτιστης διαχείρισής τους.

Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, η υλοποίηση έργων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων οικισμών, η κατασκευή υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων μικρής κλίμακας, εκτιμάται ότι θα συνεισφέρουν θετικά στη διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών και στη μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους.

Αντίθετα, παρεμβάσεις όπως η επέκταση των δικτύων ύδρευσης, ενδέχεται να προκαλέσουν πολύ μικρή υποβάθμιση των εδαφικών πόρων σε τοπικό επίπεδο.

Επιπλέον, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Από την κατασκευή νέων έργων αναμένεται κατάληψη εδαφών, ενώ από την ολοκλήρωση αναβάθμισης/βελτίωσης των υφιστάμενων υποδομών αναμένεται κατάληψη εδαφών σε πιο περιορισμένη κλίμακα. Επιπλέον, επιβάρυνση της ποιότητας των εδαφών αναμένεται να προκύψει τόσο από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων και τη λειτουργία των λιμενικών υποδομών, όσο και από την διασπορά απορριμμάτων από τους χρήστες των οδών και των λιμένων.

Η ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων κάθε έργου (υγρών και στερεών), κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας του, αναμένεται ότι θα συμβάλει στην ελαχιστοποίηση ενδεχόμενων περιστατικών υποβάθμισης του εδάφους περιμετρικά της περιοχής κατάληψης κάθε έργου.

Θετική επίπτωση στο έδαφος αναμένεται να έχουν οι αντιδιαβρωτικές λιμενικές παρεμβάσεις, οι οποίες θα προστατέψουν το παράκτιο μέτωπο από διαβρωτικά φαινόμενα.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης (ΕΤΠΑ).

Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού), δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά το έδαφος της περιοχής, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+).

Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, η υλοποίηση έργων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων και διαχείρισης στερεών αποβλήτων, εκτιμάται ότι θα συνεισφέρουν στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας των εδαφών.

Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).

Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων, η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο έδαφος, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των συγκοινωνιακών υποδομών, οι οποίες ωστόσο μπορούν να μετριαστούν με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης. Κατά τη φάση λειτουργίας των υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων στις περιπτώσεις βροχοπτώσεων.

Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων αναμένεται να επιβαρύνει τοπικά το έδαφος, τόσο λόγω της δεδομένης κατάληψης εδαφών όσο και λόγω της αύξησης της παραγωγής στερεών αποβλήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), εφόσον δεν καταληφθούν σημαντικά χρήσιμα εδάφη.

7.2.4.9 Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Οι περιβαλλοντικοί στόχοι που έχουν τεθεί στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ για την περιβαλλοντική παράμετρο του πληθυσμού και του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος είναι οι εξής:

- **ΠΣ8Α:** Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.
- **ΠΣ8Β:** Βιώσιμη προσβασιμότητα.
- **ΠΣ8Γ:** Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών.
- **ΠΣ8Δ:** Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.
- **ΠΣ8Ε:** Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές.

Ακολούθως, παρουσιάζονται οι σημαντικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων του ΕΠ στην περιβαλλοντική παράμετρο 'Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον':

ΠΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, δεν αναμένεται σημαντική αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο των περιοχών των παρεμβάσεων, υπό την προϋπόθεση ότι εκεί θα συντρέχουν οι συνθήκες και θα υπάρχουν οι υποδομές συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού και προσέλκυσης νέου. Συνεπώς, αναμένεται αύξηση του πληθυσμού στις περιοχές που θα υλοποιηθούν οι εν λόγω παρεμβάσεις. Παράλληλα, δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (λόγω αύξησης εισοδημάτων και θέσεων εργασίας), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω των ίδιων των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων που θα υλοποιηθούν στα πλαίσια του ΕΠ, όσο και εξαιτίας της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με αυτές).

Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις αναμένεται να έχει η υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ, τόσο όσον αφορά στη βελτίωση της πρόσβασης των πολιτών σε υπηρεσίες, όσο και σε επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας (σε συνδυασμό και με την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ).

Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές

δυσμενείς επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), και εκτιμάται ότι δεν θα επηρεάσουν σημαντικά την επίτευξη των Περιβαλλοντικών Στόχων της παρούσας παραμέτρου.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στους Περιβαλλοντικούς Στόχους του εν λόγω ΤΠ.

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Από την κατασκευή νέων συγκοινωνιακών έργων και την ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων υποδομών δεν αναμένεται αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο εξυπηρετούμενων περιοχών, υπό την προϋπόθεση ότι εκεί θα συντρέχουν οι συνθήκες και θα υπάρχουν οι υποδομές συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού και προσέλκυσης νέου. Συνεπώς, αναμένεται αύξηση του πληθυσμού σε περιοχές που θα εξυπηρετηθούν από τις προβλεπόμενες οδικούς υποδομές του νέου/διευρυμένου/αναβαθμισμένου οδικού/σιδηροδρομικού δικτύου και των λιμενικών εγκαταστάσεων. Παράλληλα, δημιουργούνται συνθήκες εύκολης πρόσβασης και μετακίνησης, αύξησης της προσβασιμότητας και της ορθολογικής και αποτελεσματικής χρήσης των υπαρχόντων μεταφορικών υποδομών, καθώς και βελτίωσης της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών.

Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των κυκλοφοριακών φόρτων.

Επιπλέον, εκτιμάται ότι θα καταγραφεί σχετική τόνωση των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις μεταφορές (κυρίως ο τουρισμός στον οποίο στοχεύουν κατά προτεραιότητα οι παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο και στις λιμενικές υποδομές), καθώς και εκείνες των οποίων θα εξυπηρετηθεί η προσβασιμότητα.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης (ΕΤΠΑ).

Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται σημαντική αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο των περιοχών των παρεμβάσεων.

Παράλληλα, δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης, αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών κτλ), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής

δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω της αναβάθμισης και προβολής του τουριστικού προϊόντος και του πολιτιστικού αποθέματος της περιφέρειας, όσο και λόγω της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις δράσεις αυτές).

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+).

Από τις δράσεις του εν λόγω ΤΠ, αναμένονται σημαντικές θετικές επιπτώσεις για το Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον σε επίπεδο περιφέρειας. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται δημιουργούν τις συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης και φροντίδας, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, εκπαιδευτικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, καταπολέμηση της φτώχειας, υποστήριξης και ένταξης ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, άρση των κοινωνικών αποκλεισμών, ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής κτλ), όσο και σε επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού στην αγορά εργασίας, ενίσχυση της απασχολησιμότητας των εχόντων τη φροντίδα ατόμων ευάλωτων ομάδων κτλ).

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον συγκεκριμένο ΤΠ αναμένεται να συμβάλουν θετικά στη βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού. Δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης, αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας και πολιτισμού, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, άρση των κοινωνικών αποκλεισμών κτλ), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω της αναβάθμισης και προβολής του τουριστικού προϊόντος, καθώς και του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού αποθέματος της περιφέρειας, όσο και λόγω της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις δράσεις αυτές).

7.2.4.10 Ανθρώπινη Υγεία

Οι περιβαλλοντικοί στόχοι που έχουν τεθεί στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ για την περιβαλλοντική παράμετρο της ανθρώπινης υγείας είναι οι εξής:

- **ΠΣ9Α:** Βελτίωση ποιότητας ζωής.
- **ΠΣ9Β:** Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ.

- **ΠΣ8Γ:** Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και Βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές.

Ακολουθώντας, παρουσιάζονται οι σημαντικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων του ΕΠ στην περιβαλλοντική παράμετρο 'Ανθρώπινη Υγεία':

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής, λόγω της αύξησης του εισοδήματος των εργαζομένων και ως εκ τούτου στη δυνατότητα πρόσβασης τους σε αναβαθμισμένες υπηρεσίες. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις αναμένεται να έχει η υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ σε επίπεδο ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αερίων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), και εκτιμάται ότι δεν θα επηρεάσουν σημαντικά την επίτευξη των Περιβαλλοντικών Στόχων της παρούσας παραμέτρου.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Αναμένονται θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής κατοίκων και επισκεπτών της περιφέρειας από παρεμβάσεις του εν λόγω ΤΠ (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών). Επιπλέον, αναμένεται ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων από τη λειτουργία των προτεινόμενων παρεμβάσεων (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών). Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων, η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων οδών και οι παρεμβάσεις για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας αναμένεται να αυξήσουν την ασφάλεια του οδικού δικτύου, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα ατυχημάτων. Κατ' αναλογία το ίδιο αναμένεται και από τις παρεμβάσεις στις σιδηροδρομικές και λιμενικές υποδομές. Επιπλέον, η υλοποίηση των παρεμβάσεων στις συγκοινωνιακές υποδομές, αναμένεται να οδηγήσει σε βελτίωση της ποιότητας ζωής, παρέχοντας συντομότερες και ασφαλέστερες μετακινήσεις σε περισσότερους προορισμούς, καθώς και περισσότερες επιλογές προσβασιμότητας. Αντίθετα, αναμένεται αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων και θορύβου σε τοπική κλίμακα.

Η επίδραση του ΕΠ θα είναι συνολικά θετική ως προς την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της αντίστοιχης παραμέτρου.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης (ΕΤΠΑ).

Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών της περιφέρειας, λόγω της βελτίωσης των αντίστοιχων υπηρεσιών. Ακόμη περισσότερο θετικές επιπτώσεις αναμένονται από τη βελτίωση των υποδομών περίθαλψης, ενώ η μέριμνα για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού θα συντελέσει στη βελτίωση της πρόσβασής τους στις υπηρεσίες υγείας.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+).

Από τις δράσεις του εν λόγω ΤΠ, αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιφέρειας, λόγω της βελτίωσης των υπηρεσιών υγείας, επαγγελματικής ένταξης, φροντίδας ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και κοινωνικής μέριμνας.

Σημαντικές θετικές επιπτώσεις αναμένονται από τη βελτίωση των υποδομών περίθαλψης (ενίσχυση υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, υπηρεσιών δημόσιας υγείας, υπηρεσιών ψυχικής υγείας κτλ), τη μέριμνα για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού και την βελτίωση της πρόσβασής στις υπηρεσίες υγείας. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις αναμένονται στην ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας, από τις δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία και τις υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Αναμένονται θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής κατοίκων και επισκεπτών της περιφέρειας, τόσο την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων υποδομών (πχ υποδομών παιδικής φροντίδας και εκπαίδευσης, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υλοποίηση οδικών αρτηριών, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων, υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων κτλ), όσο και από την αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών (υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, υπηρεσίες παιδικής φροντίδας και εκπαίδευσης κτλ).

Επιπλέον, αναμένεται ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων από τη λειτουργία των προτεινόμενων παρεμβάσεων (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων). Ταυτόχρονα, η συμπλήρωση/αναβάθμιση του τοπικού οδικού δικτύου αναμένεται να βελτιώσει την πρόσβαση σε υποδομές κι υπηρεσίες υγείας.

7.2.4.11 Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Οι περιβαλλοντικοί στόχοι που έχουν τεθεί στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ για την περιβαλλοντική παράμετρο των χρήσεων γης και των υλικών περιουσιακών στοιχείων είναι οι εξής:

- **ΠΣ10Α:** Ορθολογική χρήση γης.
- **ΠΣ10Β:** Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.
- **ΠΣ10Γ:** Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπαρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών.

Ακολουθώς, παρουσιάζονται οι σημαντικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων του ΕΠ στην περιβαλλοντική παράμετρο 'Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία':

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αναμένεται, σε κάποιες περιπτώσεις να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης (για οικιστική ανάπτυξη ή εμπορική/παραγωγική χρήση), κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.). Επιπλέον, η αύξηση των εισοδημάτων θα έχει θετική επίπτωση στην αξία των περιουσιακών στοιχείων.

Αντίθετα, η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων ενδέχεται σε άλλες περιπτώσεις να οδηγήσει σε μείωση της αξίας της γης (πχ λόγω αύξησης θορύβου, κίνησης κτλ) και να επηρεάσει σημειακά την αξία ακινήτων αρνητικά. Σε κάθε περίπτωση, οι αρνητικές επιπτώσεις εκτιμάται ότι θα είναι περιορισμένες τοπικά, εξαιτίας του σχετικά περιορισμένου όγκου των παρεμβάσεων.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης. Επιπλέον, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών), αναμένεται να προκαλέσει άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικιλής έντασης και έκτασης) στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.

Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών), αναμένεται να οδηγήσει σε

αύξηση της αξίας της γης για οικιστική ανάπτυξη κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.). Παράλληλα, λόγω αύξησης θορύβου και αέριων ρύπων, ενδέχεται να επηρεάσει σημειακά την αξία ακινήτων αρνητικά. Συνολικά, η επίπτωση αναμένεται να είναι θετική.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης (ΕΤΠΑ).

Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης και υγείας) και η αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης (για οικιστική ανάπτυξη ή εμπορική/τουριστική χρήση) κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας, της αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με αυτές τις υποδομές άμεσα ή έμμεσα (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.). Επιπλέον, η αύξηση από ενδεχόμενη τόνωση του τουριστικού προϊόντος και των εσόδων από αυτό (συνεπώς και των εισοδημάτων) θα έχει θετική επίπτωση στην αξία των περιουσιακών στοιχείων.

Η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στον πολιτισμό και την τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του διατηρητέου κτιριακού αποθέματος που κινδυνεύει να καταστραφεί, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+).

Σε γενικές γραμμές δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.

Ωστόσο, οι δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ (ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης) αναμένεται να συμβάλλουν θετικά στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις εκτάσεις περιμετρικά των υφιστάμενων περιοχών διαμονής των ΡΟΜΑ.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον και η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης. Επιπλέον, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης υγρών και στερών αποβλήτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υλοποίηση οδικών αρτηριών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων, υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων. Σημαντικό παράμετρο αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης

περιουσίας αποτελούν οι δράσεις τόσο προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος, όσο και προβολής και τόνωσης του τουριστικού προϊόντος.

7.2.4.12 Πολιτιστική Κληρονομιά

Ο περιβαλλοντικός στόχος που έχει τεθεί στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ για την περιβαλλοντική παράμετρο της πολιτιστικής κληρονομιάς στοιχείων είναι οι εξής:

- **ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.**

Ακολουθώς, παρουσιάζονται οι σημαντικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων του ΕΠ στην περιβαλλοντική παράμετρο 'Πολιτιστική Κληρονομιά':

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, δεν αναμένεται να επηρεάσει τη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Από την κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και την ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών), αναμένονται απροσδιόριστες επιπτώσεις, καθόσον είναι άγνωστο εάν οι τομείς των δράσεων αυτών θα χωροθετηθούν κοντά σε περιοχές πολιτιστικού ενδιαφέροντος, ιστορικών κτιρίων και μνημείων.

Ωστόσο, σε γενικές γραμμές η βελτίωση της προσπελασιμότητας είναι θετική για την ανάδειξη και πρόσβαση σε μνημεία και εκδηλώσεις πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης (ΕΤΠΑ).

Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτιριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης και υγείας) δεν αναμένεται να επηρεαστεί η διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.

Θετικές επιπτώσεις αναμένονται από την ανάδειξη, επισκευή και συντήρηση μνημείων και παραδοσιακών οικισμών, τις νέες υποδομές πολιτισμού, την αύξηση του αριθμού των επισκεπτών λόγω θεματικού τουρισμού και ανάδειξης πολιτιστικών στοιχείων, με πιθανό αποτέλεσμα και την

επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Επικουρικό στοιχείο αύξησης του αριθμού των επισκεπτών θα αποτελέσει η αυξημένη προβολή του τουριστικού προϊόντος και οι βελτιωμένες υποδομές περιθαλψης, που είναι ήδη σε αποδεκτή κατάσταση για την Περιφέρεια.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περιθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+).

Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και συγκοινωνιακών υποδομών δεν αναμένεται να επηρεάσει τη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.

Αντίθετα, αναμένονται θετικές επιπτώσεις τόσο από την βελτίωση της προσβασιμότητας σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, όσο και από τις δράσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης πολιτιστικών υποδομών καθώς και προστασίας και ανάπτυξης υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού της Περιφέρειας.

7.2.5 Σωρευτικές επιπτώσεις του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027

Στην παρούσα **Ενότητα**, μετά την ανάλυση των σημαντικών επιπτώσεων και από τα συμπεράσματα του **Παραρτήματος Δ**, παρουσιάζονται οι σωρευτικές επιπτώσεις ανά περιβαλλοντική παράμετρο, όπου συνεξετάζονται όλοι οι θεματικοί τομείς του ΕΠ.

1. Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

Οι σωρευτικές επιπτώσεις της υλοποίησης των προτεινόμενων δράσεων του ΕΠ στη βιοποικιλότητα αξιολογήθηκαν ως μικτές, μέσης πιθανότητας, μέσης ένταξης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες. Μολονότι, πολλές δράσεις αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις, εντούτοις οι σωρευτικές επιπτώσεις χαρακτηρίζονται ως μικτές, καθώς εκτιμήθηκε ότι οι παρεμβάσεις κυρίως των συγκοινωνιακών υποδομών και των παραγωγικών εγκαταστάσεων, δύνανται να οδηγήσουν σε γραμμική ή σημειακή διάσπαση βιοτόπων, ενδεχόμενο κατακερματισμός της συνέχειας των προστατευόμενων περιοχών και πιθανή απώλεια βιοποικιλότητας, εφόσον επιτραπεί η εγκατάσταση τους μέσα/κοντά από σημαντικούς βιότοπους/προστατευόμενες περιοχές. Στον αντίποδα, το ΕΠ περιλαμβάνει πλειάδα δράσεων που έχουν άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας.

2. Ατμόσφαιρα

Οι σωρευτικές επιπτώσεις της υλοποίησης των προτεινομένων δράσεων του ΕΠ στην ατμοσφαιρική ποιότητα αξιολογήθηκαν μικτές, μέσης πιθανότητας και έντασης, τοπικού και περιφερειακού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Μολονότι εκτιμάται ότι οι παρεμβάσεις κυρίως των συγκοινωνιακών υποδομών και των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων θα οδηγήσουν σε αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων (δυσχεραίνοντας την επίτευξη του στόχου της μείωσης των αερίων εκπομπών, κάτι που αναμένεται να συνεισφέρει αρνητικά στην βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας στην Περιφέρεια), εντούτοις πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, πράσινες υποδομές κτλ) έχουν σημαντική πιθανότητα να συμβάλουν στη μείωση των παραγόμενων εκπομπών ρύπων και να δράσουν σωρευτικά θετικά ως προς την επίτευξη του περιβαλλοντικού στόχου για τη συγκεκριμένη παράμετρο.

3. Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

Οι σωρευτικές επιπτώσεις της υλοποίησης των προτεινομένων δράσεων του ΕΠ στην ανάλυση της κλιματικής αλλαγής αξιολογήθηκαν ως επί το πλείστον θετικές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, μακροπρόθεσμες και τοπικής έως περιφερειακή εμβέλειας. Μολονότι εκτιμάται ότι οι παρεμβάσεις κυρίως των συγκοινωνιακών υποδομών και των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων θα οδηγήσουν σε αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (δυσχεραίνοντας την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου), εντούτοις πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, αντιδιαβρωτικά και αντιπλημμυρικά έργα κτλ) με βεβαιότητα θα συνεισφέρουν ισχυρά θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

4. Θόρυβος

Σχετικά με το θόρυβο, οι σωρευτικές επιπτώσεις της υλοποίησης των προτεινομένων δράσεων του ΕΠ αξιολογήθηκαν ως αρνητικές, μικρής έως μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες. Εκτιμάται ότι θα υπάρξουν τοπικά αυξήσεις των εκπομπών θορύβου κατά τη λειτουργία κάποιων έργων (κυρίως την λειτουργία των συγκοινωνιακών υποδομών και των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων), οι οποίες ωστόσο σε επίπεδο περιφέρειας θα αντισταθμίζονται μερικώς από τη μείωση των χρονοαποστάσεων, ενώ παράλληλα πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: πράσινες υποδομές, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ) έχουν σημαντική πιθανότητα να συμβάλουν στη μείωση των παραγόμενων εκπομπών θορύβου και να δράσουν θετικά ως προς την επίτευξη του περιβαλλοντικού στόχου για τη συγκεκριμένη παράμετρο.

5. Υδάτινοι Πόροι

Σχετικά με τα ύδατα, οι σωρευτικές επιπτώσεις κρίθηκαν θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες. Μολονότι εκτιμάται ότι οι παρεμβάσεις κυρίως των συγκοινωνιακών υποδομών και των παραγωγικών

εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, ενδεχομένως θα οδηγήσουν σε επιπτώσεις στο υδατικό περιβάλλον, εντούτοις πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: αντιδιαβρωτικά και αντιπλημμυρικά έργα, διαχείριση υγρών αποβλήτων, συμπλήρωση/αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης κτλ) με βεβαιότητα θα συνεισφέρουν ισχυρά και σωρευτικά θετικά ως προς την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων για τη συγκεκριμένη παράμετρο.

6. Τοπίο

Οι σωρευτικές επιπτώσεις της υλοποίησης των προτεινομένων δράσεων του ΕΠ στο τοπίο (φυσικό, ανθρωπογενές και αστικό) αξιολογήθηκαν ως επί το πλείστον θετικές, μέσης πιθανότητας και έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Μολονότι εκτιμάται ότι οι παρεμβάσεις κυρίως των συγκοινωνιακών υποδομών και των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, ενδεχομένως θα οδηγήσουν σε επιπτώσεις στο τοπίο, εντούτοις πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος, πράσινες υποδομές, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων κτλ) με βεβαιότητα θα συνεισφέρουν ισχυρά και σωρευτικά θετικά ως προς την επίτευξη του περιβαλλοντικού στόχου για τη συγκεκριμένη παράμετρο.

7. Έδαφος

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις του ΕΠ αναμένεται να έχουν σωρευτικά μικτές, μικρής-μέσης πιθανότητας, μικρής-μέτριας έντασης, τοπικής εμβέλειας και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στο έδαφος. Εκτιμάται ότι οι παρεμβάσεις κυρίως των συγκοινωνιακών υποδομών και των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων θα οδηγήσουν σε επιπτώσεις στο έδαφος, ενώ πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: αντιδιαβρωτικά και αντιπλημμυρικά έργα, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υποδομές διαχείρισης υγρών αποβλήτων, κτλ) με βεβαιότητα θα συνεισφέρουν θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων για τη συγκεκριμένη παράμετρο.

8. Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις του ΕΠ αναμένεται να έχουν σωρευτικά θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στον πληθυσμό και το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον. Από την υλοποίηση των προτεινομένων παρεμβάσεων δεν αναμένεται σημαντική αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο εξυπηρετούμενων περιοχών, υπό την προϋπόθεση ότι εκεί θα συντρέχουν οι συνθήκες και θα υπάρχουν οι υποδομές συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού και προσέλκυσης νέου. Από τις παρεμβάσεις του ΕΠ, αναμένονται θετικές σωρευτικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας και πολιτισμού, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, άρση των κοινωνικών αποκλεισμών κτλ), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω της αναβάθμισης και προβολής του τουριστικού προϊόντος και του πολιτιστικού αποθέματος της περιφέρειας, όσο και λόγω της τόνωσης των

παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις δράσεις αυτές).

9. Ανθρώπινη Υγεία

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις του ΕΠ αναμένεται να έχουν σωρευτικά θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στον τομέα της ανθρώπινης υγείας. Από τις προτεινόμενες παρεμβάσεις του ΕΠ, αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιφέρειας, λόγω της βελτίωσης των υπηρεσιών υγείας, φροντίδας ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και κοινωνικής μέριμνας. Σημαντικές θετικές επιπτώσεις αναμένονται από τη βελτίωση των υποδομών περίθαλψης (ενίσχυση υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, υπηρεσιών δημόσιας υγείας, υπηρεσιών ψυχικής υγείας κτλ), τη μέριμνα για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού και την βελτίωση της πρόσβασής στις υπηρεσίες υγείας.

10. Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Οι σωρευτικές επιπτώσεις της υλοποίησης των προτεινομένων παρεμβάσεων του ΕΠ στα υλικά περιουσιακά στοιχεία αξιολογήθηκαν ως θετικές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες. Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, οι υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές και η υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης. Επιπλέον, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (έργα αντιπλημμυρικής και αντιδιαβρωτικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης υγρών και στερών αποβλήτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υλοποίηση οδικών αρτηριών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων. Σημαντική παράμετρο αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας αποτελούν οι δράσεις τόσο προστασίας και ανάδειξης του πολιτιστικού αποθέματος, όσο και προβολής και τόνωσης του τουριστικού προϊόντος.

11. Πολιτιστική Κληρονομιά

Οι σωρευτικές επιπτώσεις της υλοποίησης των προτεινομένων δράσεων του ΕΠ στο πολιτιστικό περιβάλλον αξιολογήθηκαν ως θετικές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και συγκοινωνιακών υποδομών δεν αναμένεται να επηρεάσει τη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Αντίθετα, αναμένονται θετικές επιπτώσεις τόσο από την βελτίωση της προσβασιμότητας σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, όσο και από τις δράσεις προστασίας και ανάδειξης του πολιτιστικού αποθέματος, καθώς και προβολής και τόνωσης του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας.

7.2.6 Διασυνοριακές επιπτώσεις του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027

Στην παρούσα παράγραφο, μετά την ανάλυση των σημαντικών επιπτώσεων και από τα συμπεράσματα του **Παράρτηματος Δ**, παρουσιάζονται οι διασυνοριακές επιπτώσεις από τις παρεμβάσεις του ΕΠ.

Στα πλαίσια του ΕΠ προτείνεται η υλοποίηση μίας σειράς παρεμβάσεων που περιλαμβάνει την προώθηση της καινοτομίας και στήριξη της επιχειρηματικότητας, τη στήριξη της πράσινης ανάπτυξης, την υλοποίηση συγκοινωνιακών υποδομών, την ενίσχυση της κοινωνικής δυναμικής και συνοχής, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την καταπολέμηση της φτώχειας, και την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη των αστικών κέντρων και της υπαίθρου. Από τις παραπάνω δράσεις, εκείνες που δυνητικά θα μπορούσαν να καταγράψουν διασυνοριακές επιπτώσεις είναι τα έργα συγκοινωνιακών υποδομών μεγάλης έκτασης και εντατικής δραστηριότητας, καθώς η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας δεν έχει χερσαία σύνορα (μάλιστα απέχει σημαντικά από περιοχές δικαιοδοσίας άλλων κρατών) και συνεπώς οι μικρής και μεσαίας έκτασης παρεμβάσεις του ΕΠ δεν δύνανται να προκαλέσουν διασυνοριακές επιπτώσεις.

Εν κατακλείδι, βάσει τόσο της ανάλυσης που προηγήθηκε, όσο και των συμπερασμάτων του **Παράρτηματος Δ** (όπου μεταξύ άλλων εξετάζεται η πιθανότητα εμφάνισης διασυνοριακών επιπτώσεων για κάθε θεματικό τομέα συνολικά, αλλά και για κάθε μία από τις προτεινόμενες παρεμβάσεις μεμονωμένα), διαπιστώνεται ότι δεν αναμένονται διασυνοριακές επιπτώσεις από την υλοποίηση των παρεμβάσεων του ΕΠ.

7.2.7 Σημαντικές επιπτώσεις του ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027

Στον **Πίνακα** που ακολουθεί παρουσιάζονται συγκεντρωτικά οι σημαντικότερες επιπτώσεις στις περιβαλλοντικές παραμέτρους, σύμφωνα με τους περιβαλλοντικούς στόχους που έχουν τεθεί, καθώς και το μέγεθος και το είδος της επίπτωσης.

Πίνακας 7-4: Σύνοψη σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την υλοποίηση του ΕΠ ανά θεματικό τομέα και περιβαλλοντική παράμετρο

Περιβαλλοντική παράμετρος	Χαρακτήρας Επίπτωσης	Εκτίμηση και Αξιολόγηση Επίπτωσης
Βιοποικιλότητα Χλωρίδα – Πανίδα	Μικτές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες	Οι παρεμβάσεις κυρίως των νέων συγκοινωνιακών υποδομών και των παραγωγικών εγκαταστάσεων και διαδικασιών δύνανται να προκαλέσουν διάσπαση / κατακερματισμό βιοτόπων και απώλεια βιοποικιλότητας, εφόσον επιτραπεί η εγκατάσταση τους μέσα/κοντά από σημαντικούς βιότοπους/προστατευόμενες περιοχές. Οι περιβαλλοντικές παράμετροι των οικοσυστημάτων στην άμεση γειτονία θα διαταραχθούν, αφού από τη χρήση και συντήρηση των υποδομών η ισορροπία του οικοσυστήματος θα μεταβληθεί και η βιοποικιλότητα θα θιγεί. Αντίθετα, το ΕΠ περιλαμβάνει πλειάδα δράσεων που έχουν άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας, όπως είναι οι δράσεις προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, οι δράσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς, τα αντιπλημμυρικά και αντιδιαβρωτικά έργα, οι πράσινες υποδομές κτλ.
Ατμόσφαιρα	Μικτές, μέσης πιθανότητας και έντασης, τοπικού και περιφερειακού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να αυξήσει την εκπομπή αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα (λόγω της αύξησης των παραγωγικών διαδικασιών και των μετακινήσεων), οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην περίπτωση που δεν θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης ρυπογόνων παραγωγικών διαδικασιών και προστασίας της ατμόσφαιρας. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις των συγκοινωνιακών υποδομών θα οδηγήσουν σε αύξηση των εκπομπών αέριων ρύπων (δυσχεραίνοντας την επίτευξη του στόχου της μείωσης των αέριων εκπομπών, κάτι που αναμένεται να συνεισφέρει αρνητικά στην βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας στην Περιφέρεια) συντελώντας σε αρνητικές επιπτώσεις, οι οποίες αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την προσέγγιση προορισμών και ενδεχομένως των ίδιων των αποστάσεων που θα διανύουν οι χρήστες τους. Αντίθετα, πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα, υλοποίηση υποδομών για καθαρές αστικές μεταφορές, υλοποίηση πράσινων υποδομών, υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ) έχουν σημαντική πιθανότητα να συμβάλουν στη μείωση των παραγόμενων εκπομπών ρύπων (κυρίως μέσω της μείωσης κατανάλωσης

		ορυκτών καυσίμων), και να επιδράσουν θετικά ως προς τη συγκεκριμένη περιβαλλοντική παράμετρο.
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή	Θετικές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, μακροπρόθεσμες και τοπικής έως περιφερειακή εμβέλειας	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων και παραγωγικών δραστηριοτήτων, αναμένεται να αυξήσει την εκπομπή αέριων του θερμοκηπίου (λόγω της αύξησης των παραγωγικών διαδικασιών και των μετακινήσεων), οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην περίπτωση που δεν θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης ρυπογόνων παραγωγικών διαδικασιών και προστασίας της ατμόσφαιρας. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις των συγκοινωνιακών υποδομών θα οδηγήσουν σε αύξηση των εκπομπών αέριων του θερμοκηπίου (δυσχεραίνοντας την επίτευξη του στόχου της ανάσχεσης της κλιματικής αλλαγής) συντελώντας σε αρνητικές επιπτώσεις, οι οποίες αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την προσέγγιση προορισμών και ενδεχομένως των ίδιων των αποστάσεων που θα διανύουν οι χρήστες τους.</p> <p>Αντίθετα, πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα, υλοποίηση υποδομών για καθαρές αστικές μεταφορές, υλοποίηση πράσινων υποδομών, υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ) έχουν σημαντική πιθανότητα να συμβάλουν στη μείωση των παραγόμενων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (κυρίως μέσω της μείωσης κατανάλωση ορυκτών καυσίμων), και να επιδράσουν θετικά ως προς τη ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής.</p> <p>Επιπλέον, πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (αντιμετώπιση της διάβρωσης των ακτών, αντιπλημμυρική προστασία, κατασκευή/αναβάθμιση υποδομών ύδρευσης κτλ) αναμένεται να συνδράμουν θετικά στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, όπως είναι τα πλημμυρικά φαινόμενα, η διάβρωση ακτών, η διαχείριση ακραίων καιρικών φαινομένων και καταστροφών κτλ)].</p>
Θόρυβος	Αρνητικές, μικρής έως μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες	<p>Εκτιμάται ότι θα υπάρξουν τοπικά αυξήσεις των εκπομπών θορύβου κατά τη λειτουργία κάποιων έργων (κυρίως την λειτουργία των συγκοινωνιακών υποδομών και των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων), οι οποίες ωστόσο σε επίπεδο περιφέρειας θα αντισταθμίζονται μερικώς από τη μείωση των χρονοαποστάσεων.</p> <p>Παράλληλα κάποιες από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: πράσινες υποδομές στα αστικά κέντρα, υλοποίηση υποδομών για καθαρές αστικές μεταφορές, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ) έχουν σημαντική πιθανότητα να συμβάλουν στη μείωση των παραγόμενων εκπομπών θορύβου και να επιδράσουν θετικά ως προς τη συγκεκριμένη περιβαλλοντική παράμετρο.</p>
Υδάτινοι Πόροι	Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες	<p>Οι σημαντικότερες δυσμενείς επιπτώσεις αναμένονται στη συνέχεια του υδρογραφικού δικτύου και στην ποιότητα των υδάτων, από τα γραμμικά έργα (κυρίως τις νέες συγκοινωνιακές υποδομές) και δευτερευόντως από τα εμβαδικά έργα (κτηριακές και παραγωγικές υποδομές).</p> <p>Επιπλέον, η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να αυξήσει τη ζήτηση σε νερό (ενδεχομένως οδηγώντας σε</p>

		<p>ποσοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων), καθώς και την παραγωγή υγρών αποβλήτων (ενδεχομένως οδηγώντας σε ποιοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων).</p> <p>Εντούτοις πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: αντιπλημμυρικά έργα, διαχείριση υγρών αποβλήτων, συμπλήρωση/αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης κτλ) με βεβαιότητα θα συνεισφέρουν ισχυρά θετικά ως προς τη συγκεκριμένη περιβαλλοντική παράμετρο, προκαλώντας θετικές επιπτώσεις στην ποσότητα και στην ποιότητα των υδάτινων πόρων.</p>
Τοπίο	<p>Θετικές, μέσης πιθανότητας και έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις</p>	<p>Εκτιμάται ότι οι παρεμβάσεις πρωτίστως των συγκοινωνιακών υποδομών και δευτερευόντως των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, ενδεχομένως θα οδηγήσουν σε δυσμενείς επιπτώσεις στο τοπίο (υποβάθμιση φυσικού τοπίου, πιθανός μικρής έκτασης κατακερματισμός του τοπίου κτλ).</p> <p>Αντίθετα, πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος, πράσινες υποδομές στα αστικά κέντρα, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων κτλ) με βεβαιότητα θα επιδράσουν ισχυρά θετικά ως προς τη συγκεκριμένη περιβαλλοντική παράμετρο.</p>
Έδαφος	<p>Μικτές, μικρής-μέσης πιθανότητας, μικρής-μέτριας έντασης, τοπικής εμβέλειας και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στο έδαφος</p>	<p>Εκτιμάται ότι οι παρεμβάσεις των συγκοινωνιακών υποδομών θα συνδράμουν σε κατάληψη εδαφών και επιβάρυνση της ποιότητας των εδαφών από τις αποπλύσεις των υποδομών και την απόρριψη απορριμμάτων από τους χρήστες τους. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων θα οδηγήσουν σε ανάλογες δυσμενείς επιπτώσεις στο έδαφος.</p> <p>Αντίθετα, πολλές από τις δράσεις του ΕΠ (ενδεικτικά: αντιπλημμυρικά έργα, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υποδομές διαχείρισης υγρών αποβλήτων. κτλ) με βεβαιότητα θα και να επιδράσουν θετικά ως προς τη συγκεκριμένη περιβαλλοντική παράμετρο.</p>
Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	<p>Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στον πληθυσμό και το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον</p>	<p>Από την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων δεν αναμένεται σημαντική αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο εξυπηρετούμενων περιοχών, υπό την προϋπόθεση ότι εκεί θα συντρέχουν οι συνθήκες και θα υπάρχουν οι υποδομές συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού και προσέλκυσης νέου.</p> <p>Από την υλοποίηση νέων ή την επέκταση υφιστάμενων παραγωγικών εγκαταστάσεων δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (λόγω αύξησης εισοδημάτων και θέσεων εργασίας), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω των ίδιων των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων που θα υλοποιηθούν στα πλαίσια του ΕΠ, όσο και εξαιτίας της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με αυτές).</p> <p>Από την κατασκευή νέων συγκοινωνιακών υποδομών και την ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων δημιουργούνται συνθήκες εύκολης πρόσβασης και μετακίνησης, αύξησης της προσβασιμότητας και της ορθολογικής και αποτελεσματικής χρήσης των υπαρχόντων μεταφορικών υποδομών, καθώς και βελτίωσης της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες</p>

		<p>υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών.</p> <p>Από τις άλλες παρεμβάσεις του ΕΠ, αναμένονται θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας και πολιτισμού, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, άρση των κοινωνικών αποκλεισμών κτλ), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω της αναβάθμισης και προβολής του τουριστικού προϊόντος και του πολιτιστικού αποθέματος της περιφέρειας, όσο και λόγω της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις δράσεις αυτές)</p> <p>Στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων και των νέων συγκοινωνιακών υποδομών. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις, μετά τη λήψη των κατάλληλων μέτρων, αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), και εκτιμάται ότι δεν θα επηρεάσουν σημαντικά των παρούσα παράμετρο.</p>
<p>Ανθρώπινη Υγεία</p>	<p>Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στον τομέα της ανθρώπινης υγείας</p>	<p>Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής, λόγω της αύξησης του εισοδήματος των εργαζομένων και ως εκ τούτου στη δυνατότητα πρόσβασης τους σε αναβαθμισμένες υπηρεσίες. Η υλοποίηση των συγκοινωνιακών παρεμβάσεων, αναμένεται να αυξήσει την ασφάλεια του οδικού δικτύου, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα ατυχημάτων. Επιπλέον, αναμένεται να οδηγήσει σε βελτίωση της ποιότητας ζωής, παρέχοντας συντομότερες και ασφαλέστερες μετακινήσεις σε περισσότερους προορισμούς, καθώς και περισσότερες επιλογές προσβασιμότητας.</p> <p>Από τις προτεινόμενες παρεμβάσεις του ΕΠ, αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιφέρειας, λόγω της βελτίωσης των υπηρεσιών υγείας, φροντίδας ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και κοινωνικής μέριμνας. Σημαντικές θετικές επιπτώσεις αναμένονται από τη βελτίωση των υποδομών περιθάλψης (ενίσχυση υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, υπηρεσιών δημόσιας υγείας, υπηρεσιών ψυχικής υγείας κτλ), τη μέριμνα για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού και τη βελτίωση της πρόσβασής στις υπηρεσίες υγείας.</p> <p>Επιπλέον, αναμένεται ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων τόσο από τη λειτουργία των προτεινόμενων παρεμβάσεων (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον, υλοποίηση αναπλάσεων οδικών αρτηριών πόλεων κτλ) όσο και από τις στοχευμένες παρεμβάσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία και τις υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.</p>

<p>Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία</p>	<p>Θετικές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες</p>	<p>Δράσεις όπως η πραγματοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών και η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης. Επιπλέον, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης υγρών και στερών αποβλήτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων. Σημαντική παράμετρο αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας αποτελούν οι δράσεις τόσο προστασίας και ανάδειξης του πολιτιστικού αποθέματος, όσο και προβολής και τόνωσης του τουριστικού προϊόντος.</p> <p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται σε κάποιες περιπτώσεις να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης (για οικιστική ανάπτυξη ή εμπορική/παραγωγική χρήση), κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.). Αντίστοιχα, υλοποίηση των συγκοινωνιακών παρεμβάσεων, αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης για οικιστική ανάπτυξη κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.). Ωστόσο, η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων παραγωγικών εγκαταστάσεων και συγκοινωνιακών παρεμβάσεων, ενδέχεται σε κάποιες περιπτώσεις να οδηγήσει σε μείωση της αξίας της γης (πχ λόγω αύξησης θορύβου, κίνησης κτλ) και να επηρεάσει σημειακά την αξία ακινήτων αρνητικά. Σε αυτήν την περίπτωση, μετά τη λήψη των κατάλληλων μέτρων, οι αρνητικές επιπτώσεις εκτιμάται ότι θα είναι περιορισμένες.</p>
<p>Πολιτιστική Κληρονομιά</p>	<p>Θετικές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις</p>	<p>Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και συγκοινωνιακών υποδομών δεν αναμένεται να επηρεάσει τη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Αντίθετα, αναμένονται θετικές επιπτώσεις τόσο από την βελτίωση της προσβασιμότητας σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, όσο και από τις δράσεις προστασίας και ανάδειξης του πολιτιστικού αποθέματος, καθώς και προβολής και τόνωσης του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας.</p>

7.3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ, ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΔΥΣΜΕΝΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται τα προτεινόμενα μέτρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του ΕΠ στις περιβαλλοντικές παραμέτρους που εξετάζονται. Στον **Πίνακα** που ακολουθεί παρουσιάζονται τα προτεινόμενα μέτρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων ανά θεματικό τομέα (όταν σημειώνεται το αντίστοιχο κελί του πίνακα με χρώμα, το προτεινόμενο μέτρο αφορά τον εν λόγω τομέα). Επίσης κάθε προτεινόμενο μέτρο μπορεί να σχετίζεται με περισσότερους του ενός τομείς) μεταφορών και περιβαλλοντική παράμετρο

Πίνακας 7-5: Προτεινόμενα μέτρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του ΕΠ ανά θεματικό τομέα και περιβαλλοντική παράμετρο

Περιβαλλοντική παράμετρος	Θεματικός τομέας ΕΠ						Προτεινόμενο Μέτρο
	ΤΠ1	ΤΠ2	ΤΠ3	ΤΠ4	ΤΠ5	ΤΠ6	
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα							Αποφυγή κατά το δυνατόν της χωροθέτησης υποδομών εντός σημαντικών βιοτόπων και προστατευόμενων περιοχών. Προτεραιότητα να αποτελεί η εγκατάσταση των υποδομών σε θεσμοθετημένες περιοχές, σε οικολογικά μη ευαίσθητες περιοχές, σε υποβαθμισμένες εκτάσεις και σε θέσεις όπου ήδη υφίστανται έντονη ανθρωπογενείς παρουσία.
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα							Στην περίπτωση που θα υπάρξουν χωροθετήσεις υποδομών εντός προστατευόμενων περιοχών, να γίνεται λεπτομερής μνεία των επιπτώσεων στις ΜΠΕ και ΕΟΑ των επιμέρους έργων, όπου να προσδιορίζεται ποια είδη τοπικής, εθνικής ή διεθνούς σημασίας μπορεί να κινδυνεύσουν τόσο από την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου, όσο και από την αθροιστική επίδραση των ανάλογων υποδομών της περιοχής.
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα							Στην περίπτωση εγκατάστασης λιμενικών υποδομών θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να μην θίγονται ενδιαιτήματα θαλάσσιων θηλαστικών και λειμώνες θαλάσσιων φανερόγαμων και ιδιαίτερα του είδους <i>Posidonia oceanica</i> .
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα							Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός, χρήση εξοπλισμού χαμηλών εκπομπών αερίων ρύπων και θορύβου κτλ), όσο και οι βέλτιστες επιλογές διαχείρισης (πχ όσον αφορά στην επεξεργασία υγρών αποβλήτων, στη συλλογή και διαχείριση στερέων αποβλήτων κτλ) και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών κτλ), για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κάθε έργου, την αύξηση της περιβαλλοντικής απόδοσης του και την ελαχιστοποίηση δυνητικών δυσμενών επιπτώσεων του.
Ατμόσφαιρα							
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή							
Θόρυβος							
Πληθυσμός Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον							
Ανθρώπινη Υγεία							

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα						Να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα						Στις αστικές αναπλάσεις και αποκαταστάσεις να προτιμηθούν οι παρεμβάσεις με φυτεύσεις ενδημικών ειδών χλωρίδας.
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα						Η ανάπτυξη (και οι αντίστοιχες επιπτώσεις στο περιβάλλον) του τουρισμού θα πρέπει να παρακολουθούνται και σε περίπτωση υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας ή καταγραφής δυσμενών περιβαλλοντικά επιπτώσεων να ενεργοποιούνται μέτρα αντιμετώπισης των σχετικών επιπτώσεων.
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα						Λήψη διορθωτικών μέτρων διευκόλυνσης μετακίνησης πανίδας (διαβάσεις πανίδας, πράσινες γέφυρες, χρήση σηράγγων σε ορεινές περιοχές κλπ.) και δημιουργία (και συντήρηση) πράσινων υποδομών με παράλληλη μείωση ταχυτήτων μέσα από προστατευόμενες περιοχές για τη μείωση κινδύνου ατυχημάτων σε είδη της πανίδας και της ορνιθοπανίδας.
Ατμόσφαιρα Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή						Ο σχεδιασμός των συγκοινωνιακών έργων να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση των δικτύων, αναμένεται να αντισταθμιστεί εν μέρει τις αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας.
Ατμόσφαιρα Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή						Ο σχεδιασμός των λιμενικών υποδομών θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής και τη μείωση του χρόνου λειτουργίας οχημάτων τροφοδοσίας, μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς εμπορευμάτων.
Ατμόσφαιρα Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή						Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων, των αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, των εκπομπών θορύβου.
Θόρυβος						
Ατμόσφαιρα Ανθρώπινη Υγεία						Κατά μήκος των συγκοινωνιακών υποδομών και σε στοχευμένες θέσεις των λιμένων (και ιδιαίτερα πλησίον δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων και οικιών) να εγκατασταθεί

Χρήσεις γης - Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία						σύστημα παρακολούθησης των συγκεντρώσεων αέριων ρύπων έτσι ώστε να εντοπίζονται και να αντιμετωπίζονται δυνητικές υπερβάσεις των ορίων τους.
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή						Ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.
Θόρυβος Ανθρώπινη Υγεία Χρήσεις γης - Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία						Κατά τη λειτουργία των έργων να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων.
Υδάτινοι Πόροι						Η χωροθέτηση των έργων να γίνει σε θέσεις που δεν επηρεάζεται το υδρογραφικό δίκτυο και λαμβάνονται υπόψη την παράμετρο της πρόληψης των πλημμυρών.
Υδάτινοι Πόροι						Ο σχεδιασμός των έργων να περιλαμβάνει πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού (ιδιαίτερα στην περίπτωση που αυτό απαιτείται στα πλαίσια των παραγωγικών δραστηριοτήτων), μείωσης της παραγωγής υγρών αποβλήτων και προστασίας των υδάτινων αποδεκτών με τη βέλτιστη επεξεργασία των αποβλήτων τους.
Υδάτινοι Πόροι						Κατά την υλοποίηση των έργων να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στους υδάτινους πόρους.
Υδάτινοι Πόροι						Στα σημεία που οι οδικοί άξονες διασταυρώνονται με σημαντικούς υδάτινους αποδέκτες προτείνεται η εγκατάσταση και λειτουργία Μονάδων Ελέγχου Ρύπανσης (PCU's). Κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των υποδομών προτείνεται τόσο ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών), όσο και η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων σε θέσεις παρακείμενες των παρεμβάσεων
Υδάτινοι Πόροι						Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης λιμενικών υποδομών, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην

							επεμβαίνουν σημαντικά στο υδρογραφικό δίκτυο και στο ακτομηχανικό καθεστώς της περιοχής.
Τοπίο							Κατά τη χωροθέτηση των έργων να αποφεύγονται θέσεις με αξιόλογα τοπιολογικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά (πχ θέσεις με φυσική βλάστηση, παραδοσιακοί οικισμοί, ευρύτερες εκτάσεις αρχαιολογικών χώρων κτλ).
Πολιτιστική Κληρονομιά							
Τοπίο							Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού αυτές να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.
Τοπίο							Να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καταρτισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.
Τοπίο							Στην περίπτωση των αναπλάσεων στο αστικό περιβάλλον να προτιμώνται οι φυτοτεχνικές παρεμβάσεις και στο μέτρο του δυνατού με ενδημικά είδη χλωρίδας.
Έδαφος							Επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων) όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση. Τα προτεινόμενα μέτρα θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται τόσο η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), όσο και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών.
Έδαφος							Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη και ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας.
Έδαφος							Να γίνεται ολοκληρωμένη διαχείριση των παραγόμενων στερεών και υγρών αποβλήτων.
Πληθυσμός Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	-						Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.
Πληθυσμός Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	-						Τοποθέτηση ηχοπετασμάτων στις θέσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος, όπου αναμένεται

Ανθρώπινη Υγεία							υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου (το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοιχών έργων).
Πληθυσμός Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	-						Παροχή κινήτρων στους περιοίκους για διπλά τζάμια, που θα είχαν σαν δευτερεύουσα θετική επίπτωση και την εξοικονόμηση ενέργειας.
Πληθυσμός Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	-						Χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού, των εργαζομένων και των προϊόντων τους και θα διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.
Πληθυσμός Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	-						Να δοθεί έμφαση στην προβολή του πολιτιστικού προϊόντος και του φυσικού περιβάλλοντος, ώστε σε συνδυασμό με τις δράσεις ανάδειξης μνημείων και οικολογικών πόρων, βελτίωσης πολιτιστικών υποδομών, να αυξηθούν οι επισκέπτες και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος. Για τον ίδιο σκοπό πρέπει να βελτιωθεί η προβολή και η προσπελασιμότητα του πολιτιστικού και οικολογικού κεφαλαίου και των σχετικών εκδηλώσεων.
Ανθρώπινη Υγεία							Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, να λαμβάνονται υπόψη οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.
Πολιτιστική Κληρονομιά							Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.
Πολιτιστική Κληρονομιά							Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.
Πολιτιστική Κληρονομιά							Στην περίπτωση των λιμενικών υποδομών να διερευνάται η ύπαρξη και να εξασφαλίζεται η προστασία και των ενάλιων αρχαιοτήτων.
Πολιτιστική Κληρονομιά							Στην περίπτωση που η αύξηση της τουριστικής παρουσίας προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις σε χώρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, να ληφθούν άμεσα μέτρα προστασίας. Οι χώροι πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να φυλάσσονται.

7.4 ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

7.4.1 Σκοπός του Συστήματος Παρακολούθησης

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιαστούν οι προτάσεις για το σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος (monitoring), όπως απαιτείται από το Παράρτημα III της ΚΥΑ 107017/2006 «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001» (ΦΕΚ 1225/Β/2006).

Η παρακολούθηση έχει μεγάλη σημασία για την υλοποίηση του ΕΠ και την καταγραφή των αποτελεσμάτων αυτής της υλοποίησης. Στο παρόν κεφάλαιο προτείνονται από την ΣΠΕ δείκτες και πλαίσιο παρακολούθησης που θα βοηθήσουν στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της υλοποίησης του υπό μελέτη Προγράμματος. Σκοπός του προγράμματος παρακολούθησης της ΣΜΠΕ είναι να διερευνηθεί εάν:

- Οι εκτιμήσεις που έγιναν σχετικά με την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (θετικών ή αρνητικών) από την υλοποίηση των παρεμβάσεων του ΕΠ ήταν ρεαλιστικές και ολοκληρωμένες.
- Η εφαρμογή του Προγράμματος εντέλει συμβάλλει στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων που έχουν τεθεί στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΠΕ.
- Τα μέτρα αντιμετώπισης και πρόληψης των δυσμενών επιπτώσεων που προτάθηκαν στα πλαίσια της παρούσας ΣΜΕ ήταν τελικά επαρκή και αποτελεσματικά.
- Κατά την εξέλιξη του Προγράμματος και την υλοποίηση των παρεμβάσεων παρατηρούνται δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Εφόσον καταγραφούν, αν αυτές θα είναι εντός αποδεκτών ορίων ή αν απαιτούνται επιπλέον διορθωτικά μέτρα.

7.4.2 Μεθοδολογία Διαμόρφωσης Συστήματος Παρακολούθησης

Στις ακόλουθες Ενότητες περιγράφεται η Μεθοδολογία Διαμόρφωσης του προτεινόμενου Συστήματος Παρακολούθησης.

7.4.2.1 Κριτήρια σχεδιασμού δεικτών

Η ανάπτυξη Συστημάτων Παρακολούθησης σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο βασίζεται στην ορθή επιλογή κατάλληλων δεικτών. Ο καθορισμός των δεικτών συνδέεται άμεσα με τις κρίσιμες Περιβαλλοντικές Παραμέτρους που επιλέγονται να παρακολουθούνται. Τα κριτήρια επιλογής των δεικτών περιλαμβάνουν:

- Σύνδεση με τις πιθανές σημαντικές επιπτώσεις που έχουν προσδιοριστεί κατά την αξιολόγηση του Προγράμματος.
- Σύνδεση με τα μέτρα αντιμετώπισης που προτάθηκαν για να προλάβουν ή να μετριάσουν τις σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις.
- Παρακολούθηση τόσο των αρνητικών όσο και των θετικών επιπτώσεων.
- Παρακολούθηση των άμεσων, έμμεσων και συνεργιστικών επιπτώσεων, επιπλέον των επιπτώσεων των μεμονωμένων μέτρων στο πρόγραμμα και των επιπτώσεων σε όλη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος.
- Διαθεσιμότητα περιβαλλοντικών στοιχείων και πληροφοριών για τη μέτρηση και παρακολούθηση του δείκτη.

7.4.2.2 Απαιτούμενα στοιχεία

Το είδος (ποσοτικό ή ποιοτικό) και το επίπεδο λεπτομέρειας των απαιτούμενων δεδομένων για την υλοποίηση του **Συστήματος Παρακολούθησης**, εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά και το επίπεδο παρέμβασης του Προγράμματος και των εκτιμώμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεών του.

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα, καθώς αποτελούν Στρατηγικά Προγράμματα δεν προσεγγίζουν πάντα το είδος των παρεμβάσεων με τοπικά και ποσοτικά κριτήρια και συνεπώς είναι δύσκολο να αποτιμηθούν μεμονωμένα οι επιπτώσεις των επιμέρους έργων σε όλες τις περιπτώσεις.

Στο Σύστημα Παρακολούθησης που προτείνεται επιλέγονται δείκτες με σκοπό να αποτυπώνουν με σφαιρικό και αξιόπιστο τρόπο τη σχέση μεταξύ της συνολικής εφαρμογής των παρεμβάσεων του Προγράμματος και της πιθανής σημαντικής επίπτωσης που παρακολουθείται / ελέγχεται. Ωστόσο, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι δεν είναι πάντοτε εύκολο να προσδιορίζεται επακριβώς η πηγή / αιτία στη μεταβολή της τιμής ενός δείκτη, εφόσον σε αυτή συμβάλλουν περισσότερες από μια παρεμβάσεις, όπως φάνηκε και από την ανάλυση της αξιολόγησης των επιπτώσεων.

7.4.2.3 Χρονοδιάγραμμα παρακολούθησης

Για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό του Συστήματος Παρακολούθησης απαιτείται ο σαφής καθορισμός του χρόνου κατά τον οποίο μετράται/υπολογίζεται και αξιολογείται η τιμή στόχος του δείκτη. Για το λόγο αυτό στα πλαίσια της παρούσας, προτείνονται συγκεκριμένη συχνότητα στην παρακολούθηση των δεικτών και έκδοσης **Αναφορών** και **Εκθέσεων Παρακολούθησης**.

7.4.2.4 Μηχανισμός Παρακολούθησης και Πλαίσιο Επίδοσης του ΕΣΠΑ

Στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2021 – 2027 και σύμφωνα με το σχέδιο του ΚΚΔ (άρθρο 12), κάθε Κράτος Μέλος καθιερώνει για κάθε Πρόγραμμα ένα **Πλαίσιο Επίδοσης (Π.Ε.)** που επιτρέπει την παρακολούθηση, την υποβολή εκθέσεων και την αξιολόγηση της απόδοσης του, καθ' όλη τη διάρκεια που αυτό υλοποιείται, συμβάλλοντας παράλληλα στη μέτρηση της συνολικής επίδοσης των Ταμείων. Το Π.Ε. αποτελείται από τους **δείκτες εκροών** και τους **δείκτες αποτελεσμάτων** που συνδέονται με τους **ειδικούς στόχους** που έχουν τεθεί. Σε αντίθεση με την ΠΠ 2014-2020, την ΠΠ 2021-

2027 όλοι οι δείκτες ενός Προγράμματος περιλαμβάνονται στο Πλαίσιο Επίδοσης. Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 2 του ΚΚΔ ορίζει τους δείκτες εκροής και αποτελέσματος ως εξής:

- Δείκτης εκροών (output indicator): δείκτης που μετράει τα απτά αποτελέσματα (deliverables) της παρέμβασης.
- Δείκτης αποτελέσματος (result indicator): δείκτης που μετράει την επίδραση των υλοποιούμενων παρεμβάσεων, με ειδική αναφορά στους άμεσους αποδέκτες, τον στοχευόμενο πληθυσμό ή τους χρήστες της υποδομής.

Βασικές κατευθύνσεις διαμόρφωσης Πλαισίου Επίδοσης

Σύμφωνα με το νέο ΕΣΠΑ, για τη διαμόρφωση του Πλαισίου Επίδοσης στο πλαίσιο της κατάρτισης των Ε.Π., προσδιορίζονται **ορόσημα (milestones) επίτευξης δεικτών** και **στόχοι (targets)**. **Πιο συγκεκριμένα, για την** ΠΠ 2021-2027, ως προς τους δείκτες του Π.Ε. κάθε Προγράμματος τίθενται:

- Ορόσημα που πρέπει να επιτευχθούν έως το τέλος του 2024 και αφορούν μόνο δείκτες εκροών,
- Στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν έως το τέλος του 2029 και αφορούν δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων.

Για τα Προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ (με εξαίρεση τα Προγράμματα Interreg), το ΤΣ, το ΕΚΤ+ και το ΤΔΜ, το Κράτος Μέλος επανεξετάζει το 2025 κάθε Πρόγραμμα με στόχο την αναθεώρησή του (άρθρο 14 παρ. 1 σχεδίου ΚΚΔ). Η πρόταση κάθε Προγράμματος για αναθεώρηση θα αξιολογηθεί λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων και την επίτευξη των δεικτών του Π.Ε. για το 2024. Η αξιολόγηση αυτή θα γίνει λαμβάνοντας υπόψη τις δυσκολίες που μπορεί να έχουν προκύψει κατά την υλοποίηση των Προγραμμάτων (άρθρο 14 σχεδίου ΚΚΔ).

7.4.3 Προτεινόμενο Σύστημα Παρακολούθησης

Προκειμένου να επιτευχθεί η αρτιότερη ενσωμάτωση και η λειτουργικότερη παρακολούθηση της περιβαλλοντικής διάστασης του Προγράμματος, ο σχεδιασμός του Συστήματος Παρακολούθησης της παρούσας ΣΜΠΕ θα λάβει υπόψη τις κατευθύνσεις του Πλαισίου Επίδοσης καθώς και τις Οδηγίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του νέου ΕΣΠΑ για την παρακολούθηση της προόδου του Πλαισίου Επίδοσης.

Το Σύστημα Παρακολούθησης διαμορφώνεται ανά περιβαλλοντική παράμετρο, βάσει των οποίων έχουν εκτιμηθεί οι πιθανές σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Στο προτεινόμενο Σύστημα Παρακολούθησης έχουν ενσωματωθεί οι δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων που περιέχονται στα παραρτήματα των ειδικών κανονισμών των Ταμείων και έχουν προταθεί επιπλέον δείκτες όπου κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση των επιπτώσεων των δράσεων του Προγράμματος. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι πολλοί από τους προτεινόμενους δείκτες, βρίσκουν εφαρμογή στην παρακολούθηση περισσότερων της μίας περιβαλλοντικής παραμέτρου (λχ η παρακολούθηση της ενεργειακής αναβάθμισης αφορά τόσο στην ατμόσφαιρα όσο και στο κλίμα). Αυτοί οι δείκτες θα περιλαμβάνονται υπό την περισσότερη συναφή περιβαλλοντική παράμετρο και δεν θα αναφέρονται σε κάθε μία περιβαλλοντική παράμετρο χωριστά.

Πίνακας 7-6: Προτεινόμενοι δείκτες παρακολούθησης

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα Πανίδα	Επιφάνεια οικοτόπων που ενισχύονται με στόχο να αποκτήσουν καλύτερο καθεστώς διατήρησης.	Εκτάρια	Δίκτυα παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων του ΥΠΕΝ ή άλλων φορέων (Περιφέρειες, Τοπική Αυτοδιοίκηση, κ.ά.), στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΕΟΑ), αυτοτελείς και ανεξάρτητες μελέτες καταγραφής των επιπτώσεων (πχ από φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.).	2024, 2027, 2029
	Συνεισφορά των δράσεων στην επίτευξη του καθεστώτος και των στόχων διατήρησής προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας των τόπων του Δικτύου Natura.	Ανά περίπτωση		2024, 2027, 2029
	Εκτάσεις προστατευόμενων περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος (τόποι του Δικτύου Natura, ΚΑΖ, Εθνικά Πάρκα κτλ) που καταλαμβάνονται από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις.	Στρέμματα		2024, 2027, 2029
	Εκτάσεις με φυσική βλάστηση που καταλαμβάνονται από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις.	Στρέμματα	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΕΟΑ), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
	Πράσινες υποδομές που υποστηρίζονται για σκοπούς διαφορετικούς από την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	Στρέμματα		2024, 2027, 2029
Ατμόσφαιρα	Αύξηση εκπομπών αέριων ρύπων (CO, NOx, PM10 κτλ) από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις.	Τόνοι/έτος	Δίκτυα παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων του ΥΠΕΝ ή άλλων φορέων (Περιφέρειες, Τοπική Αυτοδιοίκηση, κ.ά.), στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ κ.α.), αυτοτελείς και ανεξάρτητες μελέτες καταγραφής, στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων υποδομών καθαρών αστικών μεταφορών.	Φυσικά πρόσωπα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Ειδικές υποστηριζόμενες υποδομές για ποδηλασία	km		2024, 2027, 2029

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
	Ετήσιος αριθμός χρηστών των ειδικών υποδομών για ποδηλασία	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή	Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση.	Αριθμός, εμβαδόν	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης, Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Ετήσια διακύμανση (αύξηση ή μείωση συγκριτικά με την υφιστάμενη κατάσταση) κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα).	MWh/έτος		2024, 2027, 2029
	Ετήσια διακύμανση (αύξηση ή μείωση συγκριτικά με την υφιστάμενη κατάσταση) των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου από τις παρεμβάσεις του ΕΠ.	Τόνοι ισοδύναμο υ CO ₂		2024, 2027, 2029
Θόρυβος	Εκτάσεις που καταγράφονται επίπεδα θορύβου μεγαλύτερα των οριακών τιμών, λόγω των παρεμβάσεων του ΕΠ.	Στρέμματα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ, καταγραφή θορύβου (στρατηγικοί χάρτες θορύβου), στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ κ.α.), αυτοτελείς και ανεξάρτητες μελέτες καταγραφής	2024, 2027, 2029
	% πληθυσμού που εκτίθεται σε επίπεδα θορύβου μεγαλύτερα των οριακών τιμών, λόγω των παρεμβάσεων του ΕΠ.	%		2024, 2027, 2029
Υδατα	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημοσίων δικτύων ύδρευσης.	km	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Νέα ή αναβαθμισμένη ικανότητα επεξεργασίας λυμάτων.	m ³		2024, 2027, 2029
	Αριθμός υδάτινων αποδεκτών που επηρεάζονται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ.	Αριθμός	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΠΠΔ κτλ), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
	Κατάσταση υδάτινων αποδεκτών που επηρεάζονται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ. Ποσοστό επιφανειακών και υπόγειων ΥΣ ανά κατηγορία (οικολογική και χημική κατάσταση επιφανειακών ΥΣ και	%	Διαχειριστικό Σχέδιο ΛΑΠ των ΥΔ EL04 και EL07	2024, 2027, 2029

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
	χημική και ποσοτική κατάσταση υπόγειων ΥΣ) βάσει των αποτελεσμάτων του προγράμματος παρακολούθησης των Σχεδίων Διαχείρισης των ΛΑΠ.			
Έδαφος	Αντιπλημμυρικά έργα που κατασκευάστηκαν ή ενισχύθηκαν.	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Κατάληψη εδαφών από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις στα πλαίσια του ΕΠ.	Στρέμματα	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΠΠΔ κτλ), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
	Πρόσθετη ικανότητα για την ανακύκλωση των αποβλήτων.	Τόνοι/έτος	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Απόβλητα που συλλέγονται χωριστά.	Τόνοι/έτος	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
Τοπίο	Ανοιχτοί χώροι που δημιουργούνται ή αποκαθίστανται σε αστικές περιοχές	m ²	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Εκτάσεις που επενδύονται με βλάστηση σε αστικές περιοχές.	m ²	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Αριθμός προστατευόμενων τοπίων που επηρεάζονται από έργα υποδομών μεταφορών και παραγωγικές εγκαταστάσεις.	Αριθμός	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΠΠΔ κτλ), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
Πληθυσμός Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	Δημόσιοι οργανισμοί που υποστηρίζονται για την ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Χρήστες νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών	Φυσικά πρόσωπα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών με θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο.	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
	Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (από τις οποίες: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες).	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες.	Εργαζόμενο I		2024, 2027, 2029
	Θέσεις έρευνας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες	Ετήσια ΙΠΑ		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων για υπηρεσίες απασχόλησης	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών	km		2024, 2027, 2029
	Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών.	Ανθρωποη μέρες/έτος		2024, 2027, 2029
	Ενέργειες για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας στην ΠΣΤΕ	Αριθμός		2024, 2027, 2029
	Ποσοστό μείωσης των ατυχημάτων στην ΠΣΤΕ (σύμφωνα με Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο)	%		2024, 2027, 2029
	Αριθμός λιμένων που αναβαθμίζονται	Αριθμός		2024, 2027, 2029
	Ποσοστό αύξησης της επιβατικής κίνησης στα λιμάνια που αναβαθμίζονται	%		2024, 2027, 2029
	Ανθρώπινη Υγεία	Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης.		Φυσικά πρόσωπα

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
	Πληθυσμός που ωφελείται από νέα αντιπλημμυρικά έργα.	Φυσικά πρόσωπα	Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από νέα/βελτιωμένη εγκατάσταση επεξεργασίας αστικών λυμάτων	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περιθάλψης	Αριθμός		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περιθάλψης	Φυσικά πρόσωπα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας	Φυσικά πρόσωπα/έτος		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Εργατικά ατυχήματα κατά την υλοποίησης και λειτουργία των παρεμβάσεων του ΕΠ.	Συμβάντα		2024, 2027, 2029
	Πληθυσμός που έχει πρόσβαση σε νέες ή βελτιωμένες πράσινες υποδομές	Φυσικά πρόσωπα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	Μεταβολή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων στη γειτνιάζουσα περιοχή μεταφορικών, παραγωγικών και κτηριακών παρεμβάσεων του ΕΠ.	%	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΠΠΔ κτλ), στοιχεία επιμελητηρίων, ανεξάρτητες μελέτες, στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
Πολιτιστική Κληρονομιά	Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029

8 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στο παρόν κεφάλαιο κωδικοποιούνται οι προτάσεις ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στο ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027 καθώς και οι προτάσεις των μέτρων που θεωρούνται απαραίτητα για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του.

Όπως απαιτείται από το Παράρτημα ΙΙΙ της ΚΥΑ 107017/2006 «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001» (ΦΕΚ 1225/Β/2006), οι προτάσεις διακρίνονται στις ακόλουθες δύο ενότητες:

- Προτάσεις κατευθύνσεων και μέτρων για την πρόληψη, τον περιορισμό και την, κατά το δυνατόν, αντιμετώπιση των σημαντικών δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον.
- Προτάσεις για το σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του σχεδίου (monitoring).

8.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠ ΠΣΤΕ 2021-2027

Στα πλαίσια του ΕΠ περιλαμβάνονται οι δράσεις του ακόλουθου **Πίνακα** (παρουσίαση ανά Τομέα Προτεραιότητας).

Πίνακας 8-1: Συνοπτική περιγραφή των Τομέων Προτεραιότητας και των δράσεων του ΕΠ

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυναμικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις
ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης. ■ Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία. ■ Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.
	ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης. 	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. ■ Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων. 	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία). ■ Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης. 	
ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας. ■ Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός). ■ Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας. ■ Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού τουρισμού). ■ Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών. ■ Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις
<p>ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας. ■ Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους ανέργους. ■ Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικά αδρανή άτομα. ■ Δ16.5. NEE και παρεμφερείς δράσεις. ■ Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.). ■ Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία. ■ Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά. ■ Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση. ■ Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22). ■ Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς. ■ Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας. ■ Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού. ■ Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης). ■ Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις. ■ Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ. ■ Δ22.5. NEE, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. ■ Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης. ■ Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή. ■ Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής. ■ Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά). ■ Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών. ■ Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών. ■ Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης. ■ Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ]. ■ Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία. ■ Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ. ■ Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων. ■ Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων. ■ Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ. ■ Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας. ■ Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.). ■ Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα. ■ Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
<p>ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ24.1. Δομές αστέγων. ■ Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές. ■ Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας. ■ Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας. ■ Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών» σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

Τομέας Προτεραιότητας	Δράσεις
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

8.2 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Στα πλαίσια της ΣΜΠΕ του ΕΠ έχουν υιοθετηθεί οι ακόλουθοι **Περιβαλλοντικοί Στόχοι (ΠΣ)**:

1. Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

- **ΠΣ1Α:** Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.

12. Ατμόσφαιρα

- **ΠΣ2Α:** Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.

13. Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

- **ΠΣ3Α:** Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- **ΠΣ3Β:** Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού.
- **ΠΣ3Γ:** Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

14. Θόρυβος

- **ΠΣ4Α:** Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.

15. Υδάτινοι Πόροι

- **ΠΣ5Α:** Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων).
- **ΠΣ5Β:** Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.

16. Τοπίο

- **ΠΣ6Α:** Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ.

17. Έδαφος

- **ΠΣ7Α:** Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.
- **ΠΣ7Β:** Μείωση της ρύπανσης των εδαφών.

18. Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

- **ΠΣ8Β:** Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.
- **ΠΣ8Β:** Βιώσιμη προσβασιμότητα.
- **ΠΣ8Γ:** Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών.

- **ΠΣ8Δ:** Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.
- **ΠΣ8Ε:** Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές.

19. Ανθρώπινη Υγεία

- **ΠΣ9Α:** Βελτίωση ποιότητας ζωής.
- **ΠΣ9Β:** Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ.
- **ΠΣ9Γ:** Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και Βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές.

20. ΠΣ8Α: Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

- **ΠΣ10Α:** Ορθολογική χρήση γης.
- **ΠΣ10Β:** Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.
- **ΠΣ10Γ:** Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπάρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών.

21. Πολιτιστική Κληρονομιά

- **ΠΣ11Α:** Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

8.3 ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ- ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΙΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ

Η παράγραφος αυτή συμπληρώνεται μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς, τα πορίσματα της οποίας θα συμπεριληφθούν στην παρούσα μελέτη.

8.4 ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Οι βασικές κατευθύνσεις που προτείνονται για την πρόληψη των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος περιγράφονται παρακάτω.

- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στη **Βιοποικιλότητα, χλωρίδα και πανίδα**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Η επίδραση κάθε έργου στην βιοποικιλότητα της περιοχής (μεμονωμένα και σωρευτικά) θα πρέπει να εξετάζεται διεξοδικά στην Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των προβλεπόμενων εγκαταστάσεων, όπου θα πρέπει να διατυπώνονται και όλα τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης/αντιμετώπισης/επανόρθωσης των επιπτώσεων.
 - Ο σχεδιασμός να είναι σε πλήρη συμβατότητα με το Ν. 3937/2011 «περί βιοποικιλότητας» και τα σχετικά Προεδρικά Διατάγματα και τις Αποφάσεις που αφορούν τις προστατευόμενες περιοχές. Να υλοποιούνται λεπτομερείς οικολογικές αξιολογήσεις όπου απαιτείται σύμφωνα με τους Ν. 3937/2011, Ν. 4014/2011 και Ν. 4685/2020.

- Κατά τη φάση σχεδιασμού, επιλογή κατάλληλης χωροθέτησης, έτσι ώστε να αποφεύγεται κατά το δυνατόν η χωροθέτηση υποδομών εντός προστατευόμενων περιοχών ή σε εγγύτητα με προστατευόμενες περιοχές που δύναται να επηρεαστούν δυσμενώς. Όπου αυτό δεν είναι δυνατόν, να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα τόσο του ίδιου του τόπου, όσο και η συνέχεια μεταξύ τόπων με συναφείς στόχους διαχείρισης και ειδή χαρακτηρισμού.
- Στην περίπτωση που θα υπάρξουν χωροθετήσεις υποδομών εντός προστατευόμενων περιοχών, να γίνεται λεπτομερής μνεία των επιπτώσεων (μεμονωμένα και σωρευτικά) στις αντίστοιχες ΜΠΕ και ΕΟΑ των επιμέρους έργων, όπου να προσδιορίζεται ποια είδη τοπικής, εθνικής ή διεθνούς σημασίας μπορεί να κινδυνεύσουν τόσο από την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου, όσο και από την αθροιστική επίδραση των ανάλογων υποδομών της περιοχής.
- Στην περίπτωση εγκατάστασης λιμενικών υποδομών θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να μην θίγονται ενδαιτήματα θαλάσσιων θηλαστικών και λειμώνες θαλάσσιων φανερόγαμων και ιδιαίτερα του είδους *Posidonia oceanica*.
- Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού, οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογικές επιλογές, για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κάθε έργου, την αύξηση της περιβαλλοντικής απόδοσης του και την ελαχιστοποίηση δυνητικών δυσμενών άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων του.
- Εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.
- Ο σχεδιασμός αστικών αναπλάσεων να υιοθετεί κατά προτεραιότητα παρεμβάσεις με φυτεύσεις ενδημικών ειδών χλωρίδας.
- Η ανάπτυξη (και οι αντίστοιχες επιπτώσεις στο περιβάλλον) του τουρισμού θα πρέπει να παρακολουθούνται και σε περίπτωση υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας ή καταγραφής δυσμενών περιβαλλοντικά επιπτώσεων να ενεργοποιούνται μέτρα αντιμετώπισης των σχετικών επιπτώσεων.
- Στις περιπτώσεις συγκοινωνιακών υποδομών και μεταφορικών δραστηριοτήτων, ο σχεδιασμός να ενσωματώνει τη λήψη διορθωτικών μέτρων διευκόλυνσης μετακίνησης πανίδας (διαβάσεις πανίδας, πράσινες γέφυρες, χρήση σηράγγων σε ορεινές περιοχές κλπ.) και δημιουργία (και συντήρηση) πράσινων υποδομών με παράλληλη μείωση ταχυτήτων μέσα από προστατευόμενες περιοχές για τη μείωση κινδύνου ατυχημάτων σε είδη της πανίδας και της ορνιθοπανίδας.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στην **Ατμόσφαιρα**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Αξιοποίηση των παρεμβάσεων του Προγράμματος που συντελούν στην εξοικονόμηση ενέργειας, στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και στη προώθηση των φιλικών προς το περιβάλλον μέσων μεταφοράς.
 - Ο σχεδιασμός των συγκοινωνιακών έργων να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση των δικτύων, αναμένεται να αντισταθμιστούν εν μέρει οι αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας.
 - Ο σχεδιασμός των λιμενικών υποδομών να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής και τη μείωση του χρόνου λειτουργίας οχημάτων τροφοδοσίας, μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς εμπορευμάτων.

- Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού, οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογικές επιλογές, για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κάθε έργου, την αύξηση της περιβαλλοντικής απόδοσης του και τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των εκπομπών αερίων ρύπων.
- Κατά μήκος των οδικών αξόνων (και ιδιαίτερα πλησίον δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων και οικιών) να εγκατασταθεί σύστημα παρακολούθησης των συγκεντρώσεων αέριων ρύπων έτσι ώστε να εντοπίζονται και να αντιμετωπίζονται δυνητικές υπερβάσεις των ορίων τους.
- Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στο **Κλίμα**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Αξιοποίηση των παρεμβάσεων του Προγράμματος που συντελούν στην εξοικονόμηση ενέργειας, στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και στη προώθηση των φιλικών προς το περιβάλλον μέσων μεταφοράς.
 - Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού, οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογικές επιλογές, για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κάθε έργου, την αύξηση της περιβαλλοντικής απόδοσης του και τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των εκπομπών ΑΤΘ.
 - Ο σχεδιασμός των συγκοινωνιακών έργων να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση των δικτύων, αναμένεται να αντισταθμιστούν εν μέρει οι αρνητικές επιπτώσεις στο κλίμα.
 - Ο σχεδιασμός των λιμενικών υποδομών να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής και τη μείωση του χρόνου λειτουργίας οχημάτων τροφοδοσίας, μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς εμπορευμάτων.
 - Ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.
 - Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών αέριων του θερμοκηπίου.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στο **Ακουστικό Περιβάλλον**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού, οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογικές επιλογές, για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κάθε έργου, την αύξηση της περιβαλλοντικής απόδοσης του και τον περιορισμό των εκπομπών θορύβου, τόσο κατά τη φάση κατασκευής, όσο και κατά τη φάση λειτουργίας.
 - Κατά τη λειτουργία των έργων να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων.

- Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών θορύβου.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στους **Υδάτινους Πόρους**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Η χωροθέτηση των έργων να γίνει σε θέσεις που δεν επηρεάζεται το υδρογραφικό δίκτυο και λαμβάνονται υπόψη την παράμετρο της πρόληψης των πλημμυρών.
 - Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, θα πρέπει να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην προκύπτουν σημαντικές επιπτώσεις στο υδατικό περιβάλλον λόγω ρύπανσης ή μεταβολών (ποσοτικών ή ποιοτικών) του υδρογραφικού δικτύου.
 - Ο σχεδιασμός των έργων να περιλαμβάνει πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού (ιδιαίτερα στην περίπτωση που αυτό απαιτείται στα πλαίσια των παραγωγικών δραστηριοτήτων), μείωσης της παραγωγής υγρών αποβλήτων και προστασίας των υδάτινων αποδεκτών με τη βέλτιστη επεξεργασία των αποβλήτων τους.
 - Κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των έργων προτείνεται τόσο ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών), όσο και η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων σε θέσεις παρακείμενες των παρεμβάσεων στην περίπτωση γειννίασης με σημαντικούς υδάτινους αποδέκτες.
 - Στα σημεία που οι οδικοί άξονες διασταυρώνονται με σημαντικούς υδάτινους αποδέκτες προτείνεται η εγκατάσταση και λειτουργία Μονάδων Ελέγχου Ρύπανσης (PCU's).
 - Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης λιμενικών υποδομών, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στο υδρογραφικό δίκτυο και στο ακτομηχανικό καθεστώς της περιοχής.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στο **Έδαφος**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη (ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας) και να αξιοποιούνται υποβαθμισμένες περιοχές.
 - Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμό που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων) όσο και στην κατάλληλα επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται τόσο η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), όσο και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών υψηλής ανθεκτικότητας (προτείνεται η εφαρμογή των κατάλληλων φυτεύσεων ως η προτιμητέα επιλογή για την προστασία των διαταραγμένων εδαφών, καθώς ταυτόχρονα επιτυγχάνεται τόσο η αναβάθμιση του τοπίου, όσο και η αποκατάσταση της βλάστησης/βιοποικιλότητας. Μόνο όταν τεχνικά δεν εκτιμάται ως επαρκές μέτρο η επιλογή των φυτεύσεων να υιοθετούνται άλλες τεχνικές επιλογές).
 - Να γίνεται ολοκληρωμένη συλλογή, διαχείριση και διάθεση των παραγόμενων στερεών και υγρών αποβλήτων, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Επιπλέον να ισχύσει ρητή απαγόρευση διάθεσης στερεών ή υγρών αποβλήτων, κατά την κατασκευή των έργων, στο έδαφος.

- Προβλέψεις για κατάλληλη διαχείριση των υγρών και στερεών αποβλήτων που προβλέπεται να προκύψουν από την αύξηση των μετακινήσεων και επισκέψεων κατοίκων και τουριστών, λόγω αναβάθμισης της ποιότητας του περιβάλλοντος και λόγω βελτίωσης της προσπελασιμότητας των περιοχών που προβλέπονται από τις αντίστοιχες παρεμβάσεις. Επιπλέον, κατάλληλη διαχείριση των υγρών και στερεών αποβλήτων που προβλέπεται να προκύψουν από την αύξηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στο **Τοπίο**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Κατά τη φάση σχεδιασμού, επιλογή κατάλληλης χωροθέτησης των έργων, έτσι ώστε να αποφεύγονται θέσεις με αξιολογικά τοπιολογικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά.
 - Οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου. Όπου αυτό μεταβάλλεται ή διαταράσσεται θα πρέπει να αναλαμβάνεται πρωτοβουλία αποκατάστασής του. Να εφαρμόζεται ο Νόμος 3827/2010 περί Τοπίου.
 - Να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καθαρισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.
 - Στην περίπτωση των αναπλάσεων στο αστικό περιβάλλον να προτιμώνται οι φυτοτεχνικές παρεμβάσεις και στο μέτρο του δυνατού με ενδημικά είδη χλωρίδας.
- Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στο **Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον** και στην **Ανθρώπινη Υγεία**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.
 - Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού, οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογικές επιλογές, για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος κάθε έργου, την αύξηση της περιβαλλοντικής απόδοσης του και τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των λοιπών δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
 - Στην άμεση γειτονία των έργων απαιτείται ο έλεγχος για την εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αέριων ρύπων) με βάση τους σχετικούς περιβαλλοντικούς όρους, έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων, όπως η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις διελεύσεις οδικών τμημάτων μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοιχών έργων.
 - Παροχή κινήτρων στους περίοικους για διπλά τζάμια, που θα είχαν σαν δευτερεύουσα θετική επίπτωση και την εξοικονόμηση ενέργειας.
 - Χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού, των εργαζομένων και των προϊόντων τους και θα διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.
 - Να δοθεί έμφαση στην προβολή του πολιτιστικού προϊόντος, ώστε σε συνδυασμό με τις δράσεις ανάδειξης μνημείων και βελτίωσης πολιτιστικών υποδομών, να αυξηθούν

- οι επισκέπτες και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος. Για τον ίδιο σκοπό πρέπει να βελτιωθεί η προβολή και η προσπελασιμότητα του πολιτιστικού κεφαλαίου και των σχετικών εκδηλώσεων.
- Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, να λαμβάνονται υπόψη οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.
 - Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στις **Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Στην άμεση γειτονία των έργων απαιτείται ο έλεγχος για την εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αερίων ρύπων) με βάση τους σχετικούς περιβαλλοντικούς όρους, έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων, όπως η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις διελεύσεις οδικών τμημάτων μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοιχών έργων.
 - Κατά το στάδιο του σχεδιασμού να μην υποβαθμίζεται η αξία γης και τα υλικά περιουσιακά στοιχεία από τη βελτίωση της προσβασιμότητας στις περιοχές παρέμβασης και στις ιδιαίτερα υποβαθμισμένες περιοχές.
 - Για την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος στην **Πολιτιστική Κληρονομιά**, προτείνονται τα ακόλουθα:
 - Κατά τη φάση σχεδιασμού, επιλογή κατάλληλης χωροθέτησης των έργων, έτσι ώστε να αποφεύγονται θέσεις με αξιολογικά τοπιολογικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά (πχ θέσεις με φυσική βλάστηση, παραδοσιακοί οικισμοί, ευρύτερες εκτάσεις αρχαιολογικών χώρων κτλ).
 - Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.
 - Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.
 - Στην περίπτωση των λιμενικών υποδομών να διερευνάται η ύπαρξη και να εξασφαλίζεται η προστασία και των ενάλιων αρχαιοτήτων.
 - Στην περίπτωση που η αύξηση της τουριστικής παρουσίας προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις σε χώρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, να ληφθούν άμεσα μέτρα προστασίας. Οι χώροι πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να φυλάσσονται.
 - Να δοθεί έμφαση στην προβολή του πολιτιστικού προϊόντος και του φυσικού περιβάλλοντος, ώστε σε συνδυασμό με τις δράσεις ανάδειξης μνημείων και οικολογικών πόρων, βελτίωσης πολιτιστικών υποδομών, να αυξηθούν οι επισκέπτες και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος.

8.5 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Σύμφωνα με την Οδηγία για την Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να παρακολουθούν τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά την υλοποίηση του προγράμματος "ώστε, μεταξύ άλλων, να προσδιοριστούν οι απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να είναι σε θέση να λαμβάνονται τα διορθωτικά μέτρα".

Προκειμένου να επιτευχθεί η αρτιότερη ενσωμάτωση και η λειτουργικότερη παρακολούθηση της περιβαλλοντικής διάστασης του Προγράμματος, ο σχεδιασμός του Συστήματος Παρακολούθησης της παρούσας ΣΜΠΕ θα λάβει υπόψη τόσο το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη ΣΠΕ, όσο και τις κατευθύνσεις του Πλαισίου Επίδοσης καθώς και τις Οδηγίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του νέου ΕΣΠΑ για την παρακολούθηση της προόδου του Πλαισίου Επίδοσης.

Το Σύστημα Παρακολούθησης διαμορφώνεται ανά περιβαλλοντική παράμετρο, βάσει των οποίων έχουν εκτιμηθεί οι πιθανές σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Στο προτεινόμενο Σύστημα Παρακολούθησης έχουν ενσωματωθεί οι δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων που περιέχονται στα παραρτήματα των ειδικών κανονισμών των Ταμείων και έχουν προταθεί επιπλέον δείκτες όπου κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση των επιπτώσεων των δράσεων του Προγράμματος. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι πολλοί από τους προτεινόμενους δείκτες, βρίσκουν εφαρμογή στην παρακολούθηση περισσότερων της μίας περιβαλλοντικής παραμέτρου (λχ η παρακολούθηση της ενεργειακής αναβάθμισης αφορά τόσο στην ατμόσφαιρα όσο και στο κλίμα). Αυτοί οι δείκτες θα περιλαμβάνονται υπό την περισσότερη συναφή περιβαλλοντική παράμετρο και δεν θα αναφέρονται σε κάθε μία περιβαλλοντική παράμετρο χωριστά.

Στον **Πίνακα** που ακολουθεί αναφέρονται οι Δείκτες Παρακολούθησης με τη μονάδα μέτρησης τους, οι πηγές δεδομένων και η συχνότητα άντλησης των απαιτούμενων στοιχείων και πληροφοριών για την αποτελεσματική παρακολούθησή τους.

Πίνακας 8-2: Προτεινόμενο Πρόγραμμα Παρακολούθησης

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα Πανίδα	Επιφάνεια οικοτόπων που ενισχύονται με στόχο να αποκτήσουν καλύτερο καθεστώς διατήρησης.	Εκτάρια	Δίκτυα παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων του ΥΠΕΝ ή άλλων φορέων (Περιφέρειες, Τοπική Αυτοδιοίκηση, κ.ά.), στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΕΟΑ), αυτοτελείς και ανεξάρτητες μελέτες καταγραφής των επιπτώσεων (πχ από φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.).	2024, 2027, 2029
	Συνεισφορά των δράσεων στην επίτευξη του καθεστώτος και των στόχων διατήρησής προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας των τόπων του Δικτύου Natura.	Ανά περίπτωση		2024, 2027, 2029
	Εκτάσεις προστατευόμενων περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος (τόποι του Δικτύου Natura, ΚΑΖ, Εθνικά Πάρκα κτλ) που καταλαμβάνονται από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις.	Στρέμματα		2024, 2027, 2029
	Εκτάσεις με φυσική βλάστηση που καταλαμβάνονται από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις.	Στρέμματα		2024, 2027, 2029
	Πράσινες υποδομές που υποστηρίζονται για σκοπούς διαφορετικούς από την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	Στρέμματα		2024, 2027, 2029
Ατμόσφαιρα	Αύξηση εκπομπών αέριων ρύπων (CO, NOx, PM10 κτλ) από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις.	Τόνοι/έτος	Δίκτυα παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων του ΥΠΕΝ ή άλλων φορέων (Περιφέρειες, Τοπική Αυτοδιοίκηση, κ.ά.), στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ κ.α.), αυτοτελείς και ανεξάρτητες μελέτες καταγραφής, στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων υποδομών καθαρών αστικών μεταφορών.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Ειδικές υποστηριζόμενες υποδομές για ποδηλασία	km		2024, 2027, 2029

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
	Ετήσιος αριθμός χρηστών των ειδικών υποδομών για ποδηλασία	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή	Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση.	Αριθμός, εμβαδόν	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης, Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Ετήσια διακύμανση (αύξηση ή μείωση συγκριτικά με την υφιστάμενη κατάσταση) κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα).	MWh/έτος		2024, 2027, 2029
	Ετήσια διακύμανση (αύξηση ή μείωση συγκριτικά με την υφιστάμενη κατάσταση) των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου από τις παρεμβάσεις του ΕΠ.	Τόνοι ισοδύναμο υ CO ₂		2024, 2027, 2029
Θόρυβος	Εκτάσεις που καταγράφονται επίπεδα θορύβου μεγαλύτερα των οριακών τιμών, λόγω των παρεμβάσεων του ΕΠ.	Στρέμματα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ, καταγραφή θορύβου (στρατηγικοί χάρτες θορύβου), στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ κ.α.), αυτοτελείς και ανεξάρτητες μελέτες καταγραφής	2024, 2027, 2029
	% πληθυσμού που εκτίθεται σε επίπεδα θορύβου μεγαλύτερα των οριακών τιμών, λόγω των παρεμβάσεων του ΕΠ.	%		2024, 2027, 2029
Υδατα	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημοσίων δικτύων ύδρευσης.	km	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Νέα ή αναβαθμισμένη ικανότητα επεξεργασίας λυμάτων.	m ³		2024, 2027, 2029
	Αριθμός υδάτινων αποδεκτών που επηρεάζονται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ.	Αριθμός	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΠΠΔ κτλ), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
	Κατάσταση υδάτινων αποδεκτών που επηρεάζονται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ. Ποσοστό επιφανειακών και υπόγειων ΥΣ ανά κατηγορία (οικολογική και χημική κατάσταση επιφανειακών ΥΣ και	%	Διαχειριστικό Σχέδιο ΛΑΠ των ΥΔ EL04 και EL07	2024, 2027, 2029

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
	χημική και ποσοτική κατάσταση υπόγειων ΥΣ) βάσει των αποτελεσμάτων του προγράμματος παρακολούθησης των Σχεδίων Διαχείρισης των ΛΑΠ.			
Έδαφος	Αντιπλημμυρικά έργα που κατασκευάστηκαν ή ενισχύθηκαν.	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Κατάληψη εδαφών από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις στα πλαίσια του ΕΠ.	Στρέμματα	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΠΠΔ κτλ), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
	Πρόσθετη ικανότητα για την ανακύκλωση των αποβλήτων.	Τόνοι/έτος	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Απόβλητα που συλλέγονται χωριστά.	Τόνοι/έτος	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
Τοπίο	Ανοιχτοί χώροι που δημιουργούνται ή αποκαθίστανται σε αστικές περιοχές	m ²	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Εκτάσεις που επενδύονται με βλάστηση σε αστικές περιοχές.	m ²	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Αριθμός προστατευόμενων τοπίων που επηρεάζονται από έργα υποδομών μεταφορών και παραγωγικές εγκαταστάσεις.	Αριθμός	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΠΠΔ κτλ), στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
Πληθυσμός Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	Δημόσιοι οργανισμοί που υποστηρίζονται για την ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Χρήστες νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών	Φυσικά πρόσωπα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών με θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο.	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
	Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (από τις οποίες: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες).	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες.	Εργαζόμενο I		2024, 2027, 2029
	Θέσεις έρευνας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες	Ετήσια ΙΠΑ		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων για υπηρεσίες απασχόλησης	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών	km		2024, 2027, 2029
	Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών.	Ανθρωποη μέρες/έτος		2024, 2027, 2029
	Ενέργειες για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας στην ΠΣΤΕ	Αριθμός		2024, 2027, 2029
	Ποσοστό μείωσης των ατυχημάτων στην ΠΣΤΕ (σύμφωνα με Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο)	%		2024, 2027, 2029
	Αριθμός λιμένων που αναβαθμίζονται	Αριθμός		2024, 2027, 2029
	Ποσοστό αύξησης της επιβατικής κίνησης στα λιμάνια που αναβαθμίζονται	%		2024, 2027, 2029
Ανθρώπινη Υγεία	Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης.	Φυσικά πρόσωπα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις	2024, 2027, 2029

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Πηγές Δεδομένων	Συχνότητα / Έτη Παρακολούθησης
	Πληθυσμός που ωφελείται από νέα αντιπλημμυρικά έργα.	Φυσικά πρόσωπα	Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από νέα/βελτιωμένη εγκατάσταση επεξεργασίας αστικών λυμάτων	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περιθάλψης	Αριθμός		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περιθάλψης	Φυσικά πρόσωπα	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας	Φυσικά πρόσωπα/έτος		2024, 2027, 2029
	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029
	Εργατικά ατυχήματα κατά την υλοποίησης και λειτουργία των παρεμβάσεων του ΕΠ.	Συμβάντα		2024, 2027, 2029
	Πληθυσμός που έχει πρόσβαση σε νέες ή βελτιωμένες πράσινες υποδομές	Φυσικά πρόσωπα	Στοιχεία Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	Μεταβολή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων στη γειτνιάζουσα περιοχή μεταφορικών, παραγωγικών και κτηριακών παρεμβάσεων του ΕΠ.	%	Στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μελέτες των επιμέρους έργων (ΜΠΕ, ΠΠΔ κτλ), στοιχεία επιμελητηρίων, ανεξάρτητες μελέτες, στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ.	2024, 2027, 2029
Πολιτιστική Κληρονομιά	Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	Αριθμός	Στοιχεία τεκμηρίωσης της προόδου του ΕΣΠΑ (Τεχνικά Δελτία, Ετήσιες Εκθέσεις Ε.Π. Εκθέσεις Παραλαβής, Παρακολούθησης Εκθέσεις Αξιολόγησης Ε.Π.)	2024, 2027, 2029
	Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται.	Φυσικά πρόσωπα		2024, 2027, 2029

9 ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Με βάση τα όσα προβλέπονται στην ΚΥΑ 107017/2006, στην παρούσα Ενότητα περιλαμβάνονται οι δυσκολίες που ανέκυψαν κατά την εκπόνησή της ΣΜΠΕ.

Κατά την εκπόνηση της παρούσας Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων δεν ανέκυψαν ζητήματα που να δυσχέραιναν ουσιαστικά το έργο της ομάδας μελέτης.

Ως μικρής έκτασης και ελεγχόμενη δυσκολία αναφέρεται η δυσκολία στην διατύπωση διακριτών και ρεαλιστικών εναλλακτικών σεναρίων, με σημαντικές διαφοροποιήσεις, τα οποία αξιολογήθηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας της ΣΠΕ. Αυτό συνέβη διότι κατά τη φάση σχεδιασμού του Προγράμματος διαπιστώθηκε ότι για την διαμόρφωση των Τομέων Προτεραιότητας και των προτεινόμενων δράσεων και παρεμβάσεων, οι αποφάσεις σε πολλές περιπτώσεις ήταν απόλυτα συγκεκριμένες προκειμένου να ικανοποιηθούν οι διαπιστωμένες αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας σε συνδυασμό με τους στρατηγικούς στόχους της Ένωσης καθώς και με τους διαθέσιμους πόρους.

10 ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ

Με βάση τα όσα προβλέπονται στην ΚΥΑ 107017/2006 (ΦΕΚ 1225/Β/2006) στην παρούσα Ενότητα καταγράφονται οι απολύτως αναγκαίες πρόσθετες βασικές μελέτες και έρευνες, οι οποίες θα πρέπει να εκπονηθούν πριν την έγκριση των έργων και δραστηριοτήτων που προκύπτουν από την εφαρμογή του ΕΠ. Συγκεκριμένα, προτείνεται η εκπόνηση των ακόλουθων βασικών μελετών/ερευνών:

- Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του ΕΠ και λόγω της ευρείας έκτασης του αντικείμενου (ευρύ φάσμα παρεμβάσεων, εκτεταμένη περίοδος υλοποίησης και σχετικά ευρεία γεωγραφική κατανομή της), οι ενδεχόμενες ανάγκες που θα προκύψουν για την εκτίμηση των δυνητικών επιπτώσεων των προτεινόμενων δράσεων, θα καλύπτονται από συγκεκριμένες επίκαιρες μελέτες, οι οποίες θα εστιάζουν είτε σε μεμονωμένες δράσεις/υποδομές, είτε σε δέσμες δράσεων/υποδομών. Στις βασικές μελέτες οι οποίες θα πρέπει να εκπονηθούν πριν από την έγκριση των προβλεπόμενων έργων και δραστηριοτήτων, περιλαμβάνονται οι επί μέρους ΠΠΠΑ, ΠΠΔ και ΜΠΕ, ανάλογα με αντικείμενο, το είδος του υπό εκτέλεση έργου ή της δραστηριότητας, το μέγεθος και τη χωροθέτηση του.
- Πιο εξειδικευμένες βασικές μελέτες και έρευνες που ενδεχομένως θα απαιτηθούν ανά περίπτωση, είναι οι γεωτεχνικές μελέτες, οι μελέτες ατμοσφαιρικών και μετεωρολογικών δεδομένων, οι μελέτες επιπέδων θορύβου για έργα ή δραστηριότητες σε αστικά κέντρα, οι μελέτες συστηματικής καταγραφής προστατευόμενων ειδών χλωρίδας πανίδας και ενδιαιτημάτων (οικολογική μελέτη βάσης) και οι αντίστοιχες Ειδικές Οικολογικές Αξιολογήσεις (ΕΟΑ) στην περίπτωση που η περιοχή μελέτης χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα σημαντική από περιβαλλοντικής σκοπιάς (περιοχή Εθνικού καταλόγου NATURA 2000, Σύμβασης Ramsar, Εθνικά Πάρκα, κλπ.), καθώς και η μελέτη - έρευνα κοινωνικής αποδοχής για μεγάλα έργα.
- Προτείνεται η εκπόνηση μελέτης με αντικείμενο τον σχεδιασμό και την τυποποίηση των κατάλληλων βάσεων δεδομένων, βάσει των οποίων θα γίνεται συνεχής και αξιόπιστη καταγραφή δεδομένων (π.χ. μετρήσεων περιβαλλοντικών παραμέτρων από αξιόπιστους εξειδικευμένους φορείς), η αξιοποίηση της οποίας θα συνδράμει στην εκτίμηση των μεγεθών των δεικτών περιβαλλοντικής παρακολούθησης των υλοποιούμενων δράσεων.

11 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΩΝ – ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Στο παρόν Παράρτημα παρατίθεται ο καθορισμός των περιβαλλοντικών παραμέτρων με βάση την Οδηγία 2001/42, των στόχων και των δεικτών παρακολούθησης, σχετικών με το υπό εξέταση Πρόγραμμα.

11.1 ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ

Η Οδηγία 2001/42/ΕΚ καθορίζει τους εξής περιβαλλοντικούς τομείς στους οποίους θα εκτιμηθούν οι ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις:

- Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα
- Ατμόσφαιρα
- Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή
- Θόρυβος
- Υδάτινοι Πόροι
- Τοπίο
- Έδαφος
- Πληθυσμός – Ανθρώπινη Υγεία
- Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία
- Πολιτιστική Κληρονομιά
- Οι σχέσεις μεταξύ των ανωτέρω παραγόντων

Στον ακόλουθο **Πίνακα** παρουσιάζεται ο καθορισμός των περιβαλλοντικών παραμέτρων, των στόχων και των δεικτών παρακολούθησης, σχετικών με το υπό εξέταση σχέδιο.

Πίνακας 11-1: Συσχέτιση μεταξύ περιβαλλοντικών στόχων (των περιβαλλοντικών παραμέτρων) και Τομέων Προτεραιότητας του ΕΠ

Περιβαλλοντικοί Τομείς	Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Περιβαλλοντικοί δείκτες παρακολούθησης
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα	<ul style="list-style-type: none"> ○ ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Επιφάνεια οικοτόπων που ενισχύονται με στόχο να αποκτήσουν καλύτερο καθεστώς διατήρησης. ○ Συνεισφορά των δράσεων στην επίτευξη του καθεστώτος και των στόχων διατήρησής προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας των τόπων του Δικτύου Natura. ○ Εκτάσεις προστατευόμενων περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος (τόποι του Δικτύου Natura, ΚΑΖ, Εθνικά Πάρκα κτλ) που καταλαμβάνονται από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις. ○ Εκτάσεις με φυσική βλάστηση που καταλαμβάνονται από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις. ○ Πράσινες υποδομές που υποστηρίζονται για σκοπούς διαφορετικούς από την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.
Ατμόσφαιρα	<ul style="list-style-type: none"> ○ ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Αύξηση εκπομπών αέριων ρύπων (CO, NOx, PM₁₀ κτλ) από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις. ○ Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων υποδομών καθαρών αστικών μεταφορών. ○ Ειδικές υποστηριζόμενες υποδομές για ποδηλασία. ○ Ετήσιος αριθμός χρηστών των ειδικών υποδομών για ποδηλασία.
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή	<ul style="list-style-type: none"> ○ ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. ○ ΠΣ3Β: Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού. ○ ΠΣ3Γ: Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση. ○ Ετήσια διακύμανση (αύξηση ή μείωση συγκριτικά με την υφιστάμενη κατάσταση) κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα). ○ Ετήσια διακύμανση (αύξηση ή μείωση συγκριτικά με την υφιστάμενη κατάσταση) των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου από τις παρεμβάσεις του ΕΠ.
Θόρυβος	<ul style="list-style-type: none"> ○ ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Εκτάσεις που καταγράφονται επίπεδα θορύβου μεγαλύτερα των οριακών τιμών, λόγω των παρεμβάσεων του ΕΠ. ○ % πληθυσμού που εκτίθεται σε επίπεδα θορύβου μεγαλύτερα των οριακών τιμών, λόγω των παρεμβάσεων του ΕΠ.

Περιβαλλοντικοί Τομείς	Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Περιβαλλοντικοί δείκτες παρακολούθησης
	Θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.	
Υδάτινοι Πόροι	<ul style="list-style-type: none"> ○ ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων). ○ ΠΣ5Β: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων ΚΑΙ Της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημόσιων δικτύων ύδρευσης. ○ Νέα ή αναβαθμισμένη ικανότητα επεξεργασίας λυμάτων. ○ Αριθμός υδάτινων αποδεκτών που επηρεάζονται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ. ○ Κατάσταση υδάτινων αποδεκτών που επηρεάζονται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ. ○ Ποσοστό επιφανειακών και υπόγειων ΥΣ ανά κατηγορία (οικολογική και χημική κατάσταση επιφανειακών ΥΣ και χημική και ποσοτική κατάσταση υπόγειων ΥΣ) βάσει των αποτελεσμάτων του προγράμματος παρακολούθησης των Σχεδίων Διαχείρισης των ΛΑΠ.
Τοπίο	<ul style="list-style-type: none"> ○ ΠΣ6Α: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ανοιχτοί χώροι που δημιουργούνται ή αποκαθίστανται σε αστικές περιοχές ○ Εκτάσεις που επενδύονται με βλάστηση σε αστικές περιοχές. ○ Αριθμός προστατευόμενων τοπίων που επηρεάζονται από έργα υποδομών μεταφορών και παραγωγικές εγκαταστάσεις.
Έδαφος	<ul style="list-style-type: none"> ○ ΠΣ7Α: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών. ○ ΠΣ7Β: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Αντιπλημμυρικά έργα που κατασκευάστηκαν ή ενισχύθηκαν. ○ Κατάληψη εδαφών από συγκοινωνιακά έργα και παραγωγικές εγκαταστάσεις στα πλαίσια του ΕΠ. ○ Πρόσθετη ικανότητα για την ανακύκλωση των αποβλήτων. ○ Απόβλητα που συλλέγονται χωριστά.
Πληθυσμός Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον	<ul style="list-style-type: none"> ○ ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού. ○ ΠΣ8Β: Βιώσιμη προσβασιμότητα. ○ ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών. ○ ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή. ○ ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Δημόσιοι οργανισμοί που υποστηρίζονται για την ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών ○ Χρήστες νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών ○ Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών με θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο. ○ Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (από τις οποίες: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες). ○ Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες.

Περιβαλλοντικοί Τομείς	Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Περιβαλλοντικοί δείκτες παρακολούθησης
	<p>παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θέσεις έρευνας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες ○ Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας. ○ Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων. ○ Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας. ○ Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων για υπηρεσίες απασχόλησης ○ Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών ○ Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών. ○ Ενέργειες για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας στην ΠΣΤΕ ○ Ποσοστό μείωσης των ατυχημάτων στην ΠΣΤΕ (σύμφωνα με Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο) ○ Αριθμός λιμένων που αναβαθμίζονται ○ Ποσοστό αύξησης της επιβατικής κίνησης στα λιμάνια που αναβαθμίζονται
<p>Ανθρώπινη Υγεία</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής. ○ ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ. ○ ΠΣ8Γ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης. ○ Πληθυσμός που ωφελείται από νέα αντιπλημμυρικά έργα. ○ Πληθυσμός που εξυπηρετείται από νέα/βελτιωμένη εγκατάσταση επεξεργασίας αστικών λυμάτων ○ Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης ○ Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης ○ Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας ○ Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας ○ Εργατικά ατυχήματα κατά την υλοποίησης και λειτουργία των παρεμβάσεων του ΕΠ. ○ Πληθυσμός που έχει πρόσβαση σε νέες ή βελτιωμένες πράσινες υποδομές.

Περιβαλλοντικοί Τομείς	Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Περιβαλλοντικοί δείκτες παρακολούθησης
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	<ul style="list-style-type: none"> ○ ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης. ○ ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων. ○ ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπάρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Μεταβολή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων στη γειτνιάζουσα περιοχή μεταφορικών, παραγωγικών και κτηριακών παρεμβάσεων του ΕΠ.
Πολιτιστική Κληρονομιά	<ul style="list-style-type: none"> ○ ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται ○ Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται.

11.2 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟ

Βάσει της ανάλυσης που προηγήθηκε, επιλέγονται οι ακόλουθοι βασικοί περιβαλλοντικοί στόχοι (ΠΣ) ανά περιβαλλοντική παράμετρο, ως πλέον συναφείς με το ΕΠ.

1. Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

- **ΠΣ1Α:** Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.

2. Ατμόσφαιρα

- **ΠΣ2Α:** Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.

3. Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

- **ΠΣ3Α:** Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- **ΠΣ3Β:** Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού.
- **ΠΣ3Γ:** Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

4. Θόρυβος

- **ΠΣ4Α:** Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.

5. Υδάτινοι Πόροι

- **ΠΣ5Α:** Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων).
- **ΠΣ5Β:** Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.

6. Τοπίο

- **ΠΣ6Α:** Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ.

7. Έδαφος

- **ΠΣ7Α:** Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.
- **ΠΣ7Β:** Μείωση της ρύπανσης των εδαφών.

8. Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

- **ΠΣ8Α:** Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.
- **ΠΣ8Β:** Βιώσιμη προσβασιμότητα.
- **ΠΣ8Γ:** Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών.
- **ΠΣ8Δ:** Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.
- **ΠΣ8Ε:** Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές.

9. Ανθρώπινη Υγεία

- **ΠΣ9Α:** Βελτίωση ποιότητας ζωής.

- **ΠΣ9Β:** Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ.
- **ΠΣ8Γ:** Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και Βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές.

10. Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

- **ΠΣ10Α:** Ορθολογική χρήση γης.
- **ΠΣ10Β:** Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.
- **ΠΣ10Γ:** Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπάρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών.

11. Πολιτιστική Κληρονομιά

- **ΠΣ11Α:** Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Στον **Πίνακα** που ακολουθεί, παρουσιάζεται η σύνοψη των Ειδικών Στόχων του ΠΕ ανά Τομέα Προτεραιότητας (οι Τομείς Προτεραιότητας στα πλαίσια της παρούσας νοούνται ως **Θεματικοί Τομείς Δράσεων**).

Πίνακας 11-2: Σύνοψη των Ειδικών Στόχων ανά Τομέα Προτεραιότητας (Θεματικών Τομέων Δράσεων)

Τομέας Προτεραιότητας	Κωδ. ΕΣ	Ειδικός Στόχος
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.	ΕΣ1	Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων της έρευνας και της καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών.
	ΕΣ2	Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς φορείς και τις δημόσιες αρχές.
	ΕΣ3	Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων.
ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.	ΕΣ4	Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
	ΕΣ5	Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα.
	ΕΣ6	Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού.
	ΕΣ7	Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία.
ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.	ΕΣ8	Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές και μείωση κάθε μορφής ρύπανσης.
	ΕΣ9	Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και στη διασυνοριακή κινητικότητα.
ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την	ΕΣ10	Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της χωρίς αποκλεισμούς ένταξης στην αγορά εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας.

<p>αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.</p>	ΕΣ11	Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
	ΕΣ12	Πρωώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτούσων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες.
	ΕΣ13	Πρωώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες.
	ΕΣ14	Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα.
	ΕΣ15	Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία.
<p>ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.</p>	ΕΣ16	Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.
	ΕΣ17	Πρωώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων.
	ΕΣ18	Πρωώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία.
	ΕΣ19	Πρωώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες.
	ΕΣ20	Πρωώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες
	ΕΣ21	Πρωώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών.
	ΕΣ22	Πρωώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των ΡΟΜΑ.
	ΕΣ23	Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες, βελτίωση

		της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγιεινομικής περιθάλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης.
	ΕΣ24	Πρώτωση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών.
ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	ΕΣ25	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές.
	ΕΣ26	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών.
ΤΠ7 - Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ		
ΤΠ8 - Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+		

Στον **Πίνακα 11.3** που ακολουθεί, παρουσιάζεται η συσχέτιση με τους **Περιβαλλοντικούς Στόχους** των παραπάνω περιβαλλοντικών παραμέτρων του ΕΠ. Στις στήλες του **Πίνακα 11.3** παρουσιάζονται οι Ειδικοί Στόχοι του ΠΕ (και οι αντίστοιχοι Τομείς Προτεραιότητας, οι οποίοι στα πλαίσια της παρούσας νοούνται και ως **Θεματικοί Τομείς Δράσεων**), ενώ στις αντίστοιχες γραμμές παρουσιάζονται οι 11 περιβαλλοντικές παράμετροι για τις οποίες εξετάζονται οι επιπτώσεις εφαρμογής του ΕΠ, με τους αντίστοιχους Περιβαλλοντικούς Στόχους, όπως αυτοί παρουσιάζονται παραπάνω.

Πίνακας 11-3: Συσχέτιση μεταξύ Περιβαλλοντικών Στόχων (των περιβαλλοντικών παραμέτρων) και Ειδικών Στόχων (των Τομέων Προτεραιότητας - Θεματικών Τομέων) του ΕΠ

			ΤΠ1			ΤΠ2				ΤΠ3	ΤΠ4					ΤΠ5						ΤΠ6						
			ΕΣ1	ΕΣ2	ΕΣ3	ΕΣ4	ΕΣ5	ΕΣ6	ΕΣ7	ΕΣ8	ΕΣ9	ΕΣ10	ΕΣ11	ΕΣ12	ΕΣ13	ΕΣ14	ΕΣ15	ΕΣ16	ΕΣ17	ΕΣ18	ΕΣ19	ΕΣ20	ΕΣ21	ΕΣ22	ΕΣ23	ΕΣ24	ΕΣ25	ΕΣ26
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα	ΠΣ1Α	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Ατμόσφαιρα	ΠΣ2Α	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή	ΠΣ3Α	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
		ΠΣ3Β	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
		ΠΣ3Γ	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Θόρυβος	ΠΣ4Α	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Υδάτινοι Πόροι	ΠΣ5Α	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
		ΠΣ5Β	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Τοπίο	ΠΣ6Α	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Έδαφος	ΠΣ7Α	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
ΠΣ7Β		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
	ΠΣ8Α	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	

		ΤΠ1			ΤΠ2					ΤΠ3	ΤΠ4					ΤΠ5						ΤΠ6						
		ΕΣ1	ΕΣ2	ΕΣ3	ΕΣ4	ΕΣ5	ΕΣ6	ΕΣ7	ΕΣ8	ΕΣ9	ΕΣ10	ΕΣ11	ΕΣ12	ΕΣ13	ΕΣ14	ΕΣ15	ΕΣ16	ΕΣ17	ΕΣ18	ΕΣ19	ΕΣ20	ΕΣ21	ΕΣ22	ΕΣ23	ΕΣ24	ΕΣ25	ΕΣ26	
Πληθυσμός – Κοινωνικοί οικονομικό Περιβάλλον	ΠΣ8Β																											
	ΠΣ8Γ																											
	ΠΣ8Δ																											
	ΠΣ8Ε																											
Ανθρώπινη Υγεία	ΠΣ9Α																											
	ΠΣ9Β																											
	ΠΣ9Γ																											
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά ά Στοιχεία	ΠΣ10Α																											
	ΠΣ10Β																											
	ΠΣ10Γ																											
Πολιτιστική Κληρονομιά	ΠΣ11Α																											

12 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Στο παρόν Παράρτημα παρατίθεται η αξιολόγηση των Περιβαλλοντικών Στόχων ανά Τομέα Προτεραιότητας του ΕΠ. Στον ακόλουθο **Πίνακα** παρουσιάζεται η αξιολόγηση των περιβαλλοντικών στόχων ανά Τομέα Προτεραιότητας με τη συνδρομή Καθοδηγητικών Ερωτήσεων και εκτιμώνται οι μεταβολές. Σημειώνεται ότι όπως έχει προαναφερθεί, οι Τομείς Προτεραιότητας 7 και 8 περιλαμβάνουν αποκλειστικά τεχνικές επιμέρους δράσεις υποστήριξης. Συνεπώς, καθώς η εφαρμογή τους δεν αναμένεται να προκαλέσει οποιαδήποτε αλληλεπίδραση με περιβαλλοντικές παραμέτρους, δεν θα αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω ανάλυσης στα πλαίσια της παρούσας Ενότητας.

Πίνακας 12-1: Αξιολόγηση των περιβαλλοντικών στόχων ανά Τομέα Προτεραιότητας και εκτίμηση των μεταβολών

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
Τομέας Προτεραιότητας 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.		
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα οδηγήσουν σε απώλεια οικοσυστημάτων; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν προστατευόμενες περιοχές; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν δυσμενώς τα είδη πανίδας και χλωρίδας; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα κατακερματίσουν τη συνέχεια μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, ή που θα αποτελέσουν φραγμό στις μετακινήσεις ατόμων ή πληθυσμών πανίδας; 	<p>Υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων σε φυσικές περιοχές, οικοσυστήματα, είδη χλωρίδας και πανίδας από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων.</p> <p>Ωστόσο, μολονότι εκτιμάται ότι οι επιπτώσεις στη δομή των βιοτόπων, στην επικοινωνία μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, καθώς και στη βιοποικιλότητα, από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αναμένονται αρνητικές, εντούτοις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).</p> <p>Τόσο η αποφυγή χωροθέτησης των νέων υποδομών μέσα ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα βοηθήσει στην προστασία και της βιοποικιλότητας και της συνέχειας μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων.</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.</p>
Ατμόσφαιρα		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αέριων ρύπων και σωματιδίων που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ; 	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, αναμένεται να αυξήσει την εκπομπή αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα, οδηγώντας</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
	<ul style="list-style-type: none"> Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα; 	<p>στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην περίπτωση που δεν θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης ρυπογόνων παραγωγικών διαδικασιών και προστασίας της ατμόσφαιρας.</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.</p>
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. ΠΣ3Β. Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού. ΠΣ3Γ. Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. 	<ul style="list-style-type: none"> Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αέριων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ; Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που ενδεχομένως να συνδράμουν στη εμφάνιση μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών στο φυσικό ή/και ανθρωπογενές περιβάλλον λόγω της κλιματικής αλλαγής; Θα υπάρξει κίνδυνος εμφάνισης μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών σε παρεμβάσεις του ΕΠ λόγω της κλιματικής αλλαγής; Θα συντελέσει η εφαρμογή των δράσεων του Προγράμματος στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και θα υποστηριχθεί από την υλοποίηση του Προγράμματος η ενεργειακή αποδοτικότητα; 	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, αναμένεται να αυξήσει την εκπομπή αέριων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην περίπτωση που δεν θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές ελαχιστοποίησης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (ενδεικτικά: χρήση ΑΠΕ, καθαρότερων συμβατικών πηγών ενέργειας (αέριο), μείωση της κατανάλωσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, υψηλή ενεργειακή απόδοση του κτηριακού δυναμικού κτλ).</p> <p>Ο σχεδιασμός της κατασκευής νέων ή της επέκτασης υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων, θα πρέπει να περιλαμβάνει κατά προτεραιότητα μέτρα που θα βοηθήσουν τις επιχειρήσεις στην ορθολογική διαχείριση της ενέργειας και στην υψηλή ενεργειακή απόδοσή τους.</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.</p>
Θόρυβος		

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια. 	<ul style="list-style-type: none"> Θα μειωθούν τα επίπεδα θορύβου; 	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αναμένεται να αυξήσει τις εκπομπές θορύβου, τόσο σημειακά στις θέσεις των παρεμβάσεων, όσο και στην ευρύτερη περιοχή (λόγω μεταφορικών και συγκοινωνιακών δραστηριοτήτων), οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.</p> <p>Στην περίπτωση που θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν βέλτιστες πρακτικές ελαχιστοποίησης των εκπομπών θορύβου (ενδεικτικά: αντιθορυβικά πετάσματα όπου απαιτείται, σύγχρονο και πιστοποιημένο εξοπλισμό κτλ), οι επιπτώσεις εκτιμώνται ως περιορισμένες και αντιμετωπίσιμες.</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.</p>
Υδάτινοι Πόροι		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων). ΠΣ5Β: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου. 	<ul style="list-style-type: none"> Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από ρύπανση, ή ακόμα και να βελτιώσουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και του θαλάσσιου περιβάλλοντος; Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να διατηρήσουν/βελτιώσουν τα ποσοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου; Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν από πλημμύρες; 	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να αυξήσει τη ζήτηση σε νερό (ενδεχομένως οδηγώντας σε ποσοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων), καθώς και την παραγωγή υγρών αποβλήτων (ενδεχομένως οδηγώντας σε ποιοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων).</p> <p>Εντούτοις, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), στην περίπτωση που θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού, μείωσης της παραγωγής υγρών αποβλήτων και προστασίας των υδάτινων αποδεκτών με τη βέλτιστη επεξεργασία των αποβλήτων τους.</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
Τοπίο		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ6Α: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ. 	<ul style="list-style-type: none"> Θα υπάρξει μεταβολή στον φυσικό, πολιτιστικό και αισθητικό χαρακτήρα του τοπίου στις περιοχές υλοποίησης του Προγράμματος; Θα υπάρξει κατακερματισμός του τοπίου από την υλοποίηση του Προγράμματος; Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου; 	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, ενδεχομένως να επιβαρύνει τοπικά την αισθητική του τοπίου. Οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας) και δεν αναμένεται να κατακερματίσουν το τοπίο ή να το μεταβάλλουν σε σημαντική έκταση.</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.</p>
Έδαφος		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ7Α: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών. ΠΣ7Β: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των χρησιμων εδαφών; Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους; 	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων, αναμένεται να επιβαρύνει τοπικά το έδαφος, τόσο λόγω της δεδομένης κατάληψης εδαφών όσο και λόγω της αύξησης της παραγωγής στερεών αποβλήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης, καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), εφόσον δεν καταληφθούν σημαντικά χρήσιμα εδάφη και ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης παραγωγής στερεών αποβλήτων και βέλτιστης διαχείρισής τους.</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού. • ΠΣ8Β: Βιώσιμη προσβασιμότητα. • ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών. • ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή. • ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα αυξηθεί βιώσιμα ο πληθυσμός; ○ Υπάρχει εύκολη και λειτουργική πρόσβαση σε όλες της περιοχές της περιφέρειας και σε θέσεις ενδιαφέροντος; ○ Βελτιώνεται η πρόσβαση στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών; ○ Επιτυγχάνεται καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών; ○ Αναμένεται τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ; ○ Αναμένεται διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται ή εξαρτάται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ; 	<p>Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων δεν αναμένεται σημαντική αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο των περιοχών των παρεμβάσεων, υπό την προϋπόθεση ότι εκεί θα συντρέχουν οι συνθήκες και θα υπάρχουν οι υποδομές συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού και προσέλκυσης νέου. Συνεπώς, αναμένεται αύξηση του πληθυσμού στις περιοχές που θα υλοποιηθούν οι εν λόγω παρεμβάσεις.</p> <p>Παράλληλα, δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (λόγω αύξησης εισοδημάτων και θέσεων εργασίας), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω των ίδιων των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων που θα υλοποιηθούν στα πλαίσια του ΕΠ, όσο και εξαιτίας της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με αυτές).</p> <p>Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις αναμένεται να έχει η υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ, τόσο όσον αφορά στη βελτίωση της πρόσβασης των πολιτών σε υπηρεσίες, όσο και σε επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας (σε συνδυασμό και με την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ).</p> <p>Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), και εκτιμάται ότι δεν θα επηρεάσουν σημαντικά την επίτευξη των Περιβαλλοντικών Στόχων της παρούσας παραμέτρου.</p>
Ανθρώπινη Υγεία		

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής. • ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ. • ΠΣ8Δ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην βελτίωση της ποιότητας ζωής; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία και βελτίωση της ανθρώπινης υγείας και στη μείωση ατυχημάτων; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές; 	<p>Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής, λόγω της αύξησης του εισοδήματος των εργαζομένων και ως εκ τούτου στη δυνατότητα πρόσβασης τους σε αναβαθμισμένες υπηρεσίες. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις αναμένεται να έχει η υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ σε επίπεδο ποιότητας ζωής των κατοίκων.</p> <p>Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), και εκτιμάται ότι δεν θα επηρεάσουν σημαντικά την επίτευξη των Περιβαλλοντικών Στόχων της παρούσας παραμέτρου.</p>
<p>Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης. • ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων. • ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπάρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ εντάσσονται σε ένα πλαίσιο ορθολογικών χρήσεων γης; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στη μεταβολή στην αξία της ακίνητης περιουσίας στην ευρύτερη περιοχή παρέμβασης; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία των υπάρχοντων περιουσιακών στοιχείων από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ; 	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται σε κάποιες περιπτώσεις να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης (για οικιστική ανάπτυξη ή εμπορική/παραγωγική χρήση), κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.). Επιπλέον, η αύξηση των εισοδημάτων θα έχει θετική επίπτωση στην αξία των περιουσιακών στοιχείων.</p> <p>Αντίθετα, η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων ενδέχεται σε άλλες περιπτώσεις να οδηγήσει σε μείωση της αξίας της γης (πχ λόγω αύξησης θορύβου, κίνησης κτλ) και να επηρεάσει σημειακά την αξία ακινήτων αρνητικά. Σε κάθε περίπτωση, οι αρνητικές επιπτώσεις εκτιμάται ότι θα είναι περιορισμένες τοπικά, εξαιτίας του σχετικά περιορισμένου όγκου των παρεμβάσεων.</p>
<p>Πολιτιστική Κληρονομιά</p>		

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Προστατεύονται επαρκώς μνημεία, ιστορικά κτίρια και αρχαιολογικά προστατευόμενες περιοχές από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην ανάδειξη και βιώσιμη αξιοποίηση χώρους και πόρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος; 	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων δεν αναμένεται να επηρεάσει τη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
Τομέας Προτεραιότητας 2: Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.		
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα οδηγήσουν σε απώλεια οικοσυστημάτων; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν προστατευόμενες περιοχές; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν δυσμενώς τα είδη πανίδας και χλωρίδας; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα κατακεραμάτισουν τη συνέχεια μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, ή που θα αποτελέσουν φραγμό στις μετακινήσεις ατόμων ή πληθυσμών πανίδας; 	<p>Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών για τη μείωση του κατακεραματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος, αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας.</p> <p>Επιπλέον, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων), αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και στην αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>
Ατμόσφαιρα		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αέριων ρύπων και σωματιδίων που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα; 	<p>Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών και κυρίως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αέριων ρύπων).</p> <p>Ωστόσο, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων, ενδέχεται να συμβάλλουν και στην προσωρινή και τοπική αύξηση των εκπομπών αέριων ρύπων και σωματιδίων.</p>
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή		

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. • ΠΣ3Β. Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού. • ΠΣ3Γ. Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αερίων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που ενδεχομένως να συνδράμουν στη εμφάνιση μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών στο φυσικό ή/και ανθρωπογενές περιβάλλον λόγω της κλιματικής αλλαγής; ○ Θα υπάρξει κίνδυνος εμφάνισης μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών σε παρεμβάσεις του ΕΠ λόγω της κλιματικής αλλαγής; ○ Θα συντελέσει η εφαρμογή των δράσεων του Προγράμματος στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και θα υποστηριχθεί από την υλοποίηση του Προγράμματος η ενεργειακή αποδοτικότητα; 	<p>Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών και κυρίως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αερίων ρύπων.</p> <p>Επιπλέον, δράσεις όπως η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.</p>
Θόρυβος		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα μειωθούν τα επίπεδα θορύβου; 	<p>Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος,, αναμένεται να επιφέρει θετικές επιπτώσεις στη μείωση του θορύβου σε τοπικό επίπεδο.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης και διάρκειας).</p>
Υδάτινοι Πόροι		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από ρύπανση, ή ακόμα και να βελτιώσουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των 	<p>Η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, (αντιπλημμυρικά έργα μικρής κλίμακας), η αναβάθμιση – συμπλήρωση των δικτύων ύδρευσης και η υλοποίηση έργων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων οικισμών και στερεών</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
Θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων). <ul style="list-style-type: none"> ΠΣ5B: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου. 	<p>επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και του θαλάσσιου περιβάλλοντος;</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να διατηρήσουν/βελτιώσουν τα ποσοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου; ○ Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν από πλημμύρες; 	<p>αποβλήτων, εκτιμάται ότι θα συνεισφέρουν στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>
Τοπίο		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ6A: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα υπάρξει μεταβολή στον φυσικό, πολιτιστικό και αισθητικό χαρακτήρα του τοπίου στις περιοχές υλοποίησης του Προγράμματος; ○ Θα υπάρξει κατακερματισμός του τοπίου από την υλοποίηση του Προγράμματος; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου; 	<p>Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο τοπίο και να προκαλέσουν αναβάθμιση της αισθητικής του υφιστάμενου τοπίου (κυρίως αστικού).</p> <p>Επιπλέον, οι δράσεις του εν λόγω ΤΠ που σχετίζονται με τη διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων, αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία και αναβάθμιση του τοπίου.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>
Έδαφος		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ7A: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών. ΠΣ7B: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των χρησιμων εδαφών; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους; 	<p>Η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, η υλοποίηση έργων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων οικισμών, η κατασκευή υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων μικρής κλίμακας, εκτιμάται ότι θα συνεισφέρουν θετικά στη διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών και στη μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους.</p> <p>Αντίθετα, παρεμβάσεις όπως η επέκταση των δικτύων ύδρευσης, ενδέχεται να προκαλέσουν πολύ μικρή υποβάθμιση των εδαφικών πόρων σε τοπικό επίπεδο.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<p>Επιπλέον, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>		
<p>Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού. • ΠΣ8Β: Βιώσιμη προσβασιμότητα. • ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών. • ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή. • ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα αυξηθεί βιώσιμα ο πληθυσμός; ○ Υπάρχει εύκολη και λειτουργική πρόσβαση σε όλες της περιοχές της περιφέρειας και σε θέσεις ενδιαφέροντος; ○ Βελτιώνεται η πρόσβαση στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών; ○ Επιτυγχάνεται καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών; ○ Αναμένεται τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ; ○ Αναμένεται διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται ή εξαρτάται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ; 	<p>Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στους Περιβαλλοντικούς Στόχους του εν λόγω ΤΠ.</p>
<p>Ανθρώπινη Υγεία</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής. • ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην βελτίωση της ποιότητας ζωής; 	<p>Αναμένονται θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής κατοίκων και επισκεπτών της περιφέρειας από παρεμβάσεις του εν λόγω ΤΠ (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<p>ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ8Δ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και Βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία και βελτίωση της ανθρώπινης υγείας και στη μείωση ατυχημάτων; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές; 	<p>δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών).</p> <p>Επιπλέον, αναμένεται ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων από τη λειτουργία των προτεινόμενων παρεμβάσεων (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών).</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης. • ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων. • ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπάρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ εντάσσονται σε ένα πλαίσιο ορθολογικών χρήσεων γης; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στη μεταβολή στην αξία της ακίνητης περιουσίας στην ευρύτερη περιοχή παρέμβασης; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία των υπάρχοντων περιουσιακών στοιχείων από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ; 	<p>Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης.</p> <p>Επιπλέον, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών), αναμένεται να προκαλέσει άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>
Πολιτιστική Κληρονομιά		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Προστατεύονται επαρκώς μνημεία, ιστορικά κτίρια και αρχαιολογικά προστατευόμενες περιοχές από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ; 	<p>Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<p>πολιτιστικού ενδιαφέροντος.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην ανάδειξη και βιώσιμη αξιοποίηση χώρους και πόρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος; 	

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
Τομέας Προτεραιότητας 3: Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.		
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα οδηγήσουν σε απώλεια οικοσυστημάτων; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν προστατευόμενες περιοχές; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν δυσμενώς τα είδη πανίδας και χλωρίδας; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα κατακερματίσουν τη συνέχεια μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, ή που θα αποτελέσουν φραγμό στις μετακινήσεις ατόμων ή πληθυσμών πανίδας; 	<p>Οι επιπτώσεις στη δομή των βιοτόπων, στην επικοινωνία μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, καθώς και στη βιοποικιλότητα, από την κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών τμημάτων αναμένονται αρνητικές, μολονότι μικρής έκτασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες. Αντίστοιχα, από την αναβάθμιση τμημάτων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων, αναμένονται μικρότερης κλίμακας αρνητικές επιπτώσεις, καθώς πρόκειται για επεμβάσεις σε κατά κύριο λόγο υφιστάμενα έργα σε περιοχές όπου ήδη υφίστανται ανάλογες υποδομές. Εκτιμάται ότι θα υπάρξουν επιπτώσεις στα είδη της χλωρίδας και πανίδας που διαβιούν στην περιοχή της άμεσης γειτονίας των οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων. Τόσο η αποφυγή διέλευσης των οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων μέσα ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα βοηθήσει στην προστασία και της βιοποικιλότητας και της συνέχειας μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων.</p> <p>Επιπρόσθετα, η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ (αύξηση των θέσεων πρόσβασης, καλύτερη εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης, τον εκσυγχρονισμό των κτιριακών υποδομών λιμένων, την δημιουργία ναυαθλητικών εγκαταστάσεων, κλπ.), ενδέχεται να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο βιοτικό περιβάλλον του παράκτιου και θαλάσσιου περιβάλλοντος των περιοχών επέμβασης. Ομοίως, η αποφυγή χωροθέτησης των παρεμβάσεων εντός ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα βοηθήσει στην προστασία και της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.</p>
Ατμόσφαιρα		

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα. 	<ul style="list-style-type: none"> Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αέριων ρύπων και σωματιδίων που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ; Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα; 	<p>Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης τμημάτων οδικών αξόνων, αναμένεται να συμβάλλουν στην αύξηση των εκπομπών αέριων ρύπων. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την προσέγγιση προορισμών και ενδεχομένως των ίδιων των αποστάσεων που θα διανύουν οι χρήστες τους. Αυτές οι μειώσεις με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αέριων ρύπων και συνεπώς των εκπομπών που θα προκύψουν από την αναβάθμιση του υπάρχοντος δικτύου.</p> <p>Επιπρόσθετα, η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ μολονότι θα προκαλέσει αύξηση των εκπομπών αέριων ρύπων, εντούτοις αυτές αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από την πιο ορθολογική εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης και την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής (με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αέριων ρύπων).</p> <p>Η κατασκευή νέων ή η αναβάθμιση νέων σιδηροδρομικών αξόνων αναμένεται να συμβάλλουν στον περιορισμό των εκπομπών αέριων ρύπων (μολονότι θα προκαλέσουν επιπλέον εκπομπές αέριων ρύπων, εντούτοις αυτές θα υπερκαλυφθούν από τη μείωση εκπομπών από πιο ρυπογόνες συγκοινωνιακές επιλογές, όπως είναι οι οδικές, οι οποίες θα περιοριστούν λόγω της χρήσης του σιδηροδρομικού δικτύου).</p>
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. ΠΣ3Β. Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού. 	<ul style="list-style-type: none"> Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αέριων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ; Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που ενδεχομένως να συνδράμουν στη εμφάνιση μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών στο φυσικό ή/και ανθρωπογενές περιβάλλον λόγω της κλιματικής αλλαγής; 	<p>Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης τμημάτων οδικών αξόνων, αναμένεται να συμβάλλουν στην αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την προσέγγιση προορισμών και ενδεχομένως των ίδιων των αποστάσεων που θα διανύουν οι χρήστες τους. Αυτές οι μειώσεις με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ3Γ. Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. 	<ul style="list-style-type: none"> Θα υπάρξει κίνδυνος εμφάνισης μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών σε παρεμβάσεις του ΕΠ λόγω της κλιματικής αλλαγής; Θα συντελέσει η εφαρμογή των δράσεων του Προγράμματος στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και θα υποστηριχθεί από την υλοποίηση του Προγράμματος η ενεργειακή αποδοτικότητα; 	<p>του θερμοκηπίου και συνεπώς των εκπομπών που θα προκύψουν από την αναβάθμιση του υπάρχοντος δικτύου.</p> <p>Επιπρόσθετα, η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ μολονότι θα προκαλέσει αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, εντούτοις αυτές αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από την πιο ορθολογική εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης και την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής (με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου).</p> <p>Η κατασκευή νέων ή η αναβάθμιση νέων σιδηροδρομικών αξόνων αναμένεται να συμβάλλουν στον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (μολονότι θα προκαλέσουν επιπλέον εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, εντούτοις αυτές θα υπερκαλυφθούν από τη μείωση εκπομπών από πιο ρυπογόνες συγκοινωνιακές επιλογές, όπως είναι οι οδικές, οι οποίες θα περιοριστούν λόγω της χρήσης του σιδηροδρομικού δικτύου).</p> <p>Επιπλέον, ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά θα πρέπει να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.</p>
Θόρυβος		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου 	<ul style="list-style-type: none"> Θα μειωθούν τα επίπεδα θορύβου; 	<p>Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών) αναμένεται να συνεισφέρουν στην αύξηση των εκπομπών θορύβου σε τοπική κλίμακα, στις περιοχές χωροθέτησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων. Όπως είναι οφθαλμοφανές, στις περιοχές υλοποίησης αναβαθμίσεων και βελτιώσεων υφιστάμενων υποδομών, αναμένονται μικρότερες επιπτώσεις, καθώς σε αυτές ήδη υφίστανται οι ανάλογες μεταφορικές δραστηριότητες με αποτέλεσμα τις αντίστοιχες εκπομπές θορύβου.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.		
Υδάτινοι Πόροι		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων). • ΠΣ5Β: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από ρύπανση, ή ακόμα και να βελτιώσουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και του θαλάσσιου περιβάλλοντος; ○ Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να διατηρήσουν/βελτιώσουν τα ποσοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου; ○ Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν από πλημμύρες; 	<p>Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών) αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο υδατικό περιβάλλον, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των απαραίτητων υποδομών, οι οποίες ωστόσο μπορούν να μετριαστούν με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης. Επιπλέον, από τις κατασκευαστικές εργασίες των λιμενικών υποδομών αναμένεται τοπική επιβάρυνση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.</p> <p>Κατά τη φάση λειτουργίας των οδικών υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων στις περιπτώσεις βροχοπτώσεων. Ανάλογες δυσμενείς επιπτώσεις αναμένονται στα θαλάσσια ύδατα από τη λειτουργία των λιμενικών υποδομών.</p> <p>Επιπλέον, με την ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων των έργων (υγρών και στερεών), κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας τους, αναμένεται ότι θα αποφευχθούν ενδεχόμενα περιστατικά υποβάθμισης του υδατικού περιβάλλοντος της περιοχής κάθε έργου.</p> <p>Με την ενσωμάτωση των απαραίτητων τεχνικών παρεμβάσεων στον σχεδιασμό των επιμέρους έργων θα εξασφαλιστεί τόσο η προστασία του υδατικού περιβάλλοντος από τη διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου, όσο και πρόληψη πλημμυρικών φαινομένων.</p>
Τοπίο		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ6Α: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα υπάρξει μεταβολή στον φυσικό, πολιτιστικό και αισθητικό χαρακτήρα του τοπίου στις περιοχές υλοποίησης του Προγράμματος; 	<p>Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων αναμένεται να προκαλέσει δυσμενείς επιπτώσεις στο τοπίο των περιοχών διέλευσης τους. Αντίστοιχα, η ολοκλήρωση αναβάθμισης/βελτίωσης των υφιστάμενων υποδομών (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών) αναμένεται να έχει</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ.	<ul style="list-style-type: none"> Θα υπάρξει κατακερματισμός του τοπίου από την υλοποίηση του Προγράμματος; Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου; 	μικρότερης κλίμακας επίδραση στο τοπίο, καθώς το μεγαλύτερο τμήμα των εν λόγω υποδομών έχει ήδη κατασκευαστεί και ως εκ τούτου έχει ήδη ενσωματωθεί στο τοπίο των περιοχών επέμβασης.
Έδαφος		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ7Α: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών. ΠΣ7Β: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των χρήσιμων εδαφών; Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους; 	<p>Από την κατασκευή νέων έργων αναμένεται κατάληψη εδαφών, ενώ από την ολοκλήρωση αναβάθμισης/βελτίωσης των υφιστάμενων υποδομών αναμένεται κατάληψη εδαφών σε πιο περιορισμένη κλίμακα.</p> <p>Επιπλέον, επιβάρυνση της ποιότητας των εδαφών αναμένεται να προκύψει τόσο από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων και τη λειτουργία των λιμενικών υποδομών, όσο και από την διασπορά απορριμμάτων από τους χρήστες των οδών και των λιμένων.</p> <p>Η ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων κάθε έργου (υγρών και στερεών), κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας του, αναμένεται ότι θα συμβάλει στην ελαχιστοποίηση ενδεχόμενων περιστατικών υποβάθμισης του εδάφους περιμετρικά της περιοχής κατάληψης κάθε έργου.</p> <p>Θετική επίπτωση στο έδαφος αναμένεται να έχουν οι αντιδιαβρωτικές λιμενικές παρεμβάσεις, οι οποίες θα προστατέψουν το παράκτιο μέτωπο από διαβρωτικά φαινόμενα.</p>
Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού. ΠΣ8Β: Βιώσιμη προσβασιμότητα. ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών. 	<ul style="list-style-type: none"> Θα αυξηθεί βιώσιμα ο πληθυσμός; Υπάρχει εύκολη και λειτουργική πρόσβαση σε όλες της περιοχές της περιφέρειας και σε θέσεις ενδιαφέροντος; Βελτιώνεται η πρόσβαση στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών; 	<p>Από την κατασκευή νέων συγκοινωνιακών έργων και την ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων υποδομών δεν αναμένεται αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο εξυπηρετούμενων περιοχών, υπό την προϋπόθεση ότι εκεί θα συντρέχουν οι συνθήκες και θα υπάρχουν οι υποδομές συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού και προσέλκυσης νέου. Συνεπώς, αναμένεται αύξηση του πληθυσμού σε περιοχές που θα εξυπηρετηθούν από τις προβλεπόμενες οδικούς υποδομές του νέου/διευρυμένου/αναβαθμισμένου</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή. • ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Επιτυγχάνεται καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών; ○ Αναμένεται τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ; ○ Αναμένεται διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται ή εξαρτάται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ; 	<p>οδικού/σιδηροδρομικού δικτύου και των λιμενικών εγκαταστάσεων. Παράλληλα, δημιουργούνται συνθήκες εύκολης πρόσβασης και μετακίνησης, αύξησης της προσβασιμότητας και της ορθολογικής και αποτελεσματικής χρήσης των υπαρχόντων μεταφορικών υποδομών, καθώς και βελτίωσης της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών.</p> <p>Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των κυκλοφοριακών φόρτων.</p> <p>Επιπλέον, εκτιμάται ότι θα καταγραφεί σχετική τόνωση των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις μεταφορές (κυρίως ο τουρισμός στον οποίο στοχεύουν κατά προτεραιότητα οι παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο και στις λιμενικές υποδομές), καθώς και εκείνες των οποίων θα εξυπηρετηθεί η προσβασιμότητα.</p>
Ανθρώπινη Υγεία		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής. • ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ. • ΠΣ8Δ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην βελτίωση της ποιότητας ζωής; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία και βελτίωση της ανθρώπινης υγείας και στη μείωση ατυχημάτων; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές; 	<p>Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων, η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων οδών και οι παρεμβάσεις για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας αναμένεται να αυξήσουν την ασφάλεια του οδικού δικτύου, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα ατυχημάτων. Κατ' αναλογία το ίδιο αναμένεται και από τις παρεμβάσεις στις σιδηροδρομικές και λιμενικές υποδομές.</p> <p>Επιπλέον, η υλοποίηση των παρεμβάσεων στις συγκοινωνιακές υποδομές, αναμένεται να οδηγήσει σε βελτίωση της ποιότητας ζωής, παρέχοντας συντομότερες και ασφαλέστερες μετακινήσεις σε περισσότερους προορισμούς, καθώς και περισσότερες επιλογές προσβασιμότητας. Αντίθετα, αναμένεται αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων και θορύβου σε τοπική κλίμακα.</p> <p>Η επίδραση του ΕΠ θα είναι συνολικά θετική ως προς την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της αντίστοιχης παραμέτρου.</p>
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία		

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης. • ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων. • ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπάρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ εντάσσονται σε ένα πλαίσιο ορθολογικών χρήσεων γης; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στη μεταβολή στην αξία της ακίνητης περιουσίας στην ευρύτερη περιοχή παρέμβασης; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία των υπάρχοντων περιουσιακών στοιχείων από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ; 	<p>Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών), αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης για οικιστική ανάπτυξη κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.).</p> <p>Παράλληλα, λόγω αύξησης θορύβου και αέριων ρύπων, ενδέχεται να επηρεάσει σημαντικά την αξία ακινήτων αρνητικά. Συνολικά, η επίπτωση αναμένεται να είναι θετική.</p>
Πολιτιστική Κληρονομιά		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Προστατεύονται επαρκώς μνημεία, ιστορικά κτίρια και αρχαιολογικά προστατευόμενες περιοχές από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην ανάδειξη και βιώσιμη αξιοποίηση χώρους και πόρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος; 	<p>Από την κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και την ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών), αναμένονται απροσδιόριστες επιπτώσεις, καθόσον είναι άγνωστο εάν οι τομείς των δράσεων αυτών θα χωροθετηθούν κοντά σε περιοχές πολιτιστικού ενδιαφέροντος, ιστορικών κτιρίων και μνημείων.</p> <p>Ωστόσο, σε γενικές γραμμές η βελτίωση της προσπελασιμότητας είναι θετική για την ανάδειξη και πρόσβαση σε μνημεία και εκδηλώσεις πολιτιστικού ενδιαφέροντος.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<p>Τομέας Προτεραιότητας 4: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης (ΕΤΠΑ).</p>		
<p>Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα οδηγήσουν σε απώλεια οικοσυστημάτων; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν προστατευόμενες περιοχές; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν δυσμενώς τα είδη πανίδας και χλωρίδας; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα κατακερματίσουν τη συνέχεια μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, ή που θα αποτελέσουν φραγμό στις μετακινήσεις ατόμων ή πληθυσμών πανίδας; 	<p>Οι παρεμβάσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς, αναμένεται να προκαλέσουν σε γενικές γραμμές θετικές επιπτώσεις ως προς τη βιοποικιλότητα της ΠΣΤΕ. Ωστόσο, σε περίπτωση που η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οδηγήσει σε υπέρμετρη αύξηση των επισκεπτών ή μη συμβατή με το ζητούμενο της προστασίας του περιβάλλοντος δραστηριότητα τους, θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, πρέπει να αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτής μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.</p> <p>Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού), δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν τα οικοσυστήματα και τη βιοποικιλότητα της περιοχής.</p> <p>Επιπλέον, σε περίπτωση που οι παρεμβάσεις προστασίας και ανάπτυξης υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού οδηγήσουν σε υπέρμετρη ανάπτυξη τομέων θεματικού τουρισμού (όπως ο οικοτουρισμός), θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, ο θεματικός τουρισμός, και ιδιαίτερα ο οικοτουρισμός, πρέπει να αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτού μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας μέσω των οικοτουριστικών δραστηριοτήτων, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.</p>
<p>Ατμόσφαιρα</p>		

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αέριων ρύπων και σωματιδίων που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα; 	<p>Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν την ατμόσφαιρα της περιοχής.</p>
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. • ΠΣ3Β. Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού. • ΠΣ3Γ. Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αέριων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που ενδεχομένως να συνδράμουν στη εμφάνιση μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών στο φυσικό ή/και ανθρωπογενές περιβάλλον λόγω της κλιματικής αλλαγής; ○ Θα υπάρξει κίνδυνος εμφάνισης μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών σε παρεμβάσεις του ΕΠ λόγω της κλιματικής αλλαγής; ○ Θα συντελέσει η εφαρμογή των δράσεων του Προγράμματος στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και θα υποστηριχθεί από την υλοποίηση του Προγράμματος η ενεργειακή αποδοτικότητα; 	<p>Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) δεν αναμένεται να επηρεαστούν οι Περιβαλλοντικοί Στόχοι της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να συντελέσουν ουσιαστικά σε διεργασίες της κλιματικής αλλαγής.</p>
Θόρυβος		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα μειωθούν τα επίπεδα θορύβου; 	<p>Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά τα επίπεδα των εκπομπών θορύβου. Οι ενδεχόμενες επιπτώσεις θα είναι μικρές, εστιασμένες σε πολύ περιορισμένο πεδίο και αντιμετωπίσιμες.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.		
Υδάτινοι Πόροι		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων). • ΠΣ5Β: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από ρύπανση, ή ακόμα και να βελτιώσουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και του θαλάσσιου περιβάλλοντος; ○ Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να διατηρήσουν/βελτιώσουν τα ποσοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου; ○ Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν από πλημμύρες; 	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά τους υδάτινους πόρους, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας</p>
Τοπίο		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ6Α: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα υπάρξει μεταβολή στον φυσικό, πολιτιστικό και αισθητικό χαρακτήρα του τοπίου στις περιοχές υλοποίησης του Προγράμματος; ○ Θα υπάρξει κατακερματισμός του τοπίου από την υλοποίηση του Προγράμματος; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου; 	<p>Οι παρεμβάσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς, αναμένεται να προκαλέσουν θετικές επιπτώσεις ως προς την αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου.</p> <p>Επιπλέον, η ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών (πχ η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων, μουσείων κτλ) για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στον πολιτισμό και την τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του διατηρητέου κτιριακού αποθέματος που κινδυνεύει να καταστραφεί, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση του τοπίου στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού), δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά το τοπίο της περιοχής, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
Έδαφος		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ7Α: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών. • ΠΣ7Β: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των χρήσιμων εδαφών; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους; 	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού), δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά το έδαφος της περιοχής, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας.</p>
Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού. • ΠΣ8Β: Βιώσιμη προσβασιμότητα. • ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών. • ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή. • ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα αυξηθεί βιώσιμα ο πληθυσμός; ○ Υπάρχει εύκολη και λειτουργική πρόσβαση σε όλες της περιοχές της περιφέρειας και σε θέσεις ενδιαφέροντος; ○ Βελτιώνεται η πρόσβαση στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών; ○ Επιτυγχάνεται καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών; ○ Αναμένεται τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ; ○ Αναμένεται διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται ή εξαρτάται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ; 	<p>Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται σημαντική αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο των περιοχών των παρεμβάσεων.</p> <p>Παράλληλα, δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόληση, αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών κτλ), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω της αναβάθμισης και προβολής του τουριστικού προϊόντος και του πολιτιστικού αποθέματος της περιφέρειας, όσο και λόγω της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις δράσεις αυτές).</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
Ανθρώπινη Υγεία		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής. • ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ. • ΠΣ8Δ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην βελτίωση της ποιότητας ζωής; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία και βελτίωση της ανθρώπινης υγείας και στη μείωση ατυχημάτων; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές; 	<p>Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών της περιφέρειας, λόγω της βελτίωσης των αντίστοιχων υπηρεσιών.</p> <p>Ακόμη περισσότερο θετικές επιπτώσεις αναμένονται από τη βελτίωση των υποδομών περίθαλψης, ενώ η μέριμνα για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού θα συντελέσει στη βελτίωση της πρόσβασής τους στις υπηρεσίες υγείας.</p>
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης. • ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων. • ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπάρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ εντάσσονται σε ένα πλαίσιο ορθολογικών χρήσεων γης; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στη μεταβολή στην αξία της ακίνητης περιουσίας στην ευρύτερη περιοχή παρέμβασης; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία των υπάρχοντων περιουσιακών στοιχείων από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ; 	<p>Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης και υγείας) και η αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης (για οικιστική ανάπτυξη ή εμπορική/τουριστική χρήση) κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας, της αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με αυτές τις υποδομές άμεσα ή έμμεσα (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.).</p> <p>Επιπλέον, η αύξηση από ενδεχόμενη τόνωση του τουριστικού προϊόντος και των εσόδων από αυτό (συνεπώς και των εισοδημάτων) θα έχει θετική επίπτωση στην αξία των περιουσιακών στοιχείων.</p> <p>Η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στον πολιτισμό και την τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του διατηρητέου κτιριακού αποθέματος που κινδυνεύει να καταστραφεί, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
Πολιτιστική Κληρονομιά		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Προστατεύονται επαρκώς μνημεία, ιστορικά κτίρια και αρχαιολογικά προστατευόμενες περιοχές από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην ανάδειξη και βιώσιμη αξιοποίηση χώρους και πόρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος; 	<p>Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης και υγείας) δεν αναμένεται να επηρεαστεί η διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.</p> <p>Θετικές επιπτώσεις αναμένονται από την ανάδειξη, επισκευή και συντήρηση μνημείων και παραδοσιακών οικισμών, τις νέες υποδομές πολιτισμού, την αύξηση του αριθμού των επισκεπτών λόγω θεματικού τουρισμού και ανάδειξης πολιτιστικών στοιχείων, με πιθανό αποτέλεσμα και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.</p> <p>Επικουρικό στοιχείο αύξησης του αριθμού των επισκεπτών θα αποτελέσει η αυξημένη προβολή του τουριστικού προϊόντος και οι βελτιωμένες υποδομές περίθαλψης, που είναι ήδη σε αποδεκτή κατάσταση για την Περιφέρεια.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<p>Τομέας Προτεραιότητας 5: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού (ΕΚΤ+).</p>		
<p>Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα οδηγήσουν σε απώλεια οικοσυστημάτων; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν προστατευόμενες περιοχές; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν δυσμενώς τα είδη πανίδας και χλωρίδας; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα κατακερματίσουν τη συνέχεια μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, ή που θα αποτελέσουν φραγμό στις μετακινήσεις ατόμων ή πληθυσμών πανίδας; 	<p>Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.</p>
<p>Ατμόσφαιρα</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αέριων ρύπων και σωματιδίων που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα; 	<p>Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.</p>
<p>Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. ΠΣ3Β. Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αέριων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που ενδεχομένως να συνδράμουν στη εμφάνιση μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών στο φυσικό ή/και ανθρωπογενές περιβάλλον λόγω της κλιματικής αλλαγής; 	<p>Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ3Γ: Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. 	<ul style="list-style-type: none"> Θα υπάρξει κίνδυνος εμφάνισης μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών σε παρεμβάσεις του ΕΠ λόγω της κλιματικής αλλαγής; Θα συντελέσει η εφαρμογή των δράσεων του Προγράμματος στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και θα υποστηριχθεί από την υλοποίηση του Προγράμματος η ενεργειακή αποδοτικότητα; 	
Θόρυβος		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια. 	<ul style="list-style-type: none"> Θα μειωθούν τα επίπεδα θορύβου; 	Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.
Υδάτινοι Πόροι		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων). ΠΣ5Β: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου. 	<ul style="list-style-type: none"> Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από ρύπανση, ή ακόμα και να βελτιώσουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και του θαλάσσιου περιβάλλοντος; Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να διατηρήσουν/βελτιώσουν τα ποσοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου; Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν από πλημμύρες; 	Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
Τοπίο		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ6Α: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ. 	<ul style="list-style-type: none"> Θα υπάρξει μεταβολή στον φυσικό, πολιτιστικό και αισθητικό χαρακτήρα του τοπίου στις περιοχές υλοποίησης του Προγράμματος; Θα υπάρξει κατακερματισμός του τοπίου από την υλοποίηση του Προγράμματος; Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου; 	Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.
Έδαφος		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ7Α: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών. ΠΣ7Β: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των χρησιμων εδαφών; Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους; 	Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.
Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού. ΠΣ8Β: Βιώσιμη προσβασιμότητα. ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών. ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, 	<ul style="list-style-type: none"> Θα αυξηθεί βιώσιμα ο πληθυσμός; Υπάρχει εύκολη και λειτουργική πρόσβαση σε όλες της περιοχές της περιφέρειας και σε θέσεις ενδιαφέροντος; Βελτιώνεται η πρόσβαση στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών; Επιτυγχάνεται καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών; Αναμένεται τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ; 	<p>Από τις δράσεις του εν λόγω ΤΠ, αναμένονται σημαντικές θετικές επιπτώσεις για το Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον σε επίπεδο περιφέρειας.</p> <p>Οι δράσεις που περιλαμβάνονται δημιουργούν τις συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης και φροντίδας, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, εκπαιδευτικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, καταπολέμηση της φτώχειας, υποστήριξης και ένταξης ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, άρση των κοινωνικών αποκλεισμών, ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής κτλ), όσο και σε επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση ατόμων</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<p>αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Αναμένεται διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται ή εξαρτάται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ; 	<p>ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού στην αγορά εργασίας, ενίσχυση της απασχολησιμότητας των εχόντων τη φροντίδα ατόμων ευάλωτων ομάδων κτλ).</p>
Ανθρώπινη Υγεία		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής. • ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ. • ΠΣ8Δ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην βελτίωση της ποιότητας ζωής; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία και βελτίωση της ανθρώπινης υγείας και στη μείωση ατυχημάτων; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές; 	<p>Από τις δράσεις του εν λόγω ΤΠ, αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιφέρειας, λόγω της βελτίωσης των υπηρεσιών υγείας, επαγγελματικής ένταξης, φροντίδας ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και κοινωνικής μέριμνας.</p> <p>Σημαντικές θετικές επιπτώσεις αναμένονται από τη βελτίωση των υποδομών περίθαλψης (ενίσχυση υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, υπηρεσιών δημόσιας υγείας, υπηρεσιών ψυχικής υγείας κτλ), τη μέριμνα για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού και την βελτίωση της πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας.</p> <p>Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις αναμένονται στην ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας, από τις δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία και τις υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.</p>
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης. • ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ εντάσσονται σε ένα πλαίσιο ορθολογικών χρήσεων γης; 	<p>Σε γενικές γραμμές δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.</p> <p>Ωστόσο, οι δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ (ομάδες διαχείρισης χώρων και βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης) αναμένεται να</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<p>ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπαρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στη μεταβολή στην αξία της ακίνητης περιουσίας στην ευρύτερη περιοχή παρέμβασης; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία των υπαρχόντων περιουσιακών στοιχείων από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ; 	<p>συμβάλλουν θετικά στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις εκτάσεις περιμετρικά των υφιστάμενων περιοχών διαμονής των ΡΟΜΑ.</p>
Πολιτιστική Κληρονομιά		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Προστατεύονται επαρκώς μνημεία, ιστορικά κτίρια και αρχαιολογικά προστατευόμενες περιοχές από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην ανάδειξη και βιώσιμη αξιοποίηση χώρους και πόρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος; 	<p>Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
Τομέας Προτεραιότητας 6: Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.		
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα οδηγήσουν σε απώλεια οικοσυστημάτων; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν προστατευόμενες περιοχές; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα επηρεάσουν δυσμενώς τα είδη πανίδας και χλωρίδας; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που θα κατακερματίσουν τη συνέχεια μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, ή που θα αποτελέσουν φραγμό στις μετακινήσεις ατόμων ή πληθυσμών πανίδας; 	<p>Οι παρεμβάσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς, αναμένεται να προκαλέσουν σε γενικές γραμμές θετικές επιπτώσεις ως προς τη βιοποικιλότητα της ΠΣΤΕ. Ωστόσο, σε περίπτωση που η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οδηγήσει σε υπέρμετρη αύξηση των επισκεπτών ή μη συμβατή με το ζητούμενο της προστασίας του περιβάλλοντος δραστηριότητα τους, θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, πρέπει ν' αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτής μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.</p> <p>Επιπλέον, δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην επίτευξη του ΠΣ. Παράλληλα, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, αντιδιαβρωτικά έργα, αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης υγρών και στερών αποβλήτων, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, τροχιαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και στην αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.</p> <p>Αντίθετα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων σε φυσικές περιοχές, οικοσυστήματα, είδη χλωρίδας και πανίδας από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων και οδικών αρτηριών. Ωστόσο, μολονότι εκτιμάται ότι οι επιπτώσεις στη δομή των βιοτόπων, στην επικοινωνία μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, καθώς και στη βιοποικιλότητα, από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών ή συγκοινωνιακών υποδομών, θα είναι</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
		<p>αρνητικές, εντούτοις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας). Τόσο η αποφυγή χωροθέτησης των νέων υποδομών μέσα ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα βοηθήσει στην προστασία και της βιοποικιλότητας και της συνέχειας μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων.</p> <p>Επιπλέον, σε περίπτωση που οι παρεμβάσεις προστασίας και ανάπτυξης υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού οδηγήσουν σε υπέρμετρη ανάπτυξη τομέων θεματικού τουρισμού (όπως ο οικοτουρισμός), θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, ο θεματικός τουρισμός, και ιδιαίτερα ο οικοτουρισμός, πρέπει ν' αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτού μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας μέσω των οικοτουριστικών δραστηριοτήτων, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.</p> <p>Οι κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>
Ατμόσφαιρα		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αέριων ρύπων και σωματιδίων που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα; 	<p>Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων που θα συνδράμουν σε μία λειτουργικότερη διασύνδεση των συγκοινωνιών και κυρίως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων του δημόσιου τομέα αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αέριων ρύπων).</p> <p>Παράλληλα, μία σειρά δράσεων του εν λόγω ΤΠ (υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων και υποδομών, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ),</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
		<p>αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην προστασία της ατμόσφαιρας.</p> <p>Αντίθετα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων οδικών τμημάτων, καθώς και από τις κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων. Ωστόσο, αυτές αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).</p>
Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. • ΠΣ3Β. Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού. • ΠΣ3Γ. Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Θα υπάρξει μεταβολή επί τα χείρω των εκπομπών αερίων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από τους τομείς δραστηριότητας που είναι συναφείς με το ΕΠ; ○ Περιλαμβάνονται υποδομές ή/και δραστηριότητες που ενδεχομένως να συνδράμουν στη εμφάνιση μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών στο φυσικό ή/και ανθρωπογενές περιβάλλον λόγω της κλιματικής αλλαγής; ○ Θα υπάρξει κίνδυνος εμφάνισης μεγάλων ατυχημάτων ή/και φυσικών καταστροφών σε παρεμβάσεις του ΕΠ λόγω της κλιματικής αλλαγής; ○ Θα συντελέσει η εφαρμογή των δράσεων του Προγράμματος στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και θα υποστηριχθεί από την υλοποίηση του Προγράμματος η ενεργειακή αποδοτικότητα; 	<p>Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων που θα συνδράμουν σε μία λειτουργικότερη διασύνδεση των συγκοινωνιών και κυρίως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων του δημόσιου τομέα αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου).</p> <p>Παράλληλα, μία σειρά δράσεων του εν λόγω ΤΠ (υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων και υποδομών, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της.</p> <p>Επιπλέον, δράσεις όπως η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης των πλημμυρών, αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.</p> <p>Αντίθετα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων οδικών τμημάτων, καθώς και από τις κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων. Ωστόσο, αυτές αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
		περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).
Θόρυβος		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια. 	<ul style="list-style-type: none"> Θα μειωθούν τα επίπεδα θορύβου; 	<p>Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων που θα συνδράμουν σε μία λειτουργικότερη διασύνδεση των συγκοινωνιών, οι υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, το τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών και η διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων, αναμένεται να επιφέρουν θετικές επιπτώσεις στη μείωση του θορύβου σε τοπικό επίπεδο.</p> <p>Αντίθετα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων οδικών τμημάτων, καθώς και από τις κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων. Ωστόσο, αυτές αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).</p>
Υδάτινοι Πόροι		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων). ΠΣ5Β: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου. 	<ul style="list-style-type: none"> Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από ρύπανση, ή ακόμα και να βελτιώσουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και του θαλάσσιου περιβάλλοντος; Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να διατηρήσουν/βελτιώσουν τα ποσοτικά χαρακτηριστικά των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και να προστατέψουν το υδατικό περιβάλλον από διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου; Αναμένεται οι παρεμβάσεις του Προγράμματος να προστατέψουν από πλημμύρες; 	<p>Η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, η αναβάθμιση – συμπλήρωση των δικτύων ύδρευσης, η υλοποίηση έργων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων και η υλοποίηση έργων συλλογής και διαχείρισης στερεών αποβλήτων εκτιμάται ότι θα συνεισφέρουν στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p> <p>Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο υδατικό περιβάλλον, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των συγκοινωνιακών υποδομών, οι οποίες ωστόσο μπορούν να μετριαστούν με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης. Κατά τη φάση λειτουργίας των υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
		αρνητικές επιπτώσεις από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων στις περιπτώσεις βροχοπτώσεων. Με την ενσωμάτωση των απαραίτητων τεχνικών παρεμβάσεων στον σχεδιασμό των επιμέρους έργων θα εξασφαλιστεί τόσο η προστασία του υδατικού περιβάλλοντος από τη διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου, όσο και πρόληψη πλημμυρικών φαινομένων.
Τοπίο		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ6Α: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ. 	<ul style="list-style-type: none"> Θα υπάρξει μεταβολή στον φυσικό, πολιτιστικό και αισθητικό χαρακτήρα του τοπίου στις περιοχές υλοποίησης του Προγράμματος; Θα υπάρξει κατακερματισμός του τοπίου από την υλοποίηση του Προγράμματος; Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου; 	<p>Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον, η ανάδειξη και αξιοποίηση αξιολογών χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς και η αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών της περιφέρειας, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην αναβάθμιση της αισθητικής του υφιστάμενου τοπίου.</p> <p>Επιπλέον, οι δράσεις του εν λόγω ΤΠ που σχετίζονται με τη διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων, αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία και αναβάθμιση του τοπίου.</p> <p>Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων και οδικών τμημάτων, ενδεχομένως να επιβαρύνει τοπικά την αισθητική του τοπίου. Οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας) και δεν αναμένεται να κατακερματίσουν το τοπίο ή να το μεταβάλλουν σε σημαντική έκταση.</p> <p>Επιπρόσθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>
Έδαφος		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ7Α: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των χρήσιμων εδαφών; 	<p>Η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, η υλοποίηση έργων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων και διαχείρισης στερεών αποβλήτων, εκτιμάται ότι θα συνεισφέρουν</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ7B: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους; 	<p>στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας των εδαφών.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p> <p>Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων, η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο έδαφος, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των συγκοινωνιακών υποδομών, οι οποίες ωστόσο μπορούν να μετριαστούν με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης. Κατά τη φάση λειτουργίας των υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων στις περιπτώσεις βροχοπτώσεων.</p> <p>Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων αναμένεται να επιβαρύνει τοπικά το έδαφος, τόσο λόγω της δεδομένης κατάληψης εδαφών όσο και λόγω της αύξησης της παραγωγής στερεών αποβλήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), εφόσον δεν καταληφθούν σημαντικά χρήσιμα εδάφη.</p>
Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον		
<ul style="list-style-type: none"> ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού. ΠΣ8B: Βιώσιμη προσβασιμότητα. ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών. ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, 	<ul style="list-style-type: none"> Θα αυξηθεί βιώσιμα ο πληθυσμός; Υπάρχει εύκολη και λειτουργική πρόσβαση σε όλες της περιοχές της περιφέρειας και σε θέσεις ενδιαφέροντος; Βελτιώνεται η πρόσβαση στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών; Επιτυγχάνεται καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών; Αναμένεται τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ; 	<p>Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον συγκεκριμένο ΤΠ αναμένεται να συμβάλουν θετικά στη βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.</p> <p>Δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης, αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας και πολιτισμού, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, άρση των κοινωνικών αποκλεισμών κτλ), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω της αναβάθμισης και</p>

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<p>αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Αναμένεται διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται ή εξαρτάται από τις παρεμβάσεις του ΕΠ; 	<p>προβολής του τουριστικού προϊόντος, καθώς και του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού αποθέματος της περιφέρειας, όσο και λόγω της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις δράσεις αυτές).</p>
Ανθρώπινη Υγεία		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής. • ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ. • ΠΣ8Δ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην βελτίωση της ποιότητας ζωής; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία και βελτίωση της ανθρώπινης υγείας και στη μείωση ατυχημάτων; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα σε των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές; 	<p>Αναμένονται θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής κατοίκων και επισκεπτών της περιφέρειας, τόσο την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων υποδομών (πχ υποδομών παιδικής φροντίδας και εκπαίδευσης, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υλοποίηση οδικών αρτηριών, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων, υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων κτλ), όσο και από την αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών (υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, υπηρεσίες παιδικής φροντίδας και εκπαίδευσης κτλ).</p> <p>Επιπλέον, αναμένεται ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων από τη λειτουργία των προτεινόμενων παρεμβάσεων (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων). Ταυτόχρονα, η συμπλήρωση/αναβάθμιση του τοπικού οδικού δικτύου αναμένεται να βελτιώσει την πρόσβαση σε υποδομές κι υπηρεσίες υγείας.</p>
Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία		

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Καθοδηγητικές ερωτήσεις	Σχόλια/Παρατηρήσεις
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης. • ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων. • ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπάρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ εντάσσονται σε ένα πλαίσιο ορθολογικών χρήσεων γης; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στη μεταβολή στην αξία της ακίνητης περιουσίας στην ευρύτερη περιοχή παρέμβασης; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην προστασία των υπάρχοντων περιουσιακών στοιχείων από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ; 	<p>Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον και η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης.</p> <p>Επιπλέον, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης υγρών και στερών αποβλήτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υλοποίηση οδικών αρτηριών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων, υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>Σημαντική παράμετρο αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας αποτελούν οι δράσεις τόσο προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος, όσο και προβολής και τόνωσης του τουριστικού προϊόντος.</p>
Πολιτιστική Κληρονομιά		
<ul style="list-style-type: none"> • ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Προστατεύονται επαρκώς μνημεία, ιστορικά κτίρια και αρχαιολογικά προστατευόμενες περιοχές από τη λειτουργία και ανάπτυξη των δράσεων του ΕΠ; ○ Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΠ θα οδηγήσουν άμεσα ή έμμεσα στην ανάδειξη και βιώσιμη αξιοποίηση χώρους και πόρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος; 	<p>Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και συγκοινωνιακών υποδομών δεν αναμένεται να επηρεάσει τη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.</p> <p>Αντίθετα, αναμένονται θετικές επιπτώσεις τόσο από την βελτίωση της προσβασιμότητας σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, όσο και από τις δράσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης πολιτιστικών υποδομών καθώς και προστασίας και ανάπτυξης υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού της περιφέρειας.</p>

13 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΠ ΑΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Στο παρόν Παράρτημα θα παρατεθεί η αποτίμηση (εντοπισμός και καταγραφή) των **σημαντικών επιπτώσεων** από συγκεκριμένες δράσεις ή ομάδες δράσεων του Προγράμματος στους σχετικούς περιβαλλοντικούς στόχους.

Ακολουθώς παρουσιάζεται η αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των προτεινόμενων Δράσεων του ΕΠ ανά Περιβαλλοντική Παράμετρο και Θεματικό Τομέα.

Σημειώνεται ότι όπως έχει προαναφερθεί, οι Τομείς Προτεραιότητας 7 και 8 περιλαμβάνουν αποκλειστικά τεχνικές επιμέρους δράσεις υποστήριξης. Συνεπώς, καθώς η εφαρμογή τους δεν αναμένεται να προκαλέσει οποιαδήποτε αλληλεπίδραση με περιβαλλοντικές παραμέτρους, δεν θα αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω ανάλυσης στα πλαίσια της παρούσας Ενότητας.

1. Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα		
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων. ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ. ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.</p>	<p>Υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων σε φυσικές περιοχές, οικοσυστήματα, είδη χλωρίδας και πανίδας από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων.</p> <p>Ωστόσο, μολονότι εκτιμάται ότι οι επιπτώσεις στη δομή των βιοτόπων, στην επικοινωνία μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, καθώς και στη βιοποικιλότητα, από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένονται αρνητικές, εντούτοις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των</p>	<p>Τόσο η αποφυγή χωροθέτησης των κτηριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων μέσα ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο φιλοπεριβαλλοντικός σχεδιασμός τους θα συνδράμουν στην προστασία της βιοποικιλότητας και της συνέχειας μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων. Αναλυτικότερα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Αποφυγή χωροθέτησης των κτηριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας. Προτεραιότητα θα πρέπει να αποτελεί η εγκατάσταση των υποδομών σε θεσμοθετημένες περιοχές, σε οικολογικά μη ευαίσθητες περιοχές, σε υποβαθμισμένες εκτάσεις και σε θέσεις όπου ήδη υφίσταται έντονη ανθρωπογενείς παρουσία. ○ Στην περίπτωση που τελικώς επιλεχθεί η χωροθέτηση υποδομών σε περιοχές με σημαντικά ή ευαίσθητα οικολογικά χαρακτηριστικά, θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα		
	<p>τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.</p>	<p>δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα του οικοσυστήματος. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ .</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός, χρήση εξοπλισμού χαμηλών εκπομπών αερίων ρύπων και θορύβου κτλ) όσο και βέλτιστες επιλογές διαχείρισης (πχ όσον αφορά στην επεξεργασία υγρών αποβλήτων, στη συλλογή και διαχείριση στερεών αποβλήτων κτλ). ○ Επιπλέον, θα πρέπει να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών. ■ Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας. ■ Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης. ■ Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων. ■ Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία. ■ Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων. ■ Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

<p>ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.</p>	<p>Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος, αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας.</p> <p>Επιπλέον, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων), αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και στην αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>	<p>Κατά το δυνατόν αποφυγή εγκατάστασης υποδομών (πχ διαχείρισης στερών αποβλήτων και υδρευτικού δικτύου (πχ Πράσινα Σημεία και αντλιοστάσια αντίστοιχα)) εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας. Στην περίπτωση που τελικώς επιλεγεί η χωροθέτηση υποδομών σε προστατευόμενες περιοχές (μόνο αν δεν υπάρχει άλλη τεχνικά ρεαλιστική επιλογή), του δικτύου Natura (ή άλλων θεσμικά προστατευόμενων περιοχών ή ευαίσθητων περιοχών βάσει οικολογικών κριτηρίων), θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα τόσο του ίδιου του τόπου, όσο και η συνέχεια μεταξύ τόπων με συναφείς στόχους διαχείρισης και ειδή χαρακτηρισμού. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ.</p> <p>Θα πρέπει να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές. Επιπλέον, όσον αφορά στις αστικές αναπλάσεις να προτιμηθούν οι παρεμβάσεις με φυτεύσεις ενδημικών ειδών χλωρίδας.</p>
--	--	---

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Δράσεις:

- Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.
- Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας.
- Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.
- Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας</p>	<p>Οι επιπτώσεις στη δομή των βιοτόπων, στην επικοινωνία μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων</p>	<p>Τόσο η αποφυγή διέλευσης των οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων μέσα ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός</p>

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.

περιοχών, καθώς και στη βιοποικιλότητα, από την κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών τμημάτων αναμένονται αρνητικές, μολονότι μικρής έκτασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες. Αντίστοιχα, από την αναβάθμιση τμημάτων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων, αναμένονται μικρότερης κλίμακας αρνητικές επιπτώσεις, καθώς πρόκειται για επεμβάσεις σε κατά κύριο λόγο υφιστάμενα έργα σε περιοχές όπου ήδη υφίστανται ανάλογες υποδομές. Εκτιμάται ότι θα υπάρξουν επιπτώσεις στα είδη της χλωρίδας και πανίδας που διαβιούν στην περιοχή της άμεσης γειτονίας των οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων. Τόσο η αποφυγή διέλευσης των οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων μέσα ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα βοηθήσει στην προστασία και της βιοποικιλότητας και της συνέχειας μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων.

Επιπρόσθετα, η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ (αύξηση των θέσεων πρόσβασης, καλύτερη εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης, τον εκσυγχρονισμό των κτιριακών υποδομών λιμένων, την δημιουργία ναυαθλητικών εγκαταστάσεων, κλπ.), ενδέχεται να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο βιοτικό περιβάλλον του παράκτιου και θαλάσσιου περιβάλλοντος των περιοχών επέμβασης. Ομοίως, η αποφυγή χωροθέτησης των παρεμβάσεων εντός ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα βοηθήσει στην προστασία και της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα συνδράμει στην προστασία της βιοποικιλότητας και της συνέχειας μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων. Αναλυτικότερα:

- Παράκαμψη κατά το δυνατόν και αποφυγή εγκατάστασης υποδομών εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας.
- Στην περίπτωση που τελικώς επιλεχθεί η χωροθέτηση υποδομών σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura (ή άλλων θεσμικά προστατευόμενων περιοχών ή ευαίσθητων περιοχών βάσει οικολογικών κριτηρίων), θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα τόσο του ίδιου του τόπου, όσο και η συνέχεια μεταξύ τόπων με συναφείς στόχους διαχείρισης και ειδή χαρακτηρισμού. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ .
- Λήψη διορθωτικών μέτρων διευκόλυνσης μετακίνησης πανίδας (διαβάσεις πανίδας, πράσινες γέφυρες, χρήση σηράγγων σε ορεινές περιοχές κλπ.) και δημιουργία (και συντήρηση) πράσινων υποδομών με παράλληλη μείωση ταχυτήτων μέσα από προστατευόμενες περιοχές για τη μείωση κινδύνου ατυχημάτων σε είδη της πανίδας και της ορνιθοπανίδας. Επιπλέον, θα πρέπει να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα αποκατάστασης σε περίπτωση που οι οδικοί άξονες διέρχονται από θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.

Όσον αφορά στις λιμενικές υποδομές, αποφυγή εγκατάστασης κατά το δυνατόν εντός προστατευόμενων περιοχών (πχ θαλάσσιες Natura) ή σε εγγύτητα με προστατευόμενες περιοχές που δύναται να επηρεαστούν δυσμενώς [πχ Ειδικές Ζώνες Προστασίας (Special Protection Areas - SPAs)]. Στην περίπτωση χωροθέτησης υποδομών σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura (ή άλλων θεσμικά προστατευόμενων περιοχών βάσει οικολογικών κριτηρίων), θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα		
		<p>έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και συνεκτικότητα τόσο του ίδιου του τόπου, όσο και η συνέχεια μεταξύ τόπων με συναφείς στόχους διαχείρισης και ειδή χαρακτηρισμού. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ. Στην περίπτωση εγκατάστασης νέων υποδομών ή επέκτασης υφιστάμενων θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να μην θίγονται ενδιαίτηματα θαλάσσιων θηλαστικών και λειμώνες θαλάσσιων φανερόγαμων και ιδιαίτερα του είδους <i>Posidonia oceanica</i>.</p>

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Δράσεις:		
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης. ■ Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. ■ Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων. ■ Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία). ■ Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης. ■ Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία. ■ Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας. ■ Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός). ■ Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας. ■ Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. ■ Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού. ■ Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών. ■ Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς. 	
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.

Οι παρεμβάσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς, αναμένεται να προκαλέσουν σε γενικές γραμμές θετικές επιπτώσεις ως προς τη βιοποικιλότητα της ΠΣΤΕ. Ωστόσο, σε περίπτωση που η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οδηγήσει σε υπέρμετρη αύξηση των επισκεπτών ή μη συμβατή με το ζητούμενο της προστασίας του περιβάλλοντος δραστηριότητα τους, θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, πρέπει ν' αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτής μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.

Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού), δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν τα οικοσυστήματα και τη βιοποικιλότητα της περιοχής.

Επιπλέον, σε περίπτωση που οι παρεμβάσεις προστασίας και ανάπτυξης υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού οδηγήσουν σε υπέρμετρη ανάπτυξη τομέων θεματικού τουρισμού (όπως ο οικοτουρισμός), θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, ο θεματικός τουρισμός, και ιδιαίτερα ο οικοτουρισμός, πρέπει ν' αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτού μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας μέσω των οικοτουριστικών δραστηριοτήτων, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.

Τόσο η αποφυγή χωροθέτησης των νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών μέσα ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο φιλοπεριβαλλοντικός σχεδιασμός τους θα συνδράμουν στην προστασία της βιοποικιλότητας και της συνέχειας μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων. Αναλυτικότερα:

- Αποφυγή χωροθέτησης των νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας. Προτεραιότητα θα πρέπει να αποτελεί η εγκατάσταση των υποδομών σε θεσμοθετημένες περιοχές, σε οικολογικά μη ευαίσθητες περιοχές και σε θέσεις όπου ήδη υφίσταται έντονη ανθρωπογενείς παρουσία.
- Στην περίπτωση που τελικώς επιλεγεί η χωροθέτηση υποδομών σε περιοχές με σημαντικά ή ευαίσθητα οικολογικά χαρακτηριστικά, θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα του οικοσυστήματος. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ .
- Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ) όσο και βέλτιστες επιλογές διαχείρισης (πχ όσον αφορά στην επεξεργασία υγρών αποβλήτων, στη συλλογή και διαχείριση στερεών αποβλήτων κτλ).
- Θα πρέπει να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.
- Η ανάπτυξη (και οι αντίστοιχες επιπτώσεις στο περιβάλλον) του τουρισμού (και της επισκεψιμότητας σε αξιόλογους χώρους

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

φυσικής κληρονομιάς) θα πρέπει να παρακολουθούνται και σε περίπτωση υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας ή καταγραφής δυσμενών περιβαλλοντικά επιπτώσεων να ενεργοποιούνται μέτρα αντιμετώπισης των σχετικών επιπτώσεων.

Π5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Δράσεις:

- Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).
- Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.
- Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους άνεργους.
- Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικά αδρανή άτομα.
- Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις.
- Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.).
- Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
- Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
- Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.
- Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
- Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.
- Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.
- Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
- Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).
- Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.
- Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
- Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.
- Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
- Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

- Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).
- Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.
- Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.
- Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
- Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.
- Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..
- Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.
- Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.
- Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).
- Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών.
- Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.
- Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.
- Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ].
- Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία.
- Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.
- Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων.
- Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων.
- Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ.
- Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.
- Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.).
- Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα.
- Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
- Δ24.1. Δομές αστέγων.
- Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές.
- Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.
- Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας.
- Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.	Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΠΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Δράσεις:

- Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.6. Τροχαιό υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημοσίων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ1Α: Προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και η αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.</p>	<p>Οι παρεμβάσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς, αναμένεται να προκαλέσουν σε γενικές γραμμές θετικές επιπτώσεις ως προς τη βιοποικιλότητα της ΠΣΤΕ. Ωστόσο, σε περίπτωση που η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οδηγήσει σε υπέρμετρη αύξηση των επισκεπτών ή μη συμβατή με το ζητούμενο της προστασίας του περιβάλλοντος δραστηριότητα τους, θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές</p>	<p>Τόσο η αποφυγή διέλευσης των οδικών αξόνων και χωροθέτησης των κτιριακών εγκαταστάσεων μέσα ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα συνδράμει στην προστασία της βιοποικιλότητας και της συνέχειας μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων. Αναλυτικότερα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Παράκαμψη κατά το δυνατόν και αποφυγή εγκατάστασης υποδομών (τόσο οδών και κτηρίων, όσο και εγκαταστάσεων του υδρευτικού δικτύου (πχ αντλιοστάσια)) εντός οικολογικά

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

επιπτώσεις. Συνεπώς, η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, πρέπει να αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτής μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.

Επιπλέον, δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην επίτευξη του ΠΣ. Παράλληλα, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, αντιδιαβρωτικά έργα, αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, τροχιαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και στην αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.

Αντίθετα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων σε φυσικές περιοχές, οικοσυστήματα, είδη χλωρίδας και πανίδας από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων και οδικών αρτηριών. Ωστόσο, μολονότι εκτιμάται ότι οι επιπτώσεις στη δομή των βιοτόπων, στην επικοινωνία μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, καθώς και στη βιοποικιλότητα, από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών ή συγκοινωνιακών υποδομών, θα είναι αρνητικές, εντούτοις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας). Τόσο η αποφυγή χωροθέτησης των νέων υποδομών μέσα ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα βοηθήσει στην προστασία και της βιοποικιλότητας και της συνέχειας μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων.

ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας.

- Στην περίπτωση που τελικώς επιλεγθεί η χωροθέτηση υποδομών σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura (ή άλλων θεσμικά προστατευόμενων περιοχών ή ευαίσθητων περιοχών βάσει οικολογικών κριτηρίων), θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα τόσο του ίδιου του τόπου, όσο και η συνέχεια μεταξύ τόπων με συναφείς στόχους διαχείρισης και ειδή χαρακτηρισμού. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ .
- Όσον αφορά στα οδικά τμήματα, λήψη διορθωτικών μέτρων διευκόλυνσης μετακίνησης πανίδας (διαβάσεις πανίδας, πράσινες γέφυρες, χρήση σηράγγων σε ορεινές περιοχές κλπ.) και δημιουργία (και συντήρηση) πράσινων υποδομών με παράλληλη μείωση ταχυτήτων μέσα από προστατευόμενες περιοχές για τη μείωση κινδύνου
- Για τον σχεδιασμό των κτηριακών έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ) όσο και βέλτιστες επιλογές διαχείρισης (πχ όσον αφορά στην επεξεργασία υγρών αποβλήτων, στη συλλογή και διαχείριση στερεών αποβλήτων κτλ).
- Θα πρέπει να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές. Επιπλέον, όσον αφορά στις αστικές αναπλάσεις να προτιμηθούν οι παρεμβάσεις με φυτεύσεις ενδημικών ειδών χλωρίδας.

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα		
	Επιπλέον, σε περίπτωση που οι παρεμβάσεις προστασίας και ανάπτυξης	<ul style="list-style-type: none"> ○ Η ανάπτυξη (και οι αντίστοιχες επιπτώσεις στο περιβάλλον) του τουρισμού θα πρέπει να παρακολουθούνται και σε περίπτωση υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας ή καταγραφής δυσμενών περιβαλλοντικά επιπτώσεων να ενεργοποιούνται μέτρα αντιμετώπισης των σχετικών επιπτώσεων.

2. Ατμόσφαιρα

Ατμόσφαιρα		
ΠΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων. ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ. ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.</p>	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να αυξήσει την εκπομπή αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα, οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην περίπτωση που δεν θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης ρυπογόνων παραγωγικών διαδικασιών και προστασίας της ατμόσφαιρας.</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.</p>	<p>Για τον σχεδιασμό νέων ή την επέκταση υφιστάμενων έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ) όσο και βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών).</p>

Ατμόσφαιρα

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Δράσεις:

- Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.
- Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.
- Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.
- Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.
- Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.
- Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.
- Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.	<p>Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών και κυρίως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αέριων ρύπων.</p> <p>Ωστόσο, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων, ενδέχεται να συμβάλλουν και στην προσωρινή και τοπική αύξηση των εκπομπών αέριων ρύπων και σωματιδίων.</p>	<p>Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων. Επιπλέον, κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.</p>

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Δράσεις:

- Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.
- Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας.
- Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.
- Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
------------------------	--	--

Ατμόσφαιρα

ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.

Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης τμημάτων οδικών αξόνων, αναμένεται να συμβάλλουν στην αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την προσέγγιση προορισμών και ενδεχομένως των ίδιων των αποστάσεων που θα διανύουν οι χρήστες τους. Αυτές οι μειώσεις με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων ρύπων και συνεπώς των εκπομπών που θα προκύψουν από την αναβάθμιση του υπάρχοντος δικτύου.

Επιπρόσθετα, η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ μολονότι θα προκαλέσει αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων, εντούτοις αυτές αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από την πιο ορθολογική εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης και την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής (με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων ρύπων).

Η κατασκευή νέων ή η αναβάθμιση νέων σιδηροδρομικών αξόνων αναμένεται να συμβάλλουν στον περιορισμό των εκπομπών αερίων ρύπων (μολονότι θα προκαλέσουν επιπλέον εκπομπές αερίων ρύπων, εντούτοις αυτές θα υπερκαλυφθούν από τη μείωση εκπομπών από πιο ρυπογόνες συγκοινωνιακές επιλογές, όπως είναι οι οδικές, οι οποίες θα περιοριστούν λόγω της χρήσης του σιδηροδρομικού δικτύου).

Ο σχεδιασμός των οδικών έργων θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση του δικτύου, αναμένεται να αντισταθμιστεί εν μέρει τις αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας, καθώς για την κάλυψη αντίστοιχων αποστάσεων θα απαιτείται λιγότερος χρόνος και συνεπώς θα προκαλούνται μειωμένες εκπομπές.

Επιπλέον ο σχεδιασμός των λιμενικών υποδομών θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής και τη μείωση του χρόνου λειτουργίας οχημάτων τροφοδοσίας, μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς εμπορευμάτων.

Στο σύνολο των υποδομών ο σχεδιασμός θα πρέπει να υιοθετεί παρεμβάσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και την χρήση ΑΠΕ.

Τέλος, κατά μήκος των οδικών αξόνων και σε θέσεις των λιμενικών υποδομών (και ιδιαίτερα πλησίον δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων, οικιών και εντός σηράγγων) θα πρέπει να εγκατασταθεί σύστημα παρακολούθησης των συγκεντρώσεων αερίων ρύπων έτσι ώστε να εντοπίζονται και να αντιμετωπίζονται δυνητικές υπερβάσεις των ορίων τους.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Δράσεις:

- Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.
- Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.
- Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Ατμόσφαιρα

- Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).
- Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.
- Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.
- Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.
- Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός).
- Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας.
- Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.
- Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.
- Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.	Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν την ατμόσφαιρα της περιοχής.	Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).

Π5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Δράσεις:

- Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).
- Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.
- Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους άνεργους.
- Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικά αδρανή άτομα.
- Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις.
- Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.).
- Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.

Ατμόσφαιρα

- Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
- Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.
- Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
- Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.
- Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.
- Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
- Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).
- Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτούσων ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.
- Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
- Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.
- Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
- Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.
- Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).
- Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.
- Δ22.4. Caracity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.
- Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
- Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.
- Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..
- Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.
- Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.
- Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).
- Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών.
- Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.
- Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.
- Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ].
- Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία.
- Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.
- Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων.
- Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων.
- Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ.
- Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.

Ατμόσφαιρα		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.). ■ Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα. ■ Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο. ■ Δ24.1. Δομές αστέγων. ■ Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές. ■ Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας. ■ Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας. ■ Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ). 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.	Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.
<p>Δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημοσίων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

Ατμόσφαιρα		
■ Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ2Α: Μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.</p>	<p>Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων που θα συνδράμουν σε μία λειτουργικότερη διασύνδεση των συγκοινωνιών και κυρίως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων του δημόσιου τομέα αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αέριων ρύπων).</p> <p>Παράλληλα, μία σειρά δράσεων του εν λόγω ΤΠ (υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων και υποδομών, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, τροχιαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην προστασία της ατμόσφαιρας.</p> <p>Αντίθετα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων οδικών τμημάτων, καθώς και από τις κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων. Ωστόσο, αυτές αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).</p>	<p>Ο σχεδιασμός των οδικών έργων θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση του δικτύου, αναμένεται να αντισταθμιστούν εν μέρει οι αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας, καθώς για την κάλυψη αντίστοιχων αποστάσεων θα απαιτείται λιγότερος χρόνος και συνεπώς θα προκαλούνται μειωμένες εκπομπές. Επιπλέον, κατά μήκος των αξόνων (και ιδιαίτερα πλησίον δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων, οικιών κλπ) θα πρέπει να εγκατασταθεί σύστημα παρακολούθησης των συγκεντρώσεων αέριων ρύπων έτσι ώστε να εντοπίζονται και να αντιμετωπίζονται δυνητικές υπερβάσεις των ορίων τους.</p> <p>Στην περίπτωση των κτηριακών υποδομών, για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).</p>

3. Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Δράσεις:

- Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς.
- Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ.
- Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ.
- Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων.
- Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ.
- Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ.
- Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).
- Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.</p> <p>ΠΣ3Β: Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού.</p> <p>ΠΣ3Γ: Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.</p>	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων ,αναμένεται να αυξήσει την εκπομπή αερίων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην περίπτωση που δεν θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές ελαχιστοποίησης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.</p> <p>Ο σχεδιασμός της κατασκευής νέων ή της επέκτασης υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων, θα πρέπει να περιλαμβάνει κατά προτεραιότητα μέτρα που θα βοηθήσουν τις επιχειρήσεις στην ορθολογική διαχείριση της ενέργειας και στην υψηλή ενεργειακή απόδοση τους.</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με</p>	<p>Για τον σχεδιασμό νέων ή την επέκταση υφιστάμενων έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (ενδεικτικά: χρήση ΑΠΕ, καθαρότερων συμβατικών πηγών ενέργειας (αέριο), μείωση της κατανάλωσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, υψηλή ενεργειακή απόδοση του κτηριακού δυναμικού βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ) όσο και βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών).</p> <p>Επιπλέον, ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά θα πρέπει να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη</p>

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

στόχο την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.

συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Δράσεις:

- Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.
- Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.
- Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.
- Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.
- Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.
- Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.
- Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.</p> <p>ΠΣ3Β: Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού.</p> <p>ΠΣ3Γ: Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.</p>	<p>Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών και κυρίως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αερίων ρύπων.</p> <p>Επιπλέον, δράσεις όπως η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.</p>	<p>Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα.</p> <p>Επιπλέον, ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά θα πρέπει να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.</p>

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Δράσεις:

- Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

- Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας.
- Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.
- Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.</p> <p>ΠΣ3Β: Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού.</p> <p>ΠΣ3Γ: Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.</p>	<p>Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης τμημάτων οδικών αξόνων, αναμένεται να συμβάλλουν στην αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την προσέγγιση προορισμών και ενδεχομένως των ίδιων των αποστάσεων που θα διανύουν οι χρήστες τους. Αυτές οι μειώσεις με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και συνεπώς των εκπομπών που θα προκύψουν από την αναβάθμιση του υπάρχοντος δικτύου.</p> <p>Επιπρόσθετα, η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ μολονότι θα προκαλέσει αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, εντούτοις αυτές αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από την πιο ορθολογική εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης και την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής (με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου).</p> <p>Η κατασκευή νέων ή η αναβάθμιση νέων σιδηροδρομικών αξόνων αναμένεται να συμβάλλουν στον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (μολονότι θα προκαλέσουν επιπλέον εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, εντούτοις αυτές θα υπερκαλυφθούν από τη μείωση εκπομπών από πιο ρυπογόνες συγκοινωνιακές επιλογές, όπως είναι οι οδικές, οι οποίες θα περιοριστούν λόγω της χρήσης του σιδηροδρομικού δικτύου).</p> <p>Επιπλέον, ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά θα πρέπει να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου</p>	<p>Ο σχεδιασμός των οδικών έργων θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση του δικτύου, αναμένεται να αντισταθμιστεί εν μέρει τις αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας και να περιορίσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, καθώς για την κάλυψη αντίστοιχων αποστάσεων θα απαιτείται λιγότερος χρόνος και συνεπώς θα προκαλούνται μειωμένες εκπομπές.</p> <p>Επιπλέον ο σχεδιασμός των λιμενικών υποδομών θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής και τη μείωση του χρόνου λειτουργίας οχημάτων τροφοδοσίας, μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς εμπορευμάτων.</p> <p>Στο σύνολο των υποδομών ο σχεδιασμός θα πρέπει να υιοθετεί παρεμβάσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και την χρήση ΑΠΕ.</p> <p>Τέλος, ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά θα πρέπει να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.</p>

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή	
	Θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περιθάλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Δράσεις:

- Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.
- Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.
- Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).
- Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.
- Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.
- Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.
- Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός).
- Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας.
- Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.
- Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.
- Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.</p> <p>ΠΣ3Β: Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού.</p>	<p>Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) δεν αναμένεται να επηρεαστούν οι Περιβαλλοντικοί Στόχοι της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να</p>	<p>Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (ενδεικτικά: χρήση ΑΠΕ, καθαρότερων συμβατικών πηγών ενέργειας (αέριο), μείωση της κατανάλωσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, υψηλή ενεργειακή απόδοση του κτηριακού δυναμικού βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).</p>

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

ΠΣ3Γ. Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

συντελέσουν ουσιαστικά σε διεργασίες της κλιματικής αλλαγής.

ΠΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγιεινομορφικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Δράσεις:

- Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).
- Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.
- Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους ανέργους.
- Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικά αδρανή άτομα.
- Δ16.5. NEE και παρεμφερείς δράσεις.
- Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.).
- Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
- Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
- Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.
- Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
- Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.
- Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.
- Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
- Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).
- Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.
- Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
- Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.
- Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
- Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.
- Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).
- Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

- Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.
- Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
- Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.
- Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..
- Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.
- Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.
- Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).
- Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών.
- Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.
- Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.
- Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ].
- Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία.
- Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.
- Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων.
- Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων.
- Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ.
- Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.
- Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.).
- Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα.
- Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
- Δ24.1. Δομές αστέγων.
- Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές.
- Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.
- Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας.
- Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. ΠΣ3Β: Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού. ΠΣ3Γ: Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.	Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΠΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Δράσεις:

- Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.6. Τροχαιό υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημοσίων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ3Α: Ελαχιστοποίηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.</p> <p>ΠΣ3Β: Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτηριακού δυναμικού.</p> <p>ΠΣ3Γ: Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.</p>	<p>Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων που θα συνδράμουν σε μία λειτουργικότερη διασύνδεση των συγκοινωνιών και κυρίως η ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων του δημόσιου τομέα αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου).</p>	<p>Ο σχεδιασμός των οδικών έργων θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση του δικτύου, αναμένεται να αντισταθμιστούν εν μέρει οι αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας και να περιοριστούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, καθώς για την κάλυψη αντίστοιχων αποστάσεων θα απαιτείται λιγότερος χρόνος και συνεπώς θα προκαλούνται μειωμένες εκπομπές.</p> <p>Επιπλέον, ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά θα πρέπει να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της</p>

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

Παράλληλα, μία σειρά δράσεων του εν λόγω ΤΠ (υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων και υποδομών, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, τροχιαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της.

Επιπλέον, δράσεις όπως η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης των πλημμυρών, αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Αντίθετα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων οδικών τμημάτων, καθώς και από τις κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων. Ωστόσο, αυτές αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).

ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Για τον σχεδιασμό των κτιριακών υποδομών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (ενδεικτικά: χρήση ΑΠΕ, καθαρότερων συμβατικών πηγών ενέργειας (αέριο), μείωση της κατανάλωσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, υψηλή ενεργειακή απόδοση του κτηριακού δυναμικού βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).

4. Θόρυβος

Θόρυβος		
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων. ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ. ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.</p>	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να αυξήσει τις εκπομπές θορύβου, τόσο σημειακά στις θέσεις των παρεμβάσεων, όσο και στην ευρύτερη περιοχή (λόγω μεταφορικών και συγκοινωνιακών δραστηριοτήτων), οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.</p> <p>Στην περίπτωση που θα ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν βέλτιστες πρακτικές ελαχιστοποίησης των εκπομπών θορύβου (ενδεικτικά: αντιθορυβικά πετάσματα όπου απαιτείται, σύγχρονο και πιστοποιημένο εξοπλισμό κτλ), οι επιπτώσεις εκτιμώνται ως περιορισμένες και αντιμετωπίσιμες.</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και τεχνολογικές επιλογές (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών κτλ), έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.</p> <p>Κατά τη λειτουργία των έργων προτείνεται να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων (όπως είναι η εγκατάσταση ηχοπετασμάτων).</p>

Θόρυβος

έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.

Π2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Δράσεις:

- Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.
- Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.
- Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.
- Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.
- Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.
- Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.
- Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.	Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος,, αναμένεται να επιφέρει θετικές επιπτώσεις στη μείωση του θορύβου σε τοπικό επίπεδο. Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης και διάρκειας).	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.

Π3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Δράσεις:

- Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.
- Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας.

Θόρυβος		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων. ■ Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.</p>	<p>Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών) αναμένεται να συνεισφέρουν στην αύξηση των εκπομπών θορύβου σε τοπική κλίμακα, στις περιοχές χωροθέτησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων. Όπως είναι οφθαλμοφανές, στις περιοχές υλοποίησης αναβαθμίσεων και βελτιώσεων υφιστάμενων υποδομών, αναμένονται μικρότερες επιπτώσεις, καθώς σε αυτές ήδη υφίστανται οι ανάλογες μεταφορικές δραστηριότητες με αποτέλεσμα τις αντίστοιχες εκπομπές θορύβου.</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.</p> <p>Κατά τη λειτουργία των έργων προτείνεται να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων (όπως είναι η εγκατάσταση ηχοπετασμάτων).</p>

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Δράσεις:

- Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.
- Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.
- Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).
- Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.
- Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.
- Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.
- Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός).

Θόρυβος		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας. ■ Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. ■ Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού. ■ Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών. ■ Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.</p>	<p>Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά τα επίπεδα των εκπομπών θορύβου. Οι ενδεχόμενες επιπτώσεις θα είναι μικρές, εστιασμένες σε πολύ περιορισμένο πεδίο και αντιμετώπισιμες.</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.</p>

ΠΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Δράσεις:

- Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).
- Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.
- Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους άνεργους.
- Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικά αδρανή άτομα.
- Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις.
- Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.).
- Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
- Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
- Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.
- Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
- Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.

Θόρυβος

- Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.
- Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
- Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).
- Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.
- Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
- Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.
- Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
- Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.
- Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).
- Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.
- Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.
- Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
- Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.
- Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..
- Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.
- Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.
- Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).
- Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών.
- Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.
- Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.
- Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ].
- Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία.
- Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.
- Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων.
- Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων.
- Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ.
- Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.
- Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.).
- Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα.
- Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
- Δ24.1. Δομές αστέγων.
- Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές.

Θόρυβος		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας. ■ Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας. ■ Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ). 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.	Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.
Δράσεις:
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.6. Τροχαιό υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

Θόρυβος		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ4Α: Μείωση του θορύβου που προκαλείται από τις παραγωγικές και συγκοινωνιακές υποδομές και δραστηριότητες, με παράλληλη αποφυγή έκθεσης σε επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου που υπερβαίνουν τα επιτρεπτά όρια.</p>	<p>Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων που θα συνδράμουν σε μία λειτουργικότερη διασύνδεση των συγκοινωνιών, οι υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, το τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών και η διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων, αναμένεται να επιφέρουν θετικές επιπτώσεις στη μείωση του θορύβου σε τοπικό επίπεδο.</p> <p>Αντίθετα, υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων οδικών τμημάτων, καθώς και από τις κατασκευαστικές εργασίες των λοιπών παρεμβάσεων. Ωστόσο, αυτές αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων συγκοινωνιακών υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου. Κατά τη λειτουργία των έργων προτείνεται να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων (όπως είναι η εγκατάσταση ηχοπετασμάτων).</p> <p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων (πλην των συγκοινωνιακών υποδομών), θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.</p>

5. Υδάτινοι Πόροι

Υδάτινοι Πόροι		
ΠΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων. ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ. ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων).</p> <p>ΠΣ5Β: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.</p>	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να αυξήσει τη ζήτηση σε νερό (ενδεχομένως οδηγώντας σε ποσοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων), καθώς και την παραγωγή υγρών αποβλήτων (ενδεχομένως οδηγώντας σε ποιοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων).</p> <p>Εντούτοις, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.</p>	<p>Η χωροθέτηση των νέων έργων θα πρέπει να γίνει σε θέσεις που δεν επηρεάζεται το υδρογραφικό δίκτυο και λαμβάνονται υπόψη την παράμετρο της πρόληψης των πλημμυρών.</p> <p>Ο σχεδιασμός των νέων ή η επέκταση των υφιστάμενων έργων θα πρέπει να περιλαμβάνει πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού (ιδιαίτερα στην περίπτωση που αυτό απαιτείται στα πλαίσια των παραγωγικών δραστηριοτήτων), μείωσης της παραγωγής υγρών αποβλήτων και προστασίας των υδάτινων αποδεκτών με τη βέλτιστη επεξεργασία των αποβλήτων τους.</p>

Υδάτινοι Πόροι

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Δράσεις:

- Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.
- Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.
- Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.
- Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.
- Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.
- Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.
- Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων).</p> <p>ΠΣ5Β: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.</p>	<p>Η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, η αναβάθμιση – συμπλήρωση των δικτύων ύδρευσης και η υλοποίηση έργων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων οικισμών και στερεών αποβλήτων, εκτιμάται ότι θα συνεισφέρουν στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>	<p>Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων. Επιπλέον, κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για την ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων και την αποφυγή της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.</p>

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Δράσεις:

- Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.
- Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας.
- Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.
- Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.

Υδάτινοι Πόροι		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων).</p> <p>ΠΣ5Β: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.</p>	<p>Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών) αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο υδατικό περιβάλλον, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των απαραίτητων υποδομών, οι οποίες ωστόσο μπορούν να μετριαστούν με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης. Επιπλέον, από τις κατασκευαστικές εργασίες των λιμενικών υποδομών αναμένεται τοπική επιβάρυνση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.</p> <p>Κατά τη φάση λειτουργίας των οδικών υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων στις περιπτώσεις βροχοπτώσεων. Ανάλογες δυσμενείς επιπτώσεις αναμένονται στα θαλάσσια ύδατα από τη λειτουργία των λιμενικών υποδομών.</p> <p>Με την ενσωμάτωση των απαραίτητων τεχνικών παρεμβάσεων στον σχεδιασμό των επιμέρους έργων θα εξασφαλιστεί τόσο η προστασία του υδατικού περιβάλλοντος από τη διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου, όσο και πρόληψη πλημμυρικών φαινομένων.</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων οδικών και σιδηροδρομικών υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης των υφιστάμενων, θα πρέπει να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στο υδρογραφικό δίκτυο και να συνδράμουν στην πρόληψη των πλημμυρών.</p> <p>Επιπλέον, στα σημεία που οι οδικοί άξονες διασταυρώνονται με σημαντικούς υδάτινους αποδέκτες προτείνεται η εγκατάσταση και λειτουργία Μονάδων Ελέγχου Ρύπανσης (PCU's).</p> <p>Στην περίπτωση κατασκευής λιμενικών υποδομών, προσοχή θα πρέπει να δοθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού και της χωροθέτησης αυτών, όσον αφορά στην επίδραση που θα υπάρχει στο υδατικό περιβάλλον (ρύπανση, απαιτήσεις σε μεταβολές του υδρογραφικού δικτύου ή σε διαταραχές ή σε της ακτομηχανικής δίαυτας).</p> <p>Κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των υποδομών προτείνεται τόσο ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών), όσο και η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων σε θέσεις παρακείμενες των παρεμβάσεων.</p>

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Δράσεις:

- Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.
- Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.
- Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.

Υδάτινοι Πόροι

- Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).
- Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.
- Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.
- Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.
- Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός).
- Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας.
- Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.
- Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.
- Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων).</p> <p>ΠΣ5Β: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.</p>	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά τους υδάτινους πόρους, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας</p>	<p>Η χωροθέτηση των έργων θα πρέπει να γίνει σε θέσεις που δεν επηρεάζεται το υδρογραφικό δίκτυο και λαμβάνονται υπόψη την παράμετρο της πρόληψης των πλημμυρών. Ο σχεδιασμός των έργων θα πρέπει να περιλαμβάνει πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού και της παραγωγής υγρών αποβλήτων.</p>

Π5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Δράσεις:

- Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).
- Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.
- Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους άνεργους.
- Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικά αδρανή άτομα.

Υδάτινοι Πόροι

- Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις.
- Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.).
- Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
- Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
- Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.
- Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
- Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.
- Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.
- Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
- Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).
- Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτούσων ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.
- Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
- Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.
- Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
- Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.
- Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).
- Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.
- Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.
- Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
- Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.
- Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..
- Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.
- Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.
- Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).
- Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών.
- Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.
- Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.
- Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ].
- Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία.
- Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.

Υδάτινοι Πόροι

- Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων.
- Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων.
- Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ.
- Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.
- Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.).
- Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα.
- Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
- Δ24.1. Δομές αστέγων.
- Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές.
- Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.
- Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας.
- Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων).</p> <p>ΠΣ5Β: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.</p>	<p>Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΠΠ.</p>	<p>Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.</p>

ΠΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Δράσεις:

- Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.

Υδάτινοι Πόροι

- Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ5Α: Ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων (διατήρηση και βελτίωση ποιότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων).</p> <p>ΠΣ5Β: Ελαχιστοποίηση της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.</p>	<p>Η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, η αναβάθμιση – συμπλήρωση των δικτύων ύδρευσης κτλ εκτιμάται ότι θα συνεισφέρουν στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p> <p>Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο υδατικό περιβάλλον, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των συγκοινωνιακών υποδομών, οι οποίες ωστόσο μπορούν να μετριαστούν με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης. Κατά τη φάση λειτουργίας των υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων στις περιπτώσεις βροχοπτώσεων. Με την ενσωμάτωση των απαραίτητων τεχνικών παρεμβάσεων στον</p>	<p>Η χωροθέτηση των έργων θα πρέπει να γίνει σε θέσεις που δεν επηρεάζεται το υδρογραφικό δίκτυο και λαμβάνονται υπόψη την παράμετρο της πρόληψης των πλημμυρών. Ο σχεδιασμός των έργων θα πρέπει να περιλαμβάνει πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού και της παραγωγής υγρών αποβλήτων.</p> <p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων οδικών αξόνων και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενου οδικού δικτύου, θα πρέπει να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στο υδρογραφικό δίκτυο και να συνδράμουν στην πρόληψη των πλημμυρών.</p> <p>Επιπλέον, στα σημεία που οι οδικοί άξονες διασταυρώνονται με σημαντικούς υδάτινους αποδέκτες προτείνεται η εγκατάσταση και λειτουργία Μονάδων Ελέγχου Ρύπανσης (PCU's). Κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των υποδομών προτείνεται τόσο ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών), όσο και η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων σε θέσεις παρακείμενες των παρεμβάσεων.</p>

Υδάτινοι Πόροι

σχεδιασμό των επιμέρους έργων θα εξασφαλιστεί τόσο η προστασία του υδατικού περιβάλλοντος από τη διάσπαση του υδρογραφικού δικτύου, όσο και πρόληψη πλημμυρικών φαινομένων.

6. Τοπίο

Τοπίο		
ΠΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων. ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ. ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ6Α: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ.</p>	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων ενδεχομένως να επιβαρύνει τοπικά την αισθητική του τοπίου. Οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας) και δεν αναμένεται να κατακερματίσουν το τοπίο ή να το μεταβάλλουν σε σημαντική έκταση.</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.</p>	<p>Κατά τη χωροθέτηση των νέων έργων να αποφεύγονται θέσεις με αξιολογικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά (πχ θέσεις με φυσική βλάστηση, παραδοσιακοί οικισμοί, ευρύτερες εκτάσεις αρχαιολογικών χώρων κτλ).</p> <p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, θα πρέπει να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.</p> <p>Επιπλέον, θα πρέπει να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνική αποκατάστασης, μετά από τον καταρτισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.</p>

Τοπίο

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Δράσεις:

- Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.
- Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.
- Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.
- Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.
- Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.
- Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.
- Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ6Α: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ.</p>	<p>Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο τοπίο και να προκαλέσουν αναβάθμιση της αισθητικής του υφιστάμενου τοπίου (κυρίως αστικού).</p> <p>Επιπλέον, οι δράσεις του εν λόγω ΤΠ που σχετίζονται με τη διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων, αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία και αναβάθμιση του τοπίου.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, θα πρέπει να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.</p> <p>Επιπλέον, θα πρέπει να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνική αποκατάστασης, μετά από τον καταρτισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.</p> <p>Στην περίπτωση των αναπλάσεων και των και πράσινων υποδομών να προτιμώνται οι φυτοτεχνικές παρεμβάσεις και στο μέτρο του δυνατού με ενδημικά είδη χλωρίδας.</p>

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Τοπίο		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας. ■ Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων. ■ Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ6Α: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ.</p>	<p>Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων αναμένεται να προκαλέσει δυσμενείς επιπτώσεις στο τοπίο των περιοχών διέλευσης τους. Αντίστοιχα, η ολοκλήρωση αναβάθμισης/βελτίωσης των υφιστάμενων υποδομών (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών) αναμένεται να έχει μικρότερης κλίμακας επίδραση στο τοπίο, καθώς το μεγαλύτερο τμήμα των εν λόγω υποδομών έχει ήδη κατασκευαστεί και ως εκ τούτου έχει ήδη ενσωματωθεί στο τοπίο των περιοχών επέμβασης.</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, θα πρέπει να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.</p> <p>Επιπλέον, θα πρέπει να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καταρτισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.</p>

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.
Δράσεις:
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης. ■ Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. ■ Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων. ■ Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία). ■ Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης. ■ Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.

Τοπίο		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας. ■ Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός). ■ Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας. ■ Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. ■ Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού. ■ Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών. ■ Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ6Α: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ.</p>	<p>Οι παρεμβάσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς, αναμένεται να προκαλέσουν θετικές επιπτώσεις ως προς την αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου.</p> <p>Επιπλέον, η ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών (πχ η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων, μουσείων κτλ) για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στον πολιτισμό και την τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του διατηρητέου κτηριακού αποθέματος που κινδυνεύει να καταστραφεί, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση του τοπίου στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού), δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά το τοπίο της περιοχής, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας.</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, θα πρέπει να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.</p> <p>Επιπλέον, θα πρέπει να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καθαρισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.</p>

Π5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Τοπίο

Δράσεις:

- Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).
- Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.
- Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους άνεργους.
- Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικώς αδρανή άτομα.
- Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις.
- Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.).
- Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
- Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
- Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.
- Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
- Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξη τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.
- Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.
- Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
- Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).
- Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτούσων ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.
- Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
- Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.
- Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
- Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.
- Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).
- Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπιών, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.
- Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.
- Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
- Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.
- Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..
- Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.
- Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.
- Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).

Τοπίο		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών. ■ Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών. ■ Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης. ■ Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ]. ■ Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία. ■ Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ. ■ Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων. ■ Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων. ■ Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ. ■ Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας. ■ Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.). ■ Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα. ■ Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο. ■ Δ24.1. Δομές αστέγων. ■ Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές. ■ Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας. ■ Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας. ■ Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ). 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ6Α: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ.</p>	<p>Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΠΠ.</p>	<p>Δεν αιτείται η λήψη μέτρων.</p>

ΠΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Δράσεις:

- Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.

Τοπίο		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ6Α: Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό, ανθρωπογενές και πολιτιστικό τοπίο και ει δυνατόν αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου (αστικού, αγροτικού, πολιτιστικού και φυσικού) μέσω της εφαρμογής του ΕΠ.</p>	<p>Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον, η ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς και η αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών της περιφέρειας, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην αναβάθμιση της αισθητικής του υφιστάμενου τοπίου.</p> <p>Επιπλέον, οι δράσεις του εν λόγω ΤΠ που σχετίζονται με την αντιπλημμυρική προστασία, τις καθαρές αστικές μεταφορές κτλ αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία και αναβάθμιση του τοπίου.</p> <p>Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων και οδικών τμημάτων, ενδεχομένως να επιβαρύνει τοπικά την αισθητική του τοπίου. Οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, θα πρέπει να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.</p> <p>Επιπλέον, θα πρέπει να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καταρτισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.</p> <p>Στην περίπτωση των αναπλάσεων στο αστικό περιβάλλον να προτιμώνται οι φυτοτεχνικές παρεμβάσεις και στο μέτρο του δυνατού με ενδημικά είδη χλωρίδας.</p>

Τοπίο	
	<p> λειτουργίας) και δεν αναμένεται να κατακερματίσουν το τοπίο ή να το μεταβάλλουν σε σημαντική έκταση. Επιπρόσθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις). </p>

7. Έδαφος

Έδαφος		
ΠΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων. ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ. ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ7Α: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.</p> <p>ΠΣ7Β: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών.</p>	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να επιβαρύνει τοπικά το έδαφος, τόσο λόγω της δεδομένης κατάληψης εδαφών όσο και λόγω της αύξησης της παραγωγής στερεών αποβλήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης, καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), εφόσον δεν καταληφθούν σημαντικά χρήσιμα εδάφη και ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης παραγωγής στερεών αποβλήτων και βέλτιστης διαχείρισης τους.</p> <p>Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με</p>	<p>Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων), όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), καθώς και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών υψηλής ανθεκτικότητας (προτείνεται οι εφαρμογή των κατάλληλων φυτεύσεων ως η προτιμητέα επιλογή για την προστασία των διαταραγμένων εδαφών, καθώς ταυτόχρονα επιτυγχάνεται τόσο η αναβάθμιση του τοπίου, όσο και η αποκατάσταση της βλάστησης/βιοποικιλότητας. Μόνο όταν τεχνικά δεν εκτιμάται ως επαρκές μέτρο η επιλογή των φυτεύσεων να υιοθετούνται άλλες τεχνικές επιλογές).</p>

Έδαφος		
	στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.	Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη και ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας. Επιπλέον, κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των υποδομών προτείνεται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών).

ΠΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

- Δράσεις:**
- Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.
 - Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.
 - Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.
 - Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.
 - Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.
 - Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.
 - Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ7Α: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.</p> <p>ΠΣ7Β: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών.</p>	<p>Η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, η υλοποίηση έργων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων οικισμών, η κατασκευή υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων μικρής κλίμακας, εκτιμάται ότι θα συνεισφέρουν θετικά στη διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών και στη μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους.</p> <p>Αντίθετα, παρεμβάσεις όπως η επέκταση των δικτύων ύδρευσης, ενδέχεται να προκαλέσουν πολύ μικρή υποβάθμιση των εδαφικών πόρων σε τοπικό επίπεδο.</p> <p>Επιπλέον, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς</p>	<p>Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων), όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), καθώς και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών υψηλής ανθεκτικότητας (προτείνεται οι εφαρμογή των κατάλληλων φυτεύσεων ως η προτιμητέα επιλογή για την προστασία των διαταραγμένων εδαφών,</p>

Έδαφος		
	επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).	καθώς ταυτόχρονα επιτυγχάνεται τόσο η αναβάθμιση του τοπίου, όσο και η αποκατάσταση της βλάστησης/βιοποικιλότητας. Μόνο όταν τεχνικά δεν εκτιμάται ως επαρκές μέτρο η επιλογή των φυτεύσεων να υιοθετούνται άλλες τεχνικές επιλογές).

Π3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Δράσεις:

- Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.
- Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας.
- Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.
- Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ7Α: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.</p> <p>ΠΣ7Β: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών.</p>	<p>Από την κατασκευή νέων έργων αναμένεται κατάληψη εδαφών, ενώ από την ολοκλήρωση αναβάθμισης/βελτίωσης των υφιστάμενων υποδομών αναμένεται κατάληψη εδαφών σε πιο περιορισμένη κλίμακα.</p> <p>Επιπλέον, επιβάρυνση της ποιότητας των εδαφών αναμένεται να προκύψει τόσο από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων και τη λειτουργία των λιμενικών υποδομών, όσο και από την διασπορά απορριμμάτων από τους χρήστες των οδών και των λιμένων.</p> <p>Η ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων κάθε έργου (υγρών και στερεών), κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας του, αναμένεται ότι θα συμβάλει στην ελαχιστοποίηση ενδεχόμενων περιστατικών υποβάθμισης του εδάφους περιμετρικά της περιοχής κατάληψης κάθε έργου.</p> <p>Θετική επίπτωση στο έδαφος αναμένεται να έχουν οι αντιδιαβρωτικές λιμενικές παρεμβάσεις, οι οποίες θα προστατέψουν το παράκτιο μέτωπο από διαβρωτικά φαινόμενα.</p>	<p>Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων), όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), καθώς και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών υψηλής ανθεκτικότητας (προτείνεται οι εφαρμογή των κατάλληλων φυτεύσεων ως η προτιμητέα επιλογή για την προστασία των διαταραγμένων εδαφών, καθώς ταυτόχρονα επιτυγχάνεται τόσο η αναβάθμιση του τοπίου, όσο και η αποκατάσταση της βλάστησης/βιοποικιλότητας. Μόνο όταν τεχνικά δεν εκτιμάται ως επαρκές μέτρο η επιλογή των φυτεύσεων να υιοθετούνται άλλες τεχνικές επιλογές).</p> <p>Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη και ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας.</p>

Έδαφος		
		Επιπλέον, κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των υποδομών προτείνεται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών).

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περιθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Δράσεις:

- Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.
- Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.
- Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).
- Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.
- Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.
- Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.
- Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός).
- Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας.
- Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.
- Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.
- Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ7Α: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.</p> <p>ΠΣ7Β: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών.</p>	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού), δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά το</p>	<p>Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων), όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και</p>

Έδαφος	
	<p>έδαφος της περιοχής, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας.</p>
	<p>ερμημοποίησης), καθώς και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών υψηλής ανθεκτικότητας (προτείνεται οι εφαρμογή των κατάλληλων φυτεύσεων ως η προτιμητέα επιλογή για την προστασία των διαταραγμένων εδαφών, καθώς ταυτόχρονα επιτυγχάνεται τόσο η αναβάθμιση του τοπίου, όσο και η αποκατάσταση της βλάστησης/βιοποικιλότητας. Μόνο όταν τεχνικά δεν εκτιμάται ως επαρκές μέτρο η επιλογή των φυτεύσεων να υιοθετούνται άλλες τεχνικές επιλογές).</p>

Π5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Δράσεις:

- Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).
- Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.
- Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους άνεργους.
- Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικώς αδρανή άτομα.
- Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις.
- Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.).
- Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
- Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
- Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.
- Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
- Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.
- Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.
- Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
- Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).
- Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.
- Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).

Έδαφος

- Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.
- Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
- Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.
- Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).
- Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.
- Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.
- Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
- Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.
- Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..
- Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.
- Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.
- Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).
- Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών.
- Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.
- Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.
- Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ].
- Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία.
- Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.
- Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων.
- Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων.
- Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ.
- Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.
- Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.).
- Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα.
- Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
- Δ24.1. Δομές αστέγων.
- Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές.
- Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.
- Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας.
- Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ7Α: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.	Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

Έδαφος		
ΠΣ7Β: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών.		

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Δράσεις:

- Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.6. Τροχαιό υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ7Α: Διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.</p> <p>ΠΣ7Β: Μείωση της ρύπανσης των εδαφών.</p>	<p>Η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων εκτιμάται ότι θα συνεισφέρει στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας των εδαφών.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>	<p>Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (κτιριακών, συγκοινωνιακών και λοιπών) βάσει εδαφολογικών κριτηρίων, όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης),</p>

Έδαφος

Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων, η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο έδαφος, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των συγκοινωνιακών υποδομών, οι οποίες ωστόσο μπορούν να μετριαστούν με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης. Κατά τη φάση λειτουργίας των υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων στις περιπτώσεις βροχοπτώσεων.

Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων αναμένεται να επιβαρύνει τοπικά το έδαφος, τόσο λόγω της δεδομένης κατάληψης εδαφών όσο και λόγω της αύξησης της παραγωγής στερεών αποβλήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), εφόσον δεν καταληφθούν σημαντικά χρήσιμα εδάφη.

καθώς και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών υψηλής ανθεκτικότητας (προτείνεται οι εφαρμογή των κατάλληλων φυτεύσεων ως η προτιμητέα επιλογή για την προστασία των διαταραγμένων εδαφών, καθώς ταυτόχρονα επιτυγχάνεται τόσο η αναβάθμιση του τοπίου, όσο και η αποκατάσταση της βλάστησης/βιοποικιλότητας. Μόνο όταν τεχνικά δεν εκτιμάται ως επαρκές μέτρο η επιλογή των φυτεύσεων να υιοθετούνται άλλες τεχνικές επιλογές).

Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη και ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας.

Επιπλέον, κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των συγκοινωνιακών υποδομών προτείνεται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών).

8. Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον		
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων. ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ. ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.</p> <p>ΠΣ8Β: Βιώσιμη προσβασιμότητα.</p> <p>ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών.</p> <p>ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.</p> <p>ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές</p>	<p>Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων δεν αναμένεται σημαντική αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο των περιοχών των παρεμβάσεων, υπό την προϋπόθεση ότι εκεί θα συντρέχουν οι συνθήκες και θα υπάρχουν οι υποδομές συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού και προσέλκυσης νέου. Συνεπώς, αναμένεται αύξηση του πληθυσμού στις περιοχές που θα υλοποιηθούν οι εν λόγω παρεμβάσεις.</p> <p>Παράλληλα, δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (λόγω αύξησης εισοδημάτων και θέσεων εργασίας), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω των ίδιων των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων που θα υλοποιηθούν στα πλαίσια του ΕΠ, όσο και εξαιτίας της</p>	<p>Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.</p> <p>Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ), όσο και βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών), έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου και αέριων ρύπων.</p> <p>Επιπλέον, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις θέσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές</p>

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον		
	<p>τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με αυτές).</p> <p>Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις αναμένεται να έχει η υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ, τόσο όσον αφορά στη βελτίωση της πρόσβασης των πολιτών σε υπηρεσίες, όσο και σε επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας (σε συνδυασμό και με την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ).</p> <p>Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), και εκτιμάται ότι δεν θα επηρεάσουν σημαντικά την επίτευξη των Περιβαλλοντικών Στόχων της παρούσας παραμέτρου.</p>	<p>παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων.</p> <p>Ακόμη, θα μπορούσαν να δοθούν κίνητρα στους περίοικους για διπλά τζάμια, που θα είχαν σαν δευτερεύουσα θετική επίπτωση και την εξοικονόμηση ενέργειας.</p> <p>Απαιτείται χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού, των εργαζομένων και των προϊόντων τους και θα διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.</p>

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών. ■ Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας. ■ Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης. ■ Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων. ■ Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία. ■ Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων. ■ Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.</p> <p>ΠΣ8Β: Βιώσιμη προσβασιμότητα.</p>	<p>Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στους Περιβαλλοντικούς Στόχους του εν λόγω ΤΠ.</p>	<p>Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων. Σε γενικότερο πλαίσιο προτείνεται η</p>

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον		
<p>ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών.</p> <p>ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.</p> <p>ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές</p>		<p>επιδίωξη της περαιτέρω βελτίωσης της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης κατάλληλων δράσεων, για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.</p>

Π3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.		
<p>Δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας. ■ Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων. ■ Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.</p> <p>ΠΣ8Β: Βιώσιμη προσβασιμότητα.</p> <p>ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών.</p> <p>ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.</p> <p>ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται</p>	<p>Από την κατασκευή νέων συγκοινωνιακών έργων και την ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων υποδομών δεν αναμένεται αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο εξυπηρετούμενων περιοχών, υπό την προϋπόθεση ότι εκεί θα συντρέχουν οι συνθήκες και θα υπάρχουν οι υποδομές συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού και προσέλκυσης νέου. Συνεπώς, αναμένεται αύξηση του πληθυσμού σε περιοχές που θα εξυπηρετηθούν από τις προβλεπόμενες οδικούς υποδομές του νέου/διευρυμένου/αναβαθμισμένου οδικού/σιδηροδρομικού δικτύου και των λιμενικών εγκαταστάσεων. Παράλληλα, δημιουργούνται συνθήκες εύκολης πρόσβασης και</p>	<p>Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων. Η βελτίωση της ελκυστικότητας συνίσταται σε:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Παρεμβάσεις σε οικιστικά κέντρα (αναπλάσεις, αύξηση πρασίνου, πολιτιστικές δραστηριότητες, αναψυχή, κ.ά.). ○ Δημιουργία αναπτυξιακών προοπτικών, θέσεων εργασίας και υλοποίηση/αναβάθμιση κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών (τομείς εκπαίδευσης, υγείας κ.ά.). <p>Επιπλέον, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις διελεύσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές</p>

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές

μετακίνησης, αύξησης της προσβασιμότητας και της ορθολογικής και αποτελεσματικής χρήσης των υπαρχόντων μεταφορικών υποδομών, καθώς και βελτίωσης της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών.

Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των κυκλοφοριακών φόρτων.

Επιπλέον, εκτιμάται ότι θα καταγραφεί σχετική τόνωση των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις μεταφορές (κυρίως ο τουρισμός στον οποίο στοχεύουν κατά προτεραιότητα οι παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο και στις λιμενικές υποδομές), καθώς και εκείνες των οποίων θα εξυπηρετηθεί η προσβασιμότητα.

παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος ένθεν και ένθεν των συγκοινωνιακών αξόνων και σε επιλεγμένες θέσεις των λιμενικών υποδομών, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοιχών έργων.

Ακόμη, θα μπορούσαν να δοθούν κίνητρα στους περίοικους για διπλά τζάμια, που θα είχαν σαν δευτερεύουσα θετική επίπτωση και την εξοικονόμηση ενέργειας.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Δράσεις:

- Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.
- Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.
- Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).
- Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.
- Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.
- Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.
- Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός).
- Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας.
- Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού. ■ Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών. ■ Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.</p> <p>ΠΣ8Β: Βιώσιμη προσβασιμότητα.</p> <p>ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών.</p> <p>ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.</p> <p>ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές</p>	<p>Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται σημαντική αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο των περιοχών των παρεμβάσεων.</p> <p>Παράλληλα, δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης, αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών κτλ), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω της αναβάθμισης και προβολής του τουριστικού προϊόντος και του πολιτιστικού αποθέματος της περιφέρειας, όσο και λόγω της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις δράσεις αυτές).</p>	<p>Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.</p> <p>Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).</p> <p>Απαιτείται χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού και των εργαζομένων και θα διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.</p> <p>Να δοθεί έμφαση στην προβολή του πολιτιστικού προϊόντος, στο οποίο είναι πλούσια η Περιφέρεια, ώστε σε συνδυασμό με τις δράσεις ανάδειξης μνημείων και βελτίωσης πολιτιστικών υποδομών να αυξηθούν οι επισκέπτες και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος. Για τον ίδιο σκοπό πρέπει να βελιωθεί η προβολή και η προσπελασιμότητα του πολιτιστικού κεφαλαίου και των σχετικών εκδηλώσεων.</p>
<p>Π5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.</p>		
<p>Δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης). ■ Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας. 		

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

- Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους άνεργους.
- Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικά αδρανή άτομα.
- Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις.
- Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.).
- Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
- Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
- Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.
- Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
- Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.
- Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.
- Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
- Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).
- Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.
- Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
- Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.
- Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
- Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.
- Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).
- Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.
- Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.
- Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
- Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.
- Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..
- Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.
- Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.
- Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).
- Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών.
- Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.
- Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.
- Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ].

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

- Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία.
- Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.
- Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων.
- Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων.
- Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ.
- Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.
- Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.).
- Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα.
- Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
- Δ24.1. Δομές αστέγων.
- Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές.
- Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.
- Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας.
- Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.</p> <p>ΠΣ8Β: Βιώσιμη προσβασιμότητα.</p> <p>ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών.</p> <p>ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.</p> <p>ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές</p>	<p>Από τις δράσεις του εν λόγω ΤΠ, αναμένονται σημαντικές θετικές επιπτώσεις για το Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον σε επίπεδο περιφέρειας.</p> <p>Οι δράσεις που περιλαμβάνονται δημιουργούν τις συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης και φροντίδας, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, εκπαιδευτικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, καταπολέμηση της φτώχειας, υποστήριξης και ένταξης ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, άρση των κοινωνικών αποκλεισμών, ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής κτλ), όσο και σε επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού στην αγορά εργασίας, ενίσχυση της απασχολησιμότητας των εχόντων τη φροντίδα ατόμων ευάλωτων ομάδων κτλ).</p>	<p>Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.</p>

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Δράσεις:

- Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.6. Τροχαιό υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ8Α: Βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.</p> <p>ΠΣ8Β: Βιώσιμη προσβασιμότητα.</p> <p>ΠΣ8Γ: Καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών.</p> <p>ΠΣ8Δ: Βελτίωση της πρόσβασης στην εργασία, εκπαίδευση, αγορές, υπηρεσίες, αναψυχή.</p> <p>ΠΣ8Ε: Τόνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται</p>	<p>Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον συγκεκριμένο ΤΠ αναμένεται να συμβάλουν θετικά στη βιώσιμη αύξηση του πληθυσμού.</p> <p>Δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης, αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας και πολιτισμού, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, άρση των κοινωνικών αποκλεισμών κτλ), όσο και σε επίπεδο</p>	<p>Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.</p> <p>Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού. Απαιτείται χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού και των εργαζομένων και θα διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.</p> <p>Όσον αφορά στις συγκοινωνιακές υποδομές, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις διελεύσεις μέσα/πλησίον</p>

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

<p>με τις παρεμβάσεις του ΕΠ και διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με αυτές ή εξαρτάται από αυτές</p>	<p>παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω της αναβάθμισης και προβολής του τουριστικού προϊόντος, καθώς και του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού αποθέματος της περιφέρειας, όσο και λόγω της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις δράσεις αυτές).</p>	<p>κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος ένθεν και ένθεν των οδικών αξόνων, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοιχών έργων. Ακόμη, θα μπορούσαν να δοθούν κίνητρα στους περίοικους για διπλά τζάμια, που θα είχαν σαν δευτερεύουσα θετική επίπτωση και την εξοικονόμηση ενέργειας.</p> <p>Να δοθεί έμφαση στην προβολή του πολιτιστικού προϊόντος, στο οποίο είναι πλούσια η Περιφέρεια, ώστε σε συνδυασμό με τις δράσεις ανάδειξης μνημείων και βελτίωσης πολιτιστικών υποδομών να αυξηθούν οι επισκέπτες και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος. Για τον ίδιο σκοπό πρέπει να βελτιωθεί η προβολή και η προσπελασιμότητα του πολιτιστικού κεφαλαίου και των σχετικών εκδηλώσεων.</p>
---	--	--

9. Ανθρώπινη Υγεία

Ανθρώπινη Υγεία		
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων. ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ. ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής.</p> <p>ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ.</p> <p>ΠΣ8Γ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και Βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές.</p>	<p>Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής, λόγω της αύξησης του εισοδήματος των εργαζομένων και ως εκ τούτου στη δυνατότητα πρόσβασης τους σε αναβαθμισμένες υπηρεσίες.</p> <p>Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις αναμένεται να έχει η υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ σε επίπεδο ποιότητας ζωής των κατοίκων.</p> <p>Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), και εκτιμάται ότι δεν θα επηρεάσουν σημαντικά την επίτευξη των Περιβαλλοντικών Στόχων της παρούσας παραμέτρου.</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.</p> <p>Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ), όσο και βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών), έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου και αέριων ρύπων. Επιπλέον, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις θέσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές</p>

Ανθρώπινη Υγεία		
		παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Δράσεις:

- Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.
- Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.
- Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.
- Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.
- Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.
- Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.
- Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής.</p> <p>ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ.</p> <p>ΠΣ8Γ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές.</p>	<p>Αναμένονται θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής κατοίκων και επισκεπτών της περιφέρειας από παρεμβάσεις του εν λόγω ΤΠ (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών).</p> <p>Επιπλέον, αναμένεται ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων από τη λειτουργία των προτεινόμενων παρεμβάσεων (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών).</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντιστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.</p>

Ανθρώπινη Υγεία

επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Δράσεις:

- Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.
- Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας.
- Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.
- Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής.</p> <p>ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ.</p> <p>ΠΣ8Γ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές.</p>	<p>Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων, η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων οδών και οι παρεμβάσεις για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας αναμένεται να αυξήσουν την ασφάλεια του οδικού δικτύου, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα ατυχημάτων. Κατ' αναλογία το ίδιο αναμένεται και από τις παρεμβάσεις στις σιδηροδρομικές και λιμενικές υποδομές.</p> <p>Επιπλέον, η υλοποίηση των παρεμβάσεων στις συγκοινωνιακές υποδομές, αναμένεται να οδηγήσει σε βελτίωση της ποιότητας ζωής, παρέχοντας συντομότερες και ασφαλέστερες μετακινήσεις σε περισσότερους προορισμούς, καθώς και περισσότερες επιλογές προσβασιμότητας. Αντίθετα, αναμένεται αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων και θορύβου σε τοπική κλίμακα.</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.</p> <p>Επιπλέον, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις διελεύσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος ένθεν και ένθεν των συγκοινωνιακών αξόνων ΚΑΙ ΣΕ επιλεγμένες θέσεις των λιμενικών υποδομών, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων.</p>

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Δράσεις:

- Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.
- Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.

Ανθρώπινη Υγεία

- Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).
- Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.
- Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.
- Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.
- Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός).
- Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας.
- Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.
- Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.
- Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής.</p> <p>ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ.</p> <p>ΠΣ8Γ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές.</p>	<p>Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών της περιφέρειας, λόγω της βελτίωσης των αντίστοιχων υπηρεσιών.</p> <p>Ακόμη περισσότερο θετικές επιπτώσεις αναμένονται από τη βελτίωση των υποδομών περίθαλψης, ενώ η μέριμνα για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού θα συντελέσει στη βελτίωση της πρόσβασής τους στις υπηρεσίες υγείας.</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.</p>

Π5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Δράσεις:

- Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).

Ανθρώπινη Υγεία

- Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.
- Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους ανέργους.
- Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικώς αδρανή άτομα.
- Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις.
- Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.).
- Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
- Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
- Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.
- Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
- Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.
- Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.
- Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
- Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).
- Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτούσων ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.
- Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
- Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.
- Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
- Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.
- Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).
- Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.
- Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.
- Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
- Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.
- Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..
- Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.
- Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.
- Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).
- Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών.
- Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.
- Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.

Ανθρώπινη Υγεία

- Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ].
- Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία.
- Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.
- Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων.
- Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων.
- Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ.
- Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.
- Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.).
- Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα.
- Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
- Δ24.1. Δομές αστέγων.
- Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές.
- Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.
- Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας.
- Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής.</p> <p>ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ.</p> <p>ΠΣ8Γ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές.</p>	<p>Από τις δράσεις του εν λόγω ΤΠ, αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιφέρειας, λόγω της βελτίωσης των υπηρεσιών υγείας, επαγγελματικής ένταξης, φροντίδας ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και κοινωνικής μέριμνας.</p> <p>Σημαντικές θετικές επιπτώσεις αναμένονται από τη βελτίωση των υποδομών περίθαλψης (ενίσχυση υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, υπηρεσιών δημόσιας υγείας, υπηρεσιών ψυχικής υγείας κτλ), τη μέριμνα για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού και την βελτίωση της πρόσβασής στις υπηρεσίες υγείας.</p> <p>Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις αναμένονται στην ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας, από τις δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία και τις υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.</p>	<p>Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.</p>

Ανθρώπινη Υγεία

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Δράσεις:

- Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ9Α: Βελτίωση ποιότητας ζωής.</p> <p>ΠΣ9Β: Ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων που σχετίζονται με τομείς σχετικούς προς το ΕΠ.</p> <p>ΠΣ8Γ: Αναβάθμιση των υποδομών κι υπηρεσιών υγείας και βελτίωση της πρόσβασης σε αυτές.</p>	<p>Αναμένονται θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής κατοίκων και επισκεπτών της περιφέρειας, τόσο την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων υποδομών (πχ υποδομών παιδικής φροντίδας και εκπαίδευσης, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υλοποίηση οδικών αρτηριών, υποδομές για καθαρές αστικές μεταφορές, τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων, υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων κτλ), όσο και από την αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών (υποστήριξη της ψηφιοποίησης</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.</p> <p>Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ), όσο και βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν τη</p>

Ανθρώπινη Υγεία

δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων, υπηρεσίες παιδικής φροντίδας και εκπαίδευσης κτλ).

Επιπλέον, αναμένεται ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων από τη λειτουργία των προτεινόμενων παρεμβάσεων (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων). Ταυτόχρονα, η συμπλήρωση/αναβάθμιση του τοπικού οδικού δικτύου αναμένεται να βελτιώσει την πρόσβαση σε υποδομές κι υπηρεσίες υγείας.

χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών), έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου και αέριων ρύπων. Επιπλέον, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις θέσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων.

10. Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία		
ΠΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων. ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ. ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης.</p> <p>ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπάρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών.</p>	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται σε κάποιες περιπτώσεις να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης (για οικιστική ανάπτυξη ή εμπορική/παραγωγική χρήση), κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.). Επιπλέον, η αύξηση των εισοδημάτων θα έχει θετική επίπτωση στην αξία των περιουσιακών στοιχείων.</p> <p>Αντίθετα, η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων ενδέχεται σε άλλες περιπτώσεις να οδηγήσει σε μείωση της αξίας της γης (πχ λόγω αύξησης θορύβου, κίνησης κτλ) και να επηρεάσει σημειακά την αξία ακινήτων αρνητικά. Σε κάθε περίπτωση, οι αρνητικές επιπτώσεις εκτιμάται ότι θα είναι περιορισμένες τοπικά, εξαιτίας του σχετικά περιορισμένου όγκου των παρεμβάσεων.</p>	<p>Στην άμεση γειτονία των έργων απαιτείται ο έλεγχος για την εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αέριων ρύπων) από τη λειτουργία τους πλησίον οικιών, υπάρχουσών υποδομών ή δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων. Στην περίπτωση που θα εντοπισθούν υπερβάσεις θεσμοθετημένων ορίων, να υιοθετούνται τα αντίστοιχα σχετικά μέτρα αντιμετώπισης (πχ τοποθέτηση ηχοπετασμάτων σε θέσεις με αυξημένα επίπεδα θορύβου).</p>

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Δράσεις:

- Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς.
- Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ.
- Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ.
- Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων.
- Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ.
- Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ.
- Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).
- Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης.</p> <p>ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπαρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών.</p>	<p>Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης.</p> <p>Επιπλέον, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών), αναμένεται να προκαλέσει άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικιλής έντασης και έκτασης) στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις κατά τη φάση κατασκευής (πολύ περιορισμένης έκτασης ή διάρκειας παρεμβάσεις).</p>	<p>Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων. Επιπλέον, κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για την κατά το δυνατό αποφυγή επιπτώσεων στις παρακείμενες χρήσεις γης.</p>

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία		
ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας. ■ Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων. ■ Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης.</p> <p>ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπαρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών.</p>	<p>Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών), αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης για οικιστική ανάπτυξη κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.).</p> <p>Παράλληλα, λόγω αύξησης θορύβου και αέριων ρύπων, ενδέχεται να επηρεάσει σημειακά την αξία ακινήτων αρνητικά. Συνολικά, η επίπτωση αναμένεται να είναι θετική.</p>	<p>Στην άμεση γειτονία των οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών απαιτείται ο έλεγχος για την εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αέριων ρύπων) από τη λειτουργία τους πλησίον οικιών, υπαρχουσών υποδομών ή δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων. Στην περίπτωση που θα εντοπισθούν υπερβάσεις θερμοθετημένων ορίων, να υιοθετούνται τα αντίστοιχα σχετικά μέτρα αντιμετώπισης (πχ τοποθέτηση ηχοπετασμάτων σε θέσεις με αυξημένα επίπεδα θορύβου).</p>

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης. ■ Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. ■ Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων. ■ Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία). ■ Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης. 		

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

- Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.
- Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.
- Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός).
- Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας.
- Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.
- Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.
- Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης.</p> <p>ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπαρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών.</p>	<p>Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης και υγείας) και η αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης (για οικιστική ανάπτυξη ή εμπορική/τουριστική χρήση) κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας, της αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με αυτές τις υποδομές άμεσα ή έμμεσα (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.).</p> <p>Επιπλέον, η αύξηση από ενδεχόμενη τόνωση του τουριστικού προϊόντος και των εσόδων από αυτό (συνεπώς και των εισοδημάτων) θα έχει θετική επίπτωση στην αξία των περιουσιακών στοιχείων.</p> <p>Η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στον πολιτισμό και την τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του διατηρητέου κτιριακού αποθέματος που κινδυνεύει να καταστραφεί, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p>	<p>Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.</p>

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Π15 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Δράσεις:

- Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).
- Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.
- Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους ανέργους.
- Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικά αδρανή άτομα.
- Δ16.5. NEE και παρεμφερείς δράσεις.
- Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.).
- Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
- Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
- Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.
- Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
- Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.
- Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.
- Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
- Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).
- Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.
- Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
- Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.
- Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
- Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.
- Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).
- Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.
- Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.
- Δ22.5. NEE, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
- Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.
- Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

- Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.
- Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.
- Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).
- Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών.
- Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.
- Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.
- Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ].
- Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία.
- Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.
- Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων.
- Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων.
- Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ.
- Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.
- Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.).
- Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα.
- Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
- Δ24.1. Δομές αστέγων.
- Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές.
- Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.
- Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας.
- Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης.</p> <p>ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπάρχουσών υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών.</p>	<p>Σε γενικές γραμμές δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΠΠ.</p> <p>Ωστόσο, οι δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ (διαχείριση χώρων μετεγκατάστασης, βελτίωση συνθηκών διαβίωσης) αναμένεται να συμβάλλουν θετικά στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις εκτάσεις περιμετρικά των υφιστάμενων περιοχών διαμονής των ΡΟΜΑ.</p>	<p>Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.</p>

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Δράσεις:

- Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.6. Τροχαιό υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
<p>ΠΣ10Α: Ορθολογική χρήση γης.</p> <p>ΠΣ10Β: Προστασία και αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>ΠΣ10Γ: Διαχείριση, συντήρηση, αναβάθμιση και αποτελεσματική χρήση των υπάρχουσών</p>	<p>Δράσεις όπως η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον και η υλοποίηση οδικών αρτηριών πόλεων, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης.</p> <p>Επιπλέον, μία πλειάδα δράσεων του εν λόγω ΤΠ (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης, υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών, υλοποίηση οδικών αρτηριών, διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων, υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων κτλ), αναμένεται να προκαλέσει άμεσες και</p>	<p>Στην άμεση γειτονία των οδικών έργων απαιτείται ο έλεγχος για την εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αέριων ρύπων) από τη λειτουργία τους πλησίον οικιών, υπάρχουσών υποδομών ή δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων. Στην περίπτωση που θα εντοπισθούν υπερβάσεις θερμοθετημένων ορίων, να υιοθετούνται τα αντίστοιχα σχετικά μέτρα αντιμετώπισης (πχ τοποθέτηση ηχοπετασμάτων σε θέσεις με αυξημένα επίπεδα θορύβου).</p>

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

<p>υποδομών καθώς και των πόρων για την ανάπτυξη νέων υποδομών.</p>	<p>έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>Σημαντική παράμετρο αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας αποτελούν οι δράσεις τόσο προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος, όσο και προβολής και τόνωσης του τουριστικού προϊόντος.</p>	
---	---	--

11. Πολιτιστική Κληρονομιά

Πολιτιστική Κληρονομιά		
ΠΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων. ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ. ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων δεν αναμένεται να επηρεάσει τη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.	Να αποφευχθεί η εγκατάσταση παραγωγικών δραστηριοτήτων και υποδομών πλησίον θέσεων πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας. Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.
ΠΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών. ■ Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας. ■ Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης. ■ Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων. 		

Πολιτιστική Κληρονομιά		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία. ■ Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων. ■ Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.	Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας. Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.		
Δράσεις:		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ. ■ Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας. ■ Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων. ■ Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ. 		
Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.	Από την κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και την ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών), αναμένονται απροσδιόριστες επιπτώσεις, καθόσον είναι άγνωστο εάν οι τομείς των δράσεων αυτών θα χωροθετηθούν κοντά σε περιοχές πολιτιστικού ενδιαφέροντος, ιστορικών κτιρίων και μνημείων. Ωστόσο, σε γενικές γραμμές η βελτίωση της προσπελασιμότητας είναι θετική για την ανάδειξη και	Οι κανόνες σχεδιασμού να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας. Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος κατά μήκος των αξόνων με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.

Πολιτιστική Κληρονομιά

πρόσβαση σε μνημεία και εκδηλώσεις πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Δράσεις:

- Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.
- Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.
- Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).
- Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.
- Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.
- Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.
- Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός).
- Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας.
- Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.
- Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.
- Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.	Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης και υγείας) δεν αναμένεται να επηρεαστεί η διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.	Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας. Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.

Πολιτιστική Κληρονομιά		
	<p>Θετικές επιπτώσεις αναμένονται από την ανάδειξη, επισκευή και συντήρηση μνημείων και παραδοσιακών οικισμών, τις νέες υποδομές πολιτισμού, την αύξηση του αριθμού των επισκεπτών λόγω θεματικού τουρισμού και ανάδειξης πολιτιστικών στοιχείων, με πιθανό αποτέλεσμα και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.</p> <p>Επικουρικό στοιχείο αύξησης του αριθμού των επισκεπτών θα αποτελέσει η αυξημένη προβολή του τουριστικού προϊόντος και οι βελτιωμένες υποδομές περίθαλψης, που είναι ήδη σε αποδεκτή κατάσταση για την Περιφέρεια.</p>	<p>Στην περίπτωση που η αύξηση της τουριστικής παρουσίας προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις σε χώρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα προστασίας.</p> <p>Οι χώροι πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να φυλάσσονται.</p>

ΠΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Δράσεις:

- Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).
- Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.
- Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους άνεργους.
- Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικώς αδρανή άτομα.
- Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις.
- Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.).
- Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
- Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
- Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.
- Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
- Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.
- Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.
- Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
- Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).
- Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτούσων ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.

Πολιτιστική Κληρονομιά

- Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
- Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.
- Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
- Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.
- Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).
- Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.
- Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.
- Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
- Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.
- Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..
- Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.
- Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.
- Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).
- Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών.
- Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.
- Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.
- Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ].
- Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία.
- Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.
- Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων.
- Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων.
- Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ.
- Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.
- Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.).
- Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα.
- Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
- Δ24.1. Δομές αστέγων.
- Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές.
- Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.
- Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας.
- Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).

Περιβαλλοντικοί Στόχοι

Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων

Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων

Πολιτιστική Κληρονομιά

ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.	Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων.
--	---	---

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Δράσεις:

- Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.6. Τροχαιό υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
- Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
- Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

Περιβαλλοντικοί Στόχοι	Συνοπτική περιγραφή αναμενόμενων σημαντικών επιπτώσεων	Μέτρα για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων και την αύξηση των θετικών επιπτώσεων
ΠΣ11Α: Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και συγκοινωνιακών υποδομών δεν αναμένεται να επηρεάσει τη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού	Να αποφευχθεί η εγκατάσταση υποδομών σε θέσεις που δύναται να επηρεάσουν δυσμενώς πόρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.

Πολιτιστική Κληρονομιά

άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Αντίθετα, αναμένονται θετικές επιπτώσεις τόσο από την βελτίωση της προσβασιμότητας σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, όσο και από τις δράσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης πολιτιστικών υποδομών καθώς και προστασίας και ανάπτυξης υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού της περιφέρειας.

Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.

Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.

Στην περίπτωση που η αύξηση της τουριστικής παρουσίας προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις σε χώρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα προστασίας.

Οι χώροι πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να φυλάσσονται.

14 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Στο παρόν Παράρτημα θα παρατεθεί η εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων του Προγράμματος. Η ανάλυση θα γίνει κατά Περιβαλλοντικό Στόχο, Θεματικό Τομέα και δράση. Αφού αποτιμηθούν οι επιπτώσεις του Προγράμματος στο σύνολό του, θα συσχετιστούν με την υφιστάμενη κατάσταση και εκτιμώνται και καταγράφονται οι πλέον σημαντικές / συνεργιστικές επιπτώσεις, η έκταση και ο χαρακτήρας τους.

Σημειώνεται ότι όπως έχει προαναφερθεί, οι Τομείς Προτεραιότητας 7 και 8 περιλαμβάνουν αποκλειστικά τεχνικές επιμέρους δράσεις υποστήριξης. Συνεπώς, καθώς η εφαρμογή τους δεν αναμένεται να προκαλέσει οποιαδήποτε αλληλεπίδραση με περιβαλλοντικές παραμέτρους, δεν θα αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω ανάλυσης στα πλαίσια της παρούσας Ενότητας.

Τα κριτήρια με τα οποία θα γίνει η αξιολόγηση σε αυτό το επίπεδο παρουσιάζονται στον ακόλουθο **Πίνακα**. Οι επεξηγήσεις για τα εν λόγω κριτήρια έχουν παρατεθεί στην **Παράγραφο 7.2.1** της παρούσας μελέτης. Η εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων του σχεδίου που θα παρουσιαστεί στους ακόλουθους **Πίνακες**, θα παραπέμπει στα αντίστοιχα κριτήρια αξιολόγησης, βάσει του κωδικού κριτηρίου αξιολόγησης.

Πίνακας 14-1: Τα κριτήρια αξιολόγησης των δυνητικών επιπτώσεων

A/A	Κριτήριο Αξιολόγησης	Συμβολισμός/Τιμή	Χαρακτηριστικό
Α	Είδος	++	Επίπτωση ισχυρά θετική
		+	Επίπτωση πιθανά θετική
		+/-	Επίπτωση ανάμικτη
		0	Επίπτωση ουδέτερη
		--	Επίπτωση ισχυρά αρνητική
		-	Επίπτωση πιθανά αρνητική
		?	Επίπτωση απροσδιόριστη
Β	Κίνδυνος επιπτώσεων (Πιθανότητα)	0	Αμελητέα
		1	Χαμηλή
		2	Μέση
		3	Βέβαιη
Γ	Ένταση	0	Αμελητέα
		1	Μικρή
		2	Μέση

Α/Α	Κριτήριο Αξιολόγησης	Συμβολισμός/Τιμή	Χαρακτηριστικό
		3	Υψηλή
Δ	Έκταση	1	Στο πεδίο
		2	Τοπική
		3	Περιφερειακή
		4	Εθνική/Διεθνής - Διασυνοριακή
Ε	Αναστρεψιμότητα	0	Αναστρέψιμη επίπτωση
		1	Μη - Αναστρέψιμη επίπτωση
ΣΤ	Διάρκεια	1	Βραχυπρόθεσμη
		2	Μακροπρόθεσμη
		3	Μόνιμη
Η	Σωρευτικότητα	0	Μη σωρευτικές επιπτώσεις
		1	Σωρευτικές επιπτώσεις

14.1 ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ – ΧΛΩΡΙΔΑ – ΠΑΝΙΔΑ

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς.	+	1	1	3	1	2	1	Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).	-	1	1	2	1	2	1		
								Υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων σε φυσικές περιοχές, οικοσυστήματα, είδη χλωρίδας και πανίδας	Αποφυγή χωροθέτησης των κτηριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.

- 1 1 2 1 2 1

από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων.

Ωστόσο, μολονότι εκτιμάται ότι οι επιπτώσεις στη δομή των βιοτόπων, στην επικοινωνία μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, καθώς και στη βιοποικιλότητα, από την κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένονται αρνητικές, εντούτοις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).

περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας. Προτεραιότητα θα πρέπει να αποτελεί η εγκατάσταση των υποδομών σε θεσμοθετημένες περιοχές, σε οικολογικά μη ευαίσθητες περιοχές, σε υποβαθμισμένες εκτάσεις και σε θέσεις όπου ήδη υφίστανται έντονη ανθρωπογενείς παρουσία.

Στην περίπτωση που τελικώς επιλεγθεί η χωροθέτηση υποδομών σε περιοχές με σημαντικά ή ευαίσθητα οικολογικά χαρακτηριστικά, θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θιγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα του οικοσυστήματος. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ .

Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός, χρήση εξοπλισμού χαμηλών εκπομπών αερίων ρύπων και θορύβου κτλ) όσο και βέλτιστες επιλογές διαχείρισης (πχ όσον αφορά στην επεξεργασία υγρών αποβλήτων, στη συλλογή και διαχείριση στερεών αποβλήτων κτλ).

Επιπλέον, θα πρέπει να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.

Για τις δράσεις Δ1.4, Δ2.1 και Δ2.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μικρής πιθανότητας, περιορισμένης έντασης, τοπικού χαρακτήρα, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Αναμένεται σημειακή διάσπαση βιοτόπων, ενδεχόμενος κατακερματισμός της συνέχειας των προστατευόμενων περιοχών και πιθανή απώλεια βιοποικιλότητας από την υλοποίηση των συγκεκριμένων δράσεων, εφόσον επιτραπεί η εγκατάσταση τους μέσα/κοντά από σημαντικούς βιότοπους/προστατευόμενες περιοχές.

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Να αποφευχθεί κατά το δυνατόν η χωροθέτηση υποδομών εντός σημαντικών βιοτόπων και προστατευόμενων περιοχών. Προτεραιότητα να αποτελεί η εγκατάσταση των υποδομών σε θεσμοθετημένες περιοχές, σε οικολογικά μη ευαίσθητες περιοχές, σε υποβαθμισμένες εκτάσεις και σε θέσεις όπου ήδη υφίστανται έντονη ανθρωπογενείς παρουσία.

Στην περίπτωση που θα υπάρξουν χωροθετήσεις υποδομών εντός προστατευόμενων περιοχών να γίνεται λεπτομερής μνεία των επιπτώσεων στις ΜΠΕ και ΕΟΑ των επιμέρους έργων, όπου να προσδιορίζεται ποια είδη τοπικής, εθνικής ή διεθνούς σημασίας μπορεί να κινδυνεύσουν τόσο από την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου, όσο και από την αθροιστική επίδραση των ανάλογων υποδομών της περιοχής.

Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός, χρήση εξοπλισμού χαμηλών εκπομπών αερίων ρύπων και θορύβου κτλ), όσο και οι βέλτιστες επιλογές διαχείρισης (πχ όσον αφορά στην επεξεργασία υγρών αποβλήτων, στη συλλογή και διαχείριση στερέων αποβλήτων κτλ).

Να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.

Π2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.	+	3	1	3	0	2	1	Η δράση αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και στην αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.	+	3	1	2	0	2	1	Η δράση αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και στην αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

									Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.
Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.	+	3	1	2	0	2	1		Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και στην αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.
Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.	+	3	1	2	0	2	1		Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.
Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.	+	3	1	2	0	2	1		Αποφυγή χωροθέτησης εγκατάστασης υποδομών (πχ υδρευτικού δικτύου (πχ αντλιοστάσια)) εγκαταστάσεων εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας. Προτεραιότητα να αποτελεί η εγκατάσταση των υποδομών σε θεσμοθετημένες περιοχές, σε οικολογικά μη ευαίσθητες περιοχές, σε υποβαθμισμένες εκτάσεις και σε θέσεις όπου ήδη υφίστανται έντονη ανθρωπογενείς παρουσία. Αν τελικώς επιλεγεί η χωροθέτηση υποδομών σε περιοχές με σημαντικά ή ευαίσθητα οικολογικά χαρακτηριστικά, να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα του οικοσυστήματος. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ .
Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.	+	3	1	2	0	2	1		Να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.
Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινικού ενδιαφέροντος.	+	3	1	2	0	2	1		Η δράση αναμένεται να έχει άμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και στην αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών. Αντίθετα, οι κατασκευαστικές εργασίες της παρέμβασης αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.
									Θα πρέπει να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές. Επιπλέον, όσον αφορά στις αστικές αναπλάσεις να προτιμηθούν οι παρεμβάσεις με φυτεύσεις ενδημικών ειδών χλωρίδας.

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, περιορισμένης έντασης, τοπικού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις. Δεν αναμένεται διάσπαση βιοτόπων, κατακερματισμός της συνέχειας των προστατευόμενων περιοχών και απώλεια βιοποικιλότητας από την υλοποίηση των συγκεκριμένων δράσεων.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Αποφυγή χωροθέτησης οχλουσών τμημάτων των υποδομών εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας. Προτεραιότητα να αποτελεί η εγκατάσταση των υποδομών σε θεσμοθετημένες περιοχές, σε οικολογικά μη ευαίσθητες περιοχές, σε υποβαθμισμένες εκτάσεις και σε θέσεις όπου ήδη υφίστανται έντονη ανθρωπογενείς παρουσία.

Αν τελικώς επιλεχθεί η χωροθέτηση υποδομών σε περιοχές με σημαντικά ή ευαίσθητα οικολογικά χαρακτηριστικά, να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα του οικοσυστήματος. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ .

Να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.

Όσον αφορά στις αστικές αναπλάσεις να προτιμηθούν οι παρεμβάσεις με φυτεύσεις ενδημικών ειδών χλωρίδας.

Π3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.	-	2	2	3	1	3	1		<p>Παράκαμψη κατά το δυνατόν και αποφυγή εγκατάστασης υποδομών εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας.</p> <p>Στην περίπτωση που τελικώς επιλεχθεί η χωροθέτηση υποδομών σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura (ή άλλων θεσμικά προστατευόμενων περιοχών ή ευαίσθητων περιοχών βάσει οικολογικών κριτηρίων), να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η</p>

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

									<p>ακεραιότητα και η συνεκτικότητα τόσο του ίδιου του τόπου, όσο και η συνέχεια μεταξύ τόπων με συναφείς στόχους διαχείρισης και ειδή χαρακτηρισμού. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ</p> <p>Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, χρήση εξοπλισμού χαμηλών εκπομπών αερίων ρύπων και θορύβου κτλ), όσο και οι βέλτιστες επιλογές διαχείρισης (πχ όσον αφορά στην επεξεργασία υγρών αποβλήτων, στη συλλογή και διαχείριση στερέων αποβλήτων κτλ).</p> <p>Λήψη διορθωτικών μέτρων διευκόλυνσης μετακίνησης πανίδας (διαβάσεις πανίδας, πράσινες γέφυρες, χρήση σηράγγων σε ορεινές περιοχές κλπ.) και δημιουργία (και συντήρηση) πράσινων υποδομών με παράλληλη μείωση ταχυτήτων μέσα από προστατευόμενες περιοχές για τη μείωση κινδύνου ατυχημάτων σε είδη της πανίδας και της ορνιθοπανίδας. Επιπλέον, θα πρέπει να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα αποκατάστασης σε περίπτωση που οι οδικοί άξονες διέρχονται από θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.</p>
Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.	-	2	1	3	1	3	1	<p>Η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ (αύξηση των θέσεων πρόσβασης, καλύτερη εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης, τον εκσυγχρονισμό των κτιριακών υποδομών λιμένων, την δημιουργία ναυταθλητικών εγκαταστάσεων, κλπ.), ενδέχεται να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο βιοτικό περιβάλλον του παράκτιου και θαλάσσιου περιβάλλοντος των περιοχών επέμβασης. Ομοίως, η αποφυγή χωροθέτησης των</p> <p>Αποφυγή εγκατάστασης κατά το δυνατόν εντός προστατευόμενων περιοχών (πχ θαλάσσιες Natura) ή σε εγγύτητα με προστατευόμενες περιοχές που δύναται να επηρεαστούν δυσμενώς [πχ Ειδικές Ζώνες Προστασίας (Special Protection Areas - SPAs)].</p> <p>Στην περίπτωση χωροθέτησης υποδομών σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura (ή άλλων θεσμικά προστατευόμενων περιοχών βάσει οικολογικών κριτηρίων), θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε</p>	

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

								παρεμβάσεων εντός ή πλησίον προστατευόμενων περιοχών, όσο και ο σχεδιασμός και η ενσωμάτωση στα έργα 'πράσινων υποδομών' θα βοηθήσει στην προστασία και της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.	κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και συνεκτικότητα τόσο του ίδιου του τόπου, όσο και η συνέχεια μεταξύ τόπων με συναφείς στόχους διαχείρισης και ειδή χαρακτηρισμού. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ. Στην περίπτωση εγκατάστασης νέων υποδομών ή επέκτασης υφιστάμενων θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να μην θίγονται ενδιαιήματα θαλάσσιων θηλαστικών και λειμώνες θαλάσσιων φανερόγαμων και ιδιαίτερα του είδους <i>Posidonia oceanica</i> .
Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.	-	2	1	3	1	3	1	Ομοίως με δράση Δ9.1	Ομοίως με δράση Δ9.1

Για τη δράση Δ9.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, περιφερειακού χαρακτήρα, μη αναστρέψιμες και μόνιμες επιπτώσεις. Αναμένεται γραμμική διάσπαση βιοτόπων, ενδεχόμενος κατακερματισμός της συνέχειας των προστατευόμενων περιοχών και πιθανή απώλεια βιοποικιλότητας από την υλοποίηση των συγκεκριμένων δράσεων, εφόσον επιτραπεί η εγκατάσταση/διέλευση μέσα/κοντά από σημαντικούς βιότοπους/προστατευόμενες περιοχές.

Δεν αναμένονται διασυνωριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Παράκαμψη κατά το δυνατόν και αποφυγή εγκατάστασης υποδομών εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας.

Στην περίπτωση χωροθέτησης υποδομών σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura (ή άλλων θεσμικά προστατευόμενων περιοχών ή ευαίσθητων περιοχών βάσει οικολογικών κριτηρίων), να καταβάλλεται προσπάθεια να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα τόσο του ίδιου του τόπου, όσο και η συνέχεια μεταξύ τόπων με συναφείς στόχους διαχείρισης και ειδή χαρακτηρισμού. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ.

Στην περίπτωση εγκατάστασης λιμενικών υποδομών θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να μην θίγονται ενδιαιήματα θαλάσσιων θηλαστικών και λειμώνες θαλάσσιων φανερόγαμων και ιδιαίτερα του είδους *Posidonia oceanica*.

Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, χρήση εξοπλισμού χαμηλών εκπομπών αερίων ρύπων και θορύβου κτλ), όσο και οι βέλτιστες επιλογές διαχείρισης (πχ όσον αφορά στην επεξεργασία υγρών αποβλήτων, στη συλλογή και διαχείριση στερεών αποβλήτων κτλ).

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

Λήψη διορθωτικών μέτρων διευκόλυνσης μετακίνησης πανίδας (διαβάσεις πανίδας, πράσινες γέφυρες, χρήση σηράγγων σε ορεινές περιοχές κλπ.) και δημιουργία (και συντήρηση) πράσινων υποδομών με παράλληλη μείωση ταχυτήτων μέσα από προστατευόμενες περιοχές για τη μείωση κινδύνου ατυχημάτων σε είδη της πανίδας και της ορνιθοπανίδας.

Να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα αποκατάστασης σε περίπτωση που οι οδικοί άξονες διέρχονται από θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.

Π4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.	-	1	1	1	1	2	1	Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού), δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν τα οικοσυστήματα και τη βιοποικιλότητα της περιοχής.	Αποφυγή χωροθέτησης των νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας. Προτεραιότητα να αποτελεί η εγκατάσταση των υποδομών σε θεσμοθετημένες περιοχές, σε οικολογικά μη ευαίσθητες περιοχές και σε θέσεις όπου ήδη υφίσταται έντονη ανθρωπογενείς παρουσία. Αν επιλεγθεί η χωροθέτηση υποδομών σε περιοχές με σημαντικά ή ευαίσθητα οικολογικά χαρακτηριστικά, να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα του οικοσυστήματος. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ . Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ) όσο και βέλτιστες επιλογές διαχείρισης (πχ όσον αφορά στην
Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.	-	1	1	1	1	2	1		
Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	-	1	1	1	1	2	1		
Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	-	1	1	1	1	2	1		
Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.	-	1	1	1	1	2	1		
Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών	-	1	1	1	1	2	1		

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).									επεξεργασία υγρών αποβλήτων, στη συλλογή και διαχείριση στερεών αποβλήτων κτλ). Να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.
Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.	-	1	1	1	1	2	1		
Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.	-	1	1	1	1	2	1		
Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.	-	1	1	1	1	2	1		
Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.	-	1	1	1	1	2	1	Επιπλέον, σε περίπτωση που οι παρεμβάσεις προστασίας και ανάπτυξης υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού οδηγήσουν σε υπέρμετρη ανάπτυξη τομέων θεματικού τουρισμού (όπως ο οικοτουρισμός), θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, ο θεματικός τουρισμός, και ιδιαίτερα ο οικοτουρισμός, πρέπει ν' αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτού μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάπτυξη της βιοποικιλότητας μέσω των οικοτουριστικών δραστηριοτήτων, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.	Η ανάπτυξη (και οι αντίστοιχες επιπτώσεις στο περιβάλλον) του τουρισμού θα πρέπει να παρακολουθούνται και σε περίπτωση υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας ή καταγραφής δυσμενών περιβαλλοντικά επιπτώσεων να ενεργοποιούνται μέτρα αντιμετώπισης των σχετικών επιπτώσεων.
Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.	-	1	1	1	1	2	1		
Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.	++	3	2	3	0	2	1	Οι παρεμβάσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς, αναμένεται να προκαλέσουν σε γενικές γραμμές θετικές	Οι επιπτώσεις της πρόσβασης και των επιπτώσεων των δραστηριοτήτων των επισκεπτών σε αξιόλογους χώρους φυσικής κληρονομιάς θα πρέπει να ελέγχονται. Σε περίπτωση που η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οδηγήσει σε υπέρμετρη αύξηση των επισκεπτών ή μη συμβατή με το

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

επιπτώσεις ως προς τη βιοποικιλότητα της ΠΣΤΕ.

Ωστόσο, σε περίπτωση που η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οδηγήσει σε υπέρμετρη αύξηση των επισκεπτών ή μη συμβατή με το ζητούμενο της προστασίας του περιβάλλοντος δραστηριότητα τους, θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, πρέπει ν' αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτής μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.

Ζητούμενο της προστασίας του περιβάλλοντος δραστηριότητα τους, θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα ελέγχου των δυσμενών επιπτώσεων και αποκατάστασης τους.

Για τις δράσεις Δ14.2, Δ14.3 και Δ14.4 δεν αναμένονται επιπτώσεις

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μικρής και έντασης, κατά κύριο λόγο σημειακού χαρακτήρα, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Δεν αναμένεται γραμμική διάσπαση βιοτόπων, κατακερματισμός της συνέχειας των προστατευόμενων περιοχών και απώλεια βιοποικιλότητας από την υλοποίηση των συγκεκριμένων δράσεων.

Δεν αναμένονται διασυνωριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Αποφυγή χωροθέτησης των νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας. Προτεραιότητα να αποτελεί η εγκατάσταση των υποδομών σε θεσμοθετημένες περιοχές, σε οικολογικά μη ευαίσθητες περιοχές και σε θέσεις όπου ήδη υφίσταται έντονη ανθρωπογενής παρουσία.

Αν επιλεχθεί η χωροθέτηση υποδομών σε περιοχές με σημαντικά ή ευαίσθητα οικολογικά χαρακτηριστικά, να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα του οικοσυστήματος. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ .

Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ) όσο και βέλτιστες επιλογές διαχείρισης (πχ όσον αφορά στην επεξεργασία υγρών αποβλήτων, στη συλλογή και διαχείριση στερεών αποβλήτων κτλ).

Να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

Η ανάπτυξη (και οι αντίστοιχες επιπτώσεις στο περιβάλλον) του τουρισμού θα πρέπει να παρακολουθούνται και σε περίπτωση υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας ή καταγραφής δυσμενών περιβαλλοντικά επιπτώσεων να ενεργοποιούνται μέτρα αντιμετώπισης των σχετικών επιπτώσεων.

Σε περίπτωση που η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οδηγήσει σε υπέρμετρη αύξηση των επισκεπτών ή μη συμβατή με το ζητούμενο της προστασίας του περιβάλλοντος δραστηριότητα τους, θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα ελέγχου των δυσμενών επιπτώσεων και αποκατάστασης τους.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
								Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

Για τις δράσεις Δ16.1, Δ16.2, Δ16.3, Δ16.4, Δ16.5, Δ16.6, Δ16.7, Δ17.1, Δ18.1, Δ18.2, Δ19.1, Δ19.2, Δ19.3, Δ20.1, Δ20.2, Δ20.3, Δ21.1, Δ21.2, Δ22.1, Δ22.2, Δ22.3, Δ22.4, Δ22.5, Δ23.1, Δ23.2, Δ23.3, Δ23.4, Δ23.5, Δ23.6, Δ23.7, Δ23.8, Δ23.9, Δ23.10, Δ23.11, Δ23.12, Δ23.13, Δ23.14, Δ23.15, Δ23.16, Δ23.17, Δ23.18, Δ23.19, Δ24.1, Δ24.2, Δ24.3, Δ24.4 και Δ24.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δεν αναμένονται σωρευτικές επιπτώσεις.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1	<p>Η δράση αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και στην αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.</p>	<p>Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.</p>
Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1		
Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1		
Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1		
Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1		
Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1		
Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1		
Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.	-	2	2	2	1	2	1	<p>Υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων σε φυσικές περιοχές, οικοσυστήματα, είδη χλωρίδας και πανίδας από την συμπλήρωση / αναβάθμιση οδικών αρτηριών. Ωστόσο, μολονότι εκτιμάται ότι οι επιπτώσεις στη δομή των βιοτόπων, στην επικοινωνία μεταξύ σημαντικών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών, καθώς και στη βιοποικιλότητα, από την συμπλήρωση / αναβάθμιση οδικών αρτηριών, θα είναι αρνητικές, εντούτοις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση</p>	<p>Αποφυγή εγκατάστασης εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών.</p> <p>Να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.</p> <p>Να προτιμηθούν οι παρεμβάσεις με φυτεύσεις ενδημικών ειδών χλωρίδας.</p>

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

								κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).	
Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.	-	1	1	1	0	2	1	Μολονότι υπάρχει πιθανότητα εμφάνισης δυσμενών επιπτώσεων σε φυσικές περιοχές, οικοσυστήματα, είδη χλωρίδας και πανίδας από την αναβάθμιση / συμπλήρωση κτηριακών υποδομών, εντούτοις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).	Αποφυγή εγκατάστασης εντός οικολογικά ευαίσθητων και φυσικών περιοχών. Για τον σχεδιασμό των κτηριακών έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ) όσο και βέλτιστες επιλογές διαχείρισης (πχ όσον αφορά στην επεξεργασία υγρών αποβλήτων, στη συλλογή και διαχείριση στερέων αποβλήτων κτλ). Να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές. Να προτιμηθούν οι παρεμβάσεις με φυτεύσεις ενδημικών ειδών χλωρίδας
Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	-	1	1	1	0	2	1		
Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.	-	1	1	1	0	2	1		
Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.	-	1	1	1	1	2	1		
Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1		
Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1	Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών, δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν τα οικοσυστήματα και τη βιοποικιλότητα της περιοχής. Η δράση αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην προστασία, διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας και στην αποφυγή απώλειας οικοσυστημάτων και προστατευόμενων ειδών.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων. Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	-	2	2	2	1	2	1	Ομοίως με δράση Δ25.8.	Ομοίως με δράση Δ25.8.
Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	-	1	1	1	1	2	1	Επιπλέον, σε περίπτωση που οι παρεμβάσεις προστασίας και ανάπτυξης υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού οδηγήσουν σε υπέρμετρη ανάπτυξη τομέων θεματικού τουρισμού (όπως ο οικοτουρισμός), θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, ο θεματικός τουρισμός, και ιδιαίτερα ο οικοτουρισμός, πρέπει ν' αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτού μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας μέσω των οικοτουριστικών δραστηριοτήτων, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.	Η ανάπτυξη (και οι αντίστοιχες επιπτώσεις στο περιβάλλον) του τουρισμού θα πρέπει να παρακολουθούνται και σε περίπτωση υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας ή καταγραφής δυσμενών περιβαλλοντικά επιπτώσεων να ενεργοποιούνται μέτρα αντιμετώπισης των σχετικών επιπτώσεων.
Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	-	1	1	1	1	2	1	Ομοίως με δράση Δ25.12.	Ομοίως με δράση Δ25.12.
Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	++	3	2	3	0	2	1	Οι παρεμβάσεις προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς, αναμένεται να προκαλέσουν σε γενικές γραμμές θετικές επιπτώσεις ως προς τη βιοποικιλότητα της ΠΣΤΕ. Ωστόσο, σε περίπτωση που η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οδηγήσει σε υπέρμετρη αύξηση των επισκεπτών ή μη συμβατή με το ζητούμενο της προστασίας του περιβάλλοντος δραστηριότητα τους, θα μπορούσαν να προκληθούν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Συνεπώς, η	Οι επιπτώσεις της πρόσβασης και των επιπτώσεων των δραστηριοτήτων των επισκεπτών σε αξιόλογους χώρους φυσικής κληρονομιάς θα πρέπει να ελέγχονται. Σε περίπτωση που η ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οδηγήσει σε υπέρμετρη αύξηση των επισκεπτών ή μη συμβατή με το ζητούμενο της προστασίας του περιβάλλοντος δραστηριότητα τους, θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα ελέγχου των δυσμενών επιπτώσεων και αποκατάστασης τους.

Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα – Πανίδα

ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, πρέπει ν' αναπτυχθεί με προσοχή, καθώς μέσω αυτής μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και ανάδειξη της βιοποικιλότητας, αν υπάρξει προσεκτικός σχεδιασμός.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Ως επί το πλείστον θετικές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, περιφερειακού χαρακτήρα, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Μόνο για την περίπτωση των οδικών υποδομών, αναμένεται γραμμική διάσπαση βιοτόπων, ενδεχόμενος κατακερματισμός της συνέχειας των προστατευόμενων περιοχών και πιθανή απώλεια βιοποικιλότητας από την υλοποίηση των συγκεκριμένων δράσεων, εφόσον επιτραπεί η εγκατάσταση/διέλευση μέσα/κοντά από σημαντικούς βιότοπους/προστατευόμενες περιοχές.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Αποφυγή εγκατάστασης υποδομών (τόσο οδών και κτηρίων, όσο και εγκαταστάσεων) εντός οικολογικά ευαίσθητων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών και οικοτόπων προτεραιότητας.

Αν επιλεγθεί η χωροθέτηση υποδομών σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura (ή άλλων θεσμικά προστατευόμενων περιοχών ή ευαίσθητων περιοχών βάσει οικολογικών κριτηρίων), να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε κατά τον σχεδιασμό των έργων να θίγεται στον μικρότερο δυνατό βαθμό η ακεραιότητα και η συνεκτικότητα τόσο του ίδιου του τόπου, όσο και η συνέχεια μεταξύ τόπων με συναφείς στόχους διαχείρισης και ειδή χαρακτηρισμού. Οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις των έργων να εξετάζονται διεξοδικά στα πλαίσια των αντίστοιχων ΜΠΕ και ΕΟΑ .

Όσον αφορά στα οδικά τμήματα, λήψη διορθωτικών μέτρων διευκόλυνσης μετακίνησης πανίδας (διαβάσεις πανίδας, πράσινες γέφυρες, χρήση σιηράγγων σε ορεινές περιοχές κλπ.) και δημιουργία (και συντήρηση) πράσινων υποδομών με παράλληλη μείωση ταχυτήτων μέσα από προστατευόμενες περιοχές για τη μείωση κινδύνου

Για τον σχεδιασμό των κτηριακών έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές οικολογικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ) όσο και βέλτιστες επιλογές διαχείρισης (πχ όσον αφορά στην επεξεργασία υγρών αποβλήτων, στη συλλογή και διαχείριση στερέων αποβλήτων κτλ).

Να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές. Όσον αφορά στις αστικές αναπλάσεις να προτιμηθούν οι παρεμβάσεις με φυτεύσεις ενδημικών ειδών χλωρίδας.

Να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα ενσωμάτωσης στο περιβάλλον και αποκατάστασης σε περίπτωση που οι υποδομές υλοποιούνται σε θέσεις με δασική ή φυσική βλάστηση και να εφαρμόζονται ολοκληρωμένα προγράμματα φυτοτεχνικών παρεμβάσεων στις νέες ή αναβαθμισμένες υποδομές.

Η ανάπτυξη (και οι αντίστοιχες επιπτώσεις στο περιβάλλον) του τουρισμού θα πρέπει να παρακολουθούνται και σε περίπτωση υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας ή καταγραφής δυσμενών περιβαλλοντικά επιπτώσεων να ενεργοποιούνται μέτρα αντιμετώπισης των σχετικών επιπτώσεων.

14.2 ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

Ατμόσφαιρα

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς.	+	1	1	3	1	2	1	Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).	-	1	2	3	0	2	1	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να αυξήσει την εκπομπή αερίων ρύπων στην ατμόσφαιρα, οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην περίπτωση που δεν θα	Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ) όσο και βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις
Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο	-	1	2	3	0	2	1		

Ατμόσφαιρα

Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.								ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης ρυπογόνων παραγωγικών διαδικασιών και προστασίας της ατμόσφαιρας.	περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών).
---	--	--	--	--	--	--	--	---	---

Για τις δράσεις Δ1.4, Δ2.1 και Δ2.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μικρής πιθανότητας, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πρόκειται να δράσουν δυσμενώς και σωρευτικά ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων ρύπων.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ) όσο και βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών).

Π2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.	+	3	1	3	0	2	1	Η δράση αναμένεται να προκαλέσει άμεσες θετικές επιπτώσεις ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων ρύπων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και	+	3	1	2	0	2	1	Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων. Επιπλέον, κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες

Ατμόσφαιρα

τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.

διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.

Για τις δράσεις Δ4.2, Δ5.1, Δ6.1, Δ6.2, Δ7.1 και Δ7.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, περιορισμένης έντασης, τοπικού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες άμεσες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων ρύπων.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα.

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.	-	3	2	3	1	3	1	<p>Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης τμημάτων οδικών αξόνων, αναμένεται να συμβάλλουν στην αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την προσέγγιση προορισμών και ενδεχομένως των ίδιων των αποστάσεων που θα διανύουν οι χρήστες τους. Αυτές οι μειώσεις με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων ρύπων και συνεπώς των εκπομπών που θα προκύψουν από την αναβάθμιση του υπάρχοντος δικτύου.</p>	<p>Ο σχεδιασμός των οδικών έργων θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση του δικτύου, αναμένεται να αντισταθμιστεί εν μέρει τις αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας, καθώς για την κάλυψη αντίστοιχων αποστάσεων θα απαιτείται λιγότερος χρόνος και συνεπώς θα προκαλούνται μειωμένες εκπομπές.</p> <p>Στο σύνολο των υποδομών ο σχεδιασμός θα πρέπει να υιοθετεί παρεμβάσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και την χρήση ΑΠΕ.</p> <p>Κατά μήκος των οδικών αξόνων (και ιδιαίτερα πλησίον δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων, οικιών και εντός σηράγγων) θα πρέπει να εγκατασταθεί</p>

Ατμόσφαιρα									
									σύστημα παρακολούθησης των συγκεντρώσεων αέριων ρύπων έτσι ώστε να εντοπίζονται και να αντιμετωπίζονται δυνητικές υπερβάσεις των ορίων τους.
Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.	-	3	1	3	1	3	1	1	<p>Η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ μολονότι θα προκαλέσει αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων, εντούτοις αυτές αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από την πιο ορθολογική εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης και την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής (με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων ρύπων).</p> <p>Ο σχεδιασμός των λιμενικών υποδομών θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής και τη μείωση του χρόνου λειτουργίας οχημάτων τροφοδοσίας, μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς εμπορευμάτων. Στο σύνολο των υποδομών ο σχεδιασμός θα πρέπει να υιοθετεί παρεμβάσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και την χρήση ΑΠΕ.</p> <p>Σε θέσεις των λιμενικών υποδομών (και ιδιαίτερα πλησίον δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων και οικιών) θα πρέπει να εγκατασταθεί σύστημα παρακολούθησης των συγκεντρώσεων αέριων ρύπων έτσι ώστε να εντοπίζονται και να αντιμετωπίζονται δυνητικές υπερβάσεις των ορίων τους.</p>
Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.	+	3	1	2	0	2	1	1	<p>Η κατασκευή νέων ή η αναβάθμιση νέων σιδηροδρομικών αξόνων αναμένεται να συμβάλλουν στον περιορισμό των εκπομπών αερίων ρύπων (μολονότι θα προκαλέσουν επιπλέον εκπομπές αερίων ρύπων, εντούτοις αυτές θα υπερκαλυφθούν από τη μείωση εκπομπών από πιο ρυπογόνες συγκοινωνιακές επιλογές, όπως είναι οι οδικές, οι οποίες θα περιοριστούν λόγω της χρήσης του σιδηροδρομικού δικτύου).</p> <p>Στο σύνολο των υποδομών ο σχεδιασμός θα πρέπει να υιοθετεί παρεμβάσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και την χρήση ΑΠΕ.</p>
Για τη δράση Δ9.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.									
Σωρευτικές επιπτώσεις									
<p>Κατά κύριο λόγο δυσμενείς, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακού χαρακτήρα, μη αναστρέψιμες και μόνιμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πρόκειται να δράσουν δυσμενώς και σωρευτικά ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων ρύπων.</p>									

Ατμόσφαιρα

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Ο σχεδιασμός των οδικών έργων να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση του δικτύου, αναμένεται να αντισταθμιστεί εν μέρει τις αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας, καθώς για την κάλυψη αντίστοιχων αποστάσεων θα απαιτείται λιγότερος χρόνος και συνεπώς θα προκαλούνται μειωμένες εκπομπές.

Ο σχεδιασμός των λιμενικών υποδομών θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής και τη μείωση του χρόνου λειτουργίας οχημάτων τροφοδοσίας, μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς εμπορευμάτων.

Κατά μήκος των οδικών αξόνων και σε θέσεις των λιμενικών υποδομών (και ιδιαίτερα πλησίον δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων, οικιών και εντός σηράγγων) θα πρέπει να εγκατασταθεί σύστημα παρακολούθησης των συγκεντρώσεων αέριων ρύπων έτσι ώστε να εντοπίζονται και να αντιμετωπίζονται δυνητικές υπερβάσεις των ορίων τους.

Στο σύνολο των υποδομών ο σχεδιασμός θα πρέπει να υιοθετεί παρεμβάσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και την χρήση ΑΠΕ.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.	0	1	1	1	1	2	1	Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας, υγείας και πολιτισμού) δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν την ατμόσφαιρα της περιοχής.	Οι επιπτώσεις από τις δράσεις αναμένονται ουδέτερες στην περίπτωση που για τον σχεδιασμό των έργων λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).
Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	0	1	1	1	1	2	1		

Ατμόσφαιρα

Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.	0	1	1	1	1	2	1
Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).	0	1	1	1	1	2	1
Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.	0	1	1	1	1	2	1
Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.	0	1	1	1	1	2	1
Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.	0	1	1	1	1	2	1
Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.	0	1	1	1	1	2	1
Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.	0	1	1	1	1	2	1

Για τις δράσεις Δ14.2, Δ14.3, Δ14.4 και Δ15.3 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Ουδέτερες, μικρής πιθανότητας και έντασης, κατά κύριο λόγο σημειακού χαρακτήρα, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις δεν πρόκειται να επηρεάσουν ουσιαστικά την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων ρύπων.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Ατμόσφαιρα

Προτάσεις

Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγιεινομικής περιθάλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
								Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

Για τις δράσεις Δ16.1, Δ16.2, Δ16.3, Δ16.4, Δ16.5, Δ16.6, Δ16.7, Δ17.1, Δ18.1, Δ18.2, Δ19.1, Δ19.2, Δ19.3, Δ20.1, Δ20.2, Δ20.3, Δ21.1, Δ21.2, Δ22.1, Δ22.2, Δ22.3, Δ22.4, Δ22.5, Δ23.1, Δ23.2, Δ23.3, Δ23.4, Δ23.5, Δ23.6, Δ23.7, Δ23.8, Δ23.9, Δ23.10, Δ23.11, Δ23.12, Δ23.13, Δ23.14, Δ23.15, Δ23.16, Δ23.17, Δ23.18, Δ23.19, Δ24.1, Δ24.2, Δ24.3, Δ24.4 και Δ24.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δεν αναμένονται σωρευτικές επιπτώσεις.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		

Ατμόσφαιρα

Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Η δράση αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων ρύπων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών» σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Η δράση αναμένεται να προκαλέσει άμεσες θετικές επιπτώσεις ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων ρύπων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων ρύπων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.	-	2	2	2	1	2	1	Η συμπλήρωση / αναβάθμιση αστικών αρτηριών που θα συνδράμουν σε μία λειτουργικότερη διασύνδεση των συγκοινωνιών αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αέριων ρύπων. Ωστόσο, η συμπλήρωση / αναβάθμιση αστικών αρτηριών, αναμένεται να συμβάλλει και στην αύξηση των εκπομπών αέριων ρύπων και σωματιδίων.	Ο σχεδιασμός των οδικών έργων να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση του δικτύου, αναμένεται να αντισταθμιστεί εν μέρει τις αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας, καθώς για την κάλυψη αντίστοιχων αποστάσεων θα απαιτείται λιγότερος χρόνος και συνεπώς θα προκαλούνται μειωμένες εκπομπές. Κατά μήκος των αξόνων (και ιδιαίτερα πλησίον δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων και οικιών) θα πρέπει να εγκατασταθεί σύστημα παρακολούθησης των συγκεντρώσεων αέριων ρύπων έτσι ώστε να εντοπίζονται και να αντιμετωπίζονται δυνητικές υπερβάσεις των ορίων τους.
Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων	0	1	1	1	0	2	1		

Ατμόσφαιρα

προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.								Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν την ατμόσφαιρα της περιοχής.	Οι επιπτώσεις από τις δράσεις αναμένονται ουδέτερες στην περίπτωση που για τον σχεδιασμό των έργων λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).
Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	-	2	2	2	1	2	1	Ομοίως με δράση 25.8,	Ομοίως με δράση 25.8,

Για τις δράσεις Δ25.3, Δ25.4, Δ25.12, Δ25.13, Δ26.1, Δ26.3, Δ26.4 και Δ26.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Ως επί το πλείστον θετικές, βεβαίες, μέσης έντασης, τοπικού και περιφερειακού χαρακτήρα, αναστρεψίμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πρόκειται να δράσουν δυσμενώς και σωρευτικά ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων ρύπων.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Ο σχεδιασμός των οδικών έργων να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση του δικτύου, αναμένεται να αντισταθμιστεί εν μέρει τις αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας, καθώς για την κάλυψη αντίστοιχων αποστάσεων θα απαιτείται λιγότερος χρόνος και συνεπώς θα προκαλούνται μειωμένες εκπομπές.

Κατά μήκος των αξόνων (και ιδιαίτερα πλησίον δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων, οικιών κλπ) θα πρέπει να εγκατασταθεί σύστημα παρακολούθησης των συγκεντρώσεων αέριων ρύπων έτσι ώστε να εντοπίζονται και να αντιμετωπίζονται δυνητικές υπερβάσεις των ορίων τους.

Στην περίπτωση των κτηριακών υποδομών, για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).

14.3 Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς.	+	1	1	3	1	2	1	Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).	-	1	2	3	0	2	1	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να αυξήσει την εκπομπή αερίων ρύπων και ΑΤΘ στην ατμόσφαιρα, οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην περίπτωση που δεν θα	Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (ενδεικτικά: χρήση ΑΠΕ, καθαρότερων συμβατικών πηγών ενέργειας (αέριο), μείωση της κατανάλωσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, υψηλή ενεργειακή απόδοση του
Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο	-	1	2	3	0	2	1		

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

**Ολοκληρωμένων Χωρικών
Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.**

ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης ρυπογόνων παραγωγικών διαδικασιών και προστασίας του κλίματος.

κτηριακού δυναμικού βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ) όσο και βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών).

Ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Για τις δράση Δ1.4, Δ2.1 και Δ2.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μικρής πιθανότητας, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πρόκειται να δράσουν δυσμενώς και σωρευτικά ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (ενδεικτικά: χρήση ΑΠΕ, καθαρότερων συμβατικών πηγών ενέργειας (αέριο), μείωση της κατανάλωσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, υψηλή ενεργειακή απόδοση του κτηριακού δυναμικού βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ), όσο και οι βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών).

Ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Π2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων	Σχόλια
------------------------------	---	--------

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης							Συνοπτική περιγραφή	
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών.	+	3	2	3	0	2	1	Η δράση αναμένεται να προκαλέσει άμεσες θετικές επιπτώσεις ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων ρύπων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.	+	3	2	3	0	2	1	Δράσεις όπως η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων, αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.	Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα. Επιπλέον, ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά θα πρέπει να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.
Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος.	+	3	1	3	0	2	1		

Για τις δράσεις Δ6.1, Δ6.2 Δ7.1 και Δ7.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για τη μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων και αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα.

Επιπλέον, ο σχεδιασμός κάθε έργου α ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.	-	3	2	3	1	3	1	<p>Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης τμημάτων οδικών αξόνων, αναμένεται να συμβάλλουν στην αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την προσέγγιση προορισμών και ενδεχομένως των ίδιων των αποστάσεων που θα διανύουν οι χρήστες τους. Αυτές οι μειώσεις με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και συνεπώς των εκπομπών που θα προκύψουν από την αναβάθμιση του υπάρχοντος δικτύου.</p>	<p>Ο σχεδιασμός των οδικών έργων θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση του δικτύου, αναμένεται να αντισταθμιστεί εν μέρει τις αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας, καθώς για την κάλυψη αντίστοιχων αποστάσεων θα απαιτείται λιγότερος χρόνος και συνεπώς θα προκαλούνται μειωμένες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.</p> <p>Στο σύνολο των υποδομών ο σχεδιασμός θα πρέπει να υιοθετεί παρεμβάσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και την χρήση ΑΠΕ.</p> <p>Ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά θα πρέπει να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.</p>
Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.	-	3	1	3	1	3	1	<p>Η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ μολονότι θα προκαλέσει αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, εντούτοις αυτές αναμένεται να ισοσκελιστούν μερικώς από την πιο ορθολογική εξυπηρέτηση της επιβατικής</p>	<p>Ο σχεδιασμός των λιμενικών υποδομών θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής και τη μείωση του χρόνου λειτουργίας οχημάτων τροφοδοσίας, μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς εμπορευμάτων.</p>

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

								κίνησης και την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής (με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε ελάττωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου).	Στο σύνολο των υποδομών ο σχεδιασμός θα πρέπει να υιοθετεί παρεμβάσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και την χρήση ΑΠΕ. Ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά θα πρέπει να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.
Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.								Η κατασκευή νέων ή η αναβάθμιση νέων σιδηροδρομικών αξόνων αναμένεται να συμβάλλουν στον περιορισμό των εκπομπών αερίων ρύπων (μολονότι θα προκαλέσουν επιπλέον εκπομπές αερίων ρύπων, εντούτοις αυτές θα υπερκαλυφθούν από τη μείωση εκπομπών από πιο ρυπογόνες συγκοινωνιακές επιλογές, όπως είναι οι οδικές, οι οποίες θα περιοριστούν λόγω της χρήσης του σιδηροδρομικού δικτύου).	Στο σύνολο των υποδομών ο σχεδιασμός θα πρέπει να υιοθετεί παρεμβάσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και την χρήση ΑΠΕ. Ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά θα πρέπει να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Για τη δράση Δ9.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, μη αναστρέψιμες και μόνιμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πρόκειται να δράσουν δυσμενώς και σωρευτικά ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Ο σχεδιασμός των οδικών έργων να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση του δικτύου, αναμένεται να αντισταθμιστεί εν μέρει τις αρνητικές επιπτώσεις στο κλίμα, καθώς για την κάλυψη αντίστοιχων αποστάσεων θα απαιτείται λιγότερος χρόνος και συνεπώς θα προκαλούνται μειωμένες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

Ο σχεδιασμός των λιμενικών υποδομών θα πρέπει να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής και τη μείωση του χρόνου λειτουργίας οχημάτων τροφοδοσίας, μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς εμπορευμάτων.

Στο σύνολο των υποδομών ο σχεδιασμός θα πρέπει να υιοθετεί παρεμβάσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και την χρήση ΑΠΕ

Επιπλέον, ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.	0	1	1	1	1	2	1	Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου της περιοχής.	Οι επιπτώσεις από τις δράσεις αναμένονται ουδέτερες στην περίπτωση που για τον σχεδιασμό των έργων λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).
Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.	0	1	1	1	1	2	1		

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).	0	1	1	1	1	2	1
Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.	0	1	1	1	1	2	1
Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.	0	1	1	1	1	2	1
Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.	0	1	1	1	1	2	1
Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.	0	1	1	1	1	2	1
Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.	0	1	1	1	1	2	1

Για τις δράσεις Δ14.2, Δ14.3, Δ14.4 και Δ15.3 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Ουδέτερες, μικρής πιθανότητας και έντασης, κατά κύριο λόγο σημειακού χαρακτήρα, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις δεν πρόκειται να επηρεάσουν ουσιαστικά την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων του θερμοκηπίου.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγιεινομικής περιθάλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Z		
								Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.
<p>Για τις δράσεις Δ16.1, Δ16.2, Δ16.3, Δ16.4, Δ16.5, Δ16.6, Δ16.7, Δ17.1, Δ18.1, Δ18.2, Δ19.1, Δ19.2, Δ19.3, Δ20.1, Δ20.2, Δ20.3, Δ21.1, Δ21.2, Δ22.1, Δ22.2, Δ22.3, Δ22.4, Δ22.5, Δ23.1, Δ23.2, Δ23.3, Δ23.4, Δ23.5, Δ23.6, Δ23.7, Δ23.8, Δ23.9, Δ23.10, Δ23.11, Δ23.12, Δ23.13, Δ23.14, Δ23.15, Δ23.16, Δ23.17, Δ23.18, Δ23.19, Δ24.1, Δ24.2, Δ24.3, Δ24.4 και Δ24.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις.</p> <p>Σωρευτικές επιπτώσεις Δεν αναμένονται σωρευτικές επιπτώσεις. Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.</p> <p>Προτάσεις Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.</p>									

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Z		
Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Η δράση αναμένεται να προκαλέσει έμμεσες θετικές επιπτώσεις ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων του θερμοκηπίου.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών» σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Η δράση αναμένεται να προκαλέσει άμεσες θετικές επιπτώσεις ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων του θερμοκηπίου.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αέριων του θερμοκηπίου.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.	-	2	2	2	1	2	1	Η συμπλήρωση / αναβάθμιση αστικών αρτηριών που θα συνδράμουν σε μία λειτουργικότερη διασύνδεση των συγκοινωνιών αναμένεται να έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στην μείωση των εκπομπών αέριων του θερμοκηπίου. στην ατμόσφαιρα (λόγω της εξοικονόμησης ενέργειας που με τη σειρά της οδηγεί σε μείωση χρήσης ορυκτών καυσίμων και εκπομπή αέριων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, η συμπλήρωση / αναβάθμιση αστικών αρτηριών, αναμένεται να συμβάλλει και στην αύξηση των εκπομπών αέριων του θερμοκηπίου και σωματιδίων.	Ο σχεδιασμός των οδικών έργων να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση του δικτύου, αναμένεται να αντισταθμιστεί εν μέρει τις αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας, καθώς για την κάλυψη αντίστοιχων αποστάσεων θα απαιτείται λιγότερος χρόνος και συνεπώς θα προκαλούνται μειωμένες εκπομπές. Επιπλέον, ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά θα πρέπει να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Ανάλογα, κατά τη λειτουργία κάθε έργου θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.
Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός	Οι επιπτώσεις από τις δράσεις αναμένονται ουδέτερες στην περίπτωση που για τον σχεδιασμό των έργων λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές

Κλίμα - Κλιματική Αλλαγή

Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν την ατμόσφαιρα της περιοχής.	περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).
Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	-	2	2	2	1	2	1	Ομοίως με δράση 25.8,	Ομοίως με δράση 25.8,

Για τις δράσεις Δ25.3, Δ25.4, Δ25.12, Δ25.13, Δ26.1, Δ26.3, Δ26.4 και Δ26.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Ως επί το πλείστον θετικές, βεβαίες, μέσης έντασης, τοπικού και περιφερειακού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Ο σχεδιασμός των οδικών έργων να περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την μείωση των χρονοαποστάσεων, καθώς από τη μείωση στις χρονοαποστάσεις που θα προκληθεί από την αναβάθμιση του δικτύου, αναμένεται να αντισταθμιστεί εν μέρει τις αρνητικές επιπτώσεις από την εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου, καθώς για την κάλυψη αντίστοιχων αποστάσεων θα απαιτείται λιγότερος χρόνος και συνεπώς θα προκαλούνται μειωμένες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

Ο σχεδιασμός κάθε έργου χωριστά (συγκοινωνιακών υποδομών και κτηριακών εγκαταστάσεων) να ενσωματώνει και τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της ευπάθειας του έργου σε φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή.

Κατά τη λειτουργία κάθε έργου (συγκοινωνιακών υποδομών και κτηριακών εγκαταστάσεων) να εφαρμόζονται όλα εκείνα τα μέτρα που θα ελαχιστοποιούν τη συνεισφορά του έργου σε εκπομπές που συνδράμουν στην εκδήλωση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Στην περίπτωση των κτηριακών υποδομών, για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).

14.4 ΘΟΡΥΒΟΣ

Θόρυβος

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς.	+	1	1	3	1	2	1	Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).	-	1	1	2	0	2	1	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να αυξήσει τις εκπομπές θορύβου, τόσο σημειακά στις θέσεις των παρεμβάσεων, όσο και στην ευρύτερη περιοχή (λόγω μεταφορικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων), οδηγώντας στην καταγραφή αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και τεχνολογικές επιλογές (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών κτλ), έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να
Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.	-	1	1	2	0	2	1		

Θόρυβος

ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.

Κατά τη λειτουργία των έργων να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων (όπως είναι η εγκατάσταση ηχοπετασμάτων).

Για τις δράσεις Δ1.4, Δ2.1 και Δ2.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μικρής πιθανότητας, περιορισμένης έντασης, τοπικού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πρόκειται να δράσουν δυσμενώς και σωρευτικά ως προς τις εκπομπές θορύβου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και τεχνολογικές επιλογές (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών κτλ), έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.

Κατά τη λειτουργία των έργων να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων (όπως είναι η εγκατάσταση ηχοπετασμάτων).

Π2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.	-	1	1	1	0	2	1	Οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων

Θόρυβος

Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.	-	1	1	1	0	2	1	δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης και διάρκειας).	υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά το στάδιο κατασκευής να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.
Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.	-	1	1	1	0	2	1		
Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.	-	1	1	1	0	2	1		
Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.	-	1	1	1	0	2	1		
Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.	+/-	1	1	2	0	2	1	Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος,, αναμένεται να επιφέρει θετικές επιπτώσεις στη μείωση του θορύβου σε τοπικό επίπεδο. Οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης και διάρκειας).	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου. Κατά τη λειτουργία των έργων προτείνεται να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων (όπως είναι η εγκατάσταση ηχοπετασμάτων).

Για τη δράση Δ4.1 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, μικρής πιθανότητας και έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς τις εκπομπές θορύβου, μολονότι κατά τις φάσεις κατασκευής τους αναμένονται περιορισμένης έκτασης και διάρκειας αρνητικές επιπτώσεις.

Θόρυβος

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.

Κατά τη λειτουργία των έργων να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων (όπως είναι η εγκατάσταση ηχοπετασμάτων).

ΠΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.	-	2	2	2	0	3	1	Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών) αναμένεται να συνεισφέρουν στην αύξηση των εκπομπών θορύβου σε τοπική κλίμακα, στις περιοχές χωροθέτησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων. Όπως είναι οφθαλμοφανές, στις περιοχές υλοποίησης αναβαθμίσεων και βελτιώσεων υφιστάμενων υποδομών, αναμένονται μικρότερες επιπτώσεις, καθώς σε αυτές ήδη υφίστανται οι ανάλογες μεταφορικές δραστηριότητες με αποτέλεσμα τις αντίστοιχες εκπομπές θορύβου.	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου. Κατά τη λειτουργία των έργων προτείνεται να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων (όπως είναι η εγκατάσταση ηχοπετασμάτων).
Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.	-	2	2	2	0	3	1		
Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.	-	2	1	2	0	3	1		

Για τη δράση Δ9.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θόρυβος

Δυσμενείς, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μόνιμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πρόκειται να δράσουν δυσμενώς και σωρευτικά ως προς τις εκπομπές θορύβου.

Δεν αναμένονται διασυνωριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.

Κατά τη λειτουργία των έργων να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων (όπως είναι η εγκατάσταση ηχοπετασμάτων).

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.	-	1	1	1	0	1	1	Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά τα επίπεδα των εκπομπών θορύβου. Οι ενδεχόμενες επιπτώσεις θα είναι μικρές, εστιασμένες σε πολύ περιορισμένο πεδίο και αντιμετωπίσιμες. Οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης και διάρκειας).	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.
Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.	-	1	1	1	0	1	1		
Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	-	1	1	1	0	1	1		
Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	-	1	1	1	0	1	1		
Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών	-	1	1	1	0	1	1		

Θόρυβος

επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.									
Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).	-	1	1	1	0	1	1		
Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.	-	1	1	1	0	1	1		
Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.	-	1	1	1	0	1	1		
Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.	-	1	1	1	0	1	1		
Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.	-	1	1	1	0	1	1		
Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.	-	1	1	1	0	1	1		

Για τις δράσεις Δ14.2, Δ14.3, Δ14.4 και Δ15.3 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μικρής και έντασης, σημειακού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις δεν πρόκειται να επηρεάσουν ουσιαστικά τις εκπομπές θορύβου, μολονότι κατά τις φάσεις κατασκευής τους αναμένονται περιορισμένης έκτασης και διάρκειας αρνητικές επιπτώσεις.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Θόρυβος

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ		
								Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.
<p>Για τις δράσεις Δ16.1, Δ16.2, Δ16.3, Δ16.4, Δ16.5, Δ16.6, Δ16.7, Δ17.1, Δ18.1, Δ18.2, Δ19.1, Δ19.2, Δ19.3, Δ20.1, Δ20.2, Δ20.3, Δ21.1, Δ21.2, Δ22.1, Δ22.2, Δ22.3, Δ22.4, Δ22.5, Δ23.1, Δ23.2, Δ23.3, Δ23.4, Δ23.5, Δ23.6, Δ23.7, Δ23.8, Δ23.9, Δ23.10, Δ23.11, Δ23.12, Δ23.13, Δ23.14, Δ23.15, Δ23.16, Δ23.17, Δ23.18, Δ23.19, Δ24.1, Δ24.2, Δ24.3, Δ24.4 και Δ24.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις.</p> <p>Σωρευτικές επιπτώσεις Δεν αναμένονται σωρευτικές επιπτώσεις. Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.</p> <p>Προτάσεις Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.</p>									

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ		
Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	-	1	1	1	1	1	1	Οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων

Θόρυβος									
Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	-	1	1	1	1	1	1	δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης και διάρκειας).	υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.
Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν θετικές επιπτώσεις στη μείωση του θορύβου.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1		
Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1		
Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.	-/+	2	2	2	1	2	1	Η κατασκευή νέων οδικών τμημάτων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων αναμένεται να συνεισφέρουν στην αύξηση των εκπομπών θορύβου σε τοπική κλίμακα, στις περιοχές χωροθέτησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων. Ωστόσο, η υλοποίηση των εν λόγω οδικών αρτηριών που θα συνδράμουν σε μία λειτουργικότερη διασύνδεση των συγκοινωνιών αναμένεται να επιφέρουν και θετικές επιπτώσεις στη μείωση του θορύβου σε τοπικό επίπεδο.	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων συγκοινωνιακών υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου. Κατά τη λειτουργία των έργων προτείνεται να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων (όπως είναι η εγκατάσταση ηχοπετασμάτων).
Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.	-	1	1	1	1	1	1	Οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης και διάρκειας).	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια
Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων	-	1	1	1	1	1	1		

Θόρυβος

πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.									κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.
Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.	-	1	1	1	1	1	1		
Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.	-	1	1	1	1	1	1	Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά τα επίπεδα των εκπομπών θορύβου. Οι ενδεχόμενες επιπτώσεις θα είναι μικρές, εστιασμένες σε πολύ περιορισμένο πεδίο και αντιμετωπίσιμες.	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.
Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.	-	1	1	1	1	1	1	Οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης και διάρκειας).	
Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	-/+	2	2	2	1	2	1	Ομοίως με δράση 25.8.	Ομοίως με δράση 25.8.
Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	-	1	1	1	1	1	1	Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται να επηρεαστεί ο Περιβαλλοντικός Στόχος της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά τα επίπεδα των εκπομπών θορύβου. Οι ενδεχόμενες επιπτώσεις θα είναι μικρές, εστιασμένες σε πολύ περιορισμένο πεδίο και αντιμετωπίσιμες.	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.
Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	-	1	1	1	1	1	1	Οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες	
Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών	-	1	1	1	1	1	1		

Θόρυβος

προσβασιμότητας σε αυτούς σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης και διάρκειας).

Για τις δράσεις Δ25.1, Δ25.2 και Δ26.1 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πρόκειται να δράσουν ως επί το πλείστον θετικά και σωρευτικά ως προς τις εκπομπές θορύβου, μολονότι κατά τις φάσεις κατασκευής τους αναμένονται περιορισμένης έκτασης και διάρκειας αρνητικές επιπτώσεις.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων συγκοινωνιακών υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.

Κατά τη λειτουργία των συγκοινωνιακών και παραγωγικών υποδομών να σχεδιαστούν και να λειτουργήσουν προγράμματα παρακολούθησης εκπομπών θορύβου (ιδιαίτερα κοντά σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, δημοφιλείς ανθρωπογενείς χρήσης και οικίες), έτσι ώστε να εντοπίζονται υπερβάσεις των ορίων και να αντιμετωπίζονται με τη χρήση των κατάλληλων μέτρων (όπως είναι η εγκατάσταση ηχοπετασμάτων).

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων (πλην των συγκοινωνιακών υποδομών), να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου.

14.5 ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Υδάτινοι Πόροι

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς.	+	1	1	3	1	2	1	Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).	-	1	2	3	0	2	1	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να αυξήσει τη ζήτηση σε νερό (ενδεχομένως οδηγώντας σε ποσοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων), καθώς και την παραγωγή υγρών αποβλήτων (ενδεχομένως	Η χωροθέτηση των κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και διαδικασιών να γίνει σε θέσεις που δεν επηρεάζεται το υδρογραφικό δίκτυο και λαμβάνονται υπόψη την παράμετρο της πρόληψης των πλημμυρών.
Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο	-	1	2	3	0	2	1		

Υδάτινοι Πόροι

**Ολοκληρωμένων Χωρικών
Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.**

οδηγώντας σε ποιοτική υποβάθμιση των υδάτινων πόρων).

Εντούτοις, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας).

Ο σχεδιασμός των έργων να περιλαμβάνει πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού (ιδιαίτερα στην περίπτωση που αυτό απαιτείται στα πλαίσια των παραγωγικών δραστηριοτήτων), μείωσης της παραγωγής υγρών αποβλήτων και προστασίας των υδάτινων αποδεκτών με τη βέλτιστη επεξεργασία των αποβλήτων τους.

Για τις δράση Δ1.4, Δ2.1 και Δ2.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μικρής πιθανότητας, περιορισμένης έντασης, τοπικού χαρακτήρα, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ελαφρώς δυσμενώς και σωρευτικά ως προς την ποιότητα και την ποσότητα των υδάτων.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Η χωροθέτηση των κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και διαδικασιών να γίνει σε θέσεις που δεν επηρεάζεται το υδρογραφικό δίκτυο και λαμβάνονται υπόψη την παράμετρο της πρόληψης των πλημμυρών.

Ο σχεδιασμός των έργων να περιλαμβάνει πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού (ιδιαίτερα στην περίπτωση που αυτό απαιτείται στα πλαίσια των παραγωγικών δραστηριοτήτων), μείωσης της παραγωγής υγρών αποβλήτων και προστασίας των υδάτινων αποδεκτών με τη βέλτιστη επεξεργασία των αποβλήτων τους.

Π2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.	+	3	2	2	0	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν άμεσες θετικές επιπτώσεις στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων. Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων. Επιπλέον, κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για την ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων και την αποφυγή της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων
Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.	+	3	2	2	0	2	1		
Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.	+	3	2	2	0	2	1		

Υδάτινοι Πόροι

Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.	+	2	1	3	1	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων. Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.	πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.
Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.	+	2	1	3	1	2	1	Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων. Επιπλέον, κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για την ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων και την αποφυγή της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.
Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.	-	1	1	3	1	2	1	Οι κατασκευαστικές εργασίες ενδέχεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.	Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για την ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των υδάτων και την αποφυγή της ποσοτικής υποβάθμισης των υδάτινων πόρων και της διάσπασης του υδρογραφικού δικτύου.

Για τη δράση Δ4.1 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέτριας έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την ποιότητα και την ποσότητα των υδάτων, μολονότι κατά τις φάσεις κατασκευής των προτεινόμενων παρεμβάσεων ενδεχομένως να καταγραφούν ασθενείς προσωρινές δυσμενείς επιπτώσεις.

Δεν αναμένονται διασυνωριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Κατά την υλοποίηση των έργων να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στους υδάτινους πόρους.

Υδάτινοι Πόροι

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.	-	2	2	3	1	3	1	<p>Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο υδατικό περιβάλλον, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των απαραίτητων υποδομών.</p> <p>Κατά τη φάση λειτουργίας των οδικών υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις, όπως από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων στις περιπτώσεις βροχοπτώσεων.</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων οδικών αξόνων και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενου οδικού δικτύου, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στο υδρογραφικό δίκτυο και να συνδράμουν στην πρόληψη των πλημμυρών.</p> <p>Επιπλέον, στα σημεία που οι οδικοί άξονες διασταυρώνονται με σημαντικούς υδάτινους αποδέκτες προτείνεται η εγκατάσταση και λειτουργία Μονάδων Ελέγχου Ρύπανσης (PCU's).</p> <p>Κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των υποδομών προτείνεται τόσο ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών), όσο και η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων σε θέσεις παρακείμενες των παρεμβάσεων.</p>
Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.	-	2	2	3	1	3	1	<p>Η κατασκευή και η ολοκλήρωση αναβάθμισης λιμενικών υποδομών αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο υδατικό περιβάλλον (κυρίως στο θαλάσσιο), εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των απαραίτητων υποδομών.</p> <p>Κατά τη φάση λειτουργίας των λιμενικών υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης λιμενικών υποδομών, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στο υδρογραφικό δίκτυο και στο ακτομηχανικό καθεστώς της περιοχής.</p> <p>Κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των υποδομών προτείνεται τόσο ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης</p>

Υδάτινοι Πόροι

								από συνήθεις διαδικασίες λειτουργίας και ατυχηματικά περιστατικά.	αποβλήτων (στερών και υγρών), όσο και η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων σε θέσεις παρακείμενες των παρεμβάσεων.
Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.	-	2	1	2	0	2	1	<p>Η κατασκευή νέων σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο υδατικό περιβάλλον, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των απαραίτητων υποδομών.</p> <p>Κατά τη φάση λειτουργίας των σιδηροδρομικών υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν μικρής έκτασης και έντασης αρνητικές επιπτώσεις.</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης σιδηροδρομικών υποδομών, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στο υδρογραφικό δίκτυο και να συνδράμουν στην πρόληψη των πλημμυρών.</p>

Για τη δράση Δ9.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν δυσμενώς και σωρευτικά ως προς την ποιότητα των υδάτων.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενου οδικού δικτύου, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στο υδρογραφικό δίκτυο και να συνδράμουν στην πρόληψη των πλημμυρών.

Στα σημεία που οι οδικοί άξονες διασταυρώνονται με σημαντικούς υδάτινους αποδέκτες προτείνεται η εγκατάσταση και λειτουργία Μονάδων Ελέγχου Ρύπανσης (PCU's).

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης λιμενικών υποδομών, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στο υδρογραφικό δίκτυο και στο ακτομηχανικό καθεστώς της περιοχής.

Κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των υποδομών προτείνεται τόσο ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών), όσο και η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων σε θέσεις παρακείμενες των παρεμβάσεων.

Υδάτινοι Πόροι

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.	0	1	1	1	1	2	1	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά τους υδάτινους πόρους, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας</p>	<p>Δεν θα παρατηρηθούν δυσμενείς επιπτώσεις, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Η χωροθέτηση των έργων να γίνει σε θέσεις που δεν επηρεάζεται το υδρογραφικό δίκτυο και λαμβάνονται υπόψη την παράμετρο της πρόληψης των πλημμυρών. ○ Ο σχεδιασμός των έργων θα πρέπει να περιλαμβάνει πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού και της παραγωγής υγρών αποβλήτων.
Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).	0	1	1	1	1	2	1		
Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.	0	1	1	1	1	2	1		

Υδάτινοι Πόροι

Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.	0	1	1	1	1	2	1		

Για τις δράσεις Δ14.2, Δ14.3 και Δ15.3 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μικρής πιθανότητας και έντασης, σημειακού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις δεν πρόκειται να επηρεάσουν την ποιότητα και την ποσότητα των υδάτων, μολονότι κατά τις φάσεις κατασκευής των προτεινόμενων παρεμβάσεων ενδεχομένως να καταγραφούν ασθενείς προσωρινές δυσμενείς επιπτώσεις.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Η χωροθέτηση των έργων να γίνει σε θέσεις που δεν επηρεάζεται το υδρογραφικό δίκτυο και λαμβάνονται υπόψη την παράμετρο της πρόληψης των πλημμυρών. Ο σχεδιασμός των έργων θα πρέπει να περιλαμβάνει πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού και της παραγωγής υγρών αποβλήτων.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγιεινομικής περιθάλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		

Υδάτινοι Πόροι

Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΠΠ.

Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

Για τις δράσεις Δ16.1, Δ16.2, Δ16.3, Δ16.4, Δ16.5, Δ16.6, Δ16.7, Δ17.1, Δ18.1, Δ18.2, Δ19.1, Δ19.2, Δ19.3, Δ20.1, Δ20.2, Δ20.3, Δ21.1, Δ21.2, Δ22.1, Δ22.2, Δ22.3, Δ22.4, Δ22.5, Δ23.1, Δ23.2, Δ23.3, Δ23.4, Δ23.5, Δ23.6, Δ23.7, Δ23.8, Δ23.9, Δ23.10, Δ23.11, Δ23.12, Δ23.13, Δ23.14, Δ23.15, Δ23.16, Δ23.17, Δ23.18, Δ23.19, Δ24.1, Δ24.2, Δ24.3, Δ24.4 και Δ24.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δεν αναμένονται σωρευτικές επιπτώσεις.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

ΠΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν θετικές επιπτώσεις στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	2	0	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν θετικές έμμεσες επιπτώσεις στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	2	0	2	1		

Υδάτινοι Πόροι

	+	3	1	2	0	2	1		
Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.									
Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.	-	2	2	2	1	2	1	<p>Η υλοποίηση συγκοινωνιακών έργων αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο υδατικό περιβάλλον, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των απαραίτητων υποδομών, οι οποίες ωστόσο μπορούν να μετριαστούν με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης. Κατά τη φάση λειτουργίας των υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις από τις αποπλύσεις των οδοστρώματων στις περιπτώσεις βροχοπτώσεων.</p>	<p>Στις περιπτώσεις συγκοινωνιακών έργων, θα πρέπει να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στο υδρογραφικό δίκτυο και να συνδράμουν στην πρόληψη των πλημμυρών.</p> <p>Επιπλέον, στα σημεία που οι οδικοί άξονες διασταυρώνονται με σημαντικούς υδάτινους αποδέκτες προτείνεται η εγκατάσταση και λειτουργία Μονάδων Ελέγχου Ρύπανσης (PCU's). Κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των υποδομών προτείνεται τόσο ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών), όσο και η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων σε θέσεις παρακείμενες των παρεμβάσεων.</p>
Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά τους υδάτινους πόρους, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας</p>	<p>Δεν θα παρατηρηθούν δυσμενείς επιπτώσεις, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Η χωροθέτηση των έργων να γίνει σε θέσεις που δεν επηρεάζεται το υδρογραφικό δίκτυο και λαμβάνονται υπόψη την παράμετρο της πρόληψης των πλημμυρών. ○ Ο σχεδιασμός των έργων θα πρέπει να περιλαμβάνει πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού και της παραγωγής υγρών αποβλήτων.
Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		

Υδάτινοι Πόροι

Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	-	2	2	2	1	2	1	Ομοίως με δράση 25.8.	Ομοίως με δράση 25.8.
Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	Ομοίως με δράση 25.12.	Ομοίως με δράση 25.12.
Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	Ομοίως με δράση 25.12.	Ομοίως με δράση 25.12.

Για τις δράσεις Δ25.1, Δ25.2, Δ26.1 και Δ26.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Ως επί το πλείστον θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την ποιότητα και την ποσότητα των υδάτων.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Η χωροθέτηση των έργων (οδικών και κτηριακών) να γίνει σε θέσεις που δεν επηρεάζεται το υδρογραφικό δίκτυο και λαμβάνοντας υπόψη την παράμετρο της πρόληψης των πλημμυρών.

Ο σχεδιασμός των έργων (οδικών και κτηριακών) να περιλαμβάνει πρακτικές μείωσης της κατανάλωσης νερού και της παραγωγής υγρών αποβλήτων.

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων οδικών αξόνων και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενου οδικού δικτύου, κατά το στάδιο του σχεδιασμού να προβλεφθεί οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στο υδρογραφικό δίκτυο και να συνδράμουν στην πρόληψη των πλημμυρών.

Στα σημεία που οι οδικοί άξονες διασταυρώνονται με σημαντικούς υδάτινους αποδέκτες προτείνεται η εγκατάσταση και λειτουργία Μονάδων Ελέγχου Ρύπανσης (PCU's). Κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των οδικών υποδομών προτείνεται τόσο ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών), όσο και η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων σε θέσεις παρακείμενες των παρεμβάσεων.

14.6 Τοπίο

Τοπίο									
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.									
Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς.	+	1	1	3	1	2	1	Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).	-	1	2	3	0	2	1	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων ενδεχομένως να επιβαρύνει τοπικά την αισθητική του τοπίου. Οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά	Κατά τη χωροθέτηση των έργων να αποφεύγονται θέσεις με αξιολογικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά (πχ θέσεις με φυσική βλάστηση, παραδοσιακοί οικισμοί, ευρύτερες εκτάσεις αρχαιολογικών χώρων κτλ). Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων,
Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο	-	1	2	3	0	2	1		

Τοπίο

Ολοκληρωμένων Χώρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.

περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας) και δεν αναμένεται να κατακερματίσουν το τοπίο ή να το μεταβάλλουν σε σημαντική έκταση.

να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού αυτές να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.

Επιπλέον, προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καταρτισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.

Για τις δράση Δ1.4, Δ2.1 και Δ2.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μικρής πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικού χαρακτήρα, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ελαφρώς δυσμενώς και σωρευτικά ως προς την προστασία και την αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Κατά τη χωροθέτηση των έργων και των δραστηριοτήτων να αποφεύγονται θέσεις με αξιολογικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά (πχ θέσεις με φυσική βλάστηση, παραδοσιακοί οικισμοί, ευρύτερες εκτάσεις αρχαιολογικών χώρων κτλ).

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού αυτές να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.

Επιπλέον, προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καταρτισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		

Τοπίο

Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.	+	2	1	2	0	2	1	<p>Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις στη τοπία, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα χωροθετούνται σε θέσεις που να επηρεάζουν το φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα σημαντικών και αξιόλογων τοπίων.</p> <p>Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.</p>	<p>Η χωροθέτηση των παρεμβάσεων να μην γίνεται σε θέσεις που να επηρεάζουν το φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα σημαντικών και αξιόλογων τοπίων.</p> <p>Επιπλέον, κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για την ελαχιστοποίηση της επιβάρυνσης του τοπίου.</p>
Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.	+	2	1	2	0	2	1		
Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.	+	2	1	2	0	2	1		
Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.	+	2	1	3	1	2	1		
Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.	+	2	1	3	1	2	1		
Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοιντικού ενδιαφέροντος.	+	3	2	2	0	2	1	<p>Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν άμεσες θετικές επιπτώσεις ως προς την προστασία και την αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου.</p> <p>Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.</p> <p>Να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καταρτισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.</p> <p>Στην περίπτωση αναπλάσεων και αποκαταστάσεων να προτιμώνται οι φυτοτεχνικές παρεμβάσεις και στο μέτρο του δυνατού με ενδημικά είδη χλωρίδας.</p>

Για τη δράση Δ4.1 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Τοπίο

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέτριας έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την προστασία και την αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού η αποφυγή χωροθέτησης του σε θέσεις που να επηρεάζουν το φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα σημαντικών και αξιόλογων τοπίων.

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.

Να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καθαρισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.

Στην περίπτωση αναπλάσεων και αποκαταστάσεων να προτιμώνται οι φυτοτεχνικές παρεμβάσεις και στο μέτρο του δυνατού με ενδημικά είδη χλωρίδας.

Π3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.	-	2	2	2	0	2	1	Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων αναμένεται να προκαλέσει δυσμενείς επιπτώσεις στο τοπίο των περιοχών διέλευσης τους. Αντίστοιχα, η ολοκλήρωση αναβάθμισης/βελτίωσης των υφιστάμενων υποδομών (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών) αναμένεται να έχει μικρότερη κλίμακα επίδραση στο τοπίο, καθώς το μεγαλύτερο τμήμα των εν λόγω υποδομών έχει ήδη κατασκευαστεί και ως εκ τούτου έχει ήδη ενσωματωθεί στο τοπίο των περιοχών επέμβασης.	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου. Να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καθαρισμό των
Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.	-	3	2	3	1	3	1		
Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.	-	3	1	2	0	2	1		

Τοπίο

αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.

Για τη δράση Δ9.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μέσης πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν δυσμενώς και σωρευτικά ως προς την προστασία και την αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.

Να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καταρτισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περιθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.	0	1	1	1	1	2	1	<p>Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά τους υδάτινους πόρους, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας</p>	<p>Δεν θα παρατηρηθούν δυσμενείς επιπτώσεις, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, θα πρέπει να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου,
Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	0	1	1	1	1	2	1		

Τοπίο

Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	0	1	1	1	1	2	1		καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου. ○ Επιπλέον, θα πρέπει να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνική αποκατάστασης, μετά από τον καταρτισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.
Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).	0	1	1	1	1	2	1		
Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.	+	3	2	2	1	2	1		
Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.	+	3	2	2	1	2	1	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.	

Τοπίο

αναβάθμιση του τοπίου στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.

Για τις δράσεις Δ14.2, Δ14.3, Δ14.4 και Δ15.3 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, μικρής πιθανότητας και έντασης, σημειακού χαρακτήρα, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την προστασία και την αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.

Να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καταρτισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
								Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

Για τις δράσεις Δ16.1, Δ16.2, Δ16.3, Δ16.4, Δ16.5, Δ16.6, Δ16.7, Δ17.1, Δ18.1, Δ18.2, Δ19.1, Δ19.2, Δ19.3, Δ20.1, Δ20.2, Δ20.3, Δ21.1, Δ21.2, Δ22.1, Δ22.2, Δ22.3, Δ22.4, Δ22.5, Δ23.1, Δ23.2, Δ23.3, Δ23.4, Δ23.5, Δ23.6, Δ23.7, Δ23.8, Δ23.9, Δ23.10, Δ23.11, Δ23.12, Δ23.13, Δ23.14, Δ23.15, Δ23.16, Δ23.17, Δ23.18, Δ23.19, Δ24.1, Δ24.2, Δ24.3, Δ24.4 και Δ24.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δεν αναμένονται σωρευτικές επιπτώσεις.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Τοπίο

Προτάσεις

Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

ΠΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	2	1	2	0	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις ως προς την προστασία και την αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.	+	2	1	2	0	2	1		
Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	2	1	2	0	2	1		
Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	2	1	2	0	2	1		
Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.	-	2	2	2	1	2	1	Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων αναμένεται να προκαλέσει δυσμενείς επιπτώσεις στο τοπίο των περιοχών διέλευσης τους. Αντίστοιχα, η ολοκλήρωση αναβάθμισης/βελτίωσης των υφιστάμενων υποδομών αναμένεται να έχει μικρότερης κλίμακας επίδραση στο τοπίο, καθώς το μεγαλύτερο τμήμα των εν λόγω υποδομών έχει ήδη κατασκευαστεί και ως εκ τούτου έχει ήδη ενσωματωθεί στο τοπίο των περιοχών επέμβασης.	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου. Να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνικής αποκατάστασης, μετά από τον καθαρισμό των

Τοπίο								
								αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.
Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	<p>Δεν θα παρατηρηθούν δυσμενείς επιπτώσεις, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου. Να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνική αποκατάστασης, μετά από τον καταρτισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.
Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	
Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	
Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	2	1	2	1	<p>Η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στον πολιτισμό και την τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του διατηρητέου κτιριακού αποθέματος που κινδυνεύει να καταστραφεί, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση του τοπίου στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.</p>
Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	<p>Ομοίως με δράση 25.9.</p> <p>Ομοίως με δράση 25.9.</p>
Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	-	2	2	2	1	2	1	<p>Ομοίως με δράση 25.8.</p> <p>Ομοίως με δράση 25.8.</p>

Τοπίο

Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	2	2	1	2	1	Ομοίως με δράση 25.12.	Ομοίως με δράση 25.12.
Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	2	2	1	2	1	Ομοίως με δράση 25.12.	Ομοίως με δράση 25.12.
Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	2	2	1	2	1	Ομοίως με δράση 25.12.	Ομοίως με δράση 25.12.

Για τις δράσεις Δ25.1, Δ25.2, Δ25.4 και Δ26.1 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Ως επί το πλείστον θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την προστασία και την αναβάθμιση της αισθητικής του τοπίου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης υφιστάμενων, θα πρέπει να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στον φυσικό, αισθητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα του τοπίου, καθώς και στην αποφυγή του κατακερματισμού του τοπίου.

Επιπλέον, να προβλέπεται η όσο το δυνατόν καλύτερη προσαρμογή των υποδομών στο τοπίο, με την υλοποίηση φυτεύσεων και εργασιών φυτοτεχνική αποκατάστασης, μετά από τον καθαρισμό των αντίστοιχων σχετικών μελετών στα πλαίσια σχεδιασμού των έργων.

Στην περίπτωση των αναπλάσεων και αποκαταστάσεων να προτιμώνται οι φυτοτεχνικές παρεμβάσεις και στο μέτρο του δυνατού με ενδημικά είδη χλωρίδας.

14.7 ΈΔΑΦΟΣ

Έδαφος

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Ζ		
Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς.	+	1	1	3	1	2	1	Η έρευνα σε τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενδεχομένως θα έχει θετική επίπτωση σε επόμενο στάδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση των τεχνολογιών αυτών. Επιπλέον, θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να έχει μελλοντικά και η υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεων τους στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ.	+	1	1	3	1	2	1		
Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).	-	1	2	3	0	2	1	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται να επιβαρύνει τοπικά το έδαφος, τόσο λόγω της δεδομένης κατάληψης εδαφών όσο και λόγω της αύξησης της παραγωγής στερεών αποβλήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές	Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων), όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των
Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο	-	1	2	3	0	2	1		

Έδαφος

Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.

επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης, καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), εφόσον δεν καταληφθούν σημαντικά χρήσιμα εδάφη και ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές μείωσης παραγωγής στερεών αποβλήτων και βέλτιστης διαχείρισης τους.

αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), καθώς και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών υψηλής ανθεκτικότητας (προτείνεται οι εφαρμογή των κατάλληλων φυτεύσεων ως η προτιμητέα επιλογή για την προστασία των διαταραγμένων εδαφών, καθώς ταυτόχρονα επιτυγχάνεται τόσο η αναβάθμιση του τοπίου, όσο και η αποκατάσταση της βλάστησης/βιοποικιλότητας. Μόνο όταν τεχνικά δεν εκτιμάται ως επαρκές μέτρο η επιλογή των φυτεύσεων να υιοθετούνται άλλες τεχνικές επιλογές).

Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη και ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας.

Επιπλέον, κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των υποδομών προτείνεται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών).

Για τις δράση Δ1.4, Δ2.1 και Δ2.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μέσης πιθανότητας και έντασης, τοπικού χαρακτήρα, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν δυσμενώς και σωρευτικά ως προς το έδαφος, καθώς αναμένεται ενδεχόμενη κατάληψη χρήσιμων εδαφών και πιθανή επιβάρυνση της ποιότητας των εδαφών.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων) όσο και κατάλληλα επένδυση του εδάφους με βλάστηση. Τα προτεινόμενα μέτρα θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται τόσο η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), όσο και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών.

Έδαφος

Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη και ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας. Επιπλέον, πρέπει να γίνεται ολοκληρωμένη διαχείριση των παραγόμενων στερεών και υγρών αποβλήτων.

Π2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.	+	3	2	2	0	2	1	Η δράση αναμένεται να προκαλέσει θετικές επιπτώσεις στη διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών και στη μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους. Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.	Αναμένονται θετικές επιπτώσεις υπό την προϋπόθεση ότι κατά την υλοποίηση των έργων να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στη διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών και στη μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους.
Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.	-	1	1	2	0	2	1	Η συμπλήρωση/αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης ενδέχεται να προκαλέσει μικρή υποβάθμιση των εδαφικών πόρων σε τοπικό επίπεδο.	Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων), όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης αντίστοιχων έργων.
Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.	+	3	2	2	0	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις στη διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών και στη μείωση της ρύπανσης και υποβάθμισης του εδάφους. Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.	Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων), όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης αντίστοιχων έργων.

Έδαφος									
Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.	+	2	1	3	1	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας υπογείων, θαλάσσιων και επιφανειακών υδάτων. Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.	Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για την ελαχιστοποίηση της ποσοτικής και ποιοτικής υποβάθμισης των εδαφικών πόρων.
Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.	+	2	1	3	1	2	1		
Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος.	+	2	1	2	0	2	1	Οι Πράσινες Υποδομές θα προκαλέσουν αναβάθμιση των εδαφικών πόρων σε τοπικό επίπεδο. Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις.	Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων), όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), καθώς και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών υψηλής ανθεκτικότητας (προτείνεται οι εφαρμογή των κατάλληλων φυτεύσεων ως η προτιμητέα επιλογή για την προστασία των διαταραγμένων εδαφών, καθώς ταυτόχρονα επιτυγχάνεται τόσο η αναβάθμιση του τοπίου, όσο και η αποκατάσταση της βλάστησης/βιοποικιλότητας.
Για τη δράση Δ4.1 δεν αναμένονται επιπτώσεις.									
Σωρευτικές επιπτώσεις Θετικές, βέβαιες, μέτριας έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς τη διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.									
Δεν αναμένονται διασυνωριακού εύρους επιπτώσεις.									
Προτάσεις									

Έδαφος

Επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων) όσο και κατάλληλα επένδυση του εδάφους με βλάστηση. Τα προτεινόμενα μέτρα θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται τόσο η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), όσο και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών.

Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για την ελαχιστοποίηση της ποσοτικής και ποιοτικής υποβάθμισης των εδαφικών πόρων.

Π3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.	-	3	2	3	1	3	1	Από την κατασκευή νέων οδικών αξόνων αναμένεται κατάληψη εδαφών, ενώ από την ολοκλήρωση αναβάθμισης/βελτίωσης των υφιστάμενων οδικών τμημάτων αναμένεται κατάληψη εδαφών σε πιο περιορισμένη κλίμακα. Επιπλέον, επιβάρυνση της ποιότητας των εδαφών αναμένεται να προκύψει τόσο από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων, όσο και από την διασπορά απορριμμάτων από τους χρήστες των οδών.	Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων), όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), καθώς και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών υψηλής ανθεκτικότητας (προτείνεται οι εφαρμογή των κατάλληλων φυτεύσεων ως η προτιμητέα επιλογή για την προστασία των διαταραγμένων εδαφών, καθώς ταυτόχρονα επιτυγχάνεται τόσο η αναβάθμιση του τοπίου, όσο και η αποκατάσταση της βλάστησης/βιοποικιλότητας. Μόνο όταν τεχνικά δεν εκτιμάται ως επαρκές μέτρο η επιλογή των φυτεύσεων να υιοθετούνται άλλες τεχνικές επιλογές).

Έδαφος									
								<p>Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη και ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας.</p> <p>Επιπλέον, κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των υποδομών προτείνεται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών).</p>	
Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.	- /+	3	2	3	1	3	1	<p>Η κατασκευή και η ολοκλήρωση αναβάθμισης λιμενικών υποδομών αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο έδαφος, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των απαραίτητων υποδομών.</p> <p>Κατά τη φάση λειτουργίας των λιμενικών υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις στο έδαφος από συνήθεις διαδικασίες λειτουργίας και ατυχηματικά περιστατικά.</p> <p>Θετική επίπτωση στο έδαφος αναμένεται να έχουν οι αντιδιαβρωτικές λιμενικές παρεμβάσεις, οι οποίες θα προστατέψουν το παράκτιο μέτωπο από διαβρωτικά φαινόμενα.</p>	<p>Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων).</p> <p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης λιμενικών υποδομών, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στα εδαφολογικά της περιοχής.</p> <p>Κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των υποδομών προτείνεται τόσο ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών), όσο και η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων σε θέσεις παρακείμενες των παρεμβάσεων.</p>
Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.	-	3	1	2	0	2	1	<p>Η κατασκευή νέων σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων αναμένεται να έχει μικρής κλίμακας επίδραση στο έδαφος, εξαιτίας των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των απαραίτητων υποδομών.</p> <p>Κατά τη φάση λειτουργίας των σιδηροδρομικών υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν</p>	<p>Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων).</p> <p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων και επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης σιδηροδρομικών υποδομών, να προβλεφθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού οι όποιες παρεμβάσεις να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και τις</p>

Έδαφος

μικρής έκτασης και έντασης αρνητικές επιπτώσεις. τεχνικές υποδομές έτσι ώστε να μην επεμβαίνουν σημαντικά στα εδαφολογικά της περιοχής.

Για τη δράση Δ9.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, βέβαιη, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν δυσμενώς και σωρευτικά ως προς τη διαφύλαξη της ποσότητας και της ποιότητας των εδαφών.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων) όσο και κατάλληλα επένδυση του εδάφους με βλάστηση. Τα προτεινόμενα μέτρα θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται τόσο η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), όσο και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών.

Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη και ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας. Επιπλέον, πρέπει να γίνεται ολοκληρωμένη διαχείριση των παραγόμενων στερεών και υγρών αποβλήτων.

Π4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.	0	1	1	1	1	2	1	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού), δεν αναμένεται να επηρεάσει τον Περιβαλλοντικό Στόχο της παρούσας παραμέτρου, καθώς οι παρεμβάσεις είναι εξαιρετικά μικρής έκτασης για να επηρεάσουν ουσιαστικά το έδαφος της	Για να μην παρατηρηθούν δυσμενείς επιπτώσεις, απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων), όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται η
Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.	0	1	1	1	1	2	1		
Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων	0	1	1	1	1	2	1		

Έδαφος

πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.								<p>περιοχής, τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας.</p> <p>προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), καθώς και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών υψηλής ανθεκτικότητας (προτείνεται οι εφαρμογή των κατάλληλων φυτεύσεων ως η προτιμητέα επιλογή για την προστασία των διαταραγμένων εδαφών, καθώς ταυτόχρονα επιτυγχάνεται τόσο η αναβάθμιση του τοπίου, όσο και η αποκατάσταση της βλάστησης/βιοποικιλότητας. Μόνο όταν τεχνικά δεν εκτιμάται ως επαρκές μέτρο η επιλογή των φυτεύσεων να υιοθετούνται άλλες τεχνικές επιλογές).</p>
Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	0	1	1	1	1	2	1	
Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.	0	1	1	1	1	2	1	
Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).	0	1	1	1	1	2	1	
Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.	0	1	1	1	1	2	1	
Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.	0	1	1	1	1	2	1	
Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.	0	1	1	1	1	2	1	
Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.	0	1	1	1	1	2	1	
Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.	0	1	1	1	1	2	1	

Για τις δράσεις Δ14.2, Δ14.3 και Δ15.3 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Έδαφος

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δυσμενείς, μικρής πιθανότητας και έντασης, σημειακού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις δεν πρόκειται να επηρεάσουν την ποιότητα και την ποσότητα των εδαφών, μολονότι κατά τις φάσεις κατασκευής των προτεινόμενων παρεμβάσεων ενδεχομένως να καταγραφούν ασθενείς προσωρινές δυσμενείς επιπτώσεις.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων) όσο και στην κατάλληλα επένδυση του εδάφους με βλάστηση. Τα προτεινόμενα μέτρα θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται τόσο η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), όσο και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
								Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

Για τις δράσεις Δ16.1, Δ16.2, Δ16.3, Δ16.4, Δ16.5, Δ16.6, Δ16.7, Δ17.1, Δ18.1, Δ18.2, Δ19.1, Δ19.2, Δ19.3, Δ20.1, Δ20.2, Δ20.3, Δ21.1, Δ21.2, Δ22.1, Δ22.2, Δ22.3, Δ22.4, Δ22.5, Δ23.1, Δ23.2, Δ23.3, Δ23.4, Δ23.5, Δ23.6, Δ23.7, Δ23.8, Δ23.9, Δ23.10, Δ23.11, Δ23.12, Δ23.13, Δ23.14, Δ23.15, Δ23.16, Δ23.17, Δ23.18, Δ23.19, Δ24.1, Δ24.2, Δ24.3, Δ24.4 και Δ24.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δεν αναμένονται σωρευτικές επιπτώσεις.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Δεν απαιτείται η λήψη μέτρων.

Έδαφος
ΠΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	<p>Η δράση αναμένεται να προκαλέσει άμεσες θετικές επιπτώσεις στη διατήρηση και διαφύλαξη της ποιότητας και της ποσότητας των εδαφών.</p> <p>Η συμπλήρωση/αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης ενδέχεται να προκαλέσει μικρή υποβάθμιση των εδαφικών πόρων σε τοπικό επίπεδο.</p>	<p>Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.</p> <p>Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων), όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης αντίστοιχων έργων.</p>
Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	-	2	1	3	0	2	1		
Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	2	0	2	1	<p>Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν θετικές έμμεσες επιπτώσεις στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του εδάφους, καθώς μειώνονται οι αποπλύσεις ρύπων από τα οδοστρώματα.</p>	<p>Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.</p>
Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	2	0	2	1		
Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	2	0	2	1		
Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.	-	2	2	2	1	2	1	<p>Η υλοποίηση συγκοινωνιακών έργων αναμένεται να προκαλέσει μικρή υποβάθμιση των εδαφικών πόρων σε τοπικό επίπεδο, εξαιτίας τόσο της κατάληψης εδαφών, όσο και των ρυπαντικών φορτίων που θα προκύπτουν κατά το στάδιο της κατασκευής των συγκοινωνιακών υποδομών, οι οποίες ωστόσο μπορούν να μετριαστούν με την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης.</p>	<p>Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων βάσει εδαφολογικών κριτηρίων, όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα</p>

Έδαφος

								Κατά τη φάση λειτουργίας των υποδομών εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις τόσο από τις αποπλύσεις των οδοστρωμάτων στις περιπτώσεις βροχοπτώσεων, όσο και από την απόρριψη απορριμμάτων από τους χρήστες των υποδομών.	διάβρωσης και ερημοποίησης), καθώς και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών υψηλής ανθεκτικότητας (προτείνεται οι εφαρμογή των κατάλληλων φυτεύσεων ως η προτιμητέα επιλογή για την προστασία των διαταραγμένων εδαφών, καθώς ταυτόχρονα επιτυγχάνεται τόσο η αναβάθμιση του τοπίου, όσο και η αποκατάσταση της βλάστησης/βιοποικιλότητας. Μόνο όταν τεχνικά δεν εκτιμάται ως επαρκές μέτρο η επιλογή των φυτεύσεων να υιοθετούνται άλλες τεχνικές επιλογές). Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη και ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας. Επιπλέον, κατά τις φάσεις κατασκευής και λειτουργίας των συγκοινωνιακών υποδομών προτείνεται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων (στερών και υγρών).
Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων αναμένεται να επιβαρύνει τοπικά το έδαφος, τόσο λόγω της δεδομένης κατάληψης εδαφών όσο και λόγω της αύξησης της παραγωγής στερεών αποβλήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης καθώς οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι σχετικά περιορισμένες (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), εφόσον δεν καταληφθούν σημαντικά χρήσιμα εδάφη.	Δεν θα παρατηρηθούν δυσμενείς επιπτώσεις, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: ○ Απαιτείται ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα δίνει έμφαση τόσο στη επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων), όσο και στην κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση, οι οποίες θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στα πλαίσια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης αντίστοιχων έργων. ○ Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη και ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας.
Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		

Έδαφος

Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	-	2	2	2	1	2	1	Ομοίως με δράση 25.8.	Ομοίως με δράση 25.8.
Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	Ομοίως με δράση 25.12.	Ομοίως με δράση 25.12.
Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	Ομοίως με δράση 25.12.	Ομοίως με δράση 25.12.
Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	Ομοίως με δράση 25.12.	Ομοίως με δράση 25.12.

Για τις δράσεις Δ25.1, Δ25.2, Δ26.1 και Δ26.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Ως επί το πλείστον θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την ποιότητα και την ποσότητα των εδαφών.

Δεν αναμένονται διασυνωριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Επιλογή της κατάλληλης χωροθέτησης των παρεμβάσεων (βάσει εδαφολογικών κριτηρίων) όσο και κατάλληλη επένδυση του εδάφους με βλάστηση. Τα προτεινόμενα μέτρα θα διατυπώνονται και θα ελέγχονται στις ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων. Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώκεται τόσο η προστασία των ευάλωτων εδαφών (χαλαρά εδάφη και εδάφη που έχουν επισημανθεί φαινόμενα διάβρωσης και ερημοποίησης), όσο και η προστασία του εδάφους με τα απαραίτητα μέτρα ευστάθειας όπως είναι φυτεύσεις με ενδημικά είδη φυτών.

Κατά το σχεδιασμό των έργων να αποφεύγεται (στο μέτρο του δυνατού) η χωροθέτηση των υποδομών σε χρήσιμα εδάφη και ιδιαίτερα σε εκτάσεις υψηλής γεωργικής αξίας. Επιπλέον, πρέπει να γίνεται ολοκληρωμένη διαχείριση των παραγόμενων στερεών και υγρών αποβλήτων.

14.8 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον									
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.									
Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς.	+	3	2	3	0	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να αυξήσουν την απασχόληση και να τονώσουν την οικονομική δραστηριότητα. Συνεπώς, αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στους Περιβαλλοντικούς Στόχους του εν λόγω ΤΠ.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυνητικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ.	+	3	2	3	0	2	1		

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον									
								οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ, τόσο όσον αφορά στη βελτίωση της πρόσβασης των πολιτών σε υπηρεσίες, όσο και σε επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας (σε συνδυασμό και με την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ).	σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).	+/-	3	2	3	0	2	1	Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων δεν αναμένεται σημαντική αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο των περιοχών των παρεμβάσεων, υπό την προϋπόθεση ότι εκεί θα συντρέχουν οι συνθήκες και θα υπάρχουν οι υποδομές συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού και προσέλκυσης νέου. Συνεπώς, αναμένεται αύξηση του πληθυσμού στις περιοχές που θα υλοποιηθούν οι εν λόγω παρεμβάσεις.	Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.
Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.	+/-	3	2	3	0	2	1	Παράλληλα, δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (λόγω αύξησης εισοδημάτων και θέσεων εργασίας), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω των ίδιων των παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων που θα υλοποιηθούν στα πλαίσια του ΕΠ, όσο και εξαιτίας της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με αυτές). Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αξιολογούνται	Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ), όσο και βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών), έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου και αέριων ρύπων. Επιπλέον, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις θέσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων. Ακόμη, θα μπορούσαν να δοθούν κίνητρα στους περιοίκους για διπλά τζάμια, που θα είχαν σαν

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), και εκτιμάται ότι δεν θα επηρεάσουν σημαντικά την επίτευξη των Περιβαλλοντικών Στόχων της παρούσας παραμέτρου.

δευτερεύουσα θετική επίπτωση και την εξοικονόμηση ενέργειας.

Απαιτείται χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού, των εργαζομένων και των προϊόντων τους και θα διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.

Να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ), όσο και βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών), έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου και αέριων ρύπων.

Τοποθέτηση ηχοπετασμάτων στις θέσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου (το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων).

Παροχή κινήτρων στους περιοίκους για διπλά τζάμια, που θα είχαν σαν δευτερεύουσα θετική επίπτωση και την εξοικονόμηση ενέργειας.

Χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού, των εργαζομένων και των προϊόντων τους και θα διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.

Π2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοιντικού ενδιαφέροντος.									Η δράση, αναμένεται να έχει θετικές επιπτώσεις στους Περιβαλλοντικούς Στόχους του εν λόγω ΤΠ.	Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.
	+	3	2	2	0	2	1			

Για τις δράσεις Δ4.1, Δ5.1, Δ6.1, Δ6.2, Δ7.1 και Δ7.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέτριας έντασης, τοπικού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυστορικών εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.	+/-	3	2	3	1	2	1	Από την κατασκευή νέων συγκοινωνιακών έργων και την ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων υποδομών δεν αναμένεται αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο εξυπηρετούμενων περιοχών, υπό την προϋπόθεση ότι εκεί θα	Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων. Η βελτίωση της ελκυστικότητας συνίσταται σε:
Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας.	+/-	3	2	3	1	2	1		
Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.	+/-	3	2	3	1	2	1		

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.

+/- 2 2 3 1 2 1

συντρέχουν οι συνθήκες και θα υπάρχουν οι υποδομές συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού και προσέλκυσης νέου. Συνεπώς, αναμένεται αύξηση του πληθυσμού σε περιοχές που θα εξυπηρετηθούν από τις προβλεπόμενες οδικούς υποδομές του νέου/διευρυμένου/αναβαθμισμένου οδικού/σιδηροδρομικού δικτύου και των λιμενικών εγκαταστάσεων.

Παράλληλα, δημιουργούνται συνθήκες εύκολης πρόσβασης και μετακίνησης, αύξησης της προσβασιμότητας και της ορθολογικής και αποτελεσματικής χρήσης των υπάρχοντων μεταφορικών υποδομών, καθώς και βελτίωσης της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών.

Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των κυκλοφοριακών φόρτων.

Επιπλέον, εκτιμάται ότι θα καταγραφεί σχετική τόνωση των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις μεταφορές (κυρίως ο τουρισμός στον οποίο στοχεύουν κατά προτεραιότητα οι παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο και στις λιμενικές υποδομές), καθώς και εκείνες των οποίων θα εξυπηρετηθεί η προσβασιμότητα.

- Παρεμβάσεις σε οικιστικά κέντρα (αναπλάσεις, αύξηση πρασίνου, πολιτιστικές δραστηριότητες, αναψυχή, κ.ά.).
- Δημιουργία αναπτυξιακών προοπτικών, θέσεων εργασίας και υλοποίηση/αναβάθμιση κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών (τομείς εκπαίδευσης, υγείας κ.ά.).

Επιπλέον, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις διελύσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος ένθεν και ένθεν των συγκοινωνιακών αξόνων και σε επιλεγμένες θέσεις των λιμενικών υποδομών, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων.

Ακόμη, θα μπορούσαν να δοθούν κίνητρα στους περίοικους για διπλά τζάμια, που θα είχαν σαν δευτερεύουσα θετική επίπτωση και την εξοικονόμηση ενέργειας.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Μικτές επιπτώσεις, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν κατά κύριο λόγο θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Δεν αναμένονται διασυντορικού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.

Τοποθέτηση ηχοπετασμάτων στις θέσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου (το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων).

Παροχή κινήτρων στους περιοίκους για διπλά τζάμια, που θα είχαν σαν δευτερεύουσα θετική επίπτωση και την εξοικονόμηση ενέργειας.

Χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού, των εργαζομένων και των προϊόντων τους και θα διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.	+	3	2	3	0	2	1	Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, δεν αναμένεται σημαντική αύξηση πληθυσμού σε επίπεδο περιφέρειας, σε αντίθεση με το τοπικό επίπεδο των περιοχών των παρεμβάσεων. Παράλληλα, δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης, αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και	Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες. Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ). Απαιτείται χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού
Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	+	3	2	3	0	2	1		

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.	+	3	2	3	0	2	1	<p>δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, καταπολέμηση της φτώχειας και άρση των κοινωνικών αποκλεισμών κτλ), όσο και σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω της αναβάθμισης και προβολής του τουριστικού προϊόντος και του πολιτιστικού αποθέματος της περιφέρειας, όσο και λόγω της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις δράσεις αυτές).</p> <p>και των εργαζομένων και να διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.</p> <p>Να δοθεί έμφαση στην προβολή του πολιτιστικού προϊόντος και του φυσικού περιβάλλοντος, στα οποία είναι πλούσια η Περιφέρεια, ώστε σε συνδυασμό με τις δράσεις ανάδειξης μνημείων και βελτίωσης πολιτιστικών και περιβαλλοντικών υποδομών να αυξηθούν οι επισκέπτες και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος. Για τον ίδιο σκοπό πρέπει να βελτιωθεί η προβολή και η προσπελασιμότητα του πολιτιστικού κεφαλαίου και των σχετικών εκδηλώσεων.</p>
Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).	+	3	2	3	0	2	1	
Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.	+	3	2	3	0	2	1	
Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.	+	3	2	3	0	2	1	
Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.	+	3	2	3	0	2	1	
Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός).	+	3	2	3	0	2	1	
Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας.	+	3	2	3	0	2	1	
Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.	+	3	2	3	0	2	1	

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.	+	2	2	3	0	2	1
Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.	+	3	2	3	0	2	1
Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.	+	3	2	3	0	2	1

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ισχυρά θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.

Για τον σχεδιασμό των έργων να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ).

Χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού και των εργαζομένων και να διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.

Να δοθεί έμφαση στην προβολή του πολιτιστικού προϊόντος και του φυσικού περιβάλλοντος, στα οποία είναι πλούσια η Περιφέρεια, ώστε σε συνδυασμό με τις δράσεις ανάδειξης μνημείων και βελτίωσης πολιτιστικών και περιβαλλοντικών υποδομών να αυξηθούν οι επισκέπτες και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος. Για τον ίδιο σκοπό πρέπει να βελτιωθεί η προβολή και η προσπελασιμότητα του πολιτιστικού κεφαλαίου και των σχετικών εκδηλώσεων.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων		Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης	Συνοπτική περιγραφή	

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z	
Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης-πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).	+	3	2	3	0	2	1	<p>Από τις δράσεις του εν λόγω ΤΠ, αναμένονται σημαντικές θετικές επιπτώσεις για το Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον σε επίπεδο περιφέρειας.</p> <p>Οι δράσεις που περιλαμβάνονται δημιουργούν τις συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης και φροντίδας, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, εκπαιδευτικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, καταπολέμηση της φτώχειας, υποστήριξης και ένταξης ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, άρση των κοινωνικών αποκλεισμών, ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής κτλ), όσο και σε επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού στην αγορά εργασίας, ενίσχυση της απασχολησιμότητας των εχόντων τη φροντίδα ατόμων ευάλωτων ομάδων κτλ).</p>
Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.	+	3	2	3	0	2	1	
Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους ανέργους.	+	3	2	3	0	2	1	
Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικώς αδρανή άτομα.	+	3	2	3	0	2	1	
Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις.	+	3	2	3	0	2	1	
Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.).	+	3	2	3	0	2	1	
Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.	+	3	2	3	0	2	1	
Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της	+	3	2	3	0	2	1	

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον							
ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.							
Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.	+	3	2	3	0	2	1
Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.	+	3	2	3	0	2	1
Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.	+	3	2	3	0	2	1
Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.	+	3	2	3	0	2	1
Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.	+	3	2	3	0	2	1
Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).	+	3	2	3	0	2	1
Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.	+	3	2	3	0	2	1
Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για	+	3	2	3	0	2	1

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).							
Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.	+	3	2	3	0	2	1
Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).	+	3	2	3	0	2	1
Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.	+	3	2	3	0	2	1
Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.	+	3	2	3	0	2	1
Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.	+	3	2	3	0	2	1

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ].	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ.	+	3	2	3	0	2	1

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.).	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.	+	3	2	3	0	2	1
Δ24.1. Δομές αστέγων.	+	3	2	3	0	2	1
Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές.	+	3	2	3	0	2	1
Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).	+	3	2	3	0	2	1

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ισχυρά θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1	Η δράση, αναμένεται να έχει θετικές επιπτώσεις στους Περιβαλλοντικούς Στόχους του εν λόγω ΤΠ.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	2	0	2	1	Δημιουργούνται συνθήκες για θετικές επιπτώσεις σε επίπεδο πληθυσμού (βελτίωση της προσβασιμότητας).	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	2	0	2	1		
Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	2	0	2	1		
Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.	+/-	2	2	2	1	2	1	Δημιουργούνται συνθήκες εύκολης πρόσβασης και μετακίνησης, αύξησης της προσβασιμότητας και της ορθολογικής και αποτελεσματικής χρήσης των υπαρχόντων μεταφορικών υποδομών, καθώς και βελτίωσης της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών. Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των κυκλοφοριακών φόρτων.	Προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις διελύσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος ένθεν και ένθεν των οδικών αξόνων, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων. Ακόμη, θα μπορούσαν να δοθούν κίνητρα στους περιόικους για διπλά τζάμια, που θα είχαν σαν δευτερεύουσα θετική επίπτωση και την εξοικονόμηση ενέργειας.

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον									
							Επιπλέον, εκτιμάται ότι θα καταγραφεί σχετική τόνωση των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις οδικές μεταφορές καθώς και εκείνες των οποίων θα εξυπηρετηθεί η προσβασιμότητα.		
Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις σε επίπεδο πληθυσμού (αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης και κοινωνικής πρόνοιας, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, άρση των κοινωνικών αποκλεισμών κτλ).	Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού. Απαιτείται χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού και των εργαζομένων και θα διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.
Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Δημιουργούνται συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις σε επίπεδο παραγωγικών δραστηριοτήτων και οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (τόσο λόγω της αναβάθμισης και προβολής του τουριστικού προϊόντος και του πολιτιστικού αποθέματος της περιφέρειας, όσο και λόγω της τόνωσης των παραγωγικών και οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τις δράσεις αυτές).	Να δοθεί έμφαση στην προβολή του πολιτιστικού προϊόντος, στο οποίο είναι πλούσια η Περιφέρεια, ώστε σε συνδυασμό με τις δράσεις ανάδειξης μνημείων και βελτίωσης πολιτιστικών υποδομών να αυξηθούν οι επισκέπτες και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος. Για τον ίδιο σκοπό πρέπει να βελτιωθεί η προβολή και η προσπελασιμότητα του πολιτιστικού κεφαλαίου και των σχετικών εκδηλώσεων.
Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	Ομοίως με δράση 25.9.	Ομοίως με δράση 25.9.
Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1	Ομοίως με δράση 25.1.	Ομοίως με δράση 25.1.

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον									
Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+/-	2	2	2	1	2	1	Ομοίως με δράση 25.8.	Ομοίως με δράση 25.8.
Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Ομοίως με δράση 25.12.	Ομοίως με δράση 25.12.
Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Ομοίως με δράση 25.12.	Ομοίως με δράση 25.12.
Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Ομοίως με δράση 25.12.	Ομοίως με δράση 25.12.
Για τις δράσεις Δ25.2, Δ25.3 και Δ25.4 δεν αναμένονται επιπτώσεις.									
Σωρευτικές επιπτώσεις									
Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ισχυρά θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.									
Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.									
Προτάσεις									
Περαιτέρω βελτίωση της ελκυστικότητας διαμονής στις περιοχές που σχετίζονται με την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης δράσεων για να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες.									
Να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού.									
Χωροθέτηση των νέων υποδομών κατά τρόπο ώστε να μειώσουν τις μετακινήσεις του κοινού, των εργαζομένων και των προϊόντων τους και θα διασυνδεθούν αποτελεσματικά με τα ΜΜΜ.									
Όσον αφορά στις συγκοινωνιακές υποδομές, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις διελύσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος ένθεν και ένθεν των οδικών αξόνων, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων.									
Παροχή κινήτρων στους περίοικους για διπλά τζάμια, που θα είχαν σαν δευτερεύουσα θετική επίπτωση και την εξοικονόμηση ενέργειας.									

Πληθυσμός – Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον

Να δοθεί έμφαση στην προβολή του πολιτιστικού και οικολογικού προϊόντος, ώστε σε συνδυασμό με τις δράσεις ανάδειξης μνημείων και βελτίωσης πολιτιστικών και οικολογικών υποδομών να αυξηθούν οι επισκέπτες και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος. Για τον ίδιο σκοπό πρέπει να βελτιωθεί η προβολή και η προσπελασιμότητα του πολιτιστικού κεφαλαίου και των σχετικών εκδηλώσεων.

14.9 ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ

Ανθρώπινη Υγεία

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ.	+	3	2	3	0	2	1	Θετικές επιπτώσεις αναμένεται να έχει η υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ σε επίπεδο ποιότητας ζωής των κατοίκων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).	+/-	3	2	3	0	2	1	Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής, λόγω της αύξησης του εισοδήματος των εργαζομένων και ως εκ τούτου στη δυνατότητα πρόσβασης τους σε αναβαθμισμένες υπηρεσίες. Εντούτοις, στον αντίποδα, αναμένεται να αυξηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα θορύβου και αέριων ρύπων τοπικά, λόγω της αύξησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο, οι δυνητικές δυσμενείς επιπτώσεις αξιολογούνται ως μικρής έκτασης και έντασης (τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας), και εκτιμάται ότι δεν θα επηρεάσουν σημαντικά την επίτευξη των Περιβαλλοντικών Στόχων της παρούσας παραμέτρου.	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων. Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ), όσο και βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών), έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής
Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.	+/-	3	2	3	0	2	1		

Ανθρώπινη Υγεία

και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου και αέριων ρύπων. Επιπλέον, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις θέσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων.

Για τις δράσεις Δ1.1, Δ1.2, Δ1.3 και Δ1.4 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Μικτές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ως επί το πλείστον θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, να λαμβάνονται υπόψη οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.

Να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού (πχ υψηλή ενεργειακή απόδοση, χρήση ενέργειας από ΑΠΕ όπου είναι δυνατόν, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτλ), όσο και βέλτιστες τεχνολογικές επιλογές όταν οι παραγωγικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν τη χρήση μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού και μεταφορών (πχ χρήση εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης, οχημάτων νέα γενιάς ή υβριδικών, χρήση διαδικτύου για την παροχή υπηρεσιών), έτσι ώστε κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας να ελαχιστοποιούνται τα επίπεδα εκπεμπόμενου θορύβου και αέριων ρύπων.

Προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις θέσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου (το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων).

ΠΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		

Ανθρώπινη Υγεία

Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.	+	3	2	2	0	2	1	<p>Αναμένονται άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής κατοίκων και επισκεπτών της περιφέρειας από παρεμβάσεις του εν λόγω ΤΠ.</p> <p>Επιπλέον, αναμένεται ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων από τη λειτουργία των προτεινόμενων παρεμβάσεων.</p> <p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.</p>
Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.	+	3	2	2	0	2	1	
Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.	+	3	2	2	0	2	1	
Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.	+	3	1	2	0	2	1	
Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.	+	3	1	2	0	2	1	
Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος.	+	3	1	2	0	2	1	

Για τη δράση Δ4.1 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μικρής έως μέτριας έντασης, τοπικού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, να λαμβάνονται υπόψη οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.

Ανθρώπινη Υγεία

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.	+/-	3	2	3	1	2	1	<p>Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων, η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων οδών και οι παρεμβάσεις για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας αναμένεται να αυξήσουν την ασφάλεια του οδικού δικτύου, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα ατυχημάτων. Κατ' αναλογία το ίδιο αναμένεται και από τις παρεμβάσεις στις σιδηροδρομικές και λιμενικές υποδομές.</p> <p>Επιπλέον, η υλοποίηση των παρεμβάσεων στις συγκοινωνιακές υποδομές, αναμένεται να οδηγήσει σε βελτίωση της ποιότητας ζωής, παρέχοντας συντομότερες και ασφαλέστερες μετακινήσεις σε περισσότερους προορισμούς, καθώς και περισσότερες επιλογές προσβασιμότητας. Αντίθετα, αναμένεται αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων και θορύβου σε τοπική κλίμακα.</p>	<p>Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.</p> <p>Επιπλέον, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις διελύσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος ένθεν και ένθεν των συγκοινωνιακών αξόνων και σε επιλεγμένες θέσεις των λιμενικών υποδομών, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων.</p>
Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας.	+/-	3	2	3	1	2	1		
Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.	+/-	3	2	3	1	2	1		
Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.	+/-	2	2	3	1	2	1		

Σωρευτικές επιπτώσεις

Μικτές επιπτώσεις, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν κατά κύριο λόγο θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, να λαμβάνονται υπόψη οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.

Ανθρώπινη Υγεία

Προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις θέσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου (το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντιστοίχων έργων).

Π4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.	+	3	2	3	0	2	1	Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πολιτισμού) ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών της περιφέρειας, λόγω της βελτίωσης των αντίστοιχων υπηρεσιών. Ακόμη περισσότερο θετικές επιπτώσεις αναμένονται από τη βελτίωση των υποδομών περίθαλψης, ενώ η μέριμνα για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού θα συντελέσει στη βελτίωση της πρόσβασής τους στις υπηρεσίες υγείας.	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.
Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα	+	3	2	3	0	2	1		

Ανθρώπινη Υγεία

που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).							
Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.	+	3	2	3	0	2	1
Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.	+	3	2	3	0	2	1
Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός).	+	3	2	3	0	2	1
Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.	+	3	2	3	0	2	1

Για τις δράσεις Δ15.1, Δ15.2 και Δ15.3 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ισχυρά θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.

Ανθρώπινη Υγεία

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης-πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης).	+	3	2	3	0	2	1	Από τις δράσεις του εν λόγω ΤΠ, αναμένονται σημαντικές θετικές επιπτώσεις για το Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον σε επίπεδο περιφέρειας. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται δημιουργούν τις συνθήκες για σημαντικές θετικές επιπτώσεις τόσο σε επίπεδο πληθυσμού (αναβάθμιση υπηρεσιών εκπαίδευσης και φροντίδας, βελτίωση της πρόσβασης στις κοινωνικές, εκπαιδευτικές, υγειονομικές και δημόσιες υπηρεσίες για άτομα ευαίσθητων κατηγοριών, καταπολέμηση της φτώχειας, υποστήριξης και ένταξης ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, άρση των κοινωνικών αποκλεισμών, ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής κτλ), όσο και σε επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας (ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση ατόμων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού στην αγορά εργασίας, ενίσχυση της απασχολησιμότητας των εχόντων τη φροντίδα ατόμων ευάλωτων ομάδων κτλ).	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους ανέργους.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικώς αδρανή άτομα.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση,	+	3	2	3	0	2	1		

Ανθρώπινη Υγεία

ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοπίδων, κλπ.).							
Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία.	+	3	2	3	0	2	1
Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.	+	3	2	3	0	2	1
Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά.	+	3	2	3	0	2	1
Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.	+	3	2	3	0	2	1
Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.	+	3	2	3	0	2	1

Ανθρώπινη Υγεία

Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22).	+	3	2	3	0	2	1
Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.	+	3	2	3	0	2	1
Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).	+	3	2	3	0	2	1
Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.	+	3	2	3	0	2	1
Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).	+	3	2	3	0	2	1
Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις.	+	3	2	3	0	2	1

Ανθρώπινη Υγεία

Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ..	+	3	2	3	0	2	1		
Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά).	+	3	2	3	0	2	1		
Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ].	+	3	2	3	0	2	1		
Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία.	+	3	2	3	0	2	1		

Ανθρώπινη Υγεία

Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.).	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα.	+	3	2	3	0	2	1
Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.	+	3	2	3	0	2	1
Δ24.1. Δομές αστέγων.	+	3	2	3	0	2	1
Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές.	+	3	2	3	0	2	1
Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.	+	3	2	3	0	2	1
Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας.	+	3	2	3	0	2	1

Ανθρώπινη Υγεία

Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).

+

3

2

3

0

2

1

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ισχυρά θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.

ΠΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1	Η δράση, αναμένεται να έχει θετικές επιπτώσεις στους Περιβαλλοντικούς Στόχους του εν λόγω ΠΠ.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών» σε περιοχές ΒΑΑ.	+	2	1	2	0	2	1	Από την κατασκευή νέων ή την επέκταση υφιστάμενων υποδομών ή αναβάθμισης των αντίστοιχων υπηρεσιών, αναμένεται σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών της περιφέρειας, λόγω της βελτίωσης των αντίστοιχων υπηρεσιών.	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.
Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	2	1	2	0	2	1		
Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	+	2	1	2	0	2	1	Επιπλέον, αναμένεται ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων από τη λειτουργία των προτεινόμενων παρεμβάσεων.	

Ανθρώπινη Υγεία

Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	2	0	2	1	Δημιουργούνται συνθήκες για θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής και στην υγεία των κατοίκων και των επισκεπτών της περιφέρειας.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	2	0	2	1		
Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	1	2	0	2	1		
Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.	+/-	2	2	2	1	2	1	Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων οδών, αναμένεται να αυξήσει την ασφάλεια του οδικού δικτύου, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα ατυχημάτων. Επιπλέον, αναμένεται να οδηγήσει σε βελτίωση της ποιότητας ζωής, παρέχοντας συντομότερες και ασφαλέστερες μετακινήσεις σε περισσότερους προορισμούς, καθώς και περισσότερες επιλογές προσβασιμότητας. Αντίθετα, αναμένεται αύξηση των εκπομπών αερίων ρύπων και θορύβου σε τοπική κλίμακα.	Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων. Επιπλέον, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις θέσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου και το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων.
Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Δημιουργούνται συνθήκες για σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιφέρειας.	Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού.
Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Δημιουργούνται συνθήκες για σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιφέρειας.	Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.
Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης	+	3	2	3	0	2	1		

Ανθρώπινη Υγεία

της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.									
Δ25.13. Υλική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	2	0	2	1	Δημιουργούνται συνθήκες για βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών της περιφέρειας. Επιπλέον, αναμένεται ελαχιστοποίηση των ζητημάτων υγείας και των ατυχημάτων από τη λειτουργία των προτεινόμενων παρεμβάσεων. Ταυτόχρονα, αναμένεται βελτίωση της πρόσβασης σε υποδομές κι υπηρεσίες υγείας.	Να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων.
Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	1	3	0	2	1	Ομοίως με δράση 25.1.	Ομοίως με δράση 25.1.
Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+/-	2	2	2	1	2	1	Ομοίως με δράση 25.8.	Ομοίως με δράση 25.8.

Για τις δράσεις Δ25.12, Δ26.3, Δ26.4 και Δ26.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ισχυρά θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στις περιπτώσεις κατασκευής νέων υποδομών ή επέκτασης/βελτίωσης/αναβάθμισης αντίστοιχων υφιστάμενων, να λαμβάνονται υπόψη όλες εκείνες οι τεχνικές προδιαγραφές και οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, έτσι ώστε κατά τα στάδια σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας να μεγιστοποιούνται οι συνθήκες ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων. Για τον σχεδιασμό των έργων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού.

Επιπλέον, προτείνεται η κατασκευή ηχοπετασμάτων στις θέσεις μέσα/πλησίον κατοικημένων περιοχών, περιοχών με εντατικές παραγωγικές ή οικονομικές δραστηριότητες (πχ τουριστικού ενδιαφέροντος) και περιβαλλοντικού/οικολογικού ενδιαφέροντος, όπου αναμένεται υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών θορύβου (το οποίο θα κριθεί κατά την αξιολόγηση των ΜΠΕ των αντίστοιχων έργων).

14.10 ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ – ΥΛΙΚΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία									
ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.									
Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Σχόλια	
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Z		
Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).	-	1	1	2	0	2	1	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων αναμένεται σε κάποιες περιπτώσεις να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης (για οικιστική ανάπτυξη ή εμπορική/παραγωγική χρήση), κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.). Επιπλέον, η αύξηση των εισοδημάτων θα έχει θετική επίπτωση στην αξία των περιουσιακών στοιχείων.	Στην άμεση γειτονία των έργων απαιτείται ο έλεγχος για την εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αέριων ρύπων) από τη λειτουργία τους πλησίον οικιών, υπαρχουσών υποδομών ή δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων. Στην περίπτωση που θα εντοπισθούν υπερβάσεις θεσμοθετημένων ορίων, να υιοθετούνται τα αντίστοιχα σχετικά μέτρα αντιμετώπισης (πχ τοποθέτηση ηχοπετασμάτων σε θέσεις με αυξημένα επίπεδα θορύβου).
Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.	-	1	1	2	0	2	1	Αντίθετα, η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων ενδέχεται σε άλλες περιπτώσεις να οδηγήσει σε μείωση της αξίας της γης (πχ λόγω αύξησης θορύβου, κίνησης κτλ) και να επηρεάσει σημειακά την αξία ακινήτων αρνητικά. Σε κάθε περίπτωση, οι αρνητικές επιπτώσεις εκτιμάται ότι θα είναι περιορισμένες τοπικά, εξαιτίας του σχετικά περιορισμένου όγκου των παρεμβάσεων.	
Για τις δράσεις Δ1.1, Δ1.2, Δ1.3, Δ1.4, Δ2.1 και Δ2.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις									
Σωρευτικές επιπτώσεις									

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Μικτές, μέτριας πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ως επί το πλείστον θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Απαιτείται ο έλεγχος για την εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αέριων ρύπων) από τη λειτουργία πληθίων οικιών, υπαρχουσών υποδομών ή δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων. Στην περίπτωση που θα εντοπισθούν υπερβάσεις θεσμοθετημένων ορίων, να υιοθετούνται τα αντίστοιχα σχετικά μέτρα αντιμετώπισης (πχ τοποθέτηση ηχοπετασμάτων σε θέσεις με αυξημένα επίπεδα θορύβου).

Π2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας.	+	2	1	2	0	2	1	Οι δράσεις, αναμένεται να προκαλέσουν άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης.	+	3	2	2	0	2	1		
Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων.	-/+	3	2	2	0	2	1	Οι δράσεις, αναμένεται να προκαλέσουν άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις ευρύτερες περιοχές των παρεμβάσεων. Εντούτοις, στις θέσεις περιμετρικά των παρεμβάσεων ενδεχομένως να επηρεαστεί σημειακά η αξία ακινήτων αρνητικά. Συνολικά, η επίπτωση αναμένεται να είναι θετική.	Η επιλογή των θέσεων χωροθέτησης των παρεμβάσεων να λάβει υπόψη τις παρακείμενες χρήσεις γης και τις ανάγκες προστασίας τους. Επιπλέον, κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για την κατά το δυνατό αποφυγή επιπτώσεων στις παρακείμενες χρήσεις γης.
Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία.	-/+	2	2	1	0	2	1		
Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων.	+	2	1	2	0	2	1		
Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των	+/-	1	2	2	0	2	1	Η υλοποίηση αναπλάσεων και πράσινων υποδομών για τη μείωση του κατακερματισμού	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.									<p>των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος, αναμένεται να έχει θετικές επιπτώσεις στην ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης και στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.</p> <p>Οι κατασκευαστικές εργασίες των παρεμβάσεων αναμένεται να προκαλέσουν περιορισμένες δυσμενείς επιπτώσεις (πολύ περιορισμένης έκτασης και διάρκειας).</p>	<p>σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων. Επιπλέον, κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για την κατά το δυνατό αποφυγή επιπτώσεων στις παρακείμενες χρήσεις γης.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

Για τη δράση Δ4.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μικρής έως μέτριας έντασης, τοπικού χαρακτήρα, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Η επιλογή των θέσεων χωροθέτησης των παρεμβάσεων συλλογής και διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων να λάβει υπόψη τις παρακείμενες χρήσεις γης και τις ανάγκες προστασίας τους.

Κατά τη φάση κατασκευής των παρεμβάσεων να τηρούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες εργοταξιακές πρακτικές για την κατά το δυνατό αποφυγή επιπτώσεων στις παρακείμενες χρήσεις γης.

Π3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Σχόλια	
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.	+/-	3	2	3	1	2	1	Η κατασκευή νέων οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των	Στην άμεση γειτονία των οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών απαιτείται ο έλεγχος για την

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Κατηγορία	+	-	3	2	3	1	2	1	Περιγραφή
Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας.	+/-		3	2	3	1	2	1	<p>υφιστάμενων (οδικών, σιδηροδρομικών και λιμενικών υποδομών), αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης για οικιστική ανάπτυξη κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.).</p> <p>Παράλληλα, λόγω αύξησης θορύβου και αέριων ρύπων, ενδέχεται να επηρεάσει σημειακά την αξία ακινήτων αρνητικά. Συνολικά, η επίπτωση αναμένεται να είναι θετική.</p>
Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.	+/-		3	2	3	1	2	1	
Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.	+/-		2	2	3	1	2	1	

εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αέριων ρύπων) από τη λειτουργία τους πλησίον οικιών, υπαρχουσών υποδομών ή δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων. Στην περίπτωση που θα εντοπισθούν υπερβάσεις θεσμοθετημένων ορίων, να υιοθετούνται τα αντίστοιχα σχετικά μέτρα αντιμετώπισης (πχ τοποθέτηση ηχοπετασμάτων σε θέσεις με αυξημένα επίπεδα θορύβου).

Σωρευτικές επιπτώσεις

Μικτές επιπτώσεις, βέλαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν κατά κύριο λόγο θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Απαιτείται ο έλεγχος για την εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αέριων ρύπων) από τη λειτουργία των οδικών αξόνων πλησίον οικιών, υπαρχουσών υποδομών ή δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων. Στην περίπτωση που θα εντοπισθούν υπερβάσεις θεσμοθετημένων ορίων, να υιοθετούνται τα αντίστοιχα σχετικά μέτρα αντιμετώπισης (πχ τοποθέτηση ηχοπετασμάτων σε θέσεις με αυξημένα επίπεδα θορύβου).

Π4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περιθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.	+	3	2	3	0	2	1	Η κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων κτιριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.	+	3	2	3	0	2	1	και υγείας) και η αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης (για οικιστική ανάπτυξη ή εμπορική/τουριστική χρήση) κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας, της αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με αυτές τις υποδομές άμεσα ή έμμεσα (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.).	σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).	+	3	2	3	0	2	1		
Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του	+	3	2	3	0	2	1		

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός).									
Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.	+	3	2	3	0	2	1		
Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.	+	3	2	3	0	2	1	Επιπλέον, η αύξηση από ενδεχόμενη τόνωση του τουριστικού προϊόντος και των εσόδων από αυτό (συνεπώς και των εισοδημάτων) θα έχει θετική επίπτωση στην αξία των περιουσιακών στοιχείων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.	+	3	2	3	0	2	1	Η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στον πολιτισμό και την τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του διατηρητέου κτιριακού αποθέματος που κινδυνεύει να καταστραφεί, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς.	+	3	2	3	0	2	1	Η ανάδειξη αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στην τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του οικολογικού αποθέματος της περιφέρειας, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ισχυρά θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Προτάσεις

Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρωπίνου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης).	+	3	2	2	0	2	1	Οι δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ (διαχείριση χώρων μετεγκατάστασης, βελτίωση συνθηκών διαβίωσης) αναμένεται να συμβάλλουν θετικά στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις εκτάσεις περιμετρικά των υφιστάμενων περιοχών διαμονής των ΡΟΜΑ.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.

Για τις δράσεις Δ16.1, Δ16.2, Δ16.3, Δ16.4, Δ16.5, Δ16.6, Δ16.7, Δ17.1, Δ18.1, Δ18.2, Δ19.1, Δ19.2, Δ19.3, Δ20.1, Δ20.2, Δ20.3, Δ21.1, Δ21.2, Δ22.1, Δ22.3, Δ22.4, Δ22.5, Δ23.1, Δ23.2, Δ23.3, Δ23.4, Δ23.5, Δ23.6, Δ23.7, Δ23.8, Δ23.9, Δ23.10, Δ23.11, Δ23.12, Δ23.13, Δ23.14, Δ23.15, Δ23.16, Δ23.17, Δ23.18, Δ23.19, Δ24.1, Δ24.2, Δ24.3, Δ24.4 και Δ24.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, τοπικής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυστορικού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων	Σχόλια
------------------------------	---	--------

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία									
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης							Συνοπτική περιγραφή	
	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Z		
Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	2	2	1	0	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν άμεσες και έμμεσες θετικές επιπτώσεις (ποικίλης έντασης και έκτασης) στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	+	2	2	1	0	2	1		
Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	2	2	1	0	2	1		
Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.	+/-	2	2	3	1	2	1	Η κατασκευή νέων οδικών αξόνων και η ολοκλήρωση αναβάθμισης των υφιστάμενων οδών, αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της γης για οικιστική ανάπτυξη κυρίως λόγω της αύξησης προσβασιμότητας και της ενίσχυσης των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων (του εμπορικού κλάδου, του τουριστικού κλπ.). Παράλληλα, λόγω αύξησης θορύβου και αέριων ρύπων, ενδέχεται να επηρεάσει σημειακά την αξία ακινήτων αρνητικά. Συνολικά, η επίπτωση αναμένεται να είναι θετική.	Στην άμεση γειτονία των οδικών αξόνων απαιτείται ο έλεγχος για την εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αέριων ρύπων) από τη λειτουργία τους πλησίον οικιών, υπαρχουσών υποδομών ή δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων. Στην περίπτωση που θα εντοπισθούν υπερβάσεις θεσμοθετημένων ορίων, να υιοθετούνται τα αντίστοιχα σχετικά μέτρα αντιμετώπισης (πχ τοποθέτηση ηχοπετασμάτων σε θέσεις με αυξημένα επίπεδα θορύβου).
Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.	+	1	2	1	0	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	+	1	2	1	0	2	1		

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.	+	1	2	1	0	2	1		
Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	2	0	2	1	Σημαντική παράμετρο αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας αποτελούν οι δράσεις τόσο προστασίας και ανάδειξης του πολιτιστικού αποθέματος, όσο και προβολής και τόνωσης του τουριστικού προϊόντος.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.	+	1	2	1	0	2	1	Οι δράσεις αναμένεται να προκαλέσουν έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+/-	2	2	3	1	2	1	Ομοίως με δράση 25.8.	Ομοίως με δράση 25.8.
Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Επιπλέον, η αύξηση από ενδεχόμενη τόνωση του τουριστικού προϊόντος και των εσόδων από αυτό (συνεπώς και των εισοδημάτων) θα έχει θετική επίπτωση στην αξία των περιουσιακών στοιχείων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στον πολιτισμό και την τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του διατηρητέου κτιριακού αποθέματος που κινδυνεύει να καταστραφεί, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών	+	3	2	3	0	2	1	Η ανάδειξη αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στην τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του οικολογικού αποθέματος της περιφέρειας, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.

Χρήσεις γης – Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

προσβασιμότητας σε αυτούς σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.

Για τις δράσεις Δ25.1, Δ25.2, Δ25.5, Δ25.6 και Δ26.1 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ισχυρά θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Απαιτείται ο έλεγχος για την εμφάνιση σημαντικών επιπτώσεων (όπως οι εκτός ορίων εκπομπές θορύβου ή αέριων ρύπων) από τη λειτουργία των οδικών αξόνων πλησίον οικιών, υπαρχουσών υποδομών ή δημοφιλών ανθρωπογενών χρήσεων. Στην περίπτωση που θα εντοπισθούν υπερβάσεις θεσμοθετημένων ορίων, να υιοθετούνται τα αντίστοιχα σχετικά μέτρα αντιμετώπισης (πχ τοποθέτηση ηχοπετασμάτων σε θέσεις με αυξημένα επίπεδα θορύβου).

14.11 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Πολιτιστική Κληρονομιά

ΤΠ1 - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού της.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών).	0	1	1	2	1	2	1	Η κατασκευή νέων ή η επέκταση υφιστάμενων κτιριακών και παραγωγικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων δεν αναμένεται να επηρεάσει τη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.	Να αποφευχθεί η εγκατάσταση παραγωγικών δραστηριοτήτων και υποδομών πλησίον θέσεων πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας. Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.
Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ.	0	1	1	2	1	2	1		

Για τις δράσεις Δ1.1, Δ1.2, Δ1.3, Δ1.4, Δ2.1 και Δ2.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις

Σωρευτικές επιπτώσεις

Ουδέτερες, μικρής πιθανότητας και έντασης, τοπικής εμβέλειας, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις δεν αναμένεται να επηρεάσουν την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Να αποφευχθεί η εγκατάσταση παραγωγικών δραστηριοτήτων και υποδομών πλησίον θέσεων πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.

Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.

Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.

Πολιτιστική Κληρονομιά

ΤΠ2 - Διασφάλιση της περιβαλλοντικής αειφορίας, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
								Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας. Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.
Για τις δράσεις Δ4.1, Δ5.1, Δ5.2, Δ6.1, Δ6.2, Δ7.1 και Δ7.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις.									
Σωρευτικές επιπτώσεις Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ. Δεν αναμένονται διασυννοριακού εύρους επιπτώσεις.									
Προτάσεις Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας. Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.									

ΤΠ3 - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας της περιφέρειας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		

Πολιτιστική Κληρονομιά

Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.	?	1	2	2	1	2	1	Από την κατασκευή, ολοκλήρωση και αναβάθμιση των υφιστάμενων οδών αναμένονται απροσδιόριστες επιπτώσεις, καθόσον είναι άγνωστο εάν οι τομείς των δράσεων αυτών θα χωροθετηθούν κοντά σε περιοχές πολιτιστικού ενδιαφέροντος, ιστορικών κτιρίων και μνημείων. Ωστόσο, σε γενικές γραμμές η βελτίωση της προσπελασιμότητας είναι θετική για την ανάδειξη και πρόσβαση σε μνημεία και εκδηλώσεις πολιτιστικού ενδιαφέροντος.	Οι κανόνες σχεδιασμού να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας. Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος κατά μήκος των αξόνων με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών. Στην περίπτωση των λιμενικών υποδομών να διερευνάται η ύπαρξη και να εξασφαλίζεται η προστασία και των ενάλιων αρχαιοτήτων.
Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.	?	1	2	2	1	2	1		
Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.	?	1	2	2	1	2	1		

Για τη δράση Δ9.2 δεν αναμένονται επιπτώσεις

Σωρευτικές επιπτώσεις

Απροσδιόριστες επιπτώσεις, μικρής πιθανότητας, μέσης έντασης, τοπικής εμβέλειας, μη αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Οι κανόνες σχεδιασμού να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.

Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος κατά μήκος των αξόνων με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.

Στην περίπτωση των λιμενικών υποδομών να διερευνάται η ύπαρξη και να εξασφαλίζεται η προστασία και των ενάλιων αρχαιοτήτων.

ΤΠ4 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υποδομών για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικοοικονομικής ένταξης.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.	0	1	1	1	0	2	1	Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών (υποδομών εκπαίδευσης και υγείας) δεν αναμένεται να επηρεαστεί η διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και	Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.
Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων	0	1	1	1	0	2	1		

Πολιτιστική Κληρονομιά

προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.								άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.	Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.
Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία).	0	1	1	1	0	2	1		
Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού.	+	3	2	3	0	2	1	Θετικές επιπτώσεις αναμένονται από την ανάδειξη, επισκευή και συντήρηση μνημείων και	Θετικές επιπτώσεις αναμένονται από την ανάδειξη, επισκευή και συντήρηση μνημείων και

Πολιτιστική Κληρονομιά

Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών.

+ 3 2 3 0 2 1

παραδοσιακών οικισμών, τις νέες υποδομές πολιτισμού, την αύξηση του αριθμού των επισκεπτών λόγω θεματικού τουρισμού και ανάδειξης πολιτιστικών στοιχείων, με πιθανό αποτέλεσμα και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Επικουρικό στοιχείο αύξησης του αριθμού των επισκεπτών θα αποτελέσει η αυξημένη προβολή του τουριστικού προϊόντος και οι βελτιωμένες υποδομές περίθαλψης, που είναι ήδη σε αποδεκτή κατάσταση για την Περιφέρεια..

παραδοσιακών οικισμών, τις νέες υποδομές πολιτισμού, την αύξηση του αριθμού των επισκεπτών λόγω θεματικού τουρισμού και ανάδειξης πολιτιστικών στοιχείων, με πιθανό αποτέλεσμα και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Επικουρικό στοιχείο αύξησης του αριθμού των επισκεπτών θα αποτελέσει η αυξημένη προβολή του τουριστικού προϊόντος. Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.

Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.

Στην περίπτωση που η αύξηση της τουριστικής παρουσίας προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις σε χώρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα προστασίας. Οι χώροι πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να φυλάσσονται.

Για τις δράσεις Δ14.2, Δ14.3, Δ14.4 και Δ15.3 δεν αναμένονται επιπτώσεις

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ισχυρά θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.

Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.

Πολιτιστική Κληρονομιά

Στην περίπτωση που η αύξηση της τουριστικής παρουσίας προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις σε χώρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, να ληφθούν άμεσα μέτρα προστασίας.

Οι χώροι πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να φυλάσσονται.

ΤΠ5 - Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την αναβάθμιση των μηχανισμών και υπηρεσιών για τη στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικοοικονομικής ένταξης, της ισότητας των ευκαιριών και την αντιμετώπιση κινδύνων φτώχειας και αποκλεισμού.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		
								Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΠ.	Δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων.

Για τις δράσεις Δ16.1, Δ16.2, Δ16.3, Δ16.4, Δ16.5, Δ16.6, Δ16.7, Δ17.1, Δ18.1, Δ18.2, Δ19.1, Δ19.2, Δ19.3, Δ20.1, Δ20.2, Δ20.3, Δ21.1, Δ21.2, Δ22.1, Δ22.2, Δ22.3, Δ22.4, Δ22.5, Δ23.1, Δ23.2, Δ23.3, Δ23.4, Δ23.5, Δ23.6, Δ23.7, Δ23.8, Δ23.9, Δ23.10, Δ23.11, Δ23.12, Δ23.13, Δ23.14, Δ23.15, Δ23.16, Δ23.17, Δ23.18, Δ23.19, Δ24.1, Δ24.2, Δ24.3, Δ24.4 και Δ24.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Δεν αναμένονται άμεσες ή έμμεσες μετρήσιμες επιπτώσεις από την εφαρμογή των δράσεων του εν λόγω ΤΟ.

Δεν αναμένονται διασυστοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων.

ΤΠ6 - Ενίσχυση της χωρικής συνοχής στις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Μέτρα και επιλέξιμες δράσεις	Επιμέρους επιπτώσεις των μέτρων και δράσεων							Συνοπτική περιγραφή	Σχόλια
	Χαρακτηρισμός Επίπτωσης								
	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z		

Πολιτιστική Κληρονομιά

Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	<p>Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων υποδομών δεν αναμένεται να επηρεαστεί η διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.</p>	<p>Να αποφευχθεί η εγκατάσταση υποδομών σε θέσεις που δύνανται να επηρεάσουν δυσμενώς πόρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.</p> <p>Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.</p> <p>Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.</p>
Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ.	?	1	2	2	1	2	1	<p>Από την κατασκευή, ολοκλήρωση και αναβάθμιση των υφιστάμενων οδών αναμένονται απροσδιόριστες επιπτώσεις, καθόσον είναι άγνωστο εάν οι τομείς των δράσεων αυτών θα χωροθετηθούν κοντά σε περιοχές πολιτιστικού ενδιαφέροντος, ιστορικών κτιρίων και μνημείων.</p> <p>Ωστόσο, σε γενικές γραμμές η βελτίωση της προσπελασιμότητας είναι θετική για την ανάδειξη και πρόσβαση σε μνημεία και εκδηλώσεις πολιτιστικού ενδιαφέροντος.</p>	<p>Να αποφευχθεί η εγκατάσταση υποδομών σε θέσεις που δύνανται να επηρεάσουν δυσμενώς πόρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.</p> <p>Οι κανόνες σχεδιασμού να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.</p> <p>Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος κατά μήκος των αξόνων με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.</p>
Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	<p>Στην περίπτωση κατασκευής νέων ή επέκτασης υφιστάμενων κτηριακών υποδομών δεν αναμένεται να επηρεαστεί η διατήρηση, προστασία και ανάδειξη ιστορικών κτιρίων, αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, εφόσον η χωροθέτηση τους δεν γίνει σε θέσεις πολιτισμικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.</p>	<p>Να αποφευχθεί η εγκατάσταση υποδομών σε θέσεις που δύνανται να επηρεάσουν δυσμενώς πόρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.</p> <p>Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.</p> <p>Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.</p>
Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		
Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1		

Πολιτιστική Κληρονομιά

Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στον πολιτισμό και την τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του διατηρητέου κτιριακού αποθέματος που κινδυνεύει να καταστραφεί, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση της αξίας της ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.
Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.	0	1	1	1	0	2	1	Ομοίως με δράση 25.9.	Ομοίως με δράση 25.9.
Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	?	1	2	2	1	2	1	Ομοίως με δράση 25.8.	Ομοίως με δράση 25.8.
Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Αναμένονται θετικές επιπτώσεις από τις δράσεις προβολής και τόνωσης του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας.	Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας. Στην περίπτωση που η αύξηση της τουριστικής παρουσίας προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις σε χώρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος να ληφθούν άμεσα μέτρα προστασίας. Οι χώροι πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να φυλάσσονται.
Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.	+	3	2	3	0	2	1	Η ανάδειξη ανενεργών ιστορικών και διατηρητέων κτιρίων για τη φιλοξενία χρήσεων προστιθέμενης αξίας στον πολιτισμό και την τοπική οικονομία, καθώς και η αξιοποίηση του διατηρητέου κτιριακού αποθέματος που κινδυνεύει να καταστραφεί, αναμένεται να συμβάλλουν σημαντικά στην αναβάθμιση της αξίας της	Στην παρούσα φάση δεν απαιτείται η λήψη πρόσθετων μέτρων, πέραν του ορθολογικού σχεδιασμού και της σωστής επιλογής των επιλέξιμων παρεμβάσεων.

Πολιτιστική Κληρονομιά

ακίνητης περιουσίας στις προτεινόμενες περιοχές παρεμβάσεων.

Για τις δράσεις Δ25.1, Δ25.2, Δ25.5, Δ25.6, Δ26.1 και Δ26.5 δεν αναμένονται επιπτώσεις.

Σωρευτικές επιπτώσεις

Θετικές, βέβαιες, μέσης έντασης, τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, αναστρέψιμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να δράσουν ισχυρά θετικά και σωρευτικά ως προς την επίτευξη των ΠΣ της εν λόγω περιβαλλοντικής παραμέτρου.

Δεν αναμένονται διασυνοριακού εύρους επιπτώσεις.

Προτάσεις

Να αποφευχθεί η εγκατάσταση υποδομών σε θέσεις που δύνανται να επηρεάσουν δυσμενώς πόρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.

Οι κανόνες σχεδιασμού των υποδομών να έχουν πλήρη συμβατότητα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την πολιτιστική προστασία της χώρας.

Διατήρηση των όποιων στοιχείων ενδιαφέροντος στις περιοχές χωροθέτησης των έργων, με εκτεταμένες έρευνες και ανασκαφές πριν την έναρξη των εργασιών.

Στην περίπτωση που η αύξηση της τουριστικής παρουσίας προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις σε χώρους πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα προστασίας.

Οι χώροι πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να φυλάσσονται.

15 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027

Στον ακόλουθο **Πίνακα** παρουσιάζονται αναλυτικά οι παρεμβάσεις και οι δράσεις που προτείνονται στα πλαίσια του ΕΠ, ανά Ειδικό Στόχο.

Πίνακας 15-1: Αναλυτική περιγραφή επιλεγμένων παρεμβάσεων και οι δράσεων που προτείνονται στα πλαίσια του ΕΠ, ανά Ειδικό Στόχο

Ειδικός Στόχος	ΕΣ1: Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων της έρευνας και της καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών [1.ι].
Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	<p>Ο εν λόγω Ειδικός Στόχος αντιμετωπίζει τη χαμηλή συμμετοχή των Πανεπιστημίων και ΕΚ στην δαπάνη Ε&Κ, τις ατέλειες του καινοτομικού συστήματος και τη μικρή σύνδεση επιχειρήσεων με την έρευνα και αξιοποιεί τη συγκέντρωση βιομηχανίας και την ύπαρξη σημαντικών επιχειρήσεων σε τομείς της ΠΣΕΕ, την υψηλή ροπή του ιδιωτικού τομέα σε επενδύσεις ΕΤΑΚ και το σχετικά υψηλό ποσοστό ΜΜΕ που εισάγουν καινοτομίες διαδικασίας και οργάνωσης.</p>
Πεδία παρέμβασης	<ul style="list-style-type: none"> ■ Επενδύσεις σε πάγια περιουσιακά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης υποδομής για έρευνα, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικών ερευνητικών κέντρων) που συνδέονται άμεσα με δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας. ■ Επενδύσεις σε πάγια περιουσιακά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης υποδομής για έρευνα, δημόσιων ερευνητικών κέντρων και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που συνδέονται άμεσα με δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας. ■ Εκκόλαψη επιχειρήσεων, υποστήριξη τεχνολογικών και παράγωγων επιχειρήσεων και νεοσύστατων επιχειρήσεων. ■ Υποστήριξη συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας, μεταξύ άλλων μεταξύ επιχειρήσεων, ερευνητικών οργανισμών και δημόσιων αρχών και επιχειρηματικών δικτύων που ωφελούν κατά κύριο λόγο τις ΜΜΕ. ■ Μεταφορά τεχνολογίας και συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων, των ερευνητικών κέντρων και του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ1.1. Στήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία καθώς και τη συνεργασία τους με ερευνητικούς / ακαδημαϊκούς φορείς. Στο πλαίσιο της δράσης προβλέπεται η παροχή ενισχύσεων σε επιχειρήσεις οι οποίες λειτουργούν στους τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων, σε σύμπραξη με Πανεπιστημιακά Ιδρύματα και Ερευνητικά Κέντρα, με στόχο την ενίσχυση των επιδόσεών τους στην έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία. ■ Δ1.2. Ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή δυναμικά και ερευνητικών οργανισμών, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΕΕ. Η δράση αποσκοπεί στην ενθάρρυνση συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων της Περιφέρειας. ■ Δ1.3. Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ερευνητικών οργανισμών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής σε τομείς προτεραιότητας της ΠΣΤΕ. Μέσω της δράσης ενισχύονται ερευνητικές υποδομές ΑΕΙ και Ερευνητικών Κέντρων που εδρεύουν στην ΠΣΤΕ για την κάλυψη αναγκών σε υποδομές και εξοπλισμό των Τμημάτων, Εργαστηρίων και Ινστιτούτων των ΑΕΙ της Περιφέρειας. Η χρηματοδότηση κατευθύνεται σε υφιστάμενες ερευνητικές υποδομές στην Περιφέρεια, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στο Πολυετές Σχέδιο Ερευνητικών Υποδομών όπως αυτό επικαιροποιείται από την ΓΓΕΚ. ■ Δ1.4. Ανάπτυξη και αναβάθμιση μηχανισμών και δομών στήριξης επιχειρήσεων.

	<p>Μέσω της δράσης επιδιώκεται η ενίσχυση και αναβάθμιση του ρόλου του Κέντρου Υποστήριξης Επιχειρήσεων (ΚΥΕ), που ήδη λειτουργεί στην ΠΣΤΕ με στόχο αυτό να αποτελέσει τον κεντρικό μηχανισμό εξειδίκευσης, εφαρμογής και παρακολούθησης της ΠΣΕΕ. Το ΚΥΕ θα αναλάβει την οργάνωση της διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο, ενώ θα βρίσκεται σε συνεχή διαβούλευση με τις επιχειρήσεις της ΠΣΤΕ στις βασικές αλυσίδες αξίας της στρατηγικής, λειτουργώντας ως διαρκής μηχανισμός για την ανάδειξη νέων ιδεών και την προετοιμασία έργων με συγκεκριμένα ερευνητικά – καινοτομικά αποτελέσματα στο πλαίσιο της στρατηγικής. Παράλληλα, θα υποστηρίζει την Περιφέρεια στην παρακολούθηση της εφαρμογής της ΠΣΕΕ, την πορεία υλοποίησης των σχετικών δράσεων και θα εισηγείται διορθωτικές ενέργειες και προσαρμογές.</p> <p>Στο πλαίσιο της υποστήριξης της εφαρμογής της ΠΣΕΕ, το ΚΥΕ μεριμνά για την υποστήριξη των επιχειρήσεων σε θέματα θεσμικά και διοικητικά, την εκπόνηση στοχευμένων μελετών για τον σχεδιασμό δράσεων ενίσχυσης της εξωστρέφειας της περιφερειακής οικονομίας, δράσεων δικτύωσης μεταξύ των επιχειρήσεων και μεταξύ και ερευνητικών φορέων, ενώ θα συνεργάζεται με το Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας και τους εθνικούς βραχίονες εφαρμογής και συντονισμού της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης, όπως προβλέπονται από το ΕΣΠΑ.</p>
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Η υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων θα συμβάλει:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Στο πλαίσιο της δράσης Δ1.1 προβλέπεται η αύξηση σε φυσικούς και χρηματικούς όρους των ιδιωτικών επενδύσεων τεχνολογικής και μη τεχνολογικής καινοτομίας στην ΠΣΤΕ και η ενίσχυση της μεταποίησης και των ενδοπεριφερειακών εστίων ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος με τη συμμετοχή βιομηχανικών επιχειρήσεων. ■ Η δράση Δ1.2 αποσκοπεί στην ενθάρρυνση συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων της Περιφέρειας, με στόχο την ανάπτυξη των επιχειρηματικών και καινοτομικών δικτύων και των συνεργασιών μεταξύ τους, με επικέντρωση στις εστίες ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της ΠΣΤΕ, ενίσχυση νεοφυών επιχειρήσεων, τεχνοβλαστών, κλπ. ■ Η δράση Δ1.3 στοχεύει στην ανάπτυξη της δυναμικότητας και αποτελεσματικότητας του περιφερειακού καινοτομικού συστήματος σε παραγόμενα ερευνητικά και καινοτομικά αποτελέσματα για τη δημιουργία προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, τη βελτίωση των μηχανισμών μεταφοράς τεχνολογίας και διάχυσης καινοτομίας, την ανάπτυξη των υποδομών υποστήριξης της καινοτομικής επιχειρηματικότητας και τη βελτίωση των συνθηκών και των μορφών που αφορούν στην αξιοποίηση της Οικονομίας της Γνώσης, συμβάλλοντας στην επίτευξη των αντίστοιχων αποτελεσμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027. ■ Μέσω της δράσης Δ1.4 επιδιώκεται η ενίσχυση και αναβάθμιση του ρόλου του Κέντρου Υποστήριξης Επιχειρήσεων (ΚΥΕ), που ήδη λειτουργεί στην ΠΣΤΕ με στόχο αυτό να αποτελέσει τον κεντρικό μηχανισμό εξειδίκευσης, εφαρμογής και παρακολούθησης της ΠΣΕΕ. Το ΚΥΕ θα αναλάβει την οργάνωση της διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο, ενώ θα βρίσκεται σε συνεχή διαβούλευση με τις επιχειρήσεις της ΠΣΤΕ στις βασικές αλυσίδες αξίας της στρατηγικής, λειτουργώντας ως διαρκής μηχανισμός για την ανάδειξη νέων ιδεών και την προετοιμασία έργων με συγκεκριμένα ερευνητικά – καινοτομικά αποτελέσματα στο πλαίσιο της στρατηγικής. Παράλληλα, θα υποστηρίζει την Περιφέρεια στην παρακολούθηση της εφαρμογής της ΠΣΕΕ, την πορεία υλοποίησης των σχετικών δράσεων και θα εισηγείται διορθωτικές ενέργειες και προσαρμογές. Στο πλαίσιο της υποστήριξης της εφαρμογής της ΠΣΕΕ, το ΚΥΕ μεριμνά για την υποστήριξη των επιχειρήσεων σε θέματα θεσμικά και διοικητικά, την εκπόνηση στοχευμένων μελετών για τον σχεδιασμό δράσεων ενίσχυσης της εξωστρέφειας της περιφερειακής οικονομίας, δράσεων δικτύωσης μεταξύ των επιχειρήσεων και μεταξύ και ερευνητικών φορέων, ενώ θα συνεργάζεται με το Περιφερειακό Συμβούλιο

	<p>Καινοτομίας και τους εθνικούς βραχίονες εφαρμογής και συντονισμού της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης, όπως προβλέπονται από το ΕΣΠΑ.</p>
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Ο εν λόγω ΕΣ υλοποιείται στο πλαίσιο της ΠΣΕΕ σε συνάφεια με τον κεντρικό στόχο του ΕΣΠΑ για αύξηση της παραγωγικότητας και εξωστρέφειας και τη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία και τις επιλογές πολιτικής: (i) Ενδυνάμωση του οικοσυστήματος ΕΤΑΚ με βάση προτεραιότητες της ΣΕΕ και ενίσχυση συμπράξεων ερευνητικών φορέων-επιχειρήσεων (ii) Ενίσχυση καινοτόμου επιχειρηματικότητας (iv) Δημιουργία υποδομών και μηχανισμών στήριξης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας.</p> <p>Ο ΕΣ παρουσιάζει συνάφεια με σύσταση ΟΟΣΑ για ανάπτυξη ερευνητικής βάσης ικανής να στηρίξει τους παραγωγικούς κλάδους για να γίνουν πιο καινοτόμοι και ανταγωνιστικοί και να προσελκύσουν υψηλής ποιότητας ανθρώπινο δυναμικό και με: • 1^ο στόχο του ΕΠΑ 2021-25 (Εξυπνη Ανάπτυξη) και τους ΕΣ: Έρευνα & Ανάπτυξη (1.1), Καινοτομία & Επιχειρηματικότητα (1.3) που επιδιώκουν κάλυψη των αναγκών της χώρας για ενίσχυση της έρευνας και παρακολούθηση των σύγχρονων τεχνολογικών εξελίξεων. • Κεντρικό στόχο του Σχεδίου Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία για τη συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας και τη διασύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία.</p> <p>Ο ΕΣ παρουσιάζει συμπληρωματικότητα με: • Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» μέσω του οποίου υλοποιείται η Εθνική ΣΕΕ και εφαρμόζονται τα χρηματοδοτικά εργαλεία. • 2^ο σκέλος πολιτικής (έρευνα, καινοτομία, ψηφιοποίηση) του χρηματοδοτικού μέσου InvestEU • 2^ο Πυλώνα (Παγκόσμιες προκλήσεις και βιομηχανική ανταγωνιστικότητα) του HORIZON EUROPE, κυρίως προτεραιότητες 3 (Ψηφιακές Τεχνολογίες-Βιομηχανία), 4 (Κλίμα, Ενέργεια, Κινητικότητα) και 5 (Τρόφιμα και Φυσικοί Πόροι) που συνδέονται με προτεραιότητες της ΠΣΕΕ.</p> <p>Ο ΕΣ διαμορφώνει συνέργειες με Προγράμματα Γεωργικής και Αγροτικής Ανάπτυξης και Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, όσον αφορά την προώθηση αλυσίδων αξίας, τη δικτύωση και το clustering επιχειρήσεων της πρωτογενούς παραγωγής με μεταποιητικές επιχειρήσεις.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Πανεπιστήμια και Δημόσιοι Ερευνητικοί Φορείς. ■ Επιχειρήσεις της ΠΣΤΕ που δραστηριοποιούνται στους τομείς της ΠΣΕΕ. ■ Ερευνητικό δυναμικό της ΠΣΤΕ. ■ Εργαζόμενοι των επιχειρήσεων της ΠΣΤΕ που δραστηριοποιούνται στους τομείς της ΠΣΕΕ.
<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ2: Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς φορείς και τις δημόσιες αρχές [1.ii].</p>
<p>Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ</p>	<p>Ο εν λόγω Ειδικός Στόχος επιλέγεται για την αντιμετώπιση των χαμηλών ποσοστών διείσδυσης των ΤΠΕ και χρήσης του διαδικτύου στην Περιφέρεια και χρήσης των Η/Υ από τους πολίτες της ΠΣΤΕ, της μείωσης του ποσοστού των ατόμων που χρησιμοποιεί το διαδίκτυο στις συναλλαγές με το Δημόσιο, της ανάγκης επέκτασης του ψηφιακού μετασχηματισμού στον ιδιωτικό τομέα της ΠΣΤΕ και υποστήριξης των επιχειρήσεων προκειμένου να αξιοποιήσουν τις βελτιωμένες υποδομές οι οποίες δημιουργούνται σε εθνικό επίπεδο και της ανάγκης επέκτασης των ψηφιακών υπηρεσιών που παρέχονται από ΟΤΑ και άλλους φορείς της Διοίκησης που λειτουργούν σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο.</p>

<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ψηφιοποίηση των ΜΜΕ (συμπεριλαμβάνονται το ηλεκτρονικό εμπόριο, η ηλεκτρονική επιχειρηματική δραστηριότητα και οι δικτυωμένες επιχειρηματικές διεργασίες, κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας, ζωντανά εργαστήρια, επιχειρηματίες του διαδικτύου και νεοσύστατες επιχειρήσεις στον τομέα των ΤΠΕ, Β2Β). ■ Λύσεις ΤΠΕ, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές για κυβερνήσεις.
<p>Δράση/εις</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ2.1. Αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ Η δράση περιλαμβάνει τη χρηματοδότηση επενδύσεων μικρής κλίμακας από ιδιωτικές επιχειρήσεις στον τομέα των ΤΠΕ, περιλαμβανομένης της χρηματοδότησης αντίστοιχων παρεμβάσεων υποστήριξης του τουριστικού τομέα στις νέες συνθήκες που δημιουργεί η ψηφιακή τεχνολογία. ■ Δ2.2. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων στην ΠΣΤΕ. Η δράση αφορά στην υποστήριξη φορέων της Δημόσιας Διοίκησης που λειτουργούν σε περιφερειακό επίπεδο, Φορέων της Τοπικής αυτοδιοίκησης και της Περιφερειακής Διοίκησης, δημοσίων φορέων της ΠΣΤΕ, καθώς και Πανεπιστημίων/Ερευνητικών Κέντρων που λειτουργούν στην Περιφέρεια.
<p>Συμβολή στον Ειδικό Στόχο</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Στόχοι της δράσης Δ2.1 είναι η αξιοποίηση των δυνατοτήτων πρόσβασης των επιχειρήσεων της Περιφέρειας στα αναβαθμισμένα δίκτυα υπερύψηλης ταχύτητας στη χώρα και την Περιφέρεια, η αξιοποίηση της παροχής νέων αναβαθμισμένων δημόσιων υπηρεσιών και εφαρμογών προς τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, η αύξηση των δυνατοτήτων τηλεργασίας στις επιχειρήσεις στο πλαίσιο του αντίστοιχου στόχου του ΕΣΠΑ για τη σύγκλιση του ποσοστού τηλεργασίας στη χώρα, με το αντίστοιχο σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και η υποστήριξη της ανάπτυξης ψηφιακών προϊόντων, υπηρεσιών και εφαρμογών και της προσφοράς τους στο εθνικό και διεθνές περιβάλλον από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας, συμβάλλοντας στην επίτευξη των αντίστοιχων αποτελεσμάτων όπως αυτά επιδιώκονται από το ΕΣΠΑ 2021-2027. ■ Στόχος της δράσης Δ2.2 είναι η ψηφιακή αναβάθμιση του φορέων που θα ενισχυθούν και την εναρμόνισή τους με την επέκταση της ψηφιοποίησης μιας σειράς υπηρεσιών που παρέχονται από το Δημόσιο προς τους πολίτες, όπως επιδιώκεται σε εθνικό επίπεδο. Η βελτίωση του επιπέδου παροχής ψηφιακών υπηρεσιών προς τους πολίτες και την πανεπιστημιακή και ερευνητική κοινότητα, από δημόσιους φορείς και οργανισμούς συμβάλλει στην επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων του ΕΣΠΑ που αφορούν στην παροχή νέων κι αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών προς τις επιχειρήσεις, την παραγωγική βάση και τους πολίτες με ταυτόχρονη διασφάλιση της ιδιωτικότητας και της προστασίας δεδομένων και της κυβερνοασφάλειας, καθώς και της διαλειτουργικότητας ψηφιακών συστημάτων και υπηρεσιών.
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Η επιλογή του ΕΣ βρίσκεται σε συνάφεια με την επιλογή πολιτικής του ΕΣΠΑ (viii) Ψηφιακός μετασχηματισμός του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και επέκταση των ψηφιακών υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις. Επιπλέον ο ΕΣ λειτουργεί συμπληρωματικά: • Με τον 1^ο αναπτυξιακό στόχο του ΕΠΑ 2021-25 (Εξυπνη Ανάπτυξη) και ειδικότερα την προτεραιότητα 1.2 «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», στο πλαίσιο της οποίας προβλέπονται παρεμβάσεις για την κάλυψη των αναγκών ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης, διασύνδεσης συστημάτων αυτής και ενίσχυσης ψηφιακών δεξιοτήτων. • Με τον Άξονα 2.3 «Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων» του 2^{ου} Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ελλάδα 2.0 «Ψηφιακή Μετάβαση» • Με τις προτεραιότητες της χώρας όπως διατυπώνονται από το Σχέδιο Ανάπτυξης για την</p>

	Ελληνική οικονομία. Η επέκταση της ψηφιοποίησης σε μία σειρά τομέων που προτείνονται από το Σχέδιο, προϋποθέτουν επίσης την ενίσχυση των επιχειρήσεων προκειμένου να αποκτήσουν ευχερή πρόσβαση σε αυτές. • Με το Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη».
Βασικές ομάδες-στόχοι	<ul style="list-style-type: none"> ■ Γενικός πληθυσμός της ΠΣΤΕ. ■ Επιχειρήσεις. ■ Εργαζόμενοι. ■ ΟΤΑ, φορείς της Περιφερειακής Διοίκησης, Τοπικοί φορείς του δημόσιου τομέα. ■ Πανεπιστήμια, Ερευνητικοί Οργανισμοί, Ερευνητικό Δυναμικό. ■ Άτομα με αναπηρία.
Ειδικός Στόχος	ΕΣ3: Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων [1.iii] .
Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	<p>Ο ΕΣ επιλέγεται για την ολοκλήρωση επενδυτικών σχεδίων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων της Περιφέρειας, τα οποία υποβλήθηκαν προς ένταξη σε Πρόσκληση στο πλαίσιο του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Στερεά Ελλάδα 2014-2021» Επιπλέον είναι αναγκαία η ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων μικρών, πολύ μικρών ή/και μεσαίων επιχειρήσεων, στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων που θα σχεδιαστούν σε περιοχές που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές.</p> <p>Ο Ειδικός Στόχος παρουσιάζει συνάφεια με τον κεντρικό στόχο του ΕΣΠΑ 2021-27 σχετικά με τη συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφεια. Αντίστοιχα, συνδέεται άμεσα με τον άξονα της «προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας» του 4ου Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ελλάδα 2.0) «Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας». Συμπληρωματικά με παρεμβάσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» μέσω του οποίου υποστηρίζονται οριζόντιες παρεμβάσεις σε ΜΜΕ.</p>
Πεδία παρέμβασης	Επιχειρηματική ανάπτυξη και διεθνοποίηση ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων παραγωγικών επενδύσεων.
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ3.1. Ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων (προσαρμογή/εκσυγχρονισμός παραγωγικών διαδικασιών). Η δράση αφορά στην ένταξη επενδυτικών σχεδίων τα οποία υποβλήθηκαν στο πλαίσιο Πρόσκλησης που εκδόθηκε το 2020 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Στερεά Ελλάδα» 2014-2020, με βάση τις διατάξεις του Απαλλακτικού Κανονισμού. ■ Δ3.2. Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην ΠΣΤΕ. Η δράση αφορά στην ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων μικρών, πολύ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, με στόχο την παραγωγική τους ανασυγκρότηση και εκσυγχρονισμό και θα υλοποιηθεί σε περιοχές Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων σε περιοχές οι οποίες επλήγησαν από φυσικές καταστροφές, ενώ προτεραιότητα θα αποτελέσουν οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στις πυρόπληκτες περιοχές της Εύβοιας.

<p>Συμβολή στον Ειδικό Στόχο</p>	<p>Η υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων θα συμβάλει:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Στην ένταξη επενδυτικών σχεδίων τα οποία υποβλήθηκαν στο πλαίσιο Πρόσκλησης που εκδόθηκε το 2020 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Στερεά Ελλάδα» 2014-2020, με βάση τις διατάξεις του Απαλλακτικού Κανονισμού. ■ Στην Παραγωγική ανασυγκρότηση και στον εκσυγχρονισμό επιχειρηματικών σχεδίων μικρών, πολύ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε περιοχές Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων, οι οποίες επλήγησαν από φυσικές καταστροφές, ενώ προτεραιότητα θα αποτελέσουν οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στις πυρόπληκτες περιοχές της Εύβοιας.
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Ο Ειδικός Στόχος παρουσιάζει συνάφεια με τον κεντρικό στόχο του ΕΣΠΑ 2021-27 σχετικά με τη συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας. Αντίστοιχα, συνδέεται άμεσα με τον άξονα της «προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας» του 4^{ου} Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ελλάδα 2.0) «Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας».</p> <p>Συμπληρωματικά, παρουσιάζει συνάφεια με παρεμβάσεις του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» μέσω του οποίου υποστηρίζονται οριζόντιες παρεμβάσεις σε ΜΜΕ.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<p>Επιχειρήσεις της ΠΣΤΕ</p>

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ4: Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου [2.i].</p>
<p>Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ</p>	<p>Ο εν λόγω Ειδικός Στόχος θα υποστηρίξει την ανάγκη συνέχισης των μέτρων με στόχο τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και την μείωση των εκπομπών αερίου του Θερμοκηπίου, επιδιώκοντας την επίτευξη των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων και συνδέεται άμεσα με την κύρια επιλογή πολιτικής του ΣΠ 2 του ΕΣΠΑ για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς.</p>
<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<p>Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα σύμφωνα με τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης</p>
<p>Δράση/εις</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ4.1. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών <p>Η δράση περιλαμβάνει την αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών τα οποία λειτουργούν σε περιφερειακό επίπεδο και δεν εντάσσονται στο αντίστοιχο τομεακό πρόγραμμα.</p> <p>Η αναβάθμιση των δημοσίων κτιρίων αφορά σε δομικά χαρακτηριστικά των κτιρίων και μπορεί να περιλαμβάνει, ενδεικτικά, μονώσεις των κτιρίων, συστήματα θέρμανσης ή/και αλλαγή είδους θέρμανσης, ενδεχόμενη αξιοποίηση ΑΠΕ (κυρίως ηλιακής ενέργειας), κλπ.</p> <p>Ενδεικτικά κτίρια/υποδομές που μπορούν να ενταχθούν στη δράσης είναι Σχολεία, Διοικητήρια, κτίρια Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Κέντρων που λειτουργούν σε αυτά, Δικαστήρια, Δημοτικά Γυμναστήρια και Κολυμβητήρια, άλλα Δημοτικά Κτίρια, κτίρια της Περιφερειακής Διοίκησης, λιμενικά κτίρια, κλπ. Στη δράση μπορεί να ενταχθεί η ενεργειακή αναβάθμιση Νοσοκομείων της ΠΣΤΕ, η δυναμικότητα των οποίων δεν υπερβαίνει τον αριθμό των 200 κλινών, όπως ορίζεται, σύμφωνα με τα κριτήρια διαχωρισμού των Προγραμμάτων των Περιφερειών από το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021-2027».</p> <p>Στο πλαίσιο αυτό, η υλοποίηση της δράσης θα γίνει σύμφωνα με τις ακόλουθες προτεραιότητες :</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Πρώτη προτεραιότητα για την υλοποίηση της δράσης αποτελεί η ενεργειακή αναβάθμιση του Νοσοκομείου Αμφισσας, το οποίο είναι το μόνο Νοσοκομείο της Περιφέρειας για το οποίο υφίστανται ανάγκες ενεργειακής αναβάθμισης και παράλληλα πληρείται το παραπάνω κριτήριο. ○ Ενεργειακή αναβάθμιση σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. ○ Δημοτικά κτίρια στα οποία λειτουργούν κοινωνικές υποδομές που αφορούν σε ολοήμερη φιλοξενία των δικαιούχων των κοινωνικών υπηρεσιών. ○ Δημοτικά κτίρια που φιλοξενούν λοιπές κοινωνικές υποδομές. ○ Κτίρια Πανεπιστημίων, Πανεπιστημιακών Εργαστηρίων και Ερευνητικών Κέντρων. ○ Λοιπά Δημόσια Κτίρια της ΠΣΤΕ.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Η υλοποίηση της προτεινόμενης δράσης, η οποία λαμβάνοντας υπόψη την ενεργειακή κατανάλωση και τα χαρακτηριστικά των κτιρίων (π.χ. χρήση κτιρίου, προφίλ λειτουργίας, παλαιότητα συστημάτων, συνολική επιφάνεια, κατηγορία ενεργειακής απόδοσης κ.α.), θα δίνει προτεραιότητα σε κτίρια με υψηλή ενεργειακή κατανάλωση, η αναβάθμιση των οποίων θα επιτυγχάνει τη μεγαλύτερη εξοικονόμηση ενέργειας. Επιπλέον, οι προς χρηματοδότηση παρεμβάσεις θα περιλαμβάνουν, όπου αυτό είναι τεχνικά και οικονομικά εφικτό, έξυπνα συστήματα διαχείρισης ενέργειας και αξιοποίηση ΑΠΕ. Η υλοποίηση αντίστοιχων παρεμβάσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 ανέδειξε τις υψηλές ανάγκες της Περιφέρειας στον τομέα της ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων κτιρίων και αντίστοιχα υψηλή ζήτηση που διαπιστώθηκε σε σχετικές προσκλήσεις που εκδόθηκαν στην προγραμματική περίοδο.</p>
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Ο Ειδικός Στόχος βρίσκεται σε συνάφεια με: • Τον Εθνικό Στόχο του ΕΣΕΚ που αφορά στο συνδυασμό της ανάπτυξης του ενεργειακού τομέα με την περιβαλλοντική προστασία μέσω μέτρων καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής καθώς και του στόχου για τη μέγιστη αξιοποίηση κοινοτικών πόρων και προγραμμάτων. • Τον 2^ο αναπτυξιακό στόχο του ΕΠΑ 2021-25 («Πράσινη Ανάπτυξη») και ειδικότερα στις προτεραιότητες του ειδικού στόχου 2.3 «Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής», στο πλαίσιο του οποίου προβλέπονται, μεταξύ άλλων, παρεμβάσεις ενεργειακής απόδοσης. • Τον Άξονα 1.2 «Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση» του 1^{ου} Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ελλάδα 2.0 «Πράσινη Μετάβαση» • Το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, το οποίο συστήνει τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης μέσω αντίστοιχων προγραμμάτων για το κτιριακό απόθεμα στον οικιακό και τριτογενή τομέα και μέσω δράσεων του δημόσιου τομέα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτηρίων. Συνάφεια με τους ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ, 2019) και ιδιαίτερα δε αυτούς που αφορούν α) υιοθέτηση ολοκληρωμένου μοντέλου βιώσιμης ανάπτυξης για όλους τους κλάδους, β) συνδυασμό της ανάπτυξης του ενεργειακού τομέα με την περιβαλλοντική προστασία και γ) μέτρα καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής, καθώς και της διαχείρισης - αξιοποίησης των απορριμμάτων χρησιμοποιώντας σύγχρονες τεχνολογίες κυκλικής οικονομίας. Συμπληρωματικότητα με αντίστοιχες παρεμβάσεις που θα συγχρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή», καθώς και παρεμβάσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τα κριτήρια διαχωρισμού που έχουν καθορισθεί σε εθνικό επίπεδο. Συνέργειες με το Πρόγραμμα Γεωργικής και Αγροτικής Ανάπτυξης, ως προς προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας στη γεωργία και στη χρήση ΑΠΕ.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Γενικός Πληθυσμός στην ΠΣΤΕ. ■ ΟΤΑ, Φορείς της Περιφερειακής Διοίκησης, δημόσιοι φορείς που λειτουργούν στην ΠΣΤΕ. ■ Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Κέντρα.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ5: Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα [2.iv].
Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	Ο εν λόγω Ειδικός Στόχος θα υποστηρίξει την κάλυψη αναγκών που περιγράφονται από το Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή της ΠΣΤΕ, που συντάχθηκε στο πλαίσιο της αντίστοιχης Εθνικής Στρατηγικής Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή και τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Ανατολικής και Δυτικής Στερεάς Ελλάδας σε συνδυασμό με τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής των δύο περιοχών.
Πεδία παρέμβασης	Προσαρμογή στα μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα: πλημμύρες και κατολισθήσεις (συμπεριλαμβανομένων της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και των συστημάτων διαχείρισης καταστροφών, των υποδομών και των προσεγγίσεων με βάση το οικοσύστημα)
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ5.1. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας <p>Η δράση θα περιλάβει ένα εύρος πράξεων για την αποφυγή των κινδύνων από πλημμύρες (έργα διαχείρισης ομβρίων, χωματουργικές εργασίες, κλπ.) σε συμφωνία με το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων της ΠΣΤΕ.</p> <p>Η ιεράρχηση των πράξεων που θα ενισχυθούν θα οριστικοποιηθεί μετά την ολοκλήρωση σχετικών μελετών ωρίμανσης που έχουν ανατεθεί από την Περιφέρεια.</p>
Συμβολή στον Ειδικό Στόχο	Η υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και των απειλών από καιρικά και φυσικά φαινόμενα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαχείριση επιφανειακών απορροών, υδατορεμάτων, πλημμυρικών ποταμών και στη διαχείριση ομβρίων, βάσει του Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ) της ΠΣΤΕ.
Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα	Ο Ειδικός Στόχος βρίσκεται σε συνάφεια με την επιλογή πολιτικής στο ΣΠ του ΕΣΠΑ 2021-2027 για την πρόληψη, ετοιμότητα και αντιμετώπιση κινδύνων και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας σε καταστροφές με βάση την ιεράρχηση και τις προτεραιότητες που θέτουν η Εθνική Στρατηγική Διαχείρισης Κινδύνων, η Εθνική Στρατηγική Προσαρμογής την Κλιματική Αλλαγή και η Στρατηγική για τα Δάση. Συμπληρωματικότητα με τον 2 ^ο αναπτυξιακό στόχο του ΕΠΑ 2021-25 («Πράσινη Ανάπτυξη») και ειδικότερα στις προτεραιότητες του ειδικού στόχου 2.3 «Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής», στο πλαίσιο του οποίου προβλέπονται, μεταξύ άλλων, παρεμβάσεις πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων και υποδομών για την προστασία από κινδύνους. Συνάφεια με τους ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ, 2019), ιδιαίτερα αυτούς που αφορούν α) στην υιοθέτηση ολοκληρωμένου μοντέλου βιώσιμης ανάπτυξης για όλους τους κλάδους. Συμπληρωματικότητα με τις οριζόντιες παρεμβάσεις του Προγράμματος Πολιτικής Προστασίας του ΕΣΠΑ 2021-2027 στους τομείς της προμήθειας εξοπλισμού πολιτικής προστασίας, διαχείρισης κρίσεων και αντιμετώπισης καταστροφών. Συνέργειες με το Πρόγραμμα Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών που συνδράμει στην προώθηση της Γαλάζιας Βιώσιμης Οικονομίας, στο μετριασμό του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και στη προσαρμογή στη κλιματική αλλαγή με δράσεις για τη διασφάλιση ασφαλών, προστατευμένων, καθαρών θαλασσών που υπόκεινται σε βιώσιμη διαχείριση.
Βασικές ομάδες-στόχοι	Γενικός Πληθυσμός της ΠΣΤΕ

Ειδικός Στόχος	ΕΣ6: Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού [2.v].
Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	Ο συγκεκριμένος Ειδικός Στόχος θα επιδιώξει την κάλυψη της απόκλισης της ΠΣΤΕ από την κοινοτική νομοθεσία στον τομέα της διαχείρισης λυμάτων με την ολοκλήρωση επενδύσεων για την προσαρμογή στο κοινοτικό κεκτημένο, σύμφωνα με το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Διαχείρισης Αστικών Λυμάτων Οικισμών Προτεραιότητας και τη διεύρυνση της παροχής νερού υψηλής ποιότητας σε όλο τον πληθυσμό της Περιφέρειας. Η επιλογή των παρεμβάσεων εντάσσεται στο υπό εκπόνηση Επιχειρησιακό Σχέδιο για το Πόσιμο Νερό και στην Περιφερειακή Διάσταση του Σχεδίου για την ΠΣΤΕ.
Πεδία παρέμβασης	<p>Τα αναμενόμενα πεδία παρέμβασης από την υλοποίηση του στόχου είναι τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (άντληση, επεξεργασία, υποδομές αποθήκευσης και διανομής, μέτρα αύξησης της απόδοσης, παροχή πόσιμου νερού). ■ Συλλογή και επεξεργασία υγρών αποβλήτων.
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ6.1. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης. Στο πλαίσιο της δράσης θα υλοποιηθούν έργα με σκοπό τη βιώσιμη και ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων της Περιφέρειας για την εξασφάλιση επαρκούς και καλής ποιότητας νερού για το σύνολο του πληθυσμού. Η ιεράρχηση και εξειδίκευση των έργων θα γίνει σύμφωνα με το υπό εκπόνηση Επιχειρησιακό Σχέδιο για το Πόσιμο Νερό και με βάση τη σκοπιμότητα και ωριμότητα των παρεμβάσεων. ■ Δ6.2. Κατασκευή / Βελτίωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων Η δράση περιλαμβάνει κατά προτεραιότητα παρεμβάσεις στους οικισμούς πάνω από 2000, στους οποίους δεν έχουν ενταχθεί έργα από το Περιφερειακό ή το Τομεακό Πρόγραμμα της ΠΠ 2014-2020, με αποτέλεσμα τη συνεχιζόμενη απόκλιση της ΠΣΤΕ από την κοινοτική νομοθεσία (Οδηγία 91/271). Περαιτέρω, θα ενταχθούν πράξεις σε οικισμούς με πληθυσμό μικρότερο των 2000 κατοίκων. Η επιλογή και ιεράρχηση των έργων αυτών θα γίνει με βάση τα αποτελέσματα των μελετών ωρίμανσης που υλοποιούνται από την Περιφέρεια κατά την τρέχουσα περίοδο.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Οι παραπάνω δράσεις θα συμβάλουν στην αποδοτική και αειφόρο διαχείριση των υδάτινων πόρων της ΠΣΤΕ και ειδικότερα του νερού ύδρευσης υπό το πρίσμα της κλιματικής αλλαγής, καθώς και στην προστασία του υδροφόρου ορίζοντα και του θαλάσσιου οικοσυστήματος της ΠΣΤΕ με την κατασκευή των απαιτούμενων υποδομών διαχείρισης λυμάτων.
Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα	Ο συγκεκριμένος Ειδικός Στόχος παρουσιάζει συνάφεια με την επιλογή πολιτικής του ΕΣΠΑ για την ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση υδάτινων πόρων προκειμένου να διασφαλισθεί καθολική πρόσβαση σε επαρκές και καλής ποιότητας νερό, μέσω της αναβάθμισης και ανάπτυξης υποδομών, της ενίσχυσης δράσεων εξοικονόμησης, της κάλυψης των αναγκών σε υποδομές διαχείρισης λυμάτων κυρίως σε οικισμούς 1,β,γ προτεραιότητας και σε περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Ο ειδικός στόχος λειτουργεί συμπληρωματικά με: • Τον 2 ^ο αναπτυξιακό στόχο του ΕΠΑ 2021-25 («Πράσινη Ανάπτυξη») και ειδικότερα στις προτεραιότητες των ειδικών στόχων 2.2 «Προστασία Περιβάλλοντος» και 2.3 «Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής», στο πλαίσιο των οποίων προβλέπονται, μεταξύ άλλων, παρεμβάσεις για την παροχή πόσιμου νερού και τη διαχείριση των υδάτινων πόρων και παρεμβάσεις διαχείρισης υγρών αποβλήτων. • Τον Άξονα 1.4 «Αειφόρος Χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας» του 1 ^{ου} Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ελλάδα

	2.0 «Πράσινη Μετάβαση» Συμπληρωματικότητα με αντίστοιχες παρεμβάσεις που θα συγχρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» σύμφωνα με τα κριτήρια διαχωρισμού που έχουν καθορισθεί σε εθνικό επίπεδο.
Βασικές ομάδες-στόχοι	<ul style="list-style-type: none"> ■ Γενικός Πληθυσμός της ΠΣΤΕ. ■ Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ7: Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία [2.vi].
Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	Ο συγκεκριμένος Ειδικός Στόχος θα επιδιώξει την κάλυψη των αναγκών που καταγράφονται από τον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Αποβλήτων, την ενσωμάτωση στον προγραμματισμό της Περιφέρειας των διατάξεων του Εθνικού Σχεδίου Ανακύκλωσης και του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων και την κάλυψη της υστέρησης της ΠΣΤΕ στη μελέτη, προετοιμασία υλοποίηση δράσεων μετάβασης σε μία κυκλική οικονομία. Επιπλέον, στοχεύει στην υποστήριξη της ανασυγκρότησης πυρόπληκτων περιοχών της Βόρειας Εύβοιας, στο πλαίσιο του εθνικού προγράμματος ανασυγκρότησης και σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς.
Πεδία παρέμβασης	Διαχείριση οικιακών αποβλήτων: μέτρα πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης.
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ7.1. Δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης υλικών, κέντρων επισκευής και άλλα μέτρα προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων – Πράσινα Σημεία. Σε εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), στο πλαίσιο της δράσης προβλέπεται η δημιουργία Πράσινων Σημείων και Φωλιών Ανακύκλωσης από τους Δήμους της ΠΣΤΕ. Η δημιουργία οργανωμένων και οριοθετημένων χώρων με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό αποσκοπεί στην κατάλληλη προετοιμασία των αστικών αποβλήτων για επαναχρησιμοποίηση στην προώθηση για ανακύκλωση. Σύμφωνα με το ΕΣΔΑ προβλέπεται η δημιουργία ενός Πράσινου Σημείου για κάθε Δήμο. ■ Δ7.2. Εξοπλισμός διαλογής στην πηγή, συλλογής και μεταφοράς βιοαποβλήτων. Στο πλαίσιο του ειδικού στόχου σχεδιάζονται παρεμβάσεις σε επίπεδο Δήμου για την αύξηση του βαθμού ανακύκλωσης των στερεών αποβλήτων, καθώς και στη δημιουργία υποδομών διαχείρισης των βιοαποβλήτων.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Οι δράσεις του εν λόγω Ειδικού Στόχου συνδράμουν στην κάλυψη των αναγκών που καταγράφονται από τον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) και στην ενσωμάτωση στον προγραμματισμό της Περιφέρειας των διατάξεων του Εθνικού Σχεδίου Ανακύκλωσης.
Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα	Ο συγκεκριμένος Ειδικός Στόχος παρουσιάζει συμπληρωματικότητα με παρεμβάσεις του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή». Συνάφεια με επιλογές πολιτικής του ΕΣΠΑ για την υιοθέτηση της κυκλικής οικονομίας και την ενίσχυση της βιομηχανικής συμβίωσης, προώθηση της βιοοικονομίας, προώθηση παρεμβάσεων για την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων, αύξηση της ανακύκλωσης και επανάχρησης, δημιουργία σχετικών υποδομών και την χρήση έξυπνων τεχνολογιών διαχείρισης. Ο ΕΣ παρουσιάζει συνάφεια με: • Τον Εθνικό Στόχο του ΕΣΕΚ για τη διαχείριση και αξιοποίηση απορριμμάτων με τις σύγχρονες τεχνολογίες κυκλικής οικονομίας. • Τον 2° αναπτυξιακό στόχο του ΕΠΑ 2021-25 «Πράσινη Ανάπτυξη» και ειδικά την προτεραιότητα 2.1 «Μετάβαση σε κυκλική οικονομία» που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων παρεμβάσεις για τη στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής και

	<p>αποδοτικής χρήσης πόρων και παρεμβάσεις για πράσινη επιχειρηματικότητα. • Το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, το οποίο προτείνει προτεραιότητες πολιτικής για την ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας, μεταξύ των οποίων ο επανασχεδιασμός των συστημάτων συλλογής αστικών αποβλήτων, μέσω απλού και αποτελεσματικού τρόπου διαλογής στην πηγή, η αναγνώριση των βασικών πηγών υπολειμμάτων τροφίμων και η έμφαση στην επαναχρησιμοποίηση προϊόντων. Συνάφεια με τους ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ, 2019): α) υιοθέτηση ολοκληρωμένου μοντέλου βιώσιμης ανάπτυξης για όλους τους κλάδους και γ) μέτρα καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής, καθώς και της διαχείρισης - αξιοποίησης των απορριμμάτων χρησιμοποιώντας σύγχρονες τεχνολογίες κυκλικής οικονομίας. Συμπληρωματικότητα με Πρόγραμμα LIFE (Υποπρογράμματα: Κυκλική Οικονομία και Ποιότητα Ζωής, Κλιματική Αλλαγή-Πρόληψη και Προσαρμογή).</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Γενικός Πληθυσμός της ΠΣΤΕ. ■ Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
<p>Ειδικός Στόχος ΕΣ8: Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές και μείωση κάθε μορφής ρύπανσης [2.vii].</p>	
<p>Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ</p>	<p>Ο συγκεκριμένος Ειδικός Στόχος θα επιδιώξει να αντιμετωπίσει τις βασικές περιβαλλοντικές προκλήσεις των αστικών και ημιαστικών κέντρων της Περιφέρειας υπό το πρίσμα της κλιματικής αλλαγής και της συγκέντρωσης πληθυσμού με την ενίσχυση των πράσινων υποδομών. Επιπλέον, θα στοχεύει την αντιμετώπιση της ανάγκης ενίσχυσης των πράσινων υποδομών στην ΠΣΤΕ σε συνάφεια με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τις Πράσινες Υποδομές και σε συμπληρωματικότητα με την επιλογή πολιτικής του ΕΣΠΑ για την προστασία της βιοποικιλότητας και των δασών.</p>
<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<p>Προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, φυσική κληρονομιά και φυσικοί πόροι, πράσινες και γαλάζιες υποδομές.</p>
<p>Δράση/εις</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ8.1. Πράσινες Υποδομές για τη μείωση του κατακερματισμού των οικοσυστημάτων και ανάπτυξη πρακτικών και μέτρων φιλικών και υποστηρικτικών προς τα είδη και τους τύπους οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος. <p>Στο πλαίσιο του ειδικού στόχου θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις για την επέκταση του δικτύου πράσινων υποδομών στην ΠΣΤΕ. Η ιεράρχηση και επιλογή των παρεμβάσεων με βάση τις ανάγκες περιοχών της Περιφέρειας και σε συνάφεια με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τις Πράσινες Υποδομές (όπως ενδεικτικά είναι παρεμβάσεις σε αστικές περιοχές όπως αστικά πάρκα, πράσινες υποδομές σε κτίρια, κλπ., παρεμβάσεις σε περιοχές της υπαίθρου σε συνδυασμό με ανάγκες προστασίας της βιοποικιλότητας) κλπ. Δράσεις για την βιοποικιλότητα στο Πρόγραμμα της ΠΣΤΕ θα περιληφθούν και στην εξειδίκευση των Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων που θα υλοποιηθούν στην Περιφέρεια.</p>
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Η αύξηση του αστικού πρασίνου και η βελτίωση της αναλογίας του με τον δομημένο χώρο, η μέριμνα για την αστική βιοποικιλότητα και η ανάπτυξη/προώθηση βιοκλιματικών υποδομών στον δημόσιο χώρο με βάση το ΠΕΣΠΚΑ, θα συμβάλλουν στη βελτίωση της προσβασιμότητας σε περιβαλλοντικά αναβαθμισμένους κοινόχρηστους χώρους και στη βελτίωση του θερμικού περιβάλλοντος των αστικών κέντρων της ΠΣΤΕ.</p>

	<p>Οι δράσεις του εν λόγω Ειδικού Στόχου συνδέονται με τη μείωση των εκπομπών CO² και την κλιματική «ουδετερότητα» των αστικών περιοχών, καθώς και με τους στόχους που σχετίζονται με την προσαρμογή των πόλεων και των κτιρίων στην κλιματική αλλαγή. Επίσης προωθούν την ανάκαμψη, την ευημερία και την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας, προωθώντας ενισχύοντας τον κατασκευαστικό τομέα, τη βιομηχανία και το αστικό περιβάλλον.</p>
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Ανάγκη ενίσχυσης των πράσινων υποδομών στην ΠΣΤΕ σε συνάφεια με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τις Πράσινες Υποδομές και σε συμπληρωματικότητα με την επιλογή πολιτικής του ΕΣΠΑ για την προστασία της βιοποικιλότητας και των δασών. Συνάφεια με την Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα (ΥΠΕΚΑ, 2014). Η επιλογή του ειδικού στόχου συνδέεται άμεσα με τον Άξονα 1.4 «Αειφόρος Χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας» του 1^{ου} Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ελλάδα 2.0 «Πράσινη Μετάβαση».</p> <p>Ο ΕΣ παρουσιάζει συμπληρωματικότητα αντίστοιχες παρεμβάσεις που θα συγχρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» σύμφωνα με τα κριτήρια διαχωρισμού που έχουν καθορισθεί σε εθνικό επίπεδο. Συνέργειες με: • Το Εθνικό Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για τις περιοχές NATURA 2000. • Το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία το οποίο προτείνει τη βελτίωση της διαχείρισης και προστασίας των περιοχών NATURA 2000, στο πλαίσιο και της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δάση και την ορθή και βιώσιμη εκμετάλλευση του φυσικού κεφαλαίου. • Τον Πρόγραμμα Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών που συνδράμει στην προώθηση της Γαλάζιας Βιώσιμης Οικονομίας και στη διατήρηση της παράκτιας βιοποικιλότητας. • Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, όσον αφορά στις δράσεις για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στον αγροτικό χώρο. • Το Πρόγραμμα LIFE (Υποπρογράμματα: Φύση και Βιοποικιλότητα, Κλιματική Αλλαγή-Πρόληψη και Προσαρμογή).</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Γενικός Πληθυσμός της ΠΣΤΕ. ■ Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ9: Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και στη διασυνοριακή κινητικότητα [3.ii].</p>
<p>Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ</p>	<p>Ο Ειδικός Στόχος θα επιδώξει την κάλυψη των υψηλών αναγκών συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ ιδιαίτερα στον τομέα των οδικών μεταφορών και τη λήψη μέτρων βελτίωσης της οδικής ασφάλειας, καθώς και αναγκών αναβάθμισης λιμενικών εγκαταστάσεων και τμημάτων του σιδηροδρομικού δικτύου τοπικής κλίμακας, με κύριο προσανατολισμό την βελτίωση της προσβασιμότητας τουριστικών πόρων της ΠΣΤΕ.</p>
<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<p>Τα αναμενόμενα πεδία παρέμβασης του στόχου είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Νέες ή αναβαθμισμένες δευτερεύουσες οδικές συνδέσεις με το οδικό δίκτυο και τους κόμβους ΔΕΔ-Μ. ■ Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές, περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης. ■ Άλλες ανακατασκευές και εκσυγχρονισμοί οδών (αυτοκινητοδρόμων, εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών οδών). ■ Άλλοι νέοι ή αναβαθμισμένοι σιδηρόδρομοι. ■ Άλλοι θαλάσσιοι λιμένες.

<p>Δράση/εις</p>	<ul style="list-style-type: none"> <p>■ Δ9.1. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας της ΠΣΤΕ.</p> <p>Με στόχο τη βελτίωση της επαρχιακής – διαδημοτικής οδοποιίας στην ΠΣΤΕ, θα υλοποιηθούν έργα που καταγράφονται ως αναγκαία από το ΣΠΕΜ, με βάση το βαθμό ωριμότητας των παρεμβάσεων και τις χρηματοδοτικές δυνατότητες του νέου Προγράμματος.</p> <p>Στο πλαίσιο της νέας ΠΠ, προτεραιότητες για την ΠΣΤΕ αποτελούν :</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Η ολοκλήρωση του έργου «Βελτίωση Οδικού Άξονα Λαμία – Ιτέα – Αντίρριο, Τμήμα: Τέλος Παράκαμψης Γραβιάς - Ισόπεδος Κόμβος Μεταλλείων Βωξίτη», το οποίο έχει ενταχθεί κατά την τρέχουσα ΠΠ. ○ Το έργο του Οδικού Άξονα Εύβοιας Λέππουρα-Κύμη, το οποίο βρίσκεται κατά την τρέχουσα περίοδο σε φάση σχεδιασμού κι ωρίμανσης. <p>■ Δ9.2. Βελτίωση Οδικής Ασφάλειας.</p> <p>Στη δράση εντάσσονται παρεμβάσεις για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, όπως εξειδικεύονται από το υπό εκπόνηση Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Οδική Ασφάλεια, όπως είναι η χρήση καινοτόμων τεχνολογιών που αφορούν στη ψηφιακή διαχείριση του συστήματος οδικής κυκλοφορίας, καθώς και σε προμήθειες εξοπλισμού σε φορείς αρμόδιους για την παροχή ασφάλειας στο οδικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.</p> <p>■ Δ9.3. Αναβάθμιση υποδομών λιμένων.</p> <p>Μέσω της δράσης επιδιώκεται η αναβάθμιση επιλεγμένων λιμανιών της ΠΣΤΕ, με βάση τις ανάγκες που καταγράφονται στο ΣΠΕΜ και στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών και τα αποτελέσματα των μελετών που εκπονούνται από τη Γενική Γραμματεία Λιμένων. Οι παρεμβάσεις που θα περιληφθούν στη δράση αφορούν, ενδεικτικά, στην αύξηση των θέσεων πρόσβασης, στην καλύτερη εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης, ιδιαίτερα κατά την τουριστική περίοδο, στην αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας σε περιόδους αιχμής, στην προστασία των λιμένων από έντονο κυματισμό, την ανάσχεση φαινομένων διάβρωσης, τον εκσυγχρονισμό των κτιριακών υποδομών λιμένων, την δημιουργία ναυταθλητικών εγκαταστάσεων, κλπ. Η επιλογή των λιμανιών για χρηματοδότηση και η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων θα γίνει μετά την ολοκλήρωση των μελετών που εκπονούνται από τη Γενική Γραμματεία Λιμένων και με βάση την ωριμότητα των έργων. Προτεραιότητα δίνεται στην επιλογή λιμένων οι οποίοι συμβάλλουν στην τουριστική ανάπτυξη στην Περιφέρεια.</p> <p>■ Δ9.4. Παρεμβάσεις στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΠΣΤΕ.</p> <p>Μέσω της δράσης επιδιώκεται η αναβάθμιση επιλεγμένων σιδηροδρομικών δικτύων, που εξυπηρετούν τοπικές ανάγκες με έμφαση στην τουριστική αξιοποίησή τους. Η επιλογή των συγκεκριμένων δικτύων για χρηματοδότηση και η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων θα λάβει υπόψη το ΣΠΕΜ και το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών και θα γίνει με βάση την ωριμότητα των έργων. Προτεραιότητα αποδίδεται στην επιλογή εκείνων των τοπικών δικτύων στα οποία οι παρεμβάσεις συμβάλλουν στην ανάπτυξη πολυτροπικών συστημάτων μεταφορών, σύμφωνα με την στοχοθεσία του ΕΣΠΑ.</p>
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Η παραπάνω δράσεις επιδιώκουν να συμβάλουν στην επίτευξη του Ειδικού Στόχου μέσω της εξασφάλισης καλής ποιότητας υπηρεσιών μετακίνησης επιβατών και μεταφοράς προϊόντων/ εμπορευμάτων με έμφαση στην ασφάλεια με μείωση των ατυχημάτων, το χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, αναφορικά με τις εκπομπές CO² και τη μείωση χρόνου μετακίνησης. Επιδιώκει περαιτέρω τη βελτίωση της συνδεσιμότητας με διοικητικά κέντρα σε όρους χρονοαπόστασης, την αποσυμφόρηση αστικών κέντρων.</p>

<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Ενσωμάτωση στον προγραμματισμό των αναγκών που καταγράφονται στο ΣΠΕΜ για την ΠΣΤΕ και της πολιτικής του ΕΣΣΜ. Συνάφεια με τους Πυλώνες του ΕΣΣΜ: (2) Βελτίωση Αποδοτικότητας και Πολυτροπικότητας του Άξονα ΠΑΘΕ, (4) Υποστήριξη του Τομέα Τουρισμού και (8) Προώθηση Περιφερειακής Κινητικότητας και Ανάπτυξης, (για περιοχές της ΠΣΤΕ από τις οποίες δεν διέρχεται ο ΠΑΘΕ). Συνάφεια με τις επιλογές πολιτικής του ΕΣΠΑ όσον αφορά: α) τις οδικές μεταφορές, σχετικά με την ανάπτυξη πολυτροπικού και διαλειτουργικού συστήματος μεταφορών υψηλής ποιότητας, την υλοποίηση έργων αναβάθμισης/βελτίωσης του υφιστάμενου δικτύου και β) τις θαλάσσιες μεταφορές σχετικά με παρεμβάσεις σε επιλεγμένα λιμάνια, σύμφωνα με τις ανάγκες επανασχεδιασμού των ακτοπολικών και εμπορευματικών μεταφορών και σε συνδυασμό με την εγκατάσταση πληροφοριακών συστημάτων για την περιβαλλοντική διαχείριση και παρακολούθηση των λιμένων και τη λειτουργική διαχείριση των υπηρεσιών τους. Συνάφεια με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Οδική Ασφάλεια και το υπό εκπόνηση Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Οδική Ασφάλεια Συμπληρωματικότητα με το τομεακό Πρόγραμμα «Μεταφορές», το οποίο χρηματοδοτεί παρόμοιες δράσεις σύμφωνα με τα κριτήρια διαχωρισμού του ΕΣΠΑ. Συμπληρωματικότητα με: • τον 4^ο αναπτυξιακό στόχο του ΕΠΑ 2021-25 («Ανάπτυξη Υποδομών») και την προτεραιότητα 4.2 «Μεταφορές», στο πλαίσιο της οποίας προβλέπονται παρεμβάσεις εκσυγχρονισμού λιμενικών και οδικών υποδομών. • Το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, σύμφωνα με το οποίο, εκτός του άξονα ΠΑΘΕ, απαιτείται σχεδιασμός δράσεων για βελτίωση των συγκοινωνιακών υποδομών, με στόχο την ενίσχυση του επιπέδου κινητικότητας, προσβασιμότητας και περιφερειακής σύγκλισης στο σύνολο της χώρας. Συνέργειες με το Πρόγραμμα Αλιείας, Θάλασσας και Υδατοκαλλιεργειών, το οποίο χρηματοδοτεί επενδύσεις σε υποδομές που εξυπηρετούν την αλιεία (αλιευτικοί λιμένες) και επενδύσεις σε εξοπλισμό αλίευσης που δεν εντάσσονται στο Πρόγραμμα της ΠΣΤΕ.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Γενικός Πληθυσμός της ΠΣΤΕ. ■ Επισκέπτες της ΠΣΤΕ.

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ10: Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της χωρίς αποκλεισμούς ένταξης στην αγορά εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας. [4.i].</p>
<p>Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ</p>	<p>Η επιλογή του Ειδικού Στόχου λαμβάνει υπόψη την αρνητική πορεία του εισοδήματος κατά τα τελευταία έτη και την επιβάρυνση των δεικτών ανεργίας στην ΠΣΤΕ. Το ποσοστό ανεργίας στο σύνολο του ενεργού πληθυσμού, μετά την εξαιρετικά μεγάλη αύξηση που παρουσίασε κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, διαμορφώνεται για το 2019 σε 17,2% (17,3% στη χώρα, EUROSTAT, ηλικίες 15-74). Εντούτοις, για το έτος 2020 η ανεργία παρουσίασε μικρή αύξηση στο 19% (ΕΛΣΤΑΤ, Δ' Τρίμηνο 2020). Η ανεργία πλήττει με ιδιαίτερη οξύτητα, τόσο τις γυναίκες, όσο και τους νέους της Περιφέρειας (EUROSTAT 2019). Ειδικότερα, η ανεργία στις γυναίκες είναι συγκριτικά σημαντικά υψηλότερη στο 18,2% το 2010 (8,8% των ανδρών), 32,8% το 2013 (έναντι 25,2% των ανδρών) και 25,6% το 2018 (έναντι 14,4% των ανδρών). Ανακύπτουν, συνεπώς, οι ανάγκες: - ενίσχυσης των υποδομών και μηχανισμών πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό της ΠΣΤΕ - ενίσχυσης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας - υποστήριξης της δομών προώθησης της κοινωνικής οικονομίας - στήριξης της απασχόλησης στη Βόρεια Εύβοια, λαμβάνοντας υπόψη τις αρνητικές συνέπειες των πρόσφατων πυρκαγιών Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές και βιώσιμες υπηρεσίες απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό στην ΠΣΤΕ.</p> <p>Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, λειτουργούν συμπληρωματικά, τόσο στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, όσο και στις πολιτικές του τομεακού προγράμματος 'Ανθρώπινο</p>

	Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή'. Μέριμνα εξάλλου θα ληφθεί ώστε οι παρεμβάσεις να συνάδουν και με το επικαιροποιημένο εθνικό Σχέδιο Δράσης προετοιμασίας και διαχείρισης της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης.
Πεδία παρέμβασης	Άλλες κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη στην κοινότητα.
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ10.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Η ανεργία πλήττει με ιδιαίτερη οξύτητα σημαντικό μερίδιο των κατοίκων της Περιφέρειας, ενώ συγκριτικά με τη χώρα, σε υψηλά επίπεδα παραμένει και η μακροχρόνια ανεργία. Η προτεινόμενη δράση αναμένεται να συμβάλλει στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές και βιώσιμες υπηρεσίες απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό στην ΠΣΤΕ, αξιοποιώντας και τον τομέα της κοινωνικής οικονομίας.
Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα	Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, λειτουργούν συμπληρωματικά, τόσο στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, όσο και στις πολιτικές του τομεακού προγράμματος 'Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή'. Μέριμνα εξάλλου θα ληφθεί ώστε οι παρεμβάσεις να συνάδουν και με το επικαιροποιημένο εθνικό Σχέδιο Δράσης προετοιμασίας και διαχείρισης της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις του σχεδίου δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων για τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης στην πραγματική οικονομία, για πρότυπα εργασίας ασφάλειας και υγείας κατάλληλα για το μέλλον της εργασίας και για την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού.
Βασικές ομάδες-στόχοι	<ul style="list-style-type: none"> ■ Άνεργοι. ■ Μακροχρόνια Άνεργοι. ■ Επιχειρήσεις.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ11: Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης [4.ii].
Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	Στο πλαίσιο του Ειδικού στόχου, βασικά χαρακτηριστικά τεκμηρίωσης αποτελούν το χαμηλότερο, σε σχέση με τη χώρα, επίπεδο εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού, το υψηλό ποσοστό διαρροής από το εκπαιδευτικό σύστημα (10,2% των νέων 18-24 ετών εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, 4,1% για τη χώρα, EU28=10,3%, EUROSTAT, 2019). Χαρακτηριστική είναι η χαμηλή συμμετοχή του εργατικού δυναμικού σε προγράμματα κατάρτισης (4,5% έναντι 11,1% στην Ε.Ε, στοιχεία Ευρωπαϊκού Εξαμήνου). Επιπλέον, η συμπεριληπτική εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες υστερεί σημαντικά (Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας). Βάσει της χαρτογράφησης των εκπαιδευτικών υποδομών της Περιφέρειας (2016) διαπιστώνεται ότι ένα ποσοστό παλαιότερων κτιριακών εγκαταστάσεων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης χρήζει αναβάθμισης (επίκειται επικαιροποίηση ιεράρχησης αναγκών), ενώ οριζόντια προκύπτει η ανάγκη κάλυψης των ελλείψεων σε εξοπλισμό, κυρίως σε ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών των νέων Πανεπιστημιακών τμημάτων που λειτουργούν στην ΠΣΤΕ. Επιπρόσθετη ανάγκη η ενίσχυση

	<p>υποδομών εκπαίδευσης/κατάρτισης/δια βίου μάθησης στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλλει στην ενίσχυση των υποδομών εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης για τους κατοίκους της ΠΣΤΕ.</p>
Πεδία παρέμβασης	<p>Τα αναμενόμενα πεδία παρέμβασης του στόχου είναι τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Υποδομές προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. ■ Υποδομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Υποδομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Υποδομές για επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και για εκπαίδευση ενηλίκων.
Δράση/εις	<p>Οι παρεμβάσεις του συγκεκριμένου Ειδικού Στόχου είναι οι εξής :</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ11.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. ■ Δ11.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.3. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. ■ Δ11.4. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	<p>Βασικά χαρακτηριστικά του ενεργού πληθυσμού της ΠΣΤΕ αποτελούν το χαμηλό συγκριτικά επίπεδο εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού, η χαμηλή συμμετοχή του σε προγράμματα κατάρτισης, το υψηλό ποσοστό διαρροής από το εκπαιδευτικό σύστημα, η ανάγκη αναβάθμισης ενός ποσοστού παλαιότερων κτιριακών εγκαταστάσεων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ οριζόντια παραμένει η ανάγκη κάλυψης των ελλείψεων σε εξοπλισμό, κυρίως σε ΤΠΕ. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην ενίσχυση των υποδομών εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης για τους κατοίκους της ΠΣΤΕ.</p>
Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα	<p>Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, λειτουργούν συμπληρωματικά, τόσο στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, όσο και στις πολιτικές του τομειακού προγράμματος 'Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή'. Επίσης, μέριμνα θα ληφθεί ώστε οι παρεμβάσεις να συνάδουν και με το επικαιροποιημένο Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτικής για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση και τη Δια Βίου Μάθηση.</p> <p>Παράλληλα, οι παρεμβάσεις βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις του σχεδίου δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων για επενδύσεις σε δεξιότητες και εκπαίδευση ώστε να δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες για όλους, όπως και με το πνεύμα του Συμφώνου για τις Δεξιότητες.</p>
Βασικές ομάδες-στόχοι	<ul style="list-style-type: none"> ■ Άνεργοι. ■ Απασχολούμενοι. ■ Επιχειρήσεις . ■ Άτομα με αναπηρία.

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Μειονεκτούσες ομάδες.
<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ12: Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες [4.iii].</p>
<p>Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ</p>	<p>Στο πλαίσιο του Ειδικού στόχου, εντοπίζεται για την ΠΣΤΕ, ότι ο αριθμός των Κεντρικών Δομών ανέρχεται σε είκοσι πέντε (25), με δύο (2) παραρτήματα ΚΕΜ (Κέντρα Ένταξης Μεταναστών) στους Δήμους Λαμιέων και Θηβαίων, ενώ δεν λειτουργούν ακόμα παραρτήματα για Ρομά (Έκθεση για τα Κέντρα Κοινότητας, Υπουργείο Εργασίας 2019). Οι νέοι ωφελούμενοι από τα ΚΚ έφθαναν το 2019 τους 12.421, κάλυψη 2,30% σε σχέση με τον πληθυσμό των 25 Δήμων με ΚΚ, επίδοση που να μην κατατάσσει την Περιφέρεια στον μέσο όρο της χώρας, εντούτοις αναδεικνύει την ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση. Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ (2019), το ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας ανέρχεται σε 20,3%, αρκετά υψηλότερο από τη χώρα (17,9%). Το Πρόγραμμα της Στερεάς Ελλάδας περιλαμβάνει ως βασικές επιλογές: - την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των υποδομών κοινωνικής αλληλεγγύης, - τη διασφάλιση καθολικής πρόσβασης σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες, - αντιμετώπιση του εκπαιδευτικού και στεγαστικού διαχωρισμού, - ενίσχυση της υποστηριζόμενης διαβίωσης, - ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας με έμφαση στις οικογένειες χαμηλού εισοδήματος, στις περιθωριοποιημένες κοινότητες (περιλαμβανομένων Ρομά) και τα άτομα με αναπηρία, - δημιουργία και εκσυγχρονισμό υποδομών κοινωνικής πρόνοιας και φροντίδας. Επιπρόσθετα ειδικά η ανάγκη ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλλει στην αναβάθμιση και επέκταση υποδομών για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ενεργητικής ένταξης στην ΠΣΤΕ.</p>
<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<p>Αναμενόμενο πεδίο παρέμβασης του στόχου αποτελούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Υποδομές στον τομέα της στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία). ■ Άλλες κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη στην κοινότητα.
<p>Δράση/εις</p>	<p>Οι παρεμβάσεις του συγκεκριμένου Ειδικού Στόχου είναι οι εξής :</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ12.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής στέγασης (εκτός από μετανάστες, πρόσφυγες και άτομα που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία). ■ Δ12.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Βάσει της ανάλυσης στην στρατηγική και την αιτιολόγηση του Ειδικού Στόχου, στην ΠΣΤΕ ανακύπτουν σημαντικά ζητήματα για κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην αναβάθμιση και επέκταση υποδομών για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ενεργητικής ένταξης, με έμφαση στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και στις περιθωριοποιημένες κοινότητες (νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος, αποφυλακισμένοι, άστεγοι, άτομα με αναπηρία, ΡΟΜΑ, κ.ά.).</p>

<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, λειτουργούν συμπληρωματικά, α) με τον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, β) με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα ΑΜΕΑ και γ) με τη νέα Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας.</p> <p>Παράλληλα, οι παρεμβάσεις βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις του σχεδίου δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων για την οικοδόμηση μιας Ένωσης Ισότητας και για μια ζωή με αξιοπρέπεια και την κοινωνική προστασία κατάλληλη για τον νέο κόσμο.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Άνεργοι. ■ Νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα. ■ Άτομα με αναπηρία. ■ Ηλικιωμένοι. ■ ΡΟΜΑ. ■ Μειονεκτούσες ομάδες . ■ Περιθωριοποιημένες κοινότητες.

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ13: Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες [4.iv].</p>
<p>Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ</p>	<p>Η επιλογή του Ειδικού στόχου συνδέεται με το πεδίο της κοινωνικής ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην ΠΣΤΕ, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων, καθώς και των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων. Από τα δύο Παραρτήματα Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ) στους Δήμους Λαμιέων και Θηβαίων έχουν εξυπηρετηθεί 599 νέοι ωφελούμενοι στο σύνολο των 1.013 εξυπηρετούμενων του έτους 2020, καθιστώντας αναγκαία την επέκταση και στήριξη των σχετικών δομών, για την εξασφάλιση συνθηκών ασφαλούς και αξιοπρεπής διαβίωσης καθώς και δημιουργίας ευνοϊκών όρων για την κοινωνική τους ενσωμάτωση (εργασία, εκπαίδευση, κ.ά.). Ιδιαίτερη βαρύτητα έχουν οι δράσεις διασφάλισης της πρόσβασης σε ποιοτικές κοινωνικές δομές και υπηρεσίες για τα παιδιά υπηκόων τρίτων χωρών και μεταναστών, τα οποία διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ώστε να έχουν πρόσβαση σε δωρεάν υπηρεσίες, όπως εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της πρώιμης παιδικής εκπαίδευσης και φροντίδας, υγειονομική περίθαλψη, υγιεινή διατροφή, δραστηριότητες πολιτισμού - αθλητισμού κ.α. (Ε.Ε. - «Εγγύηση για τα παιδιά»). Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην αναβάθμιση κι επέκταση υποδομών για την ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών.</p>
<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<p>Υποδομές για την προσωρινή υποδοχή μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.</p>
<p>Δράση/εις</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ13.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών στέγασης, κοινωνικής μέριμνας και ένταξης μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που ζητούν ή βρίσκονται υπό διεθνή προστασία.

<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Βάσει της ανάλυσης στην στρατηγική και την αιτιολόγηση του Ειδικού στόχου, οι παρεμβάσεις αναμένεται να συμβάλλουν στην αναβάθμιση και επέκταση υποδομών για την ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών και ασυνόδευτων ανηλίκων.</p>
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, ενώ λειτουργούν συμπληρωματικά, τόσο στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, στην Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη Προσφύγων και Μεταναστών, όσο και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα του Παιδιού.</p> <p>Παράλληλα, οι παρεμβάσεις βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις του σχεδίου δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων για την οικοδόμηση μιας Ένωσης ισότητας και για μια ζωή με αξιοπρέπεια και την κοινωνική προστασία κατάλληλη για τον νέο κόσμο.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Υπήκοοι τρίτων χωρών, μετανάστες. ■ Παιδιά υπηκόων τρίτων χωρών, μεταναστών, ασυνόδευτα ανήλικα.

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ14: Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα [4.v].</p>
<p>Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ</p>	<p>Διαπιστώνεται συνολικά ότι το σύστημα της υγειονομικής περίθαλψης στην ΠΣΤΕ βρίσκεται σε πίεση λόγω της αντιμετώπισης της πανδημικής κρίσης, η οποία έρχεται να προστεθεί στην οικονομική κρίση των προηγούμενων ετών, στις κοινωνικές ανισότητες, στη γήρανση του πληθυσμού, στις υψηλές μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές, καθώς και στις σύγχρονες περιβαλλοντικές απειλές. Καταγράφονται οι ανάγκες: - περαιτέρω αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού, - ανάπτυξης υποδομών τηλείατρικής σε απομακρυσμένες περιοχές, - κάλυψη των αναγκών υποδομών υγείας για το γενικό πληθυσμό, ιδιαίτερα της πρωτοβάθμιας υγείας, συμπληρώνοντας τις παρεμβάσεις της τρέχουσας Π.Π., για την μείωση της επιβάρυνσης της δευτεροβάθμιας υγείας, ιδιαίτερα σε περιοχές με υψηλές συγκεντρώσεις ευάλωτου πληθυσμού ή/και απομακρυσμένες περιοχές, - υποστήριξης της ψυχικής υγείας και της ολοκληρωμένης υγειονομικής φροντίδας ηλικιωμένων, συμπεριλαμβανομένης της μακροχρόνιας περίθαλψης. Επιπλέον ειδικά, η κάλυψη αναγκών πρόσβασης στην πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στη βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης στην ΠΣΤΕ, και θα προωθηθούν σε συνέργεια με τη χαρτογράφηση αναγκών του Υπουργείου Υγείας.</p>
<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<p>Αναμενόμενο πεδίο παρέμβασης του στόχου αποτελούν οι κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη στην κοινότητα, όπως ενδεικτικά οι ακόλουθες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Υποδομές στον τομέα της υγείας. ■ Υγειονομικός εξοπλισμός.

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Κινητά περιουσιακά στοιχεία στον τομέα της υγείας. ■ Εξοπλισμός και προμήθειες κρίσιμης σημασίας που απαιτούνται για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
Δράση/εις	<p>Οι δράσεις του συγκεκριμένου ΕΣ είναι οι εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ14.1. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας. ■ Δ14.2. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών του τομέα Υγείας (υγειονομικός εξοπλισμός). ■ Δ14.3. Προμήθεια κινητού εξοπλισμού υγείας. ■ Δ14.4. Προμήθεια υγειονομικού εξοπλισμού και υλικού για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	<p>Στην ΠΣΤΕ εντοπίζονται ελλείψεις στις υποδομές υγειονομικής περίθαλψης και σε συνδυασμό με τις αυξανόμενες απαιτήσεις διαχείρισης της πανδημίας, προκύπτουν οι ανάγκες ενίσχυσης κι εκσυγχρονισμού του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού, της απομακρυσμένης περίθαλψης – φροντίδας, παράλληλα με τη ανάγκη στήριξης των δομών υγείας με έμφαση στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας. Επιπλέον ειδικά, θα ληφθεί υπόψη η κάλυψη αναγκών πρόσβασης στην πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στη βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης στην ΠΣΤΕ.</p>
Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα	<p>Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, ενώ λειτουργούν συμπληρωματικά, τόσο στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης Υγείας 2021-2025, όσο και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα του Παιδιού.</p> <p>Παράλληλα, οι παρεμβάσεις βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις του σχεδίου δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων για την προώθηση της υγείας, τη διασφάλιση φροντίδας καθώς και την κοινωνική προστασία.</p>
Βασικές ομάδες-στόχοι	<ul style="list-style-type: none"> ■ Γενικός πληθυσμός της ΠΣΤΕ. ■ Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες. ■ Παιδιά. ■ Ηλικιωμένοι.
Ειδικός Στόχος	<p>ΕΣ15: Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία [4.vi].</p>
Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	<p>Σε σχέση με τον Ειδικό Στόχο, στα δυνατά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Στερεάς Ελλάδας περιλαμβάνονται τα μοναδικά τοπόσημα παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι πολιτιστικές υποδομές, και χωρικές ενότητες με δυναμική περαιτέρω ανάπτυξης του τουρισμού. Η απασχόληση στους τομείς των υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης (στοιχεία ΙΝΣΕΤΕ, 2020) παρουσίασε μείωση στην ΠΣΤΕ κατά 3,4% την περίοδο 2017-2019, ενώ, αν και η συνολική επισκεψιμότητα σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, εμφάνισε αύξηση κατά 15,3% την</p>

	<p>περίοδο 2018-2019, προκύπτει η ανάγκη περαιτέρω στήριξης της απασχόλησης και της περιφερειακής οικονομίας μέσα από την ενίσχυση της σύνδεσης του πολιτισμού και του τουρισμού με την κοινωνική καινοτομία. Επιπλέον, κρίνεται απαραίτητη η στήριξη των πολιτιστικών υποδομών, μιας κι ενδεικτικά, σε ότι αφορά το εμβληματικό πολιτιστικό και τουριστικό τοπόσημο του αρχαιολογικού χώρου των Δελφών της Περιφέρειας, η επισκεψιμότητα είχε αρχίσει ήδη να δείχνει σημάδια κάμψης, πριν την εμφάνιση των περιοριστικών μέτρων μετακίνησης το 2020. Συγκεκριμένα, η επισκεψιμότητα το καλοκαίρι μεταξύ των ετών 2018 και 2019 (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ) παρουσίασε μείωση κατά 6.1%. Συνεπώς, η αναβάθμιση του πολιτιστικού αποθέματος και της τουριστικής δυναμικής της ΠΣΤΕ, σε συνδυασμό με παρεμβάσεις προώθησης της κοινωνικής καινοτομίας, δύναται να συμβάλλουν στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης της Περιφέρειας και της κοινωνικής ένταξης των ομάδων στόχου που θα εμπλακούν, αξιοποιώντας το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο. Επιπρόσθετα, η ανάγκη στήριξης πολιτισμού και βιώσιμου τουρισμού στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην ανάπτυξη της Περιφέρειας, ενώ δύναται να αξιοποιηθεί συμπληρωματικά και στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων που θα εγκριθούν για την ενίσχυση της σύνδεσης του πολιτισμού και βιώσιμου τουρισμού με αναπτυξιακά αποτελέσματα.</p>
<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<p>Τα αναμενόμενα πεδία παρέμβασης της υλοποίησης του στόχου είναι τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού. ■ Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτισμικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών. ■ Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000.
<p>Δράση/εις</p>	<p>Οι δράσεις του συγκεκριμένου ΕΣ είναι οι εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ15.1. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού. ■ Δ15.2. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών. ■ Δ15.3. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς. <p>Μέρος των δράσεων του Ειδικού στόχου δύναται να αξιοποιηθεί συμπληρωματικά και στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων (ΟΧΕ) που θα εγκριθούν. Οι παρεμβάσεις του ΕΣ θα εξετάσουν και τις ανάγκες που προκύπτουν για στήριξη του πολιτισμού και βιώσιμου τουρισμού στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας.</p>
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Οι παρεμβάσεις του Ειδικού στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην αναβάθμιση του πολιτιστικού αποθέματος και της τουριστικής δυναμικής της ΠΣΤΕ, σε συνδυασμό με παρεμβάσεις προώθησης της κοινωνικής καινοτομίας, για την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης της Περιφέρειας και της κοινωνικής ένταξης των ομάδων στόχου που θα εμπλακούν, αξιοποιώντας το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο.</p>
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην ανάπτυξη της Περιφέρειας, ενώ δύναται να αξιοποιηθεί συμπληρωματικά και στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων που θα εγκριθούν για την ενίσχυση της σύνδεσης του πολιτισμού και βιώσιμου τουρισμού με αναπτυξιακά αποτελέσματα. Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, λειτουργούν συμπληρωματικά, τόσο στον τρίτο Πυλώνα του</p>

	Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή όσο και στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025.
Βασικές ομάδες-στόχοι	<ul style="list-style-type: none"> ■ Άνεργοι. ■ Απασχολούμενοι στην κοινωνική οικονομία. ■ Επιχειρήσεις με έμφαση στις κοινωνικές επιχειρήσεις.
Ειδικός Στόχος	ΕΣ16: Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας '[4.a].
Σύνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	Στην Περιφέρεια εντοπίζεται επιβάρυνση των δεικτών ανεργίας, η οποία να μεν παρουσίασε μικρή αύξηση στο 19% (ΕΛΣΤΑΤ, Δ' Τρίμηνο 2020), ωστόσο αξιολογείται ως υψηλή και πλήττει με ιδιαίτερη οξύτητα τις γυναίκες, τους νέους και τις μειονεκτούσες ομάδες. Η αύξηση της απασχολησιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί για την ΠΣΤΕ βασική επιλογή, ώστε να αντιμετωπιστεί η αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης της εργασίας. Οι ψηφιακές, καθώς και οι «ήπιες» δεξιότητες που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα, την προσαρμοστικότητα και τη διαχείριση της αλλαγής, αποτελούν απαραίτητο συστατικό ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού. Κομβικής σημασίας κρίνεται η επέκταση της παροχής υπηρεσιών εξατομικευμένης υποστήριξης στους αναζητούντες εργασία σχετικά με τις ευκαιρίες απασχόλησης και τις προβλέψεις επαγγελμάτων και δεξιοτήτων Βάσει των ανωτέρω, θα υποστηριχθούν: - οι μηχανισμοί και οι υπηρεσίες για την στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της ανάπτυξης οικοσυστημάτων κοινωνικής οικονομίας, για μακροχρόνια ανέργους, για οικονομικά μη ενεργά άτομα, για άτομα με ειδικές ικανότητες και άλλες μειονεκτούσες ομάδες, - η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στον εκσυγχρονισμό της αγοράς εργασίας, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Επίσης, προκύπτει ειδικά η ανάγκη στήριξης του ανθρώπινου δυναμικού και της απασχόλησης στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλλει στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές και βιώσιμες υπηρεσίες απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό στην ΠΣΤΕ.
Πεδία παρέμβασης	Τα αναμενόμενα πεδία παρέμβασης της υλοποίησης του στόχου είναι τα εξής: <ul style="list-style-type: none"> ■ Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση. ■ Μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης των μακροχρόνια ανέργων στην απασχόληση. ■ Στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της σύστασης επιχειρήσεων . ■ Στήριξη της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων . ■ Μέτρα για τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση των θεσμών και των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας, ώστε να εκτιμώνται και να προβλέπονται οι ανάγκες σε δεξιότητες να εξασφαλίζεται η έγκαιρη και εξατομικευμένη βοήθεια.
Δράση/εις	Οι δράσεις του συγκεκριμένου ΕΣ είναι οι εξής:

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ16.1. Δράσεις συμβουλευτικής-κατάρτισης-πιστοποίησης- πρακτικής άσκησης-mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας/αύξηση απασχόλησης). ■ Δ16.2. Capacity building για φορείς σχετικούς με την ένταξη στην αγορά εργασίας. ■ Δ16.3. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση αποκλειστικά για μακροχρόνιους ανέργους. ■ Δ16.4. Δράση Ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης με έμφαση στους νέους (Εγγύηση για τη Νεολαία) και στα οικονομικώς αδρανή άτομα. ■ Δ16.5. ΝΕΕ και παρεμφερείς δράσεις. ■ Δ16.6. Δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων ΚΑΛΟ (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.). ■ Δ16.7. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Οι παραπάνω δράσεις θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της αρνητικής πορείας του εισοδήματος και της επιβάρυνσης των δεικτών ανεργίας (στην ΠΣΤΕ, καταγράφονται τόσο η αρνητική πορεία του εισοδήματος κατά τα τελευταία έτη, όσο και η επιβάρυνση των δεικτών ανεργίας). Επίσης, οι παραπάνω δράσεις στοχεύουν στην ανάπτυξη ψηφιακών καθώς και οι «ήπιων» δεξιοτήτων που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα, την προσαρμοστικότητα και τη διαχείριση της αλλαγής, όπως και στην εξατομικευμένη υποστήριξη στους αναζητούντες εργασία.</p> <p>Επιπρόσθετα, οι δράσεις του ΕΣ αναμένεται να συμβάλλουν στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές και βιώσιμες υπηρεσίες απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό στην ΠΣΤΕ. Ειδικά, μέριμνα θα ληφθεί για την εξέταση της ανάγκης στήριξης του ανθρωπίνου δυναμικού και της απασχόλησης στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας.</p>
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, ενώ λειτουργούν συμπληρωματικά στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, και στις πολιτικές του προγράμματος 'Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή'. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, ενώ μέριμνα θα ληφθεί να συνάδουν και με το επικαιροποιημένο εθνικό Σχέδιο Δράσης προετοιμασίας και διαχείρισης της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Άνεργοι. ■ Μακροχρόνια Άνεργοι. ■ Επιχειρήσεις. ■ Μειονεκτούσες ομάδες. ■ Οικονομικώς αδρανή άτομα.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ17: Προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων [4.γ].
Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	Η ανεργία στις γυναίκες στην ΠΣΤΕ (ΕΛΣΤΑΤ, 2020) είναι σημαντικά υψηλότερη από αυτή των ανδρών και διαμορφώνεται σε 18,2% το 2010 (8,8% των ανδρών), σε 32,8% το 2013 (έναντι 25,2% των ανδρών) και σε 25,6% το 2018 (έναντι 14,4% των ανδρών) - πιο επιβαρυνμένη η κατάσταση στις νέες γυναίκες (15-24 ετών), με την ανεργία στο 49,2% (2010), σε 69,2% (2013), 68,9% (2018) και σε 64% το 2020 - η ευθύνη φροντίδας παιδιών ή εξαρτώμενων συγγενών επιβαρύνει κυρίως τις γυναίκες, είτε για τα παιδιά ηλικίας μέχρι 14 ετών (26,5%), είτε για εξαρτημένους συγγενείς ηλικίας 15 ετών και άνω (9,8%) - η φροντίδα μικρών παιδιών επηρεάζει την εργασία των γυναικών σε ποσοστό 32%, έναντι 14,6% των ανδρών, δημιουργώντας άνισες συνθήκες στη πρόσβαση στην εργασία. Αποτελούν, λοιπόν, βασικές επιλογές: - η προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και ειδικότερα η στήριξη της σταδιοδρομίας και της επιχειρηματικότητας, - η βελτίωση της ισορροπίας επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής μέσω στήριξης καινοτόμων μοντέλων οργάνωσης και λειτουργίας των επιχειρήσεων, - η ενίσχυση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και η υποστήριξη των δομών της κοινωνικής οικονομίας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλλει στην ενίσχυση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής στην ΠΣΤΕ.
Πεδία παρέμβασης	Μέτρα για την προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και τη μείωση των διακρίσεων λόγω φύλου στην αγορά εργασίας.
Δράση/εις	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ17.1. Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Η παραπάνω δράση αναμένεται να συμβάλλει στην ενίσχυση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της εναρμόνισης μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής στην Περιφέρεια.
Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα	Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, ενώ λειτουργούν συμπληρωματικά στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025 και στις πολιτικές του προγράμματος 'Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή'. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις ευθυγραμμίζονται με τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, της πρωτοβουλίας της Ε.Ε. 'Εγγύηση για το Παιδί' και του νέου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025.
Βασικές ομάδες-στόχοι	Άνεργες Γυναίκες.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ18: Προώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία [4.δ].
Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	Η επιλογή του Ειδικού Στόχου συνυπολογίζει τις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται σε σχέση με το εργασιακό περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη και τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, τις ανάγκες πρόληψης έναντι υγειονομικών κινδύνων και διασφάλισης ενός υγιεινού και ασφαλούς περιβάλλοντος εργασίας. Προκύπτει ως προτεραιότητα η προώθηση παρεμβάσεων για την προσαρμογή εργαζομένων,

	επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, περιλαμβανομένου της ενεργού και υγιούς γήρανσης. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλλει στην αναβάθμιση των υπηρεσιών και των συνθηκών απασχόλησης με γνώμονα τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας στην Περιφέρεια.
Πεδία παρέμβασης	<p>Τα αναμενόμενα πεδία παρέμβασης από την υλοποίηση του στόχου είναι τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Μέτρα για υγιές και κατάλληλα προσαρμοσμένο περιβάλλον εργασίας με αντιμετώπιση των κινδύνων για την υγεία, όπου περιλαμβάνεται η προώθηση της σωματικής δραστηριότητας. ■ Μέτρα για την ενθάρρυνση της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
Δράση/εις	<p>Οι δράσεις του συγκεκριμένου ΕΣ είναι οι εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ18.1. Δράσεις για την αύξηση της ανθεκτικότητας του εργασιακού περιβάλλοντος απέναντι σε κινδύνους για την υγεία. ■ Δ18.2. Υπηρεσίες υποστήριξης της ενεργού και υγιούς γήρανσης.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 δημιουργούν πρόσθετες ανάγκες δράσεων πρόληψης έναντι υγειονομικών κινδύνων και διασφάλισης ενός υγιεινού και ασφαλούς περιβάλλοντος εργασίας στην ΠΣΤΕ. Οι δράσεις του ΕΣ αναμένεται να συμβάλλουν στην αναβάθμιση των υπηρεσιών και των συνθηκών των περιβαλλόντων απασχόλησης με γνώμονα τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας στην Περιφέρεια.
Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα	Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, λειτουργούν συμπληρωματικά, τόσο στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, όσο και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Υγεία 2021-2025. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις του σχεδίου δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων για τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης στην πραγματική οικονομία, για πρότυπα εργασίας ασφάλειας και υγείας κατάλληλα για το μέλλον της εργασίας. Μέριμνα εξάλλου, θα ληφθεί ώστε οι παρεμβάσεις να συνάδουν και με το επικαιροποιημένο εθνικό Σχέδιο Δράσης προετοιμασίας και διαχείρισης της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης.
Βασικές ομάδες-στόχοι	<ul style="list-style-type: none"> ■ Απασχολούμενοι. ■ Επιχειρήσεις.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ19: Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες [4.στ].
Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	Στο πλαίσιο του Ειδικού στόχου, ανησυχητικό είναι το ποσοστό 10,2% (EUROSTAT, 2019) των νέων 18-24 ετών εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση στην ΠΣΤΕ, υπερδιπλάσιο της χώρας (4,1% το ίδιο έτος). Παράλληλα, το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 15-34 ετών (εκτός εκπαίδευσης και κατάρτισης) ανέρχεται στο 28,3%. Στο πλαίσιο αυτό, η προσφυγική κρίση κατά τη διάρκεια του

	<p>2015-17 είχε ως αποτέλεσμα τουλάχιστον 12.000 παιδιά σε σχολική ηλικία να ενταχθούν στο εκπαιδευτικό σύστημα στη χώρα, προσθέτοντας προκλήσεις εκπαιδευτικής και κοινωνικής ένταξης και για την ΠΣΤΕ. Ιδιαίτερη μέριμνα θα ληφθεί για: - τη βελτίωση της ποιότητας των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και πιστοποίησης, με έμφαση στην αξιοποίηση των ΤΠΕ - την προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική εκπαίδευση για τα άτομα με αναπηρία, τους μετανάστες, τους πρόσφυγες και τους ενήλικες χαμηλής ειδίκευσης και χαμηλών μορφωτικών προσόντων, - την αντιμετώπιση του ψηφιακού αποκλεισμού των ευάλωτων ομάδων - την υποστήριξη ένταξης παιδιών μειονεκτούσων ομάδων στην προσχολική εκπαίδευση, - τη διευκόλυνση της μαθησιακής κινητικότητας. Επιπρόσθετα ειδικά, η ανάγκη ενίσχυσης της πρόσβασης στην εκπαίδευση και κατάρτιση στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε προγράμματα και δράσεις εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης δια βίου μάθησης για τις μειονεκτούσες ομάδες της ΠΣΤΕ.</p>
<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<p>Τα αναμενόμενα πεδία παρέμβασης από την υλοποίηση του στόχου είναι τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Στήριξη της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (εξαιρουμένων των υποδομών). ■ Στήριξη της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (εξαιρουμένων των υποδομών).
<p>Δράση/εις</p>	<p>Ο συγκεκριμένος ΕΣ περιλαμβάνει τις εξής δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ19.1. Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά. ■ Δ19.2. Πρόγραμμα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/συνεκπαίδευσης μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση. ■ Δ19.3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών - ΚΔΑΠ STEM.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Βασικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού της ΠΣΤΕ αποτελούν το χαμηλό συγκριτικά επίπεδο εξειδίκευσης ή επανειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού, η χαμηλή συμμετοχή του σε προγράμματα κατάρτισης, το υψηλό ποσοστό διαρροής από το εκπαιδευτικό σύστημα και η ανάγκη ενίσχυσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδιαίτερα για τις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε προγράμματα και δράσεις εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης δια βίου μάθησης για τις μειονεκτούσες ομάδες της Περιφέρειας.</p>
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Οι παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, λειτουργούν συμπληρωματικά στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025. Παράλληλα, βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, με το πνεύμα του Συμφώνου για τις Δεξιότητες, με την πρωτοβουλία της Ε.Ε. 'Εγγύηση για το Παιδί', τις αρχές για τα άτομα με αναπηρία του Ευρωπαϊκού Πυλώνα, περιλαμβανομένης της αρχής της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Επιπλέον, μέριμνα θα ληφθεί ώστε οι παρεμβάσεις να συνάδουν με το επικαιροποιημένο εθνικό Σχέδιο Δράσης προετοιμασίας και διαχείρισης της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης και με το νέο Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτικής για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση και τη Δια Βίου Μάθηση.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Άνεργοι.

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Παιδιά. ■ Άτομα με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
Ειδικός Στόχος	ΕΣ20: Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων, και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες [4.η].
Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	Μέσω του Ειδικού Στόχου σχεδιάζεται να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες για την αύξηση της απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού και τη βελτίωση της απασχολησιμότητας μέσω παρεμβάσεων για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και την συμμετοχή σε ενεργή κοινωνική δραστηριότητα, με έμφαση στους μακροχρόνια άνεργους, άνεργους με χαμηλό και κοινωνικοοικονομικό μορφωτικό υπόβαθρο, ατόμων με αναπηρία, πρώην φυλακισμένων, περιθωριοποιημένων νέων και άλλων μειονεκτούσων ομάδων. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην προώθηση της ενεργού ένταξης στην απασχόληση και στη διασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες.
Πεδία παρέμβασης	Αναμενόμενο πεδίο παρέμβασης από την υλοποίηση του στόχου αποτελούν τα εξής: <ul style="list-style-type: none"> ■ Μέτρα για την προώθηση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην παιδική φροντίδα και στη φροντίδα εξαρτώμενων προσώπων. ■ Μέτρα για την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής στην κοινωνία.
Δράση/εις	Ο συγκεκριμένος ΕΣ περιλαμβάνει τις εξής δράσεις: <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ20.1. Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής (κύκλος 2021-22). ■ Δ20.2. Δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτούσων ομάδων (π.χ. ΑμεΑ, ηλικιωμένοι) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς. ■ Δ20.3. Καταπολέμηση του Ψηφιακού Αποκλεισμού για ηλικιωμένους (Δράσεις εξοικείωσης με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και την άρση του αποκλεισμού).
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Στην ΠΣΤΕ εντοπίζονται ανάγκες για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού μέσω παρεμβάσεων διευκόλυνσης της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, με έμφαση στους μακροχρόνια άνεργους, άνεργους με χαμηλό και κοινωνικοοικονομικό μορφωτικό υπόβαθρο, άτομα με αναπηρία, πρώην φυλακισμένους, περιθωριοποιημένους νέους και άλλες μειονεκτούσες ομάδες. Παρεμβάσεις με πυρήνα την στήριξη της αυτοαπασχόλησης, την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας, καθώς και παρεμβάσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων θα συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου, με ιδιαίτερη μέριμνα στις μειονεκτούσες ομάδες. Έμφαση θα δοθεί επίσης, στην υποστήριξη των επιχειρηματιών για την υλοποίηση εύλογων προσαρμογών με στόχο την αύξηση της συμμετοχής και παραμονής στην αγορά εργασίας των ατόμων σε μειονεκτούσες ομάδες. Παράλληλα, απαραίτητη θεωρείται η στήριξη της ικανότητας λειτουργίας των αρμόδιων φορέων για την κοινωνική ένταξη. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν στην προώθηση της ενεργού ένταξης στην απασχόληση και στη διασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών, ιδιαίτερα για τις μειονεκτούσες ομάδες.

<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, λειτουργούν συμπληρωματικά στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα του Παιδιού, στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα ΑμεΑ και στην Εθνική Στρατηγική Αποϊδρυματοποίησης. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με τη νέα Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, τις κατευθύνσεις του σχεδίου δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, όπως και με τις αρχές για τα άτομα με αναπηρία του Ευρωπαϊκού Πυλώνα και την ευρωπαϊκή πρωτοβουλία 'Εγγύηση για το Παιδί'.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Άνεργοι. ■ Άτομα με αναπηρία. ■ Περιθωριοποιημένοι νέοι. ■ Ηλικιωμένοι. ■ Πρώην φυλακισμένοι. ■ Μειονεκτούσες ομάδες.

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ21: Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών [4.θ].</p>
<p>Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ</p>	<p>Οι αιτούντες άσυλο που διαμένουν στην ΠΣΤΕ ανέρχονται σε μερίδιο 1% επί του πληθυσμού και σε αναλογία 6% επί του συνόλου των αιτούντων στη χώρα, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία (Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου, Ιούνιος 2020). Σύμφωνα με το πρόγραμμα ΗΛΙΟΣ ποσοστό 2,83% των δικαιούχων διεθνούς προστασίας του προγράμματος έχουν τοποθετηθεί στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (224 άτομα). Από τα δύο Παραρτήματα Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ) έχουν εξυπηρετηθεί 599 νέοι ωφελούμενοι στο σύνολο των 1.013 για το 2020, αποτελώντας τον τρίτο μεγαλύτερο αριθμό ωφελούμενων, μετά την Αττική και την Κεντρική Μακεδονία για το ίδιο έτος. Στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων, προκύπτει η ανάγκη για την αναβάθμιση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών ένταξης, τη διασφάλιση συνθηκών για την ασφαλή και αξιοπρεπή διαβίωσή τους, καθώς και τη δημιουργία ευνοϊκών όρων για την κοινωνική τους ενσωμάτωση (εργασία μέσα από την κοινωνική οικονομία, στέγαση, εκπαίδευση, κ.ά.), σε συνέργεια με τις πολιτικές του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης & Ένταξης. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών.</p>
<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<p>Τα αναμενόμενα πεδία παρέμβασης από την υλοποίηση του στόχου είναι τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Ειδικές δράσεις για την αύξηση της συμμετοχής των υπηκόων τρίτων χωρών στην απασχόληση. ■ Μέτρα για την κοινωνική ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών.
<p>Δράση/εις</p>	<p>Ο συγκεκριμένος ΕΣ περιλαμβάνει τις εξής δράσεις:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ21.1. Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας. ■ Δ21.2. Παροχή υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Οι προαναφερθείσες δράσεις συμβάλλουν στην κοινωνικοοικονομική ένταξη μεταναστών και υπηκόων τρίτων χωρών στην κοινωνία, στην αγορά εργασίας και σε υπηρεσίες υγείας.
Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα	Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, λειτουργούν συμπληρωματικά, στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, στην Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη Προσφύγων και Μεταναστών και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα του Παιδιού. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις του σχεδίου δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων για την οικοδόμηση μιας Ένωσης ισότητας και για μια ζωή με αξιοπρέπεια και την κοινωνική προστασία κατάλληλη για τον νέο κόσμο.
Βασικές ομάδες-στόχοι	<ul style="list-style-type: none"> ■ Άνεργοι. ■ Υπήκοοι τρίτων χωρών. ■ Μετανάστες, πρόσφυγες. ■ Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ22: Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των ΡΟΜΑ [4.].
Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	Η ανάπτυξη υποδομών για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και κάλυψη των βασικών αναγκών ατόμων που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες κοινότητες, όπως οι ΡΟΜΑ, βρίσκεται στο επίκεντρο το σχεδιασμού της νέας περιόδου στην ΠΣΤΕ. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν λειτουργούν ακόμα παραρτήματα ΡΟΜΑ στο πλαίσιο των κεντρικών δομών Κέντρα Κοινότητας. Προκύπτει η ανάγκη παρεμβάσεων που θα βελτιώνουν τις συνθήκες διαβίωσης, έτσι ώστε οι οικογένειες των ΡΟΜΑ να έχουν πρόσβαση σε δομές ατομικής και συλλογικής υγιεινής. Οι ανάγκες συμπληρώνονται με τη διασφάλιση των απαραίτητων υποδομών και δράσεων για μια ποιοτική διαμονή και για την επιτυχή ένταξη τους στο κοινωνικό και εκπαιδευτικό περιβάλλον, με έμφαση στα παιδιά των ΡΟΜΑ. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι ΡΟΜΑ.
Πεδία παρέμβασης	<ul style="list-style-type: none"> ■ Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης περιθωριοποιημένων ομάδων, όπως οι ΡΟΜΑ, στην εκπαίδευση και την απασχόληση και για την προώθηση της κοινωνικής ένταξής τους. ■ Στήριξη στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εργάζονται με περιθωριοποιημένες κοινότητες, όπως οι ΡΟΜΑ.
Δράση/εις	Ο συγκεκριμένος ΕΣ περιλαμβάνει τις εξής δράσεις: <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ22.1. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού.

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ22.2. Λοιπές δράσεις υποστήριξης των ΡΟΜΑ για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης). ■ Δ22.3. Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων ΡΟΜΑ σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις. ■ Δ22.4. Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για ΡΟΜΑ. ■ Δ22.5. ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε ΡΟΜΑ.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Στην ΠΣΤΕ εντοπίζεται η ανάγκη για ανάπτυξη υποδομών βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης και κάλυψη των βασικών αναγκών ατόμων που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες κοινότητες, όπως οι ΡΟΜΑ. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλλει στην ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι ΡΟΜΑ.</p>
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, λειτουργούν συμπληρωματικά στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, στο Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των ΡΟΜΑ 2017-2021, όσο και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα του Παιδιού. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις του σχεδίου δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων για επενδύσεις σε δεξιότητες και εκπαίδευση ώστε να δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες για όλους, για τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης στην πραγματική οικονομία, για την οικοδόμηση μιας Ένωσης ισότητας και για μια ζωή με αξιοπρέπεια και την κοινωνική προστασία κατάλληλη για τον νέο κόσμο. Επίσης, με τις αρχές για τα άτομα με αναπηρία του Ευρωπαϊκού Πυλώνα και την ευρωπαϊκή πρωτοβουλία 'Εγγύηση για το Παιδί'.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Άνεργοι. ■ Περιθωριοποιημένες κοινότητες, ΡΟΜΑ. ■ Παιδιά, έφηβοι ΡΟΜΑ.

<p>Ειδικός Στόχος</p>	<p>ΕΣ23: Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες, βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης [4.1α].</p>
<p>Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ</p>	<p>Στην ΠΣΤΕ (2017) σε 100 παιδιά αντιστοιχούσαν 165,6 ηλικιωμένοι, ενώ η αντίστοιχη αναλογία σε επίπεδο χώρας ήταν 149,2. Αυτό υποδηλώνει ότι κατά το ίδιο έτος, 100 άτομα ηλικίας για εργασία, αντιστοιχούν σε 59,67 οικονομικά εξαρτώμενα άτομα, έναντι 56,2 άτομα σε επίπεδο χώρας. Επίσης, ο μέσος όρος ηλικίας αυξάνεται σταθερά από 43 έτη το 2011, στα 45,9 έτη το 2020 (Eurostat). Οι Τοπικές Μονάδες Υγείας (ΤΟΜΥ) καλύπτουν μόλις το 13% του πληθυσμού της ΠΣΤΕ (Έκθεση Αξιολόγησης ΤΟΜΥ), η οποία κάλυψη είναι η χαμηλότερη σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες. Στο πεδίο δράσης του Ειδικού Στόχου, αντιμετωπίζονται οι ανάγκες: - ενίσχυσης των υπηρεσιών υγειονομικής</p>

	<p>περίθαλψης, φροντίδας και κοινωνικής προστασίας που αφορούν στα παιδιά, - στη ψυχική υγεία, - των ηλικιωμένων, ιδίως αυτών που διαβούν σε συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού, - στα άτομα με αναπηρίες, - πολιτών περιθωριοποιημένων κοινοτήτων και ατόμων με μεταναστευτικό υπόβαθρο - πρόληψης, προαγωγής και αγωγής υγείας, και στήριξης των επαγγελματιών υγείας, - στους εξαρτημένους και σε μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες γενικά. Έμφαση αποδίδεται στη συμπλήρωση των παρεμβάσεων της τρέχουσας ΠΠ στην πρωτοβάθμια υγεία με προτεραιότητα τις πιο απομακρυσμένες περιοχές, λαμβάνοντας υπόψη και τις ανάγκες στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στη βελτίωση της προσβασιμότητας και της ανθεκτικότητας των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, με έμφαση στις μειονεκτούσες ομάδες.</p>
<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<p>Τα αναμενόμενα πεδία παρέμβασης από την υλοποίηση του στόχου είναι τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Μέτρα για την αναβάθμιση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και προσιτές υπηρεσίες. ■ Μέτρα για την ενίσχυση της υλοποίησης υπηρεσιών φροντίδας σε επίπεδο οικογενειών και τοπικών κοινοτήτων. ■ Μέτρα για τη βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης (εξαιρουμένων των υποδομών). ■ Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στη μακροχρόνια περίθαλψη (εξαιρουμένων των υποδομών). ■ Μέτρα για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία.
<p>Δράση/εις</p>	<p>Ο συγκεκριμένος ΕΣ περιλαμβάνει τις εξής δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.1. Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. ■ Δ23.2. Μονάδες προστασίας εξαρτημένων & γονεϊκής στήριξης. ■ Δ23.3. Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ.. ■ Δ23.4. Ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή. ■ Δ23.5. Δράσεις για την προώθηση του θεσμού της αναδοχής. ■ Δ23.6. Κέντρα Κοινότητας (ΚΕΜ/Παραρτήματα Ρομά). ■ Δ23.7. Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών. ■ Δ23.8. Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών. ■ Δ23.9. Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης. ■ Δ23.10. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων [ΚΗΦΗ]. ■ Δ23.11. Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας [ΚΔΗΦ] Ατόμων με Αναπηρία. ■ Δ23.12. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΑμεΑ.

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ23.13. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Ηλικιωμένων. ■ Δ23.14. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ Εφήβων. ■ Δ23.15. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης - ΣΥΔ ΥΤΧ. ■ Δ23.16. Ενίσχυση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας. ■ Δ23.17. Ανάπτυξη υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (Αλκοόλ, Ναρκωτικές ουσίες, κλπ.). ■ Δ23.18. Δράσεις για τη προαγωγή και αγωγή υγείας, την πρόληψη και μακροχρόνια φροντίδα. ■ Δ23.19. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης της δημόσιας υγείας σε περιφερειακό – τοπικό επίπεδο.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Στην ΠΣΤΕ καταγράφονται ανάγκες ενίσχυσης των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, φροντίδας, κοινωνικής προστασίας και ψυχικής υγείας που αφορούν στα παιδιά, στις ανάγκες των ηλικιωμένων και ιδίως αυτών που διαβούν σε συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού, στα άτομα με αναπηρίες, στους εξαρτημένους και σε μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες γενικά. Οι δράσεις του ΕΣ αναμένεται να συμβάλλουν στη βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης για όλους, λαμβάνοντας υπόψη και τους ηλικιωμένους, τα παιδιά, τα άτομα με αναπηρία και τις μειονεκτούσες ομάδες.</p>
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Οι παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, τον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή, τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα του Παιδιού, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης Υγείας 2021-2025, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα ΑμεΑ και την Εθνική Στρατηγική Αποϊδρυματοποίησης. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις ευθυγραμμίζονται με τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων για την προώθηση της υγείας, την οικοδόμηση μιας Ένωσης Ισότητας και για μια ζωή με αξιοπρέπεια. Επίσης, με την πρωτοβουλία της Ε.Ε. 'Εγγύηση για το Παιδί' και τις αρχές για τα άτομα με αναπηρία του Ευρωπαϊκού Πυλώνα.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Γενικός πληθυσμός. ■ Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες. ■ Ηλικιωμένοι. ■ Εξαρτημένοι. ■ Γυναίκες. ■ Παιδιά. ■ Άτομα με αναπηρία.

Ειδικός Στόχος ΕΣ24: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών [4.ιβ].

<p>Συνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ</p>	<p>Η επιλογή του Ειδικού στόχου σχετίζεται με τις δυσμενείς εξελίξεις στην αγορά εργασίας, σε συνδυασμό με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού και τις επιπτώσεις της πανδημίας στην ΠΣΤΕ, οι οποίες έχουν οδηγήσει σε αύξηση του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Για το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ), το σχετικό ποσοστό ανέρχεται σε 20,3% και υπερβαίνει το αντίστοιχο της χώρας (17,9%). Επιπρόσθετα, ο σημαντικός αριθμός μεταναστών και προσφύγων δημιουργεί νέες προκλήσεις για τη διαχείριση και υποστήριξη των εν λόγω ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων. Με βάση τα ανωτέρω, προκύπτουν ανάγκες: - αντιμετώπισης του εκπαιδευτικού και στεγαστικού διαχωρισμού, - ανάπτυξης υπηρεσιών φροντίδας, για τα νοικοκυριά σε κίνδυνο φτώχειας, τους απόρους, τους ηλικιωμένους στο περιθώριο, τους αστέγους, όπως και τις κοινωνικές ομάδες που επλήγησαν από τα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας, - διασφάλισης της πρόσβασης σε υπηρεσίες ποιότητας για τα παιδιά σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (Εγγύηση για τα παιδιά), ώστε να έχουν πρόσβαση σε δωρεάν υπηρεσίες, όπως εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της βρεφικής (π.χ. παιδιά ΑμεΑ), πρώιμη παιδική εκπαίδευση και φροντίδα, υγειονομική περίθαλψη, υγιεινή διατροφή, δραστηριότητες πολιτισμού και αθλητισμού, κ.α. - στήριξης ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στις πυρόπληκτες περιοχές της Βόρειας Εύβοιας. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών.</p>
<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<p>Πρώτωση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών.</p>
<p>Δράση/εις</p>	<p>Ο συγκεκριμένος Ειδικός Στόχος περιλαμβάνει τις εξής δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ24.1. Δομές αστέγων. ■ Δ24.2. Υποστήριξη εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές. ■ Δ24.3. Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας. ■ Δ24.4. Δράσεις στεγαστικής συνδρομής για άτομα/οικογένειες που βρίσκονται σε αστεγία ή κίνδυνο αστεγίας. ■ Δ24.5. Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΥΜΦΗ).
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Οι παραπάνω δράσεις συμβάλλουν στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών.</p>
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις λαμβάνουν υπόψη τις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα, λειτουργούν συμπληρωματικά στον τρίτο Πυλώνα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΕΠΑ 2021-2025, στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα του Παιδιού και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα ΑμεΑ. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις ευθυγραμμίζονται με τη νέα Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, με την πρωτοβουλία της Ε.Ε. 'Εγγύηση για το Παιδί' και με τις αρχές για τα άτομα με αναπηρία του Ευρωπαϊκού Πυλώνα.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Άποροι. ■ Ηλικιωμένοι.

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Άτομα, παιδιά και νοικοκυριά σε κίνδυνο φτώχειας. ■ Άτομα, παιδιά σε κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού.
Ειδικός Στόχος	ΕΣ25: Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές [5.1].
Σύνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	<p>Η αστική αναζωογόνηση θεωρείται ένα από τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία πολιτικών αστικού σχεδιασμού. Πλέον είναι περισσότερο από απαραίτητη η ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, για την ανάπτυξη των πόλεων, την αναζωογόνηση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων, τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου και των επιπτώσεων του φαινομένου της «αστικής θερμικής νησίδας». Επιπλέον η βελτίωση της ποιότητας ζωής και της καθημερινότητας των πολιτών με τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης αποτελούν, προκλήσεις των αστικών κέντρων.</p> <p>Οι Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης καλούνται να καταστήσουν τις πόλεις δίκαιες, πράσινες, παραγωγικές και έξυπνες, εξασφαλίζοντας ποιότητα ζωής στις γειτονίες, για όλες τις πληθυσμιακές ομάδες, άρση των διαχωρισμών και διακρίσεων, αναβαθμισμένους χώρους πρασίνου, ποιοτικές και ανθεκτικές κλιματικά υποδομές και κτίρια, ενεργειακή απόδοση υποδομών, βιώσιμη κινητικότητα, στήριξη καινοτομίας και παραγωγικής διαφοροποίησης καθώς και ψηφιακή μετάβαση.</p> <p>Στο τομέα της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, ήδη κατά την τρέχουσα ΠΠ, αναγνωρίστηκε η ανάγκη για την αποκατάσταση του οικονομικού ιστού των πόλεων και της λειτουργίας τους ως κινητήριες δυνάμεις στην ευρύτερη περιοχή επιρροής, η αντιστροφή της κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης λαμβάνοντας υπόψη και τις δημογραφικές προκλήσεις, ιδίως περιοχών συγκέντρωσης μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων, υποβαθμισμένων εμπορικών κέντρων και εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών/ βιοτεχνικών/ επαγγελματικών ζωνών, η αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης με αναζωογόνηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ανασυγκρότηση των κοινωνικών υποδομών, η προώθηση της σύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον, η αντιστροφή της αστικής διάχυσης, η ανάκτηση του δημόσιου χώρου. Οι ανωτέρω προκλήσεις για τις αστικές περιοχές της Περιφέρειας παραμένουν επίκαιρες και θα αντιμετωπιστούν και στο πλαίσιο της ΠΠ 2021-2027. Οι παρεμβάσεις του Ειδικού Στόχου αναμένεται να αναβαθμίσουν το οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο των αστικών περιοχών της Στερεάς Ελλάδας. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις του ΣΠ5 θα λαμβάνουν υπόψη οριζόντια την προώθηση των αρχών της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Το είδος των παρεμβάσεων θα καθοριστεί μετά τον σχεδιασμό και έγκριση των στρατηγικών ΟΧΕ-ΒΑΑ με την συμμετοχή και των τοπικών αστικών αρχών και κοινωνικών εταίρων.</p>
Πεδία παρέμβασης	<p>Τα αναμενόμενα πεδία παρέμβασης από την υλοποίηση του στόχου είναι τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Λύσεις ΤΠΕ, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές για κυβερνήσεις. ■ Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα σύμφωνα με τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης. ■ Προσαρμογή στα μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα: πλημμύρες και κατολισθήσεις (συμπεριλαμβανομένων της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και των συστημάτων διαχείρισης καταστροφών, των υποδομών και των προσεγγίσεων με βάση το οικοσύστημα).

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (άντληση, επεξεργασία, υποδομές αποθήκευσης και διανομής, μέτρα αύξησης της απόδοσης, παροχή πόσιμου νερού). ■ Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές. ■ Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών. ■ Υποδομές ποδηλασίας. ■ Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές, περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης. ■ Υποδομή για προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. ■ Υποδομή για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. ■ Άλλες κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη στην κοινότητα. ■ Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών. ■ Φυσική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων.
<p>Δράση/εις</p>	<p>Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου ΕΣ, εφαρμόζονται τρεις Στρατηγικές ΒΑΑ (αστικά κέντρα των Δήμων Χαλκιδέων και Λαμιέων και στην ενιαία Δια-δημοτική Αστική Λειτουργική Περιοχή που συγκροτείται από τα Αστικά Κέντρα των Δ. Λεβαδέων, Θηβαίων και Αλιάρτου-Θεσπιέων).</p> <p>Η εξέλιξη των παρεμβάσεων κατά την τρέχουσα περίοδο, όσον αφορά τις υλοποιούμενες Στρατηγικές ΒΑΑ και τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από αυτές, θα αποτελέσουν τη βάση για αναθεώρηση και επικαιροποίηση των σχεδίων δράσης των στρατηγικών, στην κατεύθυνση της συνέχισης τους και στη νέα ΠΠ. Επιπρόσθετες νέες ΒΑΑ δύναται να προκύψουν ως ανάγκες για σχεδιασμό και υλοποίηση λαμβάνοντας υπόψη τον Περιφερειακό Χωροταξικό σχεδιασμό της Στερεάς Ελλάδας, βάσει της περαιτέρω εξειδίκευσης και διαβούλευσης του Προγράμματος.</p> <p>Στο πλαίσιο επιμέρους χωρικά εστιασμένων, θεματικών αστικών παρεμβάσεων, λαμβάνεται αρχικά υπόψη ο σημαντικός ρόλος που έχει επιτελέσει διαχρονικά η λειτουργία της Πανελληνίας Έκθεσης Λαμίας (ΠΕΛ) στην ανάπτυξη και ανάδειξη της ευρύτερης περιοχής, αναδεικνύοντας την αναγκαιότητα για μια ολοκληρωμένη παρέμβαση αναβάθμισης της ΠΕΛ σε ένα βιώσιμο προς όφελος της τοπικής και ευρύτερης κοινωνίας αναπτυξιακό πόλο, προσανατολισμένο στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη. Οι συνιστώσες της εν λόγω χωρικής παρέμβασης αφορούν στην αναβάθμιση των υποδομών και των λειτουργιών της ΠΕΛ, στην αποκατάσταση της συνοχής του αστικού χώρου μεταξύ της περιοχής της ΠΕΛ και της ευρύτερης περιοχής μέσα από την εισαγωγή νέων χρήσεων και λειτουργιών συνδεδεμένων με τις υποδομές της περιοχής, με κεντρική ιδέα την ανάπτυξη ενός πολυκέντρου πολιτισμού, αθλητισμού, τουρισμού και καινοτομίας περιφερειακής, αλλά και εθνικής εμβέλειας.</p> <p>Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των στρατηγικών ΒΑΑ στην ΠΣΤΕ δύναται να αξιοποιήσει και Ειδικούς στόχους και πεδία παρέμβασης από άλλους Στόχους πολιτικής για τη διασφάλιση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των παρεμβάσεων. Ενδεικτικά, βάσει των υφιστάμενων αναγκών και των αναγκών θα προκύψουν από την επικαιροποίηση ή τη δημιουργία νέων αστικών στρατηγικών, σχεδιάζεται η ενσωμάτωση τουλάχιστον των παρακάτω δράσεων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ25.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές ΒΑΑ.

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ25.2. Ενεργειακή Αναβάθμιση Δημοσίων Κτιρίων και Υποδομών» σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.3. Κατασκευή Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.4. Κατασκευή/Αναβάθμιση Υποδομών Ύδρευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.5. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.6. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.7. Υποδομές ποδηλασίας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.8. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.9. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.10. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός μονάδων πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.11. Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός δομών στήριξης της απασχόλησης σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.12. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές ΒΑΑ. ■ Δ25.13. Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων σε περιοχές ΒΑΑ.
Συμβολή στον ειδικό στόχο	Μέσω της εφαρμογής Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης οι επιλέξιμες πόλεις της ΠΣΤΕ επιδιώκουν την προώθηση έξυπνων, πράσινων, παραγωγικών και δίκαιων παρεμβάσεων που μετασχηματίζουν την οικονομία των περιοχών παρέμβασης, αντιμετωπίζουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και βελτιώνουν την καθημερινότητα και ποιότητα ζωής των κατοίκων, χωρίς αποκλεισμούς.
Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα	Οι παρεμβάσεις του εν λόγω ΕΣ θα λαμβάνουν υπόψη οριζόντια την προώθηση των αρχών της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.
Βασικές ομάδες-στόχοι	<ul style="list-style-type: none"> ■ ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού – Αστικές Αρχές. ■ Δημόσιοι οργανισμοί.

Ειδικός Στόχος	ΕΣ26: Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών [5.ii].
Σύνοπτική αιτιολόγηση ΕΣ	Στα δυνατά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της ΠΣΤΕ περιλαμβάνονται τα μοναδικά τοπότητα παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι πολιτιστικές υποδομές, και χωρικές ενότητες με δυναμική περαιτέρω ανάπτυξης του τουρισμού, με έμφαση στον εναλλακτικό τουρισμό. Η αναβάθμιση του εκτενούς πολιτιστικού αποθέματος και της τουριστικής δυναμικής σε συνδυασμό με παρεμβάσεις κοινωνικής και δημιουργικής καινοτομίας, δύναται να συμβάλλουν στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης της Περιφέρειας και της κοινωνικής ένταξης των ομάδων στόχου που θα εμπλακούν, αξιοποιώντας το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο. Στον Ειδικό Στόχο, αποτελεί προτεραιότητα η κάλυψη αναγκών και γεωγραφικών περιοχών που δεν καλύπτονται από το εργαλείο των ΒΑΑ, με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση νέων ή και υφιστάμενων ΟΧΕ. Η διεύρυνση της εφαρμογής του εργαλείου των ΟΧΕ και σε άλλους τύπους χωρικών ενότητων με ιδιαίτερες αναπτυξιακές

	<p>ανάγκες, αλλά και σε ειδικές θεματικές και αλυσιδές αξίας, κρίνεται απαραίτητη για τη κάλυψη μεγαλύτερου μέρους των χωρικών αναγκών της Περιφέρειας. Το είδος των παρεμβάσεων θα καθορισθεί μετά τον σχεδιασμό και έγκριση των στρατηγικών ΟΧΕ με την συμμετοχή και των τοπικών αρχών και κοινωνικών εταίρων. Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της χωρικής οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην ενδοχώρα της Στερεάς Ελλάδας.</p>
<p>Πεδία παρέμβασης</p>	<p>Τα αναμενόμενα πεδία παρέμβασης από την υλοποίηση των στόχων είναι οι εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Λύσεις ΤΠΕ, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές για κυβερνήσεις. ■ Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές, περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης. ■ Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού. ■ Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών. ■ Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικότουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000. ■ Φυσική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων.
<p>Δράση/εις</p>	<p>Βασικό αναπτυξιακό στόχο αποτελεί η εξυγίανση και αποκατάσταση των επιβαρυσμένων περιοχών όπως ο ποταμός Ασωπός και η βιομηχανική περιοχή Σχηματαρίου - Οινοφύτων. Ιδιαίτερη προτεραιότητα αποδίδεται στη χωρική ενότητα της ΛΑΠ Ασωπού, όπου είναι ζωτικής σημασίας η συνέχιση της σχεδιασθείσας ολοκληρωμένης παρέμβασης. Ανάλογα, στο πεδίο της αποκατάστασης πληγείσων από φυσικές καταστροφές περιοχών, μέρος των πόρων και παρεμβάσεων του Ειδικού στόχου δύναται να κατευθυνθεί για συμβολή στην υλοποίηση της ΟΧΕ Βόρειας Εύβοιας, η οποία σχεδιάζεται και προωθείται κεντρικά από την αρμόδια Επιτροπή Ανασυγκρότησης.</p> <p>Σημειώνεται ότι προβλέπεται η υλοποίηση της ΟΧΕ Πολιτιστικής Διαδρομής για την ολοκληρωμένη ανάδειξη και δικτύωση σημαντικών αρχαιολογικών χώρων και τη διαμόρφωση ενός διακριτού και επώνυμου τουριστικού προϊόντος (Πολιτιστική/Τουριστική/Περιβαλλοντική Διαδρομή Στερεάς Ελλάδας), η οποία δύναται να συνεχιστεί και η περιβαλλοντική της διάσταση να επεκταθεί σε ορεινές περιοχές ενισχύοντας το τουριστικό προφίλ της ΠΣΤΕ.</p> <p>Εν συνέχεια, αξιολογείται ως αναπτυξιακή ευκαιρία για την ΠΣΤΕ, η οργάνωση της περαιτέρω ανάπτυξης του ιαματικού τουρισμού με κεντρικές περιοχές παρέμβασης τις λουτροπόλεις της Αιδηψού και των Καμένων Βούρλων. Οι δυνατότητες για ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως του ιαματικού - θερμαλιστικού τουρισμού στις λουτροπόλεις της ΠΣΤΕ είναι ευρείες, διαμορφώνοντας τις συνθήκες δημιουργίας πολλαπλασιαστικών θετικών αποτελεσμάτων για την απασχόληση, την επιχειρηματικότητα και την ποιότητα ζωής του τοπικού πληθυσμού.</p> <p>Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των στρατηγικών ΟΧΕ στην ΠΣΤΕ δύναται να αξιοποιήσει και Ειδικούς στόχους και πεδία παρέμβασης από άλλους Στόχους πολιτικής για τη διασφάλιση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των παρεμβάσεων. Ενδεικτικά, βάσει των υφιστάμενων αναγκών και των αναγκών που θα προκύψουν από την επικαιροποίηση ή τη δημιουργία νέων χωρικών στρατηγικών, σχεδιάζεται η ενσωμάτωση τουλάχιστον των παρακάτω κατηγοριών δράσεων :</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Δ26.1. Υποστήριξη της ψηφιοποίησης δημοσίων οργανισμών και ερευνητικών φορέων σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.2. Κατασκευή οδών για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.3. Προστασία και ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών (εναλλακτικού) τουρισμού σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δ26.4. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές εκτός ΒΑΑ. ■ Δ26.5. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αξιόλογων χώρων φυσικής κληρονομιάς και ενίσχυση υποδομών προσβασιμότητας σε αυτούς Δ26.6. σε περιοχές εκτός ΒΑΑ.
<p>Συμβολή στον ειδικό στόχο</p>	<p>Στα δυνατά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της ΠΣΤΕ περιλαμβάνονται τα μοναδικά τοπότητα παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι πολιτιστικές υποδομές, και χωρικές ενότητες με δυναμική περαιτέρω ανάπτυξης του τουρισμού, με έμφαση στον εναλλακτικό τουρισμό. Στον Ειδικό Στόχο προτεραιότητα αποτελεί η κάλυψη αναγκών και γεωγραφικών περιοχών που δεν καλύπτονται από το εργαλείο των ΒΑΑ, με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση νέων ή και υφιστάμενων ΟΧΕ (Στρατηγικών Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης). Η διεύρυνση της εφαρμογής του εργαλείου των ΟΧΕ και σε άλλους τύπους χωρικών ενότητων με ιδιαίτερες αναπτυξιακές ανάγκες, αλλά και σε ειδικές θεματικές και αλυσίδες αξίας, κρίνεται απαραίτητη για τη κάλυψη μεγαλύτερου μέρους των χωρικών αναγκών της Περιφέρειας.</p>
<p>Συμπληρωματικότητα με Σχέδια και Προγράμματα</p>	<p>Οι παρεμβάσεις του εν λόγω ΕΣ θα λαμβάνουν υπόψη οριζόντια την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 και την προώθηση των αρχών της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η υλοποίηση της Πολιτιστικής Διαδρομής Στερεάς Ελλάδας παρουσιάζει συνέργεια με την εμβληματική προτεραιότητα 5 (Ανάπτυξη Βιώσιμων Πολιτιστικών Διαδρομών – Σύνδεση των Πολιτιστικών Διαδρομών στην Μακροπεριφέρεια), του 4^{ου} Πυλώνα (Βιώσιμος Τουρισμός) της EUSAIR.</p>
<p>Βασικές ομάδες-στόχοι</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Δημόσιοι οργανισμοί. ■ Επαγγελματικοί κι επιστημονικοί φορείς. ■ Φορείς κοινωνίας των πολιτών.

Γεώργιος Παρασκευόπουλος,
Τοπογράφος - Μηχανικός Περιβάλλοντος, MSc, MBA

Γκανογιάννη 52,
Ζωγράφου, 15773,
Αθήνα

210 7752120

geopar1983@gmail.com